

ಮಗ್ಗೇದಸಂಹಿತೆ

ಭಾಗ ೨೪

ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ೨-೩-೪ ನೇ
ಅಧ್ಯಾಯಗಳು.

ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ಸೂಕ್ತಗಳು ೨೧-೬೭
(ಮತ್ತು ನಾಲವಿಲೈ ಸೂಕ್ತಗಳು ೪೯-೬೦.)

ಪ್ರೊ. ಕಾಮಣ್ಣ
7.12.66

ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ವೇದರತ್ನಮಾಲಾ

ಸಂಖ್ಯೆ—೨೪

RIG-VEDA

ಸಾ ಯು ಣ ಭಾ ಸ್ಯ ಸ ಮೇ ತಾ

ಋಗ್ವೇದ ಸಂಹಿತಾ

(ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾರ್ಥಾನುವಾದವಿವರಣೆಗಳೊಡನೆ)

ಭಾಗ—೨೪

ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಎರಡು, ಮೂರು ಮತ್ತು
ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯಗಳು.

ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ಸೂಕ್ತಗಳು ೨೧—೬೭ ಮತ್ತು
(ನಾಲಖಿಲ್ಯ ಸೂಕ್ತಗಳು ೪೯—೬೦.)

*Translated with Exhaustive and Critical Notes
and Explanations*

by

Asthana Mahavidwan

H. P. VENKATA RAO.

Editor.

Printed at

SREE SHARADA PRESS,
MYSORE.

1953

Published by the gracious permission of
His Highness
Sri Jayachamarajendra Wodeyar Bahadur,
G.C.B., G.C.S.I., Maharaja of Mysore.

ಯದುವಂಶಪಯಃಪಾರಾನಾರಸುಧಾಕರರೂ ಸತ್ಯಂಪ್ರದಾಯವೈದಿಕವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕರೂ
ಮೈಸೂರು ದೇಶವನ್ನಾಳುವ ಧರ್ಮಪ್ರಭುಗಳೂ ಅದ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜ
ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರ್ ಬಹದ್ದೂರ್,
ಜಿ.ಸಿ.ಬಿ., ಜಿ.ಸಿ.ಎಸ್.ಐ. ರವರು.

ವೇದಪ್ರಕಟನಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿರುವ
ವೇದವಿಮರ್ಶನವಿದ್ವನ್ಮಂಡಲಿ

Translator & Editor :

ಅಸ್ಥಾನ ಮಹಾವಿದ್ವಾನ್ H. P. ವೆಂಕಟರಾವ್

ಸಹಾಯಕ ವಿದ್ವನ್ಮಂಡಲಿ

1. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| G. N. ಚಕ್ರವರ್ತಿ M.A.
Professor of Sanskrit. St. Philomina's College, Mysore
2. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| ಜಿ. ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿಭಟ್ಟರು, ಸಾಹಿತ್ಯ ವ್ಯಾಕರಣವಿದ್ವಾನ್,
ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾಪಾಠಶಾಲಾ, ಮೈಸೂರು.
3. ಅಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| H. ಗಂಗಾಧರಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಜ್ಯೋತಿಷ ವಿದ್ವಾನ್
ಮತ್ತು ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾಪಂಡಿತರು.
4. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| ಶ್ರೀನಿವಾಸಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಋಗ್ವೇದ ಘನಪಾಠಿಗಳು.
5. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| ಹಿಟ್ಟವಳ್ಳಿ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗಾಚಾರ್ಯರು, ಶ್ರುತವಿದ್ವಾನ್.
6. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| ಹಿಟ್ಟವಳ್ಳಿ ದೇವರಭಟ್ಟರು, ಮೀಮಾಂಸಾದರ್ಶನಪಂಡಿತರು.
7. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| ವೆಂಕಟರಮಣಾಚಾರ್, M.A., B.T., ಸಾಹಿತ್ಯವಿದ್ವಾನ್.
8. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| S. ರಂಗನಾಥನ್, ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿದ್ವಾನ್, ಆರಮನೆ ಸರಸ್ವತೀ ಭಂಡಾರ.
9. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| ಪುತ್ತೂರು ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಮಾಚಾರ್, ಸಾಹಿತ್ಯವಿದ್ವಾನ್,
Govt. Oriental Research Institute, Mysore.
10. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| S. ಸೀತಾರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ರಿಟೈರ್ಡ್ ಪಂಡಿತರು.
Govt. Oriental Research Institute, Mysore.

ಪೀಠಿಕೆ.

ಋಗ್ವೇದದ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎಂಟನೇ ಮಂಡಲದ ೨೧-೬೭ ಸೂಕ್ತಗಳು ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಈ ಸೂಕ್ತಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಬೇಕಾದ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಗತಿಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ೪೯-೬೦ ವರೆಗಿನ ೧೧ ಸೂಕ್ತಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಿವರಣೆಯು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಈ ೧೧ ಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೮೦ ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವುವು. ಇವು ವಾಲಖಿಲ್ಯ ಸೂಕ್ತಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿವೆ. ಈ ವಾಲಖಿಲ್ಯ ಸೂಕ್ತಗಳೆಂದರೇನು, ಇವುಗಳ ಉಪಯೋಗವೇನು ಎಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಷ್ಯಕಾರರಾದ ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯರಾಗಲಿ, ಇತರ ಪ್ರಾಚೀನ ವೈದಿಕವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಲಿ, Max Muller ಮೊದಲಾದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪಂಡಿತರಾಗಲಿ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಸೂಕ್ತಗಳಿಗೆ ಸಾಯಣರು ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೂ ನಾವು ಪೂನಾನಗರದ ವೈದಿಕಸಂಶೋಧನಮಂಡಲಿಯವರಿಂದ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಋಗ್ವೇದಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಶೀನಗರದ ಪ್ರಾಚ್ಯಪುಸ್ತಕಭಂಡಾಗಾರದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವುದೆಂದು ಹೇಳಲಾದ ಈ ವಾಲಖಿಲ್ಯ ಸೂಕ್ತಗಳ ಭಾಷ್ಯವನ್ನೇ ಅರ್ಥಸಹಿತವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಯಾರು, ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರೆದರೆಂಬ ವಿಷಯವು ಖಚಿತವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಾಯಣರಿಗಿಂತ ಈಚಿನವರು ಬರೆದಿರುವರೆಂದು ಭಾಷ್ಯದ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಗಳ ಹೆಚ್ಚು ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಆ ಸೂಕ್ತಗಳ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅತಿಪ್ರಾಚೀನವೂ, ಅತಿಹಳನೆಯೂ, ಅತಿವಿಸ್ತಾರವೂ, ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೂ, ಮೂಲಭೂತವೂ ಆದ ಇಂತಹ ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಸರಳವಾದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶಾನುವಾದಸಹಿತವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವುದು ಸುಲಭವಾದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇಂತಹ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಪಂಡಿತಪಾಮರಾದಿಯಾದ ಸಕಲ ಜನರೂ ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಲೆಂಬ ಘನವಾದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಿಂಹಾಸನಾಧೀಶ್ವರರೂ, ವೇದವಿದ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳೂ, ಸ್ವಯಂಪಂಡಿತರೂ, ಪ್ರಜಾನುರಾಗಿಗಳೂ, ದೈವಭಕ್ತಿತತ್ಪರರೂ ಆದ **ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರ್ ಬಹದ್ದೂರ್ ಜಿ.ಸಿ.ಬಿ., ಜಿ.ಸಿ.ಎಸ್.ಐ.** ಮಹಾಪ್ರಭುವರ್ಯರೂ ಅವರ ಸರ್ಕಾರದವರೂ ಬಹುದ್ರವ್ಯಸಾಧ್ಯವಾದ ಈ ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಟನೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಉದಾರಾಶ್ರಯದಿಂದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಕೋಟೆಯ ಸುಕೃತವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಇಂತಹ ಉದಾರಮತಿಗಳಾದ ಸಮ್ಮ ಪ್ರಭುವರ್ಯರಿಗೂ, ಅವರ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೂ, ರಾಜಕುಮಾರಿಯರಿಗೂ, **ಶ್ರೀಕಂಠದತ್ತನೃಸಿಂಹರಾಜ ಒಡೆಯರ್** ಎಂಬ ಶುಭನಾಮಾಂಕಿತರಾದ ರಾಜಕುಮಾರರಿಗೂ, ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜಾಕೋಟಿಗೂ ಸಹ ವೇದಪುರುಷನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಐಹಿಕ ಫಲಗಳಾದ ಆಯುರಾರೋಗೈಶ್ವರ್ಯಾದಿ ಸಕಲಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಾದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಇತೋಷ್ಯತೀಶಯವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ

ಮೈಸೂರು
ವಿಜಯನಗರ ಸಂ|| ಕಾರ್ತಿಕಶುಕ್ಲ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಶುಕ್ರವಾರ
ತಾ|| 20—11—53.

ಅನುವಾದಕ :
ಹೆಚ್. ಪಿ. ನಂಕಟರಾವ್,
ಆಸ್ಥಾನ ಮಹಾವಿದ್ವಾನ್.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಭಾಗದ
ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.
ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ಸೂಕ್ತಗಳು.

ಅಧ್ಯಾಯ	ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ
೨೧. ವಯಮು ತ್ವಾ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	2
೨೨. ಓ ತೈಮಹ್ವೇ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	23
೨೩. ಈಳಿಷ್ಟಾ ಹಿ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	43
೨೪. ಸಖಾಯ ಆ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	72
೨೫. ತಾ ನಾಂ ನಿಶ್ವಸ್ಯ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	106
ಹರಯಾಣಃ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನವು.	128
೨೬. ಯುವೋರು ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	131
ವಾಹಿಷ್ಯಃ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವಿವರಣೆ, ನಿರ್ವಚನ ಇತ್ಯಾದಿ.	147
೨೭. ಅಗ್ನಿರುಕ್ಥೇ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	158
ರಿಶಾದಸಃ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ ಇತ್ಯಾದಿ.	169
೨೮. ಯೇ ತ್ರಿಂಶತಿ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	183
ಮರುದ್ವೇನತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಗಣಗಳಿರುವ ವಿಷಯ.	189
೨೯. ಬಭ್ರುರೇಕಃ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು —	189
೩೦. ನಹಿ ವೋ ಅಸ್ತಿ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	198
೩೧. ಯೋ ಯಜಾತಿ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	203

ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದ ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವು.

ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೨. ಪ್ರ ಕೃತಾನಿ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	225
ಋಜೀಷ ವೆಂಬ ಶಬ್ದದ ವಿವರಣೆ	227
ತೋರ್ಣಾಶ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ ಇತ್ಯಾದಿ.	230
ಸೃಪ್ರಃ ಮತ್ತು ಬೃಬದ್ವುಕ್ಥಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ನಿರ್ವಚನ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವಿವರಣೆ.	236

ಅಂತರಾಭರಣಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ವಿವರಣೆ.	238
ದ್ವಿಜನಾದವನು ತೀರಿಸಬೇಕಾದ ಋಣತ್ರಯಗಳ ವಿಷಯ ಇತ್ಯಾದಿ.	242
ಸೋಮನಿಕ್ರಯಣಿ ವಿಚಾರ.	246
೩೩. ವಯಂ ಘಾ ತ್ವಾ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	256
೩೪. ವಂದ್ರ ಯಾಹಿ ಹರಿಭಿಃ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	276
೩೫. ಅಗ್ನಿನೇಂವ್ರೇಣಿ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	294
೩೬. ಅವಿತಾಸಿ ಸುನ್ವತಃ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	319
೩೭. ಪ್ರೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	329
೩೮. ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	337
೩೯. ಅಗ್ನಿಮಸೋಷಿ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	346
೪೦. ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುವಂ ಎಂಬ ನಲವತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	359
೪೧. ಅಸ್ಮಾ ಊ ಷು ಎಂಬ ನಲವತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	374
ತಮೂ ಷು ಸಮನಾ ಎಂಬ ಋಕ್ನಿನಿರುಕ್ತವು.	377
೪೨. ಅಸ್ತಭ್ನಾದ್ವ್ಯಂ ಎಂಬ ನಲವತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	389
೪೩. ಇಮೇ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಎಂಬ ನಲವತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	395
ಶೀರಂ ಮತ್ತು ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳ ನಿರ್ವಚನವು.	422
೪೪. ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ದುವಸ್ಯತೆ ಎಂಬ ನಲವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	424
೪೫. ಆ ಘಾ ಯೇ ಅಗ್ನಿಂ ಎಂಬ ನಲವತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	450
ಅನುಷಕ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವಿವರಣೆ.	452
ರಂಭ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವಿವರಣೆ.	468
ಕೋ ನು ಮರ್ಯಾ ಎಂಬ ಋಕ್ನಿಗೆ ಯಾಸ್ಕರ ನಿರುಕ್ತವು.	483
ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವು.	

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೬. ತ್ವಾವತಃ ಪುರೂವಸೋ ಎಂಬ ನಲವತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	489
ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗ ಋಷಿದೇವತಾಭಂದಸ್ಸುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ.	490
೪೭. ಮಹಿ ವೋ ಮಹತಾಂ ಎಂಬ ನಲವತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	525
೪೮. ಸ್ವಾದೋರಭಕ್ಷಿ ಎಂಬ ನಲವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	547
ಇಷಿರೇಣಿ ತೇ ಎಂಬ ಋಕ್ನಿನಿರುಕ್ತ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವಿವರಣೆ.	555
ವಾಸರಾಣಿ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ ಇತ್ಯಾದಿ.	556
ಋದೂದರೇಣಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ.	560

ನಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳು.

ನಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳ ಪೀಠಿಕೆ.	567
೪೯. ಅಭಿ ಪ್ರ ವಃ ಎಂಬ ನಲವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ (ನಾಲಖಿಲ್ಯದ ಮೊದಲನೆಯ) ಸೂಕ್ತವು—	569
೫೦. ಪ್ರ ಸು ಶ್ರುತಂ ಎಂಬ ಐವತ್ತನೆಯ (ವಾ. ಖಿ. ಸೂ. ೨) ಸೂಕ್ತವು—	580
೫೧. ಯಥಾ ಮನಾ ಎಂಬ ಐವತ್ತೊಂದನೆಯ (ವಾ. ಖಿ. ಸೂ. ೩) ಸೂಕ್ತವು—	594
೫೨. ಯಥಾ ಮನಾ ವಿವಸ್ವತಿ ಎಂಬ ಐವತ್ತೆರಡನೆಯ (ವಾ. ಖಿ. ಸೂ. ೪) ಸೂಕ್ತವು—	603
೫೩. ಉಪಮಂ ತ್ವಾ ಎಂಬ ಐವತ್ತಮೂರನೆಯ (ವಾ. ಖಿ. ಸೂ. ೫) ಸೂಕ್ತವು—	615
೫೪. ಏತತ್ತ ಇಂದ್ರ ಎಂಬ ಐವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ (ವಾ. ಖಿ. ಸೂ. ೬) ಸೂಕ್ತವು—	625
೫೫. ಭೂರೀದಿಂದ್ರಸ್ಯ ಎಂಬ ಐವತ್ತೈದನೆಯ (ವಾ. ಖಿ. ಸೂ. ೭) ಸೂಕ್ತವು—	634
೫೬. ಪ್ರತಿ ತೇ ದಸ್ಯವೇ ಎಂಬ ಐವತ್ತಾರನೆಯ (ವಾ. ಖಿ. ಸೂ. ೮) ಸೂಕ್ತವು—	639
೫೭. ಯುವಂ ದೇವಾ ಎಂಬ ಐವತ್ತೇಳನೆಯ (ವಾ. ಖಿ. ಸೂ. ೯) ಸೂಕ್ತವು—	645
೫೮. ಯುಮ್ಯತ್ಪಿಜೋ ಎಂಬ ಐವತ್ತೆಂಟನೆಯ (ವಾ. ಖಿ. ಸೂ. ೧೦) ಸೂಕ್ತವು—	651
೫೯. ಇಮಾನಿ ವಾಂ ಎಂಬ ಐವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ (ವಾ. ಖಿ. ಸೂ. ೧೧) ಸೂಕ್ತವು—	656
೬೦. ಆಗ್ನ ಆ ಯಾಹಿ ಎಂಬ ಅರವತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	665
೬೧. ಉಭಯಂ ಶೃಣವಚ್ಚ ಎಂಬ ಅರವತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	687
ಜಲ್ದವಃ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವಿವರಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಚನ.	700
೬೨. ಪ್ರೋ ಆಸ್ಮೈ ಎಂಬ ಅರವತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	709
೬೩. ಸ ಪೂರ್ವೋ ಮಹಾನಾಂ ಎಂಬ ಅರವತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	722
೬೪. ಉತ್ತಾ ಮಂದಂತು ಎಂಬ ಅರವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	735
೬೫. ಯದಿಂದ್ರ ಪ್ರಾಕ್ ಎಂಬ ಅರವತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	746
೬೬. ತರೋಭಿರ್ವೋ ಎಂಬ ಅರವತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	757
ಬೇಕನಾಟಾನ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವಿವರಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ.	771
೬೭. ತ್ಯಾನ್ಮು ಕ್ವತ್ರಿಯಾನ್ ಎಂಬ ಅರವತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	776
ಅಭಿಧೇತನ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವಿವರಣೆ.	781

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ ಸಮಾಪ್ತವು.

ಸಂಕೇತಾಕ್ಷರಗಳ ವಿವರಣೆಯು

ಅಥ. ಸಂ.—ಅರ್ಥವೇದಸಂಹಿತಾ
 ಆಪ. ಸೂ.—ಆಪಸ್ತಂಬ ಶೌತಸೂತ್ರ
 ಆಪ. ಧ. ಸೂ.—ಆಪಸ್ತಂಬ ಧರ್ಮಸೂತ್ರ
 ಆಪ. ಪ. ಸೂ.—ಆಪಸ್ತಂಬ ಪರಿಭಾಷಾಸೂತ್ರ
 ಆ. ಸೂ. ಅಥವಾ ಆ.—ಆಶ್ವಲಾಯನ ಶೌತಸೂತ್ರ
 ಉ. ಸೂ. ಉಣಾದಿ ಸೂತ್ರ
 ಋ. ಸಂ. ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತಾ
 ಐ. ಆ.—ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕ
 ಐ. ಉ.—ಐತರೇಯೋಪನಿಷತ್
 ಐ. ಬ್ರಾ.—ಐತರೇಯಬ್ರಾಹ್ಮಣ
 ಛಾ. ಉ.—ಛಾಂದೋಗ್ಯೋಪನಿಷತ್
 ಜೈ. ಪೂ. ಸೂ.—ಜೈಮಿನೀಯ ಪೂರ್ವಮೀಮಾಂಸಾಸೂತ್ರ
 ಜೈ. ನ್ಯಾ. ವಿ.—ಜೈಮಿನೀಯ ನ್ಯಾಯಮಾಲಾ ವಿಸ್ತರ
 ತಾ. ಬ್ರಾ.—ತಾಂಡ್ಯಮಹಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
 ತೈ. ಆ.—ತೈತ್ತಿರೀಯ ಆರಣ್ಯಕ
 ತೈ. ಬ್ರಾ.—ತೈತ್ತಿರೀಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
 ತೈ. ಸಂ.—ತೈತ್ತಿರೀಯ ಸಂಹಿತಾ
 ನಿ.—ನಿರುಕ್ತ, ನಿಘಂಟು
 ಪಾ. ಸೂ.—ಪಾಣಿನೀಯಸೂತ್ರ
 ಪಾ. ಶಿ.—ಪಾಣಿನೀಯ ಶಿಕ್ಷಾ
 ಫಿ. ಅಥವಾ ಫಿ. ಸೂ.—ಫಿಟ್ ಸೂತ್ರ
 ಬ್ರ. ಸೂ.—ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರ
 ಮ. ಭಾ.—ಮಹಾಭಾರತ
 ಮ. ಸ್ಮೃ.—ಮನು ಸ್ಮೃತಿ
 ಮೈ. ಸಂ.—ಮೈತ್ರಾಯಣೀಯಸಂಹಿತಾ
 ಯಾ. ಸ್ಮೃ.—ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಸ್ಮೃತಿ
 ವಾ. ಸಂ.—ವಾಜಸನೇಯ ಸಂಹಿತಾ
 ವಾ. ಪು.—ವಾಯುಪುರಾಣ
 ವಿ. ಪು.—ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ
 ವೇ. ಸೂ.—ವೇದಾಂತಸೂತ್ರ
 ಶ. ಬ್ರಾ.—ಶತಪಥಬ್ರಾಹ್ಮಣ
 ಸಾ. ಸಂ.—ಸಾಮವೇದ ಸಂಹಿತಾ ಇತ್ಯಾದಿ
 ಬೃ. ದೇ.—ಬೃಹದ್ದೇವತಾ

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಗಣಾಧಿಪತಯೇ ನಮಃ ॥

ವಾಗ್ವಿಶಾದ್ಯಾಃ ಸುಮನಸಃ ಸರ್ವಾರ್ಥಾನಾಮುಪಕ್ರಮೇ |
ಯಂ ನತ್ವಾ ಕೃತಕೃತ್ಯಾಃ ಸ್ತುತುಂ ನಮಾಮಿ ಗಜಾನನಂ ||
ಯಸ್ಯ ನಿಃಶ್ಚಸಿತಂ ವೇದಾ ಯೋ ವೇದೇಭ್ಯೋಽಪಿಲಂ ಜಗತ್ |
ನಿರ್ಮಮೇ ತಮಹಂ ವಂದೇ ವಿದ್ಯಾತಿರ್ಥಮಹೇಶ್ವರಂ ||
ವೇದಃ ಶಿವಃ ಶಿವೋ ವೇದೋ ವೇದಾಧ್ಯಾಯಾ ಸದಾಶಿವಃ |
ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ವೇದಮೇವ ಸದಾ ಜಪೇತ್ ||

ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಸಹಿತಾ

ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತಾ

(ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾರ್ಥಾನುವಾದ ವಿವರಣೆ ಸಹಿತವಾಗಿ)

ಭಾಗ ೨೪

॥ ಷಷ್ಠಾಷ್ಟಕೇ ದ್ವಿತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

ಅರಣ್ಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.

ಸೀರಿಕೆ .

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಚತುರ್ಥೇನುವಾಕೇ ದಶ ಸೂಕ್ತಾನಿ | ತತ್ರ ವಯಮು ತ್ವಾಮಿತೃಷ್ವಾದಶರ್ಚೆಂ ಪ್ರಥಮಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ವಯಮು ದ್ವ್ಯಾನಾಂತೈ ದ್ವೈಚೇ ಚಿತ್ರಸ್ಯ ದಾನಸ್ತುತಿರಿತಿ | ಋಷಿಶ್ಲಾನ್ಯಸ್ಮಾದಿತಿ ಪರಿಭಾಷಯಾ ಕಾಣ್ವಃ ಸೋಭರಿರ್ಯುಷಃ | ಕಾಕುಭಂ ಪ್ರಾಗಾಥಂ ಹೇತುಕ್ತತ್ವಾದಸ್ಯಾಪಿ ಸೂಕ್ತಸ್ಯಾಯುಜಃ ಕಕುಭೋ ಯುಜಃ ಸತೋಬ್ರಹ್ಮಣಃ | ಅಂತೈ ದ್ವೈಚೇ ಚಿತ್ರಸ್ಯ ದಾನಂ

ದೇವತಾ | ಶಿಷ್ಟಾ ಐಂದ್ರ್ಯಃ || ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ || ಉಕ್ಥೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಶಸ್ತ್ರೇ
ವಯಮು ತ್ವಾಮಿತಿ ಪ್ರಗಾಥಃ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಃ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ವಯಮು ತ್ವಾಮಪೂರ್ವ್ಯ ಯೋ ನ
ಇದಮಿದಂ ಪುರೇತಿ ಪ್ರಗಾಥಾ | ಅ. ೬-೧ | ಇತಿ || ಅಭಿಪ್ಲವಿಕೇಷೂಕ್ಥೇಷ್ವಸಿ ತೃತೀಯಸವನೇ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿನೋ ವೈಕಲ್ಪಿಕೋಽಯಂ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಃ ಪ್ರಗಾಥಃ | ಸೂತ್ರಮುಕ್ತಂ || ಅಸ್ಮಿನ್ನೇವ
ಶಸ್ತ್ರೇ ತ್ವಂ ನ ಇಂದ್ರಾ ಭರೇತಿ ಪ್ರಗಾಥೋ ಯದಾ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಃ ತದಾ ವಯಮು ತ್ವೇತ್ಯನುರೂಪತ್ವ-
ಚಿನ್ಮಾದ್ಯಾ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ವಯಮು ತ್ವಾಮಪೂರ್ವ್ಯ ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಪುರಾ ಯಾಹೀಮು
ಇಂದವ ಇತಿ ಸಮಾಹಾರೋಽನುರೂಪಃ | ಅ. ೭-೮ | ಇತಿ ||

ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸೂಕ್ತಗಳಿರುವವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಯಮು
ತ್ವಾಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಮೊದಲನೆಯದು. ಇವರಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—
ವಯಮು ದ್ವ್ಯಾಸಾಂತ್ಯೇ ದ್ವ್ಯಚೇ ಚಿತ್ರಸ್ಯ ದಾನಸ್ತುತಿಃ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಸೋಭರಿಃ
ಕಾಣ್ಣಿಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಕಕುಪ್ತಾಭಂದಸ್ಥವು;
ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಸತೋಬೃಹದೀಭಂದಸ್ಥವು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಕೊನೆಯ ಎರಡು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಚಿತ್ರನ
ದಾನಸ್ತುತಿಯೇ ದೇವತೆಯು; ಉಳಿದ ಋಕ್ಕುಗಳು ಇಂದ್ರದೇವತಾಕವು. ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.
ಉಕ್ಥೆಯಾಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪರಿಸರೇಕಾದ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಯಮು ತ್ವಾಂ
ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಗಾಥಸ್ತೋತ್ರಿಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಸರೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ವಯಮು
ತ್ವಾಮಪೂರ್ವ್ಯ ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಪುರೇತಿ ಪ್ರಗಾಥಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೬-೧) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.
ಅಭಿಪ್ಲವಸಂಬಂಧವಾದ ಉಕ್ಥೆಯಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತೃತೀಯಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು
ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಋಕ್ಕನ್ನು ವೈಕಲ್ಪಿಕಸ್ತೋತ್ರಿಯಪ್ರಗಾಥವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಸರೇಕೆಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಸೂತ್ರವನ್ನು
ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದೆ. ಮೇಲಿನ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತ್ವಂ ನ ಇಂದ್ರಾ ಭರ (ಋ. ಸಂ. ೮-೯೮-೧೦) ಎಂಬ
ಪ್ರಗಾಥ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಿಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಸುವಾಗ ವಯಮು ತ್ವಾ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲ
ನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಅನುರೂಪತ್ವಚಿದ ಮೊದಲನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನಾಗಿ ಪರಿಸರೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—
ವಯಮು ತ್ವಾಮಪೂರ್ವ್ಯ ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಪುರಾ ಯಾಹೀಮು ಇಂದವ ಇತಿ ಸಮಾಹಾರೋಽನು-
ರೂಪಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೮) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೧

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೧ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೧, ೨, ೩, ೪ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೮ ||

|| ಋಷಿ—ಸೋಭರಿಃ ಕಾಣ್ಣಿಃ ||

|| ದೇವತಾ—೧-೧೬. ಇಂದ್ರಃ || ೧೭-೧೮. ಚಿತ್ರಸ್ಯ ದಾನಸ್ತುತಿಃ ||

|| ಭಂದಃ—ಪ್ರಗಾಥಂ ಕಾಕುಭಂ (ಅಯುಜಃ ಕಕುಭಃ ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಾ)

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಯಮು ತ್ವಾಮಪೂರ್ವ್ಯ ಸ್ಥೂರಂ ನ ಕಚ್ಚಿದ್ಭರಂತೋಽವಸ್ಯವಃ |

ನಾಜೇ ಚಿತ್ರಂ ಹವಾಮಹೇ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ಉಂ ಇತಿ | ತ್ವಾಂ | ಅಪೂರ್ವ್ಯ | ಸ್ಥೂರಂ | ನ | ಕತ್ | ಚಿತ್ | ಭರಂತಃ | ಅವಸ್ಯವಃ |

ನಾಜೇ | ಚಿತ್ರಂ | ಹವಾಮಹೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಪೂರ್ವ್ಯ ತ್ರಿಷು ಸವನೇಷು ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತತ್ವಾದಭಿನವೇಂದ್ರ ಭರಂತಃ ಸೋಮಲಕ್ಷಣೈ-
ರನ್ನೈಸ್ತಾಂ ಪೋಷಯಂತೋ ವಯಂ ನಾಜೇ | ನಾಜಂತಿ ಗಚ್ಛಂತಿ ಯೋದ್ಧಾರೋಽತ್ರೇತಿ ನಾಜ-
ಯಂತ್ಯಾಯುಧಾನ್ಯತ್ರೇತಿ ನಾ ನಾಜಃ ಸಂಗ್ರಾಮಃ | ತಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ರಂ ಚಾಯನೀಯಂ ವಿವಿಧರೂಪಂ
ತ್ವಾಮು ತ್ವಾಮೇವಾವಸ್ಯವೋ ರಕ್ಷಣಮಾತ್ಮನ ಇಚ್ಛಂತಃ ಸಂತೋ ಹವಾಮಹೇ | ತ್ವಾಮಾಹ್ವಯಾಮಃ |
ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಸ್ಥೂರಂ ನ ಯಥಾ ಭರಂತೋ ವೀಹ್ಯಾದಿಭಿರ್ಗೃಹಂ ಪೂರಯಂತೋ ಜನಾ
ನಾಜೇಽನ್ವ ವಿಷಯೇ ಸ್ಥೂರಂ ಸ್ಥೂಲಂ ಗುಣಾಧಿಕಂ ಕಚ್ಚಿತ್ ಕಂಚಿನ್ನಾನವಂ ಯಥಾಹ್ವಯಂತಿ ತದ್ವತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಪೂರ್ವ್ಯ—ಪ್ರತಿ ಯಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ನೂತನವಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನ ನಾಗತಕ್ಕ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ಥೂರಂ ನ
ಕಚ್ಚಿತ್—ಭಾರವನ್ನು ಹೊರಲು ಸಮರ್ಥನಾದ ಸ್ಥೂಲಪುರುಷನನ್ನು ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವಂತೆ | ಭರಂತಃ—
ಸೋಮರಸದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ | ವಯಂ—ನಾವು | ನಾಜೇ—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ | ಚಿತ್ರಂ—ಆಕರ್ಷಕ
ವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ | ತ್ವಾಂ ಉ—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ಅವಸ್ಯವಃ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ | ಹವಾಮಹೇ—
ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರತಿ ಯಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ನೂತನವಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನ ನಾಗತಕ್ಕ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಭಾರವನ್ನು ಹೊರಲು ಸಮರ್ಥ
ನಾದ ಸ್ಥೂಲಪುರುಷನನ್ನು ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಯುವಂತೆ ಸೋಮರಸದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ನಾವು ಸಂಗ್ರಾಮ
ದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Unprecedented Indra, cherishing you (with sacrificial food), desirous
of your protection, we invoke you who are manifold in battle, as (men call
upon) some stout (person for help).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಪ್ ತ್ವಾ ಕರ್ಮನ್ನೂತಯೇ ಸ ನೋ ಯುವೋಗ್ರಶ್ಚಕ್ರಾಮ ಯೋ
ಧೃಷತ್ |

ತ್ವಾಮಿದ್ಧೈವಿತಾರಂ ವವ್ರಮಹೇ ಸಖಾಯ ಇಂದ್ರ ಸಾನಸಿಂ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉಪ್ | ತ್ವಾ | ಕರ್ಮನ್ | ಉತಯೇ | ಸಃ | ನಃ | ಯುವಾ | ಉಗ್ರಃ | ಚಕ್ರಾಮ | ಯಃ | ಧೃಷತ್ |

ತ್ವಾಂ | ಇತ್ | ಹಿ | ಅವಿತಾರಂ | ವವ್ರಮಹೇ | ಸಖಾಯಃ | ಇಂದ್ರ | ಸಾನಸಿಂ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪ್ರಥಮಪಾದಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಕೃತಃ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ಕರ್ಮನ್ನಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾದಿಕರ್ಮಣ್ಯೂತಯೇ
ರಕ್ಷಣಾಯ ತ್ವಾ ತ್ವಾಮುಪಗಜ್ಞಾನಮಃ | ದ್ವಿತೀಯಃ ಪಾದಃ ಪರೋಕ್ಷಕೃತಃ | ಯ ಇಂದ್ರೋ ಧೃಷತ್
ಧೃಷ್ಟೋತಿ ಶತ್ಯನಭಿಭವತಿ || ಇಂದ್ರಾಪಾ ಪ್ರಾಗಲ್ಭ್ಯೇ | ಬಹುಲಂ ಭಂದಸೀತಿ ಶಪ್ರತ್ಯಯಃ || ಯುವಾ
ತರುಣ ಉಗ್ರ ಉದ್ಗಾಣಃ ಸ ಇಂದ್ರೋ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಪ್ರತಿ ಚಕ್ರಾಮ | ಅಗಚ್ಛತು | ಯದ್ವಾ
ಚಕ್ರಾಮ | ಅಸ್ಮಾನುತ್ಸಾಹಯುಕ್ತಾನ್ ಕರೋತು || ಕ್ರಮತಃ ಸರ್ಗಾರ್ಥೇ ವ್ಯತ್ಯಯೇನ ಪರಸ್ಪೃಶದಂ |
ಪಾ. ೧-೩-೩೮ || ಪರೋಽರ್ಥಾರ್ಥಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಕೃತಃ | ಸಖಾಯಃ ಸಮಾನಖ್ಯಾನಾ ಬಂಧುಭೂತಾ ವಾ
ವಯಂ ಸಾನಸಿಂ || ವನೇ ಪಣಿ ಸಂಭಕ್ತಾ || ಸಂಭಜನೀಯಮವಿತಾರಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ರಕ್ಷಿತಾರಂ ತ್ವಾಮಿತ್ತ್ವಾ-
ನೇವ ವವ್ರಮಹೇ | ವೃಣೇಮಹೇ | ಸಂಭಜಾಮಹೇ | ಹಿಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ || ಹಿಯೋಗಾದನಿಘಾತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಕರ್ಮನ್—ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾದಿಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ | ಉತಯೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ |
ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ಉಪ್—ಸಮೀಪಿಸುತ್ತೇನೆ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಧೃಷತ್—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು
ನೋಲಿಸುವನೋ ಅಂತಹ | ಯುವಾ—ನಿತ್ಯತರುಣನೂ | ಉಗ್ರಃ—ಅಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ ಆದ |
ಸಃ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ | ಚಕ್ರಾಮ—ಬರಲಿ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ |
ಸಖಾಯಃ—ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ನಾವು | ಸಾನಸಿಂ—ಪೂಜ್ಯನೂ | ಅವಿತಾರಂ—ಸಂರಕ್ಷಕನೂ ಆದ | ತ್ವಾಂ
ಇತ್—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ವವ್ರಮಹೇ ಹಿ—ಆರಾಧಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾದಿಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಯಾವ
ಇಂದ್ರನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನೋಲಿಸುವನೋ ಅಂತಹ ನಿತ್ಯತರುಣನೂ, ಅಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಅದೇ

ಇಂದ್ರನು ನಮಗಭಿಮುಖನಾಗಿ ಬರಲಿ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ನಾವು ಪೂಜ್ಯನೂ, ಸಂರಕ್ಷಕನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We have recourse, Indra, to you for protection at sacred rites : may he who is ever young, fierce, resolute, come to us ! We, your friends, Indra, rely upon you as our protector and benefactor.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಯಾಹೀಮ ಇಂದ್ರೋತ್ಪಪತೇ ಗೋಪತ ಉರ್ವರಾಪತೇ |

ಸೋಮಂ ಸೋಮಪತೇ ಪಿಬ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಯಾಹಿ | ಇಮೇ | ಇಂದ್ರವಃ | ಅಶ್ವಪತೇ | ಗೋಪತೇ | ಉರ್ವರಾಪತೇ |

ಸೋಮಂ | ಸೋಮಪತೇ | ಪಿಬ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಶ್ವಪತೇಶ್ಚಾನಾಂ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಗೋಪತೇ ಗವಾಂ ಪಾಲಯಿತರುರ್ವರಾಪತೇ | ಸರ್ವಸಸ್ಯಾ ಧ್ಯಾ ಭೂಮಿರುರ್ವರಾ | ತಸ್ಯಾಃ ಪತೇ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಇಂದ್ರವಃ ಸೋಮಾ ಇಮೇ ಭವದೀಯಾಃ | ತ್ವದರ್ಥಮಭಿಷುತಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಸ್ಮಾದಾ ಯಾಹಿ | ಅಗಚ್ಛ | ಅಗತ್ಯ ಸೋಮಪತೇ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸೋಮಂ ಪಿಬ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಪತೇ—ಅಶ್ವಪಾಲಕನೂ | ಗೋಪತೇ—ಗೋಪಾಲಕನೂ | ಉರ್ವರಾಪತೇ—ಸಸ್ಯಗಳಿಗೆ ಪಾಲಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಇಮೇ ಇಂದ್ರವಃ—ಈ ಸೋಮರಸಗಳು ನಿನಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ | ಆ ಯಾಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಸೋಮಪತೇ—ಸೋಮಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮವನ್ನು | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಪಾಲಕನೂ, ಗೋಪಾಲಕನೂ, ಸಸ್ಯಗಳಿಗೆ ಪಾಲಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಈ ಸೋಮರಸಗಳು ನಿನಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ದಯಮಾಡು, ಸೋಮಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Lord of horses, of cattle, of corn-land, these libations (are for you) : come, lord of the Soma, drink the effused Soma juice.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಯಂ ಹಿ ತ್ವಾ ಬಂಧುಮಂತಮಬಂಧವೋ ವಿಪ್ರಾಸ ಇಂದ್ರ ಯೇಮಿಮು |
ಯಾ ತೇ ಧಾಮಾನಿ ವೃಷಭ ತೇಭಿರಾ ಗಹಿ ವಿಶ್ವೇಭಿಃ ಸೋಮಪೀತಯೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ಹಿ | ತ್ವಾ | ಬಂಧುಮಂತಂ | ಅಬಂಧವಃ | ವಿಪ್ರಾಸಃ | ಇಂದ್ರ | ಯೇಮಿಮು |
ಯಾ | ತೇ | ಧಾಮಾನಿ | ವೃಷಭ | ತೇಭಿಃ | ಆ | ಗಹಿ | ವಿಶ್ವೇಭಿಃ | ಸೋಮಪೀತಯೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಅಬಂಧವೋ ಬಂಧುರಹಿತಾ ವಿಪ್ರಾಸೋ ಮೇಧಾವಿನೋ ವಯಂ ಬಂಧುಮಂತಂ
ಬಂಧುಭಿರ್ದೇವೈರಂಗಿರೋಭಿರ್ವಾ ತದ್ವಂತಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ | ಹಿರವಧಾರಣೇ | ತ್ವಾಮೇವ ಯೇಮಿಮು |
ಬಂಧುತ್ವೇನ ನಿಯುಚ್ಛಾಮು || ಯಚ್ಛತೇರ್ಲಿಟಿ ರೂಪಂ || ತಥಾ ಸತಿ ಹೇ ವೃಷಭ ಕಾಮಾನಾಂ ವರ್ಷಿತ-
ರಿಂದ್ರ ತೇ ತವ ಯಾ ಯಾನಿ ಧಾಮಾನಿ ಶರೀರಾಣಿ ತೇಜಾಂಸಿ ವಾ ವಿದ್ಯಂತೇ ತೇಭಿಃ ಸೋಮಪೀತಯೇ
ಸರ್ವೈರ್ಧಾಮುಭಿಃ ಸಹ ಸೋಮಪೀತಯೇ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥಮಾ ಗಹಿ | ಆಗಚ್ಛ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಬಂಧವಃ—ಬಂಧುರಹಿತರೂ | ವಿಪ್ರಾಸಃ—ಮೇಧಾವಿಗಳೂ ಆದ |
ವಯಂ—ನಾವು | ಬಂಧುಮಂತಂ—ದೇವಾದಿ ಬಂಧುಗಳೊಡಗೂಡಿರುವ | ತ್ವಾ ಹಿ—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ಯೇಮಿಮು—
ಬಂಧುವನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸುವೆವು | ವೃಷಭ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಯಾ—
ಯಾವ | ಧಾಮಾನಿ—ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿವೆಯೋ | ತೇಭಿಃ—ಅಂತಹ | ವಿಶ್ವೇಭಿಃ—ಸಮಸ್ತ ತೇಜಸ್ಸು
ಗಳೊಡನೆಯೂ | ಸೋಮಪೀತಯೇ—ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಆ ಗಹಿ—ದಯಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಬಂಧುರಹಿತರೂ, ಮೇಧಾವಿಗಳೂ ಆದ ನಾವು ದೇವಾದಿ ಬಂಧುಗಳೊಡಗೂಡಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ
ಬಂಧುವನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸುವೆವು. ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಯಾವ ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿವೆಯೋ ಅಂತಹ
ಸಮಸ್ತ ತೇಜಸ್ಸುಗಳೊಡನೆಯೂ ಸಹ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

Intelligent, but destitute of kin, let us connect ourselves, Indra, with
you, who abound with kinsmen : come, showerer (of benefits), with all
your glories, to drink the Soma.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸೀದಂ^೧ತಪ್ತೇ^೨ ವಯೋ^೩ ಯಥಾ^೪ ಗೋಶ್ರೀತೇ^೫ ಮಧೌ^೬ ಮದಿರೇ^೭ ವಿವಕ್ಷಣೇ^೮ |

ಅಭಿ^೯ ತ್ವಾಮಿಂದ್ರ^{೧೦} ನೋನುಮಃ^{೧೧} || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸೀದಂ^೧ತಃ^೨ | ತೇ^೩ | ವಯಃ^೪ | ಯಥಾ^೫ | ಗೋಶ್ರೀತೇ^೬ | ಮಧೌ^೭ | ಮದಿರೇ^೮ | ವಿವಕ್ಷಣೇ^೯ |

ಅಭಿ^{೧೦} | ತ್ವಾಂ^{೧೧} | ಇಂದ್ರ^{೧೨} | ನೋನುಮಃ^{೧೩} || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಗೋಶ್ರೀತೇ || ಶೀರ್ಷ್ಠ ಪಾಕೇ || ಗೋವಿಕಾರೇ ದಧಿಪಯಸೀ ಗೋಶಬ್ದೇನೋಚ್ಯತೇ |
ದಧ್ನಾ ಪಯಸಾ ಚ ಶ್ರೀತೇನ ಶ್ರಯಣದ್ರವ್ಯೇಣ ಮಿಶ್ರಿತೇ ಮದಿರೇ ಮದಕರೇ ವಿವಕ್ಷಣೇ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪಣ-
ಶೀಲೇ ತ್ವದೀಯೇ ಮಧೌ ಸೋಮೇ ಸೀದಂತೋ ನಿವಸಂತಃ | ಸದನೇ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ವಯೋ ಯಥಾ
ಪಕ್ಷಿಣೋ ಯಥೈಕತ್ರ ಸಂಘೀಭೂಯ ತಿಷ್ಠಂತಿ ತದ್ವತ್ ಸೀದಂತೋ ವಯಂ ತ್ವಾಮಭ್ಯಾಭಿಮುಖ್ಯೇನ
ನೋನುಮಃ | ಪುನಃಪುನರ್ಭೃಶಂ ವಾ ಸ್ತುಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಯೋ ಯಥಾ—ಪಕ್ಷಿಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಸಂಘರೂಪದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕಡೆ
ಸೇರಿರುವಂತೆ | ಗೋಶ್ರೀತೇ—ದಧ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತವಾದುದೂ | ತೇ ಮದಿರೇ—ನಿನಗೆ ಮದಕಾರಕವಾದುದೂ |
ವಿವಕ್ಷಣೇ—ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪಕವಾದುದೂ ಆದ | ಮಧೌ—ಸೋಮದೆದುರಿಗೆ | ಸೀದಂತಃ—ಸುತ್ತಿ ಕುಳಿತಿರುವ
ನಾವು | ತ್ವಾಂ ಅಭಿ—ನಿನ್ನನ್ನೇ ಲಕ್ಷಿಸಿ | ನೋನುಮಃ—ಪದೇಪದೇ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪಕ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಂಘರೂಪದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಸೇರಿರುವಂತೆ ದಧ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತ
ವಾದುದೂ ನಿನಗೆ ಮದಕಾರಕವಾದುದೂ, ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪಕವಾದುದೂ ಆದ ಸೋಮದೆದುರಿಗೆ ಸುತ್ತಿ ಕುಳಿತಿರುವ ನಾವು
ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಪದೇಪದೇ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Gathering like (a flock of) birds round your exhilarating heaven-
bestowing Soma beverage mixed with curds, we repeatedly glorify you,
Indra.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಚ್ಛಾ ಚ ತ್ವೇನಾ ನಮಸಾ ವದಾಮಸಿ ಕಿಂ ಮುಹುಶ್ಚಿದ್ವಿ ದೀಧಯಃ |
 ಸಂತಿ ಕಾಮಾಸೋ ಹರಿವೋ ದದಿಷ್ಟಂ ಸೋ ವಯಂ ಸಂತಿ ನೋ
 ಧಿಯಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಚ್ಛ | ಚ | ತ್ವಾ | ಏನಾ | ನಮಸಾ | ವದಾಮಸಿ | ಕಿಂ | ಮುಹುಃ | ಚಿತ್ | ವಿ | ದೀಧಯಃ |
 ಸಂತಿ | ಕಾಮಾಸಃ | ಹರಿವಃ | ದದಿಃ | ತ್ವಂ | ಸ್ತುಃ | ವಯಂ | ಸಂತಿ | ನಃ | ಧಿಯಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಅಚ್ಛ ಚಾಸಿ ಚಾಭಿಮುಖ್ಯೇನ ವೈವೇಕೇನ ನಮಸಾ ಸ್ತೋತ್ರೇಣ ಹವಿರ್ಲಕ್ಷಣೇನಾನ್ನೇನ
 ವಾ ಸಹ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವದಾಮಸಿ | ಅಭಿವದಾಮಃ || ಚನಾಯೋಗೇ ಪ್ರಥಮೇತಿ ನ ನಿಘಾತಃ || ತ್ವಂ ತು
 ಮುಹುಶ್ಚಿದ್ವಿಹುರ್ಮುಹುಃ ಕಿಂ ಕಸ್ಮಾದ್ಧೇತೋರ್ವಿ ದೀಧಯಃ | ವಿಪೂರ್ವೋ ದೀಧಿಶ್ಚಿಂತನೇ |
 ವಿಚಿಂತಯಸಿ || ದೀಧೀರ್ಜ ದೀಪ್ತಿದೇವನಯೋಃ | ವ್ಯತ್ಯಯೇನ ಪರಸ್ಪೃಶದಂ ಲುಗಭಾವಶ್ಚ || ಕಿಮರ್ಥಂ
 ಯೂಯಂ ವದಥೇತಿ ಚೇತ್ ಹರಿವೋ ಹರಿತಾಶ್ಚವನ್ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಕಾಮಾಸಃ ಪುತ್ರಪಶ್ಚಾ-
 ದಿವಿಷಯಾಃ ಕಾಮಾಃ ಸಂತಿ | ಕಾಮಾಃ ಸಂತು | ಆಹಂ ನ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿತಿ ಚೇತ್ | ತ್ವಂ ತು
 ದದಿರ್ಥನಾದಿದಾತಾ ಖಲು | ತಸ್ಮಾದ್ವಯಂ ತ್ವತ್ಸನ್ನಿಧೌ ಸ್ತುಃ | ಭವಾಮಃ | ಕಿಂಚ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಧಿಯಃ
 ಕರ್ಮಾಣಿ ಚ ತವ ಸಮಾಪೇ ಸಂತಿ | ತಿಷ್ಠಂತಿ | ತತೋ ಧನಾದಿಲಾಭಾರ್ಥಂ ತ್ವಾಂ ವದಾಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಅಚ್ಛ ಚ—ನಿನಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಏನಾ ನಮಸಾ—ಈ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ | ತ್ವಾ—
 ನಿನ್ನನ್ನು | ವದಾಮಸಿ—ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇವೆ | ಮುಹುಶ್ಚಿತ್—ಪದೇಪದೇ | ಕಿಂ—ಏತಕ್ಕಾಗಿ | ವಿ
 ದೀಧಯಃ—ಯೋಚನಾಪರನಾಗಿರುತ್ತೀಯೆ ? | ಹರಿವಃ—ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ |
 ಕಾಮಾಸಃ—ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳು | ಸಂತಿ—ನೆರವೇರಲಿ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ದದಿಃ—ಧನದಾತನಾಗಿರು
 ತ್ತೀಯೆ | ವಯಂ—ನಾವು | ಸ್ತುಃ—ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತೇವೆ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಧಿಯಃ—
 ಕರ್ಮಗಳು | ಸಂತಿ—ನಿನ್ನ ಪೂಜೆಗಾಗಿಯೇ ಇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಈ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇವೆ. ಪದೇಪದೇ
 ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಯೋಚನಾಪರನಾಗಿರುತ್ತೀಯೆ? ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳು

ನೆರವೇರಲಿ. ನೀನು ಧನದಾತನಾಗಿರುತ್ತೀಯೆ. ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳು ನಿನ್ನ ಪೂಜೆಗಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ.

English Translation.

We salute you with this adoration: why do you so often meditate (upon our requests)? master of bay steeds, let our desires be granted. You are their bestower, we are your (suppliants), and our sacred rites are (addressed to you).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನೂತ್ನಾ ಇದಿಂದ್ರ ತೇ ವಯಮೂತೀ ಅಭೂಮ ನಹಿ ನೂ ತೇ ಅದ್ರಿವಃ |

ವಿದ್ಮಾ ಪುರಾ ಪರೀಣಸಃ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನೂತ್ನಾಃ | ಇತ್ | ಇಂದ್ರ | ತೇ | ವಯಂ | ಉತೀ | ಅಭೂಮ | ನಹಿ | ನು | ತೇ | ಅದ್ರಿವಃ |

ವಿದ್ಮಾ | ಪುರಾ | ಪರೀಣಸಃ || ೭ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವೋಶ್ಯೂತ್ಯೈ ರಕ್ಷಣೇ ವಯಂ ನೂತ್ನಾ ಇನ್ನೂತನಾ ಏವ ಭನಾಮಃ | ಅದ್ರಿವೋ ವಜ್ರಿನ್ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಪುರಾ ಪೂರ್ವಂ ತ್ವಾಂ ಪರೀಣಸಃ || ಸುಬ್ಬ್ಯುತ್ಯಯಃ || ಪರೀಣಸಂ ಪರಿತೋ ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಮಹಾಂತಂ ನೇತಿ ನಹಿ ವಿದ್ಮಾ ನ ಜಾನೀಮಃ | ನು ಸಂಪ್ರತಿ ತು ತೇ ತ್ವಾಂ ಮಹಾಂತಮಿತಿ ಜಾನಂತೋ ವಯಂ ಭವತಾ ರಕ್ಷ್ಯಾ ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಉತೀ—ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ | ವಯಂ—ನಾವು | ನೂತ್ನಾ ಇತ್—ನೂತನರಾಗಿಯೇ | ಅಭೂಮ—ಆಗಿದ್ದೇವೆ | ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಪುರಾ—ನಿನಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ | ಪರೀಣಸಃ—ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹತ್ವಗಳುಳ್ಳವರನ್ನು | ನಹಿ ವಿದ್ಮಾ—ನಾವು ಅರಿಯುವು | ನು—ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವೆವು

|| ಭಾನಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ನೂತನರಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೇವೆ. ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹತ್ವಗಳುಳ್ಳವರನ್ನು ನಾವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡರಿಯುವು. ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವೆವು.

English Translation.

We verily are the most recent (objects) of your protection, Indra, wielder of the thunderbolt; we have not known of old one greater than you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿದ್ವಾ ಸಖಿತ್ವಮುತ ಶೂರ ಭೋಜ್ಯಮಾ ತೇ ತಾ ವಜ್ರಿನ್ನೀಮಹೇ |

ಉತೋ ಸಮಸ್ತಿನಾ ಶಿಶೀಹಿ ನೋ ವಸೋ ವಾಜೇ ಸುಶಿಪ್ರ ಗೋಮತಿ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿದ್ವಾ | ಸಖಿತ್ವಂ | ಉತ | ಶೂರ | ಭೋಜ್ಯಂ | ಆ | ತೇ | ತಾ | ವಜ್ರಿನ್ | ಈಮಹೇ |

ಉತೋ ಇತಿ | ಸಮಸ್ತಿನ | ಆ | ಶಿಶೀಹಿ | ನಃ | ವಸೋ ಇತಿ | ವಾಜೇ | ಸುಶಿಪ್ರ | ಗೋಮತಿ ||೪||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಶೂರ ಶತ್ರುಜಾಂ ಶಾತಯಿತುರ್ಬಲವನ್ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸಖಿತ್ವಂ ತವ ಸಖಿಭಾವಂ ವಯಂ ವಿದ್ವಾ | ಜಾನೀಮಃ | ಉತಾಪಿ ಚ ಭೋಜ್ಯಮಭ್ಯವಹಾರಾರ್ಥಂ ಧನಂ ಚ ವಿದ್ವಾ | ವಜ್ರಿನ್ ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತ್ವದೀಯೇ ತಾ ತೇ ಸಖ್ಯಧನೇ ಆ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನೇಮಹೇ | ವಯಂ ಯಾಚಾಮಹೇ | ಉತೋ ಆಪಿ ಚ ವಸೋ ಸರ್ವಸ್ಯ ವಾಸಯಿತಃ ಸುಶಿಪ್ರ ಶೋಭನಹನೋ ಯದ್ವಾ ಶೋಭನಶಿರಸ್ತ್ರಣ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಗೋಮತಿ ಗವಾದಿಯುಕ್ತೇ ಸಮಸ್ತಿನ ಸರ್ವಸ್ತಿನ ವಾಜೇನ್ಯೇ ನೋಽಸ್ಮಾನಾ ಶಿಶೀಹಿ | ತೀಕ್ಷ್ಣೀಕುರು | ಉಪಲಕ್ಷಣಃ | ಪ್ರದಾನೇನಾಸ್ಮಾನ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾನ್ ಕುರ್ವಿತ್ಯರ್ಥಃ || ಶಿಷ್ಣೋ ನಿಶಾನ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಛಾಂದಸಃ ಶ್ಲೋ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸಖಿತ್ವಂ—ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು | ವಿದ್ವಾ—ನಾವು ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಭೋಜ್ಯಂ—ಭೋಗಸಾಧನವಾದ ಧನವನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ | ವಜ್ರಿನ್—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನಿಂದ | ತಾ—ಆ ಸಖಿತ್ವವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಧನವನ್ನೂ | ಆ ಈಮಹೇ—ಆದರದಿಂದ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ | ಉತೋ—ಮತ್ತು | ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನೂ | ಸುಶಿಪ್ರ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಗೋಮತಿ—ಗೋಯುಕ್ತ ವಾದುದೂ | ಸಮಸ್ತಿನ—ಸಮಸ್ತವಾದುದೂ ಆದ | ವಾಜೇ—ಅನ್ನದಲ್ಲಿ | ಆ ಶಿಶೀಹಿ—ಯುಕ್ತ ರಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡು.

I ಭಾವಾರ್ಥ I

ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು ನಾವು ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ. ಮತ್ತು ಭೋಗಸಾಧನವಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಧನವನ್ನೂ ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ. ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಆ ಸಖತ್ವವನ್ನೂ, ಧನವನ್ನೂ ಆದರದಿಂದ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ. ವಸತಿದಾಯಕನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕೆನ್ನೆ ಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮನ್ನು ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ, ಸಮಸ್ತವಾದುದೂ ಆದ ಅನ್ನದಿಂದ ತುಂಬಿರುವಂತೆ ಮಾಡು.

English Translation.

We acknowledge, hero, your friendship, (the wealth) to be enjoyed through you, and solicit both, thunderer, of you : giver of dwellings, Indra of the handsome jaws, sustain us in all abundance and in (store of) cattle.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಸಮಸ್ತೀನ್—ಸಮಸ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಯಾಸ್ಕರು ಸಮಮಿತಿ ಪರಿಗ್ರಹಾರ್ಥಿಯೇಂ ಸರ್ವನಾಮಾನುದಾತ್ತಂ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಎಂದರೆ, ಸಮಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಸರ್ವನಾಮಪದವು ಸಮವೆಂದರೆ ಸರ್ವವು ಎಂದರ್ಥವು. ಈ ಶಬ್ದವು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ಮತ್ತು ಇದು ಸರ್ವಾನುದಾತ್ತಶಬ್ದವು. ಈ ಶಬ್ದವು ವಿವಿಧ ವಿಭಕ್ತಿವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವುದೆಂದು ಹೇಳಿ ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ—

ಮಾ ನಃ ಸಮಸ್ಯ ದೂಢ್ಯಃ೧ಪರಿದ್ವೇಷಸೋ ಅಂಹತಿಃ |

(ಋ. ಸಂ. ೮-೭೫-೯)

ಎಂಬ ಋಕ್ನಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಪಷ್ಠಿವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯ ಎಂದರೆ ಸರ್ವಸ್ಯ ಎಂದರ್ಥವು.

ಉತೋ ಸಮಸ್ತಿನಾಶಿಶೀಹಿ ನೋ ವಸೋ |

(ಋ. ಸಂ. ೮-೨೧-೮)

ಎಂಬ ಪ್ರಕೃತ ಋಕ್ನಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದದ ಸಪ್ತಮಿವಿಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ. ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಶಿಶೀಹಿ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದಕ್ಕೆ ಯಾಸ್ಕರು ಶಿಶೀತಿರ್ವಾನಕರ್ಮಾ—ದಾನಮಾಡುವುದು, ಕೊಡುವುದು ಎಂದರ್ಥವಿರುವುದು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಉರುಷ್ಯಾಣೋ ಅಘಾಯತಃ ಸಮಸ್ತಾತ್ |

(ಋ. ಸಂ. ೫-೨೪-೩)

ಇಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಿವಿಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ.

ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ |

(ಋ. ಸಂ. ೮-೩೯-೧ ರಿಂದ ೧೦)

ಈ ಋಕ್ಯುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದವು ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿಯ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಪುರಾ ಪ್ರ ವಸ್ಯ ಅನಿನಾಯ ತಮು ವಃ ಸ್ತುಷೇ |

ಸಖಾಯ ಇಂದ್ರಮೂತಯೇ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ನಃ | ಇದಂ ಇದಂ | ಪುರಾ | ಪ್ರ | ವಸ್ಯಃ | ಅನಿನಾಯ | ತಂ | ಉಂ ಇತಿ | ವಃ | ಸ್ತುಷೇ |
ಸಖಾಯಃ | ಇಂದ್ರಂ | ಉತಯೇ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉಕ್ತ್ಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿತಸ್ತ್ರೇ ಯೋ ನ ಇದಮಿದಮಿತ್ಯಯಂ ಪ್ರಗಾಢೋಽನುರೂಪಃ |
ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಪುರೇತಿ ಪ್ರಗಾಢೌ ಸರ್ವಾಃ ಕಕುಭಃ | ಅ. ೬-೧ | ಇತಿ ಸೂತ್ರೀತಂ ||
ಅಭಿಪ್ಲವಿಕೇಷೂಕ್ತ್ಯೇಷ್ವಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿತಸ್ತ್ರೇಯಂ ವೈಕಲ್ಪಿಕೋಽನುರೂಪಃ | ಅ. ೭-೮ ||
ಅಭಿಪ್ಲವಿಕೇಷೂಕ್ತ್ಯೇಷು ತೈತೀಯಸವನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿತಸ್ತ್ರೇ ತ್ವಂ ನ ಇಂದ್ರಾ ಭರೇತಿ ಪ್ರಗಾಢೇ
ಸ್ತೋತ್ರಿಯೇ ಸತ್ಯನುರೂಪತ್ವಚಃ ಸಮಾಹಾರ್ಯಃ | ತತ್ತೇಯಂ ಯೋ ನ ಇದಮಿದಮಿತಿ ದ್ವಿತೀಯಾ |
ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಪುರಾ ಯಾಹೀಮ ಇಂದವ ಇತಿ ಸಮಾಹಾರ್ಯೋಽನುರೂಪಃ |
ಅ. ೭-೮ | ಇತಿ ||

ಸಖಾಯಃ ಸಮಾನಖ್ಯಾನಾ ಹೇ ಋತ್ವಿಗೈಜಮಾನಾ ಯ ಇಂದ್ರಃ ಪುರಾ ಪೂರ್ವಮಿದಂ
ದರ್ಶನೀಯತಯಾ ವಿದ್ಯಮಾನಂ ವಸ್ಯೋ ವಸೀಯಃ || ವಸೋರೀಯಸುನೀಕಾರಲೋಪಶ್ವಾಂಧಸಃ ||
ಪ್ರಶಸ್ತಂ ವಸು ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಪ್ರಾಣಿನಾಯ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣಾನೀತವಾನ್ ತಮು ತಮೇವ ಧನಾನಾಮಾ-
ನೇತಾರಮಿಂದ್ರಂ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಧನಲಾಭಾರ್ಥಮೂತಯೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ಚ ಸ್ತುಷೇ | ಸೋಭರಿಹಂ
ಸ್ತಾಮಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಖಾಯಃ—ಎಲೈ ಮಿತ್ರರೇ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಪುರಾ—ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವುದೂ |
ವಸ್ಯಃ—ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದೂ ಆದ | ಇದಮಿದಂ—ಈ ಧನವನ್ನೆಲ್ಲಾ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಪ್ರಾಣಿನಾಯ—
ಒದಗಿಸಿರುವನೋ | ತಮು ಇಂದ್ರಂ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಉತಯೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥ
ವಾಗಿ | ಸ್ತುಷೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಮಿತ್ರರೇ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವುದೂ, ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದೂ ಆದ ಈ ಧನವನ್ನೆಲ್ಲಾ
ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಿರುವನೋ ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I glorify, friends, for your protection, that Indra who has brought to us of old this or that excellent (wealth).

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಉಕ್ಥ್ಯಯಾಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪರಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಎಂಬ ಈ ತೃಚವನ್ನು ಪ್ರಗಾಥಾನುರೂಪತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಪುರೇತಿ ಪ್ರಗಾಥಾ ಸರ್ವಾಃ ಕಕುಭಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೬-೧) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅಭಿಷ್ಠವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಉಕ್ಥ್ಯಯಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪರಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ತೃಚವನ್ನು ವೈಕಲ್ಪಿಕಾನುರೂಪತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ (ಅ. ೬-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಉಕ್ಥ್ಯಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತೃತೀಯ ಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪರಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತ್ವಂ ನ ಇಂದ್ರಾ ಭರ ಎಂಬ ಪ್ರಗಾಥ ಸ್ತೋತ್ರೀಯ ತೃಚವನ್ನು ಪರಿಸುವಾಗ ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಎಂಬ ಋಕ್ವನ್ನು ತೃಚದ ಎರಡನೆಯ ಋಕ್ವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಶ್ವಲಾಯನ ಶ್ರೌತ ಸೂತ್ರದ—ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಪುರಾ ಯೋಹೀಮ ಇಂದವ ಇತಿ ಸಮಾಹಾರ್ಯೋಽನುರೂಪಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೬-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಹರ್ಯಶ್ವಂ ಸತ್ಪತಿಂ ಚರ್ಷಣೀಸಹಂ ಸ ಹಿ ಸ್ಮಾ ಯೋ ಅಮಂದತ |

ಆ ತು ನಃ ಸ ವಯತಿ ಗವ್ಯಮಶ್ವಂ ಸ್ತೋತೃಭ್ಯೋ ಮಘವಾ ಶತಂ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಹರಿಶ್ವಂ | ಸತ್ಪತಿಂ | ಚರ್ಷಣೀಸಹಂ | ಸಃ | ಹಿ | ಸ್ಮಾ | ಯಃ | ಅಮಂದತ |

ಆ | ತು | ನಃ | ಸಃ | ವಯತಿ | ಗವ್ಯಂ | ಅಶ್ವಂ | ಸ್ತೋತೃಭ್ಯಃ | ಮಘವಾ | ಶತಂ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹರ್ಯಶ್ವಂ ಹರಿತವರ್ಣಾಶ್ವೋಪೇತಂ ಸತ್ಪತಿಂ ಸ್ವಪ್ರಕಾಶಾಧಿಕೈನ ಸತಾಂ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಾಂ ಪತಿಂ ಸತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಣಾಂ ಪತಿಂ ನಾ ಚರ್ಷಣೀಸಹಂ ಚರ್ಷಣೀನಾಂ ಶತ್ರುಭೂತಾನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಮಭಿಭವಿತಾರಂ ಸ ಹಿ ಸ್ಮಾ ಏಲು ಜನಃ ಸ್ತೌತಿ | ಯೋ ಜನೋ ಅಮಂದತ ತತೋ ಲಬ್ಧಧನಃ ಸಂಸ್ತೌತೋ ಭವತಿ ಸ ಏನಂ ತುಷ್ಪಾಪತಿ | ಏವಂ ಸತಿ ಮಘವಾ ಧನವಾನ್ ಸ ಇಂದ್ರಃ ಶತಂ ಗವ್ಯಮಶ್ವಮನೇಕಂ ಗವಾಶ್ವಸಂಘಂ ಸ್ತೋತೃಭ್ಯೋ ನೋಽಸ್ತುಭ್ಯಂ ತು ವೈಪ್ರಮಾ ವಯತಿ

ಅಪ್ರಾಪ್ತಯೇತು || ನೀ ಗತ್ಯಾದಿಷು | ಅಸ್ಮಾಲ್ಲೇಟ್ಯಡಾಗಮಃ || ತತೋ ಲಬ್ಧಗವಾದಿಕಾ ವಯಂ
ಚೈವಂ ಸ್ತುಮ ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನು | ಅಮಂದತೆ— ಇಂದ್ರನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಧನದಿಂದ ಸಂತೋಷ
ಪಡುವನೋ | ಸ ಹಿ ವೈ—ಆ ಯಜಮಾನನೇ | ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವೋಪೇತನೂ | ಸತ್ಪತಿಂ—
ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನೂ | ಚರ್ಷಣೀಸಹಂ—ಶತ್ರುಜನರನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾನೆ |
ಮುಘವಾ—ಧನವಂತನಾದ | ಸಃ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ಶತಂ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಗವ್ಯಮಶ್ವ್ಯಂ—
ಗೋಸಂಘವನ್ನೂ ಅಶ್ವಸಂಘವನ್ನೂ | ಸ್ತೋತೃಭ್ಯಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಾದ | ನಃ—ನಮಗೆ | ತು—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ |
ಅ ವಯತಿ—ಒದಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ಇಂದ್ರನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಧನದಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡುವನೋ, ಆ ಯಜಮಾನನೇ
ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವೋಪೇತನೂ, ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನೂ ಶತ್ರುಜನರನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು
ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಾದ ನಮಗೆ ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಅಶ್ವಸಂಘಗಳನ್ನೂ, ಗೋಸಂಘ
ಗಳನ್ನೂ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಒದಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

That man glorifies Indra, the lord of bay steeds, the protector of
the good, the overcomer of enemies, who rejoices (in the fulfilment
of his wishes); may Maghavan bestow upon us, his worshippers, hundreds
of cattle and horses.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಯಾ ಹ ಸ್ವಿದ್ಯುಜಾ ವಯಂ ಪ್ರತಿ ಶ್ವಸಂತಂ ವೃಷಭ ಬ್ರುವೀಮಹಿ |

ಸಂಸ್ಥೇ ಜನಸ್ಯ ಗೋಮತಃ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಯಾ | ಹ | ಸ್ವಿತ್ | ಯುಜಾ | ವಯಂ | ಪ್ರತಿ | ಶ್ವಸಂತಂ | ವೃಷಭ | ಬ್ರುವೀಮಹಿ |

ಸಂಸ್ಥೇ | ಜನಸ್ಯ | ಗೋಮತಃ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವೃಷಭ ವರ್ಷಿತರ್ಹೇ ಇಂದ್ರ ಗೋಮತೋ ಗವಾದಿಯುಕ್ತಸ್ಯ ಜನಸ್ಯ ಸಂಸ್ಥೇ ಸ್ಥಾನೇ
ಯುದ್ಧೇ ಶ್ವಸಂತಮಸ್ಮಾನ್ಪ್ರತಿ ಕ್ರೋಧಾತಿಶಯೇನ ಶ್ವಾಸಕಾರಿಣಂ ಶತ್ರುಂ ಯುಜಾ ಸಹಾಯೇನ

ತ್ವಯಾ ಹ ಸ್ವಿತ್ತೈಯ್ಯವ ಖಲು ವಯಂ ಪ್ರತಿಬ್ರವೀಮಹಿ | ಪ್ರತಿವಚನಂ ಕುರ್ಮಃ | ನಿರಾಕರಿಷ್ಯಾಮಃ
ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಷಭ—ವೃಷ್ಟಿಕಾರಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ಗೋಮತಃ—ಗೋಯುಕ್ತನಾದ | ಜನಸ್ಯ—
ಮಿತ್ರಜನರ | ಸಂಸ್ಥೇ—ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಶ್ವಸಂತಂ—ಕೋಪದಿಂದ ಉರಿದುಬೀಳುವ ಶತ್ರುವನ್ನು |
ಯುಜಾ—ನಮ್ಮೊಡನಿರುವ | ತ್ವಯಾ ಹ ಸ್ವಿತ್—ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ | ವಯಂ—ನಾವು |
ಪ್ರತಿ ಬ್ರವೀಮಹಿ—ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಎದುರಿಸಬಲ್ಲೆವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೃಷ್ಟಿಕಾರಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಗೋಯುಕ್ತನಾದ ಮಿತ್ರಜನರ ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮೊಡನಿರುವ
ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ, ಕೋಪದಿಂದ ಉರಿದುಬೀಳುವ ಶತ್ರುವನ್ನು ನಾವು ತಿರಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಎದುರಿಸ
ಬಲ್ಲೆವು.

English Translation.

With you, showerer (of benefits), for our ally, we bid defiance to
one assailing us in a contest (on behalf) of a man possessing herds of cattle.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಜಯೇಮು ಕಾರೇ ಪುರುಹೂತ ಕಾರಿಣೋಽಭಿ ತಿಷ್ಠೇಮು ದೂಢ್ಯಃ |

ನೃಭಿವೃತ್ರಂ ಹನ್ಯಾಮು ಶೂಶುಯಾಮು ಚಾವೇರಿಂದ್ರ ಪ್ರಣೋಧಿಯಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಜಯೇಮು | ಕಾರೇ | ಪುರುಹೂತ | ಕಾರಿಣಃ | ಅಭಿ | ತಿಷ್ಠೇಮು | ದೂಢ್ಯಃ |

ನೃಭಿಃ | ವೃತ್ರಂ | ಹನ್ಯಾಮು | ಶೂಶುಯಾಮು | ಚ | ಅವೇರಿ | ಇಂದ್ರ | ಪ್ರ | ಣೋ | ಧಿಯಃ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪುರುಹೂತ ಬಹುಭಿರಾಹ್ವಾತವ್ಯ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಆಸ್ತುಕಂ ವಿವಿಧಾಃ ಶತ್ರುವ ಉಪದ್ರವಕಾರಿಣೋ
ಬಾಧಾಂ ಮನಸಾ ಸ್ಮರಂತಶ್ಚೇತಿ | ತತ್ರ ಕಾರಿಣೋ ಹಿಂಸಾಂ ಕುರ್ವತಃ ಶತ್ರುನ್ ಕಾರೇ | ಕೀರ್ಯಂತೇ
ಆಯಧಾನ್ಯತ್ರೇತಿ ಕಾರೋ ಯುದ್ಧಂ | ತಸ್ಮಿಂಸ್ತಾನ್ವಯಂ ಜಯೇಮು | ದೂಢ್ಯೋ ದುರ್ಧಿಯಃ
ಪಾಪಬುದ್ಧೀನಸ್ಯಭಿ ತಿಷ್ಠೇಮು | ಅಭಿತಃ ಸ್ಥಾಸ್ಥಾಮಃ | ಕಿಂಚಿ ವೃತ್ರಂ ಗಮಾಮಾವರಕಂ ಶತ್ರುಂ
ನೃಭಿರಾಯುಧನೇತೃಭಿರ್ಮರುದ್ಭಿಃ ಸಹ ಹನ್ಯಾಮು | ಹಿಂಸ್ಯಾಮು | ಹತ್ವಾ ಶೂಶುಯಾಮು ಚ | ಶತ್ರು—

ರಾಹಿತ್ಯೇನ ಪುತ್ರಪಾತ್ರೈರಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾದಿಕರ್ಮಭಿಶ್ಚ ವರ್ಧಯೇಮಹಿ | ಯದ್ವಾ | ಶ್ವಯತಿರತ್ತಾಂತ-
ರ್ಣೀತಣ್ಯರ್ಥಃ | ಶತ್ರುಭ್ಯೋ ಬಾಧಾಭಾವಾತ್ಸೋಮಲಕ್ಷಣೈರನ್ನೈಸ್ತಾಂ ವರ್ಧಯೇಮ | ತತಸ್ತ್ವಂ
ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಧಿಯಃ ಕರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರಾವೇಃ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಕ್ಷ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪುರುಹೂತೆ—ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕಾರಿಣಿ—ನಮಗೆ
ಹಿಂಸಾಕಾರಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಕಾರೇ—ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ | ಜಯೇಮ—ನಾವು ಜಯಿಸುವಂತಾಗಲಿ |
ದೊಡ್ಡೆ—ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಅಭಿ ತಿಷ್ಠೇಮ—ಸುತ್ತಲೂ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತಾಗಲಿ |
ವೃತ್ರಂ—ಶತ್ರುವನ್ನು | ನೃಭಿಃ—ನೇತೃಗಳಾದ ಮರುತ್ತುಗಳೊಡಗೂಡಿ | ಹನ್ಯಾಮ—ಹಿಂಸಿಸುವಂತಾಗಲಿ |
ಶೂಶುಯಾಮ ಚ—(ಶತ್ರುಗಳ ಆಭಾವದಿಂದ) ನಾವು ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ | ನಃ—ನಮ್ಮ |
ಧಿಯಃ—ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಪ್ರೆ ಅವೇಃ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗೆ ಹಿಂಸಾಕಾರಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ನಾವು ಜಯಿಸುವಂತಾಗಲಿ. ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತಾಗಲಿ. ಶತ್ರುವನ್ನು
ನೇತೃಗಳಾದ ಮರುತ್ತುಗಳೊಡಗೂಡಿ ಹಿಂಸಿಸುವಂತಾಗಲಿ. ಶತ್ರುಗಳ ಆಭಾವದಿಂದ ನಾವು ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದು
ವಂತಾಗಲಿ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು.

English Translation.

Indra, invoked of many, may we conquer in battle those contending
against us; may we resist the malignant; may we, aided by the leaders
(of rites, the Maruts), slay Vritra; may we be prosperous, and do you
protect our pious works.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ಅಭ್ರಾತ್ಯವ್ಯೋ ಅನಾ ತ್ವಮನಾಪಿರಿಂದ್ರ ಜನುಷಾ ಸನಾದಸಿ |

ಯುಧೇದಾಸಿತ್ವಮಿಚ್ಛಸೇ || ೧೩ ||

|| ಪದವಾಕ್ಯ ||

ಅಭ್ರಾತ್ಯವ್ಯಃ | ಅನಾ | ತ್ವಂ | ಅನಾಪಿಃ | ಇಂದ್ರ | ಜನುಷಾ | ಸನಾತ್ | ಅಸಿ |

ಯುಧಾ | ಇತ್ | ಅಪಿತ್ವಂ | ಇಚ್ಛಸೇ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಂಜ಼ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಭಿಪ್ಲವಿಕೇಷೂಕ್ಥೇಷು ತೃತೀಯಸವನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿತಸ್ತ್ರೇಭ್ರಾತೃವ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಕೌ
ದ್ವೌ ಪ್ರಗಾಥೌ ನೈಕಲ್ಪಿಕೌ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನುರೂಪೌ | ಸ್ತೋತ್ರತಂ ಚ | ಅಭ್ರಾತೃವ್ಯೋ ಅನಾ ತ್ವಂ ಮಾ
ತೇ ಅಮಾಜುರೋ ಯಥಾ | ಅ. ೭-೮ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಜನುಷಾ ಜನ್ಮನೈವಾಭ್ರಾತೃವ್ಯಃ || ವ್ಯನ್ ಸಪತ್ನೇ | ಸಾ. ೪-೧-೧೪೫ | ಇತಿ
ವ್ಯನ್ತ್ರೈತ್ಯಯಃ || ಅನಾನೇತ್ಯಕಃ || ಋತತ್ವಂದಸೀತಿ ಕಪಃ ಪ್ರತಿಷೇಧಃ || ಅನಿಯಂತ್ಯಕ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಅನಾಪಿಬಂಧುವರ್ಜಿತತ್ವ ಸನಾದಸಿ | ಚಿರಾದೇವ ಭ್ರಾತೃವ್ಯಾದಿವರ್ಜಿತೋಽಸಿ | ಯಚ್ಚ ತ್ವಯಾಪಿತ್ವಂ
ಬಾಂಧವಮಿಚ್ಛಸೇ ಇಚ್ಛಸಿ ತತ್ರ ಯಥೇದ್ಯದ್ಧೇನೈವ | ಯುದ್ಧಂ ಕುರ್ವನ್ನೇವ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಾಂ
ಸಖಾ ಭವಸೀತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಜನುಷಾ—ಜನ್ಮದಿಂದಲೇ | ಅಭ್ರಾತೃವ್ಯಃ—
ಶತ್ರುರಹಿತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಅನಾ—ನಿಯಂತ್ಯರಹಿತನು | ಅನಾಪಿ—ಬಂಧುರಹಿತನು | ಸನಾದಸಿ—ಚಿರಕಾಲ
ದಿಂದಲೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇದ್ದೀಯೆ | ಯುಧೇತ್—ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ | ಅಪಿತ್ವಂ—ಬಂಧುತ್ವ
ವನ್ನು | ಇಚ್ಛಸೇ—ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಜನ್ಮದಿಂದಲೇ ಶತ್ರುರಹಿತನಾಗಿ ಇದ್ದೀಯೆ. ನಿಯಂತ್ಯರಹಿತನು, ಬಂಧುರಹಿತನು.
ಚಿರಕಾಲದಿಂದಲೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇದ್ದೀಯೆ. ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಬಂಧುತ್ವವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

You, Indra, are by your birth brotherless (without enemy): from
ever are you without a kinsman: the kindred you desire is (that of
him) who engages in war.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಅಭಿಪ್ಲವಸಂಬಂಧವಾದ ಉಕ್ಥಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತೃತೀಯಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ
ಋತ್ವಿಜನು ಪತಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಭ್ರಾತೃವ್ಯಃ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಎರಡು ಪ್ರಗಾಥಗಳನ್ನು (೧೩, ೧೪, ೧೫,
೧೬ನೆಯ ಋಕ್ಯುಗಳನ್ನು) ನೈಕಲ್ಪಿಕಪ್ರಗಾಥತ್ವಜದಲ್ಲಿ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನುರೂಪಋಕ್ಯುಗಳನ್ನಾಗಿ ಪತಿಸಬೇಕೆಂದು
ಅಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ—ಅಭ್ರಾತೃವ್ಯೋ ಅನಾ ತ್ವಂ ಮಾ ತೇ ಅಮಾಜುರೋ ಯಥಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ
(ಅ. ೭-೮) ನಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಕೀ ರೇವಂತಂ ಸಖ್ಯಾಯ ವಿಂದಸೇ ಪೀಯಂತಿ ತೇ ಸುರಾಶ್ಚಃ |

ಯದಾ ಕೃಣೋಷಿ ನದನುಂ ಸಮೂಹಸ್ಯಾದಿತ್ತಿತೇವ ಹೂಯಸೇ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಕೀ | ರೇವಂತಂ | ಸಖ್ಯಾಯ | ವಿಂದಸೇ | ಪೀಯಂತಿ | ತೇ | ಸುರಾಶ್ಚಃ |

ಯದಾ | ಕೃಣೋಷಿ | ನದನುಂ | ಸಂ | ಉಹಸಿ | ಆತ್ | ಇತ್ | ಪಿತೃಇವ | ಹೂಯಸೇ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ರೇವಂತಂ ಧನವಂತಂ ಕೇವಲಧನವಂತಂ ದಾನಾದಿರಹಿತಮಯಷ್ಟಾರಮಾಢ್ಯಂ ಮಾನವಂ ಸಖ್ಯಾಯ ಸಖಿಭಾವಾಯ ನಕೀವಿಂದಸೇ | ನ ಭಜಸೇ | ನಾಶ್ರಯಸೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಆಯಷ್ಟಾರೋ ಜನಾಃ ಕಿಂ ಸಂತೀತ್ಯತ ಆಹ | ಸುರಾಶ್ಚಃ || ಟು ಓಶ್ಚಿ ಗತಿವೃದ್ಧೋಃ || ಸುರಯಾ ವೃದ್ಧಾಸ್ತದ್ವತ್ ಪ್ರಮತ್ತಾ ನಾಸ್ತಿಕಾಸ್ತೇ ತ್ವಾಂ ಪೀಯಂತಿ || ಪೀಯಂತಿಹಿಂಸಾಕರ್ಮಾ | ಹಿಂಸಂತಿ | ತಾನ್ನಶ್ರಯಸೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ನೀನು) ರೇವಂತಂ—ದಾನಾದಿರಹಿತನಾದ ಧನವಂತನನ್ನು | ಸಖ್ಯಾಯ—ಮಿತ್ರತ್ವಕ್ಕಾಗಿ | ನಕೀ ವಿಂದಸೇ—ಸಮೀಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ | ಸುರಾಶ್ಚಃ—ಸುರಾಪಾನದಿಂದ ಮತ್ತನಾದವರು (ನಾಸ್ತಿಕರು) | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಪೀಯಂತಿ—ಹಿಂಸಿಸುವರು | ಯದಾ—ಯಾವಾಗ | ನದನುಂ—ತೃಪ್ತಿಸೂಚಕವಾದ ಶಬ್ದವನ್ನು | ಕೃಣೋಷಿ—ಮಾಡುವೆಯೋ ಆಗ | ಸಮೂಹಸಿ—ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತಂದು ತುಂಬುತ್ತೀಯೆ | ಆದಿತ್—ಆ ಒಡನೆಯೇ | ಪಿತೇವ—ತಂದೆಯಂತೆ | ಹೂಯಸೇ—ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ದಾನಾದಿರಹಿತನಾದ ಧನವಂತನನ್ನು ನೀನು ಮಿತ್ರತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಸಮೀಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸುರಾಪಾನದಿಂದ ಮತ್ತರಾದ ನಾಸ್ತಿಕರು ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವರು. ಯಾವಾಗ ನೀನು ತೃಪ್ತಿಸೂಚಕವಾದ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡುವೆಯೋ ಆಗ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತಂದು ತುಂಬುತ್ತೀಯೆ. ಆ ಒಡನೆಯೇ ರಕ್ಷಕನಾದ ತಂದೆಯಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

You acknowledge no friendship for the wealthy man (who makes no offerings); those who are puffed up with wine offend you; when you

institute (the sacrifice), you expel niggardliness, and you are invoked as a protector.

|| ಸಂಹಿತಾಸಾರಃ ||

ಮಾ ತೇ ಅಮಾಜುರೋ ಯಥಾ ಮೂರಾಸ ಇಂದ್ರ ಸಖ್ಯೇ ತ್ವಾವತಃ |
ನಿ ಸದಾಮ ಸಚಾ ಸುತೇ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ತೇ | ಅಮಾಜುರಃ | ಯಥಾ | ಮೂರಾಸಃ | ಇಂದ್ರ | ಸಖ್ಯೇ | ತ್ವಾವತಃ |
ನಿ | ಸದಾಮ | ಸಚಾ | ಸುತೇ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾ ವಯಂ ತಥಾ ಮಾ ಭೂಮ ಮಾ ಭವಾಮ ಯಥಾ ತ್ವಾವ-
ತಸ್ತಾವ್ಯತಸ್ತತ್ಸದ್ಯತಸ್ಯ ದೇವಸ್ಯ ಸಖ್ಯೇ ಮೂರಾಸೋ ಮೂರಾಃ | ಸೋಮಪ್ರದಾನಾದಿಂದ್ರೇಣ ಸಹ
ಸಖ್ಯಂ ಕುರ್ಮ ಇತ್ಯೇತದಜಾನಂತೋ ಮೂಢಾ ಜನಾಃ | ಅಮಾಜುರಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಮಕುರ್ವಂತಸ್ತೇ
ಗೃಹೈಃ ಪುತ್ರೈಃ ಪೌತ್ರೈರ್ಧನಾದಿಭಿಶ್ಚ ಸಹ ಜೀರ್ಣಾ ಭವಂತಿ | ತಥಾ ವಯಮಮಾಜುರೋ ನ ಭವಾಮ |
ಕಥಂ | ಸಚಾ ಋತ್ವಿಗೈಃ ಸಹ ಸುತೇಭಿಷುತೇ ಸೋಮೇ ವಯಂ ತು ನಿ ಸದಾಮ | ನಿ ಸದಾಮ |
ತಸ್ಮಾತ್ಸೋಮದಾನೇನ ತ್ವಯಾ ಸಹ ಸಖಿಭಾವಂ ಕುರ್ಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ತ್ವಾವತಃ—ನಿನ್ನಂತಹ ದೇವನ | ಸಖ್ಯೇ—
ಸಖಿತ್ವವಿದ್ದರೂ | ಮೂರಾಸಃ—ಮೂಢರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು | ಅಮಾಜುರಃ—ನಿನ್ನನ್ನು ಅಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡುವುದ
ರಿಂದ ಕ್ಷಯಿಸುವ ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವರಾಗಿ ಆಗಬಹುದೋ ಹಾಗೆ | ತೇ—ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ | ಮಾ (ಭೂಮ)—
ಆಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಇರಲಾರೆವು | ಸಚಾ—ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳೊಡಗೂಡಿ | ಸುತೇ—ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ |
ನಿ ಸದಾಮ—ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವೆವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನಂತಹ ದೇವನ ಸ್ನೇಹವಿದ್ದರೂ ಮೂಢರಾದ ಜನರು ನಿನ್ನನ್ನು ಅಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡು
ವುದರಿಂದ ಕ್ಷಯಿಸುವ ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವರಾಗಿ ಆಗಬಹುದೋ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಇರಲಾರೆವು.
ನಾವು ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳೊಡಗೂಡಿ ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡಲ್ಪಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವೆವು.

English Translation.

Let us not, like fools, Indra, be regardless of the friendship of such as you are; let us assemble together when the libation is effused.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಾ ತೇ ಗೋದತ್ತ ನಿರರಾಮ ರಾಧಸ ಇಂದ್ರ ಮಾ ತೇ ಗೃಹಾಮಹಿ |

ದೃಷ್ಟಾ ಚಿದರ್ಯಃ ಪ್ರ ಮೃಶಾಭ್ಯಾ ಭರ ನ ತೇ ದಾಮಾನ ಆದಭೇ ||೧೬||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ತೇ | ಗೋದತ್ತ | ನಿಃ | ಅರಾಮ | ರಾಧಸಃ | ಇಂದ್ರ | ಮಾ | ತೇ | ಗೃಹಾಮಹಿ |

ದೃಷ್ಟಾ | ಚಿತ್ | ಅರ್ಯಃ | ಪ್ರ | ಮೃಶ | ಅಭಿ | ಆ | ಭರ | ನ | ತೇ | ದಾಮಾನಃ | ಆದಭೇ ||೧೬||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಗೋದತ್ತ ಸ್ತೋತ್ರೈಣಾಂ ಗವಾದಿದಾನಶೀಲ ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾ ವಯಂ ರಾಧಸೋ ಧನಾನ್ಮಾ ನಿರರಾಮ | ಮಾ ನಿರ್ಗಮಾಮ || ಅರ್ತೇರ್ಲುಂಜಿ ಸರ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರೈರ್ಭಿಕ್ಷೈಶ್ಚ ಜಾ- ದೇಶಃ | ಋದ್ಯಶೋಜೀತಿ ಗುಣಃ || ಸರ್ವದಾ ತ್ವತ್ತೋ ಧನಾಞ್ಯಾ ಭವಾಮ | ಕಿಂಚಿ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾ ವಯಂ ಧನಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮ | ಕಸ್ಮಾಚ್ಚಿನ್ಮಾ ಗೃಹಾಮಹಿ | ತಸ್ಮಾದನ್ಯನ್ನ ಗೃಹೀಮಃ | ಅಸಿ ತು ತ್ವತ್ತ ಏವ ಧನಂ ಗೃಹೀಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ || ಗೃಹೇರ್ಲುಂಜಿ ಬಹುಲಂ ಛಂದಸೀತಿ ಶಃ | ಜಾತ್ವಾತ್ಸಂಪ್ರಸಾರಣಂ || ಅರ್ಯಃ ಸ್ವಾಮಿಾ ತ್ವಂ ದೃಷ್ಟಾ ಚಿದ್ವ್ಯಾಧಾನ್ಯಪಿ ವಿನಶ್ವರಾಣಿ ಧನಾನಿ ಪ್ರ ಮೃಶ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣಾಸ್ತಾಸು ಸ್ಥಾಪಯ | ಕಿಂಚಾಭ್ಯಾಭಿಮುಖ್ಯೇನಾ ಭರ | ಧನಾದಿಭಿಃ ಸಮಂತಾದಸ್ತಾನ್ನೋ- ಪಯ | ತೇ ತವ ದಾಮಾನಸ್ತಾನಿ ದಾನಾನಿ ನಾದಭೇ ನ ಕೃಶ್ಚಿದಸ್ಯಾದಂಭಿತುಂ ತಕ್ಕಂತೇ | ತಸ್ಮಾದ್ಧಾನಾದಿಯುಕ್ತಾನಸ್ತಾನ್ ಕುರ್ವಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಗೋದತ್ತ—ಗವಾದಿಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡತಕ್ಕ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ ಸೇರಿದ ನಾವು | ರಾಧಸಃ—ಅ ಧನವನ್ನು | ಮಾ ನಿರರಾಮ—ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರೆವು | ತೇ—ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ ನಾವು | ಮಾ ಗೃಹಾಮಹಿ—(ಇತರರಿಂದ) ಖಂಡಿತ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ | ಅರ್ಯಃ—ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ನೀನು | ದೃಷ್ಟಾಚಿತ್—ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಥಿರವಾದ ಧನವನ್ನೂ | ಪ್ರ ಮೃಶ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸು | ಅಭ್ಯಾಭರ—ಧನಾದಿ ಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಪೋಷಿಸು | ತೇ—ನಿನ್ನ | ದಾಮಾನಃ—ಧನಾದಿದಾನಗಳು | ನ ಆದಭೇ—ಯಾವಿಂದಲೂ ತಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಗವಾದಿಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡತಕ್ಕ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ ನಾವು ಆ ಗವಾದಿ ಧನಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳಲಾರೆವು. ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ ನಾವು ಇತರರಿಂದ ಬಂಡಿತ ದಾನಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ನೀನು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಥಿರವಾದ ಧನವನ್ನೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸು. ಧನಾದಿಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಪೋಷಿಸು ನಿನ್ನ ಧನಾದಿ ದಾನಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

English Translation.

Let us never, Indra, giver of cattle, cease (to benefit) from your wealth; let us not accept it (from another than) you: do you, who are the lord, confirm to us permanent (riches), bestow them upon us; your benefactions cannot be arrested.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರೋ ವಾ ಘೇದಿಯನ್ಮಘಂ ಸರಸ್ವತೀ ವಾ ಸುಭಗಾ ದದಿರ್ವಸು |
ತ್ವಂ ವಾ ಚಿತ್ರ ದಾಶುಷೇ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರಃ | ವಾ | ಘ | ಇತ್ | ಇಯತ್ | ಮಘಂ | ಸರಸ್ವತೀ | ವಾ | ಸುಭಗಾ | ದದಿಃ | ವಸು |
ತ್ವಂ | ವಾ | ಚಿತ್ರ | ದಾಶುಷೇ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅತ್ರ ಚಿತ್ರಸ್ಯ ದಾನಂ ಸ್ತೌತಿ | ಚಿತ್ರೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಸರಸ್ವತೀತೀರ ಇಂದ್ರಾರ್ಥಂ ಯಾಗಮಕೃತಃ | ತತ್ರ ಮಂತ್ರದ್ರಷ್ಟರ್ಷಿರ್ಬಹುಧನಲಾಭಾನ್ಮಹ್ಯಮೇತಾವದ್ಧನಂ ಕೋ ವಾ ಪ್ರಾಯಚ್ಛದಿತಿ ವಿಕಲ್ಪಯತೇ | ದಾಶುಷ ಇಂದ್ರಾಯ ಹವೀಂಷಿ ದತ್ತವತೇ ಮಹ್ಯಮಿಂದ್ರೋ ವಾ ಘೇದಿಂದ್ರ ಏವ ಕಿಂ ಬಲೈತಾವನ್ಮಘಂ ಮಂಹನೀಯಂ ಧನಂ ದದಿಃ ಪ್ರಾಯಚ್ಛತ್ | ಯದ್ವಾ ಸುಭಗಾ ಶೋಭನಧನಾ ಸರಸ್ವತೀ ನದೀ ವಸು ಧನಂ ದದಿಃ ಕಿಂ ಪ್ರಾಯಚ್ಛತ್ | ಅಥನಾ ಚಿತ್ರ ಏತನ್ನಾಮಕ ಹೇ ರಾಜನ್ ತ್ವಂ ವೈತಾವದ್ಧನಂ ಮಹ್ಯಂ ಪ್ರಾದಾ ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದಾಶುಷೇ—ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ ನನಗೆ | ಇಯತ್ ಮಘಂ—ಇಷ್ಟು ಪೂಜ್ಯವಾದ ಧನವನ್ನು | ಇಂದ್ರೋ ವಾ—ಇಂದ್ರನೇ | ಘೇತ್—ಬಂಡಿತವಾಗಿಯೂ | ದದಿಃ—ಕೊಟ್ಟನೇ | ಸುಭಗಾ—

ಉತ್ತಮವಾದ ಧನವುಳ್ಳ | ಸರಸ್ವತೀ--ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಯು | ವಸು—ಇಷ್ಟು ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳೇ | ಚಿತ್ರ—
ಎಲೈ ಚಿತ್ರನಾಮಕನಾದ ರಾಜನೇ | ತ್ವಂ ವಾ—ಅಥವಾ ಇಷ್ಟು ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವನು ನೀನಿರಬಹುದೇ?

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ ನನಗೆ ಇಷ್ಟು ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವರಾರು? ಇಷ್ಟು ಪೂಜ್ಯವೂ, ಪ್ರಭೂತವೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ, ಅವನು ಇಂದ್ರನಾಗಿರಬಹುದೇ? ಅಥವಾ ಉತ್ತಮವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಸರಸ್ವತೀ ನದೀದೇವಿಯು ಇಷ್ಟು ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳೇ? ಎಲೈ ಚಿತ್ರನಾಮಕನಾದ ರಾಜನೇ, ಅಥವಾ ಇಷ್ಟು ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವನು ನೀನಿರಬಹುದೇ?

English Translation.

Is it Indra who has given to the donor (of the oblation) so much affluence? is it the auspicious Saraswati (who has given) the treasure? or, Chitra, is it you?

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಚಿತ್ರ ಇದ್ರಾಜಾ ರಾಜಕಾ ಇದನ್ಯಕೇ ಯಕೇ ಸರಸ್ವತೀಮನು |

ಪರ್ಜನ್ಯ ಇವ ತತನದ್ಧಿ ವೃಷ್ಟ್ಯಾ ಸಹಸ್ರಮಯುತಾ ದದತ್ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಚಿತ್ರಃ | ಇತ್ | ರಾಜಾ | ರಾಜಕಾಃ | ಇತ್ | ಅನ್ಯಕೇ | ಯಕೇ | ಸರಸ್ವತೀಂ | ಅನು |

ಪರ್ಜನ್ಯಃ ಇವ | ತತನತ್ | ಹಿ | ವೃಷ್ಟ್ಯಾ | ಸಹಸ್ರಂ | ಅಯುತಾ | ದದತ್ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅನಯಾ ಚಿತ್ರ ಏವ ಪ್ರಾದಾದಿತಿ ನಿಶ್ಚಯಮಕಾರ್ಷೀತ್ | ಸಹಸ್ರಂ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕಂ ಧನಮು-
ಯುತಾಯುತಾನಿ ಚ ಧನಾನಿ ಚ ದದತ್ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ ತ್ವ ಇಚ್ಛಿತ್ರನಾನ್ಮವ ರಾಜಾ | ಅನ್ಯಕೇ ಯಕೇ ||
ಅಲ್ಪ ಇತ್ಯರ್ಥೇ ಕಃ || ಅಲ್ಪಾ ಯೇನೈ ರಾಜಕಾ ಇದ್ರಾಜಾನ ಏವ ಸರಸ್ವತೀಮನು ಸರಸ್ವತ್ಯಾಸ್ತೀರೇ
ವರ್ತಂತೇ | ತಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ಯಾಚಿಮಾನಾನಯಮೇವ ಚಿತ್ರೋ ರಾಜಾ ತತನತ್ ಧನೈಸ್ತನೋತಿ ||
ತನೋತೀರ್ಲುಜಾ ಚಜಾ ರೂಪಂ | ಚಿತ್ರನೈತರಸ್ಯಾಮಿತಿ ಸ್ವರಃ || ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಪರ್ಜನ್ಯ ಇವ
ಯಥಾ ಪರ್ಜನ್ಯಃ ಪೃಥಿವೀಂ ವೃಷ್ಟ್ಯಾ ತನೋತಿ ಪ್ರೀಣಯತಿ ತಥಾಯಂ ಚಿತ್ರಃ ಸರ್ವಾನ್ ಧನೈಃ
ಪ್ರೀಣಯತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಚಿತ್ರ ಇತ್ ರಾಜಾ—ಚಿತ್ರನಾಮಕನಾದ ಈ ರಾಜನೇ | ಸಹಸ್ರಂ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದೂ |
ಅಯುತಾ—ದಶಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದೂ ಆದ ಧನಗಳನ್ನು | ದೇದತ್—ಕೊಡುತ್ತಾ | ಅನ್ಯಕೇ ಯಕೇ—
ಅಲ್ಪರಾದ ಯಾವ ಇತರ | ರಾಜಕಾ ಇತ್—ದೊರೆಗಳೂ | ಸರಸ್ವತೀಂ ಮನು—ಸರಸ್ವತೀನದಿಯ
ದಡದಲ್ಲಿರುವರೋ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ | ಪರ್ಜನ್ಯಃ—ಪರ್ಜನ್ಯನು | ವೃಷ್ಟಾ—ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ
ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವಂತೆ | ತತನತ್—ಧನದಾನಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಚಿತ್ರನಾಮಕನಾದ ರಾಜನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅಲ್ಪರಾಜರು ಸರಸ್ವತೀನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ.
ಅವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚಿತ್ರನು ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದೂ, ದಶಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದೂ ಆದ ಧನಗಳನ್ನು
ಕೊಡುತ್ತಾ, ಪರ್ಜನ್ಯನು ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಧನದಾನಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ.
(ಆದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಧನದಾನಮಾಡಿದವನೂ ಅವನೇ ಆಗಿರಬೇಕು).

English Translation.

Verily the Raja Chitra, giving his thousands and tens of thousands,
has overspread (with his bounty) those other petty princes, who rule along
the Saraswati, as Parjanya (overspreads the earth) with rain.

ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಓ ತ್ಯಮಹ್ಯ ಇತ್ಯಷ್ಟಾದಶರ್ಚಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ಯಸ್ಯ ಸೋಭರೇರಾಪ್ತಂ |
ಆದ್ಯಾತ್ಯತೀಯಾಪಂಚಮ್ಯೋ ಬೃಹತ್ಯೋ ದ್ವಿತೀಯಾಚತುರ್ಥೀಷಷ್ಠ್ಯಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ ಸಪ್ತಮಿಾ
ಬೃಹತ್ಯಷ್ಟಮ್ಯನುಷ್ವಪ್ | ಕಾಕುಭಂ ಪ್ರಾಗಾಥಂ ಹೇತುಕ್ತಸ್ಯಾನುವೃತ್ತೇಃ ಶಿಷ್ಟಾಶ್ಚತ್ವಾರಃ ಕಾಕುಭಾಃ
ಪ್ರಗಾಥಾಃ | ಅಶ್ವಿನೌ ದೇವತಾ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ ಓ ತ್ಯಮಾಶ್ವಿನಂ ತ್ರಿಪ್ರಗಾಥಾದಿ ಬೃಹತ್ಯನುಷ್ವ-
ಬೇಕಾದಶಾದ್ಯೇ ಕಕುಮ್ಮಧ್ಯೇಜೋತಿಷೀ ಇತಿ || ಪ್ರಾತರನುವಾಕ ಆಶ್ವಿನೇ ಕ್ರತೌ ಬಾರ್ಹತೇ
ಛಂದಸ್ಯಾಶ್ವಿನಶಸ್ತ್ರೇ ಚಾದ್ಯಾಃ ಸಪ್ತರ್ಚಃ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಓ ತ್ಯಮಹ್ಯ ಆ ರಥಮಿತಿ ಸಪ್ತ |
ಅ. ೪-೧೫ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಓ ತ್ಯಮಹ್ಯೇ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಸೋಭರಿಃ ಕಾಣ್ಯಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಆಶ್ವಿನೇ

ದೇವತೆಗಳು ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಒಂದು, ಮೂರು, ಐದನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು; ಎರಡು, ನಾಲ್ಕು, ಆರನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು; ಏಳನೆಯದು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು; ಎಂಟನೆಯದು ಅನುಷ್ಟುಪ್ಭಂದಸ್ತವು; ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳು ಪ್ರಾಗಾಥಂ ಕಾಕುಭಂ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ತಿನವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಓ ತೈಮಾಕ್ಷಿನಂ ತ್ರಿಪ್ರಗಾಥಾದಿ ಬೃಹತ್ಯನುಷ್ಟುಬೇಕಾದಶ್ಯಾದ್ಯೇ ಕಕುಮ್ಭ್ಯೇಜ್ಯೋತಿಷೀ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಪ್ರಾತರನುವಾಕಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಶ್ವಿನಕ್ರತುಸಂಬಂಧವಾದ ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿಯೂ, ಆಶ್ವಿನಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ಏಳು ಋಕ್ಕುಗಳ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ಲೋತಸೂತ್ರದ—ಓ ತೈಮಹ್ವ ಆ ರಥಮಿತಿ ಸಸ್ತ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೪-೧೫) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೨

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ್—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೨ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೫, ೬, ೭, ೮ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಕಂಖ್ಯೆ—೧೮ ||

|| ಋಷಿಃ—ಸೋಭರಿಃ ಕಾಣ್ಯಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಅಶ್ವಿನೌ ||

|| ಭಂದಃ—೧-೬. ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಅಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ) |
೭. ಬೃಹತೀ | ೮. ಅನುಷ್ಟುಪ್ | ೯, ೧೦, ೧೩-೧೮. ಪ್ರಾಗಾಥಂ ಕಾಕುಭಂ
೧೧. ಕಕುಮ್ | ೧೨. ಮಧ್ಯೇ ಜ್ಯೋತಿಃ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಓ ತೈಮಹ್ವ ಆ ರಥಮದ್ಯಾ ದಂಸಿಷ್ಠಮೂತಯೇ |

ಯಮುತ್ಪಿನಾ ಸುಹವಾ ರುದ್ರವರ್ತನೀ ಆ ಸೂರ್ಯಾಯೈ ತಸ್ಥಥುಃ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಓ ಇತಿ | ತೈಂ | ಅಹ್ವೇ | ಆ | ರಥಂ | ಅದ್ಯ | ದಂಸಿಷ್ಠಂ | ಊತಯೇ |

ಯಂ | ಅಶ್ವಿನೌ | ಸುಹವಾ | ರುದ್ರವರ್ತನೀ ಇತಿ ರುದ್ರವರ್ತನೀ | ಆ | ಸೂರ್ಯಾಯೈ | ತಸ್ಥಥುಃ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ದಂಸಿಷ್ಠಮುತ್ಪಂತದರ್ಶನೀಯಂ ಯದ್ವಾತಿಶಯೇನ ಶತ್ರುಣಾಮುಪಕ್ಷಸಯಿಕಾರಂ ತೈಂ ತಂ ಯುವಯೋ ರಥಮೂತಯೇ ರಕ್ಷಣಾಯಾದ್ಯಾಸ್ತಿನ್ಯಾಗದಿನೇಹ್ಯೇ | ಸೋಭರಿರಹಮಾಹ್ವಯಾಮಿ | ಸುಹವಾ ಸ್ತೋತ್ರಶಸ್ತ್ರಾದಿಭಿಃ ಶೋಭನಾಹ್ವಾನೌ ರುದ್ರವರ್ತನೀ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ರೋದನೇತಿಲ-

ಮಾರ್ಗೌ ಯದ್ವಾ ಸ್ತಾಯಮಾನಮಾರ್ಗೌ ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ಸೂರ್ಯಾಯೈ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಯಿವರೇ
ವರಯಿತ್ಯುಂ ಯಂ ರಥಂ ಯುನಾಮಾ ತಸ್ಯ ಥುಃ ಆಶ್ರಯಥಃ ತಂ ರಥಮಾಹ್ವಯಾಮೀತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸುಹವಾ—ಉತ್ತಮವಾದ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರೂ | ರುದ್ರವರ್ತನೀ ಅಶ್ವಿನಾ—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ
ರೋದನಮಾಡುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳೇ | ಸೂರ್ಯಾಯೈ—
ಸೂರ್ಯಾದೇವಿಯನ್ನು ವರಿಸಲು | ಯಂ—ಯಾವ ರಥವನ್ನು | ಆ ತಸ್ಯ ಥುಃ—ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಿರೋ
ಅಂತಹ | ದಂಸಿಷ್ಯಂ—ದರ್ಶನೀಯವಾದುದೂ | ತ್ಯಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಆದ | ರಥಂ—ನಿಮ್ಮ ರಥವನ್ನು |
ಊತಯೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಅದ್ಯ—ಈ ಯಾಗದಿನದಲ್ಲಿ | ಅಹ್ವೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉತ್ತಮವಾದ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರೂ, ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ರೋದನಮಾಡುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವರೂ
ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸೂರ್ಯಾದೇವಿಯನ್ನು ವರಿಸಲು ಯಾವ ರಥವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಿರೋ,
ಅಂತಹ ದರ್ಶನೀಯವಾದುದೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಆದ ನಿಮ್ಮ ರಥವನ್ನು ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಯಾಗದಿನದಲ್ಲಿ
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I invoke to-day for our protection that splendid chariot, which,
adorable Aswins, advancing on the path to battle, you ascended (to go to
the wedding) of Surya.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪೂರ್ವಾಪುಷಂ ಸುಹವಂ ಪುರುಷೈಹಂ ಭುಜ್ಯಂ ನಾಜೇಷು ಪೂರ್ವ್ಯಂ |

ಸಚನಾವಂತಂ ಸುಮತಿಭಿಃ ಸೋಭರೇ ವಿದ್ವೇಷಸಮನೇಹಸಂ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪೂರ್ವಾಪುಷಂ | ಸುಹವಂ | ಪುರುಷೈಹಂ | ಭುಜ್ಯಂ | ನಾಜೇಷು | ಪೂರ್ವ್ಯಂ |

ಸಚನಾವಂತಂ | ಸುಮತಿಭಿಃ | ಸೋಭರೇ | ವಿದ್ವೇಷಸಂ | ಅನೇಹಸಂ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸೋಭರೇ ಸುಮತಿಭಿಃ ಕಲ್ಯಾಣೇಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿರಶ್ವಿನೋ ರಥಂ ಸ್ತುಹಿ | ಕಿಂವಿಶಿಷ್ಟಂ |
ಪೂರ್ವಾಪುಷಂ ಪೂರ್ವೇಷಾಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಶ್ಚಾಂ ಧನಾದಿದಾನೇನ ಪ್ರೋಷಕಂ ಸುಹವಂ ಯುದ್ಧೇಷು

ಶೋಭನಾಹ್ವಾನಂ ಪುರುಷೈಹಂ ಬಹುಭಿಃ ಸ್ವಹಣೀಯಂ ಭುಜ್ಯಂ || ಭುಜ ಪಾಲನೇ || ಸರ್ವಸ್ಯ
ರಕ್ಷಕಂ ವಾಜೇಷು ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ವಗ್ರತೋ ಗಂತಾರಂ ಸಚಿನಾವಂತಂ ಸರ್ವೈರ್ಭಜನವಂತಂ
ವಿದ್ವೇಷಸಂ ಶತ್ರುಣಾಂ ವಿಶೇಷೇಣ ದ್ವೇಷ್ವಾರಮನೇಹಸಂ ಕೃಶ್ಣಿದಸ್ಯನುಸದ್ರವಂ ಪಾಪರಹಿತಂ ವಾ
ರಥಂ ಸ್ತುಹೀತ್ಯನ್ತಯಃ ||

! ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶೋಭರೇ—ಎಲೈ ಶೋಭರಿಯೇ | ಪೂರ್ವಾಪುಷಂ—ಹಿಂದಿನ ಯಜಮಾನರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪೋಷಿಸಿದುದೂ |
ಸುಹವಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಆಹ್ವಾನವುಳ್ಳದ್ದೂ | ಪುರುಷೈಹಂ—ಅನೇಕರ ಆದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದುದೂ |
ಭುಜ್ಯಂ—ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪಾಲಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ | ವಾಜೇಷು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ
ಮೊದಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗತಕ್ಕದ್ದೂ | ಸಚಿನಾವಂತಂ—ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದೂ | ವಿದ್ವೇಷಸಂ—
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ | ಅನೇಹಸಂ—ಪಾಪರಹಿತವಾದುದೂ ಆದ ಅಶ್ವಿನಿದೇವತೆಗಳ ರಥವನ್ನು |
ಸುಮತಿಭಿಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಶೋಭರಿಯೇ, ಹಿಂದಿನ ಯಜಮಾನರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪೋಷಿಸಿದುದೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಆಹ್ವಾನವುಳ್ಳದ್ದೂ,
ಅನೇಕರ ಆದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದುದೂ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪಾಲಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ, ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು
ಮುನ್ನುಗ್ಗತಕ್ಕದ್ದೂ, ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದೂ, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ ಪಾಪರಹಿತವಾದುದೂ
ಆದ ಅಶ್ವಿನಿದೇವತೆಗಳ ರಥವನ್ನು ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸು.

English Translation.

Celebrate, Sobhari, with praises (that chariot), the benefactor of
former (encomiasts), the worthily invoked, the desired of many, the
preserver, the foremost in battles, the relied upon by all, the scatterer of
enemies, the exempt from ill.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಹ ತ್ಯಾ ಪುರುಭೂತಮಾ ದೇನಾ ನನೋಭಿರತ್ತಿನಾ |

ಅರ್ನಾಚೀನಾ ಸ್ವವಸೇ ಕರಾಮಹೇ ಗಂತಾರಾ ದಾಶುಷೋ ಗೃಹಂ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಹ | ತ್ಯಾ | ಪುರುಭೂತಮಾ | ದೇನಾ | ನನೋಭಿಃ | ಅತ್ತಿನಾ |

ಅರ್ನಾಚೀನಾ | ಸು | ಅವಸೇ | ಕರಾಮಹೇ | ಗಂತಾರಾ | ದಾಶುಷಃ | ಗೃಹಂ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪುರುಭೂತಮಾತಿಶಯೇನ ಬಹುನಾಂ ಶತ್ರುಣಾಂ ಭಾವಯಿತಾರೌ ದೇವಾ ದೇವೌ ದ್ಯೋತೇನ-
ಶೀಲೌ ಸ್ತೋತವ್ಯೌ ನಾ ದಾಶುಷೋ ಹವಿರ್ದತ್ತವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಗೃಹಂ ಪ್ರತಿ ಗಂತಾರೌ
ಗಮನಶೀಲೌ ತ್ಯಾ ತಾವತ್ತಿನಾತ್ತಿನೌ ಯುವಾಮಿಹಾಸ್ತಿನೈರ್ಮಣ್ಯವಸೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ನಮೋಭಿರ್ಹವಿರ್ಭಿಃ
ಸ್ತೋತ್ರೈರ್ವಾರ್ವಾಚೀನಾವಭಿಮುಖಮಾಗಚ್ಛಂತೌ ಸು ಕರಾಮಹೇ | ವಯಂ ಸುಷ್ಮ ಕುರ್ಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪುರುಭೂತಮಾ—ಅಧಿಕವಾಗಿ ಶತ್ರುನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡುವವರೂ | ದೇವಾ—ದೇವತಾತ್ಮರೂ |
ದಾಶುಷಃ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನ | ಗೃಹಂ ಗಂತಾರಾ—ಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರೂ | ತ್ಯಾ—
ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ | ಅತ್ತಿನಾ—ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನು | ಇಹ—ಈ ಯಾಗಕರ್ಮದಲ್ಲಿ | ಅವಸೇ—ನಮ್ಮ
ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ನಮೋಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ | ಅರ್ವಾಚೀನಾ—ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ
ಬರುವಂತೆ | ಸು ಕರಾಮಹೇ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಿ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಧಿಕವಾಗಿ ಶತ್ರುನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡುವವರೂ, ದೇವತಾತ್ಮರೂ, ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನ ಗೃಹಕ್ಕೆ
ಹೋಗುವವರೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನು ಈ ಯಾಗಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ತುತಿ
ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹವಿರಾದಿಗಳಿಂದ ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬರುವಂತೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಿ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

We incite by our adorations on this occasion the two divine Aswins,
the overcomers of foes, that they may come down for our protection and
proceed to the dwelling of the donor (of the offering).

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ಯು॒ವೋ ರ॑ಥಸ್ಯ॒ ಸರಿ॑ ಚ॒ಕ್ರಮಿ॑ಯತ॒ ಈ॒ರ್ವಾನ್ಯ॑ದ್ವಾಮಿ॒ಷಣ್ಯ॑ತಿ |

ಅ॒ಸ್ಮಾ ಅ॒ಚ್ಛಾ ಸು॒ಮತಿ॑ರ್ವಾಂ ಶು॒ಭಸ್ಪ॑ತಿ ಆ ಧೇ॒ನುರಿ॑ನ ಧಾ॒ವತು॑ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯು॒ವೋಃ | ರ॑ಥಸ್ಯ॒ | ಸರಿ॑ | ಚ॒ಕ್ರಂ | ಈ॒ರ್ವಾತೇ॑ | ಈ॒ರ್ವಾ | ಅ॒ನ್ಯತ್ | ವಾಂ | ಇ॒ಷಣ್ಯ॑ತಿ |

ಅ॒ಸ್ಮಾನ್ | ಅ॒ಚ್ಛಾ | ಸು॒ಮತಿಃ | ವಾಂ | ಶು॒ಭಃ | ಸ॒ಪ್ತಿ ಇತಿ॑ | ಆ | ಧೇ॒ನುಃ | ಇವ॑ | ಧಾ॒ವತು॑ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಯುಷೋರ್ಯುವಯೋ ರಥಸ್ಯೈಕಂ ಚಕ್ರಂ ಪರಿತೋ ದ್ಯಾಂ ಗಚ್ಛತಿ |
ಅನ್ಯದವಸ್ಥಿತಂ ರಥಸ್ಯ ಚಕ್ರನಿರ್ಮೂರ್ವೌ ಸರ್ವಸ್ಯಾಂತರ್ಯಾಮಿತಯಾ ಪ್ರೇರಕೌ ಯದ್ವೋದಕಸ್ಯ
ಪ್ರೇರಯಿತಾರೌ ವಾಂ ಯುನಾಮಿಷಣ್ಯತಿ | ಗಚ್ಛತಿ | ಉಕ್ತಾರ್ಥೇ ಮಂತ್ರಾಂತರಂ | ನೈಘ್ನಸ್ಯ
ಮೂರ್ಧನಿ | ಋ. ೧-೩೦-೧೯ | ಇತಿ | ಹೇ ಶುಭಸ್ವತೀ ಉದಕಸ್ಯ ಪಾಲಯಿತಾರೌ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ವಾಂ
ಯುವಯೋಃ ಸುಮತಿಃ ಕಲ್ಯಾಣೇ ಮತಿರಚ್ಛಾಭಿಮುಖ್ಯೇನಾಸ್ಮಾನಾ ಧಾವತು | ಅಗಚ್ಛತು | ತತ್ರ
ವೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಧೇನುರಿವ ಯಥಾ ನವಪ್ರಸೂತಾ ಗೌರ್ವತ್ಸಂ ಪ್ರತಿ ಸಯೋದಾನಾರ್ಥಮಾಗಚ್ಛತಿ
ತದ್ವದ್ಯುವಯೋಃ ಸುಮತಿರಸ್ಮಾನ್ಪ್ರತಿ ಧನಾದಿಪ್ರದಾನಾರ್ಥಮಾಗಚ್ಛತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ) ಯುಷೋಃ—ನಿಮ್ಮ | ರಥಸ್ಯ—ರಥದ | ಚಕ್ರಂ—ಒಂದು ಚಕ್ರವು |
ಪರಿ ಈಯತೇ—ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಿಸುತ್ತದೆ | ಅನ್ಯತ್—ಇನ್ನೊಂದು ಚಕ್ರವು | ಈರ್ಮಾ—ಜಗತ್ತೀರಕರಾದ |
ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನೇ | ಇಷಣ್ಯತಿ—ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತದೆ | ಶುಭಸ್ವತೀ—ಉದಕಕ್ಕೆ ಪಾಲಕರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀ
ದೇವತೆಗಳೇ | ಧೇನುರಿವ—ಧೇನುವು ವತ್ಸಕ್ಕಭಿಮುಖವಾಗಿ ಆದರದಿಂದ ಓಡುವಂತೆ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮ |
ಸುಮತಿಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದ ಬುದ್ಧಿಯು | ಅಸ್ಮಾನ್ ಆಚ್ಛ—ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಆ ಧಾವತು—
ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಥದ ಒಂದು ಚಕ್ರವು ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಿಸುತ್ತದೆ ಇನ್ನೊಂದು ಚಕ್ರವು
ಜಗತ್ತೀರಕರಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಕಕ್ಕೆ ಪಾಲಕರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಧೇನುವು
ವತ್ಸಕ್ಕಭಿಮುಖವಾಗಿ ಆದರದಿಂದ ಓಡುವಂತೆ, ನಿಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದ ಬುದ್ಧಿಯು ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ
ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿ.

English Translation.

One of the wheels of your car moves in every direction ; the other,
impellers of actions, remains with you : may your favour, lords of rain,
hasten towards us as a cow (to her calf) !

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ರಥೋ ಯೋ ವಾಂ ತ್ರಿವಂಧುರೋ ಹಿರಣ್ಯಾಭೀಶುರಶ್ವಿನಾ |

ಪರಿ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಭೂಷತಿ ಶ್ರುತಸ್ತೇನ ನಾಸತ್ಯಾ ಗತಂ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ರಥಃ | ಯಃ | ನಾಂ | ತ್ರಿವಂಧುರಃ | ಹಿರಣ್ಯಾಭೀಶುಃ | ಅಶ್ವಿನಾ |

ಪರಿ | ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಇತಿ | ಭೂಷತಿ | ಶ್ರುತಃ | ತೇನ | ನಾಸತ್ಯಾ | ಆ | ಗತಂ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನಾ ತ್ರಿವಂಧುರಃ | ವಂಧುರಂ ಸಾರಥಿಸ್ಥಾನಂ | ತ್ರಿಪ್ರಕಾರವಂಧುರೋಪೇತಃ
ಯದ್ವಾ | ದ್ವೇ ಈರ್ಷೇ ತನ್ನಧ್ಯೇ ರಜ್ಜು ಸಜ್ಜ ನಾರ್ಥಕೋ ದಂಡಃ | ಏತೇ ತ್ರಯೋ ವಂಧುರಶಬ್ದೇನೋ-
ಚ್ಯಂತೇ | ತ್ರಿವಂಧುರಯುಕ್ತೋ ಹಿರಣ್ಯಾಭೀಶುರ್ಹಿರಣ್ಮಯಾಶ್ವಾದಿರಜ್ಜುರ್ವಾಂ ಯುವಯೋರ್ಯೋ-
ರಥಃ ಶ್ರುತಃ ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಃ ಸನ್ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾ ಪರಿ ಭೂಷತಿ ಸ್ವಬಲೇನ ಪರಿಭವತಿ ||
ಭವತೇರ್ಲೇಟಿ ಸಿಶ್ಯಡಾಗಮಃ || ಯದ್ವಾ | ಪರಿತಃ ಸ್ವಪ್ರಕಾರೇನಾಲಂಕರೋತಿ | ಹೇ ನಾಸತ್ಯಾ
ನಾಸತ್ಯಾ ತೇನ ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇನ ರಥೇನಾ ಗತಂ | ಆಗಚ್ಛತಂ ||

|| ಶ್ರುತಿಸದಾರ್ಥ ||

ನಾಸತ್ಯಾ—ನಾಸತ್ಯಸಂಜ್ಞಕರಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ತ್ರಿವಂಧುರಃ—
ಇರಚಿಗಳೂ ಮತ್ತು ನೊಗದ ದಂಡ ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ | ಹಿರಣ್ಯಾಭೀಶುಃ—ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ
ಕಡಿನಾಣದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದುದೂ ಆದ | ನಾಂ—ನಿಮ್ಮ | ಯಃ—ಯಾವ | ರಥಃ—ರಥವು | ಶ್ರುತಃ—
ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ | ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ | ಪರಿಭೂಷತಿ—ಸುತ್ತಲೂ
ಅಲಂಕರಿಸುವುದೋ | ತೇನ—ಆ ರಥದೊಡನೆ | ಆ ಗತಂ—ದಯಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಾಸತ್ಯಸಂಜ್ಞಕರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಇರಚಿ ಮತ್ತು ನೊಗದ ದಂಡ ಈ ವಂಧುರತ್ರಯದಿಂದ
ಕೂಡಿದುದೂ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಕಡಿನಾಣದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದುದೂ ಆದ ನಿಮ್ಮ ಯಾವ ರಥವು ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ
ವಾಗಿ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ಸುತ್ತಲೂ ಅಲಂಕರಿಸುವುದೋ ಆ ರಥದೊಡನೆ ದಯಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Your celebrated chariot, Aswins, that is threebanked, and
caparisoned with gold, graces heaven and earth : come with it, Nasatyas.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಶಸ್ಯಂತಾ ಮನವೇ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ದಿವಿ ಯವಂ ವೃಕೇಣ ಕರ್ಷಥಃ |

ತಾ ನಾನಾದ್ಯ ಸುನುತಿಭಿಃ ಶುಭಸ್ವತೀ ಅಶ್ವಿನಾ ಪ್ರ ಸ್ತುವೀಮಹಿ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದಶಸ್ಯಂತಾ | ಮನವೇ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ | ದಿವಿ | ಯವಂ | ವೃಕೇಣ | ಕರ್ಷಥಃ |

ತಾ | ವಾಂ | ಅದ್ಯ | ಸುಮತಿಭಿಃ | ಶುಭಃ | ಪತೀ ಇತಿ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಪ್ರ | ಸ್ತುವೀಮಹಿ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಪುರಾತನಂ ದಿವಿ ದ್ಯುಲೋಕೇ ಸ್ಥಿತಮುದಕಂ ಮನವ ಏತನ್ನಾಮ-
ಕಾಯ ರಾಜ್ಞೇ ದಶಸ್ಯಂತಾ ದಶಸ್ಯಂತಾ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಾ ಯುವಾಂ ವೃಕೇಣ | ವೃಕೋ ಲಾಂಗಲಂ
ಭವತಿ ವಿಕರ್ತನಾತ್ | ನಿ. ೬-೨೬ | ಇತಿ ಯಾಸ್ಯಃ | ತೇನ ಲಾಂಗಲೇನ ಯಮ ಯವನಾಮಕಂ
ಧಾನ್ಯಂ ಕರ್ಷಥಃ | ಪುನಶ್ಚ ತಸ್ಮೈ ವಿಲೇಖನಂ ಕುರುಥಃ | ಶುಭಸ್ವತೀ ಉದಕಸ್ಯ ಪಾಲಯಿತಾರೌ
ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ತಾ ತೌ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಲಕ್ಷಣಯುಕ್ತೌ ವಾಂ ಯುವಾಮದ್ಯಾಸ್ತಿನೈಜ್ಞದಿನೇ
ಸುಮತಿಭಿಃ ಶೋಭನಾಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಸ್ತುವೀಮಹಿ | ವಯಂ ಸ್ತುಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನೌ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಪುರಾತನವಾದುದೂ | ದಿವಿ—ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಥ
ವಾದುದೂ ಆದ ವೃಷ್ಟ್ಯದಕವನ್ನು | ಮನವೇ—ಮನುವೆಂಬ ರಾಜನಿಗೆ | ದಶಸ್ಯಂತಾ—ಕೊಟ್ಟವರಾಗಿ |
ವೃಕೇಣ—ನೇಗಲಿನಿಂದ (ಉತ್ತು) | ಯವಂ—ಯವಧಾನ್ಯವನ್ನು | ಕರ್ಷಥಃ—ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ |
ಶುಭಸ್ವತೀ—ಉದಕಪೋಷಕರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ತಾ ವಾಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಅದ್ಯ—
ಈ ಯಾಗದಿನದಲ್ಲಿ | ಸುಮತಿಭಿಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಪ್ರ ಸ್ತುವೀಮಹಿ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ
ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಪುರಾತನವಾದುದೂ, ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಥವಾದುದೂ ಆದ ವೃಷ್ಟ್ಯದಕವನ್ನು
ಮನುವೆಂಬ ರಾಜನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವನ ನೇಗಲಿನಿಂದ ಉತ್ತು ಯವಧಾನ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದಿರಿ.
ಉದಕಪೋಷಕರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಈ ಯಾಗದಿನದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ
ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಅತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Bestowing upon Manu the ancient (rain) from the firmament, you
enabled him to cultivate (the soil) with the plough (and reap) the barley :
now therefore, Aswins, lords of rain, we glorify you both with praises.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಉಪ ನೋ ವಾಜಿನೀವಸೂ ಯಾತನ್ತಸ್ಯ ಪಥಿಭಿಃ | .

ಯೇಭಿಸ್ತೃಕ್ಷಿಂ ವೃಷಣಾ ತ್ರಾಸದಸ್ಯವಂ ಮಹೇ ಕ್ಷತ್ರಾಯ ಜಿನ್ವಥಃ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉಪ | ನಃ | ವಾಜಿನೀವಸೂ ಇತಿ ವಾಜಿನೀವಸೂ | ಯಾತಂ | ಯತಸ್ಯ | ಪಥಿಭಿಃ |

ಯೇಭಿಃ | ತೃಕ್ಷಿಂ | ವೃಷಣಾ | ತ್ರಾಸದಸ್ಯವಂ | ಮಹೇ | ಕ್ಷತ್ರಾಯ | ಜಿನ್ವಥಃ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಾಜಿನೀವಸೂ ಅನ್ನಧನವಂತಾ | ಅನ್ನಮೇವ ಧನಂ ಯಯೋಸ್ತಾ | ಅತ್ತಿನಾ ಯತಸ್ಯ ಸತ್ಯಭೂತಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಪಥಿಭಿರ್ಮಾರ್ಗೈರನೋಽಸ್ಮಾನುಪೇ ಯಾತಂ | ಅಗಚ್ಛತಂ | ವೃಷಣಾ ವೃಷಣಾ ಧನಾನಾಂ ಸೇಕ್ತಾರಾ ಹೇ ಅತ್ತಿನಾ ತ್ರಾಸದಸ್ಯವಂ ತ್ರಸದಸ್ಯೋಃ ಪುತ್ರಂ ತೃಕ್ಷಿಮೇತನ್ನಾಮಕಂ ಯೇಭಿಯೈರ್ಯಜ್ಞಮಾಗೈರ್ಯಮಹೇ ಮಹತೇ ಕ್ಷತ್ರಾಯ ಧನಾಯ ಜಿನ್ವಥಃ ಪ್ರೀಣಯಿಥ ಏವ | ತೈರ್ಮಾರ್ಗೈರಸ್ಮಾನ್ ಧನಾದಿಭಿಃ ಪ್ರೀಣಯಿತುಮಾಗತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಾಜಿನೀವಸೂ—ಅನ್ನರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ | ವೃಷಣಾ—ಕಾಮವರ್ಷಕರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀ ದೇವತೆಗಳೇ | ತ್ರಾಸದಸ್ಯವಂ—ತ್ರಸದಸ್ಯುವಿನ ಪುತ್ರನೂ | ತೃಕ್ಷಿಂ—ತೃಕ್ಷಿಯೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿಗೆ | ಯೇಭಿಃ—ಯಾವ ಯಜ್ಞ ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ಹೋಗಿ | ಮಹೇ—ಮಹತ್ತಾದ | ಕ್ಷತ್ರಾಯ—ಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ | ಜಿನ್ವತಃ—ಅವನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದರೋ ಅಂತಹ | ಯತಸ್ಯ—ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಯಜ್ಞದ | ಪಥಿಭಿಃ—ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ | ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೂ | ಉಪ ಯಾತಂ—ದಯಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನ್ನರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ, ಕಾಮವರ್ಷಕರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀ ದೇವತೆಗಳೇ, ತ್ರಸದಸ್ಯುವಿನ ಪುತ್ರನೂ, ತೃಕ್ಷಿಯೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿಗೆ ಯಾವ ಯಜ್ಞ ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ಹೋಗಿ ಮಹತ್ತಾದ ಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದರೋ, ಅಂತಹ ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಯಜ್ಞ ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೂ ದಯಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Rich in food, Aswins, come to us by the paths of sacrifice, those by which, showerers (of benefits), you went to gratify Trikshti, the son of Trasadasyu, with vast wealth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಯಂ ವಾಮದ್ರಿಭಿಃ ಸುತಃ ಸೋಮೋ ನರಾ ವೃಷಣ್ಣಸೂ |

ಆ ಯಾತಂ ಸೋಮಪೀತಯೇ ಪಿಬತಂ ದಾಶುಷೋ ಗೃಹೇ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಯಂ | ವಾಂ | ಅದ್ರಿಭಿಃ | ಸುತಃ | ಸೋಮಃ | ನರಾ | ವೃಷಣ್ಣಸೂ ಇತಿ ವೃಷಣ್ಣವಸೂ |

ಆ | ಯಾತಂ | ಸೋಮಪೀತಯೇ | ಪಿಬತಂ | ದಾಶುಷಃ | ಗೃಹೇ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ನರಾ ಸರ್ವಸ್ಯ ನೇತಾರೌ ಯದ್ವಾ ಸ್ತೋತ್ಯಾಂ ಧನಸ್ಯ ನೇತಾರೌ ವೃಷಣ್ಣಸೂ ವರ್ಷಣಶೀಲ-
ಧನವಂತೌ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ವಾಂ ಯುಷ್ಮದರ್ಥಮದ್ರಿಭಿಗ್ರಾವಭಿರಯಂ ಸೋಮಃ ಸುತೋಽಭಿಷುತಃ |
ತಸ್ಮಾತ್ತೋಮಪೀತಯೇ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥಂ ಯುನಾಮಾ ಯಾತಂ | ಅಗತ್ಯ ಚ ದಾಶುಷೋ
ಹವಿರ್ದತ್ತವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಗೃಹೇ ಯಜ್ಞಸ್ಥಾನೇ ಸೋಮಂ ಯುನಾಂ ಪಿಬತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನರಾ—ಕರ್ಮನೇತೃಗಳೂ | ವೃಷಣ್ಣಸೂ—ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀ
ದೇವತೆಗಳೇ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ | ಅದ್ರಿಭಿಃ—ಗ್ರಾವಗಳಿಂದ | ಅಯಂ ಸೋಮಃ—ಈ ಸೋಮವು |
ಸುತಃ—ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ | ಸೋಮಪೀತಯೇ—ಈ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಆ ಯಾತಂ—ದಯ
ಮಾಡಿರಿ | ದಾಶುಷಃ—ಯಜಮಾನನ | ಗೃಹೇ—ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ | ಪಿಬತಂ—ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನ
ಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮನೇತೃಗಳೂ, ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ
ಗ್ರಾವಗಳಿಂದ (ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಜಜ್ಜಿ) ಈ ಸೋಮವು ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯಮಾಡಿರಿ.
ಯಜ್ಞಜಮಾನನ ಯ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Leaders (of rites), affluent in rain, this Soma has been expressed
by the (grinding) stones for you; come to drink the Soma, drink it in the
dwelling of the donor.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಹಿ ರುಹತಮುತ್ಪಿನಾ ರಥೇ ಕೋಶೇ ಹಿರಣ್ಯಯೇ ವೃಷಣ್ವಸೂ |

ಯುಂಜಾಥಾಂ ಪೀವರೀಃ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಹಿ | ರುಹತಮುತ್ಪಿನಾ | ರಥೇ | ಕೋಶೇ | ಹಿರಣ್ಯಯೇ | ವೃಷಣ್ವಸೂ | ಇತಿ ವೃಷಣ್ವವಸೂ |

ಯುಂಜಾಥಾಂ | ಪೀವರೀಃ | ಇಷಃ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವೃಷಣ್ವಸೂ ವರ್ಷಣಶೀಲಧನಾ ಹೇ ಅತ್ಪಿನಾತ್ಪಿನಾ ಹಿರಣ್ಯಯೇ ಹಿರಣ್ಯಯರಜ್ಜ್ವಾದಿ-
ಯುಕ್ತೇ ಕೋಶ ಆಯುಧಾದಿನಾಂ ಕೋಶಸ್ಥಾನೇ ರಮಣಶೀಲೇ ರಥೇ | ಹಿರವಧಾರಣೇ |
ಯುವಾಮೇವಾ ರುಹತಂ | ಆರೋಹಣಂ ಕುರುತಂ | ತತಃ ಪೀವರೀಃ ಸಾವಯಿತ್ಯಾಣಿ ಸ್ಥೂಲಾನಿ
ನೇಷೋನ್ಮಾನಿ ಯುಂಜಾಥಾಂ | ಅಸ್ಮಾಸು ಯೋಜಯತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ವೃಷಣ್ವಸೂ—ವೃಷ್ಟಿಯೇ ಧನವಾಗಿ ಉಳ್ಳ | ಅತ್ಪಿನಾ—ಎಲೈ ಅತ್ಪಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಹಿರಣ್ಯಯೇ—
ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾದ | ಕೋಶೇ—ಆಯುಧಾದಿಸ್ಥಾನಗಳುಳ್ಳ | ರಥೇ—ರಥದಲ್ಲಿ | ಆರುಹತಂ ಹಿ—
ಹತ್ತಿರಿ | ಪೀವರೀಃ—ಪ್ರಭೂತಗಳಾದ | ಇಷಃ—ಅನ್ನಗಳನ್ನು | ಯುಂಜಾಥಾಂ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ವೃಷ್ಟಿಯೇ ಧನವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಎಲೈ ಅತ್ಪಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾದ ಆಯುಧಾದಿಸ್ಥಾನಗಳುಳ್ಳ
ರಥದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರಿ. ಪ್ರಭೂತಗಳಾದ ಅನ್ನಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರಿ.

English Translation.

Aswins, who are rich in rain, ascend your golden chariot,
a storehouse (of weapons); bring to us fattening food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಾಭಿಃ ಸಕ್ಲಮನಥೋ ಯಾಭಿರಧ್ರಿಗುಂ ಯಾಭಿರ್ಬಭ್ರುಂ ವಿಜೋಷಸಂ |

ತಾಭಿನೋ ಮುಕ್ತೂ ತೂಯಮುತ್ಪಿನಾ ಗತಂ ಭಿಷಜ್ಯತಂ ಯದಾತುರಂ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಯಾಭಿಃ | ಪಕ್ಥಂ | ಅವಥಃ | ಯಾಭಿಃ | ಅಧ್ರಿಗುಂ | ಯಾಭಿಃ | ಬಭ್ರುಂ | ವಿಜೋಷಸಂ |
ತಾಭಿಃ | ನಃ | ಮಹ್ತು | ತೂಯಂ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಅ | ಗತಂ | ಭಿಷಜ್ಯತಂ | ಯತ್ | ಆತುರಂ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ಯಾಭಿರೂತಿಭಿಃ ಪಕ್ಥಮೇತನ್ನಾಮಕಂ ರಾಜಾನಮವಥಃ ರಕ್ಷಥಃ | ಯಾಭಿರೂ-
ತಿಭಿಶ್ಚಾಧ್ರಿಗುಮಧ್ಯತಗಮನಂ ರಾಜಾನಮವಥಃ | ಯಾಭಿರೂತಿಭಿಶ್ಚ ಬಭ್ರುಂ ರಾಜಾನಂ ಚ ವಿಜೋಷಸಂ
ವಿಶೇಷೇಣ ಸೋಮೈಃ ಪ್ರೀಣಯಂತಂ | ಏತಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಯೈಃ ಪಾಲಯೈರವಥಃ ತಾಭಿಸ್ತೈ-
ರಕ್ಷಣೈರ್ಮಹ್ತು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ತೂಯಂ ತೂರ್ಣಂ ನೋಽಸ್ಮಾನಾ ಗತಂ | ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಮಾಗಚ್ಛತಂ | ಕಿಂಚಿ-
ಯದ್ಯದಾತುರಂ ರೋಗಾದಿಸಹಿತಮಸ್ಮಾಕಂ ಪುತ್ರಾದಿಕಂ ಪ್ರತಿ ಭಿಷಜ್ಯತಂ | ಭೈಷಜ್ಯಂ ಕುರುತಂ ||
ಭಿಷಕ್ಕಂಡ್ವಾದಿಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಯಾಭಿಃ—ಯಾವ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ | ಪಕ್ಥಂ—ಪಕ್ಥ-
ನೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು | ಅವಥಃ—ರಕ್ಷಿಸಿದಿರೋ | ಯಾಭಿಃ—ಯಾವ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ | ಅಧ್ರಿಗುಂ—ಅಧ್ರಿಗು-
ವೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದಿರೋ | ಯಾಭಿಃ—ಯಾವ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ | ವಿಜೋಷಸಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು
ಪೂಜಾದಿಗಳಿಂದ ಹರ್ಷಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ | ಬಭ್ರುಂ—ಬಭ್ರುವೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದಿರೋ | ತಾಭಿಃ—
ಆ ಎಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದಲೂ | ಮಹ್ತು—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿಯೂ | ತೂಯಂ—ಅವಶ್ಯವಾಗಿಯೂ | ನಃ—ನಮ್ಮ
ಲ್ಲಿಗೆ | ಅ ಗತಂ—ದಯಮಾಡಿರಿ | ಯತ್—ಯಾವ | ಆತುರಂ—ನಮ್ಮ ರೋಗಾದಿಗಳನೆಯೋ ಅವಕ್ಕೆ |
ಭಿಷಜ್ಯತಂ—ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಕ್ಥನೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು, ಅಧ್ರಿಗುವೆಂಬ ರಾಜ-
ನನ್ನು, ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪೂಜಾದಿಗಳಿಂದ ಹರ್ಷಗೊಳಿಸಿದ ಬಭ್ರುವೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದಿರೋ ಆ ಎಲ್ಲಾ
ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೂ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿಯೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿಯೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿರಿ. ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ರೋಗಾದಿಗಳಿಗೆ
ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯವಾದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಿ

English Translation.

With those protections with which you have defended Paktha,
Adhrigu, and Babhru, when propitiating you, come to us, Aswins,
quickly; administer medicine to the sick.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದಧ್ರಿಗಾವೋ ಅಧ್ರಿಗೂ ಇದಾ ಚಿದಹ್ನೋ ಅಶ್ವಿನಾ ಹವಾಮಹೇ |

ವಯಂ ಗೀರ್ಭಿರ್ವಿಪಸ್ಯವಃ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಅಧ್ರಿಗಾವಃ | ಅಧ್ರಿಗೂ ಇತ್ಯಧ್ರಿಗೂ | ಇದಾ | ಚಿತ್ | ಅಹ್ನಃ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಹವಾಮಹೇ |

ವಯಂ | ಗೀರ್ಭಿಃ | ವಿಪಸ್ಯವಃ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಧ್ರಿಗಾವೋಽಧ್ಯತಗಮನಾಃ ಕರ್ಮಸು ತ್ವರಮಾಣಾ ವಿಪಸ್ಯವೋ ಮೇಧಾವಿನೋ
ವಯಮಧ್ರಿಗೂ ಅಧ್ಯತಗಮನಾ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಶತ್ರುವಧಾರ್ಥಂ ತ್ವರಯಾ ಗಚ್ಛಂತಾವಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನಾ
ಯುನಾಮಹ್ನೋ ದಿವಸಸ್ಯೇದಾ ಚಿದಿದಾನೀನೇವ ಪ್ರಾತಃಕಾಲೇ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಾಭಿರ್ವಾಗ್ನಿ-
ರ್ಯದಹ್ನೋ ಹವಾಮಹೇ ಯುನಾಮಾಹ್ವಯಾಮಃ ತದಾ ತಾಭಿರೂತಿಭಿರಸ್ಮಾನಾಗಚ್ಛತಮಿತ್ಯುತ್ಪರತಃ
ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಸದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಅಧ್ರಿಗಾವಃ—ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತ್ವರಿತವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ |
ವಿಪಸ್ಯವಃ—ಮೇಧಾವಿಗಳೂ ಆದ | ವಯಂ—ನಾವು | ಅಧ್ರಿಗೂ—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವೇಗವಾದ ಸಂಚಾರ
ವುಳ್ಳ ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಅಹ್ನಃ—ದಿವಸದ | ಇದಾ ಚಿತ್—ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಎಂದರೆ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ |
ಗೀರ್ಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ | ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಹವಾಮಹೇ—ಕರೆಯುವೆವೋ ಆಗ ನಿಮ್ಮ
ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ದಯಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತ್ವರಿತವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ, ಮೇಧಾವಿಗಳೂ ಆದ ನಾವು
ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವೇಗವಾದ ಸಂಚಾರವುಳ್ಳ ನಿಮ್ಮನ್ನು ದಿವಸದ ಆರಂಭಕಾಲವಾದ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ತುತಿ
ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯಾವಾಗ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುವೆವೋ, ಆಗ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ದಯಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

At the time when hurrying, devout, we invoke you both speedily
going battle, at the dawn of day, with our hymns,—

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಾಭಿರಾ ಯಾತಂ ವೃಷಣೋಽಸ ಮೇ ಹವಂ ವಿಶ್ವಪ್ಸುಂ ವಿಶ್ವವಾಯುಂ |
 ಇಷಾ ಮಂಹಿಷಾ ಪುರುಭೂತಮಾ ನರಾ ಯಾಭಿಃ ಕ್ರಿವಿಂ ವಾವೃಧುಸ್ತಾ-
 ಭಿರಾ ಗತಂ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಾಭಿಃ | ಅ | ಯಾತಂ | ವೃಷಣಾ | ಉಪ | ಮೇ | ಹವಂ | ವಿಶ್ವಪ್ಸುಂ | ವಿಶ್ವವಾಯುಂ |
 ಇಷಾ | ಮಂಹಿಷಾ | ಪುರುಭೂತಮಾ | ನರಾ | ಯಾಭಿಃ | ಕ್ರಿವಿಂ | ವಾವೃಧುಃ | ತಾಭಿಃ | ಅ | ಗತಂ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವೃಷಣಾ ವೃಷಣಾ ವರ್ಷಣಶೀಲಾ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ವಿಶ್ವಪ್ಸುಂ | ಪುಸ್ಸರಿತಿ ರೂಪನಾಮ | ಸ್ತೋತ್ರ-
 ಶಸ್ತ್ರಾತ್ಮಕತ್ವೇನ ನಾನಾರೂಪಂ ವಿಶ್ವವಾಯುಂ ಸರ್ವೈರ್ದೇವೈರ್ವರಣೀಯಂ ಮೇ ಮದೀಯಂ ಹವಂ
 ಯುಷ್ಮದ್ವಿಷಯಮಾಹ್ವಾನಮಾಭಿಮುಖೀಕೃತ್ಯ ತಾಭಿರೂತಿಭಿರುಪ ಯಾತಂ | ಯುನಾವಣಗಚ್ಛತಂ |
 ಯಾಭಿರ್ನರಾ ನರೌ ಸರ್ವಸ್ಯ ನೇತಾರಾವಶ್ವಿನಾವಿಷಾ || ಇಷ ಇಚ್ಛಾಯಾಂ || ಹವೀಂಷೀಚ್ಛಂತೌ
 ಮಂಹಿಷಾ ಮಂಹಿಷಾವತಿಶಯೇನ ಧನಾನಾಂ ದಾತಾರೌ ಪುರುಭೂತಮಾ ಪುರುಭೂತಮೌ ಯುದ್ಧೇ-
 ಸ್ವತ್ಯಂತಂ ಪುರುಧಾ ಭವಂತೌ ಯದ್ವಾತಿಶಯೇನ ಬಹೂನಾಂ ಶತ್ರುಣಾಮಭಿಭವಿತಾರೌ ಭವಂತೌ
 ಕ್ರಿವಿಂ ಕೂಪಂ ಪ್ರತಿ ಯಾಭಿರೂತಿಭಿರುದಕಾನಿ ವಾವೃಧುಃ ಅವರ್ಧಯಂತಃ || ದ್ವಯೋರ್ಬಹುವಚನಂ
 ಪೂಜಾರ್ಥಂ || ಕೂಪಶತಿಕೋ ವಂದನೋ ಮಾಯಾಭಿಃ ಕೂಪಂ ಪೂರಯಿತ್ವಾ ಯುನಾಭ್ಯಾಮುಕ್ತಾ-
 ಪಿತಃ ಖಲು | ತಥಾ ಮಂತ್ರಃ | ಉದ್ಯಂದನಮೈರಯತಂ ಸ್ವದೃಢೇ | ಋ. ೧-೧೧೨-ಹ | ಇತಿ |
 ತಾಭಿಸ್ತೈಃ ಸಾಲನೈರಾ ಗತಂ | ಅಸ್ಮದ್ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಮಾಗಚ್ಛತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಷಣಾ—ವೃಷ್ಟಿಕಾರಕರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವಿಶ್ವಪ್ಸುಂ—ಅನೇಕವಿಧವಾದ ರೂಪವು
 ಳ್ಳದ್ದು | ವಿಶ್ವವಾಯುಂ—ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾದುದು ಆದ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಹವಂ ಅ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಗಮುಖ
 ವಾಗಿ | ತಾಭಿಃ—ಅದೇ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಉಪ ಯಾತಂ—ಬನ್ನಿರಿ | ನರಾ—ನೇತೃಗಳೂ | ಇಷಾ—
 ಹವಿಸ್ಸನ್ನಿಚ್ಛಿಸುವವರೂ | ಮಂಹಿಷಾ—ಉದಾರವಾಗಿ ಧನದಾತರೂ | ಪುರುಭೂತಮಾ—ಅನೇಕವಿಧವಾದ
 ಅವಿಭಾವನವನ್ನು ಹೊಂದುವವರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಯಾಭಿಃ—ಯಾವ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ |
 ಕ್ರಿವಿಂ—ಕೂಪವನ್ನು (ಬಾವಿಯನ್ನು) | ವಾವೃಧುಃ—ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡಿ ವಂದನನೆಂಬ ಪುಷಿಯನ್ನು
 ರಕ್ಷಿಸಿದಿರೋ | ತಾಭಿಃ—ಅ ಎಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೂ | ಅ ಗತಂ—ದಯಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೈಷ್ಣಿಕಾರಕರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳದ್ದೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾದುದೂ ಆದ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಅದೇ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ಬನ್ನಿರಿ. ಕರ್ಮನೇತೃಗಳೂ, ಹವಿಸ್ಸನ್ನಿಚ್ಛಿಸುವವರೂ, ಉದಾರವಾದ ಧನದಾತರೂ, ಅನೇಕವಿಧವಾದ ಆವಿರ್ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದುವವರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ಬಾವಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡಿ ವಂದನನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದಿರೋ, ಆ ಎಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೂ ದಯಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Then, showerers, come to my manifold all-propitiating invocation with those (protections), with which, leaders (of rites), you, who are gratified (by oblation), munificent (in gifts), and the overcomers of numerous (foes), gave augmentation to the well ; with such (protections) come hither.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ತಾವಿದಾ ಚಿದಹಾನಾಂ ತಾವತ್ಪಿನಾ ವಂದಮಾನ ಉಪ ಬ್ರುವೇ |

ತಾ ಉ ನಮೋಭಿರೀಮಹೇ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಾ | ಇದಾ | ಚಿತ್ | ಅಹಾನಾಂ | ತಾ | ಅತ್ಪಿನಾ | ವಂದಮಾನಃ | ಉಪ | ಬ್ರುವೇ |

ತಾ | ಉಂ ಇತಿ | ನಮಃಭಿಃ | ಈಮಹೇ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತಾ ಸಂಗ್ರಾಮ ಆಯುಧಾನಿ ಸ್ತೋತ್ರಭ್ಯೋ ಧನಾನಿ ವಾ ವಿಸ್ತಾರಯಂತೌ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಾವತ್ಪಿನಾಶ್ವಿನಾವಹಾನಾಮಹ್ನಾಮಿದಾ ಚಿದಿದಾನೀಮೇವ ಪ್ರಾತಃಕಾಲೇ ವಂದಮಾನೋಽಭಿವಾದನಂ ಕುರ್ವನ್ ಸನ್ನುಪ ಬ್ರುವೇ | ತಯೋಃ ಸಮೀಪೇ ಸ್ತಾಮಿ | ತತಸ್ತಾ ಉ ಶಾವೇವ ನಮೋಭಿರ್ಹವಿರ್ಭಿಃ ಸ್ತೋತ್ರೈರ್ವೇಮಹೇ | ವಯಂ ಧನಾದಿಕಂ ಯಾಚಾಮಹೇ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತಾ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ | ತಾ—ಹಿಂದೆ ವರ್ಣಿತವಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವರೂ ಆದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನು | ಅಹಾನಾಂ—ಆಹಸ್ತಿನ | ಇದಾ ಚಿತ್—ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಎಂದರೆ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ |

ವಂದಮಾನಃ—ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ | ಉಪ ಬ್ರುವೇ—ಅವರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ತಾ ಉ—ಅದೇ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನೇ | ನಮೋಭಿಃ—ನಮಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ | ಈಮಹೇ—ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹಿಂದೆ ವರ್ಣಿತವಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವರೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅಹಸ್ಸಿನ ಈ ಪ್ರಾತಃ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ ಅವರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದೇ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನೇ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I address the Aswins, glorifying them at break of day; we solicit them with oblations.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಾನಿದ್ಧೋಷಾ ತಾ ಉಷಸಿ ಶುಭಸ್ಪತೀ ತಾ ಯಾಮುನ್ರುದ್ರವರ್ತನೀ |

ಮಾ ನೋ ಮರ್ತಾಯ ರಿಪವೇ ವಾಜಿನೀವಸೂ ಪರೋ ರುದ್ರಾವತಿ ಖ್ಯತಂ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಾ | ಇತ್ | ದೋಷಾ | ತಾ | ಉಷಸಿ | ಶುಭಃ | ಪತೀ ಇತಿ | ತಾ | ಯಾಮನ್ | ರುದ್ರವರ್ತನೀ ಇತಿ
ರುದ್ರವರ್ತನೀ |

ಮಾ | ನಃ | ಮರ್ತಾಯ | ರಿಪವೇ | ವಾಜಿನೀವಸೂ ಇತಿ ವಾಜಿನೀವಸೂ | ಪರಃ | ರುದ್ರಾ | ಇತಿ |
ಖ್ಯತಂ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಶುಭಸ್ಪತೀ ಉದಕಸ್ಯ ಪಾಲಯಿತಾರೌ ರುದ್ರವರ್ತನೀ ಯುದ್ಧೇ ರೋದನಶೀಲಮಾಗೌಫ ಸ್ತೋಯಮಾನಮಾಗೌಫ ವಾ ತಾವಿಶ್ತಾವೇವಾಶ್ವಿನೌ ದೋಷಾ ದೋಷಾಯಾಂ ರಾಶ್ತ್ರಾ ತಾವೇವೋಷ- ಸ್ಯುಷಃಕಾಲೇ ತಾವಶ್ವಿನೌ ಯಾಮನ್ಯಾಮನ್ಯಹನಿ ಚ ಸರ್ವೇಷು ಕಾಲೇಷು ವಯಮಕ್ಶಿನಾವಾಹ- ಯಾಮಃ | ಏವಂ ಸತಿ ವಾಜಿನೀವಸೂ ಅನ್ನಧನೌ ರುದ್ರಾ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಮರ್ತಾಯ ಮನುಷ್ಯಾಯ ರಿಪವೇ ಶತ್ರೆವೇ ನೋಽಸ್ಮತ್ಪ್ರರಃ ಪರಸ್ತಾನ್ಮಾತಿ ಖ್ಯತಂ | ಮಾ ಬ್ರೂತಂ | ಶತ್ರೆವೇಽಸ್ಮಾನ್ಮಾ ಕುರುತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶುಭಸ್ತುತಿಃ—ಉದಕಕ್ಕೆ ಪಾಲಕರೂ | ರುದ್ರವರ್ತನೀ—ರೋದನಯುತವಾದ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ
ಸಂಚರಿಸುವವರೂ ಆದ | ತಾನಿತ್—ಆ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನೇ | ದೋಷಾ—ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ | ತಾ—
ಅವರನ್ನೇ | ಉಷಸಿ—ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ | ತಾ—ಅವರನ್ನೇ | ಯಾಮನ್—ಅಹಸ್ಸಿನ ಉಳಿದ (ಮಧ್ಯ)
ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ | ನಾಜಿನೀವಸೂ—ಅನ್ನರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ | ರುದ್ರಾ—ಎಲೈ
ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಮರ್ತಾಯ—ಮಾನವರೂಪನಾದ | ರಿಪವೇ—ಶತ್ರುವಿಗೆ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು |
ಪರಃ—ಪರಾಧೀನರಾಗುವಂತೆ | ನಾ ಅತಿ ಖ್ಯತಂ—ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಡಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉದಕಕ್ಕೆ ಪಾಲಕರೂ, ರೋದನಯುತವಾದ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವರೂ ಆದ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆ
ಗಳನ್ನೇ ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಅವರನ್ನೇ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಅವರನ್ನೇ ಅಹಸ್ಸಿನ ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಅನ್ನರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಮಾನವರೂಪನಾದ ಶತ್ರುವಿಗೆ
ನಮ್ಮನ್ನು ಪರಾಧೀನರಾಗುವಂತೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಡಿ.

English Translation.

We adore those lords of water, leaders on the road of battle, in the
evening, at dawn, and at mid-day; therefore, Rudras who are rich in
food, give us not up hereafter to a mortal adversary.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಸುಗ್ವಾ^೧ಯ ಸುಗ್ವಾ^೨ಂ ಪ್ರಾ^೩ತಾ ರಥೇ^೪ನಾಶ್ವಿನಾ^೫ ವಾ ಸಕ್ಷಣೇ^೬ |

ಹುವೇ^೭ ಪಿತೇ^೮ವ ಸೋಭರಿ^೯ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಸುಗ್ವಾ^೧ಯ | ಸುಗ್ವಾ^೨ಂ | ಪ್ರಾ^೩ತರಿತಿ | ರಥೇ^೪ನ | ಅಶ್ವಿನಾ^೫ | ವಾ | ಸಕ್ಷಣೇ^೬ ಇತಿ |

ಹುವೇ^೭ | ಪಿತಾ^೮ಇವ | ಸೋಭರಿ^೯ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಾಪಿ ಚ ಸಕ್ಷಣೇ ಸೇವನೀಯಶೀಲಾವಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನಾ ಯುವಾಂ ಸುಗ್ವಾ^೧ಯ ಸುಪಾರ್ಹಾಯ
ಮಹ್ಯಂ ಸುಗ್ವಾ^೨ಂ ಸುಖಂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲೇ ರಥೇನಾವಹತಂ | ತತಃ ಸೋಭರಿ ಸೋಭರಿರಹಂ

ಹುನೇ | ಯುನಾಮಾಹ್ಯಯಾಸಿ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಪಿತೇವ ಯಥಾ ಮಮ ಪಿತಾಜುಹಾವ
ತದ್ವದಹಮಾಹ್ಯಯಾಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನಾ—ನುತ್ತು | ಸಕ್ಷಣೇ—ಪೂಜ್ಯವಾದ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ |
ಸುಗ್ಮಾಯ—ಸುಖಾರ್ಹನಾದ ನನಗೆ | ಸುಗ್ಮಂ—ಸುಖವನ್ನು | ಪ್ರತೇ—ಈ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ |
ರಥೇನ ಆ—ನಿಮ್ಮ ರಥದಲ್ಲಿ ತಂದೊದಗಿಸಿರಿ | ಪಿತೇವ—ನಮ್ಮ ತಂದೆಯು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದಂತೆಯೇ |
ಸೋಭರೀ—ಸೋಭರಿನಾಮಕನಾದ ನಾನು | ಹುನೇ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾಷಾರ್ಥ ||

ಪೂಜ್ಯವಾದ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸುಖಾರ್ಹನಾದ ನನಗೆ ಈ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಸುಖವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ರಥದಲ್ಲಿ ತಂದೊದಗಿಸಿರಿ. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದಂತೆಯೇ, ಸೋಭರಿನಾಮಕನಾದ
ನಾನೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Adorable Aswins, bring in your chariot at early dawn, happiness to
me, soliciting happiness : I Sobhari, invoke you as (did my) father.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ಮನೋಜವಸಾ ವೃಷಣಾ ಮದಚ್ಯುತಾ ಮಕ್ಷುಂಗಮಾಭಿರೂತಿಭಿಃ |

ಆರಾತ್ತಾಚ್ಚಿದ್ಭೂತಮಸ್ಮೇ ಅವಸೇ ಪೂರ್ವೀಭಿಃ ಪುರುಭೋಜಸಾ || ೧೬ ||

|| ಪದವಾಚಃ ||

ಮನೋಜವಸಾ | ವೃಷಣಾ | ಮದಚ್ಯುತಾ | ಮಕ್ಷುಂಗಮಾಭಿಃ | ಉತ್ತಿಭಿಃ |

ಆರಾತ್ತಾಚ್ | ಚಿತ್ | ಭೂತಂ | ಅಸ್ಮೇ ಇತಿ | ಅವಸೇ | ಪೂರ್ವೀಭಿಃ | ಪುರುಭೋಜಸಾ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮನೋಜವಸಾ ಮನೋವಚ್ಛೇಫಂ ಗಚ್ಛಂತಾ ವೃಷಣಾ ವೃಷಣಾ ಧನಾನಾಂ ವರ್ಷಿತಾರಾ
ಮದಚ್ಯುತಾ | ಮಾದ್ಯಂತೀತಿ ಮದಾಃ ಶತ್ರುವಃ | ತೇಷಾಂ ಜ್ಯಾವಯಿತಾರಾ ಪುರುಭೋಜಸಾ
ಬಹೂನಾಂ ಭೋಕ್ತಾರಾ ರಕ್ಷಕಾ ಯದ್ವಾ ಬಹೂನ್ ಸ್ತೋತ್ಸಾನ್ ಧನಾದಿಭಿರ್ಭೋಜಯಂತಾ
ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಮಕ್ಷುಂಗಮಾಭಿಃ ಶೀಘ್ರಂ ಗಚ್ಛದ್ಭಿರೂತಿಭಿಃ ರಕ್ಷಾಭಿಃ ಪೂರ್ವೀಭಿರ್ಬಹುಭಿಃ
ಅಸ್ಮಾಕಮವಸೇ ರಕ್ಷಣಾಯಾರಾತ್ತಾದಂತಿಕ ಏವ ಭೂತಂ | ಭವತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮನೋಜವಸಾ—ಮನೋವೇಗದಂತೆ ವೇಗವುಳ್ಳವರೂ | ವೃಷಣಾ—ಕಾಮವರ್ಷಕರೂ | ಮದೆ-
ಚ್ಯುತಾ—ಶತ್ರುಗಳ ಮದವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವರೂ | ಪುರುಭೋಜಸಾ—ಅನೇಕ ಭಕ್ಷರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವರೂ
ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಮಹ್ವುಂಗಮಾಭಿಃ—ನಮ್ಮನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸಮಾಪಿಸತಕ್ಕವೂ | ಪೂರ್ವೀಭಿಃ—
ಅನೇಕ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ ಆದ | ಊತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಅಸ್ಮೇ—ನಮ್ಮ | ಅವಸೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥ
ವಾಗಿ | ಆರಾತ್ತಾಚ್ಚಿತ್—ಅತ್ಯಂತ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿಯೇ | ಭೂತಂ—ಇರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮನೋವೇಗದಂತೆ ವೇಗವುಳ್ಳವರೂ, ಕಾಮವರ್ಷಕರೂ ಶತ್ರುಗಳ ಮದವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವರೂ,
ಅನೇಕ ಭಕ್ಷರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸಮಾಪಿಸತಕ್ಕವೂ ಅನೇಕ
ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ ಆದ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿ.

English Translation.

(Asvins), who are swift as thought, the showerers:(of benefits).
prostrators of the arrogant, the givers of enjoyment to many, be ever nigh
unto us, for our security, with many and prompt protection.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಣಿ ||

ಆ ನೋ ಅಶ್ವಿನದತ್ತಿನಾ ವರ್ತಿಯಾಸಿಷ್ಯಂ ಮಧುಪಾತಮಾ ನರಾ |

ಗೋಮದ್ವಸ್ತ್ರಾ ಹಿರಣ್ಯವತ್ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ನಃ | ಅಶ್ವಿನವತ್ | ಅಶ್ವಿನಾ | ವರ್ತಿಃ | ಯಾಸಿಷ್ಯಂ | ಮಧುಪಾತಮಾ | ನರಾ |

ಗೋಮದ್ವತ್ | ದ್ವಸ್ತ್ರಾ | ಹಿರಣ್ಯವತ್ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಧುಪಾತಮಾತಿಶಯೇನ ಮಧೋಃ ಸೋಮಸ್ಯ ಪಾತಾರೌ ನರಾ ನೇತಾರೌ ದ್ವಸ್ತ್ರಾ
ಸವ್ಯರ್ಥಾರ್ಥನೀಯೌ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಸೋಮಸ್ತಾಕಂ ವರ್ತಿಃ | ವರ್ತಂತೇಶ್ವೇತಿ ವರ್ತಿಗೃಹಂ |
ತದಶ್ವಾವದಶ್ವಯುಕ್ತಂ ಗೋಮದ್ಗವಾದಿಯುಕ್ತಂ ಹಿರಣ್ಯವತ್ಸುನರ್ಣಕನಕಾದಿಯುಕ್ತಂ ಕೃತ್ವಾ ಆ
ಯಾಸಿಷ್ಯಂ | ಅಗಚ್ಛತಂ | ಯದ್ವಾ | ಅಸ್ಮಾನ್ನೈತಿ ವರ್ತಿಯೇಜ್ಞಮಾರ್ಗಮಶ್ವಾದಿಯುಕ್ತಂ
ಕೃತ್ವಾಗಚ್ಛತಂ || ಯಾತೇರ್ಲುಙ್ ರೂಪಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಮಧುಸಾತಮಾ—ಅತಿಮಧುರವಾದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವವರೂ | ನರಾ—ನೇತೃಗಳೂ |
ಘಸ್ರಾ—ಅಕರ್ಷಕವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವರೂ ಆದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ನಮ್—ನಮ್ಮ |
ವರ್ತಿಃ—ಗೃಹವನ್ನು | ಅಶ್ವಾವತ್—ಅಶ್ವಯುಕ್ತವಾದುದೂ | ಗೋಮತ್—ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ |
ಹಿರಣ್ಯವತ್—ಹಿರಣ್ಯಯುಕ್ತವಾದುದೂ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾ | ಆ ಯಾಸಿಷ್ಟಂ—ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾಸಾರ್ಥ ||

ಅತಿಮಧುರವಾದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವವರೂ, ನೇತೃಗಳೂ, ಅಕರ್ಷಕವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವರೂ
ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಗೃಹವನ್ನು ಅಶ್ವಯುಕ್ತವಾದುದೂ, ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ, ಹಿರಣ್ಯಯುಕ್ತ
ವಾದುದೂ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Aswins, of goodly aspect, leaders (of rites), deep drinkers of the
Soma juice, come to our dwelling, abounding with horses, with cattle
with gold.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸುಪ್ರಾವರ್ಗಂ ಸುವೀರ್ಯಂ ಸುಷ್ಮ ವಾರ್ಯಮನಾಧೃಷ್ಟಂ ರಕ್ಷಸ್ವಿನಾ |
ಅಸ್ಮಿನ್ನಾ ವಾಮಾಯಾನೇ ವಾಜಿನೀವಸೂ ವಿಶ್ವಾ ವಾಮಾನಿ ಧೀಮಹಿ ||

|| ಪದಸಾರ್ಥಃ ||

ಸುಪ್ರಾವರ್ಗಂ | ಸುವೀರ್ಯಂ | ಸುಷ್ಮ | ವಾರ್ಯಂ | ಅನಾಧೃಷ್ಟಂ | ರಕ್ಷಸ್ವಿನಾ |
ಅಸ್ಮಿನ್ | ಆ | ವಾಂ | ಆಯಾನೇ | ವಾಜಿನೀವಸೂ ಇತಿ ವಾಜಿನೀವಸೂ | ವಿಶ್ವಾ | ವಾಮಾನಿ |
ಧೀಮಹಿ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸುಪ್ರಾವರ್ಗಂ ಶೋಭನಂ ಪ್ರವರ್ಜನಂ ಯಸ್ಯ ತತ್ | ಸ್ತೋತೃಭ್ಯಃ ಸ್ತಯಮೇವ
ಪ್ರಯಚ್ಛತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾವಿಧಂ ಸುವೀರ್ಯಂ ಶೋಭನವೀರ್ಯಂ ಸುಷ್ಮ ಶೋಭನಂ ಯಥಾ
ಭವತಿ ತಥಾ ವಾರ್ಯಂ ಸರ್ವೈರ್ವರಣೀಯಂ ರಕ್ಷಸ್ವಿನಾ ಬಲವತಾಪ್ಯನಾಧೃಷ್ಟಮನಭಿಭವನೀಯಂ
ಧನಮಾ ಧೀಮಹಿ | ತ್ವತ್ತೋ ವಯಂ ಧಾರಯಾಮಃ | ತದೇವಾಹ | ವಾಜಿನೀವಸೂ ಬಲಯುಕ್ತ-

ಧನಾವನ್ನಧನೌ ವಾಶ್ವಿನೌ ವಾಂ ಯುವಯೋರಸ್ಮಿನ್ನಾಯೋನೇಽಸ್ಮದ್ಗೃಹಂ ಪ್ರತ್ಯಾಗಮನೇ ವಿಶ್ವಾ
ವಿಶ್ವಾನಿ ದಿವ್ಯಭಾಮಾದೀನಿ ವಾಮಾನಿ ಧನಾನ್ಯಾ ಧೀಮಹಿ | ವಯಂ ಲಭಾಮಹೇ || ಧೀಜಿ ಅಧಾರ
ಇತ್ಯಸ್ಯ ಲಿಜಿ ಛಾಂದಸೋ ವಿಕರಣಸ್ಯ ಲುಕ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ) ಸುಪ್ರಾವರ್ಗಂ—ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ಕೊಡಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದೂ |
ಸುವೀರ್ಯಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದುದೂ | ಸುಷ್ಮ—ಮಂಗಳಕರವಾದುದೂ | ವಾರ್ಯಂ—ಎಲ್ಲರಿಗೂ
ಪ್ರಿಯವಾದುದೂ | ರಕ್ಷಸ್ಥಿನಾ—ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ ಶತ್ರುವಿನಿಂದಲೂ | ಅನಾಧ್ಯಪ್ತಂ—ಅಪ್ರತಿಹತವಾದುದೂ
ಆದ ಧನವನ್ನು | ಆ ಧೀಮಹಿ—ನಾವು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ | ವಾಜಿನೀವಸೂ—ಅನ್ನರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ
ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮ | ಅಸ್ಮಿನ್ ಆಯೋನೇ—ಈ ಆಗಮನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ವಿಶ್ವಾ—
ಸಮಸ್ತವಾದ | ವಾಮಾನಿ—ಧನಗಳನ್ನೂ ನಾವು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ಕೊಡಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಶಕ್ತಿ
ಯುತವಾದುದೂ, ಮಂಗಳಕರವಾದುದೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾದುದೂ, ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ ಶತ್ರುವಿನಿಂದಲೂ ಅಪ್ರತಿ
ಹತವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ನಾವು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ. ಅನ್ನರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ,
ನಿಮ್ಮ ಈ ಆಗಮನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಮಸ್ತವಾದ ಧನಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

May we obtain from you (wealth) spontaneously bestowed, compris-
ing excellent strength, such as is desired by all, and unassailable by a
powerful (foe): may we obtain from you who are rich in food, upon your
coming hither, all good things.

~~~~~

ಇಷ್ಟತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಈಳಿಷ್ಟೇತಿ ತ್ರಿಂಶದ್ಭುಜಂ ತೃತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ | ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರೋ ವಿಶ್ವಮನಾ ಯಸಿಃ |
ಉಷ್ಣಿಕ್ ಭಂದಃ | ಅಗ್ನಿದೇವತಾ | ತಥಾ ಜಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ಈಳಿಷ್ಟ ತ್ರಿಂಶದ್ಭುಜಮನಾ ವೈಯಶ್ವ
ಆಗ್ನೇಯಮಾಷ್ಟಿಹಂ ಹೇತಿ || ಪ್ರಾತರನುವಾಕ ಆಗ್ನೇಯೇ ಕೃತಾವಾಷ್ಟಿಹೇ ಭಂದಸ್ಯಾಶ್ವಿನಶಸ್ತ್ರೇ
ಬೇದಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಸೂತ್ರತಂ ಚ | ಈಳಿಷ್ಟಾ ಹೀತಾವಾಷ್ಟಿಹಂ | ಅ. ೪-೧೩ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಈಳಿಷ್ಟ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ವ್ಯಶ್ವಋಷಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ವಿಶ್ವಮನಾಃ ಎಂಬವನು ಋಷಿಯು; ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಯು; ಉಷ್ಣಿಕ್ ಭಂದಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಈಳಿಷ್ಟ ತ್ರಿಂಶದ್ವಿಶ್ವಮನಾ ವೈಯಶ್ವ ಆಗ್ನೇಯಮೌಷ್ಠಿಹಂ ಹ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಪ್ರಾತರನುವಾಕಮಂತ್ರಗಳ ಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗ್ನೇಯಕ್ರತುಸಂಬಂಧವಾದ ಉಷ್ಣಿಕ್ ಭಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿಯೂ, ಅಶ್ವಿನಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಈ ಸೂಕ್ತದ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ—ಈಳಿಷ್ಟಾ ಹೀತ್ಯೌಷ್ಠಿಹಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೪-೧೩) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೩

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೩ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೯, ೧೦, ೧೧, ೧೨, ೧೩, ೧೪ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಕಂಖ್ಯೆ—೩೦ ||

|| ಋಷಿಃ—ವಿಶ್ವಮನಾ ವೈಯಶ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಅಗ್ನಿಃ ||

|| ಭಂದಃ—ಉಷ್ಣಿಕ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಈಳಿಷ್ಟಾ ಹಿ ಪ್ರತೀವ್ಯಂ | ಯಜಸ್ವ ಜಾತವೇದಸಂ |

ಚರಿಷ್ಟ್ವಧೂಮುಗೃಭೀತಶೋಚಿಷಂ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಈಳಿಷ್ಟ | ಹಿ | ಪ್ರತೀವ್ಯಂ | ಯಜಸ್ವ | ಜಾತವೇದಸಂ |

ಚರಿಷ್ಟ್ವಧೂಮಂ | ಅಗೃಭೀತಶೋಚಿಷಂ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪ್ರತೀವ್ಯಂ ಶತ್ರುಷು ಪ್ರತಿಗಮನಶೀಲಮಗ್ನಿಂ | ಹಿರವಧಾರಣೇ | ಅಗ್ನಿಮೇವೇಳಿಷ್ಟ | ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರು | ಕಿಂಚಿ ಚರಿಷ್ಟ್ವಧೂಮಂ ಸರ್ವತಶ್ಚ ರಣಶೀಲಧೂಮಜಾಲಮಗೃಭೀತಶೋಚಿಷಂ ರಕ್ಷೋಭಿರಗೃಹ್ಯಮಾಣದೀಪ್ತಿಂ ಜಾತವೇದಸಂ ಜಾತಪ್ರಜ್ಞಂ | ಯದ್ವಾ | ಜಾತಾನಿ ಭೂತಾನಿ ವೇತ್ತೀತಿ ಜಾತವೇದಾಃ | ತಮಗ್ನಿಂ ಯಜಸ್ವ | ಹವಿರ್ಭಿಃ ಪೂಜಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪ್ರತೀವ್ಯಂ ಹಿ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಸೋಲಿಸುವ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ | ಈಳಿಷ್ಟ—ಸ್ತುತಿಸು | ಚರಿಷ್ಟ ಧೂಮಂ—ಪ್ರಸರಿಸಿ ಹರಡುವ ಧೂಮವುಳ್ಳವನೂ | ಅಗೃಭೀತಶೋಚಿಷಂ—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ | ಜಾತವೇದಸಂ—ಜಾತವೇದೋಪಾಸಂಜ್ಞಕನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ | ಯಜಸ್ವ—ಪೂಜಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಸೋಲಿಸುವ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ಸ್ತುತಿಸು. ಪ್ರಸರಿಸಿ ಹರಡುವ ಧೂಮವುಳ್ಳವನೂ, ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಜಾತವೇದೋಪಾಸಂಜ್ಞಕನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ಪೂಜಿಸು.

English Translation.

Adore him who restists (our foes), worship Jatavedas the diffuser of smoke, of unobstructed radiance.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಾಮಾನಂ ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣೇಗ್ನಿಂ ವಿಶ್ವಮನೋಗಿರಾ |

ಉತ ಸ್ತುಷೇ ವಿಶ್ವರ್ಧಸೋ ರಥಾನಾಂ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದಾಮಾನಂ | ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣೇ | ಅಗ್ನಿಂ | ವಿಶ್ವಮನಃ | ಗಿರಾ |

ಉತ | ಸ್ತುಷೇ | ವಿಶ್ವರ್ಧಸಃ | ರಥಾನಾಂ || ೨ ||

|| ಸಾಯಂಜಃಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣೇ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಸರ್ವಸ್ಯಾರ್ಥಸ್ಯ ಜ್ಞಾನೇನ ದ್ರಷ್ಟೃವಿಶ್ವಮನಃ | ಸರ್ವೇಷು ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾತ್ಮಕೇಷ್ಟೇಕಂ ಮನೋ ಯಸ್ಯ ಸಃ | ಏತನ್ನಾಮಕ ಹೇ ಋಷೇ, ವಿಶ್ವರ್ಧಸೋ ವಿಗತಮಾತ್ಸರ್ಯಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ರಥಾನಾಂ ರಥಾದೀನಾಂ ದಾಮಾನಂ ದಾತಾರಮೇವಂವಿಧಮಗ್ನಿಂ ಗಿರಾ ಸ್ತುತಿಸ್ತುತಿಯಾ ನಾಚಾ ಸ್ತುಷೇ | ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉತ—ನುತ್ತು | ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣೇ—ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ನೋಡಲು ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ | ವಿಶ್ವಮನಃ—ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತಿಳಿಯುವ ಎಲೈ ವಿಶ್ವಮನಃಸಂಜ್ಞಕನಾದ ಋಷಿಯೇ |

ವಿಸ್ವರ್ಥಸಃ—ಮಾತ್ಸರ್ಯರಹಿತನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ರಥಾನಾಂ—ರಥಗಳ | ದಾಮಾನಂ—ದಾತೃವಾದ |
ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಗಿರಾ—ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ವಾಕ್ಯಿನಿಂದ | ಸ್ತುತೇ—ಸ್ತುತಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ನೋಡಲು ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತಿಳಿಯುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ವಿಶ್ವಮನಃಸಂಕ್ಷುಬ್ಧನಾದ ಋಷಿಯೇ; ಮಾತ್ಸರ್ಯರಹಿತನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ರಥಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡುವ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ವಾಕ್ಯಿನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸು.

English Translation.

Commend with praise, all-beholding Viswamanas, that Agni, who is the giver of chariots to unenvious (worshipper).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೇಷಾಂ| ಅಬಾಧಃ| ಯುಗ್ಮಿಯಃ| ಇಷಃ| ಪೃಕ್ಷಃ| ಚ| ನಿಗ್ರಭೇ|

ಉಪವಿದಾ| ವಹ್ನಿಃ| ವಿಂದತೇ| ವಸು || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯೇಷಾಂ| ಅಬಾಧಃ| ಯುಗ್ಮಿಯಃ| ಇಷಃ| ಪೃಕ್ಷಃ| ಚ| ನಿಗ್ರಭೇ|

ಉಪವಿದಾ| ವಹ್ನಿಃ| ವಿಂದತೇ| ವಸು || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಬಾಧಃ ಶತ್ರುಣಾಮಾಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಬಾಧಕ ಯುಗ್ಮಿಯ ಯುಗ್ಮಿರರ್ಚನೀಯೋಽಗ್ನಿಯೇಷಾಂ ಯಜಮಾನಾನಾಮಿಷೋಽನ್ನಾನಿ ಪೃಕ್ಷೋಽನ್ನಾದಿರಸಾಂಶ್ಚ ನಿಗ್ರಭೇ ನಿಗ್ರಹ್ಣೀತೇ || ಗ್ರಹೇರ್ಲಠಿ ಛಾಂದಸೋ ವಿಕರಣಸ್ಯ ಲುಕ್ | ಲೋಪಸ್ತು ಅತ್ಮನೇಪದೇಷ್ಟಿತಿ ತಲೋಪಃ | ಹೃಗ್ರಹೋರ್ಭೃತ್ಪಂದಸೀತಿ ಭಕಾರಃ || ನಿಗ್ರಹ್ಯ ಚ ವಹ್ನಿರ್ಹವಿಷಾಂ ವೋಧಾ ಸ ಏವಾಗ್ನಿರುಪವಿದೋಪವೇದನೇನ ಏತೇ ಹವೀಂಷಿ ದೇವಾರ್ಥಂ ನ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತೀತ್ಯೇತಜ್ಜ್ಞಾನೇನ ತೇಷಾಮೇವ ವಸು ಧನಂ ವಿಂದತೇ | ಲಭತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಬಾಧಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸುವವನೂ | ಯುಗ್ಮಿಯಃ—ಋಕ್ಕುಗಳ ಪಠನದಿಂದ ಪೂಜಿತನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯು | ಯೇಷಾಂ—ಯಾರು ಯಜ್ಞ ಕರ್ತರಲ್ಲವೋ ಅಂತಹವರ | ಇಷಃ—ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ | ಪೃಕ್ಷಃ| ಚ—ಅನ್ನ ರಸಗಳನ್ನೂ | ನಿಗ್ರಭೇ—ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ | ವಹ್ನಿಃ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವ ಅದೇ

ಅಗ್ನಿಯು | ಉಪವಿದಾ—ಯಜ್ಞಕರ್ತರಲ್ಲದವರು ಇವರೇ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನದಿಂದ | ವಸು—ಅವರ ಧನವನ್ನು |
ವಿಂದತೇ—ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸುವವನೂ, ಋಕ್ಕುಗಳ ಪಠನದಿಂದ ಪೂಜಿತನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯು
ಯಾರು ಯಜ್ಞಕರ್ತರಲ್ಲವೋ ಅಂತಹವರ ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ, ಅನ್ನರಸಗಳನ್ನೂ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು
ವಹಿಸುವ ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ಯಜ್ಞಕರ್ತರಲ್ಲದವರು ಇವರೇ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅವರ ಧನವನ್ನು ತಾನು
ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

The repeller (of foes), the glorified by hymns, arrests the food and
drink, and the bearer of oblation takes away the wealth (of those) of whom
he foreknows (the neglect of sacrifices).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉದಸ್ಯ ಶೋಚಿರಸ್ಥಾದ್ವಿದಿಯುಷೋ ವ್ಯಗ್ರಜರಂ |
ತಪುರ್ಜಂಭಸ್ಯ ಸುದ್ಯುತೋ ಗಣತ್ರಿಯಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ್ | ಅಸ್ಯ | ಶೋಚಿಃ | ಅಸ್ಥಾತ್ | ದ್ವಿದಿಯುಷಃ | ವಿ | ಆಜರಂ |
ತಪುರ್ಜಂಭಸ್ಯ | ಸುದ್ಯುತಃ | ಗಣತ್ರಿಯಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದ್ವಿದಿಯುಷಃ | ದ್ವಿದಿತಿರ್ದೀಪ್ತಿಕರ್ಮಾ | ಸಂದೀಪ್ಯಮಾನಸ್ಯ ತಪುರ್ಜಂಭಸ್ಯ ತಾಪಯಿತ್ವ-
ದಂಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಸುದ್ಯುತಃ ಶೋಭನದೀಪ್ತೇರ್ಗಣತ್ರಿಯಃ | ಹವಿರಾದಾನಾರ್ಥಂ ಯಜಮಾನಗಣಂ ಶ್ರಯತಿ
ತಸ್ಯ | ಅಸ್ಯೈತಾದೃಶೋಽಗ್ನೇರಜರಂ ಜರಾರಹಿತಂ ಪುನಃಪುನರ್ಮಥ್ಯಮಾನತ್ವಾನೋತನಂ ಹವಿರ್ಭಿ-
ರ್ವರ್ಧಮಾನತ್ವಾದಭಿನವಂ ವಾ ಶೋಚಿಸ್ತೇಜ ಉದಸ್ಯಾತ್ | ಉದ್ಗತಮುಭೂತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ದ್ವಿದಿಯುಷಃ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾದವನೂ | ತಪುರ್ಜಂಭಸ್ಯ—ದಹಿಸುವ ಜ್ವಾಲಾರೂಪವಾದ ದಂಷ್ಟ್ರ-
ಪುಳ್ಳವನೂ | ಸುದ್ಯುತಃ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೂ | ಗಣತ್ರಿಯಃ—ಹವಿಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಯಜಮಾನ-

ಗಣವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿರುವವನೂ ಆದ | ಅಸ್ಯ—ಈ ಅಗ್ನಿಯ | ಅಜರಂ—ಕ್ಷಯರಹಿತನಾದ | ಶೋಚಿಃ—
ತೇಜಸ್ಸು | ನಿ ಉತ್ ಅಸ್ಥಾತ್—ಮೇಲೆದ್ದು ಪ್ರಸರಿಸಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಜ್ವಲಿತನೂ, ದಹಿಸುವ ಜ್ವಾಲಾರೂಪದ ದಂಷ್ಟವುಳ್ಳವನೂ, ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೂ, ಹವಿಸ್ಸಿ
ಗಾಗಿ ಯಜಮಾನಗಣವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿರುವವನೂ ಆದ ಈ ಅಗ್ನಿಯ ಕ್ಷಯರಹಿತನಾದ ತೇಜಸ್ಸು ಮೇಲೆದ್ದು
ಪ್ರಸರಿಸಿದೆ.

English Translation.

The imperishable lustre rises of that Agni, who is radiant, bright
with blazing teeth, resplendent, and glorious amidst troops (of worshippers).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉದು ತಿಷ್ಠ ಸ್ವಧ್ವರ ಸ್ತವಾನೋ ದೇವ್ಯಾ ಕೃಪಾ |

ಅಭಿಖ್ಯಾ ಭಾಸಾ ಬೃಹತಾ ಶುಶುಕ್ವನಿಃ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ್ | ಉಂ ಇತಿ | ತಿಷ್ಠ | ಸ್ವಧ್ವರ | ಸ್ತವಾನಃ | ದೇವ್ಯಾ | ಕೃಪಾ |

ಅಭಿಖ್ಯಾ | ಭಾಸಾ | ಬೃಹತಾ | ಶುಶುಕ್ವನಿಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸ್ವಧ್ವರ ಶೋಭನಯಂಜ್ಞ ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಅಭಿಖ್ಯಾಭಿಮುಖಂ ಗಚ್ಛಂತ್ಯಾಭಿತಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಯಾ ವಾ
ಬೃಹತಾ ಬೃಹತ್ಯಾ ಭಾಸಾ ದೀಪ್ತ್ಯಾ ಶುಶುಕ್ವನಿಃ || ಶುಚಿ ದೀಪ್ತಾ || ದೀಪನಶೀಲಸ್ತ್ವಂ ಸ್ತವಾನಃ
ಸ್ತೋತೃಭಿಃ ಸ್ತೂಯಮಾನಃ ಸನ್ ದೇವ್ಯಾ ದ್ಯೋತಮಾನಯಾ ಕೃಪಾ ಜ್ವಾಲಯೋತ್ತಿಷ್ಠ | ತಮಃ-
ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಮುದ್ಗಚ್ಛ | ಉ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸ್ವಧ್ವರ—ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞಾರ್ಹನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಅಭಿಖ್ಯಾ—ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಸರಿಸು
ವುದೂ | ಬೃಹತಾ—ಮಹತ್ತಾದುದೂ ಆದ | ಭಾಸಾ—ಕಾಂತಿಯಿಂದ | ಶುಶುಕ್ವನಿಃ—ಕಂಗೆಳಿಸುವ
ನೀನು | ಸ್ತವಾನಃ—ಸ್ತೋತೃಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಪಲ್ಲಟನನಾಗಿ | ದೇವ್ಯಾ—ದಿವ್ಯ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳ | ಕೃಪಾ—
ಜ್ವಾಲೆಯೊಡನೆ | ಉತ್ತಿಷ್ಠ—ಎದ್ದು ಪ್ರಕಾಶಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞಾರ್ಹನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಸರಿಸುವುದೂ, ಮಹತ್ತಾದುದೂ ಆದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ನೀನು ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳ ಜ್ವಾಲೆಯೊಡನೆ ಎದ್ದು ಪ್ರಕಾಶಿಸು.

English Translation.

Rise up with celestial splendour, you who are radiant with great and present lustre, who are worthily worshipped and glorified.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ ಯಾಹಿ ಸುಶಸ್ತಿಭಿರ್ಹವ್ಯಾ ಜುಹ್ವಾನ ಅನುಷಕ್ |

ಯಥಾ ದೂತೋ ಬಭೂಥ ಹವ್ಯವಾಹನಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ | ಯಾಹಿ | ಸುಶಸ್ತಿಭಿಃ | ಹವ್ಯಾ | ಜುಹ್ವಾನಃ | ಅನುಷಕ್ |

ಯಥಾ | ದೂತಃ | ಬಭೂಥ | ಹವ್ಯವಾಹನಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಅನುಷಗಾನುಷಕ್ತಂ ಯಥಾ ಭವತಿ ತಥಾ ಹವ್ಯಾ ಹವ್ಯಾನಿ ಹವನಯೋಗ್ಯಾನ್ಯ-
ನ್ನಾನಿ ಜುಹ್ವಾನೋ ಜುಹ್ವನ್ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತ್ವಂ ಸುಶಸ್ತಿಭಿಃ ಶೋಭನ್ಯಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಸಹ
ಯಾಹಿ | ದೇವಾನಾಂ ಹವಿಷ್ಪ್ರದಾನಾರ್ಥಂ ಗಚ್ಛ | ಅಸ್ಯ ಹವಿಷ್ಪ್ರದಾತೃತ್ವಂ ಕಥಮಿತ್ಯಾಶಂಕ್ಯಾಹ |
ಯಥಾ ತ್ವಂ ಹವ್ಯವಾಹನೋ ಹವಿಷಾಂ ವೋಥಾ ದೇವಾನಾಂ ದೂತೋ ಬಬೂಥ ಭವಸಿ ತಥಾ
ಜುಹ್ವಾನ ಇತ್ಯನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | (ತ್ವಂ—ನೀನು) | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಹವ್ಯವಾಹನಃ—
ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವ | ದೂತಃ—ದೇವದೂತನಾಗಿ | ಬಭೂವ—ಆಗಿರುವೆಯೋ (ಆದುದ
ರಿಂದಲೇ) | ಅನುಷಕ್—ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ | ಹವ್ಯಾ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ಜುಹ್ವಾನಃ—ದೇವತೆಗಳಿಗೆ
ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾ | ಸುಶಸ್ತಿಭಿಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳೊಡನೆ | ಯಾಹಿ—ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೀನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವ ದೇವದೂತನಾಗಿ ಅಗಿರುವೆಯೋ ಅದುದರಿಂದಲೇ, ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳೊಡನೆ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗು.

English Translation.

Proceed, Agni, with pious praises, offering in due order the oblations (to the gods), for you are their messenger, the bearer of oblations.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ ವಃ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಹುವೇ ಹೋತಾರಂ ಚರ್ಷಣೇನಾಂ |

ತಮಯಾ ನಾಚಾ ಗೃಣೇ ತಮು ವಃ ಸ್ತುಷೇ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ | ವಃ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ | ಹುವೇ | ಹೋತಾರಂ | ಚರ್ಷಣೇನಾಂ |

ತಂ | ಅಯಾ | ನಾಚಾ | ಗೃಣೇ | ತಂ | ಉಂ ಇತಿ | ವಃ | ಸ್ತುಷೇ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಚರ್ಷಣೇನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಹೋತಾರಂ ಹೋಮನಿಷ್ಪಾದಕಂ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಪುರಾತನಂ ವೋ ಯಷ್ಟುತ್ಪೇನ ಯುಷ್ಮತ್ಸಂಬಂಧಿನಮಗ್ನಿಂ ಹುವೇ | ಅಹ್ವಯಾಮಿ | ಅಹೂಯ ಚ ತಮಗ್ನಿ-ಮಯಾನಯಾ ಸೂಕ್ತರೂಪಯಾ ನಾಚಾ ಗಿರಾ ಗೃಣೇ | ಶಂಸಾಮಿ | ಕಿಂಚಿ ವೋ ಯುಷ್ಮದರ್ಥಂ ತಮು ತನುವಾಗ್ನಿಂ ಸ್ತುಷೇ | ಸ್ತಾಮಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಚರ್ಷಣೇನಾಂ—ಮಾನವರಿಗೆ | ಹೋತಾರಂ—ಯಜ್ಞಸಂಪಾದಕನೂ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಪುರಾತನನೂ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಯೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಹುವೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ | ತಂ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಅಯಾ ನಾಚಾ—ಈ ಸ್ತುತಿ ವಾಕ್ಯನಿಂದ | ಗೃಣೇ—ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ | ವಃ—ನಿಮಗಾಗಿ | ತಮು—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಸ್ತುಷೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಾನವರಿಗೆ ಯಜ್ಞಸಂಪಾದಕನೂ, ಪುರಾತನನೂ, ನಿಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಯೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಈ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯನಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿಮಗಾಗಿ ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I invoke for you, (worshippers), Agni, the ancient ministrant priest of men ; I praise him with this hymn, I glorify him for you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಜ್ಞೇಭಿರದ್ಭುತಕ್ರತುಂ ಯಂ ಕೃಪಾ ಸೂದಯಂತ ಇತ್ |

ಮಿತ್ರಂ ನ ಜನೇ ಸುಧಿತವೃತಾವನಿ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಜ್ಞೇಭಿಃ | ಅದ್ಭುತಕ್ರತುಂ | ಯಂ | ಕೃಪಾ | ಸೂದಯಂತೇ | ಇತ್ |

ಮಿತ್ರಂ | ನ | ಜನೇ | ಸುಧಿತಂ | ಮಿತ್ರವನಿ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅದ್ಭುತಕ್ರತುಂ ಬಹುನಿಧಸ್ತೃಜ್ಞಂ ಯದ್ವಾ ಚಿತ್ರಕರ್ಮಾಣಂ ಮಿತ್ರಂ ನ ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಮಿತ್ರಮಿವ ಸ್ಥಿತಂ ಸುಧಿತಂ ಹವಿರ್ಭಿಃ ಸಂತರ್ಪಿತಂ ಯಮಗ್ನಿಮೃತಾವನಿ ಯಜ್ಞವತಿ ಜನೇ ಯಜಮಾನೇ ಕೃಪಾ ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯೇನ ಯಜ್ಞೇಭಿರ್ಯಜ್ಞೈಃ ಸೂದಯಂತೇ | ಸೂದಿಃ ಕ್ಷರಣಕರ್ಮಾ | ಅಧ್ವರ್ಯಾದಯಃ ಕಾಮಾನ್ ಪ್ರಾರಯಂತೀವ | ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಕಾಮಾನ್ ಪ್ರಾಪಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಮಗ್ನಿಮುಪಾಸೇವಧ್ವಮಿತ್ಯುಕ್ತರತ್ರ ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದ್ಭುತಕ್ರತುಂ—ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ | ಮಿತ್ರಂ ನ—ಮಿತ್ರನಂತಿರುವವನೂ | ಸುಧಿತಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂತರ್ಪಿತನೂ ಆದ | ಯಂ ಇತ್—ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ | ಮೃತಾವನಿ—ಯಜ್ಞವತ್ತಾದ | ಜನೇ—ಯಜಮಾನನ ಮುಂದೆ | ಕೃಪಾ—ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ | ಯಜ್ಞೇಭಿಃ—ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ | ಸೂದಯಂತೇ—ಅಧ್ವರ್ಯುಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಯಜಮಾನನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವರೋ (ಅಂತಹ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ, ಮಿತ್ರನಂತಿರುವವನೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂತರ್ಪಿತನೂ ಆದ ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ಯಜ್ಞವತ್ತಾದ ಯಜಮಾನನ ಮುಂದೆ ಅಧ್ವರ್ಯುಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಂದ ಯಜ್ಞದ್ವಾರಾ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಯಜಮಾನನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವರೋ ಅಂತಹ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ.

English Translation.

(Worship him who is) of wondrous works, who, gladdened (by offerings), is present like a friend, whom (the priests) by their sacrifices, according to their power, render propitious to the worshipper.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಋತಾ¹ನಾ²ನಮ್ಯತಾಯವೋ³ ಯಜ್ಞಸ್ಯ⁴ ಸಾಧನಂ⁵ ಗಿರಾ⁶ |

ಉಪೋ⁷ ಏನಂ⁸ ಜುಜುಷು⁹ನಮಸಸ್ಪದೇ¹⁰ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಋತೃ¹ನಾನಂ² | ಋತೃಯವಃ³ | ಯಜ್ಞಸ್ಯ⁴ | ಸಾಧನಂ⁵ | ಗಿರಾ⁶ |

ಉಪೋ⁷ ಇತಿ⁸ | ಏನಂ⁹ | ಜುಜುಷುಃ¹⁰ | ನಮಸಃ¹¹ | ಸದೇ¹² || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಋತಾಯವೋ ಯಜ್ಞಕಾಮಾ ಹೇ ಯಜಮಾನಾಃ ಋತಾನಾನಂ ಯಜ್ಞವಂತಂ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಸಾಧನಂ ಸಾಧನಭೂತನೇನಮಗ್ನಿಂ ನಮಸೋ ಹವಿಷಃ ಪದೇ ಸ್ಥಾನೇ ಯಜ್ಞಾಂಗೇ ನಾ ಗಿರಾ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಯಾ ವಾಚೋಪೋ ಜುಜುಷುಃ | ಉಪಾಸೇವಧ್ವಂ || ತಿಜಾಂ ತಿಜೋ ಭವಂತೀತಿ ಮಧ್ಯಮಪುರುಷಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಪುರುಷಾದೇಶಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಋತಾಯವಃ—ಯಜ್ಞಕಾಮರಾದ ಎಲೈ ಯಜಮಾನರೇ | ಋತಾನಾನಂ—ಯಜ್ಞವಂತನೂ | ಯಜ್ಞಸ್ಯ—ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ | ಸಾಧನಂ—ಕಾರಣನೂ ಆದ | ಏನಂ—ಇದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ನಮಸಃ—ಹವಿಸ್ಸಿನ | ಪದೇ—ಸ್ಥಾನವಾದ ಯಜ್ಞವೇದಿಯಲ್ಲಿ | ಗಿರಾ—ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯನಿಂದ | ಉಪೋ ಜುಜುಷುಃ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೇವಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಜ್ಞಕಾಮರಾದ ಎಲೈ ಯಜಮಾನರೇ, ಯಜ್ಞವಂತನೂ, ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕಾರಣನೂ ಆದ ಇದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಹವಿಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಾನವಾದ ಯಜ್ಞವೇದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳೊಡನೆ ಇವನನ್ನು ಸೇವಿಸಿರಿ.

English Translation.

Pious worshippers, at the place of offerings adore with praise him who is gratified by worship, the completer of the sacrifice.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಚ್ಛೌ ನೋ ಅಂಗಿರಸ್ತಮಂ ಯಜ್ಞಾಸೋ ಯಂತು ಸಂಯತಃ |

ಹೋತಾ ಯೋ ಅಸ್ತಿ ವಿಕೃಷ್ಣ ಯಶಸ್ತಮಃ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಚ್ಛೌ | ನಃ | ಅಂಗಿರಸ್ತಮಂ | ಯಜ್ಞಾಸಃ | ಯಂತು | ಸಂಯತಃ |

ಹೋತಾ | ಯಃ | ಅಸ್ತಿ | ವಿಕೃಷ್ಣ | ಆ | ಯಶಸ್ತಮಃ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಂಯತಃ ಸ್ತುಗಾದಿಭಿನಿಯಮಿತಾ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಯಜ್ಞಾಸೋ ಯಜ್ಞಾ ಅಂಗಿರಸ್ತಮಮಂಗಿ-
ರಸಾಂ ವಿಶಿಷ್ಟಮಗ್ನಿಮಚ್ಛೌಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಚ ಯಂತು | ಗಚ್ಛಂತು | ಯೋಽಗ್ನಿರ್ವಿಹ್ನು ಮನುಷ್ಯೇಷು
ಹೋತಾ ಹೋಮನಿಷ್ಪಾದಕಃ ಸನ್ನಾ ಸರ್ವತೋ ಯಶಸ್ತಮಃ || ಲುಪ್ತಮತ್ಪರ್ಥೀಯಃ || ಯಶಸ್ವಿ-
ತನೋಽಸ್ತಿ ಭವತಿ ತಮಗ್ನಿಂ ಯಂತ್ರಿತೃನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯು | ವಿಕೃಷ್ಣ—ಮಾನವರಲ್ಲಿ | ಹೋತಾ—ಹೋಮಸಂಪಾದಕನಾಗಿ |
ಆ—ಸರ್ವತ್ರ | ಯಶಸ್ತಮಃ—ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ | ಅಸ್ತಿ—ಆಗಿದ್ದಾನೆಯೋ ಅಂತಹವನೋ |
ಅಂಗಿರಸ್ತಮಂ ಅಚ್ಛೌ—ಅಂಗಿರಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಸಂಯತಃ—ಒಳ್ಳೆಯ
ನಿಯಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಯಜ್ಞಾಸಃ—ಯಜ್ಞಗಳು | ಯಂತು—ಪೂಜೆಗಾಗಿ
ಸಮೀಪಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯು ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಹೋಮಸಂಪಾದಕನಾಗಿ ಸರ್ವತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಆಗಿದ್ದಾನೆಯೋ
ಅಂತಹವನೂ, ಅಂಗಿರಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗಳು ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಸಮೀಪಿಸಲಿ.

English Translation.

Let our sacrificers, prepared (with their implements), present them-
selves before the chief of Angirasas, who is the most renowned offerer of
oblations amongst men.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ ತವ ತೈ ಅಜರೇಂಧಾನಾಸೋ ಬೃಹದ್ಭಾಃ |

ಅಶ್ವಾ ಇವ ವೃಷಣಸ್ತವಿಷ್ಣೀಯವಃ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ | ತವ | ತೈ | ಅಜರ | ಇಂಧಾನಾಸಃ | ಬೃಹತ್ | ಭಾಃ |

ಅಶ್ವಾಃ | ಇವ | ವೃಷಣಃ | ತವಿಷ್ಣೀಯವಃ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಜರ ಜರಾರಹಿತ ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಇಂಧಾನಾಸ ಇಂಧಾನಾ ದೀಪ್ಯಮಾನಾ ಬೃಹದ್ಭೃಹತ್ಯೋ ಮಹಾಂತಸ್ತೈ ತೇ ಸರ್ವಗತಾಸ್ತವ ತೈದೀಯಾ ಭಾ ಭಾಸೋ ರಶ್ಮಯೋ ವೃಷಣಃ ಕಾಮಾನಾಂ ವರ್ಷಿತಾರಃ ಸಂತಸ್ತವಿಷ್ಣೀಯೋ ಬಲಮಾಚರಂತೋ ಭವಂತಿ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಅಶ್ವಾ ಇವ ಯಥಾ ವೃಷಣೋ ರೇತಸಃ ಸೇಕ್ತಾರೋಽಶ್ವಾ ಬಲಮಾಚರಂತೋ ಭವಂತಿ ತದ್ಭತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಜರ—ಜರಾರಹಿತನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಇಂಧಾನಾಸಃ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತಗಣಾದವೂ | ಬೃಹತ್—ಮಹತ್ತ್ವರೂಪವುಳ್ಳವೂ | ತೈ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವೂ ಆದ | ತವ—ನಿನ್ನ | ಭಾಃ—ರಶ್ಮಿಗಳು | ವೃಷಣಃ—ಕಾಮವರ್ಷಕಗಳಾಗಿ | ಅಶ್ವಾಃ—ಅಶ್ವಗಳು ತಮ್ಮ ಬಲವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ | ತವಿಷ್ಣೀಯವಃ—ಇವೂ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹ್ವಯರಹಿತನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾದವೂ, ಮಹತ್ತ್ವರೂಪವುಳ್ಳವೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವೂ ಆದ ನಿನ್ನ ರಶ್ಮಿಗಳು ಕಾಮವರ್ಷಕಗಳಾಗಿ, ಅಶ್ವಗಳು ತಮ್ಮ ಬಲವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ ಇವೂ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ.

English Translation.

These your vast blazing flames, undecaying Agni, are most powerful, vigorous as horses.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ತ್ವಂ ನ ಉರ್ಜಾಂ ಪತೇ ರಯಿಂ ರಾಸ್ವ ಸುವೀರ್ಯಂ |

ಪ್ರಾನ್ ನಸ್ತೋಕೇ ತನಯೇ ಸಮತ್ಸಾಃ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ತ್ವಂ | ನಃ | ಊರ್ಜಾಂ | ಪತೇ | ರಯಿಂ | ರಾಸ್ತ | ಸುವೀರ್ಯಂ |

ಪ್ರ | ಅವ | ನಃ | ತೋಕೇ | ತನಯೇ | ಸಮತ್ಸು | ಆ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಊರ್ಜಾಮನ್ನಾನಾಂ ಪತೇ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಸ ತಥಾವಿಧಸ್ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ಸುವೀರ್ಯಂ ಶೋಭನವೀರ್ಯೋಪೇತಂ ರಯಿಂ ಧನಂ ರಾಸ್ತ | ದೇಹಿ | ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ತೋಕೇ ಪುತ್ರೇ ತನಯೇ | ತನೋತಿ ವಿಸ್ತಾರಯತಿ ಪುತ್ರಮಿತಿ ತನಯಃ ಪಾತ್ರಃ | ತಸ್ಮಿನ್ನರ್ತಮಾನಂ ಧನಂ ಸಮತ್ಸು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಚ ಯದ್ರಕ್ಷಿತವ್ಯಂ ಧನಂ ತಚ್ಚ ಪ್ರಾವ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಕ್ಷ | ಅನೇನ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಪ್ರಾರ್ಥನಂ ಕರೋತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಊರ್ಜಾಂ—ಅನ್ನಗಳಿಗೆ | ಪತೇ—ಒಡೆಯನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಸಃ—ಅಂತಹ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಸುವೀರ್ಯಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ವೀರ್ಯಯುಕ್ತವಾದ | ರಯಿಂ—ಧನವನ್ನು | ರಾಸ್ತ—ಕೊಡು | ನಃ—ನಮ್ಮ | ತೋಕೇ—ಪುತ್ರನಲ್ಲಿಯೂ | ತನಯೇ—ಪೌತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರತಕ್ಕ ಧನವನ್ನು | ಸಮತ್ಸು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ಪ್ರಾವ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನ್ನಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಒಡೆಯನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ನೀನು ನಮಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ವೀರ್ಯಯುಕ್ತವಾದ ಧನವನ್ನು ಕೊಡು. ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನಲ್ಲಿಯೂ, ಪೌತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರತಕ್ಕ ಧನವನ್ನು ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು.

English Translation.

Do you, who are the lord of food, give us riches, with male offspring : defend us, with our sons and grandsons, in battles.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದ್ವಾ ಉ ವಿಶ್ವತಃ ಶಿತಃ ಸುಪ್ರೀತೋ ಮನುಷೋ ವಿತಿ |

ವಿಶ್ವೇದಗ್ನಿಃ ಪ್ರತಿ ರಕ್ತ್ವಾಂಸಿ ಸೇಧತಿ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ನೃ | ಉಂ ಇತಿ | ವಿಶ್ವತಃ | ಶಿತಃ | ಸುಪ್ರೀತಃ | ಮನುಷಃ | ವಿಶಿ |

ವಿಶ್ವಾ | ಇತ್ | ಅಗ್ನಿಃ | ಪ್ರತಿ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ | ಸೇಧತಿ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಶ್ವತಿರ್ವಿಶಾಂ ಪಾಲಯಿತಾ ಶಿತೋ ಹವಿರ್ಭಿಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೀಕೃತಃ ಸೋಽಗ್ನಿಃ ಸುಪ್ರೀತಃ ಸುಷ್ಮ
ಪ್ರೀತಃ ಸನ್ ಮನುಷೋ ಮನುಷ್ಯಸ್ಯ ವಿಶಿ ನಿವೇಶನೇ ಗೃಹೇ ಯದ್ವೈ ಯದಾ ಖಲು ವರ್ತತೇ
ತದಾನೀಮಗ್ನಿರ್ವಿಶ್ವೇದ್ವಿಶ್ವಾನೈವ ತಸ್ಯ ಬಾಧಕಾನಿ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಪ್ರತಿ ಸೇಧತಿ | ಹಿನಸ್ತಿ || ಸಿಧು ಗತ್ಯಾಂ |
ಭಾವಾದಿಕಃ | ಉಪ್ರಸಿದ್ಧಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ವಿಶ್ವತಃ—ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಪಾಲಕನೂ | ಶಿತಃ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ ತೀಕ್ಷ್ಣೀಕೃತನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಃ—
ಅಗ್ನಿಯು | ಸುಪ್ರೀತಃ—ಅತಿಶಯವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ | ಮನುಷಃ—ಮಾನವನ | ವಿಶಿ—ಗೃಹದಲ್ಲಿ |
ಯದ್ವೈ—ಯಾವಾಗ ಸ್ಥಿತನಾಗಿರುವನೋ ಆಗ | ವಿಶ್ವೇತ್—ಸಮಸ್ತವಾದ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ—ಹಿಂಸಕವಾದ
ಶತ್ರುಪಂಗಡವನ್ನೂ | ಪ್ರತಿ ಸೇಧತಿ—ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಪಾಲಕನೂ, ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ ತೀಕ್ಷ್ಣೀಕೃತನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯು ಅತಿಶಯವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವ
ನಾಗಿ ಮಾನವನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಸ್ಥಿತನಾಗಿರುವನೋ ಆಗ ಸಮಸ್ತವಾದ ಹಿಂಸಕವಾದ ಶತ್ರುಪಂಗಡವನ್ನೂ
ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

When Agni, the lord of men, is sharpened (by sacrifice), and, well
pleased, is present in the abode of a man, he verily defends it against all
evil spirits.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶ್ರುಷ್ಟ್ವಗ್ನೇ ನವಸ್ಯ ಮೇ ಸ್ತೋಮಸ್ಯ ವೀರ ವಿಶ್ವತೇ |

ನಿ ಮಾಯಿನಸ್ತಪುಷಾ ರಕ್ಷಸೋ ದಹ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶ್ರುಷ್ಟೀ | ಅಗ್ನೇ | ನವಸ್ಯ | ಮೇ | ಸ್ತೋಮಸ್ಯ | ವೀರ | ವಿಶ್ವತೇ |

ನಿ | ಮಾಯಿನಃ | ತಪುಷಾ | ರಕ್ಷಸಃ | ದಹ | ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವೀರ ಶತ್ರುಣಾಂ ವಿನಾಶಯಿತರ್ವೀರ್ಯವನ್ವಿಶ್ವತೇ ವಿಶಾಂ ಪಾಲಯಿತರ್ಹೇ ಅಗ್ನೇ ನವಸ್ಯೇ-
ದಾನೀಂಕ್ರಿಯಮಾಣತ್ವಾನ್ನೂತನಂ ಮೇ ಮದೀಯಂ ಸ್ತೋಮಸ್ಯ ಸ್ತೋತ್ರೇಶಸ್ತ್ರಾದಿಕಂ ಶ್ರುಷ್ಟೀ ಶ್ರುತ್ವಾ
ಮಾಯಿನೋ ಮಾಯಾವಿನೋ ರಕ್ಷಸೋ ಕರ್ಮವಿಘ್ನಕಾರಿಣೋ ರಾಕ್ಷಸಾಂಸ್ತಪುಷಾ ತಾಪಕೇನ
ತೇಜಸಾ ನಿ ದಹ | ನಿತರಾಂ ಭಸ್ತೀಕುರು || ಶ್ರುಷ್ಟೀ | ಸ್ನಾತ್ವಾ ದಯಶ್ಚೇತಿ ನಿಸಾತಿತಃ | ವಕಾರ-
ಲೋಪಶ್ಚಾಂದಸಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೀರ—ವೀರ್ಯವಂತನೂ | ವಿಶ್ವತೇ—ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲಕನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ |
ನವಸ್ಯ—ಈಗ ತಾನೇ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಸ್ತೋಮಸ್ಯ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು |
ಶ್ರುಷ್ಟೀ—ಕೇಳಿ | ಮಾಯಿನಃ—ವಂಚಕರಾದ | ರಕ್ಷಸಃ—ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು | ತಪುಷಾ—ದಾಹಾತ್ಮಕವಾದ
ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ | ನಿ ದಹ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಹಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೀರ್ಯವಂತನೂ, ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಈಗ ತಾನೇ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ
ನನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ವಂಚಕರಾದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ದಾಹಾತ್ಮಕವಾದ ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಹಿಸು.

English Translation.

Hero, Agni, lord of men, hearing this my present praise, consume
the guileful Rakshasas by your flames.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನ ತಸ್ಯ ಮಾಯಯಾ ಚನ ರಿಪುರೀತೀತ ಮರ್ತಯಃ |

ಯೋ ಅಗ್ನಯೇ ದದಾಶ ಹವ್ಯದಾತಿಭಿಃ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನ | ತಸ್ಯ | ಮಾಯಯಾ | ಚನ | ರಿಪುಃ | ಈಶೀತ | ಮರ್ತಯಃ |

ಯಃ | ಅಗ್ನಯೇ | ದದಾಶ | ಹವ್ಯದಾತಿಭಿಃ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮರ್ತೋ ಮನುಷ್ಯೋ ರಿಪುಃ ಶತ್ರುಃ | ಚನೇತಿ ನಿಪಾತಸಮುದಾಯೋಽಪ್ಯರ್ಥೇ |
ಮಾಯಯಾ ಚನ ಮಾಯಯಾಪಿ ತಸ್ಯ ಜನಸ್ಯ ನೇತೀತ | ಈಶ್ವರೋ ನ ಭವತಿ | ಯೋ ಜನೋ
ಹವ್ಯದಾತಿಭಿರ್ಹವಿಷಾಂ ದಾತೃಭಿರ್ಯತ್ಪಿಗ್ನಿರಗ್ನಯೇ ದದಾಶ ಹವೀಂಷಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ | ತಸ್ಯ ರಿಪುರ್ನಾ-
ಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನು | ಹವ್ಯದಾತಿಭಿಃ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಋತ್ವಿಗಾದಿಗಳ
ಮೂಲಕ | ಅಗ್ನಯೇ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ದದಾಶ ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವನೋ | ತಸ್ಯ—ಅವನಿಗೆ |
ಮರ್ತಃ—ಮಾನವನಾದ | ರಿಪುಃ—ಯಾವ ಶತ್ರುವೂ | ಮಾಯಯಾ ಚನ—ತನ್ನ ವಂಚಕಬುದ್ಧಿ
ಯಿಂದಲೂ | ನ ಈಶೀತ—ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಪ್ರಭುತ್ವವಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಋತ್ವಿಗಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು
ಅರ್ಪಿಸುವನೋ ಅವನ ಮುಂದೆ ಅವನ ಮಾನವಶತ್ರುವು ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ತನ್ನ ವಂಚಕಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ ಸಹ
ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ವಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ

English Translation.

No hostile mortal shall have power by fraud over him who by the
(sacred) offerers of the oblation presents (offerings) to Agni-

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವ್ಯಶ್ವಸ್ತಾ ವಸುವಿದಮುಕ್ತಃ ಉಕ್ತಃ ಪ್ರೀತಾ ದೃಷಿಃ |

ಮಹೋ ರಾಯೇ ತಮು ತ್ವಾ ಸಮಿಧೀಮಹಿ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವಾತ್ಮಃ | ತ್ವಾ | ವಸುವಿದಂ | ಉಕ್ತಃ | ಪ್ರೀತಾತ್ | ಯುಷಿಃ |

ಮಹಃ | ರಾಯೇ | ತಂ | ಉಂ ಇತಿ | ತ್ವಾ | ಸಂ | ಇಧೀಮಹಿ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉಕ್ತಃ ಉಕ್ತಾರ್ಥನಾನಾಂ ಸೇಕ್ತಾರಮಾತ್ಮನ ಇಚ್ಛನ್ ಯದ್ವಾ ವೃಷ್ಟಿಸೇಕ್ತಾರಮಿಚ್ಛನ್ ವ್ಯಶ್ವ
ಯುಷೀರೇತನ್ನಾಮಕೋ ಮಮ ಸಿತಾ ವಸುವಿದಂ ವಸೂನಾಂ ಧನಾನಾಂ ಲಂಭಕಂ ತ್ವಾಮಪ್ರೀತಾತ್ |

ಧನಾದಿಪ್ರಾಪ್ತೈರ್ಭಂ ಹವಿರ್ಭಿರತೋಷಯತ್ | ತಥಾ ವಯಮಸಿ ಮಹೋ ಮಹತೇ ರಾಯೇ ಧನಾಯ
ತಮು ತಥಾವಿಧನೇವ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸಮಿಧೀಮಹಿ | ಸಮ್ಯಗಾಜ್ಯಾದಿಹವಿರ್ಭಿದೀಪಯೇಮು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉಕ್ಷಣ್ಯುಃ—ಧನದಾತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ | ವ್ಯಶ್ವಃ—ವ್ಯಶ್ವನಾಮಕನಾದ | ಋಷಿಃ—
ಋಷಿಯು (ನನ್ನ ಪಿತೃವು) | ವಸುವಿದಂ—ಧನಪ್ರಾಪಕನಾದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಅಪ್ರೀಣಾತ್—
ಹವಿರ್ಧಾನದಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದನು (ಅದರಂತೆಯೇ) | ಮಹಃ—ಮಹತ್ತಾದ | ರಾಯೇ—ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ |
ತಮು—ಅದೇ ಗುಣವುಳ್ಳ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ಸಮಿಧೀಮಹಿ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಧನದಾತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ವ್ಯಶ್ವನಾಮಕನಾದ ಋಷಿಯು (ನನ್ನ ಪಿತೃವು)
ಧನಪ್ರಾಪಕನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಹವಿರ್ಧಾನದಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದನು. ಅದರಂತೆಯೇ, ಮಹತ್ತಾದ ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ
ಅದೇ ಗುಣವುಳ್ಳ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಪ್ರಜ್ವಲಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

The Rishi Vyashwa, desirous (of propitiating) the showerer (of rain),
has gratified you, the bestower of wealth ; so we too kindle you for (the
acquirement of) ample riches.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಶನಾ ಕಾವ್ಯಸ್ತಾ ನಿ ಹೋತಾರಮಸಾದಯತ್ |

ಆಯುಜಿಂ ತ್ವಾ ಮನವೇ ಜಾತವೇದಸಂ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉಶನಾ | ಕಾವ್ಯಃ | ತ್ವಾ | ನಿ | ಹೋತಾರಂ | ಅಸಾದಯತ್ |

ಆಯುಜಿಂ | ತ್ವಾ | ಮನವೇ | ಜಾತವೇದಸಂ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಕಾವ್ಯಃ ಕವಿಪುತ್ರ ಉಶನೈತನ್ನಾಮಕ ಋಷಿರ್ಮನದೇ ರಾಜ್ಞೇ | ತಸ್ಯ ಗೃಹ
ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಆಯುಜಿಮಾಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಯಷ್ಟಾರಂ ಜಾತವೇದಸಂ ಜಾತಪ್ರಜ್ಞಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ |
ಪುನಸ್ತಾತಬ್ಧ ಆದರಾರ್ಥಃ | ತ್ವಾಮೇವ ಹೋತಾರಂ ಹೋಮನಿಷ್ಪಾದಕಂ ನೃಸಾದಯತ್ |
ವಿತರಾಮುಪಾನ್ವೇಶಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ) ಕಾವ್ಯಃ—ಕವಿಪುತ್ರನಾದ | ಉಶನಾ—ಉಶನಸ್ಸೆಂಬ ಋಷಿಯು | ಮನನೇ—
ಮನುವೆಂಬ ರಾಜನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ | ಆಯೇಜಿಂ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಯಾಗಮಾಡುವವನೂ | ಜಾತವೇದಸಃ—
ಜಾತೋವೇದಸಂಜ್ಞಕನೂ ಆದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಹೋತಾರಂ—ಹೋಮಸಂಪಾದಕನಾಗಿ | ನಿ ಅಸಾದೇ-
ಯತ್—ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಕವಿಪುತ್ರನಾದ ಉಶನಸ್ಸೆಂಬ ಋಷಿಯು ಮನುವೆಂಬ ರಾಜನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ದೇವತೆ
ಗಳನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡುವವನೂ, ಜಾತವೇದೋಪಾಜ್ಞಕನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೋಮಸಂಪಾದಕನಾಗಿ
ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

Ushanas, as the son of Kavi, has established you, Jatavedas, as the ministrant priest, you as the offerer of sacrifice, for Manu.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವೇ ಹಿ ತ್ವಾ ಸಜೋಷಸೋ ದೇವಾಸೋ ದೂತಮುಕ್ತತ |

ಶ್ರುಷ್ಟೀ ದೇವ ಪ್ರಥಮೋ ಯಜ್ಞಯೋ ಭುವಃ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವೇ | ಹಿ | ತ್ವಾ | ಸಜೋಷಸಃ | ದೇವಾಸಃ | ದೂತಂ | ಅಕ್ತತ |

ಶ್ರುಷ್ಟೀ | ದೇವ | ಪ್ರಥಮಃ | ಯಜ್ಞಯಃ | ಭುವಃ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇ ದೇವಾಸೋ ದೇವಾಃ ಸಜೋಷಸಃ ಸಂಗತಾಃ ಸಂತೋಷ್ಯತುಂ
ಹವೀಂಷ್ಯಾನಯತೀತಿ ವಿಜಾಯೇ | ಹಿರವಧಾರಣೇ | ತ್ವಾಮೇವ ದೂತಂ ಹವಿಷಾಂ ವೋಧಾರಂ
ದೂತಮುಕ್ತತ | ಅಕಾರ್ಷುಃ | ತತೋ ದೇವ ದ್ಯೋತಮಾನ ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಪ್ರಥಮೋ ದೇವಾನಾಂ
ಮುಖ್ಯಭೂತಸ್ತು ಶ್ರುಷ್ಟೀ | ಶ್ರುಷ್ಟೀತಿ ಕ್ಷಿಪ್ರನಾಮ | ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಯಜ್ಞಯೋ ದೇವಾನಾಂ ಹವಿದಾ-
ತ್ಯತ್ತೇನ ಯಜ್ಞಾರ್ಹೋ ಭುವಃ | ಭೂಯಾಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ) ವಿಶ್ವೇ—ಸಮಸ್ತರಾದ | ದೇವಾಃ—ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಜೋಷಃ—
ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ | ತ್ವಾ ಹಿ—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ದೂತಂ—ಹವಿರ್ವಾಹಕನಾದ ದೂತನನ್ನಾಗಿ
ಅಕ್ರತ—ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ | ದೇವ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಪ್ರಥಮಃ—ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರಲ್ಲಾ
ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನೀನು | ಶ್ರುಷ್ಟೀ—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ | ಯಜ್ಞ ಯಃ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪೂಜಾರ್ಹನಾಗಿ | ಭುವಃ—ಆಗಿರು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಸಮಸ್ತನಾದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ
ಹವಿರ್ವಾಹಕನಾದ ದೂತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರಲ್ಲಾ
ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನೀನು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪೂಜಾರ್ಹನಾಗಿರು.

English Translation.

All the consentient gods have made you their messenger ; may you,
divine Agni, who are the first (of the deities), quickly become the object of
their worship.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇ॒ಮಂ ಘಾ॑ ವಿ॒ರೋ॑ ಅ॒ಮೃ॑ತಂ ದೂ॒ತಂ ಕೃ॑ಣ್ವೀ॒ತ ಮ॑ರ್ತ್ಯಃ |
ಪಾ॒ವಕಂ॑ ಕೃ॒ಷ್ಣ ವ॑ರ್ತ॒ನಿಂ ವಿ॑ಹಾ॒ಯಸಂ॑ || ೧೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇ॒ಮಂ | ಘಾ॑ | ವಿ॒ರಃ | ಅ॒ಮೃ॑ತಂ | ದೂ॒ತಂ | ಕೃ॑ಣ್ವೀ॒ತ | ಮ॑ರ್ತ್ಯಃ |
ಪಾ॒ವಕಂ॑ | ಕೃ॒ಷ್ಣ ವ॑ರ್ತ॒ನಿಂ | ವಿ॑ಹಾ॒ಯಸಂ॑ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆನಯಾ ಯಜಮಾನಶ್ಚಾಗ್ನಿಂ ದೇವಾನಾಂ ದೂತಮಕಾರ್ಷೀದಿತ್ಯಾಹ | ವಿರಃ ಕರ್ಮಣಿ
ಸಮರ್ಥೋ ಮರ್ತೋ ಮನುಷ್ಯೋ ಯಜಮಾನೋಽಮೃತಂ ಮರಣಧರ್ಮರಹಿತಂ ಪಾವಕಂ
ಪಾಪಾನಾಂ ಶೋಧಕಂ ಕೃಷ್ಣವರ್ತನಿಂ | ವರ್ತನಿರ್ಮಾಗಃ | ಕೃಷ್ಣಮಾಗಂ ವಿಹಾಯಸಂ | ವಿಹಾಯಾ
ಇತಿ ಮಹನ್ನಾಮು | ಗುಣೈಸ್ತೈಜೋಽಧಿಕತ್ವೇನ ನಾ ಮಹಾಂತಮಿಮಂ ಘೇಮಮೇವಾಗ್ನಿಂ ದೂತಂ
ದೇವಾನಾಂ ವೋಽಧ್ಯತ್ವೇನ ದೂತಂ ಕೃಣ್ವೀತ | ಅಕಾರ್ಷೀತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೀರಃ—ಕರ್ಮಸಮರ್ಥನೂ | ಮರ್ತ್ಯಃ—ಮಾನವನೂ ಅದ ಯಜಮಾನನು | ಅವೃತಂ—
ಮರಣಧರ್ಮರಹಿತನೂ | ಪಾವಕಂ—ಪಾಪಶೋಧಕನೂ | ಕೃಷ್ಣವರ್ತನಿ—ಕೃಷ್ಣವರ್ಣವುಳ್ಳ ಮಾರ್ಗ
ವುಳ್ಳವನೂ | ವಿಹಾಯೇಸಂ—ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ ಅದ | ಇಮಂ ಘ—ಈ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ | ದೂತಂ—
ದೇವದೂತನನ್ನಾಗಿ | ಕೃಣ್ವೇತ—ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮಸಮರ್ಥನೂ, ಮಾನವನೂ ಅದ ಯಜಮಾನನು ಮರಣಧರ್ಮರಹಿತನೂ, ಪಾಪಶೋಧಕನೂ,
ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಾತ್ಮಕವಾದ ಮಾರ್ಗವುಳ್ಳವನೂ, ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ ಅದ ಈ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ದೇವದೂತನನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

The pious mortal has appointed this immortal, purifying, dark-
moving, mighty (Agni), his messenger.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಂ ಹುನೇಮು ಯತಸ್ತುಚಃ ಸುಭಾಸಂ ಶುಕ್ರಶೋಚಿಷಂ |

ವಿಶಾಮುಗ್ನಿಮಜರಂ ಪ್ರತ್ನಮಿಡ್ಯಂ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ಹುನೇಮು | ಯತಸ್ತುಚಃ | ಸುಭಾಸಂ | ಶುಕ್ರಶೋಚಿಷಂ |

ವಿಶಾಂ | ಅಗ್ನಿಂ | ಅಜರಂ | ಪ್ರತ್ನಂ | ಮಿಡ್ಯಂ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯತಸ್ತುಚೋ ಗೃಹೀತಸ್ತುಚೋ ಯದ್ವಾ ತತ್ತತ್ಸಾನ್ನೇಷು ನಿಯಮಿತಸ್ತುಚೋ ವಯಂ
ಸುಭಾಸಂ ಶೋಭನದೀಪ್ತಿಂ ಶುಕ್ರಶೋಚಿಷಂ ದೀಪನಶೀಲತೇಜಸ್ಕಂ ವಿಶಾಂ ಸ್ವಾಮಿನಂ | ಯದ್ವಾ |
ವಿಶಾಮಿಡ್ಯಮಿತ್ಯನ್ವಯಃ | ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಸ್ತೋತವ್ಯಮಜರಂ ಜರಾರಹಿತಂ ಪ್ರತ್ನಂ ಪುರಾತನಂ ತಂ
ತಥಾವಿಧಮುಗ್ನಿಂ ಹುನೇಮು | ಸ್ತೋತ್ರತಸ್ತ್ರಾದಿಭಿರಾಹ್ವಯಾಮುಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯತಸ್ಪೃಚಃ—ಚಮಸಪಾತ್ರೈಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ನಾವು | ಸುಭಾಸಂ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೂ | ಶುಕ್ರಶೋಚಿಷಂ—ಪ್ರಭಾಯುತವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ | ವಿಶಾಂ—ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ | ಈಡ್ಯಂ—ಪೂಜ್ಯನಾದವನೂ | ಅಜರಂ—ಜರಾರಹಿತನೂ | ಪ್ರತ್ನಂ—ಪುರಾತನನೂ ಆದ | ತಂ ಅಗ್ನಿಂ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಹುವೇಮ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಚಮಸಪಾತ್ರೈಯನ್ನು ಹೋಮಾರ್ಥವಾಗಿ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ನಾವು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೂ, ಪ್ರಭಾಯುತವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪೂಜ್ಯನೂ, ಜರಾರಹಿತನೂ, ಪುರಾತನನೂ ಆದ ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Let us with uplifted ladles invoke him, the brilliant, bright-shining, undecaying, ancient Agni, who is to be adored by men.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ಅಸ್ತೈ ಹವ್ಯದಾತಿಭಿರಾಹುತಿಂ ಮರ್ತೋಽವಿಧತ್ |

ಭೂರಿ ಪೋಷಂ ಸ ಧತ್ತೇ ವೀರವದ್ಯಶಃ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಅಸ್ತೈ | ಹವ್ಯದಾತಿಭಿಃ | ಆಹುತಿಂ | ಮರ್ತಃ | ಅವಿಧತ್ |

ಭೂರಿ | ಪೋಷಂ | ಸಃ | ಧತ್ತೇ | ವೀರವತ್ | ಯಶಃ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ಮರ್ತೋ ಮನುಷ್ಯೋ ಹವ್ಯದಾತಿಭಿರ್ದರ್ಶನಾರ್ಥೈರ್ಭಿರ್ಯತ್ಸಿಗ್ವಿರಸ್ಮಾ ಅಗ್ನಯೇ ಆಹುತಿ-ಮವಿಧತ್ ವಿದಧಾತಿ ಸ ಮನುಷ್ಯೋ ಭೂರಿ ಬಹು ಪೋಷಂ ಧನಾಧಿಭಿಃ ಪೋಷಣಂ ವೀರವತ್ ಪುತ್ರ-ಪೌತ್ರಾದಿಯುಕ್ತಂ ಯಶಃ ಕೀರ್ತಿಂ ಚ ಧತ್ತೇ | ಧಾರಯತಿ | ತಸ್ಮೈ ಧನಾದೀನಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ | ಮರ್ತಃ—ಮಾನವನು | ಹವ್ಯದಾತಿಭಿಃ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಋತ್ವಿಗಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ | ಅಸ್ತೈ—ಈ ಅಗ್ನಿಗೆ | ಆಹುತಿಂ—ಆಜ್ಯದ್ಯಾಹುತಿಗಳನ್ನು | ಅವಿಧತ್—ಅರ್ಪಿಸುವನೋ |

ಸಃ—ಅದೇ ಮಾನವನು | ಭೂರಿ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ | ಪೋಷಂ—ಧನಾದಿಪುಷ್ಟಿಯನ್ನೂ | ವೀರವತ್—
ವೀರಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ | ಯಶಃ—ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ | ಧತ್ತೇ—ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಮಾನವನು ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಋತ್ವಿಗಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ಅಗ್ನಿಗೆ ಆಜ್ಞಾದ್ಯಾಹುತಿಗಳನ್ನರ್ಪಿಸು
ವನೋ ಅದೇ ಮಾನವನು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಧನಾದಿಪುಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ವೀರಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ
ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

The man who by the (holy) presenters of oblations makes offerings
to him, receives (from Agni) ample nourishment, with male progeny, and
fame.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರಥಮಂ ಜಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಂ ಯಜ್ಞೇಷು ಪೂರ್ವ್ಯಂ |

ಪ್ರತಿ ಸ್ತುಗೇತಿ ನಮಸಾ ಹವಿಷ್ಮತೀ || ೨೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರಥಮಂ | ಜಾತವೇದಸಂ | ಅಗ್ನಿಂ | ಯಜ್ಞೇಷು | ಪೂರ್ವ್ಯಂ |

ಪ್ರತಿ | ಸ್ತುಕ್ | ಏತಿ | ನಮಸಾ | ಹವಿಷ್ಮತೀ || ೨೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪ್ರಥಮಂ ದೇವಾನಾಂ ಪ್ರಧಾನಭೂತಂ ಜಾತವೇದಸಂ ಜಾತಪ್ರಜ್ಞಂ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಪುರಾತನಂ
ಏತಾದೃಶಮಗ್ನಿಂ ಯಜ್ಞೇಷ್ವಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾದಿಯಜ್ಞೇಷು ಹವಿಷ್ಮತೀ ಸೋಮಾದಿಹವಿಯುಕ್ತಾ
ಸ್ತುಗ್ಮಮಸಾ ಸ್ತೋತ್ರೇಣ ನಮಸ್ಕಾರೇಣ ವಾ ಸಹ ಪ್ರತೈತಿ | ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿ ಗಚ್ಛತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಥಮಂ—ದೇವತೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅತಿ ಮುಖ್ಯನೂ | ಜಾತವೇದಸಂ—ಜಾತವೇದೋರೂಪನೂ |
ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಪುರಾತನನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನೂ | ಯಜ್ಞೇಷು—ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ | ಹವಿಷ್ಮತೀ—
ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ತುಂಬಿರುವ | ಸ್ತುಕ್—ಜಮಸಪಾತ್ರೆಯು | ನಮಸಾ—ಸ್ತುತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ | ಪ್ರತೈತಿ—
ಸಮೀಪಿಸುತ್ತದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಅತಿ ಮುಖ್ಯನೂ, ಜಾತವೇದೋರೂಪನೂ, ಪುರಾತನನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಚಮಸಪಾತ್ರೆಯು ಸ್ತುತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತದೆ.

English Translation.

The ladle charged with the oblation proceeds with reverence at sacrifices to the ancient Agni, the first (of the gods), the cognizant of all that exists.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ಅಭಿವಿಧೇನಾಗ್ನಯೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಭಿವ್ಯಶ್ವವತ್ |

ಮಂಹಿಷ್ಯಾಭಿಮತಿಭಿಃ ಶುಕ್ರಶೋಚಿಷೇ || ೨೩ ||

|| ಪದವಾಕ್ಯ ||

ಅಭಿಃ | ವಿಧೇಮ | ಅಗ್ನಯೇ | ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಭಿಃ | ವ್ಯಶ್ವವತ್ |

ಮಂಹಿಷ್ಯಾಭಿಃ | ಮತಿಭಿಃ | ಶುಕ್ರಶೋಚಿಷೇ || ೨೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಶ್ವಮನೋನಾಮಕಾ ವಯಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಭಿಃ ಪ್ರಶಸ್ಯತಮಾಭಿಮಂಹಿಷ್ಯಾಭಿಃ ಪೂಜ್ಯ-
ತಮಾಭಿರಾಭಿಃ ಸೂಕ್ತರೂಪಾಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಶುಕ್ರಶೋಚಿಷೇ ಜ್ವಾಲಾತೇಜಸೇಽಗ್ನಯೇ ವಿಧೇಮ |
ಪರಿಚೀರೇಮ ವಯಮಿಹ ವ್ಯಶ್ವವತ್ | ಯಥಾ ವ್ಯಶ್ವೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಪಿತಾಗ್ನಿಂ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಸರ್ಯಚರತ್
ತದ್ವದ್ವಯಮಪಿ ಪರಿಚೀರೇಮ ||

|| ಪ್ರತಿಸದಾರ್ಥ ||

ವ್ಯಶ್ವವತ್—ನಮ್ಮ ಪಿತೃವಾದ ವ್ಯಶ್ವನು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿದಂತೆಯೇ | (ವಯಂ—ನಾವೂ ಸಹ) |
ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಭಿಃ—ಪ್ರಶಸ್ಯವಾದವೂ | ಮಂಹಿಷ್ಯಾಭಿಃ—ಪೂಜ್ಯವಾದವೂ ಆದ | ಅಭಿಃ ಮತಿಭಿಃ—ಈ ಸ್ತುತಿ
ಸೂಕ್ತಗಳಿಂದ | ಶುಕ್ರಶೋಚಿಷೇ—ಪ್ರಭಾಯುತವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ | ಅಗ್ನಯೇ—ಅಗ್ನಿಗೆ | ವಿಧೇಮ—
ಪೂಜೆಯನ್ನರ್ಪಿಸೋಣ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಮ್ಮ ಪಿತೃವಾದ ವ್ಯಶ್ವನು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿದಂತೆಯೇ ನಾವೂ ಸಹ ಪ್ರಶಸ್ಯವಾದವೂ, ಪೂಜ್ಯವಾದವೂ
ಆದ ಈ ಸ್ತುತಿಸೂಕ್ತಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾಯುತವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಅಗ್ನಿಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನರ್ಪಿಸೋಣ.

English Translation.

Let us, like Vyashwa, glorify the brilliant Agni with these excellent and most pious praises.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನೂನಮುಚ್ಛ ವಿಹಾಯಸೇ ಸ್ತೋಮೇಭಿಃ ಸ್ಥೂರಯೂಪವತ್ |

ಋಷೇ ವೈಯಶ್ವ ದಮ್ಯಾಯಾಗ್ನಯೇ || ೨೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನೂನಂ | ಅರ್ಚ | ವಿಹಾಯಸೇ | ಸ್ತೋಮೇಭಿಃ | ಸ್ಥೂರಯೂಪವತ್ |

ಋಷೇ | ವೈಯಶ್ವ | ದಮ್ಯಾಯ | ಅಗ್ನಯೇ || ೨೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವೈಯಶ್ವ ವ್ಯಶ್ವಸ್ಯ ಪುತ್ರೇ ಹೇ ವಿಶ್ವಮನೋನಾಮಕರ್ಷೇ ವಿಹಾಯಸೇ ಮಹತೇ ದಮ್ಯಾಯ ಬಮೇ ಗೃಹೇರಣೇಭಿರ್ಮಾಢಮಾನತ್ವೇನ ಭವಾಯ | ಯದ್ವಾ | ಯಜಮಾನಗೃಹಾಣಾಂ ಬಾಧಸರಿ-
ಹಾರೇಣ ಹಿತಾಯ | ಅಗ್ನಯೇ ನೂನಂ ಸಂಪ್ರತಿ ಸ್ತೋಮೇಭಿಸ್ತ್ರಿವೃತ್ತಂಚದಶಾಧಿಲಕ್ಷ್ಯೈಃ
ಸ್ತೋಮೈರರ್ಚ | ಸ್ತುಹಿ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಸ್ಥೂರಯೂಪವತ್ | ಯಥಾ ಸ್ಥೂರಯೂಪೋ
ನಾಮರ್ಷಿರೇನಮಗ್ನಿಮಾನರ್ಚ ತದ್ವದರ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೈಯಶ್ವ-ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರನೂ ವಿಶ್ವಮನೋನಾಮಕನೂ ಆದ | ಋಷೇ-ಎಲೈ ಋಷಿಯೇ | ವಿಹಾಯಸೇ-
ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ | ದಮ್ಯಾಯ-ಗೃಹಕ್ಕೆ ಹಿತಕಾರಿಯೂ ಆದ | ಅಗ್ನಯೇ-ಅಗ್ನಿ ಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ |
ನೂನಂ-ಈಗ | ಸ್ತೋಮೇಭಿಃ-ತ್ರಿವೃದಾದಿ ಸ್ತೋಮಗಳಿಂದ | ಸ್ಥೂರಯೂಪವತ್-ಸ್ಥೂರಯೂಪನೆಂಬ
ಋಷಿಯು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆ | ಅರ್ಚ-ಸ್ತುತಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರನೂ, ವಿಶ್ವಮನೋನಾಮಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಋಷಿಯೇ, ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ, ಗೃಹಕ್ಕೆ
ಹಿತಕಾರಿಯೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ತ್ರಿವೃದಾದಿಸ್ತೋಮಗಳಿಂದ ಸ್ಥೂರಯೂಪನೆಂಬ ಋಷಿಯ ಸ್ತುತಿಸಿದಂತೆ
ನೀನೂ ಈಗ ಸ್ತುತಿಸು.

English Translation.

Rishi, son of Vyashwa, adore the far-spreading domestic Agni, with praises, like Sthurayupa.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅತಿಥಿಂ ಮಾನುಷಾಣಾಂ ಸೂನುಂ ವನಸ್ಪತೀನಾಂ |

ವಿಸ್ತ್ರಾ ಅಗ್ನಿಮವಸೇ ಪ್ರತ್ನಮಿಳತೇ || ೨೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅತಿಥಿಂ | ಮಾನುಷಾಣಾಂ | ಸೂನುಂ | ವನಸ್ಪತೀನಾಂ |

ವಿಸ್ತ್ರಾಃ | ಅಗ್ನಿಂ | ಅವಸೇ | ಪ್ರತ್ನಂ | ಈಳತೇ || ೨೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಸ್ತ್ರಾ ಮೇಧಾವಿನೋ ಯಜಮಾನಾ ಮಾನುಷಾಣಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಮತಿಥಿಮತಿಥಿವತ್ಪೂಜ್ಯಂ
ವನಸ್ಪತೀನಾಂ ಸೂನುಂ ವನಸ್ಪತಿರೂಪಾಭಿರಣೀಭಿರ್ಜಾಯಮಾನತ್ರೇನ ತೇಷಾಂ ಸೂನುಂ ಪ್ರತ್ನಂ
ಪುರಾತನಂ ಏವಂವಿಧಮಗ್ನಿಮವಸೇ ಕರ್ಮರಕ್ಷಣಾಯೇಳತೇ | ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಸ್ತುವಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಿಸ್ತ್ರಾಃ—ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಯಜಮಾನರು | ಮಾನುಷಾಣಾಂ—ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ | ಅತಿಥಿಂ—ಅತಿಥಿ
ಯಂತೆ ಪೂಜ್ಯನೂ | ವನಸ್ಪತೀನಾಂ—ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳಿಗೆ | ಸೂನುಂ—ಪುತ್ರರೂಪನೂ | ಪ್ರತ್ನಂ—ಪುರಾತನನೂ
ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಅವಸೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಈಳತೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಯಜಮಾನರು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಅತಿಥಿಯಂತೆ ಪೂಜ್ಯನೂ, ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳಿಗೆ ಪುತ್ರರೂಪನೂ
ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Pious men glorify the ancient Agni, the guest of of men, the son of
the trees, for protection.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಹೋ ವಿಶ್ವಾ ಅಭಿ ಸ್ವತೋ ಽ ಭಿ ಹವ್ಯಾನಿ ಮಾನುಷಾ |

ಅಗ್ನೇ ನಿ ಸತ್ತ್ವಿ ನಮಸಾಧಿ ಬರ್ಹಿಷಿ || ೨೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಹಃ | ವಿಶ್ವಾನ್ | ಅಭಿ | ಸತಃ | ಅಭಿ | ಹವ್ಯಾನ್ | ಮಾನುಷಾ |

ಅಗ್ನೇ | ನಿ | ಸತ್ವಿ | ನಮಸಾ | ಅಧಿ | ಬರ್ಹಿಷಿ || ೨೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಮಹಃ ಕರ್ಮಕರ್ತೃತ್ವೇನ ಮಹತೋ ವಿಶ್ವಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಸತಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಕರಣಾರ್ಥಂ
ವರ್ತಮಾನಾನ್ ಸ್ತೋತ್ರಾನಭ್ಯಭಿತಸ್ತ್ವಂ ನಮಸಾ ಸ್ತುತೃತಯಾ ಬರ್ಹಿಷ್ಯಧಿ ನಿ ಸತ್ವಿ | ನಿಷೀದ | ತಥಾ
ಮಾನುಷಾ ಮನುಷ್ಯಸಂಬಂಧಿನಿ ಹವ್ಯಾನ್ ಹವೀಂಷ್ಯಭ್ಯಭಿತಸ್ತಾನಿ ಸ್ವೀಕರ್ತುಂ ನಿಷೀದ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಮಹಃ—ಕರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದ ಮಹತ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ |
ವಿಶ್ವಾನ್ ಸತಃ—ಸಮಸ್ತ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೂ | ಅಭಿ—ಎದುರುಗಡೆಯಿರುವುದೂ | ನಮಸಾ—ಸ್ತುತಿಯಿಂದ
ಯುಕ್ತವಾಗಿರುವುದೂ ಆದ | ಬರ್ಹಿಷಿ ಅಧಿ—ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ | ಮಾನುಷಾ—ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ |
ಹವ್ಯಾನ್—ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ಅಭಿ—ಸುತ್ತಲೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು | ನಿ ಸತ್ವಿ—ಕುಳಿತುಕೊ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಕರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದ ಮಹತ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸಮಸ್ತ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೂ
ಎದುರುಗಡೆಯಿರುವುದೂ, ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿರುವುದೂ ಆದ ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ
ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಕುಳಿತುಕೊ.

English Translation.

Sit down, Agni, on the sacred grass, in the presence of all those
worshippers diligent (in pious works, induced) by their veneration (to
accept the oblations of men.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಂಸ್ವಾ ನೋ ವಾರ್ಯಾ ಪುರು ವಂಸ್ವ ರಾಯಃ ಪುರುಷ್ಪುಹಃ |

ಸುವೀರ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಜಾವತೋ ಯಶಸ್ವತಃ || ೨೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಂಸ್ವ | ನಃ | ವಾರ್ಯಾ | ಪುರು | ವಂಸ್ವ | ರಾಯಃ | ಪುರುಷ್ಪುಹಃ |

ಸುವೀರ್ಯಸ್ಯ | ಪ್ರಜಾವತಃ | ಯಶಸ್ವತಃ || ೨೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ವಾಯೋ ವಾಯೋಣಿ ವರಣೀಯಾಸಿ ಪುರು ಪುರೂಣಿ ಬಹೂಸಿ ಗವಾದೀನಿ
ನೋಽಸ್ತುಭ್ಯಂ ವಂಸ್ತು | ಪ್ರಯಚ್ಛ | ತಥಾ ಪುರುಸ್ಪೃಹಃ ಪುರುಭಿರ್ಬಹುಭಿಃ ಸ್ಪೃಹಣೀಯಂ ರಾಯೋ
ಧನಂ | ಕಿಂ ವಿಶಿಷ್ಟಂ | ಸುವೀರ್ಯಸ್ಯ ಶೋಭನವೀರ್ಯೋಪೇತಂ ಪ್ರಜಾವತಃ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಸಹಿತಂ
ಯಶಸ್ವತಃ ಕೀರ್ತಿಮಚ್ಛ ಧನಂ ನೋಽಸ್ತುಭ್ಯಂ ವಂಸ್ತು | ಪ್ರಯಚ್ಛ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಗ್ನಿ ಯೇ) ವಾಯೋ—ಎಲ್ಲರ ಆದರಕ್ಕೂ ಪಾತ್ರವಾದುದೂ | ಪುರು—ಅಧಿಕವಾದುದೂ ಆದ
ಗವಾದಿಧನವನ್ನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ವಂಸ್ತು—ಕೊಡು | ಪುರುಸ್ಪೃಹಃ—ಅನೇಕರಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದೂ |
ಸುವೀರ್ಯಸ್ಯ—ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದುದೂ | ಪ್ರಜಾವತಃ—ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ |
ಯಶಸ್ವತಃ—ಕೀರ್ತಿಯುತವಾದುದೂ ಆದ | ರಾಯಃ—ಧನವನ್ನೂ | ವಂಸ್ತು—ಕೊಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿ ಯೇ, ಎಲ್ಲರ ಆದರಕ್ಕೂ ಪಾತ್ರವಾದುದೂ, ಅಧಿಕವಾದುದೂ ಆದ ಗವಾದಿಧನವನ್ನೂ ಮತ್ತು
ಅನೇಕರಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದುದೂ, ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ,
ಕೀರ್ತಿಯುತವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನೂ ಕೊಡು.

English Translation.

Grant us (Agni) many desirable (things), grant us riches envied by
many, (comprehending) vigour, offspring, fame.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ವರೋ ಸುಷಾಮ್ನೋಽಗ್ನೇ ಜನಾಯ ಚೋದಯ |

ಸದಾ ವಸೋ ರಾತಿಂ ಯುವಿಷ್ಠ ಶಶ್ವತೇ || ೨೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ವರೋ ಇತಿ | ಸುಷಾಮ್ನೋ | ಅಗ್ನೇ | ಜನಾಯ | ಚೋದಯ |

ಸದಾ | ವಸೋ ಇತಿ | ರಾತಿಂ | ಯುವಿಷ್ಠ | ಶಶ್ವತೇ || ೨೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವರೋ ಸರ್ವವರಣೀಯ ವಸೋ ಶತ್ರುಣಾಂ ವಾಸಯಿತರ್ಯವಿಷ್ಠ ಪುನಃಪುನರ್ಜಾಯಮಾ-
ನಶ್ವೇನ ಯುವತಮ ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ಸುಷಾಮ್ನೋ ಸುಸಾಮ್ನೋ || ಸುಷಾಮದಿತ್ವಾತ್ ಷತ್ವಂ ||

ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾಚ್ಛೋಭನಸಾಮವತೇ ಶತ್ವತೇ ಬಹವೇ ಜನಾಯೆ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತಾಯೆ ಸ್ತೋತ್ಯಾಣಾಂ
ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ರಾತಿಂ ಧನಾದಿಕಂ ಚೋದಯೆ | ಪ್ರೇರಯೆ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವರೋ—ಸರ್ವರ ಆದರಕ್ಕೂ ಪಾತ್ರನಾದವನೂ | ವಸೋ—ಶತ್ರುವನ್ನು ಉರುಳಿಸುವವನೂ |
ಯವಿಷ್ಠ—ಅತ್ಯಂತ ಯುವಕನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಸುಷಾಮ್ನೇ—
(ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ) ಉತ್ತಮವಾದ ಶಾಂತಿಯುತರಾದವರೂ | ಶತ್ವತೇ—ಬಹುಸಂಖ್ಯಾಕರೂ ಆದ | ಜನಾಯೆ—
ಯಜಮಾನರಿಗೆ | ಸದಾ—ಯಾವಾಗಲೂ | ರಾತಿಂ—ಧನಾದಿಗಳನ್ನು | ಚೋದಯೆ—ಒದಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸರ್ವರ ಆದರಕ್ಕೂ ಪಾತ್ರನಾದವನೂ, ಶತ್ರುವನ್ನು ಉರುಳಿಸುವವನೂ, ಅತ್ಯಂತ ಯುವಕನೂ ಆದ ಎಲೈ
ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೀನು ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಶಾಂತಿಯುತರಾದವರೂ, ಬಹುಸಂಖ್ಯಾಕರೂ ಆದ
ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸು.

English Translation.

Agni, (you are) the desired of all, the humbler (of foes), the youngest
(of the gods); ever bestow riches upon the tranquil and constant man.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ಹಿ ಸುಪ್ರತೂರಸಿ ತ್ವಂ ನೋ ಗೋಮತೀರಿಷಃ |

ಮಹೋ ರಾಯಃ ಸಾತಿಮಗ್ನೇ ಅಪಾ ವೃಧಿ || ೨೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ಹಿ | ಸುಪ್ರತೂಃ | ಅಸಿ | ತ್ವಂ | ನಃ | ಗೋಮತೀ | ಇಷಃ |

ಮಹಃ | ರಾಯಃ | ಸಾತಿಂ | ಅಗ್ನೇ | ಅಪ | ವೃಧಿ || ೨೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ | ಹಿರವಧಾರಣೇ | ತ್ವಮೇವ ಸುಪ್ರತೂಃ ಸ್ತೋತ್ಯಾಣಾಂ ಧನಾದಿಕಂ ಸುಷ್ಮ
ಪ್ರದಾತಾಸಿ | ಪ್ರಯಚ್ಛಸೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಅತಃ ಏವ ಗೋಮತೀಃ ಶಶ್ವಾದಿಯುಕ್ತಾನೀಷೋನ್ಮಾನಿ ಮಹೋ
ಮಹತೋ ರಾಯೋ ಧನಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ಸಾತಿಂ ದೇಯಂ ಧನಂ ಚ ನಃ ಸ್ತೋತ್ಯಾಣಾಮಸ್ತುತಮಸಾ
ವೃಧಿ | ಅಪಾವೃಣು | ಪ್ರಯಚ್ಛೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಂ ಹಿ—ನೀನೊಬ್ಬನೇ | ಸುಪ್ರತೋ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು
ಒದಗಿಸುವವನಾಗಿ | ಅಸಿ—ಆಗಿದ್ವೀಯೆ (ಆದುದರಿಂದಲೇ) | ಗೋಮತಿಃ—ಪಶ್ವಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ |
ಇಷಃ—ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ | ಮಹಃ—ಮಹತ್ತಾದ | ರಾಯಃ—ಧನದ ಮಧ್ಯೇ | ಸಾತಿಂ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ
ಧನವನ್ನೂ | ತ್ವಂ—ನೀನೇ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಅಪಾವೃಧಿ—ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವವನಾಗಿ ಆಗಿದ್ವೀಯೇ.
ಆದುದರಿಂದಲೇ ಪಶ್ವಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ ಮಹತ್ತಾದ ಧನಗಳ ನಡುವೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಧನವನ್ನೂ
ನೀನೇ ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಡು.

English Translation.

You verily are a liberal benefactor: bestow upon us, Agni, food,
with cattle, and the gift of abundant riches.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ಯಶಾ ಅಸ್ಯಾ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ವಹ |

ಋತಾನಾನಾ ಸಮ್ರಾಜಾ ಪೂತದಕ್ಷಸಾ || ೩೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ | ತ್ವಂ | ಯಶಾಃ | ಅಸಿ | ಆ | ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ | ವಹ |

ಋತ್ಯವಾನಾ | ಸಂಽರಾಜಾ | ಪೂತ್ಯದಕ್ಷಸಾ || ೩೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ಯಶಾಃ || ಲುಪ್ತಮತ್ಪರ್ಥೀಯಃ || ದೇವಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಯಶಸ್ವಾಸಿ |
ಭವಸಿ | ಅತ ಏವ ತ್ವಮ್ಋತಾನಾನಾ ಋತಾನಾನಾ ಸತ್ಯವಂತಾ ಯಜ್ಞವಂತಾ ನಾ ಸಮ್ರಾಜಾ ಸಮ್ರಾಜಾ
ಸಮ್ರಾಜಮಾನಾ ಪೂತದಕ್ಷಸಾ ಪೂತದಕ್ಷಸಾ | ದಕ್ಷ ಇತಿ ಬಲನಾಮ | ಶುದ್ಧ ಬಲೌ ಮಿತ್ರಾವರು-
ಣಾವಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥಮಾಪ್ಯಾ ವಹ | ಆಪ್ತಯ | ಪ್ರಾಯೇಣ ಕರ್ಮಣ್ಯಗ್ನೀರ್ಮಿತ್ರಾವರುಣಸಹಿತತ್ವಮಸ್ತೀತಿ
ಸೂಚಯತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಯಶಾಃ—ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ |
ಅಸಿ—ಆಗಿದ್ವೀಯೆ (ಆದುದರಿಂದಲೇ) | ಋತಾನಾನಾ—ಸತ್ಯವಂತರೂ | ಸಮ್ರಾಜಾ—ಅತಿಶಯನಾಗಿ

ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವರೂ | ಪೂತದಕ್ಷಸಾ—ಅತಿಶುದ್ಧವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ ಆದ | ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ—ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನು | ಆ ವಹ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೀನು ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ, ಸತ್ಯವಂತರೂ, ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವರೂ, ಅತಿಶುದ್ಧವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

English Translation.

You, Agni, are renowned; bring hither the veracious, the purely vigourous, the resplendent deities Mitra and Varuna.

ಇವೃತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಖಾಯ ಆ ಶಿಷಾಮಹೀತಿ ತ್ರಿಂಶದ್ವಚಂ ಚತುರ್ಥಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರೇಯಮನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಸಖಾಯಸ್ತುಚೋಽಂತ್ಯಃ ಸೌಷಾಮ್ನಸ್ಯ ವರೋದಾಸಸ್ತುತಿರಂತ್ಯಾನುಷ್ಪವಿತಿ | ವೃತ್ತಪುತ್ರೋ ವಿಶ್ವಮನಾ ಋಷಿಃ | ಔಷ್ಣಿಹಂ ಹೇತುಕ್ತಕ್ತಾದೇತದಾದೀನಿ ತ್ರೀಣಿ ಸೂಕ್ತಾನುಷ್ಣಿಕ್ವಂದಸ್ತಾನಿ | ಅನುಕ್ತತ್ವಾದಿಂದ್ರೋ ದೇವತಾ | ಅಂತ್ಯಾಸು ತಿಸ್ತಸು ಸುಷಾಮಾಖ್ಯಸ್ಯ ರಾಜ್ಞಃ ಪುತ್ರಸ್ಯ ವರುನಾಮ್ನೋ ರಾಜ್ಞೋ ದಾನಂ ಸ್ತಾಯತೇ | ಅತಸ್ತಾಸ್ತದ್ದೇವತಾಕಾಃ || ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯ ಔಷ್ಣಿಹತ್ವಚಾ-ಶೀತಾನೇತತ್ಸೂಕ್ತಂ | ತಥೈವ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಶೌನಕೇನ ಸೂತ್ರೈಶ್ಚ | ಸಖಾಯ ಆ ಶಿಷಾಮಹಿ ಯ ಏಕ ಇದ್ವಿದಯತೇ | ಐ. ಅ. ೫-೨-೫ | ಇತಿ || ದಶಮೋಽಹನಿ ಮರುತ್ಪತೀಯಶಸ್ತ್ರೇ ಸಖಾಯ ಇತಿ ತಿಸ್ತ ಋಚಿಃ | ಸೂತ್ರೈಶ್ಚೇ ಚ | ಸಖಾಯ ಆ ಶಿಷಾಮಹೀತಿ ತಿಸ್ತ ಉಷ್ಣಿಹಃ | ಅ. ಲ-೧೨ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಸಖಾಯ ಆ ಶಿಷಾಮಹಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಸಖಾಯಸ್ತುಚೋಽಂತ್ಯಃ ಸೌಷಾಮ್ನಸ್ಯ ವರೋದಾಸಸ್ತುತಿರಂತ್ಯಾನುಷ್ಪವಿತಿ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ವೃತ್ತಪುತ್ರಿಯ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಸೂಕ್ತಗಳೂ ಉಷ್ಣಿಹ್ ಭಂದಸ್ತವು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಕೊನೆಯ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಷಾಮಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ರಾಜನ ಪುತ್ರನಾದ ವರು ಎಂಬ ರಾಜನ ದಾನವ್ರಶಂಸೆಯು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಆ ರಾಜನ ದಾನಸ್ತುತಿಯೇ ದೇವತೆಯು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ವಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣಿಹ್ ಭಂದಸ್ತಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಶೌನಕಮಹರ್ಷಿಯಿಂದ ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕದ ಪಂಚ

ಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ—ಸಖಾಯೇ ಆ ಶಿಷಾಮಹಿ ಯೇ ಏಕ ಇದ್ವಿದಯತೇ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಅ. ೫-೬-೫) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಯಾಗದ ಹತ್ತನೆಯ ದಿನಸ ಮರುತ್ಪತ್ತೀಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುವಾಗ ಸಖಾಯೇ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಸಖಾಯೇ ಆ ಶಿಷಾಮಹೀತಿ ತಿಸ್ರ ಉಷ್ಟಿ ಹಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೮-೧೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೪

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೪ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೧೫, ೧೬, ೧೭, ೧೮, ೧೯, ೨೦ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಪಂಕ್ತಿ—೩೦ ||

|| ಋಷಿಃ—ವಿಶ್ವಮನಾ ವೈಯಶ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—೧-೨೭. ಇಂದ್ರಃ | ೨೮-೩೦. ವರೋಣಃ ಸೌಷಾಮ್ನಸ್ಯ ದಾನಸ್ತುತಿಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧-೨೯. ಉಷ್ಟಿಕ್ | ೩೦. ಅನುಷ್ಟುಪ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಖಾಯೇ ಆ ಶಿಷಾಮಹಿ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾಯ ವಜ್ರಿಣೇ |

ಸ್ತುಷ ಉ ಸು ವೋ ನೃತಮಾಯ ಧೃಷ್ಣವೇ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಖಾಯೇಃ | ಆ | ಶಿಷಾಮಹಿ | ಬ್ರಹ್ಮ | ಇಂದ್ರಾಯ | ವಜ್ರಿಣೇ |

ಸ್ತುಷೇ | ಉಂ ಇತಿ | ಸು | ವಃ | ನೃತಮಾಯ | ಧೃಷ್ಣವೇ || ೧ ||

|| ಸಂಯೋಜಾಸ್ಯಂ ||

ಸಖಾಯೋ ಮಿತ್ರಭೂತಾ ಹೇ ಋತ್ವಿಜಃ ವಜ್ರಿಣೇ ವಜ್ರಹಸ್ತಾಯೇಂದ್ರಾಯ ಬ್ರಹ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಮೇತತ್ಸೂಕ್ತರೂಪಂ ಸ್ತೋತ್ರಮಾ ಶಿಷಾಮಹಿ | ವಯಮಾಶಾಸ್ತುಃ || ಶಾಸು ಅನುಶಿಷ್ಟಾ | ಉಜ್ಞಿ ಚೇರಜಾದೇಶಃ | ಇತ್ತ್ವಷತ್ವೇ | ವ್ಯತ್ಯಯೇನಾತ್ಮನೇಪದಂ || ತತ್ರ ವಃ ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಯುಷ್ಮಾಕಮರ್ಥಾಯ ನೃತಮಾಯ ಸರ್ವೇಷಾಂ ನೇತ್ವತಮಾಯ ಯದ್ವಾ ಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ವಾಯುಧಾ- ದೀನಾಂ ನೇತ್ವತಮಾಯ ಧೃಷ್ಣವೇ ಶತ್ರುಣಾಂ ಧರ್ಷಣಶೀಲಾಯ ತಸ್ಮಾ ಇಂದ್ರಾಯಾಹನೇವ ಸು ಸುಷ್ಮ ಸ್ತುಷೇ | ಸ್ತಾಮಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಖಾಯಃ—ಮಿತ್ರಭೂತರಾದ ಎಲೈ ಋತ್ವಿಜ್ಯುಗಳೇ | ವಜ್ರಿಣೇ—ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ | ಇಂದ್ರಾಯ—ಇಂದ್ರನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ | ಬ್ರಹ್ಮ—ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಆ ಶಿಷಾಮಹಿ—ನಾವು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪಠಿಸು-

ತ್ರೇವೇ (ಪರಿಸೋಣ) | ವಃ—ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ | ನೃತಮಾಯ—ನೇತೃಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ | ಧೃಷ್ಟವೇ—
ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು | ಸು—ಅತಿಶಯವಾಗಿ | ಸ್ತುತೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಿತ್ರಭೂತರಾದ ಎಲೈ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳೇ, ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ
ಸಾವು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ನೇತೃಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ, ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನೂ
ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Let us earnestly, friends, address our prayer to Indra, the wielder
of the thunderbolt; for you I praise the chief leader (in battles), the resolute
(opposer of foes).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶವಸಾ ಹ್ಯಸಿ ಶ್ರುತೋ ವೃತ್ರಹತ್ಯೇನ ವೃತ್ರಹಾ |

ಮಘೈರ್ಮಘೋನೋ ಅತಿ ಶೂರ ದಾಶಸಿ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶವಸಾ | ಹಿ | ಅಸಿ | ಶ್ರುತಃ | ವೃತ್ರಹತ್ಯೇನ | ವೃತ್ರಹಾ |

ಮಘೈಃ | ಮಘೋನಃ | ಅತಿ | ಶೂರ | ದಾಶಸಿ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಶವಸಾ ಬಲೇನ ಶ್ರುತಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧೋಽಸಿ | ಭವಸಿ | ಹಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ | ತದೇವಾಹ |
ವೃತ್ರಹತ್ಯೇನ ವೃತ್ರಾಸುರಹನೇನ ವೃತ್ರಹಾ ವೃತ್ರಹೇತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧೋ ಭವಸಿ | ಶೂರ ಶಾರ್ಯಾವನ್
ಹೇ ಇಂದ್ರ ಮಘೋನೋ ಮಘವತೋ ಧನವತಃ ಪುರುಷಾನ್ಮಘೈಸ್ತದೀಯೈರ್ಧನೈರತ್ಯತಿಕ್ರಮ್ಯ
ದಾಶಸಿ | ಸ್ತೋತೃಭ್ಯೋಽಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಶವಸಾ—ಬಲದಿಂದ | ಶ್ರುತಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿ | ಅಸಿ ಹಿ—ಆಗಿದ್ದೀಯೆ |
ವೃತ್ರಹತ್ಯೇನ—ವೃತ್ರನನ್ನು ಕೊಂದದ್ದರಿಂದ | ವೃತ್ರಹಾ—(ವೃತ್ರನಾಶಕನು) ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ
ನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಶೂರ—ಶಾರ್ಯಾವೇತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಘೈಃ—ನಿನ್ನ ಧನಗಳಿಂದ | ಮಘೋನಃ—

ಧನವಂತರಾದ ಇತರ ಪುರುಷರಿಗಿಂತಲೂ | ಅತಿ—ಮೀರಿದ ಔದಾರ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ | ದಾಶಸಿ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ
ಧನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಬಲದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ವೃತ್ರನನ್ನು ಕೊಂದದ್ದರಿಂದ ವೃತ್ರನಾಶಕನು
ಎಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಶೌರ್ಯೋಪೇತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಧನಗಳಿಂದ ಧನವಂತರಾದ ಇತರ
ಪುರುಷರಿಗಿಂತಲೂ ಮೀರಿದ ಔದಾರ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಧನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

You are renowned for strength ; from the slaying of Vritra, you are
(famed as) Vritrahan : you surpass, hero, the opulent in the donation
of your riches.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ನಃ ಸ್ತವಾನ ಆ ಭರ ರಯಿಂ ಚಿತ್ರಶ್ರವಸ್ತಮಂ |

ನಿರೇಕೇ ಚಿದ್ಯೋ ಹರಿವೋ ವಸುದದಿಃ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ನಃ | ಸ್ತವಾನಃ | ಆ | ಭರ | ರಯಿಂ | ಚಿತ್ರಶ್ರವಸ್ತಮಂ |

ನಿರೇಕೇ | ಚಿತ್ | ಯಃ | ಹರಿವಃ | ವಸುಃ | ದದಿಃ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸ ತಥಾವಿಧಸ್ತ್ವಂ ಸ್ತವಾನೋಽಸ್ಮಾಭಿಃ ಸ್ತಾಯಾಮಾನಃ ಸಂಕ್ಷಿತ್ರಶ್ರವಸ್ತಮಮತಿ-
ಶಯೇನ ನಾನಾವಿಧಾನೋಽಪೇತಂ ರಯಿಂ ಪುತ್ರಂ ಧನಂ ವಾ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಮಾ ಭರ | ಸಂಪಾದಯ |
ದೇಹೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಹರಿವಃ | ಹರಿಃ ಅಶ್ವಃ | ತದ್ವನ್ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯಸ್ತ್ವಂ ನಿರೇಕೇ ಚಿನ್ನಿರ್ಗಮನ ಏವ
ವಸುಃ ಶತ್ರುಣಾಂ ವಾಸಯಿತಾ ಭವಸಿ | ತವಾಯುಧನಿರ್ಗಮನಾದೇವ ಶತ್ರುವಃ ಪಲಾಯಂತೇ ಖಲು |
ಕಿಂಚಿತ್ತ್ವಂ ದದಿರ್ಧನಾನಾಂ ದಾತಾ ಭವಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಸಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು | ಸ್ತವಾನಃ—ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು | ಚಿತ್ರಶ್ರ-
ವಸ್ತಮಂ—ನಾನಾವಿಧಗಳಾದ | ರಯಿಂ—ಪುತ್ರಾದಿಧನವನ್ನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಆ ಭರ—ಸಂಪಾದಿಸಿ

ಕೊಡು | ಹರಿವಃ—ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಃ—ಯಾವ ನೀನು | ನಿರೇಕೇ
ಚಿತ್—ಬಾಣಪ್ರಯೋಗದಿಂದಲೇ | ವಸುಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ ನೀನು | ದದಿಃ—ಧನ
ಪ್ರದನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ನಾನಾವಿಧಗಳಾದ
ಪುತ್ರಾದಿಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಡು ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನೀನು
ಬಾಣಪ್ರಯೋಗದಿಂದಲೇ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ ನೀನು ಉದಾರವಾಗಿ ಧನಪ್ರದನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

English Translation.

Praised by us, betow upon us riches of wonderful variety ; you the
lord of steeds, who, at the issue (of your weapons) put your enemies to
flight, are the donor (of treasures).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನಿರೇಕಮುತ ಪ್ರಿಯಮಿಂದ್ರ ದರ್ಷಿ ಜನಾನಾಂ |

ಧೃಷತಾ ಧೃಷ್ಟೋ ಸ್ತವಮಾನ ಆ ಭರ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಿರೇಕಂ | ಉತ | ಪ್ರಿಯಂ | ಇಂದ್ರ | ದರ್ಷಿ | ಜನಾನಾಂ |

ಧೃಷತಾ | ಧೃಷ್ಟೋ ಇತಿ | ಸ್ತವಮಾನಃ | ಆ | ಭರ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಉತಾಪಿ ಚ ಪ್ರಿಯಂ ಪ್ರೀಣನಾತ್ ಪ್ರಿಯತಮಂ ನಿರೇಕಂ | ನಿರೇಕಂ ಧನಂ ಭವತಿ
ವಿರೇಚನಾನ್ನಿರ್ಗಮನಾದ್ವೇತಿ | ತದ್ಧನಂ ಜನಾನಾಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಶ್ಚಾಮಸ್ಮಾಕಮಾ ದರ್ಷಿ | ಅವಿದಾರಯ |
ವಿವೃತಂ ಕುರು || ದ್ವೌ ವಿದಾರಣೇ ಛಾಂದಸೋ ವಿಕರಣಸ್ಯ ಲುಕ್ || ವಿವೃತ್ಯ ಚ ಧೃಷ್ಟೋ ಧರ್ಷಣಶೀಲ
ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸ್ತವಮಾನಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಭಿರಸ್ಮಾಭಿಃ ಸ್ತುತಿಯಮಾನಃ ಸನ್ ಧೃಷತಾ ಧೃಷ್ಟೇನ ಮನಸಾ ಸಹಾ
ಭರ | ತದ್ಧನಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದೇಹಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಪ್ರಿಯಂ—ಪ್ರಿಯಕರವಾದ | ನಿರೇಕಂ—ಧನವನ್ನು |
ಜನಾನಾಂ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ | ಆ ದರ್ಷಿ—ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸು | ಧೃಷ್ಟೋ—ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ತವಮಾನಃ—ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ | ಧೃಷತಾ—ದೃಢವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ |
ಆ ಭರ —ಆ ಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ತಂದೊದಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಧನವನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸು. ಶತ್ರುಧರ್ಷಕ
ನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ದೃಢವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಮಗೆ ಧನವನ್ನು ತಂದೊದಗಿಸು.

English Translation.

Burst open to your worshippers, Indra, the highly prized wealth :
glorified by us, you who are endowed with resolution, bring (us wealth)
with resolution, bring (us wealth) with a resolute (mind).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನ ತೇ ಸವ್ಯಂ ನ ದಕ್ಷಿಣಂ ಹಸ್ತಂ ವರಂತ ಅಮುರಃ |

ನ ಪರಿಬಾಧೋ ಹರಿವೋ ಗವಿಷ್ಟಿಷು || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನ | ತೇ | ಸವ್ಯಂ | ನ | ದಕ್ಷಿಣಂ | ಹಸ್ತಂ | ವರಂತೇ | ಅಮುರಃ |

ನ | ಪರಿಬಾಧಃ | ಹರಿವಃ | ಗೋಷ್ಠಿಷು || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಹರಿವೋಶ್ಚವನ್ನಿಂದ್ರ ಅಮುರಃ ಸಂಗ್ರಾಮ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಕರ್ತಾರಃ ಪ್ರತಿಯೋದ್ಧಾರೋ
ಗವಿಷ್ಟಿಷು ಪಣಿಭಿರಪಹೃತಾನಾಮಂಗಿರಸಾಂ ಗವಾಮನ್ವೇಷಣೇಷು ತೇ ತವ ಸವ್ಯಂ ಹಸ್ತಂ ನ ವರಂತೇ |
ನ ನಿವಾರಯಂತಿ | ತೇಷಾಮಾಯುಧಾದಿಭಿರ್ನ ನಿವಾರಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾ ದಕ್ಷಿಣಂ ಹಸ್ತಂ ಚ ನ
ನಿವಾರಯಂತಿ | ಕಿಂಚಿ ಪರಿಬಾಧಃ ಪರಿತೋ ಬಾಧಮಾನಾ ವೃತ್ತಾದಯೋಽಸುರಾಶ್ಚ ತವ ಸವ್ಯದಕ್ಷಿಣ-
ಹಸ್ತಾ ನ ನಿವಾರಯಂತಿ | ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ತ್ವಯಾ ಸರ್ವೇ ಶತ್ರುವಶ್ಚಿನ್ನಹಸ್ತಾಃ ಸರ್ವತೋ ಗಚ್ಛಂತು |
ತ್ವಂ ತು ತ್ರೈರಬಾಧಿತೋ ವರ್ತಸ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಹರಿವಃ—ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಮುರಃ—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ
ಯೋಧರು (ಶತ್ರುಗಳು) | ಗವಿಷ್ಟಿಷು—ನೀನು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಸವ್ಯಂ

ಹಸ್ತಂ—ಎಡಭಾಗದ ಹಸ್ತವನ್ನು | ನ ವರಂತೇ—ನಿಷೇಧಿಸಲಾರರು | ದಕ್ಷಿಣಂ—ಬಲಭಾಗದ ಹಸ್ತವನ್ನೂ |
ನ—ತಡೆಯಲಾರರು | ಪರಿಬಾಧಃ—ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಶತ್ರುಗಳಾರೂ | ನ—ನಿನ್ನನ್ನು
ತಡೆಗಟ್ಟಲಾರರು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ನಿನ್ನ ಶತ್ರುಯೋಧರು, ನೀನು
ಗೋವುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಎಡಭಾಗದ ಹಸ್ತವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಾರರು. ಬಲಭಾಗದ ಹಸ್ತವನ್ನೂ
ತಡೆಯಲಾರರು ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಶತ್ರುಗಳಾರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲಾರರು.

English Translation.

Lord of steeds, in the recovery of the cattle the opponents resist not
your left hand nor your right, your enemies (resist you) not.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ತ್ವಾ ಗೋಭಿರಿವ ವ್ರಜಂ ಗೀರ್ಭೀರ್ಯುಣೋಮ್ಯದ್ರಿವಃ |

ಆ ಸ್ಮಾ ಕಾಮಂ ಜರಿತುರಾ ಮನಃ ಪೃಣ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ತ್ವಾ | ಗೋಭಿಃ೨೩೪೫ | ವ್ರಜಂ | ಗೀಃ೨೩೪ | ಭಿಃ | ಯುಣೋಮಿ | ಅದ್ರಿವಃ |

ಆ | ಸ್ಮಾ | ಕಾಮಂ | ಜರಿತುಃ | ಆ | ಮನಃ | ಪೃಣ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದ್ರಿವೋ ವಜ್ರವನ್ನಿಂದ್ರ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಾಭಿರ್ವಾಗ್ನಿಸ್ತಾ ತ್ವಾಮಾ ಯುಣೋಮಿ |
ಪ್ರಾಪ್ನೋಮಿ || ಯುಣು ಗತೌ | ತನಾದಿಃ || ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಗೋಭಿರಿವ | ಯಥಾ ಗೋಪಾಲೋ
ಗೋಭಿರ್ವ್ರಜಂ ಗೋಷ್ಠಂ ಗಚ್ಛತಿ ತದ್ವತ್ತ್ವಾಂ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಪ್ರಾಪ್ನೋಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತತಸ್ತ್ವಂ ಜರಿತುಃ
ಸ್ತೋತುರ್ಮಮ ಕಾಮಂ ಧನಾದಿವಿಷಯಮಾ ಪೃಣ | ಆಪೂರಯ | ತಥಾ ಮನೋ ಮದೀಯಂ
ಮಾನಸಂ ಧನಾದಿಪ್ರದಾನೇನಾಪೂರಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಗೋಭಿಃ—ಗೋವುಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಗೋಪಾ
ಲನು | ವ್ರಜಂ ಇವ—ಕೊಟ್ಟಗೆಯನ್ನು* ಸೇರುವಂತೆ | ಗೀರ್ಭಿಃ—ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ |

ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಆ ಋಣೋಮಿ—ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತೇನೆ | ಜರಿತುಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನನ್ನ |
ಕಾಮಂ—ಧನಾದಿವಿಷಯಕವಾದ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು | ಆ ಪೃಣಿ—ಪೂರೈಸು | ಮನಃ ಆ—ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ
ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಗೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗೋಪಾಲನು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು
ಸೇರುವಂತೆ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನನ್ನ
ಧನಾದಿವಿಷಯಕವಾದ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು.

English Translation.

I approach you, thunderer, with praises, as (a cowherd goes)
with cattle to the pasture ; gratify the desire, satisfy the mind of your
adorer.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವಾನಿ ವಿಶ್ವಮನಸೋ ಧಿಯಾ ನೋ ವೃತ್ರಹಂತಮ |
ಉಗ್ರ ಪ್ರಣೇತರಧಿ ಪೂ ವಸೋ ಗಹಿ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವಾನಿ | ವಿಶ್ವಮನಸಃ | ಧಿಯಾ | ನಃ | ವೃತ್ರಹನ್ತಮ |
ಉಗ್ರ | ಪ್ರಣೇತರಿತಿ ಪ್ರಣೇತಃ | ಅಧಿ | ಸು | ವಸೋ ಇತಿ | ಗಹಿ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃತ್ರಹಂತಮಾತಿಶಯೇನ ವೃತ್ರಸುರಸ್ಯೋಪದ್ರವಾಣಾಂ ವಾ ಹಂತಃ | ನಾದ್ಭ್ಯಸ್ಯೇತಿ
ತಮಪೋ ನುಡಾಗಮಃ || ಕೀದೃಶ | ಉಗ್ರೋದ್ಗೂರ್ಣಬಲ ಪ್ರಣೇತಃ ಸ್ತೋತ್ರ್ಪಾಣಾಂ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ
ಧನಾದೇರ್ನೇತಃ || ಅಮಂತ್ರಿತ ಇತ್ಯುಗ್ರೇತ್ಯಸ್ಯಾವಿದ್ಯಮಾನವದ್ಭಾವಪ್ರತಿಷೇಧಃ || ತಥಾವಿಧ ವಸೋ
ಶತ್ರುಣಾಂ ವಾಸಯಿತರಿಂದ್ರ ನಃ | ಪೂಜಾಯಾಂ ಬಹುವಚನಂ | ವಿಶ್ವಮನಸ ಏತನ್ನಾಮೋ ಮಮ
ವಿಶ್ವಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ವಾ ಧಿಯಾ ಮನಸಾ ಸು ಸುಷ್ಪಾದಿ ಗಹಿ | ಅಧಿಗಚ್ಛಿ |
ಸ್ತುತ್ಯಂತಯಾ ಯಷ್ಟವ್ಯಂತಯಾ ವಾ ಮನೋವೇಗೇನ ಗಚ್ಛೇತ್ಕರ್ತೃ || ಗಮೇಲೋಟಿ ಛಾಂದಸಃ
ಶಪೋ ಉಕ್ | ಹೇರ್ಜಿವ್ಯದ್ಭಾವಾದನುದಾತ್ತೋಪದೇಶೇತ್ಯನುನಾಸಿಕಲೋಪಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ತ್ರಹಂತಮ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ವೃತ್ತ್ರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲತಕ್ಕವನೂ | ಉಗ್ರ—ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ | ಪ್ರಣೀತಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ಉತ್ತಮನಾದ ನೇತೃವೂ | ವಸೋ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸುವವನೂ ಅದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಿಶ್ವಮನಸಃ—ವಿಶ್ವಮನಸ್ಸೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ | ನಃ—ನನ್ನ | ವಿಶ್ವಾನಿ—ಸಮಸ್ತವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಅಭಿಮುಖನಾಗಿ | ಧಿಯಾ—ಮನೋವೇಗದಿಂದ | ಸು—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ | ಅಧಿ ಗಹಿ—ದಯಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲತಕ್ಕವನೂ, ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ನೇತೃವೂ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸುವವನೂ ಅದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ವಿಶ್ವಮನಸ್ಸೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ನನ್ನ ಸಮಸ್ತವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಅಭಿಮುಖನಾಗಿ ಮನೋವೇಗದಿಂದ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

Fierce destroyer of Vritra, bringer (of wealth to your worshippers), subduer of enemies, preside over all (the offerings) of us, Vishwamanas, with a (favourable) mind.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಯಂ ತೇ ಅಸ್ಯ ವೃತ್ತ್ರಹನ್ತಿದ್ಯಾಮ ಶೂರ ನವ್ಯಸಃ |

ವಸೋಃ ಸ್ವಾರ್ಹಸ್ಯ ಪುರುಹೂತ ರಾಧಸಃ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಯಂ | ತೇ | ಅಸ್ಯ | ವೃತ್ತ್ರಹನ್ | ವಿದ್ಯಾಮ | ಶೂರ | ನವ್ಯಸಃ |

ವಸೋಃ | ಸ್ವಾರ್ಹಸ್ಯ | ಪುರುಹೂತ | ರಾಧಸಃ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃತ್ತ್ರಹನ್ ವೃತ್ತ್ರಸ್ಯ ಹಂತಃ ಶೂರ ಬಲವನ್ ಪುರುಹೂತ ಪುರುಭಿರ್ಬಹುಭಿರಾಹ್ವತವ್ಯೇಂದ್ರ ನವ್ಯಸೋ ನವೀಯಸಃ || ಈಯಸುನ ಈಕಾರಲೋಕಶ್ಚಾಂದಸಃ || ನವತರಂ ಸ್ವಾರ್ಹಸ್ಯ ಸ್ಪೃಹಣೀಯಂ ರಾಧಸಃ || ರಾಧ ಸಾಧ ಸಂಸಿದ್ಧಾ || ಶರ್ಮಾದೇಃ ಸಂಸಾಧಕಂ ತೇ ತ್ವದೀಯಮಸ್ಯ ವಸೋಃ || ಕ್ರಿಯಾಗ್ರಹಣಂ ಕರ್ತವ್ಯಮಿತಿ ವಸೋಃ ಸಂಪ್ರದಾನಸಂಜ್ಞಾ | ಚತುರ್ಥ್ಯರ್ಥೇ ಬಹುಲಂ ಛಂದಸೀತಿ ವಸೋಃ ಸ್ಪಷ್ಟೀ || ತ್ವದೀಯಮಿದಂ ಪರಿದೃಶ್ಯಮಾನಂ ಧನಂ ವಯಂ ವಿದ್ಯಾಮ | ಲಭೇಮಹಿ || ವಿಧ್ವಂಸ್ಯ ಲಾಭೇ | ಆದಾದಿಕಃ | ಛಾಂದಸೋ ವಿಕರಣಸ್ಯ ಲುಕ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರಹನ್—ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ | ಶೂರ—ಶಕ್ತಿಯುತನೂ | ಪುರುಹೂತ—ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನವ್ಯಸಃ—ನೂತನವಾದುದೂ | ಸ್ವಾರ್ಹಸ್ಯ—ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ | ರಾಧಸಃ—ಸುಖಸಾಧಕವಾದುದೂ ಆದ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಅಸ್ಯ ವಸೋಃ—ಈ ಧನವನ್ನು | ವಯಂ—ನಾವು | ವಿದ್ಯಾಮು—ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ, ಶಕ್ತಿಯುತನೂ, ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೂತನವಾದುದೂ, ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ, ಸುಖಸಾಧಕವಾದುದೂ ಆದ ನಿನ್ನ ಈ ಧನವನ್ನು ನಾವು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

May we, hero, slayer of Vritra, invoked of many, become possessed of this your new, desirable, and happiness-producing wealth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರ ಯಥಾ ಹ್ಯಸ್ತಿ ತೇಽಪರೀತಂ ನೃತೋ ಶವಃ |
ಅಮೃಕ್ತಾ ರಾತಿಃ ಪುರುಹೂತ ದಾಶುಷೇ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರ | ಯಥಾ | ಹಿ | ಅಸ್ತಿ | ತೇ | ಅಪರೀತಂ | ನೃತೋ ಇತಿ | ಶವಃ |
ಅಮೃಕ್ತಾ | ರಾತಿಃ | ಪುರುಹೂತ | ದಾಶುಷೇ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ನೃತೋ ಸರ್ವಸ್ಯಾಂತರ್ಯಾಮಿತಯಾ ನರ್ತಯಿತರಿಂದ್ರ ತೇ ತ್ವದೀಯಂ ಶವೋ ಬಲಂ ಯಥಾಪರೀತಮಸ್ತಿ ಶತ್ರುಭಿರಪರಿಗತಮನ್ಯಾಪ್ತಂ ಭವತಿ | ಹಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ | ತಥಾ ಹೇ ಪುರುಹೂತ ಪುರುಭಿರ್ಬಹುಭಿರಾಹೂತೇಂದ್ರ ದಾಶುಷೇ ಹವಿರ್ದತ್ತವತೇ ಯಜಮಾನಾಯ ರಾತಿರ್ಧನಾದಿದಾನಮಮೃಕ್ತಾ ಶತ್ರುಭಿರಹಿಂಸಿತಂ ಭವತಿ | ತ್ವತ್ತೋ ಲಬ್ಧಂ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಧನಂ ಶತ್ರೆವೋ ಸ ಹಿಂಸಂತಿ | ಯಥಾ ತ್ವದೀಯಬಲಸ್ಯ ರಕ್ಷಕ ಏವಂ ತಸ್ಯ ಧನಸ್ಯಾಪಿ ರಕ್ಷಕ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನೃತೋ—ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪ್ರೇರಿಸುವ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಶವಃ—ಬಲವು | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಅಪರೀತಂ—ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಆಪ್ರತಿಹತವಾಗಿ |

ಅಸ್ತಿ ಹಿ—ಇರುವುದೋ (ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ) | ಪುರುಹೂತೆ—ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ |
ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ನೀನು ಕೊಡುವ | ರಾತಿಃ—ಧನವು | ಅಮೃತ್—
ಶತ್ರುಗಳ ಹಿಂಸೆಗೆ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪ್ರೇರಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಬಲವು ಯಾವ
ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಅಪ್ರತಿಹತವಾಗಿರುವುದೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಎಲೈ
ಇಂದ್ರನೇ, ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ನೀನು ಕೊಡುವ ಧನವು ಶತ್ರುಗಳ ಹಿಂಸೆಗೆ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ.

English Translation.

As Indra, inspirer (of men), your strength is irresistible, (so) invoked
of many, your munificence to the donor (of oblations) cannot be marred.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ವೃಷಸ್ವ ಮಹಾಮಹ ಮಹೇ ನೃತಮ ರಾಧಸೇ |

ದೃಷ್ಟಿ ದ್ವೈ ಮಘವನ್ ಮಘತ್ತಯೇ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ವೃಷಸ್ವ | ಮಹಾಮಹ | ಮಹೇ | ನೃತಮ | ರಾಧಸೇ |

ದೃಷ್ಟಿಃ | ಚಿತ್ | ದ್ವೈ | ಮಘವನ್ | ಮಘತ್ತಯೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಹಾಮಹಾತಿಶಯೇನ ಸರ್ವೈಃ ಪೂಜನೀಯ ನೃತಮ ನೇತೃತಮೇಂದ್ರ ಮಹೇ
ಮಹತೇ ರಾಧಸೇ ಶತ್ರುಧನಾನಾಂ ಸಂಸಾಧಕಾಯ ಬಲಾಯ ಬಲಾರ್ಥವಾ ವೃಷಸ್ವ | ಸ್ತೋದರಮಾ-
ಸಿಂಚಿ | ಸೋಮಂ ಪಿಬೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ಸೋಮಪಾನೇನ ಮತ್ತಃ ಸನ್
ದೃಷ್ಟಿ ದ್ವೈಥಾನಿ ಪರೈರಜಾಧಿತಾನ್ಯಪಿ ಶತ್ರುಪುರಾಣಿ ಮಘತ್ತಯೇ ಮಘಾನಾಂ ಧನಾನಾಂ ಲಾಭಾಯ
ಪ್ರಹ್ಮ | ಚಿಘಂಸ | ವಿದಾರಯೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಹಾಮಹ—ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಪೂಜೆಗೆ ಯೋಗ್ಯನೂ | ನೃತಮ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ನೇತೃತ್ವ ಅದ
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಹೇ—ಮಹತ್ವದ | ರಾಧಸೇ—ಶತ್ರುಧನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಲು (ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ

ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಲು) | ಆ ವೃಷಸ್ವ—ನಿನ್ನ ಉದರವನ್ನು ತೆರೆದು ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು |
ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದೃಷ್ಟಶ್ಚಿತ್—ಅತಿದೃಢವಾದ ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನಾ |
ಮಘವತ್ತಯೇ—ಶತ್ರುಧನದ ಅಪಹಾರಕ್ಕಾಗಿ | ದೃಹ್ಯ—ನಾಶಪಡಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಪೂಜೆಗೆ ಯೋಗ್ಯನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ನೇತೃವೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಹತ್ವಾದ
ಶತ್ರುಧನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಲು ಶಕ್ತಿದಾಯಕವಾದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಲು ನಿನ್ನ ಉದರವನ್ನು ತೆರೆ.
ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು. ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಅತಿ ದೃಢವಾದ ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನಾ ಶತ್ರುಧನದ
ಅಪಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸು.

English Translation.

Most adorable, chief leader (of men), invigorate (yourself with the
Soma) for (the conquest of) great wealth: consume, Magavan, the strong
(cities of the Asuras) for the rich spoil.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನೂ ಅನ್ಯತ್ರ ಚಿದದ್ರಿವಸ್ವನ್ನೋ ಜಗ್ಮುರಾಶಸಃ |

ಮಘವಇಭಿಗ್ಧಿ ತವ ತನ್ನ ಊತಿಭಿಃ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನು | ಅನ್ಯತ್ರ | ಚಿತ್ | ಅದ್ರಿವಃ | ತ್ವತ್ | ನಃ | ಜಗ್ಮುಃ | ಅಶಸಃ |

ಮಘವನ್ | ಶಗ್ಧಿ | ತವ | ತತ್ | ನಃ | ಊತಿಭಿಃ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದ್ರಿವೋ ವಜ್ರವನ್ನಿಂದ್ರ ತ್ವಂ ಧನವಾನ್ ದಾತಾ ಚೇತ್ಯಸರಿಜ್ಞಾಯ ನೋಽಸ್ಮದೀಯಾ-
ನ್ಯಾಶಸ ಅಶಂಸನಾನ್ಯಭಿಲಾಷಾಸ್ವತ್ವೇತ್ಯೋನ್ಯತ್ರ ದೇವಾದಾ ನೂ ಚಿತ್ ಪುರಾ ಜಗ್ಮುಃ | ಅಗಚ್ಛನ್ |
ತತ್ರ ಫಲಂ ನಾಲಭಂತ | ಇದಾನೀಂ ತ್ವಂ ಧನವಾನ್ ದಾನಶೀಲ ಇತ್ಯಸ್ಮಾಭಿಜ್ಞಾತಂ | ಆತ ಏವ ಹೇ
ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ತವ ತ್ವದೀಯಂ ತಚ್ಚೇತ್ಯಪುರವಿದಾರಣಲಬ್ಧಂ ಧನಮೂತಿಭಿಶ್ಚದ್ರಕ್ಷಣೈ-
ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ಶಗ್ಧಿ | ದೇಹಿ || ಶಗ್ಧೀತಿ ದಾನಕರ್ಮಾ | ಶಕ್ನೋತೇಲೋಽಪಿ ಛಾಂದಸೋ ವಿಕರಣಸ್ಯ
ಲುಕ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದ್ವಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ (ನೀನು ಧನಧಾತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು) | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಅಶಸಃ—ಅಭಿಲಾಷೆಗಳು | ತ್ವತ್—ನಿನಗಿಂತಲೂ | ಅನ್ಯತ್ರ—ಬೇರೆ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ | ನೂ ಚಿತ್—ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ | ಜಗ್ಮುಃ—ಹೋಗಿ ಸೇರಿದವು (ನೀನೇ ಧನಪ್ರದನೆಂದು ಈಗ ತಾನೇ ತಿಳಿಯಿತು ಆದುದರಿಂದ) | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತವ—ನಿನ್ನ | ತತ್—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಲಬ್ಧವಾದ ಧನವನ್ನು | ಊತಿಭಿಃ—ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಶಗ್ನಿ—ಕೊಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಧನಧಾತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನಮ್ಮ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳು ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸೇರಿದವು. ನೀನೇ ಧನಪ್ರದನೆಂದು ಈಗ ತಾನೇ ತಿಳಿಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಲಬ್ಧವಾದ ಧನಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ನಮಗೆ ಕೊಡು.

English Translation.

Wielder of the thunderbolt, our solicitations have been formerly addressed to other gods than you : give us, Maghavan, of your (spoil, and guard it) for us with (your) protections.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಹ್ಯಂ ೧ ಗ ನೈತೋ ತ್ವದನ್ಯಂ ವಿಂದಾಮಿ ರಾಧಸೇ |

ರಾಯೇ ದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಶವಸೇ ಚ ಗಿರ್ವಣಃ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಹಿ | ಅಂಗ | ನೈತೋ ಇತಿ | ತ್ವತ್ | ಅನ್ಯಂ | ವಿಂದಾಮಿ | ರಾಧಸೇ |

ರಾಯೇ | ದ್ಯುಮ್ನಾಯ | ಶವಸೇ | ಚ | ಗಿರ್ವಣಃ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ನೈತೋ ನರ್ತಯಿತೇರ್ಗಿರ್ವಣೋ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿರ್ವನನೀಯ ಸಂಭವನೀಯೇಂದ್ರ ರಾಧಸೇ ಬಲಸಂಸಾಧಕಾಯಾನ್ನಾಯ ರಾಯೇ ಧನಾಯ ದ್ಯುಮ್ನಾಯ ದ್ಯೋತಮಾನಾಯ ಯಶಸೇ ಶವಸೇ ವರ್ಧಕಾಯ ಬಲಾಯ ಚ ತ್ವತ್ಸ್ತೋತ್ರಂ ನಹಿ ವಿಂದಾಮಿ | ನ ಲಭೇ | ಅಂಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ನೈತೋ—ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನೂ | ಗಿರ್ವಣೀ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ |
 ರಾಧಸೇ—ಶಕ್ತಿಸಾಧಕವಾದ ಅನ್ನಕ್ಕೂ | ರಾಯೇ—ಧನಕ್ಕೂ | ದ್ಯುಮ್ನಾಯೇ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ
 ಯಶಸ್ಸಿಗೂ | ಶವಸೇ ಚೆ—ಶಕ್ತಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೂ | ತ್ವತ್—ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು | ಅನ್ಯಂ—ಬೇರೆ ದೇವತೆಯನ್ನು |
 ನಹಿ ವಿಂದಾಮಿ—ನಾನು ಸಮೀಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ | ಅಂಗ—ಇದು ಖಂಡಿತವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನೂ, ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶಕ್ತಿಸಾಧಕವಾದ ಅನ್ನಕ್ಕೂ, ಧನಕ್ಕೂ
 ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಯಶಸ್ಸಿಗೂ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಸಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವ ದೇವತೆಯನ್ನೂ ನಾನು
 ಸಮೀಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಖಂಡಿತವು.

English Translation.

Verily, impeller (of men), you are to be worshipped by praise;
 I apply to no other than you for sustenance, riches, reputation, and
 strength.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏ॒ಂದು॒ಮಿ॒ಂದ್ರಾ॒ಯ ಸಿಂಚ॑ತ ಪಿ॒ಬಾತಿ॑ ಸೋ॒ಮ್ಯಂ ಮ॑ಧು |

ಪ್ರ ರಾ॒ಧಸಾ॑ ಚೋ॒ದಯಾ॑ತೇ ಮಹಿ॒ತ್ವನಾ॑ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ಇಂ॑ದುಂ | ಇಂ॑ದ್ರಾ॒ಯ | ಸಿಂ॑ಚ॒ತ | ಪಿ॒ಬಾ॑ತಿ | ಸೋ॒ಮ್ಯಂ | ಮ॑ಧು |

ಪ್ರ | ರಾ॒ಧಸಾ॑ | ಚೋ॒ದಯಾ॑ತೇ | ಮಹಿ॒ತ್ವನಾ॑ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಋತ್ವಿಜಃ ಇಂದುಂ ಸ್ಯಂದನಶೀಲಂ ಸೋಮಮಿಂದ್ರಾರ್ಥಮಾ ಸಿಂಚತ | ಅಶ್ರಯಣ-
 ದ್ರವ್ಯೇಣ ಸೇಚನಂ ಕುರುತ | ಅಭಿಷುತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ತತಃ ಸೋಮ್ಯಂ ಸೋಮಮಯಂ ಮಧು
 ಮಧುಕರಂ ಸೋಮರಸಂ ಪಿಬಾತಿ | ಪಿಬತು | ಪೀತ್ವಾ ಚ ಸ ಇಂದ್ರೋ ಮಹಿತ್ವನಾ ಸ್ವಮಹತ್ತ್ವೇನೈವ
 ರಾಧಸಾನ್ನೇನ ಸಹ ಧನಾದಿಕಂ ಸ್ತೋತೃಭ್ಯಃ ಪ್ರ ಚೋದಯಾತೇ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಚೋದಯತಿ |
 ಯದ್ವಾ | ಯಜಮಾನೋ ಮಹಿತ್ವನಾ | ಇಂದ್ರಾಯ ಪ್ರದೀಯಮಾನತ್ವಾದಸ್ಯ ಮಹತ್ತ್ವಂ | ಮಹ-
 ತ್ತ್ವಯುಕ್ತೇನ ರಾಧಸಾನ್ನೇನ ಸಹ ಸ್ತೋತೃನ್ ಪ್ರಚೋದಯತಿ | ಇಂದ್ರಾಯ ಹವಿರ್ದತ್ತೇತಿ
 ಸ್ತೋತೃನ್ನೇರಯತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳೇ) ಇಂದ್ರಾಯ—ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ಇಂದುಂ—ಪ್ರವಹಿಸುವ ಸೋಮವನ್ನು |
ಅ ಸಿಂಚಿತೇ—ಆಶ್ರಯಣ ದ್ರವ್ಯಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿರಿ | ಸೋಮ್ಯಂ—ಸೋಮಮಯವಾದುದೂ | ಮಧು—
ಮಧುಕರವಾದುದೂ ಅದ ಸೋಮರಸವನ್ನು | ಪಿಬಾತಿ—ಇಂದ್ರನು ಪಾನಮಾಡಲಿ | ಮಹಿತ್ವನಾ—ಸ್ವಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ
ದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ | ರಾಧಸಾ—ಅನ್ನದಿಂದ | ಪ್ರ ಚೋದ ಯಾತೇ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನವನ್ನು
ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳೇ, ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ಪ್ರವಹಿಸುವ ಸೋಮವನ್ನು ಆಶ್ರಯಣದ್ರವ್ಯಗಳೊಡನೆ
ಸೇರಿಸಿರಿ. ಸೋಮಮಯವಾದುದೂ, ಮಧುಕರವಾದುದೂ ಅದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಪಾನಮಾಡಲಿ.
ಸ್ವಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಅನ್ನದಿಂದ ಇಂದ್ರನು ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Effuse the Soma juice for Indra, let him quaff the Soma beverage;
he by his might rewards (the donor) with wealth.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಯಜಮಾನೋ ಮಹಿತ್ವನಾ ಎಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯಜಮಾನನು
ತನ್ನ ಮಹತ್ವದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಅನ್ನದಿಂದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರನ್ನು ಇಂದ್ರನ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಪೋ ಹರಿಣಾಂ ಪತಿಂ ದಕ್ಷಂ ಪೃಂಚಂ ತಮುಬ್ರವಂ |

ನೊನಂ ಶ್ರುಧಿ ಸ್ತುವತೋ ಅಶ್ವಸ್ಯ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉಪೋ ಇತಿ | ಹರಿಣಾಂ | ಪತಿಂ | ದಕ್ಷಂ | ಪೃಂಚಂತಂ | ಅಬ್ರವಂ |

ನೊನಂ | ಶ್ರುಧಿ | ಸ್ತುವತೇ | ಅಶ್ವಸ್ಯ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹರಿಣಾಂ ಹರಿತವರ್ಣಾನಾಮಶ್ವಾನಾಂ ಪತಿಂ ಪಾಲಯಿತಾರಂ ದಕ್ಷಂ ವರ್ಧಕಂ ಸ್ವಬಲಂ
ಪೃಂಚಂತಂ || ಪೃಚೀ ಸಂಪರ್ಕೇ || ಮರುತ್ಸು ಯೋಜಯಂತಂ | ಯದ್ವಾ | ಶಕ್ರುಷು ಸ್ವಬಲಮಾ-

ಯುಧಾದಿಭಿಃ ಸಂಪರ್ಚಯಂತೆಂ | ಏತಾದೃಶಮಿಂದ್ರಂ ತ್ವಾಮುಪೋ ಅಬ್ರವಂ | ವಿಶ್ವಮನಾ ಅಹಂ
ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕರನಾಣಿ | ಅಶ್ವಸ್ಯ | ವ್ಯಶ್ವೋ ನಾಮರ್ಷಿರಶ್ವಶಬ್ದೇನೋಚ್ಯತೇ | ತಸ್ಯ ಪುಸ್ತಸ್ಯ ಸ್ತವತಃ
ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರ್ವತೋ ಮಮ ಸಂಬಂಧಿನೀಂ ತ್ವದ್ವಿಷಯಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ನೂನಂ ಸಂಪ್ರತಿ ಶ್ರುಧಿ | ಶ್ರುಣು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಹರಿಣಾಃ—ಹರಿತವರ್ಣವುಳ್ಳ ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ | ಪತಿಂ—ಪಾಲಕನೂ | ದಕ್ಷಂ—ಶಕ್ತಿವರ್ಧಕನೂ |
ಪೃಂಚಂತಂ—ಮರುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸುವವನೂ ಅದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಉಪೋ ಅಬ್ರವಂ—
ನಾನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ (ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) | ಸ್ತವತಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನೂ | ಅಶ್ವಸ್ಯ—ವ್ಯಶ್ವನ
ಪುತ್ರನೂ ವಿಶ್ವಮನಸ್ಸೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನೂ ಅದ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ನೂನಂ—ಈಗ | ಶ್ರುಧಿ—ಕೇಳು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹೇತವರ್ಣವುಳ್ಳ ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ ಪಾಲಕನೂ, ಶಕ್ತಿವರ್ಧಕನೂ, ಮರುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸು
ವವನೂ ಅದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತನೂ ವ್ಯಶ್ವನ ಪುತ್ರನೂ
ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನೂ ಅದ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೇಳು.

English Translation.

Let me address the lord of steeds, who associates his strength (with
the Maruts) : now hear the words of the son of Vyashwa praising you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಹ್ಯಂ | ಗ ಪುರಾ ಚನ ಜಜ್ಞೇ ವೀರತರಸ್ವತ್ |

ನಕೇ ರಾಯಾ ನೈವಥಾ ನ ಭಂದನಾ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಹಿ | ಅಂಗ | ಪುರಾ | ಚನ | ಜಜ್ಞೇ | ವೀರತರಃ | ತ್ವತ್ |

ನಕೇ | ರಾಯಾ | ನ | ನಿವೃಥಾ | ನ | ಭಂದನಾ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವತ್ಸ್ತುತಃ ಪುರಾ ಪೂರ್ವಂ ವೀರತರಃ ಸಾಮರ್ಥ್ಯನಾನ್ ಕಶ್ಚಿನ್ನಹಿ ಜಜ್ಞೇ |
ಜಾತಃ ಖಲು | ಅಂಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ | ತ್ವಮೇವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯನಾನ್ವಾತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂಚಿ ತ್ವತ್ತೋಽಪಿ
ರಾಯಾ ಧನೇನ ಸಮರ್ಥೋ ನಕರ್ನ ಕಶ್ಚಿದಸ್ತಿ | ತಥೈವಥಾ ಶತ್ರುಪುರಾಣಿ ಸಂಗ್ರಾಮಂ ನಾ ಪ್ರತಿ

ಗಮನೇನ ತ್ವತ್ತೋಽಧಿಕೋ ನ ಜಾತಃ | ಯದ್ವಾ | ಏವಥಾ || ಅವ ರಕ್ಷಣಾದಿಷು | ಅಕಾರಸ್ಯೈಕಾ-
ರಶ್ವಾಂದಸಃ | ಔಣಾದಿಕೋಽಥಪ್ರತ್ಯಯಃ || ಶರಣಾಗತಾನಾಂ ಸ್ತೋತ್ಯಾಣಾಂ ಚಾವನೇನ ತ್ವತ್ತೋಽ-
ಧಿಕೋ ನಾಸ್ತಿ | ಕಿಂಚ ಭಂಧನಾ | ಭಂದತಿಃ ಸ್ತುತಿಕರ್ಮಾ | ಸ್ತುತ್ಯಾ ಚ ತ್ವದಧಿಕೋ ನ ಜಾತಃ |
ಧನವಾನ್ರಕ್ಷಕಃ ಸ್ತುತ್ಯಶ್ಚ ತ್ವತ್ತೋಽನ್ಯೋ ನ ಜಜ್ಞ ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತ್ವತ್—ನಿನಗಿಂತಲೂ | ಪುರಾ ಚನ—ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ | ವೀರತರಃ—ಅಧಿಕವಾದ
ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನು | ನ ಹಿ ಜಜ್ಞೇ—ಹುಟ್ಟಲೇ ಇಲ್ಲ | ಅಂಗ—ಇದು ಖಂಡಿತ | ರಾಯಾ—ಧನದಿಂದ
ನಿನಗೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟನೂ | ನಕಿ—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ | ಏವಥಾ—ಶತ್ರುಗಳೆದುರಿಗೆ ನುಗ್ಗುವವನೂ |
ನ—ನಿನ್ನ ಸಮಾನನಾಗಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ | ಭಂದನಾ—ಸ್ತುತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದವನೂ | ನ—ನಿನ್ನ ಸಮಾನನಾಗಿ
ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನು ಹುಟ್ಟಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇದು
ಖಂಡಿತ. ಧನದಿಂದ ನಿನಗೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟನೂ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಶತ್ರುಗಳೆದುರಿಗೆ ನುಗ್ಗುವವನೂ
ನಿನ್ನಂತಹ ಸರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಸ್ತುತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದವನೂ ಸಹ ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

English Translation.

No one, Indra, has ever been born more mighty than you ; no one
(surpassing you) in riches ; no one (more powerful) in protection ; no one
(more entitled) to praise.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಏವಥಾ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗತರ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನು ಎಂಬರ್ಥವೂ ಸಾಧ್ಯ. ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಕವಾದ ಅವ
ಥಾತುವಿಗೆ ಛಾಂದಸವಾದ ಏ ಕಾರವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಅವಥಾ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಏವಥಾ ಎಂದಾಗಿದೆಯೆಂದು
ಭಾಷ್ಯವು ನಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏದು ಮಧ್ವೋ ಮದಿಂತರಂ ಸಿಂಚ ವಾಧ್ವಯೋ ಅಂಧಸಃ |

ಏವಾ ಹಿ ವೀರಃ ಸ್ತವತೇ ಸದಾವೃಧಃ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ಇತ್ | ಉಂ ಇತಿ | ಮಧ್ವಃ | ಮದಿನ್ತರಂ | ಸಿಂಚಿ | ನಾ | ಅಧ್ವರ್ಯೋ ಇತಿ |
ಅಂಧಸಃ |

ಏವ | ಹಿ | ವೀರಃ | ಸ್ತವತೇ | ಸದಾವೃಧಃ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏದು ಮಧ್ವ ಇತಿ ತೈಚಿಃ ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಶಸ್ತ್ರೇ ವೈಕಲ್ಪಿಕೋನುರೂಪಃ |
ಸೂತ್ರತಂ ಚ | ಏದು ಮಧ್ವೋ ಮದಿಂತರಮೇತೋ ನಿಂದ್ರಂ ಸ್ತವಾಮ ಸಖಾಯಃ | ಅ. ೭-೮ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಅಧ್ವರ್ಯೋ ಅಧ್ವರಸ್ಯ ನೇತರ್ಯುತ್ವಿಕ್ ಸದಾವೃಧಃ ಸರ್ವದಾ ವೃದ್ಧಿಮತೋ ಮಧ್ವೋ
ಮದಕರಸ್ಯಾಂಧಸಃ ಸೋಮಲಕ್ಷಣಸ್ಯಾನ್ನಸ್ಯ ಮದಿಂತರಮತ್ಯರ್ಥಂ ಮಾದಯಿತ್ಯತಮಂ ಸೋಮರಸ-
ಮೇನಾ ಸಿಂಚೇಂದ್ರಾರ್ಥಂ | ಆಯಮೇವೇಂದ್ರಃ ಸ್ತವತೇ ಹಿ | ಸ್ತೋತ್ರಶಸ್ತ್ರಾದಿಭಿಃ ಸ್ತೂಯತೇ ಖಲು |
ಸ್ತುತಾಯೇಂದ್ರಾಯ ಸೋಮೋ ದಾತವ್ಯಃ | ತಸ್ಮಾದಾ ಸಿಂಚೇತಿ ಸಮನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಧ್ವರ್ಯೋ—ಎಲೈ ಅಧ್ವರ್ಯುವೇ | ವೀರಃ—ಸಮರ್ಥನೂ | ಸದಾವೃಧಃ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ
ಸರ್ವದಾ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವವನೂ ಆದ | (ಆಯಂ) ಏವ ಹಿ—ಈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ತವತೇ—ಸ್ತುತಿಸ-
ಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ (ಆದುದರಿಂದ) | ಮಧ್ವಃ—ಮದಕಾರಕವಾದ | ಅಂಧಸಃ—ಸೋಮರೂಪದ | ಮದಿಂತರಂ—
ಹರ್ಷಜನಕವಾದ ರಸವನ್ನು | ಅ ಸಿಂಚಿ—ಇಂದ್ರಾರ್ಥವಾಗಿ ಹಿಂಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಧ್ವರ್ಯುವೇ, ಸಮರ್ಥನೂ, ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಸರ್ವದಾ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವವನೂ ಆದ
ಈ ಇಂದ್ರನೇ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮದಕಾರಕವಾದ ಸೋಮದ ಹರ್ಷಜನಕವಾದ
ರಸವನ್ನು ಇಂದ್ರಾರ್ಥವಾಗಿ ಹಿಂಡು.

English Translation.

Pour out, priest, the most exhilarating (draught) of the sweet
(sacrificial) beverage, for he, the ever-mighty hero, alone is praised.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಏದು ಮಧ್ವಃ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿ ಎಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪಠಿಸುವ
ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವೈಕಲ್ಪಿಕಾನುರೂಪತ್ವಜವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಏದು ಮಧ್ವೋ
ಮದಿಂತರಮೇತೋನಿಂದ್ರಂ ಸ್ತವಾಮ ಸಖಾಯಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೮) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರ ಸ್ಥಾತರ್ಹರಿಣಾಂ ನಕಿಷ್ಕೇ ಪೂರ್ವ್ಯಸ್ತುತಿಂ |

ಉದಾನಂಶ ಶವಸಾ ನ ಭಂದನಾ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರ | ಸ್ಥಾತಃ | ಹರಿಣಾಂ | ನಕಿಃ | ತೇ | ಪೂರ್ವ್ಯಸ್ತುತಿಂ |

ಉತ್ | ಅನಂಶ | ಶವಸಾ | ನ | ಭಂದನಾ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಹರಿಣಾಂ ಸ್ಥಾತರಶ್ಚಾನಾಮಧಿಷ್ಠಾತರಿಂದ್ರ ತೇ ತ್ವದೀಯಾಂ ಪೂರ್ವ್ಯಸ್ತುತಿಂ ಪೂರ್ವ್ಯ-
ಯುಷಿಭಿಃ ಕೃತಾಂ ಸ್ತುತಿಂ | ಉಪಲಕ್ಷಣಂ | ಇದಾನೀಂತನ್ಯಃ ಕ್ರಿಯಮಾಣಾಮಪಿ ಸ್ತುತಿಂ ನಕಿರ್ನ
ಕಶ್ಚಿಚ್ಛವಸಾ ಬಲೇನೋದಾನಂಶ | ನ್ಯಾಪ್ನೋತಿ || ಅಶೂ ನ್ಯಾವೌ | ಲಿಪ್ಯಶ್ನೋತೇಕ್ಷೇತಿ ನುಟ |
ಛಾಂದಸೋ ಮುಮ್ || ಕಶ್ಚಿನ್ನಾತಿಕ್ರಾಮತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂಚಿ ಭಂದನಾ ಸರ್ವೈಃ ಪ್ರಾರ್ಥನೀಯತಾತ್
ಪೂಜನೀಯೇನ ಧನೇನ ಸ್ತುತ್ಯಾ ವಾ ತ್ವದೀಯಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ನ ಕಶ್ಚಿದತಿಕ್ರಾಮತಿ | ತ್ವತ್ತೋ ಬಲನಾನ್
ಧನೀ ಸ್ತುತ್ಯೋ ನಾನ್ಯೋ ನಾಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಹರಿಣಾಂ—ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ | ಸ್ಥಾತಃ—ಒಡೆಯನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ
ತೇ—ನಿನ್ನ | ಪೂರ್ವ್ಯಸ್ತುತಿಂ—ಹಿಂದಿನ ಯುಷಿಗಳಿಂದ ಕೃತವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನೂ (ಹಾಗೆಯೇ ಅಧುನಿಕವಾದ
ಸ್ತುತಿಯನ್ನೂ) | ಶವಸಾ—ಶಕ್ತಿಯಿಂದ | ನಕಿಃ ಉದಾನಂಶ—ಯಾರೂ ಮೀರಿಸಲಾರರು | ಭಂದನಾ—
ಪೂಜ್ಯವಾದ ಧನದಿಂದಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಸ್ತುತಿಯಿಂದಾಗಲಿ | ನ—ಯಾರೂ ಮೀರಿಸಲಾರರು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಯುಷಿಗಳಿಂದ ಕೃತವಾದ
ಸ್ತುತಿಯನ್ನೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಅಧುನಿಕವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನೂ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಲಿ, ಧನದಿಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಸ್ತುತಿ-
ಯಿಂದಾಗಲಿ ಯಾರೂ ಮೀರಿಸಲಾರರು.

English Translation.

Indra, ruler of horses, no one surpasses your ancient praise, either
for force or for fame.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಂ ವೋ ನಾಜಾನಾಂ ಪತಿಮಹೂಮಹಿ ಶ್ರವಸ್ಯವಃ |

ಅಪ್ರಾಯುಭೀರ್ಯಜ್ಞೇಭಿರ್ವಾವೃಧೇನ್ಯಂ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ವಃ | ನಾಜಾನಾಂ | ಪತಿಂ | ಅಹೂಮಹಿ | ಶ್ರವಸ್ಯವಃ |

ಅಪ್ರಾಯುಭಿಃ | ಯಜ್ಞೇಭಿಃ | ವಾವೃಧೇನ್ಯಂ || ೧೮ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಪ್ರಾಯುಭಿಃ ಕಮಸ್ವಪ್ರಮಾದ್ಯನ್ಮನುಷ್ಯಯುಕ್ತೈಃ | ಅಥನಾ | ಅಪ್ರಮತ್ತಾ ಏಕತ್ರ ಸ್ಥಿತ್ವೈವ ಕರ್ಮ ಕುರ್ವಂತಿ | ಕರ್ಮ ಪ್ರಾರಭ್ಯ ನಾನ್ಯಂ ದೇಶಂ ಗಚ್ಛಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಏವಂವಿಧಮನುಷ್ಯಯುಕ್ತೈರ್ಯಜ್ಞೇಭಿರ್ಯಜ್ಞೈಃ | ಏತಾದೃಶಮನುಷ್ಯೈರ್ಯಜ್ಞೈರ್ವಾ ವಾವೃಧೇನ್ಯಂ ವರ್ಧನೀಯಂ ನಾಜಾನಾಮನ್ನಾನಾಂ ಪತಿಂ ಸ್ವಾಮಿನಂ ವೋ ಯುಷ್ಮಯುಷ್ಮವ್ಯಸಂಬಂಧೇನ ಯುಷ್ಮದೀಯಂ ತಂ ತಾದೃಶಮಿದ್ರಂ ಶ್ರವಸ್ಯವೋ ವಯಮನ್ಮಹಾಮಾಃ ಸಂತೋಷಹೂಮಹಿ | ಅಹ್ಮಯಾಮಾಃ || ಹೃಯೋ ಜೇರ್ಲುಂಜಾ ಬಹುಲಂ ಛಂದಸೀತಿ ಸಂಪ್ರಸಾರಣಂ ||

| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅಪ್ರಾಯುಭಿಃ—ಪ್ರಮಾದರಹಿತವಾದ ಅನನ್ಯಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಯುಕ್ತರಾದ ಯಜಮಾನರುಳ್ಳ | ಯಜ್ಞೇಭಿಃ—ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ | ನಾವೃಧೇನ್ಯಂ—ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವವನೂ | ನಾಜಾನಾಃ—ಅನ್ನಗಳಿಗೆ | ಪತಿಂ—ಒಡೆಯನೂ | ವಃ—ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವನೂ ಆದ | ತಂ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಅವಸ್ಯವಃ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ | ಅಹೂಮಹಿ—ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪ್ರಮಾದರಹಿತವಾದ ಅನನ್ಯಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಯುಕ್ತರಾದ ಯಜಮಾನರುಳ್ಳ ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವವನೂ ಅನ್ನಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನೂ, ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವನೂ ಆದ ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾವು ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Desirous of food, we invoke your lord of viands, who is to be magnified by sacrifices (offered) by attentive (worshippers).

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಅಪ್ರಾಯುಭಿಃ—ಕರ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಗಮನವಿಲ್ಲದೇ, ಒಂದೇ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಕರ್ಮಮಾಡುವ ಯಜಮಾನರುಳ್ಳ ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏತೋ ನ್ವಿಂದ್ರಂ ಸ್ತವಾಮು ಸಖಾಯಃ ಸ್ತೋಮ್ಯಂ ನರಂ |

ಕೃಷ್ಣೀರ್ಯೋ ವಿಶ್ವಾ ಅಭ್ಯಸ್ತೇಕ ಇತ್ || ೧೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏತೋ ಇತಿ | ನು | ಇಂದ್ರಂ | ಸ್ತವಾಮು | ಸಖಾಯಃ | ಸ್ತೋಮ್ಯಂ | ನರಂ |

ಕೃಷ್ಣೀಃ | ಯಃ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಅಭಿ | ಅಸ್ತಿ | ಏಕಃ | ಇತ್ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಏವ ಶಸ್ತ್ರ ಏತೋ ನ್ವಿಂದ್ರಮಿತ್ಯೇತಾ ತೃಚೌವೈಕಲ್ಪಿಕೌ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನುರೂಪೌ | ಸೂತ್ರತಂ ಚ | ಏತೋ ನ್ವಿಂದ್ರಂ ಸ್ತವಾಮು ಸಖಾಯಃ ಸ್ತುಹೀಂದ್ರಂ ವ್ಯತ್ಸವತ್ | ಅ. ೭-೮ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಸಖಾಯಃ ಸಮಾನಖ್ಯಾನಾ ಮಿತ್ರಭೂತಾ ವಾ ಹೇ ಋತ್ವಿಜಃ ನು ಕ್ಷಿಪ್ರನೇತೋ | ಅಗಚ್ಛತೈವ | ಕಿಮರ್ಥಂ ತದಾಹ | ಸ್ತೋಮ್ಯಂ ಸ್ತೋಮಾರ್ಹಂ ನರಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ನೇತಾರಂ ತಮಿಂದ್ರಂ ಸ್ತವಾಮು | ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕರವಾಮು | ಯ ಇಂದ್ರ ಏಕ ಇದೇಕೋಽಸಹಾಯ ಏವ ಸನ್ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಕೃಷ್ಣೀಃ ಶತ್ರುಸೇನಾ ಅಭ್ಯಸ್ತಿ ಅಭಿಭವತಿ | ತಂ ಸ್ತವಾಮೇತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಖಾಯಃ—ಮಿತ್ರಭೂತರಾದ ಎಲೈ ಋತ್ವಿಜ್ಞಕ್ಕುಗಳೇ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಏಕ ಇತ್—ಅದ್ವಿತೀಯನಾಗಿ | ವಿಶ್ವಾಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಕೃಷ್ಣೀಃ—ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನು | ಅಭ್ಯಸ್ತಿ—ಉರುಳಿಸಿ ಸೋಲಿಸುವನೋ ಅಂತಹ | ಸ್ತೋಮ್ಯಂ—ಪೂಜಾರ್ಹನೂ | ನರಂ—ನೇತೃವೂ ಆದ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸ್ತವಾಮು—ಸ್ತುತಿಸೋಣ | ನು—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ | ಏತೋ—ದಯಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಿತ್ರಭೂತರಾದ ಎಲೈ ಋತ್ವಿಜ್ಞಕ್ಕುಗಳೇ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಅದ್ವಿತೀಯನಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸಿ ಸೋಲಿಸುವನೋ ಅಂತಹ ಪೂಜಾರ್ಹನೂ ನೇತೃವೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸೋಣ. ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ದಯಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Come, friends, let us glorify Indra, the leader, who is entitled to praise, who, single, overcomes all hostile hosts.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಏತೋ ನ್ನಿಂದ್ರಂ ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಈ ಎರಡು ತೃಚಗಳನ್ನು (ಅರು ಮುಕ್ತಗಳನ್ನು) ವೈಕಲ್ಪಿಕಸ್ತೋತ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಅನುರೂಪತೃಚಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿಸರಿಸಿದರೆ ಅಶ್ವಲಾಯನಶ್ಲೋಕ ಸೂತ್ರದ—ಏತೋ ನ್ನಿಂದ್ರಂ ಸ್ತನಾಮ ಸಖಾಯಃ ಸ್ತುತೀಂದ್ರಂ ವ್ಯಶ್ವವತ್ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೮) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗೋರುಧಾಯ ಗವಿಷೇ ದ್ಯುಕ್ಷಾಯ ದಸ್ಮ್ಯಂ ವಚಃ |

ಘೃತಾತ್ಸಾದೀಯೋ ಮಧುನಶ್ಚ ವೋಚತ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗೋರುಧಾಯ | ಗೋಷ್ಠೇ | ದ್ಯುಕ್ಷಾಯ | ದಸ್ಮ್ಯಂ | ವಚಃ |

ಘೃತಾತ್ | ಸ್ವಾದೀಯಃ | ಮಧುನಃ | ಚ | ವೋಚತ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಯತ್ವಿಜಃ ಅಗೋರುಧಾಯ | ಗಾಃ ಸ್ತುತೀ ರುಣದ್ಧೀತಿ ಗೋರುಧಃ | ನ ಗೋರುಧೋಽ-
ಗೋರುಧಃ | ತಾ ನ ವಿನಾಶಯತ್ಯಾದರೇಣ ಶೃಣೋತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾಪ್ಯಶಾಯ ಅತಃ ಏವ ಗವಿಷೇಃ
ಸ್ತೋತ್ರಾಣೀಚೈತೇ ದ್ಯುಕ್ಷಾಯ ದೀಪ್ಯಮಾನಾಯೇಂದ್ರಾಯ ದಸ್ಮ್ಯಂ ದರ್ಶನೀಯಂ ಘೃತಾತ್ಸಾದು-
ತರಾದಾಜ್ಯಾನ್ಮಧುನಶ್ಚ ಸ್ವಾದೀಯೋಽತಿಶಯೇನ ಸ್ವಾಮಭೂತಂ ವಚಃ ಸ್ತೋತ್ರರೂಪಂ ವಾಕ್ಯಂ
ವೋಚತ | ಖ್ರಾತ || ಯತ್ವಿಗ್ನಿಃ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಯಜಮಾನೋಽಸಿ ಕೃತವಾನ್ಯವತೀತಿ ಯದಿದಮಿಂದ್ರ-
ವಿಷಯಂ ವಚೋ ಘೃತಾನ್ಮಧುನಶ್ಚ ಸ್ವಾದುತರಂ ಭವತ್ವಿತ್ಯಾಶಾಸ್ತೇ | ತದಾಹ ಭಗವಾನಾಶ್ವಲಾಯನಃ |
ವಚ ಏವ ಮ ಇದಂ ಘೃತಾನ್ಮಧುನಶ್ಚ ಸ್ವಾದೀಯೋಽಸಿ ಪ್ರೀತಿಃ ಸ್ವಾದೀಯೋಽಸ್ತೀತ್ಯೇವ ತದಾಹ |
ಅ. ಗೃ. ೧-೧-೫ | ಇತಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಮುತ್ವಿಕ್ಕುಗಳೇ) ಅಗೋರುಧಾಯ—ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸದವನೂ | ಗವಿಷೇ—ಸ್ತುತಿ-
ಯನ್ನೇ ಅವೇಕ್ಷಿಸುವವನೂ | ದ್ಯುಕ್ಷಾಯ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ | ದಸ್ಮ್ಯಂ—

ಅಕರ್ಷಕವಾದುದೂ | ಘೃತಾತ್—ಘೃತಕ್ಕಿಂತಲೂ | ಮಧುನಶ್ಚ—ಮಧುವಿಗಿಂತಲೂ | ಸ್ವಾದೀಯಃ—
ಅಧಿಕವಾದ ರುಚಿಯಿಂದ ತೃಪ್ತಿಜನಕವಾಗುವ | ವಾಚಃ—ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವನ್ನು | ವೋಚತ—ಪಠಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಮತ್ಸ್ಯಕ್ಕುಗಳೇ, ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸದೇ ಅವುಗಳನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ
ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಅಕರ್ಷಕವಾದುದೂ, ಘೃತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮತ್ತು ಮಧುವಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾದ ರುಚಿಯಿಂದ
ಕೂಡಿ ತೃಪ್ತಿಜನಕವಾಗುವ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪಠಿಸಿರಿ.

English Translation.

Recite agreeable words, sweeter than clarified butter, or than Soma,
to the illustrious (Indra), who is gratified by eulogy, who rejects not praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಯಾಮಿತಾನಿ ವೀರ್ಯಾ ನ ರಾಧಃ ಪರ್ಯೇತವೇ |

ಜ್ಯೋತಿರ್ನ ವಿಶ್ವಮಭ್ಯಸ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣಾ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಯ | ಅಮಿತಾನಿ | ವೀರ್ಯಾ | ನ | ರಾಧಃ | ಪರ್ಯೇತವೇ |

ಜ್ಯೋತಿಃ | ನ | ವಿಶ್ವಂ | ಅಭಿ | ಅಸ್ತಿ | ದಕ್ಷಿಣಾ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ವೀರ್ಯಾ ವೀರ್ಯಾಣಿ ವೃತ್ತಹನನಾದಿಲಕ್ಷಣಾನಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾನ್ಯಮಿತಾನಿ
ಅಸ್ಯೇಯಂತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾನಿ ನಾನ್ಯಾನೀತಿ ಪರಿಮಿತಾನಿ ನ ಭವಂತಿ | ಯದ್ವಾ || ವಿಾರ್ಜ್ ಹಿಂಸಾಯಾಂ |
ಛಾಂದಸೋ ಹ್ರಸ್ವಃ || ಶತ್ರುಭಿರಹಿಂಸಿತಾನಿ ಭವಂತಿ | ತಥಾ ಯಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾಧೋ ಧನಂ ಪರ್ಯೇ-
ತವೇ ಶತ್ರುಭಿಃ ಪರಿಗಂತುಂ ಪ್ರಾಪ್ತುಂ ಶಕ್ಯಂ ನ ಭವತಿ | ಆತ ಏವ ಯಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಾ ಧನಂ ದಾನಂ
ವಿಶ್ವಮಭ್ಯಸ್ತಿ ಸರ್ವಂ ಸ್ತೋತೃಜನಮಭಿಭವತಿ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಜ್ಯೋತಿರ್ನ | ಜ್ಯೋತಿಷಾಮಯ-
ನತ್ಯಾಜ್ಞೋತಿರಂತರಿಕ್ಷಂ | ಯಥಾಂತರಿಕ್ಷಂ ಸರ್ವಲೋಕಂ ವಿಧಾಯ ತಿಷ್ಠತಿ ತದ್ವತ್ಸ್ತೋತೃಜನಂ
ಧನದಾನೇನ ಸಿದ್ಧತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಸ್ಯ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನ | ವೀರ್ಯಾ—ವೃತ್ತಹನನಾದಿ ಪರಾಕ್ರಮಕಾರ್ಯಗಳು | ಅಮಿತಾನಿ—
ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿವೆಯೋ (ಅಪ್ರತಿಹತವಾಗಿವೆಯೋ) | ರಾಧಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನ ಧನವು | ಪರ್ಯೇತವೇ—

ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪಹರಿಸಲು | ನೆ—ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೋ | ದಕ್ಷಿಣಾ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನ ಧನದಾನವು | ಜ್ಯೋತಿರ್ನ—
ಅಂತರಿಕ್ಷದಂತೆ | ವಿಶ್ವಂ—ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ | ಅಭ್ಯಸ್ತಿ—ಮೀರಿಸಿರುವುದೋ ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನ ವೃತ್ತಹನನಾದಿಕಾರ್ಯಗಳು ಅಪರಿಮಿತವೂ, ಅಪ್ರತಿಹತವೂ ಆಗಿರುವುದೋ, ಯಾವ
ಇಂದ್ರನ ಧನವು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪಹರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೋ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನ ಧನದಾನವು ಅಂತರಿಕ್ಷದಂತೆ ಸಮಸ್ತ
ವನ್ನೂ ಮೀರಿಸಿರುವುದೋ ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸು.

English Translation.

Whose energies are unbounded; whose wealth cannot be carried
away; whose bounty extends like the firmament over all.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ್ತುಹೀಂದ್ರಂ ವ್ಯಶ್ವವದನೋಮಿಂ ವಾಜಿನಂ ಯಮಂ |

ಅರ್ಯೋ ಗಯಂ ಮಂಹಮಾನಂ ವಿ ದಾಶುಷೇ || ೨೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸ್ತುಹಿ | ಇಂದ್ರಂ | ವ್ಯಶ್ವವತ್ | ಅನೋಮಿಂ | ವಾಜಿನಂ | ಯಮಂ |

ಅರ್ಯಃ | ಗಯಂ | ಮಂಹಮಾನಂ | ವಿ | ದಾಶುಷೇ || ೨೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಿಶ್ವಮನಃ ಅನೋಮಿಂ | ಉಮಿಂಹಿಂಸಾಕರ್ಮಾ | ಕೃಶ್ವಿದಪ್ಯಹಿಂಸ್ಯಂ | ಅಥವಾ
ಶತ್ರುಭಿರಗಂತವ್ಯಂ | ಆತ ಏವ ವಾಜಿನಂ ಬಲವಂತಂ ಯಮಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಸುನಿಯತಮೇತಾದೃಶ-
ಮಿಂದ್ರಂ ಸ್ತುಹಿ | ಸ್ತೋತ್ರೇ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ವ್ಯಶ್ವವತ್ | ಯಥಾ ವ್ಯಶ್ಯೋ ವಿಶ್ವಮನಸಃ ಪಿತೇಂದ್ರಮ-
ಸ್ತಾತ್ತದೃಷ್ಟುಹೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಸ್ತುತಶ್ಚೇತ್ ಅರ್ಯಃ ಸ್ವಾಮಿಂದ್ರೋ ದಾಶುಷೇ ಹವಿರ್ದತ್ತವತೇ
ಯಜಮಾನಾಯ ಮಂಹಮಾನಂ ಪೂಜ್ಯಮಾನಂ ಗಯಂ ಧನಂ | ಯದ್ವಾ | ದೇವಾನಾಂ ಪೂಜಾಯೈ
ಗಯಂ ಗೃಹಂ | ಗೃಹಮಸ್ತಿ ಚೇತ್ ದೇವಾ ಹವಿರ್ಭಿಃ ಪೂಜ್ಯಂತೇ | ಶಾದೃಶಂ ಗೃಹಂ ವಿಕರತಿ |
ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಧನಗೃಹಲಾಭಾಯ ಸ್ತುಹೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ಮುನಿಯೇ) ಅನೋಮಿಂ—ಯಾರಿಂದಲೂ ಅಹಿಂಸಿತನೂ | ವಾಜಿನಂ—
ಶಕ್ತಿಯುತನೂ | ಯಮಂ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ನಿಯಮನಕ್ಕೆ ಹೇತುವೂ (ಅಥವಾ ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ನಿಯಮ-)

ಮಿತನೂ) ಆದ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ವ್ಯತ್ಸವತ್—ನಿಮ್ಮ ಪಿತೃವಾದ ವ್ಯತ್ಸವನು ಸ್ತುತಿಸಿದಂತೆ | ಸ್ತುತಿ—ಸ್ತುತಿಸು | ಅರ್ಯಃ—ಪೂಜ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನು | ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಮಂಡಮಾನಂ—ಪೂಜ್ಯನಾದ | ಗಯಂ—ಧನವನ್ನು ಅಥವಾ ಗೃಹವನ್ನು | ವಿ—ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ಋಷಿಯೇ, ಯಾರಿಂದಲೂ ಅಹಂಸಿತನೂ, ಶಕ್ತಿಯುತನೂ, ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ನಿಯಮನಕ್ಕೆ ಹೇತುವೂ ಅಥವಾ ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಿತನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಪಿತೃವಾದ ವ್ಯತ್ಸವನು ಸ್ತುತಿಸಿದಂತೆ ನೀನೂ ಸ್ತುತಿಸು. ಪೂಜ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನು ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಅತಿಯಾಗಿ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಧನವನ್ನು ಅಥವಾ ಗೃಹವನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Glorify Indra, the unassailable, the powerful, the regulator (of men) as was done by Vyashwa ; he, the lord, gives a spacious dwelling to the donor (of the oblation).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏ॒ವಾ ನೂ॒ನಮು॑ಪ್ ಸ್ತು॒ತಿ ವೈ॑ಯತ್ಸ॒ ದಶ॑ಮಂ ನ॒ವಂ |

ಸು॒ವಿ॒ದ್ವಾಂಸಂ॑ ಚ॒ಕೃತ್ಯಂ॑ ಚ॒ರಣೀ॑ನಾಂ || ೨೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏ॒ವ | ನೂ॒ನಂ | ಉಪ್ | ಸ್ತು॒ತಿ | ವೈ॑ಯತ್ಸ॒ | ದಶ॑ಮಂ | ನ॒ವಂ |

ಸು॒ವಿ॒ದ್ವಾಂಸಂ॑ | ಚ॒ಕೃತ್ಯಂ॑ | ಚ॒ರಣೀ॑ನಾಂ || ೨೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೈಯತ್ಸ ವ್ಯತ್ಸಸ್ಯ ಪುತ್ರೇ ವಿಶ್ವಮನಃ ಚರಣೀನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ದೇಹೇ ಸ್ಥಿತಾನಾಂ ನನಾನಾಂ ಪ್ರಾಣಾನಾಂ ದಶಮಂ ದಶಸಂಖ್ಯಾ ಪೂರಕಂ | ತತ್ರ ಮಂತ್ರಃ | ನವ ವೈ ಪುರುಷೇ ಪ್ರಾಣಾ ಮನುಷ್ಯೇಷು ವರ್ತಮಾನಾ ಇಂದ್ರಸ್ತೇಷಾಂ ದಶಧಾ ಭವತೀಂದ್ರಸ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ದಶಧಾ ಚರಂತಮಿತಿ | ಏತಾದೃಶಂ ಅತ ಏವ ನವಂ ಸ್ತುತ್ಯಂ ಸುವಿದ್ವಾಂಸಮಂತರ್ಯಾಮಿತೃತ್ ಸುಷ್ಮ ಸರ್ವಂ ಜಾನಂತಂ ಚಕೃತ್ಯಂ ಭೂಯೋ ಭೂಯಃ ಕಾರ್ಯೇಷು ಸರ್ವೈರ್ನಮಸ್ಕರ್ತವ್ಯಂ ಏವಂವಿಧಮಿಂದ್ರನೇವ ನೂನಮಿದಾನೀಮುಪ್ ಸ್ತುತಿ | ಸಮೀಪೇ ಸ್ತುತಿ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ವೈಯತ್ನ—ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರನಾದ ಎಲೈ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ಋಷಿಯೇ | ಚರಣೇನಾಂ—ಮಾನವರ ದೇಹದೊಳಗಿರುವ ನವಪ್ರಾಣಗಳೊಡನೆ ಪೂರಕವಾದ | ದಶಮಂ—ಹತ್ತನೆಯ ಪ್ರಾಣರೂಪನೂ | ನವಂ—ಸ್ತುತ್ಯನೂ ಸುವಿದ್ವಾಂಸಂ—ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಸಕಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದವನೂ | ಚರ್ಕೃತ್ಯಂ ಏವ—ಪದೇ ಪದೇ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನೇ | ನೂನಂ—ಈಗ | ಉಪ ಸ್ತುತಿ—ಸ್ತುತಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರನಾದ ಎಲೈ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ಋಷಿಯೇ, ಮಾನವರ ದೇಹದೊಳಗಿರುವ ನವಪ್ರಾಣಗಳೊಡನೆ ಪೂರಕವಾದ ಹತ್ತನೆಯ ಪ್ರಾಣರೂಪನೂ, ಸ್ತುತ್ಯನೂ, ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಸಕಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದವನೂ, ಪದೇ ಪದೇ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನೇ ಈಗ ಸ್ತುತಿಸು.

English Translation.

Praise verily at present, son of Vyshwa, praise (Indra), who is the tenth of the pervading (vital principles), the adorable, the all-wise, to be honoured repeatedly (by sacred rites).

|| ಸಂಹಿತಾಮಾಠಃ ||

ವೇತ್ಥಾ ಹಿ ನಿರ್ಯುತೀನಾಂ ವಜ್ರಹಸ್ತ ಪರಿವೃಜಂ |

ಅಹರಹಃ ಶುಂಧ್ಯುಃ ಪರಿಪದಾಮಿವ || ೨೪ ||

| ಪದಪಾಠಃ ||

ವೇತ್ಥಾ | ಹಿ | ನಿರ್ಯುತೀನಾಂ | ವಜ್ರಹಸ್ತ | ಪರಿವೃಜಂ |

ಅಹರಹಃ | ಶುಂಧ್ಯುಃ | ಪರಿಪದಾಮಿವ || ೨೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇದಾನೀವ್ಯುಷಿರಿಂದ್ರಂ ಸಂಖೋಧ್ಯಾಹ | ಹೇ ವಜ್ರಹಸ್ತ ವಜ್ರಯುಕ್ತಹಸ್ತೇಂದ್ರ ನಿರ್ಯುತೀನಾಮುಪದ್ರವಕಾರಿಣಾಂ ರಕ್ಷಸಾಂ ಪರಿವೃಜಂ ಪರಿವರ್ಜನಂ | ಹಿರವಧಾರಣೇ | ತ್ವಮೇವ ವೇತ್ಥಾ | ಜಾನೀಷೇ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಅಹರಹಃ ಶುಂಧ್ಯುಃ | ಅಸ್ತಿಸ್ತನ್ನದಿತೇ ಸತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಅತ್ತೀಯಂ ಕರ್ಮ ಕೃತ್ವಾ ಶುದ್ಧಾ ಭವಂತೀತಿ ಶೋಧನಹೇತುತ್ವಾತ್ ಶುಂಧ್ಯುರಾದಿತ್ಯಃ | ಪರಿಪದಾಮಿವ ಪರಿಶೋಯಜಮಾನಾನಾಮಿವ | ಯದ್ವಾ ಪರಿಪದಾಂ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣಃ | ಪರಿತಃ ಪತೇತಾಂ ಪಕ್ಷಿಣಾಂ ವರ್ಜನಂ

ಸ್ವಸ್ಥಾನತ್ಯಾಗಮಹರಹಃ ಪ್ರತಿದಿವಸಂ ಯಥಾ ವೇತ್ತಿ | ಉದಿತೇ ಸೂರ್ಯೇ ಪಕ್ಷಿಣಃ ಸ್ವಸ್ಥಾನಂ
ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಸರ್ವತೋ ಗಚ್ಛಂತಿ ಖಲು | ಏವಂ ತೈಯಾಂದ್ರೇ ಸ್ವಬಲೇನ ಪ್ರಕಾಶಮಾನೇ ಸತಿ ಕತ್ರೇವಃ
ಸ್ವಪುರಾದಿ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಪಲಾಯಂತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಜ್ರಹಸ್ತ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಹರಹಃ—ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ | ಶುಂಭ್ಯಃ—
ಆದಿತ್ಯನು | ಪರಿಪದಾಂ ಇವ—ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಓಡುವ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಚಲನವನ್ನು ತಿಳಿಯುವಂತೆ |
ನಿರ್ಯತೀನಾಂ—ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಉಪದ್ರವಕಾರಿಗಳಾದ ಅಸುರರು | ಪರಿವೃಜಂ—ನಿನ್ನ ಬೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಅವರವರ
ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಓಡುವುದನ್ನು | ವೇತ್ಸ ಹಿ—ಅರಿಯುತ್ತೀಯಲ್ಲವೇ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಬೆಳಗಿದ್ದು ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಓಡುವ ಪಕ್ಷಿಗಳ
ಚಲನವನ್ನು ಆದಿತ್ಯನು ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಉಪದ್ರವಕಾರಿಗಳಾದ ಅಸುರರು ನಿನ್ನ ಬೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಅವರವರ
ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಓಡುವುದನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತೀಯಲ್ಲವೇ.

English Translation.

You are cognizant, wielder of the thunderbolt, of the departure of
evil beings, as the purifying sun day by day (is of that) of the (birds) flying
in all directions (from their roost).

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಪರಿಪದಾಂ ಇವ—ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಯಜಮಾನರ ಎಂದೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿದೆ. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಬೆಳಗಿದ್ದು
ಅನರವರ ಕರ್ಮನಿರತರಾಗಿ ನಾನಾಕಡೆಗಳಿಗೆ ಓಡಾಡುವ ಯಜಮಾನರು ಎಂದರ್ಥ.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ತದಿಂದ್ರಾವ ಆ ಭರಯೇನಾ ದಂಸಿಷ್ಠ ಕೃತ್ವನೇ |

ದ್ವಿತಾ ಕುತ್ಸಾಯ ಶಿಶ್ನಘೋ ನಿ ಚೋದಯ || ೨೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತತ್ | ಇಂದ್ರ | ಅವಃ | ಆ | ಭರ | ಯೇನ | ದಂಸಿಷ್ಠ | ಕೃತ್ವನೇ |

ದ್ವಿತಾ | ಕುತ್ಸಾಯ | ಶಿಶ್ನಘಃ | ನಿ | ಚೋದಯ || ೨೫ ||

|| ಸಾಯಂಋಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತದವಸ್ತದ್ರಕ್ಷಣಮಸ್ತುಭ್ಯಮಾ ಭರ | ಹೇ ದಂಸಿಷ್ಠಾತ್ಯಂತಂ ದರ್ಶನೀಯಂ ಯದ್ವಾ
ಶತ್ರುಣಾಮುಪಕ್ಷಸಯಿತರಿಂದ್ರ ಕೃತ್ವೇನೇ ಕರ್ಮ ಕುರ್ವತೇ ಯಜಮಾನಾಯ ತದರ್ಥಂ ಯೇನ
ಪಾಲನಮಕೃಥಾಃ ತದ್ರಕ್ಷಣಮಾ ಭರೇತಿ ಸಮನ್ವಯಃ | ಕಿಂಚ ಕುತ್ಸಾಯ ಕುತ್ಸನಾಮಕಾಯ
ರಾಜರ್ಷಯೇ ದ್ವಿತಾ ದ್ವಿಧಾ ದ್ವಿಪ್ರಕಾರೇಣ ಶಿಶ್ನುಃ ತ್ವಂ ಶತ್ರುನವಧೀಃ | ತಸ್ಮೈ ದ್ವೈಧಂ ಪಾಲನಮ-
ಕಾರ್ಷೀರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತದ್ರಕ್ಷಣಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ನಿ ಚೋದಯ | ನಿಶರಾಮತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರೇರಯ | ಯದ್ವಾ |
ಕೃತ್ವೇನ ಇತಿ ಸಾಮಾನ್ಯೇನೋಕ್ತಾ ನಿಃಶ್ಯೇಣ ತದೇವಾಹ ಕುತ್ಸಾಯೇತ್ಯಾದಿ | ಶೇಷಂ ಪೂರ್ವವತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದಂಸಿಷ್ಠ—ದರ್ಶನೀಯವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯೇನ—ಯಾವ ಪಾಲನ
ಕೃತ್ಯದಿಂದ | ಕುತ್ಸಾಯ—ಕುತ್ಸನ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ದ್ವಿತಾ—ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿ | ಶಿಶ್ನುಃ—ಶತ್ರುವನ್ನು
ಕೊಂದೆಯೋ | ತತ್ ಅವಃ—ಅದೇ ರಕ್ಷಣವನ್ನು | ಕೃತ್ವೇನೇ—ಕರ್ಮಕರ್ತನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೂ |
ಅ ಭರ—ಒದಗಿಸು | ನಿ ಚೋದಯ (ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೂ) ಅದನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದರ್ಶನೀಯವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಪಾಲನಕೃತ್ಯದಿಂದ ಕುತ್ಸನ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ
ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿ ನೀನು ಶತ್ರುವನ್ನು ಕೊಂದೆಯೋ ಅದೇ ರಕ್ಷಣವನ್ನು ಕರ್ಮಕರ್ತನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೂ
ಒದಗಿಸು. ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೂ ಅದನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸು.

English Translation.

Indra, of goodly aspect, bring to the offerer (of the oblation) that
(protection) wherewith to defend him you have twice slain (the foe) for
Kutsa ; show the same (care of us).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಮು ತ್ವಾ ನೂನಮಾಮಹೇ ನನ್ಯಂ ದಂಸಿಷ್ಠ ಸನ್ಯಸೇ |

ಸ ತ್ವಂ ನೋ ವಿಶ್ವಾ ಅಭಿಮಾತೀಃ ಸಕ್ಷಣಿಃ || ೨೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ಲೂಂ ಇತಿ | ತ್ವಾ | ನೂನಂ | ಅಮಹೇ | ನನ್ಯಂ | ದಂಸಿಷ್ಠ | ಸನ್ಯಸೇ |

ಸಃ | ತ್ವಂ | ನಃ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಅಭಿಮಾತೀಃ | ಸಕ್ಷಣಿಃ || ೨೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದಂಸಿಷ್ಠಾತಿಶಯೇನ ದರ್ಶನೀಯೇಂದ್ರ ನಮ್ಯಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಸ್ತೋತವ್ಯಂ ತಮು ತಾದೃಶ-
ಮೇವ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ನೂನಮಿದಾನೀಮಾಮಹೇ | ವಯಂ ಯಾಚಾಮಹೇ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಸಂನ್ಯಸೇ ||
ಅಸು ಕ್ಷೇಪಣೇ | ಭಾವೇ ಕ್ವಿಪ್ || ಸಂನ್ಯಾಸಾರ್ಥಂ ಯಾಚಾಮಹ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಸ ತಾದೃಶಸ್ತ್ವಂ
ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾ ಅಭಿಮಾತೀಃ ಶತ್ರುಸೇನಾಃ ಸಕ್ಷಣಿಃ || ಸಹೇಃ ಸನಿಶ್ಚತ್ಯಯಃ ||
ಸಹನಶೀಲೋಽಭಿಭವನಶೀಲೋ ಭವಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದಂಸಿಷ್ಠ—ಅತ್ಯಂತ ದರ್ಶನೀಯವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನಮ್ಯಂ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಸ್ತುತಿಗೆ
ಪಾತ್ರನಾದವನೂ | ತಮು—ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ನೂನಂ—ಈಗ | ಸಂನ್ಯಸೇ—
ನಮ್ಮ ಸುಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ | ಈಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ | ಸಃ—ಅಂತಹ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ | ತ್ವಂ—ನೀನು |
ನಃ—ನಮ್ಮ | ವಿಶ್ವಾಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಅಭಿಮಾತೀಃ—ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನು | ಸಕ್ಷಣಿಃ—ಸೋಲಿಸು-
ವವನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಂತ ದರ್ಶನೀಯವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರನೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ
ಆದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಈಗ ನಮ್ಮ ಸುಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅಂತಹ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮ ಸಮಸ್ತವಾದ
ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

(Indra) of goodly aspect, we implore you who are entitled to praise,
for (our) preservation; for you are the overcomer of all our adversaries.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯ ಋಕ್ವಾದಂಹಸೋ ಮುಚಿದ್ಯೋ ವಾರ್ಯಾತ್ಸಪ್ತ ಸಿಂಧುಷು |
ವಧದ್ವಾಸಸ್ಯ ತುವಿನ್ಯವ್ಲಾ ನೀನಮಃ || ೨೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಋಕ್ವಾತ್ | ಅಂಹಸಃ | ಮುಚಿತ್ | ಯಃ | ವಾ | ಆರ್ಯಾತ್ | ಸಪ್ತ | ಸಿಂಧುಷು |
ವಧಃ | ದ್ವಾಸಸ್ಯ | ತುವಿನ್ಯವ್ಲಾ | ನೀನಮಃ || ೨೨ ||

|| ಸಾಮಾನ್ಯಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪೂರ್ವೋದ್ಧರ್ಚಃ ಪರೋಕ್ಷಕೃತಃ | ಯ ಇಂದ್ರ ಋಕ್ಷಾತ್ || ಋಗ್ವೇದೋ ಮನುಷ್ಯಾನ್
ಕ್ಷಣೋತಿ | ಕ್ಷಣೋತೇರಾಣಾದಿಕೋ ದಪ್ರತ್ಯಯಃ || ತಸ್ಮಾದ್ರಕ್ಷಸೋ ಜಾತಾದಂಹಸಃ ಪಾಪರೂಪಾ-
ದುಪದ್ರವಾನ್ಮುಚತ್ ಮುಂಚತಿ | ರಾಕ್ಷಸ ಏನಂ ನ ಬಾಧತೇಕಿಂ ಪುನಸ್ತಂ ಹಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಪಿ ಚ ಯ
ಇಂದ್ರಃ ಸಪ್ತ ಸಿಂಧುಷು ಗಂಗಾದ್ಯಾಸು ನದೀಷು | ಯದ್ವಾ | ಸಪ್ತ ಸರ್ಪಣಶೀಲಾಸು ಸಿಂಧುಷು |
ತತ್ಪೂಲೇಷ್ಟಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಗಂಗಾಯಾಂ ಘೋಷ ಇತಿವತ್ | ಪಾ. ೧-೪-೪೨ | ತೇಷು ವರ್ತಮಾನಾನಾಂ
ಸ್ತೋತ್ರಾಣಾಮಾರ್ಯಾತ್ ಧನಾದಿಕಂ ಪ್ರೇರಯೇತ್ || ಋ ಗತಿಪ್ರಾಪಣಯೋಃ | ಅಶೀರ್ಲಿಙ್ಗಾ
ಗುಣೋತ್ಕರ್ಷಸಂಯೋಗಾದ್ಯೋಃ | ಪಾ. ೭-೪-೨೯ | ಇತಿ ಗುಣಃ | ಬಹುಲಂ ಛಂದಸೀತಿ
ಲಿಙ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಾಡಾಗಮಃ || ಅಥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಃ | ಹೇ ತುವಿನ್ಯಮ್ ಬಹುಧನೇಂದ್ರ ದಾಸಸ್ಯೋಪಕ್ಷಪಯಿ ತುರಸುರಸ್ಯ
ವಧರ್ಹನನಸಾಧಕಮಾಯುಧಂ ನೀನಮಃ | ನಮಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾರು | ಋಕ್ಷಾತ್—ಮಾನವರ ಹಿಂಸಾಕಾರಕರಾದ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ |
ಅಂಹಸಃ—ಪಾಪದಿಂದ | ಮುಂಚತ್—ಯಜಮಾನರನ್ನು ಬಿಡಿಸುವನೋ | ಯಃ ವಾ—ಯಾರು | ಸಪ್ತ—
ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಸಿಂಧುಷು—ಗಂಗಾದಿ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ | ಆರ್ಯಾತ್—ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು
ಪ್ರೇರಿಸುವನೋ (ಅವನು ಇಂದ್ರನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ) | ತುವಿನ್ಯಮ್—ಅನೇಕವಿಧವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ |
ದಾಸಸ್ಯ—ಹಿಂಸಾಕಾರಕನಾದ ಅಸುರನ | ವಧಃ—ವಧಸಾಧನವಾದ ಆಯುಧವನ್ನು | ನೀನಮಃ—
ಪ್ರಯೋಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾರು ಮಾನವರ ಹಿಂಸಾಕಾರಕರಾದ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಪಾಪದಿಂದ ಯಜಮಾನರನ್ನು ಬಿಡಿಸು
ವನೋ, ಯಾರು ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಗಂಗಾದಿ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುವನೋ
ಅವನು ಇಂದ್ರನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹಿಂಸಾಕಾರಕನಾದ ಅಸುರನ
ವಧಸಾಧನವಾದ ಆಯುಧವನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸು.

English Translation.

(He it is) who rescues men from the wickedness of evil beings, who
enriches (the dwellers) on the seven rivers: now hurl, you who abound
in wealth, your weapon at the Dasa.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ ವರೋ ಸುಷಾಮ್ನೋ ಸನಿಭ್ಯ ಆ ವಹೋ ರಯಿಂ |

ನೃಶ್ವೇಭ್ಯಃ ಸುಭಗೇ ವಾಜಿನೀವತಿ || ೨೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ | ವರೋ ಇತಿ | ಸುಸಾಮ್ನೇ | ಸನಿಭ್ಯಃ | ಆ | ಅವಹಃ | ರಯಿಂ |

ವ್ಯತಿಶ್ಲೇಛ್ಯಃ | ಸುಭಗೇ | ವಾಜಿನೀವತಿ || ೨೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅನೇನ ತೃಚೇನ ವರೋದಾಸಂ ಸ್ತೋಯತೇ | ಹೇ ವರೋ ವರುನಾಮಕ ರಾಜನ್ ಸುಷಾಮ್ನೇ ಸುಸಾಮ್ನೇ ಸುಷಮಾಖ್ಯಂ ರಾಜಾನಂ ಸ್ವಪಿತರಮುದ್ವಿಶ್ಯ ತಸ್ಯೋತ್ತಮಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತೃರ್ಥಂ ಸನಿಭ್ಯೋ ಭಿಕ್ಷುಮಾಣೇಭ್ಯ ಆ ಕೋಶಾದಾಹೃತ್ಯ ರಯಿಂ ಧನಂ ಯಥಾ ಪುರಾವಹಃ ಪ್ರಾಪಿತವಾನಸಿ ಅತಃ ಏವಮಿದಾನೀಂ ವ್ಯಶ್ಲೇಛ್ಯೋ ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರೇಭ್ಯೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ಧನಮಾವಹ | ವಾಜಿನೀವತೀತಿ ಸದಲಿಂಗಾದಿ-ಯಮುಷಸ್ಯಾ | ಆಯಂ ತೃಚೋಽಪುಷಸ್ಯ ಇತಿ ಶೌನಕೇನೋಕ್ತಂ | ಯಥಾ ವರೋಽಸುಷಾಮ್ನ ಇತ್ಯುತ್ತಮಸ್ತೌಷಸಸ್ತೃಚ ಇತಿ | ಹೇ ಸುಭಗೇ ಶೋಭನಧನಯುಕ್ತೇ ವಾಜಿನೀವತ್ಯೆನ್ನವತಿ || ಮತುಬನುನಾದಾರ್ಥಃ || ಯದ್ವಾ | ವಾಜೋ ವಾಜನಂ ಗಮನಮಸ್ಯಾಸ್ತೀತಿ ವಾಜಿನೈನ್ಮಂ | ತದ್ವತಿ ಹೇ ಉಷಃ ತ್ವಂ ಚಾಸ್ಮಭ್ಯಂ ಧನಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ | ವರೋಬ್ಧಧನದಾನಾತ್ತಸ್ಯ ದಾನಸ್ತುತಿಃ | ಯದ್ವಾ | ವಿಶ್ವಮನಾ ಋಷಿರ್ವರುಂ ಸಂಚೋಧ್ಯಾಹ | ಹೇ ಸುಭಗೇ ಶೋಭನಧನೇ ವಾಜಿನೀವತ್ಯೆನ್ನವತಿ ಹೇ ಉಷಃ ಯಥಾ ತ್ವಂ ಸುಷಾಮ್ನೇ ಸುಷಾಮನಾಮ್ನೇ ಮಮ ಪಿತ್ರೇ ಧನಂ ದತ್ತಾ ತೇನೈವ ಸುಷಾಮ್ನಾ ಸನಿಭ್ಯೋ ಯಾಚಮಾನೇಭ್ಯೋ ಧನಂ ಯಥಾ ಪ್ರಾಪಿತವತ್ಯಸಿ ತೇನ ಯಥಾ ದಾನಮುಕಾರಯಃ ಏವಂ ಮಹ್ಯಮಪಿ ಧನಂ ದತ್ತಾ ವ್ಯಶ್ಲೇಛ್ಯಃ || ಪೂಜಾಯಾಂ ಬಹುವಚನಂ || ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರಾಯ ವಿಶ್ವಮನಸೇ ಧನಂ ಪ್ರಾಪಯೇತಿ ಮಯಾಪಿ ದಾನಂ ಕರೋಮಿ | ಹೇ ವರೋ ಉಷಸಮೇವಂ ವದೇತ್ಯುಪಿರಾಹ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವರೋ—ವರುನಾಮಕನಾದ ಎಲೈ ರಾಜನೇ | ಸುಷಾಮ್ನೇ—ಸುಷಾಮನೆಂಬ ನಿನ್ನ ಪಿತೃವಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಲೋಕದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ | ಸನಿಭ್ಯಃ—ಯಾಚಕರಿಗೆ | ಆ—ನಿನ್ನ ಕೋಶದಿಂದ ತೆಗೆದು | ರಯಿಂ—ಧನವನ್ನು | ಯಥಾ—(ಹಿಂದೆ) ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ಅವಹಃ—ಕೊಟ್ಟಿಯೇ (ಹಾಗೆಯೇ) | ವ್ಯಶ್ಲೇಛ್ಯಃ—ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರರಾದ ನಮಗೂ ಈಗ ದಾನಮಾಡು | ಸುಭಗೇ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತಳೂ | ವಾಜಿನೀವತಿ—ಅನ್ನ ಯುಕ್ತಳೂ ಆದ ಎಲೈ ಉಷಸ್ಸೇ (ನೀನೂ ಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ದಾನಮಾಡು).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವರುನಾಮಕನಾದ ಎಲೈ ರಾಜನೇ, ಸುಷಾಮನೆಂಬ ನಿನ್ನ ಪಿತೃವಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಲೋಕದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಯಾಚಕರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಕೋಶದಿಂದ ತೆಗೆದು ಧನವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿಯೇ ಹಾಗೆಯೇ, ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರನಾದ ನಮಗೂ ಈಗ ದಾನಮಾಡು. ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತಳೂ, ಅನ್ನ ಯುಕ್ತಳೂ ಆದ ಎಲೈ ಉಷಸ್ಸೇ ನೀನೂ ನಮಗೆ ಧನವನ್ನು ದಾನಮಾಡು.

English Translation.

As you, Varu, have distributed vast wealth to those who have solicited (riches) on behalf of Sushaman, (so do you now distribute) to the descendants of Vyshwa; (and so too you), auspicious food-bestowing (Ushas).

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ವರೋ ಎಂದು ವರುವೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ, “ ಎಲೈ ವರುವೇ ನೀನು ಉಷಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು. ಹಿಂದೆ ಉಷಸ್ಸು ಸುಷಾಮನಿಗೆ ಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಅವನಿಂದ ಯಾಚಕರಿಗೆಲ್ಲಾ ಧನವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದಂತೆ ಈಗಲೂ ನನಗೆ ಕೊಡಿಸು ಎಂದು ನಮಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು” ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದರ್ಥವೂ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನಾರ್ಯಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಾ ವ್ಯಶ್ವಾ ಏತು ಸೋಮಿನಃ |

ಸ್ಥೂರಂ ಚ ರಾಧಃ ಶತವತ್ಸಹಸ್ರವತ್ || ೨೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಾರ್ಯಸ್ಯ | ದಕ್ಷಿಣಾ | ವ್ಯಶ್ವಾನ್ | ಏತು | ಸೋಮಿನಃ |

ಸ್ಥೂರಂ | ಚ | ರಾಧಃ | ಶತವತ್ಸ | ಸಹಸ್ರವತ್ || ೨೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅನಯಾ ಧನಮೃಷಿರಾದತ್ತವಾನಿತ್ಯಾದ | ನಾರ್ಯಸ್ಯ | ನರಹಿತೋ ನರ್ಯಃ | ತಸ್ಯಾಪತ್ಯಂ ನಾರ್ಯಃ || ತಸ್ಮಾತ್ಸಂಬಂಧಮಾತ್ರೇ ತಸ್ಯೇದಮಿತ್ಯರ್ಥ || ತಸ್ಯ ಸೋಮಿನಃ ಸೋಮವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ | ಯದ್ವಾ | ವ್ಯಶ್ವಾನಾಂ ವಿಶೇಷಣಂ | ತಾದೃಶಸ್ಯ ವರೋದ್ದಕ್ಷಿಣಾ ದಾನಂ ಸೋಮವತೋ ವ್ಯಶ್ವಾನ್ ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರಾನಸ್ಮಾನೈತು | ಅಗಚ್ಛತು | ಕಿಂಚಿ ಸ್ಥೂರಂ ಸ್ಥೂಲಂ ಶತವತ್ಸ-ಹಸ್ರವಚ್ಛತಸಹಸ್ರಧನಯುಕ್ತಂ ರಾಧೋಽನ್ಯಂ ಚಾಸ್ಮಾನಾಗಚ್ಛತು ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ನಾರ್ಯಸ್ಯ—ಮಾನವರಿಗೆ ಹಿತಕಾರಿಯಾದ ನರ್ಯನ ಪುತ್ರನಾದ ವರುವಿನ | ದಕ್ಷಿಣಾ—ದಾನವು | ಸೋಮಿನಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನರಾದ | ವ್ಯಶ್ವಾನ್-ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರನಾದ ನಮ್ಮನ್ನು | ಅಃ ಏತು—ಬಂದು ಸೇರಲಿ | ಸ್ಥೂರಂ—ಪ್ರಭೂತವಾದುದು | ಶತವತ್—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದು | ಸಹಸ್ರವತ್—ಸಂಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದು ಆದ | ರಾಧಃ ಚ—ಅನ್ನ ಸಂಪತ್ತುಗಳೂ ಕೂಡ ನಮಗೆ ಬಂದು ಸೇರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಾನವರಿಗೆ ಹಿತಕಾರಿಯಾದ ನರ್ಯನ ಪುತ್ರನಾದ ವರುವಿನಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ದಾನವು ಸೋಮವನ್ನು ಫಿಸುವ ಯಜ್ಞಕರ್ತರೂ, ವೃಶ್ವಪುತ್ರರೂ ಆದ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಂದು ಸೇರಲಿ. ಪ್ರಭೂತವಾದುದೂ, ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದೂ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದೂ ಆದ ಅನ್ನಸಂಪತ್ತುಗಳೂ ಕೂಡ ನಮಗೆ ಬಂದು ಸೇರಲಿ.

English Translation.

May the gifts of a humane (prince), when offering the soma libation extend to the Vyshwas, and substantial wealth by hundreds and thousand.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಸೋಮಿನಃ ಎಂಬುದು ವರುವಿಗೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ಯಜಮಾನನಾದ ವರುವಿನ (ದಕ್ಷಿಣೆಯು) ಎಂದೂ ಅನ್ವಯವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯತ್ತ್ವಾ ಪೃಚ್ಛಾದೀಜಾನಃ ಕುಹಯಾ ಕುಹಯಾಕೃತೇ |

ಏಷೋ ಅಪತ್ರಿತೋ ವಲೋ ಗೋಮುತೀಮವ ತಿಷ್ಠತಿ || ೩೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ತ್ವಾ | ಪೃಚ್ಛತ್ | ಈಜಾನಃ | ಕುಹಯಾ | ಕುಹಯಾಕೃತೇ |

ಏಷಃ | ಅಪತ್ರಿತಃ | ವಲಃ | ಗೋಮುತೀಂ | ಅವ | ತಿಷ್ಠತಿ || ೩೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇದಾನೀಮುಷಸಂ ಸಂಬೋಧ್ಯಾಭಿಧೀಯತೇ | ಹೇ ಕುಹಯಾಕೃತೇ ಸ ವರುಃ ಕುಹಯಾ ಕುತ್ರ ತಿಷ್ಠತೀತ್ಯೇತದಿಚ್ಛಯಾಭಿಲಕ್ಷಣಪ್ರವೃತ್ತಿರ್ಜಿಜ್ಞಾಸುಭಿಃ ಪುರಸ್ಕೃತೇ || ಕುಹಯಾಕೃತೇ || ಏತಾದೃಶೇ ಹೇ ಉಷಃ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಯದ್ಯದಾ ಕೃತ್ವಿಪೃಚ್ಛತ್ ಪೃಚ್ಛತಿ ಈಜಾನ ಇಷ್ಟವಾನ್ ವರುಃ ಕುಹಯಾ ಕೃತಿಷ್ಠತೀತಿ ಯದಾ ಪೃಚ್ಛತಿ ತದಾನೀಮಪತ್ರಿತಃ ಸರ್ವೈರಾಪ್ತಿತಃ | ಯದ್ವಾ | ವಿವೃತದ್ವಾರಃ | ಯದಾ ಯಾಚಮಾನಾ ಅಗಚ್ಛಂತಿ ತದಾ ದಾನಾರಿಕಾ ನ ಪ್ರತಿಬದ್ಧಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದೃಶೋ ಬಲೋ ವರಃ ಸ್ಯಬಲೇನಾವರಕಃ ಶತ್ರುಣಾಂ | ಯದ್ವಾ | ಭಿಕ್ಷೂಣಾಂ ಧನಾದಿಪ್ರದಾನೇನಾವರಿತಾ | ಏಷೋ ಏಷ ವರುಗೋಮುತೀಮೇತನ್ನಾಮಿಕಾಂ ನದೀಂ || ಕಾಲಾಧ್ವನೋರಿತಿ ದ್ವಿತೀಯಾ || ತಸ್ತಾಸ್ತೀರೇವ ತಿಷ್ಠತೀತಿ ತದಾನೀಂ ತ್ವಂ ಕಥಯಿಸಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಸದಾರ್ಥ ||

ಕುಹಯಾಕೃತೇ—ವರುವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನೆಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲ್ಪಡುವ ಎಲೈ ಉಷಸ್ಸೇ ||
 ಈಜಾನೇ—ಯಜ್ಞಕರ್ತನಾದ ವರುವು | ಕುಹಯಾ—ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು | ಯೇತೇ—ಯಾವಾಗ | ತ್ವಾ—
 ನಿನ್ನನ್ನು | ಪೃಚ್ಛಾತೇ—ಕೇಳುವನೋ ಆಗ | ಅಪಶ್ರಿತೇ—ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ರಯನೂ | ವಲಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು
 ಎದುರಿಸುವವನೂ ಆದ | ಏಷಃ—ವರುವು | ಗೋಮತೀಂ—ಗೋಮತೀನದಿಯ ದಡದ ಮೇಲೆ |
 ಅವ ತಿಷ್ಠತಿ—ತಂಗಿದ್ದಾನೆ (ಎಂದು ಹೇಳು).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವರುವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನೆಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲ್ಪಡುವ ಎಲೈ ಉಷಸ್ಸೇ, “ಯಜ್ಞಕರ್ತನಾದ ವರುವು
 ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ಆಗ, “ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ರಯನಾದ ವರುವು ಗೋಮತೀ
 ನದಿಯ ದಡದ ಮೇಲಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದು ತಿಳಿಸು.

English Translation.

If any ask of you, (Ushas), when anywhere present, where the
 sacrificer (Varu dwells), (reply) the powerfull (prince), the refuge of all,
 abides on (the banks of) the Gomathi river.

ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತಾ ವಾಮಿತಿ ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯೇಚಂ ಪಂಚಮಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರೇಯಮನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ತಾ
 ವಾಂ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿನೈಫ್ಯತ್ರಾವರುಣಂ ದಶಮ್ಯಾದ್ಯಾಸ್ತಿಸ್ತೋ ವೈಶ್ವದೇವ್ಯ ಉಪಾಂತೋಷ್ಣಿಗ್ಗರ್ಭೇತಿ |
 ವೈಶ್ವಪುತ್ರೋ ವಿಶ್ವಮನಾ ಯುಷಿಃ | ಉಷ್ಣಿಕ್ ಛಂದಃ | ಉಪಾಂತೋಷ್ಣಿಗ್ಗರ್ಭಾ ಪರ್ತುಸಪ್ತೌ-
 ಕಾದಶಾ ಉಷ್ಣಿಗ್ಗರ್ಭಾ | ಅನು. ೪-೩ | ಇತಿ ತಲ್ಲಕ್ಷಣೋಪೇತತ್ವಾತ್ | ದಶಮ್ಯೇಕಾದಶೀ ದ್ವಾದಶ್ಯೋ
 ವೈಶ್ವದೇವ್ಯೋಽವಶಿಷ್ಟಾನಾಂ ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ದೇವತಾ || ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ತಾ ವಾಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಐದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
 ಇದರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಯುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ತಾ ವಾಂ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿನೈಫ್ಯತ್ರಾವರುಣಂ
 ದಶಮ್ಯಾದ್ಯಾಸ್ತಿಸ್ತೋವೈಶ್ವದೇವ್ಯ ಉಪಾಂತೋಷ್ಣಿಗ್ಗರ್ಭಾ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ವೈಶ್ವ
 ಪುತ್ರನಾದ ವಿಶಮನಾಃ ಎಂಬವನು ಋಷಿಯು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಹತ್ತು, ಹನ್ನೊಂದು, ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಋಕ್ಯುಗಳಿಗೆ
 ವಿಶ್ವದೇವತೆಗಳು ದೇವತೆಯು; ಉಳಿದ ಋಕ್ಯುಗಳಿಗೆ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು ದೇವತೆಯು; ಉಷ್ಣಿಕ್‌ಛಂದಸ್ಸು.

ಕೊನೆಯ ಋಕ್ತಿನ ಹಿಂದಿನ ಋಕ್ತು ಎಂದರೆ ೨೩ ನೆಯ ಋಕ್ತು ಉಷ್ಣಿಗ್ಗರ್ಭಾ ಎಂಬ ಛಂದಸ್ಸಿನದು. ಒಂದು ಋಕ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪಾದಗಳಿದ್ದು ಮೊದಲನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಆರು ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ಎರಡನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಏಳು ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ಮೂರನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದಕ್ಷರಗಳೂ ಇದ್ದರೆ ಆ ಋಕ್ತು ಉಷ್ಣಿಗ್ಗರ್ಭಾ ಎಂಬ ಛಂದಸ್ಸಿನವು ಎಂದು ಸೂಕ್ತವಿನ್ಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೨೫

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೫ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೨೧, ೨೨, ೨೩, ೨೪, ೨೫ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ತಂಜ್ಞ—೨೪ ||

|| ಋಷಿ—ವಿಶ್ವಮನಾ ವೈಯತ್ನಃ ||

|| ದೇವತಾ—೧-೯, ೧೩-೨೪. ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ | ೧೦-೧೨. ವಿಶ್ವದೇವಾಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧-೨೨, ೨೪. ಉಷ್ಣಿಕ್ | ೨೩. ಉಷ್ಣಿಗ್ಗರ್ಭಾ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಾ ನಾಂ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಗೋಪಾ ದೇವಾ ದೇವೇಷು ಯಜ್ಞಯಾ |

ಋತಾನಾನಾ ಯಜಸೇ ಪೂತದಕ್ಷಸಾ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಾ | ನಾಂ | ವಿಶ್ವಸ್ಯ | ಗೋಪಾ | ದೇವಾ | ದೇವೇಷು | ಯಜ್ಞಯಾ |

ಋತನಾನಾ | ಯಜಸೇ | ಪೂತದಕ್ಷಸಾ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಸರ್ವಸ್ಯ ಲೋಕಸ್ಯ ಗೋಪಾ ಗೋಪಾಯಿತಾರೌ ದೇವಾ ದೇವಾ ದ್ಯೋತನಸೀಲೌ ದೇವೇಷು ಮಧ್ಯೇ ಯಜ್ಞಯಾ ಯಜ್ಞಾರ್ಹೌ ತಾ ತೌ ತಾದ್ಯಶೌ ನಾಂ ಯುನಾಂ ಹವಿಷ್ಪ್ರದಾನಾರ್ಥಂ ಯಜಮಾನಂ ಭಜಥಃ | ಅತಃ ಏವ ಹೇ ವಿಶ್ವಮನಃ ಋತಾನಾನಾರ್ತಾನಾಂ ಸತ್ಯವಂತೌ ಯಜ್ಞವಂತೌ ನಾ ಪೂತದಕ್ಷಸಾ ಶುದ್ಧಬಲೌ | ಆನಾಂ ಬಲವಂತಾವಿತಿ ವಚನಮಾತ್ಮೇಣ ಭಲವಂತೌ ನ ಭವತಃ ಕಿಂತು ಯಥಾರ್ಥತ್ವೇನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಂತೌ | ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಯಜಸೇ | ಹವಿರ್ಭಿಃ ಪೂಜಯಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನರೂ | ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ | ಯಜ್ಞಯಾ—ಪೂಜಾರ್ಹರೂ | ತಾ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಅದ ಎಲೈ ಮಿತ್ರಾವರುಣರೇ | ನಾಂ—ನೀವಿಬ್ಬರೇ | ವಿಶ್ವಸ್ಯ—ಸಕಲ ಲೋಕಗಳಿಗೂ |

ಗೋಪಾ—ರಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದೀರಿ | (ಎಲೈ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ಋಷಿಯೇ) ಋತಾನಾನಾ—ಸತ್ಯವಂತರೂ ||
ಪೂತೆದಕ್ಷಸಾ—ಶುದ್ಧವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ | ಯೇಜಸೇ—ಆರಾಧಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಕಾಶಮಾನರೂ, ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಪೂಜಾರ್ಹರೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಎಲೈ ಮಿತ್ರಾವರುಣರೇ, ನೀವಿಬ್ಬರೇ ಸಕಲ ಲೋಕಗಳಿಗೂ ರಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಎಲೈ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ಋಷಿಯೇ, ಸತ್ಯವಂತರೂ, ಶುದ್ಧವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಆರಾಧಿಸು.

English Translation.

You two are the protectors of the universe, divine, and to be adored among the gods; therefore, (Vyshwamanas), you sacrifice to the pair who are observent of truth and endowed with real power.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಿತ್ರಾ ತನಾ ನ ರಥ್ಯಾ ವರುಣೋ ಯಶ್ಚ ಸುಕ್ರತುಃ |
ಸನಾತ್ಸುಜಾತಾ ತನಯಾ ಧೃತವ್ರತಾ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಿತ್ರಾ | ತನಾ | ನ | ರಥ್ಯಾ | ವರುಣಃ | ಯಃ | ಚ | ಸುಕ್ರತುಃ |
ಸನಾತ್ | ಸುಜಾತಾ | ತನಯಾ | ಧೃತವ್ರತಾ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸುಕ್ರತುಃ ಶೋಭನಕರ್ಮಾ ಯೋ ವರುಣಃ ಸುಕರ್ಮಾ ಮಿತ್ರಾ ಚ ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ |
ಶೀಘ್ರಶ್ಚ | ತನಾ | ತನ್ನಂತಿ ಮುಕುಟಕಟಿಕಾದಿನೇತಿ ತನಾನಿ ಧನಾನಿ | ನಶ್ಚಾರ್ಥೇ | ಧನಾನಿ ಚ ರಥ್ಯಾ
ರಥ್ಯಾ ನೇತಾರೌ | ಯದ್ವಾ | ಧನಾನಿ ಕರ್ಮಣಃ ಕರ್ತ್ರೇತೇಕ್ಷತಾತ್ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಾಮಿತಿ ಸಂಬಧ್ಯತೇ |
ತಾದ್ಯಶ್ಚ ರಥ್ಯಾ ರಥವಂತೌ ಸನಾತ್ಸಿರಾದೇವ ಸುಜಾತಾ ಸುಜಾತೌ ಶೋಭನಜನ್ಮನೌ | ತದೇವಾದ |
ತನಯಾ ತನಯಾವದಿತೇಃ ಪುತ್ರೌ ಧೃತವ್ರತಾ ಧೃತವ್ರತೌ ಧೃತಕರ್ಮಾಣೌ ತಾ ಯೇಜಸ ಇತಿ
ಪೂರ್ವಣಿ ಸಮನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ | ವರುಣಃ—ವರುಣನು | ಸುಕ್ರತುಃ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೋ | ನ—
ಮತ್ತು | ಮಿತ್ರಾ ಚ—ಅದೇ ಗುಣವುಳ್ಳ ಯಾವ ಮಿತ್ರನಿರುವನೋ ಈ ಮಿತ್ರಾವರುಣರಿಬ್ಬರೂ | ತನಾ—

ಧನಪ್ರದರೂ | ರಥಾ—ಕರ್ಮನೇತೃಗಳೂ | ಸನಾತ್—ಆದಿಯಿಂದಲೇ | ಸುಜಾತಾ—ಉತ್ತಮವಾದ
ಜನ್ಮವುಳ್ಳವರೂ | ತನಯಾ—ಅದಿತಿಪುತ್ರರೂ | ಧೃತವ್ರತಾ—ನಿಯಮದಿಂದ ವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಂತೆ
ಪ್ರೇರಿಸುವವರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ (ಇಂತಹ ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸು).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ವರುಣನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೋ, ಅದೇ ಗುಣವುಳ್ಳ ಯಾವ ಮಿತ್ರನಿರುವನೋ,
ಈ ಮಿತ್ರಾವರುಣರಿಬ್ಬರೂ ಧನಪ್ರದರೂ, ಕರ್ಮನೇತೃಗಳೂ, ಆದಿಯಿಂದಲೇ ಉತ್ತಮವಾದ ಜನ್ಮವುಳ್ಳವರೂ, ಅದಿತಿ
ಪುತ್ರರೂ, ನಿಯಮದಿಂದ ವ್ರತನಿಯಾಮಕರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ ಇಂತಹ ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸು.

English Translation.

Mitra and Varuna, doers of good deeds, (diffusers of) riches, who
are the charioteers (of men), well born of old, the sons (of Aditi) observant
of vows, (you are worshipped by me).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಾ ಮಾತಾ ವಿಶ್ವವೇದಸಾಸುರ್ಯಾಯ ಪ್ರಮಹಸಾ |

ಮಹೀ ಜಜಾನಾದಿತಿರ್ಯತಾವರೀ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಾ ! ಮಾತಾ | ವಿಶ್ವವೇದಸಾ | ಅಸುರ್ಯಾಯ | ಪ್ರಮಹಸಾ |

ಮಹೀ | ಜಜಾನ | ಅದಿತಿಃ | ಯತವರೀ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅದಿತೇಶ್ವನಯತ್ವಮೇವ ಸ್ಫುಟಯತಿ | ವಿಶ್ವವೇದಸಾ ವಿಶ್ವವೇದಸೌ ಸರ್ವಧನೌ | ಯದ್ವಾ |
ವಿಶ್ವಾನಿ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾತ್ಮಕಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ವಿದತುರ್ಜಾನೀತ ಇತಿ ವಿಶ್ವವೇದಸೌ | ಪ್ರಮಹಸಾ
ಪ್ರಮಹಸೌ ಪ್ರಕೃಷ್ಠತೇಜಸ್ಕೌ ತಾ ತಾ ತಾದ್ಯೌ ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ಮಹೀ ಮಹತ್ಕೃತಾವರೀ ಸತ್ಯವತೀ
ಮಾತಾ ದೇವಮಾತಾದಿತಿರ್ಜಜಾನ | ಜನಯಾಮಾಸ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಅಸುರ್ಯಾಯಾಸುರಾಣಾಂ
ಹಂತ್ರೇ ಬಲಾಯ | ಅಸುರಾನ್ ಹಂತುಮುಕ್ತಾದಿತವತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿರ್ದಾರ್ಥ ||

ವಿಶ್ವವೇದಸಾ—ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಸಕಲ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ತಿಳಿದವರೂ | ಪ್ರಮಹಸಾ—
ಉತ್ಕೃಷ್ಟಮವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವರೂ | ತಾ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನು | ಮಹೀ—ಮಹತ್ಕೃತರೂ

ವುಳ್ಳವಳೂ | ಋತಾವರೀ—ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪಳೂ | ಮಾತಾ—ದೇವಮಾತೆಯೂ ಆದ | ಅದಿತಿಃ—ಅದಿತಿಯು |
ಅಸುರಾರ್ಯಯೆ—ಅಸುರರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು | ಜಜಾನೆ—ಹಡೆದಳು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಸಕಲ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ತಿಳಿದವರೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವರೂ,
ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನು ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವಳೂ, ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪಳೂ ದೇವಮಾತೆಯೂ ಆದ ಅದಿತಿಯು
ಅಸುರರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು ಹಡೆದಳು.

English Translation.

The great and veracious Aditi, the mother (of the gods), gave birth
to those two who are possessed of all affluence, and shinning with great
splendour, for the (destrucation of the) Asuras.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಹಾಂತಾ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಸಮ್ರಾಜಾ ದೇವಾನಸುರಾ |

ಋತಾನಾನಾವೃತಮಾ ಘೋಷತೋ ಬೃಹತ್ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಹಾಂತಾ | ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ | ಸಮ್ರಾಜಾ | ದೇವಾ | ಅಸುರಾ |

ಋತವಾನಾ | ಋತಂ | ಆ | ಘೋಷತಃ | ಬೃಹತ್ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಹಾಂತಾ ಗುಣಾಧಿಕೈನ ಮಹಾಂತಾ ಸಮ್ರಾಜಾ ಸಮ್ರಾಜಾ ಸಮ್ಯಗ್ವಿಷ್ಯಮಾನಾವಸುರಾ-
ವಸುರಾ ಬಲವಂತಾ | ಯದ್ವಾ | ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿತಯೋ ಪ್ರೇರಕಾ | ಋತಾನಾನಾ ಸತ್ಯವಂತಾ-
ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ದೇವಾ ಬೃಹತ್ ಸ್ತೋತ್ರಶ್ರಾದಿನಾ ಮಹಾಂತವೃತಂ ಯಜ್ಞಮಾ ಘೋಷತಃ |
ಸ್ತದೀಪ್ತಾ ಪ್ರಕಾಶಯತಃ || ಘುಷೇರ್ಲಠಿ ರೂಪಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಮಹಾಂತಾ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವರೂ | ಸಮ್ರಾಜಾ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವರೂ |
ಅಸುರಾ—ಶಕ್ತಿಯುತರೂ | ದೇವಾ—ದೇವತಾತ್ಮರೂ ಆದ | ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ—ಮಿತ್ರಾವರುಣರು |

ಬೃಹತ್—ಸ್ತೋತ್ರಶಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದ | ಋತಂ—ಯಜ್ಞವನ್ನು | ಆ ಘೋಷತಃ—
ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾನಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವರೂ, ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವರೂ, ಶಕ್ತಿಯುತರೂ, ದೇವತಾತ್ಮರೂ
ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು ಸ್ತೋತ್ರಶಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

The great Mitra and Varuna, the two sovereign and powerful
deities, the observers of truth, illumine our solemn rite.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ನಸಾತಾ ಶವಸೋ ಮಹಃ ಸೂನೂ ದಕ್ಷಸ್ಯ ಸುಕ್ರತೂ |

ಸೃಪ್ರದಾನೂ ಇಷೋ ವಾಸ್ತುಧಿ ಕ್ಷಿತಃ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಸಾತಾ | ಶವಸಃ | ಮಹಃ | ಸೂನೂ ಇತಿ | ದಕ್ಷಸ್ಯ | ಸುಕ್ರತೂ ಇತಿ ಸುಕ್ರತೂ |

ಸೃಪ್ರದಾನೂ ಇತಿ ಸೃಪ್ರದಾನೂ | ಇಷಃ | ವಾಸ್ತು | ಅಧಿ | ಕ್ಷಿತಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಹೋ ಮಹತಃ ಶವಸೋ ಬಲಸ್ಯ ನಸಾತಾ ನಸಾತೌ ಪೌತ್ರೌ | ಬಲತ ಉತ್ಪಾದಿತಾವಿತಿ
ಬಲಸ್ಯ ಪೌತ್ರೌ | ತಾದೃಶೌ ದಕ್ಷಸ್ಯ | ದಕ್ಷ ವೃದ್ಧೌ ಶೀಘ್ರಾರ್ಥೇ ಚೇತಿ ದಕ್ಷೋ ವೇಗಃ | ತಸ್ಯ ಸೂನೂ
ಪುತ್ರೌ | ಬಲಾದ್ಯೇಗ ಇತಿ ತಯೋಃ ಪುತ್ರತ್ವಂ | ತೌ ಸುಕ್ರತೂ ಶೋಭನಕರ್ಮಾಣೌ ಸೃಪ್ರದಾನೂ
ಸೃಪ್ರತಧನಾದಿದಾನೌ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾವಿಷೋಽನ್ನಸ್ಯ ವಾಸ್ತು ನಿವಾಸಸ್ಥಾನೇಧಿ ಕ್ಷಿತಃ | ಅಧಿವಸತಃ ||
ಅಧಿವೇಶತಿ ವಾಸ್ತುನಃ ಕರ್ಮಸಂಜ್ಞಾ | ಕ್ಷಯತೇರ್ಲಟಿ ಛಾಂದಸೋ ವಿಕರಣಸ್ಯ ಲುಕ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಹಃ—ಮಹತ್ತಾದ | ಶವಸಃ—ಬಲಕ್ಕೆ | ನಸಾತಾ—ಪೌತ್ರರೂ | ದಕ್ಷಸ್ಯ—ವೇಗಕ್ಕೆ |
ಸೂನೂ—ಪುತ್ರರೂ | ಸುಕ್ರತೂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವರೂ | ಸೃಪ್ರದಾನೂ—ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ದಾನ
ಮಾಡುವವರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು | ಇಷಃ—ಅನ್ನಕ್ಕೆ | ವಾಸ್ತು—ನಿವಾಸಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ | ಅಧಿ ಕ್ಷಿತಃ—
ವಸಿಸುತ್ತಾರೆ. (ಒಡೆಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ)

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಹತ್ತಾದ ಬಲಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರೂ, ವೇಗಕ್ಕೆ ಪುತ್ರರೂ, ಉತ್ತಮನಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವರೂ, ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವವರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾ ವರುಣರು ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯರಾಗಿ ಆದರ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Grandsons of mighty strength, sons of energy, doers of good deeds liberal benefactors, they preside over the habitation of food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಂ ಯಾ ದಾನೋನಿ ಯೇಮಥುದಿವ್ಯಾಃ ಪಾರ್ಥಿವೀರಿಷಃ |
ನಭಸ್ತೀರಾ ವಾಂ ಚರಂತು ವೃಷ್ಟಯಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಂ | ಯಾ | ದಾನೋನಿ | ಯೇಮಥುಃ | ದಿವ್ಯಾಃ | ಪಾರ್ಥಿವೀಃ | ಇಷಃ |
ನಭಸ್ತೀಃ | ಅ | ವಾಂ | ಚರಂತು | ವೃಷ್ಟಯಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಯೌ ಯುನಾಂ ದಾನೋನಿ ದೇಯಾನಿ ಧನಾನಿ ಸಂ ಯೇಮಥುಃ ಅಸ್ಮಾಸು ಸಂಯಚ್ಛತಂ ತಥಾ ದಿವ್ಯಾ ದಿವ್ಯಾನಿ ದಿವಿ ಭವಾನಿ ಪಾರ್ಥಿವೀಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮುತ್ಪನ್ನಾನೀಷೋನ್ಮಾನಿ ಸಂಯಚ್ಛತಂ | ವೃಷ್ಟ್ಯಭಾವೇ ಕಥಮನ್ನಂ ಲಭ್ಯತ ಇತಿ ಚೇತ್ ತದುಚ್ಯತೇ | ನಭಸ್ತೀರುದಕವತ್ಸೋ ವೃಷ್ಟಯಸ್ತಾದೃಶಾ ವಾಂ ಯುನಾಮಾ ಚರಂತು | ಉಪತಿಷಂತು | ಯದಾ ವೃಷ್ಟ್ಯವೇಲಾ ತದಾ ವರ್ಷತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಮಿತ್ರಾ ವರುಣರೇ) ಯಾ ದಾನೋನಿ—ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಧನಗಳನ್ನು | ಸಂ ಯೇಮಥುಃ—ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಿರಿ | ದಿವ್ಯಾಃ—ದ್ಯುಲೋಕೋತ್ಪನ್ನವಾದವೂ | ಪಾರ್ಥಿವೀಃ—ಪೃಥಿವಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದವೂ ಆದ | ಇಷಃ—ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಿರಿ | ನಭಸ್ತೀಃ—ಉದಕಪೂರ್ಣವಾದ | ವೃಷ್ಟಯಃ—ವೃಷ್ಟಿಗಳು | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಅ ಚರಂತು—ಸೇವಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಮಿತ್ರಾವರುಣರೇ, ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಧನಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಿರಿ. ದ್ಯುಲೋಕೋತ್ಪನ್ನವಾದವೂ, ಪೃಥಿವಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದವೂ ಆದ ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಿರಿ. ಉದಕಪೂರ್ಣವಾದ ವೃಷ್ಟಿಗಳು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸೇವಿಸಲಿ.

English Translation.

Bestow (upon us) good gifts, viands, whether of heaven or earth :
may the water-shedding rains atten upon you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಧಿ ಯಾ ಬೃಹತೋ ದಿವೋ ಅಭಿ ಯೂಥೇವ ಪಶ್ಯತಃ |

ಋತಾನಾನಾ ಸಮ್ರಾಜಾ ನಮಸೇ ಹಿತಾ || ೭ ||

|| ಪದನಾಠಃ ||

ಅಧಿ | ಯಾ | ಬೃಹತಃ | ದಿವಃ | ಅಭಿ | ಯೂಥ್ಯಾ ಇವ | ಪಶ್ಯತಃ |

ಋತ್ಯನಾನಾ | ಸಂರಾಜಾ | ನಮಸೇ | ಹಿತಾ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಾ ಯೌ ಮಿತ್ರವರುಣೌ ಬೃಹತೋ ದಿವೋ ದ್ಯೋತಮಾನಾನ್ದೇವಾನಧಿ ಪಶ್ಯತಃ | ತತ್ರ
ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಯೂಥೇವ ಯಥಾ ವೃಷಭೋ ಗೋಯೂಥಾನಿ ರಂತುಮಭ್ಯಭಿಮುಖಂ ಪಶ್ಯತಿ
ತದ್ವೇದೇತಾ ಸ್ವವೀರ್ಯೇಣಾಸುರಾನ್ದತ್ವಾ ದೇವಾನೋದಯಿತುಂ ಪಶ್ಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೀದೃಶಾ |
ಋತಾನಾನಾ ಸತ್ಯವಂತೌ ಸಮ್ರಾಜಾ ಸಮ್ರಾಜೌ ಸಮ್ಯಗ್ದೀಶ್ಯಮಾನೌ ನಮಸೇ ಹವಿಸೇ ಹಿತಾ ಹಿತಾ
ಪ್ರಿಯೌ ಪಶ್ಯತ ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಋತಾನಾನಾ—ಸತ್ಯವಂತರೂ | ಸಮ್ರಾಜಾ—ಅಧಿಕನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವರೂ | ನಮಸೇ—ಹವಿಸ್ಸಿಗೆ |
ಹಿತಾ—ಪ್ರಿಯರೂ ಆದ | ಯಾ—ಯಾವ ಮಿತ್ರವರುಣರಿರುವರೋ ಅವರು | ಯೂಥೇವ ಅಧಿ—ವೃಷಭವು
ಗೋಸಮೂಹವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವಂತೆ | ಬೃಹತಃ—ಮಹತ್ವಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವರೂ | ದಿವಃ—ಪ್ರಕಾಶ
ಮಾನರೂ ಆದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು | ಅಭಿ ಪಶ್ಯತಃ—ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

|| ಭಾನಾರ್ಥ ||

ಸತ್ಯವಂತರೂ, ಅಧಿಕನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವರೂ ಹವಿಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಿಯರೂ ಆದ ಯಾವ ಮಿತ್ರವರುಣರಿರುವರೋ
ಅವರು ವೃಷಭವು ಗೋಸಮೂಹವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವಂತೆ ಮಹತ್ವಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವರೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನರೂ
ಆದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

English Translation.

(These are they) who look upon the great deities as (a bull contem-
plates) the herd, sovereigns observant of truth and propitious to adoration.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಋತಾನಾನಾ ನಿ ಸೇದತುಃ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಯ ಸುಕ್ರತೂ |

ಧೃತವ್ರತಾ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ಕ್ಷತ್ರನೂಶತುಃ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಋತ್ಯನಾನಾ | ನಿ | ಸೇದತುಃ | ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಯ | ಸುಕ್ರತೂ ಇತಿ ಸುಕ್ರತೂ |

ಧೃತವ್ರತಾ | ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ | ಕ್ಷತ್ರಂ | ಆಶತುಃ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಋತಾವಾನರ್ತಾವಾನಾ ಸತ್ಯವಂತೌ ಸುಕ್ರತೂ ಶೋಭನಕರ್ಮಾಣೌ ಸುಪ್ರಜ್ಞಾ ವಾ
ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾರ್ಥಂ ನಿ ಸೇದತುಃ | ನೈಸೇದತಾಂ | ತಥಾ ಮಂತ್ರೇಃ |
ನಿ ಸೇದಾದೆ ಧೃತವ್ರತೋ ವರುಣಃ ಪಶ್ಚಾತ್ಸಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಯ ಸುಕ್ರತುಃ | ಋ. ೧-೨೫-೧೦ | ಇತಿ |
ಧೃತವ್ರತಾ ಧೃತವ್ರತೌ ಧೃತಕರ್ಮಾಣೌ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ಕ್ಷತ್ರಿಯೌ ಬಲವಂತೌ ಕ್ಷತ್ರಂ ಬಲನಾಶತುಃ |
ಅನಶಾತೇ | ನ್ಯಾಪ್ನುತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಋತಾನಾನಾ—ಸತ್ಯವಂತರೂ | ಸುಕ್ರತೂ—ಉತ್ತಮನಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು |
ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಯ—ತಮ್ಮ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು | ನಿ ಸೇದತುಃ—ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ |
ಧೃತವ್ರತಾ—ವ್ರತರೂಪವಾದ ಕರ್ಮಧಾರಕರೂ (ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕರೂ) | ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ—ಶಕ್ತಿಯುತರೂ ಆದ
ಅವರು | ಕ್ಷತ್ರಂ—ಬಲವನ್ನು | ಆಶತುಃ—ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಸತ್ಯವಂತರೂ, ಉತ್ತಮನಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು ತಮ್ಮ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವವನ್ನು
ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ವ್ರತರೂಪವಾದ ಕರ್ಮಧಾರಕರೂ, (ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕರೂ) ಶಕ್ತಿಯುತರೂ
ಆದ ಅವರು ಬಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Observers of truth, doers of good deeds, they sit down for the office
of sovereignty ; observant of obligations endowed with strength they acquire
vigour.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ಅಕ್ಷಶ್ಚಿತ್ತದ್ಗತು ವಿತ್ತರಾನುಲ್ಪಣೇನ ಚಕ್ಷಸಾ |

ನಿ ಚಿನ್ಮಿಷಂತಾ ನಿಚಿರಾ ನಿ ಚಿಕ್ಕತುಃ || ೯ ||

|| ಸದಸಾಚಃ ||

ಅಕ್ಷಃ | ಚಿತ್ | ಗಾತುನಿತ್ಯತರಾ | ಅನುಲ್ಪಣೇನ | ಚಕ್ಷಸಾ |

ನಿ | ಚಿತ್ | ಮಿಷಂತಾ | ನಿಚಿರಾ | ನಿ | ಚಿಕ್ಕತುಃ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಕ್ಷಶ್ಚಿ ಚಕ್ಷುಷೋಽಪಿ ಪೂರ್ವಂ ಗಾತುನಿತ್ತರಾ|ಗಾತುನಿತ್ತರಾವತಿಶಯೇನ ಮಾರ್ಗವೇತ್ತಾರಾ |
ಯದ್ವಾ | ಗಾತುನಿತ್ತರಾ ಗಾತು ಗಮನಶೀಲಂ ಪ್ರಾಣಿಜಾತಂ ಚಕ್ಷುಷೋಽಪಿ ಪೂರ್ವಂ ವೇತ್ತಾರಾ
ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ | ಕೀದೃಶಾ | ನಿ ಮಿಷಂತಾ ನಿಮಿಷಂತಾ ಸರ್ವಮುನ್ನೇಷಯಂತಾ ಸ್ವಸ್ತಕರ್ಮಣಿ ನಿಚಿರಾ
ನಿತರಾಂ ಚಿರಂತನಾ ತಾವನುಲ್ಪಣೇನ | ಉಲ್ಪಣಮಿತಿ ದುಃಸಹಮಗ್ನೇಶ್ವೇಜಃ | ತದ್ವದದುಃಸಹೇನ
ಚಕ್ಷುಸಾಹೋರಾತ್ರಯೋರ್ವಾಪ್ಯೇನ ತೇಜಸ್ಯವ ನಿ ಚಿಕ್ಕತುಃ | ಪೂಜಿತಾ ಬಭೂವತುಃ | ಚಿದವಧಾರಣೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಕ್ಷಶ್ಚಿತ್—ಚಕ್ಷುರಿಂದ್ರಿಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿಯೇ | ಗಾತುನಿತ್ತರಾ—ಗಮನಮಾರ್ಗ
ಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯತಕ್ಕವರೂ | ನಿ ಮಿಷಂತಾ—ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚಕ್ಷುಸ್ಸನ್ನೂ ತೆರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವವರೂ |
ನಿಚಿರಾ—ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು | ಅನುಲ್ಪಣೇನ—ಅಧಿಕವಾದ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆಯಿಲ್ಲದ |
ಚಕ್ಷಸಾ—ತೇಜಸ್ಸಿನೊಡಗೂಡಿ | ನಿ ಚಿಕ್ಕತುಃ—ಪೂಜಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಚಕ್ಷುರಿಂದ್ರಿಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿಯೇ (ರೆಪ್ರೆಹೆಂಡಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ) ಗಮನಮಾರ್ಗವನ್ನು
ತಿಳಿಯತಕ್ಕವರೂ, ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚಕ್ಷುಸ್ಸನ್ನೂ ತೆರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವವರೂ ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನರೂ ಆದ
ಮಿತ್ರಾವರುಣರು ಅಧಿಕವಾದ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆಯಿಲ್ಲದ ತೇಜಸ್ಸಿನೊಡಗೂಡಿ ಪೂಜಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

English Translation.

Thorough knowers of the path, even before the eye (can see),
causing (all beings) to open their eyelids, existing from of old, and shining
with a mild radiance, verily they have been worshipped.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಗಾತುನಿತ್ತರಾ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಗಮನಶೀಲವುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಯತಕ್ಕವರು ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ನೋ ದೇವ್ಯದಿತಿರುರುಷ್ಯತಾಂ ನಾಸತ್ಯಾ |

ಉರುಷ್ಯಂತು ಮರುತೋ ವೃದ್ಧಶ್ರವಸಃ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ನಃ | ದೇವೀ | ಅದಿತಿಃ | ಉರುಷ್ಯತಾಂ | ನಾಸತ್ಯಾ |

ಉರುಷ್ಯಂತು | ಮರುತಃ | ವೃದ್ಧಶ್ರವಸಃ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತ್ಸಾಹಿ ಚ ದೇವೀ ದ್ಯೋತನಶೀಲಾದಿತಿರ್ಮಿತ್ರವರುಣಯೋರ್ಮಾತಾ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ನಕ್ಷತು | ನಾಸತ್ಯಾ ನಾಸತ್ಯಾ | ಅಸತ್ಯಮನಯೋರ್ನಾಸ್ತೀತಿ ನಾಸತ್ಯಾ | ಅಶ್ವಿನೌ ಚೋರುಷ್ಯತಾಂ | ರಕ್ಷತಾಂ || ಉರುಷ್ಯತಿಃ ಕಣ್ವಾದಿಃ || ವೃದ್ಧಶ್ರವಸೋ ವೃದ್ಧವೇಗಾಃ | ಅತಿಶಯೇನ ವೇಗವಂತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಯದ್ವಾ ವರ್ಧನಶೀಲಹವಿರ್ ರಕ್ಷಣಾನ್ನೋಪೇತಾ ಮರುತ ಉರುಷ್ಯಂತು | ಆಸ್ಮಾನ್ನಾಲಯಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉತ—ಮತ್ತು | ದೇವೀ—ದಿವ್ಯಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳ | ಅದಿತಿಃ—ಅದಿತಿಯು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ನಾಸತ್ಯಾ—ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು | ಉರುಷ್ಯತಾಂ—ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ವೃದ್ಧಶ್ರವಸಃ—ಅತಿಶಯವಾದ ವೇಗವುಳ್ಳ | ಮರುತಃ—ಮರುತ್ತುಗಳು | ಉರುಷ್ಯಂತು—ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದಿವ್ಯಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳ ಅದಿತಿಯು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಅತಿಶಯವಾದ ವೇಗವುಳ್ಳ ಮರುತ್ತುಗಳು ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

English Translation.

May the divine Aditi, may the Nasatyas also protect us; may the rapid Maruts defend us.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತೇ ನೋ ನಾವಮುರುಷ್ಯತ ದಿವಾ ನಕ್ತಂ ಸುದಾನವಃ |

ಅರಿಷ್ಯಂತೋ ನಿ ಪಾಯುಭಿಃ ಸಚೇಮಹಿ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತೇ | ನಃ | ನಾವಂ | ಉರುಷ್ಯತ | ದಿವಾ | ನಕ್ತಂ | ಸುದಾನವಃ |

ಅರಿಷ್ಯಂತಃ | ನಿ | ಪಾಯುಭಿಃ | ಸಚೇಮಹಿ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸುದಾನವಃ ತೋಭನದಾನಾ ಮರುತೋರುಷ್ಯಂತಃ ಕೇನಾಪ್ಯಹಿಂಸಿತಾಃ ತೇ ತಾದೃಶಾ ಯೋಯಂ ನೋಸ್ತದೀಯಾಂ ನಾವಂ ಯಜ್ಞೀಯಾಂ ನಾವಂ ದಿವಾ ನಕ್ತಂ ಚೋರುಷ್ಯತ | ಸಾಲಯತ | ತತೋ ವಯಂ ಪಾಯುಭೀರ್ಯುಷ್ಮದೀಯೈಃ ಸಾಲನೈರ್ನಿ ಸಚೇಮಹಿ | ನಿತರಾಂ ಸಮವೇತಾ ಭವೇಮ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಸುದಾನವಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನಿಗಳಾದ ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ | ಅರಿಷ್ಯಂತಃ—ಯಾರ ಹಿಂಸೆಗೂ ಸಿಲುಕದವರಾದ | ತೇ—ನೀವು | ನಃ—ನಮ್ಮ | ನಾವಂ—ಯಜ್ಞರೂಪವಾದ ನೌಕೆಯನ್ನು | ದಿವಾ—ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೂ | ನಕ್ತಂ—ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ | ಉರುಷ್ಯತ—ರಕ್ಷಿಸಿರಿ (ಅನಂತರ) | ಪಾಯುಭಿಃ—ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ನಿ ಸಚೇಮಹಿ—ನಾವು ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನಿಗಳಾದ ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ, ಯಾರ ಹಿಂಸೆಗೂ ಸಿಲುಕದವರಾದ ನೀವು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞರೂಪವಾದ ನೌಕೆಯನ್ನು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೂ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ. ಅನಂತರ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ನಾವು ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Munificent and irresistible (Maruts), guard our vessel by day and night, so that we may be secure through your protection.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಘ್ನತೇ ವಿಷ್ಣವೇ ವಯಮರಿಷ್ಯಂತಃ ಸುದಾನವೇ |

ಶ್ರುಧಿ ಸ್ವಯಾನನ್ತ್ಯಂಧೋ ಪೂರ್ವಚಿತ್ತಯೇ || ೧೨ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಅಘ್ನತೇ | ವಿಷ್ಣವೇ | ವಯಂ | ಅರಿಷ್ಯಂತಃ | ಸುದಾನವೇ |

ಶ್ರುಧಿ | ಸ್ವಯಾವನ್ | ಸಿಂಧೋ ಇತಿ | ಪೂರ್ವಚಿತ್ತಯೇ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಜಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪೂರ್ವೋರ್ಧ್ವಾರ್ಚಃ ಪರೋಕ್ಷಕೃತಃ | ಅರಿಷ್ಯಂತಃ ಸಾಲನವತ್ವಾತ್ ಕೇನಾಪ್ಯಬಾಧಿತಾ
ವಯಮಘ್ನತೇ ಸ್ತೋತ್ವಾಣಾಂ ಯಷ್ಟ್ಯಾಣಾಂ ಚಾಹಿಂಸಕಾಯ ಸುದಾನವೇ ಶೋಭನದಾನಾಯ
ವಿಷ್ಣವೇ ಸ್ವಮಹತ್ತ್ವೇನ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕಾಯೈತನ್ನಾಮಕಾಯ ದೇವಾಯ ಸ್ತುತಿಂ ಕುರ್ಮಃ | ಅಥ
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಃ | ಹೇ ಸ್ವಯಾವನ್ | ಸ್ವಯಮೇವಾಸಹಾಯಃ ಸನ್ ದಿವಿ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ವಾ ಯಾತೀತಿ
ಸ್ವಯಾವಾನ್ | ಸಿಂಧೋ ಸ್ತೋತ್ವಾನ್ ಪ್ರತಿ ಧನಾನಾಂ ಸ್ಯಂದನಶೀಲ ವಿಷ್ಣೋ ಪೂರ್ವಚಿತ್ತಯೇ |
ಚಿತ್ತಿಃ ಕರ್ಮ | ಮಂತ್ರಾಂತರೇಽಪಿ ತಥಾ ಶ್ರವಣಾತ್ | ಸಾ ಚಿತ್ತಿಭಿರ್ನಿ ಹಿ ಚಕಾರ ಮರ್ತ್ಯಂ |
ಋ. ೧-೧೬೪-೨೯ | ಇತಿ | ಪೂರ್ವಂ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಣೇ ಯಜಮಾನಾಯ ತದರ್ಥಂ ಶ್ರುಧಿ | ಅಸ್ಮಾಭಿಃ
ಕ್ರಿಯಮಾಣಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ತ್ವಂ ಶೃಣು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅರಿಷ್ಯಂತಃ—(ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ರಕ್ಷಿತರಾದುದರಿಂದ) ಯಾರ ಹಿಂಸೆಗೂ ಸಿಕ್ಕದ | ವಯಂ—ನಾವು |
ಅಘ್ನತೇ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ಹಿಂಸಕನಲ್ಲದವನೂ | ಸುದಾನವೇ—ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನಿಯೂ ಆದ | ವಿಷ್ಣವೇ—
ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸ್ತುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ | ಸ್ವಯಾವನ್—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ ನುಗ್ಗುವವನೂ |
ಸಿಂಧೋ—ಧನವನ್ನು ನದಿಯಂತೆ ಪ್ರವಹಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ವಿಷ್ಣುವೇ | ಪೂರ್ವಚಿತ್ತಯೇ—
ಕರ್ಮವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ ಯಜಮಾನನಿಗಾಗಿ | ಶ್ರುಧಿ—ನಮ್ಮ ಪ್ರಶಸೆಗಳನ್ನು ಕೇಳು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ರಕ್ಷಿತರಾದುದರಿಂದ ಯಾರ ಹಿಂಸೆಗೂ ಸಿಕ್ಕದ ನಾವು ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ಹಿಂಸಕನಲ್ಲದವನೂ,
ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನಿಯೂ ಆದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸ್ತುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ
ಮುನ್ನುಗ್ಗುವವನೂ, ಧನವನ್ನು ನದಿಯಂತೆ ಪ್ರವಹಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ವಿಷ್ಣುವೇ, ಕರ್ಮವನ್ನು
ಆರಂಭಿಸಿದ ಯಜಮಾನನ ಪರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಶಸೆಯನ್ನು ಕೇಳು.

English Translation.

We, uninjured (through his protection, offer praise) to the libera-
Vishnu, who harms not (his adorers): do you who go by yourself alone
(to combat), and cause wealth to flow (to the worshipper), hear (our prayer)
in behalf of him who has commenced the sacrifice.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತದ್ವಾಯಂ ವೃಣೀಮಹೇ ವರಿಷ್ಠಂ ಗೋಪಯತ್ಯಂ |

ಮಿತ್ರೋ ಯತ್ಪಾಂತಿ ವರುಣೋ ಯದರ್ಯಮಾ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತತ್ | ವಾಯಂ | ವೃಣೀಮಹೇ | ವರಿಷ್ಠಂ | ಗೋಪಯತ್ಯಂ |

ಮಿತ್ರಃ | ಯತ್ | ಪಾಂತಿ | ವರುಣಃ | ಯತ್ | ಅರ್ಯಮಾ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವರಿಷ್ಠಮುರುತರಂ ಗೋಪಯತ್ಯಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ರಕ್ಷಕಂ ಯತ್ಯೈಃ ಪಾಲನೀಯಂ ನಾ ವಾಯಂ ಸರ್ವೈರ್ವನನೀಯಂ ತದ್ಧನಂ ವೃಣೀಮಹೇ | ವಯಂ ಸಂಭಜಾಮಹೇ | ಯದ್ಧನಂ ಮಿತ್ರಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಮಿತ್ರಭೂತೋ ವರುಣಃ ಶತ್ರುಣಾಂ ವಾರಯಿತಾರ್ಯಮಾ ಸರ್ವದಾ ಗಚ್ಛನ್ ಏತನ್ನಾಮಕಾಶ್ತ್ರಯೋ ದೇವಾಃ ಪಾಂತಿ ಪಾಲಯಂತಿ | ತದ್ಧನಂ ವೃಣೀಮಹೇ | ಅಸ್ಮದೀಯಸ್ಯ ಧನಸ್ಯ ರಕ್ಷಕಾ ಭವಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯತ್—ಯಾವ ಧನವನ್ನು | ಮಿತ್ರಃ—ಮಿತ್ರನೂ | ವರುಣಃ—ವರುಣನೂ | ಅರ್ಯಮಾ—ಅರ್ಯಮನೂ | ಪಾಂತಿ—ರಕ್ಷಿಸುವರೋ | ತತ್—ಅಂತಹ | ವರಿಷ್ಠಂ—ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೂ | ಗೋಪಯತ್ಯಂ—ಸರ್ವರಿಗೂ ರಕ್ಷಕವಾದುದೂ | ವಾರ್ಯಂ—ಸರ್ವರಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದೂ ಅದ ಧನವನ್ನು | ವೃಣೀಮಹೇ—ನಾವು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಧನವನ್ನು ಮಿತ್ರನೂ, ವರುಣನೂ, ಅರ್ಯಮನೂ ರಕ್ಷಿಸುವರೋ, ಅಂತಹ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೂ, ಸರ್ವರಿಗೂ ರಕ್ಷಕವಾದುದೂ ಸರ್ವರಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದೂ ಅದ ಧನವನ್ನು ನಾವು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

We solicit that ample, all-desired, all-guarding (wealth) which Mitra, Varuna, and Aryaman hold under their protection.

|| ವಿಕೀರ್ಷವಿಷಯಗಳು ||

ವಾಯಂ—ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಿವರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾಸ್ಕರು ಈ ಋಕ್ವಿನ ಪೂರ್ವಾರ್ಧಕ್ಕೆ ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ—

ವಾಯುಂ | ವಾಯು ವೃಣೋತೇರಥಾಪಿ ವರತಮಂ | ತದ್ವಾಯುಂ ವೃಣೋಮಹೇ ವರಿಷ್ಠಂ
ಗೋಪಯೇತ್ಯಂ (ಋ. ಸಂ. ೮-೨೫-೧೩) ತದ್ವಾಯುಂ ವೃಣೋಮಹೇ ವರ್ಷಿಷ್ಠಂ ಗೋಪಾ-
ಯಿತವ್ಯಂ ಗೋಪಾಯಿತಾರೋ ಯೂಯಂ ಸ್ಥ ಯುಷ್ಮಭ್ಯಮಿತಿ ವಾ ||

(ನಿ. ೫-೧)

ವಾಯುಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಅರಿಸಿಕೊಳ್ಳು ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ ವ್ಯ (ವೃಣೋತಿ) ಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ
ವಾಯುಂ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲಿರಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವ ಅಥವಾ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಎಂದರ್ಥವು. ಪ್ರಕೃತ
ಋಕ್ಸಿನಲ್ಲಿ—ಎಲೈ ಮಿತ್ರಾವರುಣರೇ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿರಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ
ನಿಮ್ಮಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನಾವು ಅರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಅಥವಾ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ರಕ್ಷಣೆಯು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ
ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಅದು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವು ಎಂದರೆ ನೀವು ರಕ್ಷಕರಾಗುತ್ತೀರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಮಾತ್ರ
ಸಾಧ್ಯವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನಾವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದರ್ಥವು ಅಡಕ
ವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ನಃ ಸಿಂಧುರಪಾಂ ತನ್ನರುತಸ್ತದತ್ತಿನಾ |

ಇಂದ್ರೋ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿಾಧ್ವಾಂಸಃ ಸಜೋಷಸಃ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ನಃ | ಸಿಂಧುಃ | ಅಪಾಂ | ತತ್ | ಮರುತಃ | ತತ್ | ಅತ್ತಿನಾ |

ಇಂದ್ರಃ | ವಿಷ್ಣುಃ | ವಿಾಧ್ವಾಂಸಃ | ಸಜೋಷಸಃ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪುನರಪಿ ಧನರಕ್ಷಣಮೇವಾಶಾಸ್ತೇ | ಉತಾಪಿ ಚಾಪಾನುದಕಾನಾಂ ಸಿಂಧುಃ ಸ್ಯಂದನಶೀಲಃ
ಪರ್ಜನ್ಯೋ ನೋಽಸ್ಮದೀಯಂ ತದ್ಧನಂ ರಕ್ಷತು | ತದೇವ ಮರುತಶ್ಚ ಪಾಲಯಂತು | ಅತ್ತಿನಾಶ್ಚಿನೌ
ದೇವೌ ತದ್ಧನಂ ಪಾಲಯಂತಾಂ | ತಥೇಂದ್ರೋ ವಿಷ್ಣುಶ್ಚ ವಿಾಧ್ವಾಂಸಃ ಕಾಮಾನಾಂ ಸೇಕ್ತಾರ ಏತೇ
ಸರ್ವೇ ದೇವಾಃ ಸಜೋಷಸಃ ಸಂಗತಾಃ ಸಂತೋಽಸ್ಮದೀಯಂ ಧನಂ ರಕ್ಷಂತು | ಏತೇ ದೇವಾ
ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ ಧನಂ ದತ್ತಾ ಪಾಲಯಂತಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉತ—ಮತ್ತು | ಅಪಾಂ—ಉದಕಗಳಿಗೆ | ಸಿಂಧುಃ—ಪ್ರವಾಹಕಾರಕನಾದ ಪರ್ಜನ್ಯನು | ನಃ—
ನಮ್ಮ | ತತ್—ಆ ಧನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ತತ್—ಆ ಧನವನ್ನೇ | ಮರುತಃ—ಮರುತ್ತುಗಳೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ |

ಅಶ್ವಿನಾ—ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೂ ಆ ಧನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನೂ | ವಿಷ್ಣುಃ—ವಿಷ್ಣುವೂ |
 ಋಷಾಭಾಂಶಃ—ಕಾಮವರ್ಷಕರಾದ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ | ಸಜೋಷಸಃ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಆ ಧನವನ್ನು
 ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉದಕಗಳಿಗೆ ಪ್ರವಾಹಕಾರಕನಾದ ಪರ್ಜನ್ಯನು ನಮ್ಮ ಧನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಮರುತ್ತುಗಳೂ ಆದೇ
 ಧನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೂ ಆ ಧನವನ್ನೇ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಇಂದ್ರನೂ, ವಿಷ್ಣುವೂ, ಕಾಮವರ್ಷಕರಾದ
 ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಆ ಧನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

English Translation.

May he who causes the waters to flow (Parjanya), the Maruts,
 the Aswins, Indra, Vishnu, may all (these deities) together, the showerers,
 (of benefits, protect) that wealth for us.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತೇ ಹಿ ಸ್ತಾ ವನುಷೋ ನರೋಽಭಿಮಾತಿಂ ಕಯಸ್ಯ ಚಿತ್ |

ತಿಗ್ಮಂ ನ ಕ್ಷೋದಃ ಪ್ರತಿಘ್ನಂತಿ ಭೂರ್ಣಯಃ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತೇ | ಹಿ | ಸ್ತಾ | ವನುಷಃ | ನರಃ | ಅಭಿಮಾತಿಂ | ಕಯಸ್ಯ | ಚಿತ್ |

ತಿಗ್ಮಂ | ನ | ಕ್ಷೋದಃ | ಪ್ರತಿಘ್ನಂತಿ | ಭೂರ್ಣಯಃ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವನುಷೋ ವನನೀಯಾಃ ಸಂಭಜನೀಯಾ ನರೋ ನೇತಾರಸ್ತೇ ಹಿ ಸ್ತಾ ತೇ ಖಲು ದೇವಾ
 ಭೂರ್ಣಯಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಗಮನಾಃ ಸಂತಃ ಕಯಸ್ಯ ಚಿತ್ಸ್ಯ ಚಿಚ್ಛತ್ಪ್ರೋರಭಿಮಾತಿಮಭಿಮಾನಂ ಪ್ರತಿಘ್ನಂತಿ |
 ಪ್ರತಿಕೂಲಂ ಯಥಾ ಭವತಿ ತಥಾ ಹಿಂಸಂತಿ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ತಿಗ್ಮಂ ನ ಯಥಾ ತಿಗ್ಮಂ ತೀಕ್ಷ್ಣಂ
 ಜನೇನ ಗಚ್ಛತ್ಪ್ರೋದ ಉದಕಮಗ್ರತಃ ಸ್ಥಿತಂ ವೃಕ್ಷಮುನ್ಮೂಲಯತಿ ತದ್ವತ್ಸ್ಯಾಭಿಮಾನಂ
 ಘ್ನಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವನುಷಃ—ಪೂಜ್ಯರೂ | ನರಃ—ನೇತೃಗಳೂ ಆದ | ತೇ ಹಿ ಸ್ತಾ—ಆ ದೇವತೆಗಳೇ |
 ಭೂರ್ಣಯಃ—ಶೀಘ್ರವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳವರಾಗಿ | ಕಯಸ್ಯ ಚಿತ್—ಎಂತಹ ಶತ್ರುವಾದರೂ ಸರಿ ಅಂತಹವನ |

ಅಭಿಮಾತಿಂ—ಪರಹಿಂಸಕವಾದ ಅಭಿಮಾನಬುದ್ಧಿಯನ್ನು (ಅಹಂಕಾರವನ್ನು) | ತಿಗ್ಗಂ—ವೇಗವಾಗಿ ಹರಿಯುವ |
ಪೋದಃ ನ—ಉದಕಪ್ರವಾಹವು ಎದುರಿಗಿರುವ ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳನ್ನು ಕೆಡಹುವಂತೆ | ಪ್ರತಿಘ್ನಂತಿ-ಆ ಶತ್ರುವಿನ ಮೇಲೆ
ಎದುರುಬಿದ್ದು ಅವನನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪೂಜ್ಯರೂ, ನೇತೃಗಳೂ ಆದ ಆ ದೇವತೆಗಳೇ, ಪ್ರಪ್ರವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಎಂತಹ ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ
ಶತ್ರುವಾದರೂ ಅಂತಹವನ ಪರಹಿಂಸಕವಾದ ಅಭಿಮಾನಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ವೇಗವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಉದಕಪ್ರವಾಹವು
ಎದುರಿಗಿರುವ ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳನ್ನು ಕೆಡಹುವಂತೆ ಆ ಶತ್ರುವಿನ ಮೇಲೆ ಎದುರುಬಿದ್ದು ಅವನನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Those desirable leaders (of men), rapid in movement, break down
the haughtiness of any (foe) whatever; as an impetuous current (sweeps
away all obstacles).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಯಮೇಕ ಇತ್ಥಾ ಪುರೂರು ಚಪ್ಪೇ ವಿ ವಿಶ್ವತಿಃ |

ತಸ್ಯ ವ್ರತಾನ್ಯನು ವಶ್ವರಾಮಸಿ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಯಂ | ಏಕಃ | ಇತ್ಥಾ | ಪುರು | ಉರು | ಚಪ್ಪೇ | ವಿ | ವಿಶ್ವತಿಃ |

ತಸ್ಯ | ವ್ರತಾನಿ | ಅನು | ವಃ | ಚರಾಮಸಿ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಿತ್ರಸ್ಯ ಕರ್ಮಾಣ್ಯಾಹ | ವಿಶ್ವತಿರ್ವಿಶಾಂ ಪಾಲಯಿತಾನಯೋರ್ಮಿತ್ರಾವರುಣಯೋರೇ-
ಕೋಽಯಂ ಮಿತ್ರಃ ಪುರು ಪುರೂಣಿ ಬಹೂನಿ ಚೋರೂರೂಣಿ ಚ ದ್ರವ್ಯಾಣೀತ್ವೇತ್ಥಂ ವಿ ಚಪ್ಪೇ |
ಸ್ವತೇಜಸಾ ಪಶ್ಯತಿ | ತಸ್ಯ ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವ್ರತಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ವೋ ಯುಷ್ಮದರ್ಥಮನು ಚರಾಮಸಿ |
ಅನುಚರಾಮಃ | ಕುರ್ಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಿಶ್ವತಿಃ—ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲಕನೂ | ಏಕಃ—ಅದ್ವಿತೀಯನೂ ಆದ | ಅಯಂ—ಈ ಮಿತ್ರನು |
ಪುರು—ಅನೇಕವಾದವೂ | ಉರು—ವಿಸ್ತೃತವಾದವೂ ಆದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ | ಇತ್ಥಾ—ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ |
ವಿ ಚಪ್ಪೇ—ತನ್ನ ತೇಜೋರೂಪವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನೋಡುತ್ತಾನೆ | ತಸ್ಯ—ಆ ಮಿತ್ರನ | ವ್ರತಾನಿ—
ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ವಃ—ನಿಮಗಾಗಿ | ಅನುಚರಾಮಸಿ—ನಾವು ಆಚರಿಸುವೆವು (ಅಥವಾ ಭರಿಸೋಣ).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲಕನೂ, ಅದ್ವಿತೀಯನೂ ಆದ ಈ ಮಿತ್ರನು ಅನೇಕವಾದವೂ, ವಿಶ್ವತವಾದವೂ ಆದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ತೇಜೋರೂಪವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮಿತ್ರನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿಮಗಾಗಿ ನಾವು ಆಚರಿಸುವೆವು.

English Translation.

This one, the lord of men (Mitra), contemplates many vast things : we follow his rites for you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅನು ಪೂರ್ವಾಣ್ಯೋಕ್ಯಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸ್ಯ ಸಶ್ವಿಮು |

ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವ್ರತಾ ವರುಣಸ್ಯ ದೀರ್ಘಶ್ರುತ್ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅನು | ಪೂರ್ವಾಣಿ | ಓಕ್ಯಾ | ಸಾಂಽರಾಜ್ಯಸ್ಯ | ಸಶ್ವಿಮು |

ಮಿತ್ರಸ್ಯ | ವ್ರತಾ | ವರುಣಸ್ಯ | ದೀರ್ಘಶ್ರುತ್ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸ್ಯ | ಸಮ್ರಾಜೋ ಭಾವಃ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಂ | ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮಸ್ಯಾಸ್ತೀತಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಃ ||
ಅರ್ಕಅದಿಭ್ಯ ಇತ್ಯಚ್ಛಪ್ರತ್ಯಯಃ || ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವತೋ ವರುಣಸ್ಯ ಪೂರ್ವಾಣಿ ಪುರಾತನಾನ್ಯೋಕ್ಯಾ |
ಓಕ್ಯೋ ಗೃಹಂ | ತಸ್ಮೈ ಹಿತಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ವಯಂ ಸಶ್ವಿಮು || ಸಶ್ವತಿರ್ಗತಿಕರ್ಮಾ | ಲಿಟಿ ರೂಪಂ |
ದ್ವಿವಚನಸ್ಯ ಛಂದಸಿ ವಿಕಲ್ಪಿತತ್ವಾದತ್ರ ದ್ವಿವಚನಾಭಾವಃ || ತದೇವಾದ | ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವ್ರತಾ ವ್ರತಾನಿ
ಕರ್ಮಾಣಿ ಚ ದೀರ್ಘಶ್ರುತ್ || ಸುಪಾಂ ಸುಲುಗಿತಿ ಷಷ್ಯಾ ಲುಕ್ || ದೀರ್ಘಶ್ರುತೋಽತಿಶಯೇನ
ಪ್ರಸಿದ್ಧಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯ ವ್ರತಾನಿ ಚ ಸಶ್ವಿಮೇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸ್ಯ—ಸಾರ್ವಭೌಮಪದವಿಯುಳ್ಳ ವರುಣನ | ಪೂರ್ವಾಣಿ—ಪುರಾತನವಾದವೂ |
ಓಕ್ಯಾ—ನಮ್ಮ ಗೃಹಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದವೂ ಆದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಅನು ಸಶ್ವಿಮು—ಆಚರಿಸುವೆವು |
ಮಿತ್ರಸ್ಯ—ಮಿತ್ರನ | ವ್ರತಾ—ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ದೀರ್ಘಶ್ರುತ್—ಅತಿದೂರದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ |
ವರುಣಸ್ಯ—ವರುಣನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಆಚರಿಸೋಣ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಾರ್ವಭೌಮ ಪದವಿಯುಳ್ಳ ವರುಣನ ಪುರಾತನವಾದವೂ, ನಮ್ಮ ಗೃಹಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದವೂ ಆದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವೆವು. ಮಿತ್ರನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಅತಿದೂರದಿಂದಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ವರುಣನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಆಚರಿಸೋಣ.

English Translation.

We observe the ancient rites of the imperial Varuna and the renowned Mitra, (rites) that are good for (our) dwelling.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪರಿ ಯೋ ರಶ್ಮಿನಾ ದಿವೋನ್ತಾನ್ತಮೇ ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ |

ಉಭೇ ಆ ಪಪ್ರೌ ರೋದಸೀ ಮಹಿತ್ವಾ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪರಿ | ಯಃ | ರಶ್ಮಿನಾ | ದಿವಃ | ಅಂತಾನ್ | ಮಮೇ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ |

ಉಭೇ ಇತಿ | ಆ | ಪಪ್ರೌ | ರೋದಸೀ ಇತಿ | ಮಹಿತ್ವಾ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ಮಿತ್ರೋ ದಿವಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯೋರಂತಾನ್ತಶ್ಚಿನ್ಮಾ ಸ್ವತೇಜಸಾ ಪರಿ ಮಮೇ ಪರಿಮಿನೋತಿ | ತಯೋಃ ಪರ್ಯಂತಾನ್ ಸ್ವರಶ್ಮಿನಾ ಭಾಸಯತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಸ ಏವೋಭೇ ರೋದಸೀ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾ ಮಹಿತ್ವಾ ಸ್ವಮಹಿಮ್ನಾ ಪಪ್ರೌ | ಆಸಮಂತಾತ್ಪ್ರದಯತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾರು | ದಿವಃ—ದ್ಯುಲೋಕದ (ಮತ್ತು) | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ—ಪೃಥಿವಿಯ | ಅಂತಾನ್—ಕೊನೆಯ ಭಾಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ | ರಶ್ಮಿನಾ—ತನ್ನ ರಶ್ಮಿಯಿಂದ | ಪರಿ ಮಮೇ—ಅಳತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಯೋ (ಎಲ್ಲಾ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಬೆಳಗಿಸಿದ್ದಾನೆಯೋ) | (ಸಃ—ಅದೇ ಮಿತ್ರದೇವನೇ) | ಮಹಿತ್ವಾ—ತನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ || ಉಭೇ ರೋದಸೀ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ | ಆ ಪಪ್ರೌ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಮಿತ್ರನು ದ್ಯುಲೋಕದ ಮತ್ತು ಪೃಥಿವಿಯಂತಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಳೆಯುವಂತೆ ಬೆಳಗಿಸಿದ್ದಾನೆಯೋ ಅದೇ ಮಿತ್ರನೇ, ತನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

(Mitra is he) who has measured with his rays the limits of both heaven and earth ; who has filled both heaven and earth with his greatness.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ಉದು ಸ್ಯ ಶರಣೇ ದಿವೋ ಜ್ಯೋತಿರಯಂಸ್ತ ಸೂರ್ಯಃ |

ಅಗ್ನಿರ್ನ ಶುಕ್ರಃ ಸಮಿಧಾನ ಅಹುತಃ || ೧೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ್ | ಉಂ ಇತಿ | ಸ್ಯಃ | ಶರಣೇ | ದಿವಃ | ಜ್ಯೋತಿಃ | ಅಯಂಸ್ತ | ಸೂರ್ಯಃ |

ಅಗ್ನಿಃ | ನ | ಶುಕ್ರಃ | ಸಂಧಧಾನಃ | ಅಹುತಃ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸೂರ್ಯಃ ಸುನೀರ್ಯಃ ಸುಷ್ಮ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪ್ರೇರಕಃ ಸ್ಯ ಸ ಮಿತ್ರೋ ವರುಣಶ್ಚ ದಿವೋ ದ್ಯೋತಮಾನಸ್ಯಾದಿತ್ಯಸ್ಯ ಶರಣೇ ಸ್ಥಾನೇ ನಭಸಿ ಜ್ಯೋತಿರಾತ್ತೀಯಂ ತೇಜ ಉದಯಂಸ್ತ | ಉದ್ಯಚ್ಛತಿ | ಉರ್ಧ್ವಂ ಗಮಯತಿ | ಸರ್ವತ್ರ ವಿಸ್ತಾರಯತೀತ್ಯರ್ಥಃ || ಯಮೇರ್ಲುಜ್ಞ ರೂಪಂ || ತತಃ ಸೋಽಗ್ನಿರ್ನ ಶುಕ್ರೋಽಗ್ನಿರಿವ ದೀಪ್ಯಮಾನಃ ಸಮಿಧಾನೋ ಹವಿರ್ಭಿಃ ಸಮಿಧ್ಯಮಾನ ಅಹುತಃ ಸರ್ವೈರಾಹುತಸ್ತಿಸ್ಮತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಸ್ಯಃ—ಮಿತ್ರರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನು | ಸೂರ್ಯಃ—ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನೂ ಆದ ಸೂರ್ಯನು | (ಅದೇ ಮಿತ್ರನು) ದಿವಃ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಆದಿತ್ಯನ | ಶರಣೇ—ಸ್ಥಾನವಾದ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ | ಜ್ಯೋತಿಃ—ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು | ಉದಯಂಸ್ತ—ಸರ್ವತ್ರ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹರಡುತ್ತಾನೆ | ಅಹುತಃ—ಸರ್ವರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೂ ಪೂಜೆಗೂ ಪಾತ್ರನಾಗಿಯೂ | ಸಮಿಧಾನಃ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾಗಿಯೂ | ಅಗ್ನಿರ್ನ—ಅಗ್ನಿಯಂತೆ | ಶುಕ್ರಃ—ಪ್ರಭಾಯುತನಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಸೂರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನಾದ ಅದೇ ಮಿತ್ರನು ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಆದಿತ್ಯನ ಸ್ಥಾನವಾದ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಸರ್ವತ್ರ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹರಡುತ್ತಾನೆ. ಸರ್ವರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೂ ಪೂಜೆಗೂ ಪಾತ್ರನಾಗಿಯೂ ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾಗಿಯೂ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಪ್ರಭಾಯುತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He, Surya, has uplifted his radiance in the region of the heaven ;
kindled and invoked with burnt-offerings, he is bright, like Agni.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಚೋ ದೀರ್ಘಪ್ರಸದ್ವನೀಶೇ ವಾಜಸ್ಯ ಗೋಮತಃ |

ಈಶೇ ಹಿ ಪಿತ್ವೋಽವಿಷಸ್ಯ ದಾವನೇ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಚಃ | ದೀರ್ಘಪ್ರಸದ್ವನಿ | ಈಶೇ | ವಾಜಸ್ಯ | ಗೋಮತಃ |

ಈಶೇ | ಹಿ | ಪಿತ್ವಃ | ಅವಿಷಸ್ಯ | ದಾವನೇ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸ್ತೋತಃ ದೀರ್ಘಪ್ರಸದ್ವನಿ ದೀರ್ಘಂ ಪ್ರತತಂ ವಿಸ್ತೃತಂ ಸದ್ವ ಸದನಂ ಯಸ್ಮಿನ್ಯಜ್ಞೇ
ವಚಃ | ಮಿತ್ರಂ ವರುಣಂ ಚ ಸ್ತುಹಿ || ವಕ್ತೇರ್ಲೇಛ್ಯದಾಗಮಃ || ಸ ವರುಣೋ ಗೋಮತಃ ಪಶುಮತೋ
ವಾಜಸ್ಯಾನ್ನಸ್ಯೇಶೇ | ಈಷ್ಟೇ | ಸ್ವಾಮಿಾ ಭವತಿ | ಕೇವಲಂ ಸ್ವಾಮಿಾ ನ ಭವತಿ ಕಿಂತ್ವವಿಷಸ್ಯ
ಮಹತಃ ಪ್ರೀತಿಕಾರಿಣಃ ಪಿತ್ವೋಽನ್ನಸ್ಯ ದಾವನೇ ದಾನಾಯ ಚೇಶೇ | ಸಮರ್ಥೋ ಭವತಿ | ಯೇ
ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರ್ವಂತಿ ತೇಭ್ಯೋಽನ್ನಂ ದದಾತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರವೇ) ದೀರ್ಘಪ್ರಸದ್ವನಿ—ಅತಿ ದೀರ್ಘವಾದ ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ | ವಚಃ—ವರುಣ
ಮತ್ತು ಮಿತ್ರರನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುವ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪಠಿಸು | (ಸಃ—ಅದೇ ವರುಣನು) | ಗೋಮತಃ—
ಗೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ | ವಾಜಸ್ಯ—ಅನ್ನಕ್ಕೆ | ಈಶೇ—ಪ್ರಭುವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ | ಅವಿಷಸ್ಯ—ಪ್ರೀತಿಕಾರಕ
ವಾದ | ಪಿತ್ವಃ—ಅನ್ನದ | ದಾವನೇ—ದಾನಕ್ಕೂ | ಈಶೇ ಹಿ—ಅವನೇ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರವೇ, ಅತಿ ದೀರ್ಘವಾದ ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ ವರುಣ ಮತ್ತು ಮಿತ್ರರನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುವ
ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪಠಿಸು. ಅದೇ ವರುಣನು ಗೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಪ್ರಭುವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರೀತಿಕಾರಕ
ವಾದ ಅನ್ನದಾನಕ್ಕೂ ಅವನೇ ಒಡೆಯನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Raise your voice in the spacious hall of sacrifice (to him) who is lord over food derived from cattle, who is able to grant nutritious sustenance.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತತ್ಸೂರ್ಯಂ ರೋದಸೀ ಉಭೇ ದೋಷಾ ವಸ್ತೋರುಪ ಬ್ರುವೇ |
ಭೋಜೇಷ್ವಸ್ಮಾ ಅಭ್ಯುಚ್ಚರಾ ಸದಾ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತತ್ | ಸೂರ್ಯಂ | ರೋದಸೀ ಇತಿ | ಉಭೇ ಇತಿ | ದೋಷಾ | ವಸ್ತೋಃ | ಉಪ | ಬ್ರುವೇ |
ಭೋಜೇಷು | ಅಸ್ಮಾನ್ | ಅಭಿ | ಉತ್ | ಚರ | ಸದಾ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸೂರ್ಯಂ ಸುವೀರ್ಯಂ ತದ್ವಾರುಣಂ ಮೃತ್ರಂ ಚ ತೇಜ ಉಭೇ ರೋದಸೀ ಉಭೇ
ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾ ಚ ದೋಷಾ || ಸುಪಾಂ ಸುಲುಗಿತಿ ದ್ವಿತೀಯಾಯಾ ಲುಕ್ | ಕಾಲಾಧ್ಯನೋರಿತಿ
ದ್ವಿತೀಯಾ || ರಾತ್ರೌ ವಸ್ತೋರಹನಿ ಚಾಹಮುಪ ಬ್ರುವೇ | ಉಪಸ್ತಾಮಿ | ತ್ವಂ ಸ್ತೂಯಮಾನೋ
ವರುಣೋ ಭೋಜೇಷು ದಾತೃಷ್ವಸ್ಮಾನ್ ಸದಾಭ್ಯುಚ್ಚರ | ಸರ್ವದಾಭಿಮುಖಂ ಪ್ರೇರಯ |
ದಾತೃಷ್ಟೇತೇಷಾಂ ದಾನೇಷ್ವಸ್ಮಾನ್ ಪುರೋಭಾವಿನಃ ಕುರ್ವಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸೂರ್ಯಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ವೀರ್ಯವುಳ್ಳ | ತತ್—ಅದೇ ಮೃತ್ರಾವರುಣ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ |
ಉಭೇ ರೋದಸೀ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ | ದೋಷಾ—ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ | ವಸ್ತೋಃ—ಹಗಲಿ
ನಲ್ಲಿಯೂ | ಉಪ ಬ್ರುವೇ—ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ (ಎಲೈ ವರುಣನೇ) | ಭೋಜೇಷು—ಉದಾರವಾದ ದಾತೃಗಳ
ಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಅಸ್ಮಾನ್—ನಮ್ಮನ್ನು | ಸದಾ—ಯಾವಾಗಲೂ | ಅಭ್ಯುಚ್ಚರ—ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉತ್ತಮವಾದ ವೀರ್ಯವುಳ್ಳ ಅದೇ ಮೃತ್ರಾವರುಣಸಂಬಂಧಿಯಾದ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳನ್ನೂ
ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲೈ ವರುಣನೇ, ಉದಾರವಾದ ದಾತೃಗಳಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ
ನಮ್ಮನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡು.

English Translation.

I glorify by night and day that sun (Mitra and Varuna), and both the heaven and earth ; do you (Varuna) ever bring us to the presence of the bountiful.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಋ॒ಜ್ರಮು॑ಕ್ಷ॒ಣ್ಯಾಯ॑ನೇ ರ॒ಜತಂ॑ ಹರ॒ಯಾಣೇ॑ ।

ರಥಂ॑ ಯು॒ಕ್ತಮ॑ಸನಾಮು ಸು॒ಷಾಮ॑ಣಿ ॥ ೨೨ ॥

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಋ॒ಜ್ರಂ । ಉ॒ಕ್ಷ॒ಣ್ಯಾಯ॑ನೇ । ರ॒ಜತಂ॑ । ಹರ॒ಯಾಣೇ॑ ।

ರಥಂ॑ । ಯು॒ಕ್ತಂ । ಅ॒ಸನಾ॑ಮು । ಸು॒ಷಾಮ॑ನಿ ॥ ೨೨ ॥

• || ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸುಷಾಮ್ನಃ ಪುತ್ರೋ ವರುಣಾಮ ರಾಜಾ | ಸ ಯದ್ವಾನಂ ಪ್ರಾದಾದ್ವಿಶ್ವಮನಸೇ ತದಸೌ
ವಿಶ್ವಮನಾ ಋಷಿರನಯಾಚಪ್ವೇ | ಉಕ್ಷಣ್ಯಾಯನೇ | ಉಕ್ಷನಾಮಾ ಕಶ್ಚಿದ್ವರೋಃ ಪೂರ್ವಜಃ || ತಸ್ಯ
ಗೋತ್ರಾಪತ್ಯ ಉಕ್ಷಣ್ಯಬಾಣ್ಣ್ಯಃ | ತದಂತಾಪ್ತೈಶ್ಚ ತ್ಯಯಃ | ಏತಾಃ ಛಾಂದಸಾಃ | ವೃದ್ಧಿಭಾವೋಽಪಿ
ಸಂಜ್ಞಾ ಪೂರ್ವಕೋ ವಿಧಿರನಿತ್ಯ ಇತಿ ನ ಭವತಿ || ತಸ್ಯ ಗೋತ್ರಾಪತ್ಯೇ ಹರಯಾಣೇ ಶತ್ರುಜೀವಿತೈಶ್ಚ-
ಯಾದಿಹರಣಶೀಲಯಾನ ಏತಾದೃಶೇ ಸುಷಾಮಣಿ | ಬಹುವೃತ್ತಿಶಬ್ದೇನ ಪುತ್ರೋಽಭಿಧೀಯತೇ |
ಸುಷಾಮ್ನಃ ಪುತ್ರೇ ವರೌ ರಾಜನಿ ದದತಿ ಸತಿ ಕಿಮಭೂತ್ | ಋಜ್ರಮೃಜುಗಾಮಿನಂ ರಜತಂ
ರಜತಮಯಂ ರಜತಸದೃಶಂ ನಾ ಯುಕ್ತಮಶ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಯುಕ್ತಂ ರಥಮಸನಾಮು | ಏತೇಷಾಂ
ಮಿತ್ರಾದೀನಾಂ ಪ್ರಸಾದಾದ್ವಯಂ ಸಂಭಕ್ತವಂತೋ ಲಬ್ಧವಂತೋಽಭೂಮು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಉಕ್ಷಣ್ಯಾಯನೇ—ಉಕ್ಷವಂಶೋತ್ಪನ್ನನೂ | ಹರಯಾಣೇ—ಶತ್ರುಗಳ ಜೀವನನ್ನೂ ಧನವನ್ನೂ
ಅಪಹರಿಸತಕ್ಕವನೂ | ಸುಷಾಮಣಿ—ಸುಷಾಮಪುತ್ರನೂ ಆದ ವರುಣನಲ್ಲಿದ್ದ | ಋಜ್ರಂ—ಋಜುಗಾಮಿ-
ಯಾದುದೂ | ರಜತಂ—ರಜತ (ಬೆಳ್ಳಿ) ಮಯವಾದುದೂ | ಯುಕ್ತಂ—ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ಯುಕ್ತವಾದುದೂ ಆದ |
ರಥಂ—ರಥವನ್ನು | ಅಸನಾಮು—ನಾವು ಪಡೆದಿವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಉಕ್ಷವಂಶೋತ್ಪನ್ನನೂ, ಶತ್ರುಗಳ ಜೀವನನ್ನೂ ಧನವನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸತಕ್ಕವನೂ, ಸುಷಾಮಪುತ್ರನೂ
ಆದ ವರುಣನಲ್ಲಿದ್ದ ಋಜುಗಾಮಿಯಾದುದೂ, ರಜತಮಯವಾದುದೂ, ಅಶ್ವಯುಕ್ತವಾದುದೂ ಆದ ರಥವನ್ನು
ನಾವು ಪಡೆದಿವು.

English Translation.

We have received from the son of Sushaman, the descendant of Ukshan, the overcomer (of foes), a well-going chariot of silver, yoked (with a pair of horses).

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಹರಯಾಣೇ—ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು—ಶತ್ರುಜೀವಿತ್ಯರ್ಥೋದಿ ಹರಣೀಲಯಾನೇ | ಯುದ್ಧನಾಡಿ ಶತ್ರುಗಳ ಪ್ರಾಣ, ಐಶ್ವರ್ಯ ನೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವವನು ಎಂದರ್ಥನಾದಿದಾರೆ. ಅದರೆ ಯಾಸ್ಯರು—

ಹರಯಾಣಃ | ಹರಯಾಣೋ ಹರಮಾಣಯಾನಃ | ರಜತಂ ಹರಯಾಣೇ ಇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ ||

(ನಿ. ೫-೧೫)

ಎಂದರ್ಥವಿವರಣೆಮಾಡಿ ಪ್ರಕೃತಶುಕ್ಲವೇ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ, ನಿತ್ಯಕಾಲಮೇನಾಭಿ-ಪ್ರಸ್ಥಿತಯಾನೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುತ್ತಿರುವವನು, ಗಮನಶೀಲನು ಎಂದರ್ಥವು. ಇಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದವು ಸುಷಾಮಣಿ (ಸುಷಾಮಾ ಎಂಬುವನ ಪುತ್ರನಾದವರು ಎಂಬ ರಾಜನು) ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಯುದ್ಧಾಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಶತ್ರುಗಳ (ದಸ್ಯಜನರ) ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿಹೋಗಿ ಅವರೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಜಯಿಸುವವರು ಎಂಬ ರಾಜನ ಜೈತ್ರಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಋಷಿಯು ಈ ಶಬ್ದ ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿದಾನೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಶಾಸ್ತ್ರ ||

ತಾ ಮೇ ಅಶ್ವಾನ್ಯಾಂ ಹರೀಣಾಂ ನಿತೋಶನಾ |

ಉತೋ ನು ಕೃತ್ವಾನ್ಯಾಂ ನೃನಾಹಸಾ || ೨೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಾ | ಮೇ | ಅಶ್ವಾನ್ಯಾಂ | ಹರೀಣಾಂ | ನಿತೋಶನಾ |

ಉತೋ ಇತಿ | ನು | ಕೃತ್ವಾನ್ಯಾಂ | ನೃನಾಹಸಾ || ೨೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಋಷಿಃ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತಾವಶ್ಯವಾಹ | ಹರೀಣಾಂ ಹರಿತವರ್ಣಾನಾಮಶ್ವಾನ್ಯಾಮಶ್ವಸಂಘಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ನಿತೋಶನಾ ನಿತೋಶನಾ | ತೋಶತಿಹಿಂಸಾಕರ್ಮಾ | ಶತ್ರುಣಾಮತ್ಯಂತಂ ಬಾಧಕೃತಾವುತೋ ಅಪಿ ಚ ಕೃತ್ವಾನ್ಯಾಂ ಯುದ್ಧಕರ್ಮಣಿ ಕುಶಲಾನಾಂ ಚ ನು ಕುಶಲಮಿತಿ ಬಾಧಕೃತೌ ನೃನಾಹಸಾ

ನೈವಾಹಸಾವಾಯುಧನೇತ್ಯಾಣಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ವೋಡಾರೌ ತಾ ತಾವಶ್ವಾ ನೇ ಮಹ್ಯಂ ನು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ
ಸೌಷಾಮ್ನೇನ ವರುಣಾ ದತ್ತಾ ಭವೇತಾಂ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮೇ—ನನಗೆ | ನು—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ (ಸುಷಾಮಪುತ್ರನಾದ ವರುನಿನಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟು) | ತಾ—ಈ ಎರಡು
ಅಶ್ವಗಳೂ | ಹರಿಣಾಂ—ಹರಿತವರ್ಣವುಳ್ಳ | ಆಶ್ವಾಣಾಂ—ಅಶ್ವಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ | ನಿತೋಶನಾ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು
ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸತಕ್ಕವೂ | ಉತೋ—ಮತ್ತು | ಕೌಲ್ಯಾಣಾಂ—ಯುದ್ಧಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ
ಅಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವೂ | ನೈವಾಹಸಾ—ಮಾನವರನ್ನು ವಹಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದವೂ ಆಗಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸುಷಾಮಪುತ್ರನಾದ ವರುನಿನಿಂದ ನನಗೆ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಎರಡು ಅಶ್ವಗಳೂ ಸಹ ಹರಿತವರ್ಣವುಳ್ಳ
ಹಶ್ವಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸತಕ್ಕವೂ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ ಅಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ
ಉತ್ತಮವೂ ಮಾನವರನ್ನು ವಹಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದವೂ ಆಗಿವೆ.

English Translation.

Among bay horses these two are pre-eminently the destroyers (of
foes), and of those eager in combat; the two strong bearers men.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ್ತದಭೀಶೋ ಕಶಾವಂತಾ ವಿಪ್ರಾ ನವಿಷ್ಯಯಾ ಮತೀ |

ಮಹೋ ನಾಜಿನಾವರ್ವಂತಾ ಸಚಾಸನಂ || ೨೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸ್ತದಭೀಶೋ ಇತಿ ಸ್ತತ್ತ್ವಾಭೀಶೋ | ಕಶಾವಂತಾ | ವಿಪ್ರಾ | ನವಿಷ್ಯಯಾ | ಮತೀ |

ಮಹಃ | ನಾಜಿನಾ | ವರ್ವಂತಾ | ಸಚಾ | ಅಸನಂ || ೨೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಋಷಿರಿದಾನೀಂ ತಾವಶ್ವಾವಗ್ರಹೀಷಮಿತ್ಯಾಹ | ಸ್ತದಭೀಶೋ | ಸ್ತತ್ತ್ವಮತ್ || ಉಕಾರಲೋ-
ಪಶ್ಚಾಂದಸಃ || ಶೋಭನರಜ್ಜುಯುಕ್ತಾ ಯದ್ವಾ ಶೋಭನಶರೀರಕಾಂತೀ ಕಶಾವಂತಾ ಕಶಾವಂತಾ
ಕಶಾಯುಕ್ತಾ ವಿಪ್ರಾ ವಿಪ್ರಾ ಮೇಧಾವಿನಾಮುಚಿತೌ | ಮೇಧಾವೀ ಸ್ತೋತಾ ಯಥಾ ಸ್ತತ್ತ್ವಂ ದೇವಂ
ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಪ್ರೀಣಯತಿ ತದ್ವತ್ ಸಂತೋಷಕಾ | ಮಹೋ ಮಹತಃ ಸೌಷಾಮ್ನಸ್ಯ ವರೋಃ ಸಂಬಂಧಿನೌ

ವಾಜಿನೌ ಶೀಘ್ರಗಮನವಂತಾವರ್ವಂತಾವರ್ವಂತೌ ದ್ವಾವಶ್ವೌ ಸಚಾ ಸಹ ಯುಗಸದೇವ ನವಿಷ್ಯಯೌ
ನವತರಯೌ ಮತೀ ಮತ್ಯಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಮಿತ್ರಾದೀನ್ ಸ್ತುವನ್ಮಸನಂ | ವಿಶ್ವಮನಾ ಅಹಂ ಸಮಭಜಂ |
ಪ್ರತ್ಯಗ್ರಹೀಷಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

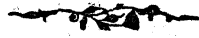
ನವಿಷ್ಯಯೌ—ಅತ್ಯಂತ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ | ಮತೀ—ಸ್ತುತಿಯ ಫಲವಾಗಿ (ಮಿತ್ರವರುಣರ
ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ) | ಸ್ತುತಭೀಶೂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕಡಿವಾಣವುಳ್ಳವೂ | ಕಶಾವಂತಾ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಜಾವುಟಿ
ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವೂ | ವಿಶ್ವಾ—ಮೇಧಾವಿಯಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದವೂ | ಮಹಃ—ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವುಳ್ಳ
ವರುವಿಗೆ ಸೇರಿದವೂ | ವಾಜಿನೌ—ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳೂ ಆದ | ಅವರ್ವಂತಾ—ಎರಡು ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ | ಸಚಾ—
ಒಟ್ಟಿಗೆ | ಅಸನಂ—ನಾನು ಹೊಂದಿದೆನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಿತ್ರವರುಣರನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದುದರ ಫಲವಾಗಿ ಅವರ
ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಕಡಿವಾಣವುಳ್ಳವೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಜಾವುಟಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವೂ, ಮೇಧಾವಿಯಾದ
ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದವೂ, ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವುಳ್ಳ ವರುವಿಗೆ ಸೇರಿದವೂ, ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳೂ ಆದ ಎರಡು
ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ನಾನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೊಂದಿದೆನು.

English Translation.

Through this new praise (of mitra and Varuna) I have obtained at
the same moment of the mighty prince, two fast-going sagacious, steeds,
with whip and reins.

ಇವೃತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯುವೋರು ಸ್ವಿತಿ ಪಂಚವಿಂಶತ್ಕೃಚಂ ಪಷ್ಕಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಯುವೋಃ
ಪಂಚಾಧಿಕಾ ವ್ಯಶ್ವೋ ವಾಂಗಿರಸ ಅಶ್ವಿನಂ ವಿಶ್ವಾದ್ಯಾ ವಾಯವ್ಯಾಸ್ತತ್ಪೂರ್ವಾಶ್ಚತಸ್ರೋ
ಗಾಯತ್ರೋಽಂತ್ಯೈಕವಿಂಶೌ ಚ ವಿಂಶ್ಯನುಷ್ಟುಬಿತಿ | ಅಂಗಿರಸೋ ವ್ಯಶ್ವೋ ವೈಯಶ್ವೋ ವಿಶ್ವಮನಾ
ವಾ ಋಷಿಃ | ಪೋಡಶ್ಯಾದ್ಯಾಶ್ಚತಸ್ರೋ ಗಾಯತ್ರೋ ವಿಂಶ್ಯನುಷ್ಟುಬೀಕವಿಂಶೀ ಪಂಚವಿಂಶೀ ಚ
ಗಾಯತ್ರೈ ಶಿಷ್ಠಾಃ ಪೂರ್ವವದುಷ್ಟಿಹಃ | ಅಶ್ವಿನೌ ದೇವತಾ | ವಿಶ್ವಾದ್ಯಾಃ ಪಂಚಚೋಃ
ವಾಯುದೇವತಾಕಾಃ || ಪ್ರಾತರನುವಾಕೇ ಅಶ್ವಿನೇ ಕೃತಾವಾಷ್ಟಿಹೇ ಛಂದಸ್ಯಾಶ್ವಿನಶಸ್ತ್ರೇ ಚಾದಿತೇಃ
ಪಂಚಚೇಃ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಯುವೋರು ಸೂ ರಥಂ ಹುವ ಇತಿ ಪಂಚದಶೇತ್ಯುಷ್ಟಿಹಂ |
ಅ. ೪-೨೫ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಯುಮೋರು ಷೂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಆರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯುಮೋಃ ಸಂಚಾಧಿಕಾ ವ್ಯಶ್ವೋ ವಾಂಗಿರಸಃ ಅಶ್ವಿನಂ ವಿಂಶ್ಯಾದ್ಯಾ ವಾಯವ್ಯಾಸ್ತತ್ಪ್ರವಾಶ್ಚತಸ್ತ್ರೋ ಗಾಯತ್ರೋಽನ್ವೈಕವಿಂಶ್ಯ ಚ ವಿಂಶ್ಯನುಷ್ವಪ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಅಂಗಿರಾಋಷಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ವ್ಯಶ್ವಋಷಿ ಅಥವಾ ವ್ಯಶ್ವಋಷಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ವಿಶ್ವಮನಾಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು. ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು ದೇವತೆಯು; ಇಪ್ಪತ್ತರಿಂದ ಮುಂದಿನ ಐದು ಋಕ್ಕುಗಳು (೨೦-೨೫) ವಾಯುದೇವತಾಕವು ಈ ಸೂಕ್ತದ ಹದಿನಾರನೆಯ ಋಕ್ಕಿನಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳೂ, ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳೂ ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸವು. ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯದು ಅನುಷ್ವಪ್ ಭಂದಸ್ಸವು. ಉಳಿದ ಋಕ್ಕುಗಳು ಉಷ್ಣಿಕ್ ಭಂದಸ್ಸವು. ಪ್ರಾತರನುವಾಕಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಿನಕ್ರತು ಸಂಬಂಧವಾದ ಉಷ್ಣಿಕ್ ಭಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿಯೂ, ಅಶ್ವಿನಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ಹದಿನೈದು ಋಕ್ಕುಗಳ (೧-೧೫ ಋಕ್ಕುಗಳು) ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಯುಮೋರು ಷೂ ರಥಂ ಹುವ ಇತಿ ಸಂಚಿದಶೇತ್ಯಾಷ್ಟಿ ಹಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೪-೧೫) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೬

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೬ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೨೬, ೨೭, ೨೮, ೨೯, ೩೦ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೨೫ ||

|| ಋಷಿ—ವಿಶ್ವಮನಾ ವೈಯಶ್ವೋ ವ್ಯಶ್ವೋ ವಾಂಗಿರಸಃ ||

|| ದೇವತಾ—೧-೧೯. ಅಶ್ವಿನೌ | ೨೦-೨೫. ವಾಯುಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧-೧೫, ೨೨-೨೪. ಉಷ್ಣಿಕ್ | ೧೬-೧೯, ೨೧, ೨೫. ಗಾಯತ್ರೀ | ೨೦. ಅನುಷ್ವಪ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯುಮೋರು ಷೂ ರಥಂ ಹುವೇ ಸಧಸ್ತತ್ಯಾಯ ಸೂರಿಷು |

ಅತೂರ್ತದಕ್ವಾ ವೃಷಣಾ ವೃಷಣ್ಣಸೂ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯುಮೋಃ | ಉಂ ಇತಿ | ಸು | ರಥಂ | ಹುವೇ | ಸಧಸ್ತತ್ಯಾಯ | ಸೂರಿಷು |

ಅತೂರ್ತದಕ್ವಾ | ವೃಷಣಾ | ವೃಷಣ್ಣಸೂ ಇತಿ ವೃಷಣ್ವವಸೂ || ೧ ||

|| ಸಾಮಾನ್ಯಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅತೂರ್ತದಕ್ವಾ || ತ್ವಾ ಜ್ಞವನತರಣಯೋರಿತೈಸ್ಯ ನಿಷ್ಕಾಯಾಂ ನಸತ್ತೇತಿ ಸೂತ್ರೇಣ ನಿಪಾತಿತಃ || ಪರೈರಹಿಂಸಿತಬಲೌ ವೃಷಣಾ ವೃಷಣೌ ಕಾಮಾನಾಂ ಸೇಕ್ವಾರೌ ಅತ ಏವ ವೃಷಣ್ಣಸೂ

ವರ್ಷಣಶೀಲಧನವಂತಾವತ್ತಿನಾ ಯುವೋರ್ಯುವಯೋರರ್ಥಂ ಸು ಹುನೇ | ಸುಷ್ಕ ಸ್ತೋತ್ರಾದಿಭಿ-
ರಾಹ್ವಯಾಮಿ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಸೂರಿಷು ಪ್ರಾಜ್ಞೇಷು ಸ್ತೋತ್ರೇಷು ಮಧ್ಯೇ ಸಧಸ್ತುತ್ಯಾಯಾ ||
ಸ್ತೋತೇರ್ಭಾವೇ ಕೃಪ್ || ಸಹ ಭವಂತೌ ಸ್ತೋತುಂ | ತಸ್ಮಾದ್ಯುವಯೋಃ ಶೀಘ್ರಗತ್ಯೈ ಯುಷ್ಮದ್ಗ-
ಮನಸಾಧನರಥಮೇನಾಹ್ವಯಾಮಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶೋರ್ತದಕ್ಷಾ—ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ | ವೃಷಣಾ—ಕಾಮವರ್ಷಕರೂ | ವೃಷ-
ಣ್ಣಸೂ—ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ ಅದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಸೂರಿಷು—ಪ್ರಾಜ್ಞರ ನಡುವೆ |
ಸಧಸ್ತುತ್ಯಾಯಾ—ಒಟ್ಟಿಗಿರತಕ್ಕ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಲು | ಯುವೋಃ ರಥಂ—ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ರಥವನ್ನು |
ಸ್ಮಾಹುನೇ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ, ಕಾಮವರ್ಷಕರೂ, ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ ಅದ ಎಲೈ
ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಪ್ರಾಜ್ಞರ ನಡುವೆ ಒಟ್ಟಿಗಿರತಕ್ಕ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಲು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ರಥವನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ
ಸ್ತುತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

(Aswins) of irresistible strength, affluent showerers (of benefits),
I invoke your chariot amidst the pious, who are assembled to celebrate
your presence.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ಯುವಂ ವರೋ ಸುಷಾಮ್ನೇ ಮಹೇ ತನೇ ನಾಸತ್ಯಾ |

ಅವೋಭಿಯಾರ್ಥೋ ವೃಷಣಾ ವೃಷಣ್ಣಸೂ || ೨ ||

|| ಪದವಾಚಃ ||

ಯುವಂ | ವರೋ ಇತಿ | ಸುಷಾಮ್ನೇ | ಮಹೇ | ತನೇ | ನಾಸತ್ಯಾ |

ಅವೋಭಿಃ | ಯಾರ್ಥಃ | ವೃಷಣಾ | ವೃಷಣ್ಣಸೂ ಇತಿ ವೃಷಣ್ವವಸೂ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯುಷಿರ್ವರುಂ ರಾಜಾನಂ ಸಂಬೋಧ್ಯಾಹ | ಹೇ ನಾಸತ್ಯಾ ನಾಸತ್ಯಾ | ನ ವಿದ್ಯತೇತ್ಯಸತ್ಯಮು-
ಪಯೋರಿತಿ ನಾಸತ್ಯಾ | ವೃಷಣಾ ಕಾಮಾನಾಂ ವರ್ಷಿತಾರೌ ವೃಷಣ್ಣಸೂ ವರ್ಷಣಶೀಲವಸುಮಂತಾ-

ವಶ್ವಿನೌ ಯುವಂ ಯುವಾಂ ಸುಷಾಮ್ವೇ ಸುಷಾಮಾಖ್ಯರಾಜ್ಞೇ ಮಮ ಪಿತೃನೈಸ್ತೈ ಮಹೇ ಮಹತೇ
ತನೇ | ತನೋತಿತಿ ತನಂ ಧನಂ | ಧನಾಯ || ಶ್ರಿಯಾರ್ಥೋಪಪದಸ್ಯೇತಿ ಚತುರ್ಥಿ || ತಸ್ಮೈ
ಧನಂ ದಾತುಂ ಪುರಾ ಯಥಾಗಚ್ಛತಂ ತದ್ವನ್ಮಹ್ಯಮಪಿ ಧನಂ ದಾತುಮಪೋಭಿಃ ಪಾಲನೈಃ ಸಹ ಯಾಥಾಃ
ಯುವಾಮಾಯಾತಮಿತಿ ಹೇ ವರೋ ವರುನಾಮುಕ ರಾಜನೈವಂ ಬ್ರೂಹೀತ್ಯುಪಿವದತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಶಬ್ದಾರ್ಥ ||

ನಾಸತ್ಯಾ—ಎಲೈ ಅಪ್ಪಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವೃಷಣಾ—ಕಾಮವರ್ಷಕರೂ | ವೃಷಣ್ಯಸೂ—
ವೃಷ್ಣಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ | ಯುವಂ—ನೀವು | ಸುಷಾಮ್ವೇ—ನನ್ನ ಪಿತೃವಾದ ಸುಷಾಮನಿಗೆ |
ಮಹೇ—ಮಹತ್ತಾದ | ತನೇ—ಧನದಾನಕ್ಕಾಗಿ (ಹಿಂದೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಬಂದಿರೋ ಅದೇ ರೀತಿ ನನಗೂ
ಧನದಾನಮಾಡಲು) | ಅವೋಭಿಃ—ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಯಾಥಾಃ—ಬನ್ನಿರಿ ಎಂಬುದಾಗಿ | ವರೋ—
ಎಲೈ ವರುನಾಮುಕನಾದ ರಾಜನೇ (ನೀನು ಅವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ವರುನಾಮುಕನಾದ ರಾಜನೇ, ನೀನು ಅಪ್ಪಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೈ ಅಪ್ಪಿನೀದೇವತೆಗಳೇ,
ಕಾಮವರ್ಷಕರೂ, ವೃಷ್ಣಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ನೀವು ನನ್ನ ಪಿತೃವಾದ ಸುಷಾಮನಿಗೆ ಮಹತ್ತಾದ
ಧನವನ್ನು ದಾನಮಾಡಲು ಯಾವ ರೀತಿ ಹಿಂದೆ ಬಂದಿರೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಈಗಲೂ ನನಗೂ ಸಹಾಯಮಾಡಲು ನಿಮ್ಮ
ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ಬನ್ನಿರಿ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು.

English Translation.

(Say), Varu (you), Nasatyas, senders of rain, affluent showerers
(of benefits), as you came to Sushaman with your protections to (grant him)
great riches, (so come to me).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಾ ವಾ¹ನುದ್ಯ¹ ಹ¹ನಾಮಹೇ¹ ಹ¹ವೈ¹ಭಿ¹ವಾರ್ಜನೀವಸೂ |

ಪೂರ್ವೀ¹ರಿ¹ಷ¹ ಇ¹ಷಯಂತಾ¹ವತಿ¹ ಕ್ಷ¹ಪಃ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಾ | ವಾಂ | ಅದ್ಯ | ಹನಾಮಹೇ | ಹವೈಭಿಃ | ವಾಜಿನೀವಸೂ ಇತಿ ವಾಜಿನೀವಸೂ |

ಪೂರ್ವೀಃ | ಇಷಃ | ಇಷಯಂತಾ | ಅತಿ | ಕ್ಷಪಃ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಾಜಿನೀವಸೋ ಅನ್ನಯುಕ್ತಧನವಂತಾವಶ್ವಿನೌ ಪೂರ್ವೀರ್ಬಹುನೀಷೋಽನ್ನಾನೀಷ-
ಯಂತಾ || ಇಷು ಇಚ್ಛಾಯಾಂ || ಇಚ್ಛಂತಾ ತಾ ತೌ ಪ್ರಸಿದ್ಧೌ ವಾಂ ಯುನಾಮದ್ಯಾಸ್ತಿನ್ಯಾಗದಿನೇತಿ
ಕ್ಷಪಃ ಕ್ಷಪಾಯಾ ಅತಿಕ್ರಮೇ | ಉಷಃಕಾಲ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಸ್ಮಿನ್ನುಷಃಕಾಲೇ ಹವ್ಯೇಭಿರ್ಹವಿರ್ಹವ್ಯೇ-
ರನ್ವೈಃ ಸಹ ವಯಂ ಹವಾಮಹೇ | ಅದ್ವಯಾಮಃ | ಅಶ್ವಿನಶಸ್ತ್ರಸ್ಯ ತತ್ರ ಶಸ್ಯಮಾನತ್ವಾದುಷಃಕಾಲ
ಏವಾಹ | ಯಾಗ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಾಜಿನೀವಸೋ—ಅನ್ನರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಪೂರ್ವೀ—ಪ್ರಭೂತ
ಗಳಾದ | ಇಷಃ—ಅನ್ನಗಳನ್ನು | ಇಷಯಂತಾ—ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರೂ | ತಾ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ | ವಾಂ—
ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಅದ್ಯ—ಈ ಯಾಗಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಅತಿ ಕ್ಷಪಃ—ರಾತ್ರಿಯು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿದ ಈ ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿ |
ಹವ್ಯೇಭಿಃ—ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ ಅನ್ನಗಳೊಡನೆ (ಕೂಡಿದ ನಾವು) | ಹವಾಮಹೇ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ
ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನ್ನರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಪ್ರಭೂತಗಳಾದ ಅನ್ನಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರೂ,
ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಈ ಯಾಗಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿದ ಈ ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ
ಅನ್ನಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ನಾವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Affluent in nourishment, we invoke you, who are desirous of
(sacrificial) food, on this occasion at dawn with oblations.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ವಾಂ ವಾಹಿಷ್ಠೋ ಅಶ್ವಿನಾ ರಥೋ ಯಾತು ಶ್ರುತೋ ನರಾ |

ಉಪ ಸ್ತೋಮಾನ್ತುರಸ್ಯ ದರ್ಶಃ ಶ್ರಿಯೇ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ವಾಂ | ವಾಹಿಷ್ಠಃ | ಅಶ್ವಿನಾ | ರಥಃ | ಯಾತು | ಶ್ರುತಃ | ನರಾ |

ಉಪ | ಸ್ತೋಮಾನ್ | ತುರಸ್ಯ | ದರ್ಶಃ | ಶ್ರಿಯೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ನರಾ ಸರ್ವಸ್ಯ ನೇತಾರಾವಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ನಾಂ ಯುವಯೋರ್ನಾರ್ಹಿಷ್ಣೋ ವೋಧ್ಯತಮಃ
ಶ್ರುತೋ ವಿಶ್ರುತಃ ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧೋ ರಥ ಆ ಯಾತು | ಅಸ್ಮದೀಯಂ ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರತ್ಯಾಗಚ್ಛತು |
ತೇನ ರಥೇನ ಯುನಾಮಾಗತ್ಯ ತುರಸ್ಯ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರ್ವತಸ್ತಸ್ಯ ಸ್ತೋಮಾಂಸ್ರಿವೃತ್ಪಂಚದ-
ಶಾದಿಸ್ತೋಮಾಂಘ್ರಿಯೇ ತಸ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಪ್ರದಾನಾಯೋಪ ದರ್ಶಥಃ | ಪಶ್ಯತಿಜ್ಞಾನಕರ್ಮಾ |
ಜಾನೀತಂ || ದೃಶೇರ್ಲಠಿ ವ್ಯತ್ಯಯೇನಾಜಾದೇಶಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನರಾ—ನೇತೃಗಳಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ನಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ನಾರ್ಹಿಷ್ಣೋ—
ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ವಹಿಸುವುದೂ | ಶ್ರುತಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಆದ | ರಥಃ—ರಥವು | ಆ ಯಾತು—ನಮ್ಮ
ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬರಲಿ | ತುರಸ್ಯ—ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಯಜಮಾನನ | ಸ್ತೋಮಾನ್—ತ್ರಿವೃದಾದಿ
ಸ್ತೋಮಗಳನ್ನು | ಶ್ರಿಯೇ—ಅವನಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಲು | ಉಪ ದರ್ಶಥಃ—ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಹರ್ಷಿತರಾಗಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನೇತೃಗಳಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ವಹಿಸುವುದೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ
ಆದ ರಥವು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬರಲಿ. ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಯಜಮಾನನ ತ್ರಿವೃದಾದಿ ಸ್ತೋಮ
ಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಲು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹರ್ಷಿತರಾಗಿರಿ.

English Translation.

Leaders (of rites), let your renowned all-conveying chariot come to
us, and (do you) recognize the praises of the zealous (worshipper) for his
prosperity.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಜುಹುರಾಣಾ ಚಿದಶ್ವಿನಾ ಮನ್ಯೇಥಾಂ ವೃಷಣ್ವಸೂ |

ಯುವಂ ಹಿ ರುದ್ರಾ ಪರ್ಷಥೋ ಅತಿ ದ್ವಿಷಃ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಜುಹುರಾಣಾ | ಚಿತ್ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಆ | ಮನ್ಯೇಥಾಂ | ವೃಷಣ್ವಸೂ ಇತಿ ವೃಷಣ್ವವಸೂ |

ಯುವಂ | ಹಿ | ರುದ್ರಾ | ಪರ್ಷಥಃ | ಅತಿ | ದ್ವಿಷಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃಷಣ್ಣಸೂ ವರ್ಷಣಶೀಲಧನವಂತಾವತ್ತಿನಾತ್ತಿನೌ ಜುಹುರಾಣಾ ಚಿತ್ || ಹುರ್ಭಾ
ಶ್ಯೇ | ಹುರ್ಭೇಃ ಸನೋ ಲುಕ್ ಛಲೋಪಶ್ಚ || ಉ. ೨-೯೨ | ಇತ್ಯಾನೇಚ್ಛಪ್ರತ್ಯಯಃ ||
ಸಾನ್ತರ್ಮವಿಘ್ನಕಾರಿಣೋ ಮಾಯಾವಿನೋಽಪಿ ಶತ್ರುನಾ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಮನ್ಯೇಥಾಂ |
ತಂ | ತತೋ ಹೇ ರುದ್ರಾ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ರೋದನಶೀಲೌ ರುವಂತೌ ವಾತ್ತಿನೌ ಯುವಂ |
ಧಾರಣೇ | ಯುವಾಮೇವ ದ್ವಿಷೋ ದ್ವೇಷಕಾರಿಣಸ್ತಾಞ್ಚತ್ರುನತಿ ಪರ್ಷಥಃ | ಅತೀತ್ಯ
ಶಯತಂ | ಹತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ || ಪೃಷು ಹಿಂಸಾಸಂಕ್ಲೇಶನಯೋರಿತಿ ಭಾವಾದಿಕಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಷಣ್ಣಸೂ—ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ | ಅತ್ತಿನಾ—ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಜುಹುರಾಣಾ
—ಎದುರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ವಂಚಕತನದಿಂದ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ತಡೆಮಾಡುವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನಾ | ಅ ಮನ್ಯೇಥಾಂ—
ರೆಂದು ಹುಡುಕಿ ತಿಳಿಯಿರಿ | ರುದ್ರಾ—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಗರ್ಜಿಸುವ ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಯುವಂ—
| ದ್ವಿಷಃ—ದ್ವೇಷವನ್ನು ಕಾರುವ ಆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಅತಿ ಪರ್ಷಥಃ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಎದುರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ವಂಚಕತನದಿಂದ
ಕ್ಕೆ ತಡೆಮಾಡುವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನಾ ಸಹ ಹುಡುಕಿ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ. ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಗರ್ಜಿಸುವ ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀ
ಗಳೇ, ದ್ವೇಷವನ್ನು ಕಾರುವ ಆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸಿರಿ.

English Translation.

Aswins, affluent showerers (of benefits), detect the guileful ; verily,
ras, vex your adversaries.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಸ್ರಾ ಹಿ ವಿಶ್ವನಾನುಷಜ್ಞಕ್ಸೂಭಿಃ ಪರಿದೀಯಥಃ |

ಧಿಯಂಜಿನ್ವಾ ಮಧುವರ್ಣಾ ಶುಭಸ್ಪತೀ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದಸ್ರಾ | ಹಿ | ವಿಶ್ವಂ | ಅನುಷಕ್ | ಮಧ್ವುಭಿಃ | ಪರಿದೀಯಥಃ |

ಧಿಯಂಜಿನ್ವಾ | ಮಧ್ವವರ್ಣಾ | ಶುಭಃ | ಸತೀ ಇತಿ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದಸ್ರಾ ದಸ್ರಾ ಸರ್ವೈರ್ಧರ್ಮನೀಯಾ | ಯದ್ವಾ || ದಸು ಉಪಕ್ಷಯೇ || ಶತ್ರುಣಾಮುಪಕ್ಷಪ-
ಯಿತಾರಾವತ್ತಿನಾ | ಕೀದೃಶಾ | ಧಿಯಂಜಿನ್ವಾ ಧಿಯಂಜಿನ್ವಾ | ಜಿವಿಃ ಪ್ರೀಣನಾರ್ಥಃ | ಕರ್ಮಾಣಿ
ಪ್ರೀಣಯಂತಾ ಮಧುವರ್ಣಾ ಮಧುವರ್ಣಾ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಮಾದನಶೀಲಶರೀರಕಾಂತೀ | ಯೇ
ಯುವಯೋ ರೂಪಂ ಪಶ್ಯಂತಿ ತೇ ತತ್ರೈವ ಹೃಷ್ವಾ ಭವಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದೃಶಾ ಶುಭಸ್ವತೀ ಉದಕಸ್ಯ
ಪಾಲಯಿತಾರಾ ತಾದೃಶಾ ಯುನಾಂ ಮಕ್ಷುಭಿಃ ಶೀಘ್ರಗಮನೈರಶ್ವೈರಾನುಷಗನುಷಕ್ತಂ ಯಥಾ ಭವತಿ
ತಥಾ ನಿಶ್ಚಮೃತ್ತಿಗ್ನಿಹರ್ವಿಭಿಶ್ಚ ವ್ಯಾಪ್ತಂ | ಹಿರವಧಾರಣೇ | ಅಸ್ಮದೀಯಂ ಯಜ್ಞಮೇವ ಪ್ರತಿ
ಪರಿದೀಯಥಃ | ದೀಯತಿರ್ಗತಿಕರ್ಮಾ | ಪರಿತ ಆಗಚ್ಛತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದಸ್ರಾ—ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಹಿಂಸಾಕಾರಕರೂ | ಧಿಯಂಜಿನ್ವಾ—ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ
ವರೂ | ಮಧುವರ್ಣಾ—ಅಕರ್ಷವಾದ ವರ್ಣವುಳ್ಳವರೂ | ಶುಭಸ್ವತೀ—ಉದಕಕ್ಕೆ ಪಾಲಕರೂ ಆದ ಎಲೈ
ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಮಕ್ಷುಭಿಃ—ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳಾದ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಅನುಷಕ್—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ | ವಿಶ್ವಂ—
ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞ ಭೂಮಿಯ ಸುತ್ತಲೂ | ಪರದೀಯಥಃ—ಬಂದು ಸೇರಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಹಿಂಸಾಕಾರಕರೂ, ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವವರೂ, ಅಕರ್ಷಕವಾದ ವರ್ಣ
ವುಳ್ಳವರೂ ಉದಕಕ್ಕೆ ಪಾಲಕರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳಾದ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ
ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞ ಭೂಮಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಬಂದು ಸೇರಿರಿ.

English Translation.

Dasras, who are gratified by sacred rites, of fascinating complexion
lords of rain, pass with your fleet (horses) completely round our entire
(sacrifice).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಪ ನೋ ಯಾತಮುಶ್ವಿನಾ ರಾಯಾ ವಿಶ್ವಪುಷಾ ಸಹ |

ಮುಘವಾನಾ ಸುವೀರಾವನಪಚ್ಯುತಾ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉಪ | ನಃ | ಯಾತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ | ರಾಯಾ | ವಿಶ್ವಪುಷಾ | ಸಹ |

ಮುಘವಾನಾ | ಸುವೀರಾ | ಅನಪಚ್ಯುತಾ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ವಿಶ್ವಪುಷಾ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪೋಷಕೇಣ ರಾಯಾ ಧನೇನ ಸಹ
ನೋಽಸ್ಮದೀಯಂ ಯಜ್ಞಮುಪ ಯಾತಂ | ಉಸಾಗಚ್ಛತಂ | ಯಜ್ಞಮಾಗತ್ಯ ಧನಮಸ್ಮಭ್ಯಂ
ಪ್ರಯಚ್ಛತಮಿತಿ ಭಾವಃ | ಕಿಮನಯೋರ್ಧನಮಸ್ತೀತ್ಯತ ಅಹ | ಮಘವಾನಾ ಮಘವಾನಾ ಮಂಹನೀ-
ಯಧನವಂತಾ ಸುವೀರಾ ಶೋಭನಸಾಮರ್ಥ್ಯೋಪೇತಾ | ಯದ್ವಾ | ವೀರಾಃ ಸಮರ್ಥಾಃ ಶತ್ರುವಃ |
ತದ್ವಂತಾ | ತಥಾಸ್ಯನಸಚ್ಯುತಾ ತೈರಪಚ್ಯಾವನೀಯೌ ನ ಭವತಃ | ತೌ ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರತ್ಯಾಗಚ್ಛತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಮಘವಾನಾ—ಧನವಂತರೂ | ಸುವೀರಾ—ಉತ್ತಮವಾದ
ವೀರ್ಯವುಳ್ಳವರೂ | ಅನಸಚ್ಯುತಾ—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪ್ರತಿಹತರೂ ಅದ ನೀವು | ವಿಶ್ವಪುಷಾ—ಸರ್ವ
ಪೋಷಕವಾದ | ರಾಯಾ ಸಹ—ಧನದೊಡನೆ | ನಃ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ | ಉಪ ಯಾತಂ—ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಧನವಂತರೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ವೀರ್ಯವುಳ್ಳವರೂ, ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪ್ರತಿಹತರೂ
ಅದ ನೀವು ಸರ್ವಪೋಷಕವಾದ ಧನದೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Come to us, Asvins, with all-supporting riches for you are opulent,
heroic, overthrown of none.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನೋ ಅಸ್ಯ ಪ್ರತೀವ್ಯಂ ಮಿಂದ್ರನಾಸತ್ಯಾ ಗತಂ |

ದೇನಾ ದೇವೇಭಿರದ್ಯ ಸಚನಸ್ತಮಾ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನೋ | ಅಸ್ಯ | ಪ್ರತೀವ್ಯಂ | ಇಂದ್ರನಾಸತ್ಯಾ | ಗತಂ |

ದೇನಾ | ದೇವೇಭಿಃ | ಅದ್ಯ | ಸಚನಸ್ತಮಾ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರನಾಸತ್ಯೇಂದ್ರಾಶ್ವಿನೌ ಸಚನಸ್ತಮಾ || ಸಚ ಸಮನಾಯೇ | ಕೃತ್ಯಲ್ಯುಟ ಇತಿ
ಕರ್ಮಣಿ ಲ್ಯುಟಃ || ಅತಿಶಯೇನ ಸರ್ವೈಃ ಸಮವೇತವ್ಯಾ ಸೇವ್ಯಮಾನೌ ಯುನಾಂ ಪ್ರತೀವ್ಯಂ || ವೀ
ಗತ್ಯಾದಿಷು | ಅಧಿಕರಣ ಟೀಕಾದಿಕಃ ಕ್ವಿಪ್ || ಪ್ರತಿಶಬ್ದಸ್ಯ ವೀಸ್ವಾರ್ಥೋಽಸ್ತಿ | ಪುನಃಪುನರ್ವಿಯಂತಿ

ಭಕ್ಷಯಂತಿ ಹವೀಂಷಿ ದೇವಾ ಅತ್ರೇತಿ ಪ್ರತೀವೀರ್ಯಜ್ಞಃ | ತಮಸ್ಯ ಪುರೋವರ್ತಿನೋ ಮೇ ಮಮ
ಸಂಬಂಧಿನಂ ಯಜ್ಞಮದ್ಯಾಸ್ತಿದ್ವಿನೇ ದೇವೇಭಿದೇವೈಃ ಸಾರ್ಥಮಾ ಗತಂ | ಆಗಚ್ಛತಂ | ಯದ್ವಾ |
ಮೇ ಮಮಾಸ್ಯ ಕ್ರಿಯಮಾಣಸ್ಯ ಸ್ತೋತ್ರಸ್ಯ ಪ್ರತೀವ್ಯಂ ಪ್ರತಿಗತಂ ಯಥಾ ಭವತಿ ತಥಾಭಿಮುಖ್ಯೇ-
ನಾಯಾತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾ—ದೇವತಾತ್ಮರೂ | ಸಚಿನಸ್ತಮಾ—ಎಲ್ಲರ ಸೇವೆಗೂ ಅರ್ಹರೂ ಆದ | ಇಂದ್ರನಾಸತ್ಯಾ—
ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಅಸ್ಯ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಪ್ರತೀವ್ಯಂ—
ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಅದ್ಯ—ಇಂದು | ದೇವೇಭಿಃ—ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ | ಆ ಗತಂ—ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತಾತ್ಮರೂ, ಎಲ್ಲರ ಸೇವೆಗೂ ಅರ್ಹರೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮನ್ನು
ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಇಂದು ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Indra and Nasatyas, who are most accessible, come to this my
sacrifice : come, gods, to-day, with (other) divinities.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಪ್ರತೀವ್ಯಂ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಯಂ ಹಿ ನಾಂ ಹನಾಮಹ ಉಕ್ಷಣ್ಯಂತೋ ವ್ಯಶ್ವವತ್ |

ಸುಮತಿಭಿರುಸ ವಿಪ್ರಾವಿಹಾ ಗತಂ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ಹಿ | ನಾಂ | ಹನಾಮಹೇ | ಉಕ್ಷಣ್ಯಂತಃ | ವ್ಯಶ್ವವತ್ |

ಸುಮತಿಭಿಃ | ಉಸ | ವಿಪ್ರಾ | ಇಹ | ಆ | ಗತಂ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉಕ್ಷಣ್ಯಂತೋ ಧನಾದಿಸೇಕ್ತಾರಾನಾತ್ಮನ ಇಚ್ಛಂತೋ ವಯಂ ನಾಂ ಹಿ ಧನಾದೀನಾಂ
ಪ್ರೇಕ್ಷಾರೌ ಯುನಾಮೇವ ಹನಾಮಹೇ | ತಲ್ಲಾಭಾರ್ಥಮಾಹ್ವಯಾಮಃ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ವ್ಯಶ್ವವತ್ |

ಯಥಾಸ್ಥಾಕಂ ಪಿತಾ ಯುನಾನೋವ ಸ್ತುತ್ವಾ ಧನಮಲಭತ ತದ್ವತ್ | ಹೇ ವಿಸ್ವಾ ಮೇಧಾವಿನಾವತ್ಸಿನಾ
ಸುಮತಿಭಿರಸ್ಥಾಭಿಃ ಕ್ರಿಯಮಾಣೈಃ ಕಲ್ಯಾಣೈಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಸಹ | ಯದ್ವಾ | ಸುಮತಿಭಿಃ ಶೋಭನಾಭಿ-
ರನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಭಿಃ ಸಹ | ಇಹಾಸ್ಥಿನ್ಯಾಗದಿನ ಉಪಾ ಗತಂ | ಉಪಾಗಚ್ಛತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಿಸ್ವಾ—ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಉಪ್ಪಣ್ಯಂತಃ—ಧನಪ್ರದರಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು
ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ | ವಯಂ—ನಾವು | ನಾಂ ಹಿ—ನಿಮ್ಮನ್ನೇ | ವ್ಯತ್ಪವತ್—ಹಿಂದೆ ವೃತ್ತನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ
ಕರೆದಂತೆ | ಹವಾಮಹೇ—ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ | ಸುಮತಿಭಿಃ—ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಗಳೊಡನೆ | ಇಹ—
ಈ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ | ಉಪ ಆ ಗತಂ—ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಧನಪ್ರದರಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ನಾವು ಹಿಂದೆ ವೃತ್ತನು
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಂತೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹ ಬುದ್ಧಿಗಳೊಡನೆ ಈ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Desirous of you who are bestowers of wealth, we invoke you, as did
(our father) Vyashwa : come, sagacious Aswins, hither with favourable
intentions.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಶ್ವಿನಾ ಸ್ವಾಷೇ ಸ್ತುಹಿ ಕುನಿತ್ ತೇ ಶ್ರವತೋ ಹವಂ |

ನೇದೀಯಸಃ ಕೂಳಯಾತಃ ಪಣೀರುತ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಶ್ವಿನಾ | ಸು | ಸ್ವಾಷೇ | ಸ್ತುಹಿ | ಕುನಿತ್ | ತೇ | ಶ್ರವತಃ | ಹವಂ |

ನೇದೀಯಸಃ | ಕೂಳಯಾತಃ | ಪಣೀನ್ | ಉತ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸ್ವಾಷೇ ವಿಶ್ವಮನಃ ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನಾ ದೇವಾ ಸು ಸ್ತುಹಿ | ಶೋಭನಂ ಸ್ತುಹಿ |
ತತಸ್ತಾವತ್ಸಿನಾ ತೇ ಸ್ತೋತುಸ್ತವ ಹವಮಾಹ್ವಾನಂ ಕುನಿತ್ | ಕುನಿಧಿತಿ ಬಹುನಾಮ | ಬಹುನಾರಂ
ಶ್ರವತಃ | ಶೃಣುತಾಂ || ಶ್ರು ಶ್ರವಣೇ | ಲೇಟ್ಕಡಾಗಮಃ || ಏವಂ ತ್ವಯಾ ಸ್ತುತಾವತ್ಸಿನಾ ನೇದೀಯ-

ಸೋಽನ್ರಿಕತಮಾಞ್ಞಶ್ರೂನ್ ಕೂಳೆಯಾತಃ | ಹಿಂಸ್ತಾಂ | ಉತಾಪಿ ಚ ಪಣೀನೇತನ್ನಾಮಕಾನಂಗಿ-
ರೋಗವಾಮಪನೇತ್ಯಾನಸುರಾನಪಿ ಹಿಂಸ್ತಾಂ || ಕುಡಿ ದಾಹೇ | ಣ್ಯಂತಸ್ಯ ಲೇಟ್ಯತಾಗಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಋಷೇ—ವಿಶ್ವಮನಾನಾಮಕನಾದ ಎಲೈ ಋಷಿಯೇ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನೇ | ಸುಷ್ವಹಿ—
ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸು (ಆ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು) | ತೇ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನಿನ್ನ | ಹವಂ—ಆಹ್ವಾನವನ್ನು |
ಕುಂವಿತ್—ಅನೇಕವೇಳೆ | ಶ್ರವತಃ—ಕೇಳುತ್ತಾರೆ (ಅನಂತರ) | ನೇದೀಯಸಃ—ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಉತ—ಮತ್ತು | ಪಣೀನ್—ಗೋವುಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ಪಣಿಗಳನ್ನೂ | ಕೂಳೆಯಾತಃ—
ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಿಶ್ವಮನಾನಾಮಕನಾದ ಎಲೈ ಋಷಿಯೇ, ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನೇ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸು. ಆ ಅಶ್ವಿನೀ
ದೇವತೆಗಳು ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನಿನ್ನ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಅನೇಕವೇಳೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ
ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸುವ ಪಣಿಗಳನ್ನೂ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Praise the Aswins devoutly, Rishi, that they may repeatedly hear your
Invocation, and destroy the nearest (approaching enemies) and the Panis.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವೈಯಶ್ವಸ್ಯ ಶ್ರುತಂ ನರೋತೋ ಮೇ ಅಸ್ಯ ವೇದಃ |

ಸಜೋಷಸಾ ವರುಣೋ ಮಿತ್ರೋ ಅರ್ಯಮಾ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವೈಯಶ್ವಸ್ಯ | ಶ್ರುತಂ | ನರಾ | ಉತೋ ಇತಿ | ಮೇ | ಅಸ್ಯ | ವೇದಃ |

ಸಜೋಷಸಾ | ವರುಣಃ | ಮಿತ್ರಃ | ಅರ್ಯಮಾ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ನರಾ ನೇತಾರಾವಶ್ವಿನೌ ವೈಯಶ್ವಸ್ಯ ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರಸ್ಯ ವಿಶ್ವಮನಸೋ ಮಮಾಹ್ವಾನಂ ಶ್ರುತಂ |
ಶ್ರುಣುತಂ | ಉತಾಪಿ ಚ ಮೇ ಮದೀಯಮಸ್ಯ ತದಾಹ್ವಾನಂ ವೇದಃ | ಅತ್ಮಾಯತ್ತತಯಾ
ಜನೀಥಃ | ಅಥ ವರುಣೋ ಮಿತ್ರೋ ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ಚ ಸಜೋಷಸಾ ಸಂಗತಾವರ್ಯಮೈತನ್ನಾ-
ಮಕೋ ದೇವಶ್ಚ ಮದೀಯಮಾಹ್ವಾನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮಹ್ಯಂ ಧನಾದಿಕಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನರಾ—ನೇತೃಗಳಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವೈಯತ್ಯಸ್ಯ—ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರನಾದ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಶ್ರುತಂ—ಕೇಳಿರಿ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಮೇ—ನನ್ನ | ಆಸ್ಯ—ಈ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು | ವೇದಘ್ನಃ—ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ (ನಿಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ) | ಸ ಜೋಷಸಃ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿರುವ | ವರುಣಃ—ವರುಣನೂ | ಮಿತ್ರಃ—ಮಿತ್ರನೂ | ಅರ್ಯಮಾ—ಅರ್ಯಮನೂ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ನನಗೆ ಧನವನ್ನು ಕೊಡಲಿ.

|| ಭಾನಾರ್ಥ ||

ನೇತೃಗಳಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರನಾದ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿರಿ. ಮತ್ತು ನನ್ನ ಈ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಧನದಾನಮಾಡಿರಿ. ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿರುವ ವರುಣನೂ, ಮಿತ್ರನೂ ಮತ್ತು ಅರ್ಯಮನೂ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಧನಮಾನಮಾಡಲಿ.

English Translation.

Hear, leaders (of rites), (the invocation) of me the son of Vyashwa, and understand its (purport); and may Varuna, Mitra, and Aryaman concurrently (grant me wealth).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯುನಾದತ್ತಸ್ಯ ಧಿಷ್ಣಾ ಯುನಾನೀತಸ್ಯ ಸೂರಿಭಿಃ |

ಅಹರಹವೃಷಣಾ ಮಹ್ಯಂ ಶಿಕ್ಷತಂ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯುನಾದತ್ತಸ್ಯ | ಧಿಷ್ಣಾ | ಯುನಾನೀತಸ್ಯ | ಸೂರಿಭಿಃ |

ಅಹಃ | ಅಹಃ | ವೃಷಣಾ | ಮಹ್ಯಂ | ಶಿಕ್ಷತಂ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಧಿಷ್ಣಾ ಧಿಷ್ಣಾ ಧಿಷಣಾರ್ಹ ಸ್ತುತ್ಯಾ ವೃಷಣಾ ಕಾಮಾನಾಂ ಸೇಕ್ತಾರಾವಶ್ವಿನೌ ಸೂರಿಭಿಃ || ಸುಸಾಂ ಸುಪೋ ಭವಂತೀತಿ ಚತುರ್ಥಾಸ್ತುತೀಯಾ || ಸೂರಿಭಿಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಭ್ಯೋ ಯುನಾದತ್ತಸ್ಯ ಯುನಾಭ್ಯಾಂ ಯತ್ಸ್ತೋತ್ರೈಭ್ಯೋ ದೀಯತೇ ತತ್ ತಥಾ ಯುನಾನೀತಸ್ಯ ಯುನಾಭ್ಯಾಂ ಯತ್ಸ್ತೋತ್ರೈಭ್ಯೋ ನೀಯತೇ ತಚ್ಚ ಧನಾದಿಕಮಹರಹರಹನೃಹನಿ ಮಹ್ಯಂ ವಿಶ್ವಮನಸೇ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರ್ವಾಣಾಯ ಯುನಾಂ ಶಿಕ್ಷತಂ | ಪ್ರಯಚ್ಛತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಷಣಾ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದರೂ | ಧಿಷ್ಟಾ—ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಸೂರಿಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆಲ್ಲಾ | ಯುನಾದತ್ತೈಸ್ಯ—ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದೂ | ಯುನಾನೀತಸ್ಯ—ಅವರಿಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮಿಂದ ತರಲ್ಪಡುವುದೂ ಆದ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು | ಅಹರಹಃ—ಪ್ರತಿದಿನವೂ | ಮಹ್ಯಂ—ವಿಶ್ವ ನಾಮಕನಾದ ನನಗೆ | ಶಿಕ್ಷತಂ—ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದರೂ, ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದೂ, ಅವರಿಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮಿಂದ ತರಲ್ಪಡುವುದೂ ಆದ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ವಿಶ್ವಮನಾನಾಮಕ ನಾದ ನನಗೆ ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Adorable showerers (of benefits), bestow daily upon me (some) of that (wealth) which is given by you, which is brought by you for the worshippers.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ವಾಂ ಯಜ್ಞೇಭಿರಾವೃತೋಧಿವಸ್ಮಾ ವಧೂರಿವ |

ಸಪರ್ಯಂತಾ ಶುಭೇ ಚಕ್ರಾತೇ ಅಶ್ವಿನಾ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ವಾಂ | ಯಜ್ಞೇಭಿಃ | ಆವೃತಃ | ಅಧಿವಸ್ಮಾ | ವಧೂರಿವ |

ಸಪರ್ಯಂತಾ | ಶುಭೇ | ಚಕ್ರಾತೇ | ಇತಿ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಥ ಪೂರ್ವೋದ್ಧರ್ಚಃ ಪರೋಪ್ಪಕ್ಕತಃ | ಯೋ ಮನುಷ್ಯೋ ವಾಂ ಯುವಯೋ ಯಜ್ಞೇಭಿರ್ಯಜನೈಃ ಪೂಜನೈಃ ಯದ್ವಾ ಯುಷ್ಮದ್ವಿಷಯೈರ್ಯಾಗೈರಾವೃತಃ ಪರಿವೃತೋ ಭವತಿ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಅಧಿವಸ್ಮೋಪರಿನಿಹಿತವಸ್ಮಾ ವಧೂರನ್ಯೇನ ವಸ್ತ್ರೇಣ ಯಥಾಜ್ಞಾದಿತಾ ಭವತಿ ತಥಾವೃತೋ ಯದಾ ಭವತಿ ತದಾ ಸಪರ್ಯಂತಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾನೇನ ತಂ ಪರಿಚರಂತಾವಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನಾ ಭವಂತಾ ತಂ ಮನುಷ್ಯಂ ಶುಭೇ ಚಕ್ರಾತೇ | ಮಂಸಲೇ ಧನೇ ಕೃತವಂತಾ | ತಂ ಧನಾದಿಯುಕ್ತಮ-

ಕಾಷ್ಟಾರ್ಥಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಯೋ ಯುನಾಭ್ಯಾಂ ಹವೀಂಷಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ತಂ ಧನಾದಿಯುಕ್ತಂ ಕುರುತ-
ಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಅಧಿವಸ್ತ್ರ—ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮೊದಲೇ ಧರಿಸಿರುವ | ವಧೂಃ
ಇವ—ಕನ್ಯೆಯು (ಪ್ರಿಯೆಯು) ಅದರ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ | ಯಃ—ಯಾವ ಮಾನ
ವನು | ವಾಃ—ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿದ | ಯಜ್ಞೇಭಿಃ—ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ | ಅವೃತಃ—ಪರಿವೃತನಾಗುವನೋ
ಆಗ | ಸಪರ್ಯಂತಾ—ಅವನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದಾನದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ನೀವು (ಆ ಪುರುಷನನ್ನು) |
ಶುಭೇ—ಮಂಗಳಕರವಾದ ಧನಾದಿಗಳೊಡನೆ | ಚಕ್ರಾತೇ—ಯೋಜಿಸುತ್ತೀರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮೊದಲೇ ಧರಿಸಿರುವ ಕನ್ಯೆಯು ಅದರ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು
ಹೊದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಯಾವ ಮಾನವನು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿದ ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗುವನೋ ಆಗ ಅವನ
ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದಾನದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ನೀವು ಆ ಪುರುಷನನ್ನು ಮಂಗಳಕರವಾದ ಧನಾದಿಗಳೊಡನೆ
ಸೇರಿಸುತ್ತೀರಿ.

English Translation.

The man who is enveloped in sacrifices (offered) to you, like a woman
with additional raiment, rewarding him, Aswins, you place him in
prosperity.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ವಾಮುರುವ್ಯಚಸ್ತಮಂ ಚಿಕೇತತಿ ನೃಪಾಯ್ಯಂ |

ವರ್ತಿರಶ್ವಿನಾ ಪರಿ ಯಾತಮಸ್ತಯೂ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ವಾಂ | ಉರುವ್ಯಚಸ್ತಮಂ | ಚಿಕೇತತಿ | ನೃಪಾಯ್ಯಂ |

ವರ್ತಿಃ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಪರಿ | ಯಾತಂ | ಅಸ್ತಯೂ ಇತ್ಯಸ್ತಯೂ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಉರುವ್ಯಚಸ್ತಮಮತಿಶಯೇನ ಗ್ರಹೇಷು ಭೂತಂ ನ್ಯಾಪ್ತಂ ನೃಪಾಯ್ಯಂ
ಸೇತ್ಯೆಭ್ಯಾಂ ಯುನಾಭ್ಯಾಂ ಪಾತಮ್ಯಂ ಸೋಮಂ ಯೋ ಮನುಷ್ಯೋ ವಾಂ ಯುನಾಭ್ಯಾಂ ತಂ ಸೋಮಂ

ದಾತುಂ ಚಿಕೇತತಿ ಭೃಶಂ ಜಾನಾತಿ ತಸ್ಯ ವರ್ತಿಃ | ವರ್ತತೇಶ್ವೇತಿ ವರ್ತಿಗೃಹಂ | ಅಸ್ಮಯೋ
ಅಸ್ಮಾನ್ | ಪೂಜಾರ್ಥಂ ಬಹುವಚನಂ | ವಿಶ್ವಮನಸಂ ಮಾಂ ಕಾಮಯಮಾನೌ ಯುವಾಂ ಪರಿ
ಯಾತಂ | ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥಂ ತಸ್ಯ ಗೃಹಂ ಪ್ರತ್ಯಾಯಾತಂ || ಚಿಕೇತತಿ | ಕಿತ ಜ್ಞಾನ ಇತ್ಯಸ್ಯ
ಯಜ್ಞಲುಗಂತಸ್ಯ ಲೇಟ್ಕಡಾಗಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಉರುವ್ಯಚಿಸ್ತಮಂ—ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವುದೂ |
ನೃಪಾಯ್ಯಂ—ನೇತೃಗಳಾದ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಡುವುದೂ ಆದ ಸೋಮವನ್ನು | ಯೇ—ಯಾವ
ಮನುಷ್ಯನು | ನಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು | ಚಿಕೇತತಿ—ಅರಿಯುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವನ |
ವರ್ತಿಃ—ಗೃಹಕ್ಕೆ | ಅಸ್ಮಯೋ—ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ನನ್ನ ಸಂಗವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿ | ಪರಿಯಾತಂ—ದಯಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವುದೂ, ನೇತೃಗಳಾದ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಡು
ವುದೂ ಆದ ಸೋಮವನ್ನು ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ನಿಮ್ಮನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತಾನೆಯೋ
ಅವನ ಗೃಹಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ನನ್ನ ಸಂಗವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Favourably disposed towards me, come, Ahwins, to the dwelling of
him who knows (how to prepare for you) the most copiously effused
(libation) to be drunk by the leaders (of rites).

|| ಸಂಹಿತಾಸಾತಃ ||

ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ ಸು ವೃಷಣ್ಣಸೂ ಯಾತಂ ವರ್ತಿಸ್ತೃಪಾಯ್ಯಂ |

ವಿಷುದ್ರುಹೇವ ಯಜ್ಞಮೂಹುಥುಗಿರಾ || ೧೫ ||

|| ಪದಸಾತಃ ||

ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ | ಸು | ವೃಷಣ್ಣಸೂ ಇತಿ ವೃಷಣ್ಣನಸೂ | ಯಾತಂ | ವರ್ತಿಃ | ಸ್ತೃಪಾಯ್ಯಂ |

ವಿಷುದ್ರುಹಾಽವ | ಯಜ್ಞಂ | ಉಹುಃ | ಗಿರಾ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃಷಣ್ಣಸೂ ವರ್ಷಣಶೀಲಧನವಂತಾವಶ್ವಿನೌ ಅಸ್ಮಭ್ಯಮಸ್ಮದರ್ಥಂ ನೃಪಾಯ್ಯಂ
ನೇತೃಭ್ಯಾಂ ಸಾತವ್ಯಂ ಸೋಮಂ ಪ್ರತಿ ವರ್ತಿರಸ್ಮದೀಯಂ ಗೃಹಂ ಪ್ರತಿ ಸು ಯಾತಂ | ಯುವಾಂ

ಸುಷ್ಪಾಯಾತಂ | ಗಿರಾ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಯಾ ನಾಚಾ ಯುವಾಂ ಯಜ್ಞಮೂಹಛಃ | ಮನುಷ್ಯೇಷು
ಯಜ್ಞಸಮಾಪ್ತಿಂ ಪ್ರಾಪಯಥಃ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ವಿಷುದ್ರುಹೇವ || ದ್ರುಹ ಜಿಘಾಂಸಾಯಾಂ ||
ವಿಶ್ವಾನ್ವಿನಸ್ತಿ ಶತ್ಕೂನಿತಿ ವಿಷುದ್ರುಹಃ ಶರಃ | ತೇನ ಯಥಾ ವ್ಯಾಧೋ ಮೃಗಮುಛಲಸಿತಂ ವೇಶಂ
ಪ್ರಾಪಯತಿ ತದ್ವತ್ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಯಜ್ಞಮವೈಕಲ್ಯೇನ ಸಮಾಪ್ತಿಂ ಪ್ರಾಪಯಥ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ವೃಷಣ್ಣಸೂ—ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ—ನಮ್ಮನ್ನು
ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು | ನೃಪಾಯ್ಯಂ—ನೇತೃಗಳಾದ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಪಾನಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸೋಮವನ್ನು
ಪಾನಮಾಡಲು | ವರ್ತಿಃ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗೃಹಕ್ಕೆ | ಸು ಯಾತಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿರಿ |
ವಿಷುದ್ರುಹೇವ—ವಿಷಾತ್ಮಕವಾದ ಶರದಿಂದ ಮೃಗವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವಂತೆ | ಗಿರಾ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ |
ಯಜ್ಞಂ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞವನ್ನು | ಊಹಛಃ—ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ನೇತೃಗಳಾದ ನಿಮ್ಮಿಂದ
ಪಾನಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸೋಮಪಾನಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗೃಹಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿರಿ.
ವಿಷಾತ್ಮಕವಾದ ಶರದಿಂದ ಮೃಗವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞವನ್ನು
ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿರಿ.

English Translation.

Affluent showerers (of benefits), come to our dwelling for (the libation)
to be drunk by the leaders (of rites), for you bring the sacrifice to completion
by praise, as the fatal shaft (slays the deer).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಾಹಿಷ್ಠೋ ನಾಂ ಹವಾನಾಂ ಸ್ತೋಮೋ ದೂತೋ ಹುವನ್ನರಾ |

ಯುವಾಭ್ಯಾಂ ಭೂತ್ವತ್ತಿನಾ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಾಹಿಷ್ಠಃ | ನಾಂ | ಹವಾನಾಂ | ಸ್ತೋಮಃ | ದೂತಃ | ಹುವತ್ | ನರಾ |

ಯುವಾಭ್ಯಾಂ | ಭೂತು | ಅತ್ತಿನಾ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪ್ರಾತರನುವಾಕ ಆಶ್ವಿನೀ ಕೃತೌ ಗಾಯತ್ರೇ ಛಂದಸಿ ವಾಹಿಷ್ಠೋ ವಾಂ ಹವಾನಾಮಿತಿ ಚತಸ್ರಃ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ವಾಹಿಷ್ಠೋ ವಾಂ ಹವಾನಾಮಿತಿ ಚತಸ್ರ ಉದೀರಾಥಾಮಾ ನೋ ಹವಮಿತಿ ಗಾಯತ್ರಂ | ಅ. ೪-೧೫ | ಇತಿ ||

ಹೇ ನರಾ ನರೌ ಸರ್ವಸ್ಯ ನೇತಾರಾವಶ್ವಿನೌ ಹವಾನಾಂ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಾಂ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಸ್ತೋಮೋ ವಾಹಿಷ್ಠೋ ಯುವಾಮತಿಶಯೇನ ವ್ಯಾಪ್ನುವನ್ ಮದೀಯಃ ಸ್ತೋಮೋ ದೂತೋ ದೂತಭೂತಃ ಸನ್ ಹುವತ್ | ಅಹ್ವಯತು | ಸೋದ್ರಯಂ ವ. ದೀಯಃ ಸ್ತೋಮೋ ಯುವಾಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಿಯಕರೋ ಭೂತು | ಭವತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನರಾ—ನೇತೃಗಳಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಹವಾನಾಂ—ಸ್ತುತಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ | ಸ್ತೋಮಃ—ನನ್ನ ಈ ಸ್ತೋಮವೇ | ವಾಹಿಷ್ಠಃ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ದೂತಃ—ನಿಮ್ಮ ದೂತನಂತೆ | ಹುವತ್—ಕರೆಯಲಿ | ಯುವಾಭ್ಯಾಂ—ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರೀತಿಕಾರಕವಾಗಿ | ಭೂತು—ಆಗಿರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನೇತೃಗಳಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸ್ತುತಿಗಳ ಮಧ್ಯೆದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಈ ಸ್ತೋಮವೇ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಿಮ್ಮ ದೂತನಂತೆ ಕರೆಯಲಿ. ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರೀತಿಕಾರಕವಾಗಿ ಆಗಲಿ.

English Translation.

Aswins, leaders (of rites), among (all) invocations may my most earnest praise invoke you as a messenger, may it be (acceptabl) to you.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ವಾಹಿಷ್ಠೋ ವಾಂ ಹವಾನಾಂ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾತರನುವಾಕ ಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಶ್ವಿನಕ್ರತುಸಂಬಂಧವಾದ ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ವಾಹಿಷ್ಠೋ ವಾಂ ಹವಾನಾಮಿತಿ ಚತಸ್ರ ಉದೀರಾಥಾಮಾ ಹೇ ಹವಮಿತಿ ಗಾಯತ್ರಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೪-೧೫) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ವಾಹಿಷ್ಠಃ—ಈ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಮಾಡಿರುವ ಅರ್ಥಕ್ಕೂ ಯಾಸ್ಕರ ನಿರ್ವಚನಕ್ಕೂ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ವಾಹಿಷ್ಠಃ ಯುವಾಮತಿಶಯೇನ ವ್ಯಾಪ್ನುವನ್ | ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ (ಸ್ತೋತ್ರ) ಎಂದರ್ಥಮಾಡಿದಾರೆ. ಆದರೆ ಯಾಸ್ಕರು ವಾಹಿಷ್ಠಃ ಎಂದರೆ ವಹಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ, ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ವಹಿಸುವ ಸ್ತೋತ್ರವೆಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ನಾಹಿಷ್ಠಃ | ದೂತೇಃ | ನಾಹಿಷ್ಠೋ ನಾಂ ಹನಾನಾಂ ಸ್ತೋಮೋ ದೂತೋ ಹುವನ್ನರಾ |
 ವೋಢ್ಯತನೋ ಹ್ವಾನಾನಾಂ ಸ್ತೋಮೋ ದೂತೋ ಹುವನ್ನರಾ | ನರಾ ಮನುಷ್ಯಾ ನೃತ್ಯಂತಿ
 ಕರ್ಮಸು | ದೂತೋ ಜವತೇರ್ವಾ ದ್ರವತೇರ್ವಾ ವಾರಯತೇರ್ವಾ | ದೂತೋ
 ದೇವಾನಾಮುಸಿ ಮರ್ತಾನ್ಯಾನಾಮಿತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ || (ನಿ. ೫-೧)

ನಾಹಿಷ್ಠಃ ಎಂದರೆ ನಹಿಸುವ, ತಲಪಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಎಂದರ್ಥವು. ಈ ಅರ್ಥವು ದೂತನಿಗೂ ದೇವತೆಯನ್ನು
 ದ್ವೇಶಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸ್ತೋತ್ರವು ನಮ್ಮಿಂದ
 ಹೊರಟು (ಪರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು) ದೇವತೆಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದಾದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ನಹಿಸಿಕೊಂಡು
 ಹೋಗುವ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ನಾಹಿಷ್ಠಃ ಎಂಬ ಪದಪ್ರಯೋಗವು ಉಚಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಧವಾದ ಅರ್ಥವು ದೂತಶಬ್ದಕ್ಕೂ
 ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ದೂತನು ಸಹ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ಇಷ್ಟಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ
 ನಿವೇದಿಸುವನು. ನರಾಃ ಎಂದರೆ ಮನುಷ್ಯರು. ಈ ಶಬ್ದವು ನೃತ್ಯತಿಥಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಬಹುದು. ಕೆಲಸ
 ಮಾಡುವಾಗ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಚಲಿಸುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ಓಡಾಡುವುದರಿಂದ ನರಾಃ ಎಂದರೆ ಮನುಷ್ಯರು ಎಂದರ್ಥವು.
 ದೂತ ಶಬ್ದವು ವೇಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಜವತಿಥಾತುವಿನಿಂದಾಗಲಿ, ತೀವ್ರವಾಗಿ ಓಡು ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ
 ದ್ರವತಿಥಾತುವಿನಿಂದಾಗಲಿ, (ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು) ನಿವಾರಿಸು ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ ವಾರಯತಿ ಧಾತುವಿನಿಂದಾಗಲಿ
 ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಬಹುದು. ದೂತನಾದವನು ಒಬ್ಬರಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವೇಗವಾಗಿ
 ಓಡಿಹೋಗಿ ತಿಳಿಸುವನು ಅಥವಾ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಬಹುದಾದ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಸ್ಥಳಕ್ಕೆ
 ಹೋಗಿ ಸೇರುವನು. ಆದುದರಿಂದ ದೂತಶಬ್ದವು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಧಾತುವಿನಿಂದ
 ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದೂತೋ ದೇವಾನಾಮುಸಿ ಮರ್ತಾನ್ಯಾನಾಂ ಎಂಬ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯವೇ
 ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಯಾಸ್ಮಿನ್ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

|| ಸಂಹಿತಾಸಾತಃ ||

ಯದದೋ ದಿವೋ ಅರ್ಣವ ಇಷೋ ವಾ ಮದಧೋ ಗೃಹೇ |

ಶ್ರುತಮಿನ್ಮೇ ಅಮರ್ತ್ಯಾ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಅದಃ | ದಿವಃ | ಅರ್ಣವೇ | ಇಷಃ | ವಾ | ಮದಧಃ | ಗೃಹೇ |

ಶ್ರುತಂ | ಇತ್ | ಮೇ | ಅಮರ್ತ್ಯಾ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ದಿವೋ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಯಾದಃ || ಸುಸಾಂ ಸುಲುಗಿತಿ ಸಪ್ತಮ್ಯಾಃ ಸಃ || ಅಮುಷ್ಮಿ-
 ಸ್ಪರ್ಣವೇಽಸಾಂ ಸ್ಥಾನೇ ಯದ್ಯದಿ ಮದಧಃ ಮಾದ್ಯಧಃ | ನಾಹಿ ಚೇಷೋ ಯುವಾಮಿಚ್ಯತೋ

ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಗೃಹೇ ಯದಿ ಮಾದ್ಯಥಃ | ಏವಂ ಚೇತ್ ಹೇ ಅಮರ್ತಾ ಮರಣಧರ್ಮರಹಿತಾನಮು-
ನುಷ್ಯಾ ನಾಶ್ವಿನೌ ನೇ ಮದೀಯಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಶ್ರುತಮಿತ್ | ಯುವಾಂ ಶೃಣುತಮೇವ | ಮಮೈವ
ಸ್ತೋತ್ರಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಯುವಾಂ ಮಾದ್ಯತಮಿತ್ಯಥಃ | ಯದ್ವಾ | ಅದಃ ಸ್ತೋತ್ರಮಿತಿ ಸಂಬಧ್ಯತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಮರ್ತಾ— ಮರಣಧರ್ಮರಹಿತರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಅದಃ—ಮೇಲುಭಾಗದ |
ದಿವಃ—ದ್ಯುಲೋಕದ | ಅರ್ಣವೇ—ಉದಕದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ | ಯತ್—ಒಂದು ವೇಳೆ | ಮದ್ಯಥಃ—
ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ | ನಾ—ಅಥವಾ | ಇಷಃ—ನಿಮ್ಮನ್ನಿಚ್ಛಿಸುವ ಯಜಮಾನನ | ಗೃಹೇ—ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ
ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ | ಮೇ—ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಶ್ರುತಮಿತ್—ಕೇಳಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮರಣಧರ್ಮರಹಿತರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಮೇಲುಭಾಗದ ದ್ಯುಲೋಕದ ಉದಕಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ
ಒಂದು ವೇಳೆ ನೀವು ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮನ್ನಿಚ್ಛಿಸುವ ಯಜಮಾನನ ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ
ನನ್ನ ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿರಿ.

English Translation.

Whether, immortal (Ahwins), you rejoice in the water of the
firmament, or in the dwelling of the worshipper, hear this my (invocation).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ಸ್ಯಾ ಶ್ವೇತಯಾವರೀ ವಾಹಿಷ್ಠಾ ವಾಂ ನದೀನಾಂ |

ಸಿಂಧುರ್ಹಿರಣ್ಯವರ್ತನಿಃ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ಸ್ಯಾ | ಶ್ವೇತಯಾವರೀ | ವಾಹಿಷ್ಠಾ | ವಾಂ | ನದೀನಾಂ |

ಸಿಂಧುಃ | ಹಿರಣ್ಯವರ್ತನಿಃ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಶ್ವಮನಾ ಋಷಿಃ ಶ್ವೇತಯಾವರೀನಾಮ್ನೋ ನದ್ಯಾಸ್ತೀರೇವಶ್ವಿನಾವಸ್ತಾತ್ | ಅನಯಾ
ನದ್ಯಾಪಿ ಸ್ತುತವತೀತ್ಯಾಹ | ಉತಾಪಿ ಚ ಶ್ವೇತಯಾವರೀ | ಶ್ವೇತೇಜಲಾ ಯಾತೀತಿ ಶ್ವೇತಯಾವರೀ |
ಕೀದೃಶೀ | ಸಿಂಧುಃ ಸ್ಯಂದಮಾನಾ ಹಿರಣ್ಯವರ್ತನಿರ್ಹಿರಣ್ಮಯೇಸ್ತೀಯಮಾರ್ಗಾ ಹಿರಣ್ಮಯೋಭಯ-
ಕೂಲಾ | ಸ್ತೋಷಾ ಶ್ವೇತಯಾವರೀನಾಮಿಕಾ ನದೀನಾಮನ್ಯಾಸಾಂ ನದೀನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ವಾಂ ಯುವಾಂ.

ವಾಹಿಷ್ಠಾ ಸ್ತುತ್ಯಾತಿಶಯೇನಾಗಂತ್ರೀ ಭವತಿ | ಏಷಾಸಿ ಯುನಾಂ ಸ್ತುತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಯದ್ವಾ | ಏಷಾ ನದೀ ಯುವಯೋ ರಥಸ್ಯ ವಾಹಿಷ್ಠಾ ವೋಢ್ಯತಮಾ ಸತೀ ಪ್ರಿಯಕರಿ ಭವತಿ | ಯಸ್ಮಾದಹಮಸ್ಯಾ-
ಸ್ತೀರೇ ಯುನಾಮಸ್ತುವಮಿತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ) ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು | ಹಿರಣ್ಯವರ್ತನಿ-
ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಮಾರ್ಗವುಳ್ಳದ್ದು | ಸ್ಯಾ-ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಆದ | ಶ್ವೇತಯಾವರೀ-ಶ್ವೇತಯಾವರೀ
ಎಂಬ ಈ ನದಿಯು | ನದೀನಾಂ-ಎಲ್ಲಾ ನದಿಗಳ ನಡುವೆಯೂ | ವಾಂ-ನಿಮ್ಮ ರಥವನ್ನು | ವಾಹಿಷ್ಠಾ-
ಅತಿ ಸುಖವಾಗಿ ವಹಿಸಬಲ್ಲದು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಮಾರ್ಗವುಳ್ಳದ್ದು,
ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಆದ ಶ್ವೇತಯಾವರೀ ಎಂಬ ಈ ನದಿಯು ಎಲ್ಲಾ ನದಿಗಳ ನಡುವೆಯೂ ನಿಮ್ಮ ರಥವನ್ನು ಅತಿ
ಸುಖವಾಗಿ ವಹಿಸಬಲ್ಲದು.

English Translation.

Verily this Shwetayavari, the golden-pathed river, is of all rivers
the especial bearer of your (praises).

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ಸ್ತದೇತಯಾ ಸುಕೀರ್ತ್ಯಾಶ್ವಿನಾ ಶ್ವೇತಯಾ ಧಿಯಾ |

ವಹೇಥೇ ಶುಭ್ರಯಾನಾನಾ || ೧೯ ||

|| ಪದವಾಠಃ ||

ಸ್ತತ್ | ಏತಯಾ | ಸುಕೀರ್ತ್ಯಾ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಶ್ವೇತಯಾ | ಧಿಯಾ |

ವಹೇಥೇ ಇತಿ | ಶುಭ್ರಯಾನಾನಾ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶುಭ್ರಯಾನಾನಾ ಶೋಭನಶೀಲಗಮನವಂತಾ ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನಾ ಸುಕೀರ್ತ್ಯಾ
ಶೋಭನಸ್ತುತ್ಯಾ ಶ್ವೇತಯಾ ಶ್ವೇತಜಲಯಾ ಧಿಯಾ ಧಾರಯಿತ್ಯಾ ಹಿರಣ್ಮಯಕೂಲವತ್ಯೋಭಯ-
ಕೂಲಸ್ಥಿತಾನಾಂ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಧನದಾನೇನ ವೋಷಯಿತ್ಯೈತಯಾ ನದ್ಯಾ ಸ್ತುತ್ಸುಮಚ್ಛೋಭನಂ
ವಹೇಥೇ | ಯುನಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ನುಥಃ | ಏಷಾ ಯುನಾಮಸ್ತಾದೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶುಭ್ರಯಾನಾನಾ-ಮಂಗಳಕರವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳ | ಅಶ್ವಿನಾ-ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಸುಕೀರ್ತಾಫ-
ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯುಕ್ತವಾದುದೂ | ಶ್ವೇತಯಾ-ಶ್ವೇತವರ್ಣವುಳ್ಳ ಜಲದಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ | ಧಿಯಾ-
ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧರಿಸಿ ಪೋಷಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ ಆದ | ಏತಯಾ-ಈ ಶ್ವೇತಯಾವರೀ ಎಂಬ
ನದಿಯಿಂದ | ಸ್ಮತ್-ಮಂಗಳಕರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ವಹೇಥೇ-ನಿಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಂಗಳಕರವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯುಕ್ತವಾದುದೂ,
ಶ್ವೇತವರ್ಣವುಳ್ಳ ಜಲದಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ, ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧರಿಸಿ ಪೋಷಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ ಆದ
ಈ ಶ್ವೇತಯಾವರೀ ಎಂಬ ನದಿಯಿಂದ ಮಂಗಳಕರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀರಿ.

English Translation.

Aswins, following a brilliant course, you acquire celebrity by the
white river worthily praising you, the enricher (of the people on its banks).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯುಕ್ತ್ವಾ ಹಿ ತ್ವಂ ರಥಾಸಹಾ ಯುವಸ್ತು ಪೋಷ್ಯಾ ವಸೋ |
ಆನ್ನೋ ವಾಯೋ ಮಧು ಪಿಬಾಸ್ತಾಕಂ ಸವನಾ ಗಹಿ || ೨೦ ||

|| ಸಮಾಪಃ ||

ಯುಕ್ತ್ವಾ | ಹಿ | ತ್ವಂ | ರಥಾಸಹಾ | ಯುವಸ್ತು | ಪೋಷ್ಯಾ | ವಸೋ | ಇತಿ |
ಅತ್ | ನಃ | ವಾಯೋ | ಇತಿ | ಮಧು | ಪಿಬ | ಅಸ್ತಾಕಂ | ಸವನಾ | ಆ | ಗಹಿ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏತದಾದ್ಯಾ ವಾಯವ್ಯಃ | ಹೇ ವಾಯೋ ರಥಸಹಾ ರಥಸಹಾ ರಥವಹನಸಮರ್ಥಾವಶ್ಚ |
ಹಿರವಧಾರಣೇ | ತ್ವಮೇವ ಯುಕ್ತ್ವಾ | ಸಂಯೋಜಯ | ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಯಿತಃ ಶತ್ರುಣಾಂ
ಪೋಷ್ಯಾ ಪೋಷ್ಯಾ ಕಂಠೇಷು ಕರತಲಾಸ್ಥಾಲನೈರಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಪೋಷಣೀಯೌ ತಾವಶ್ಚಾ ಯುವಸ್ತು |
ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಶತ್ರುವಧಾರ್ಥಂ ಮಿಶ್ರಯ | ಯದ್ವಾ ಅಸ್ಮದ್ಯಜ್ಞೇಷು ಸಂಮಿಶ್ರಯ | ತಾಭ್ಯಾಂ
ಯುಕ್ತಃ ಸನ್ ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರತ್ಯಾಗಚ್ಛೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಹೇ ವಾಯೋ ಆದನಂತರಂ ನೋಽಸ್ಮದೀಯಂ ಮಧು
ಮದಕರಂ ಸೋಮಂ ತ್ವಂ ಪಿಬ | ಅತ ಏವಾಸ್ತಾಕಂ ಯಜ್ಞೇಷು ಸವನಾ ತ್ರಿಷು ಸವನೇಷ್ವಾ ಗಹಿ |
ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥಮಾಗಚ್ಛ ||

|| ಪ್ರತಿಪವಾರ್ಥ ||

ವಾಯೋ—ಎಲೈ ವಾಯುವೇ | ರಥಸಹಾ—ನಿನ್ನ ರಥವನ್ನು ವಹಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಆಶ್ವಗಳನ್ನು |
ತ್ವಂ—ನೀನು | ಯುಕ್ತ್ವ—ರಥಕ್ಕೆ ಯೋಜಿಸು | ವಸೋ—ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ವಾಯುವೇ |
ಪೋಷ್ಯಾ—ನಿನ್ನ ಪೋಷಣೆಗೆ ಅರ್ಹವಾದ ಆಶ್ವಗಳನ್ನು | ಯುವಸ್ವ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸು |
ಅತಃ—ಅನಂತರ | ನಃ—ನಮ್ಮಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ | ಮಧು—ಮಧುಕರವಾದ ಸೋಮವನ್ನು | ಹಿಬ—
ಪಾನಮಾಡು | ಅಸ್ಮಾಕಂ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ | ಸವನಾ—ಮೂರು ಯಜ್ಞಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಆ ಗಹಿ—
ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ವಾಯುವೇ, ನಿನ್ನ ರಥವನ್ನು ವಹಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಆಶ್ವಗಳನ್ನು ನೀನು ರಥಕ್ಕೆ ಯೋಜಿಸು.
ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ವಾಯುವೇ, ನಿನ್ನ ಪೋಷಣೆಗೆ ಅರ್ಹವಾದ ಆಶ್ವಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸು.
ಅನಂತರ ನಮ್ಮಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದುದೂ, ಮಧುಕರವಾದುದೂ ಆದ ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು. ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞ
ಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಯಜ್ಞಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

Yoke your chariot-drawing horses, Vayu; bring them, Vasu, encouraged (to the sacrifice); then drink our Soma; come to our daily libations.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತವ ನಾಯವೃತಸ್ಪತೇ ತ್ವಷ್ಟ್ವರ್ಜಾಮಾತರದ್ಭುತ |

ಅನಾಂಸ್ಯಾ ವೃಣೀಮಹೇ || ೨೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತವ | ನಾಯೋ ಇತಿ | ಋತಃ ಸತೇ | ತ್ವಷ್ಟ್ವಃ | ಜಾಮಾತಃ | ಅದ್ಭುತ |

ಅನಾಂಸಿ | ಅ | ವೃಣೀಮಹೇ || ೨೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಾಯವ್ಯೇ ಸಶೌ ವಪಾಯಾಸ್ತವ ವಾಯುತೈಷಾ ವಾನುನಾಕ್ಯಾ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಪ್ರ
ವಾಯುಮಚ್ಯಾ ಬೃಹತೀ ಮನೀಷಾ ತವ ವಾಯವೃತಸ್ಪತೇ | ಅ. ೩-೪ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಋತಸ್ವತೇ ಋತಸತೇ ಯಜ್ಞಾನಾಂ ಪತೇ || ಸರ್ವಪ್ರಾತಿಸದಿಕೇಭ್ಯೋ ಲಾಲಸಾಯಾಂ
ಸುಕ್ | ಕಾ. ೭-೧-೫೧-೪ | ಇತಿ ಸುಗಾಗಮಃ || ತ್ವಷ್ಟರ್ಜಾಮಾಶರ್ಬ್ರುಹ್ಮಣೋ ಜಾಮಾತಃ | ಏಷಾ
ಕಥೇತಿಹಾಸಾದಿಭಿರವಗಂತವ್ಯಾ | ತಾದೃಶಾದ್ಭುತ ಮಹನ್ ವಿಜಿತ್ರಕರ್ಮನ್ ಹೇ ವಾಯೋ ತವ
ತ್ವದೀಯಾನ್ಯವಾಂಸಿ ಪಾಲನಾನ್ಯಾ ವ್ಯಣೀಮಹೇ | ವಯಮಸ್ಮಿನ್ನಕುಯಾಗೇ ಸಂಭಜಾಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಋತಸ್ವತೇ—ಯಜ್ಞ ಪಾಲಕನೂ | ತ್ವಷ್ಟಃ—ತ್ವಷ್ಟ್ಯವಿಗೆ | ಜಾಮಾತಃ—ಅಳಿಯನೂ | ಅದ್ಭುತ—
ಅದ್ಭುತವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ವಾಯೋ—ಎಲೈ ವಾಯುವೇ | ತವ—ನಿನ್ನ | ಅವಾಂಸಿ—
ರಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನು | ಆ ವ್ಯಣೀಮಹೇ—ಬೇಡುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಜ್ಞ ಪಾಲಕನೂ, ತ್ವಷ್ಟ್ಯವಿಗೆ ಅಳಿಯನೂ, ಅದ್ಭುತವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ವಾಯುವೇ
ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಬೇಡುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We solicit your protection, Vayu, lord of sacrifice, wonderful
son-in-law of Twashtri.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ವಾಯುದೇವತೆಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಪಶುಯಾಗದ ವಪಾಹೋನುದಲ್ಲಿ ತವ ವಾಯೋ ಎಂಬ ಈ
ಪುಕ್ಕನ್ನು ಅನುವಾಕ್ಯಾಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಪ್ರ ವಾಯುಮಚ್ಛಾ
ಬ್ಬಹತಿಃ ಮನೀಷಾ ತವ ವಾಯವೃತಸ್ವತೇ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೩-೮) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಷ್ಟ್ವರ್ಜಾಮಾತರಂ ವಯಮಿಶಾನಂ ರಾಯ ಈಮಹೇ |

ಸುತಾವಂತೋ ವಾಯುಂ ದ್ಯುಮ್ನಾ ಜನಾಸಃ || ೨೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಷ್ಟ್ವಃ | ಜಾಮಾತರಂ | ವಯಂ | ಈಶಾನಂ | ರಾಯಃ | ಈಮಹೇ |

ಸುತಾವಂತಃ | ವಾಯುಂ | ದ್ಯುಮ್ನಾ | ಜನಾಸಃ || ೨೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇಮೇ ಜನಾಸೋ ಜನಾ ವಯಂ ತ್ವಷ್ಟ್ವಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಜಾಮಾತರಮಿಶಾನಂ ಸರ್ವಸ್ಯೇಶ್ವರಂ
ಏತಾದೃಶಂ ವಾಯಂ ಸುತವಂತೋಽಭಿಷುತಸೋಮಾ ರಾಯೋ ಧನಮೀಮಹೇ ! ಯಾಚಾಮಹೇ !
ತೇನ ದತ್ತೇನ ವಯಂ ದ್ಯುಮ್ನಾ ಧನವಂತಃ ಸ್ಯಾಮೇತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸುತವಂತಃ—ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸೋಮವುಳ್ಳವರಾದ | ಜನಾಸಃ ವಯಂ—ಯಜ್ಞ ಕರ್ತರಾದ ನಾವು |
ತ್ವಷ್ಟುಃ—ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ | ಜಾಮಾತರಂ—ಅಳಿಯನೂ | ಈಶಾನಂ—ಸರ್ವರಿಗೂ ಒಡೆಯನೂ ಆದ |
ನಾಯುಂ—ವಾಯುದೇವನಿಂದ | ರಾಯಃ—ಧನವನ್ನು | ಈ ಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ | ದ್ಯುಮ್ನಾ—
ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಧನವನ್ನು ನಾವು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸೋಮವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರೂ, ಯಜ್ಞ ಕರ್ತರೂ ಆದ ನಾವು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ
ಅಳಿಯನೂ, ಸರ್ವರಿಗೂ ಒಡೆಯನೂ ಆದ ವಾಯುದೇವನಿಂದ ಧನವನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ಪ್ರಕಾಶ
ಮಾನವಾದ ಧನವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

We, the offerers of Soma, solicit riches from the sovereign, the
son-in-law of Twashtri ; (may we become) wealthy.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಾಯೋ ಯಾಹಿ ಶಿನಾ ದಿವೋ ವಹಸ್ವಾ ಸು ಸ್ವಶ್ಶ್ಯಂ |

ವಹಸ್ವ ಮಹಃ ಪೃಥುಪಕ್ಷಸಾ ರಥೇ || ೨೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಾಯೋ ಇತಿ | ಯಾಹಿ | ಶಿನ | ಆ | ದಿವಃ | ವಹಸ್ವ | ಸು | ಸ್ವಶ್ಶ್ಯಂ |

ವಹಸ್ವ | ಮಹಃ | ಪೃಥುಪಕ್ಷಸಾ | ರಥೇ || ೨೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ನಾಯವ್ಯತ್ಯಚೇ ನಾಯೋ ಯಾಹಿ ಶಿನಾ ದಿವ ಇತ್ಯಾದಿಕೇ ದ್ವೇ ಋಚೌ ದ್ವಿತೀಯಾತ್ಯತೀಯೇ |
ಸೂತ್ರತಂ ಚ | ನಾಯೋ ಯಾಹಿ ಶಿನಾ ದಿವ ಇತಿ ದ್ವೇ | ಅ. ೭-೧೦ | ಇತಿ ||

ಹೇ ವಾಯೋ ದಿವೋ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಯ ಶಿವ || ಸುಪಾಂ ಸುಲುಗಿತಿ ದ್ವಿತೀಯಾಯಾ ಲುಕ್ ||
ಶಿವಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಾ ಯಾಹಿ | ಅಪ್ರಾಪಯೇ | ಸರ್ವಜ್ಯೋತಿಷಾಂ ತ್ವದಾಧಾರತ್ವಾತ್ತೇಷಾಮಾಧಾರೋ
ಭೂತ್ವಾ ದ್ಯುಲೋಕೇ ತಾನಿ ಸ್ಥಾಪಯೇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯತೇ | ತತಸ್ತ್ವಂ ಸ್ವಶ್ಚಂ | ಅಶ್ವಾನಾಂ
ಸಂಘೋಽಶ್ವೈಃ | ಶೋಭನಾಶ್ವಸಂಘಂ ರಥಂ ಸು ಸುಷ್ಮ ವಹಸ್ವ | ಸರ್ವತೋ ದಿಪ್ತು ಪ್ರಾಪಯೇ |
ಇದಾನೀಂ ತೇಭ್ಯೋಽಪಿ ಸಮರ್ಥಾವಶ್ವಾವಾವಹ | ಮಹೋ ಮಹಾಂಸ್ತ್ವಂ ಪೃಥುಪಕ್ಷಸಾ ಪೃಥು-
ಪಾರ್ಶ್ವದ್ವಯಯುಕ್ತಾವಶ್ವಾ ರಥೇ ಸ್ವಕೀಯೇ ವಹಸ್ವ | ಶತ್ರುಹನನಾರ್ಥಂ ಸಂಯೋಜಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಾಯೋ—ಎಲೈ ವಾಯುವೇ | ದಿವಃ—ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ | ಶಿವ—ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು | ಆ ಯಾಹಿ—
ಸ್ಥಾಪಿಸು | ಸ್ವಶ್ಚಂ—ನಿನ್ನ ಉತ್ತಮವಾದ ಅಶ್ವವನ್ನು | ಸು—ಅತಿಶಯವಾಗಿ | ವಹಸ್ವ—ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ
ಸಂಚರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡು | ಮಹಃ—ಮಹತ್ವವುಳ್ಳ ನೀನು | ಪೃಥು—ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳುಳ್ಳ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗ-
ಳನ್ನು | ರಥೇ—ನಿನ್ನ ರಥಕ್ಕೆ | ವಹಸ್ವ—ಯೋಜಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ವಾಯುವೇ, ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸು. ನಿನ್ನ ಉತ್ತಮವಾದ ಅಶ್ವವನ್ನು ಅತಿಶಯ-
ವಾಗಿ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಸಂಚರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡು. ಮಹತ್ವವುಳ್ಳ ನೀನು ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳುಳ್ಳ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗ-
ಳನ್ನು ನಿನ್ನ ರಥಕ್ಕೆ ಯೋಜಿಸು.

English Translation.

Establish, Vayu, happiness in heaven ; bear quickly your well-horsed
(chariot) ; do you, who are mighty, yoke the broad-flanked (horses) to the
car.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ವಾಯೋ ಯಾಹಿ ಶಿವಾ ದಿವಃ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಕನ್ನೂ, ಇದರ ಮುಂದಿನ ಋಕ್ಕನ್ನೂ ವಾಯವ್ಯತೃಚ-
ದಲ್ಲಿ (ವಾಯುದೇವತಾಕವಾನ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ) ಎರಡನೆಯ ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನಾಗಿ ಪರಿಸರಿಸಿಕೊಂಡು
ಅಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ [ವಾಯೋ ಯಾಹಿ ಶಿವಾ ದಿವ ಇತಿ ದ್ವೇ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೧೦)
ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಾಂ ಹಿ ಸುಸ್ಪರಸ್ತಮಂ ನೃಷದನೇಷು ಹೂಮಹೇ |

ಗ್ರಾವಾಣಂ ನಾಶ್ವಪೃಷ್ಠಂ ಮಂಹನಾ || ೨೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಾಂ | ಹಿ | ಸುಪ್ಸರಸ್ತಮಂ | ನೃಷದನೇಷು | ಹೂಮಹೇ |

ಗ್ರಾನಾಣಂ | ನ | ಅಶ್ವಪೃಷ್ಠಂ | ಮಂಹನಾ || ೨೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ನಾಯುನ್ಯೇ ಪಶೌ ಪುರೋಡಾಶಹವಿಷೋಸ್ತಾಂ ಹಿ ಸುಪ್ಸರಸ್ತಮಮಿತಿ ದ್ವೇ ಅನುವಾಕ್ಯೇ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ತ್ವಾಂ ಹಿ ಸುಪ್ಸರಸ್ತಮಮಿತಿ ದ್ವೇ ಕುವಿದಂಗೆ ನಮಸಾ ಯೇ ವೃಧಾಸಃ | ಅ. ೩-೮ | ಇತಿ ||

ಹೇ ವಾಯೋ ಸುಪ್ಸರಸ್ತಮಂ | ಸುಪ್ಸ ಇತಿ ರೂಪನಾಮ || ರೋ ಮತ್ಪರ್ಥೀಯಃ || ಅತಿಶಯೇನ ಶೋಭನರೂಪವಂತಂ ಮಂಹನಾ ಸ್ವಕೀಯೇನ ಮಹತ್ತೇನಾಶ್ವಪೃಷ್ಠಂ ಸರ್ವತೋ ವ್ಯಾಪ್ತಪೃಷ್ಠಂ | ಪೃಷ್ಠಶಬ್ದಃ ಸರ್ವಾಂಗಂ ಲಕ್ಷಯೇತಿ | ವ್ಯಾಪ್ತಕೃತ್ತ್ವಾಂಗಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತ್ವಾಂ | ಹಿರವಧಾರಣೇ | ತ್ವಾಮೇವ ನೃಷದನೇಷು ನೃಷದನೇಷು | ನರೋಽಧ್ವರಸ್ಯ ನೇತಾರ ಋತ್ವಿಜೋಽತ್ರ ಸೀದಂತೀತಿ ನೃಷದನಾ ಯಜ್ಞಾಃ | ತೇಷು ಹೂಮಹೇ | ವಯಮಾಹ್ವಯಾಮುಃ | ಕಥಮಿವ | ಗ್ರಾನಾಣಂ ನ | ಯಥಾ ಸೋಮಾಭಿಷವಾರ್ಥಂ ಗ್ರಾನಾಣಂ ಸ್ತುತಿಭಿರಾಹ್ವಯೇಂತಿ ತದ್ವತ್ತ್ವಾಂ ಸ್ತುತಿಭಿರಾಹ್ವಯಾಮುಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ವಾಯುವೇ) ಸುಪ್ಸರಸ್ತಮಂ—ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನೂ | ಮಂಹನಾ—ಸ್ವಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ | ಅಶ್ವಪೃಷ್ಠಂ—ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಅವಯವಗಳುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ತ್ವಾಂ ಹಿ—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ನೃಷದನೇಷು—ಯಜ್ಞಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ | ಗ್ರಾನಾಣಂ ನ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುವಂತೆ | ಹೂಮಹೇ—ನಾವು ಸ್ತುತಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ವಾಯುವೇ, ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನೂ, ಸ್ವಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಅವಯವಗಳುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಯಜ್ಞಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುವಂತೆ ನಾವು ಸ್ತುತಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We invoke you who are of graceful form, extending through your magnitude your limbs in all directions, to our religious rites, like the stone (for bruising the Soma.)

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ತ್ವಾಂ ಹಿ ಸುಪ್ಸರಸ್ತಮಂ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಮನ್ನಾ ಇದರ ಮುಂದಿನ ಋಕ್ಮನ್ನಾ ವಾಯುದೇವತಾಕವಾದ ಪಶುಯಾಗದಲ್ಲಿ ಪುರೋಡಾಶ ಮತ್ತು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೋಮ ಮಾಡುವಾಗ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ

ಪರಿಸರೇಕೆಂದು ಅಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ತ್ವಾಂ ಹಿ ಸುಪ್ತರಸ್ತಮುಮಿತಿ ದ್ವೇ ಕುವಿದಂಗೆ ನಮಸಾ ಯೇ
ವೃಧಾಸಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಅ. ೩-೮) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ತ್ವಂ ನೋ ದೇವ ಮನಸಾ ವಾಯೋ ಮಂದಾನೋ ಅಗ್ರಿಯಃ |

ಕೃಧಿ ವಾಜಾ ಅಪೋ ಧಿಯಃ || ೨೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ತ್ವಂ | ನಃ | ದೇವ | ಮನಸಾ | ವಾಯೋ ಇತಿ | ಮಂದಾನಃ | ಅಗ್ರಿಯಃ |

ಕೃಧಿ | ವಾಜಾನ್ | ಅಪಃ | ಧಿಯಃ || ೨೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಶುನಾಸೀರೀಯೇ ಸ ತ್ವಂ ನೋ ದೇವೇತ್ಯೇಷಾ ವಾಯೋರನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂತ್ರತಂ ಚ | ಸ ತ್ವಂ
ನೋ ದೇವ ಮನಸೇಶಾನಾಯ ಪ್ರಹುತಿಂ ಯಸ್ತು ಅನಿಹಿ | ಅ. ೨-೨೦ | ಇತಿ ||

ಹೇ ದೇವ ದ್ಯೋತಮಾನ ಯದ್ವಾ ಸ್ತೋತವ್ಯ ವಾಯೋ ಅಗ್ರಿಯೋ ದೇವಾನಾಂ ಮುಖ್ಯೇ
ಮುಖ್ಯೋಽಗ್ರತೋ ಗಂತಾಸಿ | ತಾದೃಶಸ್ತ್ವಂ ಮನಸಾ ಮಂದಾನೋ ಮಂದಮಾನಃ ಸ್ವಯಮೇವ
ಮೋದಮಾನಃ ಸನ್ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ವಾಜಾನನ್ನಾ ನೃಪೋ ಮೇಘಭೇದನೇನೋದಕಾನಿ ಚ ಉಭಯಸ್ಥಿಂ-
ಸ್ತ್ವಯಾ ಪ್ರದತ್ತೇ ಸತಿ ಧಿಯೋಽಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದಿಕರ್ಮಾಣಿ ಚ ಕೃಧಿ | ಕುರು | ಕಾರಯೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ | ವಾಯೋ—ಎಲೈ ವಾಯುವೇ | ಅಗ್ರಿಯಃ—ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಲ್ಲಾ
ಮುಖ್ಯನಾದ | ಸಃ ತ್ವಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು | ಮನಸಾ—ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ | ಮಂದಾನಃ—
ಹರ್ಷವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಾ | ನಃ—ನಮಗೆ | ವಾಜಾನ್—ಅನ್ನಗಳನ್ನಾ | ಅಪಃ—ವೃಷ್ಟ್ಯದಕಗಳನ್ನಾ
ಕೊಡುತ್ತಾ | ಧಿಯಃ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಕೃಧಿ—ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಎಲೈ ವಾಯುವೇ, ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಮುಖ್ಯನೂ ಆದ ನೀನು ನಿನ್ನ
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹರ್ಷವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಾ ನಮಗೆ ಅನ್ನಗಳನ್ನಾ ವೃಷ್ಟ್ಯದಕಗಳನ್ನಾ ಕೊಡುತ್ತಾ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞ
ಕರ್ಮಗಳು ಸಫಲವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು.

English Translation.

Divine Vayu, foremost (of the gods), exulting in your own mind,
cause our rites to be productive of food and water.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಶುನಾಸೀರೀಯೇಂಬ ಇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸ ತ್ವಂ ನೋ ದೇವ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಮನ್ನು ವಾಯುದೇವತಾಕವಾದ ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಪರಿಸರೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನ ಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಸ ತ್ವಂ ದೇವ ಮನಸೇಶಾನಾಯ ಪ್ರಹುತಿಂ ಯಸ್ತ ಆನೇಟ್ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೨-೨೦) ವಿನೃತವಾಗಿರುವುದು.

~*~

ಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಗ್ನಿರುಕ್ಥ ಇತಿ ದ್ವಾವಿಂಶತ್ಯೇಚಂ ಸಪ್ತಮಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಆತೃನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಅಗ್ನಿರುಕ್ಥೇ ದ್ವೈಧಿಕಾ ಮನುರ್ವ್ಯವಸ್ತತೋ ವೈಶ್ವದೇವಂ ಹ ಪ್ರಾಗಾಥಮಿತಿ | ವಿವಸ್ವತಃ ಪುತ್ರೋ ಮನುರ್ಋಷಿಃ | ಪ್ರಥಮಾತ್ಮತೀಯಾದ್ಯಯುಜೋ ಬೃಹತ್ಯೋ ದ್ವಿತೀಯಾಚತುರ್ಥಾದಿಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ | ಇದಮಾದೀನಾಂ ಚತುರ್ಣಾಂ ಸೂಕ್ತಾನಾಂ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ದೇವತಾ || ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಅಗ್ನಿರುಕ್ಥೇ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಏಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಋಕ್ಮಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಅಗ್ನಿರುಕ್ಥೇ ದ್ವೈಧಿಕಾ ಮನುರ್ವ್ಯವಸ್ತತೋ ವೈಶ್ವದೇವಂ ಹ ಪ್ರಾಗಾಥಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ವಿನಸ್ವನ್ ಎಂಬ ಋಷಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ಮನುವು ಋಷಿಯು; ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೂ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಸೂಕ್ತಗಳಿಗೂ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಮೂರು ಮೊದಲಾದ ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಮಗಳು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು; ಎರಡು, ನಾಲ್ಕು ಮೊದಲಾದ ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಮಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು. ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೨೭

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೭ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೩೧, ೩೨, ೩೩, ೩೪ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಮಂಖ್ಯೆ—೨೨ ||

|| ಋಷಿಃ—ಮನುರ್ವ್ಯವಸ್ತತಃ ||

|| ದೇವತಾ—ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ||

|| ಭಂದಃ—ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ ಆಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ ||

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕಃ ||

ಅಗ್ನಿರುಕ್ಥೇ ಪುರೋಹಿತೋ ಗ್ರಾವಾಣೋ ಬರ್ಹಿರಧ್ವರೇ |

ಋಚಾ ಯಾಮಿ ಮರುತೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿಂ ದೇವಾ ಅವೋ ವರೇಣ್ಯಂ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಃ | ಉಕ್ಥೇ | ಪುರೋಹಿತಃ | ಗ್ರಾವಾಣಿಃ | ಬರ್ಹಿಃ | ಅಧ್ವರೇ |

ಯಜಾ | ಯಾಮಿ | ಮರುತಃ | ಬ್ರಹ್ಮಣಃ | ಸತಿಂ | ದೇವಾನ್ | ಅವಃ | ವರೇಣ್ಯಂ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮನುಃ ಪ್ರಾರ್ಥಯತೇ | ಉಕ್ಥೇ ಸ್ತೋತ್ರೇ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ | ಅಧ್ವರೇ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ಪುರೋಹಿತೋ ಯಜ್ಞಾರ್ಥಂ ಪುರುತ ಉತ್ತರವೇದ್ಯಾವೃತ್ತಿಗ್ನಿಹಿತೋಽಭೂತ್ | ತಥಾ ಗ್ರಾವಾಣಶ್ಚ ಸೋಮಾಭಿಷವಾರ್ಥಂ ಪುರುತೋ ನಿಹಿತಾಃ | ಬರ್ಹಿಶ್ಚ ಪುರುತೋ ನಿಹಿತಮಾಸಾದಿತಂ | ಏವಂ ಸಾಮಗ್ರ್ಯಾಂ ಸತ್ಯಾಂ ಮರುತ ಏಕೋನಸಂಚಾಶನ್ಮರುದ್ಗಣಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಶ್ಚ ಪಾಲಯಿ-
ತಾರಮೇತನ್ನಾಮಕಂ ದೇವಂ ದೇವಾನಿಂದ್ರಾದೀಂಶ್ಚ ಏತಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ದೇವಾನಸ್ವರೇಣ್ಯಂ ವರಣೀಯಂ
ಭಜನೀಯಮವೋ ರಕ್ಷಣಮೃಚಾ ಸೂಕ್ತರೂಪಯಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಯಾಮಿ | ಮನುರಹಂ ಯಾಚಾಮಿ ||
ಯಾಚತೇರ್ಲಃ ರೂಪಂ | ವರ್ಣಲೋಕಶ್ಚಾಂದಸಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉಕ್ಥೇ—ಸ್ತೋತ್ರ ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ | ಅಧ್ವರೇ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ಪುರೋಹಿತಃ—ಪುರೋಹಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ | ಗ್ರಾವಾಣಿಃ—ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳೂ | ಬರ್ಹಿಃ—ದರ್ಭಾಸನವೂ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ (ಈ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ) | ಮರುತಃ—ಮರುತ್ತುಗಳನ್ನೂ | ಬ್ರಹ್ಮಣ-
ಸ್ಪತಿಂ—ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿಯನ್ನೂ | ದೇವಾನ್—ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ | ಯಜಾ—ಸೂಕ್ತರೂಪವಾದ
ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ | ವರೇಣ್ಯಂ—ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ | ಅವಃ—ರಕ್ಷಣವನ್ನು | ಯಾಮಿ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ತೋತ್ರ ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ಪುರೋಹಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳೂ ದರ್ಭಾಸನವೂ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಈ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ ಮರುತ್ತುಗಳನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿಯನ್ನೂ, ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಸೂಕ್ತರೂಪವಾದ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Agni is the Purohita at the sacrifice : the stones, the sacred grass (are prepared) for the ceremony. I invoke with the holy verse the Maruts, Brahmanaspati, and all the gods, for their desirable protection.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಪಶುಂ ಗಾಃ ಪೃಥಿವೀಂ ವನಸ್ಪತೀನುಷಾಸಾ ನಕ್ತಮೋಷಧೀಃ |

ವಿಶ್ವೇ ಚ ನೋ ವಸವೋ ವಿಶ್ವವೇದಸೋ ಧೀನಾಂ ಭೂತ ಪ್ರಾವಿತಾರಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ಪಶುಂ | ಗಾಸಿ | ಪೃಥಿವೀಂ | ವನಸ್ಪತೀನ್ | ಉಷಸಾ | ನಕ್ತಂ | ಓಷಧೀಃ |

ವಿಶ್ವೇ | ಚ | ನಃ | ವಸವಃ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ | ಧೀನಾಂ | ಭೂತ | ಪ್ರತಿವಿತಾರಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪೂರ್ವಾರ್ಧರ್ಚೇಽಗ್ನಿಃ ಸಂಬೋಧ್ಯತೇ ಪಶ್ವಾದಿಶಬ್ದಸದ್ಭಾವಾತ್ | ಹೇ ಅಗ್ನೇ ನೋಽಸ್ಮದೀಯೇ ಯಜ್ಞೇ ಪಶುಮಗ್ನೀಷೋಮೀಯಂ ಪಶುಂ ಪ್ರತ್ಯಾ ಗಾಸಿ | ಅಗಚ್ಛಸಿ || ಗಾಂ ಗತಾ | ವೃತ್ಯೇನ ಪರಸ್ಮೈಪದಂ || ತಥಾ ಪೃಥಿವೀಮಿದಂ ದೇವಸದನಂ ಪ್ರತಿ ಕಿಂಚಿ ವನಸ್ಪತೀನ್ ಮಥನಸಾಧನಾನರಣಿರೂಪಾನ್ವನಸ್ಪತೀನ್ ಪ್ರತಿ ತಥೋಷಾಸಾ ಹೋತವ್ಯಶ್ವೇಸೋಷಃಕಾಲಂ ತಥಾ ನಕ್ತಂ ಯಷ್ಟವ್ಯತಯಾ ರಾತ್ರಿಂ ಚ ಪ್ರತಿ ಕಿಂಚಾಷಧೀಃ || ಉಷ ದಾಹೇತ್ಯ್ರ ವ್ರಾದನಕರ್ಮಾ || ಓಷಂತಿ ಮಾದ್ಯಂತೈನೇನೇತ್ಯೋಷಃ ಸೋಮಃ | ಸ ಧೀಯತೇ ನಿಧೀಯತೇ ಯೇಷ್ವಿತೋಷಧಯೋ ಗ್ರಾವಾಃ | ತಾನ್ ಪ್ರತ್ಯಾಗಚ್ಛಸಿ | ಯದ್ವಾ | ಓಷಧಯಃ ಫಲಸಾಕಾಂತಾ ಲತಾಃ | ತಾಃ ಪ್ರತ್ಯಾಯಾಹಿ | ಅಥನಾ ಹೇ ಸ್ತೋತಃ ಪಶ್ವಾದೀ ನಾ ಗಾಸಿ | ಸಮಂತಾತ್ಪುಹಿ || ಕೈ ಗೈ ಶಬ್ದ ಇತಿ ಛಾತುಃ || ತತೋ ಹೇ ವಸವೋ ನಾಸಯಿತಾರೋ ವಿಶ್ವವೇದಸಃ ಸರ್ವಧನಾಃ ಸರ್ವಜ್ಞಾನಾ ನಾ ಹೇ ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇಽಪಿ ದೇವಾಃ ನೋಽಸ್ಮದೀಯಾನಾಂ ಕರ್ಮಣಾಂ ಪ್ರತಿವಿತಾರೋ ಭೂತ | ಅನೇನಾಗ್ನಿನಾ ಸಹ ಯೋಯಂ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಕ್ಷಕಾ ಭವತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ) ಪಶುಂ—ಅಗ್ನೀಷೋಮೀಯವಾದ ಪಶುವಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಅ ಗಾಸಿ—ದಯ ಮಾಡು | ಪೃಥಿವೀಂ—ಈ ಯಜ್ಞಭೂಮಿಗೂ | ವನಸ್ಪತೀನ್—ಅರಣಿರೂಪವಾದ ವನಸ್ಪತಿಗೂ | ಓಷಧೀಃ—ಸೋಮಕ್ಕೂ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಉಷಸಾ—ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ | ನಕ್ತಂ—ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ (ದಯ ಮಾಡು) | ವಸವಃ—ಧನದಾತರೂ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ—ಸರ್ವಜ್ಞರೂ ಆದ | ವಿಶ್ವೇ ಚ—ಎಲೈ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಧೀನಾಂ—ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ | ಪ್ರತಿವಿತಾರಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ರಕ್ಷಕರಾಗಿ | ಭೂತ—ಆಗಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಅಗ್ನೀಷೋಮೀಯವಾದ ಪಶುವಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿಯೂ, ಈ ಯಜ್ಞಭೂಮಿಗೂ ಅರಣಿರೂಪವಾದ ವನಸ್ಪತಿಗೂ ಸೋಮಕ್ಕೂ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ದಯ ಮಾಡು. ಧನದಾತರೂ ಸರ್ವಜ್ಞರೂ ಆದ ಎಲೈ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ರಕ್ಷಕರಾಗಿರಿ.

English Translation.

You come (Agni), to the dwelling (of the worshipper), to the touch-wood, to the Soma, at dawn and the night : Universal deities, givers of wealth, knowing all things, be the defenders of our pious acts.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ ಸೂ ನ ಏತಧ್ವರೋಽಗ್ನಾ ದೇವೇಷು ಪೂರ್ವ್ಯಃ |

ಆದಿತ್ಯೇಷು ಪ್ರ ವರುಣೇ ಧೃತವ್ರತೇ ಮರುತ್ಸು ವಿಶ್ವಭಾನುಷು || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ಸು | ನಃ | ಏತು | ಅಧ್ವರಃ | ಅಗ್ನಾ | ದೇವೇಷು | ಪೂರ್ವ್ಯಃ |

ಆದಿತ್ಯೇಷು | ಪ್ರ | ವರುಣೇ | ಧೃತವ್ರತೇ | ಮರುತ್ಸು | ವಿಶ್ವಭಾನುಷು || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪೂರ್ವ್ಯಃ ಪುರಾತನಃ | ಪೂರ್ವ್ಯಾನ್ ಪುರಾತನಾನಿಂದ್ರಾದೀನ್ ದೇವಾನ್ಪ್ರತಿ ಕ್ರಿಯಮಾಣ-
ಶ್ವಾದ್ಯಷ್ಟೋಽಪಿ ಪೂರ್ವ್ಯ ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇ | ಶಾದೃಶೋ ಮುಖ್ಯೋ ನೋಽಸ್ಮದೀಯೋಽಧ್ವರೋ
ಯಷ್ಟೋಽಗ್ನಾ || ಸುಪಾಂ ಸುಲುಗಿತಿ ಸಪ್ತಮ್ಯಾ ಡಾದೇಶಃ || ಅಗ್ನಾ | ಅಗ್ನಿದೇವಾನಾಂ ಮುಖ್ಯ-
ಶ್ವಾತ್ಪ್ರಥಮಮುಖಿತಃ | ತಸ್ಮಿನ್ನಗ್ನಾ ಸರ್ವೇಷ್ವನೈಷು ದೇವೇಷು ಚ ಸು ಸುಷ್ಮ ಪ್ರೈತು |
ಪ್ರಕರ್ಷಣ ಗಚ್ಛತು | ದೇವಾನ್ ವಿಶಿನಷ್ಟಿ | ಆದಿತ್ಯೇಷುದಿತೇಃ ಪುತ್ರೇಷ್ವಿಂದ್ರಾದಿಷು ಧೃತವ್ರತೇ
ಧೃತಕರ್ಮಣಿ ವರುಣೇ ಚ ವಿಶ್ವಭಾನುಷು ಸರ್ವತೋ ವ್ಯಾಪ್ತೇಜಸ್ವೇಷು ಮರುತ್ಸು ಚ ಪ್ರೈತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನಃ—ನಮ್ಮ | ಪೂರ್ವ್ಯಃ—ಪುರಾತನವೂ ಮುಖ್ಯವೂ ಆದ | ಅಧ್ವರಃ—ಯಜ್ಞವು | ಅಗ್ನಾ—
ಅಗ್ನಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಸು—ಉತ್ತಮರೀತಿಯಿಂದ | ಪ್ರೈತು—ಹೋಗಿ ಸೇರಲಿ | ದೇವೇಷು—ಉಳಿದ
ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ | (ಎಂದರೆ) ಆದಿತ್ಯೇಷು—ಆದಿತ್ಯರಲ್ಲಿಯೂ | ಧೃತವ್ರತೇ—ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕನಾದ ವರುಣ
ನಲ್ಲಿಯೂ | ವರುಣೇ—ವರುಣನಲ್ಲಿಯೂ | ವಿಶ್ವಭಾನುಷು—ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸರಿಸಿದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ | ಮರುತ್ಸು—
ಮರುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಪ್ರೈ—ಹೋಗಿ ಸೇರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಮ್ಮ ಪುರಾತನವೂ, ಮುಖ್ಯವೂ ಆದ ಯಜ್ಞವು ಅಗ್ನಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಉತ್ತಮರೀತಿಯಿಂದ ಹೋಗಿ
ಸೇರಲಿ. ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಂದರೆ, ಆದಿತ್ಯರಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕನಾದ ವರುಣನಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವತ್ರ
ಪ್ರಸರಿಸಿದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಮರುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಿ ಸೇರಲಿ.

English Translation.

Let the ancient sacrifice proceed first to Agni, then to the gods,—to
the Adityas, to Varuna, observant of obligations, to the all-resplendent
Maruts.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವೇ ಹಿ ಸ್ಮಾ ಮನವೇ ವಿಶ್ವವೇದಸೋ ಭುವನ್ವೃಧೇ ರಿತಾದಸಃ |

ಅರಿಷ್ಟೇಭಿಃ ಸಾಯುಭಿರ್ವಿಶ್ವವೇದಸೋ ಯಂತಾ ನೋಽವೃಕಂ ಭರ್ದಿಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವೇ | ಹಿ | ಸ್ಮಾ | ಮನವೇ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ | ಭುವನ್ | ವೃಧೇ | ರಿತಾದಸಃ |

ಅರಿಷ್ಟೇಭಿಃ | ಸಾಯುಭಿಃ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ | ಯಂತ | ನಃ | ಅವೃಕಂ | ಭರ್ದಿಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಶ್ವವೇದಸಃ ಸರ್ವತೋ ವ್ಯಾಪ್ತಧನಾಃ | ಬಹುಧನಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದೃಶಾ ರಿತಾದಸೋ ರಿತತಾಂ ಹಿಂಸಿತಾಂ ಶತ್ರುಣಾಮಸಿತಾರ ಉಪಪ್ತಪಯಿತಾರೋ ವಾ ವಿಶ್ವೇ ಹಿ ಸ್ಮಾ ಸರ್ವೇ ಖಲು ದೇವಾ ಮನವೇ | ಸ್ವಸ್ಮ್ಯರ್ಥೇ ಚತುರ್ಥೇ | ಮನೋವೃಧೇ ವರ್ಧನಾಯ ಭುವನ್ | ಭವಂತು | ಸ್ತೋತ್ರೇ ಮನುಷ್ಯಾಯ ಧನಂ ದತ್ತಾ ತಂ ವಧಯಂತಿತ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರೇ | ತತೋ ಹೇ ವಿಶ್ವವೇದಸಃ ಸರ್ವಧನಾಃ ಸರ್ವಜ್ಞಾ ವಾ ದೇವಾಃ ಅರಿಷ್ಟೇಭಿಃ ಪರೈರಹಂಸಿತೈಃ ಸಾಯುಭಿಃ ಪಾಲನೈಃ ಸಹಾವೃಕಂ | ವೃಕಃ ಸ್ತೇನಃ | ತದ್ರಹಿತಂ | ಬಾಧಾರಹಿತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದೃಶಂ ಭರ್ದಿಗೃಹಂ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ಯಂತ | ಪ್ರಯಚ್ಛತ | ಶತ್ರುನ್ದತ್ವಾ ಗೃಹೇಷ್ವಸ್ಮಾಭಿಃ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕಾರಯತೇತ್ಯರ್ಥಃ || ಯಂತೇತಿ ಯಮೇ-ಲೋಟಿ ಛಾಂದಸೋ ವಿಕರಣಸ್ಯ ಲುಕ್ | ತಸ್ಯ ತಬಾದೇಶಃ | ತೇನಾನುನಾಸಿಕಲೋಪಾಭಾವಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ವಿಶ್ವವೇದಸಃ—ಸಮಸ್ತಧನವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವವರೂ | ರಿತಾದಸಃ—ಶತ್ರುಹಿಂಸಕರೂ ಆದ | ವಿಶ್ವೇ ಹಿ ಸ್ಮಾ—ಸಕಲದೇವತೆಗಳೂ | ಮನವೇ—ಮನುವಿನ | ವೃಧೇ—ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ | ಭುವನ್—ಅವನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ—ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಅರಿಷ್ಟೇಭಿಃ—ಇತರರಿಂದ ಅಹಂಸಿತವಾದ | ಸಾಯುಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಅವೃಕಂ—ಹಿಂಸಾರಹಿತವಾದ | ಭರ್ದಿಃ—ಗೃಹವನ್ನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಯಂತ—ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಮಸ್ತ ಧನವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವವರೂ, ಶತ್ರುಹಿಂಸಕರೂ ಆದ ಸಕಲದೇವತೆಗಳೂ ಮನುವಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅವನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ. ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಇತರರಿಂದ ಅಹಂಸಿತವಾದ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ಹಿಂಸಾರಹಿತವಾದ ಗೃಹವನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

May the universal deities possessors of all opulence, destroyers of foes, be (nigh) to Manu for his prosperity : do you, who know all things,

secure to us an abode safe from robbers through your unassailable protections.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ಆ ನೋ ಅದ್ಯ ಸಮನಸೋ ಗಂತಾ ವಿಶ್ವೇ ಸಜೋಷಸಃ |

ಋಚಾ ಗಿರಾ ಮರುತೋ ದೇವ್ಯದಿತೇ ಸದನೇ ಪಸ್ಯೇ ಮಹಿ || ೫ ||

|| ಪದವಾಠಃ ||

ಆ | ನಃ | ಅದ್ಯ | ಸಮನಸಃ | ಗಂತ | ವಿಶ್ವೇ | ಸಜೋಷಸಃ |

ಋಚಾ | ಗಿರಾ | ಮರುತಃ | ದೇವಿ | ಅದಿತೇ | ಸದನೇ | ಪಸ್ಯೇ | ಮಹಿ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಮನಸಃ ಸರ್ವೇಷು ಸ್ತೋತ್ರೇಷು ಸಮಾನಮನಸ್ಸಾ ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇ ದೇವಾ ಯೂಯಂ ಸಜೋಷಸಃ ಪರಸ್ಪರಂ ಸಂಗತಾಃ ಸಂತೋ ಗಿರಾ | ಶುಶ್ರೂಷುತೆಯಾ 'ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಯೇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಯರ್ಚಾ ಸಹಾದ್ಯಾಸ್ತಿನ್ಯಾಗದಿನೇ ನೋ ಯಷ್ಟ್ವಾನಸ್ಮಾನಾ ಗಂತ | ಆಗಚ್ಛತ | ಅನಂತರಂ ಹೇ ಮರುತೋ ದೇವಿ ದ್ಯೋತಮಾನೇ ಮಹಿ ಮಹತಿ ದೇವಾನಾಂ ಮಾತೃತ್ವಾನ್ಮಹತ್ವಯುಕ್ತೇ ಹೇ ಅದಿತೇಽದೀನ ಏತನ್ನಾಮಿಕೇ ದೇವಿ ಸದನೇ ಸ್ಥಾನೇ ಪಸ್ಯೇಽಸ್ಮದೀಯೇ ಗೃಹೇ ಸ್ತೋತವ್ಯತಯೋ-ಪವಿತತ || ಮರುತ ಇತ್ಯಾದೇರ್ವಾಕ್ಯಭೇದಾದನಿಘಾತಃ | ಉತ್ತರತ್ರ ಪೂರ್ವಸ್ಯಾಮಂತ್ರಿತಸ್ಯಾವಿದ್ಯ-ಮಾನವತ್ವೇನ ವಾಕ್ಯಾದಿತ್ವಾದನಿಘಾತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಮನಸಃ—ಸ್ತೋತ್ರವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ | ವಿಶ್ವೇ—ಎಲೈ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ | ಸಜೋಷಸಃ—ನೀವು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ಗಿರಾ—ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ | ಋಚಾ—ಋಕ್ನೋಡನೆ | ಅದ್ಯ—ಈ ಯಾಗಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಆ ಗಂತ—ದಯಮಾಡಿರಿ | ಮರುತಃ—ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ | ದೇವಿ—ದೇವತಾತ್ಮಳೂ | ಮಹಿ—ಮಹತ್ವರೂಪವುಳ್ಳವಳೂ ಆದ | ಅದಿತೇ—ಎಲೈ ಅದಿತಿದೇವಿಯೇ | ಸದನೇ—ಯಜ್ಞಸ್ಥಾನವಾದ | ಪಸ್ಯೇ—ನಮ್ಮ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತರಾಗಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ತೋತ್ರವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಎಲೈ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ, ನೀವು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಸ್ತುತಿ ರೂಪವಾದ ವಾಕ್ಯನೋಡನೆ ಈ ಯಾಗಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿರಿ. ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ, ಮತ್ತು ದೇವತಾತ್ಮಳೂ, ಮಹತ್ವರೂಪವುಳ್ಳವಳೂ ಆದ ಎಲೈ ಅದಿತಿದೇವಿಯೇ, ಯಜ್ಞಸ್ಥಾನವಾದ ನಮ್ಮ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತರಾಗಿರಿ.

English Translation.

Universal deities, united together and of one mind, come this day to us, (attracted) by the sacred praise addressed to you; and do you, Maruts, and the mighty goddess Aditi, (come) to the dwelling, (our) abode

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಭಿ ಪ್ರಿಯಾ ಮರುತೋ ಯಾ ವೋ ಅಶ್ವಾ ಹವ್ಯಾ ಮಿತ್ರ ಪ್ರಯಾಥನ |

ಆ ಬರ್ಹಿರಿಂದ್ರೋ ವರುಣಸ್ತುರಾ ನರ ಆದಿತ್ಯಾಸಃ ಸದಂತು ನಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಭಿ | ಪ್ರಿಯಾ | ಮರುತಃ | ಯಾ | ವಃ | ಅಶ್ವಾ | ಹವ್ಯಾ | ಮಿತ್ರ | ಪ್ರಯಾಥನ |

ಆ | ಬರ್ಹಿಃ | ಇಂದ್ರಃ | ವರುಣಃ | ತುರಾಃ | ನರಃ | ಆದಿತ್ಯಾಸಃ | ಸದಂತು | ನಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮರುತಃ ಪ್ರಿಯಾ ಪ್ರಿಯಾಣಿ ಯಾ ಯಾನಿ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಮಶ್ವಾಶ್ವಾನಿ ಪ್ರಿಯಾನಶ್ವ-
ಸಂಘಾನಭಿ ಪ್ರಯಾಥನ | ಅಸ್ಮದ್ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಾಪಯತ | ಯೂಯಮಶ್ವೈರ್ಯುಕ್ತಾಃ ಸಂತೆ
ಅಗಚ್ಛತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಥ ಹೇ ಮಿತ್ರ | ಮಿತ್ರಶಬ್ದೇನಾನ್ಯೇ ವರುಣಾದಯೋಽಪ್ಯುಚ್ಯಂತೇ | ಹೇ
ಮಿತ್ರಾದಯೋ ದೇವಾಃ ಹವ್ಯಾ ಹವ್ಯಾನಿ ಹವನಯೋಗ್ಯಾನಿ ಹವೀಂಷಿ ಸ್ವೀಕರ್ತುಮಾಗಚ್ಛತೇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಸ್ತೂಯಮಾನಾ ಅಗಚ್ಛತ || ಪ್ರಪೂರ್ವಾದ್ಯಾತೇರ್ಲೋಕಿ ತಪ್ತನಪ್ತನಥನಾಶ್ಚೇತಿ ಥನಾದೇಶಃ || ಅಗತ್ಯ
ಚೇಂದ್ರೋ ವರುಣ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ತುರಾಃ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಶತ್ರುವಧಾರ್ಥಂ ತ್ವರಮಾಣಾ ನರೋ ನೇತಾರ
ಆದಿತ್ಯಾಸೋಽದಿತೇಃ ಪುತ್ರಾ ಮರುದಾದಯೋ ದೇವಾಶ್ಚ ನೋಽಸ್ಮದೀಯೇ ಯಜ್ಞೇ ಬರ್ಹಿರ್ಬರ್ಹಿ-
ಷ್ಯಾಸಾದಿತ ಆ ಸದಂತು | ಆಸೀದಂತು | ಪ್ರವಿಕಂತು || ಸದೇಃ ಸೀದಾದೇಶಾಭಾವಶ್ಚಾಂದಸಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮರುತಃ—ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ | ಯಾ—ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳು | ವಃ—ನಿಮಗೆ | ಪ್ರಿಯಾ—
ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರವಾಗಿದೆಯೋ ಅಂತಹ | ಅಶ್ವಾ—ಅಶ್ವಗಳನ್ನು | ಅಭಿ ಪ್ರಯಾಥನ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಿಸಿ |
ಮಿತ್ರ—ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ | ಹವ್ಯಾ—ನಮ್ಮ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ದಯಮಾಡು | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು |
ವರುಣಃ—ವರುಣನು | ತುರಾಃ—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕುಶಲತೆಯುಳ್ಳವರೂ | ನರಃ—ನೇತೃಗಳೂ ಆದ |
ಆದಿತ್ಯಾಸಃ—ಆದಿತ್ಯರೂ | ನಃ—ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಬರ್ಹಿಃ—ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ | ಆ ಸದಂತು—
ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ, ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳು ನಿಮಗೆ ಪ್ರೀತಿಸಾತ್ರವಾಗಿವೆಯೋ ಅಂತಹ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸಿರಿ ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ದಯಮಾಡು. ಇಂದ್ರನೂ ವರುಣನೂ, ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕುಶಲತೆಯುಳ್ಳವರೂ, ನೇತೃಗಳೂ ಆದ ಆದಿತ್ಯರೂ ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿ.

English Translation.

Direct, Maruts, your beloved horses (to our rite) : Mitra, (come to our) oblations; and may Indra, and Varuna and the swift leaders, the the Adityas, sit down on our sacred grass.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಯಂ ವೋ ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷೋ ಹಿತಪ್ರಯಸ ಆನುಷಕ್ |

ಸುತಸೋಮಾಸೋ ವರುಣ ಹವಾಮಹೇ ಮನುಷ್ವದಿದ್ಧಾಗ್ನಯಃ || ೭ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ವಯಂ | ವಃ | ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ | ಹಿತಪ್ರಯಸಃ | ಆನುಷಕ್ |

ಸುತಸೋಮಾಸಃ | ವರುಣ | ಹವಾಮಹೇ | ಮನುಷ್ವತ್ | ಇದ್ಧಾಗ್ನಯಃ || ೭ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ವರುಣ ವರುಣಾದಯೋ ಹೇ ದೇವಾಃ ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷ ಯತ್ಪ್ರೀತೋ ವಯಮಾನುಷಕ್ ಸ್ತುಗಾದಿಷ್ಟನುಷಕ್ತಂ ಯಥಾ ಭವತಿ ತಥಾ ಹಿತಪ್ರಯಸಃ | ಪ್ರೀಣಾತೀತಿ ಪ್ರಯೋಽನ್ಯಂ | ತೇಷು ನಿಹಿತಹವಿಷ್ವಾಃ ಸಂತೋ ವೋ ಯುಷ್ಮಾನ್ ಹವಾಮಹೇ | ಏತಾನಿ ಹವೀಂಸ್ಯಾದಾತುಮಾಹ್ವಯಾಮಃ | ಕೇದೃಶಾಃ | ಸುತಸೋಮಾಸೋಽಭಿಷುತಸೋಮಾ ಇದ್ಧಾಗ್ನಯ ಆಹುತಿಭಿಃ ಸಮಿದ್ಧಾಗ್ನಯೋ ವಯಮಾಹ್ವಯಾಮಃ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಮನುಷ್ವತ್ | ಮನುರ್ಯಥಾ ಯಜ್ಞೇ ಯುಷ್ಮಾನಾಜು-ಹಾವ ತದ್ವತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವರುಣ—ಎಲೈ ವರುಣಾದಿದೇವತೆಗಳೇ | ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ—ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸುವವರೂ | ಆನುಷಕ್—ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ | ಹಿತಪ್ರಯಸಃ—ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ ಹವಿಸ್ಸುಳ್ಳವರೂ | ಸುತಸೋಮಾಸಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವವರೂ | ಇದ್ಧಾಗ್ನಯಃ—ಆಹುತಿಗಳಿಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು

ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವವರೂ ಆದ | ವಯಂ—ನಾವು (ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳು) | ವಃ—ನಿಮ್ಮನ್ನು |
ಮನುಷ್ಯತ್—ಹಿಂದೆ ಮನುವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆದಂತೆ | ಹವಾಮಹೇ—ನಾವೂ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ವರುಣಾದಿ ದೇವತೆಗಳೇ, ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿರುವವರೂ, ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ನಮಗೆ
ಅರ್ಪಿಸಲು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರೂ, ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿರುವವರೂ ಆಹುತಿಗಳಿಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು
ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವವರೂ ಆದ ನಾವು (ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳು) ಹಿಂದೆ ಮನುವು ಸ್ತುತಿಸಿ ಕರೆದಂತೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಮ್ಮ
ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Bearing the clipped sacred grass, offering in due order the (sacrificial)
food, presenting the effused Soma, and having the fires kindled, we invoke
you, Varuna, (and the rest), as did Manu.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಪ್ರ ಯಾತ ಮರುತೋ ವಿಷ್ಣೋ ಅಶ್ವಿನಾ ಪೂಷನ್ಮಾಕೇನಯಾ ಧಿಯಾ |

ಇಂದ್ರ ಆ ಯಾತು ಪ್ರಥಮಃ ಸನಿಷ್ಯುಭಿವೃಷಾ ಯೋ ವೃತ್ರಹಾ ಗೃಣೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಪ್ರ | ಯಾತ | ಮರುತಃ | ವಿಷ್ಣೋ ಇತಿ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಪೂಷನ್ | ಮಾಕೇನಯಾ | ಧಿಯಾ |

ಇಂದ್ರಃ | ಆ | ಯಾತು | ಪ್ರಥಮಃ | ಸನಿಷ್ಯುಭಿಃ | ವೃಷಾ | ಯಃ | ವೃತ್ರಹಾ | ಗೃಣೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ಪ್ರ ಯಾತ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣಾಸ್ಮದೀಯಕರ್ಮಾಣ್ಯಾಗಚ್ಛತ | ಹೇ ಮರುತೋ
ಹೇ ವಿಷ್ಣೋ ಸ್ವಬಲೇನ ಸರ್ವತೋ ವ್ಯಾಪ್ತೇನ್ನಾಮಕ ದೇವ ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನಾ ಪೂಷನ್ |
ಸ್ತೋತ್ಯನ್ಧನಾದಿನಾ ಪೋಷಯತೀತಿ ಪೂಷಾ | ಏತನ್ನಾಮಕ ದೇವ ಮರುದಾದಯೋ ದೇವಾಃ
ಮಾಕೇನಯಾ || ಅಸ್ಮಚ್ಛಬ್ದಾದ್ಯುಪದೃಶ್ಯಮೋಃ | ಪಾ. ೪-೩-೧ | ಇತಿ ಖರ್ಗ್ ಶೈಷಿಕಃ | ಏಕದಚನೇ
ತವಕಮಮಕಾವಿತಿ ಮಮಕಾದೇಶಃ | ವರ್ಣಲೋಕಶ್ಚಾಂದಸಃ || ಮಯಾ ಕ್ರಿಯಮಾಣಯಾ ಧಿಯಾ
ಸ್ತುತ್ಯಾ ಸಹಾಸ್ಮದ್ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರತ್ಯಾಗಚ್ಛತ || ಮರುದಾದೇರಾಮಂತ್ರಿತಸ್ಯ ವಾಕ್ಯಭೇದಾದನಿಘಾತಃ ||
ಕಿಂಚಿ ಪ್ರಥಮೋ ದೇವಾನಾಂ ಮುಖ್ಯಃ ಸ ಇಂದ್ರಶ್ಚಾ ಯಾತು | ವೃಷಾ ಕಾಮಾನಾಂ ಸೇಕ್ತಾ ಯ
ಇಂದ್ರಃ ಸನಿಷ್ಯುಭಿಃ | ಸನಿಃ ಸಂಭವನಂ | ತದಾತ್ಮನ ಇಚ್ಛದ್ವಿಃ ಸ್ತೋತ್ಯಭಿವೃತ್ರಹಾಪಾಮಾವರಕಸ್ಯ
ವೃತ್ರಾಸುರಸ್ಯ ಹಂತೇತಿ ಗೃಣೇ ಸ್ತೂಯತೇ || ಗ್ನೌ ಶಬ್ದ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಕರ್ಮಣಿ ಲಿಟಿ ಛಾಂದಸೋ ವಿಕರಣಃ ||

|| ಸ್ತುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮರುತಃ—ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ | ವಿಷ್ಣೋಃ—ಎಲೈ ವಿಷ್ಣುವೇ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಪೂಷನ್—ಎಲೈ ಪೂಷದೇವನೇ | ಮಾಕೀನಯಾ—ನನ್ನಿಂದ ಪರಿತವಾದ | ಧಿಯಾ—ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪ್ರೀತರಾಗಿ | ಆ ಪ್ರಯಾತ—ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಬನ್ನಿರಿ | ವೃಷಾ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ | ಯಃ—ಯಾರು | ಸನಿಷ್ಯುಭಿಃ—ತನ್ನ ಆರಾಧಕರಿಂದ | ವೃತ್ರಹಾ—ವೃತ್ರಹಾ ಎಂದು (ವೃತ್ರಹಂತಕನೆಂದು) | ಗೃಣೇ—ಸ್ತುತಿಸಲ್ಲವೆನೋ ಅಂತಹ | ಪ್ರಥಮಃ—ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನಾದ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಆ ಯಾತು—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ, ಎಲೈ ವಿಷ್ಣುವೇ, ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಎಲೈ ಪೂಷದೇವನೇ, ನನ್ನಿಂದ ಪರಿತವಾದ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪ್ರೀತರಾಗಿ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಬನ್ನಿರಿ. ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಯಾರು ತನ್ನ ಆರಾಧಕರಿಂದ 'ವೃತ್ರಹಾ' ಎಂದು ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಡುವನೋ, ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನಾದ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿ.

English Translation.

Maruts, Aswins, Pushan, come hither (induced) by my praise : may Indra, the first (of the gods), also come, the showerer (of benefits), he who is praised by (his) worshippers as the slayer of Vritra.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿ ನೋ ದೇವಾಸೋ ಅದ್ವುಹೋಽಚ್ಛಿದ್ರಂ ಶರ್ಮ ಯಚ್ಛತ |

ನ ಯದ್ಗೂರಾದ್ವಸವೋ ನು ಚಿದಂತಿತೋ ವರೂಢಮಾದಧರ್ಷತಿ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿ | ನಃ | ದೇವಾಸಃ | ಅದ್ವುಹಃ | ಅಚ್ಛಿದ್ರಂ | ಶರ್ಮ | ಯಚ್ಛತ |

ನ | ಯತ್ | ಗೂರಾತ್ | ವಸವಃ | ನು | ಚಿತ್ | ಅಂತಿತಃ | ವರೂಢಂ | ಅದಧರ್ಷತಿ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದ್ವುಹಃ ಸ್ತೋತೃಣಾಮದೋಗ್ಧಾರಃ | ಯದ್ವಾ || ದ್ವುಹೇರೌಣಾದಿಕಃ ಕರ್ಮಣಿ ಕ್ವಿಪ್ || ಶತ್ರುಭಿರಹಿಂಸ್ಯಾಃ | ಹೇ ದೇವಾಸೋ ಮರುದಾದಯೋ ದೇವಾಃ ಅಚ್ಛಿದ್ರಂ ಬಾಧಕರಹಿತಂ ಸಾಧೀಯೋ ನಾ ಶರ್ಮ | ಶೃಣಾತಿ ದುಃಖಾದಿಕಮಿತಿ ಶರ್ಮ ಗೃಹಂ | ತನ್ನೋಽಸ್ತುಭ್ಯಂ ವಿ ಯಚ್ಛತ |

ಹೇ ವಸವಃ ಶತ್ರುಣಾಂ ನಾಸಯಿತಾರೋ ಮರುದಾದಿಯಃ ದೂರಾದ್ಧೂರದೇಶಾದಂತೀಂದ್ರಂತಿಕದೇ-
ಶಾದ್ವಾ ಕಶ್ಚಿದಾಗತ್ಯ ನೂ ಚಿತ್ಕದಾಚಿದಸಿ ವರೂಢಂ ವರಣೀಯಂ ಸಂಭಜನೀಯಂ ಯದ್ಗೃಹಂ
ನಾದಧರ್ಷತಿ ಅಧರ್ಷಣಂ ಹಿಂಸನಂ ನ ಕರೋತಿ ತದ್ಗೃಹಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತೇತಿ ಸಮನ್ವಯಃ || ಧೃಷ್ಠ
ಪ್ರಸಹನ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವಿಭಾಷಿತೇನಿಚ್ಛತ್ಯಾತ್ ಯದಾ ನಿಚ್ಛ ನಾಸ್ತಿ ತದಾ ರೂಪಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದ್ಭುತಃ—ಹಿಂಸಾರಹಿತರಾದ | ದೇವಾಸಃ—ಎಲೈ ಮರುದಾದಿದೇವತೆಗಳೇ | ಅಚ್ಛಿದ್ರಂ—
ದೋಷರಹಿತವಾದ | ಶರ್ಮ—ಗೃಹವನ್ನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ವಿ ಯಚ್ಛತೇ—ಕೊಡಿರಿ | ವಸವಃ—ಶತ್ರು
ಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸುವ ಎಲೈ ಮರುದಾದಿಗಳೇ | ಯತ್—ಯಾವ ಗೃಹವನ್ನು | ದೂರಾತ್—ದೂರದಿಂದಲೂ |
ಅಂತಿತಃ—ಸಮೀಪ ಪ್ರದೇಶದಿಂದಲೂ | ನೂ ಚಿತ್—ಯಾವಾಗಲೂ (ಯಾರೂ ಸಹ) | ನ ಅದಧರ್ಷತ್—
ಹಿಂಸಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ | ವರೂಢಂ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗೃಹವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹಿಂಸಾರಹಿತರಾದ ಎಲೈ ಮರುದಾದಿದೇವತೆಗಳೇ, ನಮಗೆ ದೋಷರಹಿತವಾದ ಗೃಹವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.
ಶತ್ರುಧರ್ಷಕರಾದ ಎಲೈ ಮರುದಾದಿಗಳೇ, ಯಾವ ಗೃಹವನ್ನು ದೂರದಿಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಸಮೀಪದಿಂದಾಗಲಿ
ಯಾರೂ ಮುಕ್ತಿ ಹಿಂಸಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗೃಹವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Unoppressive deities, bestow upon us a mansion without defect, so
that, subduers (of foes), no one may injure our defences, whether from
afar or nigh.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ತಿ ಹಿ ವಃ ಸಜಾತ್ಯಂ ರಿಶಾದಸೋ ದೇವಾಸೋ ಅಸ್ತಾಪ್ಯಂ |

ಪ್ರ ಣಃ ಪೂರ್ವಸ್ಮೈ ಸುವಿತಾಯ ವೋಚತ ಮುಕ್ಷೂ ಸುನ್ನಾಯ ನವ್ಯಸೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ತಿ | ಹಿ | ವಃ | ಸಜಾತ್ಯಂ | ರಿಶಾದಸಃ | ದೇವಾಸಃ | ಅಸ್ತಿ | ಅಪ್ಯಂ |

ಪ್ರ | ನಃ | ಪೂರ್ವಸ್ಮೈ | ಸುವಿತಾಯ | ವೋಚತ | ಮುಕ್ಷು | ಸುನ್ನಾಯ | ನವ್ಯಸೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಜಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ರಿಶಾದಸೋ ರಿಶತಾಂ ಹಿಂಸತಾಮಸಿತಾರೋ ದೇವಾಸೋ ದೇವಾ ದ್ಯೋತಮಾನಾ ಮರುದಾದಯಃ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಸಜಾತ್ಯಮಸ್ತಿ | ಪರಸ್ಪರಂ ಸಮಾನಜಾತಿಭಾವೋಽಸ್ತಿ ಖಲು | ಕಿಂಚಾಪ್ಯಂ | ಅಪಿಬರ್ಧುಃ | ತಸ್ಯ ಭಾವ ಅಪ್ಯಂ | ಸ್ತೋತ್ರೃಷು ಸ್ತುತೃಲಕ್ಷಣೇನ ಸಂಬಂಧಾದ್ವೈ-
ವಸ್ವತೇನ ಮನುನಾ ಮಯಾ ಸ್ತೋತ್ರಾ ಸಹ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಬಂಧುಭಾವೋಽಸ್ತಿ ಖಲು | ತತಃ ಪೂರ್ವಸ್ಮೈ ಪ್ರಥಮಭಾವಿನೇ ಸುವಿತಾಯ | ಸುಷ್ವೀಯತೇ ಸರ್ವೈರಾಗಮ್ಯತ ಇತಿ ಸುವಿತೋಽಭ್ಯು-
ದಯಃ | ತಸ್ಮೈ ನಮ್ಯಸೇ ನವೀಯಸೇ ನವತರಾಯ ಸುಮ್ನಾಯ ಚ ಉಭಯಂ ಮಹ್ನು ಶೀಘ್ರಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಪ್ರ ವೋಚತ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಬ್ರೂತ | ಅಭ್ಯುದಯಧನಾನಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ರಿಶಾದಸಃ—ಶತ್ರು ಹಿಂಸಕರಾದ | ದೇವಾಸಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ವಃ—ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ | ಸಜಾತ್ಯಂ—
ಒಂದೇ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸಂಬಂಧವು | ಅಸ್ತಿ ಹಿ—ಇದೆಯಲ್ಲವೇ | ಅಪ್ಯಂ—ನಿಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೊಡನೆ ನಿಮ್ಮ
ಬಂಧುತ್ವವು | ಅಸ್ತಿ—ಇದೆ | ಪೂರ್ವಸ್ಮೈ—ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದ | ಸುವಿತಾಯ—ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿಯೂ |
ನಮ್ಯಸೇ—ನೂತನವಾದ | ಸುಮ್ನಾಯ—ಸುಖಕ್ಕಾಗಿಯೂ | ಮಹ್ನು—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ | ನಃ—ನಮಗೆ |
ಪ್ರ ವೋಚತ—ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನವನ್ನು ಪಠಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುಹಿಂಸಕರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸಂಬಂಧವು ಇದ್ದೇ ಇದೆ.
ನಿಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೊಡನೆ ನಿಮ್ಮ ಸಂಬಂಧವೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿಯೂ,
ನೂತನವಾದ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿಯೂ ನಮಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನವನ್ನು ಪಠಿಸಿರಿ.

English Translation.

There is identity of race among you, deities, destroyers of foes ; there
is kindred (with me your worshipper) ; therefore utter at once the command
for our former prosperity and for new happiness.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ರಿಶಾದಸಃ—ರಿಶತಾಂ ಹಿಂಸತಾಮಸಿತಾರಃ | ಹಿಂಸೆಮಾಡತಕ್ಕ ಶತ್ರುಜನರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವವರು,
ಹಿಂಸಿಸುವವರು. ಎಂದರೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿ ಕೊಲ್ಲುವವರು, ಶತ್ರುನಾಶಕರು ಎಂದರ್ಥವು. ಯಾಸ್ಮರು.
ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ—

ರಿಶಾದಸಃ | ಅಸ್ತಿ ಹಿ ವಃ ಸಜಾತ್ಯಂ ರಿಶಾದಸೋ ದೇವಾಸೋ ಅಸ್ತಾಪ್ಯಂ | ಅಸ್ತಿ ಹಿ ವಃ
ಸಮಾನಜಾತಿತಾ ರೇಶಯಾದಾರಿಣೋ ದೇವಾಃ | ಅಸ್ತಾಪ್ಯಂ | ಅಸ್ಯಮಾಪ್ನೋತೇಃ ||

(ನಿ. ೬-೧೪)

ದೇವತೆಗಳು ಇತರರನ್ನು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಹಿಂಸೆಮಾಡುವ ಶತ್ರುಜನರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಗುಣವು ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುವುದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದುವಿಧವಾದ ಬಂಧುತ್ವವಿರುವುದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆಪ್ಯಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಹೊಂದು ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ ಅಪ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಂಧುತ್ವವೆಂಬರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು ಎಂದು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇದಾ ಹಿ ವ ಉಪಸ್ತುತಿಮಿದಾ ವಾಮಸ್ಯ ಭಕ್ತಯೇ |

ಉಪ ವೋ ವಿಶ್ವವೇದಸೋ ನಮಸ್ಯುರಾ ಅಸ್ಯಕ್ಷ್ಯನ್ಯಾಮಿವ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇದಾ | ಹಿ | ವಃ | ಉಪಸ್ತುತಿಂ | ಇದಾ | ವಾಮಸ್ಯ | ಭಕ್ತಯೇ |

ಉಪ | ವಃ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ | ನಮಸ್ಯುಃ | ಅ | ಅಸ್ಯಕ್ಷಿ | ಅನ್ಯಾಂ ಇವ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಿಶ್ವವೇದಸಃ ಸರ್ವಧನಾ ಹೇ ದೇವಾಃ ನಮಸ್ಯುರನ್ನಮಿಚ್ಛನ್ ಮನುರಹಂ ವೋ ಯುಷ್ಮದ್ವಿಷಯಾಮುಪಸ್ತುತಿಮನ್ಯಾಮಿವಾದ್ಯಪ್ಯಪೂರ್ವಾಮಿವ ಸ್ಥಿತಾಂ | ಕೃಶ್ಚಿದಪ್ಯಕೃತಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದ್ಯಶೀಮುಪಸ್ತುತಿಮಿದಾ ಹಿ | ಹಿರವಧಾರಣೇ | ಇದಾನೀಮೇವೋಪಾಸ್ಯಕ್ಷಿ | ಉಪಾಸ್ಯಜಾಮಿ | ಕರೋಮೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ವೋ ಯುಷ್ಮತ್ಸಂಬಂಧಿನೋ ವಾಮಸ್ಯ ವನನೀಯಸ್ಯೇದೇದಾನೀಮೇವ ಭಕ್ತಯೇ ಸಂಭಜನಾಯ | ಲಾಭಾಯೇತ್ಯರ್ಥಃ || ಅಸ್ಯಕ್ಷೀತಿ ಸೃಜೇರ್ಲುಜಾ ರೂಪಂ | ಪಾದಾದಿತ್ವಾದನಿಘಾತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಿಶ್ವವೇದಸಃ—ಸಮಸ್ತ ಧನವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ನಮಸ್ಯುಃ—ಅನ್ನೇಚ್ಛುವಾದ ನಾನು | ವಃ—ನಿಮಗೆ ಸೇರಿದುದೋ | ವಾಮಸ್ಯ—ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೋ ಅದ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು | ಇದಾ—ಈಗಲೇ | ಭಕ್ತಯೇ—ಹೊಂದುವುದಕ್ಕಾಗಿ | ವಃ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುವ | ಉಪಸ್ತುತಿಂ—ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಅನ್ಯಾಂ ಇವ—ಇತರರಿಂದ ಪರಿತವಾಗದೇ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವಂತೆ | ಇದಾ ಹಿ—ಈಗಲೇ | ಉಪ ಅ ಅಸ್ಯಕ್ಷಿ—ನಿರ್ಮಿಸಿ (ಪರಿಸುತ್ರೇನೆ).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಮಸ್ತ ಧನವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಅನ್ನೇಚ್ಛುವಾದ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಸೇರಿದುದೋ, ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೋ ಅದ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಈಗಲೇ ಹೊಂದುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುವ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಇತರರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವೂ ಪರಿತವೂ ಆಗದೇ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಈಗಲೇ ಪರಿಸುತ್ರೇನೆ.

English Translation.

Deities, possessed of all wealth, I, desirous of offering worship, address to you verily unprecedented praise, for the sake of obtaining desired affluence.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉದು॑ ಸ್ಯ॑ ವಃ ಸ॒ವಿತಾ ಸು॑ಪ್ರ॒ಣೀತ॑ಯೋಽಸ್ಮಾ॒ದ್ಭೋ॒ ವರೇ॑ಣ್ಯಃ |

ನಿ ದ್ವಿ॒ಸಾದ॑ಶ್ಚ॒ತುಷ್ಪಾ॑ದೋ॒ ಅರ್ಥಿ॑ನೋ॒ ವಿಶ್ರ॑ನ್ವತಯಿ॒ಷ್ಠ ವಃ॑ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ್ | ಉಂ ಇತಿ | ಸ್ಯಃ | ವಃ | ಸವಿತಾ | ಸುಪ್ರನೀತಯಃ | ಅಸ್ಮಾತ್ | ಉರ್ಧ್ವಃ | ವರೇಣ್ಯಃ |

ನಿ | ದ್ವಿಸಾದಃ | ಚತುಃಪಾದಃ | ಅರ್ಥಿನಃ | ಅವಿಶ್ರನ್ | ಪತಯಿಷ್ಠವಃ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸುಪ್ರಣೀತಯಃ | ಶೋಭನಪ್ರಣೀತಃ ಸ್ತುತಿಃ | ಶೋಭನಪ್ರಣಯನಾಃ ಶೋಭನಸ್ತುತಯೋ ಮರುತಃ | ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಮಧ್ಯ ಉರ್ಧ್ವ ಉರ್ಧ್ವಂ ಗಂತಾ ವರೇಣ್ಯಃ ಸರ್ವೈರ್ವರಣೀಯಃ ಸಂಭಜನೀಯಃ ಸ ಸವಿತಾ ಸರ್ವಸ್ಯ ಸ್ವಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರೇರಕ ಏತನ್ನಾಮಕಃ ಸ ದೇವೋ ಯದೋದಸ್ಥಾತ ಸ್ತತೇಜಸೋದ್ಗತೋಽಭೂತ್ ತದಾರ್ಥಿನೋ ದ್ವಿಸಾದೋ ಪಾದದ್ವಯಯುಕ್ತಾಃ ಪುರುಷಾಶ್ಚತುಷ್ಪಾದಃ ಪಾದಚತುಷ್ಪಯಯುಕ್ತಾ ಅಶ್ವಾದಯಃ ಪತಯಿಷ್ಠವಃ ಪತನಶೀಲಾಃ ಪಕ್ಷಿಣಶ್ಚ ನೈವಿಶ್ರನ್ | ಸ್ವಸ್ತಕಾರ್ಯೇಷು ನಿವಿಶಂತೇ | ಸೂರ್ಯ ಉದಿತೇ ಕೇಚಿನ ಪುರುಷಾ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದಿಕಂ ಕುರ್ವಂತಿ ಕೇಚಿ ದೇವತಾವಿಷಯಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರ್ವಂತಿ | ಪಶ್ವಾದಯಸ್ತೃಣಾದಿಭಕ್ಷಣಾರ್ಥಂ ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಂತಿ || ನೈವಿಶ್ರನ್ | ನಿಪೂರ್ವಾದ್ವಿಶತೇರ್ಲಜ್ಞಃ ವ್ಯತ್ಯಯೇನ ಪರಸ್ಮೈಪದಂ | ಬಹುಲಂ ಛಂದಸೀತಿ ರುಡಾಗಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸುಪ್ರಣೀತಯಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ | (ಯದಾ—ಯಾವಾಗ) | ವಃ—ನಿಮ್ಮ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ | ಉರ್ಧ್ವಃ—ಉರ್ಧ್ವಮುಖನಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುವವನೂ | ವರೇಣ್ಯಃ—ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪೂಜ್ಯನೂ | ಸ್ಯಃ ಸವಿತಾ—ಜಗತ್ತ್ರೇರಕನೂ | ಆದ ಸವಿತೃವು | ಉದಸ್ಮಾತ್—ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸುಗಳೊಡನೆ ಅವಿರ್ಭವಿಸುವನೋ (ಆಗ) | ಅರ್ಥಿನಃ—ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ | ದ್ವಿಸಾದಃ—ಪಾದದ್ವಯವುಳ್ಳ ಮಾನವರೂ | ಚತುಷ್ಪಾದಃ—ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ಅಶ್ವಾದಿಗಳೂ | ಪತಯಿಷ್ಠವಃ—ಹಾರಾಡತಕ್ಕ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ | ನಿ ಅವಿಶ್ರನ್—ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ-

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ, ಯಾವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುವವನೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪೂಜ್ಯನೂ, ಜಗತ್ತೇರಿಕನೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ ಸವಿತೃವು ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸುಗಳೊಡನೆ ಅವಿಭವಿಸುವನೋ ಆಗ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಪಾದವೈವುಳ್ಳ ಮಾನವರೂ, ಸಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ಅಶ್ವಾದಿಗಳೂ ಹಾರಾಡತಕ್ಕ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ.

English Translation.

Devoutly praised (Maruts), when the adorable Savitri has risen above you, then bipeds and quadrupeds, and the flying birds seeking (their objects), enter (upon their functions).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದೇವಂ ದೇವಂ ವೋವಸೇ ದೇವಂ ದೇವಮಭಿಷ್ಟಯೇ |

ದೇವಂ ದೇವಂ ಹುವೇಮ ವಾಜಸಾತಯೇ ಗೃಣಂತೋ ದೇವ್ಯಾ ಧಿಯಾ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದೇವಂ ದೇವಂ | ವಃ | ಅವಸೇ | ದೇವಂ ದೇವಂ | ಅಭಿಷ್ಟಯೇ |

ದೇವಂ ದೇವಂ | ಹುವೇಮ | ವಾಜಸಾತಯೇ | ಗೃಣಂತಃ | ದೇವ್ಯಾ | ಧಿಯಾ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪಂಚನೇತ್ರಹನಿ ಪ್ರಉಗತಸ್ರೇ ದೇವಂ ದೇವಮಿತಿ ನೈತ್ಯದೇವಸ್ತುಚಃ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ದೇವಂ ದೇವಂ ಬೃಹದು ಗಾಯಿಷೇ ವಚಃ | ಅ. ೭-೧೨ | ಇತಿ ||

ವಯಂ ದೇವ್ಯಾ ದ್ಯೋತಮಾನಯಾ ಧಿಯಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಗೃಣಂತಃ ಸ್ತುವಂತಃ ಸಂತೋ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಮಧ್ಯೇ ದೇವಂ ದೇವಂ ದೀಪ್ಯಮಾನಂ ದೇವಮವಸೇ ಕರ್ಮರಕ್ಷಣಾಯಾಹ್ವಯಾಮ | ಅನುಕ್ರಮೇಣಾಹ | ಅಭಿಷ್ಟಯೇಭಿಲಷಿತಪ್ರಾಪ್ತೈರ್ಥಂ ಚ ದೇವಂ ದೇವಂ ವಯಮಾಹ್ವಯಾಮ | ತತೋ ವಾಜಸಾತಯೇನ್ನಲಾಭಾಯ ಹುವೇಮ | ಹ್ವಯಾಮ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ) ದೇವ್ಯಾ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ | ಧಿಯಾ—ಸ್ತುತಿಯಿಂದ | ಗೃಣಂತಃ—ಸ್ತುತಿಸತಕ್ಕ ನಾವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮಗಳ ನಡುವೆಯಿರುವ | ದೇವಂ ದೇವಂ—ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ದೇವತೆಯನ್ನೂ |

ಅವಸೇ—ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ | ದೇವಂದೇವಂ—ಪ್ರತಿದೇವತೆಯನ್ನೂ | ಅಭಿಷ್ಟಯೇ—
ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಾಧನೆಗಾಗಿಯೂ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ | ವಾಚಸಾತಯೇ—ಅನ್ನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿಯೂ | ದೇವಂದೇವಂ—
ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ದೇವನನ್ನೂ | ಹುವೇಮ—ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸತಕ್ಕ ನಾವು ನಿಮ್ಮಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ
ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ದೇವತೆಯನ್ನೂ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರತಿದೇವತೆಯನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ
ಸಾಧನೆಗಾಗಿಯೂ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ದೇವತೆಯನ್ನೂ ಅನ್ನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We would invoke each deity among you (gods) for protection, each
deity for the attainment of our desires, each deity for the acquisition of
food, glorifying you with divine praise.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಯಾಗದ ಐದನೆಯ ದಿನಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಉಗಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವಂದೇವಂ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ
ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೈಶ್ವದೇವತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನ ಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ದೇವಂದೇವಂ
ಬೃಹದು ಗಾಯಿತ್ರೆ ವಚಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೧೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದೇವಾಸೋ ಹಿ ಸ್ಮಾ ಮನವೇ ಸಮನ್ಯವೋ ವಿಶ್ವೇ ಸಾಕಂ ಸರಾತಯಃ |
ತೇ ನೋ ಅದ್ಯ ತೇ ಅಪರಂ ತುಚೇ ತು ನೋ ಭವಂತು ವರಿವೋವಿದಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದೇವಾಸಃ | ಹಿ | ಸ್ಮಾ | ಮನವೇ | ಸಮನ್ಯವಃ | ವಿಶ್ವೇ | ಸಾಕಂ | ಸರಾತಯಃ |
ತೇ | ನಃ | ಅದ್ಯ | ತೇ | ಅಪರಂ | ತುಚೇ | ತು | ನಃ | ಭವಂತು | ವರಿವಃ | ವಿದಃ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಮನ್ಯವಃ ಸಮಾನಮನಸಃ ಯದ್ವಾ ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಶತ್ರುಹನನಾರ್ಥಂ ಸಮಾನಕ್ರೋಧ-
ಯುಕ್ತಾ ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವ ಏವ ದೇವಾಸೋ ಹಿ ಸ್ಮಾ ಮರುದಾದಯೋ ದೇವಾಃ ಖಲು ಮನವ ಏತನ್ನಾಮ-
ಶಾಂತ್ಯಾರ್ಥಯೇ ಮಹ್ಯಂ ಸಾಕಂ ಸಹ ಯುಗಪದೇವ ಸರಾತಯೋ ಧನಾದಿದಾನೇನ ಸಹಿತಾ ಭವಂತು ||

ಪುನರಪಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯತೇ | ತೇ ದೇವಾ ನೋಽಸ್ಮಾಕಮದ್ಯಾಸ್ತಿನಿ ನೇಽಪರಂ ಚ ಕಿಂ ಬಹುನಾ ಸರ್ವೇಷು
ದಿವಸೇಷು ಧನದಾತಾರೋ ಭವಂತು | ನ ಕೇವಲಮಸ್ಮಾಕಮೇವ ಕಿಂತು ತುಚೇ | ತುಗಿತುಪತ್ಯನಾಮ ||
ತುಜಿ ಪಿಜಿ ಹಿಂಸಾದಾನನಿಕೇತನೇಷು || ತೋಜಯತಿ ಹಿನಸ್ತಿ ಪಿತುರ್ದುಃಖಾದಿಕಮಿತಿ ತುಕ್ ಪುತ್ರಃ |
ತಸ್ಮೈ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಪುತ್ರಾಯ ವರಿವೋವಿದೋ ವರಣೀಯಸ್ಯ ಧನಸ್ಯ ಲಂಭಯಿತಾರೋ
ಭವಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಮನ್ಯವಃ—ಏಕಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ | ವಿಶ್ವೇ—ಸಮಸ್ತರಾದ | ದೇವಾಸೋ ಹಿ ಪ್ತು—
ದೇವತೆಗಳೂ ಸಹ | ಸಾಕಂ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು | ಮನವೇ—ಮನುನಾಮಕನಾದ ನನಗೆ | ಸರಾತೆಯಃ—
ಧನದಾತರಾಗಿರಲಿ | ತೇ—ಅದೇ ದೇವತೆಗಳು | ಅದ್ಯ—ಈ ದಿನವೂ | ಅಪರಂ—ಉಳಿದ ದಿನಗಳೂ |
ನಃ—ನಮಗೂ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ತುಚೇ—ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ | ವರಿವೋವಿದಃ—ಅಧಿಕವಾದ ಧನದಾತರಾಗಿ |
ಭವಂತು—ಆಗಿರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಏಕಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳೂ ಸಹ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಮನುನಾಮಕನಾದ ನನಗೆ
ಧನದಾತರಾಗಿರಲಿ. ಅದೇ ದೇವತೆಗಳು ಈ ದಿನವೂ, ಉಳಿದ ದಿನಗಳೂ ನಮಗೂ ನಮ್ಮ ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ ಅಧಿಕ
ವಾದ ಧನದಾತರಾಗಿರಲಿ.

English Translation.

May the universal gods with one consent be together the givers (of
riches) to Manu ; may they, both to-day and hereafter, be the bestowers of
wealth upon us and upon our posterity.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ ವಃ ಶಂಸಾಮ್ಯದ್ರುಹಃ ಸಂಸ್ಥ ಉಪಸ್ತುತೀನಾಂ |

ನ ತಂ ಧೂರ್ತಿವರ್ರುಣ ಮಿತ್ರ ಮರ್ತ್ಯಂ ಯೋ ವೋ ಧಾಮ್ನಾಭ್ಯೋ ವಿಧತ್ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ವಃ | ಶಂಸಾಮಿ | ಅದ್ರುಹಃ | ಸಂಸ್ಥೇ | ಉಪಸ್ತುತೀನಾಂ |

ನ | ತಂ | ಧೂರ್ತಿಃ | ವರುಣ | ಮಿತ್ರ | ಮರ್ತ್ಯಂ | ಯಃ | ವಃ | ಧಾಮ್ನಾಭ್ಯಃ | ಅವಿಧತ್ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದ್ವೈತೋದ್ರೋಗಾಽರೋಹಿಂಸ್ಯಾ ವಾ ಮರುದಾದಯಃ ಉಪಸ್ತುತೀನಾಮುಪ-
ಸ್ತೋತ್ರಾಣಾಂ ಸಂಸ್ಥೇ ತಾಸಾಂ ಯಜ್ಞೇ ಶ್ರಿಯಮಾಣತ್ವಾದಸ್ತತ್ಸಂಸ್ಥಾನಭೂತೇಽಸ್ತಿನೈಜ್ಞೇ ವೋ
ಯುಷ್ಮಾನ್ ಪ್ರ ಶಂಸಾಮಿ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಸ್ತಾಮಿ | ಹೇ ವರುಣ ಮಿತ್ರ ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ತಂ ಮರ್ತ್ಯಂ
ಮನುಷ್ಯಂ ಧೂರ್ತಿಃ || ಧುರ್ವೀ ಹಿಂಸಾರ್ಥಃ || ಶತ್ರುಭ್ಯೋ ಹಿಂಸಾಃ ತಂ ನ ಬಾಧತೇ ಯೋ
ಮನುಷ್ಯೋ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಧಾಮಭ್ಯಸ್ತೇಜೋಭ್ಯಃ | ಧೀಯತೇಽಸ್ತಿನೈತಿ ಧಾಮ ಶರೀರಂ ವಾ |
ತೇಭ್ಯೋಽವಿಧತ್ || ವಿಧ ವಿಧಾನೇ || ಹವೀಂಷಿ ವಿದಧಾತಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ | ಏತೇನ ತೇಜಸಾಮಹಿ
ಹವಿರ್ಭಕ್ಷಣಮಸ್ತೀತಿ ಜ್ಞಾಯತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದ್ವೈತಃ—ಹಿಂಸಾರಹಿತರಾದ ಎಲೈ ಮರುದಾದಿಗಳೇ | ಉಪಸ್ತುತೀನಾಂ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳೊಡನೆ
ಕೂಡಿರುವ | ಸಂಸ್ಥೇ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ವಃ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಪ್ರ ಶಂಸಾಮಿ—ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ | ವರುಣ—
ಎಲೈ ವರುಣನೇ | ಮಿತ್ರ—ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ | ಯಃ—ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಧಾಮಭ್ಯಃ—
ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿಗೆ | ಅವಿಧತ್—ಪೂಜೆಯನ್ನರ್ಪಿಸುವನೋ | ತಂ ಮರ್ತ್ಯಂ—ಆ ಮಾನವನನ್ನು | ಧೂರ್ತಿಃ—
ಶತ್ರುವಿನ ಉಪದ್ರವವು | ನ—ಹಿಂಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹಿಂಸಾರಹಿತರಾದ ಎಲೈ ಮರುದಾದಿಗಳೇ, ಸ್ತೋತ್ರಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿರುವ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು
ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲೈ ವರುಣನೇ, ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ, ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ನಿಮ್ಮ ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆಯ
ನ್ನರ್ಪಿಸುವನೋ ಆ ಮಾನವನನ್ನು ಶತ್ರುವಿನ ಉಪದ್ರವವು ಹಿಂಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

English Translation-

I glorify you, innoxious deities, [in the place of praises : no harm
befalls the man who, Mitra and Varuna, offers (oblations) to your glories.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ ಸ ಕ್ಷಯಂ ತಿರತೇ ವಿ ಮಹೀರಿಷೋ ಯೋ ವೋ ವರಾಯ ದಾಶತಿ |

ಪ್ರ ಪ್ರಜಾಭಿರ್ಜಾಯತೇ ಧರ್ಮಾನ್ಪರ್ಯರಿಷ್ಟಃ ಸರ್ವ ಏಧತೇ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ಸಃ | ಕ್ಷಯಂ | ತಿರತೇ | ವಿ | ಮಹೀಃ | ಇಷಃ | ಯಃ | ವಃ | ವರಾಯ | ದಾಶತಿ |

ಪ್ರ | ಪ್ರಜಾಭಿಃ | ಜಾಯತೇ | ಧರ್ಮಾನ್ | ಪರಿ | ಅರಿಷ್ಟಃ | ಸರ್ವಃ | ಏಧತೇ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮರುದಾದಯಃ ಸ ಮನುಷ್ಯಃ ಕ್ಷಯಂ | ಕ್ಷಯಂತಿ ನಿವಸಂತೈಶ್ರೇತಿ ಕ್ಷಯೋ ಗೃಹಂ |
ತತ್ಸ ಮನುಷ್ಯಃ ಪ್ರ ತಿರತೇ | ಪ್ರಕರ್ಷಣ ವರ್ಧಯತಿ | ತಿರತಿವೃದ್ಧಿಕರ್ಮಾ | ಸ ಏವ ಮಹೀರ್ಮ-
ಹಾಂತೀಷೋಽನ್ನಾನಿ ಚ ವಿ ವರ್ಧಯತಿ ಯೋ ಮನುಷ್ಯೋ ವರಾಯ ವರಣೀಯಾಯ ಧನಾಯ
ತದರ್ಥಂ ವೋ ಯುಷ್ಮಭ್ಯಂ ದಾಶತಿ ಹವೀಂಷಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ | ಧನಾದಿಭಿರ್ವರ್ಧಯತೀತ್ಯನ್ವಯಃ |
ಕಿಂಚಿ ಧರ್ಮಣಃ | ಧ್ರಿಯತ ಯತ್ಪಿಗ್ನಿರಿತಿ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮ | ಯುಷ್ಮದ್ವಿಷಯಾತ್ಕರ್ಮಣಃ ಸಕಾಶಾತ್ಸ
ಮನುಷ್ಯಃ ಪ್ರಜಾಭಿಃ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಭಿಃ ಪರಿ ಪರಿತಃ ಸರ್ವತಃ ಪ್ರ ಜಾಯತೇ | ಪ್ರಕರ್ಷಣಾವಿರ್ಭವತಿ |
ಅತ್ಮಾ ವೈ ಪುತ್ರನಾಮಾಸಿ | ಶತ. ೧೪-೯-೪-೨೭ | ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ತತೋಽರಿಷ್ಟೋಽನ್ಯೈರಹಿಂಸಿತಃ
ಸರ್ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಹವಿಷ್ಪ್ರದಾನಾತ್ಸಕಲೋ ಜನ ಏಧತೇ | ಧನಾದಿಭಿರ್ವರ್ಧತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಮರುದಾದಿದೇವತೆಗಳೇ) ಯಃ—ಯಾವ ಪುರುಷನು | ವರಾಯ—ಉತ್ತಮವಾದ ಧನಾರ್ಥಿ
ಯಾಗಿ | ಮಃ—ನಿಮಗೆ | ದಾಶತಿ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನರ್ಪಿಸುವನೋ | ಸಃ—ಆ ಮಾನವನು | ಕ್ಷಯಂ—
ಗೃಹವನ್ನು | ಪ್ರ ತಿರತೇ—ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ | (ಸಃ—ಅವನೇ) | ಮಹೀಃ—ಪ್ರಭೂತವಾದ | ಇಷಃ—
ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ | ವಿ (ವರ್ಧಯತಿ)—ಅಧಿಕವಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ | ಧರ್ಮಣಃ—ತನ್ನ ಕರ್ಮದ
ಫಲವಾಗಿ | ಪ್ರಜಾಭಿಃ—ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳೊಡನೆ | ಪರಿ—ಆವೃತವಾಗಿ | ಪ್ರಜಾಯತೇ—ಅಭ್ಯುದಯ
ವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ | ಸರ್ವಃ—ನಿಮ್ಮ ಪೂಜಕರಾದ ಸಕಲ ಜನವೂ | ಅರಿಷ್ಟಃ—ಶತ್ರುಗಳ ಹಿಂಸೆಗೆ
ಸಿಕ್ಕದೇ | ಏಧತೇ—ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಮರುದಾದಿದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವ ಪುರುಷನು ಉತ್ತಮವಾದ ಧನಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಹವಿಸ್ಸುಗಳ
ನ್ನರ್ಪಿಸುವನೋ ಆ ಮಾನವನು ತನ್ನ ಗೃಹವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನೇ ಪ್ರಭೂತವಾದ ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ ವೃದ್ಧಿ
ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳೊಡನೆ ಆವೃತನಾಗಿ ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He enlarges his dwelling, he has abundant food who offers you
(oblations) to obtain a blessing : through his pious acts he is born on every
side in his children ; all prosper (through your favour) unharmed (by
enemies).

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ಋತೇ ಸ ವಿಂದತೇ ಯುಧಃ ಸುಗೇಭಿಯಾರ್ತೃಧ್ವನಃ |

ಅರ್ಯಮಾ ಮಿತ್ರೋ ವರುಣಃ ಸರಾತಯೋ ಯಂ ತ್ರಾಯಂತೇ

ಸಜೋಷಸಃ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಋತೇ | ಸಃ | ವಿಂದತೇ | ಯುಧಃ | ಸುಗೇಭಿಃ | ಯಾತಿ | ಅಧ್ವನಃ |

ಅರ್ಯಮಾ | ಮಿತ್ರಃ | ವರುಣಃ | ಸರಾತಯಃ | ಯಂ | ತ್ರಾಯಂತೇ | ಸಜೋಷಸಃ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸೋಽರ್ಯಮಾರ್ಥಾದೀನಾಂ ಹವಿರ್ದಾತಾ ಮನುಷ್ಯೋ ಯುಧಃ || ಯುಧ ಸಂಪ್ರಹಾರೇ | ಭಾವೇ ಕ್ವಿಪ್ || ಯುದ್ಧಾದೃತೇ ವಿನಾಪಿ ವಿಂದತೇ | ಧನಾನಿ ಲಭತೇ | ಕಿಂಚ ಸುಗೇಭಿಃ ಶೋಭನಗಮನೈಃ ಸುಷ್ಮ ಗಂತ್ಯಭಿರ್ವಾಶ್ವೈಃ ಸಹಾಧ್ವನೋ ಮಾರ್ಗಾನ್ | ಗಂತವ್ಯಾನ್ದೇಶಾನಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾನ್ ಯಾತಿ | ಗಚ್ಛತಿ | ಯಂ ಜನಮರ್ಯಮಾ ಸತತಂ ಗಚ್ಛನ್ ಮಿತ್ರಃ ಸ್ತೋತ್ಸಾಣಾಂ ಯಷ್ಟಾಣಾಂ ಚ ಧನಪ್ರದಾನೇನ ಮಿತ್ರಭೂತೋ ವರುಣೋ ನಿನಾರಯಿತಾ ಶತ್ರುಣಾಂ ಯದ್ವಾ ವರಣೀಯಃ ಸಂಭಜನೀಯ ಏತನ್ನಾಮಕಾಃ ಸರಾತಯಃ ಸಮಾನದಾನಾಸ್ತ್ರಯೋ ದೇವಾಃ ಸಜೋಷಸಃ ಪರಸ್ಪರಂ ಸಂಗತಾಃ ಸಂತೋ ಯಂ ಹವ್ಯಪ್ರದಾತಾರಂ ತ್ರಾಯಂತೇ ಸ್ವರಕ್ಷಣೈಃ ಪಾಲಯಂತಿ ಸ ಧನಾದೀನಿ ವಿಂದತೀತ್ಯನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಂ—ಯಾವ ಮಾನವನನ್ನು | ಅರ್ಯಮಾ—ಅರ್ಯಮನೂ | ಮಿತ್ರಃ—ಮಿತ್ರನೂ | ವರುಣಃ—ವರುಣನೂ | ಸರಾತಯಃ—ಒಂದೇ ಸಮನೆ ದಾನಮಾಡುವವರಾಗಿಯೂ | ಸಜೋಷಸಃ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ತ್ರಾಯಂತೇ—ರಕ್ಷಿಸುವರೋ | ಸಃ—ಆ ಮಾನವನು | ಯುಧಃ ಋತೇ—ಯುದ್ಧವಿಲ್ಲದೇ | ವಿಂದತೇ—ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ | ಸುಗೇಭಿಃ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಓಡುವ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಅಧ್ವನಃ—ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು | ಯಾತಿ—ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾನೆ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಮಾನವನನ್ನು ಅರ್ಯಮನೂ, ಮಿತ್ರನೂ, ವರುಣನೂ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ದಾನಮಾಡುವವರಾಗಿಯೂ, ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸುವರೋ ಆ ಮಾನವನು ಯುದ್ಧವಿಲ್ಲದೇ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಓಡುವ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He gains (wealth) without war, he travels along the roads with quick (horses), whom Aryaman, Mitra and Varuna, alike munificent, and acting in concert, protect.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ಅಜ್ರೇ ಚಿದಸ್ಮೈ ಕೃಣುಥಾ ನ್ಯಂಚನಂ ದುರ್ಗೇ ಚಿದಾ ಸುಸರಣಂ |

ಏಷಾ ಚಿದಸ್ಮಾದಶನಿಃ ಪರೋನು ಸಾಸ್ರೇಧಂತೀ ವಿ ನಶ್ಯತು || ೧೮ ||

|| ಪದವಾಚಃ ||

ಅಜ್ರೇ | ಚಿತ್ | ಅಸ್ಮೈ | ಕೃಣುಥ | ನ್ಯಂಚನಂ | ದುರ್ಗೇ | ಚಿತ್ | ಅ | ಸುಸರಣಂ |

ಏಷಾ | ಚಿತ್ | ಅಸ್ಮಾತ್ | ಅಶನಿಃ | ಪರಃ | ನು | ಸಾ | ಅಸ್ರೇಧಂತೀ | ವಿ | ನಶ್ಯತು || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇವಾಃ ಅಜ್ರೇ ಚಿತ್ || ಜಿ ಅಭಿಭವೇ || ಪರೈರನಭಿಭವನೀಯೇಽಸಿ ಪರಪುರೇ ನ್ಯಂಚನಂ ನಿತರಾಂ ಗಮನಮಸ್ಮೈ ಮನವೇ ಕೃಣುಥ | ಯೂಯಂ ಕುರುತ | ಯದ್ವಾ | ಅಜ್ರ ಋಜುಗಮನೇ ಪ್ರಸ್ಥೇ ಗಮನಂ ಕುರುತ | ತಥಾ ದುರ್ಗೇ ಚಿದಗಂತವ್ಯೇಽಸಿ ಸ್ಥಲೇ ಸುಸರಣಂ || ಸ್ಯ ಗತೌ || ಶೋಭನ-ಗಮನಮಾ ಸಮಂತಾತ್ಪುರುತ | ಏವಂ ಸತಿ ಸೃಷಾಶನಿಃ ಶತ್ರುಣಾಂ ತದೇತದಾಯುಧಮಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವತೋ ಗಂತುರ್ಮನೋರ್ನು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಪರಃ ಪರಸ್ತಾದ್ಭವೇತ್ | ಪಶ್ಚಾತ್ಪಾಶನಿರಸ್ರೇಧಂತೀ ಕಾಂತ್ವಿದಸ್ಯಹಿಂಸತೀ ವಿ ನಶ್ಯತು | ವಿನಷ್ಟಾ ಭವೇತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ) ಅಸ್ಮೈ—ಈ ಮನುವಿಗೆ | ಅಜ್ರೇ ಚಿತ್—ನೇರವಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ | ನ್ಯಂಚನಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಚಾರವಿರುವಂತೆ | ಕೃಣುಥ—ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತೀರಿ | ದುರ್ಗೇ ಚಿತ್—ಕಠಿನವಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ | ಸುಸರಣಂ—ಸುಲಭವಾದ ಸಂಚಾರವಿರುವಂತೆ | ಅ (ಕುರುತ)—ಮಾಡುತ್ತೀರಿ | ಏಷಾ ಅಶನಿಃ—ಶತ್ರುವಿನಿಂದ ಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಈ ಆಯುಧವು | ನು—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ | ಅಸ್ಮಾತ್—ಈ ಮನುವಿಗಿಂತ | ಪರಃ—ದೂರಸರಿದು ಹೋಗಲಿ | ಸಾ—ಅದೇ ಆಯುಧವು | ಅಸ್ರೇಧಂತೀ—ಕೊಂಚವೂ ಹಿಂಸಿಸದೆ | ವಿ ನಶ್ಯತು—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಈ ಮನುವಿಗೆ ನೇರವಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಚಾರವಿರುವಂತೆ ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತೀರಿ. ಕಠಿನವಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಲಭವಾದ ಸಂಚಾರವಿರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ.

ಶತ್ರುವಿನಿಂದ ಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಈ ಆಯುಧವು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಈ ಮನುವಿನಿಂದ ದೂರವಾಗಬೇಕೆಂಬುದಾಗಿ. ಅದೇ ಆಯುಧವು ಅವನನ್ನು ಕೊಂಚವೂ ಹಿಂಸಿಸದೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

You enable him (Manu) to proceed by an unobstructed road ; you grant him easy access to difficult passes : may the weapon (of the foe) be far from him, and, inflicting no injury, perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದದ್ಯ ಸೂರ್ಯ ಉದ್ಯತಿ ಪ್ರಿಯಕ್ಷತ್ರಾ ಋತಂ ದಧ |

ಯನ್ನಿಮ್ರುಚಿ ಪ್ರಬುಧಿ ವಿಶ್ವವೇದಸೋ ಯದ್ವಾ ಮಧ್ಯಂದಿನೇ ದಿವಃ ||೧೯||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಅದ್ಯ | ಸೂರ್ಯೇ | ಉತ್ಯಯತಿ | ಪ್ರಿಯಕ್ಷತ್ರಾಃ | ಋತಂ | ದಧ |

ಯತ್ | ನಿಮ್ರುಚಿ | ಪ್ರಬುಧಿ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ | ಯತ್ | ನಾ | ಮಧ್ಯಂದಿನೇ | ದಿವಃ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪ್ರಿಯಕ್ಷತ್ರಾಃ ಪ್ರೀಣಯಿತ್ಯುಬಲಾ ದೇವಾಃ ಸೂರ್ಯೇ ಸರ್ವಸ್ಯ ಸ್ವಸ್ತಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರೇರಕೇ ಸವಿತರ್ಯುದ್ಯತ್ಯುದ್ಗಚ್ಛತಿ ಸತ್ಯದ್ಯಾಸ್ತಿನಿನೇ ಯದ್ಯದಾ ಋತಂ ಕಲ್ಯಾಣಭೂತಂ ಗೃಹಂ ದಧ ಧಾರಯತ || ದಧಾತೇರ್ಲಿಪಿ ಮಧ್ಯಮಬಹುವಚನೇ ರೂಪಂ || ಯದ್ಯದಾ ಹೇ ವಿಶ್ವವೇದಸಃ ಸರ್ವಧನಾ ದೇವಾಃ ನಿಮ್ರುಚಿ | ಮ್ರುಚಿರ್ಗತ್ಯರ್ಥಃ | ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ನಿಮ್ರೋಚನೇ ನಿತರಾಂ ಗಮನೇ | ಸಾಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಸ್ಮಿನ್ ಧಾರಯಥ | ಯದ್ವಾ ಪ್ರಬುಧಿ ತಸ್ಯ ಪ್ರಬೋಧನೇ ಪ್ರಾತಃಕಾಲೇ | ಯದ್ವಾ ದಿವಃ ಸೂರ್ಯತೇಜಸಾ ದೀಪ್ಯಮಾನಸ್ಯಾಹ್ನೋ ಮಧ್ಯಂದಿನೇ ಮಧ್ಯೇ ಧನಂ ಮನನೇ ಧತ್ತೇತ್ಯುತ್ಪರತ್ರ ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ವಿಶ್ವವೇದಸಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ | ಪ್ರಿಯಕ್ಷತ್ರಾಃ—ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಶಕ್ತಿ ಯುಳ್ಳವರೂ ಅದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಸೂರ್ಯೇ—ಸೂರ್ಯನು | ಉದ್ಯತಿ—ಉದಯಿಸುವ | ಅದ್ಯ—ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಋತಂ—ಕಲ್ಯಾಣಭೂತವಾದ ಯಜ್ಞಗೃಹವನ್ನು | ದಧ—ಧರಿಸಿರು ವರೋ | ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ನಿಮ್ರುಚಿ—ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಯ ಕಾಲದಲ್ಲೂ (ಅಥವಾ) | ಪ್ರಬುಧಿ—

ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ | ಯದ್ವಾ—ಅಥವಾ | ದಿವಃ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಅಹಸ್ಸಿನ | ಮಧ್ಯಂದಿನೇ—
ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲೂ ಯಾವಾಗ ಈ ಯಜ್ಞಗೃಹವನ್ನು ಧರಿಸುವಿರೋ ಅಗ ಮನುವಿಗೆ ಧನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಮಸ್ತವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ, ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ,
ಸೂರ್ಯನು ಉದಯಿಸುವ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಅಹಸ್ಸಿನ ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ನೀವು ಯಾವಾಗ ಈ ಯಜ್ಞಗೃಹವನ್ನು
ಧರಿಸುವಿರೋ ಅಗ ಮನುವಿಗೆ ಧನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀರಿ.

English Translation.

Divinities of benevolent vigour, since you preside over the rite
to-day, at the rising of the sun, since, possessors of all wealth, (you are
present) at his setting, or at his waking, or at the meridian of the day ;

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದ್ವಾ¹ಭಿಸಿ²ತ್ವೇ³ ಅಸುರಾ⁴ ಋತಂ⁵ ಯತೇ⁶ ಛರ್ದಿರ್ಯೇಮ⁷ ವಿ ದಾಶುಷೇ⁸ |
ವಯಂ⁹ ತದ್ವೋ¹⁰ ವಸವೋ¹¹ ವಿಶ್ವನೇದಸ¹² ಉಪ¹³ ಸ್ಥೇಯಾಮ¹⁴ ಮಧ್ಯ¹⁵ ಆ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ನಾ | ಅಭಿಸಿತ್ವೇ | ಅಸುರಾಃ | ಋತಂ | ಯತೇ | ಛರ್ದಿಃ | ಯೇಮ | ವಿ | ದಾಶುಷೇ |
ವಯಂ | ತತ್ | ವಃ | ವಸವಃ | ವಿಶ್ವನೇದಸಃ | ಉಪ | ಸ್ಥೇಯಾಮ | ಮಧ್ಯೇ | ಆ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಸುರಾಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಃ ಸಂಗ್ರಾಮ ಅಪ್ತಾನಾಂ ಕ್ಷೇಸ್ತಾರೋ ನಾ ದೇವಾಃ ಯದ್ವಾಭಿಸಿ-
ತ್ವೇದಸ್ಮದ್ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರತಿ ಯುಷ್ಮಾಕಮಭಿಪ್ರಾಪ್ತವೃತಂ ಸತ್ಯಭೂತಂ ಯಜ್ಞಂ ಯತೇ || ಇಣಃ ಶತರಿ-
ರೂಪಂ || ಗಚ್ಛತೇ ದಾಶುಷೇ ಹವೀಂಸಿ ದತ್ತವತೇ ಯಜಮಾನಾಯ ಛರ್ದಿಃ || ಛರ್ದಿರ್ಧೀಪ್ತಿರ್ದೇವ-
ಸಯೋಃ || ದೀಪ್ಯತೇನೇನೇತಿ ಛರ್ದಿಸ್ತೇಜಃ | ಯದ್ವಾ | ಛರ್ದಂತಿ ದೀವ್ಯಂತೇತ್ಯತ್ರೇತಿ ಛರ್ದಿಗೃಹಂ !
ತದ್ಗೃಹಂ ತೇಜೋ ನಾ ವಿ ಯೇಮ ಪ್ರಯಚ್ಛಥ | ಯದ್ಯೇವಂ ಯೂಯಂ ಕುರುಥ ತರ್ಹಿ ವಯಂ
ಹೇ ವಸವಃ ಸ್ತೋತ್ಯಾಣಾಂ ಧನಾದಿಭಿರಾಚ್ಛಾದಯಿತಾರಃ ಯದ್ವಾ ಶತ್ರುಣಾಂ ವಿನಾಸಯಿತಾರೋ
ವಿಶ್ವನೇದಸಃ ಸರ್ವಧನಾಃ ಸರ್ವಜ್ಞಾನಾ ನಾ ಹೇ ದೇವಾಃ ವೋ ಯುಷ್ಮತ್ಸಂಬಂಧಿ ತತ್ಕಲ್ಯಾಣಂ ಗೃಹಂ |

ಷಷ್ಠ್ಯರ್ಥೇ ದ್ವಿತೀಯಾ | ಭವದ್ಭಿಃ ಪ್ರತ್ಯಸ್ಯ ಗೃಹಸ್ಯ ಮಧ್ಯ ಉಪ ಸ್ಥೇಯಾಮ | ಉಪತಿಷ್ಠೇಮ |
ಯುಷ್ಮಾನ್ವನಿಭಿಃ ಪೂಜಯೇಮ || ತಿಷ್ಠತೇರಾಶೀರ್ಲಿಙ್ಗ ಲಿಙ್ಗಾಶಿಷ್ಯಜ್ಞತ್ವಜ್ಞಪ್ರತ್ಯಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಸುರಾಃ - ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಯದ್ವಾ - ಅಥವಾ | ಅಭಿಸಿತ್ವೇ - ಯಜ್ಞಗೃಹಕ್ಕೆ
ನೀವು ಬಂದಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಯತೇ - ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗತಕ್ಕ | ದಾಶುಷೇ - ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಭರ್ಥಿಃ - ಗೃಹ
ವನ್ನು | ವಿ ಯೇಮ - ಯಾವಾಗ ಕೊಡುವಿರೋ ಆಗ | ವಸವಃ - ಶತ್ರುಧರ್ಷಕರೂ | ವಿಶ್ವನೇದಸಃ -
ಸಕಲ ಧನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ವಯಂ - ನಾವೂ ಸಹ | ವಃ - ನಿಮಗೆ ಸೇರಿದ | ತತ್ -
ಅದೇ ಕಲ್ಯಾಣಗೃಹವ | ಮಧ್ಯೇ - ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ | ಉಪಸ್ಥೇಯಾಮ - ನಿಮ್ಮ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರುವೆವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಯಜ್ಞಗೃಹಕ್ಕೆ ನೀವು ಬಂದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಹೋಗತಕ್ಕ
ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಗೃಹವನ್ನು ಯಾವಾಗ ಕೊಡುವಿರೋ ಆಗ ಸಕಲ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಶತ್ರುಧರ್ಷಕರೂ ಆದ ಎಲೈ
ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮಗೆ ಸೇರಿದ ಅದೇ ಕಲ್ಯಾಣಗೃಹದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರುವೆವು.

English Translation.

Or since all-wise deities, you accept the sacrifice, bestowing on the
zealous donor (of the oblation) a dwelling (such as we may worship in),
then, possessors of all wealth, distributors of riches, may we worship you
in the midst (of that dwelling).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದದ್ಯ ಸೂರ ಉದಿತೇ ಯನ್ಮಧ್ಯಂದಿನ ಆತುಚಿ |

ವಾಮಂ ಧತ್ವ ಮನವೇ ವಿಶ್ವನೇದಸೋ ಜುಹ್ವಾನಾಯ ಪ್ರಚೇತಸೇ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಅದ್ಯ | ಸೂರೇ | ಉತ್-ಇತೇ | ಯತ್ | ಮಧ್ಯಂದಿನೇ | ಆತುಚಿ |

ವಾಮಂ | ಧತ್ವ | ಮನವೇ | ವಿಶ್ವನೇದಸಃ | ಜುಹ್ವಾನಾಯ | ಪ್ರಚೇತಸೇ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಿಶ್ವನೇದಸಃ ಸರ್ವತೋ ನ್ಯಾಪ್ತಧನಾ ಹೇ ದೇವಾಃ ಯದ್ಯದಾದ್ಯೇದಾನೀಂ | ಯದ್ವಾ
ಸೂರ್ಯ ಉದಿತೇ ಸತಿ | ಯದ್ಯದಾ ಮಧ್ಯಂದಿನೇ ದಿವಸಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ | ಯದ್ವಾತುಚಿ | ಆತುಚಿರ್ಗಮ-

ನಾರ್ಥಃ | ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ನಿವೋಚನೇ | ಸಾಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಜುಹ್ವಾನಾಯಾಗ್ನೌ ಹವೀಂಷಿ ಜುಹ್ವತೇ
ಅತಃ ಏವ ಪ್ರಚೇತಸೇ ಪ್ರಕೃಷ್ವಜ್ಞಾನಾಯ ಮನವ ಏತೆನ್ನಾ ಮಕಾಯರ್ಷಯೇ ಮಹ್ಯಂ ವಾಮಂ
ವನನೀಯಂ ಧನಂ ಧತ್ತೆ ದತ್ತೆ ತದ್ವೃಣೇಮಹ ಇತ್ಯುತ್ತರತ್ತೆ ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಿಶ್ವನೇದಸಃ—ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಅದ್ಯ—
ಈ ಯಾಗ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಉದಿತೇ—ಸೂರ್ಯೋದಯವಾದಾಗಲೂ | ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಮಧ್ಯಂದಿನೇ—
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಕಾಲದಲ್ಲೂ | ಅತುಚಿ—ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲೂ | ಜುಹ್ವಾನಾಯ—ನಿಮಗೆ ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸು
ವವನೂ | ಪ್ರಚೇತಸೇ—ಉತ್ತಮನಾದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಮನವೇ—ಮನುನಾಮಕನಾದ ನನಗೆ |
ವಾಮಂ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಧನವನ್ನು | ಧತ್ತೆ—ಕೊಡುವಿರೋ (ಆಗ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವೆವು).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವಾಗ ಈ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲೂ
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಕಾಲದಲ್ಲೂ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲೂ ನಿಮಗೆ ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸುವವನೂ ಉತ್ತಮನಾದ
ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಮನುನಾಮಕನಾದ ನನಗೆ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಧನವನ್ನು ಕೊಡುವಿರೋ, ಆಗ ನಿಮ್ಮನ್ನು
ಸ್ತುತಿಸುವೆವು.

English Translation.

(Gods), who are possessed of all wealth, bestow the desired (opulence)
upon the intelligent Manu, offering oblations to you at sunrise, mid-day
and sunset.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಯಂ ತದ್ವಃ ಸಮ್ರಾಜ ಆ ವೃಣೇಮಹೇ ಪುತ್ರೋ ನ ಬಹುಪಾಯ್ಯಂ |

ಅಶ್ಯಾಮು ತದಾದಿತ್ಯಾ ಜುಹ್ವತೋ ಹವೀರ್ಯೇನ ವಸ್ಯೋನಶಾಮಹೈ || ೨೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ತತ್ | ವಃ | ಸಂರಾಜಃ | ಆ | ವೃಣೇಮಹೇ | ಪುತ್ರಃ | ನ | ಬಹುಪಾಯ್ಯಂ |

ಅಶ್ಯಾಮು | ತತ್ | ಅದಿತ್ಯಾಃ | ಜುಹ್ವತಃ | ಹವಿಃ | ಯೇನ | ವಸ್ಯಃ | ಅನಶಾಮಹೈ || ೨೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸಮ್ರಾಜಃ ಸಮ್ಯಗ್ದೀಪ್ಯಮಾನಾ ದೇವಾಃ ಪುತ್ರೋ ನ || ಏಕವಚನಂ ಛಾಂಢಸಂ ||
ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಪುತ್ರಾ ಇವ ಸ್ಥಿತಾಃ ಪುತ್ರಾ ಯಥಾ ಪಿತೃಭಿಃ ಪೋಷ್ಯಾಃ ತದ್ವದ್ಯುಷ್ಮಾಭಿಃ ಪೋಷ್ಯಾಃ

ವಯಂ | ಬಹುಸಾಯ್ಯಂ ಬಹುಭಿರ್ಭೂಜ್ಯಂ ವೋ ಯುಷ್ಮತ್ಸಂಬಂಧಿ ತದ್ವನಮಶ್ಯಾಮ | ಪ್ರಾಪ್ನು-
ಯಾಮ | ಯೇನ ಧನೇನ ವಸ್ಯೋ ವಸೀಯೋಽತಿಶಯೇನ ವಸುಮತ್ಸ್ವಾಮನಶಾಮಹೈ ಅಶ್ವನಾಮಹೈ
ಪ್ರಾಪ್ನುಮಃ || ಅಶ್ನೋತೇಲೋಽಟಿ ವ್ಯತ್ಯಯೇನ ಶ್ವವ್ಪ್ರತ್ಯಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಹೇ ಸಮ್ರಾಜಃ—ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಪುತ್ರೋ ನ—ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರರಂತೆ
ಪೋಷಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಾದ | ವಯಂ—ನಾವು | ಬಹುಸಾಯ್ಯಂ—ಅನೇಕರಿಂದ ಅನುಭವಿಸಲ್ಪಡುವ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ
ಸಂಬಂಧಿಯಾದ | ತತ್—ಆ ಧನವನ್ನು | ಆ ವ್ಯಜೇಮಹೇ—ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ | ಹೇ ಆದಿತ್ಯಾಃ—
ಅದಿತಿಪುತ್ರರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ತತ್—ನೀವು ಕೊಡುವ ಆ ಧನವನ್ನು | ಅಶ್ಯಾಮ—ನಾವು ಅನುಭವಿಸು
ವಂತಾಗಲಿ | ಯೇನ—ಯಾವ ಧನದ ಸಹಾಯದಿಂದ | ಹವಿಃ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಹವಿರಾದಿಗಳನ್ನು |
ಜುಹ್ವತಃ—ಹೋಮಮಾಡುವವರಾಗಿ | ವಸ್ಯಃ—ಅತ್ಯಂತ ಧನವಂತರಾಗಿ | ಅನಶಾಮಹೈ—ಆಗುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರರಂತೆ ಪೋಷಣೆಗೆ ಅರ್ಹರಾದ ನಾವು
ಅನೇಕರಿಂದ ಅನುಭವಿಸಲ್ಪಡುವ ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಯಿರುವ ಧನವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅದಿತಿಪುತ್ರರಾದ ಎಲೈ
ದೇವತೆಗಳೇ, ನೀವು ನಮಗೆ ಕೊಡುವ ಆ ಧನವನ್ನು ನಾವು ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಲಿ ಮತ್ತು ಆ ಧನದ ಸಹಾಯದಿಂದ
ನಿಮ್ಮನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಹವಿರಾದಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ಧನವಂತರಾಗುವಂತೆಯೂ ಆಗಲಿ.

English Translation.

We solicit of you, resplendent deities, as a son (of a father), that
which is to be enjoyed by many; offering oblations, may we obtain
that (wealth), Adityas, by which we may possess abundance.

ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೇ ತ್ರಿಂಶತೀತಿ ಪಂಚರ್ಚಮಷ್ಟಮಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ಯೇ ತ್ರಿಂಶತಿ
ಪಂಚೋಪಾಂತ್ಯಾ ಪುರ ಉಷ್ಣಿಗಿತಿ | ಮನುರ್ಯುಷಿಃ | ಪ್ರಾಗ್ವತ್ಸಪ್ರೀಯಾಪರಿಭಾಷಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ
ಛಂದಃ | ಉಪಾಂತ್ಯಾ ಪುರಉಷ್ಣೀಕ್ | ಪೂರ್ವವದ್ವಿಶ್ವೇ ದೇವೇ ದೇವತಾ || ತೃತೀಯೇ ಛಂದೋನೇ
ವೈಶ್ವದೇವಶಸ್ತ್ರೇ ಯೇ ತ್ರಿಂಶತೀತ್ಯೇತತ್ಸೂಕ್ತಂ ವೈಶ್ವದೇವನಿವಿದ್ಧಾನಂ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಯೇ
ತ್ರಿಂಶತೀತಿ ವೈಶ್ವದೇವಂ | ಅ. ೮-೧೧ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಯೇ ತ್ರಿಂಶತಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಎಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಐದು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯೇ ತ್ರಿಂಶತಿ ಪಂಚೋಪಾಂತ್ಯಾ ಪುರಉಷ್ಣಿಕ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಮನುವು ಋಷಿಯು; ಹಿಂದಿನ ಸೂಕ್ತದಂತೆ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ ದೇವತೆಯು; ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸು. ಆದರೆ ಕೊನೆಯ ಋಕ್ಕಿನ ಹಿಂದಿನ ಋಕ್ಕು (೪ನೆಯ ಋಕ್ಕು) ಪುರಉಷ್ಣಿಕ್ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು. ತೃತೀಯ ಭಂದೋಮದಲ್ಲಿ ವೈಶ್ವದೇವಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುವಾಗ ಯೇ ತ್ರಿಂಶತಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ವಿಶ್ವೇದೇವತಾಕವಾದ ನಿವಿದ್ಧಾನಸೂಕ್ತವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ—ಯೇ ತ್ರಿಂಶತೀತಿ ವೈಶ್ವದೇವಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೮-೧೧) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೮

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೮ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೩೫ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಕುಂಖ್ಯೆ—೫ ||

|| ಋಷಿ—ಮನುಸ್ಮೃತಃ ||

|| ದೇವತಾ—ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧-೩, ೫. ಗಾಯತ್ರೀ | ೪. ಪುರಉಷ್ಣಿಕ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೇ ತ್ರಿಂಶತಿ ತ್ರಯಸ್ಪರೋ ದೇನಾಸೋ ಬರ್ಹಿರಾಸದನ್ |

ವಿದನ್ ಹ ದ್ವಿತಾಸನನ್ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯೇ | ತ್ರಿಂಶತಿ | ತ್ರಯಃ | ಸರಃ | ದೇನಾಸಃ | ಬರ್ಹಿಃ | ಅ | ಅಸದನ್ |

ವಿದನ್ | ಅಹ | ದ್ವಿತಾ | ಅಸನನ್ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮನುರಾಹ | ತ್ರಿಂಶತಿ ತ್ರಿಂಶತ್ಸಂಖ್ಯಾಯಾಃ ಸರಃ ಸರಸ್ವಾತ್ರಯಃ | ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದ್ದೇವತಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಯೇ ದೇನಾಸೋ ದೇನಾ ಬರ್ಹಿರಸ್ಮದೀಯೇಷ್ಟಸಂಬಂಧಿನಿ ಬರ್ಹಿಷಿ ಹವಿಸ್ವೀಕರಣಾರ್ಥಮಾಸದನ್ ಅಸೀದಂತು ಅಥಾನಂತರಂ ವಿದನ್ ತೇ ದೇನಾ ಅಸ್ಮಾನ್ದವಿಷಾಂ ಪ್ರದಾತ್ಯನಿತಿ ಜಾನಂತು | ತತೋ ದ್ವಿತಾ ದ್ವಿಧಾ ದ್ವಿಪ್ರಕಾರಮಸನನ್ | ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ ಧನಂ ಸಶ್ವಾದಿಕಂ ಚ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತು | ಯದ್ವಾ | ದ್ವಿತಾ ದ್ವೈಧಂ | ಅನೇನ ಪಾನೇಪುನ್ಯಂ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ | ಪುನಃಪುನಃ ಸ್ಮಭ್ಯಂ ಧನಾದಿಕಂ ದದತ್ಪ್ರತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತ್ರಿಂಶತಿ—ಮೂವತ್ತಕ್ಕಿಂತಲೂ | ಪರಃ—ವಿಾರಿದ | ತ್ರೆಯಃ—ಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ (ಮೂವತ್ತು ಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ) | ಯೇ—ಯಾವ | ದೇವಾಃ—ದೇವತೆಗಳಿರುವರೋ ಅವರು | ಬರ್ಹಿಃ—ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ | ಅಸದನ್—ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿ | ವಿದನ್—ಯಜಮಾನರ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿ | ದ್ವಿತಾ—ಎರಡು ವಿಧವಾದ ಧನಗಳನ್ನು (ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು) | ಅಸನನ್—ನಮಗೆ ಕೊಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಬಂದು ನಮ್ಮ ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿ. ಮತ್ತು ಯಜಮಾನರ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡಲಿ.

English Translation.

May the three-and-thirty divinities sit down upon the sacred grass ; may they accept (our offerings), and bestow upon us both (sorts of wealth).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವರುಣೋ ಮಿತ್ರೋ ಅರ್ಯಮಾ ಸ್ಮದ್ರಾತಿಷಾಚೋ ಅಗ್ನಯಃ |

ಪತ್ನೀವಂತೋ ವಷಟ್ಕೃತಾಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವರುಣಃ | ಮಿತ್ರಃ | ಅರ್ಯಮಾ | ಸ್ಮದ್ರಾತಿಷಾಚಃ | ಅಗ್ನಯಃ |

ಪತ್ನೀವಂತಃ | ವಷಟ್ಕೃತಾಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವರುಣೋ ವರುಣೇಯಃ ಸಂಭಜನೀಯೋ ಮಿತ್ರಃ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಾಂ ಯಷ್ಟಾಣಾಂ ಚ ಧನಾದಿ-
ಶಾನೇನ ಮಿತ್ರಭೂತೋರ್ಯಮಾ ಸ್ತೋತ್ರಕಾರಿಣೇ ಧನಂ ಪ್ರಾಪಯನ್ ಯದ್ವಾ ಸತತಂ ಗಚ್ಛನ್
ಏತನ್ನಾಮಕಾಸ್ತ್ರಯೋ ದೇವಾಃ ಸ್ಮದ್ರಾತಿಷಾಚಃ | ಸ್ಮತ್ ಸುಮಚ್ಛೋಭನಾ ರಾತಿಹವಿಷ್ವದಾನಂ
ಯೇಷಾಮಸ್ತೀತಿ ಸ್ಮದ್ರಾತಯೋ ಯಜಮಾನಾಃ | ತಾನ್ ಸಚಂತೇ ಧನಾದಿಪ್ರದಾನೇನ ಸೇವಂತೇ ಇತಿ
ತಥೋಕ್ತಾಃ | ಯದ್ವಾ | ಕಲ್ಯಾಣಂ ಯಥಾ ಭವತಿ ತಥಾ ಹವಿಷಾಂ ದಾತ್ಮನ್ ಸಚಂತೇ ಇತಿ | ತೇ
ಶಾದ್ರಶಾಃ ಪತ್ನೀವಂತೋ ದೇವಪತ್ನೀಸಹಿತಾ ಅಗ್ನಯೋಽಂಗನಶೀಲಾ ನಾನಾವಿಧಾ ಅಗ್ನಯೋ
ವಷಟ್ಕೃತಾಃ | ಮಯಾ ಸೋಮಸ್ಯಾಗ್ನೇ ವೀಹಿ ವೌಷದಿತ್ಯಾದಿನಾ ಸ್ವಾಹಾಕೃತಾಃ | ಸುಹೂತಾ
ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವರುಣಃ—ವರುಣನೂ | ಮಿತ್ರಃ—ಮಿತ್ರನೂ | ಆರ್ಯಮಾ—ಆರ್ಯಮನೂ | ಆಗ್ನಯಃ—
ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಾದ್ಯಗ್ನಿಗಳೂ | ಪತ್ನೀವಂತಃ—ದೇವಪತ್ನಿಯವರಿಂದೊಡಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ವಷಟ್ಕೃತಾಃ—
ವಷಟ್ಪುರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಾಗಿಯೂ | ಸ್ಮದ್ರಾತಿಷ್ಠಾಚಃ—ಉದಾರವಾಗಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ದಾನ
ಮಾಡುವ ಯಜಮಾನರನ್ನು ಹಿಗ್ಗುಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವರುಣನೂ, ಮಿತ್ರನೂ, ಆರ್ಯಮನೂ, ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಾದ್ಯಗ್ನಿಗಳೂ ದೇವಪತ್ನಿಯರಿಂದೊಡಗೂಡಿದವ
ರಾಗಿಯೂ, ವಷಟ್ಪುರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಾಗಿಯೂ ಉದಾರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವ ಯಜಮಾನರನ್ನು
ಹಿಗ್ಗುಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

May Varuna, Mitra, Aryaman and the Agnis, with their wives,
honouring the donors (of the oblation), and addressed with the sacrificial
exclamation.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತೇ ನೋ ಗೋಸಾ ಅಪಾಚ್ಯಾಸ್ತ ಉದತ್ತ ಇತ್ಥಾ ನೈಕ್ |

ಪುರಸ್ತಾತ್ಸರ್ವಯಾ ವಿಶಾ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತೇ | ನಃ | ಗೋಸಾಃ | ಅಪಾಚ್ಯಾಃ | ತೇ | ಉದತ್ | ತೇ | ಇತ್ಥಾ | ನೈಕ್ |

ಪುರಸ್ತಾತ್ | ಸರ್ವಯಾ | ವಿಶಾ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತೇ ವರುಣಾದಯೋ ದೇವಾಃ ಸರ್ವಯಾ ಸರ್ವೇಣ ವಿಶಾನುಚರವರ್ಗೇಣ ಸಹಾಪಾಚ್ಯಾಃ |
ಅಪಾಚೀ ಪ್ರತೀಚೀ | ತತೋ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಗೋಸಾ ಗೋಸಾಯಿತಾರೋ ಭವಂತು | ತ ಏವ
ಉದಗುದೀಚ್ಯಾಃ || ಅಂಚೇರ್ಲುಗತಿ ಪಂಚಮ್ಯರ್ಥೇ ವಿಹಿತಸ್ಯಾಸ್ತತೇರ್ಲುಕ್ || ತತೋಽಪ್ಯಸ್ಮಾಕಂ
ರಕ್ಷಕಾ ಭವಂತು | ಇತ್ಥೇತಿ ಶಬ್ದೇನೋಧ್ವಾಂ ದಿಶಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಚೆ ನಿದಿಶತಿ | ಇತ್ಥಮನೇನ
ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣೋಧ್ವಾಯಾ ದಕ್ಷಿಣಸ್ಯಾಶ್ಚ ದಿಶಸ್ತೇ ದೇವಾ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸಾಲಯಿತಾರೋ
ಭವಂತು | ತಥಾ ನೈಗ್ನೀಚ್ಯಾ ದಿಶಃ || ಅತ್ರಾಪಿ ಪೂರ್ವವದಸ್ತತೇರ್ಲುಕ್ || ಅಧಸ್ತಾದೇವಾಪ್ಯ-
ಸ್ಮಾಕಂ ತ್ರಾತಾರೋ ಭವಂತು | ಕಿಂಚಿ ಪುರಸ್ತಾತ್ಪಾಚ್ಯಾ ದಿಶಶ್ಚ ತೇ ದೇವಾ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಗೋಸಾಯಿ-
ತಾರೋ ಭವಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತೇ—ಅದೇ ವರುಣಾದಿದೇವತೆಗಳು | ಸರ್ವಯಾ—ಸಕಲವಾದ | ವಿಶಾ—ಅನುಚರರೊಡನೆಯೂ
ಕೂಡಿ | ಅಸಾಚ್ಯಾಃ—ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಗೋಪಾಃ—ರಕ್ಷಕರಾಗಿರಲಿ | ತೇ—
ಅವರೇ | ಉದಕ್—ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಕರಾಗಿರಲಿ | ಇತ್ಥಾ—ಉರ್ಧ್ವ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ
ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಕರಾಗಿರಲಿ | ತೇ—ಅವರೇ | ನೈಕ್—ಅಧೋದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ | ಪುರಸ್ತಾತ್—
ಪ್ರಾಗ್ಧಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಕರಾಗಿರಲಿ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅದೇ ವರುಣಾದಿದೇವತೆಗಳು ಸಕಲವಾದ ಅನುಚರರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ನಮಗೆ
ರಕ್ಷಕರಾಗಿರಲಿ. ಅವರೇ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ನಮಗೆ ರಕ್ಷಕರಾಗಿರಲಿ. ಉರ್ಧ್ವ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ
ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಕರಾಗಿರಲಿ. ಅಧೋಭಾಗದಿಂದಲೂ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

English Translation.

Be our protectors, whether coming with all their attendants from
the west, from the north, from the south, from the east.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ಯಥಾ ವಶಂತಿ ದೇವಾಸ್ತಥೇದಸ್ತದೇಷಾಂ ನಕಿರಾ ಮಿನತ್ |

ಅರಾವಾ ಚನ ಮರ್ತ್ಯಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ | ವಶಂತಿ | ದೇವಾಃ | ತಥಾ | ಇತ್ | ಅಸತ್ | ತತ್ | ಏಷಾಂ | ನಕಿಃ | ಆ | ಮಿನತ್ |

ಅರಾವಾ | ಚನ | ಮರ್ತ್ಯಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇವಾ ದ್ಯೋತಮಾನಾಃ ಸರ್ವೇ ದೇವಾ ಯಥಾ ವಶಂತಿ ಯಥಾ ಕಾಮಯಂತೇ || ವಶಃ
ಕಾಂತಾ | ಸಂಪ್ರಸಾರಣಾಚ್ಛೇತಿ ಪೂರ್ವರೂಪೈಃ ಛಂದಸಿ ವಿಕಲ್ಪಿತತ್ವಾದ್ಯಣಾದೇಶಃ || ತಥೇದ್ಯಥೋ-
ಶಂತಿ ತಥೈವಾಸತ್ | ತದ್ಭವತ್ಯೇವ | ತದೇವಾಹ | ಏಷಾಂ ದೇವಾನಾಂ ತತ್ಕಾಮನಂ ನಕಿರ್ನ ಕಶ್ಚಿದಪಿ
ಮಿನತ್ | ಹಿನಸ್ತಿ || ಮೀಜ್ ಹಿಂಸಾಯಾಂ | ಲೇಟಿ ರೂಪಂ | ಮೀನಾತೇರ್ನಿಗಮ ಇತಿ ಹ್ರಸ್ವತ್ವಂ ||
ಕಥಂ ದೇವಾನಾಮುಭಿಲಷಿತಂ ತಥಾ ಭವತೀತಿ ಚೇತ್ ತದಾಹ | ಅರಾವಾ | ಯದಿ ದೇವಾಃ ಕಸ್ಯಚಿದ-
ಪ್ಯದಾತಾರಂ ಮನುಷ್ಯಂ ಕಾಮಯೇರನ್ ತದಾರಾವಾದಾತಾ | ಚನೇತ್ಯಪ್ಯರ್ಥೇ | ಅದಾತಾಪಿ

ಮತೋಽಯಮನುಷ್ಯ ಉಶದ್ಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಹವೀಂಷಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ | ತಸ್ಮಾತ್ತೇಷಾಂ ಯತ್ಕಾಮನಂ
ತತ್ತಥಾ ಭವತ್ಯೇನೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾಃ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ಸಕಲದೇವತೆಗಳೂ | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ವಶಂತಿ
ಇಚ್ಛಿಸುವರೋ | ತಥೇತ್—ಆ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆಯೇ | ಅಸತ್—ಎಲ್ಲವೂ ಒದಗುವುವು | ಏಷಾಂ—ಈ ದೇವತೆ
ಗಳ | ತತ್—ಅದೇ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು | ನಕಿಃ—ಯಾರೂ ಕೂಡ | ಮಿನಶ್—ತಡೆಗಟ್ಟಲಾರರು | ಅರಾನಾ
ಚಿನ ಮರ್ತ್ಯಃ—ಕಡುಲೋಭಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಾನವನಾದರೂ ಸಹ ದೇವತೆಗಳು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೆ ಅವನು ಖಂಡಿತ
ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಿಸುವರೋ ಸಮಸ್ತವೂ ಅದರಂತೆಯೇ
ಒದಗುವುವು. (ನಡೆಯುವವು) ಯಾರೂ ಕೂಡ ಈ ದೇವತೆಗಳ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲಾರರು. ಕಡುಲೋಭಿ
ಯಾಗಿದ್ದ ಮಾನವನೂ ಸಹ ದೇವತೆಗಳು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೆ ಖಂಡಿತ ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Whatever the the gods desire, that assuredly comes to pass : no one
can resist their (will), no mortal witholds (their) offerings.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಸ್ತಾನಾಂ ಸಸ್ತ ಋಷ್ಯಯಃ ಸಸ್ತ ದ್ಯುಮ್ನಾನ್ಯೇಷಾಂ |

ಸಪ್ತೋ ಅಧಿ ಶ್ರಿಯೋ ಧಿರೇ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಸ್ತಾನಾಂ | ಸಸ್ತ | ಋಷ್ಯಯಃ | ಸಸ್ತ | ದ್ಯುಮ್ನಾನಿ | ಏಷಾಂ |

ಸಪ್ತೋ ಇತಿ | ಅಧಿ | ಶ್ರಿಯಃ | ಧಿರೇ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅತ್ರ ಪುರಾತನೀ ಕಥಾ | ಇಂದ್ರಸಮಾನಂ ಪುತ್ರಮಿಚ್ಛಂತ್ಯಾ ಅದಿತೇರ್ಗರ್ಭಸ್ಯ ಕೇನಚಿತ್ಕಾರ-
ಣೇನೇಂದ್ರೇಣ ಸಸ್ತಥಾ ಭಿನ್ನತ್ವಾತ್ಸಗರ್ಭಃ ಸಸ್ತಗಣಾತ್ಕರೋಽಭವತ್ | ತತೋ ಮರುತಃ ಸಂಪನ್ನಾಃ |
ಸಸ್ತಗಣಾ ವೈ ಮರುತಃ | ತೈ. ಸಂ. ೨-೨-೧೧-೧ | ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಏಷಾ ಕಥೇದಂ ಪಿತ್ರೇ ಮರುತಾ-
ಮುಚ್ಯತೇ ವಚಃ | ಋ. ೧-೧೦೪-೬ | ಇತ್ಯಸ್ಮಿನ್ನರ್ಗೇ ಸಪ್ತಪಂಚೇನಾಭ್ಯಧಾಯಿ | ತಥಾ ಚಾಸ್ಯಾ
ಋಚೋಽಯಮರ್ಥಃ | ಸಸ್ತಾನಾಂ ಮರುತಾಂ ಗಣಾನಾಂ ಸಸ್ತ ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕಾ ಋಷ್ಯಯಃ

ಆಯುಧವಿಶೇಷಾ ವಿಭಿನ್ನಾಃ ಸಂತಿ | ತಥಾ ಸಪ್ತ ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕಾನಿ ದ್ಯುಮ್ನಾನಿ ದ್ಯೋತಮಾನಾನಿ
ಕುಂಡಲಾದೀನ್ಯಾಭರಣಾನಿ | ದ್ಯುಮ್ನಾನ್ಯನ್ನಾನಿ ವಾ | ಏಷಾಂ ಗಣಾನಾಂ ವಿಭಿನ್ನಾನಿ ಸಂತಿ | ತತಃ
ಸಪ್ತ ಮರುತಾಂ ಗಣಾಃ ಸಪ್ತೋ ಸಪ್ತೈವ ಸಪ್ತವಿಧಾಃ ಶ್ರಿಯಃ ಸಕಲಾ ದೀಪ್ತೀರಧಿಧಿರೇ | ಸರಸ್ವರ-
ಮಧಿಕಂ ದಧಿರೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಪ್ತಾನಾಂ—ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಮರುದ್ಗಣಗಳ | ಋಷ್ಯಯಃ—ಆಯುಧವಿಶೇಷಗಳು | ಸಪ್ತ—
ಏಳು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿವೆ | ದ್ಯುಮ್ನಾನಿ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಅವರ ಅಭರಣಗಳೂ | ಸಪ್ತ—ಏಳು ವಿಧವಾಗಿ |
ಏಷಾಂ—ಈ ಮರುದ್ಗಣಗಳಿಗೆ | ಸಪ್ತೋ—ಏಳು ವಿಧಗಳಾದ | ಶ್ರಿಯಃ—ಕಾಂತಿಗಳನ್ನೂ | ಅಧಿಧಿರೇ—
ಈ ಮರುತ್ತುಗಳು ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಮರುದ್ಗಣಗಳ ಆಯುಧವಿಶೇಷಗಳು ಏಳು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ
ಅವರ ಅಭರಣಗಳೂ ಏಳು ವಿಧವಾಗಿವೆ. ಈ ಮರುತ್ತುಗಳು ಏಳು ವಿಧವಾದ ಕಾಂತಿಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

English Translation.

Seven are the lances of the seven (troops of the Maruts), seven are
their ornaments, they wear seven surpassing glories.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಮರುದ್ವೇನತೆಗಳಲ್ಲಿ ಏಳು ಗಣಗಳಿರುವುವೆಂದು (ಗಣವೆಂದರೆ ಗುಂಪು) ಈ ಏಳು ಗಣಗಳು ಹೇಗಾದವೆಂಬ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಎಂದರೆ ಋ. ಸಂ. ೧-೧೧೪-೬ ಎಂಬ ಋಕ್ವೇದ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರುತ್ತುಗಳ ಜನ್ಮವಿಚಾರವನ್ನು
ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಗಣಾ ವೈ ಮರುತಃ ಎಂಬ ತೈತ್ತಿರೀಯಶ್ರುತಿ
ಪ್ರಮಾಣವೂ (ತೈ. ಸಂ. ೨-೨-೧೧-೨) ಇರುವುದೆಂದೂ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾವೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಋ. ಸಂ. ಭಾಗ ೯, ಪುಟ 126ರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.

~*~

ಇಷ್ಟತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಬಭ್ರುರೇಕ ಇತಿ ದಶರ್ಚೆಂ ನವಮಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಮರೀಚಿಪುತ್ರಃ ಕಶ್ಯಪೋ ವೈವಸ್ವತೋ
ಮನುರ್ನಾ ಋಷಿಃ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಮ್ಯತೇ | ಬಭ್ರುದರ್ಶ ಕಶ್ಯಪೋ ವಾ ಮಾರೀಚೋ ದ್ವೈಪದಮಿತಿ |

ಪಶಾಪಿ ದ್ವಿಪದಾ ವಿಂಶತ್ಯಕ್ಷರಾ ವಿರಾಜಃ | ಪೂರ್ವವದ್ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ದೇವತಾ || ತೃತೀಯೇ
ಛಂದೋನೇ ವೈಶ್ವದೇವಸೂಕ್ತಾತ್ಪೂರ್ವಮೇವ ದ್ವಿಪದಂ ಸೂಕ್ತಂ ಶಂಸನೀಯಂ | ಸೂಕ್ತೈತೇ ಹಿ |
ಬಭ್ರುರೇಕ ಇತಿ ದ್ವಿಪದಾಸೂಕ್ತಾನಿ ಪುರಸ್ತಾದ್ವೈಶ್ವದೇವಸೂಕ್ತಾನಾಂ | ಅ. ೮-೭ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಬಭ್ರುರೇಕಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಮರೀಚಿಪುತ್ರನಾದ ಕಶ್ಯಪ ಅಥವಾ ವಿವಸ್ವಂತನ ಪುತ್ರನಾದ
ಮನುವು ಋಷಿಯು; ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಬಭ್ರುರ್ದಶ ಕಶ್ಯಪೋ ವಾ ಮಾರೀಚೋ ದ್ವಿಪದಂ ಎಂದು
ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಹತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳೂ ಸಹ ಇಪ್ಪತ್ತಕ್ಷರಗಳುಳ್ಳ ದ್ವಿಪದಾ ವಿರಾಟ್ ಎಂಬ ಛಂದಸ್ಸಿನವು.
ಹಿಂದಿನ ಸೂಕ್ತದಂತೆ ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೂ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ ದೇವತೆಯು; ತೃತೀಯ ಛಂದೋಮದಲ್ಲಿ ವೈಶ್ವದೇವಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರ
ಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಪಠಿಸುವ ವೈಶ್ವದೇವಸೂಕ್ತಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ದ್ವಿಪದಾವಿರಾಟ್
ಛಂದಸ್ಸಿನ ಈ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಬಭ್ರುರೇಕ ಇತಿ ದ್ವಿಪದಾಸೂಕ್ತಾನಿ
ಪುರಸ್ತಾದ್ವೈಶ್ವದೇವಸೂಕ್ತಾನಾಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೮-೭) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೯

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೯ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೩೬ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೦ ||

|| ಋಷಿಃ—ಮನುರ್ವೈವಸ್ವತಃ ಕಶ್ಯಪೋ ವಾ ಮಾರೀಚಃ ||

|| ದೇವತಾ—ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ||

|| ಛಂದಃ—ದ್ವಿಪದಾ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಬಭ್ರುರೇಕೋ ವಿಷುಣಃ ಸೂನರೋ ಯುವಾಂಜ್ಯಂಕ್ತೇಹಿರಣ್ಮಯಂ ||೧||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಬಭ್ರುಃ | ಏಕಃ | ವಿಷುಣಃ | ಸೂನರಃ | ಯುವಾ | ಅಂಜಿ | ಅಂಕ್ತೇ | ಹಿರಣ್ಮಯಂ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅತ್ರ ದಶಾನಾಮೃಚಾಂ ಕಿಂಚಿತ್ಪದಂ ಲಿಂಗಾತ್ಪ್ರಥಗ್ದೇವತಂ | ಅತ್ರ ಪ್ರಥಮಾಯಾಂ ಬಭ್ರು-
ರಿತ್ಯನೇನ ಸೋಮೋಽಭಿದೀಯತೇ | ಸಾಮ್ಯಂ ಬಭ್ರುಮಾ ಲಭೇತ | ತೈ. ಸ. ೨-೧-೩-೩ | ಇತ್ಯಾದಿಷು
ದೃಷ್ಟತ್ವಾತ್ | ಬಭ್ರುರ್ಬಭ್ರುವರ್ಣಃ ಶಬಲತಾದಿಷು ಪರಿಪಕ್ವಃ | ಯದ್ವಾ || ಡುಭ್ಯಾಂ ಧಾರಣಿಪೋ-
ಷಣಿಯೋಃ | ಕುಭ್ರೃಶ್ಚ | ಉ. ೧-೨೩ | ಇತಿ ಕುಪ್ರತ್ಯಯಃ || ಸರ್ವಸ್ಯ ಸುಧಾಮಯೈಃ ಕಿರಣೈಸ್ತಾ-
ವದುದ್ಗತೇ ಚಂದ್ರಮಸಿ ದುಃಖೋಪಶಮನಾನಿ ಪುಷ್ಪಾನಿ ಖಲು | ತಾದ್ಯಶೋ ವಿಷುಣೋ ವಿಶ್ವಗಂಚನಃ

ಸೂನರಃ ಸುಷ್ಮ ರಾತ್ರೀಣಾಂ ನೇತಾ | ರಾತ್ರಯಶ್ಚಂದ್ರನೇತೃಕಾಃ ಖಲು | ಏತಾದ್ಯಶೋ ಯುನಾ
ಪ್ರತಿದಿವಸಮಾವಿರ್ಭೂತತ್ವಾತ್ತರುಣ ಏಕೋ ದೇವಃ ಸೋಮೋ ಹಿರಣ್ಯಯಂ ಹಿರಣ್ಮಯಮಂಜಿ |
ಅಭಿವ್ಯಜ್ಯತೇ ಪ್ರಕಾಶ್ಯತೇನೇನೇತ್ಯಂಜ್ಯಾಭರಣಂ | ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಾಧನಂ ಕುಂಡಲಮುಕುಟಾದಿಕಂ
ಸ್ವಶರೀರಮಂಕ್ತೇ | ಅಭಿವ್ಯಂಜಯತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಬಭ್ರುಃ—ಹೊಂಬಣ್ಣವುಳ್ಳವನೂ | ವಿಷುಣಃ—ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯೂ | ಸೂನರಃ—ರಾತ್ರಿಯ ನೇತೃವೂ |
ಯುನಾ—ನಿತ್ಯತರುಣನೂ ಆದ | ಏಕಃ—ಸೋಮದೇವನು | ಹಿರಣ್ಯಯಂ—ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ |
ಅಂಜಿ—ಅಭರಣಗಳನ್ನು | ಅಂಕ್ತೇ—ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹೊಂಬಣ್ಣವುಳ್ಳವನೂ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯೂ, ರಾತ್ರಿಯ ನೇತೃವೂ ನಿತ್ಯತರುಣನೂ ಆದ ಸೋಮದೇವನು
ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಅಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

One (Soma) brown of hue, all-pervading, leader of the nights, ever
young, decorates (himself) with golden ornaments.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಯೋನಿಮೇಕ ಆ ಸಸಾದ ದ್ಯೋತನೋನ್ತರ್ದೇವೇಷು ಮೇಧಿರಃ || ೨ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಯೋನಿಂ | ಏಕಃ | ಆ | ಸಸಾದ | ದ್ಯೋತನಃ | ಅಂತಃ | ದೇವೇಷು | ಮೇಧಿರಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆತ್ರ ಯೋನಿರಿತಿ ಲಿಂಗಾದಗ್ನಿರುಚ್ಯತೇ | ಅಗ್ನಯೇ ಗೃಹಪತಯ ಇತ್ಯಾದಿಷು ದೃಷ್ಟತ್ವಾತ್
ದೇವೇಷು ದೇವಾನಾಮಂತರ್ಮಧ್ಯೇ ದ್ಯೋತನಃ ಸ್ವತೇಜಸಾ ದೀಪ್ಯಮಾನೋ ಮೇಧಿರೋ ಮೇಧಾವೀ
ಅಥವಾ ಮೇಧಾಕಾಂಕ್ಷಿಣಾಂ ಸ್ತೋತ್ಸಾಣಾಂ ಮೇಧಾದಾತ್ಮತ್ವೇನ ಮೇಧಾಯುಕ್ತಃ | ಏವಂವಿಧ
ಏಕೋಽಗ್ನಿಯೋನಿಂ ಸ್ಥಾನಭೂತಮಾವಹನೀಯಾದಿಕಮಾ ಸಸಾದ | ಹವಿಸ್ವೀಕರಣಾರ್ಥಮಾಸೀದತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವೇಷು ಅಂತಃ—ದೇವತೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ | ದ್ಯೋತನಃ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಲೂ | ಮೇಧಿರಃ—
ಮೇಧಾವಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ | ಏಕಃ—ಅಗ್ನಿಯೊಬ್ಬನೇ | ಯೋನಿಂ—ಆ ಹವನೀಯಾದಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು |
ಆ ಸಸಾದ—ಆತ್ರಯಿಸಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಲೂ, ಮೇಧಾವಿಯೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯೊಬ್ಬನೇ ಆಹವನೀಯಾದಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

One (Agni) intelligent, resplendent among the gods, is seated in his place (the altar).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಾ॒ಶೀ॒ಮೇ॒ಕೋ॒ ಬಿ॒ಭರ್ತಿ॒ ಹ॒ಸ್ತ॒ ಆ॒ಯ॒ಸೀ॒ಮಂ॒ತರ್ದೇ॒ವೇ॒ಷು॒ ನಿ॒ಧೃ॒ವಿಃ॑ ||೩||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಾ॒ಶೀಂ॑ | ಏ॒ಕಃ | ಬಿ॒ಭರ್ತಿ॑ | ಹ॒ಸ್ತೇ॑ | ಆ॒ಯ॒ಸೀಂ॑ | ಅಂ॒ತಃ | ದೇ॒ವೇ॒ಷು॑ | ನಿ॒ಧೃ॒ವಿಃ॑ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇವೇಷ್ವಂತರ್ದೇವಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ದ್ಯೋತಮಾನೋ ನಿಧೃವಿರ್ನಿಶ್ಚಲೇ ಸ್ಥಾನೇ ವರ್ತಮಾನಃ | ಯದ್ವಾ | ನಿತರಾಂ ಗಮನಮಸ್ಯಾಸ್ತೀತಿ ನಿಧೃವಿಃ ಸರ್ವವಾ ಗಚ್ಛನ್ | ಅಥವಾ ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಶತ್ರುಣಾಂ ಪುರತೋಽತಿಶಯೇನ ಸ್ಥೈರ್ಯವಾನ್ | ಏತಾದೃಶ ಏಕಸ್ತೃಷ್ಠಾನಾಮಕೋ ದೇವ ಆಯಸೀಮಯೋಮಯಧಾರಾಂ ವಾಶೀಂ || ವಾಶ್ಯ ಶಬ್ದೇ || ಶಬ್ದಯತ್ಯಾಕ್ರಂದಯತಿ ಶತ್ರುನನಯೇತಿ ವಾಶೀ ತಕ್ಷಣಸಾಧನಂ ಕುಠಾರಃ | ತಂ ಸ್ವಕೀಯೇ ಹಸ್ತೇ ಬಿಭರ್ತಿ | ಧಾರಯತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವೇಷು ಅಂತಃ—ದೇವತೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ | ನಿಧೃವಿಃ—ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವ | ಏಕಃ—ತ್ವಷ್ಟೃವು | ಆಯಸೀಂ—ಆಯೋಮಯವಾದ ಧಾರೆಯುಳ್ಳ (ಅಲಗುಳ್ಳ) | ವಾಶೀಂ—ಕುಠಾರರೂಪವಾದ ಆಯುಧವನ್ನು | ಹಸ್ತೇ—ಕೈಯಿನಲ್ಲಿ | ಬಿಭರ್ತಿ—ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವ ತ್ವಷ್ಟೃವು ಉಕ್ಕಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದುದೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಅಲಗುಳ್ಳದ್ದೂ, ಕುಠಾರ (ಕೊಡಲಿ) ರೂಪವುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ ತನ್ನ ಆಯುಧವನ್ನು ಕೈಯಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

One (Twashtri) immoveably stationed among the gods, holds his iron axe in his hand.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಜ್ರಮೇಕೋ ಬಿಭರ್ತಿ ಹಸ್ತ ಆಹಿತಂ ತೇನ ವೃತ್ರಾಣಿ ಜಿಘ್ನತೇ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಜ್ರಂ | ಏಕಃ | ಬಿಭರ್ತಿ | ಹಸ್ತೇ | ಆಹಿತಂ | ತೇನ | ವೃತ್ರಾಣಿ | ಜಿಘ್ನತೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅತ್ರ ವಜ್ರಲಿಂಗಾದಿಂದ್ರೋ ದೇವತಾ | ಏಕ ಇಂದ್ರ ಆಹಿತಂ ಸ್ವರೀಯಹಸ್ತೇ ನಿಹಿತಂ
ವಜ್ರಮೇತನ್ನಮಕಮಾಯುಧಂ ಬಿಭರ್ತಿ | ಧತ್ತೇ | ಸ ಏವೇಂದ್ರಸ್ತೇನ ನಿಹಿತೇನ ವಜ್ರೇಣ
ವೃತ್ರಾಣ್ಯಾವರಕಾಣಿ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಪಾಪಾನಿ ವಾ ಜಿಘ್ನತೇ | ಭೃತಂ ಹಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಏಕಃ—ಅದ್ವಿತೀಯನಾದ ಒಬ್ಬನೇ ಇಂದ್ರನು | ಹಸ್ತೇ—ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ | ಆಹಿತಂ—ಇಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ |
ವಜ್ರಂ—ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು | ಬಿಭರ್ತಿ—ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ | ತೇನ—ಆ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ | ವೃತ್ರಾಣಿ—
ಶತ್ರುಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳನ್ನು | ಜಿಘ್ನತೇ—ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಅದ್ವಿತೀಯನಾದ ಒಬ್ಬನೇ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆ ವಜ್ರಾಯುಧ
ದಿಂದ ಶತ್ರುಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

One (Indra) holds his thunderbolt wielded in his hand, by which he slays the Vritras.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಿಗ್ಮಮೇಕೋ ಬಿಭರ್ತಿ ಹಸ್ತ ಆಯುಧಂ ಶುಚಿರುಗ್ರೋ ಜಲಾಷಭೇಷಜಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಿಗ್ಮಂ | ಏಕಃ | ಬಿಭರ್ತಿ | ಹಸ್ತೇ | ಆಯುಧಂ | ಶುಚಿಃ | ಉಗ್ರಃ | ಜಲಾಷಭೇಷಜಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅತ್ರ ಜಲಾಷಭೇಷಜ ಇತ್ಯನೇನ ರುದ್ರೋಽಭಿಧೀಯತೇ | ಶುಚಿಃ || ಶುಚಿ ದೀಪ್ತಾ || ಸರ್ವತಃ
ಸ್ವತೇಜಸಾ ದೀಪ್ಯಮಾನಃ | ಯದ್ವಾ || ಶುಚಿ ಶೋಕೇ || ಶತ್ಕೂಟಾಂ ಶೋಚಯಿತಾ ದುಃಖಯಿತಾ |

ಅತಃ ಏವೋಽಗ್ರ ಉದ್ಗೋಣಬಲೋ ಜಲಾಷಭೇಷಜೋ ರೋಗಾಽನಯನೇನ ಸುಖಕರಭೈಷಜ್ಯವಾನ್ |
ಯದ್ವಾ | ಸ್ತೋತ್ರೈಣಾಂ ದುಃಖರೂಪಸಂಸಾರೋಚ್ಛೇದೇನ ಸುಖಕಾರಿಭಿಷಗ್ರೂಪಃ | ಪ್ರಥಮೋ
ದೈವ್ಯೋ ಭಿಷಗಿತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಭಿರಸ್ಯ ಭಿಷಕ್ತ್ವಂ ಶ್ರುತಯತೇ | ತಾದೃಶ ಏಕೋ ರುದ್ರಸ್ತಿಗ್ಂ ತೀಕ್ಷ್ಣಧಾ-
ರವಾಯುಧಂ | ಆಯುಧ್ಯತಿ ಸಂಪ್ರಹರತಿ ಶತ್ರುನನೇನೇತ್ಯಾಯುಧಂ ಪಿನಾಕಃ | ತಂ ಸ್ವಕೀಯೇ
ಹಸ್ತೇ ಬಿಭರ್ತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶುಚಿಃ—ಸ್ವತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೂ | ಉಗ್ರಃ—ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ |
ಜಲಾಷಭೇಷಜಃ—ರೋಗವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಔಷಧಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವವನೂ ಆದ | ಏಕಃ—ರುದ್ರನು |
ತಿಗ್ಂ—ಹರಿತವಾದ ಅಲಗುಳ್ಳ | ಆಯುಧಂ—ತನ್ನ ಪಿನಾಕವೆಂಬ ಆಯುಧವನ್ನು | ಹಸ್ತೇ—ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ |
ಬಿಭರ್ತಿ—ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ವತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೂ, ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ, ರೋಗವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ
ಔಷಧಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವವನೂ ಆದ ರುದ್ರನು ಹರಿತವಾದ ಅಲಗುಳ್ಳ ತನ್ನ ಪಿನಾಕವೆಂಬ ಆಯುಧವನ್ನು
ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

One (Rudra) brilliant and fierce, (yet) the distributor of healing
medicines, holds his sharp weapon in his hand.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪಥ ಏಕಃ ಪೀಪಾಯ ತಸ್ಯರೋ ಯಥಾ ಏಷ ವೇದ ನಿಧೀನಾಂ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪಥಃ | ಏಕಃ | ಪೀಪಾಯ | ತಸ್ಯರಃ | ಯಥಾ | ಏಷಃ | ವೇದ | ನಿಧೀನಾಂ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪಥ ಇತಿ ಲಿಂಗೇನ ಪೂಷಾ ನಿಗದ್ಯತೇ | ಸಂ ಪೂಷನ್ನಧ್ವನಸ್ತುರ | ಋ. ೧-೪೨-೧ | ಇತ್ಯಾದಿಸು
ವೃಷ್ಟತ್ವಾತ್ | ಏಕಃ ಪೂಷನಾಮುಕ್ತೋ ದೇವಃ ಪಥೋ ಮಾರ್ಗಾನ್ ಪೀಪಾಯ | ಪ್ಯಾಯತಿವರ್ಧನ-
ಕರ್ಮಾಪ್ಯತ್ರ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಃ | ಯೇಽಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದಿ ಕರ್ಮ ಕುರ್ವಂತಿ ತೇಷಾಂ ಸ್ವರ್ಗಮಾರ್ಗಂ ಯೇ
ದುವೃತ್ಯಂತಂ ಕರ್ಮ ಕುರ್ವಂತಿ ತೇಷಾಂ ಯಾತನಾಮಾರ್ಗಂ ಚ ರಕ್ಷತಿ | ಉಭಯೇಷಾಂ ಮಾರ್ಗವಿಪ-
ರ್ಯಯೋ ಯಥಾ ನ ಭವತಿ ತಥಾ ಪಾಲಯತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಏಷ ಸೋಽಯಂ ಪೂಷಾ ನಿಧೀನಾಂ
ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ನಿಹಿತಾನಿ ಧನಾನಿ ವೇದ | ವೇದಿ | ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸ್ತೋತ್ರೈಣಾಂ ತಾನಿ ದದಾತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತತ್ರ

ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ತಸ್ಯರೋ ಯಥಾ | ಯಥಾ ಚೋರಃ ಪಥಿ ಗಚ್ಛತಾಂ ಪುರುಷಾಣಾಂ ಧನಹರಣಾರ್ಥಂ
ಮಾರ್ಗಂ ರಕ್ಷತಿ ತಥಾ ಚ ಸ ಚೋರೋ ಗೃಹೇ ನಿಹಿತಾನಿ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ತದಾಹ್ಯತ್ಯ ಸ್ವಸಹಾಯೇಭ್ಯೋ
ಯಥಾ ತಾನಿ ದದಾತಿ ತದ್ವತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಏಕಃ—ಪೂಷನಾಮಕನಾದ ದೇವನು | ಪಥಃ—ಸನ್ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು | ಸೀಪಾಯೆ—(ಯಜಮಾನರಿಗಾಗಿ) ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ | ಏಷಃ—ಇದೇ ಪೂಷನು | ನಿಧೀನಾಂ—ಸಕಲ ಧನಗಳನ್ನೂ | ತಸ್ಯರೋ ಯಥಾ—ಕಳ್ಳನು ಎಂತಹ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿರುವ ಧನದ ಸ್ಥಳವನ್ನೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ | ನೇದೇ—ಅರಿತಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪೂಷನಾಮಕನಾದ ದೇವನು ಯಜಮಾನರಿಗಾಗಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಳ್ಳನು ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿರುವ ಧನಸ್ಥಳಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅರಿಯುವಂತೆ ಈ ಪೂಷನೂ ದ್ರಾವ್ಯವಾಪೃಥಿವಿಗಳ ಸಕಲ ಧನವನ್ನೂ ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

One (Pushan) watches the roads like a robber, and is cognizant of hidden treasures.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ತ್ರಿಣೈಕ ಉರುಗಾಯೋ ವಿ ಚಕ್ರಮೇ ಯತ್ರ ದೇವಾಸೋ ಮದಂತಿ ||೭||

|| ಪದಪಾಠ ||

ತ್ರಿಣೈ | ಏಕಃ | ಉರುಗಾಯಃ | ವಿ | ಚಕ್ರಮೇ | ಯತ್ರ | ದೇವಾಸಃ | ಮದಂತಿ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉರುಗಾಯೋ ವಿ ಚಕ್ರಮ ಇತಿ ಪದಲಿಂಗಾದ್ವಿಷ್ಣುರುಚ್ಯತೇ | ಉರುಗಾಯ ಉರುಭಿರ್ಬಹು-
ಭಿರ್ಗಾತವ್ಯಃ | ಯದ್ವಾ | ಬಹುಷು ದೇಶೇಷು ಗಂತಾ ಬಹುಕೀರ್ತಿರ್ವಾ | ಸರ್ವಾಞ್ಚತ್ಸ್ರಿನ್ ಸ್ವಸಾ-
ಮರ್ಥ್ಯೇನ ಶಬ್ದಯತ್ಯಾಕ್ರಂದಯತೀತಿ ವೋರುಗಾಯಃ | ಏತಾದೃಶ ಏಕೋಽಸಹಾಯೋ ವಿಷ್ಣುಸ್ತ್ರೀಣಿ
ಪದಾನಿ ಭುವನಾನಿ ವಿ ಚಕ್ರಮೇ | ಸಾಧು ಪಾದೇನ ವಿಕ್ರಾಂತನಾನ್ || ನೇಃ ಪಾದವಿಹರಣೇ |
ಪಾ. ೧-೩-೪೦ | ಇತಿ ಕ್ರಮತೇರಾತ್ಮನೇಪದಂ || ಯತ್ರ ಯೇಷು ಲೋಕೇಷು ದೇವಾಸ ಇಂದ್ರಾದಯೋ
ದೇವಾ ಮದಂತಿ ಯಜಮಾನದತ್ತೈರ್ಹವಿರ್ಭಿರ್ಮಾದ್ಯಂತಿ ತಾನಿ ವಿ ಚಕ್ರಮ ಇತ್ಯನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉರುಗಾಯಃ—ಅನೇಕ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಡುವ | ಏಕಃ—ಏದ್ವಿತೀಯನಾದ ವಿಷ್ಣುವು |
ಯತ್ರ—ಯಾವ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ | ದೇವಾಸಃ—ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು | ಮದಂತಿ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಹರ್ಷಿತ

ರಾಗುವರೋ ಅಂತಹ | ತ್ರೀಣಿ—ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ | ವಿ ಚಕ್ರಮೇ—ವಿಶೇಷರೀತಿಯಿಂದ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕರ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ ಅದ್ವಿತೀಯನೂ, ಆದ ವಿಷ್ಣುವು ಯಾವ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಹರ್ಷಿತರಾಗುವರೋ, ಅಂತಹ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ವಿಶೇಷರೀತಿಯಿಂದ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ.

English Translation

One (Vishnu) wide-stepping, has traversed the three worlds where the gods rejoice.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿಭಿ^೧ದ್ವಾ^೨ ಚ^೩ರತ^೪ ಏಕ^೫ಯಾ^೬ ಸಹ^೭ ಪ್ರ^೮ಪ್ರ^೯ವಾಸೇ^{೧೦}ವ^{೧೧} ವಸತಃ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿ^೧ಭಿಃ | ದ್ವಾ^೨ | ಚ^೩ರತಃ | ಏಕ^೫ಯಾ | ಸಹ^೭ | ಪ್ರ^೮ | ಪ್ರ^೯ವಾಸಾ^{೧೦}ಇವ^{೧೧} | ವಸತಃ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏಕಯಾ ಸಹೇತಿ ಲಿಂಗಾದಶ್ಚಿನಾವಭಿಧೀಯೇತೇ | ದ್ವಾ ದ್ವೌ ದ್ವಿತ್ವಸಂಖ್ಯೋಪೇತಾವಶ್ಚಿನಾ ವಿಭಿಃ || ವಿಃ ಗತ್ಯಾದಿಷು | ಕ್ವಿಪ್ | ಛಾಂದಸೋ ಹ್ರಸ್ವಃ || ಗಮನಸಾಧನೈರಶ್ವೈಶ್ಚರತಃ | ಸಂಚರೇತೇ | ಕಿಂಚೇಮಾವಶ್ಚಿನಾವೇಕಯಾ ಸೂರ್ಯಾಽಖ್ಯಯಾ ತಾಭ್ಯಾಂ ಸ್ವಯಂವೃತಯಾ ಸ್ತ್ರಿಯಾ ಸಹ ಪ್ರ ವಸತಃ | ಪ್ರವಾಸಂ ಸರ್ವತ್ರ ಗಮನಂ ಕುರುತಃ | ಪ್ರವಾಸೇ ದ್ವೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಪ್ರವಾಸೇವ | ಯಥಾ ಪ್ರವಾಸಿನಾ ದ್ವೌ ಪುರುಷಾವೇಕಯಾ ಸ್ತ್ರಿಯಾ ಸಹ ಪ್ರವಸತಸ್ತದ್ವತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದ್ವಾ—ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಿಬ್ಬರೂ | ವಿಭಿಃ—ತಮ್ಮ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಚರತಃ—ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ | ಪ್ರವಾಸೇವ—ಹೊರಸಂಚಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಪುರುಷರು ಒಂದೇ ಸ್ತ್ರೀಯೊಡನೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಚರಿಸುವಂತೆ | ದ್ವಾ—ಇವರಿಬ್ಬರೂ | ಏಕಯಾ ಸಹ—ಸೂರ್ಯಾ ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ | ಪ್ರ ವಸತಃ—ಒಟ್ಟಿಗೆಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೊರಸಂಚಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಪುರುಷರು ಒಂದೇ ಸ್ತ್ರೀಯೊಡನೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಚರಿಸುವಂತೆ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಸೂರ್ಯಾ ಎಂಬ ಒಂದೇ ಸ್ತ್ರೀಯೊಡನೆ (ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ) ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Two (the Aswins) travel with swift (horses) along with one (bride Surya), like travellers to foreign countries.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಸದೋ ದ್ವಾ ಚಕ್ರತೇ ಉಪಮಾ ದಿವಿ ಸಮ್ರಾಜಾ ಸರ್ಪಿರಾಸುತೀ || ೯ ||

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಸದಃ | ದ್ವಾ | ಚಕ್ರತೇ ಇತಿ | ಉಪಮಾ | ದಿವಿ | ಸಂರಾಜಾ | ಸರ್ಪಿರಾಸುತೀ ಇತಿ ಸರ್ಪಿಃ ಅಸುತೀ ||

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಸಮ್ರಾಜಾವಿತಿ ಲಿಂಗೇನ ಮಿತ್ರವರುಣಾವಭಿಧೀಯೇತೇ | ಉಪಮೋಪಮೌ ಪರಸ್ಪರಂ ಸ್ವಕಾಂತ್ಯೋಪಮಾನಭೂತೌ | ಯದ್ವಾ | ಉಪಮಾಯತೆ ಅಭ್ಯಾಂ ಸರ್ವಮಿತ್ಯುಪಮೌ ಸರ್ವಸ್ಯ | ಏತಾವೇವ ಸಮ್ರಾಜಾ ಸಮ್ರಾಜೌ ಸಮ್ಯಗ್ದೀಪ್ಯಮಾನೌ ಸರ್ಪಿರಾಸುತೀ | ಸರ್ಪಿಃ ಸರ್ಪತಮಾಭ್ಯಾಮಾ- ಸೂಯತೆ ಇತಿ ಸರ್ಪಿರಾಸುತೀ | ಘೃತಹವಿಷ್ಣೌ ದ್ವಾ ದ್ವೌ ಮಿತ್ರವರುಣೌ ದಿವಿ ದ್ಯುಲೋಕೇ ಸದಃ | ಸೀದಂತ್ಯತ್ರೇತಿ ಸದಃ ಸ್ಥಾನಂ | ತಚ್ಚಕ್ರತೇ | ಅಕಾಷ್ಠಾರ್ಘಂ ||

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ॥

ಉಪಮಾ—ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವರೂ | ಸಮ್ರಾಜಾ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳವರೂ | ಸರ್ಪಿರಾಸುತೀ—ಘೃತರೂಪವಾದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನ ಪಿಪ್ಪಿಲವನವರೂ ಆದ | ದ್ವಾ—ಮಿತ್ರವರುಣರಿಬ್ಬರೂ | ದಿವಿ—ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ | ಸದಃ—ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು | ಚಕ್ರತೇ—ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥಃ ॥

ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವರೂ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳವರೂ ಘೃತರೂಪವಾದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನ ಪಿಪ್ಪಿಲವನವರೂ ಆದ ಮಿತ್ರವರುಣರಿಬ್ಬರೂ ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

English Translation.

Two of like beauty and of royal rank (Mitra and Varuna), worshipped with oblations of clarified butter, have taken their seat in heaven.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಅರ್ಚಂತ ಏಕೇ ನುಹಿ ಸಾಮ ನುನ್ವತ ತೇನ ಸೂರ್ಯಮರೋಚಯನ್ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಚ್ಚಿಂತಃ | ಏಕೇ | ಮಹಿ | ಸಾಮ | ಮನ್ವತ | ತೇನ | ಸೂರ್ಯಂ | ಅರೋಚಯನ್ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏಕೇತ್ರಯೋ ಮಹಿ ಮಹತ್ಸಾಮ ತ್ರಿವೃತ್ತಂಚದಶಾದಿ ಮನ್ವತ | ಅಮನ್ವತ | ತದೇವಾಚ್ಚಿಂತಃ ಪೂಜಯಂತ ಏತಾದೃಶಾ ಅತ್ರಯಸ್ತೇನೋಕ್ತೇನ ಸಾಮ್ನಾ ಸೂರ್ಯಮರೋಚಯನ್ | ಅದೀಪಯನ್ | ತ ಏವಾತ್ರ ದೇವತಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಏಕೇ—ಋಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮರಾದ ಅತ್ರಿಗಳು | ಮಹಿ—ಮಹತ್ತಾದ | ಸಾಮ—ತ್ರಿವೃದಾದಿ ಸಾಮವನ್ನು | ಮನ್ವತ—ಧ್ಯಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಆರಿತರು | ಅಚ್ಚಿಂತಃ—ಅದನ್ನೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ (ಪಠಿಸುತ್ತಾ) | ತೇನ—ಆ ಸಾಮದಿಂದಲೇ | ಸೂರ್ಯಂ—ಸೂರ್ಯನನ್ನು | ಅರೋಚಯನ್—ಬೆಳಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಋಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮರಾದ ಅತ್ರಿಗಳು ಮಹತ್ತಾದ ತ್ರಿವೃದಾದಿ ಸಾಮವನ್ನು ಧ್ಯಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಆರಿತರು. ಅದನ್ನೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ (ಪಠಿಸುತ್ತಾ) ಆ ಸಾಮದಿಂದಲೇ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಬೆಳಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು.

English Translation.

Some (the Atris) when worshipping, call to mind the great Saman, wherewith they light up the sun.

ಮೂವತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ನಹಿ ವ ಇತಿ ಚತುರ್ಥಚಂ ದಶಮಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅದ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ದ್ವಿತೀಯಾ ಪುರಉಷ್ಣಿಕ್ ತೈತೀಯಾ ಬೃಹತೀ ಚತುರ್ಥ್ಯನುಷ್ಟಪ್ | ಮನುವೈವಸ್ವತಃ ಋಷಿಃ | ಪೂರ್ವವದ್ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ದೇವತಾ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ನಹಿ ವಶ್ವತುಷ್ಕಂ ಪುರಉಷ್ಣಿಗ್ಬೃಹತೈನುಷ್ಟಪಂತಮಿತಿ | ವಿನಿಯೋಗಸ್ತು ಲಿಂಗಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ನಹಿ ವಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಹತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಮನುವೈವಸ್ವತಃ ಎಂಬುವನೇ ಋಷಿಯು; ಹಿಂದಿನಂತೆ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ನೊದಲನೆಯ ಋಕ್ಕು ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಸ್ಸು; ಎರಡನೆಯದು.

ಪುರಉಷ್ಣಿಕ್, ಮೂರನೆಯದು ಬೃಹತೀ, ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಅನುಷ್ಠುಪ್ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—
ನಹಿ ವಶ್ವತುಷ್ಕಂ ಪುರುಉಷ್ಣಿಗ್ಬೃಹತೈನುಷ್ಠುಬಂತಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಅರ್ಥಾನು
ಸಾರವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು

ಸೂಕ್ತ—೩೦

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೩೦ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೩೭ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೪ ||

|| ಋಷಿ—ಮನುವೇ ವಶ್ವತಃ ||

|| ದೇವತಾ—ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧. ಗಾಯತ್ರೀ | ೨. ಪುರಉಷ್ಣಿಕ್ | ೩. ಬೃಹತೀ | ೪. ಅನುಷ್ಠುಪ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಹಿ ವೋ ಅಸ್ತೃಭರ್ತೋ ದೇವಾಸೋ ನ ಕುಮಾರಕಃ |

ವಿಶ್ವೇ ಸತೋಮಹಾಂತ ಇತ್ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಹಿ | ವಃ | ಅಸ್ತಿ | ಅರ್ಭಕಃ | ದೇವಾಸಃ | ನ | ಕುಮಾರಕಃ |

ವಿಶ್ವೇ | ಸತೋಮಹಾಂತಃ | ಇತ್ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇವಾಸೋ ದೇವಾಃ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಮಧ್ಯೇರ್ಭರ್ತೋ ನಹ್ಯಸ್ತಿ | ಶಿಶುರ್ನಾಸ್ತಿ
ಖಲು | ತಥಾ ನ ಕುಮಾರಕೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಮಧ್ಯೇ ಕುಮಾರೋಽಪಿ ನಾಸ್ತಿ | ಕಿಂತು ಸರ್ವೇ
ಯೂಯಂ ಸವಯಸೋ ನಿತ್ಯತರುಣಾ ಭವಥ | ಏತದೇವ ಪ್ರತಿಸಾದಯತಿ | ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇ ದೇವಾ
ಯೂಯಂ ಸತೋಮಹಾಂತ ಇತ್ | ಸರ್ವಸ್ಮಾದ್ವಿದ್ಯಮಾನಾತ್ಪೃಥಿವ್ಯಾಮಹಿ ಯೇ ಮಹಾಂತಸ್ತೇ
ಸತೋಮಹಾಂತ ಇತ್ಯುಚ್ಯಂತೇ | ತಸ್ಮಾದ್ವಿಷ್ಣುಕಮರ್ಭಕೋಽಪಿ ಕುಮಾರೋಽಪಿ ನಾಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾಸಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ವಃ—ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ | ಅರ್ಭಕಃ—ಎಳೆಯ ವಯಸ್ಸಿನ ದೇವತೆಯು |
ನಹಿ ಅಸ್ತಿ—ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ | ನ ಕುಮಾರಕಃ—ಕುಮಾರವಯಸ್ಸಿನವರೂ ಇಲ್ಲ | ವಿಶ್ವೇ—
ನೀನೆಲ್ಲರೂ | ಸತೋಮಹಾಂತ ಇತ್—ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ಲೋಕಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾದ ವಯಸ್ಸು ಮಹತ್ತ್ವವೂ
ಉಳ್ಳವರಾಗಿರುತ್ತೀರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಕೆಯ ವಯಸ್ಸಿನ ದೇವತೆಯು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಕುಮಾರ ವಯಸ್ಸಿನವರೂ ಇಲ್ಲ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿಲೋಕಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾದ ವಯಸ್ಸುಳ್ಳವರೂ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿರುತ್ತೀರಿ.

English Translation.

There is no one among you, gods, who is an infant or a youth ; you verily are all of mature existence.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇತಿ ಸ್ತುತಾಸೋ ಅಸಥಾ ರಿಶಾದಸೋ ಯೇ ಸ್ಥ ತ್ರಯಶ್ಚ ತ್ರಿಂಶಚ್ಚ |

ಮನೋರ್ದೇವಾ ಯಜ್ಞಿಯಾಸಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇತಿ | ಸ್ತುತಾಸಃ | ಅಸಥ | ರಿಶಾದಸಃ | ಯೇ | ಸ್ಥ | ತ್ರಯಃ | ಚ | ತ್ರಿಂಶತ್ | ಚ |

ಮನೋಃ | ದೇವಾಃ | ಯಜ್ಞಿಯಾಸಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ರಿಶಾದಸೋ ರಿಶತಾಂ ಹಿಂಸತಾಮಸಿತಾರೋ ಹೇ ಮನೋರ್ಯಜ್ಞಿಯಾಸೋ ಮನುನಾ-
ಮಕಸ್ಯ ಮನು ಯಜ್ಞಾರ್ಹಾ ಹೇ ದೇವಾಃ ಯೇ ಯೂಯಂ ತ್ರಯಶ್ಚ ತ್ರಿಸಂಖ್ಯಾಕಾಸ್ತ್ರಿಂಶಚ್ಚ
ತ್ರಿಂಶತ್ಸಂಖ್ಯಾಕಾಸ್ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದ್ದೇವತಾಃ ಸ್ಥ ಭವಥ ಅಭೂತ ತೇ ಯೂಯಮಿತಿ ತ್ವಮನೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ
ಸ್ತುತಾಸೋಽಸಥಃ | ಮಯಾ ಮನುನಾ ಸ್ತುತಾ ಭವಥ || ಅಸ್ತೇರ್ಲೇಟಿ ಛಾಂದಸೋ ಲುಗಭಾವಃ ||
ಯದ್ವಾ | ಅಸಥೇತಿ ಕಾಂತ್ಯರ್ಥಃ | ಇತ್ಥಂ ಸ್ತುತಾ ಯೂಯಂ ಹವೀಂಷಿ ಕಾಮಯಧ್ವಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ರಿಶಾದಸಃ—ಶತ್ರುಹಿಂಸಕರೂ | ಮನೋಃ—ಮನುವಿಗೆ (ನನಗೆ) | ಯಜ್ಞಿಯಾಸಃ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ
ಪೂಜಾರ್ಹರೂ ಆದ | ದೇವಾಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಯೇ—ಯಾವ ನೀವು | ತ್ರಯಶ್ಚ—ಮೂರು
ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ | ತ್ರಿಂಶಚ್ಚ—ಅದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಮುವತ್ತು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ | ಸ್ಥ—
ಆಗಿರುವರೋ (ಅಂತಹ ನೀವು) | ಇತಿ—ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ಸ್ತುತಾಸಃ—ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಾಗಿ | ಅಸಥ—
ಆಗಿದ್ದೀರಿ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಶತ್ರುಹಿಂಸಕರೂ, ಮನುನಾಮಕನಾದ ನನಗೆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪೂಜಾರ್ಹರೂ ಆದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವ ನೀವು ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುವಿರೋ ಅಂತಹ ನೀವು ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನನ್ನಿಂದ ಸ್ತುತರಾಗಿದ್ದೀರಿ.

English Translation.

Destroyers of foes, gods, adored by Manu, who are three-and-thirty, and are thus hymned ;

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ತೇ ನ ಸ್ತ್ರಾಧ್ವಂ ತೇವತ ತ ಉ ನೋ ಅಧಿ ವೋಚತ |

ಮಾ ನಃ ಪಥಃ ಸಿತ್ರಾನ್ಮಾನವಾದಧಿ ದೂರಂ ನೈಷ್ವ ಪರಾವತಃ || ೩ ||

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ತೇ | ನಃ | ಸ್ತ್ರಾಧ್ವಂ | ತೇ | ಅವತ | ತೇ | ಉಂ ಇತಿ | ನಃ | ಅಧಿ | ವೋಚತ |

ಮಾ | ನಃ | ಪಥಃ | ಸಿತ್ರಾನ್ | ಮಾನವಾತ್ | ಅಧಿ | ದೂರಂ | ನೈಷ್ವ | ಪರಾವತಃ || ೩ ||

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ದೇವಾಃ ತೇ ಯೂಯಂ ನೋಸ್ಮಾಂಸ್ತ್ರಾಧ್ವಂ | ಬಾಧಕೇಭ್ಯೋ ರಕ್ಷೋಭ್ಯಸ್ತ್ರಾಯಧ್ವಂ | ತೇ ಯೂಯಮವತ | ಧನಾದಿಪ್ರದಾನ್ಯೈರಸ್ಮಾನ್ಪ್ರಹತ | ತ ಏವ ದೇವಾ ನೋಸ್ಮಾನಧಿ ವೋಚತ | ಅಧಿಕಂ ಭವಂತಃ ಕರ್ಮಕಾರಿಣೋ ಧನಾದಿಮಂತಶ್ಚ ಭವಂತಿತಿ ಯೂಯಂ ಬ್ರೂತ | ಕಿಂಚಿ ಹೇ ದೇವಾಃ ಮಾನವಾತ್ | ಮನುಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪಿತಾ | ತತ ಅಗತಾತ್ಪಿತ್ರಾತ್ ಪಿತಾ ಮನುರ್ಯಂ ಮಾರ್ಗಂ ಚಿತ್ರೇ ತಸ್ಮಾತ್ಪಥೋ ಮಾರ್ಗಸ್ತೋಸ್ಮಾನ್ಮಾ ನೈಷ್ವ | ಮಾ ನಯತ | ಅಪನಯನಂ ಮಾ ಕುರುತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸರ್ವದಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದಿಕರ್ಮಾಣಿ ಯೇನ ಮಾರ್ಗೇಣ ಭವಂತಿ ತೇನೇವಾಸ್ಮಾನ್ನಯತ | ಕಿಂತು ದೂರಂ ಯ ಏತದ್ವ್ಯತಿರಿಕ್ತೋ ವಿಪ್ರಕೃಷ್ಣಮಾರ್ಗೋಽಸ್ತಿ ತಸ್ಮಾದಧಿ | ಅಧಿಕಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಸ್ಮಾನಪನಯತ ||

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

(ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ) ತೇ—ನೀವು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಸ್ತ್ರಾಧ್ವಂ—ರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ | ತೇ—ಅದೇ ನೀವು | ಅವತ—ಧನಪ್ರದಾನದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ | ತೇ—ಅದೇ ನೀವು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಅಧಿವೋಚತ—ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲೆಂದು ಹರಸಿರಿ | ಸಿತ್ರಾನ್—ವಂಶಾನುಗತವಾಗಿ ಬಂದುದೂ | ಮಾನವಾತ್—

ಮನುವಿನಿಂದ ಅನುಸರಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದೂ ಆದ | ಪಥಃ—ಸನ್ಮಾರ್ಗದಿಂದ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಮಾ ನೈಷ್ಠ—ಸರಿದು ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ | ದೂರಃ—ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ | ಪರಾವತಃ—ದೂರ ಮಾರ್ಗದಿಂದ | ಅಧಿ—ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನೀವು ನಮ್ಮನ್ನು ರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ. ಅದೇ ನೀವು ಧನಪ್ರದಾನದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ. ಅದೇ ನೀವು ನಮಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವುಂಟಾಗಲೆಂದು ಹರಸಿರಿ. ವಂಶಾನುಗತವಾಗಿ ಬಂದುದೂ, ಮನುವಿನಿಂದ ಅನುಸರಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದೂ ಆದ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಾವು ಸರಿದು ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ ದೂರದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿರಿ.

English Translation.

Preserve us, protect us, direct us (to our good); lead us not afar from the paternal paths of Manu, nor from those still more distant.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೇ ದೇವಾಸ ಇಹ ಸ್ಥನ ವಿಶ್ವೇ ವೈಶ್ವಾನರಾ ಉತ |

ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ ಶರ್ಮ ಸಪ್ರಥೋ ಗವೇಶ್ವಾಯ ಯಚ್ಚತ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯೇ | ದೇವಾಃ | ಇಹ | ಸ್ಥನ | ವಿಶ್ವೇ | ವೈಶ್ವಾನರಾಃ | ಉತ |

ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ | ಶರ್ಮ | ಸಪ್ರಥಃ | ಗವೇ | ಅಶ್ವಾಯ | ಯಚ್ಚತ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇವಾಸೋ ದೇವಾಃ ಉತಾಪಿ ಚ ವೈಶ್ವಾನರಾಃ | ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇ ನರಃ ಕರ್ಮನೇತಾ-
ರೋಽಧ್ಯರ್ವಾರ್ಯಾದಯೋ ಯಸ್ಯ ಸ ವಿಶ್ವಾನರೋ ಯಜ್ಞಃ | ತಸ್ಮಿನ್ ಸೋಮಾದಿಹವೀಂಷಿ ಸ್ವೀಕರ್ತುಂ
ಭವಾಃ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತಾಃ || ಭವಾರ್ಥೇಽಣ್ಣಿತ್ಯಯಃ || ಯದ್ವಾ | ವಿಶ್ವಾನರೋಽಗ್ನಿಃ | ದೇವಾನಾಂ
ತನ್ಮುಖತ್ವಾತ್ಸ್ಯ ಸಂಬಂಧಿನಃ | ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇ ಯೇ ದೇವಾ ಯೂಯಮಿಹಾಸ್ತಿಸ್ತಿದೀಯೇ ಯಜ್ಞೇ
ಸ್ಥನ ಹವೀಂಷ್ಯಾದಾತುಂ ಭವಥ ತತಃ ಸಪ್ರಥಃ || ಪ್ರಥ ಪ್ರಖ್ಯಾನೇ || ಸರ್ವತಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ಸರ್ವತ್ರ
ಪೃಥುತಮಂ ನಾ ಶರ್ಮ | ಸರ್ವಂ ಶೃಣಾತಿ ಹಿ ನಸ್ತಿ ದುಃಖಮಿತಿ ಶರ್ಮ ಸುಖಂ | ತದಸ್ಮಭ್ಯಂ
ಪ್ರಯಚ್ಚತ | ತಥಾ ಗವೇಶ್ವದೀಯೇಭ್ಯೋ ಯಜ್ಞಸಾಧನಭೂತೇಭ್ಯೋ ಗೋಭ್ಯೋಽಶ್ವಾಯ
ಶರ್ಮ ಸುಖಂ ಪ್ರದತ್ತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

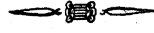
ಉತೇ - ಮತ್ತು | ದೇವಾಸಃ - ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ವೈಶ್ವಾನರಾಃ - ಅಧ್ವರ್ಯುವೇ ಮುಂತಾದ ಸಕಲರೂ ಸೇರಿರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಆವಿರ್ಭೂತರಾಗಿರುವ | ಯೇ ವಿಶ್ವೇ - ಯಾವ ನೀವೆಲ್ಲರೂ | ಇಹ - ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಸ್ಥನೇ - ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸೇರಿರುವಿರೋ ಆ ನೀವು | ಸಪ್ರಥಃ - ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ | ಶರ್ಮ - ಸುಖವನ್ನು | ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ - ನಮಗೂ | ಗವೇ - ನಮ್ಮ ಪಶುಗಳಿಗೂ | ಅಶ್ವಾಯೇ - ಆಶ್ವಗಳಿಗೂ | ಯಚ್ಚಥ - ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಅಧ್ವರ್ಯುವೇ ಮುಂತಾದ ಸಕಲರೂ ಸೇರಿರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಆವಿರ್ಭೂತರಾಗಿರುವ ಯಾವ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸೇರಿರುವಿರೋ ಆ ನೀವು ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸುಖವನ್ನು ನಮಗೂ ನಮ್ಮ ಪಶುಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಆಶ್ವಗಳಿಗೂ ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Gods, who are present, all to whom this full sacrifice is offered, bestow upon us, upon our cattle and horses, happiness far renowned.

ಮೂವತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪಂಚನೋನುವಾಕೇ ದ್ವಾದಶ ಸೂಕ್ತಾನಿ | ತತ್ರ ಯೋ ಯಜಾತೀತ್ಯಷ್ಟಾದಶಚರ್ಚೆಂ ಪ್ರಥಮಂ ಸೂಕ್ತಂ | ವೈವಸ್ವತೋ ಮನುರ್ಯುಷಿಃ | ನವಮಿಚಿತುರ್ದಶ್ಯಾವನುಷ್ಟುಭೌ ಶಿಷ್ವಾಃ ಪಂಚದಶ್ಯಾ-
ಬ್ಯಾಶ್ವತೇಃ ಪಂಕ್ತಯಃ | ದಶನೋ ಪಾದನಿಚೈತ್ | ತ್ರಯಃ ಸಪ್ತಕಾಃ ಪಾದನಿಚೈತ್ | ಅನು. ೪-೪ | ಇತಿ ತಲ್ಲಕ್ಷಣಾತ್ | ಶಿಷ್ವಾ ಏಕಾದಶ ಪ್ರಾಗ್ವತ್ಸಪ್ರಪರಿಭಾಷಯಾ ಗಾಯತ್ರೈಃ | ಅದ್ಯಾಸು ಚತಸ್ರಸು ಯಜ್ಞಸ್ತತೋ ಯಜಮಾನಪ್ರಶಂಸಾ ಚಿ ಶ್ರೂಯತೇ | ಅತಸ್ತದ್ದೇವತಾಕಾಃ | ಯಾ ದಂಪತೀ ಇತ್ಯಾದ್ಯಾಸು ಪಂಚಮ್ಯಾದಿಷು ದಂಪತೀ ಪ್ರಶಸ್ಯೇತೇ | ಅತಸ್ತದ್ದೇವತಾಕಾಃ | ಅವಶಿಷ್ಟಾಸು ನವಸು ದಂಪತೋರಾಶಿಷಃ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಂತೇ | ಅತಸ್ತಾ ಏವ ದೇವತಾಃ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಮ್ಯತೇ | ಯೋ ಯಜಾತಿ ದ್ವ್ಯಾನಾತ್ರೇಜ್ಯಾಸ್ತವೋ ಯಜಮಾನಪ್ರಶಂಸಾ ಚಿ ಯೇತ್ಯಾದಿಪಂಚ ದಂಪತೋಃ ಶಿಷ್ವಾ-
ಸ್ತದಾಶಿವೋನುಷ್ಟುಪ್ ಚಿತುಷ್ಪಂಕ್ತಂತಂ ನವಮ್ಯನುಷ್ಟುಬ್ದಶಮಿ ಪಾದನಿಚೈದಿತಿ ||

ಅನುವಾದವು - ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಸೂಕ್ತಗಳಿರುವವು. ಆಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಯೋ ಯಜಾತಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಮೊದಲನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಪುಕ್ಕಗಳಿರುವವು.

ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ವಿವಸ್ವಂತಪುತ್ರನಾದ ಮನುವು ಋಷಿಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ಮತ್ತು ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಭಂದಸ್ಸುವು; ಹದಿನೈದರಿಂದ ಮುಂದಿನ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳು ಪಂಕ್ತಿಶ್ಲೋಕವು. ಹತ್ತನೆಯ ಋಕ್ಕು ಪಾದನಿಚೈತ್ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು. ತ್ರಯಃ ಸಪ್ತಕಾಃ ಪಾದನಿಚೈತ್ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪಾದಗಳಿದ್ದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಾದದಲ್ಲಿಯೂ ಏಳೇಳು ಅಕ್ಷರಗಳಿದ್ದರೆ ಆ ಋಕ್ಕು ಪಾದನಿಚೈತ್ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು ಎಂದು ಈ ಭಂದಸ್ಸಿನ ಲಕ್ಷಣವಿರುವುದು. ಉಳಿದ ಹನ್ನೊಂದು ಋಕ್ಕುಗಳೂ ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸುವು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ ಮತ್ತು ಯಜಮಾನನ ಪ್ರಶಂಸೆಯು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಅದೇ ದೇವತೆಯು; ಯಾ ದಂಪತೀ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ (೫-೯) ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ದಂಪತಿಗಳ ವಿಷಯವು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ದಂಪತಿಗಳೇ ದೇವತೆಯು; ಉಳಿದ ಒಂಭತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ದಂಪತಿಗಳ ಆಶೀರ್ವಾದ ವಿಷಯವು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ದಂಪತಿಗಳ ಆಶೀರ್ವೇದ ದೇವತೆಯು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯೋ ಯಜಾತಿ ದ್ಯೌನಾತ್ರೇಜ್ಯಾಸ್ತವೋ ಯಜಮಾನಪ್ರಶಂಸಾ ಚ ಯೇತ್ಯಾದಿಸಂಚಿ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಶಿಷ್ಟಾಸ್ತದಾಶಿಷೋಽನುಷ್ಟುಪ್ ಚತುಷ್ಟಂಕ್ತೃಂತಂ ನವಮ್ಯನುಷ್ಟುಪ್ ಬೃಶನಿಾ ಪಾದನಿಚೈತ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೩೧

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೩೧ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೩೮, ೩೯, ೪೦ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೮ ||

|| ಋಷಿಃ—ಮನುವೈವಸ್ವತಃ ||

|| ದೇವತಾ—೧-೪, ಈಜ್ಯಾಸ್ತವೋ ಯಜಮಾನಪ್ರಶಂಸಾ ಚ | ೫-೯, ದಂಪತೀ | ೧೦-೧೮, ದಂಪತ್ಯೋರಾಶಿಷಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧-೮, ೧೧-೧೩, ಗಾಯತ್ರೀ | ೯, ೧೪, ಅನುಷ್ಟುಪ್ | ೧೦ ಪಾದನಿಚೈತ್ || ೧೫-೧೮, ಪಂಕ್ತಿಃ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ಯಜಾತಿ ಯಜಾತ ಇತ್ಸುನವಚ್ಚ ಪಚಾತಿ ಚ |

ಬ್ರಹ್ಮೇದಿಂದ್ರಸ್ಯ ಚಾಕನತ್ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಯಜಾತಿ | ಯಜಾತೇ | ಇತ್ | ಸುನವತ್ | ಚ | ಪಚಾತಿ | ಚ |

ಬ್ರಹ್ಮಾ | ಇತ್ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ಚಾಕನತ್ || ೧ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ಯಜಮಾನಃ ಸಕೈದ್ಯಜಾತಿ ಯಾಗಂ ಕರೋತಿ ಹವಿರ್ಭಿದೇವಾನೋಜಯತಿ ಸ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಲಬ್ಧಧನಾದಿಕಃ ಸನ್ ಯಜಾತೇ ಇತ್ | ಪುನರಭೀಷ್ಟಸ್ತಾಪ್ತಯೇ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಹವೀಂಷಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತ್ಯೇವ | ತಥಾ ಸ ಏವ ಯಜಮಾನಃ ಸುನವಚ್ಛ | ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕರೋತಿ ಚ | ಸ ಏವ ಪಚಾತಿ ಚ | ಪಶುಪುರೋಡಾಶಾದಿಕಂ ಪಚತಿ ಚ || ಸರ್ವತ್ರ ಯಜಾದಿಷು ಲೇಟ್ಕಿಡಾಗಮಾಃ || ಸ ಯಜಮಾನ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ | ಇದವಧಾರಣೇ | ಇಂದ್ರಸಂಬಂಧೀನಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣ್ಯೇವ ಚಾಕನತ್ | ಪುನಃಪುನಃ ಕಾಮಯತೇ || ಕನತೇಃ ಕಾಂತ್ಯರ್ಥಾದ್ಯಜ್ಞಲುಕ್ಯಭ್ಯಾಸತ್ವಂ ಛಾಂದಸಂ | ತತೋ ಲೇಟ್ಕಿಡಾಗಮಃ || ಅತ್ರ ಯಾಗೇ ಯಜಮಾನೋ ಧನಾದಿ ಲಭತೇ ಇತಿ ಯಜ್ಞಪ್ರಶಂಸಾ | ಸ ಏವ ದೈಷ್ಟಫಲಃ ಸನ್ ಸೋಮಾಭಿಷವಾದೀನ್ವರೋತೀತಿ ಯಜಮಾನಪ್ರಶಂಸಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನು | ಯಜಾತಿ—ಒಂದು ಸಲ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿ (ಧನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನೋ) | ಯಜಾತೇ ಇತ್—ಅವನೇ ಪುನಃ ಧನದ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ತಿರುಗಿಯೂ ಯಾಗವನ್ನು ಚರಿಸುತ್ತಾನೆ | ಸುನವಚ್ಛ—ಅವನೇ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ | ಪಚಾತಿ ಚ—ಪುರೋಡಾಶಾದಿಗಳನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ (ಅದೇ ಯಜಮಾನನು) | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ಬ್ರಹ್ಮ ಇತ್—ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನೇ | ಚಾಕನತ್—ಪಠಿಸಲು ಆಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ಒಂದು ಸಲ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ಧನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನೋ ಅವನೇ ಪುನಃ ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ತಿರುಗಿಯೂ ಯಜ್ಞಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನೇ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಪುರೋಡಾಶಾದಿಗಳನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಯಜಮಾನನು ಇಂದ್ರನ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನೇ ಪಠಿಸಲು ಆಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He who offers oblations (to the gods, again) offers them : he pours forth libations and presents (the sacred cake), he delights in reiterating the the praise verily of Indra.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪುರೋಚಾಶಂ ಯೋ ಅಸ್ತೈ ಸೋಮಂ ರರತ ಆಶಿರಂ |

ಪಾದಿತ್ತಂ ಶಕ್ರೋ ಅಂಹಸಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪುರೋಳಾಶಂ | ಯಃ | ಅಸ್ಮೈ | ಸೋಮಂ | ರರತೇ | ಆಶಿರಂ |

ಪಾತ್ | ಇತ್ | ಶಕ್ರಃ | ಅಂಹಸಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ಯಜಮಾನೋಽಸ್ಮಾ ಇಂದ್ರಾಯ ಪಶುಪುರೋಳಾಶಂ ತಥಾಶಿರಂ ತೈತೀಯಸವನೇ
ಗೋಕ್ಷೀರೇಣಾಮಿಶ್ರಿತಂ ಸೋಮಂ ರರತೇ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ || ರಾತೇರ್ಲಘಿ ಕಪಃ ಶ್ಲಃ | ಅಡಾಗಮಃ ||
ಶಕ್ರಃ ಸಮರ್ಥಃ ಸ ಇಂದ್ರಸ್ತಂ ಯಷ್ಟಾರಮಂಹಸಃ ಪಾಪಾತ್ರದ್ರೂಪಾದ್ರಕ್ಷಸೋ ನಾ ಪಾತ್ | ಇದವ-
ಧಾರಣೇ | ಅಪಾದೇವ | ರಕ್ಷತೈವ | ಪಾತೇರ್ಲಘು ರೂಪಂ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನು | ಅಸ್ಮೈ—ಈ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದೈಶಿಸಿ | ಅಶಿರಂ—ಕ್ಷೀರಾದಿಗಳಿಂದ
ಮಿಶ್ರಿತವಾದ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮರಸವನ್ನೂ | ಪುರೋಡಾಶಂ—ಪುರೋಡಾಶವನ್ನೂ | ರರತೇ—
ಅರ್ಪಿಸುವನೋ | ಶಕ್ರಃ—ಸಮರ್ಥನಾದಇಂದ್ರನು | ತಂ—ಆ ಹವಿದಾರ್ತನನ್ನು | ಅಂಹಸಃ—ಪಾಪದಿಂದ |
ಪಾತ್ ಇತ್—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ಇಂದ್ರನನ್ನು ದೈಶಿಸಿ ಕ್ಷೀರಾದಿಗಳಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಸೋಮರಸವನ್ನೂ,
ಪುರೋಡಾಶಾದಿಗಳನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸುವನೋ ಸಮರ್ಥನಾದ ಅದೇ ಯಜಮಾನನು ಆ ಹವಿದಾರ್ತನನ್ನು ಪಾಪದಿಂದ
ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Indra protects from sin that man who offers him cakes and presents
Soma mixed with milk.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಸ್ಯ ದ್ಯುಮಾ ಅಸದ್ರಘೋ ದೇವಜೂತಃ ಸ ಶೂಶುವತ್ |

ವಿಶ್ವಾ ವನ್ತನ್ಮಮಿತ್ರಯಾ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಸ್ಯ | ದ್ಯುಮಾನ್ | ಅಸತ್ | ರಘಃ | ದೇವಜೂತಃ | ಸಃ | ಶೂಶುವತ್ |

ವಿಶ್ವಾ | ವನ್ತನ್ | ಅಮಿತ್ರಯಾ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತಸ್ಯ ದೇವಾನೃಜಯತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ದೇವಜೂತೋ ದೇವೈರಿಂದ್ರಾದಿಭಿಃ ಪ್ರೇರಿತೋ
ಬೃಮಾನ್ ದೀಪ್ತಿಮಾನ್ ರಥೋ ರಂಹಣಶೀಲಃ ಸ್ಯಂದನೋ ದೇವಾನಾಂ ಹವಿಷ್ಟದಾನರೂಪೇಣ ಯ-
ಜ್ಞೇನಾಸತ್ | ಭವತಿ | ಅಗಚ್ಛತಿ | ತತಸ್ತೇನ ರಥೇನಾಮಿತ್ರಿಯಾಮಿತ್ರಿಯಾಚ್ಛತ್ರುಭಿಃ ಕೃತಾನ್ ವಿಶ್ವಾ
ಸರ್ವಾನ್ ಬಾಧಾನ್ ವನ್ತನ್ | ವನೋತಿಹಿಂಸಾಕರ್ಮೇತಿ ಯಾಸ್ಯಃ | ಹಿಂಸನ್ ಸ ಏವ ಶೂಶುವತ್ |
ಪುತ್ರಾದಿಭಿರ್ಧನೈಶ್ಚ ವರ್ಧತೇ | ಅತ್ರ ಯೇನ ಮೇ ರಥೋ ಬಾಧಾಭಾವಶ್ಚಾಭೂದಿತಿ ಯಾಗಪ್ರಶಂಸಾ
ಯೇನ ಸಮ್ಯಗಿಷ್ಟದೇವಾ ರಥಂ ದತ್ತವಂತ ಇತಿ ಯಜಮಾನಪ್ರಶಂಸಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತಸ್ಯ—ದೇವಪೂಜಕನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ದೇವಜೂತೇ—ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಕಳುಹಲ್ಪಟ್ಟುದೂ |
ಬೃಮಾನ್—ಪ್ರಭಾಯುತವಾದುದೂ ಆದ | ರಥಃ—ರಥವು | ಅಸತ್—ಬಂದು ಸೇರುತ್ತದೆ (ಆ ರಥವು
ಸಹಾಯದಿಂದ) | ಅಮಿತ್ರಿಯಾ—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ | ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತ ಹಿಂಸೆಗಳನ್ನೂ | ವನ್ತನ್—
ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾ | ಸಃ—ಅದೇ ಯಜಮಾನನು | ಶೂಶುವತ್—ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವಪೂಜಕನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದೂ, ಪ್ರಭಾಯುತವಾದುದೂ ಆದ ರಥವು
ಬಂದು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಆ ರಥದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸಮಸ್ತ ಹಿಂಸೆಗಳನ್ನೂ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾ
ಅದೇ ಯಜಮಾನನು ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

A brilliant chariot comes to him, sent by the gods, with which,
baffling all hostilities, he prospers.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಯ ಪ್ರಜಾವತಿ ಗೃಹೇ ಸಶ್ಚಂತೀ ದಿವೇದಿವೇ |

ಇಳಾ ಧೇನುಮತೀ ದುಹೇ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಯ | ಪ್ರಜಾವತಿ | ಗೃಹೇ | ಅಸಶ್ಚಂತೀ | ದಿವೇದಿವೇ |

ಇಳಾ | ಧೇನುಮತೀ | ದುಹೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪ್ರಜಾವತೀ ಪುತ್ರಾದಿಯುಕ್ತಮಸತ್ವಂತೀ | ಸತ್ವತಿರ್ಗತಿಕರ್ಮಾ | ಅಗಮನಶೀಲಂ ತಾದೃಶಂ
ಧೇನುಮತೀ | ಸಯಸಾ ಸರ್ವಾನ್ ಧಿನೋತಿ ಪ್ರೀಣಯತೀತಿ ಧೇನುಗೌಃ | ತತ್ಸಹಿತಮಿಳಾನ್ನಮಸ್ಯ
ಯಷ್ಟುಗೃಹೇ ದಿನೇದಿನೇ ದುಹೇ | ದುಹ್ಯತೇ | ಯದ್ವಾ | ಇಳೇತಿ ಗವಾಂ ದೇವತಾ | ಸಾ ಸ್ಥಿರಾ
ಧೇನುಮತೀ | ಗವಾಂ ಸತಿತ್ವಾದ್ಧೇನುಭಿರ್ಧೇನುಮತೀ | ಇಳಾ ಗೋದೇವತಾ ದೇವೈಃ ಪ್ರೇರಿತಾ ಸತ್ಯಸ್ಯ
ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಗೃಹೇ ದೋಗ್ಧಾ | ಪುತ್ರಾದಿಕಮಸ್ಮೈ ದದಾತೀತ್ಯರ್ಥಃ || ದುಹೇರ್ಲಠಿ ಲೋಪಸ್ತು
ಅತ್ಮನೇಪದೇಷ್ಟಿತಿ ತಲೋಪಃ | ಅತ್ರೇಜ್ಯಾಸ್ತವಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಸ್ಯ—ದೇವಪೂಜಕನಾದ ಈ ಯಜಮಾನನ | ಗೃಹೇ—ಮನೆಯಲ್ಲಿ | ದಿನೇದಿನೇ—ಪ್ರತಿದಿನವೂ |
ಪ್ರಜಾವತೀ—ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ | ಅಸತ್ವಂತೀ—ಶಾಶ್ವತವಾದುದೂ | ಧೇನುಮತೀ—
ಪುಷ್ಕಲವಾದ ಸ್ವೇರವನ್ನು ಕೊಡುವ ಧೇನುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ ಆದ | ಇಳಾ—ಅನ್ನವು | ದುಹೇ—ದೇವತೆ
ಗಳಿಂದ ಒದಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವಪೂಜಕನಾದ ಈ ಯಜಮಾನನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ,
ಶಾಶ್ವತವಾದುದೂ, ಪುಷ್ಕಲವಾದ ಸ್ವೇರವನ್ನು ಕೊಡುವ ಧೇನುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ ಆದ ಅನ್ನವು ದೇವತೆಗಳಿಂದ
ಒದಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

English Translation.

In his house perpetual abundance, accompanied by progeny, (is present), and milch cows are milked day by day.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಾ ದಂಪತೀ ಸಮನಸಾ ಸುನುತ ಆ ಚ ಧಾವತಃ |

ದೇವಾಸೋ ನಿತ್ಯಯಾಶಿರಾ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಾ | ದಂಪತೀ ಇತಿ ದಂಪತೀ | ಸಮನಸಾ | ಸುನುತಃ | ಆ | ಚ | ಧಾವತಃ |

ದೇವಾಸಃ | ನಿತ್ಯಯಾ | ಅಶಿರಾ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅತ್ರ ಯಜನೇ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಸ್ತುತಿಃ | ಹೇ ದೇವಾಸೋ ದೇವಾಃ ಸಮನಸಾ ಸಮನಸೌ ಕರ್ಮಣಿ ಸಮಾನಮನಸ್ಸಾ ಯಾ ಯೌ ದಂಪತೀ ಯಜ್ಞಕಾರಿಣೌ ಜಾಯಾಪತೀ ಸುನುತಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರುತಃ | ಯೌ ದಂಪತೀ ತತಸ್ತಮುಭಿಷುತಂ ಸೋಮಮಾ ಧಾವತಶ್ಚ ದಶಾಪವಿತ್ರೇಣ ಶೋಧಯತಃ || ಧಾವು ಗತಿಶುದ್ಧೋಃ || ತಥಾ ನಿತ್ಯಯಾ | ಯತ್ರ ತೃತೀಯಸವನೇ ಸೋಮೋಽಸ್ತಿ ತತ್ರಾಶ್ರಯಣದ್ರವ್ಯಂ ಗೋಕ್ಷೀರಮಸ್ಯೇವ | ತಸ್ಮಾನ್ನಿತ್ಯಸಂಬಂಧೇನಾಶಿರಾಶ್ರಯಣೇನ ಗೋಕ್ಷೀರೇಣ ಸಂಯುತಂ ಸೋಮಂ ಯೌ ಪ್ರಯಚ್ಛತಃ ತಾವನ್ನಾದೀನ್ ಪ್ರಾಪ್ನುತ ಇತ್ಯುತ್ತರತ್ರ ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಸದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾಸಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಸಮನಸಾ—ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ | ಯಾ—ಯಾವ | ದಂಪತೀ—ಪತಿಪತ್ನಿಯರು | ಸುನುತಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವರೋ | ಜೇ—ಮತ್ತು | ಆ ಧಾವತಃ—ಯಾರು ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ಶುದ್ಧಿಮಾಡುವರೋ | (ಮತ್ತು) ನಿತ್ಯಯಾ—ನಿಯತವಾಗಿಯೂ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿಯೂ ಸೇರಿರುವ | ಅಶಿರಾ—ಕ್ಷೀರಾದಿ ಶ್ರಯಣದ್ರವ್ಯಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿರುವ ಸೋಮವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವರೋ (ಆ ದಂಪತಿಗಳು ಅನ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಯಾವ ಪತಿಪತ್ನಿಯರು ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವರೋ, ಮತ್ತು ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿ ನಿಯತವಾಗಿಯೂ, ಶಾಶ್ವತವಾಗಿಯೂ ಸೇರಿರುವ ಕ್ಷೀರಾದಿಶ್ರಯಣದ್ರವ್ಯಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿರುವ ಸೋಮವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವರೋ ಆ ದಂಪತಿಗಳು ಅನ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Gods, may the husband and wife, who with one mind offer libations and purify them, and (propitiate you) with Soma ever mixed with milk.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರತಿ ಪ್ರಾಶನ್ಯಾ ಇತಃ ಸಮ್ಯಂಚಾ ಬರ್ಹಿರಾಶಾತೇ |

ನ ತಾ ನಾಜೇಷು ನಾಯತಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರತಿ | ಪ್ರಾಶನ್ಯಾನ್ | ಇತಃ | ಸಮ್ಯಂಚಾ | ಬರ್ಹಿಃ | ಆಶಾತೇ ಇತಿ |

ನ | ತಾ | ನಾಜೇಷು | ನಾಯತಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತೌ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಹವಿಷಾಂ ದಾತಾರೌ ದಂಪತೀ ಪ್ರಾಶನ್ಯಾನ್ || ಅಶ ಭೋಜನೇ | ಪ್ರಪೂ-
ರ್ವಸ್ಯಾಸ್ಯಾಣಾದಿಕೋ ಭಾವ ಉನ್ಮಿತ್ತೈಯಃ || ಪ್ರಾಶುರ್ಭಕ್ಷಣಂ | ತಸ್ಮೈ ಸಾಧೂನ್ ಹಿತಾನ್ವಾನ್ವಾ-
ದೀನ್ ಪ್ರತೀತಃ | ಪ್ರತಿಗಚ್ಛತಃ | ಯದ್ವಾ | ಪ್ರಾಶಿತವ್ಯಾನ್ || ಅತ್ರ ವರ್ಣಲೋಪಃ || ತಾವೇವ
ಸಮ್ಯಂಚಾ ಸಮ್ಯಂಚೌ ಸಮೀಚೀನ್ ಸಂಗತೌ ಬರ್ಹಿಯೇಜ್ಞಮಾಶಾತೇ | ಅನಶಾತೇ | ತತ್ರ
ದ್ರವ್ಯೈರ್ವಾಪ್ನುತಃ | ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಾಶಿತವ್ಯಾರೌ ಭಾರ್ಯಾಪತೀ ವಾಜೇಷು ದೇವೈರ್ದತ್ತೇಷ್ಟನ್ನೇಷು ನ
ನಾಂಯತಃ | ವಯತಿರ್ಗತ್ಯರ್ಥಃ | ನ ಗಚ್ಛತಃ | ಸರ್ವದಾನ್ವಸಹಿತೌ ತಿಷ್ಠಾತಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಮೇಲೆ ವರ್ಣಿತರಾದ ಪತಿಪತ್ನಿಯರು) ಪ್ರಾಶನ್ಯಾನ್—ಭಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಅನ್ನಾದಿಗಳನ್ನೂ |
ಪ್ರತಿ ಇತಃ—ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ | ಸಮ್ಯಂಚಾ—ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ | ಬರ್ಹಿಂ—ಯಜ್ಞವನ್ನಾಚರಿಸಲು |
ಅಶಾತೇ—ಸಮರ್ಥರಾಗುತ್ತಾರೆ | ತಾ—ಅವರು | ವಾಜೇಷು—ದೇವತೆಗಳಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಅನ್ನಗಳಲ್ಲಿ |
ನ ನಾಂಯತಃ—ಯಾವ ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಯನ್ನೂ ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹಿಂದೆ ವರ್ಣಿತರಾದಂತಹ ಪತಿಪತ್ನಿಯರು ಭಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಅನ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.
ಇಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಯಜ್ಞವನ್ನಾಚರಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುತ್ತಾರೆ. ದೇವತೆಗಳಿಂದ ದತ್ತವಾದ
ಅನ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಾವ ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

English Translation.

Constantly associated, may they acquire appropriate (sacrificial)
viands; may they be able to offer sacrifice; may they never be wanting in
food (given by the gods).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನ ದೇವಾನಾಂನುಪಿ ಹ್ನುತಃ ಸುಮತಿಂ ನ ಜುಗುಕ್ಸತಃ |

ಶ್ರವೋ ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿನಾಸತಃ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನ | ದೇವಾನಾಂ | ಅಪಿ | ಹ್ನುತಃ | ಸುಮತಿಂ | ನ | ಜುಗುಕ್ಸತಃ |

ಶ್ರವಃ | ಬ್ರಹ್ಮ | ವಿನಾಸತಃ || ೭ ||

|| ಸಾಮಾನ್ಯಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏತೌ ದಂಪತೀ ದೇವಾನಾಮಿಂದ್ರಾದೀನಾಂ ನಾಪಿ ಹ್ನುತೇಃ | ಅಪಲುಪಂ ನ ಕುರುತೇಃ |
ಅಪಹ್ನವೋಽಪಲಾಪಃ | ದೇವೇಭ್ಯೋ ಹವಿಃ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮು ಇತಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯ ಪುನರದಾನಮಪಲಾಪಃ ||
ಹ್ನುಜ್ ಅಪನಯೇ || ಕಥಂ ನಾಪಲಪಂತೀತ್ಯವಸೀಯತೇ | ತದಾಹ | ಸುಮತಿಂ ಯುಷ್ಮದೀಯಾಂ
ಶೋಭನಾಂ ಮತಿಂ ನ ಜುಗುಹ್ವತೇಃ | ಜುಘುಹ್ವತೇಃ | ನ ಸಂವರೀತುಮಿಚ್ಛತೇಃ | ಸಂವಾರಣನಾಚ್ಛಾ-
ದನಂ | ನ ಛಾದಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂತು ಸ್ತುತಿಂ ಕುರುತೇಃ || ಗುಹೂ ಸಂವರಣೇ | ಸನಿ ಗ್ರಹಗು-
ಹೋಶ್ಚ | ಸಾ. ೭-೨-೧೨ | ಇತಿರ್ಲೋಪಪ್ರತಿಷೇಧಃ | ಛತ್ವಷತ್ಪ್ರಭಾವಾ | ಸಂಹಿತಾಕಾಲೇ ಭಷ್ಯಾವೋ-
ನಾಸ್ತಿ ಛಾದಸತ್ವಾತ್ || ಕಿಂಚಿ ಬೃಹದ್ದೇವೇಭ್ಯೋ ದೀಯದಾನ್ವತಾನ್ಮಹಚ್ಛ್ರವಃ | ಶ್ರವ ಇತ್ಯೆನ್ನನಾ-
ಮ | ಮಹದನ್ನಂ ವಿನಾಸತೇಃ | ಯುಷ್ಮಭ್ಯಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತೇಃ | ವಿನಾಸತೀ ಪರಿಚರಣಕರ್ಮಾ | ದಾನಮಪಿ
ಚಿ ಪರಿಚರಣಮೇವ | ದೇವೈರ್ದತ್ತಮನ್ನಂ ಘೃತಾದಿಭಿರ್ಮಿಶ್ರೀಕೃತ್ಯ ಪುನಃಪುನರ್ಯಜತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಕರ್ಮನಿರತರಾದ ಅ ದಂಪತಿಗಳು) ದೇವಾನಾಂ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು |
ನ ಅಪಿ ಹ್ನುತೇಃ—ಮೀರುವುದಿಲ್ಲ, ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಭಂಗವನ್ನು ಒಟುಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ | ಸುಮತಿಂ—ಉತ್ತಮವಾದ
ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ನ ಜುಘುಹ್ವತೇಃ—ಮುಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ (ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ) | ಬೃಹತ್—
ಪ್ರಭೂತವಾಗಿ | ಶ್ರವಃ—ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ ಅನ್ನವನ್ನು | ವಿನಾಸತೇಃ—ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮನಿರತರಾದ ಅದೇ ದಂಪತಿಗಳು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಉದ್ವೇಷಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮೀರುವುದಿಲ್ಲ.
ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಭಂಗವನ್ನು ಒಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೇ, ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಖಂಡಿತ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು
ಮರೆಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಭೂತವಾಗಿ ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ ಅನ್ನವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

They retract not (their promises) to the gods, they withhold not your
praise, but offer abundant (sacrificial) food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪು॒ತ್ರಿ॒ಣಾ ತಾ ಕು॑ಮಾರಿ॒ಣಾ ವಿ॒ಶ್ವ॒ಮಾಯು॑ರ್ವ್ಯಶ್ನುತೇಃ |

ಉ॒ಭಾ ಹಿ॑ರಣ್ಯ॒ಪೇಶ॑ಸಾ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪು॒ತ್ರಿ॒ಣಾ | ತಾ | ಕು॑ಮಾರಿ॒ಣಾ | ವಿ॒ಶ್ವಂ | ಆ॒ಯುಃ | ವಿ | ಅ॒ಶ್ನುತೇಃ |

ಉ॒ಭಾ | ಹಿ॑ರಣ್ಯ॒ಪೇಶ॑ಸಾ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪುತ್ರಿಣಾ ಪುತ್ರವಂತೌ ತತ್ರಾಪಿ ಕುಮಾರಿಣಾ ಮೋಡಶವರ್ಷದೇಶೀಯಪುತ್ರವಂತೌ ಹಿರಣ್ಯ-
ವೇಶಸಾ ಹಿರಣ್ಮಯೈರಾಭರಣೈರಲಂಕೃತರೂಪಾನ್ವಭೋಭೌ ತಾ ತೌ ದಂಪತೀ ವಿಶ್ವಂ ಸರ್ವಮಾಯುರಾ-
ಯುಷ್ಯಂ ವ್ಯಶ್ನುತೇ | ವ್ಯಾಪ್ನುತೇ | ಯಜ್ಞೇನ ತಯೋಃ ಪುತ್ರಾದಿಕಂ ಧನಮಾಯುಶ್ಚ ಸಂಭವ-
ತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಕುಮಾರಿಣಾ—ಎಳೆಯ ತಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ | ಪುತ್ರಿಣಾ—ಪುತ್ರ ಪುತ್ರಿಯಿಂದೊಡಗೂಡಿದವರೂ |
ಹಿರಣ್ಯವೇಶಸಾ—ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಅಲಂಕಾರವುಳ್ಳವರೂ ಆದ | ಉಭಾ ತಾ—ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ |
ವಿಶ್ವಂ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಆಯುಃ—ಆಯುಷ್ಯವನ್ನೂ | ವ್ಯಶ್ನುತೇ—ಸುಖದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗುವಂತೆ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮನಿರತರಾದ ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಎಳೆಯ ತಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಪುತ್ರ ಪುತ್ರಿಯಿಂದ
ಒಡಗೂಡಿದವರೂ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಅಲಂಕಾರವುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿ ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ತವಾದ ಆಯುಷ್ಯ ಸುಖದಿಂದ
ಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವಂತೆ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Blessed with youthful and adolescent offspring, and both having
their persons richly ornamented, they pass (happily) their whole life.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವೀತಿಹೋತ್ರಾ ಕೃತದ್ವಸೂ ದಶಸ್ಯಂತಾನ್ವತಾಯ ಕಂ |

ಸಮೂಢೋ ರೋಮುಶಂ ಹತೋ ದೇವೇಷು ಕೃಣುತೋ ದುವಃ ||೯||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವೀತಿಹೋತ್ರಾ | ಕೃತದ್ವಸೂ ಇತಿ ಕೃತಶ್ಚಾವಸೂ | ದಶಸ್ಯಂತಾ | ಅನ್ವತಾಯ | ಕಂ |

ಸಂ | ಉಢಃ | ರೋಮುಶಂ | ಹತಃ | ದೇವೇಷು | ಕೃಣುತಃ | ದುವಃ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವೀತಿಹೋತ್ರಾ ವೀತಿಹೋತ್ರಾ | ವೀತಿಃ ಪ್ರಿಯಕರೋ ಹೋತ್ರಾ ಯಜ್ಞೋ ಯಯೋಸ್ತೌ |
ಅನೇನ ಯಜ್ಞೇನ ತಯೋಃ ಸುಖಾದಿಕಂ ಸಂಭವತಿ | ತಾದೃಶೌ | ಯದ್ವಾ | ವೀತಿಃ ಕಾಂತ್ಯರ್ಥಃ |
ಹೋತ್ರೇತಿ ವಾಜ್ಞಾನು | ಅಸ್ತದ್ವಿಷಯಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಕುರುತಮಿತಿ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಗ್ಗೇವೈಃ ಕಾಮ್ಯಮಾನ-
ಸ್ತುತಿಃ | ಆತ ಏವ ಕಂ ಸ ಖಪ್ರದಂ ಹವೀರೂಪಮನ್ನಂ ದಶಸ್ಯಂತಾ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಾ
ಕೃತದ್ವಸೂ || ತಕಾರೋಪಜನಶ್ಚಾಂದಸಃ || ಯಾಚಮಾನಕೃತಧನೌ | ಪಾತ್ರೇಷೂಪಯುಕ್ತಧನಾ-

ವಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಏವಂವಿಧೌ ದಂಪತೀ ಅಮೃತಾಯಾಮರಣಾಯ ಸಂತಾನಾಭಿವೃದ್ಧಯೇ ರೋಮಶಂ
ರೋಮವಂತಂ ವೃಷಣಮೂಢೋ ಯೋನಿಂ ಚ ಸಂ ಹತಃ | ಸಂಯೋಜಯತ ಇತಿ | ನೈಘನಮನೂ-
ದ್ಯತೇ | ತತಃ ಸಪುತ್ರಾದಿಕೌ ತೌ ದೇವೇಷು ದುವಃ ಸ್ತುತೃನ್ನದಾನರೂಪಾಂ ಪರಿಚರ್ಯಾಂ ಕೃಣುತಃ |
ಕುರುತಃ || ಪಂಚಭಿದಂಪತೀ ಅಸ್ತೂಯೇತಾಂ ||

|| ಪತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೀತಿಹೋತ್ರಾ—ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುವವರೂ | ಕಂ—ಸುಖಕರ
ವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು (ಹವಿಸ್ಸನ್ನು) | ದಶಶ್ಯಂತಾ—ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವವರೂ | ಕೃತದ್ವ್ಯಸೂ—ಯಾಚಿಸಿದ
ಧನವನ್ನು ಹೊಂದುವವರೂ ಆದ ಅದೇ ದಂಪತಿಗಳು | ಅಮೃತಾಯ—ಮರಣರಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವದ
ಕ್ಕೋಸ್ಕರ (ಸಂತಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ) | ರೋಮಶಂ ಉಧಃ ಸಂ ಹತಃ—ಪುತ್ರೋತ್ಪತ್ತಿಗಾಗಿ ರೋಮ
ಯುಕ್ತವಾದ ವೃಷಣಯೋನಿಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದರೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ | ದೇವೇಷು—
ದೇವತೆಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ದುವಃ—ಪೂಜೆಯನ್ನು | ಕೃಣುತಃ—ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುವವರೂ, ಅವರಿಗೆ ಸುಖಕರವಾದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು
ಅರ್ಪಿಸುವವರೂ ಆದ ದಂಪತಿಗಳು ತಾವು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಯಾಚಿಸಿದ ಧನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಂತಾನಾಭಿ
ವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ವಂಶವು ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪುತ್ರಜನನದ ಉದ್ದಿಶ್ಯದಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ರೋಮ
ಯುಕ್ತವಾದ ವೃಷಣಯೋನಿಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ದೇವತೆಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಪೂಜೆ
ಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Offering acceptable sacrifices, obtaining the wealth they solicit,
presenting gratifying (oblations to the gods), for the sake of immortality
enjoying personal union, they (wife and husband) worship the gods.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಶರ್ಮ ಪರ್ವತಾನಾಂ ವೃಣೀಮಹೇ ನದೀನಾಂ |

ಆ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸಚಾಭುವಃ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಶರ್ಮ | ಪರ್ವತಾನಾಂ | ವೃಣೀಮಹೇ | ನದೀನಾಂ |

ಆ | ವಿಷ್ಣೋಃ | ಸಚಾಭುವಃ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏತದಾದಿಷು ದಂಪತ್ಯೋರಾಶಿಷಃ | ಯೆಷ್ಟಾರೋ ವಯಂ ಸರ್ವತಾನಾಂ ಫಲಪುಷ್ಪಸಹಿತ-
ಲತಾಭಿಯುಕ್ತಾನಾಂ ಯಚ್ಛರ್ಮ ಸುಖಂ ತತ್ತೇಷಾಂ ಸ್ಥೈರ್ಯಲಕ್ಷಣಂ ಸುಖಂ ವಾ ನದೀನಾಂ
ಚೋಭಯೇಕಾಲವಾಸಿಭಿರ್ಮುನಿಭಿರ್ಮನುಷ್ಯೈರ್ವಾ ಜಪಾದ್ಯನುಷ್ಠಾನೇ ಕೃತೇ ಯತ್ಸುಖಂ ತಾಸಾಂ
ಭವತ್ಯಿ ತತ್ಸುಖಂ ಏಕತ್ರ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಸಕಲಸದಾರ್ಥಭೋಕ್ತೃತ್ವಲಕ್ಷಣಮನುಷ್ಠಾನಲಕ್ಷಣಂ ಸುಖಮಾ-
ವೃಣೇಮಹೇ | ಸಂಭಜಾಮಹೇ | ಸಚಾಭುವೋ ದೇವೈಃ ಸಹ ಭವತೋ ದೇವಸಹಿತಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋರಸಿ
ಶತ್ರುಹನನಲಕ್ಷಣಂ ಯತ್ಸುಖಂ ತದಸಿ ವಯಮಾ ವೃಣೇಮಹೇ | ಭಾಧಾಭಾವಾದ್ಧವಿಷ್ಣುವಾನೇನ ದೇವೈಃ
ಸಹ ವರ್ತಾಮಹ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಸರ್ವತಾನಾಂ—ಸರ್ವತಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ | ಶರ್ಮ—ಸುಖವನ್ನೂ | ನದೀನಾಂ—ನದಿಗಳಿಗೆ
ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸುಖವನ್ನೂ | ಅ ವೃಣೇಮಹೇ—ನಾವು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ | ಸಚಾಭುವಃ—ದೇವತೆಗಳೊಡ-
ಗೂಡಿದೆ | ವಿಷ್ಣೋಃ—ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದಲೂ | ಅ (ವೃಣೇಮಹೇ)—ತತ್ಸಂಬಂಧವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸರ್ವತಗಳಿಂದ ಫಲಪುಷ್ಪಾದಿರೂಪಗಳಿಂದ ದತ್ತವಾಗುವ ಸುಖವನ್ನೂ ನದಿಗಳಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವ ಸಕಲ
ಸುಖಗಳನ್ನೂ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಸುಖವನ್ನೂ ನಾವು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We solicit the happiness (afforded) by the mountains, the rivers, and
Vishnu, associated (with the gods).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏತು ಪೂಷಾ ರಯಿರ್ಭಗಃ ಸ್ತಸ್ತಿ ಸರ್ವಧಾತಮಃ |

ಉರುರಧ್ವಾ ಸ್ತಸ್ತಯೇ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ಏತು | ಪೂಷಾ | ರಯಿಃ | ಭಗಃ | ಸ್ತಸ್ತಿ | ಸರ್ವಧಾತಮಃ |

ಉರುಃ | ಅಧ್ವಾ | ಸ್ತಸ್ತಯೇ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ರಯಿರ್ಭಗನಾನಾಂ ದಾತಾ ಭಗೋ ಭಜನೀಯಃ ಸರ್ವೈಃ ಸರ್ವಧಾತಮಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಧಾರಯಿತ್ಯು-
ತಮಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಧನಾದಿಭಿಃ ಪೋಷಯಿತ್ಯುತಮಃ ಪೂಷೈತನ್ನಾಮಕೋ ದೇವಃ ಸ್ತಸ್ತಿ ಪ್ಲೇಮೇಣೈತು |

ಅಸ್ಮಾನ್ವತಿ ಗಚ್ಛತು | ತತೋ ಮಾರ್ಗರಕ್ಷಕೇ ಪೂಷಣ್ಯಾಗತೇ ಸತ್ಯುರುರ್ವಿಸ್ತೀರ್ಣೋಽಧ್ವಾ ಮಾರ್ಗಃ
ಸ್ವಸ್ತಯೇಽಸ್ಮಾಕಮನಿನಾಶಾಯ ಭವತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ರಯಿಃ—ಧನಪ್ರದನೂ | ಭಗಃ—ಸರ್ವರಿಗೂ ಪೂಜ್ಯನೂ | ಸರ್ವಧಾತಮಃ—ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಧಾರಕನೂ
ಆದ | ಪೂಷಾ—ಪೂಷದೇವನು | ಸ್ವಸ್ತಿ—ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಕಲ್ಯಾಣವಸ್ತುಗಳೊಡನೆ | ಆ ಏತು—
ದಯಮಾಡಲಿ | ಉರುಃ—ವಿಸ್ತೃತವಾದ | ಅಧ್ವಾ—ಮಾರ್ಗವು | ಸ್ವಸ್ತಯೇ—ನಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ
ತೆರೆಯಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾನಾರ್ಥ ||

ಧನಪ್ರದನೂ, ಸರ್ವರಿಗೂ ಪೂಜ್ಯನೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಧಾರಕನೂ ಆದ ಪೂಷದೇವನು ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ
ಕಲ್ಯಾಣವಸ್ತುಗಳೊಡನೆ ದಯಮಾಡಲಿ. ನಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಮಾರ್ಗವು ತೆರೆಯಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

May the adorable Pushan, the possessor of opulence, the most
benevolent patron to all, come auspiciously ; may a wide path (be open)
for our prosperity.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅರಮತಿರನರ್ವಣೋ ವಿಶ್ವೋ ದೇವಸ್ಯ ಮನಸಾ |

ಆದಿತ್ಯಾನಾಮನೇಹ ಇತ್ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅರಮತಿಃ | ಅನರ್ವಣಃ | ವಿಶ್ವಃ | ದೇವಸ್ಯ | ಮನಸಾ |

ಆದಿತ್ಯಾನಾಂ | ಅನೇಹಃ | ಇತ್ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇವಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಪೂಷಣಮಾಹ | ಅನರ್ವಣಃ | ಅರ್ವಾ ಗಂತವ್ಯಃ | ಶತ್ರುಭಿರಗಂತವ್ಯಸ್ಯಾ-
ಪ್ರತ್ಯುತ್ಸ್ಯ ದೇವಸ್ಯ ದ್ಯೋತಮಾನಸ್ಯ ಪೂಷ್ಣೋ ವಿಶ್ವಃ ಸರ್ವಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಜನೋ ಮನಸಾ ಶ್ರದ್ಧಯಾ
ಭಕ್ತ್ಯೈವಾರಮತಿರಲಂಮತಿಃ ಸರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತುತಿರ್ಭವತಿ | ತಥಾ ಹ್ಯಾದಿತ್ಯಾನಾಮದಿತೇಃ ಪುತ್ರಾಣಾಂ
ದೇವಾನಾಂ ದಾನಮನೇಹ ಇದಸಾಪಮೇವ ಖಲು | ತಸ್ಮಾದನ್ನಾದಿಪ್ರಸ್ತಯೇ ಸ್ತೋತ್ರೈಜನಃ ಪೂಷಣಂ
ಸ್ತೋತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದಿತ್ಯಾನಾಂ—ಅದಿತಿಪುತ್ರರಾದ ಅದಿತ್ಯರಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ದಾನವು | ಅನೇಹ ಇತ್—ಖಂಡಿತ ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ (ಆದುದರಿಂದಲೇ) | ಅನರ್ವಣಃ—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪ್ರತಿಹತನೂ | ದೇವಸ್ಯ—ದೇವತಾತ್ಮನೂ ಆದ ಪೂಷನನ್ನು | ವಿಶ್ವಃ—ಸಕಲಜನವೂ | ಮನಸಾ—ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ | ಅರಮುತಿಃ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅದಿತಿಪುತ್ರರಾದ ಅದಿತ್ಯರಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ದಾನವು ಖಂಡಿತ ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ದಾನಕ್ಕಾಗಿ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪ್ರತಿಹತನೂ, ದೇವತಾತ್ಮನೂ ಆದ ಪೂಷನನ್ನು ಸಕಲಜನವೂ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

All men with (devout) minds are the unwearied (praiser) of the irresistible deity (Pushan), verily the (most) sinless of the Adityas.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ ನೋ ಮಿತ್ರೋ ಅರ್ಯಮಾ ವರುಣಃ ಸಂತಿ ಗೋಪಾಃ |

ಸುಗಾ ಋತಸ್ಯ ಪಂಥಾಃ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ | ನಃ | ಮಿತ್ರಃ | ಅರ್ಯಮಾ | ವರುಣಃ | ಸಂತಿ | ಗೋಪಾಃ |

ಸುಗಾಃ | ಋತಸ್ಯ | ಪಂಥಾಃ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಿತ್ರೋಽರ್ಯಮಾ ವರುಣಃ ಏತೇ ತ್ರಯೋ ದೇವಾ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಗೋಪಾ ಗೋಪಯಿ-
ತಾರೋ ಯಥಾ ಸಂತಿ ಭವಂತಿ ಯೈರ್ವಾರ್ಗೈರ್ವಯಮೇತೈಃ ಪಾಲಯಿತವ್ಯಾ ಭವಾಮ ತ ಋತಸ್ಯ
ಸತ್ಯಭೂತಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಪಂಥಾಃ ಪಂಥಾನಃ ಸುಗಾ ಏಷಾಂ ಸುಗಮನಾ ಭವಂತು | ತೈರಾಗತ್ಯಾ ಸ್ಥಾನ್ಯಜ್ಞ-
ಮಾರ್ಗೇ ಸ್ಥಾಪಯಂತಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಿತ್ರಃ—ಮಿತ್ರನೂ | ವರುಣಃ—ವರುಣನೂ | ಅರ್ಯಮಾ—ಅರ್ಯಮನೂ | ನಃ—ನಮಗೆ |
ಗೋಪಾಃ—ರಕ್ಷಕರಾಗಿ | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ಸಂತಿ—ಆಗಿರುವರೋ (ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ) |
ಋತಸ್ಯ—ಯಜ್ಞದ | ಪಂಥಾಃ—ಮಾರ್ಗವು | ಸುಗಾಃ—ಸುಲಭವಾಗಿ ನಮಗೆ ಲಭಿಸುವಂತಾಗಲಿ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ರೀತಿಯಾದ ಯಜ್ಞ ನಿರ್ವಹಣದಿಂದ ಮಿತ್ರನೂ, ವರುಣನೂ, ಅರ್ಯಮನೂ ನಮಗೆ ರಕ್ಷಕರಾಗಿರುವರೋ ಅಂತಹ ಯಜ್ಞ ನಿರ್ವಹಣದ ಮಾರ್ಗವು ನಮಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Since Mitra, Aryaman and Varuna are our protectors, may the paths of the sacrifice be easily traversed (by them)

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ ವಃ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಗಿರಾ ದೇವಮಿಳೇ ವಸೂನಾಂ |

ಸಪರ್ಯಂತಃ ಪುರುಪ್ರಿಯಂ ಮಿತ್ರಂ ನ ಕ್ಷೇತ್ರಸಾಧಸಂ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ | ವಃ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ | ಗಿರಾ | ದೇವಂ | ಈಳೇ | ವಸೂನಾಂ |

ಸಪರ್ಯಂತಃ | ಪುರುಪ್ರಿಯಂ | ಮಿತ್ರಂ | ನ | ಕ್ಷೇತ್ರಸಾಧಸಂ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇವಾಃ ಪೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಮುಖ್ಯಂ ಪುರತೋಗಂತಾರಂ ನಾ ದೇವಂ ಸ್ವಭಾಸಾ ದೀಪ್ಯಮಾನಮಗ್ನಿಂ ವಸೂನಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತಯೇ ಗಿರಾ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಯಾ ವಾಚೇಳೇ | ಆಹಂ ಸ್ತಾಮಿ | ಕಿಂಚಿ ಸಪರ್ಯಂತೋ ಯುಷ್ಮಾನ್ವರಿಚಿರಂತೋ ಮನುಷ್ಯಾಃ ಪುರುಪ್ರಿಯಂ ಬಹುವಿಧಪ್ರಿಯಂ ಬಹುನಾಮಭಿಮತದಾನೇನ ಪ್ರೀಣಯಿತಾರಂ ನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಸಾಧಸಂ | ಪ್ರಿಯಂತಿ ನಿವಸಂತಿ ಕರ್ಮ-ಕರಣಾರ್ಥಮತ್ರೇತಿ ಕ್ಷೇತ್ರೋ ಯಜ್ಞಃ | ತಸ್ಯ ಸಾಧಕಂ | ಸಾಧನೇ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಮಿತ್ರಂ ನ | ಯಥಾ ಮಿತ್ರಂ ಸುಹೃದನ್ಯಸ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಂ ಕೇದಾರಾದಿಕಂ ಸಾಧಯತಿ ತದ್ವದ್ಯಜ್ಞಸಾಧಕಮಗ್ನಿಂ ವಸುಪ್ರಾಪ್ತಯೇ ಸ್ತುವಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಮುಖ್ಯನೂ | ದೇವಂ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ವಸೂನಾಂ—ಧನದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ | ಗಿರಾ—ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ವಾಕ್ಯಿನಿಂದ | ಈಳೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ಮಿತ್ರಂ ನ—ಸ್ನೇಹಿತನಂತಿರುವವನೂ | ಪುರುಪ್ರಿಯಂ—ಅನೇಕರಿಗೆ ಬೇಕಾದವನೂ | ಕ್ಷೇತ್ರಸಾಧಸಂ—ಯಜ್ಞ ಸಾಧಕನೂ ಆದ ಇದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಸಪರ್ಯಂತಃ—ಮಾನವರು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ (ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅತಿಮುಖ್ಯನೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ವಾಕ್ಯನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸ್ನೇಹಿತನಂತಿರುವವನೂ, ಅನೇಕರಿಗೆ ಬೇಕಾದವನೂ ಯಜ್ಞ ಸಾಧಕನೂ ಆದ ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಮಾನವರು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

I worship the divine Agni, the preceptor of you, (gods), with praise, (for the sake) of riches; the worshippers (cherish him), the bountiful perfecter of the sacrifice, like a friend.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮುಕ್ತೂ ದೇವವತೋ ರಥಃ ಶೂರೋ ವಾ ಪೃತ್ನ ಕಾಸು ಚಿತ್ |

ದೇವಾನಾಂ ಯ ಇನ್ಮನೋ ಯಜಮಾನ ಇಯಕ್ಷತ್ಯಭೀದಯಜ್ವನೋ
ಭುವತ್ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮುಕ್ತು | ದೇವವತಃ | ರಥಃ | ಶೂರಃ | ವಾ | ಪೃತ್ನ | ಕಾಸು | ಚಿತ್ |

ದೇವಾನಾಂ | ಯಃ | ಇತ್ | ಮನಃ | ಯಜಮಾನಃ | ಇಯಕ್ಷತಿ | ಅಭಿ | ಇತ್ | ಅಯಜ್ವನಃ |
ಭುವತ್ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇವವತಃ | ದೇವಾ ಯಷ್ಟವ್ಯತಯಾ ಯಸ್ಯ ಸಂತಿ ಸ ದೇವವಾನ್ | ಸತ್ಯ ರಥೋ ದೇವೈರ್ವತೋ ಮುಕ್ತು ಶೀಘ್ರಂ ದುರ್ಗಮಂ ಮಾರ್ಗಮಪಿ ಪ್ರವಿಶತಿ | ಸರ್ವತ್ರಾಪ್ರತಿಹತಗತಿರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ವೇತಿಶಬ್ದೋಽತ್ರೋಪಮಾನವಾಚೀ | ಯಥಾ ಶೂರೋ ಯೋದ್ಧಾ ಕಾಸು ಚಿತ್ಪುತ್ನ ಪೃತನಾಸು ತದ್ವತ್ | ಯೋ ದೇವಾನಾಂ | ಇದವಧಾರಣೇ | ಮನ ಏವೇಯಕ್ಷತಿ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಪೂಜಯಿತುಮಿಚ್ಛತಿ | ಯದ್ವಾ | ದೇವಾನಾಂ ಮನ ಇಯಕ್ಷತಿ ಹವಿರ್ಭಿಯಷ್ಟಮಿಚ್ಛತಿ | ಸ ಯಜಮಾನೋಽಯಜ್ವನೋ ಯಾಗಮಕುರ್ವತೋ ಜನಾನಭಿ ಭುವತ್ | ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯೇನಾಭಿಭವತ್ಯೇವ || ಇಯಕ್ಷತಿ | ಯಕ್ಷ ಪೂಜಾಯಾಂ | ಯಜ ದೇವಪೂಜಾದಿಷು | ಉಭಯೋರಭ್ಯಾಸಸ್ಯ ಸಂಪ್ರಸಾರಣಂ ಛಾಂದಸಂ | ಪೂರ್ವಸ್ಯ ಸ್ತೋಃ ಸಂಯೋಗಾದ್ಯೋರಿತಿ ಕಕಾರಲೋಪಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಕಾಸು ಚಿತ್ ಹೈತೈ—ಎಂತಹ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಾದರೂ | ಶೂರಃ ವಾ—ಶೂರನು ಮುನ್ನುಗ್ಗುವಂತೆ | ದೇವವತೇ—ದೇವಪೂಜಕನ | ರಥಃ—ರಥವು | ಮಕ್ಕು—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ (ದುರ್ಗಮವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತದೆ) | ಯಃ—ಯಾವ ಪುರುಷನು | ದೇವಾನಾಂ ಇತ್ ಮನಃ—ದೇವತೆಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ | ಇಯೇಕ್ಷತಿ—ಪೂಜಿಸಿ ಹರ್ಷಗೊಳಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವನೋ | ಯಜಮಾನಃ—ಅದೇ ಯಜಮಾನನು | ಅಯಜ್ಞನಃ—ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಜನರನ್ನು | ಅಭಿ ಭುವತ್ ಇತ್—ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ ಇದು ಖಂಡಿತ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಂತಹ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಾದರೂ ಶೂರನು ಮುನ್ನುಗ್ಗುವಂತೆ ದೇವಪೂಜಕನ ರಥವು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ದುರ್ಗಮವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾರು ದೇವತೆಗಳನ್ನೇ ಪೂಜಿಸಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನೋ ಅದೇ ಯಜಮಾನನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಜನರನ್ನು ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

The chariot of the devout worshipper quickly (prevails), as the hero (prevails) in all combats whatever : the celebrator of the sacrifice, who desires to propitiate the mind of the gods, overcomes those who are no sacrificers.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನ ಯಜಮಾನ ರಿಷ್ಯಸಿ ನ ಸುನ್ವಾನ ನ ದೇವಯೋ |

ದೇವಾನಾಂ ಯ ಇನ್ಮನೋ ಯಜಮಾನ ಇಯೇಕ್ಷ್ಯತ್ಯಭೀದಯಜ್ಞನೋ
ಭುವತ್ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನ | ಯಜಮಾನ | ರಿಷ್ಯಸಿ | ನ | ಸುನ್ವಾನ | ನ | ದೇವಯೋ ಇತಿ ದೇವಯೋ |

ದೇವಾನಾಂ | ಯಃ | ಇತ್ | ಮನಃ | ಯಜಮಾನಃ | ಇಯೇಕ್ಷತಿ | ಅಭಿ | ಇತ್ | ಅಯಜ್ಞನಃ |
ಭುವತ್ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಯಜಮಾನ ಯೋ ಭವಾನ್ ದೇವಾನಾಂ ಮನ ಇಯೇಕ್ಷತಿ ಸ ತ್ವಂ ನ ರಿಷ್ಯಸಿ | ವಿನಷ್ಟೋ ವೇ ಭವಸಿ | ಕಿಂತು ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಭಿರ್ವರ್ಧಸೇ | ಹೇ ಸುನ್ವಾನ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವನ್ ಯಃ

ಸುನ್ವಂಸ್ತೇಷಾಂ ಮನ ಇಯೇಕ್ಷತಿ ಸ ತ್ವಮಸಿ ನ ರಿಷ್ಯಸಿ | ಹೇ ದೇವಯೋ ದೇವಾನ್ ಕಾವಯಮಾನ
ಯೋ ದೇವಾನಿಯೇಕ್ಷತಿ ತಾದ್ಯಶಸ್ತ್ವಮಸಿ ನ ರಿಷ್ಯಸಿ | ಕಿಂತು ಧನಾದಿಭಿರ್ವರ್ಧಸೇ | ದೇವಾನಾಂ
ಮನೋ ಯೋ ಯಜಮಾನೋ ಯಷ್ಟುಮಿಚ್ಛತಿ ಸ ಯಾಗಮಕುರ್ವತೋ ಜನಾನಭಿಭವತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಜಮಾನ—ಎಲೈ ಯಜ್ಞಕರ್ತನೇ | ಯಃ—ಯಾವ ನೀನು | ದೇವಾನಾಂ—ದೇವತೆಗಳ |
ಮನಃ—ಮನಸ್ಸನ್ನು | ಇಯೇಕ್ಷತಿ—ಪೂಜಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ ನೀನು | ನ ರಿಷ್ಯಸಿ—ನಾಶವನ್ನು
ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ | ಸುನ್ವಾನ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಎಲೈ ಯಜಮಾನನೇ | ನ—ನನಗೆ ನಾಶವಿಲ್ಲ |
ದೇವಯೋ—ಎಲೈ ದೇವಪೂಜಕನೇ | ನ—ನೀನು ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ | (ಸಃ) ಯಜಮಾನಃ—
ಅದೇ ಯಜಮಾನನು | ಅಯೇಜ್ಞನಃ—ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಜನರನ್ನು | ಅಭಿ ಭುವತ್ ಇತ್—ಖಂಡಿತ
ವಾಗಿಯೂ ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಯಜ್ಞಕರ್ತನೇ, ಯಾವ ನೀನು ದೇವತೆಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ
ನೀನು ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಎಲೈ ಯಜಮಾನನೇ, ನನಗೆ ನಾಶವಿಲ್ಲ.
ಎಲೈ ದೇವಪೂಜಕನೇ, ನೀನು ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರು ದೇವತೆಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಪೂಜಿಸಿ ಹರ್ಷ
ಗೊಳಿಸುವನೋ ಅದೇ ಯಜಮಾನನು ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಜನರನ್ನು ಖಂಡಿತ ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Devoted to the gods, pouring out to them libations, you, worshipper,
shall not perish : the celebrator of the sacrifice, who desires to propitiate the
mind of the gods, overcomes those who are no sacrificers.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಕಿ॑ಷ್ವಂ ಕರ್ಮ॑ಣಾ ನಶ॒ನ್ಮ ಪ್ರ ಯೋ॑ಷ॒ನ್ಮ ಯೋ॑ಷತಿ |

ದೇ॒ವಾ॒ನಾಂ ಯ ಇ॒ನ್ಮನೋ॑ ಯಜ॑ಮಾನ ಇಯೇ॑ಕ್ಷತ್ಯಭಿ॑ದಯ॑ಜ್ವನೋ
ಭುವ॑ತ್ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಕಿ॑ಃ | ತಂ | ಕರ್ಮ॑ಣಾ | ನಶ॒ತ್ | ನ | ಪ್ರ | ಯೋ॑ಷ॒ತ್ | ನ | ಯೋ॑ಷತಿ |

ದೇ॒ವಾ॒ನಾಂ | ಯಃ | ಇತ್ | ಮನಃ॑ | ಯಜ॑ಮಾನಃ | ಇಯೇ॑ಕ್ಷತಿ | ಅ॒ಭಿ | ಇತ್ | ಅಯೇ॑ಜ್ವನಃ |
ಭುವ॑ತ್ || ೧೭ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಯೋ ಯಜಮಾನೋ ದೇವಾನಾಂ ಮನೋ ಯಷ್ಟಮಿಚ್ಛತಿ ತಂ ನಕಿರ್ನ ಕಶ್ಚಿದಪಿ ನಶತ್ |
 ಸ್ವಕೀಯೇನ ಕರ್ಮಣಾ ನ ವ್ಯಾಪ್ನೋತಿ | ನಶತಿರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಕರ್ಮಾ | ಕಿಂಚ ಸ ಯಷ್ಟಾ ನ ಪ್ರ ಯೋಷತ್ |
 ಸ್ವಸ್ಮಾತ್ಸ್ಥಾನಾನ್ನ ವಿಭಕ್ತಃ ಪೃಥಕ್ಕೃತೋ ನ ಭವತಿ | ಕಿಂಚ ನ ಯೋಷತಿ | ಪುತ್ರಾದಿಭಿರ್ಧನಾದಿಭಿಶ್ಚ
 ನ ವಿಭಕ್ತೋ ಭವತಿ || ಯು ಮಿತ್ರಣಾಮಿತ್ರಣಯೋರಿತ್ಯಸ್ಯೋಭಯತ್ರ ಲೇಟ್ಕಡಾಗಮಃ || ಶಿಷ್ಟಂ
 ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನು | ದೇವಾನಾಂ—ದೇವತೆಗಳ | ಮನಃ ಇತ್—ಮನಸ್ಸನ್ನೇ
 ಉದ್ದೇಶಿಸಿ | ಇಯೇಕ್ಷತಿ—ಸಂತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವನೋ | ತಂ—ಆ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ಕರ್ಮಣಾ—ತನ್ನ
 ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ | ನಕಿಃ—ಯಾರೂ ಕೂಡ | ನಶತ್—ಆಕ್ರಮಿಸಲಾರರು | ನ ಪ್ರ ಯೋಷತ್—ಅಂತಹ
 ಯಜಮಾನನು ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟನಾಗುವುದಿಲ್ಲ | ನ ಯೋಷತಿ—ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ವಿಯುಕ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ | (ಸಃ)
 ಯಜಮಾನಃ—ಅದೇ ಯಜ್ಞಕರ್ತನು | ಅಯೇಷ್ವನಃ—ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಜನರನ್ನು | ಅಭಿ ಭುವತ್
 ಇತ್—ಖಂಡಿತ ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ದೇವತೆಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವನೋ ಆ ಯಜಮಾನ
 ನನ್ನು ಯಾರೂ ಆಕ್ರಮಿಸಲಾರರು. ಅವನು ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ವಿಯುಕ್ತ
 ನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಯಜ್ಞಕರ್ತನು ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಜನರನ್ನು ಖಂಡಿತ ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

No one obstructs him by his acts, he is never driven (from his station),
 he is never separated (from his family): the celebrator of the sacrifice, who
 desires to propitiate the mind of the gods, overcomes those who are no
 sacrificers.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸದತ್ರ ಸುವೀರ್ಯಮುತ ತ್ಯದಾಶ್ವಶ್ಚೈಂ |

ದೇವಾನಾಂ ಯ ಇನ್ಮನೋ ಯಜಮಾನ ಇಯೇಕ್ಷತ್ಯಭೀದಯಜ್ವನೋ
 ಭುವತ್ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸತ್ | ಅತ್ರ | ಸುವೀರ್ಯಂ | ಉತ | ತೈತ್ | ಅಶ್ವಶ್ಚಂ |

ದೇವಾನಾಂ | ಯಃ | ಇತ್ | ಮನಃ | ಯಜಮಾನಃ | ಇಯಕ್ಷತಿ | ಅಭಿ | ಇತಿ | ಆಯಜ್ವನಃ |
ಭುವತ್ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ಯಜಮಾನೋ ದೇವಾನಾಂ ಮನೋ ಯಷ್ಟುಮಿಚ್ಛತಿ ಅತ್ರಾಸ್ತಿನೈಜಮಾನೇ ಸುವೀರ್ಯಂ
ಶೋಭನವೀರ್ಯೋಪೇತಂ ಪುತ್ರಾದಿಕಮಸತ್ | ಭವತ್ಯೇವ | ಉತಾಪಿ ಚಾಶ್ವಶ್ಚಮಾಶುಗಮನಾಶ್ವ-
ಸಂಘಯುಕ್ತಂ ತೈತ್ತದ್ಧನಾದಿಕಂ ತಸ್ತಿನೈಜಮಾನೇ ಭವತಿ | ದೇವಾನಾಂ ಮನೋ ಯೋ ಜನೋ
ಹವಿರ್ಭಯಷ್ಟುಮಿಚ್ಛತಿ ಯದ್ವಾ ಪೂಜಯಿತುಮಿಚ್ಛತಿ ಸ ಜನೋಽಯಜ್ವನಃ ಸರ್ವಾನಭಿಭವತ್ಯೇವ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನು | ದೇವಾನಾಂ—ದೇವತೆಗಳ | ಮನ ಇತ್—ಮನಸ್ಸನ್ನೇ |
ಇಯಕ್ಷತಿ—ಪೂಜಿಸಿ ಸಂತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವನೋ | ಅತ್ರ—ಅದೇ ಯಜಮಾನನಲ್ಲಿ | ಸುವೀರ್ಯಃ—ಉತ್ತಮ
ವಾದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಪುತ್ರಾದಿಗಳು | ಅಸತ್—ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಾರೆ | ಉತ—ಮತ್ತು | ತೈತ್—
ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ | ಅಶ್ವಶ್ಚಂ—ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಯಾದ ಅಶ್ವಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಧನವೂ ಇರುತ್ತದೆ | (ಸಃ)
ಯಜಮಾನಃ—ಅದೇ ಯಜಮಾನನು | ಆಯಜ್ವನಃ—ಕರ್ಮರಹಿತರನ್ನು | ಅಭಿ ಭುವತ್ ಇತ್—
ಖಂಡಿತ ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ದೇವತೆಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಪೂಜಿಸಿ ಸಂತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೋ ಅದೇ ಯಜಮಾನನಲ್ಲಿ
ಉತ್ತಮವಾದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಪುತ್ರಾದಿಗಳು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಯಾದ ಅಶ್ವಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಧನವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಯಜಮಾನನು ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಜನರನ್ನು ಖಂಡಿತ
ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

To him in this life is a valiant progeny, to him are swift herds of
horses; the celebrator of the sacrifice, who desires to propitiate the mind
of the gods, overcomes those who are no sacrificers.

ವೇದಾರ್ಥಸ್ಯ ಪ್ರಕಾಶೇನ ತನೋ ಹಾದ್ರಂ ನಿವಾರಯನ್ |

ಪುಮರ್ಥಾಂಶ್ಚ ತುರೋ ದೇಯಾದ್ವಿದ್ಯಾತಿರ್ಥಮಹೇಶ್ವರಃ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಜಾಧಿರಾಜ ಪರಮೇಶ್ವರ ವೈದಿಕಮಾರ್ಗಪ್ರವರ್ತಕ ಶ್ರೀ ವೀರಬುಕ್ಕ ಭೂಪಾಲಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ-

ಧುರಂಧರೇಣ ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯೇಣ ವಿರಚಿತೇ ಮಾಧವೀಯೇ ವೇದಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶೇ

ಋಕ್ಸಂಹಿತಾಭಾಷ್ಯೇ ಷಷ್ಠಾಷ್ಟಕೇ ದ್ವಿತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ

|| ಓಂ ತತ್ಸತ್ ||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಸಹಿತವೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾನುವಾದಯುತವೂ ಆದ ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ

ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾದುದು.

ಯದಕ್ಷರಪದಭ್ರಷ್ಟಂ ಮಾತ್ರಾಹೀನಂ ತು ಯದ್ಭವೇತ್ |

ತತ್ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ದೇವ ವಾಗೀಶ್ವರ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ||

|| ಶುಭಂ ಭೂಯಾತ್ ||

|| ಮಂಗಳಂ ||

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಗಣಃ ಧಿಪತಯೇ ನಮಃ ॥

ವಾಗೀಶಾದ್ಯಾಃ ಸುಮನಸಃ ಸರ್ವಾರ್ಥಾನಾಮುಪಕ್ರಮೇ |
ಯಂ ನತ್ವಾ ಕೃತಕೃತ್ಯಾಃ ಸ್ಯುಸ್ತಂ ನಮಾಮಿ ಗಜಾನನಂ ||
ಯಸ್ಯ ನಿಶ್ಚಿಸಿತಂ ವೇದಾ ಯೋ ವೇದೇಭ್ಯೋಽಖಿಲಂ ಜಗತ್ |
ನಿರ್ಮಮೇ ತಮಹಂ ವಂದೇ ವಿದ್ಯಾತಿರ್ಥಮಹೇಶ್ವರಂ ||
ವೇದಃ ಶಿವಃ ಶಿವೋ ವೇದೋ ವೇದಾಧ್ಯಾಯಾ ಸದಾಶಿವಃ |
ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ವೇದಮೇವ ಸದಾ ಜಪೇತ್ ||

ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯ ಸಹಿತಾ

ಋಗ್ವೇದ ಸಂಹಿತಾ

(ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾರ್ಥಾನುವಾದವಿವರಣೆ ಸಹಿತವಾಗಿ)

॥ ಷಷ್ಠ್ಯಾಂಶ್ಚ ಕೇ ತೃತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಅಥ ಷಷ್ಠ್ಯಾಂಶ್ಚ ತೃತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯ ಆರಭ್ಯತೇ || ಪ್ರ ಕೃತಾನೀತಿ ತ್ರಿಂಚದೃಚಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ | ತತ್ರೇಯಮನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಪ್ರ ಕೃತಾನಿ ತ್ರಿಂಶನ್ವೇಧಾತಿಥಿರಿತಿ | ಕಾಣ್ವೋ ಮೇಧಾತಿಥಿ-
ರ್ಯುಷಿಃ | ಪರಂ ಗಾಯತ್ರಂ ಪ್ರಾಗ್ವತ್ಸಪ್ರೇರಿತಿ ಪರಿಭಾಷಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ | ಅನಾದೇಶಪರಿ-
ಭಾಷಯೇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ || ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲೈಃ ಗಾಯತ್ರೈಶ್ಚಾತೀತಾನೇತತ್ಸೂಕ್ತಂ | ತಥೈವ
ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಶೌನಕೇನ ಸೂತ್ರಿತಂ | ಪ್ರ ಕೃತಾನ್ಯೈಜೀಷಿಣ ಆ ಘಾ ಯೇ ಅಗ್ನಿಮಿಂಧತೇ |
ಐ. ಅ. ೫-೨-೩ | ಇತಿ || ಆತಿರಾತ್ರೇ ಪ್ರಥಮೇ ಪರ್ಯಾಯೇ ಮೈತ್ರಾವರುಣಶಸ್ತ್ರೇ ಪ್ರ ಕೃತಾನೀತಿ
ತ್ಯಚೋಽನುರೂಪಃ | ಸೂತ್ರಿತಂ ಚ | ಪ್ರ ವ ಇಂದ್ರಾಯ ಮಾದನಂ ಪ್ರ ಕೃತಾನ್ಯೈಜೀಷಿಣಃ | ಅ. ೬-೪ |

ಇತಿ || ತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಶಸ್ತ್ರೇ ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾಯೇತ್ಯಾದ್ಯಾಃ ಪಂಚದಶರ್ಚಃ | ಸೂಕ್ತ್ರೇ ಹಿ | ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾಯಾ ವೋ ಧೃಷದಿತಿ ಪಂಚದಶ | ಅ. ೬-೪ | ಇತಿ || ದಶಮೇಽಹನಿ ಪ್ರತಃಸವನೇಽಚ್ಛಾವಾಕ-
ವಾದೇ ಪತ್ನೀಯಜಮಾನಸ್ಥಾನೇ ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾಯೇತಿ ತೃಚಃ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾಯಾ
ವೋ ಧೃಷದಿತಿ ತೃಚಾ | ಅ. ೮-೧೨ | ಇತಿ || ಅಹಿನಾಂತರ್ಗತಸ್ಯಾತಿರಾತ್ರಸ್ಯ ಪ್ರಥಮೇ ಪರ್ಯಾಯೇ
ಹೋತುಃ ಸನ್ಯ ಇದುಪ ಗಾಯತೇತ್ಯನುರೂಪಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಈಗ ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾನಿ
ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು
ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾನಿ ತ್ರಿಂಶನ್ನೇಧಾತಿಥಿಃ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ
ಮೇಧಾತಿಥಿಃ ಕಾಣ್ಕುಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಸ್ಸು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿ
ಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರ ಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವು
ದೆಂದು ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾನ್ಯುಜೀಷಿಣ ಅ ಘಾಯೇ ಅಗ್ನಿಮಿಂಧಕೇ ಎಂಬ
ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಅ. ೫-೨-೩) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು. ಅತಿರಾತ್ರವೆಂಬ ಯಾಗದ ಪ್ರಥಮ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ
ಮೈತ್ರಾವರುಣನೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪಠಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾನಿ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಮೂರು ಋಕ್ಕು
ಗಳನ್ನು ಅನುರೂಪತ್ವಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಪ್ರತಿ ವ ಇಂದ್ರಾಯ ಮಾದನಂ
ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾನ್ಯುಜೀಷಿಣಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೬-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ
ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾಯಾ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಹದಿನೈದು ಋಕ್ಕುಗಳ (೪-೧೮) ವಿನಿಯೋಗ
ವಿರುವುದೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನ ಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾಯಾ ವೋ ಧೃಷದಿತಿ ಪಂಚದಶ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ
(ಅ. ೬-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಯಾಗದ ಹತ್ತನೆಯ ದಿನದ ಪ್ರತಃಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಛಾವಾಕನೆಂಬ
ಋತ್ವಿಜನು ಪತ್ನೀಯಜಮಾನರ ಪರವಾಗಿ ಪಠಿಸುವ ಋಕ್ಕಿಗಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾಯಾ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಮೂರು
ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು (೪-೬ ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು) ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾಯಾ ವೋ
ಧೃಷದಿತಿ ತೃಚಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೮-೧೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಅತಿರಾತ್ರವೆಂಬ ಯಾಗದಲ್ಲಿ
ಪಠಿಸುವ ಅಹಿನಸೂಕ್ತದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೋತೃವೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಸನ್ಯ ಇದುಪ ಗಾಯತ
ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು (೧೬-೧೯ ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು) ಅನುರೂಪತ್ವಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು
ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೨

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೩೨ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೧, ೨, ೩, ೪, ೫, ೬ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಪಂಖ್ಯ—೩೦ ||

|| ಋಷಿಃ—ಮೇಧಾತಿಥಿಃ ಕಾಣ್ಕುಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಛಂದಃ—ಗಾಯತ್ರೀ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ ಕೃತಾನ್ಯೈಜೀಷಿಣಃ ಕಣ್ವಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಗಾಥಯಾ |

ಮದೇ ಸೋಮಸ್ಯ ವೋಚತ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ಕೃತಾನಿ | ಯಜೀಷಿಣಃ | ಕಣ್ವಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ಗಾಥಯಾ |

ಮದೇ | ಸೋಮಸ್ಯ | ವೋಚತ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಕಣ್ವಾಃ ಯಜೀಷಿಣ ಯಜೀಷವತಃ ಸೋಮಸ್ಯ ಕೃತಾನಿ ಕರ್ಮಾಣೀಂದ್ರಸ್ಯ ಗಾಥ-
ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ವಾಚಾ ಮದೇಸ್ಯ ಮದೇ ಸಂಜಾತೇ ಸತಿ ಪ್ರ ವೋಚತ | ಪ್ರಬ್ರೂತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಕಣ್ವಾಃ—ಎಲೈ ಕಣ್ವಗೋತ್ರದ ಋಷಿಗಳೇ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನಿಗೆ | ಮದೇ—ಸೋಮಪಾನದಿಂದ
ಹರ್ಷವುಂಟಾದಾಗ | ಯಜೀಷಿಣಃ—ಒಂದು ಬಾರಿ ಜಜ್ಜಿ ಹಿಂಡಿದ ಸೋಮಲತೆಗಳಿಂದ ಮತ್ತೆ ಹಿಂಡಿದ |
ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮರಸದ | ಕೃತಾನಿ—ಹರ್ಷಕಾರಿತ್ವಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು | ಗಾಥಯಾ | ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ
ವಾಕ್ಯದಿಂದ | ಪ್ರವೋಚತ—ಪ್ರಶಂಸೆಮಾಡಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಕಣ್ವಗೋತ್ರೋದ್ಭವರಾದ ಋಷಿಗಳೇ, ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ಹರ್ಷವುಂಟಾದಾಗ ಹಿಂದೆ
ಜಜ್ಜಿ ಹಿಂಡಿದ ಸೋಮಲತೆಗಳಿಂದಲೇ ಮತ್ತೆ ಇನ್ನೊಂದಾವರ್ತಿ ಜಜ್ಜಿ ತೆಗೆದ ಸೋಮರಸದ ಗುಣಾತಿಶಯಗಳನ್ನು
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸೆಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Celebrate with songs the great deeds of Indra, the drinker of the
stale Soma, when in his exhilaration.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಯಜೀಷಿಣಃ ಸೋಮಸ್ಯ—ಯಜೀಷವೆಂದರೆ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ತೆಗೆದ ಮೇಲೆ ಉಳಿದ ಸಿವೈ
ಯಂತಿರುವ ಜಜ್ಜಿದ ಲತೆಗಳು. ಕೃತೀಯಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದಾವರ್ತಿ ಜಜ್ಜಿದ ಲತೆಗಳಿಂದಲೇ ಪುನಃ ಜಜ್ಜಿ
ಸಿಕ್ಕುವ ರಸದ ಜತೆಗೆ ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ಯವಧಾನ್ಯದ ಹಿಟ್ಟು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದನ್ನು ಬೆರಸಿ

ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವರು. ಆದುದರಿಂದ ತೃತೀಯಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಧವಾದ ಸೋಮರಸದಿಂದ ಇಂದ್ರನು ಹರ್ಷಿತನಾದಾಗ ಆ ಸೋಮರಸದ ಹರ್ಷ (ಮದ) ವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಗುಣಾತಿಶಯಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸೆಮಾಡಿ ಎಂದು ಋಷಿಯು ತನ್ನ ವಂಶದವರಾದ ಕಣ್ವಗೋತ್ರದ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಹೇಳಿರುವನು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಃ ಸೃಬಿಂ॑ದ॒ಮನ॑ರ್ಶನಿಂ॒ ಪಿಪ್ರು॑ಂ ದಾ॒ಸಮ॑ಹೀಶುವಂ॑ ।

ವಧೀ॑ದುಗ್ರೋ ರಿ॒ಣನ್ ಪಃ॑ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಸೃಬಿ॑ದಂ | ಅನ॑ರ್ಶನಿಂ | ಪಿಪ್ರು॑ಂ | ದಾ॒ಸಂ | ಅಹೀ॑ಶುವಂ ।

ವಧೀ॑ತ | ಉಗ್ರಃ | ರಿ॒ಣನ್ | ಅಪಃ॑ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯ ಇಂದ್ರ ಉಗ್ರ ಉದ್ಗೂರ್ಣಸ್ತೇಜಸ್ವೀ ನಾ ಸೋಮಃ ಉದಕಾನಿ ರಿಣನ್ ಪ್ರೇರಯನ್ ಸೃಬಿಂದನಾಮಕಂ ಶತ್ರುಮನರ್ಶನಿಮನರ್ಶನಿನಾಮಕಂ ಪಿಪ್ರುಂ ಪಿಪ್ರುನಾಮಕಂ ಚ ದಾಸಂ ಅಹೀಶುವಂ ಚ ಶತ್ರುಂ ವಧೀತ್ | ಅವಧೀತ್ | ಜಘಾನ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಉಗ್ರಃ—ಉಗ್ರನೂ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆಗಿರುವನೋ ಆ ಇಂದ್ರನೇ ಅಪಃ—ಉದಕಗಳನ್ನು | ರಿಣನ್—ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಾ | ಸೃಬಿಂದಂ—ಸೃಬಿಂದನೆಂಬ ಶತ್ರುವನ್ನೂ | ಅನರ್ಶನಿಂ—ಅನರ್ಶನಿ ಎಂಬುವನನ್ನೂ | ಪಿಪ್ರುಂ—ಪಿಪ್ರು ಎಂಬುವನನ್ನೂ | ದಾಸಂ—ದಾಸನನ್ನೂ | ಅಹೀಶುವಂ—ಅಹೀಶುವನೆಂಬುವನನ್ನೂ | ವಧೀತ್—ಕೊಂದನು.

|| ಛಾಂದಸ್ ||

ಕ್ರೂರನೂ, ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು ಅತಿಯಾಗಿ ವೃಷ್ಟ್ಯದಕಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಸೃಬಿಂದ, ಅನರ್ಶನಿ, ಪಿಪ್ರು, ದಾಸ, ಅಹೀಶುವ ಎಂಬ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಂದನು.

English Translation.

The fierce (deity) who, liberating the waters, has slain Sribinda, Anarshani, Pipru and the slave Ahishuva.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನ್ಯ^೧ಬು^೨ದಸ್ಯ^೩ | ವಿ^೪ಷ್ವ^೫ಪಂ^೬ | ವ^೭ಷ್ವಾ^೮ಣಂ^೯ | ಬೃ^{೧೦}ಹತ^{೧೧}ಸ್ತಿ^{೧೨}ರ |

ಕೃ^{೧೩}ಷೇ^{೧೪} | ತದಿ^{೧೫}ಂದ್ರ^{೧೬} | ಪೌ^{೧೭}ಂಸ್ಯಂ^{೧೮} || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಿ | ಅ^೧ಬು^೨ದಸ್ಯ^೩ | ವಿ^೪ಷ್ವ^೫ಪಂ^೬ | ವ^೭ಷ್ವಾ^೮ಣಂ^೯ | ಬೃ^{೧೦}ಹತಃ | ತಿರ |

ಕೃ^{೧೩}ಷೇ | ತತ್ | ಇಂದ್ರ | ಪೌಂಸ್ಯಂ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಬೃಹತೋ ಮಹತೋಽಬುದಸ್ಯ ಮೇಘಸ್ಯ ವಷ್ವಾಣಮುದಕಸ್ಯ ವಾರಕಂ
ವಿಷ್ವಪಂ ಸ್ಥಾನಂ ನಿ ತಿರ | ವಿಧ್ಯ | ತತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ಪೌಂಸ್ಯಂ ವ್ರತಂ ಚ ಕೃಷೇ | ಕುರು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಬೃಹತಃ—ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದಾದ | ಅಬುದಸ್ಯ—ಮೇಘದ |
ವಷ್ವಾಣಂ—ಉದಕವನ್ನು ತಡೆದಿರುವ | ವಿಷ್ವಪಂ—ಸ್ಥಾನವನ್ನು | ನಿ ತಿರ—ಒಡೆದುಹಾಕು | ತತ್—
ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ | ಪೌಂಸ್ಯಂ—ಆ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯವನ್ನು | ಕೃಷೇ—ಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿ ಹರಡಿ ಉದಕವನ್ನು ಸುರಿಸದೆ ತಡೆದಿರುವ ಮೇಘವನ್ನು ಸೀಳಿ ವೃಷ್ಟಿ
ಯನ್ನು ಸುರಿಸು. ಈ ಸಾಹಸಕೃತ್ಯವನ್ನು ನೀನೇ ಮಾಡು.

English Translation.

Pierce the rain-holding domain of the vast Arbuda : achieve, Indra,
this manly exploit.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ^೧ತಿ^೨ ಶ್ರು^೩ತಾಯ^೪ | ವೋ^೫ | ಧೃ^೬ಷ್ಠ^೭ತ್ಪೂ^೮ರ್ಣಾ^೯ಶಂ^{೧೦} | ನ | ಗಿ^{೧೧}ರೇ^{೧೨}ರಥಿ^{೧೩} |

ಹು^{೧೪}ವೇ^{೧೫} | ಸು^{೧೬}ಶಿ^{೧೭}ಪ್ರ^{೧೮}ಮೂ^{೧೯}ತಯೇ^{೨೦} || ೪ ||

|| ಪದಸಾಠಃ ||

ಪ್ರತಿ | ಶ್ರುತಾಯ | ವಃ | ಧೃಷತ್ | ತೂರ್ಣಾಶಂ | ನ | ಗಿರೀಃ | ಅಧಿ |

ಹುವೇ | ಸುಶಿಪ್ರಂ | ಊತಯೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸ್ತೋತಾರಃ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಶ್ರುತಾಯ ಸ್ತುತೀನಾಂ ಶ್ರವಣಾಯ ರಕ್ಷಣಾಯ ಚ
ಧೃಷಚೈತ್ರೋನ್ ಧೃಷಂತಂ ಸುಶಿಪ್ರಂ ಸುಹನುಮಿಂದ್ರಂ ಪ್ರತಿ ಹುವೇ | ಹ್ವಯಾಮಿ | ತೂರ್ಣಾಶಂ ನ
ಯಥಾ ಘರ್ಷೇಭಿತಶ್ಚಃ ಪುಮಾಂಸ್ತೂರ್ಣಾಶಮುದಕಂ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ಯಃ | ತೂರ್ಣಾಶಮುದಕಂ
ಭವತಿ ತೂರ್ಣಮಶ್ನುತೇ | ನಿ. ೫-೧೬ | ಇತಿ | ಗಿರೀರಧಿ ಮೇಘಂ ಪ್ರತಿ ಹ್ವಯತಿ | ಪರ್ವತೋ
ಗಿರಿರಿತಿ ಮೇಘನಾಮಸು ಸಾರಾತ್ | ತದ್ವದಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರಜನರೇ) ಗಿರೀಃ ಅಧಿ—ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಸಂತಪ್ತರಾದ ಜನರು ಮೇಘದಿಂದ |
ತೂರ್ಣಾಶಂ ನ—ಉದಕವನ್ನು ಬಯಸುವಂತೆ | ಧೃಷತ್—ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನೂ | ಸುಶಿಪ್ರಂ—ಆಕರ್ಷಕ
ವಾದ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಶ್ರುತಾಯ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಕೇಳುವ
ದಕ್ಕಾಗಿಯೂ | ಅವಸೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ | ಪ್ರತಿ ಹುವೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರಜನರೇ, ಬೇಸಿಗೆಯ ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಬಳಲಿದ ಜನರು ಮೇಘದಿಂದ ಉದಕವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸು
ವಂತೆ, ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನೂ, ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ ನಿಮ್ಮ ಸ್ತುತಿ
ಗಳನ್ನು ಕೇಳುವದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I invoke the victorious handsome-jawed Indra for your protection,
and to hear (your praises), as (a traveller invokes) the water from the cloud.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ತೂರ್ಣಾಶಂ—ತೂರ್ಣಾಶವೆಂದರೆ ಉದಕವು. ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಯಾಸ್ಯರು ಅರ್ಥವಿವರಣೆಮಾಡಿಡಾರೆ—

ತೂರ್ಣಾಶಂ | ತೂರ್ಣಾಶಮುದಕಂ ಭವತಿ ತೂರ್ಣಮಶ್ನುತೇ | ತೂರ್ಣಾಶಂ ನ ಗಿರೀರಧಿ

ಇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ |

(ನಿ. ೫-೧೬)

ತೂರ್ಣಾಶವೆಂದರೆ ಉದಕವು ಈ ಉದಕವು ವೇಗವಾಗಿ ಹರಿಯುವುದು ಅಥವಾ ಬೇಗನೆ ಸುತ್ತಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಹರಡಿ
ಕೊಳ್ಳುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ತೂರ್ಣಾಶವೆಂದರೆ ಉದಕವು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತೂರ್ಣಾಶಂ ನ ಗಿರೀರಧಿ ಎಂಬ
ಶ್ರುತಿನಾಕೃತ ಉದಾಹರಣೆಯೂ ಇರುವುದು.

ತೋರ್ಣಾಶಂ—ಉದಕಂ | ತೋರ್ಣಾಶವೆಂದರೆ ಉದಕವು. ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಯಾಸ್ಕರು—ತೋರ್ಣಾಶ-
ಮುದಕಂ ಭವತಿ ತೋರ್ಣಮಶ್ನುತೇ (ನಿ. ೫-೧೬) ಎಂದು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ತೋರ್ಣವೆಂದರೆ
ಬೇಗನೆ. ಬೇಗನೆ ತಿನ್ನುವುದರಿಂದ ಎಂದರೆ ಘಟ್ಟಿಯಾದ ಆಹಾರದಂತೆ ಆಗಿದು ತಿನ್ನಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲದೆ
ಸುಲಭವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡಬಹುದಾದ್ದರಿಂದ ಉದಕಕ್ಕೆ ತೋರ್ಣಾಶವೆಂದು ಹೆಸರು ಎಂದಭಿಪ್ರಾಯವು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ಗೋರಶ್ಚ ಸ್ಯ ವಿ ವ್ರಜಂ ಮಂದಾನಃ ಸೋಮ್ಯೇಭ್ಯಃ |

ಪುರಂ ನ ಶೂರ ದರ್ಷಸಿ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ಗೋಃ | ಅಶ್ವಸ್ಯ | ವಿ | ವ್ರಜಂ | ಮಂದಾನಃ | ಸೋಮ್ಯೇಭ್ಯಃ |

ಪುರಂ | ನ | ಶೂರ | ದರ್ಷಸಿ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶೂರೇಂದ್ರ ಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧಸ್ತ್ವಂ ಮಂದಾನೋ ಮೋದಮಾನೋ ಗೋರಶ್ಚ ಸ್ಯ ಚ ವ್ರಜಂ
ನಿವಾಸಸ್ಥಾನಂ ಸೋಮ್ಯೇಭ್ಯಃ ಸೋಮಾರ್ಹೇಭ್ಯಃ ಪುರಂ ನ ಶತ್ರುಣಾಂ ನಗರಮಿವ ವಿ ದರ್ಷಸಿ |
ವಿವೃತದ್ವಾರಂ ಕರೋಷಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು | ಮಂದಾನಃ—ನಮ್ಮ
ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಹರ್ಷಿತನಾಗಿ | ಸೋಮ್ಯೇಭ್ಯಃ—ನಿನಗಾಗಿ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ನಮಗಾಗಿ |
ಪುರಂ ನ—ಶತ್ರುಗಳ ಪಟ್ಟಣಗಳ ದ್ವಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುವಂತೆ | ಗೋಃ—ಗೋವುಗಳೂ | ಅಶ್ವಸ್ಯ—ಕುದುರೆ
ಗಳೂ ಇರುವ | ವ್ರಜಂ—ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು | ವಿ ದರ್ಷಸಿ—ತೆಗೆದಿರು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ನೀನು ನಿನಗಾಗಿ ಸೋಮರಸ
ವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ನಮಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಶತ್ರುಗಳ ಪಟ್ಟಣಗಳ ದ್ವಾರಗಳನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ತೆಗೆಯು-
ವಂತೆ ಗೋವುಗಳೂ, ಅಶ್ವಗಳೂ ತುಂಬಿರುವ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದಿಡು.

English Translation.

Exhilarated by the Soma draughts, you, hero, throw open the
pastures of the cattle and horses like a (hostile) city.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದಿ ಮೇ ರಾರಣಃ ಸುತ ಉಕ್ಥೇ ವಾ ದಧಸೇ ಚನಃ |

ಆರಾಧುಪ ಸ್ವಧಾ ಗಹಿ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯದಿ | ಮೇ | ರರಣಃ | ಸುತೇ | ಉಕ್ಥೇ | ವಾ | ದಧಸೇ | ಚನಃ |

ಆರಾತ್ | ಉಪ | ಸ್ವಧಾ | ಆ | ಗಹಿ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಮೇ ಮಮ ಸುತೇಭಿಷುತೇ ಸೋಮ ಉಕ್ಥೇ ಸ್ತೋತ್ರೇ ವಾ ಯದಿ ರಾರಣಃ
ರಮಸೇ ಚನೋನ್ಮಂ ಯದಿ ಚ ದಧಸೇ ಮಹ್ಯಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಸಿ ತರ್ಹ್ಯಾರಾದ್ಧಾರಾತ್ ಸ್ವಧಾನ್ನೇ-
ನೋಪಾ ಗಹಿ | ಉಪಾಗಚ್ಛ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಮೇ—ನಾನು ಹಿಂಡಿದ | ಸುತೇ—ಸೋಮರಸದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ | ವಾ—ಅಥವಾ |
ಉಕ್ಥೇ—ನಾನು ಪಠಿಸುವ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ | ಯದಿ ರಾರಣಃ—ನಿನಗೆ ಹರ್ಷವುಂಟಾದದ್ದೇ ಆದರೆ
ಮತ್ತು | ಚನಃ—ಅನ್ನವನ್ನು | ದಧಸೇ—ನನಗೆ ನೀನು ಕೊಡುವುದಾದರೆ | ಆರಾತ್—ದೂರ ಪ್ರದೇಶದ
ಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ | ಸ್ವಧಾ—ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಅನ್ನದಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ | ಉಪ ಆ ಗಹಿ—ನಮ್ಮ ಸಮಾ-
ಪಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾನು ನಿನಗಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ಸೋಮರಸದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ನಾನು ಪಠಿಸುವ
ಸ್ತೋತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ನಿನಗೆ ಸಂತೋಷವುಂಟಾದರೆ ಮತ್ತು ನೀನು ನನಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾದರೆ ನೀನು ದೂರ
ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಅನ್ನದಿಂದ ಕೂಡಿ ನಮ್ಮ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

If you are propitiated by my libation and praise. bestow food (upon
me), come with viands from afar.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಯಂ ಘಾ ತೇ ಅಪಿ ವ್ಯಸಿ ಸ್ತೋತಾರೇ ಇಂದ್ರ ಗಿರ್ವಣಃ |

ತ್ವಂ ನೋ ಜಿನ್ವ ಸೋಮಪಾಃ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ಘ | ತೇ | ಅಸಿ | ಸ್ತಸಿ | ಸ್ತೋತಾರಃ | ಇಂದ್ರ | ಗಿರ್ವಣಃ |
ತ್ವಂ | ನಃ | ಜಿನ್ವ | ಸೋಮೃಪಾಃ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಗಿರ್ವಣೋ ಗೀರ್ಭಿರ್ವನನೀಯೇಂದ್ರ ತೇ ತವಾಸಿ ವಯಂ ಘ ವಯಂ ಖಲು ಸ್ತೋತಾರಃ
ಸ್ತಸಿ | ಭವಾಮಃ | ಹೇ ಸೋಮಪಾಃ ಸೋಮಸ್ಯ ಪಾತರಂದ್ರ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾಜ್ಜಿನ್ವ ಪ್ರೀಣಯಿಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಗಿರ್ವಣಃ—ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಆಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಯಂ ಘ—
ನಾವೂ ಸಹ | ತೇ ಅಸಿ—ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ | ಸ್ತೋತಾರಃ—ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವವರಾಗಿ | ಸ್ತಸಿ—
ಇದ್ದೇವೆ | ಸೋಮಪಾಃ—ಸೋಮ ಪಾನಮಾಡುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು |
ಜಿನ್ವ—ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತನಾಗುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾವೂ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡು
ತ್ತೇವೆ. ಸೋಮಪಾನಮಾಡುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು.

English Translation.

Indra, you are pleased by praise, we are your adorers; do you
therefore, who are the drinker of the Soma, be generous unto us.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ನಃ ಪಿತುನಾ ಭರ ಸಂರರಾಣೋ ಅವಿಕ್ಷಿತಂ |
ಮಘವನ್ಭೂರಿ ತೇ ವಸು || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ನಃ | ಪಿತುಂ | ಅ | ಭರ | ಸಂರರಾಣಃ | ಅವಿಕ್ಷಿತಂ |
ಮಘವನ್ | ಭೂರಿ | ತೇ | ವಸು || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಸಿ ಚ ಹೇ ಮಘವನ್ ಸಂರರಾಣಃ ಸಂರಮಮಾಣಸ್ತುಮವಿಕ್ಷಿತಮವಿಕ್ಷೀಣಂ ಪಿತು-
ಮಸ್ತಂ | ಸೃಕ್ಷಃ ಪಿತುರಿತ್ಯನ್ನನಾಮಸು ಸಾರಾತ್ | ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಮಾ ಭರ | ಆಹರ | ತೇ ತವ ವಸು
ಭನಂ ಭೂರ್ಯಧಿಕಂ ಹಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉತ—ಮತ್ತು | ಹೇ ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸಂರಣಾಣಿ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡವನಾಗಿ | ಅವಿಕ್ಷಿತಂ—ನಾಶವಾಗದಿರುವ | ಪಿತುಂ—ಅನ್ನವನ್ನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಅ ಭರ—ತಂದೊದಗಿಸು | ತೇ—ನಿನ್ನ | ವಸು—ಧನವು | ಭೂರಿ—ಬಹಳವಾಗಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇದಲ್ಲದೆ ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರೀತನಾದ ನೀನು ನಾಶವಾಗದಿರುವ ಅನ್ನವನ್ನು ನಮಗೆ ತಂದುಕೊಡು. ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಧನವು ಅಪಾರವಾಗಿದೆ.

English Translation.

Gratified by us, bring us undiminished food, Maghavan, for vast is your wealth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ನೋ ಗೋಮತಸ್ಕೃಧಿ ಹಿರಣ್ಯವತೋ ಅಶ್ವಿನಃ |

ಇಳಾಭಿಃ ಸಂ ರಭೇಮಹಿ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ನಃ | ಗೋಮತಃ | ಕೃಧಿ | ಹಿರಣ್ಯವತಃ | ಅಶ್ವಿನಃ |

ಇಳಾಭಿಃ | ಸಂ | ರಭೇಮಹಿ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ಇಂದ್ರ ನೋಮತಾನ್ ಗೋಮತೋ ಗೋಮಿನಃ ಕೃಧಿ | ಕುರು | ಅಶ್ವಿನೋ-ಶ್ವಯುಕ್ತಾನ್ ಕೃಧಿ | ಹಿರಣ್ಯವತೋ ಧನವಂತಶ್ಚ ಕೃಧಿ | ಇಳಾಭಿರನ್ನೈಶ್ಚ ಸಂ ರಭೇಮಹಿ | ವಯಂ ಸಂರಣ್ಣಾ ಭವೇಮ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉತ—ಮತ್ತು ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಗೋಮತಃ—ಗೋವುಗಳುಳ್ಳವರನ್ನಾಗಿಯೂ | ಅಶ್ವಿನಃ—ಅಶ್ವವುಳ್ಳವರನ್ನಾಗಿಯೂ | ಹಿರಣ್ಯವತಃ—ಧನವಂತರನ್ನಾಗಿಯೂ | ಕೃಧಿ—ಮಾಡು (ಮತ್ತು ನಾವು) | ಇಳಾಭಿಃ—ಅನ್ನಗಳಿಂದ (ಅನ್ನಗಳನ್ನು) | ಸಂ ರಭೇಮಹಿ—ಹೊಂದಿರುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮತ್ತು ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ನಮಗೆ ಗೋವುಗಳನ್ನೂ, ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮನ್ನು ಧನವಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು. ಮತ್ತು ನಾವು ಅನ್ನಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪಡೆದಿರುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Make us (Indra) possessed of cattle, of gold, and horses : may we prosper with abundant viands.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಬೃ॒ಬ॒ದು॒ಕ್ಲಂ॑ ಹ॒ನಾ॒ಮ॒ಹೇ॑ ಸೃ॒ಪ್ರ॒ಕ॒ರ॒ಸ್ಸ॒ಮೂ॒ತಯೇ॑ ।

ಸಾ॒ಧು॑ ಕೃ॒ಣ್ಣಿ॒ಂತ॒ಮ॒ವ॒ಸೇ॑ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಬೃ॒ಬ॒ತ್ ಉ॒ಕ್ಲಂ॑ | ಹ॒ನಾ॒ಮ॒ಹೇ॑ | ಸೃ॒ಪ್ರ॒ಕ॒ರ॒ಸ್ಸಂ॑ | ಉ॒ತಯೇ॑ |

ಸಾ॒ಧು॑ | ಕೃ॒ಣ್ಣಿ॒ಂತಂ॑ | ಅವ॒ಸೇ॑ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಯೇ ಲೋಕಸ್ಯ ರಕ್ಷಣಾಯ ಸೃಪ್ರಕರಸ್ಸಂ ಪ್ರಸೃತಬಾಹುಂ | ಕರಸ್ಸಾ ಬಾಹೂ ಕರ್ಮಣಾಂ ಪ್ರಸ್ನಾತಾರೌ | ನಿ. ೬-೧೭ | ಇತಿ ಯಾಸ್ತವಚಿನಾತ್ | ಅವಸೇ ಲೋಕಸ್ಯ ಸಾಲನಾಯ ಸಾಧು ಕೃಣ್ಣಂತಂ ಸಾಧು ಕುರ್ವಂತಂ ಬೃಬದುಕ್ಲಂ ಮಹದುಕ್ಲಮಿಂದ್ರಂ ಹನಾಮಹೇ | ಹೃಯಾಮಃ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ತಃ | ಬೃಬದುಕ್ಲೋ ಮಹದುಕ್ಲೋ ವಕ್ತವ್ಯಮಸ್ಮಾ ಉಕ್ಲಂ | ನಿ. ೬-೪ | ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಉತಯೇ—ಲೋಕರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಸೃಪ್ರಕರಸ್ಸಂ—ತನ್ನ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿರುವವನೂ | ಅವಸೇ—ಲೋಕವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ | ಸಾಧು—ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೇ | ಕೃಣ್ಣಂತಂ—ಮಾಡುತ್ತಿರುವವನೂ | ಬೃಬದುಕ್ಲಂ—ಮಹತ್ಕೃತ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಹನಾಮಹೇ—ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಲೋಕರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ತನ್ನ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ನೀಡಿರುವವನೂ, ಲೋಕದ ಜನರನ್ನು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ನಾನಾಸಾಹಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೆಸಗುವವನೂ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We invoke Indra, who is greatly to be praised, whose arm is stretched out for the protection (of the world), acting nobly for our defence.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಯಾಸ್ಕರು ಸೃಪ್ರಃ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಋಕ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಸೃಪ್ರಕರಸ್ಸಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನವನ್ನೂ ಹೇಳಿದಾರೆ.

ಸೃಪ್ರಃ ಸರ್ಪಣಾತ್ | ಇದಮಪೀತರತ್ ಸೃಪ್ರಮೇತಸ್ಮಾದೇವ ಸರ್ಪಿರ್ವಾ ತೈಲಂ ನಾ |
ಸೃಪ್ರಕರಸ್ಸಮೂತಯೇ ಇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ | ಕರಸ್ನಾ ಬಾಹೂ ಕರ್ಮಣಾಂ
ಪ್ರಸ್ನಾತಾರೌ || (ನಿ. ೬-೧೭)

ಎಂದರೆ—ಸೃಪ್ರಃ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಜಾರಿಹೋಗು, ನುಣುಚಿಕೊಳ್ಳು ಎಂದರ್ಥವಿರುವ ಸೃಪ್ರ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಸೃಪ್ರ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಘೃತ ಅಥವಾ ತೈಲ (ಎಣ್ಣೆ) ಎಂಬರ್ಥವಿರುವಾಗಲೂ ಈ ಶಬ್ದವು ಇದೇ ಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುವುದು. ಸೃಪ್ರಕರಸ್ಸಮೂತಯೇ ಎಂಬುದು ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯದ ಉದಾಹರಣೆಯು. ಕರಸ್ನಾ ಎಂದರೆ ನೀಡಿರುವ, ಚಾಚಿರುವ ಎರಡು ಕೈಗಳು ಎಂದರ್ಥವು. ಪ್ರಕೃತ ಋಕ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಜನರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಚಾಚಿರುವನು ಎಂದರ್ಥವು.

ಬೃಬದುಕ್ಥಂ—ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಯಾಸ್ಕರು ಈ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ—

ಬೃಬದುಕ್ಥಂ | ಬೃಬದುಕ್ಥೋ ಮಹದುಕ್ಥೋ ವಕ್ತವ್ಯಮಸ್ಮಾ ಉಕ್ಥಮಿತಿ ಬೃಬದುಕ್ಥೋ ನಾ |
ಬೃಬದುಕ್ಥಂ ಹನಾಮಹೇ ಇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ || (ನಿ. ೬-೪)

ಬೃಬದುಕ್ಥವೆಂದರೆ ಶ್ರೇಷ್ಠರೀತಿಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಮಹಾಸ್ತೋತ್ರವು ಎಂದರ್ಥವು. ಇಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಎಂದು ಈ ಶಬ್ದಾರ್ಥವು. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಪ್ರಕೃತ ಋಕ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಬೃಬದುಕ್ಥಂ ಹನಾಮಹೇ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅರ್ಥವಿವರಣೆಮಾಡಿರುವರು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಃ ಸಂಸ್ಥೇ ಚಿಚ್ಚತಕ್ರತುರಾದೀಂ ಕೃಣೋತಿ ವೃತ್ತಹಾ |

ಜರಿತ್ಯಭ್ಯಃ ಪುರೂವಸು || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಸಂಸ್ಥೇ | ಚಿತ್ | ಶತಕ್ರತುಃ | ಅತ್ | ಈಂ | ಕೃಣೋತಿ | ವೃತ್ತಹಾ |

ಜರಿತ್ಯಭ್ಯಃ | ಪುರೂವಸುಃ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಇಂದ್ರಃ ಸಂಸ್ಥೇ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಶತಕ್ರತುರ್ಬಹುಕರ್ಮಾ ಭವತಿ ಅಸಿ ಚಾದನಂ-
ತರಮಾಮಿದಂ ಶತ್ರುವಧಾದಿಕಂ ಕೃಣೋತಿ ಕರೋತಿ ಜಿದೇವ ಅಯಮಿಂದ್ರೋ ವೃತ್ತಹಾ ಶತ್ರುಣಾಂ

ಹಂತಾ ಭವತಿ | ಕಿಂಚಿ ಜರಿತ್ವೈಭ್ಯಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಣಾಮರ್ಥೇ ಪುರೂವಸುರ್ಬಹುಧನೋ ಭವತಿ | ನ
ಸ್ವಾರ್ಥಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಸಂಸ್ಥೇ—ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ | ಶತಕ್ರತುಃ—ಅನೇಕ ಸಾಹಸ
ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನೋ | ಆತ್—ಅನಂತರ | ಈಂ—ಶತ್ರುವಧಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಕೃಣೋತಿ—
ಮಾಡುವನೋ | ಚಿತ್—ಆ ಇಂದ್ರನೇ | ವೃತ್ರಹಾ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವನು ಮತ್ತು | ಜರಿತ್ವೈಭ್ಯಃ—
ತನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವ ಜನರಿಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ | ಪುರೂವಸುಃ—ಬಹಳವಾದ ಧನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನು.

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾಹಸಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಶತ್ರುಗಳ ಸಂಹಾರ
ವನ್ನು ಮಾಡುವನೋ, ಆ ಇಂದ್ರನೇ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವನು. ತನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವ ಜನರಿಗೆ ಕೊಡು
ವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದ್ರನ ಬಳಿ ಬಹಳ ಧನವಿರುವುದು.

English Translation.

The slayer of Vritra, the accomplisher of a hundred exploits in war,
achieves them that he may be the giver of much wealth to his worshippers.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ನಃ ಶಕ್ರಶ್ಚಿದಾ ಶಕ್ರದ್ಧಾನವಾ ಅಂತರಾಭರಃ |

ಇಂದ್ರೋ ವಿಶ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿಃ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ನಃ | ಶಕ್ರಃ | ಚಿತ್ | ಆ | ಶಕ್ರತ್ | ದಾನವಾನ್ | ಅಂತರಾಭರಃ |

ಇಂದ್ರಃ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ | ಉತಿಭಿಃ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಶಕ್ರಃ ಶಕ್ತಃ ಸ ಇಂದ್ರೋ ನಶ್ಚಿದಸ್ಮಾನಸ್ಯಾ ಶಕ್ರತ್ | ಶಕ್ತಾನ್ ಕರೋತು | ಅಹಿ ಚೇಂದ್ರೋ
ದಾನವಾನ್ ವಿಶ್ವಾಭಿಃ ಸರ್ವೈರೂತಿಭಿಃ ಪಾಲನೈರಂತರಾಭರೋಽಂತರಾಹರಶ್ಚಿದ್ರಾಣಾಮಾಪೂರಕಃ |
ಛಿದ್ರಾಪಿಧಾಯಿತೈರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಕ್ರಃ—ಶಕ್ತನಾದ | ಸಃ—ಆ ಇಂದ್ರನು | ನಃ ಚಿತ್—ನಮ್ಮನ್ನೂ ಸಹ | ಆ ಶಕ್ರತ್—ಶಕ್ತರ
ನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಿ ಮತ್ತು | ದಾನವಾನ್—ಉದಾರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—

ಸಮಸ್ತವಾದ | ಉತ್ತಿಭಿಃ—ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗಲೊಡನೆ ನಮ್ಮ | ಅಂತರಾಭರಃ—ಅಪಾಯಕ್ಕೊಳಗಾಗುವ ಪ್ರದೇಶ
ಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶಕ್ತನಾದ ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮನ್ನೂ ಸಹ ಶಕ್ತಿಯುತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಿ. ಉದಾರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವ
ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಆ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದ ಅಪಾಯಕ್ಕೀಡಾಗುವ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

English Translation.

May Sakra give us strength, may the liberal Indra with all protec-
tions be the supplier of our deficiencies.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಅಂತರಾಭರಃ—ಅಂತರಾಹರಶ್ಚಿದ್ರಾಣಾಮಾಪೂರಕಃ | ಯುದ್ಧಮಾಡುವಾಗ ಶತ್ರುಗಳು ಅವಕಾಶ
ಸಿಕ್ಕಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗುವರು. ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶವೂ ಅಭೇದ್ಯವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸೈನಿಕರ ವಿಷಯವೂ ಹಾಗೆಯೇ.
ದೇಹರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಕವಚಾದಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರೂ ಅಪಾಯಕ್ಕೀಡಾಗುವ ಭಾಗವು ಅಥವಾ ಅವಯವವು ಇದ್ದೇ
ಇರುವುದು. ಇಂತಹ ಅಪಾಯಕ್ಕೊಳಗಾಗಬಹುದಾದ (Vulnerable points) ಭಾಗಗಳನ್ನು ಇಂದ್ರನು
ತನ್ನ ಸ್ವಶಕ್ತಿಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಂದ ಕಾಪಾಡಲಿ ಎಂಬ ಭಾವವು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ರಾಯೋ | ನಿನಿರ್ಮಹಾನ್ತು ಸಾಸಃ ಸುನ್ವತಃ ಸಖಾ |

ತಮಿಂದ್ರಮಭಿ ಗಾಯತ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ರಾಯಃ | ಅವನಿಃ | ಮಹಾನ್ | ಸುಪಾರಃ | ಸುನ್ವತಃ | ಸಖಾ |

ತಂ | ಇಂದ್ರಂ | ಅಭಿ | ಗಾಯತ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯ ಇಂದ್ರೋ ರಾಯೋ ಧನಸ್ಯಾವನಿಃ ಪಾಲಕೋ ಮಹಾನ್ ಸರ್ವೋತ್ತಮಃ ಸುಪಾರಃ
ಶೋಭನಪಾರಣಶ್ಚ ಭವತಿ | ಯಶ್ಚ ಸುನ್ವತಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಸಖಾ
ಪ್ರಿಯೋ ಭವತಿ | ತಮಿಂದ್ರಮಭಿ ಗಾಯತ | ಅಭಿಷ್ಠತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ರಾಯಃ—ಧನಕ್ಕೆ | ಅವನಿಃ—ಪಾಲಕನೋ | ಮಹಾನ್—
ಸರ್ವೋತ್ತಮನೂ | ಸುಪಾರಃ—ಸುಲಭವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಜನರಿಂದ ಸಮೀಪಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ ಆಗಿರುವನೋ |

ಸುನ್ವತಃ—ಸೋಮಾಭಿಷವವನ್ನು ಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನ | ಸಖಾ—ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನಾಗಿರುವನೋ | ತಂ
ಇಂದ್ರಂ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಅಭಿ ಗಾಯತೆ—ಗಾನಾಡಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಧನಕ್ಕೆ ಪಾಲಕನೋ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಸರ್ವೋತ್ತಮನೋ, ಸ್ತೋತ್ರಜನರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಲಭ್ಯನೋ ಆಗಿರುವನೋ, ಸೋಮಾಭಿಷವವನ್ನು ಮಾಡಿ ಯಜ್ಞಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಸ್ನೇಹಿತನಾಗಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನನ್ನೇ ಗುಣಗಾನಮಾಡಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Glorify that Indra who is the preserver of riches, the mighty, conveyer beyond (calamity), the friend of offerer of the libation.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆಯಂತಾರಂ ಮಹಿ ಸ್ಥಿರಂ ಪೃತನಾಸು ಶ್ರವೋಜಿತಂ |
ಭೂರೇರಿಶಾನವೋಜಸಾ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆಯಂತಾರಂ | ಮಹಿ | ಸ್ಥಿರಂ | ಪೃತನಾಸು | ಶ್ರವೋಜಿತಂ |
ಭೂರೇಃ | ಈಶಾನಂ | ಒಜಸಾ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆಯಂತಾರಮಾಗಂತಾರಂ ಮಹಿ ಮಹಾಂತಂ ಪೃತನಾಸು ಸಂಗ್ರಾಮೇ
ಶ್ರವೋಜಿತಂ ಶ್ರವಸೋ ಜೇತಾರಮೋಜಸಾ ಬಲೇನ ಭೂರೇರ್ಬಹೋರ್ಧನಸ್ಯೇ
ಗಾಯತೆ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಆಯಂಕಾರಂ—ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವವರ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಬರುವವನೋ | ಮಹಿ—ಮಹಿ
ಪೃತನಾಸು—ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ | ಸ್ಥಿರಂ—ಓದಿಹೋಗದೆ ಶತ್ರುವನ್ನೆದುರಿಸಿ ದೃಢವಾಗಿ
ಶ್ರವೋಜಿತಂ—ಶತ್ರುಗಳ ಅನ್ನವನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಗಳಿಸುವವನೋ ಅಥವಾ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು |
ಒಜಸಾ—ತನ್ನ ಸ್ವಶಕ್ತಿಯಿಂದ | ಭೂರೇಃ—ಬಹಳವಾದ ಧನಕ್ಕೆ | ಈಶಾನಂ—ಒ
(ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿರಿ).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವವರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ಅವರ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಬರುವವನೂ, ಮಹಾಮಹಿಮನೂ, ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಸೋತು ಓಡಿಹೋಗುವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೆದುರಿಸಿ ದೃಢವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವವನೂ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅನ್ನವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವವನೂ ಅಥವಾ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸುವವನೂ, ತನ್ನ ಸ್ವಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಪಾರವಾದ ಧನರಾಶಿಗೆ ಒಡೆಯನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿರಿ.

English Translation.

Him who comes nigh, the mighty, the firm in battles, the acquirer of fame, the lord of the vast riches through his prowess.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಕಿರಸ್ಯ ಶಚೀನಾಂ ನಿಯಂತಾ ಸೂನ್ಯತಾನಾಂ |

ನಕಿರ್ಮಕ್ತಾ ನ ದಾದಿತಿ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಕಿಃ | ಅಸ್ಯ | ಶಚೀನಾಂ | ನಿಯಂತಾ | ಸೂನ್ಯತಾನಾಂ |

ನಕಿಃ | ವಕ್ತಾ | ನ | ದಾದಿತ್ | ಇತಿ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ಸೂನ್ಯತಾನಾಂ ಶೋಭನಾನಾಂ ಶಚೀನಾಂ ಕರ್ಮಣಾಂ | ಧೀಃ ಶಚೀತಿ ಕರ್ಮನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ನಕಿರ್ಮ ಕಷ್ಟಿನ್ನಿಯಂತಾ ನಿಯಾಮಕಃ | ಅಯಮಿಂದ್ರೋ ನ ದಾದಿತಿ ನ ಪ್ರಯಚ್ಛತೀತಿ ನಕಿರ್ಮಕ್ತಾ ನ ಕಷ್ಟಿದ್ವದತಿ | ಕಿಂತು ಸರ್ವೋಽಪಿ ಜನೋಽಯಂ ಪ್ರದಾತೇತ್ಯೇವ ಬ್ರವೀತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಸ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನ | ಸೂನ್ಯತಾನಾಂ—ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅಥವಾ ಮಂಗಳಕರವಾದ | ಶಚೀನಾಂ—ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ | ನಿಯಂತಾ—ನಿಯಮನಮಾಡುವವನು | ನಕಿಃ—ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ | (ಮತ್ತು ಈ ಇಂದ್ರನು) ನ ದಾದಿತ್ ಇತಿ—ಸ್ತೋತ್ರಜನರಿಗೆ ಏನನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು | ನಕಿಃ ವಕ್ತಾ—ಹೇಳುವವನು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರನು ಮಾಡುವ ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವನನ್ನು ನಿಯಮನಮಾಡುವವನು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಇಂದ್ರನು ಯಾರ ಅಧೀನಕ್ಕೂ ಒಳಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ತನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವ ಜನರಿಗೆ ಈ ಇಂದ್ರನು ಏನನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವ ನುನುಸ್ಯನೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಎಂದರೆ, ಇಂದ್ರನು ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುವವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಕೊಡುವನೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

No one puts a limit to his glorious deeds, no one asserts that he is not generous.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನ ನೊನಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾಮೃಣಂ ಪ್ರಶೂನಾನುಸ್ತಿ ಸುನ್ವತಾಂ |

ನ ಸೋಮೋ ಅಪ್ರತಾ ಪಪೇ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನ | ನೊನಂ | ಬ್ರಹ್ಮಣಾಂ | ಮೃಣಂ | ಪ್ರಶೂನಾಂ | ಅಸ್ತಿ | ಸುನ್ವತಾಂ |

ನ | ಸೋಮಃ | ಅಪ್ರತಾ | ಪಪೇ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪ್ರಶೂನಾಂ | ಯೇ ಸೋಮಂ ಪ್ರಶಸ್ತವಂತಿ ತೇ ಪ್ರಶವಃ | ತೇಷಾಂ ಸೋಮಂ ಸುನ್ವತಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾಮೃಣಂ ದೇವಣ್ಯಂ ನ ನೊನಮಸ್ತಿ | ನ ಖಲು ವಿದ್ಯತೇ | ತಥಾ ಚ ಶ್ರೂಯತೇ | ಏಷ ನಾ ಅನ್ಯಸೋ ಯಃ ಪುತ್ರೀ ಯಜ್ಞಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿವಾಸೀ | ತೈ. ಸಂ. ೬-೩-೧೦-೫ | ಇತಿ | ಕಿಂಚಾಪ್ರತಾವಿಸ್ತೀರ್ಣಧನೇನ ಸೋಮೋ ನ ಪಪೇ | ನ ಸೀಯತೇ | ಪ್ರಭೂತಧನೇನೈವ ಸೋಮಃ ಪೀಯತೇ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಶೂನಾಂ—ಸೋಮಪಾನಮಾಡುವ ಜನರಿಗೂ | ಸುನ್ವತಾಂ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸೋಮಾಭಿಷವವನ್ನು ಮಾಡುವ | ಬ್ರಹ್ಮಣಾಂ—ಬ್ರಹ್ಮಣರಿಗೂ | ಮೃಣಂ—ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತೀರಿಸಬೇಕಾದ ದೇವ ಮೃಣವು | ನೊನಂ—ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ | ನ ಅಸ್ತಿ—ಇರುವುದಿಲ್ಲ (ಮತ್ತು) | ಅಪ್ರತಾ—ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಧನವಿಲ್ಲದವರಿಂದ | ಸೋಮಃ—ಸೋಮರಸವು | ನ ಪಪೇ—ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಜ್ಞಾದಿಗಳನ್ನು ಸೋಮಪಾನಮಾಡುವ ಜನರಿಗೂ, ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನಮಾಡುವವಾಗ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸೋಮಲತೆಗಳನ್ನು ಜಜ್ಜಿ ರಸವನ್ನು ತೆಗೆದು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ತಾವೂ ಪಾನ ಮಾಡುವ ಜನರಿಗೂ ದೇವಸಂಬಂಧವಾದ ಮೃಣವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಯಜ್ಞಾದಿಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಮಾಡಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಧನಸಹಾಯವಿಲ್ಲದಿರುವವರಿಂದ ಸೋಮ ಪಾನವು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

English Translation.

Verily no debt is due (to the gods) by those Soma-partaking Brahmins offering libations : the Soma is not drunk without the expenditure of boundless (wealth).

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಈ ಋಕ್ವಿನಲ್ಲಿ ಸೋಮಪಾನ, ಸೋಮಾಭಿಷವ ಎಂದರೆ, ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸೋಮಪಾನವೆಂದರ್ಥವು. ಈ ರೀತಿ ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನಪೂರ್ವಕವಾದ ಸೋಮಪಾನಮಾಡುವವರಿಗೆ ದೇವಋಣವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಧನವುಳ್ಳ ಪುರುಷರಿಂದ ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅಂತಹ ಜನರು ಸೋಮ ಪಾನಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ದೇವಋಣವೆಂದರೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತ್ರೈತ್ತೀಯ ಶ್ರುತಿಯು ಈ ರೀತಿ ತಿಳಿಸುವುದು.

ಜಾಯಮಾನೋ ನೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ರಿಭಿರ್ಯುಣವಾ ಜಾಯತೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೇಣರ್ಷಿಭ್ಯೋ
ಯಜ್ಞೇನ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಜಯಾ ಪಿತೃಭ್ಯ ಏಷ ವಾ ಅನೃಣೋ ಯಃ ಪುತ್ರೀ ಯಜ್ಞಾ
ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿವಾಸೀ || (ತೈ. ಸಂ. ೬-೩-೧೦-೫)

ಎಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದವನು ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಋಣಗಳನ್ನು (ಸಾಲಗಳನ್ನು) ಹೊತ್ತುಕೊಂಡೇ ಹುಟ್ಟುವನು ಎಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಋಷಿಋಣ, ದೇವಋಣ, ಪಿತೃಋಣ ಎಂಬ ಮೂರು ಋಣಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಲೇಬೇಕಾಗಿರುವುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸದ್ಗತಿ ಇಲ್ಲ. ಈ ಋಣಗಳನ್ನು ತೀರಿಸುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆಂದರೆ—ಉಪನಯನವಾದ ಕೂಡಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗುರುಶುಶ್ರೂಷೆಮಾಡುತ್ತಾ ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅವನು ಋಷಿಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ಬಳಿಕ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ದೇವಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ಮತ್ತು ವಿವಾಹಿತ ಪುಷ್ಪತಿಯಲ್ಲಿ ಪುತ್ರೋತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪಿತೃಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದವನು ಈ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಋಣಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಉಪನಯನಾನಂತರ ಗುರುಕುಲವಾಸ ವಾಸಮಾಡಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಗುರುವಿನ ಅನುಜ್ಞೆಯಿಂದ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರೋತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ಸತ್ಕರ್ಮಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು ಎಂದು ಈ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯದ ಮುಖ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯವು. ಪ್ರಕೃತ ಋಕ್ವಿನಲ್ಲಿ ದೇವಋಣದ ವಿಷಯವು ಮಾತ್ರ ಸೂಚಿತವಾಗಿರುವುದು. ಸೋಮಾಭಿಷವ, ಸೋಮಪಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನವು ಸೂಚಿತವಾಗುವುದು. ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾದ ಸೋಮಪಾನವು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಸೋಮಾಭಿಷವ, ಸೋಮಪಾನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನವೆಂದೇ ಅರ್ಥವು. ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದೇವಋಣವು ತೀರುವುದು ಎಂದು ಋಕ್ವಿನ ಮುಖ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಇಂದ್ರೋ ಯೋ ಯಜ್ಞನೋ ವೃಥಃ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪೆ॒ನ್ಯಃ | ಅ | ದ॒ದಿ॒ರತ್ | ಶ॒ತಾ | ಸ॒ಹಸ್ರಾ | ನಾ॒ಜೀ | ಅ॒ವೃ॒ತಃ |

ಇ॒ಂದ್ರಃ | ಯಃ | ಯ॑ಜ್ಞ॒ನಃ | ವೃ॒ಧಃ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ನಾಜೀ ಬಲವಾಞ್ಞತಾ ವೀರಾಣಾಂ ಶತಾನಿ ಸಹಸ್ರಾ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಚಾ ದದಿರತ್
ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ದಾರಯತಿ ಸೋಽಯಮಿಂದ್ರಃ ಶತ್ರುಭಿರವೃತಃ ಪೆನ್ಯಃ ಸ್ತುತೋ ಭವತಿ | ಯಜ್ಞನೋ
ವಿಧಿನೇಷ್ಟವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ವೃಧೋ ವರ್ಧಯಿತಾ ಚ ಭವತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ನಾಜೀ—ಶಕ್ತಿವಂತನೂ | ಶತಾ—ನೂರು ಮಂದಿ ವೀರರನ್ನೂ |
ಸಹಸ್ರಾ—ಸಾವಿರಾರು ಮಂದಿ ಯೋಧರನ್ನೂ | ಅ ದದಿರತ್—ಸುಲಭವಾಗಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೀಳಿಹಾಕಬಲ್ಲನೋ |
ಇಂದ್ರಃ—ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನು | ಅವೃತಃ—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಜೇಯನಾಗಿಯೂ | ಪೆನ್ಯಃ—ಸ್ತುತೃನಾಗಿಯೂ |
ಯಜ್ಞನಃ—ಯಜ್ಞ ಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನಿಂದ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ ಆಗಿ | ವೃಧಃ—
ಯಜಮಾನನನ್ನು ವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರನು ಅತ್ಯಂತ ಬಲಶಾಲಿಯು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಡದೆ ತಾನು ಮಾತ್ರ
ನೂರಾರು, ಸಾವಿರಾರು ವೀರರನ್ನೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸೀಳಿಹಾಕಬಲ್ಲನು. ಇಂತಹ ಸ್ತುತೃನಾದ ಇಂದ್ರನು ಯಜ್ಞ
ಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅವನಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

The powerful Indra, the discomforter of hundreds and thousands,
unchecked (by foes), is adorable; he who is the benefactor of the
sacrificer.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿ॒ಷ್ಣು ಚ॑ರ ಸ್ವ॒ಧಾ ಅ॒ನು ಕೃ॒ಷ್ಣೀ॒ನಾಮ॒ನ್ತಾಹು॑ವಃ |

ಇ॒ಂದ್ರ ಪಿ॒ಬ ಸು॒ತಾಣಾಂ॑ || ೧೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿ | ಸು | ಚಿರ | ಸ್ವಧಾಃ | ಅನು | ಕೃಷ್ಣೀನಾಂ | ಅನು | ಅಹುವಃ |

ಇಂದ್ರ | ಪಿಬ | ಸುತಾನಾಂ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಜಘಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಆಹುವ ಆಹ್ವಾತವ್ಯಸ್ತ್ವಂ ಕೃಷ್ಣೀನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಸ್ವಧಾ ಹವೀಂಷ್ಯನು ಸು
ಸುಷ್ಮ ವಿ ಚಿರ | ದ್ವಿತೀಯೋಽನು ಪೂರಣಃ | ಸುತಾನಾಮಭಿಷುತಾನ್ ಸೋಮಾಂಶ್ಚ ಪಿಬ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಆಹುವಃ—ಆಹ್ವಾನಿಸಲ್ಪಡುವ ನೀನು | ಕೃಷ್ಣೀನಾಂ—ಮನುಷ್ಯರು
ಅರ್ಪಿಸುವ | ಸ್ವಧಾಃ ಅನು—ಹವಿಸ್ಸಿನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ | ಸು ವಿ ಚಿರ—ಹೋಗುತ್ತೀಯಲ್ಲವೇ | ಸುತಾನಾಂ—
ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿದ ಸೋಮರಸಗಳನ್ನು | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಜ್ಞಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಲ್ಪಡುವ ನೀನು ಮನುಷ್ಯರು ಅರ್ಪಿಸುವ ಹವಿಸ್ಸಿನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ
ಭಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತೀಯೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸೋಮರಸಗಳನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Indra, you are to be invoked of men ; come to their offered viands,
drink of (their) libations.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪಿಬ | ಸ್ವಧೈನವಾನಾಮುತ ಯಸ್ತುಗ್ರೈ ಸಚಾ |

ಉತಾಯಮಿಂದ್ರ ಯಸ್ತವ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪಿಬ | ಸ್ವಧೈನವಾನಾಂ | ಉತ | ಯಃ | ತುಗ್ರೈ | ಸಚಾ |

ಉತ | ಆಯಂ | ಇಂದ್ರ | ಯಃ | ತವ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಜಘಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸ್ವಧೈನವಾನಾಂ ಸ್ವಧೈನವಾನ್ ಸ್ವಭೂತಫಯೋ ಭೇನೋಃ ಸಂಬಂಧಿನಃ
ಸೋಮಾನ್ | ಭೇನ್ವಾ ಕ್ರೀತಾನಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾ ಚ ಶ್ರೂಯತೇ | ಭೇನ್ವಾ ಕ್ರೀಣಾತೀತಿ | ಉತಾಪಿ ಚ

ಯಃ ಸೋಮಸ್ತುಗ್ರ್ಯ ಉದಕೇ | ಬುಸಂ ತುಗ್ರ್ಯಮಿತ್ಯುದಕನಾಮಸು ಸಾರಾತ್ | ಸಚಾ ಸಂಸ್ಪೃಷ್ಠಃ
ತಮಪಿ ಸೋಮಂ ಪಿಬ | ಉತಾಪಿ ಚ ಯಃ ಸೋಮಸ್ತವ ತ್ವದೀಯಸ್ತಾಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಗೃಹೀತಃ
ಸೋಮಂ ತ್ವಯಾ ಸಾತವ್ಯ ಇತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ವಧೈನವಾನಾಂ—ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಿನಗಾಗಿ ಕೊಂಡುಕೊಂಡಿರು
ವುದೋ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಯಃ—ಯಾವ ಸೋಮವು | ತುಗ್ರ್ಯೇ ಸಚಾ—ನೀರಿನಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತವಾಗಿರು
ವುದೋ | ಯಃ—ಯಾವ ಸೋಮವು | ತವ—ನಿನಗಾಗಿಯೇ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದೋ | ಅಯಂ—ಅಂತಹ
ಈ ಸೋಮವು ನಿನ್ನಿಂದ ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಸೋಮಲತೆಗಳನ್ನು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡು
ಕೊಂಡು, ಜಿನ್ನಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಉದಕವನ್ನು ಮಿಶ್ರಮಾಡಿ ಪಾನಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ
ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Drink of the (Soma) purchased by the milch cow, that (Soma) which
is mixed with water, that which, Indra, is especially yours.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಈ ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸೋಮವನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಸೋಮ
ಲತೆಗಳು ಕೆಲವು ನದೀತೀರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎತ್ತರವಾದ ಪರ್ವತಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳೆಯುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು
ಸುಲಭವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ತರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಬಹು ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಅವುಗಳನ್ನು ದೂರಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ
ತಂದವರಿಂದ ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಯಜ್ಞಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ರೂಢಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ಕೊಂಡು
ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸೋಮಕ್ರಯಣವೆಂದು ಹೆಸರು. ಇದು ಯಜ್ಞಾಂಗವಾದ ಒಂದು ಕರ್ಮವೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.
ಸೋಮಲತೆಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅವಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು
ರೂಢಿಯು. ಆ ವಸ್ತುಗಳು ಯಾವವು ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತ್ರೈತ್ತೀಯಸಂಹಿತೆಯ ವಾಕ್ಯವು ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವುದು.

ಅಜಯಾ ಕ್ರೀಣಾತಿ ಸತಪಸಮೇವೈನಂ ಕ್ರೀಣಾತಿ ಹಿರಣ್ಮೇನ ಕ್ರೀಣಾತಿ ಸಶುಕ್ರಮೇವೈನಂ
ಕ್ರೀಣಾತಿ ಧೇನ್ವಾ ಕ್ರೀಣಾತಿ ಸಾಶಿರಮೇವೈನಂ ಕ್ರೀಣಾತ್ಯೌಷಭೇಣ ಕ್ರೀಣಾತಿ ಸೇಂದ್ರಮೇ-
ವೈನಂ ಕ್ರೀಣಾತ್ಯನಡುಹಾ ಕ್ರೀಣಾತಿ ವಹ್ನಿರ್ವಾ ಅನಡ್ವಾನ್ ವಹ್ನಿವೈವ ವಹ್ನಿ ಯಜ್ಞಸ್ಯ
ಕ್ರೀಣಾತಿ ಮಿಥುನಾಭ್ಯಾಂ ಕ್ರೀಣಾತಿ ಮಿಥುನಸ್ಯಾವರುಧ್ಯೈ ವಾಸಸಾ ಕ್ರೀಣಾತಿ ಸರ್ವದೇ-
ವತ್ಯಂ ವೈ ವಾಸಃ ಸರ್ವಾಭ್ಯ ಏವೈನಂ ದೇವತಾಭ್ಯಃ ಕ್ರೀಣಾತಿ ದಶ ಸಂಪದ್ಯಂತೇ ||

(ತೈ. ಸಂ. ೬. ೧-೧೦-೧, ೨)

ಆಡು, ತಪಸ್ಸು, ಸುವರ್ಣ, ಶುಕ್ರ, ಕರೆಯುವ ಹಸು, ಹಾಲು, ಹೋರಿ, ಎತ್ತು, ಒಂದು ಜತೆ, ವಸ್ತ್ರ ಎಂದು ಹತ್ತು ವಿಧವಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಭೇನು ಎಂದರೆ, ಹಾಲನ್ನು ಕರೆಯುವ ಹಸುವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡುಕೊಂಡ ಸೋಮವನ್ನು ಇಂದ್ರನಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದೆಯೆಂದು ಪ್ರಕೃತ ಋಕ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅತಿ¹ಹಿ ಮನ್ಯು²ಷಾವಿಣಿಂ ಸುಷು³ವಾಂಸಂ⁴ ಉಸಾರಣೇ⁵ |

ಇಮಂ⁶ ರಾತಂ⁷ ಸುತಂ⁸ ಪಿಬ || ೨೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅತಿ¹ | ಇಹಿ² | ಮನ್ಯು³ಷಾವಿನಂ⁴ | ಸುಸು⁵ವಾಂಸಂ⁶ | ಉಸ⁷ಾರಣೇ⁸ |

ಇಮಂ⁹ | ರಾತಂ¹⁰ | ಸುತಂ¹¹ | ಪಿಬ || ೨೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಮನ್ಯುಷಾವಿಣಿಂ ಕ್ರೋಧೇನ ಸೋಮಂ ಸುಸ್ವಂತಮತಿಹಿ | ಅತಿಗಚ್ಛ | ತಥೋ-
ಸಾರಣೇ | ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಉಪೇತ್ಯ ಯಸ್ಮಿನ್ನೇಶೇ ನ ರಮಂತೇ ಸ ಉಸಾರಣಃ | ತಸ್ಮಿನ್ನೇಶೇ ಸುಷು-
ವಾಂಸಂ ಸುಸ್ವಂತಮತಿಹಿ | ಇಮಂ ರಾತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪದ್ರವರಹಿತೇ ದೇಶೇಽಸ್ಮಾಭಿರ್ದತ್ತಮಿಮಂ
ಸುತಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಮನ್ಯುಷಾವಿಣಿಂ—ಕೋಪಾವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವವನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ
ಸೋಮಪಾನಕ್ಕಾಗಿ | ಅತಿ ಇಹಿ—ಹೋಗಬೇಡ | ಉಸಾರಣೇ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ |
ಸುಷುವಾಂಸಂ—ಹಿಂಡುವವನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಸೋಮಪಾನಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಹೋಗಬೇಡ (ಆದರೆ) | ಇಮಂ
ರಾತಂ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪದ್ರವರಹಿತವಾದ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ | ಸುತಂ—ಈ ಸೋಮ
ರಸವನ್ನು | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವಾಗಲೂ ಕ್ರೋಧಾವಿಷ್ಟನಾಗಿರುವವನು ಹಿಂಡುವ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಲು
ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಡ. ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನರಹಿತವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ
ಹಿಂಡುವ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಬೇಡ. ಆದರೆ ನಾವು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ಈ ಸೋಮವು ಉತ್ತಮಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಮಂತ್ರಪೂತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Indra, pass by the man who offers the libation in anger, him who pours it out upon a spot disapproved of; drink this presented Soma.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಹಿ ತಿಸ್ರಃ ಪರಾವತ ಇಹಿ ಪಂಚ ಜನಾ ಅತಿ |

ಧೇನಾ ಇಂದ್ರಾವಚಾಕಶತ್ || ೨೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಹಿ | ತಿಸ್ರಃ | ಪರಾವತಃ | ಇಹಿ | ಪಂಚ | ಜನಾನ್ | ಅತಿ |

ಧೇನಾಃ | ಇಂದ್ರ | ಅವಚಾಕಶತ್ || ೨೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಧೇನಾ ಅಸ್ಮದೀಯಾಃ ಸ್ತುತೀರವಚಾಕಶದ್ಯೋವಶ್ಯತ್ ಸ ತ್ವಂ ಪಾರಾವತೋ ದೂರಾತ್ | ಆರೇ ಪರಾವತ ಇತಿ ದೂರನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ತಿಸ್ತೋಗ್ರಪೃಷ್ಠಪಾರ್ಶ್ವದಿತ ಇಹಿ | ಗಚ್ಛ | ಅನೇನಾಗ್ರತಃ ಪೃಷ್ಠತಃ ಪಾರ್ಶ್ವತಶ್ಚೇಂದ್ರಸ್ಯಾಗಮನಮಾಶಾಸ್ತೇ | ಅಪಿ ಚ ಪಂಚ ಜನಾನ್ ಮನುಷ್ಯಾನತೀಹಿ | ಅತಿಗಚ್ಛ | ಯದ್ವಾ ಗಂಧರ್ವಾಃ ಪಿತರೋ ದೇವಾ ಅಸುರಾ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಚ ಪಂಚ ಜನಾಃ | ತಾನತೀಹೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ಯಃ | ಗಂಧರ್ವಾಃ ಪಿತರೋ ದೇವಾ ಅಸುರಾ ರಕ್ಷಾಂ- ಸೀತ್ಯೇಕೇ ಚಿತ್ತಾರೋ ವರ್ಣಾ ನಿಷಾದಃ ಪಂಚಮ ಇತ್ಯೌಪಮನ್ಯವಃ | ನಿ. ೩-೮ | ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಧೇನಾಃ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ಅವಚಾಕಶತ್—ನೋಡಿ ತಿಳಿಯುವ ನೀನು | ಪರಾವತಃ—ದೂರಪ್ರದೇಶದಿಂದ | ತಿಸ್ರಃ—ಮೂರು ಕಡೆಗಳಿಂದ ಎಂದರೆ ಮುಂದುಗಡೆ ಹಿಂದುಗಡೆ ಮತ್ತು ಪಾರ್ಶ್ವಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ | ಇಹಿ—ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ | ಪಂಚ ಜನಾನ್—ಗಂಧರ್ವಾದಿ ಪಂಚಜನರನ್ನೂ ಅತಿ—ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ | ಇಹಿ—ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾವು ಮಾಡುವ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ನೋಡಿ ತಿಳಿಯುವ ನೀನು ದೂರ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಮುಂದುಗಡೆಯಿಂದಲೂ, ಹಿಂದುಗಡೆಯಿಂದಲೂ ಅಥವಾ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಿಂದಲೂ ಬಾ. ಅಥವಾ ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಗಂಧರ್ವಾದಿಪಂಚಜನರನ್ನೂ ಅಥವಾ ಐದು ಜನಾಂಗದ ಜನರನ್ನೂ ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಅವರನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ನಮ್ಮ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಾ.

English Translation.

Indra, you have beheld our praises; proceed in three directions from a distance, pass beyond the five orders of beings.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಃ ||

ಸೂರ್ಯೋ ರಶ್ಮಿಂ ಯಥಾ ಸೃಜಾ ತ್ವಾ ಯಚ್ಛಂತು ಮೇ ಗಿರಃ |

ನಿಮ್ಮಮಾಪೋ ನ ಸಧ್ರ್ಯಕ್ || ೨೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸೂರ್ಯಃ | ರಶ್ಮಿಂ | ಯಥಾ | ಸೃಜ | ಅ | ತ್ವಾ | ಯಚ್ಛಂತು | ಮೇ | ಗಿರಃ |

ನಿಮ್ಮಂ | ಅಪಃ | ನ | ಸಧ್ರ್ಯಕ್ || ೨೩ ||

|| ಸಾಮಾನ್ಯಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸೂರ್ಯೋ ಯಥಾ ರಶ್ಮಿಂ ರಶ್ಮೀನ್ವಿರಜಾನಶ್ಚಪ್ರಗೃಹಾನ್ವಾ ವಿಸೃಜತಿ ತಥಾ ಮಹ್ಯಂ ಧನಂ ವಿಸೃಜ | ಅಪಿ ಚ ಮೇ ಮದೀಯಾ ಗಿರಃ ಸ್ತುತಯಃ ಸಧ್ರ್ಯಕ್ ಸಹ ತ್ವಾಮಾ ಯಚ್ಛಂತು | ನಿಮ್ಮಮಾಪೋ ನ | ಯಥಾ ನಿಮ್ಮದೇಶಮಾಪಃ ಸಹ ಪರಿಗೃಹ್ಣಂತಿ ತದ್ವದಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಸೂರ್ಯಃ—ಸೂರ್ಯನು | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ರಶ್ಮಿಂ—ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಹರಡುವನೋ ಅದರಂತೆ | ಸೃಜ—ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡು | ನಿಮ್ಮಂ—ತಗ್ಗಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ | ಅಪೋ ನ—ನೀರು ಹರಿದು ಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಗಿರಃ—ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳು | ಸಧ್ರ್ಯಕ್—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಯಚ್ಛಂತು—ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರಸರಿಸುವಂತೆ ನೀನು ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡು. ಹರಿಯುವ ನೀರು ತಗ್ಗಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ನಾನು ಮಾಡುವ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳು ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸೇರುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

As the sun disperses his rays, so you disperse (wealth upon me): may my praises rapidly draw you, as waters (reach) the low ground.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಧ್ವರ್ಯವಾ ತು ಹಿ ಸಿಂಚ ಸೋಮಂ ವೀರಾಯ ಶಿಪ್ರಿಣೇ |

ಭರಾ ಸುತಸ್ಯ ಪೀತಯೇ || ೨೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಧ್ವರ್ಯೋ ಇತಿ | ಅ | ತು | ಹಿ | ಸಿಂಚ | ಸೋಮಂ | ವೀರಾಯ | ಶಿಪ್ರಿಣೇ |

ಭರ | ಸುತಸ್ಯ | ಪೀತಯೇ || ೨೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಧ್ವರ್ಯವಃ ಶಿಪ್ರಿಣೇ ಹನೂಮತೇ ವೀರಾಯ ಶೂರಾಯೇಂದ್ರಾಯ ಸೋಮಂ ತು ಹಿ ಕ್ಷಿಪ್ರನೇವಾ ಸಿಂಚ | ಸುತಸ್ಯ ಸುತಂ ಸೋಮಂ ಪೀತಯೇ ಪಾನಾಯ ಚ ಭರ | ಅಹರ ಚ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಧ್ವರ್ಯೋ—ಎಲೈ ಅಧ್ವರ್ಯುವೇ | ಶಿಪ್ರಿಣೇ—ಅಕರ್ಷಕವಾದ ಕೆನ್ನೆಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ | ವೀರಾಯ—ಶೂರನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗಾಗಿ | ಸೋಮಂ ತು—ಸೋಮರಸವನ್ನು | ಹಿ—ಬೇಗನೆ | ಅ ಸಿಂಚ—ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸು | ಸುತಸ್ಯ—ಹಿಂಡಿದ ಸೋಮರಸವನ್ನು | ಪೀತಯೇ—ಇಂದ್ರನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಭರ—ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

|| ಭಾನಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಧ್ವರ್ಯುವೇ, ಅಕರ್ಷಕವಾದ ಕೆನ್ನೆಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಶೂರನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗಾಗಿ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಬೇಗನೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸು. ಮತ್ತು ಹಿಂಡಿದ ಅ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಇಂದ್ರನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

English Translation.

Adhwaryu, quickly pour forth the soma to the hero Indra with the goodly jaws; bring the Soma for his drinking.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯ ಉದ್ಘಃ ಫಲಿಗಂ ಭಿನನ್ಯ ರ್ಕ್ಸಿಂಧೋರನಾಸೃಜತ್ |

ಯೋ ಗೋಷ್ಠು ಪಕ್ಷಂ ಧಾರಯತ್ || ೨೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಉದ್ವಾಃ | ಫಲಿಗಂ | ಭಿನತ್ | ನೈತ್ | ಸಿಂಧೂನ್ | ಅವ್ರಾಸ್ಯಜತ್ |

ಯಃ | ಗೋಷು | ಪಕ್ವಂ | ಧಾರಯತ್ || ೨೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಉದ್ವಾಃ ಉದಕಾರ್ಥಂ ಫಲಿಗಂ ಮೇಘಂ | ರೈವತಃ ಫಲಿಗ ಇತಿ ಮೇಘನಾಮಸು
ಪಾಠಾತ್ | ಭಿನತ್ ಅಭಿನತ್ | ಸಿಂಧೂನಪಶ್ಚಾಂತರಿಕ್ಷಾನ್ಮೈಗರ್ವಾಗವಾಸ್ಯಜತ್ | ಯಕ್ಷ ಗೋಷು
ಪಕ್ವಂ ಪಯೋ ಧಾರಯತ್ ಅಧಾರಯತ್ | ಸ ಇಂದ್ರ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಉದ್ವಾಃ—ಉದಕಾರ್ಥವಾಗಿ | ಫಲಿಗಂ—ಮೇಘವನ್ನು | ಭಿನತ್—
ಸೀಳಿಹಾಕಿದನೋ | ಸಿಂಧೂನ್—ಮೇಘದಲ್ಲಿದ್ದ ಉದಕಗಳನ್ನು | ನೈತ್—ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ಕೆಳಮುಖವಾಗಿ |
ಅವ್ರಾಸ್ಯಜತ್—ಸುರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದನೋ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಗೋಷು—ಗೋವುಗಳಲ್ಲಿ |
ಪಕ್ವಂ—ಸಿದ್ಧವಾದ ಹಾಲನ್ನು | ಧಾರಯತ್—ಇರಿಸಿದನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಸೋಮರಸ
ವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಮೇಘವನ್ನು ಸೀಳಿಹಾಕಿದನೋ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನು
ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಉದಕವನ್ನು ಕೆಳಮುಖವಾಗಿ ವೃಷ್ಟಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಸುರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದನೋ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನು
ಗೋವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನೋ ಅಂತಹ ಮಹತ್ತ್ವವುಳ್ಳ ಇಂದ್ರನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ, ಎಲೈ ಅಧ್ವರ್ಯುವೇ,
ಸೋಮರಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

English Translation.

Who clove the cloud for (the issue of) the rain, who sent down the
waters, who placed the mature (milk) in the cattle.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಹಸ್ತ್ವತ್ರವ್ಯಚೀಷಮು ಔರ್ಣವಾಭಮುಹೀಶುವಂ |

ಹಿಮೇನಾವಿಧ್ಯದರ್ಬುದಂ || ೨೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಹನ್ | ವೃತ್ರಂ | ಋಚೀಷಮಃ | ಔರ್ಣವಾಭಂ | ಅಹೀಶುವಂ |

ಹಿಮೇನ | ಅವಿಧ್ಯತ್ | ಅರ್ಬುದಂ || ೨೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಋಚೀಷಮ ಋಚಾ ದೀಪ್ತಾ ಸಮ ಇಂದ್ರೋ ವೃತ್ರಂ ವೃತ್ರನಾಮಕಂ ಶತ್ರುಮಹನ್ |
ಜಘಾನ | ತಥಾರ್ಣವಾಭಮಾರ್ಣವಾಭನಾಮಕಮಹೀಶುವಮಹೀಶುವನಾಮಕಂ ಚ ಶತ್ರುಮಹನ್ |
ತಥಾ ಹಿಮೇನ ತುಷಾರೇಣೋದಕೇನ ವಾರ್ಬುದಂ ಮೇಘಮವಿಧ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಋಚೀಷಮಃ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಇಂದ್ರನು | ವೃತ್ರಂ—ವೃತ್ರನೆಂಬ ಅಸುರನನ್ನು | ಅಹನ್—
ಕೊಂದನು (ಮತ್ತು) | ಔರ್ಣವಾಭಂ—ಔರ್ಣವಾಭನೆಂಬ ಅಸುರನನ್ನು | ಅಹೀಶುವಂ—ಅಹೀಶುವನೆಂಬ
ಅಸುರನನ್ನು ಕೊಂದನು | ಅರ್ಬುದಂ—ಮೇಘವನ್ನು | ಹಿಮೇನ—ಶೀತಲೋದಕದಿಂದ ಅಥವಾ ಹಿಮದಿಂದ |
ಅವಿಧ್ಯತ್—ಭಿದ್ರಮಾಡಿದನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳ ಇಂದ್ರನು ವೃತ್ರನೆಂಬ ಅಸುರನನ್ನು, ಔರ್ಣವಾಭ, ಅಹೀಶುವ
ಎಂಬ ಅಸುರರನ್ನು ಕೊಂದನು. ಮತ್ತು ಹಿಮದಿಂದ ಮೇಘವನ್ನು ಭಿದ್ರವಾಗುವಂತೆ ಭೇದಿಸಿದನು.

English Translation.

The brilliant Indra slew Vritra, Aurnavabha, Ahishuva ; he smote
Arbuda with frost.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ ವ ಉಗ್ರಾಯ ನಿಷ್ಕುರೇಷ್ಠಾಲ್ಛಾಯ ಪ್ರಸಕ್ತಿಣೇ |

ದೇವತ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಗಾಯತ || ೨೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ವಃ | ಉಗ್ರಾಯ | ನಿಃಕುರೇ | ಅಷ್ಠಾಲ್ಛಾಯ | ಪ್ರಸಕ್ತಿಣೇ |

ದೇವತ್ತಂ | ಬ್ರಹ್ಮ | ಗಾಯತ || ೨೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಉದ್ಗಾತಾರಃ ಪೋ ಯೋಯಮುಗ್ರಾಯೋದ್ಗಾಣಾಯ ನಿಷ್ಪರೇ ಶತ್ರುನ್ನಿಸ್ತರತೇ-
ಷಾಳ್ವಾಯ ಶತ್ರುಣಾಮಭಿಭವಿತ್ರೇ ಪ್ರಸಕ್ತಿಣೇ ಪ್ರಸಹನಶೀಲಾಯೇಂದ್ರಾಯ ದೇವತ್ತಂ ದೇವಪ್ರಸಾದ-
ಲಬ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಪ್ರ ಗಾಯತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಸಾಮಗಾನಮಾಡುವ ಉದ್ಗಾತೃಗಳೇ) ವಃ-ನೀವು | ಉಗ್ರಾಯ-ಭಯಂಕರನೂ | ನಿಷ್ಪರೇ-
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವವನೂ | ಅಷಾಳ್ವಾಯ-ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವನೂ | ಪ್ರಸಕ್ತಿಣೇ-ಯುದ್ಧ
ದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾದವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದೈಶಿಸಿ | ದೇವತ್ತಂ-ದೇವತೆಗಳ
ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಲಬ್ಧವಾದ | ಬ್ರಹ್ಮ-ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಪ್ರ ಗಾಯತ-ಗಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಠಿಸಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸಾಮಗಾನಮಾಡುವ ಉದ್ಗಾತೃನಾಮಕ ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳೇ, ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಭಯಂಕರನಾದವನೂ,
ಯುದ್ಧಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವನೂ, ಅವರ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲು
ಸಮರ್ಥನಾದವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದೈಶಿಸಿ ದೇವತೆಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸಾಮಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ
(ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನೂ) ಗಾನಮಾಡಿ ಪಠಿಸಿರಿ.

English Translation.

Sing aloud (priests) to the fierce, Victorious (Indra) the overpowerer,
the subduer (of foes), the praise inspired by the gods.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ವಿಶ್ವಾನ್ಯಭಿ ವ್ರತಾ ಸೋಮಸ್ಯ ಮದೇ ಅಂಧಸಃ |

ಇಂದ್ರೋ ದೇವೇಷು ಚೇತತಿ || ೨೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ವಿಶ್ವಾನ್ | ಅಭಿ | ವ್ರತಾ | ಸೋಮಸ್ಯ | ಮದೇ | ಅಂಧಸಃ |

ಇಂದ್ರಃ | ದೇವೇಷು | ಚೇತತಿ || ೨೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಂಧಸೋಮೋದ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಮದೇ ಸಂಜಾತೇ ವಿಶ್ವಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ವ್ರತಾ ವ್ರತಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಯ ಇಂದ್ರೋ ದೇವೇಷ್ಯಭಿ ಚೇತತಿ ಜ್ಞಾಪಯತಿ ತಸ್ಮಾ ಇಂದ್ರಾಯ ದೇವತ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಗಾಯತೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಂಧಸಃ—ಭಕ್ಷಣಯೋಗ್ಯವಾದ (ಪಾನಯೋಗ್ಯವಾದ) | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮರಸದ | ಮದೇ—ಹರ್ಷವುಂಟಾದಾಗ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ವಿಶ್ವಾನಿ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ವ್ರತಾ—ಸಾಹಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು | ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ | ಅಭಿ ಚೇತತಿ—ಪ್ರಕಟಿಸುವನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಸಾಮಗಾನಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಉದ್ಗಾತೃಗಳೇ, ಪಾನಯೋಗ್ಯವಾದ ಸೋಮರಸದಿಂದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹರ್ಷವುಂಟಾದಾಗ ಆ ಇಂದ್ರನು ಅನೇಕ ಸಾಹಸಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುವನು. ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರ ರೂಪವಾದ ಸಾಮಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡಿ ಸ್ತುತಿಸಿರಿ.

English Translation.

Indra, who, in the exhilaration of the quaffed Soma, makes known among the gods all pious rites.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಹ ತ್ಯಾ ಸಧಮಾದ್ಯಾ ಹರಿ ಹಿರಣ್ಯಕೇಶ್ಯಾ |

ವೋಲ್ಹಾನ್ಮಭಿ ಪ್ರಯೋ ಹಿತಂ || ೨೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಹ | ತ್ಯಾ | ಸಧಮಾದ್ಯಾ | ಹರಿ | ಇತಿ | ಹಿರಣ್ಯಕೇಶ್ಯಾ |

ವೋಲ್ಹಾಂ | ಅಭಿ | ಪ್ರಯಃ | ಹಿತಂ || ೨೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇಹ ಯಜ್ಞೇ ತ್ಯಾ ತಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ ಸಧಮಾದ್ಯಾ ಸಹ ಮಾದ್ಯಂತಾ ಹಿರಣ್ಯಕೇಶ್ಯಾ ಹಿರಣ್ಯಕೇಶ್ಯಾ ಹರಿ ಅಶ್ವಾ ಹಿತಂ ಹಿತಕರಂ ಪ್ರಯಃ ಸೋಮರೂಪಮನ್ನಮಭ್ಯಭಿಲಕ್ಷ್ಯ ವೋಲ್ಹಾಂ | ಇಂದ್ರಂ ವಹತಾಂ | ಪ್ರಾಪಯತಾಮಿತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಹ- ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ತ್ಯಾ-ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವೂ | ಸಧಮಾದ್ಯಾ-ಯಾವಾಗಲೂ ಜತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿರುವವೂ | ಹಿರಣ್ಯಕೇಶ್ಯಾ-ಸುವರ್ಣದಂತೆ ಧಳಧಳಿಸುವ ಕೇಶಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವವೂ ಆದ | ಹರೀ-ಇಂದ್ರನ ಕುದುರೆಗಳು | ಹಿತಂ-ಹಿತಕರವಾದ | ಪ್ರಯಃ ಅಭಿ-ಸೋಮರೂಪವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಅಭಿಲಕ್ಷಿಸಿ (ಭಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ) | ವೊಲ್ದಾಂ-ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕರೆತರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ಜತೆಯಾಗಿಯೇ ಸಂತೋಷದಿಂದಿರುವವೂ, ಚಿನ್ನದಂತೆ ಧಳಧಳಿಸುವ ಕತ್ತಿನ ಮೇಲಿನ ಕೇಶಪಂಕ್ತಿಯಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವವೂ ಆದ ಇಂದ್ರನ ಕುದುರೆಗಳು ಸೋಮರೂಪವಾದ ಅನ್ನಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಈ ಯಜ್ಞಭೂಮಿಗೆ ಕರೆತರಲಿ.

English Translation.

May those two golden-maned steeds, together exulting, bring him hither to the salutary (sacrificial) food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅರ್ವಾಂಚಂ ತ್ಯಾ ಪುರುಷ್ವತ ಪ್ರಿಯಮೇಧಸ್ತತಾ ಹರೀ |

ಸೋಮಪೇಯಾಯ ವಕ್ಷತಃ || ೩೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅರ್ವಾಂಚಂ | ತ್ಯಾ | ಪುರುಷ್ವತ | ಪ್ರಿಯಮೇಧಸ್ತತಾ | ಹರೀ ಇತಿ |

ಸೋಮಪೇಯಾಯ | ವಕ್ಷತಃ || ೩೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪುರುಷ್ವತೇಂದ್ರ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾಂ ಪ್ರಿಯಮೇಧಸ್ತತಾ ಹರೀ ಅಶ್ವಾ ಸೋಮಪೇಯಾಯ ಸೋಮಪಾನಾಯಾರ್ವಾಂಚಮಸ್ತದಭಿಮುಖಂ ವಕ್ಷತಃ | ವಹತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪುರುಷ್ವತ-ಅನೇಕರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ಯಾ-ನಿನ್ನನ್ನು | ಪ್ರಿಯಮೇಧಸ್ತತಾ-ಪ್ರಿಯ ಮೇಧನಾಮಕನಾದ ನನ್ನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವ | ಹರೀ-ಅಶ್ವಗಳು | ಸೋಮಪೇಯಾಯ-ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಅರ್ವಾಂಚಂ-ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ವಕ್ಷತಃ-ಕರೆತರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕ ಜನರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರಿಯಮೇಧನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನನ್ನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವ ನನ್ನ ಕುದುರೆಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕರೆತರಲಿ.

English Translation.

Indra, the glorified of many, let your horses, praised by Priyamedha, bring you down to drink the Soma.

ಮೂವತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಯಂ ಘ ತ್ವೇತ್ಯೇಕೋನವಿಂಶತ್ಯೈಚಂ ತೃತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ಯಸ್ಯ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೀರಾರ್ಷಂ ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತಂ | ಷೋಡಶ್ಯಾದ್ಯಾಸ್ತಿಸ್ತೋ ಗಾಯತ್ರೈ ಏಕೋನವಿಂಶತ್ಯನುಷ್ವಪ್ | ಇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ವಯಂ ಘೈಕೋನಾ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೀರಾರ್ಷತಂ ತ್ರಿಗಾಯತ್ರೈನುಷ್ವಬಂತಮಿತಿ || ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಪೇವಲ್ಯೇ ಬಾರ್ಹತತ್ವಚಾಶೀತಾವಾದಿತಃ ಪಂಚದಶರ್ಚಃ | ತಥೈವ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಶೌನಕೇನ ಸೂತ್ರೈತೇ | ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಸುತಾವಂತ ಇತಿ ಪಂಚದಶನೋ ಸು ತ್ವಾ ವಾಘತತ್ವ ನೇತ್ಯೇತಸ್ಯ ದ್ವಿಪದಾಂ ಚೋದ್ಧರತಿ | ಐ. ಅ. ೫-೨-೪ | ಇತಿ || ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽಹನಿ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿತಸ್ತೇ ವಯಂ ಘ ತ್ವೇತಿ ತೃಚೋ ವೈಕಲ್ಪಿಕಃ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಃ | ತಥಾ ಚ ಸೂತ್ರಂ | ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಸುತಾವಂತಃ ಕ ಈಂ ವೇದ ಸುತೇ ಸಚಾ | ಅ. ೭-೪ | ಇತಿ || ಸ್ವರಸಾಂವ್ಯಯಮೇವ ತೃಚೋಽನುರೂಪಃ | ಸೂತ್ರತಂ ಚ | ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಸುತಾವಂತ ಇತಿ ತಿಸ್ತೋ ಬೃಹತ್ಯಃ | ಅ. ೮-೫ | ಇತಿ || ತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಶಸ್ತ್ರೇ ಕ ಈಂ ವೇದೇತಿ ವೈಕಲ್ಪಿಕೋಽನುರೂಪಃ | ಸೂತ್ರಮುಕ್ತಮೇವ ||

ಅನುವಾದವು—ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿಃ ಕಾಣ್ಯಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು. ಅದರೆ ಹದಿನಾರನೆಯ ಋಕ್ಕಿನಿಂದ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳು ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ತವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ವಯಂ ಘೈಕೋನಾ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೀರಾರ್ಷತಂ ತ್ರಿಗಾಯತ್ರೈನುಷ್ವಬಂತಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ಹದಿನೈದು ಋಕ್ಕುಗಳ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಐತರೇಯಾ ರಣ್ಯಕ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಶೌನಕಮಹರ್ಷಿಯಿಂದ—ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಸುತಾವಂತ ಇತಿ ಪಂಚದಶನೋ ಸು ತ್ವಾ ವಾಘತತ್ವ ನೇತ್ಯೇತಸ್ಯ ದ್ವಿಪದಾಂ ಚೋದ್ಧರತಿ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಐ. ಅ. ೫-೨-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಸೂಸ

ಬೇಕಾದ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ವೈಕಲ್ಪಿಕಸ್ತೋತ್ರಿಯ ತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಸುತಾವಂತಃ ಕ ಈಂ ವೇದ ಸುತೇ ಸಚಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಸ್ವರಸಾಮ್ನಿಯೆಂಬ ಇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅನುರೂಪತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಸುತಾವಂತೆ ಇತಿ ತಿಸ್ತೋ ಬೃಹತ್ಯಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೮-೫) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅದೇ ಇಷ್ಟಿಯ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕ ಈಂ ವೇದ ಎಂಬ ತೃಚವನ್ನು (ಈ ಸೂಕ್ತದ ೭-೯ ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು) ಅನುರೂಪತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಸೂತ್ರವನ್ನು (ಅ. ೭-೪) ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸೂಕ್ತ—೩೩

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೩೩ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೭, ೮, ೯, ೧೦ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೯ ||

|| ಯುಷಿಃ—ಮೇಧಾತಿಥಿಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧-೧೫. ಬೃಹತೀ | ೧೬-೧೮. ಗಾಯತ್ರೀ | ೧೯. ಅನುಷ್ಠುಪ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಸುತಾವಂತ ಆಪೋ ನ ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ |

ಪವಿತ್ರಸ್ಯ ಪ್ರಸ್ರವಣೇಷು ವೃತ್ರಹನ್ತರಿ ಸ್ತೋತಾರ ಆಸತೇ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ಘ | ತ್ವಾ | ಸುತಾವಂತಃ | ಆಪಃ | ನ | ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ |

ಪವಿತ್ರಸ್ಯ | ಪ್ರಸ್ರವಣೇಷು | ವೃತ್ರಹನ್ | ಪರಿ | ಸ್ತೋತಾರಃ | ಆಸತೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃತ್ರಹನ್ನಿಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವಯಂ ಘ ವಯಂ ಖಲು ಸುತಾವಂತಃ ಸೋಮಮಭಿಷುತವಂತ ಆಪೋ ನಾಪ ಇವ ಪ್ರವಣಮಭಿಗಚ್ಛಾಮಃ | ಪವಿತ್ರಸ್ಯ ಸೋಮಾನಾಂ ಪ್ರಸ್ರವಣೇಷು ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ ಸ್ತೀರ್ಣಬರ್ಹಿಷಃ ಸ್ತೋತಾರಶ್ಚ ತ್ವಾಂ ಪರ್ಯುಪಾಸತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಸಂಹಾರಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನ ನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ | ವಯಂ—ನಾವು | ಸುತಾವಂತಃ—ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡುವವರಾಗಿ | ಆಪೋ ನ—ತಗ್ಗಾದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹರಿದುಹೋಗುವ ನೀರಿನಂತೆ |

ಸೋಮಾಭಿಷವನನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ | ಪವಿತ್ರೈಃ—ಶುದ್ಧವಾದ ಸೋಮವು | ಪ್ರಸ್ರವಣೇಷು—ಹಿಂದಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ | ವೃಕ್ಷಬರ್ಹಿಷಃ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನೀನು ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿದ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಅಸನಾರ್ಥವಾಗಿ ಹರಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ | ಸ್ತೇತಾರಃ—ಸ್ತೋತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಉಪಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರನಾಶಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ತಗ್ಗಾದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ನೀರು ಹರಿದುಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಹಿಂಡುವ ಸೋಮರಸವು ನಾವು ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಾ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿ ಒಂದೆಡೆ ನಿಲ್ಲುವುದು. ಇಂತಹ ಸೋಮವು ನಿನಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳು, ನೀನು ಬಂದು ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸುವರು.

English Translation.

We are pouring forth to you the Soma juice like water: the praisers strewing the clipped sacred grass, worship you, slayer of Vritra, in the, streams (falling) from the filter.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ್ವರಂತಿ ತ್ವಾ ಸುತೇ ನರೋ ವಸೋ ನಿರೇಕ ಉಕ್ಥಿನಃ |

ಕದಾ ಸುತಂ ತೃಷಾಣ ಓಕ ಆ ಗಮ ಇಂದ್ರ ಸ್ವಬ್ಧೀವ ವಂಸಗಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸ್ವರಂತಿ | ತ್ವಾ | ಸುತೇ | ನರಃ | ವಸೋ ಇತಿ | ನಿರೇಕೇ | ಉಕ್ಥಿನಃ |

ಕದಾ | ಸುತಂ | ತೃಷಾಣಃ | ಓಕಃ | ಆ | ಗಮಃ | ಇಂದ್ರ | ಸ್ವಬ್ಧೀವ | ವಂಸಗಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಯಿತರಿಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸುತೇಭಿಷುತೇ ಸೋಮೋ ನಿರೇಕೇ ನಿರ್ಗಮನೇ ಉಕ್ಥಿನೋ ನರೋ ನೇತಾರಃ ಸ್ವರಂತಿ | ಶಬ್ದಾಯಂತೇ | ಅಹಿ ಚೇಂದ್ರಃ ಸುತಂ ಸೋಮಂ ಸೃತಿ ತೃಷಾಣಸ್ತೃಷ್ಯನ್ ಸ್ವಬ್ಧೀವ ಸ್ವಭೂತಶಬ್ದ ಇವ ವಂಸಗೋ ವನನೀಯಗಮನೋ ವೃಷಭಃ ಶಬ್ದಂ ಕುರ್ವನ್ ತದಾಕಃ ಸ್ಥಾನಮಾಗಮತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಹೇ ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸುತೇ—ಲತೆಗಳನ್ನು ಜಜ್ಜಿ ಹಿಂಡಿದ ಸೋಮ ರಸವು | ನಿರೇಕೇ—ಈಚೆಗೆ ಹರಿದುಬರುತ್ತಿರುವಾಗ | ಉಕ್ಥಿನಃ—ಉಕ್ಥಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಿರುವ | ನರಃ—

ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿರುವ ಋತ್ವಿಗಾದಿಗಳು | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಸ್ವರಂತಿ—ಉಚ್ಚಧ್ವನಿಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾರೆ (ಇಂತಹ ಇಂದ್ರನು) | ಸುತಂ—ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಒಬ್ಬಲಕ್ಷಿಸಿ | ತೃಷಾಣಃ—ಬಾಯಾರಿದವನಾಗಿ | ಸ್ವಬ್ದೀವ ವಂಸಗಃ—ಗೂಳಿಯಂತೆ ಗುಟುರುಹಾಕುತ್ತಾ | ಕದಾ—ಯಾವಾಗ | ಓಕಃ—ಯಜ್ಞಮಾಡುವ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ | ಆ ಗಮಃ—ಬರುವನು?

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಇಂದ್ರನೇ, ಸೋಮಲತೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಜಜ್ಜುವಾಗ ಅದರಿಂದ ಹೊರಟ ಸೋಮರಸವು ಹರಿದುಬರುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞನೇತೃಗಳಾದ ಋತ್ವಿಗ್ಯಜಮಾನರು ನಿನ್ನನ್ನು ಘಟ್ಟಿಯಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವರು. ಇಂತಹ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಇಂದ್ರನು ಗುಟುಕುಹಾಕುವ ಗೂಳಿಯಂತೆ ಬಾಯಾರಿದವನಾಗಿ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಯಜ್ಞಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗ ಬರುವನು?

English Translation.

The leaders (of rites), repeating praises, shout to you, Vasu, when the libation issues forth; when, Indra, bellowing like a bull, do you come to the dwelling thirsting for the Soma?

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕಣ್ವೇಭಿರ್ಧೃಷ್ಟ್ವಾ ದೃಷ್ಟದ್ವಾಜಂ ದರ್ಷಿಸ್ತಸ್ರಿಣಂ |

ಪಿತಂಗರೂಪಂ ಮಘವನ್ವಿಚರ್ಷಣೇ ಮಕ್ಷೂ ಗೋಮಂತಮಾಮಹೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕಣ್ವೇಭಿಃ | ಧೃಷ್ಟೋ ಇತಿ | ಆ | ಧೃಷತ್ | ನಾಜಂ | ದರ್ಷಿ | ಸ್ತಸ್ರಿಣಂ |

ಪಿತಂಗರೂಪಂ | ಮಘವನ್ | ವಿಚರ್ಷಣೇ | ಮಕ್ಷು | ಗೋಮಂತಂ | ಅಮಹೇ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಧೃಷ್ಟೋ ಧರ್ಷಕೇಂದ್ರ ಕಣ್ವೇಭಿಃ ಕಣ್ವಾನುದ್ದಿಶ್ಯ || ವಿಭಕ್ತಿವ್ಯತ್ಯಯಃ || ಸ್ತಸ್ರಿಣಂ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕಂ ನಾಜಮಾ ದರ್ಷಿ | ದೇಹಿ | ಹೇ ಮಘವನ್ವನವನ್ ವಿಚರ್ಷಣೇ ವಿದ್ರಷ್ಟರಿಂದ್ರ ಧೃಷದ್ಧೃಷ್ಟಂ ಪಿತಂಗರೂಪಂ ಗೋಮಂತಂ ಚ ನಾಜಂ ಮಕ್ಷು ಶೀಘ್ರಮಾಮಹೇ | ಯಾಜಾಮಹೇ | ಶ್ವಾಮಿತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಸಾರ್ವಾರ್ಥ ||

ಹೇ ಧೃಷ್ಟೋ—ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕಣ್ವೇಭಿಃ—ಕಣ್ವಮುಷಿಯ ಪುತ್ರರನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ಸ್ತಸ್ರಿಣಂ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕನಾದ (ಬಹಳವಾದ) | ನಾಜಂ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಆ ದರ್ಷಿ—ಕೊಡು | ಹೇ

ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ | ವಿಚರ್ಷಣೇ—ಸಕಲವನ್ನು ನೋಡಿ ತಿಳಿಯುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಧೃಷತ್—
ಪುಷ್ಟಿಕರವಾದುದೂ | ಪಿತಂಗರೂಪಂ—ಪಕ್ಷವಾಗಿ (ಬಲಿತ) ಹಳದಿ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿರುವುದೂ | ಗೋಮಂತಂ—
ಯವಧಾನ್ಯವನ್ನು | ಮಕ್ಷು—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ | ಈಮಹೇ—ನಿನ್ನಿಂದ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ, ಎಂದರೆ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಅಥವಾ ಬಹಳವಾದ
ಅನ್ನಾದ್ಯಾಹಾರಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಸಂತತಿಯವರಾದ ನಮಗೆ ಕೊಡು. ಸಮಸ್ತವನ್ನು ನೋಡುವವನೂ, ಧನವಂತನೂ
ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪುಷ್ಟಿಕರವಾದುದೂ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲಿತು ಪೀತವರ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ ಯವಧಾನ್ಯವನ್ನು
(ಭತ್ತವನ್ನು) ನಮಗೆ ಬೇಗನೆ ಕೊಡುವಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Resolute (Indra), bestow abundantly upon the descendants of Kanwa
thousands of viands; wise Maghavan, we earnestly solicit you for (wealth)
of gold and cattle.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪಾಹಿ ಗಾಯಾಂಧಸೋ ಮದ ಇಂದ್ರಾಯ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೇ |

ಯಃ ಸಂಮಿಶ್ಲೋ ಹರ್ಯೋರ್ಯಃ ಸುತೇ ಸಚಾ ವಜ್ರೀ ರಥೋ ಹಿರ-

ಣ್ಯಯಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪಾಹಿ | ಗಾಯ | ಅಂಧಸಃ | ಮದೇ | ಇಂದ್ರಾಯ | ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೇ |

ಯಃ | ಸಂಮಿಶ್ಲಃ | ಹರ್ಯೋಃ | ಯಃ | ಸುತೇ | ಸಚಾ | ವಜ್ರೀ | ರಥಃ | ಹಿರಣ್ಯಯಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೇ ಪಾಹಿ | ಸೋಮಂ ಪಿಬ | ಅಂಧಸಃ ಪೀತಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಮದೇ ತಸ್ಯಾ
ಇಂದ್ರಾಯ ಗಾಯ | ಸ್ತೋತ್ರಂ ಸ್ತುತಂ ಚ | ಯ ಇಂದ್ರೋ ಹರ್ಯೋರಶ್ವಯೋಃ ಸಂಮಿಶ್ಲಃ ಸ್ವರಥೇ
ಸಂಮಿಶ್ಲಯಿತಾ | ಯಶ್ಚ ಸುತೇ ಸೋಮೇ ಸಚಾ ಸಹಾಯಃ | ಯ ಇಂದ್ರೋ ವಜ್ರೀ | ಯಸ್ಯ ರಥೋ
ಹಿರಣ್ಯಯೋ ಹಿರಣ್ಯಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೇ—ಎಲೈ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿಯೇ | ಪಾಹಿ—ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು | ಅಂಧಸಃ—
ಸೋಮದ ಪಾನದಿಂದ | ಮದೇ—ಸಂತ್ಯಪ್ತಿಯುಂಟಾದಾಗ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಹರ್ಯೋಃ—

ತನ್ನ ಎರಡು ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ | ಸಂಮಿಶ್ರಃ—ತನ್ನ ರಥಕ್ಕೆ ಯೋಜಿಸುವನೋ | ಯಃ—ಯಾರು | ಸುತೇ—
ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ | ಸಚಾ—ನಮ್ಮೊಡನೆ ಬಂದು ಸೇರುವನೋ | ವಜ್ರೀ—ಯಾವನು ವಜ್ರಾಯುಧ
ವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವನೋ | ರಥಃ—ಯಾವನ ರಥವು | ಹಿರಣ್ಯಯಃ—ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವುದೋ | (ತಸ್ಮೈ)
ಇಂದ್ರಾಯ—ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ | ಗಾಯ—ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿಯೇ, ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು. ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತಿಯುಂಟಾದಾಗ
ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಎರಡು ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ರಥಕ್ಕೆ ಯೋಜಿಸುವನೋ, ಯಾರು ಸೋಮರಸದ ಅಭಿಷವ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಬಂದು ಸೇರುವನೋ ಯಾವನು ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾಗಿರುವನೋ, ಯಾವನ ರಥವು
ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವುದೋ ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸು.

English Translation.

Drink, Medhyatthi, and in the exhilaration of the draught sing to
Indra, to him who has harnessed his horses, who, when the Soma is poured
out, is present, the wielder of the thunderbolt, whose chariot is of gold.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಃ ಸುಷವ್ಯಃ ಸುದಕ್ಷಿಣ ಇನೋ ಯಃ ಸುಕ್ರತುರ್ಗೃಣೇ |

ಯ ಆಕರಃ ಸಹಸ್ರಾ ಯಃ ಶತಮಘಃ ಇಂದ್ರೋ ಯಃ ಪೂರ್ಭಿದಾರಿತಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಸುಷವ್ಯಃ | ಸುದಕ್ಷಿಣಃ | ಇನಃ | ಯಃ | ಸುಕ್ರತುಃ | ಗೃಣೇ |

ಯಃ | ಆಕರಃ | ಸಹಸ್ರಾ | ಯಃ | ಶತಮಘಃ | ಇಂದ್ರಃ | ಯಃ | ಪೂರ್ಭಿತ್ | ಆರಿತಃ ||೫||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಃ ಸುಷವ್ಯಃ ಶೋಭನಸವ್ಯಹಸ್ತಃ | ಯಶ್ಚ ಸುದಕ್ಷಿಣಃ | ಯಶ್ಚೇನ ಈಶ್ವರಃ | ನಿಯುತ್ವಾನಿನ
ಇತಿಶ್ಚರನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ಯಶ್ಚಾಪಿ ಸುಕ್ರತುಃ ಸುಪ್ರಜ್ಞಃ | ಸಹಸ್ರಾ ಸಹಸ್ರಾಣಾಂ ಬಹೂನಾಂ
ಯಶ್ಚಾಕರಃ ಕರ್ತಾ | ಯಶ್ಚಾಪಿ ಶತಮಘೋ ಬಹುಧನಃ | ಯಶ್ಚ ಪೂರ್ಭಿತ್ ಪುರಾಂ ಭೇತ್ತಾ |
ಯಶ್ಚಾರಿತಃ ಪತ್ಯತಃ ಸ್ತೋಮಾನ್ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ಕಃ | ಯ ಆರಿತಃ ಕರ್ಮಣಿ ಕರ್ಮಣಿ ಸ್ಥಿರಃ
ಪ್ರತ್ಯತಃ ಸ್ತೋಮಾನ್ | ನಿ. ೫-೧೫ | ಇತಿ | ಸ ಇಂದ್ರೋ ಗೃಣೇ | ಆಸ್ತುಭಿಃ ಸ್ತಾಯತೇ ಚ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಯೇ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಸುಷವ್ಯಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಎಡಗೈಯುಳ್ಳವನೋ | ಸುದಕ್ಷಿಣಃ—
ಯಾರು ಉತ್ತಮವಾದ ಬಲಗೈಯುಳ್ಳವನೋ | ಇನಃ—ಯಾರು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಈಶ್ವರನೋ | ಯೇ—ಯಾರು |
ಸುಕ್ರತುಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನೋ | ಯೇ—ಯಾರು | ಸಹಸ್ರಾ—ಅನೇಕ ಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ
ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ | ಆಕರಃ—ಕರ್ತನೋ | ಯೇ—ಯಾರು | ಶತಮುಘಃ—ಅನೇಕವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನೋ |
ಯೇ—ಯಾರು | ಪೂರ್ಭಿತ್—ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವನೋ | ಅರಿತಃ—ಯಾರು ಸ್ತುತಿ
ಸೋಮಾದಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗುವನೋ | ಇಂದ್ರಃ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ಗೃಣೇ—ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಉತ್ತಮವಾದ ಎಡಗೈಯುಳ್ಳವನೋ, ಯಾರು ಉತ್ತಮವಾದ ಬಲಗೈಯುಳ್ಳವನೋ,
ಯಾರು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಈಶ್ವರನೋ, ಯಾರು ಉತ್ತಮವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನೋ, ಯಾರು ಅನೇಕಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ
ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಕರ್ತನೋ, ಯಾರು ಅನೇಕ ಧನಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನೋ, ಯಾರು ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡು
ವವನೋ, ಯಾರು ಸ್ತುತಿಸೋಮಾದಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗುವನೋ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He who is well-handed, both left and right, who is the lord, who is
wise, the performer of numerous great acts, the giver of vast wealth,
Indra, who is the demolisher of cities, who is gratified by praise, is
glorified (by us).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ಧೃಷ್ಣಿತೋ ಯೋಽವೃತೋ ಯೋ ಅಸ್ತಿ ಶ್ತುಶ್ಚುಷು ಶ್ರಿತಃ |

ವಿಭೂತದ್ಯುಮ್ನಃ ಚೈವನಃ ಪುರುಷ್ವತಃ ಕ್ರತ್ವಾ ಗೌರಿವ ಶಾಕಿನಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಧೃಷ್ಣಿತಃ | ಯಃ | ಅವೃತಃ | ಯಃ | ಅಸ್ತಿ | ಶ್ತುಶ್ಚುಷು | ಶ್ರಿತಃ |

ವಿಭೂತದ್ಯುಮ್ನಃ | ಚೈವನಃ | ಪುರುಷ್ವತಃ | ಕ್ರತ್ವಾ | ಗೌರಿವ | ಶಾಕಿನಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ಧೃಷ್ಣಿತಃ ಶತ್ರುಜಾಂ ಧರ್ಷಯಿತಾ | ಯಶ್ಚಾವೃತಃ ಶತ್ರುಭಿರಪರಿವೃತಃ | ಯಶ್ಚಾಪಿ
ಶ್ತುಶ್ಚುಷು ಯುದ್ಧೇಷು | ಶ್ರವಃ ಶ್ರವ್ಯಂತ್ಯಸ್ಮಿನ್ನಿತಿ ವೃತ್ತತೇಃ ಶ್ತುಶ್ಚು ಯುದ್ಧಮಿತಿ ವೃದ್ಧಾ ವಚಃ |

ಶ್ರೀತೋಽಸ್ತಿ ಭವತಿ | ಯಶ್ಚಾಪಿ ವಿಭೂತದ್ಯುಮ್ನಃ ಪ್ರಭೂತಧನಃ | ಯಶ್ಚ ಚೈವನಃ ಸೋಮಾನಾಂ
ಜ್ಯಾವಯಿತಾ | ಯಶ್ಚಾಪಿ ಪುರುಷ್ವತೋ ಬಹುಸ್ತುತಃ | ಸ ಇಂದ್ರಃ ಕೃತ್ವಾ ಕರ್ಮಣಾ ಶಾಕಿನಃ
ಶಕ್ತಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಗೌರಿವ ಯಥಾ ಗೌಃ ಪಯಸೋ ದೋಗ್ಧ್ರೀ ತಥಾ ಕಾಮಾನಾಂ ದೋಗ್ಧಾ
ಭವತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಧೃಷಿತಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೆದೆಬಡಿಯುವನೋ | ಯಃ—ಯಾರು |
ಅವೃತಃ—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಡದೇ ಇರುವನೋ | ಯಃ—ಯಾರು | ಶ್ವಶ್ರುಷು—ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ |
ಶ್ರೀತಃ ಅಸ್ತಿ—ನಿರತನಾಗಿರುವನೋ | ವಿಭೂತದ್ಯುಮ್ನಃ—ಯಾರು ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ |
ಚೈವನಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿಯೂ | ಪುರುಷ್ವತಃ—ಅನೇಕರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನಾಗಿಯೂ
ಇರುವನೋ (ಅದೇ ಇಂದ್ರನು) | ಗೌಃ ಇವ—ಧೇನುವು ಪುಷ್ಕಲವಾಗಿ ಪ್ರೇರವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ | ಕೃತ್ವಾ—
ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ಶಾಕಿನಃ—ಕರ್ಮಶಕ್ತನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತನ್ನೊದಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೆದೆಬಡಿಯುವನೋ, ಯಾರು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಡದೇ
ಇರುವನೋ, ಯಾರು ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುವನೋ, ಯಾರು ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ,
ಸೋಮವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿಯೂ, ಅನೇಕರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನಾಗಿಯೂ ಇರುವನೋ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು
ಧೇನುವು ಪುಷ್ಕಲವಾಗಿ ಪ್ರೇರವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಕರ್ಮಶಕ್ತನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಪ್ರಭೂತ
ವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತನ್ನೊದಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He who is the subduer (of foes), the unresisted, practised in combats
possessed of vast wealth, the demander of the libation, the praised of many
who by his acts (of bounty) is like a milch cow to the competent (worshipper).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕ ಈಂ ವೇದ ಸುತೇ ಸಚಾ ಪಿಬಂತಂ ಕದ್ವಯೋ ದಧೇ |

ಅಯಂ ಯಃ ಪುರೋ ವಿಭಿನತ್ಯೋಜಸಾ ಮಂದಾನಃ ಶಿಷ್ಯಂಧಸಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕಃ | ಈಂ | ವೇದ | ಸುತೇ | ಸಚಾ | ಪಿಬಂತಂ | ಕತ್ | ವಯಃ | ದಧೇ |

ಅಯಂ | ಯಃ | ಪುರಃ | ವಿಭಿನತ್ತಿ | ಒಜಸಾ | ಮಂದಾನಃ | ಶಿಷ್ಯೇ | ಅಂಧಸಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸುತೇಭಿಷುತೇ ಸೋಮೇ ಸಚರ್ತ್ವಿಜಾ ಸಹ ಸೋಮಂ ಪಿಬಂತಮೀನೇನಮಿಂದ್ರ |
ಕೋ ವೇದ | ವೇತ್ತಿ | ನ ಕೋಽಪಿ ವೇತ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕತ್ ಕಿಂ ನಾ ವಯೋಽನ್ನಂ ದಧೇ | ಧಾರಯತಿ |
ಯೋಽಯಮಿಂದ್ರಃ ಶಿಪ್ರೀ ಹನೂಮಾನಂಧಸಃ ಸೋಮೇನ ಮಂದಾನೋ ಮಂದಮಾನ ಓಜಸಾ
ಬಲೇನ ಪುರೋ ವಿಭಿನತ್ತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸುತೇ—ಸೋಮವು ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ | ಸಚಾ—ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳೊಡನೆ | ಪಿಬಂತಂ—
ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವ | ಈಂ—ಈ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಕಃ—ಯಾರು ತಾನೇ | ವೇದ—ಅರಿಯುತ್ತಾರೆ |
ಕತ್ ವಯಃ—ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು | ದಧೇ—ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ | ಯಃ—
ಯಾವನು | ಶಿಪ್ರೀ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳವನೋ | ಅಯಂ—ಅದೇ ಈ ಇಂದ್ರನು | ಅಂಧಸಃ—
ಸೋಮಪಾನದಿಂದ | ಮಂದಮಾನಃ—ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಾ | ಓಜಸಾ—ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ | ಪುರಃ—ಶತ್ರು
ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು | ವಿಭಿನತ್ತಿ—ಸೀಳಿಹಾಕುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸೋಮವು ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳೊಡನೆ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವ
ಈ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ಅರಿಯುತ್ತಾರೆ? ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಈ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ
ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ? ಉತ್ತಮವಾದ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳ ಅದೇ ಈ ಇಂದ್ರನು ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ
ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಸೀಳಿಹಾಕುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Who knows him drinking with (the priests) when the Soma is effused?
what food has he partaken of? he, the handsome-jawed, who, exhilarated
by the (sacrificial) beverage, destroys cities by his might.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಾನಾ ವ್ಯುಗೋ ನ ವಾರಣಃ ಪುರುತ್ತಾ ಚರಥಂ ದಧೇ |

ನಕಿಷ್ಟ್ವಾ ನಿ ಯಮದಾ ಸುತೇ ಗಮೋ ಮಹಾಂಶ್ಚರಸ್ಮೋಜಸಾ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದಾನಾ | ವ್ಯುಗಃ | ನ | ವಾರಣಃ | ಪುರುತ್ತಾ | ಚರಥಂ | ದಧೇ |

ನಕಿಃ | ತ್ವಾ | ನಿ | ಯಮತ್ | ೪ | ಸುತೇ | ಗಮಃ | ಮಹಾನ್ | ಚರಸಿ | ಓಜಸಾ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮೃಗಃ ಶತ್ರುಣಾಮನ್ವೇಷಕೋ ವಾರಣೋ ಗಜೋ ದಾನಾ ಮದಜಲಾನೀವ ಪುರುತ್ತಾ ಬಹುಷು
ಯಜ್ಞೇಷು ಚರಥಂ ಚರಣಶೀಲಂ ಮದಂ ದಧೇ | ಇಂದ್ರೋ ಧಾರಯತಿ | ಅಥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸ್ತುತಿಃ | ಹೇ
ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ನಕಿರ್ನಿ ಯಮತ್ | ನ ಕಶ್ಚಿನ್ನಿಯಚ್ಛತಿ | ಸುತೇ ಸೋಮ ಆ ಗಮಃ | ಆಗಚ್ಛ |
ಮಹಾನ್ ಹಿ ತ್ವನೋಜಸಾ ಬಲೇನ ಸರ್ವತಶ್ಚರಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮೃಗಃ—ಶತ್ರುಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕತಕ್ಕ | ವಾರಣಃ ನ—ಅನೆಯು | ದಾನಾ—ತನ್ನ ಮದ
ಜಲವನ್ನು ಸುರಿಸುವಂತೆ | ಪುರುತ್ತಾ—ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ | ಚರಥಂ—ಪ್ರಕಟಿಸಿಲ್ಪಡುವ ಮದವನ್ನು |
ದಧೇ—ಇಂದ್ರನು ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ | (ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ನಕಿಃ ನಿ ಯಮತ್—ಯಾರೂ
ಕೂಡ ತಡೆಯಲಾರರು | ಸುತೇ—ಸೋಮನು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ | ಆ ಗಮಃ—ದಯಮಾಡು |
ಮಹಾನ್—ಮಹಾತ್ಮನಾದ ನೀನು | ಹಿಜಸಾ—ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ | ಚರಸಿ—ಸಂಚರಿಸುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕತಕ್ಕ ಅನೆಯು ತನ್ನ ಮದಜಲವನ್ನು ಸುರಿಸುವಂತೆ ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ
ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಡುವ ಮದವನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಕೂಡ ತಡೆಯಲಾರರು.
ಸೋಮನು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ ದಯಮಾಡು. ಮಹಾತ್ಮನಾದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಸ್ವಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ
ಸಂಚರಿಸುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

As a wild elephant emitting the dews of passion, he manifests his
exhilaration in many places: no one checks you, (Indra), come to the
libation; you are mighty, and go (everywhere) through your strength.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯ ಉಗ್ರಃ ಸನ್ನಿಷ್ಟುತಃ ಸ್ಥಿರೋ ರಣಾಯ ಸಂಸ್ಕೃತಃ |

ಯದಿ ಸ್ತೋತುರ್ಮಘವಾ ಶೃಣವದ್ಧವಂ ನೇಂದ್ರೋ ಯೋಷತ್ಯಾಗಮತ್ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಉಗ್ರಃ | ಸನ್ | ಅನಿಷ್ಟುತಃ | ಸ್ಥಿರಃ | ರಣಾಯ | ಸಂಸ್ಕೃತಃ |

ಯದಿ | ಸ್ತೋತುಃ | ಮಘವಾ | ಶೃಣವತ್ | ದವಂ | ನ | ಇಂದ್ರಃ | ಯೋಷತಿ | ಆ | ಗಮತ್ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಃ ಉಗ್ರ ಉದ್ಗೂರ್ಣ ಓಜಸ್ವೀ ವಾ ಸನ್ ಭವನ್ನನಿಷ್ಟತಃ ಶತ್ರುಭಿರನಿಸ್ತೀರ್ಣಃ ಸ್ಥಿರೋ-
ಚಲೋ ರಣಾಯ ಯುದ್ಧಾಯ ಸಂಸ್ಕೃತಃ ಶಸ್ತ್ರೈರಲಂಕೃತಃ ಸೋಮೈರ್ವಾ ಸಂಸ್ಕೃತಃ ಸ ಇಂದ್ರೋ
ಮಘನಾ ಧನನಾನ್ ಯದಿ ಸ್ತೋತುರ್ಹವಮಾಹ್ವಾನಂ ಶೃಣವತ್ ಶೃಣೋತಿ ತರ್ಹ್ಯನ್ಯತ್ರ ನ ಯೋಷತಿ |
ನ ಗಚ್ಛತಿ | ಕಿಂತ್ವಾ ಗಮತ್ | ತತ್ಪ್ರವಾಗಚ್ಛತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಉಗ್ರಃ ಸನ್—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದು | ಅನಿಷ್ಟತಃ—
ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಎದುರಿಸಲ್ಪಡದೆಯೂ | ಸ್ಥಿರಃ—ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿಯೂ | ರಣಾಯ—ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ | ಸಂಸ್ಕೃತಃ—
ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿಯೂ ಇರುವನೋ | ಇಂದ್ರಃ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ಮಘನಾ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ
ಧನವಂತನಾಗಿದ್ದು | ಯದಿ—ಯಾವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ | ಸ್ತೋತುಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ | ಹವಂ—ಆಹ್ವಾನವನ್ನು |
ಶೃಣವತ್—ಕೇಳುವನೋ (ಆಗ) | ನ ಯೋಷತ್—ಈ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತ
ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ | ಆ ಗಮತ್—ಈ ಯಜ್ಞ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತ ಬರುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಎದುರಿಸಲ್ಪಡದೆಯೂ, ನಿಶ್ಚಲ
ನಾಗಿಯೂ, ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿಯೂ ಇರುವನೋ, ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನ
ವಂತನಾಗಿದ್ದು, ಯಾವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳುವನೋ, ಆಗ ಆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ
ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಯಜ್ಞ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತ ಬರುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He who is fierce, unmoved (by foes) and firm, ready equipped for
battle,—if Maghavan hears the invocation of his adorer, he will not go
apart (from us) but come hither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸತ್ಯಮಿತ್ಥಾ ವೃಷೇದಸಿ ವೃಷಜೂತಿನೋಽವೃತಃ |

ವೃಷಾ ಹ್ಯುಗ್ರ ಶೃಣ್ವಿಷೇ ಪರಾವತಿ ವೃಷೋ ಅರ್ವಾವತಿ ಶ್ರುತಃ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸತ್ಯಂ | ಇತ್ಥಾ | ವೃಷಾ | ಇತ್ | ಅಸಿ | ವೃಷಜೂತಿಃ | ನಃ | ಅವೃತಃ |

ವೃಷಾ | ಹಿ | ಉಗ್ರ | ಶೃಣ್ವಿಷೇ | ಪರಾವತಿ | ವೃಷೋ ಇತಿ | ಅರ್ವಾವತಿ | ಶ್ರುತಃ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಉಗ್ರೋದ್ಗೋರ್ಣೇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಸತ್ಯಮಿತ್ಥೇತ್ಥಂ ವೃಷೇತ್ಕಾಮಾನಾಂ ವರ್ಷಕ ಏನಾಸಿ |
ವೃಷಜೂತಿವೃಷಭಿಶ್ಚಾಕೃಷ್ಣೋ ನೋಽಸ್ಮಾಕಮವೃತಃ ಶತ್ರುಭಿರಪರಿವೃತಶ್ಚಾಸಿ | ವೃಷಾ ಹಿ ಸೇಚಕ
ಏವ ಶೃಣ್ವೇ | ಶ್ರೂಯಸೇ | ಪರಾವತಿ ದೂರೇಽಪಿ ವೃಷೈವಾರ್ವಾತಿ ಸಮೀಪೇಽಪಿ ವೃಷಾ ಸೇಚಕ
ಏವ ಶ್ರುತಃ | ವೃಷೈವಾಶ್ರೂಯಥಾಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉಗ್ರ—ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | (ತ್ವಂ—ನೀನು) | ಇತ್ಥಾ—ಈ ಪ್ರಕಾರ
ವಾಗಿ | ವೃಷೇತ್—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾಗಿಯೇ | ಅಸಿ—ಆಗಿದ್ದೀಯೆ | ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ವೃಷಜೂತಿಃ—
ಅಶ್ವಗಳಿಂದ ಕರೆತರಲ್ಪಟ್ಟು | ಅವೃತಃ—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಡದಿದ್ದೀಯೆ | ವೃಷಾ ಹಿ—ನೀನು
ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನೆಂಬುದಾಗಿಯೇ | ಶೃಣ್ವೇ—ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಪರಾವತಿ—ದೂರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದರೂ |
ಅರ್ವಾತಿ—ಸಮೀಪದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದರೂ | ವೃಷಾ (ಇತಿ) ಶ್ರುತಃ—ಕಾಮವರ್ಷಕನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕಾಮವರ್ಷಕನೇ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ.
ಅಶ್ವಗಳಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರಲ್ಪಟ್ಟು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಡದಿದ್ದೀಯೆ. ನೀನು ದೂರದೇಶದಲ್ಲಿರಲಿ
ಅಥವಾ ಸಮೀಪದೇಶದಲ್ಲಿರಲಿ, ಕಾಮವರ್ಷಕನೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೀಯೆ

English Translation.

Verily (Indra), in this manner you are the showerer (of benefits),
brought by vigorous (steeds) to us, unarrested (by foes); fierce (Indra), you
are celebrated as a showerer (of benefits) when afar ; you are celebrated as
a showerer (of benefits) when nigh.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವೃಷಣಸ್ತೇ ಅಭೀಶವೋ ವೃಷಾ ಕಶಾ ಹಿರಣ್ಯಯಾ |

ವೃಷಾ ರಥೋ ಮಘವನ್ವೃಷಣಾ ಹರೀ ವೃಷಾ ತ್ವಂ ಶತಕೃತೋ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವೃಷಣಃ | ತೇ | ಅಭೀಶವಃ | ವೃಷಾ | ಕಶಾ | ಹಿರಣ್ಯಯಾ |

ವೃಷಾ | ರಥಃ | ಮಘವನ್ | ವೃಷಣಾ | ಹರೀ | ಇತಿ | ವೃಷಾ | ತ್ವಂ | ಶತಕೃತೋ | ಇತಿ
ಶತಕೃತೋ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಘವನ್ ತೇ ತನಾಭೀಶವೋ ರಶ್ಮಯೋಽಶ್ವರಶನಾ ವೃಷಣೋ ವರ್ಷಿತಾರಃ |
ಹಿರಣ್ಮಯಾ ಹಿರಣ್ಮಯಾ ಕಶಾಪಿ ವೃಷಾ | ರಥೋಽಪಿ ದೃಷಾ ವರ್ಷಿತಾ | ಹರೀ ಅಶ್ವಾವಸಿ ವೃಷಣಾ
ವೃಷಣಾ ವರ್ಷಿತಾರೌ | ಹೇ ಶತಕ್ರತೋ ಬಹುಪ್ರಜ್ಞೇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಚ ವೃಷಾ ವರ್ಷಿತಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಅಭೀಶವಃ—ಕುದುರೆಯ ಕಡಿನಾಣ
ಗಳು (ಲಗಾಮುಗಳು) | ವೃಷಣಃ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾಗಿವೆ | ಹಿರಣ್ಮಯಾ—ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾದ | ಕಶಾ—
ಚಾವುಟಿಯು | ವೃಷಾ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದವಾಗಿಯೇ ಇದೆ | ರಥಃ—ನಿನ್ನ ರಥವೂ ಕೂಡ | ವೃಷಾ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥ
ಪ್ರದವಾಗಿಯೇ ಇದೆ | ಹರೀ—ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೂ ಸಹ | ವೃಷಣಾ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದವಾಗಿವೆ | ಶತಕ್ರತೋ—
ಬಹುವಿಧವಾದ ಕರ್ಮಕಾರಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನೂ | ವೃಷಾ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದವಾಗಿಯೇ
ಇದ್ದೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಕುದುರೆಯ ಕಡಿನಾಣಗಳು (ಲಗಾಮುಗಳು) ಕಾಮವರ್ಷಕವಾಗಿವೆ.
ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾದ ಚಾವುಟಿಯು ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೂ ಕೂಡ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ
ಪ್ರದವಾಗಿವೆ. ಬಹುವಿಧವಾದ ಕರ್ಮಕಾರಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನೂ ಸಹ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೀಯೆ.

English Translation.

Showerers (of benefits) are your reins, such also is your golden whip;
your chariot, Maghavan, is a showerer (of benefits), so are your two
horses; and you, too, Sathakratu, are the showerer (of benefits).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವೃಷಾ ಸೋತಾ ಸುನೋತು ತೇ ವೃಷನ್ನಜೀಪಿನ್ನಾ ಭರ |

ವೃಷಾ ದಧನ್ವೇ ವೃಷಣಂ ನದೀಷ್ಟಾ ತುಭ್ಯಂ ಸ್ಥಾತರ್ಹರೀಣಾಂ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವೃಷಾ | ಸೋತಾ | ಸುನೋತು | ತೇ | ವೃಷನ್ | ಜೀಪಿನ್ | ಅ | ಭರ |

ವೃಷಾ | ದಧನ್ವೇ | ವೃಷಣಂ | ನದೀಷ್ಟಾ | ತುಭ್ಯಂ | ಸ್ಥಾತ | ಹರೀಣಾಂ || ೧೨ ||

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ವೃಷನ್ ವರ್ಷಿತೇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಸೋತಾಭಿಷವಕರ್ತಾ ವೃಷಾ ವರ್ಷಿತಾ ಸನ್ ಸುನೋತು |
ಸೋಮಮಭಿಷುಣೋತು | ಹೇ ಋಜೀಪಿನ್ನಜುಗಮನೇಂದ್ರ ಆ ಭರ | ಧನಮಸ್ಮಭ್ಯಮಾಹರ |
ಹರೀಣಾಮಶ್ವಾನಾಮಾಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಹೇ ಸ್ಥಾತೇಂದ್ರ ತುಭ್ಯಂ ನದೀಷೂದಕೇಷು ವೃಷಣಂ ವರ್ಷಿತಾರಂ
ಸೋಮಂ ವೃಷಾ ವರ್ಷಿತಾ ದಧನ್ತೇ | ಧಾರಿತವಾನಭಿಷವಾರ್ಥಂ ||

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ವೃಷನ್—ವೃಷ್ಟಿಪ್ರದನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನಗಾಗಿ | ಸೋತಾ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡತಕ್ಕ
ವನು | ವೃಷಾ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾಗಿಯೇ | ಸುನೋತು—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಲಿ | ಋಜೀಪಿನ್—
ನೇರವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಆ ಭರ—ನಮಗಾಗಿ ಧನವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಾ | ಹರೀಣಾಂ—
ಅಶ್ವಗಳನ್ನು | ಅ—ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಸ್ಥಾತೇ—ನಿಲ್ಲಿಸತಕ್ಕ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನದೀಷು—ಉದಕಗಳಲ್ಲಿ |
ವೃಷಣಂ—ಮಿಶ್ರವಾಗತಕ್ಕ ಸೋಮವನ್ನು | ವೃಷಾ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಯಜಮಾನನು | ತುಭ್ಯಂ—
ನಿನಗಾಗಿ | ದಧನ್ತೇ—ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ವೃಷ್ಟಿಪ್ರದನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸೋಮವನ್ನು ನಿನಗಾಗಿ ಹಿಂಡತಕ್ಕ ಯಜಮಾನನು ಕಾಮವರ್ಷಕ
ನಾಗಿಯೇ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಲಿ. ನೇರವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗಾಗಿ ಧನವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಾ.
ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ನನಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸತಕ್ಕ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಉದಕಗಳಿಂದ ಮಿಶ್ರವಾಗತಕ್ಕ ಸೋಮವನ್ನು
ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಯಜಮಾನನು ನಿನಗಾಗಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

Showerer (of benefits), may the offerer of the libation to you effuse
the soma as a showerer ; straight-going (Indra), bring (us wealth) : arrester
of your horses, the showerer (of the oblation) has prepared the bountiful
Soma to be mixed with the waters for you.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಎಂದ್ರ ಯಾಹಿ ಪೀತಯೇ ಮಧು ಶವಿಷ್ಯ ಸೋಮ್ಯಂ |

ನಾಯಮಚ್ಛಾ ಮಘವಾ ಶೃಣವದ್ಗಿರೋ ಬ್ರಹ್ಮೋಕ್ತಾ ಚ ಸುಕ್ರತುಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ಇಂದ್ರ | ಯಾಹಿ | ಪೀತಯೇ | ಮಧು | ಶವಿಷ್ಯ | ಸೋಮ್ಯಂ |

ನೆ | ಅಯಂ | ಅಚೈ | ಮಘವಾ | ಶೃಣವತ್ | ಗಿರಃ | ಬ್ರಹ್ಮ | ಉಕ್ತಾ | ಚ | ಸುಕ್ರತುಃ ||೧೩||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶವಿಷ್ಯ ಬಲವತ್ತಮೇಂದ್ರ ಸೋಮ್ಯಂ ಸೋಮಾತ್ಮಕಂ ಮಧುವೃತಂ ಪೀತಯೇ ಪಾನಾಯಾ ಯಾಹಿ | ಆಗಚೈ | ಕಿಮರ್ಥಮಾಗಮನಮಿತ್ಯತ ಆಹ | ಯತ ಆಗಮನಮಂತರೇಣ ಮಘವಾ ಧನವಾನ್ ಸುಕ್ರತುಃ ಸುಕರ್ಮಾ ಶೋಭನಪ್ರಜ್ಞೋ ವಾಯಮಿಂದ್ರೋ | ಗಿರಃ ಸ್ತುತೀರ್ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಾಣ್ಯುಕ್ತಾನಿ ಚ ನಾಚೈ ಶೃಣವತ್ ನಾಭಿಶ್ಚಣೋತಿ | ಆತ ಆಗಮನಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಶವಿಷ್ಯ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸೋಮ್ಯಂ—ಸೋಮರೂಪವಾದ | ಮಧು—ಅಮೃತವನ್ನು | ಪೀತಯೇ—ಪಾನಮಾಡಲು | ಆ ಯಾಹಿ—ದಯಮಾಡು (ತನ್ನ ಆಗಮನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ) | ಮಘವಾ—ಧನವಂತನೂ | ಸುಕ್ರತುಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅಯಂ—ಈ ಇಂದ್ರನು) ಗಿರಃ—ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನೂ | ಉಕ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮ ಚ—ನಮ್ಮ ಉಕ್ತರೂಪವಾದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನೂ | ಅಚೈ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ | ನ ಶೃಣವತ್—ಹೇಳಲಾರನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸೋಮರೂಪವಾದ ಅಮೃತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಲು ದಯಮಾಡು. ತನ್ನ ಆಗಮನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಧನವಂತನೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನೂ, ನಮ್ಮ ಉಕ್ತರೂಪವಾದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳಲಾರನು.

English Translation.

Come, most powerful Indra, to drink of the Soma ambrosia, (for without coming) this Maghavan, the achiever of many exploits, hears not our praises, our chaunts, our hymns.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಹಂತು ತ್ವಾ ರಥೇಷ್ವಾಮಾ ಹರಯೋ ರಥಯುಜಃ |

ತಿರಚ್ಛಿದರ್ಯಂ ಸವನಾನಿ ವೃತ್ರಹನ್ತನೈಷ್ವಾಂ ಯಾ ಶತಕ್ರತೋ ||೧೪||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಹಂತು | ತ್ವಾ | ರಥೇಽಸ್ಥಾಂ | ಆ | ಹರಯಃ | ರಥಯುಜಃ |

ತಿರಃ | ಚಿತ್ | ಆರ್ಯಂ | ಸವನಾನಿ | ವೃತ್ರಹನ್ | ಅನ್ಯೇಷಾಂ | ಯಾ | ಶತಕ್ರತೋ ಇತಿ
ಶತಕ್ರತೋ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃತ್ರಹಣ್ವತಕ್ರತೋ ಬಹುಪ್ರಜ್ಞ ರಥೇಷ್ಠಾಂ ರಥಸ್ಥಾಮರ್ಯಮಿಶ್ವರಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ
ರಥಯುಜೋ ರಥೇ ಯುಕ್ತಾ ಹರಯೋಽಶ್ವಾ ಅನ್ಯೇಷಾಂ ಯಾ ಯಾನಿ ಸವನಾನಿ ಸಂತಿ ತಾನಿ
ತಿರಸ್ತಿರಸ್ತುರ್ವಂತಃ ಸವನಾನ್ಯಸ್ಮದೀಯಾನಿ ಸವನಾನ್ಯಾ ವಹಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರಹನ್—ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ | ಶತಕ್ರತೋ—ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಯಜ್ಞಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ
ಇಂದ್ರನೇ | ರಥೇಷ್ಠಾಂ—ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವವನೂ | ಆರ್ಯಂ—ಈಶ್ವರನೂ ಆದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು |
ರಥಯುಜಃ—ರಥದಲ್ಲಿ ಯೋಜಿತವಾಗಿರುವ | ಹರಯಃ—ಅಶ್ವಗಳು | ಅನ್ಯೇಷಾಂ—ಇತರರಿಂದ ನೆರೆ
ವೇರಿಸಲ್ಪಡುವ | ಯಾ—ಯಾವ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳುಂಟೋ ಅವುಗಳನ್ನು | ತಿರಸ್ತಿತ್—ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿಹಾಕುತ್ತಾ |
ಸವನಾನಿ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ | ಆ ವಹಂತು—ಕರೆತರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ, ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರು
ವವನೂ, ಈಶ್ವರನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿ ಯೋಜಿತವಾಗಿರುವ ಅಶ್ವಗಳು ಇತರರಿಂದ ನೆರೆವೇರಿಸಲ್ಪಡುವ ಯಾವ
ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳುಂಟೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿಹಾಕುತ್ತಾ ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗದೆ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೇ
ಕರೆತರಲಿ.

English Translation.

Satakrutu, slayer of Vritra, let your horses, yoked to your car.
bring you, the lord, riding in your chariot, (to our sacrifices), avoiding
those sacrifices (offered) by others.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಅಸ್ಮಾಕಮದ್ಯಾಂತಮಂ ಸ್ತೋಮಂ ಧಿಷ್ಠ ಮಹಾಮಹ |

ಅಸ್ಮಾಕಂ ತೇ ಸವನಾ ಸಂತು ಶಂತಮಾ ಮದಾಯ ದ್ಯುಕ್ತ ಸೋಮಪಾಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ॒ಸ್ಮಾ॑ಕಂ | ಅ॒ದ್ಯ | ಅ॒ಂತ॑ಮಂ | ಸ್ತೋ॑ಮಂ | ಧಿ॒ಷ್ಠ | ಮ॒ಹ್ಯಾ॒ಮಹ॑ |

ಅ॒ಸ್ಮಾ॑ಕಂ | ತೇ | ಸ॒ವ॒ನಾ | ಸಂ॒ತು | ಶಂ॒ತ॑ಮಾ | ಮ॒ದಾ॑ಯ | ದ್ಯು॒ಕ್ಷ | ಸೋ॒ಮ್ಯ॒ಪಾಃ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಹಾಮಹ ಮಹತಾಮಸಿ ಮಹನ್ ಮಹಾಪೂಜ ವಾದ್ಯಾಂತಮಂತಿಕತಮಮಸ್ಮಾಕಂ
ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೀನಾಂ ಸ್ತೋಮಂ ಧಿಷ್ಠ | ಧಾರಯ | ಹೇ ದ್ಯುಕ್ಷ ದೀಪ್ತ ಸೋಮಪಾಃ ಸೋಮಸ್ಯ
ಪಾತರಿದ್ರ ತೇ ತವ ಮದಾಯ ಮದಾರ್ಥಂ ಸವನಾ ಸವನಾನ್ಯಸ್ಮಾಕಂ ಶಂತಮಾ ಶಂತಮಾನಿ ಸಂತು |
ಭವಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಹಾಮಹ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಪೂಜೆಗೆ ಅರ್ಹನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅದ್ಯ—ಈ ಯಾಗ ಕಾಲದಲ್ಲಿ |
ಅಂತಮಂ—ನಿನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪವಾಗಿರುವ | ಅಸ್ಮಾಕಂ—ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೀನಂಶಸ್ಥರಾದ ನಮ್ಮ | ಸ್ತೋಮಂ—
ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ಧಿಷ್ಠ—ಧರಿಸು | ದ್ಯುಕ್ಷ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದವನೂ | ಸೋಮಪಾಃ—ಸೋಮವನ್ನು
ಪಾನಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಮದಾಯ—ಹರ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ನೆರವೇರಿದ |
ಸವನಾ—ಯಜ್ಞಗಳು | ಅಸ್ಮಾಕಂ—ನಮಗೆ | ಶಂತಮಾ—ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವಾಗಿ | ಸಂತು—
ಆಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಪೂಜೆಗೆ ಅರ್ಹನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಈ ಯಾಗ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪ
ದಲ್ಲಿರುವ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೀನಂಶಸ್ಥರಾದ ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸು (ಕೇಳು). ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ, ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನ
ಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ನೆರವೇರುವ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗಳು ನಮಗೆ ಸುಖಕಾರಕ
ಗಳಾಗಿ ಆಗಲಿ.

English Translation.

Greatest of the great, brilliant drinker of the Soma, accept to-day
this our present praise; may our sacrifices be most successful in exciting
your exhilaration.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನ॒ಹಿ ಷ॒ಸ್ತ॒ವ॒ ನೋ॑ ಮ॒ಮ ಶಾ॒ಸ್ತ್ರೇ॑ ಅ॒ನ್ಯಸ್ಯ॑ ರ॒ಣ್ಯತಿ॑ |

ಯೋ॑ ಅ॒ಸ್ಮಾ॒ನ್ವೀ॒ರ ಆ॒ವ॒ಯತ್ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಹಿ | ಸಃ | ತವ | ನೋ ಇತಿ | ಮಮ | ಶಾಸ್ತ್ರೇ | ಅನ್ಯಸ್ಯ | ರಣ್ಯತಿ |

ಯಃ | ಅಸ್ಮಾನ್ | ವೀರಃ | ಆ | ಅನಯತ್ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ವೀರಃ ಶೂರೋಽಸ್ಮಾನಾನಯತ್ ಸ ಇಂದ್ರಸ್ತವ ಶಾಸ್ತ್ರೇ ಶಾಸನೇ ನಹಿ ರಣ್ಯತಿ | ನ ರಮತೇ | ಮಮಾಪಿ ಶಾಸ್ತ್ರೇ ಶಾಸನೇ ನೋ ರಣ್ಯತಿ | ಅನ್ಯಸ್ಯಾಪಿ ಶಾಸನೇ ನ ರಣ್ಯತಿ | ಕಿಂತು ರಕ್ಷಣ ಏವ ರಮತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೀರಃ—ಶೂರನಾದ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಅಸ್ಮಾನ್—ನಮ್ಮನ್ನು | ಅನಯತ್— ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕರೆತಂದನೋ | ಸಃ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ತವ—ನಿನಗೆ | ಶಾಸ್ತ್ರೇ—ಹಿಂಸಕವಾದ ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ | ನಹಿ ರಣ್ಯತಿ—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸಂತೋಷಪಡುವುದಿಲ್ಲ | ಮಮ—ನನ್ನ ಹಿಂಸಕವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ | ನೋ—ಸಂತೋಷಪಡುವುದಿಲ್ಲ | ಅನ್ಯಸ್ಯ—ನಮಗೆ ಸೇರಿದ ಇತರರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶೂರನಾದ ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕರೆತಂದನೋ, ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ನಿನಗೆ ಹಿಂಸಾ ಕಾರಕವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸಂತೋಷಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಹಿಂಸೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಶಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ನಮಗೆ ಸೇರಿದ ಇತರರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವ ಶಿಕ್ಷೆಯಿಂದಾಗಲಿ ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

English Translation.

The hero (Indra) who has (ever) guided us delights not in your punishment, nor in my, nor in that of any other.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರಶ್ಚಿದ್ಭಾ ತದಬ್ರವೀತ್ತಿಯಾ ಅಶಾಸ್ಯಂ ಮನಃ |

ಉತೋ ಅಹ ಕೃತುಂ ರಘುಂ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರಃ | ಚಿತ್ | ಘ | ತತ್ | ಅಬ್ರವೀತ್ | ಸ್ತ್ರಿಯಾಃ | ಅಶಾಸ್ಯಂ | ಮನಃ |

ಉತೋ ಇತಿ | ಅಹ | ಕೃತುಂ | ರಘುಂ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ನೇಧ್ಯಾತಿಥೇರ್ಧನಸ್ರದಾತಾ ಸ್ಲಾಯೋಗಿರಾಸಂಗಃ ಸ ಪುಮಾನ್ ಭೂತ್ಯಾ ಸ್ತ್ಯುಭವತ್ |
ತದಾ ಯದಿಂದ್ರ ಉನಾಚ ತದಿದಮಾಹ | ತಥಾ ಚಾಹುಃ || ಸ್ಲಾಯೋಗಿಶ್ವಾಸಂಗೋ ಯಃ ಸ್ತ್ರೀ
ಭೂತ್ಯಾ ಪುಮಾನಭೂತ್ ಸ ನೇಧ್ಯಾತಿಥಯೇ ದಾನಂ ದತ್ತೀತಿ | ಇಂದ್ರಶ್ಚಿದ್ಧೇಂದ್ರಃ ಖಲು
ತದಬ್ರವೀತ್ | ಸ್ತ್ರಿಯಾ ಮನಸ್ವಿತ್ತಮಶಾದ್ಯಂ ಪುರುಷೇಣಾಶಿಸ್ಯಂ ಶಾಸಿತುಮಶಕ್ಯಂ ಪ್ರಬಲತ್ವಾದಿತಿ |
ಉತೋ ಅಸಿ ಚ ಸ್ತ್ರಿಯಾಃ ಕೃತುಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ರಘುಂ ಲಘುಮಾಹ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸ್ತ್ರಿಯಾಃ—ಹೆಂಗಸಿನ | ಮನಃ—ಮನಸ್ಸು | ಅಶಾಸ್ಯಂ—ನಿಯಮನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ | ಇಂದ್ರಶ್ಚಿತ್ ಘ—ಇಂದ್ರನೇ | ತದಬ್ರವೀತ್—ಸ್ವತಃ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ | ಉತೋ—ಅದೂ ಅಲ್ಲದೇ | ಕೃತುಂ ಅಹ—ಅವಳ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೂ | ರಘುಂ—ಕೆಳಗಿನ ಮಟ್ಟದ್ದೆಂಬುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹೆಂಗಸಿನ ಮನಸ್ಸು ಗಂಡಸಿನ ನಿಯಮನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ಇಂದ್ರನೇ ಸ್ವತಃ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಅವಳ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೂ (ತಿಳಿವಳಿಕೆಯೂ) ಕೆಳಮಟ್ಟದ್ದೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

Verily Indra said that the mind of woman is not to be controlled, he declared also that her intellect was small.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಸ್ತ್ರೀ ಚಿದ್ಧ್ವಾ ಮದಚ್ಯುತಾ ಮಿಥುನಾ ವಹತೋ ರಥಂ |

ಏವೇದ್ಧೂರ್ವೃಷ್ಣ ಉತ್ತರಾ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಸ್ತ್ರೀ ಇತಿ | ಚಿತ್ | ಘ | ಮದಚ್ಯುತಾ | ಮಿಥುನಾ | ವಹತಃ | ರಥಂ |

ಏವ | ಇತ್ | ಧೂಃ | ವೃಷ್ಣಃ | ಉತ್ತರಾ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಸ್ತ್ರೀ ಚಿದ್ಧೇಂದ್ರಸ್ಯಾಶ್ವಾಸಿ ಖಲು ಮದಚ್ಯುತಾ ಸೋಮಂ ಪ್ರತಿ ಗಂತಾರಾವಿಂದ್ರಸ್ಯೈವ ರಥಂ ಮಿಥುನಾ ವಹತಃ | ಏವೇದೇವಮೇವ ವೃಷ್ಣ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ರಥೋ ಧೂರುತ್ತರಾಶ್ವಯೋರುತ್ತರಾ ಭವತಿ ||

| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ |

ಸಪ್ತೇ ಚಿತ್ ಘ—ಇಂದ್ರನ ಅಶ್ವಗಳೂ ಕೂಡ | ಮದಚ್ಯುತಾ—ಮದಕಾರಕವಾದ ಸೋಮಕ್ಕಾಗಿ |
ರಥಂ—ಇಂದ್ರನ ರಥವನ್ನು | ಮಿಥುನಾ—ಒಟ್ಟಿಗೆ | ವಹತಃ—ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತವೆ | ಏವೇತ್—
ಇದರಂತೆಯೇ | ವೃಷ್ಟಃ—ವೃಷ್ಟಿಕಾರಕನಾದ ಇಂದ್ರನ | ಧೂಃ—ನೊಗವೂ ಸಹ | ಉತ್ತರಾ—ಇಂದ್ರನ
ಕುದುರೆಗಳ ಹೆಗಲಿನ ಮೇಲಿರುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರನ ಅಶ್ವಗಳೂ ಸಹ ಮದಕಾರಕವಾದ ಸೋಮಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದ್ರನ ರಥವನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು
ಬರುತ್ತವೆ. ಇದರಂತೆಯೇ, ವೃಷ್ಟಿಕಾರಕನಾದ ಇಂದ್ರನ ನೊಗವೂ ಸಹ ಇಂದ್ರನ ಕುದುರೆಗಳ ಹೆಗಲಿನ ಮೇಲಿರುತ್ತದೆ.

English Translation.

The two horses of Indra, hastening to the exhilaration (of the Soma)
draw his chariot; the pole of the showerer rests upon them.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಧಃ ಪಶ್ಯಸ್ವ ಮೋಸರಿ ಸಂತರಾಂ ಪಾದಕೌಹರ |

ಮಾ ತೇ ಕಶಪ್ಲಕೌ ದೃಶನ್ ಸ್ತ್ರೀ ಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಬಭೂವಿಥ || ೧೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಧಃ | ಪಶ್ಯಸ್ವ | ಮಾ | ಉಸರಿ | ಸಂತರಾಂ | ಪಾದಕೌ | ಹರ |

ಮಾ | ತೇ | ಕಶಪ್ಲಕೌ | ದೃಶನ್ | ಸ್ತ್ರೀ | ಹಿ | ಬ್ರಹ್ಮಾ | ಬಭೂವಿಥ || ೧೯ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಏವಮಂತರಿಷ್ಟಾದಾಗಚ್ಛೇನೃಥಸ್ಥ ಇಂದ್ರಃ ಸ್ತ್ರೀಯಂ ಸಂತಂ ಸ್ವಸ್ಮಾತ್ಪುಂಸ್ತುಮಿಚ್ಛಂತಂ
ಪ್ಲಾಯೋಗಿಂ ಯದುನಾಚಿ ತದಾಹ | ಹೇ ಪ್ಲಾಯೋಗೇ ತ್ವಂ ಸ್ತ್ರೀ ಸತ್ಯಧಃ ಪಶ್ಯಸ್ವ | ಏಷ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ
ಧರ್ಮಃ | ಉಸರಿ ಮಾ ಪಶ್ಯಸ್ವ | ಉಸರಿದರ್ಶನಂ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಧರ್ಮೋ ನ ಭವತಿ ಹಿ | ಪಾದಕೌ
ಪಾದಾವಪಿ ಸಂತರಾಂ ಸಂಶ್ಲಿಷ್ಟ್ವ ಯಥಾ ಭವತಸ್ತಥಾ ಹರ | ಯಥಾ ಪುರುಷೋ ವಿಶ್ಲಿಷ್ಟಪಾದ-
ನಿಧಾನೋ ಭವತಿ ತಥಾ ತ್ವಯಾ ಸ್ತ್ರೀಯಾ ನ ಕರ್ತವ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಪಿ ಚ ತೇ ಕಶಪ್ಲಕೌ | ಕಶಪ್ಲ ಪ್ಲಕಶ್ಚ
ಕಶಪ್ಲಕೌ | ಕಶತಿರಾಹನನಕರ್ಮಾ | ಕಶಪ್ಲಕಾವುಭೇ ಅಂಗೇ ಮಾ ದೃಶನ್ | ಪುರುಷಾ ನ ಸತ್ಯಂತು |
ತಯೋರದರ್ಶನಂ ನಾಸಸಃ ಸುಷ್ಮ ಪರಿಧಾನೇನ ಭವತಿ | ಅತಃ ಸುಷ್ಮ ವಾಸಸಾ ಪರಿಧಾನಂ
ಕುರು | ಸ್ತ್ರೀಯೋ ಹ್ಯಾ ಗುಲ್ಬಾದಭಿಸಂವೀತಾ ಭವಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಹಿ ಯಸ್ಮಾತ್ಕಾರಣಾದ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸನ್
ಸ್ತ್ರೀ ಬಭೂವಿಥ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಪ್ಲಯೋಗಪುತ್ರನೇ) ಆಧಃ—(ಪ್ರೀಗೆ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ) ಅಧೋಭಾಗಕ್ಕೆ | ಪಶ್ಯ ಸ್ವ—ನೋಡು | ಉಪರಿ—ಮೇಲುಗಡೆಗೆ | ಮಾ—ನೋಡಬೇಡ | ಪಾದಕೌ—ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳೆರಡನ್ನೂ | ಸಂತರಾಂ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿರುವಂತೆ | ಹರ—ಜೋಡಿಸಿಕೊ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಕಶಪ್ಲ ಕೌ—ಮಂಡಿಗಳನ್ನು | ಮಾ ದೃಶನ್—ಪುರುಷರು ನೋಡದಿರುವಂತಾಗಲಿ | ಹಿ—ಏತಕ್ಕಿಂತ | ಬ್ರಹ್ಮಾ—ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು | ಸ್ತ್ರೀ—ಹೆಂಗಸಾಗಿ | ಬಭೂವ—ಪರಿವರ್ತಿತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಪ್ಲಯೋಗಪುತ್ರನೇ, ಪ್ರೀಗೆ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ನೀನು ಅಧೋಭಾಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ನೋಡು. ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಉರ್ಧ್ವಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಸರಿಸಬೇಡ ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳೆರಡನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿರುವಂತೆ ಜೋಡಿಸು. ನಿನ್ನ ಮಂಡಿಗಳನ್ನು ಪುರುಷರು ನೋಡದಿರುವಂತಾಗಲಿ. ಏತಕ್ಕಿಂತ, ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಹೆಂಗಸಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

English Translation.

Cast your eyes (son of Playoga) downwards, not upwards: keep your feet close together; let not (men) behold your ankles, for having been a Brahman you have become a female.

ಮೂವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏಂದ್ರ ಯಾಹೀತ್ಯಷ್ಟಾದಶರ್ಚಿಂ ಚಿತುರ್ಥಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ಯಸ್ಯ ನೀಪಾತಿಥೀರಾರ್ಷವಾನು-
ಷ್ಟಭಂ | ಪೋಡಶಾಧ್ಯಾಸ್ತಿಸ್ತೋ ಗಾಯತ್ರೈಃ | ವಸುರೋಚಿಷೋಽಂಗಿರೋಗೋತ್ರಾಃ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕಾ
ಆ ಯದಿಂದ್ರಶ್ವೇತ್ಯಾದೀನಾಂ ತಾಸಾಂ ತಿಸ್ತ್ವಣಾವೃಷಯಃ | ಇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ | ತಥಾ ಜಾನುಕ್ರ-
ಮಣಂ | ಏಂದ್ರ ಯಾಹಿ ದ್ವ್ಯಾನಾ ನೀಪಾತಿಥಿರಾನುಷ್ಟಭಂ ತೃಚೋಽಂತೋ ಗಾಯತ್ರೈಸ್ತಂ
ಸಹಸ್ರಂ ವಸುರೋಚಿಷೋಽಂಗಿರಸೋಽಪಶ್ಯನ್ನಿತಿ || ವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಏಂದ್ರ ಯಾಹಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಕಣ್ವಗೋತ್ರೋದ್ಭವನಾದ ನೀಪಾತಿಥಿ ಎಂಬುವನು
ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಹದಿನಾರನೆಯ ಋಕ್ಕಿನಿಂದ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳು
ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ತವು. ಆ ಯದಿಂದ್ರಶ್ವ ಎಂದು ವೇದಲಾಗುವ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಕೊನೆಯ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ

ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕರಾದ ಮತ್ತು ಅಂಗಿರೋಗೋತ್ರಜರಾದ ವಸುರೋಚಿಷಃ ಎಂಬುವರು ಋಷಿಗಳು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ ಯಲ್ಲಿ—ಇಂದ್ರ ಯಾಹಿ ದ್ವ್ಯಾನಾ ನೀಪಾತಿಥಿರಾನುಷ್ಟುಭಂ ತೈಚೋನ್ಮೋ ಗಾಯತ್ರಸ್ತಂ ಸಹಸ್ರಂ ವಸುರೋಚಿಷೋಽಜ್ಞಿರಸೋಽಪಶ್ಯನ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿವಿಧೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೩೪

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೩೪ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೧೧, ೧೨, ೧೩ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಪಂಚ್ಚ—೧೮ ||

|| ಋಷಿಃ—೧-೧೫. ನೀಪಾತಿಥಿಃ ಕಾಣ್ವಃ | ೧೬-೧೮. ಸಹಸ್ರಂ ವಸುರೋಚಿಷೋಽಜ್ಞಿರಸಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಛಂದಃ—೧-೧೫, ಅನುಷ್ಟುಪ್ | ೧೬-೧೮. ಗಾಯತ್ರೀ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರ ಯಾಹಿ ಹರಿಭಿರುಪ ಕಣ್ವಸ್ಯ ಸುಷ್ವತಿಂ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ಇಂದ್ರ | ಯಾಹಿ | ಹರಿಭಿಃ | ಉಪ | ಕಣ್ವಸ್ಯ | ಸುಷ್ವತಿಂ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿನಾವಸೋ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಕಣ್ವಸ್ಯ ಸುಷ್ವತಿಂ ಶೋಭನಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಹರಿಭಿರಶ್ವೈರುಪಾ ಯಾಹಿ | ದಿವೋ ಮೃಲೋಕಂ | ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಥೇ ಷಷ್ಠೀ | ಅಮುಷ್ಯಾಮುಷ್ಮಿನ್ನಿಂದ್ರೇ ಶಾಸತಃ ಶಾಸತಿ || ವಿಭಕ್ತಿ-ವ್ಯತ್ಯಯಃ || ತತ್ರ ವಯಂ ಸುಖಮಾಸ್ಮಹೇ | ಹೇ ದಿನಾವಸೋ ದೀಪ್ತಹವಿಷ್ಣೇಂದ್ರ ದಿವಂ ಸ್ವರ್ಗಂ ಯಯ | ಯೂಯಂ ಗಚ್ಛತ | ಬಹುವಚನಂ ಪೂಜಾರ್ಥಂ | ಯದ್ವಾ | ಹೇ ದಿನಾವಸೋ ದಿವೋ ಮೃನಾಮಕಮುಷ್ಯಾಮುಂ ಲೋಕಂ ಶಾಸನಂ ಕುರ್ವಂತೋ ಯೂಯಂ ದಿವಂ ಸ್ವರ್ಗಂ ಯಯ | ಗಚ್ಛತ | ಅತ್ರ ಬಹುವಚನಂ ಪೂಜಾರ್ಥಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕಣ್ವಸ್ಯ—ಕಣ್ವನ | ಸುಷ್ವತಿಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಲು | ಹರಿಭಿಃ—ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಉಪ ಅ ಯಾಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿ.

ನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಪುನಃ ಹಿಂದಿರುಗು | [ಅಥವಾ ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಮುಷ್ಯ—ನೀನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ)] | [ಅಥವಾ ದಿವಃ—ದ್ಯುನಾಮಕವಾದ | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಲೋಕವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುವ ನೀನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಹಂತಿರುಗಿ ಹೋಗು.]

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಕಣ್ಣಿನ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಲು ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ದಯಮಾಡು. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಂತಿರುಗು.

English Translation

Come, Indra, with your horses to receive the praise of Kanwa; do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ತ್ವಾ ಗ್ರಾವಾ ವದನ್ತಿ ಹ ಸೋಮೀ ಘೋಷೇಣ ಯಚ್ಚತು |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ತ್ವಾ | ಗ್ರಾವಾ | ವದನ್ | ಇಹ | ಸೋಮೀ | ಘೋಷೇಣ | ಯಚ್ಚತು |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿನಾವಸೋ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಿಹ ಯಜ್ಞೇ ಗ್ರಾವಾ ಸೋಮಾಭಿಷವಪಾಷಾಣಃ ಸೋಮೀ ಸೋಮವಾನ್ ವದನ್ಭುಂ ಕುರ್ವನ್ ಘೋಷೇಣ ಧ್ವನಿನಾ ಸಹಾ ಯಚ್ಚತು | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿರ್ದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಇಹ—ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಗ್ರಾವಾ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲು | ಸೋಮೀ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುತ್ತಲೂ | ವದನ್—ಹಿಂಡುವ ಕಬ್ಬವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೂ | ಘೋಷೇಣ—ತನ್ನ ಧ್ವನಿಯಿಂದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಆ ಯಚ್ಚತು—ಕರೆತರಲಿ | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಪುನಃ ಹಂತಿರುಗು.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲು ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುತ್ತಲೂ, ಹಿಂಡುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೂ ತನ್ನ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆತರಲಿ. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗು.

English Translation.

May the grinding stone, yielding the Soma juice as it utters a sound bring you hither with the noise; do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return thither.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಅತ್ರಾ ವಿ ನೇಮಿರೇಷಾಮುರಾಂ ನ ಧೂನುತೇ ವೃಕಃ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿವಾವಸೋ || ೩ ||

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಅತ್ರ | ವಿ | ನೇಮಿಃ | ಏಷಾಂ | ಉರಾಂ | ನ | ಧೂನುತೇ | ವೃಕಃ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿವಾವಸೋ ಇತಿ ದಿವಾವಸೋ || ೩ ||

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಅತ್ರಾಸ್ತಿನೈಜ್ಞ ಏಷಾಮಭಿಷವಗ್ರಾನ್ತಾಂ ನೇಮಿಃ ಸೋಮಲತಾ ವಿ ಧೂನುತೇ | ವಿಶೇಷೇಣ ಕಂಪಯತಿ | ಉರಾಂ ಮೇಷೀಂ ವೃಕೋ ನ ವೃಕ ಇವ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ವೃಕಃ—ತೋಕವು | ಉರಾಂ ನ—ಹೆಣ್ಣು ಕುರಿಯನ್ನು ನಡುಗಿಸುವಂತೆ | ಅತ್ರ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಏಷಾಂ—ಈ ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳ | ನೇಮಿಃ—ಹೊರವಲಯವು | ವಿ ಧೂನುತೇ—ಸೋಮಲತೆಗಳನ್ನು ಕಂಪಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿವಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಪುನಃ ಹಿಂತಿರುಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ತೋಳವು ಹೆಣ್ಣು ಕುರಿಯನ್ನು ನಡುಗಿಸುವಂತೆ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಈ ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳ ಹೊರವಲಯವು ಸೋಮಲತೆಗಳನ್ನು ಕಂಪಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪುನಃ ಹಿಂತಿರುಗು.

English Translation.

The circumference of these (stones) shakes (the Soma) at this (rite), as a wolf (terrifies) a sheep; do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ತ್ವಾ ಕಣ್ವಾ ಇಹಾವಸೇ ಹವಂತೇ ನಾಜಸಾತಯೇ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ತ್ವಾ | ಕಣ್ವಾಃ | ಇಹ | ಅವಸೇ | ಹವಂತೇ | ನಾಜಸಾತಯೇ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿನಾವಸೋ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಿಹ ಯಜ್ಞೇ ಕಣ್ವಾ ಅವಸೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ನಾಜಸಾತಯೇನ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಚಾ ಹವಂತೇ | ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಹೃದಯಂತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಇಹ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಕಣ್ವಾಃ—ಕಣ್ವಮುಷಿಗಳು | ಅವಸೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ | ನಾಜಸಾತಯೇ—ಅನ್ನವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ | ಆ ಹವಂತೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ ಪುನಃ ಹಿಂತಿರುಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಕಣ್ವಮುಷಿಗಳು ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ, ಅನ್ನವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗು.

English Translation.

The Kanwas invoke you hither for protection and for food ; do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations. return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಧಾಮಿ ತೇ ಸುತಾನಾಂ ವೃಷ್ಟೇ ನ ಪೂರ್ವಪಾಯ್ಯಂ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದಧಾಮಿ | ತೇ | ಸುತಾನಾಂ | ವೃಷ್ಟೇ | ನ | ಪೂರ್ವಪಾಯ್ಯಂ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ | ಇತಿ ದಿನಾವಸೋ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತುಭ್ಯಂ ಸುತಾನಾಂ | ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಥೇ ಷಷ್ಠೀ | ಸುತಾನ್ ಸೋಮಾನ್
ದಧಾಮಿ | ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ | ವೃಷ್ಟೇ ನ ಯಥಾ ವಾಯವೇ ಪೂರ್ವಪಾಯ್ಯಂ ಯಜ್ಞಮುಖೇ ಪೇಯಂ
ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ ತದ್ವದಹಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಪೂರ್ವಪಾಯ್ಯಂ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಪಾನಮಾಡಲು ಅರ್ಹವಾದ
ಸೋಮವನ್ನು | ವೃಷ್ಟೇ ನ—ವಾಯುವಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವಂತೆ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ | ಸುತಾನಾಂ—ಹಿಂಡಿ
ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸೋಮವನ್ನು | ದಧಾಮಿ—ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗ
ಲೋಕವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ
ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಪುನಃ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಪಾನಮಾಡಲು ಅರ್ಹವಾದ
ಸೋಮವನ್ನು ವಾಯುವಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸೋಮವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.
ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ
ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗು.

English Translation.

I make offering to you of the libations as the first drink is presented to the showerer; do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ್ಮತ್ಪುರಂಧಿರ್ನ ಆ ಗಹಿ ವಿಶ್ವತೋಧೀರ್ನ ಉತಯೇ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸ್ಮತ್ಪುರಂಧಿಃ | ನಃ | ಆ | ಗಹಿ | ವಿಶ್ವತೋಧೀಃ | ನಃ | ಉತಯೇ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ | ಇತಿ ದಿನಾವಸೋ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸ್ಮತ್ಪುರಂಧಿಃ ಸ್ವರ್ಗಕುಟುಂಬೀ ನೋಽಸ್ಮಾನಾ ಗಹಿ | ತಥಾ ವಿಶ್ವತೋಧೀಃ ಸರ್ವಜಗತೋ ಧಾರಕಸ್ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಮೂತಯೇ ರಕ್ಷಣಾಯಾ ಗಹಿ | ಆಗಚ್ಛ |

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) | ಸ್ಮತ್ಪುರಂಧಿಃ—ಸ್ವರ್ಗವೆಂಬ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಯಜಮಾನನಾದ ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಆ ಗಹಿ—ದಯಮಾಡು | ವಿಶ್ವತೋಧೀಃ—ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಧಾರಕನಾದ ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಉತಯೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ (ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ) | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಪುನಃ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವರ್ಗವೆಂಬ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಯಜಮಾನನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡು. ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಧಾರಕನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ. ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿ ಇದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗು.

English Translation.

(Indra) master of the family of heaven, come to us : do you, who are the sustainer of the universe, (come) for our protection : do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನೋ ಯಾಹಿ ಮಹೇಮತೇ ಸಹಸ್ರೋತೇ ಶತಾಮಘಃ ।

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ ॥ ೭ ॥

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಃ | ಯಾಹಿ | ಮಹೇಮತೇ | ಸಹಸ್ರೋತೇ | ಶತಾಮಘಃ ।

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿನಾವಸೋ ॥ ೭ ॥

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಹೇಮತೇ ಮಹಾಬುದ್ಧೇ ಸಹಸ್ರೋತೇ ಸಹಸ್ರರಕ್ಷಣ ಶತಾಮಘ ಬಹುಧನೇಂದ್ರ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾನಾ ಯಾಹಿ | ಆಗಚ್ಛ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ॥

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಹೇಮತೇ—ಪೂಜ್ಯವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೂ | ಸಹಸ್ರೋತೇ—ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ | ಶತಾಮಘಃ—ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಆ ಯಾಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಂ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಹಿಂತಿರುಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪೂಜ್ಯವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡು. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗು.

English Translation.

Sagacious (Indra) bestower of numerous protections, granter of infinite wealth, come unto us : do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ತ್ವಾ ಹೋತಾ ಮನುರ್ಹಿತೋ ದೇವತ್ರಾ ವಕ್ಷದೀಡ್ಯಃ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ತ್ವಾ | ಹೋತಾ | ಮನುಃಹಿತಃ | ದೇವತ್ರಾ | ವಕ್ಷತ್ | ಈಡ್ಯಃ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿನಾವಸೋ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ದೇವತ್ರಾ ದೇವಾನಾಂ ಮಧ್ಯ ಈಡ್ಯಃ ಸ್ತುತೋ ಹೋತಾ ದೇವಾನಾ-
ಮಾಹ್ವತಾಗ್ನಿರ್ಮನುರ್ಹಿತೋ ಮನುಷ್ಯೈರ್ಗೃಹೇಷು ನಿಹಿತ ಆ ವಕ್ಷತ್ | ವಹತು | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪವಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ದೇವತ್ರಾ—ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ | ಈಡ್ಯಃ—ಪೂಜ್ಯನೂ | ಹೋತಾ—ದೇವತೆ
ಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವವನೂ | ಮನುರ್ಹಿತಃ—ಮಾನವರಿಗೆ ಹಿತಕಾರಿಯೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯು | ತ್ವಾ—
ನಿನ್ನನ್ನು | ಆ ವಕ್ಷತ್—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆತರಲಿ | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ
ವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ (ನಾವು ಸುಖದಿಂದಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಂ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಹಿಂತಿರುಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಪೂಜ್ಯನೂ, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವವನೂ, ಮಾನವರಿಗೆ
ಹಿತಕಾರಿಯೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆತರಲಿ. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ
ನಾವು ಸುಖದಿಂದಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗು.

English Translation.

May (Agni) the invoker, adorable among the gods, the benefactor
of man, bring you hither : do you, ruling yonder heaven, O radiant with
oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ತ್ವಾ ಮದಚ್ಯುತಾ ಹರೀ ಶ್ವೇನಂ ಪಕ್ಷೇವ ವಕ್ಷತಃ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ತ್ವಾ | ಮದಚ್ಯುತಾ | ಹರೀ ಇತಿ | ಶ್ವೇನಂ | ಪಕ್ಷಾಽವ | ವಕ್ಷತಃ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿನಾವಸೋ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಮದಚ್ಯುತಾ ಮದಚ್ಯುತೌ ಶತ್ರುಜಾಂ ಮದಸ್ಯ ಚ್ಯಾವಯಿತಾರೌ
ಹರೀ ಅಶ್ವೌ ಶ್ವೇನಂ ಶ್ವೇನಾಖ್ಯಂ ಪಕ್ಷಿಣಂ ಪಕ್ಷೇನಾತ್ತೀಯಪಕ್ಷಾವಿನಾ ವಕ್ಷತಃ | ಅವಹತಾಂ |
ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತೌ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಶ್ವೇನಂ—ಶ್ವೇನಪಕ್ಷಿಯನ್ನು | ಪಕ್ಷೇವ—ಅದರ ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಬರುವಂತೆ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಮದಚ್ಯುತಾ—ಶತ್ರುಗಳ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸತಕ್ಕ | ಹರೀ—ನಿನ್ನ
ಅಶ್ವಗಳೆರಡೂ | ಆ ವಕ್ಷತಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರಲಿ | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು |
ಶಾಸತಃ—ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖದಿಂದಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಂ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶ್ವೇನಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ಅದರ ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಶತ್ರುಗಳ
ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ನಿನ್ನ ಎರಡು ಅಶ್ವಗಳೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರಲಿ. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖದಿಂದಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ
ಹೊರಡು.

English Translation.

Let your two steeds, humiliators of the pride (of foes), bring you as
(his) two wings (bear) along) the falcon : do you, ruling yonder heaven,
O radiant with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಯಾಹ್ಯರ್ಯ ಆ ಪರಿ ಸ್ವಾಹಾ ಸೋಮಸ್ಯ ಪೀತಯೇ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿನಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಯಾಹಿ | ಅರ್ಯಃ | ಆ | ಪರಿ | ಸ್ವಾಹಾ | ಸೋಮಸ್ಯ | ಪೀತಯೇ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿನಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿನಾವಸೋ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅರ್ಯೇಶ್ವರ ತ್ವಮಾ ಪರಿ ಸರ್ವತ ಆ ಯಾಹಿ | ಆಗಚ್ಛ | ಪೀತಯೇ ತವ ಪಾನಾರ್ಥಂ ಸೋಮಸ್ಯ ಸೋಮಂ ಸ್ವಾಹಾ ಕರೋಮಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅರ್ಯ—ಪೂಜ್ಯನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ವಾಹಾ—ಸ್ವಾಹಾಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುವ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮರಸದ | ಪೀತಯೇ—ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಆ ಪರಿ—ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ | ಆ ಯಾಹಿ—ದಯನಾಡು | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿನಂ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪೂಜ್ಯನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವಾಹಾಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸೋಮರಸದ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ ದಯನಾಡು. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಡು.

English Translation.

Come, lord, from whatever direction, to drink the Soma offered with Swaha: do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನೋ ಯಾಹ್ಯಸಶ್ರುತ್ಯುಕ್ಥೇಷು ರಣಯಾ ಇಹ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿನಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ನಃ | ಯಾಹಿ | ಉಪ್ಪಶ್ರುತಿ | ಉಕ್ಥೇಷು | ರಣಯ | ಇಹ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿನಾವಸೋ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಮಿಹ ಯಜ್ಞ ಉಕ್ಥೇಷು ಶಸ್ತ್ರೇಷು ಪಠ್ಯಮಾನೇಷೂಪಶ್ರುತ್ಯು-
ಪಶ್ರುತೌ ಸಮಾಪಮಾ ಯಾಹಿ | ಅಗಚ್ಛ | ಅಸ್ಮಾನ್ನಣಯ ಚ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ನಃ—ನಮ್ಮ | ಇಹ—ಈ ಯಜ್ಞ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಉಕ್ಥೇಷು—ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುವ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ | ಉಪಶ್ರುತಿ—ಅವನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಲು ನಮ್ಮ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ | ಅ ಯಾಹಿ—ದಯಮಾಡು |
ರಣಯ—ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—
ಆಳುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ |
ದಿವಂ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಪುನಃ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಲು.
ನಮ್ಮ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡು. ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪುನಃ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗು.

English Translation.

Come to listen to our praises, when they are being recited,—bestow
upon us delight: do you, ruling yondor heaven, O radiant with oblations,
return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸರೋಪೈರಾ ಸು ನೋ ಗಹಿ ಸಂಭೃತೈಃ ಸಂಭೃತಾಶ್ವಃ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸರೋಪೈಃ | ಅ | ಸು | ನಃ | ಗಹಿ | ಸಂಭೃತೈಃ | ಸಂಭೃತಾಶ್ವಃ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿನಾವಸೋ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಃ ಸಂಭೃತಾಶ್ವಃ ಪುಷ್ಪಾಶ್ವಸ್ತೃಂ ಸು ಸಂಭೃತೈಃ ಸರೂಪೈಃ ಸಮಾನರೂಪೈರಶ್ವೈ-
ನೋಽಸ್ಮಾನಾ ಗಹಿ | ಆಗಚ್ಛ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಸಂಭೃತಾಶ್ವಃ—ಪುಷ್ಪವಾದ ಅಶ್ವಗಳುಳ್ಳ ನೀನು | ಸು ಸಂಭೃತೈಃ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ
ಬೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟವೂ | ಸರೂಪೈಃ—ಒಂದೇ ರೂಪವುಳ್ಳವೂ ಆದ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಆ
ಗಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಶಾಸತೇ—ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲ
ದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಂ—
ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪುಷ್ಪವಾದ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನೀನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವವೂ, ಒಂದೇ
ರೂಪವುಳ್ಳವೂ ಆದ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡು. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಡು

English Translation.

Indra, you are possessed of h rished steeds, come to us with (your)
well-fed and like-shaped horses : do you, ruling yonder heaven, O radiant
with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಯಾಹಿ ಪರ್ವತೇಭ್ಯಃ ಸಮುದ್ರಸ್ಯಾಧಿ ವಿಷ್ವಪಃ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಯಾಹಿ | ಪರ್ವತೇಭ್ಯಃ | ಸಮುದ್ರಸ್ಯ | ಅಧಿ | ವಿಷ್ವಪಃ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿದಾವಸೋ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಪರ್ವತೇಭ್ಯ ಆ ಯಾಹಿ | ಆಗಚ್ಛ | ಸಮುದ್ರಸ್ಯಾಂತರಿಕ್ಷಸ್ಯ ವಿಷ್ವಪೋ
ವಿಷ್ವಪಾಜ್ಞಾಧ್ಯಾಯಾಹೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಪರ್ವತೇಭ್ಯಃ—ಪರ್ವತಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ | ಆ ಯಾಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಸಮುದ್ರಸ್ಯ—ಅಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ | ವಿಷ್ವಪಃ ಅಧಿ—ಮೇಲುಲೋಕದಿಂದಲೂ (ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ) | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಂ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯೆ—ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪರ್ವತಪ್ರದೇಶದಿಂದಲೂ, ಅಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮೇಲುಲೋಕದಿಂದಲೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡು. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಡು.

English Translation.

Come from the mountains, from above the region of the firmament: do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return hither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನೋ ಗನ್ಯಾನ್ಯಶ್ಚಾ ಸಹಸ್ರಾ ಶೂರ ದದ್ಯಹಿ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಃ | ಗನ್ಯಾ | ನಿ | ಅಶ್ಚಾ | ಸಹಸ್ರಾ | ಶೂರ | ದದ್ಯಹಿ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿನಾವಸೋ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶೂರೇಂದ್ರ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ಸಹಸ್ರಾ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾನಿ ಗನ್ಯಾನಿ ಗೋಹಿತಾನಿ ಗೋರೂಪಾಣಿ ವಾಶ್ವಾನೈಶ್ಚಹಿತಾನೈಶ್ಚಾತ್ಮಕಾನಿ ವಾ ದದ್ಯಹಿ | ಅನಿವೃಣು | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಸಹಸ್ರಾ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಗನ್ಯಾನಿ—ಗೋವುಗಳನ್ನೂ (ತತ್ಸಂಬಂಧವಾದ) | ಅಶ್ವಾಃ—ಅಶ್ವಾದಿಗಳನ್ನೂ | ಆ ದದ್ಯಹಿ—ಒದಗಿಸಿ

ಕೊಡು | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಂ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಯಯ—ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗೆ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಗೋವುಗಳನ್ನೂ, ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡು. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗು.

English Translation.

Bestow upon us, hero, thousands of herds of cattle and horses: do you, ruling yondr heaven, O radiant with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನಃ ಸಹಸ್ರಶೋ ಭರಾಯುತಾನಿ ಶತಾನಿ ಚ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಃ | ಸಹಸ್ರಶಃ | ಭರ | ಅಯುತಾನಿ | ಶತಾನಿ | ಚ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿನಾವಸೋ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ಸಹಸ್ರಶಃ ಸಹಸ್ರಧಾಯುತಾನಿ ಶತಾನಿ ಚಾಭೀಷ್ಟಾನಿ ವಸ್ತುನ್ಯಾ ಭರ | ಅಹರ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ನಃ—ನಮಗೆ | ಸಹಸ್ರತಃ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿಯೂ | ಅಯುತಾನಿ—ದಶಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿಯೂ | ಶತಾನಿ ಚ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿಯೂ | ಆ ಭರ—ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಂದೊದಗಿಸು | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಂ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಯಯ—ಹೊರಡು.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗೆ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿಯೂ, ದಶಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿಯೂ, ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿಯೂ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಂದೊಗಿಸು. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಡು.

English Translation.

Bring to us, by thousands, tens of thousands and hundreds (of good things): do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return thither.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಆ ಯದಿಂ॑ದ್ರಶ್ಚ॑ ದದ್ವ॑ಹೇ ಸ॒ಹಸ್ರಂ॑ ವಸು॑ರೋಚಿ॒ಷಃ ।

ಓಜಿ॑ಷ್ಯಮ॒ಶ್ವ್ಯಂ ಪ॒ಶುಂ ॥ ೧೬ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಅ | ಯತ್ | ಇಂ॑ದ್ರಃ | ಚಿ | ದದ್ವ॑ಹೇ ಇತಿ | ಸ॒ಹಸ್ರಂ॑ | ವಸು॑ರೋಚಿ॒ಷಃ |

ಓಜಿ॑ಷ್ಯಂ | ಅ॒ಶ್ವ್ಯಂ | ಪ॒ಶುಂ ॥ ೧೬ ॥

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ವಸುರೋಚಿಷೋ ವಸುದೀಪ್ತಯೋ ವಯಂ ಸಹಸ್ರಮುಸ್ಮಾಕಂ ನೇತೇಂದ್ರಶ್ಚಾಜಿಷ್ಯಂ ಬಲವತ್ತರಮಶ್ವ್ಯಮಶ್ವಾತ್ಮಕಂ ಪಶುಂ ಚ ಯದ್ಯದಾ ದದ್ವಹೇ ಸಾರಾವತಾದಾದದ್ವಹೇ | ಉತ್ತರತ್ರ ಸಂಬಂಧಃ ||

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಸಹಸ್ರಂ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕರಾದವರೂ | ವಸುರೋಚಿಷಃ—ಧನದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದವರೂ (ವಸುರೋಚಿಷರೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದವರೂ) ಆದ ನಾವೂ | ಇಂದ್ರಶ್ಚ—ಇಂದ್ರನೂ | ಓಜಿಷ್ಯಂ—ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದುದೂ | ಅಶ್ವ್ಯಂ—ಅಶ್ವಾತ್ಮಕವಾದುದೂ ಆದ | ಪಶುಂ—ಪಶುಸಂಘವನ್ನು | ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಆ ದದ್ವಹೇ—ಹೊಂದುವೆವೋ (ಆಗ).

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ವಸುರೋಚಿಷರೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ ನಾವು ಸಹಸ್ರಮಂದಿಯೂ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರನೂ ಸಹ ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದುದೂ ಅಶ್ವಾತ್ಮಕವಾದುದೂ ಆದ ಪಶುಸಂಘವನ್ನು ಯಾವಾಗ ಹೊಂದುವೆವೋ (ಆಗ ನಾವು ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆವು).

English Translation.

We, the thousand Vasurochishas, and Indra (our leader), when we obtain vigorous herds of horses,—

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯ ಋಜ್ರಾ ನಾತರಂಹಸೋರುಷಾಸೋ ರಘುಷ್ಯದಃ |

ಭ್ರಾಜಂತೇ ಸೂರ್ಯಾ ಇವ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯೇ | ಋಜ್ರಾಃ | ನಾತರಂಹಸಃ | ಅರುಷಾಸಃ | ರಘುಷ್ಯದಃ |

ಭ್ರಾಜಂತೇ | ಸೂರ್ಯಾಃ ಇವ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತೇದಾ ಯ ಋಜ್ರಾ ಋಜುಗಾಮಿನೋ ನಾತರಂಹಸೋ ನಾಯುಸದೃಶನೇಗಾ ಅರುಷಾಸೇ ಅರೋಚಮಾನಾ ರಘುಷ್ಯದೋ ಲಘು ಸ್ಯಂದಮಾನಾ ಅಶ್ವಾಃ ಸೂರ್ಯಾ ಇವ ಯಥಾ ಸೂರ್ಯಸ್ತಥಾ ಭ್ರಾಜಂತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯೇ—ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳು | ಋಜ್ರಾಃ—ಋಜುಗಾಮಿಗಳೂ | ನಾತರಂಹಸಃ—ನಾಯುವಿನಂತೆ ವೇಗಗಾಮಿಗಳೂ | ಅರುಷಾಸಃ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದವೂ | ರಘುಷ್ಯದಃ—ಲಘುವಾದ ಪಾದಗತಿಯುಳ್ಳವೂ ಆದ | ಸೂರ್ಯಾ ಇವ—ಸೂರ್ಯನಂತೆ | ಭ್ರಾಜಂತೇ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವೋ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳು ಋಜುಗಾಮಿಗಳೂ, ನಾಯುವಿನಂತೆ ವೇಗಗಾಮಿಗಳೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದವೂ, ಲಘುವಾದ ಪಾದಗತಿಯುಳ್ಳವೂ ಆಗಿ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವೋ (ಅಂತಹ ಅಶ್ವಗಳು ನಮಗೆ ದಾನ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ನಾವು ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆವು).

English Translation.

Such as are straight-going, fleet as the wind, bright-coloured, light-footed, and shine like the sun,—

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪಾರಾವತಸ್ಯ ರಾತಿಷು ದ್ರವಚ್ಛಕ್ರೇಷ್ವಾಶುಷು |

ತಿಷ್ಠಂ ವನಸ್ಯ ಮಧ್ಯ ಆ || ೧೮ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಸಾರಾವತಸ್ಯ | ರಾತಿಷು | ದ್ರವಚ್ಚಕ್ರೇಷು | ಅಶುಷು |

ತಿಷ್ಠಂ | ವನಸ್ಯ | ಮಧ್ಯೇ | ಆ || ೧೮ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ತೇಷು ಸಾರಾವತಸ್ಯ ರಾತಿಷು ದೇಯೇಷು ದ್ರವಚ್ಚಕ್ರೇಷು ದ್ರವದ್ರವಚ್ಚಕ್ರೇಷ್ವಾಶುಷ್ವತೇಷು |
ತಾಪ್ತೈ ಅಶುರಿತ್ಯಶ್ವನಾಮಸು ಸಾರಾತ್ | ಪ್ರತಿಗೃಹಿತೇಷು ಸತ್ಸು ವನಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ಆ ತಿಷ್ಠಮಿತಿ
ವಸುರೋಚಿಷಾಂ ಸಹಸ್ರಂ ವದತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಾರಾವತಸ್ಯ—ಅತ್ಯಂತ ದೂರದೇಶದಿಂದ | ರಾತಿಷು—ದಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು | ದ್ರವಚ್ಚಕ್ರೇಷು—
ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿರುಗುವ ರಥಚಕ್ರವುಳ್ಳವು ಆದ | ಅಶುಷು—ಅಶ್ವಗಳು ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ವೀಕೃತವಾದಾಗ | ವನಸ್ಯ—
ವನದ | ಮಧ್ಯೇ—ಮಧ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ | ಆ ತಿಷ್ಠಮ್—ನಾವು ಹೊರಟೆವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಂತ ದೂರದೇಶದಿಂದ ದಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿರುಗುವ ರಥಚಕ್ರವುಳ್ಳವು ಆದ ಅಶ್ವಗಳು
ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ವೀಕೃತವಾದಾಗ ನಾವು ವನದ ಮಧ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆವು.

English Translation.

Then (having received) the horses, attached to the rolling-wheeled
chariot, given from afar, we depart to the middle of the forest.

ಮೂವತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣೇತಿ ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯಚಂ ಪಂಚಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಶ್ಯಾವತ್ಸಸ್ಯಾತ್ರೇಯಸ್ಯಾರ್ಷಂ |
ಅಪ್ರಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಅಗ್ನಿನಾ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಃ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವ ಅಶ್ವಿನಮೌಪರಿಷ್ವಾಜ್ಜ್ಯೋತಿಷಂ ಪಂಕ್ತಿ-
ಮಹಾಬೃಹತೀಪಂಕ್ತ್ಯಂತಮಿತಿ | ಉಪರಿಷ್ವಾಜ್ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚಂದಃ ಚತುರ್ಥಸಾದಸ್ಯಾಪ್ಪಾಪ್ತರತ್ನಾತ್ |
ಯತೋಽಪ್ಪಕಸ್ತತೋ ಜ್ಯೋತಿಃ | ಅನು. ೯-೮ | ಇತಿ ತಲ್ಲಕ್ಷಣಂ | ದ್ವಾನಿಂತೀ ಪಂಕ್ತಿಃ |
ತ್ರಯೋವಿಂತೀ ಮಹಾಬೃಹತೀ ಚತ್ವಾರೋಽಪ್ಪಕಾ ಜಾಗತಶ್ಚ ಮಹಾಬೃಹತೀ | ಅನು. ೯-೯ |

ಇತ್ಯುಕ್ತಲಕ್ಷಣೋಪೇತತ್ವಾತ್ | ಚತುರ್ವಿಂಶೀ ಪಂಕ್ತಿಃ | ಅಶ್ವಿನೌ ದೇವತಾ || ಅಶ್ವಿನೋರ್ಯಾಮೇ
ಹೋತುರತಿರಿಕ್ತೋಕ್ತೃಽಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣೇತೈತತ್ಸೂಕ್ತಂ | ಸೂತ್ರಿತಂ ಚ | ಅಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣಾ ಭಾತ್ಯಗ್ನಿಃ |
ಆ. ೯-೧೧ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಅಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಐದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಅತ್ರಿಗೋತ್ರಜನಾದ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನೆಂಬುವನು
ಋಷಿಯು; ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಅಗ್ನಿನಾ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಃ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವ ಅಶ್ವಿನಮೌಪರಿಷ್ವಾಜ್ಞೋತ್ತಿಷಂ
ಪಂಕ್ತಿಮಹಾಬೃಹತೀಪಂಕ್ತ್ಯಂತಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ೧-೨೧ ರ ವರೆಗಿನ ಋಕ್ಕುಗಳು
ಉಪರಿಷ್ವಾಜ್ಞೋತ್ತಿಷ ಎಂಬ ಛಂದಸ್ಸಿನವು. ಈ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳಿದ್ದು ಎರಡನೆಯ
ಪಾದದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಉಳಿದ ಮೂರು ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಇರುವವು ಎಂದು
ಇದರ ಲಕ್ಷಣವು (ಛಂ. ಅನು. ೯-೮); ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಋಕ್ಕು ಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ಸವು. ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಋಕ್ಕು
ಮಹಾಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು. ಒಂದು ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಐದು ಪಾದಗಳಿದ್ದು ಮೊದಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಟಿಂಟು
ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ಕೊನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಜಗತೀಛಂದಸ್ಸಿನಂತೆ ಹನ್ನೆರಡಕ್ಷರಗಳೂ ಇದ್ದರೆ ಆ ಛಂದಸ್ಸು ಮಹಾಬೃಹತೀ
ಛಂದಸ್ಸೆನಿಸುವುದು ಎಂದು ಇದರ ಲಕ್ಷಣವು (ಛಂ. ಅನು. ೯-೯); ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಋಕ್ಕು ಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ಸವು.
ಅಶ್ವಿನೇದೇವತೆಗಳೇ ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ದೇವತೆಯು; ಅಪೋರ್ಯಾಮೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೋತೃವು ಪರಿಸರೀಕಾದ ಅತಿರಿಕ್ತೋಕ್ತೃ
ಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿ ಅಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ವತಸೂತ್ರದ—
ಅಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣಾ ಭಾತ್ಯಗ್ನಿಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೯-೧೧) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೩೫

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೩೫ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೧೪, ೧೫, ೧೬, ೧೭ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೨೪ ||

|| ಋಷಿ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಅಶ್ವಿನೌ ||

|| ಛಂದಃ—೧-೨೧. ಉಪರಿಷ್ವಾಜ್ಞೋತ್ತಿಷಃ | ೨೨, ೨೪. ಪಂಕ್ತಿಃ | ೨೩. ಮಹಾಬೃಹತೀ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣ ವರುಣೇನ ವಿಷ್ಣುನಾದಿತ್ಯೈ ರುದ್ರೈರ್ವಸುಭಿಃ ಸಚಾ-
ಭುವಾ |

ಸಚೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಮತ್ವಿನಾ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿನಾ | ಇಂದ್ರೇಣ | ವರುಣೇನ | ವಿಷ್ಣುನಾ | ಅದಿತ್ಯೈಃ | ರುದ್ರೈಃ | ವಸುಭಿಃ | ಸಚಾಭುನಾ |
 ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಸೋಮಂ | ಪಿಬತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನಾ ಅಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣ ವರುಣೇನ ವಿಷ್ಣುನಾದಿತ್ಯೈ ರುದ್ರೈರ್ವಸುಭಿಶ್ಚ ಸಚಾಭುನಾ
 ಸಹಭೂತಾವುಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸಜೋಷಸಾ ಸಂಗತೌ ಯುನಾಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಅಗ್ನಿನಾ—ಅಗ್ನಿಯೊಡನೆಯೂ | ಇಂದ್ರೇಣ—ಇಂದ್ರ
 ನೊಡನೆಯೂ | ವರುಣೇನ—ವರುಣನೊಡನೆಯೂ | ವಿಷ್ಣುನಾ—ವಿಷ್ಣುವಿನೊಡನೆಯೂ | ಅದಿತ್ಯೈಃ—
 ಅದಿತ್ಯರೊಡನೆಯೂ | ರುದ್ರೈಃ—ರುದ್ರರೊಡನೆಯೂ | ವಸುಭಿಃ—ವಸುಗಳೊಡನೆಯೂ | ಸಚಾಭುನಾ—
 ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿರುವವರಾಗಿ | ಚ—ಮತ್ತು | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ—
 ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು | ಸೋಮಂ—
 ಸೋಮವನ್ನು | ಪಿಬತಂ—ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಅಗ್ನಿಯೊಡನೆಯೂ, ಇಂದ್ರನೊಡನೆಯೂ, ವರುಣನೊಡನೆಯೂ, ವಿಷ್ಣುವಿ
 ನೊಡನೆಯೂ, ಅದಿತ್ಯರೊಡನೆಯೂ, ರುದ್ರರೊಡನೆಯೂ, ವಸುಗಳೊಡನೆಯೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ,
 ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು
 ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Associated with Agni, with Indra, with Varuna, with Vishnu, with
 the Adityas, the Rudras, and the Vasus, and united with the dawn and
 with Surya, drink, Ashwins, the Soma.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಸಚಾ—ಸಚಾ ಎಂದರೆ ಸಹ,—ಸಹಿತವಾಗಿ ಎಂದರ್ಥವು. ಯಾಸ್ತುರು, ಸಚಾ ಸಹೇತ್ಯರ್ಥಃ |
 ವಸುಭಿಃ ಸಚಾಭುನಾ | ವಸುಭಿಃ ಸಹ ಭವೌ ಎಂದು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿರುವರು (ನಿ. ೫-೫).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವಾಭಿಧೀಭಿರ್ಭುವನೇನ ನಾಜಿನಾ ದಿವಾ ವೃಥಿವ್ಯಾದ್ರಿಭಿಃ ಸಚಾಭುನಾ |
 ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಮಶ್ವಿನಾ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವಾಭಿಃ | ಧೀಭಿಃ | ಭುವನೇನ | ನಾಜಿನಾ | ದಿನಾ | ಪೃಥಿವ್ಯಾ | ಅದ್ರಿಭಿಃ | ಸಚಾಭುವಾ |
ಸೌಮೇಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಸೋಮಂ | ಪಿಬತಂ | ಅತ್ತಿನಾ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ನಾಜಿನಾ ಬಲಿನಾವತ್ತಿನಾ ವಿಶ್ವಾಭಿಃ ಸರ್ವಾಭಿಧೀಭಿಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಭಿರ್ಭುವನೇನಾಪಿಲೇನ
ಭೂತಜಾತೇನ ಚ ದಿನಾ ದ್ಯುಲೋಕೇನ ಚ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಚಾದ್ರಿಭಿಶ್ಚ ಸಚಾಭುವಾ ಸಹಭೂತಾವುಷಸಾ
ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸಂಗತೌ ಯುವಾಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ನಾಜಿನಾ—ಶಕ್ತಿಯುತರಾದ | ಅತ್ತಿನಾ—ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ |
ಧೀಭಿಃ—ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳೊಡನೆಯೂ | ಭುವನೇನ—ಸಕಲ ಭೂತಜಾತಗಳೊಡನೆಯೂ | ದಿನಾ—ದ್ಯುಲೋಕ
ದೊಡನೆಯೂ | ಪೃಥಿವ್ಯಾ—ಪೃಥ್ವಿಯೊಡನೆಯೂ | ಅದ್ರಿಭಿಃ—ಪರ್ವತಗಳೊಡನೆಯೂ | ಸಚಾಭುವಾ—
ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಯೂ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ |
ಸೌಮೇಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು | ಸೋಮಂ—ಸೋಮವನ್ನು |
ಪಿಬತಂ—ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಶಕ್ತಿಯುತರಾದ ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸಮಸ್ತವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳೊಡನೆಯೂ, ಸಕಲಭೂತಜಾತಗಳೊಡ
ನೆಯೂ, ದ್ಯುಲೋಕದೊಡನೆಯೂ, ಪೃಥ್ವಿಯೊಡನೆಯೂ, ಪರ್ವತಗಳೊಡನೆಯೂ, ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ,
ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ, ಒಂದುಗೂಡಿ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು
ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Powerful (Aswins), associated with all intelligences, with all beings,
with heaven, with earth, with the mountains, united with the dawn and
with Surya, drink, Aswins, the Soma.

|| ಸಹಿತಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವೈರ್ದೇವೈಸ್ತ್ರಿಭಿರೇಕಾದಶೈರಿಹಾದ್ವಿಮೂರುದ್ವಿಭೃಗುಭಿಃ ಸಚಾಭುವಾ |
ಸೌಮೇಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಮತ್ತಿನಾ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವೈಃ | ದೇವೈಃ | ತ್ರಿಭಿಃ | ಏಕಾದಶೈಃ | ಇಹ | ಅತ್ಯಭಿಃ | ಮರುತ್ಯಭಿಃ | ಭೃಗುಭಿಃ |
ಸಚಾಭುವಾ |

ಸೃಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಸೋಮಂ | ಪಿಬತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ವಿಶ್ವೇದೇವೈಃ ತ್ರಿಭಿರೇಕಾದಶೈಃ ಸ್ತಯಸ್ತಂಶೈರಿಹ ಯಜ್ಞೇಽದ್ಭಿರ್ಮರುದ್ಭಿರ್ಭೃಗು-
ಭಿಶ್ಚ ಸಚಾಭುವಾ ಸಹಭೂತಾವುಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸಂಗತಾ ಯುನಾಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಇಹ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ತ್ರಿಭಿಃ ಏಕಾದಶೈಃ—ಮೂವತ್ತು
ಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ | ವಿಶ್ವೈಃ ದೇವೈಃ—ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆಯೂ | ಅದ್ಭಿಃ—ಅಬ್ಬೇದೇವತೆ
ಗಳೊಡನೆಯೂ | ಮರುದ್ಭಿಃ—ಮರುತ್ತುಗಳೊಡನೆಯೂ | ಭೃಗುಭಿಃ—ಭೃಗುಗಳೊಡನೆಯೂ | ಸಚಾಭುವಾ—
ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ |
ಸೃಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು | ಸೋಮಾ—ಸೋಮವನ್ನು |
ಪಿಬತಂ—ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆಯೂ,
ಅಬ್ಬೇದೇವತೆಗಳೊಡನೆಯೂ, ಮರುತ್ತುಗಳೊಡನೆಯೂ, ಭೃಗುಗಳೊಡನೆಯೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ, ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ,
ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು ಸೋಮವನ್ನು
ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Associated with all the thrice-eleven deities at this ceremony, with
the waters, with the Maruts, with the Bhrigus, united with the dawn and
with Surya, drink, Aswins, the Soma.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಜುಷೇಥಾಂ ಯಜ್ಞಂ ಬೋಧತಂ ಹವಸ್ಯ ಮೇ ವಿಶ್ವೇಹ ದೇವಾ ಸವನಾವ
ಗಚ್ಛತಂ |

ಸೃಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚೇಷಂ ನೋ ವೋಳ್ಲ ಮಶ್ವಿನಾ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಜುಷೇಥಾಂ | ಯಜ್ಞಂ | ಬೋಧತಂ | ಹವಸ್ಯ | ಮೇ | ವಿಶ್ವಾ | ಇಹ | ದೇವಾ | ಸವನಾ | ಅವ |
ಗಚ್ಛತಂ |

ಸೌಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಆ | ಇಷಂ | ನಃ | ವೋಕ್ಷಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ಯಜ್ಞಂ ಜುಷೇಥಾಂ | ಸೇವೇಥಾಂ | ಮೇ ಮಮ ಹವಸ್ಯ ಹವಂ ಬೋಧತಂ |
ಜಾನೀತಂ | ಇಹ ಯಜ್ಞೇ ವಿಶ್ವಾ ಸರ್ವಾಣಿ ಸವನಾನ್ಯವ | ಗಚ್ಛತಂ | ಪ್ರಾಪ್ನುತಂ | ಇಷಮನ್ನಂ ನ ಆ
ವೋಕ್ಷಂ | ಪ್ರಾಪಯತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ದೇವಾ—ದೇವತಾತ್ಮರಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಯಜ್ಞಂ—ನಮ್ಮ
ಯಜ್ಞವನ್ನು | ಜುಷೇಥಾಂ—ಸೇವಿಸಿರಿ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಹವಸ್ಯ—ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು | ಬೋಧತಂ—
ತಿಳಿಯಿರಿ | ಇಹ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಸವನಾ—ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ | ಅವ ಗಚ್ಛತಂ—
ತಿಳಿಯಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸೌಜೋಷಸಾ—
ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿದ್ದು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಇಷಂ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಆ ವೋಕ್ಷಂ—ಒದಗಿಸಿಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸೇವಿಸಿರಿ. ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು
ತಿಳಿಯಿರಿ. ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಅರಿಯಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ
ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿದ್ದು ನಮಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Be gratified by the sacrifice ; hear my invocation ; recognize, deities,
all the offerings in this ceremony ; united with the dawn and with Surya,
bring us, Aswins, food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ್ತೋಮಂ ಜುಷೇಥಾಂ ಯುವಶೇವ ಕನ್ಯನಾಂ ವಿಶ್ವೇಹ ದೇವಾ ಸವನಾವ |
ಗಚ್ಛತಂ |

ಸೌಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚೇಷಂ ನೋ ವೋಕ್ಷಮುಶ್ವಿನಾ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸೋಮಂ | ಜುಷೇಥಾಂ | ಯುವಶ್ವಾಽವ | ಕನ್ಯನಾಂ | ವಿಶ್ವಾ | ಇಹ | ದೇವಾ | ಸವನಾ | ಅವ |
ಗಚ್ಛತಂ |

ಸೌಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಆ | ಇಷಂ | ನಃ | ವೋಲ್ಹಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ದೇವಾ ಯುವಾಮಿಹಾಸ್ಮಿನ್ಯಜ್ಞೇ ಸೋಮಂ ಜುಷೇಥಾಂ | ಸೇವೇಥಾಂ |
ಯುವಶೇವ ಯಥಾ ಯುವಾನೌ ಕನ್ಯನಾಂ ಕನ್ಯಾನಾಮಾಹ್ವಾನಂ ಸೇವೇತೇ | ತದ್ವದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಇಹ
ಯಜ್ಞೇ ವಿಶ್ವಾ ವಿಶ್ವಾನಿ ಸವನಾನ್ಯವ ಗಚ್ಛತಂ | ಪ್ರಾಪ್ನುತಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾ—ದೇವತಾತ್ಮರಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನಿದೇವತೆಗಳೇ | ಕನ್ಯನಾಂ—ಕನ್ಯೆಯರ
ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ | ಯುವಶೇವ—ಯುವಕರು ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ | ಇಹ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ |
ಸೋಮಂ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಜುಷೇಥಾಂ—ಸೇವಿಸಿರಿ | ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಸವನಾ—
ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ | ಅವ ಗಚ್ಛತಂ—ತಿಳಿದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಪಸ್ಥಾನೋದನೆಯೂ |
ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸೌಜೋಷಸಾ—ಒಂದೂಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ನಃ—ನಮಗೆ |
ಇಷಃ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಆ ವೋಲ್ಹಂ—ತಂದೊದಗಿಸಿರಿ.

|| ಭಾಷಾರ್ಥ ||

ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನಿದೇವತೆಗಳೇ, ಕನ್ಯೆಯರ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಯುವಕರು ಆಹ್ವಾನವನ್ನು
ಹೊಂದುವಂತೆ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿರಿ. ಸಮಸ್ತವಾದ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಅರಿತು
ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ. ಉಪಸ್ಥಾನೋದನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ನಮಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು
ತಂದೊದಗಿಸಿರಿ.

English Translation.

Be gratified by our praise as youths are delighted (by the voices) of
maidens : recognize, deities, all the offering in this ceremony ; united with
the dawn and with Surya, bring us, Asvins, food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಗಿರೋ ಜುಷೇಥಾಮಧ್ವರಂ ಜುಷೇಥಾಂ ವಿಶ್ವೇಹ ದೇವಾ ಸವನಾವೇ
ಗಚ್ಛತಂ |

ಸೌಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚೇಷಂ ನೋ ವೋಲ್ಹಮಶ್ವಿನಾ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಗಿರಃ | ಜುಷೇಥಾಂ | ಅಧ್ವರಂ | ಜುಷೇಥಾಂ | ವಿಶ್ವಾ | ಇಹ | ದೇವಾ | ಸವನಾ | ಅವ | ಗಚ್ಛತಂ |
ಸೃಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಆ | ಇಷಂ | ನಃ | ವೋಕ್ಷಂತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇವಾವಶ್ವಿನೌ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಗಿರಃ ಸ್ತುತೀರ್ಜುಷೇಥಾಂ | ಸೇವೇಥಾಂ | ತಥಾಧ್ವರಂ
ಯಜ್ಞಂ ಚ ಜುಷೇಥಾಂ | ಇಹ ಯಜ್ಞೇ ವಿಶ್ವಾನಿ ಸವನಾನ್ಯವ ಗಚ್ಛತಂ | ಪ್ರಾಪ್ನುತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾ—ದೇವತಾತ್ಮರಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಗಿರಃ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು |
ಜುಷೇಥಾಂ—ಸೇವಿಸಿರಿ | ಅಧ್ವರಂ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞವನ್ನು | ಜುಷೇಥಾಂ—ಸೇವಿಸಿರಿ | ಇಹ—
ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಸವನಾ—ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ | ಅವ ಗಚ್ಛತಂ—ಅರಿತು
ಅವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ |
ಸೃಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಇಷಂ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಆ ವೋಕ್ಷಂತಂ—ತಂದೊದಗಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿರಿ. ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞವನ್ನು
ಸೇವಿಸಿರಿ. ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತವಾದ ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಅರಿತು ಅವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ,
ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ನಮಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ತಂದೊದಗಿಸಿರಿ.

English Translation.

Be gratified, deities, by our praises, be gratified by the sacrifice,
recognize, deities, all the offerings in this ceremony; united with the dawn
and with Surya, bring us, Aswins, food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಹಾರಿದ್ರ್ಯೇವ ಪತಥೋ ವನೇದುಪ ಸೋಮಂ ಸುತಂ ಮಹಿಷೇವಾವ
ಗಚ್ಛಥಃ |

ಸೃಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ತ್ರಿವರ್ತಿಯಾತಮಶ್ವಿನಾ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಹಾರಿದ್ರವ್ಯಾಽವ | ಸತಥಃ | ವನಾ | ಇತ್ | ಉಪ | ಸೋಮಂ | ಸುತಂ | ಮಹಿಷ್ಯಾಽವ | ಅವ |
ಗಚ್ಛಥಃ ||

ಸೃಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ತ್ರಿಃ | ವರ್ತಿಃ | ಯಾತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ಯುನಾಂ ಸುತಮಭಿಷುತಂ ಸೋಮಮುಪ ಸತಥೋ ಹಾರಿದ್ರವಾನಿವ ಯಥಾ
ಹಾರಿದ್ರವಾ ಸಕ್ರಿಣಾ ವನಾ ವನಾನ್ಯುದಕಾನಿ ವಾ | ವನಮಿತ್ಯುದಕನಾಮಸು ಸಾರಾತ್ | ಉಪಸತತಃ |
ತದ್ವದಿತ್ಯಥಃ | ಮಹಿಷಾವಿವ ಯಥಾ ಪಿಸಾಸಿತೌ ಮಹಿಷಾವುದಕಾನ್ಯುಪಗಚ್ಛತಃ ತಥಾ ಸುತಂ
ಸೋಮಮವ ಗಚ್ಛಥಃ | ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸಂಗತೌ ತ್ರಿವರ್ತಿಪ್ರಿವಾರ್ಗಂ ಯಾತಂ ಚ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವನಾ—ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಹಾರಿದ್ರವಾನಿವ—ನೀರು
ಕೋಳಿಗಳು ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ | ಮಹಿಷಾವಿವ—ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ತಪ್ಪವಾದ ಎಮ್ಮೆಗಳು ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ
ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ | (ಯುನಾಂ—ನೀವು) | ಸುತಂ—ಹಿಂಡಿರುವ | ಸೋಮಂ ಇತ್—ಸೋಮಕ್ಕೆ
ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಉಪ ಸತತಃ—ಓಡಿಬನ್ನಿರಿ | ಅವ ಗಚ್ಛಥಃ—ನಮ್ಮ ಅರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಆರಿತು
ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ |
ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ತ್ರಿವರ್ತಿಃ—ಮೂರು ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದಲೂ | ಯಾತಂ—ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನೀರುಕೋಳಿಗಳು ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ, ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ
ತಪ್ಪವಾದ ಎಮ್ಮೆಗಳು ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ ನೀವು ನಮ್ಮಿಂದ ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮಕ್ಕೆ
ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬನ್ನಿರಿ. ನಮ್ಮ ಅರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಆರಿತು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ
ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಮೂರು ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದಲೂ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

You alight upon the effused Soma as the Haridrava plunges into the
water: you fall upon it like two buffaloes (plunging into a pool); united
with the dawn and with Surya, come, Aswins, by the triple path.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಹಂಸಾವಿವ ಪತಥೋ ಅಧ್ವಗಾವಿವ ಸೋಮಂ ಸುತಂ ಮಹಿಷೇವಾವ
ಗಚ್ಛಥಃ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ತ್ರಿವರ್ತಿಯಾತಮತ್ತಿನಾ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಹಂಸಾ೨೩ವ | ಪತಥಃ | ಅಧ್ವಗ೨೩ವ | ಸೋಮಂ | ಸುತಂ | ಮಹಿಷಾ೨೩ವ | ಅವ | ಗಚ್ಛಥಃ |

ಸ೨ಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ತ್ರಿ | ವರ್ತಃ | ಯಾತಂ | ಅತ್ತಿನಾ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅತ್ತಿನಾ ಯುವಾಂ ಹಂಸಾವಿವ ಯಥಾ ಹಂಸಾವಧ್ವಗಾವಿವ ಯಥಾ ಚ ಪಥಿಕಾವೃದಕಂ
ಗಚ್ಛತಃ ತಥಾ ವೇಗೇನ ಸುತಂ ಸೋಮಂ ಪತಥಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅತ್ತಿನಾ—ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಹಂಸಾವಿವ—ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳು ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿ
ಬರುವಂತೆಯೂ | ಅಧ್ವಗಾವಿವ—ಬಾಯಾರಿದ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ |
ಮಹಿಷಾ ಇವ - ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಬಳಲಿದ ಮಹಿಷಗಳು ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ | ಸುತಂ—
ಹಿಂಡಿರುವ | ಸೋಮಂ—ನಮ್ಮ ಸೋಮಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಪತಥಃ—ಓಡಿಬನ್ನಿರಿ | ಅವ ಗಚ್ಛಥಃ—
ನಮ್ಮ ಸೋಮಾರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಅರಿತು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ
ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ತ್ರಿವರ್ತಃ—ಮೂರು ಮಾರ್ಗ
ಗಳಿಂದಲೂ | ಯಾತಂ—ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳು ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ, ಬಾಯಾರಿದ
ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ, ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಬಳಲಿದ ಮಹಿಷಗಳು ಉದಕಾಭಿಮುಖ
ವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ ಹಿಂಡಿರುವ ನಮ್ಮ ಸೋಮಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬನ್ನಿರಿ. ನಮ್ಮ ಸೋಮಾರ್ಪಣೆಯನ್ನು
ಅರಿತು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಮೂರು
ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದಲೂ ಬನ್ನಿರಿ

English Translation.

As two geese, as two travellers, as two buffalose (hasten to water)
you alight, Aswins, upon the effused Soma ; united with the dawn and with
Surya, come Aswins, by the triple path.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶೈನಾವಿವ ಸತಥೋ ಹವ್ಯದಾತಯೇ ಸೋಮಂ ಸುತಂ ಮಹಿಷೇವಾವ
ಗಚ್ಛಥಃ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ತ್ರಿವರ್ತಿಯಾತ್ರಮತ್ತಿನಾ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶೈನಾವಿವ | ಸತಥಃ | ಹವ್ಯದಾತಯೇ | ಸೋಮಂ | ಸುತಂ | ಮಹಿಷಾವಿವ | ಅವ | ಗಚ್ಛಥಃ |
ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ತ್ರಿ | ವರ್ತಿಯಾತ್ರಂ | ಅತ್ತಿನಾ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅತ್ತಿನಾ ಯುವಾಂ ಶೈನಾವಿವ ಯಥಾ ಶೈನಾ ಗಗಣಂ ಗಚ್ಛತಃ ತಥಾ ನೇಗೇನ ಸುತಂ
ಸೋಮಂ ಹವ್ಯದಾತಯೇ ಯಜಮಾನಾರ್ಥಂ ಸತಥಃ | ಗಚ್ಛಥಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅತ್ತಿನಾ—ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಶೈನಾವಿವ—ಶೈನಪಕ್ಷಿಗಳು ಅಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ವೇಗವಾಗಿ
ಹಾರಿಹೋಗುವಂತೆಯೂ | ಮಹಿಷಾವಿವ—ಮಹಿಷಗಳು ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ |
(ಯುವಾಂ—ನೀವು) | ಸುತಂ—ಹಿಂಡಿರುವ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಹವ್ಯದಾತಯೇ—
ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು | ಸತಥಃ—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ | ಉಷಸಾ—
ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿರುವರಾಗಿ |
ತ್ರಿವರ್ತಿಯಾತ್ರಂ—ಮೂರು ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದಲೂ | ಯಾತ್ರಂ—ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಶೈನಪಕ್ಷಿಗಳು ಅಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ವೇಗವಾಗಿ ಹಾರಿಹೋಗುವಂತೆಯೂ, ಮಹಿಷಗಳು,
ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ, ನೀವು ನಮ್ಮಿಂದ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಸೋಮಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ
ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯ
ನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿರುವರಾಗಿ ಮೂರು ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದಲೂ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

You hasten like two falcons to the offerer of the libation, you alight
upon the effused Soma as two buffeloes (hasten to water); united with the
dawn and with Surya come, Aswins, by the triple path.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪಿಬತಂ ಚ ತೃಪ್ಣತಂ ಚಾ ಚ ಗಚ್ಛತಂ ಪ್ರಜಾಂ ಚ ಧತ್ತಂ ದ್ರವಿಣಂ ಚ
ಧತ್ತಂ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚೋರ್ಜಂ ನೋ ಧತ್ತಮತ್ವಿನಾ ||೧೦||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪಿಬತಂ | ಚ | ತೃಪ್ಣತಂ | ಚ | ಆ | ಚ | ಗಚ್ಛತಂ | ಪ್ರಜಾಂ | ಚ | ಧತ್ತಂ | ದ್ರವಿಣಂ | ಚ | ಧತ್ತಂ |
ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಊರ್ಜಂ | ನಃ | ಧತ್ತಂ | ಅತ್ವಿನಾ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅತ್ವಿನಾ ಯುನಾಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಂ ಚ | ತೃಪ್ಣತಂ ಚ | ತೃಪ್ಯತಂ ಚ | ಪಾನಾರ್ಥಂ
ತೃಪ್ಯಾರ್ಥಂ ಚಾ ಗಚ್ಛತಂ | ಸೋಮಂ ಪೀತ್ವಾ ತೃಪ್ತಾ ಸಂತಾ ಯುನಾಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ಪ್ರಜಾಂ ಚ ಧತ್ತಂ |
ಧಾರಯತಂ | ದ್ರವಿಣಂ ಧನಂ ಚ ಧತ್ತಂ | ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸಂಗತಾ ನೋಸ್ಮಭ್ಯಮೂರ್ಜಂ
ಬಲಂ ಚ ಧತ್ತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅತ್ವಿನಾ-ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಪಿಬತಂ ಚ-ನಮ್ಮ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ | ತೃಪ್ಣತಂ
ಚ-ತೃಪ್ತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆಯಿರಿ | ಆ ಚ ಗಚ್ಛತಂ-ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿರಿ | ಪ್ರಜಾಂ ಚ-ನಮಗೆ
ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನೂ | ಧತ್ತ-ಕೊಡಿರಿ | ದ್ರವಿಣಂ ಚ-ಧನವನ್ನೂ | ಧತ್ತ-ಕೊಡಿರಿ | ಉಷಸಾ-
ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ-ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ-ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ |
ನಃ-ನಮಗೆ | ಊರ್ಜಂ ಚ-ಬಲವನ್ನೂ | ಧತ್ತಂ-ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ. ತೃಪ್ತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆಯಿರಿ. ನಮ್ಮ
ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿರಿ. ನಮಗೆ ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನೂ ಕೊಡಿರಿ. ಧನವನ್ನೂ ಕೊಡಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ,
ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ನಮಗೆ ಬಲವನ್ನೂ ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Drink, Aswins, the Soma, and satiate yourselves ; come hither ;
give us progeny ; give us wealth ; united with the dawn and with Surya,
give us, Aswins, strength.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಜಯತಂ ಚ ಪ್ರ ಸ್ತುತಂ ಚ ಪ್ರ ಚಾವತಂ ಪ್ರಜಾಂ ಚ ಧತ್ತಂ ದ್ರವಿಣಂ-
ಚ ಧತ್ತಂ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚೋರ್ಜಂ ನೋ ಧತ್ತಮತ್ವಿನಾ ||೧೦||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಜಯತಂ | ಚ | ಪ್ರ | ಸ್ತುತಂ | ಚ | ಪ್ರ | ಚ | ಅವತಂ | ಪ್ರಜಾಂ | ಚ | ಧತ್ತಂ | ದ್ರವಿಣಂ | ಚ |
ಧತ್ತಂ |

ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಊರ್ಜಂ | ನಃ | ಧತ್ತಂ | ಅತ್ವಿನಾ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅತ್ವಿನೌ ಯುನಾಂ ಜಯತಂ | ಶತ್ರುಂಶ್ಚ ಜಯತಂ | ಪ್ರ ಸ್ತುತಂ ಸ್ತೋತ್ರಾಂಶ್ಚ ಪ್ರ
ಚಾವತಮಸ್ತಾಂಶ್ಚ ಪ್ರರಕ್ಷತಂ | ಅನ್ಯತ್ಸಿದ್ಧಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅತ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಜಯತಂ ಚ—ನಿಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿರಿ | ಪ್ರ ಸ್ತುತಂ—
ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತರ ಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿರಿ | ಪ್ರಾವತಂ ಚ—ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿರಿ | ಪ್ರಜಾಂ ಚ—ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ |
ಧತ್ತಂ—ಕೊಡಿರಿ | ದ್ರವಿಣಂ ಚ—ಧನವನ್ನೂ | ಧತ್ತ—ಕೊಡಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ |
ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ನಃ—ನಮಗೆ |
ಊರ್ಜಂ—ಬಲವನ್ನು | ಧತ್ತಂ—ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತರ ಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿರಿ.
ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿರಿ. ನಮಗೆ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಡಿರಿ. ಧನವನ್ನೂ ಕೊಡಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯ
ನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ನಮಗೆ ಬಲವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Conquer (Aswins) your foes ; protect and praise (your worshipper),
grant progeny, give wealth, and united with the dawn and with Surya,
give us, Aswins strength.

XXIV 20

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಹತಂ ಚ ಶತ್ರುನ್ಯತತಂ ಚ ಮಿತ್ರಿಣಃ ಪ್ರಜಾಂ ಚ ಧತ್ತಂ ದ್ರವಿಣಂ ಚ-
ಧತ್ತಂ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚೋರ್ಜಂ ನೋ ಧತ್ತಮಶ್ವಿನಾ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಹತಂ | ಚ | ಶತ್ರುನ್ | ಯತತಂ | ಚ | ಮಿತ್ರಿಣಃ | ಪ್ರಜಾಂ | ಚ | ಧತ್ತಂ | ದ್ರವಿಣಂ | ಚ |
ಧತ್ತಂ |

ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಊರ್ಜಂ | ನಃ | ಧತ್ತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಯುನಾಂ ಶತ್ರುಂಶ್ಚ ಹತಂ | ಉತಾಪಿ ಚ ಯತತಂ ಮಿತ್ರಿಣಃ | ನೈತ್ರಿಯುಕ್ತಾಂಶ್ಚ
ಗಚ್ಛತಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನೌ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಶತ್ರುನ್—ನಿಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಹತಂ ಚ—ನಾಶಮಾಡಿರಿ |
ಮಿತ್ರಿಣಃ—ನಿಮ್ಮ ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿಗೆ | ಯತತಂ ಚ—ದಯಮಾಡಿರಿ | ಪ್ರಜಾಂ ಚ—ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು | ಧತ್ತಂ—
ಕೊಡಿರಿ | ದ್ರವಿಣಂ ಚ—ಧನವನ್ನೂ | ಧತ್ತಂ—ಕೊಡಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ
ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಊರ್ಜಂ—
ಬಲವನ್ನು | ಧತ್ತಂ—ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ. ನಮಗೆ
ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನೂ, ಧನವನ್ನೂ ಕೊಡಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ
ನಮಗೆ ಬಲವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Destroy your foes, repair to your friends, grant progeny, give
wealth, and, united with the dawn and with Surya, give us, Aswins
strength.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಿತ್ರಾವರುಣವಂತಾ ಉತ ಧರ್ಮವಂತಾ ಮರುತ್ಸಂತಾ ಜರಿತುರ್ಗಚ್ಛ-
ಘೋ ಹವಂ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚಾದಿತ್ಯೈರ್ಯಾತನುಶ್ಚಿನಾ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಿತ್ರಾವರುಣವಂತಾ | ಉತ | ಧರ್ಮವಂತಾ | ಮರುತ್ಸಂತಾ | ಜರಿತುಃ | ಗಚ್ಛಥಃ | ಹವಂ |

ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಅದಿತ್ಯೈ | ಯಾತಂ | ಅಶ್ಚಿನಾ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ಅಶ್ಚಿನಾ ಯುನಾಂ ಮಿತ್ರಾವರುಣವಂತಾ ಮಿತ್ರಾವರುಣಯುಕ್ತಾ ಧರ್ಮವಂತಾ
ಧರ್ಮಯುಕ್ತಾ ಚ ಮರುತ್ಸಂತಾ ಮರುದ್ಭಿಯುಕ್ತಾ ಚ ಜರಿತುಃ ಸ್ತೋತುರ್ಹವಮಾಹ್ವಾನಂ ಗಚ್ಛಥಃ |
ಅಗಚ್ಛತಂ | ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚಾದಿತ್ಯೈಶ್ಚ ಯಾತಂ | ಗಚ್ಛತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ಚಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಮಿತ್ರಾವರುಣವಂತಾ—ಮಿತ್ರಾವರುಣರೊಡನೆ ಕೂಡಿದವ
ರಾಗಿಯೂ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಧರ್ಮವಂತಾ—ಧರ್ಮದೇವತೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ಮರುತ್ಸಂತಾ—
ಮರುತ್ತುಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ಜರಿತುಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ | ಹವಂ—ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ |
ಗಚ್ಛಥಃ—ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ |
ಅದಿತ್ಯೈಃ—ಆದಿತ್ಯರೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ಯಾತಂ—ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಮಿತ್ರಾವರುಣರೊಡನೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ, ಧರ್ಮದೇವತೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ
ವರಾಗಿಯೂ, ಮರುತ್ತುಗಳೊಡಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ.
ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ, ಆದಿತ್ಯರೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Associated with Mitra and Varuna, with Dharma, with the Maruts,
repair to the invocation of the adorer; repair (to him), Aswins, united with
the dawn, with Surya, and with Adityas.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಂಗಿರಸ್ವಂತಾ ಉತ ವಿಷ್ಣುವಂತಾ ಮರುತ್ಸಂತಾ ಜರಿತುರ್ಗಚ್ಛಥೋ
ಹವಂ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚಾದಿತ್ಯೈರ್ಯಾತಮುತ್ತಿನಾ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಂಗಿರಸ್ವಂತಾ | ಉತ | ವಿಷ್ಣುವಂತಾ | ಮರುತ್ಸಂತಾ | ಜರಿತುಃ | ಗಚ್ಛಥಃ | ಹವಂ |

ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಆದಿತ್ಯೈಃ | ಯಾತಂ | ಅತ್ತಿನಾ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಸಿ ಚ ಹೇ ಅತ್ತಿನೌ ಯುನಾಮಂಗಿರಸ್ವಂತಾವಂಗಿರೋಭಿಯುಕ್ತಾ ವಿಷ್ಣುವಂತಾ
ವಿಷ್ಣುನಾ ಚ ಸಹಿತೌ ಮರುದ್ಭಿಶ್ಚ ಸಹಿತೌ ಸ್ತೋತುರಾಹ್ವಾನಂ ಗಚ್ಛತಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅತ್ತಿನಾ—ಎಲೈ ಆದ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಅಂಗಿರಸ್ವಂತಾ—ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ವಿಷ್ಣುವಂತಾ—ವಿಷ್ಣುವಿನೊಡಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ಮರುತ್ಸಂತಾ—ಮರುತ್ತುಗಳೊಡ
ಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ಜರಿತುಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ | ಹವಂ—ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ | ಗಚ್ಛಥಃ—ಅವನಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋಗಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಆದಿತ್ಯೈಃ—
ಆದಿತ್ಯರೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ಯಾತಂ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಆದ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ, ವಿಷ್ಣುವಿನೊಡಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ,
ಮರುತ್ತುಗಳೊಡಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡ
ನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ, ಆದಿತ್ಯರೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Associated with the Angirases, with Vishnu, with the Maruts,
repair to the invocation of the adorer ; repair (to him), Aswins, united
with the dawn, with Surya, and with the Aditya.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಋಭುಮಂತಾ ವೃಷಣಾ ನಾಜವಂತಾ ಮರುತ್ವಂತಾ ಜರಿತುರ್ಗಚ್ಛಥೋ
ಹವಂ |

ಸಚೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚಾದಿತ್ಯೈರ್ಯಾತಮತ್ತಿನಾ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಋಭುಮಂತಾ | ವೃಷಣಾ | ನಾಜವಂತಾ | ಮರುತ್ವಂತಾ | ಜರಿತುಃ | ಗಚ್ಛಥಃ | ಹವಂ |

ಸಚೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಆದಿತ್ಯೈಃ | ಯಾತಂ | ಅತ್ತಿನಾ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅತ್ತಿನಾವೃಭುಮಂತಾ ಋಭುಸಹಿತೌ ವೃಷಣಾ ಕಾಮಾನಾಂ ವರ್ಷಿತಾರೌ ನಾಜವಂತಾ
ನಾಜಯುಕ್ತೌ ಮರುತ್ವಂತಾ ಚ ಸ್ತೋತುರಾಹ್ವಾನಂ ಗಚ್ಛತಂ | ಋಭುಮಂತಾ ನಾಜವಂತೇತಿ
ಜ್ಯೇಷ್ಠಕನಿಷ್ಕಾಭ್ಯಾಂ ವ್ಯಪದೇಶಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಷಣಾ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದರಾದ | ಅತ್ತಿನಾ—ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಋಭುಮಂತಾ—
ಋಭುಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ನಾಜವಂತಾ—ಅನ್ನಯುಕ್ತರಾಗಿಯೂ | ಮರುತ್ವಂತಾ—ಮರುತ್ತು
ಗಳೊಡಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ಜರಿತುಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ | ಹವಂ—ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ | ಗಚ್ಛಥಃ—
ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ |
ಆದಿತ್ಯೈಃ—ಆದಿತ್ಯರೊಡನೆಯೂ | ಸಚೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ಯಾತಂ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದರಾದ ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಋಭುಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ, ಅನ್ನಯುಕ್ತ
ರಾಗಿಯೂ, ಮರುತ್ತುಗಳೊಡಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿರಿ.
ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ, ಆದಿತ್ಯರೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Associated with the Ribhus, and with the Maruts, repair, showerers
(of benefits), dispensers of food, to the invocation of the adorer; repair
(to him), Aswins, united with the dawn, with Surya, and with the Adityas.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಬ್ರಹ್ಮ ಜಿನ್ವತಮುತ ಜಿನ್ವತಂ ಧಿಯೋ ಹತಂ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಸೇಧತಮಮೀನಾಃ |
ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸೋಮಂ ಸುನ್ವತೋ ಅಶ್ವಿನಾ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಬ್ರಹ್ಮ | ಜಿನ್ವತಂ | ಉತ | ಜಿನ್ವತಂ | ಧಿಯಃ | ಹತಂ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ | ಸೇಧತಂ | ಅಮೀನಾಃ |
ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಸೋಮಂ | ಸುನ್ವತಃ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ಯುನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಜಿನ್ವತಂ | ಪ್ರೀಣಯತಂ | ಉತಾಪಿ ಚ ಧಿಯಃ
ಕರ್ಮಾಣಿ ಜಿನ್ವತಂ | ಹಂತ ಚ ರಕ್ಷಾಂಸಿ | ಅಮೀನಾ ರಾಕ್ಷಸಾಂಶ್ಚ ಸೇಧತಂ | ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ
ಚ ಸಂಗತಾ ಸುನ್ವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಬ್ರಹ್ಮ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ | ಜಿನ್ವತಂ—ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ |
ಉತ—ಮತ್ತು | ಧಿಯಃ—ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಜಿನ್ವತಂ—ಸಫಲಗೊಳಿಸಿ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ—ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು |
ಹತಂ—ನಾಶಪಡಿಸಿ | ಅಮೀನಾಃ—ರೋಗಾದಿಗಳನ್ನು | ಸೇಧತಂ—ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ | ಉಷಸಾ—
ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ |
ಸುನ್ವತಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಯಜಮಾನನ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಸಫಲಗೊಳಿಸಿ.
ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ. ರೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ
ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಯಜಮಾನನ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Be propitious to prayer, be propitious to sacred rites, slay the
Rakshasas. remedy diseases; united with the dawn and with Surya; (drink)
Aswins, the Soma of the offerer.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕ್ಷತ್ರಂ ಜಿನ್ವತಮುತ ಜಿನ್ವತಂ ನೃನ್ ಹತಂ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಸೇಧತಮಮಿವಾಃ |
 ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸೋಮಂ ಸುನ್ವತೋ ಅಶ್ವಿನಾ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕ್ಷತ್ರಂ | ಜಿನ್ವತಂ | ಉತ | ಜಿನ್ವತಂ | ನೃನ್ | ಹತಂ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ | ಸೇಧತಂ | ಅಮಿವಾಃ |
 ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಸೋಮಂ | ಸುನ್ವತಃ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಂಜಃ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ಯುವಾಂ ಕ್ಷತ್ರಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಂ ಜಿನ್ವತಂ | ಉತಾಪಿ ಚ ನೃನ್ಯೋದ್ಧೃಣ್ವಾನ್ವತಂ |
 ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಕ್ಷತ್ರಂ—ಕ್ಷಾತ್ರಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನನ್ನು | ಜಿನ್ವತಂ—ತೃಪ್ತಿ
 ಗೊಳಿಸಿ | ಉತ—ಮತ್ತು | ನೃನ್—ಯೋಧರನ್ನು | ಜಿನ್ವತಂ—ಸಂತ್ಯಪ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ |
 ರಕ್ಷಾಂಸಿ—ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು | ಹತಂ—ನಾಶಪಡಿಸಿ | ಅಮಿವಾಃ—ರೋಗಾದಿಗಳನ್ನು | ಸೇಧತಂ—ಹೋಗ
 ಲಾಡಿಸಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—
 ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ಸುನ್ವತಃ—ಯಜಮಾನನ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಕ್ಷಾತ್ರಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಯಜಮಾನನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ. ಯೋಧರನ್ನು
 ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ. ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ. ರೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ,
 ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಯಜಮಾನನ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ.

English Translation.

Be propitious to the strong, be propitious to men, slay the Rakshasas,
 remedy diseases; united with the dawn and with Surya, (drink), Aswins,
 the Soma of the offerer.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಧೇನೂರ್ಜಿನ್ವತಮುತ ಜಿನ್ವತಂ ವಿಶೋಹತಂ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಸೇಧತಮಮಿವಾಃ |
 ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸೋಮಂ ಸುನ್ವತೋ ಅಶ್ವಿನಾ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಧೇನೋ | ಜಿನ್ವತಂ | ಉತ | ಜಿನ್ವತಂ | ವಿಶಃ | ಹತಂ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ | ಸೇಧತಂ | ಅಮಿವಾಃ |

ಸೃಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಸೋಮಂ | ಸುನ್ವತಃ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ಧೇನೋರ್ಜಿನ್ವತಂ | ಉತಾಪಿ ಚ ವಿಶೋ ವೈಶ್ಯಾಂಶ್ಚ ಜಿನ್ವತಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಧೇನೋ—ನಮ್ಮ ಧೇನುಗಳಿಗೆ | ಜಿನ್ವತಂ—ತೃಪ್ತಿಕಾರಕ
ರಾಗಿರಿ | ಉತ—ಮತ್ತು | ವಿಶಃ—ನಮ್ಮ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು | ಜಿನ್ವತಂ—ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿರಿ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ—
ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು | ಹತಂ—ನಾಶಪಡಿಸಿರಿ | ಅಮಿವಾಃ—ರೋಗಾದಿಗಳನ್ನು | ಸೇಧತಂ—ಹೋಗಲಾಡಿಸಿರಿ |
ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸೃಜೋಷಸಾ—ಒಂದು
ಗೂಡಿವರಾಗಿ | ಸುನ್ವತಃ—ಯಜಮಾನನ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಧೇನುಗಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಕಾರಕರಾಗಿರಿ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿರಿ.
ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿರಿ. ರೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ
ಒಂದುಗೂಡಿವರಾಗಿ ಯಜಮಾನನ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Be propitious to the cows, be propitious to the people, slay the
Rakshasas, remedy diseases; united with the dawn and with Surya, (drink),
Aswins, the Soma of the offerer,

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅತ್ರೇರಿವ ಶೃಣುತಂ ಪೂರ್ವ್ಯಸ್ತುತಿಂ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಸುನ್ವತೋ ಮದಚ್ಯುತಾ |

ಸೃಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚಾಶ್ವಿನಾ ತಿರೋ ಅಹ್ಯಂ || ೧೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅತ್ರೇರಿವ | ಶೃಣುತಂ | ಪೂರ್ವ್ಯಸ್ತುತಿಂ | ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ | ಸುನ್ವತಃ | ಮದಚ್ಯುತಾ |

ಸೃಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಅಶ್ವಿನಾ | ತಿರೋ ಅಹ್ಯಂ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಂಜಃಪ್ರಾಂ ||

ಹೇ ಅತ್ರಿನೌ ಮದಚ್ಯುತಾ ಶತ್ರುಜಾಂ ಮದಸ್ಯ ಚ್ಯಾವಯಿತಾರೌ ಯುನಾಂ ಸುನ್ವತೋಽಭಿ-
ಷವಂ ಕುರ್ವತಃ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಮಮ ಸಿತಾಮಹಸ್ಯಾತ್ರೇರಿವ ಪೂರ್ವ್ಯಸ್ತುತಿಂ ಮುಖ್ಯಾಂ ಸ್ತುತಿಂ
ಶೃಣುತಂ | ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸಂಗತೌ ತಿರೋಅಹ್ನ್ಯಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಂ | ತಿರೋಹಿತೇ
ಪೂರ್ವಸ್ತಿಸ್ತದನ್ಯಪರೇದ್ಯುಃ ಪ್ರಾತರಶ್ವಿನೋರ್ಯಾಗ ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅತ್ರಿನಾ—ಎಲೈ ಅತ್ರಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಮದಚ್ಯುತಾ—ಶತ್ರುಗಳ ಮದವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ನೀವು |
ಸುನ್ವತಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ | ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನ | ಪೂರ್ವ್ಯ ಸ್ತುತಿಂ—ಮುಖ್ಯವಾದ
ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಅತ್ರೇರಿವ—ಅತ್ರಿಯ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದಂತೆ | ಶೃಣುತಂ—ಕೇಳಿರಿ | ಉಷಸಾ—
ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ |
ತಿರೋ ಅಹ್ನ್ಯಂ—ಪೂರ್ವದಿನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಎಲೈ ಅತ್ರಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಶತ್ರುಗಳ ಮದವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ನೀವು ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ
ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು, ಅತ್ರಿಯ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ,
ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಪೂರ್ವದಿನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Humblers of the pride (of your enemies), hear the earnest praise of
Shyavashwa offering libations as (you did) that of Atri, and, united with
the dawn and with Surya, (drink), Aswins, (the Soma) prepared the
previous day.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಸರ್ಗಾ ಇವ ಸೃಜತಂ ಸುಷ್ವತೀರುಪ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಸುನ್ವತೋ ಮದ-
ಚ್ಯುತಾ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚಾತ್ರಿನಾ ತಿರೋಅಹ್ನ್ಯಂ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಠಃ ||

ಸರ್ಗಾನ್ ಇವ | ಸೃಜತಂ | ಸುಷ್ವತೀಃ | ಉಪ | ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ | ಸುನ್ವತಃ | ಮದಚ್ಯುತಾ |

ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಅತ್ರಿನಾ | ತಿರೋಅಹ್ನ್ಯಂ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಮಮ ಸುಷ್ಪತೀಃ ಶೋಭನಾಃ ಸ್ತುತೀಃ ಸರ್ಗಾನಿವ | ಅಭರಣಾನಿ
ವಾ ಹವೀಂಷಿ ವಾ ಸರ್ಗಾಃ | ತಾನ್ಯಥಾ ತಥಾತ್ಮನ್ಯುಪ ಸೃಜತಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮದಚ್ಯುತಾ—ಶತ್ರುಗಳ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ |
ಸುಸ್ತತೇಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ | ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನ | ಸುಷ್ಪತೀಃ—ಉತ್ತಮವಾದ
ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ಸರ್ಗಾನ್ ಇವ—ಅಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವಂತೆ | ಉಪ ಸೃಜತಂ—ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಣ
ಮಾಡಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—
ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ತಿರೋ ಅಹ್ಯಂ—ಹಿಂದಿನದಿನ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುಗಳ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ
ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ನೀವು ಅಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವಂತೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಣಮಾಡಿರಿ.
ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸೋಮವನ್ನು
ಪಾನಮಾಡಿರಿ

English Translation.

Humblers of the pride (of your enemies), accept the earnest praises
of Shyavashwa offering you libations as if you were accepting oblations ;
and, united with the dawn and;with Surya, (drink), Aswins, (the Soma)
prepared the previous day.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ರಶ್ಮೀರಿವ ಯಚ್ಛತಮುಧ್ವರಾ ಉಪ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಸುಸ್ತತೋ ಮದಚ್ಯುತಾ |
ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚಾಶ್ವಿನಾ ತಿರೋಅಹ್ಯಂ || ೨೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ರಶ್ಮೀನ್೨ಇವ | ಯಚ್ಛತಂ | ಅಧ್ವರಾನ್ | ಉಪ | ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ | ಸುಸ್ತತೇಃ | ಮದಚ್ಯುತಾ |
ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಅಶ್ವಿನಾ | ತಿರೋ೨ಅಹ್ಯಂ || ೨೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಮಮಾಧ್ವರಾನ್ರಶ್ವೀನಿವ ಯಥಾಶ್ವಪ್ರಗ್ರಹಾಂಸ್ತದ್ವದುಪ ಯಚ್ಛತಂ | ಉಪಗಚ್ಛತಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮದುಚ್ಯುತಾ—ಶತ್ರುಗಳ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಸುನ್ವತೇ—ಯಜಮಾನನಾದ | ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನಾಮಕನಾದ ನನ್ನ | ಅಧ್ವರಾನ್—ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು | ರಶ್ವೀನಿವ—ಅಶ್ವಗಳ ಕಡಿವಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ | ಉಪ ಯಚ್ಛತಂ—ಭದ್ರವಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಬನ್ನಿರಿ | ಉಪಸಾ—ಉಪಸ್ಥಾನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದು ಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ತಿರೋ ಅಹ್ವ್ಯಂ—ಹಿಂದಿನದಿನ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುಗಳ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಯಜಮಾನನೂ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನಾಮಕನೂ ಆದ ನನ್ನ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ಅಶ್ವಗಳ ಕಡಿವಾಣವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಭದ್ರವಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಬನ್ನಿರಿ. ಉಪಸ್ಥಾನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Humblers of the pride (of your enemies), seize the sacrifices of Shyavashwa offering libations as you seize your reins; and united with the dawn and with Surya, (drink), Aswins, (the Soma) prepared the previous day.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅ॒ರ್ವಾ॒ಗ್ರ॒ಥಂ॑ ನಿ॒ ಯ॒ಚ್ಛ॒ತಂ॑ ಪಿ॒ಬ॒ತಂ॑ ಸೋ॒ಮ್ಯಂ॑ ಮ॒ಧು॑ |

ಆ॒ ಯಾ॒ತಮ॒ಶ್ವಿನಾ॑ ಗ॒ತಮ॒ವಸ್ಯ॑ವಾ॒ಮಹಂ॑ ಹು॒ವೇ॑ ಧ॒ತ್ತಂ॑ ರತ್ನಾ॒ನಿ॑

ದಾ॒ಶು॒ಷೇ॑ || ೨೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ॒ರ್ವಾ॒ಕ್ | ರ॒ಥಂ॑ | ನಿ॒ | ಯ॒ಚ್ಛ॒ತಂ॑ | ಪಿ॒ಬ॒ತಂ॑ | ಸೋ॒ಮ್ಯಂ॑ | ಮ॒ಧು॑ |

ಆ॒ | ಯಾ॒ತಂ॑ | ಅ॒ಶ್ವಿನಾ॑ | ಆ॒ | ಗ॒ತಂ॑ | ಅ॒ವಸ್ಯಾಃ॑ | ನಾಂ॑ | ಅ॒ಹಂ॑ | ಹು॒ವೇ॑ | ಧ॒ತ್ತಂ॑ | ರತ್ನಾ॒ನಿ॑ |

ದಾ॒ಶು॒ಷೇ॑ || ೨೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ನಾಂ ಸ್ವೀಯಂ ರಥಮರ್ವಾಗಸ್ಮದಭಿಮುಖಂ ನಿ ಯಚ್ಛತಂ | ಸೋಮ್ಯಂ ಸೋಮಮಯಂ ಮಧ್ವವೃತಂ ಚ ಪಿಬತಂ | ಯಜ್ಞಮಾ ಯಾತಂ ಚ | ಸೋಮಂ ಪ್ರತ್ಯಾ ಗತಂ | ಅಗಚ್ಛತಂ ಚ | ಅವಸ್ಯೋ ರಕ್ಷಣಕಾಮೋಽಹಂ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವೋ ನಾಂ ಹುನೇ | ಹ್ವಯಾಮಿ | ದಾಶುಷೇ ಹವೀಂಸಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತೇ ಮಹ್ಯಂ ರತ್ನಾನಿ ಧತ್ತಂ | ಧಾರಯತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ರಥಂ—ನಿಮ್ಮ ರಥವನ್ನು | ಅರ್ವಾಗ್ ನಿ ಯಚ್ಛತಂ—ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕೆಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಓಡಿಸಿರಿ | ಸೋಮ್ಯಂ—ಸೋಮಮಯವಾದ | ಮಧ್ವ—ಅಮೃತವನ್ನು | ಪಿಬತಂ—ಪಾನಮಾಡಿರಿ | ಆ ಯಾತಂ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ | ಆ ಗತಂ—ಸೋಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ | ಅವಸ್ಯೋ—ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನ ಪೇಕ್ಷಿಸಿದ | ಅಹಂ—ನಾನು | ನಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಹುನೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ | ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ರತ್ನಾನಿ—ರತ್ನಗಳನ್ನು | ಧತ್ತಂ—ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಥವನ್ನು ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕೆಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಓಡಿಸಿರಿ. ಸೋಮ ಮಯವಾದ ಅಮೃತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ. ನಮ್ಮ ಸೋಮಾಭಿಮುಖರಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನ ಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Direct your chariot downwards, drink the Soma nectar; come, Aswins, come (hither); 'desirous of your protection, I invoke you; give precious riches to the donor of the offering.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ನ॒ವೋ॒ನಾಕೇ॑ ಪ್ರ॒ಸ್ಥಿತೇ॑ ಅ॒ಧ್ವರೇ॑ ನ॒ರಾ ವಿ॒ನಕ್ಷ॑ಣಸ್ಯ ಪಿ॒ತಯೇ॑ |

ಆ ಯಾ॑ತಮ॒ಶ್ವಿನಾ ಗ॑ತಮ॒ವಸ್ಯೋ॑ರ್ವಾ॒ನುಹಂ॑ ಹು॒ನೇ ಧ॒ತ್ತಂ ರತ್ನಾ॑ನಿ

ದಾ॒ಶುಷೇ॑ || ೨೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಮೋವಾಕೇ | ಪ್ರಸಿದ್ಧಿತೇ | ಅಧ್ವರೇ | ನರಾ | ವಿವಕ್ಷಣಸ್ಯ | ಪೀತಯೇ |

ಅ | ಯಾತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಅ | ಗತಂ | ಅವಸ್ಯುಃ | ವಾಂ | ಅಹಂ | ಹುವೇ | ಧತ್ತಂ | ರತ್ನಾನಿ |
ದಾಶುಷೇ || ೨೩ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ನರಾ ನೇತಾರಾ ಯುವಾಂ ವಿವಕ್ಷಣಸ್ಯ ಹವನಶೀಲಸ್ಯ ಮಮ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿತೇ
ನಮೋವಾಕೇ | ನಮಸ್ಕಾರಾಯ ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ ಸ ನಮೋವಾಕಃ | ತಸ್ಮಿನ್ನಧ್ವರೇ ಯಜ್ಞೇ | ತಥಾ ಚ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ | ಉಭಯಂ ಸಹ ವಾ ಏತದ್ಯಜ್ಞ ಏವ ಯತ್ಸೂಕ್ತವಾಕಶ್ಚ ನಮೋವಾಕಶ್ಚ | ಶತ. ೧-೯-
೧-೪ | ಇತಿ | ಪೀತಯೇ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥಾ ಯಾತಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ನರಾ - ನೇತೃಗಳಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ - ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವಿವಕ್ಷಣಸ್ಯ - ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನನ್ನ |
ನಮೋವಾಕೇ - ನಮಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾದ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವು | ಪ್ರಸಿದ್ಧಿತೇ - ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ | ಅಧ್ವರೇ -
ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಪೀತಯೇ - ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಅ ಯಾತಂ - ದಯಮಾಡಿರಿ | ಅ ಗತಂ -
ಸೋಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ | ಅವಸ್ಯುಃ - ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿದ | ಅಹಂ - ನಾನು | ವಾಂ -
ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಹುವೇ - ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ | ದಾಶುಷೇ - ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ನನಗೆ | ರತ್ನಾನಿ -
ರತ್ನಗಳನ್ನು | ಧತ್ತಂ - ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ನೇತೃಗಳಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾದ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವು
ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯಮಾಡಿರಿ. ಸೋಮಾಭಿಮುಖರಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ.
ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ನನಗೆ
ರತ್ನಗಳನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Come, leaders of rites, when the sacrifice, at which your adoration
is recited, is commenced, to drink of the Soma offered by me; come,
Aswins, come (hither); desirous of protection, I invoke you; give precious
riches to the donor of the offering.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ್ವಾಹಾಕೃತಸ್ಯ ತೃಂಪತಂ ಸುತಸ್ಯ ದೇವಾನಾಂಧಸಃ |

ಆ ಯಾತಮುತ್ಪಿನಾ ಗತಮವಸ್ಯುರ್ವಾಮಹಂ ಹುವೇ ಧತ್ತಂ ರತ್ನಾನಿ
ದಾಶುಷೇ || ೨೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸ್ವಾಹಾಕೃತಸ್ಯ | ತೃಂಪತಂ | ಸುತಸ್ಯ | ದೇವಾ | ಅಂಧಸಃ |

ಆ | ಯಾತಂ | ಅತ್ಪಿನಾ | ಆ | ಗತಂ | ಅವಸ್ಯುಃ | ವಾಂ | ಅಹಂ | ಹುವೇ | ಧತ್ತಂ | ರತ್ನಾನಿ |
ದಾಶುಷೇ || ೨೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅತ್ಪಿನಾ ದೇವಾ ಯುವಾಂ ಸುತಸ್ಯಾಭಿಷುತಸ್ಯ ಸ್ವಾಹಾಕೃತಸ್ಯ ಹುತಸ್ಯಾಂಧಸಃ
ಸೋಮಸ್ಯ ತೃಂಪತಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾ—ದೇವತಾತ್ಮರಾದ | ಅತ್ಪಿನಾ—ಎಲೈ ಅತ್ಪಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಸುತಸ್ಯ—ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ
ರುವುದೂ | ಸ್ವಾಹಾಕೃತಸ್ಯ—ಸ್ವಾಹಾಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವುದೂ ಆದ | ಅಂಧಸಃ—ಸೋಮ
ವನ್ನು | ತೃಂಪತಂ—ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೂ ಪಾನಮಾಡಿರಿ | ಆ ಯಾತಂ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿರಿ |
ಆ ಗತಂ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿರಿ | ಅವಸ್ಯುಃ—ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ | ಅಹಂ—
ನಾನು | ಹುವೇ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ | ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ನನಗೆ | ರತ್ನಾನಿ—
ಠತ್ನಗಳನ್ನು | ಧತ್ತಂ—ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಅತ್ಪಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದೂ, ಸ್ವಾಹಾಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ
ಅರ್ಪಿತವಾಗುವುದೂ ಆದ ಸೋಮವನ್ನು ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೂ ಪಾನಮಾಡಿರಿ. ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿರಿ.
ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ನನಗೆ
ಠತ್ನಗಳನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Divine (Aswins), partake to satiety of the sacrificial beverage,
consecrated with the exclamation Swaha; come, Aswins, come (hither);

desirous of protection, I invoke you; give precious riches to the donor of the offering.

ಮೂವತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯುಜಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅವಿತಾಸೀತಿ ಸಪ್ತ ಚಂಕ್ಷಿಷಷ್ಯಂ ಸೂಕ್ತಮಾತ್ರೇಯಸ್ಯ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯಾಪ್ತಂ | ಆತ್ರೇಯಮನು-
ಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಅವಿತಾ ಸಪ್ತ ಶಾಕ್ವರಂ ಮಹಾಪಂಕ್ತ್ಯಂತಮಿತಿ | ಪಟುಪಂಚಾಶದಕ್ಷರಾ ಶಕ್ವರೀ ಭಂದಃ |
ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯೇತಿ ಸಪ್ತಮಿಾ ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಃ ಪಳಿಷ್ವಕಾ ನಾ ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಃ | ಅನು. ೧೦-೩ | ಇತಿ ಲಕ್ಷಣ-
ಸದ್ಭಾವಾತ್ || ದಶರಾತ್ರೇ ಪಂಚಮೇದ್ರದನಿ ಮರುತ್ಪತೀಯ ಇದಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಸೂತ್ರಿತಂ ಚ |
ಅವಿತಾಸೀತ್ಥಾ ಹಿ | ಅ. ೭-೧೨ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು— ಅವಿತಾಸಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಆರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ
ಏಳು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನು ಋಷಿಯು; ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ— ಅವಿತಾ ಸಪ್ತ
ಶಾಕ್ವರಂ ಮಹಾಪಂಕ್ತ್ಯಂತಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ಆರು
ಋಕ್ಕುಗಳು ಶಕ್ವರೀಭಂದಸ್ಸಿನವು. ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಎಂಬ ಏಳನೆಯ ಋಕ್ಕು ಮಹಾಪಂಕ್ತಿ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು.
ಶಕ್ವರೀಭಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಎಂಟೆಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳ ಏಳು ಪಾದಗಳಿರುವವು. ಮಹಾಪಂಕ್ತಿ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಎಂಟೆಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳ ಆರು ಪಾದಗಳಿರುವವು ಎಂದು ಈ ಭಂದಸ್ಸುಗಳ ಲಕ್ಷಣವು. (ಭ. ಅನು. ೧೦-೩) ದಶರಾತ್ರ
ನೆಂಬ ಯಾಗದ ಐದನೆಯ ದಿವಸ ಮರುತ್ಪತೀಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು
ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ— ಅವಿತಾಸೀತ್ಥಾ ಹಿ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೧೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೩೬

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೩೬ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೧೮ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಕಂಚೈ—೭ ||

|| ಋಷಿಃ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧-೬. ಶಕ್ವರೀ | ೭. ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಃ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅವಿತಾಸಿ ಸುನ್ವತೋ ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ ಪಿಬಾ ಸೋಮಂ ಮದಾಯ ಕಂ
ಶತಕ್ರತೋ |

ಯಂ ತೇ ಭಾಗಮಧಾರಯನ್ವಿಶ್ವಾಃ ಸೇಹಾನಃ ಪೃತನಾ ಉರು ಜ್ರಯಃ
ಸಮಪ್ಸುಜಿನ್ಮರುತ್ವಾ ಇಂದ್ರ ಸತ್ಪತೇ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅವಿತಾ | ಅಸಿ | ಸುನ್ವತಃ | ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ | ಪಿಬ | ಸೋಮಂ | ಮದಾಯ | ಕಂ | ಶತಕ್ರತೋ ಇತಿ
ಶತಕ್ರತೋ |

ಯಂ | ತೇ | ಭಾಗಂ | ಅಧಾರಯನ್ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಸೇಹಾನಃ | ಪೃತನಾಃ | ಉರು | ಜ್ರಯಃ | ಸಂ |
ಅಪ್ಸುಜಿತ್ | ಮರುತ್ವಾನ್ | ಇಂದ್ರ | ಸತ್ಪತೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶತಕ್ರತೋ ಬಹುಕರ್ಮಾದ್ವಿಂಧ್ರ ಸುನ್ವತಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತೋ ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ
ಸ್ತೀರ್ಣಬರ್ಹಿಷೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯಾವಿತಾ ರಕ್ಷಿತಾಸಿ | ಭವಸಿ | ಮದಾಯ ಮದಾರ್ಥಂ ಸೋಮಂ
ಪಿಬ | ಹೇ ಸತ್ಪತೇ ಸತಾಂ ಪತ ಇಂದ್ರ ತೇ ತುಭ್ಯಂ ಯಂ ಸೋಮಸ್ಯ ಭಾಗಮಧಾರಯನ್ ಸರ್ವೇ
ದೇವಾ ಅಕಲ್ಪಯನ್ | ತಥಾ ಚ ಯಜುರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ | ಸ ಏತಂ ಮಾಹೇಂದ್ರಮುದ್ಧಾರಮುದಹರತೆ
ವೃತ್ರಂ ಹತ್ವಾನ್ಯಾಸು ದೇವತಾಸ್ವಧಿ | ತೈ. ಸಂ. ೬-೫-೫-೩ | ಇತಿ | ತಂ ಭಾಗಂ ವಿಶ್ವಾಃ ಪೃತನಾಃ
ಶತ್ರುಣಾಂ ಸರ್ವಾಃ ಸೇನಾ ಉರು ಬಹು ಜ್ರಯೋ ವೇಗಂ ಚ ಸಂ ಸೇಹಾನಃ ಸಮ್ಯಗಭಿಭವನ್ಮಪ್ಸುಜಿ-
ದಪ್ಸುಜೀತಾ ಚ ಸನ್ ಪಿಬ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶತಕ್ರತೋ—ಅನೇಕ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ನೀನು | ಸುನ್ವತಃ—
ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿರುವವನೂ | ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ—ಅಸನಾರ್ಥವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿದ
ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಹರಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಅವಿತಾ—ರಕ್ಷಕನಾಗಿ | ಅಸಿ—ಆಗಿದ್ದೀಯೇ |
ಹೇ ಸತ್ಪತೇ—ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮರುತ್ವಾನ್—ಮರುದ್ಧೇವತೆಗಳೊಡ
ನಿರುವವನೂ | ಪೃತನಾಃ—ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ | ಉರು ಜ್ರಯಃ—ಅವುಗಳ ವೇಗವನ್ನೂ | ಸಂಸೇಹಾನಃ—
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ | ಅಪ್ಸುಜಿತ್—ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು | ತೇ—ನಿನಗಾಗಿ |
ಯಂ ಭಾಗಂ—ದೇವತೆಗಳು ಯಾವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವರೋ | ಸೋಮಂ—ಆ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು |
ಮದಾಯ—ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ನೀನು, ನಿನಗಾಗಿ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿ
ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವವನೂ, ಅಸನಾರ್ಥವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿದ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಹರಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನ

ನಿಗೆ ರಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮರುದ್ದೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ, ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳ ವೇಗವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ, ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು ದೇವತೆಗಳು ನಿನಗಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

You are the protector of the effuser of the libation, of the strewer of the clipped sacred grass ; drink joyfully, Satakratu, the Soma for your exhilaration,—that portion which (the gods) assigned you, Indra, lord of the virtuous, who are the victor all (hostile) hosts, the conqueror of many, the subduer of the waters, the leaders of the Maruts.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಪ್ರಾ॒ವ॑ ಸ್ತೋ॒ತಾರಂ॑ ಮ॒ಘವ॑ನ್ಮ॒ವ ತ್ವಾಂ॑ ಪಿ॒ಬಾ ಸೋ॒ಮಂ ಮದಾ॑ಯ ಕಂ
ಶತ॑ಕ್ರತೋ॒ |

ಯಂ ತೇ॑ ಭಾಗ॑ಮ॒ಧಾರಯ॑ನ್ವಿ॒ಶ್ವಾಃ ಸೇ॒ಹಾನಃ॑ ಪೃತ॑ನಾ ಉರು ಜ್ರ॒ಯಃ
ಸಮ॑ಪ್ಸು॒ಜಿನ್ಮರು॑ತ್ವಾ ಇಂದ್ರ॑ ಸತ್ಪತೇ॒ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ॒ | ಅವ॑ | ಸ್ತೋ॒ತಾರಂ॑ | ಮ॒ಘವ॑ನ್ | ಅವ॑ | ತ್ವಾಂ॑ | ಪಿ॒ಬ | ಸೋ॒ಮಂ | ಮದಾ॑ಯ | ಕಂ |
ಶತ॑ಕ್ರತೋ॒ ಇತಿ॑ ಶತ॑ಕ್ರತೋ॒ |

ಯಂ॑ | ತೇ॑ | ಭಾಗಂ॑ | ಅ॒ಧಾರಯ॑ತ್ | ವಿ॒ಶ್ವಾಃ॑ | ಸೇ॒ಹಾನಃ॑ | ಪೃತ॑ನಾಃ | ಉರು॑ | ಜ್ರ॒ಯಃ॑ | ಸಂ॑ |
ಅ॒ಪ್ಸುಜಿ॑ತ್ | ಮರು॑ತ್ವಾನ್ | ಇಂದ್ರ॑ | ಸತ್ಪ॑ತೇ॒ || ೨ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಮಘವನ್ ಸ್ತೋತಾರಂ ಪ್ರಾವ | ಪ್ರರಕ್ಷ | ತ್ವಾಂ ಚಾವ | ಸೋಮಪಾನೇನ ರಕ್ಷ |
ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ |

ಹೇ ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ತೋತಾರಂ—ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ಪ್ರಾವ—ರಕ್ಷಿಸು | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನೂ ಸಹ | ಅವ—ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸು (ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸು) | ಹೇ ಸತ್ವತೇ—ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮರುತ್ಮಾನ್—ಮರುದ್ವೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ | ಪೃತನಾಃ—ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ | ಉರು ಜ್ರಯಃ—ಅವುಗಳ ವೇಗವನ್ನೂ | ಸಂಸೇಹಾನಃ—ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ | ಅಪ್ಸು ಜಿತ್—ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು | ತೇ—ನಿನಗಾಗಿ | ಯಂ ಭಾಗಂ—ದೇವತೆಗಳು ಯಾವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವರೋ | ಸೋಮಂ—ಆ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು | ಮದಾಯ—ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ನಿನ್ನನ್ನೂ ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿಕೋ. ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮರುದ್ವೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ, ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳ ವೇಗವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ, ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು ದೇವತೆಗಳು ನಿನಗಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Protect the worshipper, Maghavan, protect yourself ; drink joyfully, Satakratu, the Some for your exhilaration,—that portion which (the gods) assigned you, Indra, lord of the virtuous, who are the victor over all (hostile) hosts, the conqueror of many, the subdurer of the waters, the leader of the Maruts.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉರ್ಜಾ ದೇವಾ ಅವಸ್ಯೋಜಸಾ ತ್ವಾಂ ಪಿಬಾ ಸೋಮಂ ಮದಾಯ ಕಂ

ಶತಕ್ರತೋ |

ಯಂ ತೇ ಭಾಗಮಧಾರಯನ್ವಿಶ್ವಾಃ ಸೇಹಾನಃ ಪೃತನಾ ಉರು ಜ್ರಯಃ

ಸಮಪ್ಸುಜಿನ್ಮರುತ್ವಾ ಇಂದ್ರ ಸತ್ವತೇ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಊರ್ಜಾ | ದೇವಾನ್ | ಅವಸಿ | ಓಜಸಾ | ತ್ವಾಂ | ಪಿಬ | ಸೋಮಂ | ಮದಾಯ | ಕಂ | ಶತಕ್ರತೋ-
ಇತಿ ಶತಕ್ರತೋ |

ಯಂ | ತೇ | ಭಾಗಂ | ಅಧಾರಯನ್ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಸೇಹಾನಃ | ಪೃತನಾಃ | ಉರು | ಜ್ರಯಃ | ಸಂ |

ಅಪ್ಸುಜಿತ್ | ಮರುತ್ವಾನ್ | ಇಂದ್ರ | ಸತ್ ಸತೇ || ೩ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ದೇವಾನೂರ್ಜಾನ್ನೇನ ಹವಿಷಾವಸಿ | ರಕ್ಷಸಿ | ತ್ವಾಮಪೂಜಸಾ
ಬಲೇನಾವಸಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪಪಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ನೀನು) ದೇವಾನ್—ದೇವತೆಗಳನ್ನು | ಊರ್ಜಾ—ಅನ್ನದಿಂದ ಎಂದರೆ ಹವಿಸ್ಸಿ
ನಿಂದ | ಅವಸಿ—ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ | ತ್ವಾಂ (ಅಪಿ)—ನಿನ್ನನ್ನೂ | ಓಜಸಾ—ಬಲದಿಂದ | ಅವಸಿ—
ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ | ಹೇ ಸತ್ಪತೇ—ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮರುತ್ವಾನ್—
ಮರುದ್ವೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ | ಪೃತನಾಃ—ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ | ಉರು ಜ್ರಯಃ—ಅವುಗಳ ವೇಗವನ್ನೂ |
ಸಂಸೇಹಾನಃ—ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ | ಅಪ್ಸುಜಿತ್—ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು |
ತೇ—ನಿನಗಾಗಿ | ಯಂ ಭಾಗಂ—ದೇವತೆಗಳು ಯಾವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವರೋ | ಸೋಮಂ—
ಆ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು | ಮದಾಯ—ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೆ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಇತರ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅನ್ನದಿಂದ ಅಥವಾ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ. ನಿನ್ನನ್ನು
ಬಲದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯೆ. ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮರುದ್ವೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ ಶತ್ರು
ಸೇನೆಗಳ ವೇಗವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ, ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು ದೇವತೆಗಳು ನಿನಗಾಗಿ
ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

You, Maghavan, protect the gods with (sacrificial) food, and
yourself by your might; drink joyfully, Satakratu, the soma for your
exhilaration,—that portion which (the gods) assigned you, Indra lord of the
virtuous, who are the victor over all (hostile) hosts, the conqueror of many,
the subduer of the waters, the leader of the Maruts.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಜನಿತಾ ದಿವೋ ಜನಿತಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ಪಿಬಾ ಸೋಮಂ ಮದಾಯ ಕಂ
ಶತಕ್ರತೋ |

ಯಂ ತೇ ಭಾಗಮಧಾರಯನ್ವಿಶ್ವಾಃ ಸೇಹಾನಃ ಪೃತನಾ ಉರು ಜ್ರಯಃ
ಸಮಪ್ಸುಜಿನ್ಮರುತ್ವಾ ಇಂದ್ರ ಸತ್ಪತೇ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಜನಿತಾ | ದಿವಃ | ಜನಿತಾ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ | ಪಿಬ | ಸೋಮಂ | ಮದಾಯ | ಕಂ | ಶತಕ್ರತೋ ಇತಿ
ಶತಕ್ರತೋ |

ಯಂ | ತೇ | ಭಾಗಂ | ಅಧಾರಯನ್ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಸೇಹಾನಃ | ಪೃತನಾಃ | ಉರು | ಜ್ರಯಃ | ಸಂ |

ಅಪ್ಸುಜಿತ್ | ಮರುತ್ವಾನ್ | ಇಂದ್ರ | ಸತ್ಪತೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ದಿವೋ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಯ ಜನಿತಾ ಜನಕೋಽಸಿ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಶ್ಚ ಜನಿತಾಸಿ |
ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ನೀನು) ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ | ಜನಿತಾ—ನಿರ್ಮಾಪಕನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ—
ಪೃಥಿವಿಯ | ಜನಿತಾ—ನಿರ್ಮಾಪಕನೂ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ | ಹೇ—ಸತ್ಪತೇ—ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮರುತ್ವಾನ್—ಮರುದ್ವೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ | ಪೃತನಾಃ—ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ |
ಉರು ಜ್ರಯಃ—ಅವುಗಳ ವೇಗವನ್ನೂ | ಸಂಸೇಹಾನಃ—ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ | ಅಪ್ಸುಜಿತ್—
ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು | ತೇ—ನಿನಗಾಗಿ | ಯಂ ಭಾಗಂ—ದೇವತೆಗಳು ಯಾವ ಸೋಮ
ಭಾಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವರೋ | ಸೋಮಂ—ಆ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು | ಮದಾಯ—ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ |
ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡಿದವನೂ
ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮರುದ್ವೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳ
ವೇಗವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ, ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು ದೇವತೆಗಳು ನಿನಗಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ
ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡು

English Translation.

You are the generator of heaven, the generator of earth ; drink joyfully, Satakratu, the Soma for your exhilaration,—that portion which (the gods) assigned you, Indra, lord of virtuous, who are the victor over all (hostile) hosts, the enqueror of many, the subduer of the waters, the leaders of the Maruts.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಜನಿತಾಶ್ವಾನಾಂ ಜನಿತಾ ಗನಾಮಸಿ ಪಿಬಾ ಸೋಮಂ ಮದಾಯ ಕಂ
ಶತಕ್ರತೋ |

ಯಂ ತೇ ಭಾಗಮಧಾರಯನ್ವಿಶ್ವಾಃ ಸೇಹಾನಃ ಪೃತನಾ ಉರು ಜ್ರಯಃ
ಸಮಪ್ಸುಜಿನ್ಮರುತ್ವಾ ಇಂದ್ರ ಸತ್ಪತೇ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಜನಿತಾ | ಅಶ್ವಾನಾಂ | ಜನಿತಾ | ಗನಾಂ | ಅಸಿ | ಪಿಬ | ಸೋಮಂ | ಮದಾಯ | ಕಂ | ಶತಕ್ರತೋ
ಇತಿ ಶತಕ್ರತೋ |

ಯಂ | ತೇ | ಭಾಗಂ | ಅಧಾರಯನ್ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಸೇಹಾನಃ | ಪೃತನಾಃ | ಉರು | ಜ್ರಯಃ | ಸಂ |
ಅಪ್ಸುಜಿತ್ | ಮರುತ್ವಾತ್ | ಇಂದ್ರ | ಸತ್ಪತೇ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಮಶ್ವಾನಾಂ ಜನಿತಾ ಜನಕೋಽಸಿ | ಗನಾಂ ಚ ಜನಿತಾಸಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ನೀನು) ಅಶ್ವಾನಾಂ—ಅಶ್ವಗಳ | ಜನಿತಾ—ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಗನಾಂ—
ಗೋವುಗಳ | ಜನಿತಾ—ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೂ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ | ಹೇ ಸತ್ಪತೇ—ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮರುತ್ವಾನ್—ಮರುದ್ವೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ | ಪೃತನಾಃ—ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ |
ಉರು ಜ್ರಯಃ—ಅವುಗಳ ವೇಗವನ್ನೂ | ಸಂಸೇಹಾನಃ—ಜೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ | ಅಪ್ಸುಜಿತ್—
ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು | ತೇ—ನಿನಗಾಗಿ | ಯಂ ಭಾಗಂ—ದೇವತೆಗಳು ಯಾವ

ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವರೋ | ಸೋಮಂ—ಆ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು | ಮದಾಯ—ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಆಶ್ವಗಳನ್ನೂ, ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ. ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮರುದ್ವೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳ ವೇಗವನ್ನು ಜೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ, ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು ದೇವತೆಗಳು ನಿನಗಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

You are the generator of horses, the generaler of cattle; drink joyfully, Shatakratu, the Soma for your exhilaration,—that portion which (the gods) assigned you, Indra, lord of the virtuous, who are the victor all (hostile) hosts, the conqueror of many, the subduer of the waters, the leader of the Maruts.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅತ್ರೀಣಾಂ ಸೋಮನುದ್ರಿವೋ ಮಹಸ್ಕೃಧಿ ಪಿಬಾ ಸೋಮಂ ಮದಾಯ
ಕಂ ಶತಕ್ರತೋ |

ಯಂ ತೇ ಭಾಗಮಧಾರಯನ್ವಿಶ್ವಾಃ ಸೇಹಾನಃ ಪೃತನಾ ಉರು ಜ್ರಯಃ

ಸಮಪ್ಸುಜಿನ್ಮರುತ್ವಾ ಇಂದ್ರ ಸತ್ಪತೇ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅತ್ರೀಣಾಂ | ಸೋಮಂ | ಆದ್ರಿವಃ | ಮಹಃ | ಕೃಧಿ | ಪಿಬ | ಸೋಮಂ | ಮದಾಯ | ಕಂ | ಶತ
ಕ್ರತೋ ಇತಿ ಶತಕ್ರತೋ |

ಯಂ | ತೇ | ಭಾಗಂ | ಅಧಾರಯನ್ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಸೇಹಾನಃ | ಪೃತನಾಃ | ಉರು | ಜ್ರಯಃ | ಸಂ |

ಅಪ್ಸುಜಿತ್ | ಮರುತ್ವಾನ್ | ಇಂದ್ರ | ಸತ್ಪತೇ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದ್ರಿವೋದ್ರಿಮನ್ ಅತ್ರಿಣಾಂ ಸ್ತೋಮಂ ಮಹಸ್ವೃಧಿ | ಪೂಜಿತಂ ಕುರು |
ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧದಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅತ್ರಿಣಾಂ—ಅತ್ರಿಋಷಿಗಳ | ಸ್ತೋಮಂ—
ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಮಹಸ್ವೃಧಿ—ಗೌರವಿಸು ಎಂದರೆ ಆದರದಿಂದ ಕೇಳು | ಹೇ ಶತ್ರುತೇ—ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕ
ನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮರುತ್ಮಾನ್—ಮರುದ್ವೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ | ಪೃತನಾಃ—
ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ | ಉರು ಪ್ರಯಃ—ಅವುಗಳ ವೇಗವನ್ನೂ | ಸಂಸೇಹಾನಃ—ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ |
ಅಪ್ಸು ಜಿತ್—ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು | ತೇ—ನಿನಗಾಗಿ | ಯಂ ಭಾಗಂ—ದೇವತೆಗಳು
ಯಾವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವರೋ | ಸೋಮಂ—ಆ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು | ಮದಾಯ—ನಿನ್ನ
ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಅತ್ರಿಋಷಿಗಳು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಪಠಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಗೌರವಿಸು ಎಂದರೆ
ಆದರದಿಂದ ಶ್ರವಣಮಾಡು. ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮರುದ್ವೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ ಶತ್ರು
ಸೇನೆಗಳ ವೇಗವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ, ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು ದೇವತೆಗಳು ನಿನಗಾಗಿ
ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Wielder of the thunderbolt, reverence the praise of the Atris ; drink
joyfully, Shatakratu, the Soma for your exhilaration,—that portion which
(the gods) assigned you, Indra, lord of the virtuous, who are the victor
over all (hostile) hosts, the conqueror of many, the subduer of the waters,
the leader of the Maruts.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶ್ತೌ|ವಾ|ಶ್ವ|ಸ್ಯ|ಸು|ನ್ವ|ತ|ಸ್ತ|ಧಾ|ಶ್ವ|ಣು|ಯ|ಥಾ|ಶ್ವ|ಣೋ|ರ|ತ್ರೇ|ಕ|ರ್ಮಾ|ಣಿ|ಕೃ|ಣ್ತ|ತಃ||

ಪ್ರ|ತ್ರ|ಸ|ದ|ಸ್ಯು|ಮಾ|ವಿ|ಥ|ತ್ವ|ಮೇ|ಕ|ಇ|ನ್ತು|ಷಾ|ಹ್ಯ|ಇ|ಂದ್ರ|ಬ್ರ|ಹ್ಮಾ|ಣಿ|ವ|ರ್ಧ-

ಯನ್ || ೨ ||

|| ಸದಸಾಃ ||

ಶ್ಯಾವೃತ್ಯಸ್ಯ | ಸುಸ್ವತಃ | ತಥಾ | ಶೃಣು | ಯಥಾ | ಅಶೃಣೋಃ | ಅತ್ರೇಃ | ಕರ್ಮಾಣಿ | ಕೃಣ್ವತಃ |
ಪ್ರ | ತ್ರಸದಸ್ಯಂ | ಅವಿಥ | ತ್ವಂ | ಏಕಃ | ಇತ್ | ನೃಸಹ್ಯೇ | ಇಂದ್ರ | ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ | ವರ್ಧಯನ್ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಸುಸ್ವತಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತಃ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಮಮ ಸ್ತುತಿಂ ಕರ್ಮಾಣಿ
ಕೃಣ್ವತಃ ಕುರ್ವತೋಽತ್ರೇರ್ಯಥಾಶೃಣೋಃ ಅಶೃಣೋಃ ತಥಾ ಶೃಣು | ಅಹಿ ಚ ತ್ವಮೇಕ ಇದೇಕ ಏವ
ನೃಷಾಹ್ಯೇ ಯುದ್ಧೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ಕಾಮೈರ್ವರ್ಧಯಂಸ್ತ್ರಸದಸ್ಯಂ ಪ್ರಾವಿಥ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ನೀನು | ಕರ್ಮಾಣಿ—ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು |
ಕೃಣ್ವತಃ—ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ | ಅತ್ರೇಃ—ಆತ್ರಿಋಷಿಯ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಯಥಾ ಅಶೃಣೋಃ—ಯಾವ ರೀತಿ
ಆದರದಿಂದ ಕೇಳಿದೆಯೋ | ತಥಾ—ಆದರಂತೆ | ಸುಸ್ವತಃ—ನಿನ್ನಗರ್ವಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುತ್ತಿರುವ |
ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನಾಮಕನಾದ ನನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನೂ | ಶೃಣು—ಕೇಳು (ಮತ್ತು) | ತ್ವಮೇಕ ಇತ್—
ನೀನೊಬ್ಬನೇ (ಇತರರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ) | ನೃಷಾಹ್ಯೇ—ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ | ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ—ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರ
ಗಳನ್ನು | ವರ್ಧಯನ್—ಪರಿಸುಪ್ಪಿರುವ | ತ್ರಸದಸ್ಯಂ—ತ್ರಸದಸ್ಯವೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು | ಪ್ರ ಅವಿಥ—
ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೇ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆತ್ರಿಋಷಿಯ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು
ಯಾವ ರೀತಿ ಆದರದಿಂದ ಕೇಳಿದೆಯೋ ಅದರಂತೆ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನಾಮಕನಾದ ನನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನೂ ಕೇಳು. ನೀನೊಬ್ಬನೇ
ಹಿಂದೆ ಇತರರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ, ನಿನ್ನನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತ್ರಸದಸ್ಯವೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು
ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೇ.

English Translation.

Hear (the praises) of Syavashwa offering the libations, as you have
heard (those) of Atri engaged in holy rites : you alone, Indra, have defended
Trasadasyu in battle, animating his prayers.

ಮೂವತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಂಜಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪ್ರೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಸಪ್ತಚೀಂ ಸಪ್ತಮಂ ಸೂಕ್ತಮಾತ್ರೇಯಸ್ಯ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯಾಷ್ವಂ | ಅದ್ಯಾ
ದ್ಯಾಪಂಚಾಶದಕ್ಷರಾತಿಜಗತೀ | ಶಿಷ್ವಾಃ ಪಡ್ಯಚೇ ಪಡಪ್ಯಕಾ ಮಹಾಪಂಕ್ತಯಃ | ಇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ |
ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ಪ್ರೇದಂ ಮಹಾಪಾಂಕ್ತಮಾದ್ಯಾತಿಜಗತೀತಿ || ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯ
ಏತತ್ಸೂಕ್ತಂ | ತಥಾ ಚ ಸೂತ್ರಂ | ಪ್ರೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರೋ ಮದಾಯ | ಅ. ೭-೧೨ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಪ್ರೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಏಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ಏಳು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಅತ್ತಿಗೋತ್ರೋದ್ಭವನಾದ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು
ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲನೆಯ ಋಕ್ಕು ೫೨ ಅಕ್ಷರಗಳುಳ್ಳ ಅತಿಜಗತೀ ಎಂಬ ಛಂದಸ್ಸಿನದು. ಉಳಿದ
ಆರು ಋಕ್ಕುಗಳೂ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳ ಆರು ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ಮಹಾಪಂಕ್ತಿ ಎಂಬ ಛಂದಸ್ಸಿನವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—
ಪ್ರೇದಂ ಮಹಾಪಾಂಕ್ತಮಾದ್ಯಾತಿಜಗತೀ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರ
ಮಂತ್ರ ಪಠನಮಾಡುವಾಗ ಈ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಪ್ರೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರೋ
ಮದಾಯ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೧೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೩೭

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೩೭, ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೧೯ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಕಂಶೈ—೭ ||

|| ಋಷಿ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಛಂದಃ—೧. ಅತಿಜಗತೀ | ೨-೭. ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಃ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ ವೃತ್ತತೂರ್ಯೇಷ್ವಾವಿಥ ಪ್ರ ಸುನ್ವತಃ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ
ವಿಶ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿಃ |

ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ ಸವನಸ್ಯ ವೃತ್ತಹನ್ನನೇದ್ಯ ಪಿಬಾ ಸೋಮಸ್ಯ ವಜ್ರಿವಃ ||೧||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ಇದಂ | ಬ್ರಹ್ಮ | ವೃತ್ರತೂರ್ಯೇಷು | ಅವಿಧ | ಪ್ರ | ಸುನ್ವತಃ | ಶಚೀಪತೇ | ಇಂದ್ರ |
ವಿಶ್ವಾಭಿಃ | ಊತಿಭಿಃ |

ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ | ಸವನಸ್ಯ | ವೃತ್ರಹನ್ | ಅನೇದ್ಯ | ಪಿಬ | ಸೋಮಸ್ಯ | ವಜ್ರಿವಃ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ವೃತ್ರತೂರ್ಯೇಷು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ವಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮೇಮಾನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ-
ನ್ವಿಶ್ವಾಭಿಃ ಸರ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿಃ ರಕ್ಷಾಭಿಃ ಪ್ರಾವಿಧ | ಪ್ರರಕ್ಷ | ಸುನ್ವತಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತೋ
ಯಜಮಾನಾಂಶ್ಚ ಪ್ರಾವಿಧ | ಅಪಿ ಚ ಹೇ ಅನೇದ್ಯಾನಿಂದ್ಯ ವಜ್ರಿವೋ ವಜ್ರಿನ್ ವೃತ್ರಹನ್ನಿಂದ್ರ
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ ಸವನಸ್ಯ ಸಂಬಂಧಿನಂ ಸೋಮಸ್ಯ ಸೋಮಂ ಪಿಬ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಚೀಪತೇ—ಕರ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪತಿಯಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವೃತ್ರತೂರ್ಯೇಷು—
ಶತ್ರುನಾಶಕವಾದ ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ಇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ—ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ |
ಊತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಪ್ರ ಅವಿಧ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ | ಸುನ್ವತಃ—ಸೋಮವನ್ನು
ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ಪ್ರ—ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ | ಅನೇದ್ಯ—ನಿಂದಾರಹಿತನೂ | ವಜ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧ
ಧಾರಿಯೂ | ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ | (ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) | ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ—
ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ | ಸವನಸ್ಯ—ಯಜ್ಞಸಂಬಂಧಿಯಾದ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮವನ್ನು |
—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪತಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶತ್ರುನಾಶಕವಾದ ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು
ನಿನ್ನ ಸಮಸ್ತವಾದ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆಯೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ. ಸೋಮವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿರುವ ಯಜಮಾನನನ್ನು
ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ. ನಿಂದಾರಹಿತನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ, ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

You protect, Indra, lord of rites, with all protections in combats
with enemies, this sacrifice of him who offers you the libations : slayer of
Vritra, irproachable wielder of the thunderbolt, drink of the Soma at the
mid-day solemnity.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸೇಹಾಸ ಉಗ್ರ ಪೃತನಾ ಅಭಿ ದ್ರುಹಃ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ವಿಶ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿಃ |
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ ಸವನಸ್ಯ ವೃತ್ರಹನ್ ಅನೇದ್ಯ ಪಿಬ ಸೋಮಸ್ಯ ವಜ್ರಿವಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸೇಹಾಸಃ | ಉಗ್ರ | ಪೃತನಾಃ | ಅಭಿ | ದ್ರುಹಃ | ಶಚೀಪತೇ | ಇಂದ್ರ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ | ಊತಿಭಿಃ |
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ | ಸವನಸ್ಯ | ವೃತ್ರಹನ್ | ಅನೇದ್ಯ | ಪಿಬ | ಸೋಮಸ್ಯ | ವಜ್ರಿವಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶಚೀಪತೇ ಕರ್ಮಪತೇ ಉಗ್ರೋದ್ಗೋರ್ಣೇಂದ್ರ ಅಭಿ ದ್ರುಹೋ ದ್ರೋಗ್ನೀಃ ಪೃತನಾಃ
ಸೇನಾಃ ಸೇಹಾನೋಽಭಿಭವನ್ ಸರ್ವೈಃ ಸಾಲನೈರ್ಬ್ರಹ್ಮಣಾನ್ ಪ್ರಾವಿಥೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಚೀಪತೇ—ಕರ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪತಿಯಾದವನೂ | ಉಗ್ರ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ ಆದ |
ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಭಿ ದ್ರುಹಃ—ನಮಗೆ ದ್ರೋಹಿಗಳಾದ | ಪೃತನಾಃ—ಸೇನೆಗಳನ್ನು | ಸೇಹಾಸಃ—
ಸೋಲಿಸುತ್ತಾ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಊತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ (ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ) |
ಅನೇದ್ಯ—ನಿಂದಾರಹಿತನೂ | ವಜ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ | ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ—ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ | ಸವನಸ್ಯ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಡುವ |
ಸೋಮಸ್ಯ—ಈ ಸೋಮವನ್ನು | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪತಿಯಾದವನೂ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗೆ
ದ್ರೋಹಿಗಳಾದ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುತ್ತಾ ಸಮಸ್ತವಾದ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ.
ನಿಂದಾರಹಿತನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ, ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ನೆರವೇರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Fierce Indra, defeater of hostile armies, lord of rites, (you protect
with all your protections ; slayer of Vritra, irreproachable wielder of the
thunderbolt, drink of the Soma at the mid-day solemnity.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏ॒ಕ॒ರಾ॒ಳಸ್ಯ॑ ಭುವ॑ನಸ್ಯ ರಾಜ॑ಸಿ ಶಚೀ॑ಪತ ಇಂದ್ರ॑ ವಿಶ್ವಾ॑ಭಿರೂತಿ॑ಭಿಃ |
ಮಾಧ್ಯ॑ಂದಿನಸ್ಯ ಸವ॑ನಸ್ಯ ವೃತ್ರ॑ಹನ್ಮನೇ॒ದ್ಯ ಪಿ॒ಬಾ ಸೋಮ॑ಸ್ಯ ವಜ್ರಿ॑ವಃ ||೩||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏ॒ಕ್ರ॒ರಾ॒ಟ್ | ಅ॒ಸ್ಯ | ಭುವ॑ನಸ್ಯ | ರಾ॒ಜ॒ಸಿ | ಶಚೀ॑ಪತೇ | ಇಂದ್ರ॑ | ವಿಶ್ವಾ॑ಭಿಃ | ಉ॒ತಿ॒ಭಿಃ |
ಮಾಧ್ಯ॑ಂದಿನಸ್ಯ | ಸವ॑ನಸ್ಯ | ವೃ॒ತ್ರ॒ಹನ್ | ಅ॒ನೇ॒ದ್ಯ | ಪಿ॒ಬ | ಸೋಮ॑ಸ್ಯ | ವಜ್ರಿ॑ವಃ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ಭುವನಸ್ಯೈಕರಾಡೇಕ ಏವ ರಾಜಾ ಸನ್ ರಾಜಸಿ | ಭ್ರಾಜಸೇ |
ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಚೀಪತೇ—ಕರ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | (ತೈ—ನೀನು) |
ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಉತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಅಸ್ಯ ಭುವನಸ್ಯ—ಈ ಸಕಲ ಲೋಕಕ್ಕೂ |
ಏಕರಾಟ್—ಒಬ್ಬನೇ ಆದ ಪ್ರಭುವಾಗಿ | ರಾಜಸಿ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತೀಯೆ | ಅನೇದ್ಯ—ನಿಂದಾರಹಿತನೂ |
ವಜ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ | ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ—
ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ | ಸವನಸ್ಯ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮವನ್ನು |
ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸಮಸ್ತವಾದ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆಯೂ, ಈ ಸಕಲ
ಲೋಕಕ್ಕೂ ಒಬ್ಬನೇ ಆದ ಪ್ರಭುವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತೀಯೆ. ನಿಂದಾರಹಿತನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ, ವೃತ್ರಹಂತ
ಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ ಸೋಮವನ್ನು
ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

You shine the sole sovereign of this world, Indra, lord of rites, with
all your protections ; slayer of Vritra, irreproachable wielder of the thunder-
bolt drink of the Soma at the mid-day solemnity.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಸ್ಥಾನಾನಾ ಯವಯಸಿ ತ್ವನೇಕ ಇಚ್ಛೇಪತ ಇಂದ್ರ ವಿಶ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿಃ |
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ ಸವನಸ್ಯ ವೃತ್ರಹನ್ತನೇದ್ಯ ಪಿಬಾ ಸೋಮಸ್ಯ ವಜ್ರಿವಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಸ್ಥಾನಾನಾ | ಯವಯಸಿ | ತ್ವಂ | ಏಕಃ | ಇತ್ | ಶಚೀಪತೇ | ಇಂದ್ರ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ | ಊತಿಭಿಃ |
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ | ಸವನಸ್ಯ | ವೃತ್ರಹನ್ | ಅನೇದ್ಯ | ಪಿಬ | ಸೋಮಸ್ಯ | ವಜ್ರಿವಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ತ್ವನೇಕ ಏವ ಸಸ್ಥಾನಾನಾ ಸಮಾನಂ ತಿಷ್ಠಂತಾವಿಮೌ ಲೋಕೌ
ಯವಯಸಿ | ಪೃಥಕ್ಕರೋಷಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಚೀಪತೇ—ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಏಕ ಇತ್—
ಒಬ್ಬನೇ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಊತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಸಸ್ಥಾನಾನಾ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ
ಕೊಂಡಿರುವ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ | ಯವಯಸಿ—ಬೇರೆ ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ | ಅನೇದ್ಯ—ನಿಂದಾರಹಿತನೂ |
ವಜ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ | ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ—
ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ | ಸವನಸ್ಯ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮವನ್ನು |
ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ
ನಿನ್ನ ಸಮಸ್ತ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ಬೇರೆ ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ ನಿಂದಾರಹಿತನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ, ವೃತ್ರ
ಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ ಸೋಮವನ್ನು
ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

You alone, Indra, lord of rites, separate the combined worlds (heaven
and earth) with all your protections ; slayer of Vritra, irreproachable
wielder of the thunderbolt, drink of the Soma at the mid-day solemnity.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕ್ಷೇಮಸ್ಯ ಚ ಪ್ರಯುಜಶ್ಚ ತ್ವಮಾಶೀಷೇ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ವಿಶ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿಃ |
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ ಸವನಸ್ಯ ವೃತ್ರಹನ್ ನೇದ್ಯ ಪಿಬಾ ಸೋಮಸ್ಯ ವಜ್ರಿವಃ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕ್ಷೇಮಸ್ಯ | ಚ | ಪ್ರಯುಜಃ | ಚ | ತ್ವಂ | ಈಶೀಷೇ | ಶಚೀಪತೇ | ಇಂದ್ರ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ | ಉತ್ತಿಭಿಃ |
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ | ಸವನಸ್ಯ | ವೃತ್ರಹನ್ | ಅನೇದ್ಯ | ಪಿಬ | ಸೋಮಸ್ಯ | ವಜ್ರಿವಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಸಿ ಚ ಹೇ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ಸರ್ವಸ್ಯ ಜಗತಃ ಕ್ಷೇಮಸ್ಯ ಪ್ರಯುಜಶ್ಚ ಪ್ರಯೋಗಸ್ಯ ಚ |
ಯೋಗಕ್ಷೇಮಯೋರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಈಶೀಷೇ | ಈಶ್ವರೋ ಭವಸಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಚೀಪತೇ—ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕ್ಷೇಮಸ್ಯ—ಕ್ಷೇಮಕ್ಕೂ |
ಪ್ರಯುಜಶ್ಚ—ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಉತ್ತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ತ್ವಂ—
ನೀನೇ | ಈಶೀಷೇ—ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಅನೇದ್ಯ—ನಿಂದಾರಹಿತನೂ | ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ |
ವಜ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ—ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ನೆರವೇರುವ | ಸವನಸ್ಯ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮವನ್ನು | ಪಿಬ—
ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕೂ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಸಹ ನಿನ್ನ ಸಮಸ್ತವಾದ ರಕ್ಷಣೆ
ಗಳೊಡನೆ ನೀನೇ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಿಂದಾರಹಿತನೂ, ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

You, lord of rites, are sovereign over our prosperity and gains, with
all your protections : slayer of Vritra, irrepoachable wielder of the thunder-
bolt, drink of the Soma at mid-day solememnity.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕ್ಷತ್ರಾಯ ತ್ವಮವಪಿ ನ ತ್ವಮಾವಿಥ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ವಿಶ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿಃ |
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ ಸವನಸ್ಯ ವೃತ್ರಹನ್ತನೇದ್ಯ ಪಿಬಾ ಸೋಮಸ್ಯ ವಜ್ರಿವಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕ್ಷತ್ರಾಯ | ತ್ವಂ | ಅವಸಿ | ನ | ತ್ವಂ | ಅವಿಥ | ಶಚೀಪತೇ | ಇಂದ್ರ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ | ಉತಿಭಿಃ |
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ | ಸವನಸ್ಯ | ವೃತ್ರಹನ್ | ಅನೇದ್ಯ | ಪಿಬ | ಸೋಮಸ್ಯ | ವಜ್ರಿವಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಕ್ಷತ್ರಾಯ ಜಗತೋ ಬಲಾಯ ಭವಸಿ | ಅವಸಿ | ಅಶ್ರಿತಾನ್ತಕ್ಷಸಿ |
ತ್ವಂ ನಾವಿಥ | ಕೇನಾಪಿ ನ ರಕ್ಷ್ಯಸೇ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಚೀಪತೇ—ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕ್ಷತ್ರಾಯ—ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸು
ವುದಕ್ಕೆ | ತ್ವಂ—ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ತ್ವಂ—ನೀನೇ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಉತಿಭಿಃ—
ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆಯೂ | ಅವಸಿ—ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ | ನ ಅವಿಥ—ಆದರೆ ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಯಾರ ಸಹಾಯ
ವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ | ಅನೇದ್ಯ—ನಿಂದಾರಹಿತನೂ | ವಜ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ | ವೃತ್ರಹನ್—
ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ—ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ | ಸವನಸ್ಯ—
ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮವನ್ನು | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ನಿಜವಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬಲ್ಲೆ.
ಸಮಸ್ತವಾದ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆಯೂ ನೀನೇ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ನೀನು ಯಾರ
ಸಹಾಯವನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಂದಾರಹಿತನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ, ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ
ಇಂದ್ರನೇ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

You are for the strength (of the world) ; you protect with all your
protections, but you need no defender, Indra, lord of rites ; slayer of
Vritra, irreproachable wielder of the thunderbolt, drink of the Soma at
the mid-day solemnity.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶ್ವಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ರೇಭತಸ್ತಥಾ ಶೃಣು ಯಥಾಶೃಣೋರತ್ರೇಃ ಕರ್ಮಾಣಿ
ಕೃಣ್ವತಃ |

ಪ್ರ ತ್ರಸದಸ್ಯಮಾವಿಥ ತ್ವಮೇಕ ಇನ್ಮುಷಾಹ್ಯ ಇಂದ್ರ ಪ್ಲತ್ರಾಣಿ ವರ್ಧ-
ಯನ್ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶ್ವಾವಾಶ್ವಸ್ಯ | ರೇಭತಃ | ತಥಾ | ಶೃಣು | ಯಥಾ | ಅಶೃಣೋಃ | ಅತ್ರೇಃ | ಕರ್ಮಾಣಿ | ಕೃಣ್ವತಃ |
ಪ್ರ | ತ್ರಸದಸ್ಯಂ | ಅವಿಥ | ತ್ವಂ | ಏಕಃ | ಇತ್ | ನೈಸಹ್ಯೇ | ಇಂದ್ರ | ಪ್ಲತ್ರಾಣಿ | ವರ್ಧಯನ್ ||೭||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ರೇಭತಃ ಸ್ತುವತಃ ಶ್ವಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಮಮ ಸ್ತುತಿಂ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕೃಣ್ವತೋರತ್ರೇರ್ಯ-
ಥಾಶೃಣೋಸ್ತಥಾ ಶೃಣು | ಅಹಿ ಚ ಪ್ಲತ್ರಾಣಿ ಬಲಾನಿ ಕಾಮೈರ್ವರ್ಧಯನ್ ಯುದ್ಧೇ ತ್ವಮೇಕ ಏವ
ತ್ರಸದಸ್ಯಂ ಪ್ರಾವಿಥ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕರ್ಮಾಣಿ—ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಕೃಣ್ವತಃ—
ನೆರವೇರಿಸುವ | ಅತ್ರೇಃ—ಅತ್ರಿಮಹರ್ಷಿಯ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ಅಶೃಣೋಃ—
ಹಿಂದೆಕೇಳಿದೆಯೋ | ತಥಾ—ಅದರಂತೆಯೇ | ರೇಭತಃ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುವ | ಶ್ವಾವಾಶ್ವಸ್ಯ—ಶ್ವಾವಾಶ್ವನೆಂದು
ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ಶೃಣು—ಕೇಳು (ಮತ್ತು) | ನೈಸಹ್ಯೇ—ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ | ಪ್ಲತ್ರಾಣಿ—
(ತ್ರಸದಸ್ಯವಿನ) ಶಕ್ತಿಯನ್ನು | ವರ್ಧಯನ್—ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಏಕ ಇತ್—
ಅದ್ವಿತೀಯನಾಗಿ | ತ್ರಸದಸ್ಯಂ—ತ್ರಸದಸ್ಯವನ್ನು | ಪ್ರಾವಿಥ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವ ಅತ್ರಿಮಹರ್ಷಿಯ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು
ನೀನು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕೇಳಿದೆಯೋ ಅದರಂತೆಯೇ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ಶ್ವಾವಾಶ್ವಸಂಜ್ಞಕನಾದ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿ
ಗಳನ್ನೂ ಕೇಳು. ಮತ್ತು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತ್ರಸದಸ್ಯವಿನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾ ನೀನು ಅದ್ವಿತೀಯ
ನಾದ ಇತರರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೇ ತ್ರಸದಸ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿದೆ.

English Translation.

Hear the praises of Shayavashwa eulogizing you, as you have heard those of Atri engaged in pious rites ; you alone have protected Trasadasyu in battle, augmenting his vigour.

ಮೂವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

। ಸಾಯಜಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಯೆಜ್ಞಸ್ಯ ಹೀತಿ ದತರ್ಚಮಷ್ಟಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಶ್ವಾವಾಶ್ವಸ್ಯಾಪ್ತಂ ಪ್ರಾಗ್ವತ್ಸಪ್ರಸರಿಭಾಷಯಾ
ಗಾಯತ್ರಮಿಂದ್ರಾಗ್ನಿದೇವತಾಕಂ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ಯೆಜ್ಞಸ್ಯ ದಶೈಂದ್ರಾಗ್ನಿಮಿತಿ || ಪೃಷ್ಠಾ-
ಭಿಪ್ಲವಷಡಹಯೋಃ ಪ್ರಾತಃಸವನೇಚ್ಛಾವಾಕಸ್ಯ ಅವಾಪಾರ್ಥಮೇತತ್ಸೂಕ್ತಂ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ |
ಯೆಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಸ್ಥ ಇತ್ಯೆಚ್ಛಾವಾಕಸ್ಯ | ಅ. ೨-೫ | ಇತಿ || ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽಹನಿ ಪ್ರಾತಃಸವನೇ
ಯೆಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಸ್ಥ ಇತಿ ಷಳಹಸ್ತೋತ್ಪ್ರಿಯಸಂಜ್ಞಕಸ್ತುಚಃ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುನಾಮಿಮೇ
ಯೆಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಸ್ಥ ಋತ್ವಿಜೇತ್ಯೆಚ್ಛಾವಾಕಸ್ಯ | ಅ. ೨-೨ | ಇತಿ || ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮೇ ಪ್ರಾತಃಸವನೇಚ್ಛಾ-
ವಾಕಸ್ಯ ಪ್ರಾತರ್ಯಾವಭಿರಿತಿ ಪ್ರಾತಃಸವನೇಯಸ್ಯ ಪ್ರಸ್ಥಿತಯಾಜ್ಯಾ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಪ್ರಾತರ್ಯಾವ-
ಭಿರಿತಿ ಯಜತಿ | ಅ. ೫-೨ | ಇತಿ || ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇ ಪ್ರಾತಃಸವನೇಚ್ಛಾವಾಕಸ್ಯೇ ಶ್ವಾವಾಶ್ವಸ್ಯೇ-
ತ್ಯಯಂ ಪರ್ಯಾಸಸ್ತುಚಃ | ಅನ್ಯತ್ರಾಪ್ಯಹರ್ಗಣೇಷು ದ್ವಿತೀಯಾದಿಷ್ಟಹಃಸು | ಸೂತ್ರೈತೇ ಹಿ |
ಶ್ವಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಸುನೃತ ಇತಿ ತೃಚಾಃ ಪರ್ಯಾಸಾಃ | ಅ. ೨-೨ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಯೆಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಎಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನ ಸೂಕ್ತದಂತೆಯೇ ಶ್ವಾವಾಶ್ವನು ಋಷಿಯು ; ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿ
ಗಳು ದೇವತೆಯು ; ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯೆಜ್ಞಸ್ಯ ದಶೈಂದ್ರಾಗ್ನಿಂ ಎಂದು
ಹೇಳಿರುವುದು. ಪೃಷ್ಠ ಮತ್ತು ಅಭಿಪ್ಲವಷಡಹ ಎಂಬ ಯಾಗಗಳ ಪ್ರಾತಸ್ಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಚ್ಛಾವಾಕನೆಂಬ
ಋತ್ವಿಜನು ಸ್ತೋಮಗಳ ಅವಾಪಾರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೇತಸೂತ್ರದ—
ಯೆಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಸ್ಥ ಇತ್ಯೆಚ್ಛಾವಾಕಸ್ಯ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೫) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಯಾಗದ
ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದ ಪ್ರಾತಸ್ಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯೆಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಸ್ಥಃ ಎಂಬ ತೃಚನನ್ನು ಷಳಹಸ್ತೋತ್ಪ್ರಿಯ
ತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೇತಸೂತ್ರದ—ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುನಾಮಿಮೇ ಯೆಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಸ್ಥ
ಋತ್ವಿಜೇತ್ಯೆಚ್ಛಾವಾಕಸ್ಯ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಯಾಗದಲ್ಲಿ
ಪ್ರಾತಸ್ಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಚ್ಛಾವಾಕನೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪ್ರಾತರ್ಯಾವಭಿಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಏಳನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು
ಪ್ರಾತಸ್ಸವನಸಂಬಂಧವಾದ ಪ್ರಸ್ಥಿತಯಾಜ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೇತಸೂತ್ರದ—

ಪ್ರಾತರ್ಯಾವಭಿರಿತಿ ಯಜತಿ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೫-೭) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಕವೆಂಬ ದಿನದ ಪ್ರಾತಸ್ಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಕವೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪಠಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಎಂಟನೆಯ ಋಕ್ವನ್ನು ಪರ್ಯಾಸತ್ಪಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕು. ಅರ್ಹಗಣವೇ ಮೊದಲಾದ ಇತರ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡನೆಯ ದಿವಸದಿಂದ ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪರ್ಯಾಸತ್ಪಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಸುನ್ವತ ಇತಿ ತೃಚಾಃ ಪರ್ಯಾಸಾಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೩೮

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೩೮ ||
 ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೨೦, ೨೧ ||
	ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ವಂಶೈ—೧೦	
	ಋಷಿಃ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ	
	ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ	
	ಛಂದಃ—ಗಾಯತ್ರೀ	

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಸ್ಥ ಋತ್ವಿಜಾ ಸಸ್ವೀ ವಾಜೇಷು ಕರ್ಮಸು |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ತಸ್ಯ ಬೋಧತಂ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಜ್ಞಸ್ಯ | ಹಿ | ಸ್ಥಃ | ಋತ್ವಿಜಾ | ಸಸ್ವೀ ಇತಿ | ವಾಜೇಷು | ಕರ್ಮಸು |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ತಸ್ಯ | ಬೋಧತಂ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಸಸ್ವೀ ಶುದ್ಧಾ ಯುನಾಂ ಯಜಸ್ಯತ್ವಿಜಾ ಋತ್ವಿಜೌ ಸ್ಥಃ | ಭವಥಃ |
 ವಾಜೇಷು ಕರ್ಮಸು ಯುದ್ಧೇಷು ವೋಪತಿಷ್ಠಂತಾವಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ತಸ್ಯ ತಂ ಮಾಂ ತಸ್ಯ ಮಮ ಸ್ತುತಿಂ
 ನಾ ಬೋಧತಂ | ಜಾನೀತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳೇ | ಸಸ್ವೀ—ಪರಿಶುದ್ಧರಾದ ನೀವು | ಯಜ್ಞಸ್ಯ—ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ |
 ಋತ್ವಿಜಾ—ಋತ್ವಿಗ್ರೂಪದಲ್ಲಿ | ಸ್ಥಃ ಹಿ—ಇರುತ್ತೀರಲ್ಲವೇ | ವಾಜೇಷು—ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಕರ್ಮಸು—
 ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ತಸ್ಯ—ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಬೋಧತಂ—ತಿಳಿಯಿರಿ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಎಲೈ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳೇ, ಪರಿಶುದ್ಧರಾದ ನೀವು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಋತ್ವಿಗ್ರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತೀರಲ್ಲವೇ. ಯುಧಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಿರಿ.

English Translation.

Indra and Agni, you are the pure ministrants, (encouragers) in offerings and sacred rites,—hear (the praise) of this (your worshipper).

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ತೋಶಾಸಾ ರಥಯಾವಾನಾ ವೃತ್ರಹಣಾಪರಾಜಿತಾ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ತಸ್ಯ ಬೋಧತಂ || ೨ ||

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ತೋಶಾಸಾ | ರಥಯಾವಾನಾ | ವೃತ್ರಹಣಾ | ಅಪರಾಜಿತಾ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ತಸ್ಯ | ಬೋಧತಂ || ೨ ||

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ತೋಶಾಸಾ ಶತ್ರುನ್ ಹಿಂಸಂತಾ ರಥಯಾವಾನಾ ರಥೇನ ಗಚ್ಛಂತಾ ವೃತ್ರಹಣಾ ವೃತ್ರಸ್ಯ ಹಂತಾರಾಪರಾಜಿತಾ ಕೇನಾಹ್ಯಪರಾಜಿತಾ ತಸ್ಯ ತಂ ಮಾಂ ಬೋಧತಂ ||

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ | ತೋಶಾಸಾ—ಶತ್ರುಹಿಂಸಕರೂ | ರಥಯಾವಾನಾ—ರಥದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವರೂ | ವೃತ್ರಹಣಾ—ಶತ್ರುಹಂತಕರೂ | ಅಪರಾಜಿತಾ—ಯಾರಿಂದಲೂ ಸೋಲಿಸಲ್ಪಡದವರೂ ಆದ ನೀವು | ತಸ್ಯ—ನನ್ನ ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಬೋಧತಂ—ಅರಿಯಿರಿ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ, ಶತ್ರುಹಿಂಸಕರೂ, ರಥದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವರೂ ವೃತ್ರ (ಶತ್ರು) ಹಂತಕರೂ, ಯಾರಿಂದಲೂ ಸೋಲಿಸಲ್ಪಡದವರೂ ಆದ ನೀವು ನನ್ನ ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಅರಿಯಿರಿ.

English Translation.

Destroyers (of foes), riding in one chariot, slayers of Vritra, invincible; hear, Indra and Agni, (the praise) of this (your worshipper).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇದಂ ವಾಂ ಮದಿರಂ ಮಧ್ವಧುಕ್ಷನ್ನದ್ರಿಭಿರ್ನರಃ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ತಸ್ಯ ಬೋಧತಂ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇದಂ | ವಾಂ | ಮದಿರಂ | ಮಧು | ಅಧುಕ್ಷನ್ | ಅದ್ರಿಭಿಃ | ನರಃ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ತಸ್ಯ | ಬೋಧತಂ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ವಾಂ ಯುವಾಮುದ್ವಿತ್ಯ ನರೋ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ನೇತಾರೋದ್ರಿಭಿರ್ಗ್ರಾವಭಿ-
ರ್ಮದಿರಂ ಮದಕರಂ ಮಧು ಸೋನಾತ್ಮಕಮಮೃತಮಧುಕ್ಷನ್ | ಅಪೂರಯನ್ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ನರಃ—ಯಜ್ಞ
ನೇತೃಗಳಾದ ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳು | ಅದ್ರಿಭಿಃ—ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಪಗಳಿಂದ | ಮದಿರಂ—ಮದಕಾರಕವಾದ | ಇದಂ
ಮಧು—ಈ ಸೋಮವನ್ನು | ಅಧುಕ್ಷನ್—ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ | ತಸ್ಯ—ನಿಮ್ಮ ಈ ಆರಾಧಕನ
ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಬೋಧತಂ—ಅರಿಯಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ಯಜ್ಞನೇತೃಗಳಾದ ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳು ಹಿಂಡುವ
ಕಲ್ಪಗಳಿಂದ ಮದಕಾರಕವಾದ ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಅರಿಯಿರಿ.

English Translation.

The leaders of rites have effused by the stones this sweet exhilarating
(beverage) for you ; hear, Indra and Agni, (the praise) of this (your
worshipper).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಜುಷೇಥಾಂ ಯಜ್ಞಮಿಷ್ಟಯೇ ಸುತಂ ಸೋಮಂ ಸಧಸ್ತುತೀ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಆ ಗತಂ ನರಾ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಜುಷೇಥಾಂ | ಯಜ್ಞಂ | ಇಷ್ಟಯೇ | ಸುತಂ | ಸೋಮಂ | ಸಧಸ್ತುತೀ ಇತಿ ಸಧಸ್ತುತೀ |
ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಆ | ಗತಂ | ನರಾ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸಧಸ್ತುತೀ ಸಹಭೂತಸ್ತುತೀ ನರಾ ನೇತಾರಾವಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯಜ್ಞಂ ಜುಷೇಥಾಂ |
ಸೇವೇಥಾಂ | ಇಷ್ಟಯೇ ಯಾಗಾಯ ಸುತಮಭಿಷುತಂ ಸೋಮಂ ಚಾ ಗತಂ | ಆಗಚ್ಛತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಧಸ್ತುತೀ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಶಂಸಿತರಾಗತಕ್ಕವರೂ | ನರಾ—ಯಜ್ಞ ನೇತೃಗಳೂ ಆದ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—
ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ ದೇವತೆಗಳೇ | ಯಜ್ಞಂ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞವನ್ನು | ಜುಷೇಥಾಂ—ಸೇವಿಸಿರಿ |
ಇಷ್ಟಯೇ—ಯಾಗಾರ್ಥವಾಗಿ | ಸುತಂ—ಹಿಂಡಿರುವ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಆ ಗತಂ—
ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಶಂಸಿತರಾಗತಕ್ಕವರೂ, ಯಜ್ಞನೇತೃಗಳೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ
ಈ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸೇವಿಸಿರಿ. ಯಾಗಾರ್ಥವಾಗಿ ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Associated in praise, accept the sacrifice ; leaders of rites, Indra and
Agni, come hither to the Soma effused for this solemnity.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಮಾ ಜುಷೇಥಾಂ ಸವನಾ ಯೇಭಿರ್ಹವ್ಯಾನ್ಮೂಹಘ್ನಃ |
ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಆ ಗತಂ ನರಾ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಮಾ | ಜುಷೇಥಾಂ | ಸವನಾ | ಯೇಭಿಃ | ಹವ್ಯಾನಿ | ಊಹಘ್ನಃ |
ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಆ | ಗತಂ | ನರಾ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ನರಾ ನೇತಾರೌ ಯುನಾಂ ಯೇಭಿಯೈಃ ಸವನೈರ್ಹವ್ಯಾನ್ಯೂಹಃ ವಹಃ
ತಾನೀಮೇಮಾನಿ ಸವನಾ ಸವನಾನಿ ಜುಷೇಥಾಂ | ಸೇವೇಥಾಂ | ಆ ಗತಂ ಚ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನರಾ—ಯಜ್ಞನೇತೃಗಳಾದ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ | ಯೇಭಿಃ—
ಯಾವ ಸವನಗಳಿಂದ | ಹವ್ಯಾನ್—ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ಉಹಃ—ನೀವು ವಹಿಸುವಿರೋ | ಇಮಾ
ಸವನಾ—ಅಂತಹ ಈ ಸವನಗಳನ್ನು | ಜುಷೇಥಾಂ—ಸೇವಿಸಿರಿ | ಆ ಗತಂ—ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಜ್ಞನೇತೃಗಳಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವ ಸವನಗಳಿಂದ ನೀವು ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು
ವಹಿಸುವಿರೋ ಅಂತಹ ಈ ಸವನಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿರಿ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Accept these sacrifices whereby you have borne away the oblations ;
leaders of rites, Indra and Agni come hither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಮಾಂ ಗಾಯತ್ರವರ್ತನಿಂ ಜುಷೇಥಾಂ ಸುಷ್ಪುತಿಂ ಮಮ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಆ ಗತಂ ನರಾ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಮಾಂ | ಗಾಯತ್ರವರ್ತನಿಂ | ಜುಷೇಥಾಂ | ಸುಷ್ಪುತಿಂ | ಮಮ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಆ | ಗತಂ | ನರಾ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ನರೌ ಯುನಾಂ ಮಮ ಗಾಯತ್ರವರ್ತನಿಂ ಗಾಯತ್ರಮಾರ್ಗಾಮಿಮಾಂ
ಸುಷ್ಪುತಿಂ ಶೋಭನಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಜುಷೇಥಾಂ | ಸೇವೇಥಾಂ | ಆ ಗತಂ ಚ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನರಾ—ನೇತೃಗಳಾದ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ | ಮಮ—ನನ್ನಿಂದ
ಪಠಿತವಾಗುವುದೂ | ಗಾಯತ್ರವರ್ತನಿಂ—ಗಾಯತ್ರಿಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದೂ | ಇಮಾಂ

ಸುಷ್ಪತಿಂ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೂ ಅದ ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಜುಷೇಥಾಂ—ಸೇವಿಸಿರಿ | ಆ ಗತಂ—ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನೇತೃಗಳಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ, ನನ್ನಿಂದ ಪರಿತವಾಗುವುದೂ, ಗಾಯತ್ರಿಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೂ ಅದ ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿರಿ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Accept this my earnest praise, following the path of the Gayatri ; leaders of rites, Indra and agni, come hither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರಾತರ್ಯಾವಭಿರಾ ಗತಂ ದೇವೇಭಿರ್ಜೇನ್ಯಾವಸೂ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಸೋಮಪೀತಯೇ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರಾತರ್ಯಾವೃಭಿಃ | ಆ | ಗತಂ | ದೇವೇಭಿಃ | ಜೇನ್ಯಾವಸೂ ಇತಿ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಸೋಮಪೀತಯೇ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಜೇನ್ಯಾವಸೂ ಜೇತವ್ಯಶತ್ರುಧನಾವಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಪ್ರಾತರ್ಯಾವಭಿದೇವೈಃ ಸಹ ಸೋಮ-
ಪೀತಯೇ ಸೋಮಸ್ಯ ಪಾನಾಯಾ ಗತಂ | ಆಗಚ್ಛತಂ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಜೇನ್ಯಾವಸೂ—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪಹರಿಸಿದ ಧನವುಳ್ಳ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ | ಪ್ರಾತರ್ಯಾವಭಿಃ—ಪ್ರಾತಃಸವನಕ್ಕೆ ಬರುವ | ದೇವೇಭಿಃ—ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ | ಸೋಮಪೀತಯೇ—ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಆ ಗತಂ—ದಯಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪಹರಿಸಿದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ, ಪ್ರಾತಃಸವನಕ್ಕೆ ಬರುವ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Rich with the spoils of victory, come, Indra and Agni, to drink of the Soma, with the deities astir in the morning.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಸುನ್ವತೋಽತ್ರಿಣಾಂ ಶೃಣುತಂ ಹವಂ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಸೋಮಪೀತಯೇ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶ್ಯಾವಶ್ವಸ್ಯ | ಸುನ್ವತಃ | ಅತ್ರಿಣಾಂ | ಶೃಣುತಂ | ಹವಂ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಸೋಮಪೀತಯೇ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುವಾಂ ಸುನ್ವತಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಮಮಾತ್ರಿಣಾಮೃತ್ವಿಜಾಂ ಹವಂ ಹ್ವಾನಂ ಸೋಮಸ್ಯ ಪಾನಾಯ ಶೃಣುತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ ದೇವತೆಗಳೇ | ಸುನ್ವತಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ | ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನೆಂಬ ನನ್ನ | ಹವಂ—ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೂ | ಅತ್ರಿಣಾಂ—ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳಾದ ಅತ್ರಿ ವಂಶದವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೂ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮದ | ಪೀತಯೇ—ಪಾನಕ್ಕಾಗಿ | ಶೃಣುತಂ—ಕೇಳಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ ದೇವತೆಗಳೇ, ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನೆಂಬ ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೂ, ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳಾದ ಅತ್ರಿವಂಶದವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೂ ಸಹ ಸೋಮದ ಪಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಳಿ.

English Translation.

Hear the invocation, Indra and Agni, of Shyavasha pouring out the effused juice, (and) the Atris to drink of the Soma.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏವಾ ನಾಮಹ್ಯ ಊತಯೇ ಯಥಾಹುವಂತ ಮೇಧಿರಾಃ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಸೋಮಪೀತಯೇ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏ॒ವ | ನಾಂ | ಅ॒ಹ್ವೇ | ಉ॒ತಯೇ॑ | ಯ॒ಥಾ | ಅ॒ಹುವಂತ॑ | ಮೇ॒ಧಿರಾಃ॑ |

ಇಂದ್ರಾ॑ಗ್ನೀ ಇತಿ॑ | ಸೋಮ॑ಪೀತಯೇ॑ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ನಾಂ ಯುನಾಂ ಯಥಾ ಮೇಧಿರಾಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಾ ಅಹುವಂತ ಆಹೂತವಂತಃ
ಏವಮಹಮೂತಯೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಪೀತಯೇ ಚಾಹ್ವೇ | ಹೃಯಾಮಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ | ನಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಯಥಾ—ಯಾವ
ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಮೇಧಿರಾಃ—ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಅಹುವಂತ—ಕರೆದರೋ | ಏವ—ಅದೇ ರೀತಿ |
ಉತಯೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ | ಸೋಮಪೀತಯೇ—ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ | ಅಹ್ವೇ—
ನಾನೂ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ
ಕರೆದರೋ ಅದೇ ರೀತಿ ನಾನೂ ಸಹ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ, ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I invoke you both, Indra and Agni, as the sages have invoked you,
for your protection, (and) to drink of the Soma.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆಹಂ ಸ॑ರ॒ಸ್ವತೀ॑ವತೋರಿಂದ್ರಾ॑ಗ್ನೋರ॒ವೋ ವೃ॑ಣೇ |

ಯಾಭ್ಯಾಂ॑ ಗಾಯ॒ತ್ರವೃ॒ಚ್ಚತೇ॑ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಆಹಂ | ಸ॑ರ॒ಸ್ವತೀ॑ವತೋಃ | ಇಂದ್ರಾ॑ಗ್ನೋಃ | ಅವಃ | ವೃ॒ಣೇ |

ಯಾ॑ಭ್ಯಾಂ | ಗಾಯ॒ತ್ರಂ | ವೃ॒ಚ್ಚತೇ॑ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಾಭ್ಯಾಂ ಯಯೋರಿಂದ್ರಾಗ್ನೋರರ್ಥಂ ಗಾಯತ್ರಂ ಸಾಮಚ್ಯತೇ ಸ್ತಾಯತೇ ತಯೋಃ
ಸರಸ್ವತೀವತೋಃ ಸ್ತುತಿಮತೋರಿಂದ್ರಾಗ್ನೋಃ ಸಂಬಂಧ್ಯವೋ ರಕ್ಷಣಮಹಮಾ ವೃಣೇ || ೨೦ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸರಸ್ವತೀವತೋಃ-ಸ್ತುತಿಯುಕ್ತರಾದ | ಯಾಭ್ಯಾಂ-ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ಗಾಯತ್ರಂ-
ಗಾಯತ್ರರೂಪವಾದ ಸಾಮವು | ಯಚ್ಯತೇ-ಪಠಿತವಾಗುವುದೋ ಅಂತಹ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೋಃ-ಇಂದ್ರ
ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳ | ಅವಃ-ರಕ್ಷಣವನ್ನು | ಅಹಂ-ನಾನು | ಆ ವೃಣೇ-ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ತುತಿಯುಕ್ತರಾದ ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಗಾಯತ್ರರೂಪವಾದ ಸಾಮವು ಪಠಿತವಾಗುವುದೋ
ಅಂತಹ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳ ರಕ್ಷಣವನ್ನು ನಾನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I solicit the protection of Indra and Agni, associated with
Saraswati, to whom this Gayatri hymn is addressed.

ಮೂವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಗ್ನಿಮಸ್ತೋಷೀತಿ ದಶರ್ಚಂ ನವಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ಯಸ್ಯ ನಾಭಾಕಸ್ಯಾರ್ಷಂ | ಷಡಷ್ಟಕಾ |
ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಃ | ಅಗ್ನಿದೇವತಾ | ಅನುಕ್ರಾಂತಂ ಚ | ಅಗ್ನಿಮಸ್ತೋಷಿ ನಾಭಾಕ ಆಗ್ನೇಯಂ
ಮಹಾಪಾಂಕ್ತಂ ಹೀತಿ || ವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು-ಅಗ್ನಿಮಸ್ತೋಷಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಕಣ್ವಗೋತ್ರೋದ್ಭವನಾದ ನಾಭಾಕನೆಂಬವನು ಋಷಿಯು;
ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಯು; ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳ ಆರು ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ-
ಅಗ್ನಿಮಸ್ತೋಷಿ ನಾಭಾಕ ಆಗ್ನೇಯಂ ಮಹಾಪಾಂಕ್ತಂ ಹಿ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೩೯

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೩೯ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೨೨, ೨೩ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೦ ||

|| ಋಷಿ:—ನಾಭಾಕ: ಕಾಣ್ವ: ||

|| ದೇವತಾ—ಅಗ್ನಿ: ||

|| ಭಂದಾ:—ಮಹಾಪಂಕ್ತಿ: ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠ: ||

ಅಗ್ನಿಮಸ್ತೋಷ್ಯಗ್ನಿಯಮಗ್ನಿಮಿಾಳಾ ಯಜಧ್ಯೈ |

ಅಗ್ನಿದೇವಾ ಅನಕ್ತು ನ ಉಭೇ ಹಿ ವಿದಥೇ ಕವಿರಂತಶ್ಚರತಿ ದೂತ್ಯಂ |

ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠ: ||

ಅಗ್ನಿಂ | ಅಸ್ತೋಷಿ | ಋಗ್ನಿಯಂ | ಅಗ್ನಿಂ | ಈಳಾ | ಯಜಧ್ಯೈ |

ಅಗ್ನಿಃ | ದೇವಾನ್ | ಅನಕ್ತು | ನಃ | ಉಭೇ ಇತಿ | ಹಿ | ವಿದಥೇ ಇತಿ | ಕವಿಃ | ಅಂತರಿತಿ | ಚರತಿ |

ದೂತ್ಯಂ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಋಗ್ನಿಯಮ್ನುಗರ್ಹಮಗ್ನಿಮಸ್ತೋಷಿ | ಸ್ತಾಮಿ | ಅಸಿ ಚಾಗ್ನಿಂ ಯಜಧ್ಯೈ ಯೆಷ್ಟುಮಿಾಳಾ
ಸ್ತುತ್ಯಾ ಸ್ತಾಮೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಸಿ ಚಾಗ್ನಿನೋಽಸ್ತಾಕಂ ವಿದಥೇ ಯಜ್ಞೇ ದೇವಾನ್ ಹವಿರ್ಭರನಕ್ತು |
ಕವಿಃ ಕ್ರಾಂತದರ್ಶ್ಯಗ್ನಿರುಭೇ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾವಂತದೋತ್ಯಂ ಹವಿರ್ವಹನಾದಿಲಕ್ಷಣಂ ದೂತಕರ್ಮ
ಚರತಿ | ಅನ್ಯಕೇ ಶತ್ರುವೋಽಸಿ ಸಮೇ ಸರ್ವೇ ನಭಂತಾಂ | ನಭತಿಹಿಂಸಾಕರ್ಮಾ | ಅಗ್ನಿನಾ
ಹಿಂಸ್ಯಂತಾಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಋಗ್ನಿಯಂ—ಪೂಜಾರ್ಹನಾದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಅಸ್ತೋಷಿ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ಅಗ್ನಿಂ—
ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಯಜಧ್ಯೈ—ಯಜ್ಞಮಾಡಲು | ಈಳಾ—ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ | ಅಗ್ನಿಃ—
ಅಗ್ನಿಯು | ನಃ—ನಮ್ಮ | ವಿದಥೇ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ದೇವಾನ್—ದೇವತೆಗಳನ್ನು | ಅನಕ್ತು—ಪ್ರಕಾ-
ಶಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲಿ | ಕವಿಃ—ಕ್ರಾಂತದರ್ಶಿಯಾದ ಅಗ್ನಿಯು | ಉಭೇ ಹಿ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡರ |

ಅಂತಃ—ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ! ದೊತ್ಯಂ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವ ದೂತಕರ್ಮವನ್ನು | ಚರತಿ—ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾನೆ |
ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಟ್ಟಿಗೆ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪೂಜಾರ್ಹನಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಯಜ್ಞಮಾಡಲು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಗ್ನಿಯು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲಿ. ಕ್ರಾಂತದರ್ಶಿಯಾದ ಅಗ್ನಿಯು ದ್ರಾವ್ಯವಾಪ್ಯಧಿವಿಗಣಿರಡರ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವ ದೂತಕರ್ಮವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

I glorify the adorable Agni, (I invite) Agni with praise to the sacrifice, may Agni brighten the gods with the oblations at our sacrifice : the sage Agni traverses both (worlds, discharging his function) as messenger of the gods ; may all our adversaries perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನೈಗ್ನೇ ನವ್ಯಸಾ ವಚಸ್ತನೂಷು ಶಂಸಮೇಷಾಂ |

ನೈರಾತೀ ರರಾವ್ಣಾಂ ವಿಶ್ವಾ ಅರ್ಯೋ ಅರಾತೀರಿತೋ ಯುಚ್ಯಂತ್ವಾ-

ಮುರೋ ನಭಂತಾನುನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಿ | ಅಗ್ನೇ | ನವ್ಯಸಾ | ವಚಃ | ತನೂಷು | ಶಂಸಂ | ಏಷಾಂ |

ನಿ | ಅರಾತೀಃ | ರರಾವ್ಣಾಂ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಅರ್ಯಃ | ಅರಾತೀಃ | ಇತಃ | ಯುಚ್ಯಂತು | ಅಮುರಃ |

ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತನೂಷ್ವಸ್ತುಕಮಂಗೇಷು ನವ್ಯಸಾ ನವತರೇಣ ವಚೋ ವಚಸಾ ಸ್ತೋತ್ರೇಣೈಷಾಂ ಶತ್ರುಣಾಂ ಶಂಸಂ ಶಂಸನಂ ನಿ ದದೇತ್ಯರ್ಥಃ | ರರಾವ್ಣಾಂ ಹವಿಃ ಪ್ರಯಚ್ಛತಾಮರಾತೀಃ ಶತ್ರುಂಶ್ಚ ನಿಧಹ | ಅಪಿ ಚ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವೇರ್ಯೋರ್ಭಿಗಚ್ಛಂತೆ ಅಮುರ ಅಮೂಢಾ ಅರಾತೀಃ ಶತ್ವೇ ಇತೋ ಯುಚ್ಯಂತು | ಗಚ್ಛಂತು | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ನಮ್ಯಸಾ—ನೂತನವಾದ | ವಚಃ—ನಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ (ಹರ್ಷಿತನಾಗಿ) |
ತನೂಷು—ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕೈಮಾಡುವ | ಏಷಾಂ—ಈ ಶತ್ರುಗಳ | ಶಂಸಂ—ದುಷ್ಟನಾದ ಆಸೆಯನ್ನು |
ನಿ (ದಹ)—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸು | ರರಾನ್ವಾಂ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವವರ (ಯಜಮಾನರ) |
ಅರಾತೀಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ನಿ(ದಹ)—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡು | ಅರ್ಯಾಃ—ನಮ್ಮೆದುರು ಬೀಳುವವರೂ |
ಅಮುರಃ—ಅವಿವೇಕಿಗಳೂ ಆದ | ವಿಶ್ವಾಃ ಅರಾತೀಃ—ನಮ್ಮ ಸಕಲ ಶತ್ರುಗಳೂ | ಇತಃ—ಈ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ |
ಯಚ್ಛಂತು—ದೂರಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋಗಲಿ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ |
ನಭಂತಾಂ—ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೂತನವಾದ ನಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಹರ್ಷಿತನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕೈಮಾಡುವ ಈ ಶತ್ರುಗಳ ದುಷ್ಟವಾದ ಆಸೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸು. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನರ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸು. ನಮ್ಮೆದುರು ಬೀಳುವವರೂ, ಅವಿವೇಕಿಗಳೂ ಆದ ನಮ್ಮ ಸಕಲ ಶತ್ರುಗಳೂ ಈ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ದೂರಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋಗಲಿ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

(Propitiated), Agni, by our new praise, baffle the hostile attempts of these against our persons, consume the enemies of those who are liberal (at sacred rites) ; may all our foolish assailants depart from hence, may all our adversaries perish.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕಃ ||

ಅಗ್ನೇ ಮನ್ಮಾನಿ ತುಭ್ಯಂ ಕಂ ಘೃತಂ ನ ಜುಹ್ವೇ ಆಸನಿ |

ಸ ದೇವೇಷು ಪ್ರ ಚಿಕಿರ್ದಿ ತ್ವಂ ಹ್ಯಸಿ ಪೂರ್ವಾಃ ಶಿವೋ ದೂತೋ ವಿವಸ್ವತೋ

ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ | ಮನ್ಮಾನಿ | ತುಭ್ಯಂ | ಕಂ | ಘೃತಂ | ಜುಹ್ವೇ | ಆಸನಿ |

ಸಃ | ದೇವೇಷು | ಪ್ರ | ಚಿಕಿರ್ದಿ | ತ್ವಂ | ಹಿ | ಅಸಿ | ಪೂರ್ವಾಃ | ಶಿವಃ | ದೂತಃ | ವಿವಸ್ವತಃ |

ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತುಭ್ಯಂ ತ್ವದರ್ಥಮಾಸನ್ಯಾಸ್ಯೇ ಕಂ ಘೃತಂ ನ ಯಥಾ ಸುಖಕರಂ ಘೃತಂ
ಜುಹ್ವತ್ಯನ್ಯೇ ತದ್ವದಹಮಸಿ ತವಾಸ್ಯೇ ಮನ್ಮಾನಿ ಮನನೀಯಾನಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ಜುಹ್ವೇ | ಜುಹೋಮಿ |
ಸ ತ್ವಂ ದೇವೇಷು ದೇವಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರ ಚಿಕಿದ್ಧಿ | ಅಸ್ಮದೀಯಾಃ ಸ್ತುತೀರ್ಜಾನೀಹಿ | ಅಸಿ
ಚ ತ್ವಂ ಪೂರ್ವ್ಯಾಃ ಪ್ರತೋಽಸಿ | ಶಿವಃ ಸುಖಕರಶ್ಚಾಸಿ | ವಿವಸ್ವತೋ ದೂತಶ್ಚಾಸಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ |

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತುಭ್ಯಂ—ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ | ಅಸನಿ—ನಿನ್ನ ಮುಖದಲ್ಲಿ | ಕಂ—
ಸುಖಕರವಾದ | ಘೃತಂ ನ—ಆಜ್ಞವನ್ನು ಇತರರು ಅರ್ಪಿಸುವಂತೆ | ಮನ್ಮಾನಿ—ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಸ್ತೋತ್ರ
ಗಳನ್ನು | ಜುಹ್ವೇ—ನಾನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ | ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ | ಸಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ
ನೀನು | ಪ್ರ ಚಿಕಿದ್ಧಿ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿ | ತ್ವಂ ಹಿ—ನೀನೇ | ಪೂರ್ವ್ಯಾಃ—ಪುರಾ
ತನನಾಗಿ | ಅಸಿ—ಇದ್ದೀಯೆ | ಶಿವಃ—ಮಂಗಳಕರನೂ ಅಗ್ನಿದೀಯೆ | ವಿವಸ್ವತಃ—ವಿವಸ್ವಂತನಿಗೆ |
ದೂತಃ—ದೂತನೂ ಅಗ್ನಿದೀಯೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಟ್ಟಿಗೆ | ನಭಂತಾಂ—
ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ ನಿನ್ನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸುಖಕರವಾದ ಆಜ್ಞವನ್ನು ಇತರರು ಅರ್ಪಿಸುವಂತೆ,
ನಾನು ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿ
ಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿ. ನೀನು ಪುರಾತನನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಮಂಗಳಕರನೂ, ವಿವಸ್ವಂತನಿಗೆ ದೂತನೂ
ಅಗ್ನಿದೀಯೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

I pour into your mouth, Agni, praises as others (fill it) with delicious
butter ; do you amidst the gods acknowledge (them), for you are ancient,
the giver of happiness, the messenger of Vivaswat ; may all our enemies
perish.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ತತ್ತದಗ್ನಿರ್ವಯೋ ದಧೇ ಯಥಾಯಥಾ ಕೃಪಣ್ಯತಿ |

ಊರ್ಜಾಹುತಿರ್ನಸೂನಾಂ ಶಂ ಚ ಯೋಶ್ಚ ಮಯೋ ದಧೇ ವಿಶ್ವಸ್ಯೈ

ದೇವಹೂತ್ಯೈ ನಭಂತಾನುನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೪ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ತತ್ತ್ವತ್ | ಅಗ್ನಿಃ | ವಯಃ | ದಧೇ | ಯಥಾಯಥಾ | ಕೃಪಣ್ಯತಿ |

ಊರ್ಜಾಽಹುತಿಃ | ವಸೂನಾಂ | ಶಂ | ಚ | ಯೋಃ | ಚ | ಮಯಃ | ದಧೇ | ವಿಶ್ವಸ್ಯೈ | ದೇವ-
ಹೂತೈಃ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಥಾ ಯಥಾ ಯದ್ಯದನ್ಯಂ ಕೃಪಣ್ಯತಿ ಸ್ತೋತ್ರೈಭಿರ್ಯಾಚ್ಯತೇ ತತ್ತದ್ವಯೋಽಗ್ನಿದಧೇ |
ಸ್ತೋತ್ರೈಃ | ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ | ಅಪಿ ಚೋರ್ಜಾಹುತಿರನ್ನೇನಾಹೂಯಮಾನೋಽಗ್ನಿರ್ವಸೂನಾಂ ಹವಿಷಾಂ
ವಾಸುಕಾನಾಂ ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಶಂ ಶಾಂತಿನಿಮಿತ್ತಂ ಯೋರ್ವಿಷಯಯೋಗಜನಿತಂ ಚ ಮಯಃ ಸುಖಂ
ದಧೇ | ಕರೋತಿ | ವಿಶ್ವಸ್ಯೈ ದೇವಹೂತೈಃ ಸರ್ವಸ್ಯೈ ದೇವಾನಾಂ ಹ್ವಾನಾಯ ಚ ಭವತಿ | ಯಃ
ಕಶ್ಚನಾಪಿ ದೇವೋ ಯದಿ ಹೂಯತೇ ಅಗ್ನಿರೇವ ಸರ್ವಂ ಕರೋತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಥಾಯಥಾ—ಯಾವ ಯಾವ ವಿಧದಲ್ಲಿ | ಕೃಪಣ್ಯತಿ—(ಅಗ್ನಿ ಯು) ಅನ್ನವನ್ನು ಕ್ಷಿಯಾಚಿಸಲ್ಪಡುವನೋ |
ತತ್ತತ್—ಅಂತಹ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧವಾದ | ವಯಃ—ಅನ್ನವನ್ನೂ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ದಧೇ—
ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ | ಊರ್ಜಾಹುತಿಃ—ಅನ್ನವೇ ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಅಗ್ನಿಯು | ವಸೂನಾಂ—
ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನರಿಗೆ | ಶಂ ಚ—ಶಾಂತಿನಿಮಿತ್ತವಾದುದೂ | ಯೋಃ ಚ—ದುಃಖನಿವಾರಕವಾದುದೂ
ಅದ | ಮಯಃ—ಸುಖವನ್ನು | ದಧೇ—ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆ | ವಿಶ್ವಸ್ಯೈ—ಸಮಸ್ತವಾದ |
ದೇವಹೂತೈಃ—ದೇವತೆಗಳ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೂ ಸಾಧನನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ||
ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಯಾವ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ಅನ್ನವನ್ನು ಯಾಚಿಸಲ್ಪಡುವನೋ ಅಂತಹ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧವಾದ
ಅನ್ನವನ್ನೂ ಅಗ್ನಿಯು ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅನ್ನವೇ ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಅಗ್ನಿಯು ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ
ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಶಾಂತಿನಿಮಿತ್ತವಾದುದೂ, ದುಃಖನಿವಾರಕವಾದುದೂ ಅದ ಸುಖವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆ.
ಸಮಸ್ತವಾದ ದೇವತೆಗಳ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೂ ಸಾಧನನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ
ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

Agni grants whatever food is solicited ; invoked with offerings, he
bestows on the worshippers happiness springing from tranquillity and the

enjoyment (of objects of sense) ; he is requisite for all invocation of the gods : may all our adversaries perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ಚಿಕೇತ ಸಹೀಯಸಾಗ್ನಿಶ್ಚಿತ್ರೇಣ ಕರ್ಮಣಾ |

ಸ ಹೋತಾ ಶಶ್ವತೀನಾಂ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿರಭೀವೃತ ಇನೋತಿ ಚ ಪ್ರತೀವ್ಯಂ |

ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ಚಿಕೇತ | ಸಹೀಯಸಾ | ಅಗ್ನಿಃ | ಚಿತ್ರೇಣ | ಕರ್ಮಣಾ |

ಸಃ | ಹೋತಾ | ಶಶ್ವತೀನಾಂ | ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಃ | ಅಭಿವೃತಃ | ಇನೋತಿ | ಚ | ಪ್ರತೀವ್ಯಂ | ನಭಂತಾಂ |
ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸೋಽಗ್ನಿಃ ಸಹೀಯಸಾಭಿಭಾವಕೇನ ಚಿತ್ರೇಣ ನಾನಾವಿಧೇನ ಕರ್ಮಣಾ ವ್ಯಾಪಾರೇಣ ಚಿಕೇತ |
ಜ್ಞಾಯತೇ | ಸೋಽಗ್ನಿಃ ಶಶ್ವತೀನಾಂ ಬಹ್ವೀನಾಂ ದೇವತಾನಾಂ ಹೋತಾ ಹ್ವಾತಾ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಃ
ಪಶುಭಿಶ್ಚಾಭೀವೃತಃ ಪ್ರತೀವ್ಯಂ ಪ್ರತೈತವ್ಯಂ ಶತ್ರುಮಿನೋತಿ ಚ | ಗಚ್ಛತಿ ಚ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಸಃ ಅಗ್ನಿಃ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ಸಹೀಯಸಾ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದು |
ಚಿತ್ರೇಣ—ನಾನಾವಿಧವಾದುದೂ ಆದ | ಕರ್ಮಣಾ—ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ | ಚಿಕೇತ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ |
ಸಃ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ಶಶ್ವತೀನಾಂ—ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ | ಹೋತಾ—ಅಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೊಡುವವನಾಗಿ
ದ್ದಾನೆ | ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಃ—ಪಶುಗಳೊಡನೆ | ಅಭಿವೃತಃ—ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟು | ಪ್ರತೀವ್ಯಂ—ಶತ್ರುವನ್ನು |
ಇನೋತಿ ಚ—ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾನೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ |
ನಭಂತಾಂ—ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದು, ನಾನಾವಿಧವಾದುದೂ ಆದ
ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದ ಅರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೊಡುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ.
ಪಶುಗಳೊಡನೆ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ
ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

Agni is known by his most powerful and manifold deeds : he is the invoker of the eternals ; surrounded by victims, he proceeds against the foe ; may all our adversaries perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಃ | ಜಾತಾ | ದೇವಾನಾಂ | ಮಗ್ನಿರ್ವೇದ | ಮರ್ತಾನಾಮಪೀಚ್ಯಂ |

ಅಗ್ನಿಃ | ಸ | ದ್ರವಿಣೋದಾ | ಅಗ್ನಿದ್ವಾರಾ | ವ್ಯೂರ್ಣತೇ | ಸ್ವಾಹುತೋ
ನವೀಯಸಾ | ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಃ | ಜಾತಾ | ದೇವಾನಾಂ | ಅಗ್ನಿಃ | ವೇದ | ಮರ್ತಾನಾಂ | ಅಪೀಚ್ಯಂ |

ಅಗ್ನಿಃ | ಸಃ | ದ್ರವಿಣೋದಾಃ | ಅಗ್ನಿಃ | ದ್ವಾರಾ | ವಿ | ಊರ್ಣತೇ | ಸ್ವಾಹುತೇಃ | ನವೀಯಸಾ |
ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇವಾನಾಂ ಜಾತಾ ಜಾತಾನಿ ಚನ್ಮಾಗ್ನಿರ್ವೇತ್ತಿ ಮರ್ತಾನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ
ಜಾಪೀಚ್ಯಂ ಗುಹ್ಯಮಗ್ನಿರ್ವೇದ | ವೇತ್ತಿ | ಸೋಗ್ನಿದ್ರವಿಣೋದಾ ಧನಸ್ಯ ದಾತಾ | ನವೀಯಸಾ
ನವತರೇಣ ಹವಿಷಾ ಸ್ವಾಹುತೇಃ ಸಮ್ಯಗ್ಭೂತೋಗ್ನಿದ್ವಾರಾ ಧನಸ್ಯ ದ್ವಾರಾಣಿ ವ್ಯೂರ್ಣತೇ ಚ |
ಸಿದ್ಧಮನ್ಯಕ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ದೇವಾನಾಂ—ದೇವತೆಗಳ | ಜಾತಾ—ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು | ವೇದ—
ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ | ಮರ್ತಾನಾಂ—ಮಾನವರ | ಅಪೀಚ್ಯಂ—ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ | ಸಃ ಅಗ್ನಿಃ—
ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ದ್ರವಿಣೋದಾಃ—ಧನದ ದಾತೃವೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ | ನವೀಯಸಾ—ನೂತನವಾದ ಆಹುತಿ
ಯಿಂದ | ಸ್ವಾಹುತೇಃ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ದ್ವಾರಾ—ಧನದ ದ್ವಾರ
ಗಳನ್ನು | ವ್ಯೂರ್ಣತೇ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೆರೆಯುತ್ತಾನೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—
ಒಟ್ಟಿಗೆ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಮಾನವರ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ಧನದ ದಾತೃವೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ನೂತನವಾದ ಆಹುತಿಯಿಂದ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಗ್ನಿಯು ಧನದ ದ್ವಾರಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೆರೆಯುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

Agni knows the births of the gods; Agni knows the secrets of mankind: Agni is the giver of riches; Agni, duly worshipped with a new (oblation), sets open the doors (of opulence): may all our adversaries perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿ ದೇವೇಷು ಸಂವಸುಃ ಸ ವಿಕ್ಷು ಯಜ್ಞಯಾಸು |

ಸ ಮುದಾ ಕಾವ್ಯಾ ಪುರು ವಿಶ್ವಂ ಭೂಮೇವ ಪುಷ್ಯತಿ ದೇವೋ ದೇವೇಷು

ಯಜ್ಞಯೋ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಃ | ದೇವೇಷು | ಸಂವಸುಃ | ಸಃ | ವಿಕ್ಷು | ಯಜ್ಞಯಾಸು | ಅ |

ಸಃ | ಮುದಾ | ಕಾವ್ಯಾ | ಪುರು | ವಿಶ್ವಂ | ಭೂಮೌ ಇವ | ಪುಷ್ಯತಿ | ದೇವಃ | ದೇವೇಷು | ಯಜ್ಞಯಃ |

ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇವೇಷು ಮಧ್ಯೇಗ್ನಿಃ ಸಂವಸುಃ | ಸಂವಸತಿ | ಸೋಗ್ನಿಯೇಜ್ಞಯಾಸು ಯಜ್ಞಾರ್ಹಾಸು ವಿಕ್ಷು ಪ್ರಜಾಸ್ತಪಿ ಸಂವಸುಃ | ಕಿಂಚಿ ಸೋಗ್ನಿಃ ಪುರು ಬಹೂನಿ ಕಾವ್ಯಾ ಕರ್ಮಾಣಿ ಭೂಮೇವ ಯಥಾ ಭೂಮಿರ್ವಿಶ್ವಂ ತಥಾ ಮುದಾ ಮೋದೇನ ಪುಷ್ಯತಿ | ದೇವೇಷು ಮಧ್ಯೇ ದೇವೋಗ್ನಿಯೇಜ್ಞಯೋ ಯಜ್ಞಾರ್ಹಶ್ಚ ಭವತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ | ಸಂವಸುಃ—ಸುಖವಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ | ಸಃ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ಯಜ್ಞಯಾಸು—ಯಜ್ಞಾರ್ಹರಾದ | ವಿಕ್ಷು ಅ—ಪ್ರಜೆಗಳ ನಡುವೆ (ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ) | ಭೂಮೇವ ವಿಶ್ವಂ—ಪೃಥ್ವಿಯು ಸಕಲವನ್ನೂ ಪೋಷಿಸುವಂತೆ | ಸಃ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ಪುರು—ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ | ಕಾವ್ಯಾ—ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ | ಮುದಾ—ಹರ್ಷದಿಂದ | ಪುಷ್ಯತಿ—ಪೋಷಿಸುತ್ತಾನೆ |

ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ | ದೇವಃ—ದೇವತಾತ್ಮನಾದ ಅಗ್ನಿಯು | ಯಜ್ಞೇಷು—ಯಜ್ಞಾರ್ಹನಾಗಿ
ದ್ದಾನೆ | ಅನ್ಯೇಷು—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಸುಖವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ಯಜ್ಞಾರ್ಹರಾದ
ಪ್ರಜೆಗಳ ನಡುವೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪೃಥ್ವಿಯು ಸಕಲವನ್ನೂ ಪೋಷಿಸುವಂತೆ ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ
ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಹರ್ಷದಿಂದ ಪೋಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ದೇವತಾತ್ಮನಾದ ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಯಜ್ಞಾರ್ಹ
ನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

Agni has his abode among the gods, he (dwells) among pious people:
he cherishes with pleasure many pious acts, as the earth all (beings); a god
adorable among the gods: may all our adversaries perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ಅಗ್ನಿಃ ಸಪ್ತಮಾನುಷಃ ತ್ರಿತೋ ವಿಶ್ವೇಷು ಸಿಂಧುಷು |

ತಮಾಗನ್ತ ತ್ರಿಪ್ರಪ್ತ್ಯಂ ಮುಂಧಾತುರ್ದಸ್ಯ ಹಂತಮುಗ್ನಿಂ ಯಜ್ಞೇಷು

ಪೂರ್ವ್ಯಂ ನಭಂತಾನುನ್ಯೇಷೇ ಸಮೇ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಅಗ್ನಿಃ | ಸಪ್ತಮಾನುಷಃ | ತ್ರಿತಃ | ವಿಶ್ವೇಷು | ಸಿಂಧುಷು |

ತಂ | ಅ | ಅಗನ್ತ | ತ್ರಿಪ್ರಪ್ತ್ಯಂ | ಮುಂಧಾತುಃ | ದಸ್ಯ ಹಂತಮು | ಅಗ್ನಿಂ | ಯಜ್ಞೇಷು |

ಪೂರ್ವ್ಯಂ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯೇಷೇ | ಸಮೇ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋಽಗ್ನಿಃ ಸಪ್ತಮಾನುಷೋ ವಿಶ್ವೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಸಿಂಧುಷು ನದೀಷು ತ್ರಿಪ್ರಪ್ತ್ಯಂ
ತ್ರಿಸ್ಥಾನಂ ಮುಂಧಾತುರ್ಯಾವನಾಶ್ಚಸ್ಯ ಮಾಂಧಾತುರ್ದಸ್ಯ ಹಂತಮುಂ ದಸ್ಯಾನಾಂ ಹಂತಾರಂ
ಯಜ್ಞೇಷು ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಮುಖ್ಯಂ ತಮಗ್ನಿಂ ವಯಮಾಗನ್ತ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ ಅಗ್ನಿಃ—ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯು | ಸಪ್ತಮಾನುಷಃ—ಏಳು ವಿಧವಾದ ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ |
ವಿಶ್ವೇಷು—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಸಿಂಧುಷು—ನದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಶ್ರಿತಃ—ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವನೋ ಅಂತಹ
ವನೂ | ತ್ರಿಪಶ್ಯು—ಮೂರು ಸ್ಥಾನವುಳ್ಳವನೂ | ಮಾಂಧಾತುಃ—ಮಾಂಧಾತ್ಯವಿಗಾಗಿ | ದಸ್ಯುಹಂತಮಂ—
ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದವನೂ | ಯಜ್ಞೇಷು—ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಮುಖ್ಯನೂ ಆದ | ತಂ
ಅಗ್ನಿಂ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಅ ಅಗನ್ತ—ನಾವು ಸಮೀಪಿಸೋಣ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ |
ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯು ಏಳು ವಿಧವಾದ ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸಮಸ್ತವಾದ ನದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಶ್ರಯವನ್ನು
ಪಡೆದಿರುವನೋ ಅಂತಹವನೂ, ಮೂರು ಸ್ಥಾನವುಳ್ಳವನೂ, ಮಾಂಧಾತ್ಯವಿಗಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದವನೂ,
ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನೂ ಆದ ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ನಾವು ಸಮೀಪಿಸೋಣ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Let us approach that Agni who is ministered to by seven priests :
who takes refuge in all rivers, who has a triple dwelling place, the slayer
of the Dasya for Mandhatri, who is foremost in sacrifices : may all our
adversaries perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಸ್ತ್ರೀಣಿ ತ್ರಿಧಾತೂನ್ಯಾಕ್ಷೇತಿ ವಿದಧಾ ಕವಿಃ |

ಸ ತ್ರೀರೇಕಾದಶಾ ಇಹ ಯಕ್ಷಚ್ಚ ಪಿಪ್ರಯಚ್ಚ ನೋ ವಿಪ್ರೋ ದೂತಃ

ಪರಿಷ್ಕೃತೋ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಃ | ತ್ರೀಣಿ | ತ್ರಿಧಾತೂನಿ | ಅ | ಕ್ಷೇತಿ | ವಿದಧಾ | ಕವಿಃ |

ಸಃ | ತ್ರೀನ್ | ಏಕಾದಶಾನ್ | ಇಹ | ಯಕ್ಷತ್ | ಚ | ಪಿಪ್ರಯತ್ | ಚ | ನಃ | ವಿಪ್ರಃ | ದೂತಃ |

ಪರಿಷ್ಕೃತಃ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೯ ||

|| ಸಾಯಜಘಾತ್ಯಂ ||

ಕವಿಃ ಕ್ರಾಂತದರ್ಶ್ಯಗ್ನಿಸ್ತ್ರೀಣಿ ತ್ರಿಧಾತೂನಿ ತ್ರಿಬಂಧನಾದೀನಿ ಪೃಥಿವ್ಯಾದೀನಿ ವಿದಥಾ ವೇದನೀ-
ಯಾನಿ ಸ್ಥಾನಾನ್ಯಾ ಪ್ಲೇತಿ | ಅವಸತಿ | ಅಸಿ ಚ ಸೋಽಗ್ನಿದೂರತೋ ದೇವಾನಾಂ ವಿಪ್ರಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ
ಪರಿಷ್ಕೃತೋಲಂಕೃತಶ್ಚ ಸನ್ನಿಹ ಯಜ್ಞೇ ತ್ರಿನೇಕಾದಶಾಂಶ್ಚ ಯೇಸ್ತಿಸ್ತಿದ್ವೇವಾನ್ಯಕ್ಷತ್ | ಯಜತು |
ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಪಿಪ್ರಯಚ್ಚ | ಕಾಮ್ಯೈಃ ಪೂರಯತು ಚ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಕವಿಃ—ಕ್ರಾಂತದರ್ಶಿಯಾದ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ತ್ರೀಣಿ—ಮೂರು ಬಗೆಯುಳ್ಳದ್ದು | ತ್ರಿಧಾತೂನಿ—
ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕದ್ದು | ವಿದಥಾ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಆದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ | ಅ ಪ್ಲೇತಿ—
ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾನೆ | ಸಃ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ದೂತಃ—ದೇವದೂತನಾಗಿಯೂ | ವಿಪ್ರಃ—ಪ್ರಾಜ್ಞನಾಗಿಯೂ
ಪರಿಷ್ಕೃತಃ—ಅಲಂಕೃತನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು | ಇಹ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ತ್ರಿನೇಕಾದಶಾನ್—ಮೂವತ್ತುಮೂರು |
ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳನ್ನು | ಯಕ್ಷತ್—ಪೂಜಿಸಲಿ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಪಿಪ್ರಯಚ್ಚ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥ
ಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಸಲಿ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶ
ಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕ್ರಾಂತದರ್ಶಿಯಾದ ಅಗ್ನಿಯು ಮೂರು ಬಗೆಯುಳ್ಳದ್ದು, ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರು
ವುದೂ ಆದ ಮೂರು ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲೂ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ದೇವದೂತನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಾಜ್ಞನಾಗಿಯೂ,
ಅಲಂಕೃತನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಲಿ.
ನಮ್ಮನ್ನು ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಸಲಿ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

Agni, the sage, inhabits the three elementary regions; may he, intelligent, and richly decorated, the messenger (of the gods), here perform worship to the thrice eleven deities, and satisfy all our desires: may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ತ್ವಂ ನೋ ಅಗ್ನ ಆಯುಷು ತ್ವಂ ದೇವೇಷು ಪೂರ್ವ್ಯ ವಸ್ತ ಏಕ ಇರಜ್ಯಸಿ |

ತ್ವಾಮಾಪಃ ಪರಿಸ್ಪೃತಃ ಪರಿ ಯಂತಿ ಸ್ವಸೇತವೋ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ನಃ | ಅಗ್ನೇ | ಅಯುಷು | ತ್ವಂ | ದೇವೇಷು | ಪೂರ್ವ್ಯ | ವಸ್ತುಃ | ಏಕಃ | ಇರಜ್ಯಸಿ |
ತ್ವಾಂ | ಅಪಃ | ಪರಿಸ್ಪೃತಃ | ಪರಿ | ಯಂತಿ | ಸ್ವಸೇತವಃ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪೂರ್ವ್ಯಾಗ್ನೇ ತ್ವಮೇಕ ಏವಾಯುಷು ಮನುಷ್ಯೇಷು | ದ್ರುಹ್ಯವ ಅಯವ ಇತಿ ಮನುಷ್ಯ-
ನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ವಸ್ತೋ ಧನಸ್ಯೇರಜ್ಯಸಿ | ಈಶಿಷೇ | ದೇವೇಷುಪಿ ತ್ವಮೇಕ ಏವ
ವಸ್ತು ಇರಜ್ಯಸಿ | ಅಪಿ ಚ ತ್ವಾಂ ಸ್ವಸೇತವಃ ಸ್ವಭೂತಸೇತವಃ ಪರಿಸ್ಪೃತಃ ಪರಿಸ್ಪೃತವತ್ಯೇ ಅಪಃ ಪರಿ
ಯಂತಿ | ಪರಿಗಚ್ಛಂತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪೂರ್ವ್ಯ—ಪುರಾತನನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಏಕಃ—ಒಬ್ಬನೇ |
ಅಯುಷು—ಮಾನವರಲ್ಲಿಲ್ಲಾ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ವಸ್ತುಃ—ಧನಕ್ಕೆ | ಇರಜ್ಯಸಿ—ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ |
ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ತ್ವಂ—ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಸ್ವಸೇತವಃ—ತಮ್ಮ ಪರಿಮಿತಿ
ಯನ್ನು ತಾವೇ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವೂ | ಪರಿಸ್ಪೃತಃ—ಪ್ರವಹಿಸುವವೂ ಆದ | ಅಪಃ—ಉದಕಗಳು |
ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಪರಿ ಯಂತಿ—ಸುತ್ತಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—
ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪುರಾತನನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಮಾನವರಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಧನಕ್ಕೆ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ.
ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ತಮ್ಮ ದಡಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವೂ,
ಪ್ರವಹಿಸುವವೂ ಆದ ಉದಕಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

You, ancient Agni, among men and gods, are alone to us the lord of
wealth; the flowing waters confined within their own banks flow around
you : may all our enemies perish.

ನಲವತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುವಮಿತಿ ದ್ವಾದಶಚರ್ಚಂ ದಶಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ನಾಭಾಕತ್ಯಾಪ್ತಂ । ದ್ವಿತೀಯಾ ಪರ್ವಪಂಚಾಶದಕ್ಷರಾ ಶಕ್ವರೀ ದ್ವಾದಶೀ ತಿಷ್ಠಪ್ ಶಿಷ್ಠಾ ಮಹಾಪಂಕ್ತಯಃ । ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ದೇವತಾ । ತಥಾ ಚಾನುತ್ರಾಂತಂ । ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ದ್ವಾದಶೈಂದ್ರಾಗ್ನಂ ತ್ರಿಷ್ಠಬಂತಂ ದ್ವಿತೀಯಾ ಶಕ್ವರೀತಿ || ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯ ಉರುಭಾಗ ಏವ ಸೂಕ್ತಂ । ತಥಾ ಚ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಸೂತ್ರೀತಿ । ಉರೂ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುವಂ ಸು ನಃ । ಐ. ಅ. ೫-೩-೧ । ಇತಿ || ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽಹನಿ ತೈತೇಯಸವನೇ ಮೈತ್ರಾವರುಣೋ ಯದಿ ಮಹಾವಾಲಭಿದಂ ಶಂಸೇತ್ತದಾನೀಂ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನೇ ಹೋತ್ರಕಾಃ ಸ್ವಶಸ್ತ್ರ ಅರಂಭಣೀಯಾಭ್ಯ ಉರ್ಧ್ವಂ ನಾಭಾಕತ್ಯಚಾವಾವಪೇರನ್ । ತತ್ರ ತಾ ಹಿ ಮಧ್ಯಮಿತ್ಯಚ್ಛಾ-
ವಾಕಸ್ಯ ನಾಭಾಕತ್ಯಚಃ । ಸೂತ್ರೀತಿ ಚ । ತಾ ಹಿ ಮಧ್ಯಂ ಭರಾಣಾಮಿತ್ಯಚ್ಛಾವಾಕಃ । ಅ. ೭-೨ । ಇತಿ || ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽಹನಿ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿನಃ ಪೂರ್ವೀಷ್ಟ ಇಂದ್ರೇತಿ ನಾಭಾಕತ್ಯಚಃ । ಸೂತ್ರೀತಿ ಚ । ಪೂರ್ವೀಷ್ಟ ಇಂದ್ರೋಪಮಾತಯ ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸೀ । ಅ. ೭-೨ । ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುವಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಹತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ನಾಭಾಕನೆಂಬವನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳು ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಎರಡನೆಯ ಋಕ್ಕು ಐವತ್ತಾರು ಅಕ್ಷರಗಳುಳ್ಳ ಶಕ್ವರೀ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ತಿನದು; ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಋಕ್ಕು ತಿಷ್ಠಪ್ ಭಂದಸ್ತವು. ಉಳಿದ ಋಕ್ಕುಗಳು ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಶ್ಲೋಕದವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ದ್ವಾದಶೈಂದ್ರಾಗ್ನಂ ತ್ರಿಷ್ಠಬಂತಂ ದ್ವಿತೀಯಾ ಶಕ್ವರೀ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ವಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕದ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ—ಉರೂ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುವಂ ಸು ನಃ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಅ. ೫-೩-೧) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು. ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದ ತೈತೇಯಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರಾವರುಣನೆಂಬ ಋಷಿಜನು ಮಹಾವಾಲಭಿತ್ ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಿದಲ್ಲಿ ಆಗ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೋತ್ರವರ್ಗದ ಋಕ್ಕುಗಳು ತಾವು ಪಠಿಸಬೇಕಾದ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನಂತರ ನಾಭಾಕತ್ಯಚಗಳನ್ನು ಆವಾಪಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ತಾ ಹಿ ಮಧ್ಯಂ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ (ಈ ಸೂಕ್ತದ ೩-೫ ಋಕ್ಕುಗಳು) ಅಚ್ಛಾವಾಕನು ಪಠಿಸಬೇಕಾದ ನಾಭಾಕತ್ಯಚವೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ವಿಷಯವು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—
ತಾ ಹಿ ಮಧ್ಯಂ ಭರಾಣಾಮಿತ್ಯಚ್ಛಾವಾಕಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನಸದ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಋಷಿಜನು ಪೂರ್ವೀಷ್ಟ ಇಂದ್ರ ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಈ ಸೂಕ್ತದ ೯-೧೧ ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನಾಭಾಕತ್ಯಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಪೂರ್ವೀಷ್ಟ ಇಂದ್ರೋಪಮಾತಯ ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸೀ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೪೦

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೪೦ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೨೪, ೨೫ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೨ ||

|| ಋಷಿ—ನಾಭಾಕಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ||

|| ಭಂದಃ—೧, ೩-೧೧. ಕಂಡಾಪಂಕ್ತಿಃ | ೨. ೬೪೨ರೀ | ೧೨. ತ್ರಿಷ್ಟುಪಃ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಃ ||

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುವಂ ಸು ನಃ ಸಹಂತಾ ದಾಸಥೋ ರಯಿಂ |

ಯೇನ ದೃಷ್ಟಾ ಸಮತ್ಸು ವೀಳು ಚಿತ್ಸಾಹಿಸೀಮಹ್ಯಗ್ನಿರ್ವನೇವ ವಾತ

ಇನ್ಮಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೧ ||

|| ಸಪಸಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಯುವಂ | ಸು | ನಃ | ಸಹಂತಾ | ದಾಸಥಃ | ರಯಿಂ |

ಯೇನ | ದೃಷ್ಟಾ | ಸಮತ್ಸು | ಆ | ವೀಳು | ಚಿತ್ | ಸಹಿಸೀಮಹಿ | ಅಗ್ನಿಃ | ವನಾಇವ | ವಾತೇ |

ಇತ್ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಸಹಂತಾ ಶತ್ರುನಭಿಭವಂತೌ ಯುವಂ ಯುವಾಂ ನೋಽಸ್ತಭ್ಯಂ ರಯಿಂ
ಧನಂ ಸುಷ್ಮ ದಾಸಥಃ | ದತ್ತಂ | ತಂ ರಯಿಂ ವಿತಿಸಿಷ್ವಿ | ಯೇನ ರಯಿಣಾ ಸಮತ್ಸು ಚಿತ್ ಸಂಗ್ರಾಮೇ
ದೃಢಾ ಚಿದ್ವಿಧಾನಿ ಸ್ಥಿರಾಣ್ಯಪಿ ವೀಳು ಶತ್ರುಬಲಾನ್ಯಗ್ನಿರ್ವನೇವ ಯಥಾಗ್ನಿರ್ವನಾನಿ ವಾತ ಇದ್ವಾತೇ-
ನೈವಾಭಿಭವತಿ ತಥಾ ಸಹಿಸೀಮಹಿ ಅಭಿಭವಾಮು | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಳ್ಳೆ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ ದೇವತೆಗಳೇ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ವಾತ ಇತ್—
ವಾಯುವಿನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ | ವನೇವ—ವನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ದಹಿಸುವಂತೆ | ಯೇನ—ಯಾವ ಧನದ ಸಹಾಯ
ದಿಂದ | ಸಮತ್ಸು ಚಿತ್—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ದೃಢಾಚಿತ್—ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ |
ವೀಳು—ಶತ್ರುಬಲವನ್ನು | ಸಹಿಸೀಮಹಿ—ನಾವು ಸೋಲಿಸುವೆವೋ ಅಂತಹ | ರಯಿಂ—ಧನವನ್ನು |

ಸಹಂತಾ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ | ಯುವಂ—ನೀವು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಸು ದಾಸಃ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಡಿರಿ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ, ವಾಯುವಿನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದ ಅಗ್ನಿಯು ವನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ದಹಿಸುವಂತೆ, ಯಾವ ಧನದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತರಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಶತ್ರುಬಲಗಳನ್ನು ನಾವು ಸೋಲಿಸುವೆವೋ ಅಂತಹ ಧನವನ್ನು ಶತ್ರುನಾಶಕರಾದ ನೀವು ನಮಗೆ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಕೊಡಿರಿ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Victorious Indra and Agni bestow upon us riches whereby we may destroy our powerful enemies in combats as fire fanned by the wind consumes the forests : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಹಿ ವಾಂ ವವ್ರಯಾಮಹೇಽಭೇಂದ್ರಮಿದೃಜಾಮಹೇ ಶವಿಷ್ಠಂ ನೃಣಾಂ
ನರಂ |

ಸ ನಃ ಕದಾ ಚಿದರ್ವತಾ ಗಮದಾ ವಾಜಸಾತಯೇ ಗಮದಾ ಮೇಧ-
ಸಾತಯೇ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಹಿ | ವಾಂ | ವವ್ರಯಾಮಹೇ | ಅಥ | ಇಂದ್ರಂ | ಇತ್ | ಯಜಾಮಹೇ | ಶವಿಷ್ಠಂ | ನೃಣಾಂ | ನರಂ |
ಸಃ | ನಃ | ಕದಾ | ಚಿತ್ | ಅರ್ವತಾ | ಗಮತ್ | ಅ | ವಾಜಸಾತಯೇ | ಗಮತ್ | ಅ | ಮೇಧ-
ಸಾತಯೇ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ವಾಂ ಯುವಾಂ ನ ವವ್ರಯಾಮಹೇ | ವಯಂ ಧನಂ ನ ಯಾಜಾಮಹೇ |
ಅಥ ಹೃಪಿ ತರ್ಹಿ ಶವಿಷ್ಠಮತಿಶಯೇನ ಬಲವಂತಂ ನೃಣಾಂ ನರಂ ನೇತ್ಯಾಣಾಮಪಿ ನೇತಾರಮಿಂದ್ರ-

ಮಿದಿಂದ್ರಮೇವ ಯಜಾಮಹೇ | ಸ ಇಂದ್ರೋ ನೋಸ್ತಾನರ್ವತಾಶ್ವೇನ ಕದಾ ಚಿದ್ವಾಜಸಾತಯೇನ್ನಲಾ-
ಭಾಯಾ ಗಮತ್ | ಆಗಚ್ಛತಿ | ಕದಾಚಿನ್ನೇಧಸಾತಯೇ ಯಜ್ಞಭಜನಾಯಾ ಗಮತ್ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳೇ) ವಾಂ—ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ | ನಹಿ ವವ್ರಯಾಮಹೇ—ನಾವು ಯಾಚಿಸು
ವುದಿಲ್ಲ | ಅಥ ಹಿ—ಆದರೆ | ಶವಿಷ್ಯಂ—ಆತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತನೂ | ನೃಣಾಂ—ಮಾನವರಿಗೆ | ನರಂ—
ನೇತೃವಾದವನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರಮಿತ್—ಇಂದ್ರನನ್ನೇ | ಯಜಾಮಹೇ—ಪೂಜಿಸುತ್ತೇವೆ | ಸಃ—ಆ ಇಂದ್ರನು |
ಸಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಅವತಾ—ತನ್ನ ಅಶ್ವದೊಂದಿಗೆ | ಕದಾಚಿತ್—ಅನೇಕವೇಳೆ | ವಾಜಸಾತಯೇ—
ಅನ್ನಲಾಭಾರ್ಥವಾಗಿ | ಆ ಗಮತ್—ಬರುತ್ತಾನೆ | ಮೇಧಸಾತಯೇ—ಯಜ್ಞನಿರ್ವಹಣಕ್ಕಾಗಿಯೂ |
ಆ ಗಮತ್—ಬರುತ್ತಾನೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—
ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾನಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳೇ, ನಾವು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಯಾಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತನೂ,
ಮಾನವರಿಗೆ ನೇತೃವಾದವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆ ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ತನ್ನ ಅಶ್ವದೊಂದಿಗೆ
ಅನೇಕವೇಳೆ ಅನ್ನಲಾಭಾರ್ಥವಾಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಯಜ್ಞನಿರ್ವಹಣಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಬರುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ
ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Do we not invoke you both ? we worship especially Indra, who is the
strongest leader of men : he comes occasionally with his horses to bestow
upon us food ; he comes to partake of the sacrifice : may all our enemies
perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಾ ಹಿ ಮಧ್ಯಂ ಭರಾಣಾಮಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಅಧಿಕ್ಷಿತಃ |

ತಾ ಉ ಕವಿತ್ವನಾ ಕವೀ ಪೃಚ್ಛಮಾನಾ ಸಖೀಯತೇ ಸಂ ಧೀತಮಶ್ನುತಂ

ನರಾ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಾ | ಹಿ | ಮಧ್ಯಂ | ಭರಾಣಾಂ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಅಧಿಕ್ಷಿತಃ |

ತಾ | ಉಂ ಇತಿ | ಕವಿತ್ವನಾ | ಕವೀ ಇತಿ | ಪೃಚ್ಛಮಾನಾ | ಸಖೀಯತೇ | ಸಂ | ಧೀತಂ | ಅಶ್ನುತಂ |

ನರಾ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತಾ ತೌ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾವಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಭರಾಣಾಂ ಸಂಗ್ರಾಮಾಣಾಂ ಮಧ್ಯಮಧಿಕ್ಷಿತೇಃ | ಅಧಿನಿವಸತೋ ಹಿ |
ಅಥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸ್ತುತಿಃ | ಹೇ ನರಾ ನೇತಾರೌ ಕವಿತ್ವನಾ ಕವಿತ್ವೇನ ಕವೀ ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮಾಣೌ ಪೃಚ್ಛಮಾನಾ
ಕವಿಜನ್ಯಃ ಪೃಚ್ಛಮಾನೌ ತಾ ಉ ತಾವೇವ ಯುನಾಂ ಸಖೀಯತೇ ಸಖಿತ್ವಮಿಚ್ಛತೇ ಯಜಮಾನಾಯ
ಧೀತಂ ತತ್ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಸಮಶ್ನುತಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪಾ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ-ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳಿಬ್ಬರೂ | ಭರಾಣಾಂ-ಸಂಗ್ರಾಮಗಳ | ಮಧ್ಯಂ—
ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ | ಅಧಿಕ್ಷಿತೇಃ ಹಿ—ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲರು | ನರಾ—ನೇತೃಗಳೂ | ಕವಿತ್ವನಾ—ತಮ್ಮ
ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ಕವೀ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮಕರ್ತರೂ | ಪೃಚ್ಛಮಾನಾ—ಋತ್ವಿಕ್ಯ
ಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿತರಾಗುವವರೂ | ತಾ ಉ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳೇ | ಸಖೀಯತೇ—ನಿಮ್ಮ
ಸಖಿತ್ವವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನ | ಧೀತಿಂ—ಪ್ರಜ್ಞಾ ಯುತವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು | ಸಮಶ್ನುತಂ—ನೀವು
ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೀರಿ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಟ್ಟಿಗೆ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಸಂಗ್ರಾಮಗಳ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲರು. ನೇತೃಗಳೂ
ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮಕರ್ತರೂ, ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿತರಾಗುವವರೂ,
ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಸಖಿತ್ವವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಯುತವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು
ನೀವು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೀರಿ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

They two, Indra and Agni, are present in the midst of battles : do
you two, leaders of rites, who are really sages, when solicited (by the wise),
accept the offering (from him) who seeks your friendship : may all our
enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅ॒ಭ್ಯ॑ರ್ಚ॒ ನ॒ಚಾ॑ಕ॒ವದಿ॑ಂದ್ರಾಗ್ನೀ॒ ಯಜ॑ಸಾ ಗಿ॒ರಾ |

ಯ॒ಯೋ॒ರ್ವಿಶ್ವ॑ಮಿದಂ ಜಗದ್ವಿ॒ಯಂ ದ್ಯೌಃ ಪೃ॑ಥಿ॒ವೀ ಮ॒ಹ್ಯುಃ ಪ॒ಸೃ॑ತೇ

ಬಿ॒ಭೃ॑ಥೋ॒ ವಸು॑ ನ॒ಭಂತಾ॑ಮನ್ಯ॒ಕೇ ಸ॑ಮೇ || ೪ ||

|| ಸದವಾತಃ ||

ಅಭಿ | ಅರ್ಚ | ನಭಾಕವತ್ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಯಜಸಾ | ಗಿರಾ |

ಯಯೋಃ | ವಿಶ್ವಂ | ಇದಂ | ಜಗತ್ | ಇಯಂ | ದ್ಯೌಃ | ಪೃಥಿವೀ | ಮಹೀ | ಉಪಸ್ಥೇ | ಬಿಭೃಥಃ |

ವಸು | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ನಾಭಾಕ ನಭಾಕವದಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯಜಸಾ ಯಾಗೇನ ಗಿರಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಚಾಭ್ಯರ್ಚೇ | ಅಭಿಪೂಜಯ | ಯಯೋರಿಂದ್ರಾಗ್ನೋರ್ವಿಶ್ವಂ ಸರ್ವಮಿದಂ ಜಗತ್ತಿಷ್ಟತಿ | ಯಯೋಃಪ್ತೋಪಸ್ಥ ಇಯಂ ದ್ಯೌರ್ಮಹೀ ಮಹತೀ ಪೃಥಿವೀ ಚ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾವುಭೇ ವಸು ಧನಂ ಬಿಭೃತಃ ಧಾರಯತಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ |

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ನಾಭಾಕನೇ) ನಭಾಕವತ್—ನಭಾಕನು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆ | ಯಯೋಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ | ವಿಶ್ವಂ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಇದಂ ಜಗತ್—ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ನಿಂತಿದೆಯೋ | ಉಪಸ್ಥೇ—ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ | ಇಯಂ ದ್ಯೌಃ—ಈ ದ್ಯುಲೋಕವೂ | ಮಹೀ—ಮಹತ್ತಾದ | ಪೃಥಿವೀ—ಪೃಥಿವಿಯೂ | ವಸು—ಧನವನ್ನು | ಬಿಭೃತಃ—ಧರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವವೋ ಅಂತಹ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನು | ಯಜಸಾ—ಯಾಗದಿಂದಲೂ | ಗಿರಾ—ಸ್ತುತಿಯಿಂದಲೂ | ಅಭ್ಯರ್ಚೇ—ಪೂಜಿಸು | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ನಾಭಾಕನೇ, ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಮಸ್ತವಾದ ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ನಿಂತಿದೆಯೋ ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಈ ದ್ಯುಲೋಕವೂ ಮಹತ್ತಾದ ಪೃಥಿವಿಯೂ ಧನವನ್ನು ಧರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವವೋ ಅಂತಹ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Worship, like Nabhaka, Indra and Agni with sacrifice and praise, of whom is this universe, upon whose lap this heaven and the spacious earth deposit their treasure : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ನಭಾಕವದಿಂದ್ರಾಗ್ನಿ ಭ್ಯಾಮಿರಜ್ಯತ |

ಯಾ ಸಪ್ತಬುಧ್ನು ಮರ್ಣವಂ ಜಿಹ್ವಾಬಾರಮಪೋರ್ಣುತ ಇಂದ್ರ ಈಶಾನ

ಓಜಸಾ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ | ನಭಾಕವತ್ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಂ | ಇರಜ್ಯತೇ |

ಯಾ | ಸಪ್ತಬುಧ್ನಂ | ಅರ್ಣವಂ | ಜಿಹ್ವಬಾರಂ | ಅಪ್ರೇತೋಣುತಃ | ಇಂದ್ರಃ | ಈಶಾನಃ | ಓಜಸಾ |

ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೫ ||

|| ನಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣೀಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಂ ನಭಾಕವತ್ಪ್ರೇರಜ್ಯತೇ | ನಾಭಾಕಃ ಪ್ರೇರಯತೇ | ಯಾ
ಯಾವಿಂದ್ರಾಗ್ನೇ ಸಪ್ತಬುಧ್ನಂ ಸಪ್ತಮೂಲಂ ಜಿಹ್ವಬಾರಂ ಪಿಹಿತದ್ವಾರಮರ್ಣವಮಪೋಣುತಃ
ತೇಜೋಭಿರಾಚ್ಛಾದಯತಃ ತಯೋರ್ಮಧ್ಯ ಓಜಸಾ ಬಲೇನೇಂದ್ರ ಈಶಾನ ಈಶ್ವರೋ ಭವತಿ |
ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಾ—ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳು | ಸಪ್ತಬುಧ್ನಂ—ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಮೂಲವುಳ್ಳದ್ದೂ | ಜಿಹ್ವ-
ಬಾರಂ—ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ದ್ವಾರವುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ | ಅರ್ಣವಂ—ಸಮುದ್ರವನ್ನು | ಅಪೋಣುತಃ—
ತಮ್ಮ ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿಸುವರೋ | ಮತ್ತು (ಯಾರ ನಡುವೆ) ಓಜಸಾ—ಸ್ವವೀರ್ಯದಿಂದ | ಇಂದ್ರಃ—
ಇಂದ್ರನು | ಈಶಾನಃ—ಪ್ರಭುವಾಗಿರುವನೋ ಅಂತಹ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಂ—ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನದ್ವೇಶಿಸಿ |
ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ—ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ನಭಾಕವತ್—ನಭಾಕನು ಅರ್ಪಿಸಿದಂತೆ | ಪ್ರ ಇರಜ್ಯತೇ—ಅರ್ಪಿಸಿರಿ |
ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳು ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಮೂಲವುಳ್ಳದ್ದೂ, ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ದ್ವಾರವುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ
ಸಮುದ್ರವನ್ನು ತಮ್ಮ ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿಸುವರೋ ಮತ್ತು ಯಾರ ನಡುವೆ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವವೀರ್ಯದಿಂದ
ಪ್ರಭುವಾಗಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನದ್ವೇಶಿಸಿ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ನಭಾಕನು ಅರ್ಪಿಸಿದಂತೆ ಅರ್ಪಿಸಿರಿ. ನಮ್ಮ
ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Address like Nabhaka your praises to Indra and Agni, who over-
spread (with their lustre) the seven-rooted ocean whose gates are hidden,
and of whom Indra by his might is the lord : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸಿ ನೃಶ್ಚ ಪುರಾಣವದ್ವೈತತೇರಿನ ಗುಪ್ತೀತನೋಜೋ ದಾಸಸ್ಯ ದಂಭಯಃ |

ನಯಂ ತದಸ್ಯ ಸಂಭೃತಂ ವಸ್ವಿಂದ್ರೇಣ ವಿ ಭಜೇಮಹಿ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ

ಸಮೇ || ೬ ||

|| ಸದವಾತಃ ||

ಅಸಿ | ವೃಶ್ಚ | ಪುರಾಣವತ್ | ವ್ರತತೇರಿವ | ಗುಷ್ಟಿತಂ | ಓಜಃ | ದಾಸಸ್ಯ | ದಂಭಯ |
ವಯಂ | ತತ್ | ಅಸ್ಯ | ಸಂಭೃತಂ | ವಸು | ಇಂದ್ರೇಣ | ವಿ | ಭಜೇಮಹಿ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ |
ಸಮೇ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಸಿ ಚ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಪುರಾಣವಪ್ರೇಕ್ಷೋ ಯಥಾ ವ್ರತತೇರಿವ ಯಥಾ ವಲ್ಲ್ಯಾ ಗುಷ್ಟಿತಂ
ನಿರ್ಗತಾಂ ಶಾಖಾಂ ವೃಶ್ಚತಿ ತಥಾ ಶತ್ರುಣಾಂ ವೃಶ್ಚ | ಭೇದಯ | ತದೇನಾಹ | ದಾಸಸ್ಯ ದಾಸನಾಮ-
ಕಸ್ಯ ಶತ್ರೋರೋಜೋ ಬಲಂ ದಂಭಯ | ನಾಶಯ | ಅಥ ಸರೋಕ್ಷಸ್ತುತಿಃ | ವಯಂ ನಾಭಾಕಾ ಅಸ್ಯ
ದಾಸಸ್ಯ ಸಂಭೃತಂ ವಸ್ತಿಂದ್ರೇಣ ಹೇತುನಾ ವಿ ಭಜೇಮಹಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ವ್ರತತೇರಿವ—ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ | ಗುಷ್ಟಿತಂ—ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿರುವ ಅಧಿಕವಾದ
ಶಾಖಾಭಾಗವನ್ನು | ಪುರಾಣವತ್—ಹಳೆಯ ಕುಡುಗೋಲು ಕತ್ತರಿಸುವಂತೆ | ವೃಶ್ಚ—ಶತ್ರುಶಾಖೆಗಳನ್ನು
ಭೇದಮಾಡು | ದಾಸಸ್ಯ—ಅಸುರನ | ಓಜಃ—ವೀರ್ಯವನ್ನು | ದಂಭಯ—ನಾಶಮಾಡು | ವಯಂ—
ನಾಭಾಕರಾದ ನಾವು | ಅಸ್ಯ—ಈ ಅಸುರನಿಂದ | ಸಂಭೃತಂ—ಶೇಖರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ | ತತ್ ವಸು—ಧನವನ್ನು |
ಇಂದ್ರೇಣ—ಇಂದ್ರನ ಸಹಾಯದಿಂದ | ವಿ ಭಜೇಮಹಿ—ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಲಿ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರು
ಗಳು | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಬರುವ ಅಧಿಕವಾದ ಶಾಖಾಭಾಗವನ್ನು ಹಳೆಯ ಕುಡು
ಗೋಲು ಕತ್ತರಿಸುವಂತೆ, ಶತ್ರುಶಾಖೆಗಳನ್ನು ನೀನು ಭೇದಮಾಡು. ಅಸುರನ ವೀರ್ಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡು.
ನಾಭಾಕರಾದ ನಾವು ಈ ಅಸುರನಿಂದ ಶೇಖರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಧನವನ್ನು ಇಂದ್ರನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಲಿ.
ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳು ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Cut off (the foe), Indra, as an old (pruner) the protruding (branch)
of a creeper; humble the strength of the Dasa; may we divide his
accumulated treasure (despoiled) by Indra: may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದಿಂ॑ದ್ರಾ॒ಗ್ನೀ ಜ॑ನಾ ಇ॒ಮೇ ವಿ॒ಹ್ವಯಂ॑ತೇ ತ॒ನಾ ಗಿ॒ರಾ ।

ಅ॒ಸ್ಮಾಕೇ॑ಭಿ॒ನ್ಯಭಿ॑ವೃ॒ಯಂ ಸಾ॑ಸ॒ಹ್ಯಾಮು॑ ಪೃತ॒ನ್ಯತೋ॑ ವ॒ನುಯಾ॑ಮು

ವನು॒ಷ್ಯತೋ॑ ನ॒ಭಂತಾ॑ಮ॒ನ್ಯಕೇ॑ ಸ॒ಮೇ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಇಂದ್ರಾ॒ಗ್ನೀ ಇತಿ॑ | ಜನಾಃ | ಇಮೇ | ವಿ॒ಹ್ವಯಂ॑ತೇ | ತನಾ | ಗಿ॒ರಾ |

ಅ॒ಸ್ಮಾಕೇ॑ಭಿಃ | ನ್ಯ॒ಭಿಃ | ವ॒ಯಂ | ಸಾ॑ಸ॒ಹ್ಯಾಮು॑ | ಪೃತ॒ನ್ಯತಃ॑ | ವ॒ನುಯಾ॑ಮು | ವ॒ನು॒ಷ್ಯತಃ॑ |

ನ॒ಭಂತಾಂ॑ | ಅ॒ನ್ಯಕೇ॑ | ಸ॒ಮೇ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯದ್ಯ ಇಮೇ ಜನಾಸ್ತನಾ ಧನೇನ ಗಿರಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಚೇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ವಿಹ್ವಯಂತೇ ವಿಶೇಷೇಣ ಹ್ವಯಂತಿ ತೇಷು ಮಧ್ಯೇ ವಯಂ ನಾಭಾಕಾಃ ಪೃತನ್ಯತಃ ಪೃತನಾಮಿಚ್ಛಂತೋಽಸ್ಮಾಕೇಭಿರಸ್ಮಾಕೇ-
ನ್ಯರ್ನಭಿವೃನುಷ್ಯತಃ ಸಸಹ್ಯಾಮು | ಶತ್ರುನಭಿಭವೇಮು | ವನುಷ್ಯತಃ | ಸ್ತುತಿಮಿಚ್ಛಂತಃ
ಶತ್ರುನ್ನನುಯಾಮು ಚ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯತ್—ಯಾವ | ಇಮೇ ಜನಾಃ—ಈ ಯಜಮಾನರು | ತನಾ—ಧನದಿಂದಲೂ | ಗಿರಾ—
ಸ್ತುತಿಯಿಂದಲೂ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನು | ವಿಹ್ವಯಂತೇ—ವಿಶೇಷರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವರೋ
(ಅವರ ನಡುವೆ ಇರುವ) | ವಯಂ—ನಾಭಾಕರಾದ ನಾವು | ಪೃತನ್ಯತಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾ |
ಅಸ್ಮಾಕೇಭಿಃ—ನಮಗೆ ಸೇರಿದ | ನ್ಯಭಿಃ—ವೀರಪುರುಷರೊಡನೆ | ಸಸಹ್ಯಾಮು—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸೋಣ |
ವನುಷ್ಯತಃ—ಸ್ತುತಿಪ್ರಿಯರನ್ನು | ವನುಯಾಮು—ಸ್ತುತಿಸೋಣ | ಅನ್ಯಕೇ—ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—
ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಈ ಯಜಮಾನರು ಧನದಿಂದಲೂ, ಸ್ತುತಿಯಿಂದಲೂ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವರೋ ಅವರ ನಡುವೆ ಇರುವ ನಾಭಾಕರಾದ ನಾವು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾ ನಮಗೆ ಸೇರಿದ
ವೀರಪುರುಷರೊಡನೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸೋಣ. ಸ್ತುತಿಪ್ರಿಯರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸೋಣ. ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Inasmuch as these people honour Indra and Agni with gifts and with praises, so may we, defying hosts, overcome (our foes) with our warriors ; let us praise those seeking praise : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಾ ನು ಶ್ವೇತಾವವೋ ದಿವ ಉಚ್ಚರಾತ ಉಪ ದ್ಯುಭಿಃ |
ಇಂದ್ರಾಗ್ನೋರನು ವ್ರತಮುಹಾನಾ ಯಂತಿ ಸಿಂಧವೋ ಯಾನ್ ಸೀಂ
ಬಂಧಾದಮುಂಚಿತಾಂ ನಭಂತಾನುನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಾ | ನು | ಶ್ವೇತಾ | ಅವಃ | ದಿವಃ | ಉತ್ ಚರಾತಃ | ಉಪ | ದ್ಯುಭಿಃ |
ಇಂದ್ರಾಗ್ನೋಃ | ಅನು | ವ್ರತಂ | ಉಹಾನಾಃ | ಯಂತಿ | ಸಿಂಧವಃ | ಯಾನ್ | ಸೀಂ | ಬಂಧಾತ್ |
ಅಮುಂಚಿತಾಂ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಾ ನು ಯಾವೇವೇಂದ್ರಾಗ್ನೇ ಶ್ವೇತಾ ಶ್ವೇತವರ್ಣಾ | ಸತ್ತ್ವಗುಣೋಪೇತಾವಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಅವೋಽಧಸ್ತಾದ್ಯುಭಿದೀಪ್ತಿಭಿದಿವ ಉಪೋಚ್ಚರಾತಃ ಉಚ್ಚರತಃ ತಯೋರೇವೇಂದ್ರಾಗ್ನೋರು-
ಹಾನಾ ಹರ್ವಿರ್ವಹಂತೋ ಯಜಮಾನಾ ವ್ರತಂ ಕರ್ಮಾನು ಯಂತಿ | ಅಪಿ ಸೀಮಿಮಾವಿಂದ್ರಾಗ್ನೇ
ಯಾನ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾನ್ ಸಿಂಧವಃ ಸಿಂಧೂನ್ ಬಂಧಾದ್ಬಂಧನಾದಮುಂಚಿತಾಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಾ ನು—ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳು | ಶ್ವೇತಾ—ಶ್ವೇತವರ್ಣವುಳ್ಳವರಾಗಿ | ಅವಃ—ಅಧೋಭಾಗ
ದಿಂದ ಅವಿರ್ಭವಿಸಿ | ದ್ಯುಭಿಃ—ತಮ್ಮ ಕಾಂತಿಗಳೊಡನೆ | ದಿವಃ ಉಪ—ದ್ಯುಲೋಕಕ್ಕೆ ಭಿಮುಖವಾಗಿ |
ಉಚ್ಚರಾತಃ—ಹಾರಿಹೋಗುವರೋ ಅಂತಹ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೋಃ—ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳಿಗೆ | ಉಹಾನಾಃ—
ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವ ಯಜಮಾನರು | ವ್ರತಂ—ಕರ್ಮವನ್ನು | ಅನು ಯಂತಿ—ಅಚರಿಸುತ್ತಾರೆ | ಸೀಂ—
ಇದೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳು | ಯಾನ್—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ | ಸಿಂಧವಃ—ನದಿಗಳನ್ನು | ಬಂಧಾತ್—ತಡೆಯಿಂದ |
ಅಮುಂಚಿತಾಂ—ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ |
ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳು ಶ್ವೇತವರ್ಣವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅಧೋಭಾಗದಿಂದ ಅವಿರ್ಭವಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕಾಂತಿಗಳೊಡನೆ ದ್ಯುಲೋಕಕ್ಕೆ ಭಿಮುಖರಾಗಿ ಹಾರಿಹೋಗುವರೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವ ಯಜಮಾನರು ಕರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನದಿಗಳನ್ನು ತಡೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳು ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Offering oblations, (the worshippers) approach to the worship of Indra and Agni, who are of a white complexion, and rise from below with bright rays to heaven: they verily have liberated the waters from bondage: may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪೂರ್ವೀಷ್ಟ ಇಂದ್ರೋಪಮಾತಯಃ ಪೂರ್ವೀರುತ ಪ್ರಶಸ್ತಯಃ ಸೂನೋ
ಹಿನ್ವಸ್ಯ ಹರಿವಃ |

ವಸ್ತೋ ವೀರಸ್ಯಾಪ್ಯಚೋ ಯಾ ನು ಸಾಧಂತ ನೋ ಧಿಯೋ ನಭಂತಾ-
ಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪೂರ್ವೀಃ | ತೇ | ಇಂದ್ರ | ಉಪಮಾತಯಃ | ಪೂರ್ವೀಃ | ಉತ | ಪ್ರಶಸ್ತಯಃ | ಸೂನೋ ಇತಿ |
ಹಿನ್ವಸ್ಯ | ಹರಿವಃ |

ವಸ್ತಃ | ವೀರಸ್ಯ | ಆಪ್ಯಚಃ | ಯಾಃ | ನು | ಸಾಧಂತ | ನಃ | ಧಿಯಃ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಹರಿವೋ ವಜ್ರಿನ್ ಸೂನೋ ಪ್ರೇರಯಿತರಿಂದ್ರ ಹಿನ್ವಸ್ಯ ಪ್ರೀಣಯಿತುರ್ವಸ್ತೋ ದೀಪಕಸ್ಯ
ವೀರಸ್ಯಾಪ್ಯಚೋ ಧನಾನ್ಯುಪಯಚ್ಛತಸ್ತೇ ತವ ತಾ ಉಪಮಾತಯ ಉಪಮಾನಾನಿ ಪೂರ್ವೀರ್ಬಹೂನಿ |
ಉತಾಪಿ ಚ ಪ್ರಶಸ್ತಯಃ ಪೂರ್ವೀಃ | ಯಾ ನೋ ಧಿಯಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಸಾಧಂತ ಅಸಾಧಯನ್ |
ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಹರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ | ಸೋನೋ—ಪ್ರೇರಕನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ |
 ಹಿನ್ವಸ್ಯ—ಪ್ರಿಯಕಾರಕನೂ | ವಸ್ತಃ—ಧನದಾತೃವೂ | ವೀರಸ್ಯ—ಶೂರನೂ | ಅಪ್ಯಚಿಃ—ಉದಾರವಾದ
 ದಾನಿಯೂ ಆದ | ತೇ—ನಿನ್ನಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ | ಯಾಃ ನು—ಯಾವ ಧನಾದಿಗಳು | ನಃ ಧಿಯಃ—
 ನಮ್ಮ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು | ಸಾಧಂತೆ—ಸುಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದೋ ಅಂತಹ | ಉಪಮಾತೆಯಃ—ಅದರ್ಶ
 ದಾನಗಳು | ಪೂರ್ವೀಃ—ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಪ್ರಶಸ್ತಯಃ—ಗುಣಾತಿಶಯಗಳೂ | ಪೂರ್ವೀಃ—
 ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಪ್ರೇರಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರಿಯಕಾರಕನೂ, ಧನದಾತೃವೂ, ಶೂರನೂ,
 ಉದಾರವಾದ ದಾನಿಯೂ ಆದ ನಿನ್ನಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ಯಾವ ಧನಾದಿಗಳು ನಮ್ಮ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸುಸಂಸ್ಕೃತ
 ವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದೋ ಅಂತಹ ಅದರ್ಶ ದಾನಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ. ಮತ್ತು ಗುಣಾತಿಶಯಗಳೂ ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ.
 ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Indra, wielder of the thunderbolt, instigator (of acts), may the
 numerous merits, the many excellences of you, who are the bestower of
 affluence and of male offspring, perfect our understandings; may all our
 enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಂ ತಿಶೀತಾ ಸುವೃಕ್ತಿಭಿಸ್ತೇಷಂ ಸತ್ವಾನವೃಗ್ಮಿಯಂ |

ಉತೋ ನು ಚಿದ್ಯ ಓಜಸಾ ಶುಷ್ಕಸ್ಯಾಂಡಾನಿ ಭೇದತಿ ಜೇಷ್ಠತ್ಸರ್ವತೀರ-

ಪೋ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ತಿಶೀತ | ಸುವೃಕ್ತಿಭಿಃ | ತೇಷಂ | ಸತ್ವಾನಂ | ಖಗ್ಮಿಯಂ |

ಉತೋ ಇತಿ | ನು | ಚಿತ್ | ಯಃ | ಓಜಸಾ | ಶುಷ್ಕಸ್ಯ | ಅಂಡಾನಿ | ಭೇದತಿ | ಜೇಷ್ಠತ್ | ಸ್ವರ್ವತೀರಃ |

ಅಪಃ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸ್ತೋತಾರಃ ತ್ವೇಷಂ ದೀಪ್ತಂ ಸತ್ವಾನಂ ಸಂಭಕ್ತಾರಂ ಧನಾನಾಮೃಗ್ಮಿಯಮೃಗರ್ಹಮೃಗ್ಮಿಃ
ಸ್ತೋತವ್ಯಂ ತಮಿಂದ್ರಂ ಸುವೃಕ್ತಿಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಶಿಶೀತ | ಸಂಸ್ಕರುತ | ಉತೋ ನು ಚಿದಪಿ ಚ ಯ
ಇಂದ್ರ ಓಜಸಾ ಬಲೇನ ಶುಷ್ಕಸ್ಯ ಶುಷ್ಕನಾಮಕಸ್ಯಾಸುರಸ್ಯಾಂಡಾನ್ಯಂಡಜಾತಾನ್ಯಪತ್ಯಾನಿ ಭೇದತಿ
ಅಭಿನತ್ ಸ ಸ್ವರ್ವತೀರ್ದಿವ್ಯಾನ್ಯಪಃ ಸಲಿಲಾನಿ ಜೇಷತ್ | ಜಯೇತು | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಸ್ತೋತೃಗಳೇ) ತ್ವೇಷಂ—ಕಾಂತಿಯುತನೂ | ಸತ್ವಾನಂ—ಧನಪ್ರದಾತೃವೂ | ಋಗ್ಮಿಯಂ—
ಋಕ್ಯುಗಳಿಂದ ಸ್ತುತೃನೂ ಆದ | ತಂ—ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸುವೃಕ್ತಿಭಿಃ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸ್ತುತಿ
ಗಳಿಂದ | ಶಿಶೀತ—ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿರಿ | ಉತೋ ನು ಚಿತ್—ಆದೂ ಅಲ್ಲದೇ | ಯಃ—ಯಾವ
ಇಂದ್ರನು | ಓಜಸಾ—ತನ್ನ ಬಲದಿಂದ | ಶುಷ್ಕಸ್ಯ—ಶುಷ್ಕನೆಂಬ ಅಸುರನ | ಅಂಡಾನಿ—ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು |
ಭೇದತಿ—ಸೀಳಿಹಾಕುವನೋ ಆ ಇಂದ್ರನು | ಸ್ವರ್ವತೀಃ—ದಿವ್ಯಲೋಕಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ | ಅಪಃ—ಉದಕ
ಗಳನ್ನು | ಜೇಷತ್—ಜಯಿಸಲಿ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ |
ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸ್ತೋತೃಗಳೇ, ಕಾಂತಿಯುತನೂ, ಧನಪ್ರದಾತೃವೂ, ಋಕ್ಯುಗಳಿಂದ ಸ್ತುತೃನೂ ಆದ ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು
ಉತ್ತಮವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿರಿ. ಆದೂ ಅಲ್ಲದೇ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ
ಬಲದಿಂದ ಶುಷ್ಕನೆಂಬ ಅಸುರನ ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು (ಶುಷ್ಕನ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು) ಸೀಳಿಹಾಕುವನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನು
ದಿವ್ಯಲೋಕಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಉದಕಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಲಿ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Animate with praises that brilliant adorable Indra, the distributor
(of riches), who by his might breaks the eggs of Sushna : may he conquer
the celestial waters : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಂ ಶಿಶೀತಾ ಸ್ವಧ್ವರಂ ಸತ್ಯಂ ಸತ್ವಾನಮೃತ್ವಿಯಂ |

ಉತೋ ನು ಚಿದ್ಯ ಓಹತ ಅಂಡಾ ಶುಷ್ಕಸ್ಯ ಭೇದತ್ಯಪೈಃ ಸ್ವರ್ವತೀರಪೋ

ನಭಂತಾನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ಶಿಶೀತ | ಸ್ವಧ್ವರಂ | ಸತ್ಯಂ | ಸತ್ವಾನಂ | ಋತ್ವಿಯಂ |

ಉತೋ ಇತಿ | ನು | ಚಿತ್ | ಯಃ | ಓಹತೇ | ಅಂಡಾ | ಶುಷ್ಕಸ್ಯ | ಭೇದತಿ | ಅಜೈಃ | ಸ್ವರ್ವತೀಃ |

ಅಪಃ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸ್ತೋತಾರಃ ಸ್ವಧ್ವರಂ ಸುಯಂಜ್ಞಂ ಸತ್ಯಮವಿನಾಶಂ ಸತ್ವಾನಂ ಸಂಭಕ್ತಾರಮೃತ್ವಿಯಮೃತಾ ಯಷ್ಟವ್ಯಂ ತಮಿಂದ್ರಂ ಶಿಶೀತ | ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಸಂಸ್ಕರುತ | ಅಥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸ್ತುತಿಃ | ಉತೋ ನು ಚಿದಪಿ ಚ ಯ ಇಂದ್ರ ಓಹತೇ ಯಂಜ್ಞಂ ಪ್ರತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಶುಷ್ಕಸ್ಯಾಂಡಾನ್ಯಂಡಜಾತಾನಿ ಚ ಭೇದತಿ ಭಿನತ್ತಿ ಸ ತ್ವಂ ಸ್ವರ್ವತೀರ್ದಿವ್ಯಾನ್ಯಪಃ ಸಲಿಲಾನ್ಯಜೈಃ | ಅಜೈಷೀಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಸ್ತೋತೃಗಳೇ) ಸ್ವಧ್ವರಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞವುಳ್ಳವನೂ | ಸತ್ಯಂ—ನಾಶರಹಿತನೂ | ಸತ್ವಾನಂ—ಧನಪ್ರದಾತೃವೂ | ಋತ್ವಿಯಂ—ಕಾಲಾನುಗುಣವಾಗಿ ಸ್ತುತ್ಯನೂ ಆದ | ತಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಶಿಶೀತ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿರಿ | ಉತೋ ನು ಚಿತ್—ಅದೂ ಅಲ್ಲದೇ | (ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಯಃ—ಯಾವ ನೀನು | ಓಹತೇ—ಯಜ್ಞಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೋಗುವೆಯೋ | ಶುಷ್ಕಸ್ಯ—ಶುಷ್ಕನ | ಅಂಡಾ—ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು | ಭೇದತಿ—ಸೀಳುವೆಯೋ ಅಂಥಹ ನೀನು | ಸ್ವರ್ವತೀಃ—ದಿವ್ಯಲೋಕದ | ಅಪಃ—ಉದಕಗಳನ್ನು | ಅಜೈಃ—ಜಯಿಸಿದ್ದೀಯೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳು | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸ್ತೋತೃಗಳೇ, ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞವುಳ್ಳವನೂ, ನಾಶರಹಿತನೂ, ಧನಪ್ರದಾತೃವೂ, ಕಾಲಾನುಗುಣವಾಗಿ ಸ್ತುತ್ಯನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿರಿ. ಅಲ್ಲದೇ, ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನೀನು ಯಜ್ಞಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೋಗುವೆಯೋ, ಮತ್ತು ಶುಷ್ಕನ ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು (ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು) ಸೀಳುವೆಯೋ ಅಂಥಹ ನೀನು ದಿವ್ಯಲೋಕದ ಉದಕಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳು ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Animate that Indra to whom sacrifice is due,—sincere, bountiful, adorable ; him who breaks the eggs of Shushna ; you have conquered the celestial waters : may all our enemies perish

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏವೇಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಂ ಪಿತೃವನ್ನವೀಯೋ ಮಾಂಧಾತ್ಯವದಂಗಿರಸ್ವದವಾಚಿ |

ತ್ರಿಧಾತುನಾ ಶರ್ಮಣಾ ಪಾತಮಸ್ಮಾನ್ವಯಂ ಸ್ಯಾಮ ಪತಯೋ ರಯಿ-
ಣಾಂ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏವ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಂ | ಪಿತೃವತ್ | ನವೀಯಃ | ಮಾಂಧಾತ್ಯವತ್ | ಅಂಗಿರಸ್ವತ್ | ಅವಾಚಿ |

ತ್ರಿಧಾತುನಾ | ಶರ್ಮಣಾ | ಪಾತಂ | ಅಸ್ಮಾನ್ | ವಯಂ | ಸ್ಯಾಮ | ಪತಯಃ | ರಯಿಣಾಂ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏವೈವಂ ಯಾಭ್ಯಾಮಿಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಂ ಪಿತೃವನ್ನಾಭಾಕವನ್ನಂಧಾತ್ಯವದ್ಯಾವನಾತ್ಸಮಾಂಧಾತ್ಯವ-
ಚ್ಚಾಂಗಿರಸ್ವದಂಗಿರೋವಚ್ಚ ನವೀಯೋ ನವತರಮವಾಚಿ ನಾಭಾಕೇನ ಮಯಾ ಪಾಠಿತಾವಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ
ತ್ರಿಧಾತುನಾ ತ್ರಿಪರ್ವಣಾ ಶರ್ಮಣಾ ಗೃಹೇ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ನಾಭಾಕಾನ್ಪಾತಂ | ರಕ್ಷತಂ | ವಯಂ
ರಯಿಣಾಂ ಧನಾನಾಂ ಪತಯಃ ಸ್ಯಾಮಿನಃ ಸ್ಯಾಮ | ಭವೇಮ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಏವ—ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಂ—ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ | ಪಿತೃವತ್—
ನಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳಂತೆಯೂ | ಮಾಂಧಾತ್ಯವತ್—ಮಾಂಧಾತ್ಯವಿನಂತೆಯೂ | ಅಂಗಿರಸ್ವತ್—ಅಂಗಿರಾಋಷಿ
ಯಂತೆಯೂ | ನವೀಯಃ—ನೂತನವಾದ ಸ್ತುತಿಯು | ಅವಾಚಿ—ನನ್ನಿಂದಲೂ ಪಠಿತವಾಯಿತೋ ಅದೇ
ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು | ತ್ರಿಧಾತುನಾ—ಮೂರು ವಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯುಳ್ಳ | ಶರ್ಮಣಾ—ಗೃಹದಿಂದ | ಅಸ್ಮಾನ್—
ನಮ್ಮನ್ನು | ಪಾತಂ—ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ವಯಂ—ನಾವು | ರಯಿಣಾಂ—ಧನಗಳಿಗೆ | ಪತಯಃ—ಒಡೆಯ
ರಾಗಿ | ಸ್ಯಾಮ—ಆಗುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ನಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳಂತೆಯೂ, ಮಾಂಧಾತ್ಯವಿನಂತೆಯೂ, ಅಂಗಿರಾ
ಋಷಿಯಂತೆಯೂ ನೂತನವಾದ ಸ್ತುತಿಯು ನನ್ನಿಂದಲೂ ಪಠಿತವಾಯಿತೋ ಅದೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳು ಮೂರು
ವಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯುಳ್ಳ ಗೃಹವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ನಾವು ಧನಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯರಾಗುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation

Thus has a new hymn been addressed to Indra and Agni, as was
done by my father, by Mandhatri, by Angiras; cherish us with a triply
defended dwelling, may we be the lords of riches.

ನಲವತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಸ್ಮಾ ಊ ಸ್ವಿತಿ ದಶರ್ಚಮೇಕಾದಶಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರೇಯಮನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಅಸ್ಮಾ ಊ ಷು ದಶ ನಾರುಣಂ ತ್ವಿತಿ | ನಾಭಾಕ ಋಷಿರನುವೃತ್ತತ್ವಾತ್ | ಮಹಾಪಾಂಕ್ತಂ ಹೀತ್ಯುಕ್ತತ್ವಾದಿದಮಪಿ ಮಹಾಪಾಂಕ್ತಂ | ಇದಮಾದಿಕೇ ದ್ವೇ ಸೂಕ್ತೇ ವರುಣದೇವತ್ಯೇ || ವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ || ಜಾತುವಿಂಶಿಕೇಽಹನಿ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನೇ ಮೈತ್ರಾವರುಣಶ್ಚ ಆರಂಭಣೀಯಾಯಾ ಊರ್ಧ್ವಂ ಸ ಪ್ಲಸಃ ಇತ್ಯಯಂ ನಾಭಾಕತ್ವಚಃ | ಸೂತ್ರಿತಂ ಚ | ಸ ಪ್ಲಸಃ ಪರಿ ಷಸ್ವಜ ಇತಿ ಮೈತ್ರಾವರುಣಃ | ಅ. ೭-೨ | ಇತಿ || ಯಃ ಕಕುಭ ಇತ್ಯೇತತ್ಪ್ರಭೃತಿಕೋ ವಾ ನಾಭಾಕತ್ವಚಃ | ಸೂತ್ರಿತಂ ಚ | ಯಃ ಕಕುಭೋ ನಿಧಾರಯ ಇತಿ ವಾ | ಅ. ೭-೨ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಅಸ್ಮಾ ಊ ಷು ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಅಸ್ಮಾ ಊ ಷು ದಶ ನಾರುಣಂ ತು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ನಾಭಾಕನು ಋಷಿಯು; ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೂ ಮುಂದಿನ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೂ ವರುಣನು ದೇವತೆಯು; ಮಹಾಪಾಂಕ್ತೆಂಬದನ್ನು. ವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು. ಯಾಗದ ಜಾತುವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರಾವರುಣನೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪಠಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದನಂತರ ಸ ಪ್ಲಸಃ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಈ ಸೂಕ್ತದ ೩-೫ ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನಾಭಾಕತ್ವಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಸ ಪ್ಲಸಃ ಪರಿ ಷಸ್ವಜ ಇತಿ ಮೈತ್ರಾವರುಣಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅಥವಾ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಃ ಕಕುಭಃ ಎಂಬ ತೃಚವನ್ನಾದರೂ* (೪-೬ ಋಕ್ಕುಗಳು) ನಾಭಾಕತ್ವಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಯಃ ಕಕುಭೋ ನಿಧಾರಯ ಇತಿ ವಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೪೧

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೪೧ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೨೬, ೨೭ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೦ ||

|| ಋಷಿಃ—ನಾಭಾಕಃ ಕಾಣ್ಯಃ ||

|| ದೇವತಾ—ವರುಣಃ ||

|| ಭಂದಃ—ಮಹಾಪಾಂಕ್ತಿಃ ||

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ಅಸ್ಮಾ ಉಾ ಷು ಪ್ರಭೂತಯೇ ವರುಣಾಯ ಮರುದ್ಭ್ಯೋರ್ಚಾ ವಿದು-
 ಸ್ವರೇಭ್ಯಃ |
 ಯೋ ಧೀತಾ ಮಾನುಷಾಣಾಂ ಪಶ್ವೋ ಗಾ ಇವ ರಕ್ಷತಿ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ
 ಸಮೇ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಮೈ | ಉಂ ಇತಿ | ಸು | ಪ್ರಭೂತಯೇ | ವರುಣಾಯ | ಮರುತ್‌ಭ್ಯಃ | ಅರ್ಚಾ | ವಿದುಃ | ತರೇಭ್ಯಃ |
 ಯಃ | ಧೀತಾ | ಮಾನುಷಾಣಾಂ | ಪಶ್ವಃ | ಗಾಃ | ಇವ | ರಕ್ಷತಿ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸ್ತೋತಃ ಸು ಪ್ರಭೂತಯೇ ಪ್ರಕೃಷ್ಟಧನಾಯಾಸ್ಮೈ ವರುಣಾಯ ವಿದುಸ್ವರೇಭ್ಯೋ
 ವಿದ್ವತ್ತರೇಭ್ಯೋ ಮರುದ್ಭ್ಯಶ್ಚಾರ್ಚಾ ಸ್ತುತಿ | ಯೋ ವರುಣೋ ಧೀತಾ ಕರ್ಮಣಾ ಮಾನುಷಾಣಾಂ
 ಮಾನುಷಾಣಾಂ ಪಶ್ವಃ ಪಶೂನ್ ಗಾ ಇವ ರಕ್ಷತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನೇ) ಯಃ—ಯಾವ ವರುಣನು | ಧೀತಾ—ತನ್ನ ಕರ್ಮದಿಂದ | ಮಾನುಷಾಣಾಂ—
 ಮಾನವರ | ಪಶ್ವಃ—ಪಶುಗಳನ್ನು | ಗಾ ಇವ—ಗೋಪಾಲಕನು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಂತೆ | ರಕ್ಷತಿ—
 ರಕ್ಷಿಸುವನೋ ಅಂತಹವನೂ | ಸು ಪ್ರಭೂತಯೇ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅಸ್ಮೈ
 ವರುಣಾಯ—ಈ ವರುಣನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿಯೂ | ವಿದುಸ್ವರೇಭ್ಯಃ—ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ | ಮರುದ್ಭ್ಯಃ—
 ಮರುತ್ತುಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿಯೂ | ಅರ್ಚಾ—ಸ್ತುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸು | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—
 ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನೇ, ಯಾವ ವರುಣನು ತನ್ನ ಕರ್ಮದಿಂದ ಮಾನವರ ಪಶುಗಳನ್ನು ಗೋಪಾಲಕನು
 ಗೋವುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಂತೆ ರಕ್ಷಿಸುವನೋ ಅಂತಹವನೂ ಮತ್ತು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ
 ಈ ವರುಣನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿಯೂ, ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಮರುತ್ತುಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿಯೂ ಸ್ತುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸು. ನಮ್ಮ
 ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Offer praise to that opulent Varuna, and to the most sage Maruts ;
(Varuna) who protects men by his acts, as (the herdsman guards) the cattle:
may all out enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಮೂ ಷು ಸಮನಾ ಗಿರಾ ಪಿತ್ಯಾಣಾಂ ಚ ಮನ್ಮಭಿಃ |
ನಾಭಾಕಸ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಭಿರ್ಯ ಸಿಂಧೂನಾಮುಪೋದಯೇ ಸಪ್ತಸ್ತಸಾ ಸ
ಮಧ್ಯಮೋ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ಉಂ ಇತಿ | ಸು | ಸಮನಾ | ಗಿರಾ | ಪಿತ್ಯಾಣಾಂ | ಚ | ಮನ್ಮಭಿಃ |
ನಾಭಾಕಸ್ಯ | ಪ್ರಶಸ್ತಿಭಿಃ | ಯಃ | ಸಿಂಧೂನಾಂ | ಉಪ | ಉತ್ಪಾದಯೇ | ಸಪ್ತಸ್ತಸಾ | ಸಃ |
ಮಧ್ಯಮಃ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತಮು ತಮೇವ ವರುಣಂ ಸಮನಾ ಸಮಾನಯಾ ಗಿರಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಸ್ತುಭಿಷ್ವಾಮಿ | ಪಿತ್ಯಾಣಾಂ
ಮನ್ಮಭಿಃ ಸ್ತೋನೈಶ್ಚಾಭಿಷ್ವಾಮಿ | ನಾಭಾಕಸ್ಯರ್ಷೇಃ ಪ್ರಶಸ್ತಿಭಿಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಶ್ಚಾಭಿಷ್ವಾಮಿ | ಸಿಂಧೂನಾಂ
ಸ್ಯಂದಮಾನಾನಾಂ ನದೀನಾಮುಪ ಸಮೀಪ ಯ ಉದಯೇ ಉದ್ಗಚ್ಛತಿ ಯಶ್ಚ ಸಪ್ತಸ್ತಸಾ ಸ ಮಧ್ಯಮ
ಇತಿ ವಾಗ್ವಿನಿರುಚ್ಯತೇ | ಅನ್ಯಕೇ ದುರ್ಧಿಯಃ ಶತ್ರುವಃ ಸಮೇ ಸರ್ವೇ ನಭಂತಾಂ | ಮಾ ಭೂವನ್ ||
ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ತುಃ | ತಂ ಸ್ತುಭಿಷ್ವಾಮಿ ಸಮಾನಯಾ ಗಿರಾ ಗೀತ್ಯಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಪಿತ್ಯಾಣಾಂ ಚ ಮನಸೀಯೈಃ
ಸ್ತೋನೈರ್ನಾಭಾಕಸ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಭಿಃ | ಋಷಿರ್ನಾಭಾಕೋ ಬಭೂವ | ಯಃ ಸ್ಯಂದಮಾನಾನಾಮಾಸಾ-
ಮಸಾಮುಪೋದಯೇ ಸಪ್ತಸ್ತಸಾರವೇನಮಾಹ ವಾಗ್ವಿಃ ಸ ಮಧ್ಯಮ ಇತಿ ನಿರುಚ್ಯತೇತ್ಯಶ್ಚ ಏವ
ಭವತಿ | ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ ಮಾ ಭೂವನ್ನನ್ಯಕೇ ಸರ್ವೇ ಯೇ ನೋ ದ್ವಿಷಂತಿ ದುರ್ಧಿಯಃ
ಪಾಸಧಿಯಃ ಪಾಸಸಂಕಲ್ಪಾಃ | ನಿ. ೧೦-೫ | ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತಮು—ಅ ವರುಣನನ್ನೇ | ಸಮನಾ—ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ | ಗಿರಾ—ಸ್ತುತಿಯಿಂದ | ಸು—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ |
ಪಿತ್ಯಾಣಾಂ—ಪಿತೃಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ | ಮನ್ಮಭಿಃ ಚ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ನಾಭಾಕಸ್ಯ—

ನಾಭಕನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ | ಪ್ರಶಸ್ತಿಭಿಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ಸಿಂಧೂನಾಂ—
ಪ್ರವಹಿಸುವ ನದಿಗಳ | ಉಪ—ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ | ಯಃ—ಯಾರು | ಉದಯೇ—ಉದಯಿಸುವನೋ |
ಸಪ್ತಸ್ತಸಾ—ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಸಹೋದರಿಯರುಳ್ಳ | ಸಃ—ಅವನೇ | ಮಧ್ಯಮಃ—ಮಧ್ಯಲೋಕದವನೆಂದು
ವರ್ಣಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ | ನಭಂತಾಂ—
ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಮಾನವಾದ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಆ ವರುಣನನ್ನೇ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪಿತೃಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ
ನಾಭಕನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರವಹಿಸುವ ನದಿಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಯಾರು
ಉದಯಿಸುವನೋ, ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಸಹೋದರಿಯರುಳ್ಳ ಅವನೇ ಮಧ್ಯಮಲೋಕದವನೆಂದು ವರ್ಣಿತನಾಗಿ
ದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

(I praise) with a like praise, with the praises of (my progenitors,
with the eulogies of Nabhaka, that Varuna who rises up in the vicinity of
the rivers, and in the midst (of them) has seven sisters: may all our
enemies perish.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಈ ಋಕ್ತಿಗೆ ಯಾಸ್ವರು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ—

ತಂ ಸ್ತುಭಿಷ್ವಾಮಿ ಸಮಾನಯಾ ಗಿರಾ ಗೀತ್ಯಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಪಿತೃಣಾಂ ಚ ಮನನೀಯೈಃ
ಸ್ತೋಮೈರ್ನಾಭಾಕಸ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಭಿಃ | ಋಷಿರ್ನಾಭಾಕೋ ಬಭೂವ ಯಃ ಸ್ಯಂದಮಾನಾನಾ—
ವಾಸಾಮಪಾಮುಪ್ರೋದಯೇ ಸಪ್ತಸ್ತಸಾರಮೇನಮಾಹ ವಾಗ್ಭಿಃ ಸ ಮಧ್ಯಮ ಇತಿ
ನಿರುಚ್ಯತೇಽಭೈಷ ಏವ ಭವತಿ | ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ ಮಾ ಭೂವನ್ಯಕೇ ಸರ್ವೇ ಯೇ
ನೋ ದ್ವಿಷಂತಿ ದುರ್ಧಿಯಃ ಪಾಪಧಿಯಃ ಪಾಪಸಂಕಲ್ಪಾಃ ||

(ನಿ. ೧೦-೫)

ಈ ವರುಣದೇವನನ್ನು ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ಗಾನಾರ್ಹವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ
ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ, ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಹಿರಿಯರು ಯಾವ ರೀತಿ ವರುಣನನ್ನು
ಸ್ತುತಿಸಿದರೋ ಅಂತಹ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೇ, ಆ ಪಿತೃಗಳ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಮನಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.
ಮತ್ತು ನಾಭಕನೆಂಬ |ನನ್ನ ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಪಣಕವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾಭಕನೆಂಬುವನು
ಒಬ್ಬ ಮಂತ್ರದ್ರಷ್ಟೃವಾದ ಋಷಿಯು. ಆ ಋಷಿಯು, ನದಿಗಳಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಉದಕಗಳಿಗೆ ಉದ್ಗಮಸ್ಥಾನವಾದ
ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಏಳುಮಂದಿ ಭಗಿನಿಯರೊಡಗೂಡಿದ ವರುಣನನ್ನು ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ವರುಣನು

ಮಧ್ಯಮಸ್ಥಾನ (ಅಂತರಿಕ್ಷ) ದೇವತೆಯು. ಏಳು ಮಂದಿ ಭಗಿನಿಯರೆಂದರೆ ಏಳು ಮುಖ್ಯವಾದ ಗಂಗಾದಿ ನದಿಗಳು ಅಥವಾ ಸಪ್ತಾಶ್ವಗಳು. ವರುಣನೆಂದರೆ ಸೂರ್ಯನೆಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗುವುದರಿಂದ ಸೂರ್ಯನ ಏಳು ಕುದುರೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತವಾಗಿರಬಹುದು. ಅವುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ವರುಣನು ಎಂಬ ಅರ್ಥವು ಭಾಸವಾಗುವುದು. ಈ ಮಕ್ಕನ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ ಎಂಬ ಕೊನೆಯ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾಪಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎಂದರೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಕೆಟ್ಟಕೆಲಸದಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುವ, ಮತ್ತು ನಮ್ಮನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವ ದುಷ್ಟರು ಎಂದರೆ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ ಎಂದರ್ಥವು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಃ ಕ್ಷಪಃ ಪರಿ ಷಸ್ವಜೇ ನ್ಯ ಸೋ ಮಾಯಯಾ ದಧೇ ಸ ವಿಶ್ವಂ ಪರಿ
ದರ್ಶತಃ |

ತಸ್ಯ ವೇನೀರನು ವ್ರತಮುಷಸ್ತಿಸೋ ಅವಯನ್ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ
ಸಮೇ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ಕ್ಷಪಃ | ಪರಿ | ಸಸ್ವಜೇ | ನಿ | ಉಸ್ರಃ | ಮಾಯಯಾ | ದಧೇ | ಸಃ | ವಿಶ್ವಂ | ಪರಿ | ದರ್ಶತಃ |
ತಸ್ಯ | ವೇನೀಃ | ಅನು | ವ್ರತಂ | ಉಷಃ | ತಿಸ್ರಃ | ಅವರ್ಧಯನ್ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸ ವರುಣಃ ಕ್ಷಪೋ ರಾತ್ರೀಃ ಪರಿ ಷಸ್ವಜೇ | ಪರಿಷ್ವಜತೇ | ಅಸಿ ಚ ದರ್ಶತೋ ದರ್ಶನೀಯಃ
ಸ ವರುಣ ಉಸ್ರ ಉತ್ಸರಣಶೀಲಃ ಸನ್ ವಿಶ್ವಂ ಮಾಯಯಾ ಕರ್ಮಣಾ ಪರಿ ಪರಿತೋ ನಿ ದಧೇ |
ನಿಧಧಾತಿ | ಕಿಂಚಿ ತಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯ ವ್ರತಂ ಕರ್ಮ ವೇನೀಃ ಕಾಮಯಮಾನಾಃ ಪ್ರಜಾಸ್ತಿಸ್ರ ಉಷಸ್ತಿಸ್ತು
ಪ್ರಾತರ್ಮಾರ್ಧ್ಯಂದಿನಂ ಸಾಯಂ ಚಾನ್ಯವರ್ಧಯನ್ | ಅನುವರ್ಧಯಂತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಃ—ಅದೇ ವರುಣನು | ಕ್ಷಪಃ—ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು | ಪರಿ ಷಸ್ವಜೇ—ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ |
ದರ್ಶತಃ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ | ಸಃ—ಅದೇ ವರುಣನು | ಉಸ್ರಃ—ವೇಗಗಾಮಿಯಾಗಿ | ಮಾಯಯಾ—
ತನ್ನ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಕರ್ಮದಿಂದ | ವಿಶ್ವಂ—ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನೂ | ಪರಿ—ಸುತ್ತಲೂ | ನಿ ದಧೇ—
ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ | ತಸ್ಯ—ಆ ವರುಣನ | ವ್ರತಂ—ಕರ್ಮವನ್ನು | ವೇನೀಃ—ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಪ್ರಜೆಗಳು | ತಿಸ್ರಃ
ಉಷಃ—ಮೂರು ಸವನಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಅನು ಅವರ್ಧಯನ್—ಪೂಜಾದಿಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ |
ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವರುಣನು ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಕರ್ಷಕವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ ಅದೇ ವರುಣನು ವೇಗ-
ಗಾಮಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಆಸಾಧಾರಣವಾದ ಕರ್ಮದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ಸುತ್ತಲೂ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆ ವರುಣನ
ಕರ್ಮವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಪ್ರಜೆಗಳು ಮೂರು ಸವನಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪೂಜಾದಿಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ
ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಲಿ.

English Translation.

He embraces the nights : of goodly aspect, and quick of movement
he encompasses the universe by his acts all who are desirous (of his favour)
diligently offer him worship at the three diurnal rites : may all our enemies
perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಃ ಕಕುಭೋ ನಿಧಾರಯಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮಧಿ ದರ್ಶತಃ |

ಸ ಮಾತಾ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಪದಂ ತದ್ವರುಣಸ್ಯ ಸಪ್ತಂ ಸ ಹಿ ಗೋಪಾ ಇವೇ-

ಯೋ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಕಕುಭಃ | ನಿಧಾರಯಃ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ | ಅಧಿ | ದರ್ಶತಃ |

ಸಃ | ಮಾತಾ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ | ಪದಂ | ತತ್ | ವರುಣಸ್ಯ | ಸಪ್ತಂ | ಸಃ | ಹಿ | ಗೋಪಾಃ ಇವ |

ಇಯೇಃ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ವರುಣಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮಧಿ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಉಪರಿ ದರ್ಶತೋ ದರ್ಶನೀಯಃ ಸನ್ ಕಕುಭೋ
ದಿಶೋ ನಿಧಾರಯಃ ನಿಧಾರಯತಿ ಸ ವರುಣೋ ಮಾತಾ ನಿರ್ಮಾತಾ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಪ್ರತ್ಯಂ ಪದಂ ಸ್ವರ್ಗಾ-
ಖ್ಯಂ ಸ್ಥಾನಂ ಸಪ್ತಮಸ್ಥಾಭಿಶ್ಚ ಸರ್ವಣೀಯಂ ತದ್ವರುಣಸ್ಯ ಸ್ವಕೃತಂ | ಅಪಿ ಚ ಸ ಹಿ ಸ ಏವೇರ್ಯ-
ಈಶ್ವರಃ ಸನ್ ಗೋಪಾ ಇವ ಗೋಪಾಲ ಇವ ಪಶೂನಾಮಸ್ಥಾಕಂ ರಕ್ಷಿತಾ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ವರುಣನು | ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಅಧಿ—ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು | ದರ್ಶತಃ—ಆಕರ್ಷಕ
ವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿ | ಕಕುಭಃ—ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ | ನಿಧಾರಯಃ—ಧರಿಸುವನೋ | ಸಃ—ಅದೇ

ವರುಣನು | ಮಾತಾ — ಜಗನ್ನಿರ್ಮಾಪಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಪುರಾತನವಾದುದೂ | ಸಪ್ತೈಂ—
ನಮಗೆ ಗಮ್ಯವಾದುದೂ ಆದ | ಪದಂ — ಯಾವ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥಾನವಿದೆಯೋ | ತತ್—ಅದೂ ಸಹ | ವರುಣಸ್ಯ—
ವರುಣನಿರ್ಮಿತವೇ ಆಗಿದೆ | ಸ ಹಿ — ಅದೇ ವರುಣನು | ಇರ್ಯಃ—ಈಶ್ವರನಾಗಿ | ಗೋಪಾ ಇವ—
ಗೋಪಾಲಕನು ಪಶುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ | ಅನ್ಯೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ |
ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ವರುಣನು ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಆಕರ್ಷಕವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ
ಭರಿಸುವನೋ ಅದೇ ವರುಣನು ಜಗನ್ನಿರ್ಮಾಪಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಪುರಾತನವಾದುದೂ, ನಮಗೆ ಗಮ್ಯವಾದುದೂ
ಆದ ಯಾವ ಸ್ಥಾನವಿದೆಯೋ ಅದೂ ಸಹ ವರುಣನಿರ್ಮಿತವೇ ಆಗಿದೆ. ಅದೇ ವರುಣನು ಈಶ್ವರನಾಗಿದ್ದು
ಗೋಪಾಲಕನು ಪಶುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

He, who visible above the earth sustains the point of the horizon, is
the measurer (of the universe); that is the ancient abode of Varuna, to
which we have access; he is our lord, like the keeper of cattle: may all
our enemies perish

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ಧರ್ತಾ ಭುವನಾನಾಂ ಯ ಉಸ್ರಾಣಾಮಪೀಚ್ಯಾ ವೇದ ನಾಮಾನಿ
ಗುಹ್ಯಾ |

ಸ ಕವಿಃ ಕಾವ್ಯಾ ಪುರು ರೂಪಂ ದ್ಯೌರಿವ ಪುಷ್ಯತಿ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಧರ್ತಾ | ಭುವನಾನಾಂ | ಯಃ | ಉಸ್ರಾಣಾಂ | ಅಪೀಚ್ಯಾ | ವೇದ | ನಾಮಾನಿ | ಗುಹ್ಯಾ |

ಸಃ | ಕವಿಃ | ಕಾವ್ಯಾ | ಪುರು | ರೂಪಂ | ದ್ಯೌರಿವ | ಪುಷ್ಯತಿ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ವರುಣೋ ಭುವನಾನಾಂ ಧರ್ತಾ ಧಾರಯಿತಾ ಯಶ್ಚೋಸ್ರಾಣಾಂ ದೇವಾಧಿಷ್ಠಾನಭೂ-
ತಾನಾಂ ರಶ್ಮೀನಾಮಪೀಚ್ಯಾಪೀಚ್ಯಾನ್ಯಂತರ್ಹಿತಾನಿ ಗುಹ್ಯಾ ಗುಹ್ಯಾನಿ ಗುಹ್ಯಾಯಾಂ ನಿಹಿತಾನಿ

ನಾಮಾನಿ ವೇದ ಜಾನಾತಿ ಸ ವರುಣಃ ಕವಿಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಸನ್ ಕಾವ್ಯಾ ಕಾವ್ಯಾನಿ ಕವಿಕರ್ಮಾಣಿ ಪುರು
ಬಹೂನಿ ರೂಪಂ ದ್ಯೌರಿವ ಪುಷ್ಯತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ವರುಣನು | ಭುವನಾನಾಂ—ಸಕಲ ಲೋಕಗಳಿಗೂ | ಧರ್ತಾ—ಧಾರಕನಾಗಿರು
ವನೋ | ಯಃ—ಯಾರು | ಉಸ್ರಾಣಾಂ—ದಿವ್ಯ ರಶ್ಮಿಗಳ | ಅಪೀಚ್ಯಾ—ಅಂತರ್ಹಿತವಾದವೂ |
ಗುಹ್ಯಾ—ರಹಸ್ಯವಾದವೂ ಆದ | ನಾಮಾನಿ—ಹೆಸರುಗಳನ್ನು | ವೇದ—ಅರಿಯುವನೋ | ಸಃ—ಅದೇ
ವರುಣನು | ಕವಿಃ—ಪ್ರಾಜ್ಞನಾಗಿದ್ದು | ಕಾವ್ಯಾ—ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾ |
ದ್ಯೌರಿವ—ಅಂತರಿಕ್ಷದಂತೆ | ಪುರು—ಬಹುವಿಧವಾದ | ರೂಪಂ—ರೂಪವನ್ನು | ಪುಷ್ಯತಿ—ಹೊಂದು
ತ್ತಾನೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವನ್ನು
ಹೊಂದಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ವರುಣನು ಸಕಲ ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಧಾರಕನಾಗಿರುವನೋ, ಯಾರು ದಿವ್ಯ ರಶ್ಮಿಗಳ ಅಂತರ್ಹಿತ
ವಾದವೂ ರಹಸ್ಯವಾದವೂ ಆದ ಸಕಲ ನಾಮಗಳನ್ನೂ ಅರಿತಿರುವನೋ ಅದೇ ವರುಣನು ಪ್ರಾಜ್ಞನಾಗಿದ್ದು
ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾ ಅಂತರಿಕ್ಷದಂತೆ ಬಹು ವಿಧವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.
ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಲಿ.

English Translation.

He who is the sustainer of the worlds, who knows the hidden and
secret names of the (solar) rays, he is the sage who cherishes the acts of
sages, as the heaven cherishes numerous forms: may all our enemies
perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮಿನ್ವಿಶ್ವಾನಿ ಕಾವ್ಯಾ ಚಕ್ರೇ ನಾಭಿರಿವ ತ್ರಿತಾ |

ತ್ರಿತಂ ಜೂತೀ ಸಪರ್ಯತ ವ್ರಜೇ ಗಾವೋ ನ ಸಂಯುಜೇ ಯುಜೇ

ಅಶ್ವಾ ಅಯುಕ್ಷತ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮಿನ್ | ವಿಶ್ವಾನಿ | ಕಾವ್ಯಾ | ಚಕ್ರೇ | ನಾಭಿರಿವ | ತ್ರಿತಾ |

ತ್ರಿತಂ | ಜೂತೀ | ಸಸರ್ಯತ | ವ್ರಜೇ | ಗಾವಃ | ನ | ಸಂಯುಜೇ | ಯುಜೇ | ಅಶ್ವಾನ್ | ಅಯುಕ್ಷತ |
ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಸ್ಮಿನ್ನರುಣೇ ವಿಶ್ವಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಕಾವ್ಯಾ ಕಾವ್ಯಾನಿ ಕವಿಕರ್ಮಾಣಿ ಚಕ್ರೇ ನಾಭಿರಿವ ಯಥಾ
ರಥಸ್ಯ ಚಕ್ರೇ ನಾಭಿಸ್ತಥಾ ಶ್ರಿತಾ ಶ್ರಿತಾನಿ ತಂ ತ್ರಿತಂ ತ್ರಿಸ್ಥಾನಂ ವರುಣಂ ಜೂತೀ ಜೂತ್ಯಾ ಪ್ಲಪ್ತಂ
ಸಸರ್ಯತ | ಹೇ ಮದೀಯಾ ಜನಾಃ ಪರಿಚರತ | ಕಿಮರ್ಥಮಿತ್ಯತ ಆಹ | ವ್ರಜೇ ಗೋಷ್ಠೇ ಗಾವೋ
ನ ಯಥಾ ಗಾಃ ಸಂಯುಜೇ ಸಂಯೋಗಾರ್ಥಂ ಸಹ ಸ್ಥಾಪಯಿತುಂ ಯುಜೇ ಯುಂಜಂತಿ ತಥಾಸ್ಮಾಕ್-
ಮಭಿಯೋಗಾಯಾಶ್ವಾನಯುಕ್ಷತ | ಸಸತ್ಯಾ ಯುಂಜಂತಿ | ಅತಸ್ತದ್ವಪದ್ರವಪರಿಹಾರಾಯ ವರುಣಂ
ಪರಿಚರತೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಚಕ್ರೇ—ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ | ನಾಭಿರಿವ—ಅರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಧ್ಯಭಾಗವಾದ ನಾಭಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವಂತೆ |
ಯಸ್ಮಿನ್—ಯಾವ ವರುಣನಲ್ಲಿ | ವಿಶ್ವಾನಿ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಕಾವ್ಯಾ—ಕವಿಕರ್ಮಗಳೂ | ಶ್ರಿತಾ—
ಆಶ್ರಯಿಸಿವೆಯೋ | ತ್ರಿತಂ—ಮೂರು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೂ ಆಶ್ರಮಿಸಿರುವ ಅದೇ ವರುಣನನ್ನು | ಜೂತೀ—
ಪ್ಲಪ್ತವಾಗಿ | ಸಸರ್ಯತ—ಪೂಜಿಸಿರಿ | ವ್ರಜೇ—ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ | ಗಾವೋ ನ—ಗೋವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಟ್ಟು
ಗೂಡಿರುವಂತೆ | ಸಂಯುಜೇ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರುವುದಕ್ಕಾಗಿ | ಯುಜೇ—ಕೂಡಿಹಾಕಿರುವರೋ ಹಾಗೆ | ಅಶ್ವಾನ್—
ಅಶ್ವಗಳನ್ನು | ಅಯುಕ್ಷತ—ಶತ್ರುಗಳು ಶೇಖರಿಸಿದ್ದಾರೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—
ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಅರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಧ್ಯಭಾಗದ ನಾಭಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವಂತೆ ಯಾವ ವರುಣನಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತವಾದ
ಕವಿಕರ್ಮಗಳೂ ಆಶ್ರಯಿಸಿವೆಯೋ, ಮೂರು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೂ ಆಶ್ರಮಿಸಿರುವ ಅದೇ ವರುಣನನ್ನು ಪ್ಲಪ್ತವಾಗಿ
ಪೂಜಿಸಿರಿ. ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿರುವಂತೆ ಒಂದುಗೂಡಿದ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಶತ್ರುಗಳು
ಶೇಖರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

In whom all pious acts are concentrated, like the nave in the
(centre of the) wheel, worship him quickly who abides in the three worlds;
as men assemble the cattle in their pasture, so do (our foes) collect their
horses (to assail us): may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯ ಆಸ್ವತ್ಥ ಆಶಯೇ ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನ್ಯೇಷಾಂ |

ಪರಿ ಧಾಮಾನಿ ಮರ್ಮಶದ್ವರುಣಸ್ಯ ಪುರೋ ಗಯೇ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ಅನು
ವ್ರತಂ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಆಸು | ಆತ್ಮಃ | ಆಶಯೇ | ವಿಶ್ವಾ | ಜಾತಾನಿ | ಏಷಾಂ |

ಪರಿ | ಧಾಮಾನಿ | ಮರ್ಮಶತ್ | ವರುಣಸ್ಯ | ಪುರಃ | ಗಯೇ | ವಿಶ್ವೇ | ದೇವಾಃ | ಅನು | ವ್ರತಂ |
ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

.....ತ್ವರಿವೃಶತೋ ವರುಣಸ್ಯ ಪುರೋ ಗಯೇ ರಥಸ್ಯ ಪುರಸ್ತದ್ಭವತಿ ತಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯ
ಪುರಸ್ತದ್ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇ ದೇವಾ ವ್ರತಂ ಕರ್ಮಾನುಗಚ್ಛಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಯಃ—ಯಾವ ವರುಣನು | ಆಸು—ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಆತ್ಮಃ—ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ |
ಏಷಾಂ—ಈ ಲೋಕಗಳ | ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನಿ—ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ | ಆ ಶಯೇ—ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದು-
ವಂತೆ ಮಾಡಿದನೋ (ಮತ್ತು) | ಧಾಮಾನಿ—ಸಕಲ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ | ಪರಿ—ಸುತ್ತಲೂ | ಮರ್ಮ-
ಶತ್—ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡುತ್ತಾ ಸುತ್ತುವನೋ | ವರುಣಸ್ಯ—ಅದೇ ವರುಣನ | ಪುರೋ ಗಯೇ—ರಥದ
ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ | ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ—ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ | ವ್ರತಂ—ಕರ್ಮವನ್ನು | ಅನು—ನಿರ್ವಹಿಸು-
ತ್ತಾರೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವನ್ನು
ಹೊಂದಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಯಾವ ವರುಣನು ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಈ ಲೋಕಗಳ ಸಕಲ ಭೂತಗಳನ್ನೂ
ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡಿದನೋ, ಮತ್ತು ಸಕಲ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಸುತ್ತಲೂ ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡುತ್ತಾ ಸುತ್ತುವನೋ
ಅದೇ ವರುಣನ ರಥದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಕರ್ಮವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ
ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಲಿ.

English Translation.

He who, passing amidst those (regions of the firmament), gives refuge to all their races, and all the deities precede the chariot of Varuna when manifesting his glories to perform his worship : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ಸಮುದ್ರೋ ಅಪೀಚ್ಯಸ್ತುರೋ ದ್ಯಾಮಿವ ರೋಹತಿ ನಿ ಯದಾಸು
ಯಜುರ್ಧಧೇ |

ಸ ಮಾಯಾ ಅರ್ಚಿನಾ ಪದಾಸ್ತೃಣಾನ್ನಾಕಮಾರುಹನ್ಮಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ
ಸಮೇ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ಸಮುದ್ರಃ | ಅಪೀಚ್ಯಃ | ತುರಃ | ದ್ಯಾಂ ಇವ | ರೋಹತಿ | ನಿ | ಯತ್ | ಅಸು | ಯಜುಃ |
ಧಧೇ |

ಸಃ | ಮಾಯಾಃ | ಅರ್ಚಿನಾ | ಪದಾ | ಅಸ್ತೃಣಾತ್ | ನಾಕಂ | ಆ | ಅರುಹತ್ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ |
ಸಮೇ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಸ್ಮಾದಾಪಃ ಸಮುದ್ರವಂತಿ ಸ ವರುಣಃ ಸಮುದ್ರೋಽಪೀಚ್ಯೋಽಂತರ್ಹಿತಸ್ತುರಃ
ಕ್ಷಿಪ್ರೋ ದ್ಯಾಮಿವ ಯಥಾದಿತ್ಯೋ ದ್ಯಾಂ ರೋಹತಿ ತಥಾ ನಾಕಂ ರೋಹತಿ | ಅಪಿ ಚ ಯದ್ಯೋ
ವರುಣ ಅಸು ದಿಕ್ಷು ಯಜುಃ ಪ್ರಜಾಭ್ಯೋ ದಾನಂ ನಿ ದಧೇ ನಿಧಧಾತಿ ಸ ವರುಣೋ ಮಾಯಾ
ಅಸುರಾಣಾಂ ಮಾಯಾ ಅರ್ಚಿನಾರ್ಚಿಷ್ಮತಾ ಪದಾ ಸ್ಥಾನೇನ | ತೇಜಸೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಸ್ತೃಣಾತ್ |
ಸಮಂತಾದ್ಧಿನಸ್ತಿ | ನಾಕಂ ಸ್ವರ್ಗಮಾರುಹತ್ | ಅರೋಹತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಸಃ—ಅವೇ ವರುಣನು | ಅಪೀಚ್ಯಃ—ಅಂತರ್ಹಿತನಾದ | ಸಮುದ್ರಃ—ಸಮುದ್ರರೂಪನಾಗಿದ್ದಾನೆ |
ತುರಃ—ಕ್ಷಿಪ್ರಗಾಮಿಯಾದ ಅದಿತ್ಯನು | ದ್ಯಾಂ ಇವ—ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನು ಹತ್ತುವಂತೆ | ರೋಹತಿ—ವರುಣನೂ
ದ್ಯೌರೋಹಕವನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತಾನೆ | ಯತ್—ಯಾವ ವರುಣನು | ಅಸು—ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ |

ಯಜುಃ—ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮವನ್ನು | ನಿ ದಧೇ—ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನೋ | ಸಃ—ಅದೇ ವರುಣನು | ಮಾಯಾಃ—
ಅಸುರರ ವಂಚಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಅರ್ಚಿನಾ—ತನ್ನ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ | ಪದಾ—ಸ್ಥಾನದಿಂದಲೇ |
ಅ ಸ್ವೃಣಾತ್—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ | ನಾಕಂ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಅರುಹತ್—ಹತ್ತುತ್ತಾನೆ |
ಅನ್ಯಕೇ ಸಮೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಅದೇ ವರುಣನು ಅಂತರ್ಹಿತವಾದ ಸಮುದ್ರರೂಪನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕ್ಷಿಪ್ರಗಾಮಿಯಾದ ಆದಿತ್ಯನು
ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನು ಹತ್ತುವಂತೆ ವರುಣನೂ ದ್ಯುಲೋಕವನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತಾನೆ. ಯಾವ ವರುಣನು ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನೋ ಅದೇ ವರುಣನು ಅಸುರರ ವಂಚಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ
ಸ್ಥಾನದಿಂದಲೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ ಹತ್ತುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ
ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

He is the hidden ocean ; swift he mounts (the heaven) as (the sun)
the sky ; when he has placed the sacrifice in those (regions of the firmament) he demolishes with his brilliant radiance the devices (of the Asuras) ;
he ascends to heaven : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಯ ಶ್ವೇತಾ ವಿಚಕ್ಷಣಾ ತಿಸ್ರೋ ಭೂಮಿರಧಿಕ್ಷಿತಃ |

ತ್ರಿರುತ್ತರಾಣಿ ಪಪ್ರತುರ್ವರುಣಸ್ಯ ಧ್ರುವಂ ಸದಃ ಸ ಸಪ್ತಾನಾಮಿರಜ್ಯತಿ

ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಯ | ಶ್ವೇತಾ | ವಿಚಕ್ಷಣಾ | ತಿಸ್ರಃ | ಭೂಮಿಃ | ಅಧಿಕ್ಷಿತಃ |

ತ್ರಿಃ | ಉತ್ತರಾಣಿ | ಪಪ್ರತುಃ | ವರುಣಸ್ಯ | ಧ್ರುವಂ | ಸದಃ | ಸಃ | ಸಪ್ತಾನಾಂ | ಇರಜ್ಯತಿ |

ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯಾಧಿಕ್ಷಿತೋಂತರಿಕ್ಷೇಽಧಿ ವಸತಃ ಶ್ವೇತಾ ಶ್ವೇತಾನಿ ವಿಚಕ್ಷಣಾ ತೇಜಾಂಸಿ
ತಿಸ್ರೋ ಭೂಮಿಸ್ತ್ರಿರುತ್ತರಾಣಿ ತಿಸ್ರಣಾಮಧಿಸ್ಥಿತಾನಿ ಭುವನಾನಿ ಪಪ್ರತುಃ ಪ್ರಥಯಂತಿ | ತಥಾ ಚ

ಮಂತ್ರವರ್ಣಃ | ಅಸ್ರೋ ಭೂಮಿಾರ್ಥಾರಯನ್ ತ್ರೀರುತ ದ್ಯೂನ್ | ಋ. ೨-೨೭-೮ | ಇತಿ | ತಸ್ಯ
ವರುಣಸ್ಯ ಸದಃ ಸ್ಥಾನಂ ಧ್ರುವಮಚಲಮಿತಿ | ಕಿಂಚಿ ಸ ವರುಣಃ ಸಸ್ತಾನಾಂ ಸಿಂಧೂನಾಮಿರಜ್ಯತಿ |
ಈಶ್ವರೋ ಭವತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಧಿಕ್ಷಿತಃ—ಅಂತರಿಕ್ಷವಾಸಿಯಾದ | ಯಸ್ಯ—ಯಾವ ವರುಣನ | ಶ್ವೇತಾ—ಶ್ವೇತವರ್ಣವುಳ್ಳ |
ವಿಚಕ್ಷಣಾ—ತೇಜಸ್ಸುಗಳು | ತಿಸ್ರಃ ಭೂಮಿಾಃ—ಮೂರು ಅಧೋಲೋಕಗಳನ್ನೂ | ತ್ರಿಃ ಉತ್ತರಾಣಿ—
ಮೂರು ಉರ್ಧ್ವಲೋಕಗಳನ್ನೂ | ಪಶ್ಚತುಃ—ವ್ಯಾಪಿಸಿವೆಯೋ | ವರುಣಸ್ಯ—ಅದೇ ವರುಣನ | ಸದಃ—
ಸ್ಥಾನವು | ಧ್ರುವಂ—ಅಚಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ | ಸಃ—ಅದೇ ವರುಣನು | ಸಸ್ತಾನಾಂ—ಸಪ್ತಸಿಂಧುಗಳಿಗೂ |
ಇರಜ್ಯತಿ—ಈಶ್ವರನಾಗಿದ್ದಾನೆ | ಅನ್ಯಕೇ ಸಮೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಂತರಿಕ್ಷವಾಸಿಯಾದ ಯಾವ ವರುಣನ ಶ್ವೇತವರ್ಣವುಳ್ಳ ತೇಜಸ್ಸುಗಳು ಮೂರು ಅಧೋಲೋಕಗಳನ್ನೂ,
ಮೂರು ಉರ್ಧ್ವಲೋಕಗಳನ್ನೂ, ವ್ಯಾಪಿಸಿವೆಯೋ ಅದೇ ವರುಣನ ಸ್ಥಾನವು ಅಚಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ವರುಣನು
ಸಪ್ತಸಿಂಧುಗಳಿಗೂ ಈಶ್ವರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Of whom, present in the three worlds, the brilliant rays pervade the
three realms beyond, the eternal dwelling of Varuna, he is a lord of the
seven (rivers) : may all our enemies perish.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಯಃ ಶ್ವೇತಾ ಅಧಿನಿರ್ವಿಜಶ್ಚಕ್ರೇ ಕೃಷ್ಣಾ ಅನು ವ್ರತಾ |

ಸ ಧಾಮ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಮಮೇ ಯಃ ಸ್ತಂಭೇನ ವಿ ರೋದಸೀ ಅಜೋ ನ

ದ್ಯಾಮಧಾರಯನ್ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಶ್ವೇತಾನ್ | ಅಧಿನಿರ್ವಿಜಃ | ಚಕ್ರೇ | ಕೃಷ್ಣಾನ್ | ಅನು | ವ್ರತಾ |

ಸಃ | ಧಾಮ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ | ಮಮೇ | ಯಃ | ಸ್ತಂಭೇನ | ವಿ | ರೋದಸೀ ಇತಿ | ಅಜಃ | ನ | ದ್ಯಾಂ |

ಅಧಾರಯತ್ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾರಾಂಶಃ ||

ಯೋ ವರುಣೋ ನಿರ್ಣೀಜ ಆತ್ಮೀಯಾನ್ರಶ್ಮೀನ್ನಿವಾ ಶ್ವೇತಾನಧಿ ಚಕ್ರೇ ಅಧಿಕರೋತಿ ತಥಾ
ರಾಶ್ರೌ ಕೃಷ್ಣಾಂಶ್ಚಕ್ರೇ ಸ ವರುಣೋನು ವ್ರತಾ ಕರ್ಮಾಣಿ ಲಕ್ಷೀಕೃತ್ಯೋಭಯವಿಧಕರ್ಮಾನುಗುಣಂ
ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಧಾಮಾಂತರಿಕ್ಷಂ ದಿವಂ ನಾ ಮಮೇ | ನಿರ್ಮಮೇ | ಅಪಿ ಚ ಯಃ ಸ್ಥಂಭೇನಾಂತರಿಕ್ಷೇ-
ಷಾಜೋ ವ ಯಥಾದಿತೋ ದ್ಯಾಂ ಧಾರಯತಿ ತಥಾ ರೋದಸೀ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾವಧಾರಯತ್
ವಿಧಾರಯತಿ ಸ ವರುಣ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ವರುಣನು | ಅಧಿನಿರ್ಣೀಜಃ—ತನ್ನ ರಶ್ಮಿಗಳನ್ನು | ಶ್ವೇತಾನ್—ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಶ್ವೇತ
ವರ್ಣವುಳ್ಳವನ್ನಾಗಿ | ಚಕ್ರೇ—ಅವಿಷ್ಕರಿಸುತ್ತಲೂ | ಕೃಷ್ಣಾನ್—ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣವುಳ್ಳವನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡುತ್ತಲೂ ಇರುವನೋ (ಮತ್ತು) | ಅಜಃ—ಅದಿತ್ಯನು | ದ್ಯಾಂ ನ—ದ್ಯುಲೋಕವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವಂತೆ |
ಯಃ—ಯಾರು | ಸ್ಥಂಭೇನ—ಅಂತರಿಕ್ಷರೂಪವಾದ ಸ್ತಂಭದಿಂದ | ರೋದಸೀ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ |
ವ್ಯಧಾರಯತ್—ಧರಿಸಿರುವನೋ | ಸಃ—ಅದೇ ವರುಣನು | ಅನು ವ್ರತಾ—ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ |
ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಧಾಮ—ಅಂತರಿಕ್ಷರೂಪವಾದ ತನ್ನ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನು | ಮಮೇ—ನಿರ್ಮಿಸಿದನು | ಅನ್ಯಕೇ
ಸಮೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ವರುಣನು ತನ್ನ ರಶ್ಮಿಗಳನ್ನು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಶ್ವೇತವರ್ಣವುಳ್ಳವನ್ನಾಗಿ ಅವಿಷ್ಕರಿಸುತ್ತಲೂ, ರಾತ್ರಿ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣವುಳ್ಳವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಲೂ, ಇರುವನೋ ಮತ್ತು ಅದಿತ್ಯನು ದ್ಯುಲೋಕವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವಂತೆ
ಯಾರು ಅಂತರಿಕ್ಷರೂಪವಾದ ಸ್ತಂಭದಿಂದ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ಧರಿಸಿರುವನೋ ಅದೇ ವರುಣನು ತನ್ನ
ಕರ್ಮಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಅಂತರಿಕ್ಷರೂಪವಾದ ತನ್ನ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ
ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

He who in his successive functions emits his bright rays or turns them
dark, first made his residence (in the firmament), and, as the unborn sun
the sky, supports with the pillar (of the firmament) both heaven and earth ;
may all our enemies perish.

ನಲವತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಸ್ತಭ್ಯಾದಿತಿ ಷಡ್ಯಚಂ ದ್ವಾದಶಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅರ್ಚನಾನಾ ಋಷಿಃ ಕಾಣೋ ನಾಭಾಕೋ ನಾ
ಯುಷಿಃ | ಉತ್ತರೇ ತ್ವರ್ಚನಾನಾಃ | ಅದ್ಯಸ್ತೌಚಸ್ತೌಷ್ಪಭೋ ವರುಣದೇವತೋ ದ್ವಿತೀಯಸ್ತೌಚಃ
ಅನುಷ್ಪುಭೋಽಸ್ತಿದೇವತಾಕಃ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ಅಸ್ತಭ್ಯಾತ್ ಪಳರ್ಚನಾನಾ ವಾ ತ್ರೈಷ್ವಭ-
ಮಂತ್ಯಂ ನಾ ತೈಚಮಾಶ್ವಿನಮಾನುಷ್ವಭಮಪಶ್ಯದಿತಿ || ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ || ವಾರುಣೇ
ಶಶೌ ಹವಿಷೋ ಯಾಜ್ಞಾಸ್ತಭ್ಯಾದಿತಿ | ಸೂತ್ರಿತಂ ಚ | ಅಸ್ತಭ್ಯಾದ್ಯಾಮಸುರೋ ವಿಶ್ವವೇದಾ
ಇತ್ಯೈಕಾದಶಿನಾಃ | ಅ. ೩-೭ | ಇತಿ || ಅಗ್ನಿಷೋಮಪ್ರಣಯನೇಽಪ್ಯೇಷೋತ್ತರಾ ಪರಿಧಾನೀಯಾ |
ತಥಾ ಸೂತ್ರಿತಂ | ಅಸ್ತಭ್ಯಾದ್ಯಾಮಸುರೋ ವಿಶ್ವವೇದಾ ಇತಿ ಪರಿದಧ್ಯಾದುತ್ತರಯಾ ನಾ | ಅ. ೪-೧೦ |
ಇತಿ || ಏವಾ ವಂದಸ್ತೈತ್ಯೇಷಾ ವಾರುಣೇ ಶಶೌ ಹವಿಷೋಽನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂತ್ರಿತಂ ಚ | ಏವಾ
ವಂದಸ್ತ ವರುಣಂ ಬೃಹಂತಂ ತತ್ತಾ ಯಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಂದಮಾನ ಇತಿ ದ್ವೇ | ಅ. ೩-೭ | ಸೋಮ-
ಪ್ರವಹಣ ಇಮಾಂ ಧಿಯಮಿತ್ಯೇಷಾ ಪರಿಧಾನೀಯಾ | ಸೂತ್ರಿತಂ ಚ | ಇಮಾಂ ಧಿಯಂ ಶಿಕ್ಷಮಾಣಸ್ಯ
ದೇವೇತಿ ನಿಹಿತೇ ಪರಿದಧ್ಯಾತ್ | ಅ. ೪-೪ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಅಸ್ತಭ್ಯಾತ್ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಎದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ಆರು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಅರ್ಚನಾನಾ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು ಅಥವಾ ಕಣ್ವಗೋತ್ರಜನಾದ
ನಾಭಾಕನೆಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಅಥವಾ ಮೊದಲಿನ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ನಾಭಾಕಃ ಕಾಣ್ವನೂ, ಕೊನೆಯ
ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ನಾಭಾಕಃ ಕಾಣ್ವ ಅರ್ಚನಾನಾ ವಾ ಋಷಿಯು ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಸೂಕ್ತದ
ಮೊದಲ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ವರುಣನು ದೇವತೆಯು; ತ್ರಿಷ್ವಪ್‌ಛಂದಸ್ಸು; ಕೊನೆಯ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ
ಅಶ್ವಿನಿದೇವತೆಗಳು ದೇವತೆಯು; ಅನುಷ್ಪುಪ್‌ಛಂದಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಅಸ್ತಭ್ಯಾತ್ ಪಳರ್ಚನಾನಾ
ವಾ ತ್ರೈಷ್ವಭಮಂತ್ಯಂ ನಾ ತೈಚಮಾಶ್ವಿನಮಾನುಷ್ವಭಮಪಶ್ಯತ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಸೂಕ್ತ
ವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು. ವರುಣದೇವತೆಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಪಶುಹೋಮದಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೋಮ
ಮಾಡುವಾಗ ಅಸ್ತಭ್ಯಾತ್ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಯಾಜ್ಞಾಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು
ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅಸ್ತಭ್ಯಾದ್ಯಾಮಸುರೋ ವಿಶ್ವವೇದಾ ಇತ್ಯೈಕಾದಶಿನಾಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ
(ಅ. ೩-೭) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅಗ್ನಿಷೋಮಪ್ರಣಯನವೆಂಬ ಯಜ್ಞಾಂಗಕರ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಋಕ್ಕನ್ನು
ಅಥವಾ ಮುಂದಿನ ಋಕ್ಕನ್ನು ಪರಿಧಾನೀಯಾ ಎಂದರೆ ಕೊನೆಯ ಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನ
ಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅಸ್ತಭ್ಯಾದ್ಯಾಮಸುರೋ ವಿಶ್ವವೇದಾ ಇತಿ ಪರಿದಧ್ಯಾದುತ್ತರಯಾ ನಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ
(ಅ. ೪-೧೦) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ವರುಣದೇವತೆಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಪಶುಯಾಗದ ಹವಿಸ್ಸಿನ ಹೋಮದಲ್ಲಿ
ಏವಾ ವಂದಸ್ತ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಎರಡನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಅನುವಾಕ್ಯಾಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು
ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಏವಾ ವಂದಸ್ತ ವರುಣಂ ಬೃಹಂತಂ ತತ್ತಾ ಯಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಂದಮಾನಾ

ಇತಿ ಪ್ರೇ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೩-೭) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಸೋಮಪ್ರವಹಣವೆಂಬ ಯಜ್ಞಾಂಗಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಇಮಾಂ ಧಿಯಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೂರನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಕೊನೆಯ ಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಸೇವಿಸಿದುದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ—ಇಮಾಂ ಧಿಯಂ ಶಿಕ್ಷಮಾಣಸ್ಯ ದೇವೇತಿ ನಿಹಿತೇ ಪರಿಧ್ಯಾತ್ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೪-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೪೨

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೪೨ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೨೮ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಕಂಖ್ಯೆ—೬ ||

|| ಋಷಿ—೧-೬. ನಾಭಾಕಃ ಕಾಣ್ವ ಅರ್ಚನಾನಾ ವಾ | ಅಥವಾ ೧-೩. ನಾಭಾಕಃ ಕಾಣ್ವ |

೪-೬. ನಾಭಾಕಃ ಕಾಣ್ವ ಅರ್ಚನಾನಾ ವಾ ||

|| ದೇವತಾ—೧-೩. ವರುಣಃ | ೪-೬. ಆಶ್ವಿನೌ ||

|| ಛಂದಃ—೧-೩. ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ | ೪-೬. ಅನುಷ್ಟುಪ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ತಭ್ಯಾ ದ್ವ್ಯಾಮುಸುರೋ ವಿಶ್ವವೇದಾ ಅಮಿಮೀತ ವರಿಮಾಣಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ |

ಅಸೀದದ್ವಿಶ್ವಾ ಭುವನಾನಿ ಸಮ್ರಾಡ್ವಿಶ್ವೇತ್ತಾನಿ ವರುಣಸ್ಯ ವ್ರತಾನಿ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ತಭ್ಯಾತ್ | ದ್ಯಾಂ | ಅಸುರಃ | ವಿಶ್ವವೇದಾಃ | ಅಮಿಮೀತ | ವರಿಮಾಣಂ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ |

ಅ | ಅಸೀದತ್ | ವಿಶ್ವಾ | ಭುವನಾನಿ | ಸಮ್ರಾಟ್ | ವಿಶ್ವಾ | ಇತ್ | ತಾನಿ | ವರುಣಸ್ಯ | ವ್ರತಾನಿ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಶ್ವವೇದಾ ವಿಶ್ವಧನೋಽಸುರೋ ಬಲನಾಸ್ತರುಣೋ ದ್ಯಾಮಸ್ತಭ್ಯಾತ್ | ತಥಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಕ್ಕೆ ವರಿಮಾಣಂ ಪರಿಮಾಣಮಮಿಮೀತ | ಚಕ್ರೇ | ಏವಂ ನಿರ್ಮಿತಾನಿ ವಿಶ್ವಾ ಸರ್ವಾಣಿ ಭುವನಾನಿ ಸಮ್ರಾಡ್ಭಾಸೀದಚ್ಚ | ಅಧ್ಯತಿಷ್ಠಚ್ಚ | ವರುಣಸ್ಯ ತಾನ್ಯೇತಾನಿ ವ್ರತಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ವಿಶ್ವೇದ್ವಿಶ್ವಾನೈವ | ಅತೋ ವರ್ಣಯಿತುಮಶಕ್ಯಾನೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಿಶ್ವವೇದಾಃ—ಸಮಸ್ತ ಧನಕ್ಕೂ ಆಧಿಪತಿಯೂ | ಅಸುರಃ—ಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಆದ ವರುಣನು | ದ್ಯಾಂ—ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನು | ಅಸ್ತಭ್ಯಾತ್—ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾನೆ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ—ಪೃಥ್ವಿಯು | ವರಿಮಾಣಂ—ಪರಿಮಾಣವನ್ನು | ಅಮಿಮೀತ—ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ | ಸಮ್ರಾಟ್—ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ ವರುಣನು |

ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಭುವನಾನಿ—ಲೋಕಗಳನ್ನೂ | ಅಸೀದತೇ—ಅಕ್ರಮಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ |
ವಿಶ್ವೇತೇ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ತಾನಿ ವ್ರತಾನಿ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ | ವರುಣಸ್ಯ—ವರುಣನ
ಮಹಿಮೆಯೇ ಆಗಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಮಸ್ತ ಧನಕ್ಕೂ ಅಧಿಪತಿಯೂ, ಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಆದ ವರುಣನು ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾನೆ.
ಪೃಥ್ವಿಯ ಕುಮಾರನನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ ವರುಣನು ಸಮಸ್ತವಾದ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ
ಅಕ್ರಮಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮಗಳೂ ವರುಣನ ಮಹಿಮೆಯೇ ಆಗಿವೆ.

English Translation.

The possessor of all wealth, the powerful Varuna has fixed the
heaven ; he has meted the measure of the earth ; he presides as supreme
monarch over all worlds ; these all are the functions of Varuna.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏವಾ ವಂದಸ್ವ ವರುಣಂ ಬ್ರಹಂತಂ ನಮಸ್ಯಾ ಧೀರಮನ್ಯತಸ್ಯ ಗೋಪಾಂ |
ಸ ನಃ ಶರ್ಮ ತ್ರಿವರೂಢಂ ವಿ ಯಂಸತ್ಪಾತಂ ನೋ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ
ಉಪಸ್ಥೇ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏವ | ವಂದಸ್ವ | ವರುಣಂ | ಬ್ರಹಂತಂ | ನಮಸ್ಯ | ಧೀರಂ | ಅನ್ಯತಸ್ಯ | ಗೋಪಾಂ |
ಸಃ | ನಃ | ಶರ್ಮ | ತ್ರಿವರೂಢಂ | ವಿ | ಯಂಸತ್ | ಪಾತಂ | ನಃ | ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ | ಇತಿ |
ಉಪಸ್ಥೇ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸ್ತೋತೇ ಬ್ರಹಂತಂ ಮಹಾಂತಂ ವರುಣಮೇವೈವಂ ವಂದಸ್ವ | ಸ್ತುತಿ | ಅನ್ಯತಸ್ಯ
ಗೋಪಾಂ ಗೋಪಯಿತಾರಂ ಧೀರಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಂ ವರುಣಂ ನಮಸ್ಯ | ನಮಸ್ಕರು ಚ | ಸ ವರುಣೋ
ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ತ್ರಿವರೂಢಂ ತ್ರಿಸ್ಥಾನಂ ಶರ್ಮ ಗೃಹಂ ವಿ ಯಂಸತ್ | ಪ್ರಯಚ್ಛತು | ಉಪಸ್ಥೇ ಕಾಪಸ್ಯಾನೇ
ವರ್ತಮಾನಾನೋಽಸ್ಮಾನ್ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾ ಪಾತಂ | ರಕ್ಷತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರವೇ) ಬೃಹಂತಂ—ಮಹಾತ್ಮನಾದ | ವರುಣಂ ಏವ—ವರುಣನನ್ನೇ | ವಂದಸ್ವ—
ಸ್ತುತಿಸು | ಅವೃತಸ್ಯ—ಅವೃತಕ್ಕೆ | ಗೋಪಾಂ—ರಕ್ಷಕನಾದವನೂ | ಧೀರಂ—ಪ್ರಾಜ್ಞನೂ ಆದ
ವರುಣನನ್ನೇ | ನಮಸ್ಯ—ನಮಸ್ಕರಿಸು | ಸಃ—ಅದೇ ವರುಣನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ತ್ರಿವರೂಢಂ—
ಮೂರು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯುಳ್ಳ | ಶರ್ಮ—ಗೃಹವನ್ನು | ವಿ ಯಂಶತ್—ಒದಗಿಸಿ
ಕೊಡಲಿ | ಉಪಸ್ಥೇ—ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ—ದ್ಯಾವಾ
ಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡೂ | ಪಾತಂ—ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರವೇ, ಮಹಾತ್ಮನಾದ ವರುಣನನ್ನೇ ಸ್ತುತಿಸು. ಅವೃತಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಕನಾದವನೂ, ಪ್ರಾಜ್ಞನೂ
ಆದ ವರುಣನನ್ನೇ ನಮಸ್ಕರಿಸು. ಅದೇ ವರುಣನು ನಮಗ್ಗೊಮ್ಮೂರು ವಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯುಳ್ಳ ಗೃಹವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ
ಕೊಡಲಿ. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

English Translation.

Glorify then the mighty Varuna : reverence the wise guardian of
ambrosia ; may he bestow upon us a thrice sheltering habitation : may
heaven and earth preserve us abiding in their proximity

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಮಾಂ ಧಿಯಂ ಶಿಕ್ಷಮಾಣಸ್ಯ ದೇವ ಕ್ರತುಂ ದಕ್ಷಂ ವರುಣ ಸಂ ಶಿಶಾಧಿ |
ಯಯಾತಿ ವಿಶ್ವಾ ದುರಿತಾ ತರೇಮ ಸುತರ್ಮಾಣಮಧಿ ನಾವಂ ರುಹೇಮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಮಾಂ | ಧಿಯಂ | ಶಿಕ್ಷಮಾಣಸ್ಯ | ದೇವ | ಕ್ರತುಂ | ದಕ್ಷಂ | ವರುಣ | ಸಂ | ಶಿಶಾಧಿ |
ಯಯಾ | ಅತಿ | ವಿಶ್ವಾ | ದುರಿತಾ | ತರೇಮ | ಸುತರ್ಮಾಣಂ | ಅಧಿ | ನಾವಂ | ರುಹೇಮ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇವ ದ್ಯೋತಮಾನ ವರುಣ ಇಮಾಂ ಧಿಯಮಿದಂ ಕರ್ಮ ಶಿಕ್ಷಮಾಣಸ್ಯಾನುತಿಷ್ಠತೋ
ಮಮ ಕ್ರತುಂ ಪ್ರಜ್ಞಾನಂ ದಕ್ಷಂ ಚ ಸಂ ಶಿಶಾಧಿ | ತೀಕ್ಷ್ಣೀಕುರು | ಯಯಾ ನಾವಾ ಯಜ್ಞರೂಪಯಾ
ವಿಶ್ವಾ ಸರ್ವಾಣಿ ದುರಿತಾ ದುರಿತಾನ್ಯತಿ ತರೇಮ ತಾಂ ಸುತರ್ಮಾಣಂ ಸುಷು ತಾರಯಿತ್ರೀಂ ಯಜ್ಞ-
ರೂಪಾಂ ನಾವಮಧಿ ರುಹೇಮ | ವಯಮಾರುಹೇಮ | ದುಃಖಸಾಗರತರಣೇ ಹೇತುತ್ವಾದ್ಯಜ್ಞೋ
ನಾರಿತ್ಯತ್ರ ವ್ಯಪದಿತ್ಯತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ | ವರುಣ—ಎಲೈ ವರುಣನೇ | ಇಮಾಂ ಧಿಯಂ—ಈ ಕರ್ಮವನ್ನು | ಶಿಕ್ಷಮಾಣಸ್ಯ—ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ | ಕೃತುಂ—ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ | ದಪ್ತಂ—ಬಲವನ್ನೂ | ಸಂ ಶಿಶಾಧಿ—ಚೈತನ್ಯಯುಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು | ಯಯಾ—ಯಾವುದರಿಂದ | ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವೂ | ದುರಿತಾ—ದುಃಖಕಾರಕವೂ ಆದ ಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನೂ | ಅತಿ ತೇರೇಮ—ನಾವು ದಾಟಬಲ್ಲೆವೋ ಅಂತಹ | ಸುತರ್ಮಾಣಂ—ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ದಡವನ್ನು ಸೇರಿಸತಕ್ಕ | ನಾವಂ—ಯಜ್ಞರೂಪವಾದ ಈ ನೌಕೆಯನ್ನು | ಅಧಿ ರುಹೇಮ—ಹತ್ತುವಂತೆ (ನೆರವೇರಿಸುವಂತೆ) ಸಹಾಯಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಎಲೈ ವರುಣನೇ, ಈ ಯಜ್ಞಕರ್ಮವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ, ಬಲವನ್ನೂ ಚೈತನ್ಯಯುಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು. ಯಾವುದರಿಂದ ದುಃಖಕಾರಕವಾದ ಸಮಸ್ತ ಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನೂ ನಾವು ದಾಟಬಲ್ಲೆವೋ ಅಂತಹ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ದಡವನ್ನು ಸೇರಿಸತಕ್ಕ ಯಜ್ಞರೂಪವಾದ ಈ ನೌಕೆಯನ್ನು ಹತ್ತುವಂತೆ (ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ) ಸಹಾಯಮಾಡು.

English Translation.

Divine Varuna, animate the sacred acts of me engaging in this your worship : may we ascend the safebearing vessel by which we may cross over all difficulties.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನಾಂ ಗ್ರಾ¹ನಾಣೋ² ಅ³ಶ್ವಿನಾ⁴ ಧೀ⁵ಭಿ⁶ವಿ⁷ಪ್ರಾ⁸ ಅ⁹ಚು¹⁰ಚ್ಯ¹¹ವುಃ |
ನಾ¹²ಸ¹³ತ್ಯಾ¹⁴ ಸೋ¹⁵ಮು¹⁶ಪೀ¹⁷ತಯೇ¹⁸ ನ¹⁹ಭಂ²⁰ತಾಮ²¹ನ್ಯ²²ಕೇ²³ ಸ²⁴ಮೇ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಾಂ | ಗ್ರಾ¹ನಾಣಃ | ಅ²ಶ್ವಿನಾ | ಧೀ³ಭಿಃ | ವಿ⁴ಪ್ರಾಃ | ಅ⁵ಚು⁶ಚ್ಯ⁷ವುಃ |
ನಾ⁸ಸ⁹ತ್ಯಾ | ಸೋ¹⁰ಮು¹¹ಪೀ¹²ತಯೇ | ನ¹³ಭಂ¹⁴ತಾಂ | ಅ¹⁵ನ್ಯ¹⁶ಕೇ | ಸ¹⁷ಮೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ನಾಸತ್ಯಾ ಸತ್ಯಾ ಸತ್ಯಪ್ರಣೇತಾರಾ ವಾ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ಯಃ | ಸತ್ಯಾವೇವ ನಾಸತ್ಯಾವಿ-
ತ್ಯಾರ್ಥವಾಚಃ ಸತ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಣೇತಾರಾ | ನಿ. ೬-೧೩ | ಇತಿ | ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ನಾಂ ಯುನಾಂ ಸೋಮುಪೀ-
ತಯೇ ಸೋಮಸ್ಯ ಪಾನಾಯ ವಿಪ್ರಾಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಾ ಋತ್ವಿಜೋ ಗ್ರಾ¹ನಾಣಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಸಾಪ್ತಾಶ್ಚ
ಧೀಭಿಃ ಕರ್ಮಭಿಃ ಸ್ವಸ್ತವ್ಯಾಪಾರ್ಥಿರಚುಚ್ಯವುಃ | ಅಭಿಗಚ್ಛಂತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನಾಸತ್ಯಾ—ಸತ್ಯಪ್ರೇರಕರಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮ | ಸೋಮಪೀತಯೇ—ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ವಿಪ್ರಾಃ—ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಋಷಿಗಳು | ಗ್ರಾವಾಣಿಃ—ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳೂ | ಧೀಭಿಃ—ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನಿಯತವಾದ ಕರ್ಮಗಳೊಡನೆ | ಆ ಅಚುಚ್ಯವು—ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ (ನಿರತರಾಗುತ್ತಾರೆ) | ಅನ್ಯಕೇ ಸಮೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸತ್ಯಪ್ರೇರಕರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಋಷಿಗಳು, ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನಿಯತವಾದ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

The sacred stones, Aswins, the pious worshippers, Nasatyas, have fallen upon their sacred functions, (to induce you) to drink the Soma : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ ವಾಮುತ್ರಿರಶ್ವಿನಾ ಗೀರ್ಭಿರ್ವಿಪ್ರೋ ಅಜೋಹವೀತ್ |

ನಾಸತ್ಯಾ ಸೋಮಪೀತಯೇ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ | ವಾಂ | ಅಶ್ವಿಃ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಗೀರ್ಭಿಃ | ವಿಪ್ರಃ | ಅಜೋಹವೀತ್ |

ನಾಸತ್ಯಾ | ಸೋಮಪೀತಯೇ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ನಾಸತ್ಯಾವಶ್ವಿನೌ ವಾಂ ಯುವಾಂ ವಿಪ್ರಃ ಪ್ರಾಜ್ಞೋಽತ್ರಿರ್ಯಥಾ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಸೋಮಪೀತಯೋಽಜೋಹವೀತ್ ತಥಾಹಮಸಿ ಜೋಹವೀಮಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನಾಸತ್ಯಾ—ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪರಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವಿಪ್ರಃ—ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ | ಅಶ್ವಿಃ—ಅಶ್ವಿಋಷಿಯು | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಸೋಮಪೀತಯೇ—ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಯಥಾ—

ಯಾವ ರೀತಿ | ಗೀರ್ಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಆಜೋಹವೀತ್—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆದನೋ (ಅದೇ ರೀತಿ ನಾನೂ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ) | ಅನ್ಯಕೇ ಸಮೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪನಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ ಅಶ್ವಿಮುಷಿಯು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸೋಮ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಯಾವರೀತಿ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆದನೋ, ಅದೇ ರೀತಿ ನಾನೂ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

In like manner as the pious Atri, Aswins, invoked you with hymns, so (I invoke you), Nasatyas, to drink the Soma : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏವಾ ವಾನುಹ್ವ ಉತಯೇ ಯಥಾಹುವಂತ ಮೇಧಿರಾಃ |

ನಾಸತ್ಯಾ ಸೋಮಪೀತಯೇ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏವ | ವಾಂ | ಅಹ್ವೇ | ಉತಯೇ | ಯಥಾ | ಅಹುವಂತ | ಮೇಧಿರಾಃ |

ನಾಸತ್ಯಾ | ಸೋಮಪೀತಯೇ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

(ಇಯಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಚರಾ ||) ಹೇ ನಾಸತ್ಯಾ ವಾಂ ಯುವಾಂ ಯಥಾ ಮೇಧಿರಾಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಾ ಅಹುವಂತ ಆಹೂತವಂತಃ ಏವಮಹಮೂತಯೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಪೀತಯೇ ಚಾಹ್ವೇ | ಹ್ವಯಾಮಿ |

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನಾಸತ್ಯಾ—ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಮೇಧಿರಾಃ—ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಮುಷಿಗಳು | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಉತಯೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಅಹುವಂತ—ಕರೆದರೋ | ಏವ—ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | (ಅಹಂ—ನಾನು) | ಸೋಮಪೀತಯೇ—ನಿಮ್ಮ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | (ನಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು) | ಅಹ್ವೇ—ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ | ಅನ್ಯಕೇ ಸಮೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವ ರೀತಿ ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಋಷಿಗಳು ನಿಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಕರೆದರೋ, ಅದೇ ರೀತಿ ನಾನೂ ಸಹ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

In like manner as the wise invoke you for protection, so do I invoke you, Nasatyas, to drink the Soma : may all our enemies perish.

ನಲವತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಂಜಃಭಾಷ್ಯಂ ||

ಷಷ್ಠೇನುವಾಕೇ ಷಟ್ ಸೂಕ್ತಾನಿ | ತತ್ರೇವೇ ವಿಪ್ರಸ್ಯೇತಿ ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದ್ವಚಂ ಪ್ರಥಮಂ ಸೂಕ್ತಮಾಂಗಿರಸಸ್ಯ ವಿರೂಪಸ್ಯಾರ್ಪಣಂ ಗಾಯತ್ರಮಗ್ನಿದೇವತಾಕಂ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ಯಾಂತಂ | ಇಮೇ ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದ್ವಿರೂಪ ಆಂಗಿರಸ ಅಗ್ನೇಯಂ ತ್ವಿತಿ || ಪ್ರಾತರನುವಾಕ ಅಗ್ನೇಯೇ ಕೃತಾ ಗಾಯತ್ರೇ ಭಂದಸ್ಯಾಶ್ವಿನಶಸ್ತ್ರೇ ಚೈತದಾದಿಕೇ ದ್ವೇ ಸೂಕ್ತೇ || ಸೂತ್ರಿತಂ ಚ | ಇಮೇ ವಿಪ್ರಸ್ಯೇತಿ ಸೂಕ್ತೇ | ಅ. ೪-೧೩ | ಇತಿ || ಕಾರೀರ್ಯವಭೃಥೇಷ್ಟ್ಯೋಃ ಪ್ರಥಮಾಜ್ಯಭಾಗಸ್ಯಾಪ್ಸಗ್ನ ಇತ್ಯನುವಾಕ್ಯಾ | ತಥಾ ಸೂತ್ರಿತಂ | ಅಪ್ಸುಮಂತಾನಾಜ್ಯಭಾಗಾವಪ್ಸಗ್ನೇ ಸಧಿಷ್ಟವ | ಅ. ೨-೧೩ | ಇತಿ || ಅಗ್ನೀಧ್ರಸ್ಯ ಸಾತಃಸವನೇ ಪ್ರಸ್ಥಿತಯಾಜ್ಯಾ | ಶ್ರೂಯತೇ ಚ | ಉಕ್ಷಾನ್ನಾಯ ವಶಾನ್ನಾಯೇತ್ಯಾಗ್ನೀಧ್ರೋ ಯಜತಿ | ಐ. ಬ್ರಾ. ೬-೧೦ | ಇತಿ || ಅಗ್ನಿವತೀಷ್ಟಾ ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನ ಇತ್ಯೇಷಾ ಯಾಜ್ಯಾ | ಸೂತ್ರಿತಂ ಚ | ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಅಗ್ನಿನಾಗ್ನೇ ತ್ವಮಸ್ತದ್ಯುಯೋಧ್ಯಮಿವಾಃ | ಅ. ೩-೧೩ | ಇತಿ || ಅಗ್ನಿಮಂಥನೇತ್ಯೇಷಾ | ಸೂತ್ರಿತಂ ಚ | ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಅಗ್ನಿನಾ ತಂ ಮರ್ಜಯಂತ ಸುಕ್ರತುಂ | ಅ. ೨-೧೬ | ಇತಿ || ಅಗ್ನಯೇ ಕಾಮಾಯಾಷ್ಟಾಕಪಾಲೇಷ್ಟಾ ತುಭ್ಯಂ ತಾ ಆಂಗಿರಸ್ತಮೇತ್ಯೇಷಾನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂತ್ರಿತಂ ಚ | ತುಭ್ಯಂ ತಾ ಆಂಗಿರಸ್ತಮಾಶ್ಯಾಮ ತಂ ಕಾಮಮಗ್ನೇ ತವೋತಿತಿ ಕಾಮಾಯ | ಅ. ೨-೧೦ | ಇತಿ || ಅನ್ನಾಹಿ- ತಾಗ್ನೀಃ ಪ್ರಯಾಣೇ ಸಮಾರೋಪಣಪಕ್ಷೇನಯ್ಯೇಕಾಹುತಿಃ ಕರ್ತವ್ಯಾ | ತಥಾ ಸೂತ್ರಿತಂ | ತುಭ್ಯಂ ತಾ ಆಂಗಿರಸ್ತಮೇತಿ ವಾಜ್ಯಾಹುತಿಂ ಹುತ್ವಾ ಸಮಾರೋಪಯೇತ್ | ಅ. ೩-೧೦ | ಇತಿ || ವೈದ್ಯುತಾಗ್ನಿ- ನಾಗ್ನೀನಾಂ ಸಂಸರ್ಗೇತ್ಯಗ್ನಯೇತ್ಯಪ್ಸುಮತೀಷ್ಟಿಃ | ತತ್ರ ಯದಗ್ನೇ ದಿವಿಜಾ ಇತಿ ಯಾಜ್ಯಾ | ಯದಗ್ನೇ ದಿವಿಜಾ ಅಸ್ಯಗ್ನಿರ್ಹೋತಾ ನೈಸೀದದ್ಯಜೀಯಾನ್ | ಅ. ೩-೧೩ | ಇತಿ ||

ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ಅರನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಆರು ಸೂಕ್ತಗಳಿರುವವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೬ನೇ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಎಂಬ ಸೂಕ್ತವು ಮೊಪಲನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ವಿರೂಪ

ಅಂಗಿರಸಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಯು; ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಇಮೇ ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದ್ವಿರೂಪ ಅಂಗಿರಸ ಆಗ್ನೇಯಂ ತು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಪ್ರಾತರನುವಾಕಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗ್ನೇಯಕ್ರತುಸಂಬಂಧವಾದ ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿಯೂ, ಆಶ್ವಿನಶತ್ರುಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಈ ಸೂಕ್ತ ಮತ್ತು ಇದರ ಮುಂದಿನ ಸೂಕ್ತದ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ—ಇಮೇ ವಿಪ್ರಸ್ಯೇತಿ ಸೂಕ್ತೇ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೪-೧೩) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಕಾರೀರಿ ಮತ್ತು ಅವಭೃಥೇಷ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಾಜ್ಯಭಾಗಕ್ಕಾಗಿ ಅಪ್ಸಗ್ನೇ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಅನುವಾಕ್ಯಾಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ—ಆಪುನಂತಾವಾಜ್ಯಭಾಗಾವಪ್ಸಗ್ನೇ ಸಥಿಷ್ಟವ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೧೩) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಆಗ್ನೀಧ್ರನೇಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಈ ಋಕ್ಕನ್ನು ಪ್ರಾತಸ್ಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ಥಿತಯಾಜ್ಯಾಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಐತರೇಯಬ್ರಾಹ್ಮಣದ—ಉಕ್ಷಾನ್ನಾಯ ವಶಾನ್ನಾಯೇತ್ಯಾಗ್ನೀ-ಧ್ರೋ ಯಜತಿ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಬ್ರಾ. ೬-೧೦) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು. ಅಗ್ನಿವತೀಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಯಾಜ್ಯಾಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತ ಸೂತ್ರದ—ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಅಗ್ನಿನಾಗ್ನೇ ತ್ವಮಸ್ತದ್ಯುಯೋಧ್ಯಮೀನಾಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೩-೧೩) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅಗ್ನಿಮಂಥನವೆಂಬ ಯಜ್ಞಾಂಗಕರ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಋಕ್ಕನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ—ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಅಗ್ನಿನಾ ತಂ ಮರ್ಜಯಂತ ಸುಕ್ರತುಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೧೬) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅಗ್ನಯೇ ಕಾಮಾಯ ಎಂದು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಅಷ್ಟಾಕಪಾಲೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತುಭ್ಯಂ ತಾ ಅಂಗಿರಸ್ತಮ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಅನುವಾಕ್ಯಾಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ—ತುಭ್ಯಂ ತಾ ಅಂಗಿರಸ್ತಮಾಶ್ಯಾಮ ತಂ ಕಾಮಮಗ್ನೇ ತವೋತೀತಿ ಕಾಮಾಯ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೧೦) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅನ್ವಾಹಿತಾಗ್ನಿಯು ಎಂದರೆ ಅಗ್ನಿ ಹೋತ್ರಾಗ್ನಿಯನ್ನಿಟ್ಟಿರುವವನು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮಾರೋಪಣಮಾಡುವಾಗ ಈ ಋಕ್ಕಿನಿಂದ ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ—ತುಭ್ಯಂ ತಾ ಅಂಗಿರಸ್ತಮೇತಿ ನಾಜ್ಯಾಹುತಿಂ ಹುತ್ವಾ ಸಮಾರೋಪಯೇತ್ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೩-೧೦) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ವೈದ್ಯತಾಗ್ನಿಯೊಡನೆ ಇತರ ಅಗ್ನಿಗಳ ಸಂಸರ್ಗವಾದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಯೇಽಪುನಮತೀಷ್ಟಿ ಎಂಬ ಇಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಯದಗ್ನೇ ದಿವಿಜಾಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಯಾಜ್ಯಾಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನ ಶ್ರುತಸೂತ್ರದ—ಯದಗ್ನೇ ದಿವಿಜಾ ಅಸ್ಯಗ್ನಿರ್ಹೋತಾ ನೈಸೀದದ್ಯಜೀಯಾನ್ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೩-೧೩) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೪೩

ಮಂಠಲ—೨ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೪೩ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೨೯, ೩೦, ೩೧, ೩೨, ೩೩, ೩೪, ೩೫ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಕಂಚ್ಛೇ—೩೩ ||

|| ಋಷಿಃ—ವಿರೂಪ ಅಂಗಿರಸಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಅಗ್ನಿಃ ||

|| ಭಂದಃ—ಗಾಯತ್ರೀ ||

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ಇಮೇ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ವೇಧಸೋಽಗ್ನೇರಸ್ತೃತಯಜ್ಞನಃ |

ಗಿರಃ ಸ್ತೋಮಾಸ ಈರತೇ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಮೇ | ವಿಪ್ರಸ್ಯ | ವೇಧಸಃ | ಅಗ್ನೇಃ | ಅಸ್ತೃತಯಜ್ಞನಃ |

ಗಿರಃ | ಸ್ತೋಮಾಸಃ | ಈರತೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇಮೇಽಸ್ಮದೀಯಾಃ ಸ್ತೋಮಾಸಃ ಸ್ತೋತಾರೋ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಮೇಧಾವಿನೋ ವೇಧಸೋ
ವಿಧಾತುರಸ್ತೃತಯಜ್ಞನೋಽಹಿಂಸಿತಯಜಮಾನಸ್ಯಾಗ್ನೇರ್ಗಿರಃ ಸ್ತುತೀರೀರತೇ | ಪ್ರೇರಯಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಇಮೇ—ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ | ಸ್ತೋಮಾಸಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು | ವಿಪ್ರಸ್ಯ—ಮೇಧಾವಿಯಾದ
ವನೂ | ವೇಧಸಃ—ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೂ | ಅಸ್ತೃತಯಜ್ಞನಃ—ಅಹಿಂಸಿತನಾದ ಯಜಮಾನನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇಃ—
ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದೈಶಿಸಿದ | ಗಿರಃ—ಸ್ತುತಿಪಾಠಗಳನ್ನು | ಈರತೇ—ಪಠಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು ಮೇಧಾವಿಯೂ, ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೂ, ಅಹಿಂಸಿತನಾದ ಯಜಮಾನನೂ
ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದೈಶಿಸಿದ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

These repeaters of laudations recite the praises of the wise creative
Agni, the uninterrupted sacrificer.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ಅಸ್ಮೈ ತೇ ಪ್ರತಿಹರ್ಯತೇ ಜಾತವೇದೋ ವಿಚರ್ಷಣೇ |

ಅಗ್ನೇ ಜನಾಮಿ ಸುಷ್ಪೃತಿಂ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ॒ಗ್ನೇ॑ | ತೇ॑ | ಪ್ರ॒ತಿ॒ಹರ್ಯ॑ತೇ | ಜಾ॒ತವೇ॑ದಃ | ವಿ॒ಚರ್ಷ॑ಣೇ |

ಅ॒ಗ್ನೇ॑ | ಜನಾ॑ಮಿ | ಸು॒ಸ್ತುತಿಂ॑ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಜಾತವೇದೋ ಜಾತಧನ ವಿಚರ್ಷಣೇ ವಿದ್ರಷ್ಟರಗ್ನೇ ಅಸ್ಮೈ ಪ್ರತಿಹರ್ಯತೇ ಪ್ರಯಚ್ಛತೇ
ತೇ ತುಭ್ಯಂ ಸುಷ್ಟುತಿಂ ಶೋಭನಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಜಾನಾಮಿ | ಅಂಗಿರಸೋಽಹಂ ಜನಯಾಮಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಜಾತವೇದಃ—ಜಾತವೇದೋರೂಪನೂ | ವಿಚರ್ಷಣೇ—ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ |
ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಅಸ್ಮೈ—ಯಜಮಾನನಾದ ನನಗೆ | ಪ್ರತಿಹರ್ಯತೇ—ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನವನ್ನು
ಕೊಡುವ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ಸುಷ್ಟುತಿಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಜನಾಮಿ—ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಜಾತವೇದೋರೂಪನೂ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಯಜಮಾನನಾದ
ನನಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನವನ್ನು ಕೊಡುವ ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Agni, Jatavedas, to you, the liberal offerer (of the oblation), the
all-beholding, I repeat earnest praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ॒ರೋ॒ಕಾ ಇ॒ವ ಘೇ॑ದಹ॒ತಿ॒ಗ್ಮಾ ಅ॒ಗ್ನೇ ತವ॑ ತ್ವಿ॒ಷಃ॑ |

ದ॒ದ್ಧಿ॒ವ೯ನಾ॑ನಿ ಬ॒ಪ್ಸತಿ॑ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ॒ರೋ॒ಕಾಃ ಇ॒ವ | ಘಾ॑ | ಇ॒ಹ | ಅ॒ಹ | ತಿ॒ಗ್ಮಾಃ | ಅ॒ಗ್ನೇ | ತವ॑ | ತ್ವಿ॒ಷಃ॑ |

ದ॒ತ್ತ್ವಾ॑ಭಿಃ | ವ॒ನಾ॑ನಿ | ಬ॒ಪ್ಸತಿ॑ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತವ ತಿಗ್ಮಾಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಾಸ್ತಿಸ್ತೋ ದೀಪ್ತಯ ಆರೋಕಾ ಇನಾರೋಚಮಾನಾಃ ಪಶವ
ಇವ ದದ್ಧಿವ೯ನಾನ್ಯರಣ್ಯಾನಿ ಬಪ್ಸಂತಿ | ಭಕ್ಷಯಂತಿ | ಘೇದಹೇತಿ ತ್ರಯಂ ಪೂರಕಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಅರೋಕಾ ಇವ—ಕ್ರೂರನಾದ ವನ್ಯಪಶುಗಳು | ದದ್ಧಿಃ—ತಮ್ಮ ದಂತ
ಗಳಿಂದ | ವನಾನಿ—ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಕಬಳಿಸುವಂತೆ | ತವ—ನಿನ್ನ | ತಿಗ್ವಾಃ—ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ | ತ್ವಿಷಃ—
ಜ್ವಾಲೆಗಳು | ಬಸ್ತತಿ—ಸಕಲವನ್ನೂ ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ | ಘೇದಹ—ಇದು ಖಂಡಿತ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಕ್ರೂರನಾದ ವನ್ಯಪಶುಗಳು ತಮ್ಮ ದಂತಗಳಿಂದ ತೃಣಾದಿ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಭಕ್ಷಿಸುವಂತೆ,
ನಿನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಸಕಲವನ್ನೂ ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಇದು ಖಂಡಿತ.

English Translation.

Your fierce flames, Agni, consume the forest, as wild animals destroy
(the plants) with their teeth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಹರಯೋ ಧೂಮಕೇತವೋ ನಾತಜೂತಾ ಉಪ ದ್ಯವಿ |
ಯತಂತೇ ವೃಥಗ್ನಯಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಹರಯಃ | ಧೂಮಕೇತವಃ | ನಾತಜೂತಾಃ | ಉಪ | ದ್ಯವಿ |
ಯತಂತೇ | ವೃಥಕ್ | ಅಗ್ನಯಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹರಯೋ ಹಠಣಶೀಲಾ ನಾತಜೂತಾ ನಾತಪ್ರೇರಿತಾ ಧೂಮಕೇತವೋ ಧೂಮಧ್ವಜಾ ಅಗ್ನಯಃ
ಉಪ ದ್ಯವ್ಯಂತರಿಕ್ಷೇ ವೃಥಕ್ ಪೃಥಗ್ನಯತಂತೇ | ಗಚ್ಛಂತಿ | ಪೃಥಗಿತೈನೇನ ಸಮಮವ್ಯಯಂ ವೃಥಗಿತಿ |
ಪೃಥಗಿತೈವ ನಾಜಸನೇಯಿನಃ ಪಠಂತಿ | ವಾ. ಸಂ. ೩೩-೨ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಹರಯಃ—ಸಕಲವನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸುವ ವೇಗವುಳ್ಳವು | ನಾತಜೂತಾಃ—ವಾಯುವಿನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತ
ವಾದವು | ಧೂಮಕೇತವಃ—ಧೂಮರೂಪವಾದ ಧ್ವಜವುಳ್ಳವು ಆದ | ಅಗ್ನಯಃ—ಅಗ್ನಿಯ ರೂಪಾಂತರ
ಗಳು | ಉಪ ದ್ಯವಿ—ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ | ವೃಥಕ್—ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ರೂಪದಿಂದ | ಯತಂತೇ—
ಸಂಚರಿಸುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಕಲವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ವೇಗವುಳ್ಳವೂ, ವಾಯುವಿನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದವೂ, ಭೂಮರೂಪವಾದ ಧ್ವಜವುಳ್ಳವೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯ ರೂಪಾಂತರಗಳು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ರೂಪದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತವೆ.

English Translation.

The consuming smoke-bannered fires, borne by the wind, spread diversely in the firmament.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏತೇ ತೈ ವೃಥಗ್ನಯ ಇದ್ಧಾಸಃ ಸಮದೃಕ್ಷತ |

ಉಷಸಾಮಿನ ಕೇತವಃ || ೫ ||

|| ಪದವಾಚಃ ||

ಏತೇ | ತೈ | ವೃಥಕ್ | ಅಗ್ನಯಃ | ಇದ್ಧಾಸಃ | ಸಂ | ಅದೃಕ್ಷತ |

ಉಷಸಾಂ ಇವ | ಕೇತವಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏತೇ ತೈ ಏತೇಽಗ್ನಯೋ ವೃಥಕ್ ಪೃಥಗಿದ್ಧಾಸೋಽಗ್ನಿಹೋತೈಭಿಃ ಸಮಿದ್ಧಾಃ ಸಂತ ಉಷ-ಸಾಮಿನ ಕೇತವ ಉಷಸಾಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಪಕಾ ಇವ ಸಮದೃಕ್ಷತ | ಸಮ್ಯಗ್ದೃಶ್ಯಂತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತೈ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವೂ | ಏತೇ—ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವವೂ ಆದ | ಅಗ್ನಯಃ—ಅಗ್ನಿಯ ರೂಪಾಂತರಗಳು | ವೃಥಕ್—ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ | ಇದ್ಧಾಸಃ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತಗಳಾಗಿ | ಉಷಸಾಂ—ಉಷಸ್ಸುಗಳ | ಕೇತವ ಇವ—ಪ್ರಭಾರೂಪವಾದ ಧ್ವಜಗಳಂತೆ | ಸಮದೃಕ್ಷತ—ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧವೂ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವವೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯ ರೂಪಾಂತರಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿತಗಳಾಗಿ ಉಷಸ್ಸುಗಳ ಪ್ರಭಾರೂಪವಾದ ಧ್ವಜಗಳಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತವೆ.

English Translation.

These fires separately kindled are beheld like the tokens of the dawn.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕೃ॒ಷ್ಣಾ ರ॒ಜಾಂ॑ಸಿ ಪ॒ತ್ನುತಃ॑ ಪ್ರ॒ಯಾಣೇ॑ ಜಾ॒ತವೇ॑ದಸಃ |

ಅ॒ಗ್ನಿರ್ಯದ್ರೋ॑ಧ॒ತಿ ಕ್ಷ॑ಮಿ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕೃ॒ಷ್ಣಾ | ರ॒ಜಾಂ॑ಸಿ | ಪ॒ತ್ನುತಃ॑ | ಪ್ರ॒ಯಾಣೇ॑ | ಜಾ॒ತವೇ॑ದಸಃ |

ಅ॒ಗ್ನಿಃ | ಯ॑ತ್ | ರೋ॒ಧತಿ॑ | ಕ್ಷ॑ಮಿ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಜಾತವೇದಸೋಽಗ್ನೀಃ ಪ್ರಯಾಣೇ ಪತ್ನುತಃ ಪತ್ತೋ ರಜಾಂಸಿ ಪಾಂಸವಃ ಕೃಷ್ಣಾನಿ ಭವಂತಿ |
ಕದೇತ್ಯತ ಆಹ | ಕ್ಷಮಿ ಕ್ಷಮಾಯಾಂ ಯದ್ಯದಾಗ್ನೀ ರೋಧತಿ ಶುಷ್ಕಾನ್ವನಸ್ಪತೀನ್ನಿರುಣಧಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ಕ್ಷಮಿ—ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ | ರೋಧತಿ—ಶುಷ್ಕವಾದ
ವನಸ್ಪತಿಗಳನ್ನು ಆವರಿಸುವನೋ ಆಗ | ಜಾತವೇದಸಃ—ಜಾತವೇದೋರೂಪನಾದ ಈ ಅಗ್ನಿಯು | ಪ್ರಯಾಣೇ—
ಸಂಚಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಪತ್ನುತಃ—ಮೇಲೆದ್ದಂಥ | ರಜಾಂಸಿ—ಧೂಳುಗಳು | ಕೃಷ್ಣಾ—ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದ್ದಾಗಿರುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವಾಗ ಈ ಅಗ್ನಿಯು ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಶುಷ್ಕವಾದ ವನಸ್ಪತಿಗಳನ್ನು ಆವರಿಸುವನೋ
ಎಂದರೆ ದಹಿಸುವನೋ ಆಗ ಜಾತವೇದೋರೂಪನಾದ ಈ ಅಗ್ನಿಯು ಸಂಚಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆದ್ದಂಥ ಧೂಳುಗಳು
ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

English Translation.

Black dust is raised by the feet of Jathavedas when he moves, when
Agni spreads on the earth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಧಾ॒ಸಿಂ ಕೃ॒ಷ್ಣಾನ॑ ಓ॒ಷಧೀ॑ರ್ಬ॒ಪ್ಸದ॑ಗ್ನಿ॒ರ್ನ ವಾ॑ಯತಿ |

ಪು॒ನರ್ಯ॑ಂತ॒ರಂಣೀ॑ರಸಿ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಧಾಸಿಂ | ಕೃಣ್ವಾನಃ | ಓಷಧೀಃ | ಬಸ್ಪತ್ | ಅಗ್ನಿಃ | ನ | ವಾಯತಿ |

ಪುನಃ | ಯನ್ | ತರುಣೀಃ | ಅಪಿ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಗ್ನಿರೋಷಧೀರ್ಧಾಸಿಮನ್ನಂ | ಹೃದ್ಧಾಸೀತ್ಯನ್ನನಾಮಸು ಸಾರಾತ್ | ಕೃಣ್ವಾನಃ ಕುರ್ವನ್
ಬಸ್ಪದ್ಭಕ್ಷಯನ್ನ ವಾಯತಿ | ನ ಶಾಮ್ಯತಿ | ಪುನಶ್ಚ ತರುಣೀರೋಷಧೀರಪಿ ಯನ್ ಗಚ್ಛೇತ್ ಭವತಿ |
ಭಕ್ಷಯಿತುಮಿತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ಓಷಧೀಃ—ಓಷಧಿಗಳನ್ನು | ಧಾಸಿಂ—ತನ್ನ ಅನ್ನರೂಪದಲ್ಲಿ | ಕೃಣ್ವಾನಃ—
ಒದಗಿಸಿಕೊಂಡು | ಬಸ್ಪತ್—ಅವುಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿದರೂ | ನ ವಾಯತಿ—ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಶಮನವನ್ನು
ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ | ಪುನಃ—ತಿರುಗಿಯೂ | ತರುಣೀಃ—ಎಳೆಯ ಲತೆಗಳನ್ನೂ | ಅಪಿ ಯನ್—ಭಕ್ಷಿಸಲು
ಆವರಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನಿಯು ಓಷಧಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅನ್ನರೂಪದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಭಕ್ಷಿಸಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ
ಶಮನವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ತಿರುಗಿಯೂ ಎಳೆಯ ಲತೆಗಳನ್ನೂ ಆವರಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Making the plants his food, Agni devouring them is never satiated,
but falls again upon the young (shrubs).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಜಿಹ್ವಾಭಿರಹ ನನ್ನಮದರ್ಚಿಷಾ ಜಂಜಣಾಭವನ್ |

ಅಗ್ನಿರ್ವನೇಷು ರೋಚತೇ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಜಿಹ್ವಾಭಿಃ | ಅಹ | ನನ್ನಮತ್ | ಅರ್ಚಿಷಾ | ಜಂಜಣಾಭವನ್ |

ಅಗ್ನಿಃ | ವನೇಷು | ರೋಚತೇ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಗ್ನಿರ್ಜಿಹ್ವಾಭಿರವ ಜ್ವಾಲಾಭಿರೇವ ನಂನಮದ್ವನಸ್ತೀನತ್ಯಂತಂ ನಮಯೆನ್ನರ್ಚಿಷಾ ತೇಜಸಾ
ಜಂಜಣಾಭವಂಜ್ವಾಲನ್ | ಜಂಜಣಾಭವನ್ ಮಲ್ಮಲಾಭವನ್ನಿತಿ ಜ್ವಲತಿಕರ್ಮಸು ಪಾರಾತ್ |
ವನೇಷ್ಟರಹ್ಯೇಷು ರೋಚಿತೇ | ಪ್ರಕಾಶತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ಜಿಹ್ವಾಭಿರಹ—ತನ್ನ ಜ್ವಾಲಾರೂಪವಾದ ನಾಲಿಗೆಗಳಿಂದಲೇ | ನಂನಮತ್—
ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸುತ್ತಲೂ | ಅರ್ಚಿಷಾ—ತೇಜಸ್ಸಿನೊಡನೆ | ಜಂಜಣಾಭವನ್—ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಲೂ |
ವನೇಷು—ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ | ರೋಚಿತೇ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಛಾಂದೋಗ್ಯ ||

ಅಗ್ನಿಯು ತನ್ನ ಜ್ವಾಲಾರೂಪವಾದ ನಾಲಿಗೆಗಳಿಂದಲೇ ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸುತ್ತಲೂ, ತೇಜಸ್ಸಿನೊಡನೆ
ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಲೂ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Bowing down (the trees) with his tongues (of flame). and blazing
with splendour, Agni shines in the forests.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅ॒ಗ್ನೇ॑ ಸ॒ಧಿ॒ಷ್ಟ॒ವ ಸೌ॑ಷ್ಠಿ॒ರನು॑ ರು॒ದ್ಧ್ಯಸೇ॑ |

ಗ॒ರ್ಭೇ॑ ಸ॒ಂಜ್ಞಾ॑ಯಸೇ ಪು॒ನಃ॑ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ॒ಗ್ನೇ॑ | ಸ॒ಧಿಃ॑ | ತ॒ವ॑ | ಸಃ॑ | ಒ॒ಷ್ಠಿಃ॑ | ಅ॒ನು॑ | ರು॒ದ್ಧ್ಯಸೇ॑ |

ಗ॒ರ್ಭೇ॑ | ಸ॒ನ್ | ಜಾ॒ಯಸೇ॑ | ಪು॒ನರಿ॑ತಿ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಯಸ್ಯ ತವಾಪ್ನು ಸಧಿಃ ಪ್ರವೇಶಸ್ಥಾನಂ ಸ ತ್ವನೋಷ್ಠಿರನು ರುದ್ಧ್ಯಸೇ |
ಅನುರುಣಿತಿ | ಪುನಶ್ಚ ತಾಸಾಂ ಭೂಮಿಷ್ಠಾನಾಂ ಗರ್ಭೇ ಸನ್ ಭವಂಜ್ವಾಯಸೇ | ಪ್ರಾದುರ್ಭವಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತವ—ನಿನ್ನ | ಸಧಿ—ಪ್ರವೇಶಸ್ಥಾನವು | ಅಪ್ನು—ಉದಕಗಳಲ್ಲಿರು
ತ್ತದೆ | ಸಃ—ಅಂತಹ ನೀನು | ಒಷ್ಠಿಃ—ಲತಾದಿಗಳನ್ನು | ಅನು ರುದ್ಧ್ಯಸೇ—ಅವಂಸುತ್ತೀಯೆ |

ಪುನಃ—ತಿರುಗಿಯೂ | ಗರ್ಭೇ ಸನ್—ಅವುಗಳ ಗರ್ಭರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು | ಜಾಯಸೇ—ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಪ್ರವೇಶಸ್ಥಾನವು ಉದಕಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ನೀನು ಲತಾದಿಗಳನ್ನು ಅವರಿಸುತ್ತೀಯೆ (ದಹಿಸುತ್ತೀಯೆ) ತಿರುಗಿಯೂ ಅವುಗಳ ಗರ್ಭರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

Your station, Agni, is in the waters : you cling to the plants, and becoming their embroy, are born again

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉದಗ್ನೇ ತವ ತದ್ವೃತಾದರ್ಚೀ ರೋಚತ ಆಹುತಂ |

ನಿಂಸಾನಂ ಜುಹ್ವೇ ನ ಮುಖೇ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ್ | ಅಗ್ನೇ | ತವ | ತತ್ | ಘೃತಾತ್ | ಅರ್ಚಿಃ | ರೋಚತೇ | ಆಹುತಂ |

ನಿಂಸಾನಂ | ಜುಹ್ವಃ | ಮುಖೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತವ ಘೃತಾದಾಹುತಂ ಜುಹ್ವೇ ಹೋಮಸಾಧನಭೂತಾಯಾಃ ಸೃಚೋ ಮುಖೇ ನಿಂಸಾನಂ ಲಿಹಾನಂ ತದರ್ಚಿರುದ್ರೋಚತೇ | ಪ್ರಕಾಶತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಘೃತಾತ್—ಘೃತರೂಪದ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ | ಆಹುತಂ—ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದೂ | ಜುಹ್ವಃ—ಹೋಮಸಾಧನವಾದ ಜುಹೋಪಾತ್ರೆಯ | ಮುಖೇ—ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಂಸಾನಂ—ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಕಂಗೊಳಿಸುವುದೂ ಆದ | ತವ—ನಿನ್ನ | ತತ್ ಅರ್ಚಿಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಜ್ವಾಲೆಯು | ಉತ್ ರೋಚತೇ—ಮೇಲೆದ್ದು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಘೃತರೂಪವಾದ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದೂ, ಹೋಮಸಾಧನವಾದ ಜುಹೋಪಾತ್ರೆಯ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಕಂಗೊಳಿಸುವುದೂ ಆದ ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಜ್ವಾಲೆಯು ಮೇಲೆದ್ದು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ.

English Translation.

You lustre, Agni lambent in the mouth of the ladle, shines when offered from (the oblation of) butter.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉ॒ಕ್ಷಾ॑ನ್ನಾ॒ಯ ವ॒ಶಾ॑ನ್ನಾ॒ಯ ಸೋ॑ಮಪೃ॒ಷ್ಠಾ॒ಯ ವೇ॒ಧಸೇ॑ ।

ಸ್ತೋ॑ಮೈ॒ರ್ವಿಧೇ॒ಮಾಗ್ನ॑ಯೇ ॥ ೧೧ ॥

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉ॒ಕ್ಷಾ॑ನ್ನಾ॒ಯ | ವ॒ಶಾ॑ನ್ನಾ॒ಯ | ಸೋ॑ಮಪೃ॒ಷ್ಠಾ॒ಯ | ವೇ॒ಧಸೇ॑ ।

ಸ್ತೋ॑ಮೈಃ | ವಿ॒ಧೇ॒ಮ | ಅ॒ಗ್ನ॑ಯೇ ॥ ೧೧ ॥

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉಕ್ಷಾನ್ನಾಯ | ಉಕ್ಷಾನ್ನ ಮದನೀಯಂ ಹವಿರ್ಯಸ್ಯಾಸಾವುಕ್ಷಾನ್ನಃ | ತಸ್ಮೈ ವಶಾನ್ನಾಯ | ವಶಾನ್ನಂ ಯಸ್ಯಾಸೌ ವಶಾನ್ನಃ | ತಸ್ಮೈ ಸೋಮಪೃಷ್ಠಾಯ ಸೋಮಘೃತಪೃಷ್ಠಾಯ ವೇಧಸೇ ವಿಧಾತ್ರೇ ಕಾಮಾನಾಮಗ್ನಯೇ ಸ್ತೋಮೈರ್ವಿಧೇಮ | ಪರಿಚರೇಮ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉಕ್ಷಾನ್ನಾಯ—ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ ವೃಷಭವೇ ಅನ್ನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ | ವಶಾನ್ನಾಯ—ಅಂತಹ ಪಶುವೇ ಅನ್ನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ | ಸೋಮಪೃಷ್ಠಾಯ—ಘೃತದಿಂದ ತೊಯ್ಯಲ್ಪಟ್ಟ ಪೃಷ್ಠಭಾಗವುಳ್ಳವನೂ | ವೇಧಸೇ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಯೇ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ಸ್ತೋಮೈಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ವಿಧೇಮ—ಪೂಜಿಸೋಣ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾದ ವೃಷಭವೂ, ಪಶುವೂ ಅನ್ನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಘೃತದಿಂದ ತೊಯ್ಯಲ್ಪಟ್ಟ ಪೃಷ್ಠಭಾಗವುಳ್ಳವನೂ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸೋಣ.

English Translation.

Let us adore with hymns Agni, the granter (of desires), the eater of the ox, the eater of the marrow, on whose back the libation is poured.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ತ್ವಾ ನಮಸಾ ವಯಂ ಹೋತವರೇಣ್ಯಕ್ರತೋ |

ಅಗ್ನೇ ಸಮಿದ್ಧೀರೀಮಹೇ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ತ್ವಾ | ನಮಸಾ | ವಯಂ | ಹೋತಃ | ವರೇಣ್ಯಕ್ರತೋ ಇತಿ ವರೇಣ್ಯಕ್ರತೋ |

ಅಗ್ನೇ | ಸಮಿದ್ಧೀಃ | ಈಮಹೇ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ಹೋತರ್ದೇವಾನಾಂ ಹೃತವರೇಣ್ಯಕ್ರತೋ ವರಣೀಯಪ್ರಜ್ಞಾಗ್ನೇ ತ್ವಾ
ತ್ವಾಂ ವಯಮಾಂಗಿರಸಾ ನಮಸಾನ್ನೇನ ಹವಿಷಾ ಸಮಿದ್ಧಿಶ್ಚೇಮಹೇ | ಯಾಚಾಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಉತ—ಮತ್ತು | ಹೋತಃ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆತರುವವನೂ | ವರೇಣ್ಯಕ್ರತೋ—
ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ವಯಂ—
ನಾವು | ನಮಸಾ—ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ ಅನ್ನದೊಡನೆಯೂ | ಸಮಿದ್ಧಿಃ—ಸಮಿತ್ತುಗಳೊಡನೆಯೂ |
ಈಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಭೂಮಿಗೆ ಕರೆತರುವವನೂ, ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ
ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ ಅನ್ನದೊಡನೆಯೂ, ಸಮಿತ್ತುಗಳೊಡನೆಯೂ ಪೂಜಿಸಿ
ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We solicit you, Agni, invoker of the gods, performer of sacred rites
with oblations and with fuel.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ತ್ವಾ ಭೃಗುವಚ್ಛುಚೇ ಮಸುಷ್ವದಗ್ನ ಆಹುತ |

ಅಂಗಿರಸ್ತದ್ಧವಾಮಹೇ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ತ್ವಾ | ಭೃಗುವತ್ | ಶುಚೇ | ಮನುಷ್ಯತ್ | ಅಗ್ನೇ | ಆಹುತ |
ಅಂಗಿರಸ್ವತ್ | ಹವಾಮಹೇ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶುಚೇ ಸ್ವಭಾವತಃ ಶುದ್ಧಾಹುತಾಗ್ನೇ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಭೃಗುವದ್ಯಥಾ ಭೃಗುಸ್ತಥಾ ಮನುಷ್ಯ-
ದ್ಯಥಾ ಚ ಮನುಸ್ತಥಾಂಗಿರೋವಚ್ಛ ಹವಾಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉತ—ಮತ್ತು | ಶುಚೇ—ಪರಿಶುದ್ಧನಾದವನೂ | ಆಹುತ—ಆಹುತಿಯನ್ನು ಪಿಸ್ತುಟ್ಟವನೂ ಆದ |
ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಭೃಗುವತ್—ಹಿಂದೆ ಭೃಗುಗಳು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೂ |
ಮನುಷ್ಯತ್—ಮನುವು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೂ | ಅಂಗಿರಸ್ವತ್—ಅಂಗಿರಾಋಷಿಯು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೂ |
ಹವಾಮಹೇ—ಪೂಜಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪರಿಶುದ್ಧನಾದವನೂ, ಆಹುತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಹಿಂದೆ ಭೃಗುಗಳು
ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೂ, ಮನುವು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೂ, ಅಂಗಿರಾಋಷಿಯು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೂ ನಾವು ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನು
ಪೂಜಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Holy Agni, to whom oblations are offered, we worship you in like
manner (as you have been worshipped) by Bhrigu, by Manus, by Angiras.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಅಗ್ನಿನಾ ವಿಪ್ರೋ ವಿಪ್ರೇಣ ಸಂತತಾ |
ಸಖಾ ಸಖ್ಯಾ ಸಮಿಧ್ಯಸೇ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ಹಿ | ಅಗ್ನೇ | ಅಗ್ನಿನಾ | ವಿಪ್ರಃ | ವಿಪ್ರೇಣ | ಸನ್ | ಸತಾ |
ಸಖಾ | ಸಖ್ಯಾ | ಸಮಿಧ್ಯಸೇ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ವಿಪ್ರೋ ಮೇಧಾವೀ ಸನ್ ವಿದ್ಯಮಾನಃ ಸಖಾ ಚ ತ್ವಂ ವಿಪ್ರೇಣ ಸತಾ ಸಖ್ಯಾಗ್ನಿನಾ
ಸಮಿಧ್ಯಸೇ | ತಥಾ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ | ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಅಗ್ನಿನಾ ವಿಪ್ರೋ ವಿಪ್ರೇಣ ಸನ್ನತೇತಿ ವಿಪ್ರ
ಇತರೋ ವಿಪ್ರ ಇತರಃ ಸನ್ನಿತರಃ ಸನ್ನಿತರಃ ಸಖಾ ಸಖ್ಯಾ ಸಮಿಧ್ಯಸ ಇತ್ಯೇಷ ಹ ನಾ ಅಸ್ಯ ಸ್ವಃ ಸಖಾ |
ಐ. ಬ್ರಾ. ೧-೧೬ | ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ವಿಪ್ರಃ—ಮೇಧಾವಿಯಾಗಿಯೂ | ಸಖಾ ಚ—
ಮಿತ್ರನಾಗಿಯೂ | ಸನ್—ಇರುತ್ತಾ | ವಿಪ್ರೇಣ—ಮೇಧಾವಿಯೂ | ಸಖ್ಯಾ—ಮಿತ್ರಭೂತನೂ | ಸತಾ—
ಆಗಿರುವ | ಅಗ್ನಿನಾ—ಬೇರೊಂದು ಅಗ್ನಿಯಿಂದ | ಸಮಿಧ್ಯಸೇ ಹಿ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೀನು ಮೇಧಾವಿಯಾಗಿಯೂ, ಮಿತ್ರನಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತಾ, ಮೇಧಾವಿಯೂ,
ಮಿತ್ರಭೂತನೂ ಆಗಿರುವ ಬೇರೊಂದು ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

You, Agni, are kindled by Agni: a sage by a sage, a saint by
a saint, a friend by a friend.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ತ್ವಂ ವಿಪ್ರಾಯ ದಾಶುಷೇ ರಯಿಂ ದೇಹಿ ಸಹಸ್ರಿಣಂ |

ಅಗ್ನೇ ವೀರವತೀಮಿಷಂ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ತ್ವಂ | ವಿಪ್ರಾಯ | ದಾಶುಷೇ | ರಯಿಂ | ದೇಹಿ | ಸಹಸ್ರಿಣಂ |

ಅಗ್ನೇ | ವೀರವತೀಂ | ಇಷಂ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧಸ್ತ್ವಂ ವಿಪ್ರಾಯ ಮೇಧಾವಿನೇ ದಾಶುಷೇ ಹವಿಷಾಂ ಪ್ರವಾತ್ರೇ
ಯಜಮಾನಾಯ ಸಹಸ್ರಿಣಂ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕಮಪರಿಮಿತಂ ರಯಿಂ ಧನಂ ವೀರವತೀಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿ-
ಸಹಿತಮಿಷಮನ್ನಂ ಚ ದೇಹಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿ ಯೇ | ಸಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ವಿಪ್ರಾಯೇ—ಮೇಧಾವಿಯೂ |
ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನ ಪೀಸುವವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಸಹಸ್ರಿಣಿಂ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ರಯಿಂ—
ಧನವನ್ನೂ | ನೀರವತೀಂ - ವೀರೈಯುತರಾದ ಪುತ್ರರಿಂದ ಕೂಡಿದ | ಇಷಂ—ಅನ್ನವನ್ನೂ | ದೇಹಿ—ಕೊಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿ ಯೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು ಮೇಧಾವಿಯೂ, ಹವಿಸ್ಸನ್ನ ಪೀಸುವವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ
ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಧನವನ್ನೂ, ವೀರೈಯುತರಾದ ಪುತ್ರರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅನ್ನವನ್ನೂ ಕೊಡು.

English Translation.

Do you, Agni, bestow upon the pious donor (of the oblation) infinite
riches and food with male progeny.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ ಭ್ರಾತಃ ಸಹಸ್ರೈಶ್ಚ ರೋಹಿದಶ್ಚ ಶುಚಿವ್ರತ |

ಇಮಂ ಸ್ತೋಮಂ ಜುಷಸ್ವ ಮೇ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ | ಭ್ರಾತೃಶ್ಚ | ಸಹಸ್ರೈಶ್ಚ | ರೋಹಿತೈಶ್ಚ | ಶುಚಿವ್ರತ |

ಇಮಂ | ಸ್ತೋಮಂ | ಜುಷಸ್ವ | ಮೇ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಭ್ರಾತೃಭ್ರಾತೃವದ್ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಮಿತ್ರಭೂತ ಸಹಸ್ರೈಶ್ಚ ಸಹಸಾ ಬಲೇನ ಕೃತಃ
ರೋಹಿದಶ್ಚ ರೋಹಿತವರ್ಣಾಶ್ಚ ಶುಚಿವ್ರತ ಶುದ್ಧಕರ್ಮನ್ನಗ್ನೇ ಮ ಅಂಗಿರಸಸ್ಯ ಮಮೋಮಂ
ಸ್ತೋಮಂ ಜುಷಸ್ವ | ಸೇವಸ್ವ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಭ್ರಾತಃ—ಸಹೋದರನಂತೆ ಪ್ರೀತಿಯುತನೂ | ಸಹಸ್ರೈಶ್ಚ—ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನನಾದವನೂ |
ರೋಹಿದಶ್ಚ—ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳವನೂ | ಶುಚಿವ್ರತ—ಶುದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇ—
ಎಲೈ ಅಗ್ನಿ ಯೇ | ಮೇ—ಅಂಗಿರಾನಾಮಕನಾದ ನನ್ನ | ಇಮಂ ಸ್ತೋಮಂ—ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ||
ಜುಷಸ್ವ—ಸೇವಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಹೋದರನಂತೆ ಪ್ರೀತಿಯುತನೂ, ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನನಾದವನೂ, ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳವನೂ, ಶುದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಅಂಗಿರಾನಾಮಕನಾದ ನನ್ನ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಕೇಳು.

English Translation.

Agni, (our) brother, who are elicited by strength, who have red horses, and are (the performer) of pure rites, be propitiated by this my praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ತ್ವಾಗ್ನೇ ಮಮ ಸ್ತತೋ ನಾಶ್ರಾಯ ಪ್ರತಿಹರ್ಯತೇ |

ಗೋಷ್ಠಂ ಗಾವ ಇವಾಶತ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ತ್ವಾ | ಅಗ್ನೇ | ಮಮ | ಸ್ತತಃ | ನಾಶ್ರಾಯ | ಪ್ರತಿಹರ್ಯತೇ |

ಗೋಷ್ಠಂ | ಗಾವಃ ಇವ | ಅಶತ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಮಮಾಂಗಿರಸಸ್ಯ ಸ್ತತಃ ಸ್ತತಯೋ ನಾಶ್ರಾಯ ನಾಶನಶೀಲಾಯ ವತ್ಸಾಯ ಪ್ರತಿಹರ್ಯತೇ ಪಂಚಃ ಕಾಮಯಮಾನಾಯ ದೋಗ್ಧಂ ಗೋಷ್ಠಂ ಗಾವ ಇವ ಯಥಾ ಗಾವಃ ಪ್ರವಿಶಂತಿ ತಥಾಶತ | ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉತ—ಮತ್ತು | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ನಾಶ್ರಾಯ—ಹಸಿವಿನಿಂದ ಅರಚುತ್ತಿರುವ ಕರುಗಳಿಗೆ | ಪ್ರತಿಹರ್ಯತೇ—ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಕೊಡಲು | ಗಾವಃ—ಪಶುಗಳು | ಗೋಷ್ಠಂ ಇವ—ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಆತುರದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ | ಮಮ—ನನ್ನ | ಸ್ತತಃ—ಸ್ತುತಿಗಳು | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಅಶತ—(ನಿನಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು) ಸಮಾಪಿಸುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಹಸಿವಿನಿಂದ ಅರಚುತ್ತಿರುವ ಕರುಗಳಿಗೆ ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಕೊಡಲು ಪಶುಗಳು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಆತುರದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ, ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಗಳು ನಿನಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮಾಪಿಸುತ್ತವೆ.

English Translation.

My praises hasten to you, Agni, as cows enter their stalls (to give milk) to the thirsting calves.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತುಭ್ಯಂ ತಾ ಅಂಗಿರಸ್ತಮ ವಿಶ್ವಾಃ ಸುಕ್ತಿತಯಃ ಪೃಥಕ್ |

ಅಗ್ನೇ ಕಾಮಾಯ ಯೇಮಿರೇ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತುಭ್ಯಂ | ತಾಃ | ಅಂಗಿರಸ್ತಮ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಸುಕ್ತಿತಯಃ | ಪೃಥಕ್ |

ಅಗ್ನೇ | ಕಾಮಾಯ | ಯೇಮಿರೇ || ೮ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಂಗಿರಸ್ತಮಾಂಗಿರಸಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಗ್ನೇ ತುಭ್ಯಂ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾಸ್ತಾಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾಃ ಸುಕ್ತಿತಯಃ ಪ್ರಜಾಃ ಕಾಮಾಯಾತ್ಮನಃ ಕಾಮಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪೃಥಗ್ಯೇಮಿರೇ | ನಿಯಚ್ಛಂತಿ |

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಂಗಿರಸ್ತಮ—ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತಾಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ | ವಿಶ್ವಾಃ—ಸಮಸ್ತರೂ ಆದ | ಸುಕ್ತಿತಯಃ—ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಕಾಮಾಯ—ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ | ತುಭ್ಯಂ—ನಿನಗೆ | ಪೃಥಕ್—ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ | ಯೇಮಿರೇ—ಪೂಜೆಯನ್ನರ್ಪಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ನಿನಗೆ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನರ್ಪಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

To you, Agni, who are the chief of the Angirasa, all people have severally recourse for the attainment of their desires.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ ಧೀಭಿರ್ಮನೀಷಿಣೋ ಮೇಧಿರಾಸೋ ವಿಪತ್ಯಿತಃ |

ಅದ್ವಸದ್ಯಾಯ ಹಿನ್ವಿರೇ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ | ಧೀಭಿಃ | ಮನೀಷಿಣಃ | ಮೇಧಿರಾಸಃ | ವಿಪಶ್ಚಿತಃ |

ಅದ್ವೈತದ್ಯಾಯ | ಹಿನ್ವಿರೇ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮನೀಷಿಣೋ ಮನಸ ಈಶ್ವರಾ ಮೇಧಿರಾಸೋ ಮೇಧಾವಿನೋ ವಿಪಶ್ಚಿತಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಾ
ಯಜಮಾನಾ ಧೀಭಿಃ ಕರ್ಮಭಿರದ್ವೈತದ್ಯಾಯಾನ್ನಸ್ಯ ಭಜನಾಯಾಗ್ನಿಂ ಹಿನ್ವಿರೇ | ಪ್ರೀಣಯಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮನೀಷಿಣಃ—ಸ್ಥಿರಸಂಕಲ್ಪವುಳ್ಳವರೂ | ಮೇಧಿರಾಸಃ—ಮೇಧಾವಿಗಳೂ | ವಿಪಶ್ಚಿತಃ—ಪ್ರಾಜ್ಞರೂ
ಆದ ಯಜಮಾನರು | ಧೀಭಿಃ—ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ಅದ್ವೈತದ್ಯಾಯ—ಅನ್ನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ | ಅಗ್ನಿಂ—
ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಹಿನ್ವಿರೇ—ಪೂಜಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ಥಿರಸಂಕಲ್ಪವುಳ್ಳವರೂ, ಮೇಧಾವಿಗಳೂ, ಪ್ರಾಜ್ಞರೂ ಆದ ಯಜಮಾನರು ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ
ಅನ್ನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

The wise, the intelligent, the sagacious, propitiate Agni with
sacrifices for the attainment of food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಂ ತ್ವಾನುಜ್ಞೇಷು ವಾಜಿನಂ ತನ್ನಾನಾ ಅಗ್ನೇ ಅಧ್ವರಂ ||

ವಹ್ನಿಂ ಹೋತಾರಮಿಳತೇ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ತ್ವಾಂ | ಅಜ್ಞೇಷು | ವಾಜಿನಂ | ತನ್ನಾನಾಃ | ಅಗ್ನೇ | ಅಧ್ವರಂ |

ವಹ್ನಿಂ | ಹೋತಾರಂ | ಈಳತೇ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ವಾಜಿನಂ ಬಲಿನಂ ವಹ್ನಿಂ ಹವಿಷಾಂ ವೋಧಾರಂ ಹೋತಾರಂ ದೇವಾನಾ-
ಮಾಹ್ವತಾರಂ ತಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ತ್ವಾಮಜ್ಜೇಷು ಗೃಹೇಷ್ವಧ್ವರಂ ಯಜ್ಞಂ ತನ್ನಾನಾ ವಿಸ್ತಾರಯಂತೋ
ಯಜಮಾನಾ ಈಳತೇ | ಸ್ತುವಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಅಧ್ವರಂ—ಯಜ್ಞವನ್ನು | ತನ್ನಾನಾ—ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸುವ
ಯಜಮಾನರು | ವಾಜಿನಂ—ಶಕ್ತಿಯುತನೂ | ವಹ್ನಿಂ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವವನೂ | ಹೋತಾರಂ—
ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವವನೂ | ತಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಅಜ್ಜೇಷು—
ಯಜ್ಞಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ | ಈಳತೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಯಜ್ಞವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸುವ ಯಜಮಾನರು ಶಕ್ತಿಯುತನೂ, ಹವಿಸ್ಸನ್ನು
ವಹಿಸುವವನೂ, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವವನೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಜ್ಞಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ
ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Preparing the sacrifice in their mansions, (the worshippers) adore
you, Agni, the powerful, the bearer (of the oblation), the invoker of
the gods.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪುರುತ್ತಾ ಹಿ ಸದೃಜ್ಜಸಿ ವಿಶೋ ವಿಶ್ವಾ ಅನು ಪ್ರಭುಃ |

ಸಮತ್ಸು ತ್ವಾ ಹವಾಮಹೇ || ೨೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪುರುತ್ತಾ | ಹಿ | ಸದೃಜ್ | ಅಸಿ | ವಿಶಃ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಅನು | ಪ್ರಭುಃ |

ಸಮತ್ಸು | ತ್ವಾ | ಹವಾಮಹೇ || ೨೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ಹಿ ಯತಃ ಪ್ರಭು ಪ್ರಭುಃ | ಸುಲೋಪಶ್ವಾಂದಸಃ || ಪುರುತ್ತಾ ಚಹುಷು
ಪ್ರದೇಶೇಷು ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾ ವಿಶಃ ಪ್ರಜಾ ಅನು ಸದೃಜ್ ಸವಾನದರ್ಶ್ಯಸಿ ಆತಸ್ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸಮತ್ಸು
ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಹವಾಮಹೇ | ಹೃಯಾಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ) ಹಿ—ಯಾವ ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ | ಪ್ರಭುಃ—ನೀನೇ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾಗಿಯೂ | ಪುರುತ್ತಾ—ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ | ವಿಶ್ವಾಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ವಿಶಃ—ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು | ಅನು ಸದ್ಯಜ್—ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ನೋಡುವವನಾಗಿಯೂ | ಅಸಿ—ಅಗ್ನಿದ್ವೀಯೋ (ಅದುದರಿಂದಲೇ) | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಸಮತ್ಸು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ಹವಾಮಹೇ—ನಾವೂ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಯಾವ ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನೀನೇ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾಗಿಯೂ, ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತವಾದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ನೋಡುವವನಾಗಿಯೂ ಅಗ್ನಿದ್ವೀಯೋ ಅದುದರಿಂದಲೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನಾವೂ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

You are the lord, you behold all people alike in many places : we therefore invoke you in battles.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತನಿಾಳಿಷ್ಟ ಯ ಆಹುತೋಗ್ನಿರ್ವಿ ಭ್ರಾಜತೇ ಘೃತೈಃ |

ಇಮಂ ನಃ ಶೃಣವದ್ಧವಂ || ೨೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ಈಳಿಷ್ಟ | ಯಃ | ಆಹುತಃ | ಅಗ್ನಿಃ | ವಿಭ್ರಾಜತೇ | ಘೃತೈಃ |

ಇಮಂ | ನಃ | ಶೃಣವತ್ | ಹವಂ || ೨೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋಗ್ಯಗ್ನಿಘೃತೈಃ ಸಹಾಹುತೋ ವಿಭ್ರಾಜತೇ ಯಶ್ಚ ನೋಽಸ್ಮಾಕಮಿಮಂ ಹವಮಾಹ್ವಾನಂ ಶೃಣವತ್ ಶೃಣೋತಿ ತಮಗ್ನಿಮಾಳಿಷ್ಟ | ಸ್ತುತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ ಅಗ್ನಿಃ—ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯು | ಘೃತೈಃ—ಅಜ್ವರೂಪವಾದ ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ | ಆಹುತಃ—ಅ ಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು | ವಿಭ್ರಾಜತೇ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುವನೋ ಮತ್ತು | ಯಃ—ಯಾರು | ನಃ—ನಮ್ಮ |

ಇವಂ ಹವಂ—ಈ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು | ಶೃಣುವತ್—ಕೇಳುವನೋ | ತಂ—ಆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಈಳಿಷ್ಟ—
ಸ್ತುತಿಸು.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯು ಆಜ್ಯರೂಪವಾದ ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವನೋ ಮತ್ತು
ಯಾರು ನಮ್ಮ ಈ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳುವನೋ ಆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸು.

English Translation.

Adore that Agni who shines brightly when fed with offerings of
butter, who hears this our invocation.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ತಂ ತ್ವಾ ವಯಂ ಹವಾಮಹೇ ಶೃಣ್ವಂತಂ ಜಾತವೇದಸಂ |

ಅಗ್ನೇ ಘ್ನಂತಮಪ ದ್ವಿಷಃ || ೨೩ ||

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ತಂ | ತ್ವಾ | ವಯಂ | ಹವಾಮಹೇ | ಶೃಣ್ವಂತಂ | ಜಾತವೇದಸಂ |

ಅಗ್ನೇ | ಘ್ನಂತಂ | ಅಪ | ದ್ವಿಷಃ || ೨೩ ||

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಜಾತವೇದಸಂ ಜಾತಧನಂ ಜಾತಪ್ರಜ್ಞಂ ವಾ ದ್ವಿಷಃ ಶತ್ಕೂನಸಃ ಘ್ನಂತಂ ಹಿಂಸಂತಂ
ಶೃಣ್ವಂತಮಸ್ಮದೀಯಮಾಹ್ವಾನಂ ಶೃಣ್ವಂತಂ ಚ ತ್ವಾಂ ವಯಮಾಂಗಿರಸಾ ಹವಾಮಹೇ ||

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಜಾತವೇದಸಂ—ಜಾತವೇದೋರೂಪನೂ | ದ್ವಿಷಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು |
ಅಪಃ ಘ್ನಂತಂ—ನಾಶಮಾಡುವವನೂ | ಶೃಣ್ವಂತಂ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುವವನೂ ಆದ | ತಂ ತ್ವಾ—
ಅದೇ ನಿನ್ನನ್ನು | ವಯಂ—ನಾವು | ಹವಾಮಹೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಜಾತವೇದೋರೂಪನೂ, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವನೂ, ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು
ಕೇಳುವವನೂ ಆದ ಅದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We invoke you, Agni, who are Jatavedas, listening (to our praises),
exterminating our foes

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿಶಾಂ ರಾಜಾನಮದ್ಭುತಮಧ್ಯಕ್ಷಂ ಧರ್ಮಣಾಮಿನುಂ |

ಅಗ್ನಿಮಿಾಳೇ ಸ ಉ ಶ್ರವತ್ || ೨೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶಾಂ | ರಾಜಾನಂ | ಅದ್ಭುತಂ | ಅಧ್ಯಿ ಅಕ್ಷಂ | ಧರ್ಮಣಾಂ | ಇನುಂ |

ಅಗ್ನಿಂ | ಈಳೇ | ಸಃ | ಉಂ ಇತಿ | ಶ್ರವತ್ || ೨೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಶಾಂ ಪ್ರಜಾನಾಂ ರಾಜಾನಮಿಾಶ್ವರಮದ್ಭುತಂ ಮಹಾಂತಂ ಧರ್ಮಣಾಂ ಕರ್ಮಣಾಮಧ್ಯಕ್ಷ-
ಮನುಸಂಧಾತಾರಮಿನುಮಗ್ನಿಮಿಾಳೇ | ಸತ್ತಮಿ | ಸ ಉ ಸ ಏವಾಗ್ನಿಃ ಶ್ರವತ್ | ಅಸ್ಮದೀಯಾಂ
ಸ್ತುತಿಂ ಶೃಣೋತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಿಶಾಂ—ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ | ರಾಜಾನಂ—ಈಶ್ವರನೂ | ಅದ್ಭುತಂ—ಮಹತ್ತ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ |
ಧರ್ಮಣಾಂ—ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ | ಅಧ್ಯಕ್ಷಂ—ಪ್ರೇರಕನಾದ ನೇತೃವೂ ಆದ | ಇನುಂ ಅಗ್ನಿಂ—ಈ
ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ | ಈಳೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ಸ ಉ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ಶ್ರವತ್—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಒಡೆಯನೂ, ಮಹತ್ತ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ, ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಪ್ರೇರಕನಾದ ನೇತೃವೂ
ಆದ ಈ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಿ.

English Translations.

I praise this Agni, the sovereign of men, the wonderful, the
superintendent of holy acts : may he hear me.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ ವಿಶ್ವಾಯುರ್ವೇಪಸಂ ಮರ್ಯಂ ನ ವಾಜಿನಂ ಹಿತಂ |

ಸಪ್ತಿಂ ನ ನಾಜಯಾಮಸಿ || ೨೫ ||

|| ಪದವಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ | ವಿಶ್ವಾಯುರ್ವೇಪಸಂ | ಮರ್ಯಂ | ನ | ನಾಜಿನಂ | ಹಿತಂ |

ಸಪ್ತಂ | ನ | ನಾಜಯಾಮಸಿ || ೨೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಶ್ವಾಯುರ್ವೇಪಸಂ ಸರ್ವಗತಬಲಮಗ್ನಿಂ ನಾಜಿನಂ ಬಲಿನಂ ಮರ್ಯಂ ನ ಮನುಷ್ಯಮಿವ
ಹಿತಂ ಸಪ್ತಂ ನಾಶ್ವಮಿವ ನಾಜಯಾಮಸಿ | ಸ್ತುತಿಭಿರ್ಹವಿಭಿಶ್ಚ ಬಲಿನಂ ಕುರ್ಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮರ್ಯಂ ನ—ಮಾನವನಂತೆ | ಹಿತಂ—ಹಿತಕಾರಕನೂ | ಸಪ್ತಂ ನ—ಅಶ್ವದಂತೆ | ನಾಜಿನಂ—
ಶಕ್ತಿಯುತನೂ | ವಿಶ್ವಾಯುರ್ವೇಪಸಂ—ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿ
ಯನ್ನು | ನಾಜಯಾಮಸಿ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ ಜೈತನ್ಯಯುಕ್ತನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಾನವನಂತೆ ಹಿತಕಾರಕನೂ, ಅಶ್ವದಂತೆ ಶಕ್ತಿಯುತನೂ, ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ
ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದಲೂ, ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ ನಾವು ಜೈತನ್ಯಯುಕ್ತನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

We invigorate like a horse that (Agni) whose might is everywhere
present; who is noble, strong, and benevolent.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಘ್ನಂ ವೃಧ್ರಾಣಿ ಪ ದ್ವಿಷೋ ದಹನ್ರಕ್ವಾಂಸಿ ವಿಶ್ವಹಾ |

ಅಗ್ನೇ ತಿಗ್ಮೇನ ದೀದಿಹಿ || ೨೬ ||

|| ಪದವಾಠಃ ||

ಘ್ನಂ | ವೃಧ್ರಾಣಿ | ಅಸಃ | ದ್ವಿಷಃ | ದಹನ್ | ರಕ್ವಾಂಸಿ | ವಿಶ್ವಹಾ |

ಅಗ್ನೇ | ತಿಗ್ಮೇನ | ದೀದಿಹಿ || ೨೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ವೃಧ್ರಾಣಿ ಹಿಂಸಕಾನ್ ದ್ವಿಷೋ ದ್ವೇಷ್ಠಾನಪ ಘ್ನನ್ ಹಿಂಸನ್ ವಿಶ್ವಹಾ
ಸರ್ವದಾ ರಕ್ವಾಂಸಿ ಚ ದಹಂಸಿ ತಿಗ್ಮೇನ ತೀವ್ರೇನ ತೇಜಸಾ ದೀದಿಹಿ | ದೀಪ್ಯಸ್ವ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಮೃಧ್ರಾಣಿ—ಹಿಂಸಕರಾದ | ದ್ವಿಷಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಅಪಘ್ನೇನ್—
ನಾಶಮಾಡುತ್ತಲೂ | ವಿಶ್ವಹಾ—ಯಾವಾಗಲೂ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ—ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು | ದಹನ್—ದಹಿಸುತ್ತಲೂ |
ತಿಗ್ವೇನ—ನಿನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ | ದೀದಿಹಿ—ಪ್ರಕಾಶಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಹಿಂಸಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಲೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು
ದಹಿಸುತ್ತಲೂ, ನಿನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸು.

English Translation.

Slaying the malignant, (driving away) our enemies, everywhere
the Rakshasas, do you, Agni, blaze forth with bright (radiance).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಂ ತ್ವಾ ಜನಾಸ ಇಂಧತೇ ಮನುಷ್ವದಂಗಿರಸ್ತಮ |

ಅಗ್ನೇ ಸ ಬೋಧಿ ಮೇ ವಚಃ || ೨೭ ||

|| ಪದಸಾಠಃ ||

ಯಂ | ತ್ವಾ | ಜನಾಸಃ | ಇಂಧತೇ | ಮನುಷ್ವತ್ | ಅಂಗಿರಃ | ತಮ |

ಅಗ್ನೇ | ಸಃ | ಬೋಧಿ | ಮೇ | ವಚಃ || ೨೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಂಗಿರಸ್ತಮಾಗ್ನೇ ಯಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಜನಾಸೋ ಜನಾ ಮನುಷ್ವದೃಥಾ ಮನುಷ್ವಘೇಂಧತೇ
ದೀಪಯಂತಿ ಸ ತ್ವಂ ಮೇ ಮದೀಯಂ ವಚಃ ಸ್ತುತಿಂ ಬೋಧಿ | ಬುಧ್ಯಸ್ವ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಂಗಿರಸ್ತಮ—ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಯಾಂ—ಯಾವ |
ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಜನಾಸಃ—ಮಾನವರೆಲ್ಲ | ಮನುಷ್ವತ್—ಮನುವು ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ | ಇಂಧತೇ—
ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವರೋ | ಸಃ—ಅಂತಹ ನೀನು | ಮೇ—ನನ್ನ | ವಚಃ—ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಬೋಧಿ—ತಿಳಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಯಾವ ನಿನ್ನನ್ನು ಮಾನವರೆಲ್ಲ ಮನುವು ಹಿಂದೆ
ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವರೋ ಅಂತಹ ನೀನು ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ತಿಳಿ.

English Translation.

Chief of the Angirasas, whom men kindle as did Manus ; Agni, hear my words-

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದಗ್ನೇ ದಿವಿಜಾ ಅಪ್ಸಪ್ಸಜಾ ವಾ ಸಹಸ್ಯತ |

ತಂ ತ್ವಾ ಗೀರ್ಭಿರ್ಹವಾಮುಹೇ || ೨೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಅಗ್ನೇ | ದಿವಿಜಾಃ | ಅಸಿ | ಅಪ್ಸಪ್ಸಜಾಃ | ವಾ | ಸಹಸ್ಯತ |

ತಂ | ತ್ವಾ | ಗೀರ್ಭಿಃ | ಹವಾಮುಹೇ || ೨೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಯದ್ಯಸ್ತಂ ದಿವಿಜಾ ದಿವಿಭವೋಽಸಿ ಭವಸಿ ಅಪ್ಸಪ್ಸಜಾ ನಾಂತರಿಕ್ಷಜಾತಶ್ಚ ಭವಸಿ ಸಹಸ್ಯತಃ ಸಹಸಾ ಬಲೇನ ಕೃತಶ್ಚಾಸಿ ತಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಮುಗ್ನಿಂ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿರ್ಹವಾಮುಹೇ | ಹ್ವಯಾಮುಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಯತಃ—ಯಾವ ನೀನು | ದಿವಿಜಾಃ—ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗಿ | ಅಸಿ—ಆಗದ್ದೀಯೋ | ಅಪ್ಸಪ್ಸಜಾ ವಾ—ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗಿದ್ದೀಯೋ | ಸಹಸ್ಯತಃ—ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗಿದ್ದೀಯೋ | ತಂ ತ್ವಾ—ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು | ಗೀರ್ಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಹವಾಮುಹೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಯಾವ ನೀನು ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗಿದ್ದೀಯೋ, ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗಿದ್ದೀಯೋ, ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗಿದ್ದೀಯೋ ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

We worship with praises you, Agni, who are born in heaven or in the waters, elicited by strength.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತುಭ್ಯಂ ಘೇತ್ತೇ ಜನಾ ಇಮೇ ವಿಶ್ವಾಃ ಸುಕ್ಷಿತಯಃ ಪೃಥಕ್ |

ಧಾಸಿಂ ಹಿನ್ವಂತ್ಯತ್ತವೇ || ೨೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತುಭ್ಯಂ | ಘ | ಇತ್ | ತೇ | ಜನಾಃ | ಇಮೇ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಸುಕ್ಷಿತಯಃ | ಪೃಥಕ್ |

ಧಾಸಿಂ | ಹಿನ್ವಂತಿ | ಅತ್ತವೇ || ೨೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತುಭ್ಯಂ ಘ ತ್ವದರ್ಥಮೇವ ತ ಇಮೇ ಮಯಾ ದೃಶ್ಯಮಾನಾ ಜನಾ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾಃ
ಸುಕ್ಷಿತಯಃ ಪ್ರಜಾಶ್ಚ ಧಾಸಿಮನ್ನಂ ಹವಿರತ್ತವೇದನಾಯ ಪೃಥಗ್ಗಿನ್ವಂತಿ | ಪ್ರೇರಯಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ) | ವಿಶ್ವಾಃ—ಸಮಸ್ತರೂ | ಸುಕ್ಷಿತಯಃ—ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ವಾಸಿಸುವವರೂ |
ತೇ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ | ಇಮೇ ಜನಾಃ—ಈ ಮಾನವ ಜನರೆಲ್ಲಾ | ತುಭ್ಯಂ ಘೇತ್—ನಿನ್ನನ್ನೇ
ಉದ್ದೇಶಿಸಿ | ಅತ್ತವೇ—ನಿನ್ನ ಭಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಧಾಸಿಂ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಪೃಥಕ್—ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ |
ಹಿನ್ವಂತಿ—ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವವರೂ, ಪೃಥ್ವೀನಿವಾಸಿಗಳೂ ಆದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಮಾನವರೂ
ಸಹ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ನಿನ್ನ ಭಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

All these people, the inhabitants (of the earth), offer severally to
you (sacrificial) food for your eating and enjoyment.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತೇ ಘೇದಗ್ನೇ ಸ್ವಾಧ್ಯೋಹಾ ವಿಶ್ವಾ ನೃಚಕ್ಷಸಃ |

ತರಂತಃ ಸ್ಯಾಮ ದುರ್ಗಹಾ || ೩೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತೇ | ಘ | ಇತ್ | ಅಗ್ನೇ | ಸ್ವಾಧ್ಯಃ | ಅಹಾ | ವಿಶ್ವಾ | ಸ್ವಚಕ್ಷಸಃ |
ತರಂತಃ | ಸ್ಯಾಮ | ದುರ್ಗಹಾ || ೩೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತೇ ಘೇತ್ವದರ್ಥಮೇವ ಖಲು ವಯಂ ಸ್ವಾಧ್ಯಃ ಸುಕರ್ಮಾಣಃ ಸಂತೋ ವಿಶ್ವಾ
ವಿಶ್ವಾನ್ಯಹಾಹಾನಿ ಸ್ವಚಕ್ಷಸೋ ದ್ರಷ್ಟಾರಶ್ಚ ದುರ್ಗಹಾ ದುಃಖೇನ ಗಾಹಯಿತವ್ಯಾನಿ ತರಂತಃ ಸ್ಯಾಮ |
ಭವೇಮ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತೇ ಘೇತ್—ನಿನ್ನ ಪೂಜಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ | (ವಯಂ—ನಾವು) |
ಸ್ವಾಧ್ಯಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ | ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಅಹಾ—ಅಹಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿಯೂ |
ಸ್ವ ಚಕ್ಷಸಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಮಾನವದೃಷ್ಟಿಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ | ದುರ್ಗಹಾ—ಕಠಿನವಾದ ದುಃಖವನ್ನಿವೇಶ
ಗಳನ್ನು | ತರಂತಃ—ದಾಟುತ್ತಾ | ಸ್ಯಾಮ—ಇರುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಪೂಜಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ, ನಾವು ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತ
ವಾದ ಅಹಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಮಾನವದೃಷ್ಟಿಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಕಠಿನವಾದ ದುಃಖವನ್ನಿವೇಶ
ಗಳನ್ನು ದಾಟುತ್ತಾ ಇರುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Agni, through you, may we, skilled in sacrifices and beholding men
all our days, pass through (all) difficulties.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ ಮಂದ್ರಂ ಪುರುಪ್ರಿಯಂ ತೀರಂ ಸಾವಕಶೋಚಿಷಂ |
ಹೃದ್ಭಿರ್ಮಂದ್ರೇಭಿರೀಮಹೇ || ೩೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ | ಮಂದ್ರಂ | ಪುರುಪ್ರಿಯಂ | ತೀರಂ | ಸಾವಕಶೋಚಿಷಂ |
ಹೃದ್ಭಿಃ | ಮಂದ್ರೇಭಿಃ | ಈಮಹೇ || ೩೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಂದ್ರಂ ಮಾದನಂ ಪುರುಪ್ರಿಯಂ ಬಹುಪ್ರಿಯಂ ಶೀರಂ ಯಜ್ಞೇಷು ಶಯನಶೀಲಂ ಪಾವಕ-
ಶೋಚಿಷಂ ಪಾವಕದೀಪ್ತಿಮಗ್ನಿಂ ಹೃದ್ಭಿರ್ಮನೋಹರೈರ್ಮಂದ್ರೈರ್ಮಾದನೈಃ ಸ್ತೋತ್ರೈರೀಮಹೇ |
ಯಚಾಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಂದ್ರಂ—ಹರ್ಷಕಾರಕನೂ | ಪುರುಪ್ರಿಯಂ—ಅನೇಕರಿಗೆ ಪ್ರಿಯನೂ | ಶೀರಂ—ದುಷ್ಟಪ್ರದೇಶ-
ಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವವನೂ | ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ—ಶುದ್ಧಿಕಾರಕವಾದ ಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—
ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಹೃದ್ಭಿಃ—ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಠಿತವಾದವೂ | ಮಂದ್ರೇಭಿಃ—ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವೂ
ಆದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಈಮಹೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹರ್ಷಕಾರಕನೂ, ಅನೇಕರಿಗೆ ಪ್ರಿಯನೂ, ಯಜ್ಞಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವವನೂ, ಶುದ್ಧಿಕಾರಕವಾದ
ಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಠಿತವಾದವೂ, ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವೂ ಆದ
ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

We invoke with cheerful and delightful (hymns) the gladdening
Agni, dear to many, who abides in the sacrifice with purifying brilliance.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಶೀರಂ ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ—ಈ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥವಿವರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಯಾಸ್ಕರು ತಮ್ಮ
ನಿರುಕ್ತದಲ್ಲಿ—

ಶೀರಂ ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ | ಪಾವಕದೀಪ್ತಿಂ | ಅನುಶಾಯಿನಮಿತಿ ನಾಶಿನಮಿತಿ ವಾ ||

(೨-೪-೧೪)

ಇಲ್ಲಿ ಶೀರಂ ಎಂದರೆ ಅಗ್ನಿಯ ಹೆಸರು ಎಂದರೆ, ಅಗ್ನಿಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದರಿಂದ ಶೀರಂ
ಎಂದು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಶಬ್ದವಾಗಿದೆ. ಸರ್ವಭೂತಜಾತ (ಪ್ರಾಣಿ)ಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಪ್ರನೇಶನಾಡಿ ಔಷ್ಣ್ಯರೂಪದಿಂದ ಇರುವವನು ಅಥವಾ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಇರುವವನಾದ್ದರಿಂದ
ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಶೀರಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ ಎಂದರೆ
ಪಾವಕದೀಪ್ತಿಂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವವನು ಎಂದರ್ಥವು.

|| ಸಂಹಿತಾಶಾಠಃ ||

ಸ ತ್ವಮಗ್ನೇ ವಿಭಾವಸುಃ ಸೃಜನ್ಮಾಯೋ ನ ರತ್ತಿಭಿಃ ||

ಶರ್ಧಂತಮಾಂಸಿ ಜಿಘ್ಸಸೇ || ೩೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ತ್ವಂ | ಅಗ್ನೇ | ವಿಭಾವಸುಃ | ಸೃಜನ್ | ಸೂರ್ಯಃ | ನ | ರತ್ನಿಭಿಃ |
ಶರ್ಧನ್ | ತಮಾಂಸಿ | ಜಿಘ್ನಸೇ || ೩೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ವಿಭಾವಸುರ್ದೀಪ್ತಿರೋಜನಃ ಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧಸ್ತ್ವಂ ಸೃಜನ್ಮದ್ಯನ್ ಸೂರ್ಯೋ ನ
ಯಥಾ ಸೂರ್ಯಸ್ತಥಾ ರತ್ನಿಭಿಃ ಶರ್ಧನ್ ಬಲಂ ಕುರ್ವಂಸ್ತಮಾಂಸಿ ಜಿಘ್ನಸೇ | ನಾಶಯಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ವಿಭಾವಸುಃ—ಪ್ರಭೆಯೇ ಧನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ | ಸಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ
ಆದ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಸೂರ್ಯೋ ನ—ಸೂರ್ಯನಂತೆ | ಸೃಜನ್—ಉದಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾ |
ರತ್ನಿಭಿಃ—ನಿನ್ನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ | ಶರ್ಧನ್—ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ | ತಮಾಂಸಿ—ಕತ್ತಲೆಗಳನ್ನು | ಜಿಘ್ನಸೇ—
ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಭೆಯೇ ಧನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ ನೀನು ಸೂರ್ಯನಂತೆ
ಉದಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾ ನಿನ್ನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕತ್ತಲೆಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

Shining forth, Agni, like the rising sun displaying your strength
by your beams, you destroy the darkness.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತತ್ರೇ ಸಹಸ್ವ ಈಮಹೇ ದಾತ್ರಂ ಯನ್ನೋಪದಸ್ಯತಿ |
ತ್ವದಗ್ನೇ ವಾಯುಂ ವಸು || ೩೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತತ್ | ತೇ | ಸಹಸ್ವಃ | ಈಮಹೇ | ದಾತ್ರಂ | ಯತ್ | ನ | ಉಪದಸ್ಯತಿ |
ತ್ವತ್ | ಅಗ್ನೇ | ವಾಯುಂ | ವಸು || ೩೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸಹಸ್ರೋ ಬಲವನ್ನಗ್ನೇ ತೇ ತವ ಯದ್ವಸು ನೋಪದಸ್ಯತಿ ನೋಪಕ್ಷೀಯತೇ ತದ್ವಾತ್ಮಂ
ದಾತವ್ಯಂ ನಾರ್ಯಂ ವರಣೀಯಂ ಚ ವಸು ಧನಂ ತ್ವತ್ತ್ವತ್ತ್ವ ಈಮಹೇ | ಯಾಚಾಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಹಸ್ರಃ—ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಯತ್—ಯಾವ ಧನವು |
ನೋಪದಸ್ಯತಿ—ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲವೋ | ತತ್—ಅಂತಹ | ದಾತ್ರಂ—ದಾನಮಾಡಲು
ಯೋಗ್ಯವಾದುದೂ | ನಾರ್ಯಂ—ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದೂ ಅದ | ವಸು—ಧನವನ್ನು | ತ್ವತ್—ನಿನ್ನಿಂದ |
ಈ ಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಯಾವ ಧನವು ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ
ದಾನಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದುದೂ, ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದೂ ಅದ ಧನವನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

We solicit from you, strong Agni, that desirable wealth which is in
your gift and which decays not.

ನಲವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಮಿತಿ ತ್ರಿಂಶದ್ವಚಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಮಾಂಗಿರಸಸ್ಯ ವಿರೂಪಸ್ಯಾಪ್ತಂ ಪ್ರಾಪ್ತತ್ವ-
ಪ್ರಪರಿಭಾಷಯಾ ಗಾಯತ್ರಮಾಗ್ನೇಯಂ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಮ್ಯತೇ | ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ತ್ರಿಂಶದಿತಿ ||
ಪ್ರಾತರನುನಾಕೇ ಗಾಯತ್ರೇ ಛಂದಸ್ಯಾಸ್ತಿನಶಸ್ತ್ರೇ ಚೇದಂ ವಿನಿಯುಕ್ತಂ || ಮಹಾವ್ರತೇ ಸಮಿಧಾಗ್ನಿ-
ಮಿತ್ಯಾದ್ಯಾಶ್ಚತಸ್ರಃ ಸಾಮಿಧೇನ್ಯಃ | ತಥಾ ಚ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಸೂಕ್ರಿತಂ | ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಮಿತಿ
ಚತಸ್ರೋ ವೈಶ್ವಕರ್ಮಣ ಋಷಭಃ | ಐ. ಅ. ೫-೧-೧ | ಇತಿ || ಅತಿಥ್ಯಾಯಾಂ ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಮಿತ್ಯೇಷಾ
ಪ್ರಥಮಾಜ್ಯಭಾಗಸ್ಯಾನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ದುವಸ್ಯತಾ ಪ್ಯಾಯಸ್ತ ಸಮೇತು
ತೇ | ಅ. ೪-೫ | ಇತಿ || ಅಮಾನಾಸ್ಯಾಯಾಂ ಪ್ರಥಮಾಜ್ಯಭಾಗಸ್ಯಾನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂಕ್ರಿತೇ ಚ |
ವೃಧಸ್ತಂತಾವಮಾನಾಸ್ಯಾಯಾಮಗ್ನಿಃ ಪ್ರತ್ನೇನ ಮನ್ನನಾ | ಅ ೧-೫ | ಇತಿ || ದರ್ಶಪೂರ್ಣಮಾಸಯೋ-
ರಾಗ್ನೇಯಸ್ಯಾನುವಾಕ್ಯಾಗ್ನಿಮೂರ್ಧೇತ್ಯೇಷಾ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಅಗ್ನಿಮೂರ್ಧಾ ಭುವೋ ಯಜ್ಞಸ್ಯ |

ಅ. ೧-೬ | ಇತಿ || ಮೂರ್ಧನ್ಯದ್ಗುಣಸ್ಯಾಗ್ನೇರಪ್ಯೇಷೈವಾನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂತ್ರಿತಂ ಚ | ನಿತ್ಯೇ ಮೂರ್ಧನ್ಯ
ಇತಿ || ಪವಮಾನೇಷ್ಟಿಷು ದ್ವಿತೀಯಸ್ಯಾಮಿಷ್ಟಾವಗ್ನೇಃ ಶುಚೇರನುವಾಕ್ಯಾಗ್ನಿಃ ಶುಚಿವ್ರತತಮ
ಇತ್ಯೇಷಾ | ಸೂತ್ರಿತಂ ಚ | ಅಗ್ನಿಃ ಶುಚಿವ್ರತತಮ ಉದಗ್ನೇ ಶುಚಿಯಸ್ತವ | ಅ. ೨-೧ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಆರನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಋಕ್ಪುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ವಿರೂಪ ಆಂಗಿರಸಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಯು; ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ತ್ರಿಂಶತ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಪ್ರಾತರನುವಾಕಮಂತ್ರ ಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಪುಗಳಿಗಾಗಿಯೂ, ಅಪ್ಪಿನಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಈ ಸೂಕ್ತದ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಪ್ರಾರಂಭದ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಪುಗಳನ್ನು ಸಾಮಿಧೇನೀಮಂತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕದ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ—ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಮಿತಿ ಚಿತಸ್ತೋ ವೈಶ್ವಕರ್ಮಣ ಋಷಭಃ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಅ. ೫-೧-೧) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು. ಅತಿಥ್ಯೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ಎಂಬ ಋಕ್ಪನ್ನೂ ಪ್ರಥಮಾಜ್ಯಭಾಗದ ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ದುವಸ್ಯತಾಪ್ಯಾಯ್ಸ್ತ ಸಮೇತು ತೇ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೪-೫) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅಮಾವಾಸ್ಯೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ (ದರ್ಶೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ) ಈ ಋಕ್ಪನ್ನೂ ಪ್ರಥಮಾಜ್ಯಭಾಗದ ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ವೃಧನ್ತಂತಾಮವಾನಾಸ್ಯಾಯಾಮಗ್ನಿಃ ಪ್ರತ್ನೇನ ಮನ್ನನಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೧-೫) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ದರ್ಶ ಪೂರ್ಣಮಾಸೇಷ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಗ್ನಿಮೂರ್ಧಾ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ೧೬ ನೇ ಋಕ್ಪನ್ನೂ ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅಗ್ನಿಮೂರ್ಧಾ ಭುವೋ ಯಜ್ಞಸ್ಯ—ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೧-೬) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮೂರ್ಧನ್ಯದ್ಗುಣಾಗ್ನಿಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಹೋಮದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಋಕ್ಪನ್ನೂ ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿತ್ಯೇ ಮೂರ್ಧನ್ಯ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಪವಮಾನೇಷ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಃ ಶುಚಿಃ ಎಂಬ ದೇವತೆಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಹೋಮದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಃ ಶುಚಿವ್ರತತಮಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ೨೧ ನೇ ಋಕ್ಪನ್ನೂ ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅಗ್ನಿಃ ಶುಚಿವ್ರತತಮ ಉದಗ್ನೇ ಶುಚಿಯಸ್ತವ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೨-೧) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೪೪

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೪೪ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೩೬, ೩೭, ೩೮, ೩೯, ೪೦, ೪೧ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಪಂಖ್ಯೆ—೩೦ ||

|| ಋಷಿ—ವಿರೂಪ ಆಂಗಿರಸಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಅಗ್ನಿಃ ||

|| ಭಂದಃ—ಗಾಯತ್ರೀ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ದುವಸ್ಯತ ಘೃತೈರ್ಬೋಧಯತಾತಿಥಿಂ |

ಅಸ್ತಿಸ್ತನ್ವಾ ಜುಹೋತನ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಂಽಇಧಾ | ಅಗ್ನಿಂ | ದುವಸ್ಯತ | ಘೃತೈಃ | ಬೋಧಯತ | ಅತಿಥಿಂ |

ಅ | ಅಸ್ತಿಸ್ | ಹವ್ಯಾ | ಜುಹೋತನ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಋತ್ವಿಜಃ ಅತಿಥಿಮತಿಥಿವತ್ಪ್ರಿಯಮಗ್ನಿಂ ಸಮಿಧಾ ದುವಸ್ಯತ | ಪರಿಚರತ | ಘೃತೈರ್ಬೋಧಯತ | ಅಸ್ತಿಸ್ತನ್ವಾದ್ಭೇದಗ್ನೌ ಹವ್ಯಾ ಹವೀಂಷ್ಯಾ ಜುಹೋತನ | ಅಜುಹುತ ಚ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳೇ) ಅತಿಥಿಂ—ಅತಿಥಿಯಂತೆ ಪೂಜ್ಯನಾದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಸಮಿಧಾ—ಸಮಿತ್ತುಗಳಿಂದ | ದುವಸ್ಯತ—ಪೂಜಿಸಿರಿ | ಘೃತೈಃ—ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಾಧನವಾದ ಆಜ್ಯಗಳಿಂದ | ಬೋಧಯತ—ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿರಿ | ಅಸ್ತಿಸ್—ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾದ ಈ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ | ಹವ್ಯಾ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ಅ ಜುಹೋತನ—ಅರ್ಪಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳೇ, ಅತಿಥಿಯಂತೆ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸಮಿತ್ತುಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿರಿ. ಪ್ರಜ್ವಲನ ಸಾಧನವಾದ ಆಜ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿರಿ. ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾದ ಈ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿರಿ.

English Translation.

Honour Agni with fuel, awaken him, the guest, with (libations of) butter; offer the oblations in him.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ ಸ್ತೋಮಂ ಜುಷಸ್ವ ಮೇ ವರ್ಧಸ್ವಾನೇನ ಮನ್ಮನಾ |

ಪ್ರತಿ ಸೂಕ್ತಾನಿ ಹರ್ಯ ನಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ | ಸ್ತೋಮಂ | ಜುಷಸ್ವ | ಮೇ | ವರ್ಧಸ್ವ | ಅನೇನ | ಮನ್ಮನಾ |
ಪ್ರತಿ | ಸುಽಉಕ್ತಾನಿ | ಹರ್ಯ | ನಃ || ೨ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಮ ಆಂಗಿರಸಸ್ಯ ಮಮ ಸ್ತೋಮಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಜುಷಸ್ವ | ಸೇವಸ್ವ | ಅನೇನ ಮನ್ಮನಾ ಮನನೀಯೇನ ಸ್ತೋತ್ರೇಣ ವರ್ಧಸ್ವ ಚ | ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಸೂಕ್ತಾನಿ ಪ್ರತಿ ಹರ್ಯ | ಕಾಮಯ ಚ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಸ್ತೋಮಂ—ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಜುಷಸ್ವ—ಸೇವಿಸು |
ಅನೇನ ಮನ್ಮನಾ—ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ | ವರ್ಧಸ್ವ—ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದು | ನಃ—ನಮ್ಮ ||
ಸೂಕ್ತಾನಿ—ಸೂಕ್ತಗಳನ್ನು | ಪ್ರತಿ ಹರ್ಯ—ಅಪೇಕ್ಷಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಸೇವಿಸು. ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದು. ನಮ್ಮ ಸೂಕ್ತಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸು.

English Translation.

Agni, accept my praise, be invigorated by this prayer ; be favourable to our hymns.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಂ ಪುರೋ ದಧೇ ಹವ್ಯವಾಹನುಷ ಬ್ರುವೇ |
ದೇವಾ ಆ ಸಾದಯಾದಿಹ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ | ದೂತಂ | ಪುರಃ | ದಧೇ | ಹವ್ಯವಾಹಂ | ಉಷ | ಬ್ರುವೇ |
ದೇವಾನ್ | ಆ | ಸಾ—ದಯಾತ್ | ಇಹ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೂತಂ ದೇವಾನಾಂ ಹವ್ಯವಾಹಂ ಹವಿಷಾಂ ವೋಧಾರಂ ಚಾಗ್ನಿಂ ಪುರೋ ದಧೇ | ಪುರಸ್ತ-
ರೋಮಿ | ಉಪ ಬ್ರುವೇ | ಉಪಸ್ತಾಮಿ ಚ | ಸೋಽಗ್ನಿರಿಹ ಯಜ್ಞೇ ದೇವಾನಾ ಸಾದಯತ್ |
ಆಸಾದಯತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೂತಂ—ದೇವದೂತನೂ | ಹವ್ಯವಾಹಂ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—
ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಪುರಃ—ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ | ದಧೇ—ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತೇನೆ | ಉಪ ಬ್ರುವೇ—ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ |
ಸಃ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ಇಹ—ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ದೇವಾನ್—ದೇವತೆಗಳನ್ನು | ಆ ಸಾದಯತ್—
ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವದೂತನೂ, ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವವನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮತ್ತು
ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಲಿ.

English Translation.

I set Agni in the front as the messenger, I adore him as the bearer of
the oblations ; may he cause the gods to sit down here.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ್ತೇ ಬ್ರಹಂತೋ ಅರ್ಚಯಃ ಸಮಿಧಾನಸ್ಯ ದೀದಿವಃ |

ಅಗ್ನೇ ಶುಕ್ರಾಸ ಈರತೇ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ್ | ತೇ | ಬ್ರಹಂತಃ | ಅರ್ಚಯಃ | ಸಂಽಧಾನಸ್ಯ | ದೀದಿವಃ |

ಅಗ್ನೇ | ಶುಕ್ರಾಸಃ | ಈರತೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೀದಿವೋ ದೀಪ್ತಾಗ್ನೇ ಸಮಿಧಾನಸ್ಯ ಸಮಿಧ್ಯಮಾನಸ್ಯ ತೇ ತವ ಬ್ರಹಂತೋ ಮಹಂತಃ
ಶುಕ್ರಾಸೋ ಜ್ವಲಂತೋಽರ್ಚಯೋ ದೀಪ್ತಯೇ ಉದೀರತೇ ||

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ದೀದಿವಃ—ಪ್ರಭಾಯುತನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಸಮಿಧಾನಸ್ಯ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾದ |
ತೇ—ನಿನ್ನ | ಬೃಹಂತಃ—ಮಹತ್ವಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವೂ | ಶುಕ್ರಾಸಃ—ಕಾಂತಿಯುತವಾದವೂ ಆದ | ಅರ್ಚಯಃ—
ಜ್ವಾಲೆಗಳು | ಉದೀರತೇ—ಮೇಲಕ್ಕೇಳುತ್ತವೆ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಪ್ರಭಾಯುತನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾದ ನಿನ್ನ ಮಹತ್ವಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವೂ ಕಾಂತಿಯುತವಾದವೂ
ಆದ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಮೇಲಕ್ಕೇಳುತ್ತವೆ.

English Translation.

Brilliant Agni, as you are kindled, your great flames start blazing up.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಉ॑ಪ॒ ತ್ವಾ ಜು॒ಹ್ವೋ॑ | ಮ॒ಮ॒ ಘೃ॒ತಾಚೀ॑ರ್ಯಂತು ಹರ್ಯ॑ತ |

ಅ॒ಗ್ನೇ॑ ಹ॒ನ್ಯಾ ಜು॒ಷಸ್ವ॑ ನಃ || ೫ ||

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಉ॑ಪ॒ | ತ್ವಾ॒ | ಜು॒ಹ್ವಃ॑ | ಮ॒ಮ॒ | ಘೃ॒ತಾಚೀಃ॑ | ಯಂ॒ತು॒ | ಹರ್ಯ॑ತ |

ಅ॒ಗ್ನೇ॑ | ಹ॒ನ್ಯಾ॒ | ಜು॒ಷಸ್ವ॑ | ನಃ॒ || ೫ ||

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಹರ್ಯತ ಕಾಮಯಮಾನಾಗ್ನೇ ಮಮ ಮದೀಯಾ ಘೃತಾಚೀರ್ಘೃತಮಂಚಂತ್ಯೋ
ಜುಹ್ವಃ ಸ್ತುಚಿಸ್ತಾ ತ್ವಾಮುಪ ಯಂತು | ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಹನ್ಯಾ ಹನ್ಯಾನಿ ಜುಷಸ್ವ | ಸೇವಸ್ವ ಚ ||

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಹರ್ಯತ—ಮಂಗಳಕರನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಮಮ—ನನ್ನ | ಘೃತಾಚೀಃ—
ಘೃತವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸತಕ್ಕ | ಜುಹ್ವಃ—ಸ್ತುಕ್ಪಾತ್ರೈಗಳು | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಉಪ ಯಂತು—ಸಮಾಪಿಸಲಿ |
ನಃ—ನಮ್ಮ | ಹನ್ಯಾ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ಜುಷಸ್ವ—ಸೇವಿಸು.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಮಂಗಳಕರನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನನ್ನ ಘೃತವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸತಕ್ಕ ಸ್ತುಕ್ಪಾತ್ರೈಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮಾಪಿಸಲಿ.
ನಮ್ಮ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸು.

English Translation.

Let my ladles, filled with butter, come near you, O propitious one ;
Agni, receive our oblations.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಂ॒ದ್ರಂ ಹೋ॑ತಾರ॒ಮೃ॒ತ್ವಿಜಂ॑ ಚಿ॒ತ್ರಭಾ॑ನುಂ ವಿ॒ಭಾವ॑ಸುಂ ।
ಅ॒ಗ್ನಿಮಿ॑ಳೇ ಸ ಉ ಶ್ರ॒ವತ್ ॥ ೬ ॥

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಂ॒ದ್ರಂ | ಹೋ॑ತಾರಂ | ಮೃ॒ತ್ವಿಜಂ॑ | ಚಿ॒ತ್ರಭಾ॑ನುಂ | ವಿ॒ಭಾವ॑ಸುಂ ।
ಅ॒ಗ್ನಿಂ | ಈ॒ಳೇ | ಸಃ | ಉಂ ಇತಿ | ಶ್ರ॒ವತ್ ॥ ೬ ॥

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಂ॒ದ್ರಂ ಮಾ॑ದನಂ ಹೋ॑ತಾರಂ ದೇ॒ವಾನಾ॑ಮಾಹ್ವಾತಾರಮೃ॒ತ್ವಿಜಮೃ॑ತೌ ಯ॒ಷ್ಟ್ಯಂ
ಚಿ॒ತ್ರಭಾ॑ನುಂ ಚಿ॒ತ್ರದೀ॑ಪ್ತಿಂ ವಿ॒ಭಾವ॑ಸುಂ ದೀ॒ಪ್ತಿಧ॑ನಮ॒ಗ್ನಿಮಿ॑ಳೇ | ಸ್ತೌಮಿ | ಸೋ॒ಽಗ್ನಿಃ ಶ್ರ॒ವತ್ |
ಅ॒ಸ್ಮದೀ॑ಯಾಂ ಸ್ತು॒ತಿಂ ಶೃ॑ಣೋತ್ಸೇವ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಂ॒ದ್ರಂ—ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ | ಹೋ॑ತಾರಂ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆಯುವವನೂ |
ಮೃ॒ತ್ವಿಜಂ—ಯಜ್ಞಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಾರ್ಹನೂ | ಚಿ॒ತ್ರಭಾ॑ನುಂ—ಅಕರ್ಷಕವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ |
ವಿ॒ಭಾವ॑ಸುಂ—ಪ್ರಭಾರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಅದ | ಅ॒ಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಈ॒ಳೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ |
ಸಃ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ಶ್ರ॒ವತ್—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆಯುವವನೂ, ಯಜ್ಞಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಾರ್ಹನೂ,
ಅಕರ್ಷಕವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರಭಾರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಅದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದೇ
ಅಗ್ನಿಯು ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಲಿ.

English Translation.

I worship Agni, the exhilarating invoker (of the gods), the priest,
him who shines forth with various lustre, and is rich in brilliance ; may
he give ear.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಃ ||

ಪ್ರ॒ತ್ನಂ॑ ಹೋ॒ತಾರ॑ಮಿ॒ಡ್ಯಂ॑ ಜು॒ಷ್ಟಂ॑ ಅ॒ಗ್ನಿಂ॑ ಕ॒ವಿಕ್ರ॑ತುಂ ।

ಅ॒ಧ್ವ॒ರಾಣಾ॑ನು॒ಭಿಶ್ರಿ॑ಯಂ ॥ ೭ ॥

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ॒ತ್ನಂ॑ | ಹೋ॒ತಾರಂ॑ | ಈ॒ಡ್ಯಂ॑ | ಜು॒ಷ್ಟಂ॑ | ಅ॒ಗ್ನಿಂ॑ | ಕ॒ವಿಕ್ರ॑ತುಂ ।

ಅ॒ಧ್ವ॒ರಾಣಾಂ॑ | ಅ॒ಭಿಶ್ರಿ॑ಯಂ ॥ ೭ ॥

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪ್ರತ್ನಂ ಪುರಾಣಂ ಹೋತಾರಂ ದೇವಾನಾಮಾಹ್ವತಾರಮಿಡ್ಯಂ ಸ್ತುತ್ಯಂ ಜುಷ್ಟಂ ಪ್ರೀತಂ
ಸೇವಿತಂ ನಾ ಕವಿಕ್ರತುಂ ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮಾಣಮಧ್ವರಾಣಾಂ ಯಜ್ಞಾನುಭಿಶ್ರಿಯಮಭಿಶ್ರಯಿತಾರಮಿ-
ಡ್ಯಮಗ್ನಿನಿಾಳೇ | ಸ್ತಾಮಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪ್ರತ್ನಂ—ಪುರಾತನನೂ | ಹೋತಾರಂ—ಹೋತೃರೂಪನೂ | ಈಡ್ಯಂ—ಸ್ತುತ್ಯನೂ | ಜುಷ್ಟಂ—
ಪ್ರೀತಿಯುತನೂ | ಕವಿಕ್ರತುಂ—ಮೇಧಾಯುತವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ | ಅಧ್ವರಾಣಾಂ—ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ||
ಅಭಿಶ್ರಿಯಂ—ಮುಖ್ಯವಾದ ಅತಿಥಿಯೂ ಆದ (ಪೂಜ್ಯನೂ) | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು (ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪುರಾತನನೂ, ಹೋತೃರೂಪನೂ, ಸ್ತುತ್ಯನೂ, ಪ್ರೀತಿಯುತನೂ, ಮೇಧಾಯುತವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ,
ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅತಿಥಿಯೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

(I worship) the beloved Agni, the ancient adorable invoker (of the
gods), the wise, the frequenter of sacrifices.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಃ ||

ಜು॒ಷ್ತಾಣೋ॑ ಅ॒ಂಗಿರ॑ಸ್ತ॒ಮೇಮಾ॑ ಹ॒ವ್ಯಾನ್ಯಾ॑ನು॒ಷಕ್ ।

ಅ॒ಗ್ನೇ॑ ಯ॒ಜ್ಞಂ॑ ನ॒ಯ ಋ॒ತುಥಾ॑ ॥ ೮ ॥

|| ಸದಸಃ ||

ಜುಷಾಣಃ | ಅಂಗಿರಃತಮ | ಇಮಾ | ಹವ್ಯಾಃ | ಅನುಷಕ್ |

ಅಗ್ನೇ | ಯಜ್ಞಂ | ನಯ | ಋತುಥಾ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಂಗಿರಸ್ತಮಾಂಗಿರಸಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಗ್ನೇ ಇಮೇಮಾಸ್ಯಸ್ಮದೀಯಾನಿ ಹವ್ಯಾನಿ ಹನೀಂಷ್ಯಾ-
ನುಷಗನುಷಕ್ತಂ ಯಥಾ ಭವತಿ ತಥಾ ಜುಷಾಣಃ ಸೇವಮಾನೋ ಭವ | ಋತುಥಾ ಕಾಲೇ ಕಾಲೇ
ಯಜ್ಞಂ ಚ ನಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಂಗಿರಸ್ತಮ—ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಇಮಾ ಹವ್ಯಾನಿ—
ನಮ್ಮ ಈ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ಅನುಷಕ್—ಅನುಸ್ಮೃತವಾಗಿ | ಜುಷಾಣಃ—ಸೇವಿಸುತ್ತಾ | ಋತುಥಾ—
ಆಯಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ | ಯಜ್ಞಂ—ಯಜ್ಞವನ್ನು | ನಯ—ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಹಾಯಕನಾಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಈ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಅನುಸ್ಮೃತವಾಗಿ
ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಆಯಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಹಾಯಕನಾಗು.

English Translation.

Agni, best of the Angirases, do you, continually accepting these our
oblations, conduct the sacrifice at the due seasons.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಮಿಧಾನ ಉ ಸಂತ್ಯ ಶುಕ್ರಶೋಚ ಇಹಾ ವಹ |

ಚಿಕಿತ್ವಾನ್ದೈವ್ಯಂ ಜನಂ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಂತ್ಯಇಧಾನಃ | ಉಂ ಇತಿ | ಸಂತ್ಯ | ಶುಕ್ರಶೋಚೇ | ಇಹ | ಅ | ವಹ |

ಚಿಕಿತ್ವಾನ್ | ದೈವ್ಯಂ | ಜನಂ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸಂತ್ಯ ಭಜನಶೀಲ ಶುಕ್ರಶೋಚೇ ಜ್ವಲದೀಪ್ತೇ ತ್ವಂ ಸಮಿಧಾನ ಉ ಸಮಿಧ್ಯಮಾನ ಏವ
ದೈವ್ಯಂ ದೇವಸಂಬಂಧಿನಂ ಜನಂ ಚಿಕಿತ್ವಾನ್ದೈವ್ಯವನ್ನಿಹ ಯಜ್ಞ ಆ ವಹ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಂತ್ಯೆ—ಪೂಜಾಯೋಗ್ಯನಾದವನೂ | ಶುಕ್ರತೋಚೇ—ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಸಮಾಧಾನ ಉ—ನೀನು ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾದೊಡನೆಯೇ | ದೈವ್ಯಂ—ದೇವಪೂಜಾನಿರತರಾದ | ಜನಂ—ಯಜಮಾನಾದಿಗಳನ್ನು | ಚಿಕಿತ್ಸಾನ್—ಅರಿತವನಾಗಿ | ಇಹ—ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಆ ವಹ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆತಂದು ಸೇರಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪೂಜಾಯೋಗ್ಯನೂ, ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೀನು ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾದೊಡನೆಯೇ, ದೇವಪೂಜಾನಿರತರಾದ ಯಜಮಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಅರಿತವನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತಂದು ಸೇರಿಸು.

English Translation.

Brilliant-flamed giver of good, do you, the knower, when kindled, bring the host of the gods hither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿಪ್ರಂ ಹೋತಾರಮದ್ವಹಂ ಧೂಮಕೇತುಂ ವಿಭಾವಸುಂ |

ಯಜ್ಞಾನಾಂ ಕೇತುಮೀಮಹೇ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಪ್ರಂ | ಹೋತಾರಂ | ಅದ್ವಹಂ | ಧೂಮಕೇತುಂ | ವಿಭಾವಸುಂ |

ಯಜ್ಞಾನಾಂ | ಕೇತುಂ | ಈಮಹೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಪ್ರಂ ಮೇಧಾವಿಯೂ | ಹೋತಾರಂ—ಹೋತೃರೂಪನೂ | ಅದ್ವಹಂ—ದ್ರೋಹರಹಿತನೂ | ಧೂಮಕೇತುಂ—ಧೂಮರೂಪವಾದ ಧ್ವಜವುಳ್ಳವನೂ | ವಿಭಾವಸುಂ—ಪ್ರಭಾಯುತವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ | ಯಜ್ಞಾನಾಂ—ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ | ಕೇತುಂ—ಧ್ವಜರೂಪನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಈಮಹೇ—ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಿಪ್ರಂ—ಮೇಧಾವಿಯೂ | ಹೋತಾರಂ—ಹೋತೃರೂಪನೂ | ಅದ್ವಹಂ—ದ್ರೋಹರಹಿತನೂ | ಧೂಮಕೇತುಂ—ಧೂಮರೂಪವಾದ ಧ್ವಜವುಳ್ಳವನೂ | ವಿಭಾವಸುಂ—ಪ್ರಭಾಯುತವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ | ಯಜ್ಞಾನಾಂ—ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ | ಕೇತುಂ—ಧ್ವಜರೂಪನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಈಮಹೇ—ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮೇಧಾವಿಯೂ, ಹೇತುರೂಪನೂ, ದ್ರೋಹರಹಿತನೂ, ಧೂಮರೂಪವಾದ ಧ್ವಜವುಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರಭಾ
ರೂಪವಾದ ಧನುಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ, ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ಧ್ವಜರೂಪನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು (ಅಗ್ನಿಯಿಂದ) ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ
ಗಳನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We solicit the wise invoker (of the gods), the beneficent, the
smoke-bannered, the resplendent, the banner of the sacrifices.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ ನಿ ಸಾಹಿ ನಸ್ತ್ವಂ ಪ್ರತಿ ಸ್ಮ ದೇವ ರೀಷತಃ |

ಭಿಂಧಿ ದ್ವೇಷಃ ಸಹಸ್ಮತ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ | ನಿ | ಸಾಹಿ | ನಃ | ತ್ವಂ | ಪ್ರತಿ | ಸ್ಮ | ದೇವ | ರೀಷತಃ |

ಭಿಂಧಿ | ದ್ವೇಷಃ | ಸಹಸ್ಮತ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸಹಸ್ಮತ ಬಲೇನ ಕೃತ ದೇವ ದೀಪ್ತಾಗ್ನೇ ರಿಷತೋ ಹಿಂಸಕಾನ್ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಪ್ರತಿ ನಿ
ಸಾಹಿ | ಪ್ರತಿರಕ್ಷ | ಸ್ಮೇತಿ ಪೂರಣಃ | ದ್ವೇಷೋ ದ್ವಿಷಃ ಶತ್ರುಂಶ್ಚ ಭಿಂಧಿ | ವಿದಾರಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಹಸ್ಮತ—ಶಕ್ತ್ಯುತ್ಪನ್ನ ನಾದವನೂ | ದೇವ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ |
ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ತ್ವಂ—ನೀನು | ರಿಷತಃ ಪ್ರತಿ—ಹಿಂಸಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ | ನಿ ಸಾಹಿ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ರಕ್ಷಿಸು | ದ್ವೇಷಃ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಭಿಂಧಿ—ನಾಶಪಡಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶಕ್ತ್ಯುತ್ಪನ್ನ ನಾದವನೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಹಿಂಸಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ
ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸು.

English Translation.

Divine Agni, produced by strength, protect us from the injurer,
tear asunder our enemies.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಃ ಪ್ರತ್ನೇನ ಮನ್ಮನಾ ಶುಂಭಾನಸ್ತನ್ವಂ ೧ ಸ್ವಾಂ |

ಕರ್ವಿಪ್ರೇಣ ವಾವೃಥೇ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಃ | ಪ್ರತ್ನೇನ | ಮನ್ಮನಾ | ಶುಂಭಾನಃ | ತನ್ವಂ | ಸ್ವಾಂ |

ಕರ್ವಿಃ | ವಿಪ್ರೇಣ | ವಾವೃಥೇ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಕರ್ವಿಃ ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮಾಗ್ನಿಃ ಪ್ರತ್ನೇನ ಪುರಾಣೇನ ಮನ್ಮನಾ ಮನನೀಯೇನ ಸ್ತೋತ್ರೇಣ ಸ್ವಾಂ ಸ್ತುತೀಯಾಂ ತನ್ವಂ ತನುಮಂಗಂ ಶುಂಭಾನಃ ಶೋಭಯನ್ ವಿಪ್ರೇಣ ಮೇಧಾವಿನಾ ಸ್ತೋತ್ರಾ ವಾವೃಥೇ | ಪ್ರವೃದ್ಧೋ ಭವತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಕರ್ವಿಃ—ಮೇಧಾಯುತವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ಪ್ರತ್ನೇನ—ಪುರಾತನವಾದುದೂ | ಮನ್ಮನಾ—ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದುದೂ ಆದ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ | ಸ್ವಾಂ—ತನ್ನ | ತನ್ವಂ—ದೇಹವನ್ನು | ಶುಂಭಾನಃ—ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾ | ವಿಪ್ರೇಣ—ಮೇಧಾವಿಯಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಸಹಾಯದಿಂದ | ವಾವೃಥೇ—ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮೇಧಾಯುತವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ಅಗ್ನಿಯು ಪುರಾತನವಾದುದೂ, ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದುದೂ ಆದ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾ ಮೇಧಾವಿಯಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಸಹಾಯದಿಂದ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

The wise Agni, beautifying his body with the ancient hymn has grown in might through the intelligent hymner.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉರ್ಜೋ ನಪಾತಮಾ ಹುವೇಗ್ನಿಂ ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ |

ಅಸ್ಮಿನ್ಮಜ್ಜೇ ಸ್ವಧ್ವರೇ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉರ್ಜಃ | ನಸಾತಂ | ಆ | ಹುವೇ | ಅಗ್ನಿಂ | ಸಾವಕಶೋಚಿಷಂ |
ಅಸ್ಮಿನ್ | ಯಜ್ಞೇ | ಸ್ವಾಧ್ವರೇ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉರ್ಜೋಽನ್ಯಸ್ಯ ನಸಾತಂ ಪುತ್ರಂ ಸಾವಕಶೋಚಿಷಂ ಶೋಧಕದೀಪ್ತಿಮಗ್ನಿಂ ಸ್ವಾಧ್ವರೇಽಸು-
ರೈರತ್ಯಂತಮಹಿಸ್ಯೇಽಸ್ಮಿನ್ನಜ್ಞ ಆ ಹುವೇ | ಆಹ್ವಯಾಮಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಉರ್ಜಃ—ಅನ್ನಕ್ಕೆ | ನಸಾತಂ—ಪುತ್ರನೂ | ಸಾವಕಶೋಚಿಷಂ—ಶುದ್ಧಿಕಾರಕವಾದ ಕಾಂತಿ
ಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಸ್ವಾಧ್ವರೇ—ಅಸುರರ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ರಹಿತವಾದ | ಅಸ್ಮಿನ್
ಯಜ್ಞೇ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಆ ಹುವೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಅನ್ನ ಪುತ್ರನೂ, ಶುದ್ಧಿಕಾರಕವಾದ ಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಅಸುರರ ಹಿಂಸೆಗೆ ಒಳಗಾಗದ
ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I invoke Agni of purifying lustre, the son of (sacrificial) food in
this inviolable sacrifice.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ನೋ ಮಿತ್ರಮಹಸ್ವಮಗ್ನೇ ಶುಕ್ರೇಣ ಶೋಚಿಷಾ |
ದೇವೈರಾ ಸತ್ಸಿ ಬರ್ಹಿಷಿ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ನಃ | ಮಿತ್ರಮಹಃ | ತ್ವಂ | ಅಗ್ನೇ | ಶುಕ್ರೇಣ | ಶೋಚಿಷಾ |
ದೇವೈಃ | ಆ | ಸತ್ಸಿ | ಬರ್ಹಿಷಿ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಿತ್ರಮಹೋ ಮಿತ್ರಾಣಾಂ ಪೂಜನೀಯಾಗ್ನೇ ಸ ತ್ವಂ ಶುಕ್ರೇಣ ಜ್ವಲತಾ ಶೋಚಿಷಾ
ತೇಜಸಾ ದೇವೈಃ ಸಹ ಬರ್ಹಿಷಿ ಯಜ್ಞ ಆ ಸತ್ಸಿ | ಆಸೀದ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಿತ್ರಮಹಃ—ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಪೂಜ್ಯನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಸಃ ತ್ವಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು | ಶುಕ್ರೇಣ—ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ | ಶೋಚಿಷಾ—ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ | ದೇವೈಃ—ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ | ನಃ ಬರ್ಹಿಷಿ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಆ ಸತ್ನಿ—ಕುಳಿತುಕೊ.

|| ಭಾಷಾರ್ಥ ||

ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊ.

English Translation.

O Agni, adorable to your friends, sit down with the gods on our sacred grass with your resplendent radiance.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ಅಗ್ನಿಂ ತನ್ನೋ ದಮೇ ದೇವಂ ಮರ್ತಃ ಸಪರ್ಯತಿ |
ತಸ್ಮಾ ಇದ್ವೇದಯದ್ವಸು || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಅಗ್ನಿಂ | ತನ್ನಃ | ದಮೇ | ದೇವಂ | ಮರ್ತಃ | ಸಪರ್ಯತಿ |
ತಸ್ಮೈ | ಇತ್ | ದೀದಯತ್ | ವಸು || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ಮರ್ತೋ ಮನುಷ್ಯೋ ದಮೇ ಗೃಹೇಽಗ್ನಿಂ ದೇವಂ ತನ್ನೋ ಧನಸ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತೃರ್ಭೂಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ಭೋಜನಂ ತನ್ನೇತಿ ಧನನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ಸಪರ್ಯತಿ ಪರಿಚರತಿ ತಸ್ಮಾ ಇತ್ಯಸ್ಮಾ ಏವ ವಸು ಧನಂ ದೀದಯತ್ | ಸೋಽಗ್ನಿಃ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ ಮರ್ತಃ—ಯಾವ ಮಾನವನು | ದಮೇ—ತನ್ನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ | ದೇವಂ—ದೇವತಾತ್ಮನಾದ ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ತನ್ನಃ—ಧನದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ | ಸಪರ್ಯತಿ—ಪೂಜಿಸುವನೋ | ತಸ್ಮಾ ಇತ್—ಆ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಮಾತ್ರ | ವಸು—ಧನವನ್ನು | ದೀದಯತ್—ಅಗ್ನಿಯು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಮಾನವನು ತನ್ನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ದೇವತಾತ್ಮನಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಧನದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಪೂಜಿಸುವನೋ, ಆ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಗ್ನಿಯು ಧನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Whatsoever mortal worships the divine Agni in his house (for the attainment) of wealth, to him he gives riches.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಮೂರ್ಧಾ ದಿವಃ ಕಕುತ್ಪತಿಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಅಯಂ |

ಅಸಾಂ ರೇತಾಂಸಿ ಜಿನ್ವತಿ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಃ | ಮೂರ್ಧಾ | ದಿವಃ | ಕಕುತ್ | ಪತಿಃ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ | ಅಯಂ |

ಅಸಾಂ | ರೇತಾಂಸಿ | ಜಿನ್ವತಿ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮೂರ್ಧಾ ದೇವಾನಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ದಿವೋ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಯ ಕಕುದುಚ್ಛ್ರಿತಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಶ್ಚ ಪತಿರಯಮಗ್ನಿರಸಾಂ ರೇತಾಂಸಿ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾತ್ಮಕಾನಿ ಭೂತಾನಿ ಜಿನ್ವತಿ | ಪ್ರೀಣಯತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮೂರ್ಧಾ—ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ | ದಿವಃ—ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ | ಕಕುತ್—ಉನ್ನತವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವವನೂ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ—ಪೃಥ್ವಿಯ | ಪತಿಃ—ಒಡೆಯನೂ ಆದ | ಅಯಂ ಅಗ್ನಿಃ—ಈ ಅಗ್ನಿಯು | ಅಸಾಂ—ಉದಕಗಳ | ರೇತಾಂಸಿ—ಬೀಜರೂಪಗಳಾದ ಸಕಲ ಭೂತಗಳನ್ನೂ | ಜಿನ್ವತಿ—ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ, ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವವನೂ, ಪೃಥ್ವಿಯ ಒಡೆಯನೂ ಆದ ಈ ಅಗ್ನಿಯು ಉದಕಗಳ ಬೀಜರೂಪಗಳಾದ ಸಕಲ ಭೂತಗಳನ್ನೂ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Agni, the head (of the gods), the summit of heaven,—he the lord of the earth,—gladdens the seed of the waters.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉದಗ್ನೇ ಶುಚಿಯಸ್ತವ ಶುಕ್ರಾ ಭ್ರಾಜಂತ ಈರತೇ |

ತವ ಜ್ಯೋತೀಂಷ್ಯರ್ಚಯಃ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ್ | ಅಗ್ನೇ | ಶುಚಿಯಃ | ತವ | ಶುಕ್ರಾಃ | ಭ್ರಾಜಂತಃ | ಈರತೇ |

ತವ | ಜ್ಯೋತೀಂಷಿ | ಅರ್ಚಯಃ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತೇ ತವ ಶುಚಯೋ ನಿರ್ಮಲಾಃ ಶುಕ್ರಾಃ ಶುಕ್ಲವರ್ಣಾ ಭ್ರಾಜಂತೋ ದೀಪ್ಯಮಾಸಾ
ಅರ್ಚಯಃ ಪ್ರಭಾಸ್ತವ ಜ್ಯೋತೀಂಷಿ ತೇಜಾಂಸ್ಯುರ್ಹೀರತೇ | ಪ್ರೇರಯಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತವ—ನಿನ್ನ | ಶುಚಯಃ—ನಿರ್ಮಲವಾದವೂ | ಶುಕ್ರಾಃ—
ಶುಭ್ರವರ್ಣವಾದವೂ | ಭ್ರಾಜಂತಃ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದವೂ ಆದ | ಅರ್ಚಯಃ—ಪ್ರಭೆಗಳು | ತವ—
ನಿನ್ನ | ಜ್ಯೋತೀಂಷಿ—ತೇಜಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ಉದೀರತೇ—ಪ್ರಸರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

|| ಭಾನಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ನಿರ್ಮಲವಾದವೂ, ಶುಭ್ರವರ್ಣವುಳ್ಳವೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದವೂ ಆದ ಪ್ರಭೆಗಳು
ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

English Translation.

Agni, your pure, bright, shining flames send forth your splendours.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಈತಿಷೇ ನಾರ್ಯಸ್ಯ ಹಿ ದಾತ್ರಸ್ಯಾಗ್ನೇ ಸ್ವರ್ಪತಿಃ |

ಸ್ತೋತಾ ಸ್ಯಾಂ ತವ ಶರ್ಮಣಿ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಈತಿಷೇ | ನಾರ್ಯಸ್ಯ | ಹಿ | ದಾತ್ರಸ್ಯ | ಅಗ್ನೇ | ಸ್ವರ್ಪತಿಃ |

ಸ್ತೋತಾ | ಸ್ಯಾಂ | ತವ | ಶರ್ಮಣಿ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಸ್ವರ್ಪತಿಃ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಯ ಸ್ವಾಮೀ ತ್ವಂ ವಾಯುಸ್ಯ ವರಣೀಯಸ್ಯ ದಾತ್ರಸ್ಯ ಪಾತವ್ಯಸ್ಯ
ಧನಸ್ಯೇತಿವೇ | ಈಶ್ವರೋಽಸಿ | ಶರ್ಮಣಿ ಸುಖೇ ನಿಮಿತ್ತೇ ತವ ಸ್ತೋತಾ ಸ್ಯಾಂ | ಭವೇಯಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಸ್ವರ್ಪತಿಃ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನಾದ ನೀನು | ವಾಯುಸ್ಯ—ಅಪೇಕ್ಷಿತ
ವಾದವೂ | ದಾತ್ರಸ್ಯ—ದಾನಾರ್ಹವಾದವೂ ಆದ ಧನಕ್ಕೆಲ್ಲಾ | ಈಶಿವೇ ಹಿ—ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದೀಯೆ |
ಶರ್ಮಣಿ—ನಮ್ಮ ಸುಖನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ತವ—ನಿನ್ನ | ಸ್ತೋತಾ—ಪ್ರಶಂಸಕನಾಗಿ | ಸ್ಯಾಂ—ಆಗುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಸ್ವರ್ಗಪತಿಯಾದ ನೀನು ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದವೂ, ದಾನಾರ್ಹವಾದವೂ ಆದ
ಧನಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಮ್ಮ ಸುಖನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರಶಂಸಕನಾಗಿ ಆಗುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Agni, lord of heaven, you preside over (all) that is to be desired
or given ; may I be your eulogist for happiness.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಾಂ¹ ಅಗ್ನೇ² ಮನೀಷಿಣಸ್ತಾಂ³ ಹಿನ್ವಂತಿ⁴ ಚಿತ್ತಿ⁵ಭಿಃ |

ತ್ವಾಂ¹ ವರ್ಧಂತು² ನೋ³ ಗಿರಃ || ೧೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಾಂ | ಅಗ್ನೇ | ಮನೀಷಿಣಃ | ತ್ವಾಂ | ಹಿನ್ವಂತಿ | ಚಿತ್ತಿಭಿಃ |

ತ್ವಾಂ | ವರ್ಧಂತು | ನಃ | ಗಿರಃ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಾಂ ಮನೀಷಿಣೋ ಮನಸ ಈಶ್ವರಾಃ ಸ್ತೋತಾರಃ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಸ್ತುವಂತೀತಿ ಶೇಷಃ |
ಕಿಂಚಿ ತ್ವಾಮೇವ ಚಿತ್ತಿಭಿಃ ಕರ್ಮಭಿರ್ಹಿನ್ವಂತಿ | ಪ್ರೀಣಯಂತಿ | ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಗಿರಃ ಸ್ತುತೇಯಸ್ತಾಂ-
ಮೇವ ವರ್ಧಂತು | ವರ್ಧಯಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಮನೀಷಿಣಃ—ಸ್ಥಿರಸಂಕಲ್ಪವುಳ್ಳ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಚಿತ್ತಿಭಿಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ಹಿಂಸ್ವಂತಿ—ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಗಿರಃ—ಸ್ತುತಿಗಳು | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ವರ್ಧಂತು—ಬೆಳೆಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಮನೋನಿಗ್ರಹವುಳ್ಳ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಿ.

English Translations.

You, Agni, the wise (praise), you they rejoice with (pious) rites ; may our praises invigorate you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅದ॑ಬ್ಧಸ್ಯ ಸ್ವ॒ಧಾವ॑ತೋ ದೂತ॑ಸ್ಯ ರೇ॒ಭತಃ॑ ಸದಾ॑ |

ಅಗ್ನೇಃ॑ ಸ॒ಖ್ಯಂ ವೃ॑ಣೀಮಹೇ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅದ॑ಬ್ಧಸ್ಯ | ಸ್ವ॒ಧಾವ॑ತಃ | ದೂತ॑ಸ್ಯ | ರೇ॒ಭತಃ॑ | ಸದಾ॑ |

ಅಗ್ನೇಃ॑ | ಸ॒ಖ್ಯಂ | ವೃ॑ಣೀಮಹೇ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಅದಬ್ಧಸ್ಯ ಕೇನಾಪ್ಯಹಿಂಸಿತಸ್ಯ ಸ್ವಧಾವತೋ ಬಲವತೋ ದೂತಸ್ಯ ದೇವಾನಾಂ ರೇಭತೋ ದೇವಾನ್ ಸ್ತವತಸ್ತವ ಸಖ್ಯಂ ಸದಾ ವಯಂ ವೃಣೀಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದಬ್ಧಸ್ಯ—ಅಹಿಂಸಿತನಾದವನೂ | ಸ್ವಧಾವತಃ—ಶಕ್ತಿಯುತನೂ | ದೂತಸ್ಯ—ದೇವದೂತನೂ || ರೇಭತಃ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವವನೂ ಅದ | ಅಗ್ನೇಃ—ಅಗ್ನಿಯ | ಸಖ್ಯಂ—ಸಖ್ಯವನ್ನು | ಸದಾ—ಯಾವಾಗಲೂ | ವೃಣೀಮಹೇ—ನಾವು ಆಶಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಹಿಂಸಿತನಾದವನೂ, ಶಕ್ತಿಯುತನೂ, ದೇವದೂತನೂ, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವವನೂ ಅದ ಅಗ್ನಿಯ ಸಖ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ಆಶಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We ever choose the friendship of Agni, the unharmed, the strong, the messenger, the praiser (of the gods).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅ॒ಗ್ನಿಃ ಶು॒ಚಿ॒ವ್ರ॒ತತ॒ಮಃ ಶು॒ಚಿ॒ರ್ವಿ॒ಪ್ರಃ ಶು॒ಚಿಃ ಕ॒ವಿಃ |

ಶು॒ಚೀ ರೋ॒ಚತ॒ ಆಹು॑ತಃ || ೨೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ॒ಗ್ನಿಃ | ಶು॒ಚಿ॒ವ್ರ॒ತತ॒ಮಃ | ಶು॒ಚಿಃ | ವಿ॒ಪ್ರಃ | ಶು॒ಚಿಃ | ಕ॒ವಿಃ |

ಶು॒ಚಿಃ | ರೋ॒ಚತೇ॑ | ಆಹು॑ತಃ || ೨೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಶುಚಿವ್ರತತಮೋಽತಿಶಯೇನ ಶುದ್ಧಕರ್ಮಾ ಶುಚಿಃ ಶುದ್ಧ ಏವ ವಿಪ್ರೋ ಮೇಧಾವೀ ಶುಚಿಃ ಶುದ್ಧಃ ಸನ್ನೇವ ಕವಿಃ ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮಾ ಶುಚಿರೇವಾಹುತೋಽಗ್ನೀ ರೋಚತೇ | ಪ್ರಕಾಶತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶುಚಿವ್ರತತಮಃ—ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ | ಶುಚಿಃ—ಶುದ್ಧನಾದ | ವಿಪ್ರಃ—ಮೇಧಾವಿಯೂ | ಶುಚಿಃ—ಶುದ್ಧವಾದ | ಕವಿಃ—ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ | ಶುಚಿಃ—ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ | ಆಹುತಃ—ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನೂ ಅದ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ರೋಚತೇ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ, ಶುದ್ಧನಾದ ಮೇಧಾವಿಯೂ, ಶುದ್ಧವಾದ ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ, ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನೂ ಅದ ಅಗ್ನಿಯು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

The pure Agni shines forth when worshipped,—the purest offerer, the pure priest, the pure sage.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉ॒ತ ತ್ವಾ॑ ಧೀ॒ತಯೋ॑ ಮ॒ಮು ಗಿ॒ರೋ ವ॒ರ್ಧಂತು॑ ವಿ॒ಶ್ವಹಾ॑ |

ಅ॒ಗ್ನೇ ಸ॒ಖ್ಯಸ್ಯ॑ ಬೋ॒ಧಿ ನಃ॑ || ೨೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ತ್ವಾ | ಧೀತಯಃ | ಮಮ | ಗಿರಃ | ವರ್ಧಂತು | ವಿಶ್ವಹಾ |.

ಅಗ್ನೇ | ಸಖ್ಯಸ್ಯ | ಬೋಧಿ | ನಃ || ೨೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಸಿ ಚ ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಮಮ ಧೀತಯಃ ಕರ್ಮಾಣಿ ಗಿರಃ ಸ್ತುತಯಶ್ಚ ವಿಶ್ವಹಾ ಸರ್ವದಾ ವರ್ಧಂತು | ವರ್ಧಯಂತು | ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಸಖ್ಯಸ್ಯ ಸಖ್ಯಂ ಸಖಿಕರ್ಮ ಸ್ತುತ್ಯಾದಿಕಂ ಬೋಧಿ | ಬುಧ್ಯಸ್ಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉತ—ಮತ್ತು | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಮಮ—ನನ್ನ | ಧೀತಯಃ—ಕರ್ಮಗಳೂ || ಗಿರಃ—ಸ್ತುತಿಗಳೂ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ವಿಶ್ವಹಾ—ಯಾವಾಗಲೂ | ವರ್ಧಂತು—ಬೆಳೆಸಲಿ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಸಖ್ಯಸ್ಯ—ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು | ಬೋಧಿ—ತಿಳಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನನ್ನ ಕರ್ಮಗಳೂ, ಸ್ತುತಿಗಳೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಬೆಳೆಸಲಿ. ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿ.

English Translation.

May my rites also and my praises ever invigorate you: Agni, take thought of our friendship.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದಗ್ನೇ ಸ್ಯಾಮಹಂ ತ್ವಂ ತ್ವಂ ವಾ ಘಾ ಸ್ಯಾ ಅಹಂ |

ಸುಸ್ಯೇ ಸತ್ಯಾ ಇಹಾಶಿಷಃ || ೨೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಅಗ್ನೇ | ಸ್ಯಾಂ | ಅಹಂ | ತ್ವಂ | ತ್ವಂ | ವಾ | ಘಾ | ಸ್ಯಾಃ | ಅಹಂ |

ಸ್ಯಾಃ | ತೇ | ಸತ್ಯಾಃ | ಇಹ | ಅಶಿಷಃ || ೨೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಯದ್ಯದ್ಯಹಂ ತ್ವಂ ಬಹುಧನಃ ಸ್ಯಾಂ ಭವೇಯಂ ತ್ವಂ ವಾ ಘಾ ತ್ವಂ ವಾ ಖಲ್ವಹಂ ದರಿದ್ರಃ ಸ್ತೋತಾ ಸ್ಯಾಃ ಭವೇಃ ತತಸ್ತವಾಶಿಷ ಆಶಾಸನಾನೀಹಾಸ್ಮದ್ವಿಷಯೇ ಸತ್ಯಾಃ ಸತ್ಯಾನಿ ಸ್ಯಾಃ | ಭವೇಯುಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಯೇತ್—ಒಂದು ವೇಳೆ | ಅಹಂ—ನಾನು | ತ್ವಂ—ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತ
ನಾದ ನೀನೇ | ಸ್ಯಾಂ—ಆಗಿದ್ದರೂ | ನಾ—ಅಥವಾ | ತ್ವಂ ಘ—ನೀನೇ | ಅಹಂ—ದರಿದ್ರನಾದ ನನ್ನ
ರೂಪದಲ್ಲಿ | ಸ್ಯಾಃ—ಇದ್ದದ್ದೇ ಆದರೂ (ಆಗ) | ಇಹ—ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ | ತೇ ಆಶಿಷಃ—ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ
ಗಳೆಲ್ಲವೂ | ಸತ್ಯಾಃ—ನೆರವೇರಲ್ಪಡುವುದಾಗಿ | ಸ್ಯುಃ—ಖಂಡಿತ ಆಗುತ್ತಿದ್ದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾನೇ ನಿನ್ನ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು ಧನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದರೂ ಅಥವಾ ನೀನೂ
ದರಿದ್ರನಾದ ನನ್ನ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದದ್ದೇ ಆದರೂ ಆಗ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವು ನೆರವೇರುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಿತು.

English Translation.

Agni, if I were you or you were I, your wishes here should come true.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಸು॑ರ್ವಸು॑ಪತಿ॑ರ್ಹಿ ಕಮ॑ಸ್ಯಗ್ನೇ॑ ವಿ॒ಭಾವ॑ಸುಃ |

ಸ್ಯಾ॑ಮ ತೇ ಸು॒ಮತಾ॑ವಸಿ || ೨೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವ॑ಸುಃ | ವ॑ಸುಪ॒ತಿಃ | ಹಿ | ಕ॒ಮ | ಅ॒ಸಿ | ಅ॒ಗ್ನೇ | ವಿ॒ಭಾವ॑ಸುಃ |

ಸ್ಯಾ॑ಮ | ತೇ | ಸು॒ಮತಾ॑ | ಅ॒ಸಿ || ೨೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ವಿಭಾವಸುರ್ದೀಪ್ತಿಧನೋ ವಸುಪತಿರ್ಧನಪತಿರ್ವಸುರ್ವಸಯಿತಾ ಚಾಸಿ
ಭವಸಿ ಹಿ ಯಸ್ಮಾತ್ ಅತೋ ವಯಮಸಿ ತೇ ತವ ಸುಮತಾವನುಗ್ರಹಬುದ್ಧೌ ಸ್ಯಾಮ | ಭವೇಮ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | (ತ್ವಂ—ನೀನು) | ವಿಭಾವಸುಃ—ಕಾಂತಿಯೇ ಧನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ |
ವಸುಪತಿಃ—ಧನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನೂ | ವಸುಃ—ವಸತಿದಾಯಕನೂ ಆಗಿ | ಅಸಿ—ಆಗಿದ್ದೀಯೆ | ಹಿ—
ಆದುದರಿಂದಲೇ | (ವಯಂ) ಅಸಿ—ನಾವೂ ಸಹ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಸುಮತಾ—ಅನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ |
ಸ್ಯಾಮ—ಇರುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೀನು ಪ್ರಭಾರೂಪನಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ, ಧನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನೂ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ನಾವೂ ಸಹ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Agni, you are rich in splendour, the lord of wealth, and the giver of dwellings; may we too abide in your favour.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ ಧೃತವ್ರತಾಯ ತೇ ಸಮುದ್ರಾಯೇವ ಸಿಂಧವಃ |

ಗಿರೋ ನಾಶ್ರಾಸ ಈರತೇ || ೨೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ | ಧೃತವ್ರತಾಯ | ತೇ | ಸಮುದ್ರಾಯೇವ | ಸಿಂಧವಃ |

ಗಿರಃ | ನಾಶ್ರಾಸಃ | ಈರತೇ || ೨೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಧೃತವ್ರತಾಯ ಧೃತಕರ್ಮಣೇ ತೇ ತುಭ್ಯಂ ನಾಶ್ರಾಸೋ ನಾಶನಶೀಲಾ ಗಿರೋ ಮಮ ಸ್ತುತಯಃ ಸಿಂಧವೋ ನದ್ಯಃ ಸಮುದ್ರಾಯೇವ ಯಥಾ ಸಮುದ್ರಾಯ ತಥೇರತೇ | ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಸಿಂಧವಃ—ನದಿಗಳು | ಸಮುದ್ರಾಯೇ ಇವ—ಸಮುದ್ರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ | ನಾಶ್ರಾಸಃ—ಶಬ್ದಮಾಡತಕ್ಕ | ಗಿರಃ—ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಗಳು | ಧೃತವ್ರತಾಯ—ವ್ರತಧಾರಿಯಾದ | ತೇ—ನಿನ್ನ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಈರತೇ—ಚಲಿಸುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನದಿಗಳು ಸಮುದ್ರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಶಬ್ದಮಾಡತಕ್ಕ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಗಳು ವ್ರತಧಾರಿಯಾದ (ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳಿಗೆ ಸಾಧನನಾದ) ನಿನಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಚಲಿಸುತ್ತವೆ.

English Translation.

Agni, my loud praises proceed to you, observant of pious rites, as rivers to the sea.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯು॒ವಾ॑ನಂ ವಿ॒ಶ್ವ॑ತಿಂ ಕ॒ವಿಂ ವಿ॒ಶ್ವಾ॑ದಂ ಪು॒ರು॒ವೇ॑ಪ॒ಸಂ |

ಅ॒ಗ್ನಿಂ ಶು॑ಂಭಾ॒ಮಿ ಮ॑ನ್ಮ॒ಭಿಃ || ೨೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯು॒ವಾ॑ನಂ | ವಿ॒ಶ್ವ॑ತಿಂ | ಕ॒ವಿಂ | ವಿ॒ಶ್ವಾ॑ದಂ | ಪು॒ರು॒ವೇ॑ಪ॒ಸಂ |

ಅ॒ಗ್ನಿಂ | ಶು॑ಂಭಾ॒ಮಿ | ಮ॑ನ್ಮ॒ಭಿಃ || ೨೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯುವಾನಂ ನಿತ್ಯತರುಣಂ ವಿಶ್ವತಿಂ ವಿಶಾಂ ಪತಿಂ ಕವಿಂ ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮಾಣಂ ವಿಶ್ವಾದಂ ಸರ್ವಸ್ಯ
ಹವಿಷೋಽತ್ತಾರಂ ಪುರುವೇಪಸಂ ಬಹುಕರ್ಮಾಣಂ | ವೇಶೋ ವೇಪ ಇತಿ ಕರ್ಮನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ |
ಅಗ್ನಿಂ ಮನ್ಮಭಿರ್ಮನನೀಯೈಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಶುಂಭಾಮಿ | ಶೋಭಯಾಮಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯುವಾನಂ—ನಿತ್ಯತರುಣನೂ | ವಿಶ್ವತಿಂ—ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲಕನೂ | ಕವಿಂ—ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮವುಳ್ಳ
ವನೂ | ವಿಶ್ವಾದಂ—ಸಕಲ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವವನೂ | ಪುರುವೇಪಸಂ—ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಕರ್ಮ
ವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಮನ್ಮಭಿಃ—ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಶುಂಭಾಮಿ—
ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದರೆ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಿತ್ಯತರುಣನೂ, ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲಕನೂ, ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ
ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದರೆ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I glorify with hymns the ever-young Agni, the lord of men, the wise
the all-devouring, the performer of many acts.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯ॒ಜ್ಞಾ॑ನಾಂ ರ॒ಥೈ॑ ವ॒ಯಂ ತಿ॒ಗ್ಮ॑ಜಂಭಾ॒ಯ ವೀ॑ಳವೇ |

ಸ್ತೋ॒ಮೈರಿ॒ಷೇ॒ಮಾಗ್ನ॑ಯೇ || ೨೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಜ್ಞಾ|ನಾಂ | ರಥ್ಯೇ | ವಯಂ | ತಿಗ್ಮ|ಜಂಭಾಯ | ವೀಳವೇ |

ಸ್ತೋಮೈಃ | ಇಷೇಮ | ಅಗ್ನಯೇ || ೨೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಜ್ಞಾನಾಂ ರಥ್ಯೇ ನೇತ್ರೇ ತಿಗ್ಮಜಂಭಾಯ ತೀಕ್ಷ್ಣಜ್ವಾಲಾಯ ವೀಳವೇ ಬಲವತೇಽಗ್ನಯೇ
ಸ್ತೋಮೈಃ ಸ್ತೋತ್ರೈರ್ವಯಮಾಂಗಿರಸಾ ಇಷೇಮ | ಸ್ತುತಿಂ ಕರ್ತುಮಿಚ್ಛೇಮ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಜ್ಞಾನಾಂ—ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ | ರಥ್ಯೇ—ನೇತ್ರವಾದವನೂ | ತಿಗ್ಮಜಂಭಾಯ—ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ
ಜ್ವಾಲೆಯುಳ್ಳವನೂ | ವೀಳವೇ—ಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಯೇ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು | ಸ್ತೋಮೈಃ—
ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ | ವಯಂ—ನಾವು | ಇಷೇಮ—ಪ್ರಶಂಸಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ನೇತ್ರವಾದವನೂ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಜ್ವಾಲೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು
ಕುರಿತು ನಾವು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Let us seek with our hymns Agni, the conductor of the sacrifices,
the mighty, the sharp-jawed.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಯನು|ಗ್ನೇ ತ್ವೇ ಅಪಿ | ಜರಿತಾ | ಭೂತು | ಸಂತ್ಯ |

ತಸ್ಮೈ | ಪಾವಕ | ವೃಳಯ || ೨೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಯಂ | ಅಗ್ನೇ | ತ್ವೇ ಇತಿ | ಅಪಿ | ಜರಿತಾ | ಭೂತು | ಸಂತ್ಯ |

ತಸ್ಮೈ | ಪಾವಕ | ವೃಳಯ || ೨೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪಾವಕ ಪೋಥಕ ಸಂತ್ಯ ಭಜನೀಯಾಗ್ನೇ ತ್ವೇ ಅಪಿ ತ್ವಯ್ಯಪ್ಯಯಮಸ್ತದೀಯೋ
ಜನೋ ಜರಿತಾ ಸ್ತೋತಾ-ಭೂತು | ಭವತು | ತಸ್ಮೈ ಜರಿತ್ರೇ ವೃಳಯ | ಸುಖಮುತ್ಪಾದಯ | ತಂ
ಸುಖಯ ವಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪಾವಕೇ—ಶುದ್ಧಿಕಾರನೂ | ಸಂತೈ—ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಅಯಂ—
ನಮ್ಮ ಈ ಜನವು | ತೈ ಅಸಿ—ನಿನ್ನನ್ನೂ ಸಹ | ಜರಿತಾ—ಸ್ತುತಿಸುವ ಜನರಾಗಿ | ಭೂತು—ಆಗಲಿ |
ತಸ್ಮೈ—ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ನಮ್ಮ ಜನರಿಗೂ | ಮೃಳಯೇ—ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶುದ್ಧಿಕಾರಕನೂ ಪೂಜ್ಯನೂ, ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಈ ಜನವು ನಿನ್ನನ್ನೂ ಸಹ ಸ್ತುತಿಸುವ
ಜನರಾಗಲಿ. ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ನಮ್ಮ ಜನರಿಗೂ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡು.

English Translation.

May this (my family) also be your worshippers adorable Agni ;
O purifier, give them happiness.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಧೀರೋ ಹ್ಯಸ್ಯದ್ವಸದ್ವಿಪ್ರೋ ನ ಜಾಗೃವಿಃ ಸದಾ |

ಅಗ್ನೇ ದೀದಯಸಿ ದ್ಯವಿ || ೨೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಧೀರಃ | ಹಿ | ಅಸಿ | ಅದ್ವಸತ್ | ವಿಪ್ರಃ | ನ | ಜಾಗೃವಿಃ | ಸದಾ |

ಅಗ್ನೇ | ದೀದಯಸಿ | ದ್ಯವಿ || ೨೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ಧೀರೋಽಸಿ ಹಿ | ಭವಸಿ ಖಲು | ಅದ್ವಸದ್ವಿವಿಷಿ ಸೀದಸ್ವಿಪ್ರೋ ನ ಮೇಧಾ-
ವೀವ ಜಾಗೃವಿಃ ಪ್ರಜಾನಾಂ ಹಿತಕರಣೇ ಜಾಗರಣಿಲೋಽಸಿ | ಸದಾ ದ್ಯವ್ಯಂತರಿಕ್ಷೇ ದೀದಯಸಿ |
ದೀವ್ಯಸಿ ಚ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | (ತ್ವಂ—ನೀನು) | ಧೀರಃ—ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತವುಳ್ಳವನಾಗಿ | ಅಸಿ ಹಿ—
ಅಗಿದ್ದೀಯೆ | ಅದ್ವಸತ್—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ | ವಿಪ್ರೋ ನ—ಮೇಧಾವಿಯಾಗಿದ್ದು | ಜಾಗೃವಿಃ—
ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಎಚ್ಚರವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಸದಾ—ಯಾವಾಗಲೂ | ದ್ಯವಿ—
ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ | ದೀದಯಸಿ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತೀಯೆ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೀನು ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಮೇಧಾವಿಯಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸದಾ ಎಚ್ಚರವುಳ್ಳವನಾಗಿರುತ್ತೀಯೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

You verily are wise, seated at the oblation, wakeful as the seer (for the welfare of living beings); Agni, you ever shine in the sky.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಪುರಾಗ್ನೇ ದುರಿತೇಭ್ಯಃ ಪುರಾ ಮೃಧ್ರೇಭ್ಯಃ ಕವೇ |

ಪ್ರಣ ಆಯುರ್ವಸೋ ತಿರ || ೩೦ ||

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಪುರಾ | ಅಗ್ನೇ | ದುಃಽತೇಭ್ಯಃ | ಪುರಾ | ಮೃಧ್ರೇಭ್ಯಃ | ಕವೇ |

ಪ್ರ | ನಃ | ಆಯುಃ | ವಸೋ ಇತಿ | ತಿರ || ೩೦ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಕ ಕವೇ ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮನ್ನಗ್ನೇ ದುರಿತೇಭ್ಯಃ ಪಾಪೇಭ್ಯಃ ಪುರಾ ಮೃಧ್ರೇಭ್ಯೋ ಹಿಂಸಕೇಭ್ಯಶ್ಚ ಪುರಾ | ಯದಾ ದುರಿತಾನಿ ಶತ್ರುವಶ್ಚಾಸ್ಮಾನ್ ಹಿಂಸಿತುಮದ್ಯುಂಜತೇ ತತಃ ಪ್ರಾಗೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ನೋಽಸ್ಮಾಕನಾಯುಃ ಪ್ರ ತಿರ | ವರ್ಧಯ ||

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನೂ | ಕವೇ—ಕ್ರಾಂತದರ್ಶಿಯೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ದುರಿತೇಭ್ಯಃ ಪುರಾ—ನಮ್ಮ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳಿಂದ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ | ಮೃಧ್ರೇಭ್ಯಃ ಪುರಾ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಹಿಂಸೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಆಯುಃ—ಆಯುಸ್ಸನ್ನು | ಪ್ರ ತಿರ—ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸು.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ವಸತಿದಾಯಕನೂ, ಕ್ರಾಂತದರ್ಶಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳಿಂದ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ, ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಹಿಂಸೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ನಮ್ಮ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸು.

English Translation.

Wise Agni, giver of dwellings, extend our lives, before sins or assailants (destroy us.)

ನಲವತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆ ಘಾ ಯ ಇತಿ ದ್ವಿಚಿತ್ವಾರಿಂಶದ್ಭಿಂ ತೃತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರೇಯಮನುಕ್ರಮಣಿಕಾ |
ಆ ಘ ದ್ವಿಚಿತ್ವಾರಿಂಶತ್ತ್ರಿಶೋಕ ಆದ್ಯಾಗ್ನೇಂದ್ರೀ | ಅನುಕ್ರಗೋತ್ರತ್ವಾತ್ಪಾಣ್ವಸ್ತ್ರಿಶೋಕ ಋಷೀಃ | ಪರಂ
ಗಾಯತ್ರಂ ಪ್ರಾಗ್ವತ್ಸಪ್ರೇರಿತಿ ಪರಿಭಾಷಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ | ಅನುಕ್ರತ್ವಾದಿಂದ್ರೋ ದೇವತಾ |
ಆದ್ಯಾಯಾಸ್ತುಗ್ನಿಶ್ಚೇಂದ್ರಕ್ಷ || ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯೇ ಗಾಯತ್ರತ್ವಚಾರೀತಾನೇತತ್ಸೂಕ್ತಂ | ತಥೈವ
ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಸೂತ್ರೀತಂ | ಆ ಘಾ ಯೇ ಅಗ್ನಿಮಿಂಧತ ಆ ತೋ ನ ಇಂದ್ರ ಹ್ವಮಂತಮಿತಿ ಸೂಕ್ತೇ |
ಐ. ಅ. ೫-೨-೩ | ಇತಿ || ತೃತೀಯೇ ಪರ್ಯಾಯೇ ಚ್ಚಾವಾಕಶಸ್ತ ಅದಿತಃ ಸಪ್ತದಶರ್ಚಃ | ತಥೈ-
ವಾತಿರಾತ್ರ ಇತಿ ಖಂಡೇ ಸೂತ್ರೈಕೇ | ಆ ಘಾ ಯೇ ಅಗ್ನಿಮಿಂಧತ ಇತಿ ಸಪ್ತದಶ | ಅ. ೬-೪ | ಇತಿ ||
ಅಗ್ರಯಣ ಅಗ್ನೇಂದ್ರಸ್ಯ ಹವಿಷ ಆ ಘಾ ಯ ಇತ್ಯೇಷಾನುನಾಕಾ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಆ ಘಾ ಯೇ
ಅಗ್ನಿಮಿಂಧತೇ ಸುಕರ್ಮಾಣಃ ಸುರುಚೋ ದೇವಯಂತ ಇತಿ ಸ್ತೋತ್ರಂ | ಅ. ೨-೯ || ಇತಿ ||
ಮೈತ್ರಾವರುಣಾತಿರಿಕ್ತೋಕ್ತೇ ಸ್ತೋತ್ರಮಿಂದ್ರಾಯೇತ್ಯಾದ್ಯಾಃ ಪದ್ಯಚೋ ವಿಕಲ್ಪೇನ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನು-
ರೂಪಾಃ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ತದ್ವೋ ಗಾಯ ಸುತೇ ಸಚಾ ಸ್ತೋತ್ರಮಿಂದ್ರಾಯ ಗಾಯತ | ಅ. ೯-೧೦ |
ಇತಿ || ದ್ವಿತೀಯೇ ಪರ್ಯಾಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿನೋಽಭಿ ತ್ವಾ ವೃಷಭೇತಿ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾಸ್ತುಚಃ |
ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಅಭಿ ತ್ವಾ ವೃಷಭಾ ಸುತೇಽಭಿ ಪ್ರ ಗೋಪತಿಂ ಗಿರಾ | ಅ. ೬-೪ | ಇತಿ || ಚಾಪುರ್ವಿಂಶಿ-
ಕೇಽದನಿ ಪ್ರಾತಃಸವನೇ ಭಿಂಧಿ ವಿಶ್ವಾ ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿನಃ ಪಳಹಸ್ತೋತ್ರಿಯಃ | ತಥಾ ಚ
ಸೂತ್ರೀತಂ | ಭಿಂಧಿ ವಿಶ್ವಾ ಅಪ ದ್ವಿಷ ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿನಃ | ಅ. ೭-೨ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಆ ಘಾ ಯೇ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಆರನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇವರಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತೈರಡು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಆ ಘ ದ್ವಿಚಿತ್ವಾರಿಂಶತ್ತ್ರಿಶೋಕ
ಆದ್ಯಾಗ್ನೇಂದ್ರೀ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ತ್ರಿಶೋಕಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು
ದೇವತೆಯು; ಮೊದಲನೆಯ ಋಕ್ಕಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ದೇವತೆಗಳು. ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಸ್ಸು.
ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ
ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕದ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ—ಆ ಘಾ ಯೇ ಅಗ್ನಿಮಿಂಧತ ಆ ತೋ ನ
ಇಂದ್ರ ಹ್ವಮಂತಮಿತಿ ಸೂಕ್ತೇ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಅ. ೫-೨-೩) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು ತೃತೀಯ

ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಛಾವಾಕನೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪಠಿಸಬೇಕಾದ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ಹದಿನೇಳು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ ಅತಿರಾತ್ರೇ ಎಂಬ ಖಂಡದಲ್ಲಿ—ಆ ಘಾ ಯೇ ಅಗ್ನಿಮಿಂಧತೇ ಇತಿ ಸಪ್ತದಶ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೬-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಆಗ್ರಯಣೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನೀಂದ್ರದೇವತೆಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಹವಿಸ್ಸಿನ ಜೋಮದಲ್ಲಿ ಆ ಘಾ ಯೇ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಕನ್ನು ಅನುವಾಕ್ಯಾ ಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ ಆ ಘಾ ಯೇ ಅಗ್ನಿಮಿಂಧತೇ ಸುಕರ್ಮಾಣಃ ಸುರುಚೋ ವೇವಯಂತ ಇತಿ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೨-೯) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮೃತ್ತಾವರುಣನೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪಠಿಸಬೇಕಾದ ಅತಿರಿಕ್ತೋಕ್ತಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಸ್ತೋತ್ರಮಿಂದ್ರಾಯ ಎಂಬ ೨೦ನೆಯ ಋಕ್ಕಿನಿಂದ ಮುಂದಿನ ಆರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನುರೂಪಮಂತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ತದ್ವೋ ಗಾಯೇ ಸುತೇ ಸಚಾ ಸ್ತೋತ್ರಮಿಂದ್ರಾಯ ಗಾಯತ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೯-೧೧) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಎರಡನೆಯ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಅಭಿ ತ್ವಾ ವೃಷಭ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಈ ಸೂಕ್ತದ ೨೨-೨೪ ನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಿಯ ತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅಭಿ ತ್ವಾ ವೃಷಭಾ ಸುತೇಽಭಿ ಪ್ರಗೋಪತಿಂ ಗಿರಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೬-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದ ಪ್ರಾತಸ್ಸವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಭಿಂಧಿ ವಿಶ್ವಾ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಈ ಸೂಕ್ತದ ೪೦-೪೨ ನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸ್ವಹಸ್ತೋತ್ರಿಯತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಭಿಂಧಿ ವಿಶ್ವಾ ಅಸೆ ದ್ವಿಷ ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿನಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೭-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೪೫

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೪೫ ||

ಆಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೪೨, ೪೩, ೪೪, ೪೫, ೪೬, ೪೭, ೪೮, ೪೯ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೪೨ ||

|| ಮುಷ್ಠಿ—ತ್ರಿಶೋಕಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—೧. ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ | ೨-೪೨. ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಛಂದಃ—ಗಾಯತ್ರೀ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಘಾ ಯೇ ಅಗ್ನಿಮಿಂಧತೇ ಸ್ತೃಣಂತಿ ಬರ್ಹಿರಾನುಷಕ್ |

ಯೇಷಾಮಿಂದ್ರೋ ಯುವಾ ಸಖಾ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ಘಾ | ಯೇ | ಅಗ್ನಿಂ | ಇಂಧತೇ | ಸ್ತೃಣಂತಿ | ಬರ್ಹಿಃ | ಅನುಷಕ್ |

ಯೇಷಾಂ | ಇಂದ್ರಃ | ಯುವಾ | ಸಖಾ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೇ ಋಷಯಃ ಆ ಘಾಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಖಲ್ವಗ್ನಿಮಿಂಧತೇ ದೀಪಯಂತಿ ಯೇಷಾಂ ಚ ಯುವಾ
ನಿತ್ಯತರುಣ ಇಂದ್ರಃ ಸಖಾ ಭವತಿ ತೇ ಅನುಷ್ಠಾನುಪೂರ್ವೇಣ ಬರ್ಹಿಃ ಸ್ಪೃಣಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯೇ—ಯಾವ ಋಷಿಗಳು | ಆ ಘ—ತಮಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿಯೇ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು |
ಇಂಧತೇ—ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವರೋ | ಯೇಷಾಂ—ಯಾರಿಗೆ | ಯುವಾ—ನಿತ್ಯ ತರುಣನಾದ |
ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಸಖಾ—ಮಿತ್ರನಾಗಿರುವನೋ ಅವರು | ಅನುಷಕ್—ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ | ಬರ್ಹಿಃ—
ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು | ಸ್ಪೃಣಂತಿ—ಹರಡುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಋಷಿಗಳು ತಮಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿಯೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವರೋ, ಯಾರಿಗೆ
ನಿತ್ಯತರುಣನಾದ ಇಂದ್ರನು ಮಿತ್ರನಾಗಿರುವನೋ, ಅವರು ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು
ಹರಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದರೆ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Those (sages) who kindle Agni, those of whom the ever-young Indra
is the friend, continually spread the sacred grass.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಅನುಷಕ್—ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಯಾಸ್ಕರು—ಅನುಷಗಿತಿ ನಾಮಾನುಪೂರ್ವಸ್ಯಾನುಷಕ್ತಂ ಭವತಿ |
ಸ್ಪೃಣಂತಿ ಬರ್ಹಿರಾನುಷಕ್ ಇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ (ನಿ. ೬-೧೪) ಎಂದು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ.
ಅನುಷಕ್ ಎಂದರೆ ಅನುಷಕ್ತಂ ಎಂದರ್ಥವು. ಎಂದರೆ, ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳಿರುವಾಗ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು
ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಎಡಬಿಡದೆ ಅನುಸರಿಸಿರುವುದು. ಒಂದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಮತ್ತೊಂದಿರುವುದು ಎಂದರ್ಥವು.
ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸ್ಪೃಣಂತಿ ಬರ್ಹಿರಾನುಷಕ್ ಎಂಬ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ—ಬರ್ಹಿಷಿ ಎಂಬ ಅಸನಾರ್ಥ
ವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಕತ್ತರಿಸಿದ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಂದರೆ ದರ್ಭೆಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸೇರಿರುವಂತೆ
ಒಂದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಎಡಬಿಡದೆ ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ವತ್ತಾಗಿ ಹರಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದರ್ಥವು. ಇಲ್ಲಿ ದರ್ಭೆ
ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ದರ್ಭೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡುತ್ತಾ ಎಡಬಿಡದೆ ವತ್ತಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವುದು.
ಇಂತಹ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅನುಷಕ್ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಿದಿಧೃ ಏಷಾಂ ಭೂರಿ ಶಸ್ತಂ ಪೃಥುಃ ಸ್ವರುಃ |

ಯೇಷಾಮಿಂದ್ರೋ ಯುವಾ ಸಖಾ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಬೃಹನ್ | ಇತ್ | ಇಧ್ಮಃ | ಏಷಾಂ | ಭೂರಿ | ಶಸ್ತ್ರಂ | ಪೃಥುಃ | ಸ್ವರುಃ |

ಯೇಷಾಂ | ಇಂದ್ರಃ | ಯುನಾ | ಸಖಾ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏಷಾಮೃಷೀಣಾಮಿಧ್ಮೋ ಬೃಹನ್ನಿನ್ಮಹಾನ್ ಖಲು ಭೂರಿ ಬಹು ಚ ಶಸ್ತ್ರಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಸ್ವರುಶ್ಚ
ಪೃಥುರ್ಮಹಾನ್ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯುನಾ—ನಿತ್ಯತರುಣನಾದ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಯೇಷಾಂ—ಯಾವ ಋಷಿಗಳಿಗೆ | ಸಖಾ—
ಮಿತ್ರನಾಗಿದ್ದಾನೆಯೋ | ಏಷಾಂ—ಅಂತಹ ಈ ಋಷಿಗಳ | ಇಧ್ಮಃ—ಸಮಿತ್ತು | ಬೃಹನ್ನಿತ್—ಅತ್ಯಧಿಕ
ವಾಗಿಯೇ ಇದೆ | ಶಸ್ತ್ರಂ—ಅವರ ಸ್ತುತಿಯೂ | ಭೂರಿ—ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ | ಸ್ವರುಃ—ಅವರ ಯೂಪಸ್ತಂಭವು |
ಪೃಥುಃ—ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಿತ್ಯತರುಣನಾದ ಇಂದ್ರನು ಯಾವ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಮಿತ್ರನಾಗಿದ್ದಾನೆಯೋ ಅಂತಹ ಈ ಋಷಿಗಳ ಸಮಿತ್ತು
ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಅವರ ಸ್ತುತಿಯೂ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಅವರ ಯೂಪಸ್ತಂಭವು ಬಹು ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

English Translation.

Ample is their fuel, many their hymns, broad their sacred shaving,-
whose friend is the ever-young Indra.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಯುದ್ಧ | ಇದ್ಯುಧಾ | ವೃತಂ | ಶೂರ | ಅಜತಿ | ಸತ್ವಭಿಃ |

ಯೇಷಾಮಿಂದ್ರೋ ಯುನಾ ಸಖಾ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಯುದ್ಧಃ | ಇತ್ | ಯುಧಾ | ವೃತಂ | ಶೂರಃ | ಅ | ಅಜತಿ | ಸತ್ವಭಿಃ |

ಯೇಷಾಂ | ಇಂದ್ರಃ | ಯುನಾ | ಸಖಾ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತೇಷ್ವಂತರ್ಭೂತಃ ಕಶ್ಚಿದಯುದ್ಧ ಇತ್ಯಾಗ್ರಯೋದ್ಧೇವ ಸನ್ ಯುಧಾ ವೃತಂ ಯೋದ್ಧೈಃ-
ಭೃಗೈರಾವೃತಂ ಶತ್ರುಂ ಸತ್ವಭಿರಾತ್ಮೀಯೈರ್ಬಲೈಃ ಶೂರಃ ಸನ್ನಾಜತಿ | ನಮಯತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯುವಾ—ನಿತ್ಯತರುಣನಾದ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಯೇಷಾಂ—ಯಾರಿಗೆ | ಸಖಾ—ಮಿತ್ರ
ನಾಗಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಋಷಿಗಳ ಗುಂಪು | ಅಯುದ್ಧ ಇತ್—ಹಿಂದೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲಶಕ್ತವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ |
ಶೂರಃ—ಈಗ ಇಂದ್ರನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ | ಯುಧಾ—ಯೋಧ್ಯಗಳಿಂದ | ವೃತಂ—
ಆವೃತನಾದ ಶತ್ರುವನ್ನು | ಸತ್ವಭಿಃ—ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ | ಅಜತಿ—ಕುಗ್ಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಿತ್ಯತರುಣನಾದ ಇಂದ್ರನು ಯಾರಿಗೆ ಮಿತ್ರನಾಗಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಋಷಿಗಳ ಗುಂಪು ಹಿಂದೆ
ಯುದ್ಧಮಾಡಲಶಕ್ತವಾಗಿದ್ದರೂ ಈಗ ಇಂದ್ರನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಯೋಧ್ಯಗಳಿಂದ ಆವೃತನಾದ
ಶತ್ರುವನ್ನು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕುಗ್ಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

English Translation.

Though before powerless to combat, the hero by his might now
subdues one surrounded by allies, (if helped by those) of whom the ever-
young Indra is the friend.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಬುಂದಂ ವೃತ್ರಹಾ ದದೇ ಜಾತಃ ಸೃಚ್ಛತ್ ಮಾತರಂ |

ಕ ಉಗ್ರಾಃ ಕೇ ಹ ಶೃಣ್ವರೇ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಬುಂದಂ | ವೃತ್ರಹಾ | ದದೇ | ಜಾತಃ | ಸೃಚ್ಛತ್ | ವಿ | ಮಾತರಂ |

ಕೇ | ಉಗ್ರಾಃ | ಕೇ | ಹ | ಶೃಣ್ವರೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಜಾತ ಉತ್ಪನ್ನೋ ವೃತ್ರಹೇಂದ್ರೋ ಬುಂದಮಿಷುಂ | ತಥಾ ಚ ಯೋಷ್ಠಃ | ಬುಂದ
ಇಷುರ್ಭವತಿ | ನಿ. ೬-೩೨ | ಇತಿ | ಆ ದದೇ | ಆದಾಯೇ ಚೇಷುಮುಗ್ರಾ ಉದ್ಗೂರ್ಣಬಲಾಃ ಕೇ ಕೇ ಚ
ಶೃಣ್ವರೇ ವೀರ್ಯೇಣ ವಿಶ್ರುತಾ ಇತಿ ಸ್ವಮಾತರಂ ವಿ ಸೃಚ್ಛತ್ | ಅಸ್ರಾಕ್ಷೀತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರಹಾ—ವೃತ್ರಹಂತಕನಾದ ಇಂದ್ರನು | ಜಾತಃ—ಉತ್ಪನ್ನನಾದೊಡನೆಯೇ | ಬುಂದಂ—ತನ್ನ
ಬಾಣವನ್ನು | ಆ ದದೇ—ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದನು | “ಉಗ್ರಾಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವರು | ಕೇ—

ಯಾರಿರುವರು? | ತೇ ಹ—ಯಾರು ಯಾರು | ಶೃಣ್ವಿರೇ—ಆ ರೀತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದಾಗಿ | ಮಾತರಂ—
ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು | ವಿ ಪೃಚ್ಛತ್—ಕೇಳಿದನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರಹಂತಕನಾದ ಇಂದ್ರನು ಉತ್ಪನ್ನನಾದೊಡನೆಯೇ ತನ್ನ ಬಾಣವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು,
“ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವರು ಯಾರು? ಯಾರು ಯಾರು ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ” ಎಂಬುದಾಗಿ ತನ್ನ
ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

English Translation.

The slayer of Vritra, as soon as he was born, seized his arrow, and
asked his mother, “ who are the terrible, who are renowned ?”

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರತಿ ತ್ವಾ ಶವಸೀ ವದದ್ಧಿರಾವಪ್ಸೋ ನ ಯೋಧಿಷತ್ |

ಯಸ್ತೇ ಶತ್ರುತ್ವಮಾಚಿಕೇ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರತಿ | ತ್ವಾ | ಶವಸೀ | ವದತ್ | ಗಿರಾ | ಅಪ್ಸಃ | ನ | ಯೋಧಿಷತ್ |

ಯಃ | ತೇ | ಶತ್ರುತ್ವಂ | ಆಚಿಕೇ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಶವಸೀ ಬಲವತೀ ಮಾತಾ ಪ್ರತಿ ವದತ್ | ಪ್ರತ್ಯವೋಚಿತ್ | ಯಸ್ತೇ
ಶತ್ರುತ್ವಮಾಚಿಕೇ ಕಾಮಯತೇ ಸ ಗಿರಾ ಪರ್ವತೇಽಪ್ಸೋ ನ ದರ್ಶನೀಯೋ ಗಜ ಇವ ಯೋಧಿಷತ್ |
ಯೋಧಯತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಶವಸೀ—ಶಕ್ತಿಯುತಳಾದ ನಿನ್ನ ಮಾತೆಯು | ತ್ವಾ—ನಿನಗೆ | ಪ್ರತಿ ವದತ್—
ಈ ರೀತಿ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು ಅದೇನೆಂದರೆ— | ಯಃ—ಯಾರು | ತೇ—ನಿನ್ನೊಡನೆ | ಶತ್ರುತ್ವಂ—
ದ್ವೇಷವನ್ನು | ಆ ಚಿಕೇ—ಬೆಳೆಸುವನೋ ಅವನು | ನಿತಾ—ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ | ಅಪ್ಸೋ ನ—ಅಕರ್ಷಕವಾದ
ಅನೆಯಂತೆ | ಯೋಧಿಷತ್—ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶಕ್ತಿಯುತಳಾದ ನಿನ್ನ ಮಾತೆಯು ನಿನಗೆ ಈ ರೀತಿ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು.
“ಯಾರು ನಿನ್ನೊಡನೆ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವನೋ ಅವನು ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ಅಕರ್ಷಕವಾದ ಅನೆಯಂತೆ
ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಾನೆ” ಎಂದಳು.

English Translation.

The strong mother answered you, "he who wishes your enmity fights as the elephant in the mountain."

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ತ್ವಂ ಮಘವಂಜ್ಞುಣು ಯಸ್ತೇ ವಸ್ತಿ ವವಕ್ಷಿ ತತ್ |

ಯದ್ವೀಳಯಾಸಿ ವೀಳು ತತ್ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ತ್ವಂ | ಮಘವನ್ | ಶೃಣು | ಯಃ | ತೇ | ವಸ್ತಿ | ವವಕ್ಷಿ | ತತ್ |

ಯತ್ | ವೀಳಯಾಸಿ | ವೀಳು | ತತ್ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಸಿ ಚ ಹೇ ಮಘವನ್ ತ್ವಂ ಶೃಣುಸ್ತದೀಯಾಂ ಸ್ತುತಿಂ | ತೇ ತ್ವತ್ತೋ ಯದ್ವಸ್ತಿ ಕಾಮಯತೇ ಸ್ತೋತಾ ತದ್ವವಕ್ಷಿ | ತಸ್ಯೈ ತದ್ವಹಸಿ | ಕಿಂಚಿ ತ್ವಂ ಯದ್ವೀಳಯಾಸಿ ದ್ವದೀಳಯಾಸಿ ತದ್ವೀಳು ತದ್ವೈಧನೇವ ಸರ್ವತ್ರ ಭವತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಉತ—ಮತ್ತು | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಶೃಣು—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳು | ತೇ—ನಿನ್ನಿಂದ | ಯಃ ವಸ್ತಿ—ಸ್ತೋತ್ರವು ಯಾವುದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವನೋ | ತತ್—ಅದನ್ನು | ವವಕ್ಷಿ—ಅವನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡು | ಯತ್—ಯಾವುದನ್ನು | ವೀಳಯಾಸಿ—ನೀನು ಬಲಪಡಿಸುವೆಯೋ | ತತ್—ಅದು | ವೀಳು—ದೃಢವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳು. ನಿನ್ನಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರವು ಯಾವುದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವನೋ ಅದನ್ನು ಅವನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡು. ಯಾವುದನ್ನು ನೀನು ಬಲಪಡಿಸುವೆಯೋ ಅದು ದೃಢವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.

English Translation.

O Maghavan, hear (our praise); whoever desires of you, your bear to him his request; what you fix is sure.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದಾಜಿಂ ಯಾತ್ಯಾಜಿಕ್ಯದಿಂದ್ರಃ ಸ್ವಶ್ವಯುರುಸ |

ರಥೀತನೋ ರಥೀನಾಂ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಅಜಿಂ | ಯಾತಿ | ಅಜಿಕ್ಯತ್ | ಇಂದ್ರಃ | ಸ್ವಶ್ವಯುಃ | ಉಸ |

ರಥೀತಮಃ | ರಥೀನಾಂ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯದ್ಯದಾಜಿಕ್ಯದ್ಯದ್ಯದ್ಯದಿಂದ್ರಃ ಸ್ವಶ್ವಯುಃ ಕಲ್ಯಾಣಮಶ್ವಮಿಚ್ಛನ್ನಾಜಿಂ ಯುದ್ಧಮುಪ-
ಯಾತಿ ತದಾ ರಥೀತನೋಽತಿಶಯೇನ ರಥೀ ಭವತಿ | ರಥೀನಾಂ ಸರ್ವಾನ್ರಥಿನಶ್ಚ ಜಯತೀತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಅಜಿಕ್ಯತ್—ಯುದ್ಧನಿರತನಾದ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಸ್ವಶ್ವಯುಃ—
ಉತ್ತಮವಾದ ಅಶ್ವವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ | ಅಜಿಂ—ಯುದ್ಧವನ್ನು | ಉಸ ಯಾತಿ—ಸವಿಾಪಿಸುವನೋ ಅಗ ||
ರಥೀತಮಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ರಥವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಅಗುತ್ತಾನೆ | ರಥೀನಾಂ—ರಥಿಕರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜಯಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯುದ್ಧನಿರತನಾದ ಇಂದ್ರನು, ಉತ್ತಮವಾದ ಅಶ್ವವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ, ಯಾವಾಗ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ-
ಯುದ್ಧವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವನೋ, ಅಗ ಉತ್ತಮವಾದ ರಥವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ರಥಿಕರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜಯಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

When Indra, the warrior, goes to battle, desirous of gallant steeds,
he is the foremost of the lords of chariots.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿಷು ವಿಶ್ವಾ ಅಭಿಯುಜೋ ವಜ್ರಿನ್ವಿಷ್ವಗ್ಯಥಾ ವೃಹ |

ಭವಾ ನಃ ಸುಶ್ರವಸ್ತಮಃ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿ | ಸು | ವಿಶ್ವಾಃ | ಅಭಿಯುಜಃ | ವಜ್ರಿನ್ | ವಿಷ್ವಕ್ | ಯಥಾ | ವೃಹ |

ಭವ | ನಃ | ಸುಶ್ರವಸ್ತಮಃ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೇ ವಜ್ರಿನ್ ತ್ವಂ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾ ಅಭಿಯುಜೋಽಭಿಯೋಕ್ತೀಃ ಪ್ರಜಾ ಯಥಾ ವಿಷ್ವಗ್ಭವಂತಿ
ತಥಾ ಸು ಸುಷ್ಮ ವಿ ವೃಹ | ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಸುಶ್ರವಸ್ತಮಃ ಶೋಭನಾನ್ನವತ್ತಮುಕ್ತ ಭವ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಜ್ರಿನ್—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಿಶ್ವಾಃ—ಸಮಸ್ತರಾದ | ಅಭಿಯುಜಃ—
ಎದುರುಬೀಳುವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ವಿಷ್ವಕ್—ಅವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗುವರೋ
ಹಾಗೆ | ಸು—ಜಿನ್ನಾಗಿ | ವಿ ವೃಹ—ಅವರನ್ನು ಚದುರಿಸು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಸುಶ್ರವಸ್ತಮಃ—ಉತ್ತಮ
ವಾದ ಅನ್ನದಾತನಾಗಿ | ಭವ—ಆಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗೆ ಎದುರುಬೀಳುವ ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಸಹ
ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಓಡುವಂತೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಚದುರಿಸು. ನಮಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಅನ್ನದಾತನಾಗು.

English Translation.

Thunderer, smite all your enemies that they may be scattered,—be
to us a most abundant benefactor.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸು ರಥಂ ಪುರ ಇಂದ್ರಃ ಕೃಣೋತು ಸಾತಯೇ |

ನ ಯಂ ಧೂರ್ವಂತಿ ಧೂರ್ತಯಃ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಮಾಕಂ | ಸು | ರಥಂ | ಪುರಃ | ಇಂದ್ರಃ | ಕೃಣೋತು | ಸಾತಯೇ |

ನ | ಯಂ | ಧೂರ್ವಂತಿ | ಧೂರ್ತಯಃ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಮಿಂದ್ರಂ ಧೂರ್ತಯೋ ಹಿಂಸಕಾ ನ ಧೂರ್ವಂತಿ ನ ಹಿಂಸಂತಿ ಸ ಇಂದ್ರೋಽಸ್ಮಾಕಂ
ಸಾತಯೇಽಭೀಷ್ಟಲಾಭಾಯ ಸು ರಥಂ ಕಲ್ಯಾಣಂ ರಥಂ ಪುರಃ ಕೃಣೋತು | ಪುರಸ್ಕರೋತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಂ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಧೂರ್ತಯೋ—ಹಿಂಸಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳು | ನ ಧೂರ್ವಂತಿ—
ಹಿಂಸಿಸಲಾರರೋ | ಇಂದ್ರಃ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ಅಸ್ಮಾಕಂ—ನಮ್ಮ | ಸಾತಯೇ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ |
ಸು—ಉತ್ತಮವಾದ | ರಥಂ—ರಥವನ್ನು | ಪುರಃ—ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ | ಕೃಣೋತು—ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹಿಂಸಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳು ಯಾವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಲಾರರೋ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ
ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ರಥವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಿ.

English Translation.

May Indra, whom no foes can harm, send before us a beautiful
chariot for the acquisition (of our desires).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವೃ॒ಜ್ಯಾಮ॑ ತೇ ಪರಿ॒ ದ್ವಿಷೋ॑ರಂ ತೇ ಶಕ್ರ॑ ದ್ವಾವನೇ॑ |
ಗಮೇ॑ಮೇದಿ॒ಂದ್ರ ಗೋ॑ಮತಃ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವೃ॒ಜ್ಯಾಮ॑ | ತೇ | ಪರಿ॒ | ದ್ವಿಷಃ॑ | ಅರಂ॑ | ತೇ | ಶಕ್ರ॑ | ದ್ವಾವನೇ॑ |
ಗಮೇ॑ಮ | ಇತ್ | ಇಂದ್ರ॑ | ಗೋಮತಃ॑ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶಕ್ರೇಂದ್ರ ಯಾಜಮಾನಾ ವಯಂ ತೇ ತವ ದ್ವಿಷೋ ದ್ವೇಷ್ಟ್ಯಾನ್ ಪರಿ ವೃಜ್ಯಾಮ |
ನೋಪಗಚ್ಛೇಮ | ಕಿಂತು ತೇ ತವ ಗೋಮತಃ ಪಶುಮತೋ ದಾವನೇಽಭೀಷ್ಟದಾನಾಯಾರಂ
ಪರ್ಯಾಪ್ತಂ ಗಮೇಮೇತ್ | ಗಚ್ಛೇಮ್ಯವ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಕ್ರೆ—ಶಕ್ತನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ದ್ವಿಷಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಪರಿ
ವೃಜ್ಯಾಮ—ನಾವು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಲಿ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಗೋಮತಃ—ಗೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ |
ದಾನನೇ—ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು | ಅರಂ—ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಷ್ಟು | ಗಮೇಮೇತ್—ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೇ ಬರುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾನಾರ್ಥ ||

ಶಕ್ತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾವು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಲಿ. ಗೋವುಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿದ ನಿನ್ನ ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೇ ಆತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Strong Indra, may we escape your enemies ; may we come to you
abundantly for your gifts, rich in cattle.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶನ್ಯೈಶ್ಚಿದ್ಯಂತೋ ಅದ್ರಿವೋಶ್ವಾವಂತಃ ಶತಗ್ವಿನಃ |

ವಿವಕ್ಷಣಾ ಅನೇಹಸಃ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶನ್ಯೈಃ | ಚಿತ್ | ಯಂತಃ | ಅದ್ರಿವಃ | ಅಶ್ವಾವಂತಃ | ಶತಗ್ವಿನಃ |

ವಿವಕ್ಷಣಾಃ | ಅನೇಹಸಃ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದ್ರಿವೋ ವಜ್ರಿನ್ ವಯಂ ಶನ್ಯೈರ್ಮಂದಂ ಮಂದಂ ಯಂತೋ ಗಚ್ಛಂತೋಶ್ವಾವಂ-
ತೋಶ್ವವಂತಃ ಶತಗ್ವಿನೋ ಬಹುಧನಾ ವಿವಕ್ಷಣಾ ವೋಢವ್ಯಂ ವಹಂತೋನೇಹಸ ಉಪದ್ರವರಹಿತಾಶ್ಚ
ಸಂತೋ ಗಮೇಮೇದಿತಿ ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಶನ್ಯೈಃ—ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ | ಯಂತಃ—ನಿನ್ನನ್ನು
ಸಮೀಪಿಸುವ ನಾವು | ಅಶ್ವಾವಂತಃ—ಅಶ್ವಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ | ಶತಗ್ವಿನಃ—ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳ
ವರಾಗಿಯೂ | ವಿವಕ್ಷಣಾಃ—ಧನವನ್ನು ವಹಿಸುವವರಾಗಿಯೂ | ಅನೇಹಸಃ—ಉಪದ್ರವರಹಿತರಾಗಿಯೂ
ಇರುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುವ ನಾವು ಅಶ್ವಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಧನವನ್ನು ವಹಿಸುವವರಾಗಿಯೂ, ಉಪದ್ರವರಹಿತರಾಗಿಯೂ ಇರುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

(May we come), thunderer, slowly approaching you,—may we be rich in horses, possessed of abundant treasure, ready to offer, and unharmed (by calamity).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಊರ್ಧ್ವಾ ಹಿ ತೇ ದಿವೇದಿನೇ ಸಹಸ್ರಾ ಸೂನೃತಾ ಶತಾ |

ಜರಿತ್ಯಭ್ಯೋ ವಿಮಂಹತೇ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಊರ್ಧ್ವಾ | ಹಿ | ತೇ | ದಿವೇದಿನೇ | ಸಹಸ್ರಾ | ಸೂನೃತಾ | ಶತಾ |

ಜರಿತ್ಯಭ್ಯಃ | ವಿಮಂಹತೇ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಜರಿತ್ಯಭ್ಯಃ ಸ್ತೋತ್ರಭ್ಯಃ ಸಹಸ್ರಾ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಶತಾ ಶತಾನಿ ಚೋರ್ಧ್ವಾ-
ಧ್ವಾನಿ ಮುಖ್ಯಾನಿ ಸೂನೃತಾ ಸೂನೃತಾನಿ ಸಾಧನಾನಿ ದಿವೇ ದಿವೇನ್ದ್ರಹಂ ವಿಮಂಹತೇ | ಯಜಮಾನಃ
ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ | ಮಂಹತಿರ್ದಾನಕರ್ಮಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತೇ—ನಿನ್ನ | ಜರಿತ್ಯಭ್ಯಃ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ | ಸಹಸ್ರಾ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದವೂ |
ಶತಾ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದವೂ | ಊರ್ಧ್ವಾ—ಅತಿಮುಖ್ಯವಾದವೂ | ಸೂನೃತಾ—ಮಂಗಳಕರವಾದವೂ ಆದಃ
ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು | ದಿವೇ ದಿವೇ—ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ | ವಿಮಂಹತೇ—ಯಜಮಾನನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದವೂ, ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದವೂ, ಅತಿಮುಖ್ಯವಾದವೂ, ಮಂಗಳಕರವಾದವೂ ಆದ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಯಜಮಾನನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

(The sacrificer) gives to your praisers day by day hundreds and thousands of excellent and auspicious gifts.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ವಿದ್ವಾ ಹಿ ತ್ವಾ ಧನಂಜಯಮಿಂದ್ರ ದೃಷ್ಟಾ ಚಿದಾರುಜಂ |
ಆದಾರಿಣಂ ಯಥಾ ಗಯಂ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿದ್ವಾ | ಹಿ | ತ್ವಾ | ಧನಂಜಯಂ | ಇಂದ್ರ | ದೃಷ್ಟಾ | ಚಿತ್ | ಅರುಜಂ |
ಆದಾರಿಣಂ | ಯಥಾ | ಗಯಂ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಧನಂಜಯಂ ಧನಾನಾಂ ಜೇತಾರಂ ದೃಢಾ ಚಿದ್ವಿಧಾನಾಮಪಿ ಶತ್ರು-
ಜಾಹಾರುಜಮಾಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಭಂಕ್ತಾರಮಾದಾರಿಣಮಾದರ್ಶಾರಂ ಚ ಯಥಾ ಗಯಂ ಗೃಹಮಿವೋ-
ಪಪ್ರವೇಭ್ಯೋ ರಕ್ಷಕಂ ಚ ವಿದ್ವಾ ಜಾನೀಮ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಧನಂಜಯಂ—ಧನಗಳನ್ನು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಹೊಂದು
ವವನನ್ನಾಗಿಯೂ | ದೃಢಾ ಚಿತ್—ಅತಿಪ್ರಬಲರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ | ಅರುಜಂ—ಹಿಂಸಿಸುವವನನ್ನಾಗಿಯೂ |
ಆದಾರಿಣಂ—ದಾರಿಮಾಡಿ ಕೊಡುವವನನ್ನಾಗಿಯೂ | ಯಥಾ ಗಯಂ—ಗೃಹದಂತೆ ಆಪದ್ರಕ್ಷಕನನ್ನಾಗಿಯೂ |
ವಿಷ್ಣು ಹಿ—ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಧನಜೇತೃವೆಂದೂ, ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ನಿಗ್ರಹಿಸುವವ
ನೆಂದೂ, ನಮಗೆ ದಾರಿಮಾಡಿ ಕೊಡುವವನೆಂದೂ, ಗೃಹದಂತೆ ಆಪದ್ರಕ್ಷಕನೆಂದೂ ನಾವು ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ.

English Translation.

We know you, Indra, as the conqueror of wealth, the breaker of firm obstacles, the opener, and (guarding from harm) as a house.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕಕುಹಂ ಚಿತ್ವಾ ಕವೇ ಮಂದಂತು ಧೃಷ್ಟವಿಂದವಃ |

ಆ ತ್ವಾ ಪಣಿಂ ಯದೀಮಹೇ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕಕುಹಂ | ಚಿತ್ | ತ್ವಾ | ಕವೇ | ಮಂದಂತು | ಧೃಷ್ಟೋ ಇತಿ | ಇಂದವಃ |

ಆ | ತ್ವಾ | ಪಣಿಂ | ಯತ್ | ಈಮಹೇ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಕವೇ ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮನ್ ಧೃಷ್ಟೋ ಧರ್ಷಕೇಂದ್ರ ಯದ್ಯದಾ ಪಣಿಂ ಪಣಿಮಾನಂ ತ್ವಾ
ತ್ವಾನಾ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನೇಮಹೇ ಅಭೀಷ್ಯಂ ಯಾಚಾಮಹೇ ತದಾ ಕಕುಹಮುಚ್ಛ್ರಿತಂ ತ್ವಾ
ತ್ವಾಮಿಂದವಶ್ಚಿತ್ ಸೋಮಾ ಅಸಿ ಮಂದಂತು | ಮಾದಯಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಕವೇ—ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ | ಧೃಷ್ಟೋ—ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯತ್—
ಯಾವಾಗ | ಪಣಿಂ—ವಿನಿಮಯರೂಪನಾದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಆ—ನಿನಗಭಿಮುಖರಾಗಿದ್ದು | ಈಮಹೇ—
ಯಾಚಿಸುವೆವೋ ಆಗ | ಕಕುಹಂ—ಉಚ್ಛ್ರಿತವಾದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಇಂದವಃ
ಚಿತ್—ಸೋಮರಸಗಳೂ | ಮಂದಂತು—ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ, ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ವಿನಿಮಯರೂಪನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು
ಸವಿಾಪಿಸಿ ಯಾವಾಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾಚಿಸುವೆವೋ ಆಗ ಉಚ್ಛ್ರಿತವಾದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೋಮರಸಗಳು
ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲಿ.

English Translation.

Wise (Indra), overcomer enemies, when we solicit you the barterer,
may the drops of the Soma exhilarate you the exalted one.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ತೇ ರೇವಾ ಅದಾಶುರಿಃ ಪ್ರಮನುರ್ಷ ಮಘತ್ತಯೇ |

ತಸ್ಯ ನೋ ವೇದ ಆ ಭರ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ತೇ | ರೇವಾನ್ | ಅದಾಶುರಿಃ | ಪ್ರಮಮರ್ಷ | ಮಘತ್ತಯೇ |

ತಸ್ಯ | ನಃ | ವೇದಃ | ಅ | ಭರ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಮಘತ್ತಯೇ ಧನದಾಸಾಯ ತೇ ಶುಭ್ಯಂ ಯಃ ಪುಮಾನ್ರೇವಾನ್ ಧನವಾನ್
ಸನ್ನದಾಶುರಿರದಾನಶೀಲಃ ಪ್ರಮಮರ್ಷ ಅಭ್ಯಸೂಯತಿ ತಸ್ಯ ಪುಂಸೋ ವೇದೋ ಧನಂ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಮಾ
ಭರ | ಅಹರ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಯಃ—ಯಾವ ಪುರುಷನು | ರೇವಾನ್—ಧನವಂತನಾಗಿದ್ದರೂ | ಅದಾಶುರಿಃ—
ಉದಾರಶೂನ್ಯನಾಗಿ | ತೇ—ನಿನಗೆ | ಮಘತ್ತಯೇ—ಧನವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಲು | ಪ್ರಮಮರ್ಷ—ಅಸಹನೆ
ಯನ್ನು ತೋರಿಸುವನೋ | ತಸ್ಯ—ಅಂತಹ ಮಾನವನ | ವೇದಃ—ಧನವನ್ನು | ನಃ—ನಮಗೆ |
ಅ ಭರ—ಒದಗಿಸಿಕೊಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಮಾನವನು ತಾನು ಧನವಂತನಾಗಿದ್ದರೂ ಉದಾರಶೂನ್ಯನಾಗಿ ನಿನಗೆ ಧನವನ್ನು
ಅರ್ಪಿಸಲು ಅಸಹನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವನೋ ಅಂತಹ ಮಾನವನ ಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಡು.

English Translation.

Grant to us the possessions of that rich man who, through his
niggardliness, reviles you as to your bestowal of wealth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಮ ಉ ತ್ವಾ ವಿ ಚಕ್ಷತೇ ಸಖಾಯ ಇಂದ್ರ ಸೋಮಿನಃ |

ಪುಷ್ಪಾವಂತೋ ಯಥಾ ಪಶುಂ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಮೇ | ಉಂ ಇತಿ | ತ್ವಾ | ವಿ | ಚಕ್ಷತೇ | ಸಖಾಯಃ | ಇಂದ್ರ | ಸೋಮಿನಃ |

ಪುಷ್ಪಾವಂತಃ | ಯಥಾ | ಪಶುಂ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸೋಮಿನೋಽಭಿಷುತಸೋಮಾಃ ಸಖಾಯೇ ಇಮ ಉ ಇಮ ಏವ
ಖಲ್ವಸ್ತದೀಯಾ ಜನಾಃ ಪುಷ್ಪಾವಂತಃ ಸಂಭೃತಘಾಸಾ ಯಥಾ ಪಶುಂ ಪಶುಮಿವ ವಿ ಚಕ್ಷತೇ |
ವಿಪಶ್ಯಂತಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಪುಷ್ಪಾವಂತಃ—ಹುಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ
ಗೋಪಾಲಕರು | ಪಶುಂ—ಪಶುವನ್ನು | ವಿ ಚಕ್ಷತೇ—ಆದರದಿಂದ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವರೋ ಅದರಂತೆಯೇ |
ಸೋಮಿನಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವರೂ | ಸಖಾಯಃ—ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರಭೂತರೂ ಆದ | ಇಮೇ ಉ—
ಈ ಯಜ್ಞಕರ್ತರು | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹುಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ ಗೋಪಾಲಕರು ತಮ್ಮ ಪಶುವನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಆದರದಿಂದ
ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವರೋ ಅದರಂತೆಯೇ, ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವರೂ, ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರಭೂತರೂ ಆದ ಈ ಯಜ್ಞ
ಕರ್ತರು ನಿನ್ನನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

English Translation.

These friends, effusing the Soma, look on you. Indra, as men with
their fodder ready (look) on their cattle.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ತ್ವಾ¹ಬ²ಧಿರಂ ವ³ಯಂ ಶ್ರು⁴ತ್ಕ⁵ಣಂ ಸಂತ⁶ಮೂತಯೇ |

ದೂರಾದಿ¹ಹ² ಷ³ವಾಮಹೇ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ತ್ವಾ | ಅಬ¹ಧಿರಂ | ವ²ಯಂ | ಶ್ರು³ತ್⁴ಕ⁵ಣಂ | ಸಂತಂ | ಉತಯೇ |
ದೂರಾತ್ | ಇಹ | ಹ¹ವಾಮಹೇ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಅಬಧಿರಮನುಪಹತಶ್ರೋತ್ರೇಂದ್ರಿಯಂ ಆತ ಏವ ಶ್ರುತ್ಕಣಂ
ಶ್ರವಣಪರಕಣಂ ಸಂತಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವಯಂ ತ್ರಿಕೋಕಾ ಇಹ ಯಜ್ಞ ಉತಯೇ ರಕ್ಷಣಾಯ
ದೂರಾದ್ಭವಾಮಹೇ | ಹೃಯಾಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಛಾತೇ—ಮತ್ತು | ಅಬಧಿರಂ—ದೋಷರಹಿತವಾದ ಕಿವಿಯುಳ್ಳವನೂ | ಕೃತ್ವಣಂ ಸಂತಂ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿತಕ್ಕ ಕಿವಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ವಯಂ—ನಾವು | ಇಹ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಊತಯೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ದೂರಾತ್—ಅತಿದೂರದಿಂದಲೇ | ಹವಾಮಹೇ—ಯಾಚಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ದೋಷರಹಿತವಾದ ಕಿವಿಯುಳ್ಳವನೂ, ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುವ ಕಿವಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಅತಿದೂರದಿಂದಲೇ ಯಾಚಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We invoke you here from afar for our protection, who are never deaf, and whose ears are always open to hear.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಚ್ಛ್ರೋತ್ರಯಾ ಇಮಂ ಹವಂ ದುರ್ಮರ್ಷಂ ಚಕ್ರಿಯಾ ಉತ |

ಭವೇರಾಪಿನೋ ಅಂತಮಃ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಶುಶ್ರುಯಾಃ | ಇಮಂ | ಹವಂ | ದುರ್ಮರ್ಷಂ | ಚಕ್ರಿಯಾಃ | ಉತ |

ಭವೇಃ | ಅಪಿಃ | ನಃ | ಅಂತಮಃ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯದ್ಯದೀಮಮಸ್ಮದೀಯಂ ಹವಮಾಹ್ವಾನಂ ಶುಶ್ರುಯಾಃ ಶೃಣುದೇವಾಃ ಶರ್ಹಿ ದುರ್ಮರ್ಷಂ ಶತ್ಸ್ರೋತಾಂ ದುಃಸಹಂ ಬಲಂ ಚಕ್ರಿಯಾಃ | ಕುರ್ಯಾಃ | ಉತಾಪಿ ಚ ಸೋಽಸ್ಮಾಕಮಂತನೋಽಂತಿಕತಮ ಅಪಿರ್ಬಂಧುಭವೇಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಯತ್—ಒಂದುವೇಳೆ | ಇಮಂ ಹವಂ—ನಮ್ಮ ಈ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು | ಶುಶ್ರುಯಾಃ—ನೀನು ಕೇಳಿದ್ದೇ ಆದರೆ | (ಆಗ) ದುರ್ಮರ್ಷಂ—ಶತ್ರುಗಳ ಎಟಿಗೆ ಸಿಲುಕದ ನಿನ್ನ ಶತ್ರುಯನ್ನು | ಚಕ್ರಿಯಾಃ—ಪ್ರಕಟಿಸು | ಉತ—ಮತ್ತು | ನಃ—ನಮಗ್ಗೆ | ಅಂತಮಃ—ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ನಾದ | ಅಪಿಃ—ಬಂಧುವಾಗಿ | ಭವೇಃ—ಆಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಒಂದು ವೇಳೆ ನಮ್ಮ ಅಹ್ವಾನವನ್ನು ನೀನು ಕೇಳಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಆಗ ಶತ್ರುಗಳ ಏಟಿಗೆ ಸಿಲುಕದ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸು. ಮತ್ತು ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪಸ್ಥನಾದ ಬಂಧುವಾಗು.

English Translation.

If you hear this our prayer, then display your invincible power and be our nearest kinsman.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ಯಚ್ಚೈದ್ರಿ ತೇ ಅಪಿ ವ್ಯಥಿರ್ಜಗನ್ನಾಂಸೋ ಅಮನ್ಮಹಿ |

ಗೋದಾ ಇಂದ್ರ ಬೋಧಿನಃ || ೧೯ ||

|| ಪದವಾಚಃ ||

ಯತ್ | ಚಿತ್ | ಹಿ | ತೇ | ಅಪಿ | ವ್ಯಥಿಃ | ಜಗನ್ನಾಂಸಃ | ಅಮನ್ಮಹಿ |

ಗೋದಾಃ | ಇತ್ | ಇಂದ್ರ | ಬೋಧಿ | ನಃ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಪಿ ಚಿದಪಿ ಚ ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತುಭ್ಯಂ ಯದ್ಯದಾ ಹಿ ವ್ಯಥಿದಾರಿದ್ರ್ಯೇಣ ವ್ಯಥಿತಾ ಜಗನ್ನಾಂಸೋ ಗಂತಾರೋ ವಯಮಮನ್ಮಹಿ ವಿಷ್ವಮಃ ತವಾ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಗೋದಾ ಇಪ್ಸವಾಂ ದಾತೃವ ಭವಾಮೀತಿ ಬೋಧಿ | ಬುಧ್ಯಸ್ವ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಪಿ ಚಿತ್—ಅದೂ ಅಲ್ಲದೇ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಯತ್ ಹಿ—ಯಾವ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ವ್ಯಥಿಃ—ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂದ ಪೀಡಿತರೂ | ಜಗನ್ನಾಂಸಃ—ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುವವರೂ ಆದ ನಾವು | ಅಮನ್ಮಹಿ—ಸ್ತುತಿಸುವೆವೋ ಆಗ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಗೋದಾ ಇತ್—ಖಂಡಿತ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು | ಬೋಧಿ—ತಿಳಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದ ನಾವು ಯಾವ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ನಿನಗೆ ಸ್ತುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸುವೆವೋ ಆಯಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ನಮಗೆ ಖಂಡಿತ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿ.

English Translation.

Whenever, repairing to you in our distress, we offer our praises, attend to us, Indra as a giver of cattle.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ತ್ವಾ ರಂಭಂ ನ ಜಿವ್ರಯೋ ರರಂಭಾ ಶವಸಸ್ಪತೇ |

ಉಶ್ಮಸಿ ತ್ವಾ ಸಧಸ್ಥ ಆ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ತ್ವಾ | ರಂಭಂ | ನ | ಜಿವ್ರಯೋ | ರರಂಭ | ಶವಸಃ | ಪತೇ |

ಉಶ್ಮಸಿ | ತ್ವಾ | ಸಧಸ್ಥೇ | ಆ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶವಸಸ್ಪತೇ ಬಲಸ್ಯ ಪತೇ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವಯಂ ಜಿವ್ರಯೋ ಪ್ರೀಣಾ ವೃದ್ಧಾ ರಂಭಂ ನ ದಂಡಮಿವ ರರಂಭ | ರಭಾಮಹೇ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ತಃ | ಆರಭಾಮಹೇ ತ್ವಾ ಜೀರ್ಣಾ ಇವ ದಂಡಂ |
ನಿ. ೩-೨೦ | ಅಪಿ ಚ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸಧಸ್ಥೇ ಯಜ್ಞ ಉಶ್ಮಸಿ | ಕಾಮಯಾಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶವಸಸ್ಪತೇ—ಶಕ್ತಿಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಜಿವ್ರಯೋ—ವೃದ್ಧರು | ರಂಭಂ ನೆ—ಕೋಲನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವಂತೆ | (ವಯಂ—ನಾವು) | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ರರಂಭ—ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತೇವೆ | ಸಧಸ್ಥೇ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಉಶ್ಮಸಿ—ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶಕ್ತಿಗೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಭುವಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ವೃದ್ಧರು ಕೋಲನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Lord of might, we lean on you as the aged on a staff; we lean for you in the sacrifice.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಯಾಸ್ಕರು ರಂಭ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಈ ರೀತಿ ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ—

ರಂಭಃ ಪಿನಾಕಮಿತಿ ದಂಡಸ್ಯ | ರಂಭ ಆರಂಭಂತ ಏನಂ | ಆ ತ್ವಾ ರಂಭಂ ನ ಜಿವ್ರಯೋ ರರಂಭ ಇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ | ಆರಭಾಮಹೇ ತ್ವಾ ಜೀರ್ಣಾ ಇವ ದಂಡಂ ||

(ನಿ. ೩-೨೦)

ರಂಭಃ, ಪಿಪಾಕಂ ಎಂಬ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳೂ ದಂಡ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪರ್ಯಾಯ ಪದಗಳು. ಈ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳಿಗೂ ದಂಡ ಎಂಬ ಒಂದೇ ಅರ್ಥವಿರುವುದು. ಈ ದಂಡವನ್ನು (ಕೋಲನ್ನು) ಜನರು ಊರಿ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ದಂಡಕ್ಕೆ ರಂಭವೆಂದು ಹೆಸರು. ಆ ತ್ವಾ ರಂಭಂ ನ ಜಿವ್ರಯೋ ರರಂಭಂ ಎಂಬುದು ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವ ಶ್ರುತಿನಾಕೃದ ಉದಾಹರಣೆಯು. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ವೃದ್ಧರಾದವರು ಊರಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಲನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಆಶ್ರಯಿಸುವರೋ ಅದರಂತೆ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವೆವು ಎಂದು ಈ ವಾಕ್ಯದ ಅರ್ಥವು.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಸ್ತೋತ್ರಮಿಂದ್ರಾಯ ಗಾಯತ ಪುರುನೃನ್ಮಾಯ ಸತ್ವನೇ |

ನಕೀರ್ಯಂ ವೃಣ್ಣತೇ ಯುಧಿ || ೨೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸ್ತೋತ್ರಂ | ಇಂದ್ರಾಯ | ಗಾಯತ | ಪುರುನೃನ್ಮಾಯ | ಸತ್ವನೇ |

ನಕೀ | ಯಂ | ವೃಣ್ಣತೇ | ಯುಧಿ || ೨೧ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಯಮಿಂದ್ರಂ ಯುಧಿ ಯುದ್ಧೇ ನಕೀವೃಣ್ಣತೇ ಕೇಽಹಿ ನ ನಾರಯಂತಿ ತಸ್ಮೈ ಸತ್ವನೇ ದಾನಶೀಲಾಯ ಪುರುನೃನ್ಮಾಯ ಬಹುಧನಾಯೇಂದ್ರಾಯ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಗಾಯತ | ಪಠತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಂ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಯುಧಿ—ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ | ನಕೀಃ ವೃಣ್ಣತೇ—ಯಾರೂ ತಡೆಯ ಲಾರದೋ ಅಂತಹ | ಸತ್ವನೇ—ದಾನಶೀಲನೂ | ಪುರುನೃನ್ಮಾಯ—ಬಹುಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರಾಯ— ಇಂದ್ರನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ | ಸ್ತೋತ್ರಂ—ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಗಾಯತ—ಪಠಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ತಡೆಯಲಾರದೋ ಅಂತಹ ದಾನಶೀಲನೂ, ಬಹುವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಿರಿ.

English Translation.

Sing the praise to Indra, who is rich in wealth and bountiful, whom none can stay in battle.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ಅಭಿ ತ್ವಾ ವೃಷಭಾ ಸುತೇ ಸುತಂ ಸೃಜಾಮಿ ಪೀತಯೇ |

ತ್ವಂಪಾ ವ್ಯಶ್ನುಹಿ ಮದಂ || ೨೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಭಿ | ತ್ವಾ | ವೃಷಭ | ಸುತೇ | ಸುತಂ | ಸೃಜಾಮಿ | ಪೀತಯೇ |

ತ್ವಂಪ | ನಿ | ಆಶ್ನುಹಿ | ಮದಂ || ೨೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃಷಭೇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸುತೇ ಸೋಮೋಭಿಷುತೇ ಸತಿ ಸುತಮುಭಿಷುತೇ ಸೋಮಂ
ಪೀತಯೇ ಸಾನಾಯಾಭಿ ಸೃಜಾಮಿ | ತ್ವಂಪ | ತ್ವಪ್ಯ | ಮದಂ ಮದಕರಂ ವ್ಯಶ್ನುಹಿ ಚ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಷಭ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಾ—ನಿನಗಾಗಿ | ಸುತೇ—ಸೋಮವು
ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ | ಸುತಂ—ಹಿಂಡಿದ ಸೋಮವನ್ನು | ಪೀತಯೇ—ನಿನ್ನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಅಭಿ ಸೃಜಾಮಿ—
ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ | ತ್ವಂಪ—ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದು | ಮದಂ—ಹರ್ಷಕಾರಕವಾದ ಸೋಮವನ್ನು | ವ್ಯಶ್ನುಹಿ—
ತುಂಬಿಸಿಕೋ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗಾಗಿ ಸೋಮವು ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಹಿಂಡಿದ ಸೋಮವನ್ನು ನಿನ್ನ
ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದು. ಹರ್ಷಕರವಾದ ಸೋಮವನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿಕೋ.

English Translation.

When the Soma is effused, I pour out the libation to you, Showerer
(of blessings), for your drinking; satiate yourself, enjoy the exhilarating
draught.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ಮಾ ತ್ವಾ ಮೂರಾ ಅವಿಷ್ಯವೋ ಮೋಪಹಸ್ವಾನ ಆ ದಭನ್ |

ಮಾಕೇಂ ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷೋ ವನಃ || ೨೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ತ್ವಾ | ಮೂರಾಃ | ಅವಿಷ್ಯವಃ | ಮಾ | ಉಪಹಸ್ವಾನಃ | ಆ | ದಭನ್ |

ಮಾಕೀಂ | ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷಃ | ವನಃ || ೨೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಮೂರಾ ಮೂರಕಾ ಮೂಢಾ ಮನುಷ್ಯಾ ಅವಿಷ್ಯವಃ ಪಾಲನಕಾಮಾ
ಮಾ ದಭನ್ | ಮಾ ಹಿಂಸಂತು | ಉಪಹಸ್ವಾನ ಉಪಹಸನಪರಾಶ್ಚ ಮಾ ಭವಂತು | ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷೋ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ದ್ವೇಷ್ಯಾನ್ ಮಾಕೀಂ ವನಃ | ಮಾ ಭಜೇಥಾಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಅವಿಷ್ಯವಃ—ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನ ಪೇಕ್ಷಿಸುವ | ಮೂರಾಃ—ಅವಿ
ವೇಕಿಗಳು | ಮಾ ಆ ದಭನ್—ಹಿಂಸಿಸದಿರಲಿ | ಉಪಹಸ್ವಾನಃ—ನಿನ್ನನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡತಕ್ಕವರೂ |
ಮಾ—ಹಿಂಸಿಸದಿರಲಿ | ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷಃ—ಬ್ರಹ್ಮದ್ವೇಷಿಗಳಾದ ಅಸುರರನ್ನು | ಮಾಕೀಂ ವನಃ—ಖಂಡಿತ
ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಡ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನ ಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಅವಿವೇಕಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸದಿರಲಿ. ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡತಕ್ಕ
ವರೂ ಹಿಂಸಿಸದಿರಲಿ. ಬ್ರಹ್ಮದ್ವೇಷಿಗಳಾದ ಅಸುರರನ್ನು ಖಂಡಿತ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಡ.

English Translation.

Let not fools, seeking protection, nor mockers trouble you ; favour
not the enemies of the Brahmans.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಹ ತ್ವಾ ಗೋಪರೀಣಸಾ ಮಹೇ ಮಂದಂತು ರಾಧಸೇ |

ಸರೋ ಗೌರೋ ಯಥಾ ಪಿಬ || ೨೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಹ | ತ್ವಾ | ಗೋಪರೀಣಸಾ | ಮಹೇ | ಮಂದಂತು | ರಾಧಸೇ |

ಸರಃ | ಗೌರಃ | ಯಥಾ | ಪಿಬ || ೨೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಿಹ ಯಜ್ಞೇ ಗೋಪರೀಣಸಾ ಗನ್ಯೇನ ಪಯಸಾ ಸಂಮಿಶ್ರಿತೇನ
ಸೋಮೇನ ಮಹೇ ಮಹತೇ ರಾಧಸೇ ಧನಾಯ ಮಂದಂತು | ಮನುಷ್ಯಾ ಮಾದಯಂತು | ತ್ವಂ ಚ
ತಂ ಸೋಮಂ ಯಥಾ ಗೌರೋ ಮೃಗಃ ಸರಃ ಪಿಬತಿ ತಥಾ ಪಿಬ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಇಹ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಮಹೇ—ಮಹತ್ತಾದ | ರಾಧಸೇ—ಧನಕ್ಕಾಗಿ |
ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಗೋಪರೀಣಸಾ—ಕ್ಷೀರಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಸೋಮದಿಂದ | ಮಂದಂತು—ಯಜಮಾನರು
ತೃಪ್ತಿಸದಿಸಲಿ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಗೌರಃ—ಗೌರವ್ಯಗವು | ಸರಃ—ಸರೋವರದ ನೀರನ್ನು
ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಪಾನಮಾಡುವುದೋ ಹಾಗೆ | ಪಿಬ—ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಹತ್ತಾದ ಧನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕ್ಷೀರಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಸೋಮದಿಂದ
ಯಜಮಾನರು ತೃಪ್ತಿಸದಿಸಲಿ. ಯಾವ ರೀತಿ ಗೌರವ್ಯಗವು ಸರೋವರದ ನೀರನ್ನು ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಪಾನ
ಮಾಡುವುದೋ ಹಾಗೆ ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Let (the worshippers) gladden you here with the Soma mixed with
milk, for the attainment of great wealth; drink it as the buffalo a lake.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಾ ವೃತ್ತ್ರಹಾ ಪರಾವತಿ ಸನಾ ನವಾ ಚ ಚುಚ್ಯುವೇ |

ತಾ ಸಂಸತ್ಸು ಪ್ರವೋಚತ || ೨೫ ||

|| ಪದಮಾರ್ಥಃ ||

ಯಾ | ವೃತ್ತ್ರಹಾ | ಪರಾವತಿ | ಸನಾ | ನವಾ | ಚ | ಚುಚ್ಯುವೇ |

ತಾ | ಸಂಸತ್ಸು | ಪ್ರ | ವೋಚತ || ೨೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವೃತ್ತ್ರಹೇಂದ್ರಃ ಪರಾವತಿ ದೂರೇ ಯಾ ಯಾನಿ ಸನಾ ಸನಾತನಾನಿ ನವಾ ನವಾನಿ ನೋತಾನಿ ಚ
ಧನಾನಿ ಚುಚ್ಯುವೇ ಪ್ರೇರಿತವಾನ್ ತಾನಿ ಧನಾನಿ ಸಂಸತ್ಸು ಯಜ್ಞೇಷು ಸಭಾಸು ವಾ ಪ್ರವೋಚತ |
ಪ್ರಬ್ರೂತೇ ವಿದ್ವಜ್ಞನಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ತೇಹಾ—ವೃತ್ತಹಂತಕನಾದ ಇಂದ್ರನು | ಪೆರಾವತಿ—ಅತ್ಯಂತ ದೂರದೇಶದಿಂದ | ಯಾ—ಯಾವ |
ಸನಾ—ಪುರಾತನವಾದವೂ | ನವಾ ಚ—ನೂತನವಾದವೂ ಅದ ಧನಗಳನ್ನು | ಚುಚ್ಚುವೇ—ಕಳುಹಿಸಿ
ಕೊಡುವನೋ | ತಾ—ಅಂತಹ ಧನಗಳನ್ನು | ಸಂಸತ್ತು—ಯಜ್ಞಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ | ಪ್ರವೋಚತ—ಪ್ರಶಂಸಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ತಹಂತಕನಾದ ಇಂದ್ರನು ಅತ್ಯಂತ ದೂರದೇಶದಿಂದ ಯಾವ ಪುರಾತನವಾದವೂ, ನೂತನವಾದವೂ ಅದ
ಧನಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡುವನೋ ಅಂತಹ ಧನಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿರಿ.

English Translation.

Proclaim in our assemblies those perpetual and ever new riches which
the slayer of Vritra sends from afar.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಪಿಬತ್ಕದ್ರುವಃ ಸುತಮಿಂದ್ರಃ ಸಹಸ್ರಬಾಹ್ವೇ |

ಅತ್ರಾದೇದಿಷ್ಟ ಪೌಂಸ್ಯಂ || ೨೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಪಿಬತ್ | ಕದ್ರುವಃ | ಸುತಂ | ಇಂದ್ರಃ | ಸಹಸ್ರಬಾಹ್ವೇ |

ಅತ್ರ | ಅದೇದಿಷ್ಟ | ಪೌಂಸ್ಯಂ || ೨೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇಂದ್ರಃ ಕದ್ರುವಃ ಕದ್ರುವನಾಮಕಸ್ಯರ್ಷೇಃ ಸಂಬಂಧಿನಂ ಸುತಮಭಿಷುತಂ ಸೋಮಮಪಿಬತ್ |
ಪೀತವಾನ್ | ಸಹಸ್ರಬಾಹ್ವೇ ಸಹಸ್ರಬಾಹೋಃ ಶತ್ರುಂಶ್ಚಾಹನ್ನಿತಿಶೇಷಃ | ಅತ್ರಾಸ್ತಿಸ್ತವಸರೇ
ಪೌಂಸ್ಯಮಿಂದ್ರಸ್ಯ ವೀರ್ಯಮದೇದಿಷ್ಟ | ಅದೇದಿಷ್ಟತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಕದ್ರುವಃ—ಕದ್ರುವೆಂಬ ಋಷಿಯಿಂದ | ಸುತಂ—ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮ-
ವನ್ನು | ಅಪಿಬತ್—ಪಾನಮಾಡಿದನು | ಸಹಸ್ರಬಾಹ್ವೇ—ಸಹಸ್ರಬಾಹುಗಳುಳ್ಳ ಅಸುರನನ್ನು ನಾಶ-
ಮಾಡಿದನು | ಅತ್ರ—ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ | ಪೌಂಸ್ಯಂ—ಇಂದ್ರನ ವೀರ್ಯವು | ಅದೇದಿಷ್ಟ—ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕದ್ರುವೆಂಬ ಋಷಿಯಿಂದ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮವನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಪಾನಮಾಡಿದನು. ಸಹಸ್ರ ಬಾಹುಗಳುಳ್ಳ ಅಸುರನನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದನು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನ ವೀರ್ಯವು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು.

English Translation.

Indra drank the Soma offering of Kadru, (he smote the enemies) of the thousand-armed ; there did his might shine forth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸತ್ಯಂ ತತ್ಪುರ್ವಶೇ ಯದೌ ವಿದಾನೋ ಅಹೂನಾಯ್ಯಂ |
ವ್ಯಾನಿಷ್ಠ ತುರ್ವಣೇ ಶಮಿ || ೨೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸತ್ಯಂ | ತತ್ | ತುರ್ವಶೇ | ಯದೌ | ವಿದಾನಃ | ಅಹೂನಾಯ್ಯಂ |
ವಿ | ಅನಿಷ್ಠ | ತುರ್ವಣೇ | ಶಮಿ || ೨೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತುರ್ವಶೇ ರಾಜ್ಞಿ ಯದೌ ಚ ಯದುನಾಮಕೇ ಚ ರಾಜ್ಞಿ ತತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ಯಾಗಾದಿಲಕ್ಷಣಂ ಶಮಿ ಕರ್ಮ | ಶಚೀ ಶಮಿತಿ ಕರ್ಮನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ಸತ್ಯಂ ಪರಮಾರ್ಥಂ ವಿದಾನೋ ಜಾನಂಸ್ತಯೋಃ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಮಹೂನಾಯ್ಯಮಹೂನಾಯ್ಯನಾಮಕಂ ತಯೋಃ ಶತ್ರುಂ ತುರ್ವಣೇ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ವ್ಯಾನಿಷ್ಠ | ವ್ಯಾನಿಷ್ಠನಾನ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತುರ್ವಶೇ—ತುರ್ವಶನೆಂಬ ರಾಜನಲ್ಲಿಯೂ | ಯದೌ—ಯದುವೆಂಬ ರಾಜನಲ್ಲಿಯೂ | ತತ್—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ | ಶಮಿ—ಯಜ್ಞಕರ್ಮವನ್ನೂ | ಸತ್ಯಂ—ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನೂ | ವಿದಾನಃ—ಅರಿತ ಇಂದ್ರನು | ಅಹೂನಾಯ್ಯಂ—ಅಹೂನಾಯ್ಯನೆಂಬ ಅವರ ಶತ್ರುವನ್ನು | ತುರ್ವಣೇ—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ | ವ್ಯಾನಿಷ್ಠ—ನಾಶಮಾಡಿದನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ತುರ್ವಶನೆಂಬ ರಾಜನಲ್ಲಿಯೂ, ಯದುವೆಂಬ ರಾಜನಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಯಜ್ಞಕರ್ಮವನ್ನೂ, ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನೂ ಅರಿತ ಇಂದ್ರನು ಅಹೂನಾಯ್ಯನೆಂಬ ಅವರ ಶತ್ರುವನ್ನು ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಾಶ ಮಾಡಿದನು.

English Translation.

Well knowing those (sacrificial) deeds of Turvasa and Yadu, he overcame Ahnavayya in battle.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕಃ ||

ತರಣಿಂ ವೋ ಜನಾನಾಂ ತ್ರದಂ ವಾಜಸ್ಯ ಗೋಮತಃ |

ಸಮಾನಮು ಪ್ರ ಶಂಸಿಷಂ || ೨೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತರಣಿಂ | ವಃ | ಜನಾನಾಂ | ತ್ರದಂ | ವಾಜಸ್ಯ | ಗೋಮತಃ |

ಸಮಾನಂ | ಉಂ ಇತಿ | ಪ್ರ | ಶಂಸಿಷಂ || ೨೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಆಸ್ಮದೀಯಾಃ ಪುರುಷಾಃ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಜನಾನಾಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದೀನಾಂ ತರಣಿಂ
ಜಾರಕಂ ತ್ರದಂ ಶತ್ರುಣಾಂ ತರ್ದಯಿತಾರಂ ಗೋಮತಃ ಪಶುಮತೋಽನ್ನಸ್ಯ ದಾತಾರಂ ಚೇಂದ್ರಂ
ಸಮಾನಮು ಸಾಧಾರಣಮೇವ ಪ್ರ ಶಂಸಿಷಂ | ಸ್ತೌಮಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಯಜಮಾನಾದಿಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಜನಾನಾಂ—ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ | ತರಣಿಂ—
ರಕ್ಷಕನಾದವನೂ | ತ್ರದಂ—ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ | ಗೋಮತಃ—ಗೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ | ವಾಜಸ್ಯ—
ಅನ್ನದ ದಾತೃವೂ | ಸಮಾನಂ ಉ—ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಸಮಾನವಾದ ಬಂಧುವೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಪ್ರ ಶಂಸಿಷಂ—
ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಯಜಮಾನಾದಿಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಕನಾದವನೂ, ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ, ಗೋವು
ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅನ್ನದ ದಾತೃವೂ, ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಸಮಾನವಾದ ಬಂಧುವೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I praise our common (Indra), the deliverer of your families, the
(of your enemies, the bestower) of riches in cattle.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಋ॒ಭು॒ಕ್ಷಣಂ॑ ನ॒ ವರ್ತ॑ವ ಉ॒ಕ್ಥೇಷು॑ ತುಗ್ರಾ॒ವೃಥಂ॑ ।

ಇಂದ್ರಂ॑ ಸೋ॒ಮೇ ಸ॒ಚಾ ಸು॒ತೇ || ೨೯ ||

|| ಪದಸಾಠಃ ||

ಋ॒ಭು॒ಕ್ಷಣಂ॑ | ನ | ವರ್ತ॑ವೇ | ಉ॒ಕ್ಥೇಷು॑ | ತುಗ್ರಾ॒ವೃಥಂ॑ |

ಇಂದ್ರಂ॑ | ಸೋ॒ಮೇ | ಸ॒ಚಾ | ಸು॒ತೇ || ೨೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಋಭುಕ್ಷಣಂ ಮಹಾಂತಂ ತುಗ್ರಾವೃಥಮುದಕಸ್ಯ ವರ್ಧಯಿತಾರಂ | ತುಗ್ರಾ ಬುರ್ಬುರ-
ಮಿತ್ಯದಕನಾಮಸು ಪಾರಾತ್ | ಇಂದ್ರಂ ಸೋಮೇ ಸಚಾ ಸ್ತೋತ್ರೇಣ ಸಹ ಸುತೇಭಿಷುತೇ
ಸತ್ಯುಕ್ಥೇಷು ಶಸ್ತ್ರೇಷು ವರ್ತನೇ ಧನಂ ವರಿತುಂ ಪ್ರಶಂಸಾಮೀತಿ ಶೇಷಃ | ನೇತಿ ಸಂಪ್ರತ್ಯರ್ಥೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಋಭುಕ್ಷಣಂ—ಮಹಾತ್ಮನೂ | ತುಗ್ರಾವೃಥಂ—ಉದಕಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧಿಕಾರಕನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರಂ—
ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸೋಮೇ—ಸೋಮರಸವು | ಸಚಾ—ಸ್ತೋತ್ರದೊಡನೆ | ಸುತೇ—ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ |
ವರ್ತನೇ—ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ | ಉಕ್ಥೇಷು—ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ | ನ—ಈಗ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಹಾತ್ಮನೂ, ಉದಕಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧಿಕಾರಕನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು, ಸೋಮರಸವು ಸ್ತೋತ್ರದೊಡನೆ ಹಿಂಡ
ಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

(I praise) in hymns the mighty Indra, the augments of waters, for
the attainment of wealth, when the Soma is effused with (song).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಃ ಕೃ॒ಂತದಿದ್ವಿ॑ ಯೋ॒ನ್ಯಂ ತ್ರಿ॒ಶೋಕಾ॑ಯ ಗಿ॒ರಿಂ ಪೃ॒ಥುಂ ।

ಗೋ॒ಭ್ಯೋ ಗಾ॒ತುಂ ನಿ॒ರೇತ॑ವೇ || ೩೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಕೃಂತತ್ | ಇತ್ | ವಿ | ಯೋನ್ಯಂ | ತ್ರಿಶೋಕಾಯ | ಗಿರಿಂ | ಪೃಥುಂ |
ಗೋಭ್ಯಃ | ಗಾತುಂ | ನಿರೀತವೇ || ೩೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯ ಇದೃಃ ಏವೇಂದ್ರೋ ಯೋನ್ಯಮುದಕನಿರ್ಗಮನದ್ವಾರಂ ಪೃಥುಂ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಂ ಗಿರಿಂ
ಮೇಘಂ | ಗಿರಿವೃಜ ಇತಿ ಮೇಘನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ತ್ರಿಶೋಕಾಯ ತ್ರಿಶೋಕನಾಮರ್ಷ್ಯರ್ಥಂ
ವಿ ಕೃಂತತ್ ವ್ಯಚ್ಛಿನ್ನತ್ ಸ ಗೋಭ್ಯೋ ಗಮನವದ್ಭ್ಯ ಉದಕೇಭ್ಯೋ ನಿರೀತವೇ ನಿರ್ಗಮನಾಯ ಗಾತುಂ
ಭೂಮಿಂ | ಭೂಮಿರ್ಗಾತುರಿತಿ ತನ್ನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ಮಾರ್ಗಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕರೋತೀತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ ಇತ್—ಯಾವ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ಯೋನ್ಯಂ—ಉದಕಗಳಿಗೆ ಗರ್ಭಸ್ಥಾನವೂ | ಪೃಥುಂ—
ವಿಸ್ತೃತವಾದುದೂ ಆದ | ಗಿರಿಂ—ಮೇಘವನ್ನು | ತ್ರಿಶೋಕಾಯ—ತ್ರಿಶೋಕನೆಂಬ ಋಷಿಗಾಗಿ |
ವಿ ಕೃಂತತ್—ಸೀಳಿದನು | ಗೋಭ್ಯಃ—ಉದಕಗಳಿಗೆ | ನಿರೀತವೇ—ಹೊರಕ್ಕೆ ಪ್ರವಾಹಾರ್ಥವಾಗಿ |
ಗಾತುಂ—ಅನಕಾಶವನ್ನೂ ಮಾಡಿದನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ಉದಕಗಳಿಗೆ ಗರ್ಭಸ್ಥಾನವೂ, ವಿಸ್ತೃತವಾದುದೂ ಆದ ಮೇಘವನ್ನು
ತ್ರಿಶೋಕನೆಂಬ ಋಷಿಗಾಗಿ ಸೀಳಿ ಉದಕಗಳ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದನು.

English Translation.

Who clove for Trishoka the broad womb-like cloud, (and made)
a path for the cows to issue forth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದ್ಧಿಷೇ ಮನಸ್ಯಸಿ ಮಂದಾನಃ ಪ್ರೇದಿಯಕ್ಷಸಿ |
ಮಾ ತತ್ಕರಿಂದ್ರ ಮೃಳಯ || ೩೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ದ್ಧಿಷೇ | ಮನಸ್ಯಸಿ | ಮಂದಾನಃ | ಪ್ರ | ಇತ್ | ಇಯೇಕ್ಷಸಿ |
ಮಾ | ತತ್ | ಕಃ | ಇಂದ್ರ | ಮೃಳಯ || ೩೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಮಂದಾನೋ ಮೋದಮಾನಸ್ತ್ವಂ ಯಚ್ಛುಭಂ ವಸ್ತು ದಧಿಷೇ ಧಾರಯಸಿ ಯಚ್ಛ ಮನಸ್ಯಸಿ ಪೂಜಯಸಿ ಯದಸಿ ಚ ಪ್ರೇದಿಯಕ್ಷಸಿ ಪ್ರಯಚ್ಛಸ್ಯೇವ ತತ್ಸರ್ವಂ ಮಾ ಈ | ಕಿಂ ನಾಕಾರ್ಷೀಃ | ಆಸ್ಮಾಕಂ ಕೃತವಾನೇವ | ಕಿಂಚಾಸ್ಮಾನ್ಮೃಳಯ | ಸುಖಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಂದಾನಃ—ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನೀನು | ಯತ್—ಯಾವ ಭಾವವನ್ನು | ದಧಿಷೇ—ಹೊಂದಿರುವೆಯೋ | ಮನಸ್ಯಸಿ—ಯಾವ ಮನಃಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವೆಯೋ | ಪ್ರೇದಿಯಕ್ಷಸಿ—ಯಾವುದನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿಚ್ಛಿಸುವೆಯೋ | ತತ್—ಆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ | ಮಾ ಈ—ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ | ಮೃಳಯ—ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇವಲ ಸುಖಪಡಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿರತಕ್ಕ ನೀನು ಯಾವ ಭಾವವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರುವೆಯೋ, ಯಾವ ಮನಃಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವೆಯೋ ಯಾವುದನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿಚ್ಛಿಸುವೆಯೋ ಆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇವಲ ಸುಖಪಡಿಸು.

English Translation.

Whatever you undertake in your exhilaration, whatever you purpose in your mind or are thinking to bestow,—O Indra, do it not but bless us.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಭ್ರಂ ಚಿದ್ಧಿ ತ್ವಾವತಃ ಕೃತಂ ಶೃಣ್ವೇ ಅಧಿ ಕ್ಷಮಿ |

ಜಿಗಾತ್ಸಿಂದ್ರ ತೇ ಮನಃ || ೩೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದಭ್ರಂ | ಚಿತ್ | ಹಿ | ತ್ವಾವತಃ | ಕೃತಂ | ಶೃಣ್ವೇ | ಅಧಿ | ಕ್ಷಮಿ |

ಜಿಗಾತು | ಇಂದ್ರ | ತೇ | ಮನಃ || ೩೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾವತಸ್ತ್ವತ್ಸದೃಶಸ್ಯ ದಭ್ರಂ ಚಿದಲ್ಪಮಸಿ ಕೃತಂ ಕರ್ಮಾಧಿ ಕ್ಷಮಿ ಕ್ಷಮಾಯಾಂ || ಅಧೀತಿ ಸಸ್ತಮ್ಯರ್ಥಾನುವಾದಃ || ಶೃಣ್ವೇ | ವಿಶ್ರುತಂ ಭವತಿ ಹಿ | ತಥಾ ಸತಿ ತೇ ತವ ಮನೋ ಜಿಗಾತು | ಮಯಿ ಗಚ್ಛತು ||

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಾವತೇ—ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹಾಪುರುಷನ | ಕೃತಂ—ಕರ್ಮವು |
ದಭಂ ಚಿತ್—ಅಲ್ಪವಾದರೂ ಸಹ | ಅಧಿ ಪ್ತಮಿ—ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ | ಶೃಣ್ವೇ ಹಿ—ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿರುತ್ತದೆ |
ತೇ—ನಿನ್ನ | ಮನಃ—ಅನುಗ್ರಹಪೂರ್ವಕವಾದ ಮನಸ್ಸು | ಜಿಗಾತು—ನನ್ನ ಕಡೆ ತಿರುಗಲಿ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹಾತ್ಮನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಕರ್ಮವು ಸಣ್ಣದಾಗಿದ್ದರೂ ಅದು ಪೃಥ್ವಿಯ
ಮೇಲೆ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಪೂರ್ವಕವಾದ ಮನಸ್ಸು ನನ್ನ ಕಡೆ ತಿರುಗಲಿ.

English Translation.

Indra, the least deeds of one like you are renowned in the earth;
may your care visit me.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ತನೇದು ತಾಃ ಸುಕೀರ್ತಯೋಽಸನ್ನುತ ಪ್ರಶಸ್ತಯಃ |

ಯದಿಂದ್ರ ಮೃಳಯಾಸಿ ನಃ || ೩೩ ||

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ತವ | ಇತ್ | ಉಂ ಇತಿ | ತಾಃ | ಸುಕೀರ್ತಯಃ | ಅಸನ್ | ಉತ | ಪ್ರಶಸ್ತಯಃ |

ಯತ್ | ಇಂದ್ರ | ಮೃಳಯಾಸಿ | ನಃ || ೩೩ ||

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ಯದ್ಯಾಭಿವೃಢಯಾಸಿ ಸುಖಯಾಸಿ ತಾಃ ಸುಕೀರ್ತಯಃ
ಶೋಭನಾಖ್ಯಾತಯಸ್ತವೇತ್ತವ್ಯವಾಸನ್ | ಭವೇಯುಃ | ಉತಾಪಿ ಚ ತಾಃ ಪ್ರಶಸ್ತಯಃ ಸ್ತುತಯಶ್ಚ
ತವೈವ ಭವೇಯುಃ ||

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಯತ್—ಯಾವ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗಿ |
ಮೃಳಯಾಸಿ—ಸುಖಪಡಿಸುವೆಯೋ | ತಾಃ—ಅಂತಹ | ಸುಕೀರ್ತಯಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ಮಗಳು |
ತವೇತ್—ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿಯೇ | ಅಸನ್—ಆಗಿರುತ್ತವೆ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಪ್ರಶಸ್ತಯಃ—ಉತ್ತಮ
ವಾದ ಆ ಸ್ತುತಿಗಳು ನಿನಗಾಗಿಯೇ ನಿರ್ಮಿತವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗಿ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಸುಖಪಡಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ಮಗಳು ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಉತ್ತಮವಾದ ಆ ಸ್ತುತಿಗಳು ನಿನಗಾಗಿಯೇ ನಿರ್ಮಿತವಾದವು.

English Translation.

Yours be those ascriptions of praise, yours those hymns, through which, Indra, you bless us.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಾ ನ ಏಕಸ್ಮಿನ್ನಾಗಸಿ ಮಾ ದ್ವಯೋರುತ ತ್ರಿಷು |

ವಧೀರ್ಮಾ ಶೂರ ಭೂರಿಷು || ೩೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ನಃ | ಏಕಸ್ಮಿನ್ | ಆಗಸಿ | ಮಾ | ದ್ವಯೋಃ | ಉತ | ತ್ರಿಷು |

ವಧೀಃ | ಮಾ | ಶೂರ | ಭೂರಿಷು || ೩೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶೂರೇಂದ್ರ ನೋಽಸ್ಮಾನೇಕಸ್ಮಿನ್ನಾಗಸ್ಯಪರಾಧೇ ಮಾ ವಧೀಃ ಮಾ ಹಿಂಸೀಃ | ದ್ವಯೋರಾಗಸೋರಪಿ ಮಾ ವಧೀಃ | ಉತಾಪಿ ಚ ತ್ರಿಷ್ವಾಗಸ್ಯಪಿ ಮಾ ಹಿಂಸೀಃ | ಭೂರಿಷ್ಟಹ್ಯಸಂಖ್ಯಾತೇಷ್ಟಾಗಸು ಮಾ ಚ ವಧೀಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಏಕಸ್ಮಿನ್ ಆಗಸಿ—ಒಂದು ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ | ಮಾ ವಧೀಃ—ಹಿಂಸಿಸಬೇಡ | ದ್ವಯೋಃ—ಎರಡು ತಪ್ಪಿಗಾಗಿಯೂ | ಮಾ—ಹಿಂಸಿಸಬೇಡ | ಉತ—ನುತ್ತು | ತ್ರಿಷು—ಮೂರು ತಪ್ಪಿಗಾಗಿಯೂ | ಮಾ—ಹಿಂಸಿಸಬೇಡ | ಭೂರಿಷು—ಒಂದುವೇಳೆ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಪಾಪಗಳಿಗಾಗಿಯಾದರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಬೇಡ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮನ್ನು ಒಂದು ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸಬೇಡ. ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ತಪ್ಪಿಗಾಗಿಯೂ ಹಿಂಸಿಸಬೇಡ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾವು ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಬೇಡ.

English Translation.

Slay us not for one sin, not for two, not for three ; O hero, slay us not for many.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಬಿಭಯಾ ಹಿ ತ್ವಾವತ ಉಗ್ರಾದಭಿಪ್ರಭಂಗಿಣಃ |

ದಸ್ಮಾದಹನ್ಯುತೀಷಹಃ || ೩೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಬಿಭಯೇ | ಹಿ | ತ್ವಾವತಃ | ಉಗ್ರಾತ್ | ಅಭಿಪ್ರಭಂಗಿನಃ |

ದಸ್ಮಾತ್ | ಅಹಂ | ಋತೀಷಹಃ || ೩೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾವತಶ್ಚೈತ್ಯದೃಶಾದುಗ್ರಾದುದ್ಗೂರ್ಣಾದಭಿಪ್ರಭಂಗಿಣಃ ಶತ್ರುಣಾಮಭಿಪ್ರಹರ್ತು-
ರ್ದಸ್ಮಾತ್ಪಾಪಾನಾಮುಪಕ್ಷಯಿತುರ್ಋತೀಷಹಃ ಶತ್ರುಕೃತಾಂ ಹಿಂಸಾಂ ಸಹಕೋರಹಂ ಬಿಭಯೇ ಹಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಉಗ್ರಾತ್—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ | ಅಭಿಪ್ರಭಂಗಿಣಃ—ಶತ್ರುಗಳ
ಸೆದೆಬಡಿಯುವವನೂ | ದಸ್ಮಾತ್—ಪಾಪನಾಶಕನೂ | ಋತೀಷಹಃ—ಶತ್ರುಗಳ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ತಡೆಯ
ಬಲ್ಲವನೂ ಆದ | ತ್ವಾವತಃ—ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ | ಅಹಂ—ನಾನು | ಬಿಭಯೇ ಹಿ—ಖಂಡಿತ
ಬೆದರುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ, ಶತ್ರುಗಳ ಸೆದೆಬಡಿಯುವವನೂ, ಪಾಪನಾಶಕನೂ
ಶತ್ರುಗಳ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ತಡೆಯಬಲ್ಲವನೂ ಆದ ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ ನಾನು ಖಂಡಿತ ಬೆದರುತ್ತೇನೆ.

English Translations.

I am afraid of one like you, terrible, the smiter of enemies, the
destroyer, who endures hostile attacks.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಾ ಸಖ್ಯಃ ಶೂನಮಾ ವಿದೇ ಮಾ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಪ್ರಭೂವಸೋ |

ಅನ್ಯತ್ತ್ವದ್ಭೂತು ತೇ ಮನಃ || ೩೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ಸಖ್ಯುಃ | ಶೂನಂ | ಆ | ವಿದೇ | ಮಾ | ಪುತ್ರಸ್ಯ | ಪ್ರಭುವಸೋ ಇತಿ ಪ್ರಭುವಸೋ |
ಅವೃತ್ತ್ವತ್ | ಭೂತು | ತೇ | ಮನಃ || ೩೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪ್ರಭುವಸೋ ಪ್ರಭೂತಧನೇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಸಖ್ಯುಃ ಶೂನಂ ವೃದ್ಧಂ ಮಾ ವಿದೇ |
ಮಾನೇದಯಾಮಿ | ಪುತ್ರಸ್ಯಾಪಿ ಶೂನಂ ಮಾ ವಿದೇ | ತವ ಮನೋಽಸ್ಮಾಸ್ವಾವೃತ್ತ್ವದಾವರ್ತನವಡ್ಭೂತು |
ಭವತು | ಪುನಃಪುನಃ ಸುಖಂ ಕರೋತ್ಸಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಭೂವಸೋ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಸಖ್ಯುಃ—ಮಿತ್ರನ |
ಶೂನಂ—ಅಪತ್ತನ್ನು | ಮಾ ಆ ವಿದೇ—ನಾನು ಅರಿಯೆನು | ಪುತ್ರಸ್ಯ—ಪುತ್ರನ ಅಪತ್ತನ್ನೂ | ಮಾ—
ನಾನು ಅರಿಯೆನು | ಮನಃ—ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಾತ್ಮಕವಾದ ಮನಸ್ಸು | ಅವೃತ್ತ್ವತ್—ನಮ್ಮ ಕಡಿ ತಿರುಗಿದುದಾಗಿ |
ಭೂತು—ಆಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ಅಪತ್ತೆಂಬುದನ್ನೇ ನಾನು ಅರಿಯೆನು. ಅವನ
ಪುತ್ರನ ಅಪತ್ತನ್ನೂ ನಾನು ಅರಿಯೆನು. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಾತ್ಮಕವಾದ ಮನಸ್ಸು ನಮ್ಮ ಕಡಿ ತಿರುಗಿದುದಾಗಿ ಆಗಲಿ.

English Translation.

Wealthy (Indra), may I never have to tell you of the destitution of
my friend or my son; may your mind be favourable towards me.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕೋ ನು ಮರ್ಯಾ ಅಮಿಥಿತಃ ಸಖಾ ಸಖಾಯಮಬ್ರವೀತ್ |
ಜಹಾ ಕೋ ಅಸ್ಮದೀಷತೇ || ೩೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕಃ | ನು | ಮರ್ಯಾಃ | ಅಮಿಥಿತಃ | ಸಖಾ | ಸಖಾಯಂ | ಅಬ್ರವೀತ್ |
ಜಹಾ | ಕಃ | ಅಸ್ಮತ್ | ಈಷತೇ || ೩೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಕೋ ನು ಕಃ ಖಲು ಹೇ ಮರ್ಯಾ ಮನುಷ್ಯಾಃ ಅಮಿಥಿತಃ | ಮೇಘತಿರಾಕ್ರೋಶಕರ್ಮಾ |
ಅನಾಕ್ರೂಷ್ಯ ಇಂದ್ರಾದನ್ಯಃ ಸಖಾ ಸಖಾಯಂ ಪ್ರತಿ ಜಹಾ ಆಹಂ ಕಂ ಜಘಾನ ಕಃ ಕೋ ವಾಸ್ಮದಸ್ಮತ್ತೋ
ಭೀತ ಈಷತೇ ಪಲಾಯತ ಇತ್ಯಬ್ರವೀತ್ | ವದತಿ | ಇಂದ್ರ ಏನೈತಾದೃಶಸ್ಯ ವಚನಸ್ಯ ವಕ್ತೇತ್ಯಭಿ-
ಪ್ರಾಯಃ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ಮಃ | ಮೇಘತಿರಾಕ್ರೋಶಕರ್ಮಾ | ಅಪಾಪಕಂ ಜಘಾನ ಕಮಹಂ ಜಾತು
ಕೋಽಸ್ಮದ್ಭೀತಃ ಪಲಾಯತೇ | ನಿ. ೪-೨ | ಇತಿ | ಮಾ ನ ಏಕಸ್ಮಿನ್ನಾಗಸೀತ್ಯಾದಿಕಯಾ ಶ್ರುತ್ಯಾ
ನೂನಮ್ನುಷಿಮಿಂಢ್ರ ಅಜಹಾರೇತ್ಯತ್ರರ್ಷಿರ್ವಿಸ್ಮಯಿತ ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮರ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಮಾನವರೇ | ಅಮಿಥಿತಃ—ಕ್ರೋಧವಶನಾಗದ | ಕೋ ನು ಸಖಾ—ಯಾವ
ಮಿತ್ರನು ತಾನೇ | ಸಖಾಯಂ—ತನ್ನ ಮಿತ್ರನನ್ನು | ಜಹಾ—ಕೊಂದಿದ್ದಾನೆ | ಕಃ—ಯಾರು ತಾನೇ |
ಅಸ್ಮತ್—ನನ್ನಿಂದ ಭೀತನಾಗಿ | ಈಷತೇ—ಓಡಿಹೋಗಿದ್ದಾನೆ (ಎಂಬುದಾಗಿ) | ಅಬ್ರವೀತ್—ಇಂದ್ರನು
ಹೇಳಿದನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

“ಎಲೈ ಮಾನವರೇ, ಕ್ರೋಧವಶನಾಗದ ಯಾವ ಮಿತ್ರನು ತಾನೇ ತನ್ನ ಮಿತ್ರನನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದಾನೆ ?
ಯಾರುತಾನೇ ನನ್ನಿಂದ ಭೀತನಾಗಿ ಓಡಿಹೋಗಿದ್ದಾನೆ ?” ಎಂಬುದಾಗಿ ಇಂದ್ರನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಂದ
ಅವನ ಮಿತ್ರರಿಗಾಗಲೂ ಭಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

English Translation.

“Who, O mortals,” said (Indra), “unprovoked, has ever, as
a friend, slain his friend ? Who flees from me ?”

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಈ ಮಕ್ಕಿಗೆ ಯಾಸ್ಕರು ಈ ರೀತಿ ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ—

ಮರ್ಯಾ ಇತಿ ಮನುಷ್ಯನಾಮ | ಮರ್ಯಾದಾಭಿಧಾನಂ ವಾ ಸ್ಯಾತ್ | ಮರ್ಯಾದಾ ಮರ್ಯೇ-
ರಾದೀಯತೇ | ಮರ್ಯಾದಾಮರ್ಯಾದಿನೋರ್ವಿಭಾಗಃ || ಮೇಘತಿರಾಕ್ರೋಶಕರ್ಮಾ |
ಅಪಾಪಕಂ ಜಘಾನ ಕಮಹಂ ಜಾತು | ಕೋಽಸ್ಮದ್ಭೀತಃ ಪಲಾಯತೇ ||

(ನಿ. ೪-೨)

ಮರ್ಯಾಃ ಎಂದರೆ ಮನುಷ್ಯರು. ಮರ್ಯಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮೇರೆ, ಗಡಿ ಎಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗುವುದು. ಒಂದು
ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೂ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೂ ಇರುವ ಗೆರೆಯು. ಎರಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ
ಯಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸುವ ಗೆರೆಗೆ ಮರ್ಯಾ (Boundary) ಎಂದು ಹೆಸರು. ಮೇಘತಿ ಧಾತುವಿಗೆ ಕೋಪಮಾಡುವುದು

ಎಂಬರ್ಥವಿರುವುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ—ಇಂದ್ರನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ, ಪಾಪಮಾಡದಿರುವ ಯಾವ ಪುರುಷನನ್ನು ತಾನೇ ನಾನು ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಾಗಲಿ ಕೊಂದಿರುವೆನು? ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನುತಾನೇ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಭಯದಿಂದ ಓಡಿಹೋಗುವನು? ಎಂದು ಇಂದ್ರನ ವಾಕ್ಯದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು. ಎಂದರೆ ಇಂದ್ರನು ಪಾಪಮಾಡದಿರುವ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರನ ಕೋಪವು ದುಷ್ಟರ ಮತ್ತು ಪಾಪಮಾಡುವವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕಂಡು ಯಾರುತಾನೇ ಭಯದಿಂದ ಓಡಿಹೋಗುವರು? ಯಾರೂ ಓಡಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪಾಪಿಷ್ಠರಲ್ಲದವರು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅಥವಾ ಇಂದ್ರನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಭಯಪಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮುಖ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯವು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏವಾರೇ ವೃಷಭಾ ಸುತೇಽಸಿನ್ವನ್ಮೂರ್ಯಾವಯಃ |

ಶ್ವಘ್ನೀವ ನಿವತಾ ಚರನ್ || ೩೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏವಾರೇ | ವೃಷಭ | ಸುತೇ | ಅಸಿನ್ವನ್ | ಭೂರಿ | ಆವಯಃ |

ಶ್ವಘ್ನೀವ | ನಿವತಾ | ಚರನ್ || ೩೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃಷಭ ಕಾಮಾನಾಂ ವರ್ಷಕೇಂದ್ರ ಏವಾರೇ | ಏವಾರೋ ನಾಮ ಕಶ್ಚಿತ್ | ತಸ್ಮಿನ್ ಸುತೇಽಭಿಷುತೇ ಸೋಮೇ ಸತಿ ಭೂರಿ ಬಹೂನಿ ಧನಾನ್ಯಸಿನ್ವನ್ ಬಧ್ನಿಷ್ಠಾಘ್ನೀ | ಶ್ವಘ್ನೀ ಕಿತವಃ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ತಃ | ಶ್ವಘ್ನೀ ಕಿತವೋ ಭವತಿ ಸ್ವಂ ಹಂತಿ.... | ನಿ. ೫-೨೨.... ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಷಭ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಏವಾರೇ—ಏವಾರಮುಷಿಯು | ಸುತೇ—ಸೋಮ ವನ್ನು ಹಿಂಡಿದಾಗ | ಭೂರಿ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಸೋಮವು | ಶ್ವಘ್ನೀವ—ಬೇಟೆಗಾರನಂತೆ | ಅಸಿನ್ವನ್—ನಿನ್ನನ್ನೇ ಸೇರಿತು | ಆವಯಃ—ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ | ನಿವತಾ—ಅಧೋಮುಖರಾಗಿ | ಚರನ್—ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದರು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಏವಾರಮುಷಿಯು ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿದಾಗ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಸೋಮವು ಬೇಟೆಗಾರನಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಸೇರಿತು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅಧೋಮುಖರಾಗಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದರು.

English Translation.

Showerer (of benefits), when the ready Soma was effused, you devoured much, without stint, rushing down like a gamester.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅ ತ ಏತಾ ವಚೋಯುಜಾ ಹರೀ ಗೃಭ್ಣೀ ಸುಮದ್ರಥಾ |

ಯದೀಂ ಬ್ರಹ್ಮಭ್ಯ ಇದ್ದದಃ || ೩೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ತೇ | ಏತಾ | ವಚೋಯುಜಾ | ಹರೀ ಇತಿ | ಗೃಭ್ಣೀ | ಸುಮತ್‌ರಥಾ |

ಯತ್ | ಈಂ | ಬ್ರಹ್ಮಭ್ಯಃ | ಇತ್ | ದದಃ || ೩೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತೇ ತವ ಸುಮದ್ರಥಾ ಕಲ್ಯಾಣರಥಾ ವಚೋಯುಜಾ ಮಂತ್ರೇಣ ಯುಜ್ಯಮಾನಾವೇತ್ಯತಾ
ಹರೀ ಅಶ್ವಾನಾ ಗೃಭ್ಣೀ | ಅಸ್ಮದಭಿಮುಖಂ ಯಾತುಂ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮಾಕರ್ಷಾಮೀತ್ಯರ್ಥಃ |
ಯದ್ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಭ್ಯ ಇದ್ಬ್ರಹ್ಮಣೇಭ್ಯ ಏವೇಮಿದಂ ಧನಂ ದದಃ ದದಾಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಯತ್—ಯಾವ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ಬ್ರಹ್ಮಭ್ಯಃ ಇತ್—ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಮಾತ್ರ |
ಈಂ—ಧನವನ್ನು | ದದಃ—ನೀನು ಕೊಡುವೆಯೋ ಅದುದರಿಂದಲೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಸುಮದ್ರಥಾ—
ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದ ರಥವುಳ್ಳವೂ | ವಚೋಯುಜಾ—ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುವವೂ | ಏತಾ—
ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವೂ ಆದ | ಹರೀ—ಅಶ್ವಗಳನ್ನು | ಅ ಗೃಭ್ಣೀ—ನಾನು ಈ ಕಡೆ ಎಳೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿಶ್ವಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನೀನು ಧನವನ್ನು ಕೊಡುವೆಯೋ
ಅದುದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದ ರಥವುಳ್ಳವೂ, ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುವವೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವೂ
ಆದ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ನಾನು ಈ ಕಡೆ ಎಳೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I draw hither your two steeds, harnessed to a beautiful chariot and
yoked by hymns, since you give wealth to the Brahmins.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಭಿಂಧಿ ವಿಶ್ವಾ ಅಪ ದ್ವಿಷಃ ಪರಿ ಬಾಧೋ ಜಹೀ ವ್ಯಧಃ |

ವಸು ಸ್ಪಾರ್ಹಂ ತದಾ ಭರ || ೪೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಭಿಂಧಿ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಅಸ | ದ್ವಿಷಃ | ಪರಿ | ಬಾಧಃ | ಜಹಿ | ಮೃಧಃ |

ವಸು | ಸ್ವಾರ್ಹಂ | ತತ್ | ಅ | ಭರ || ೪೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾ ದ್ವಿಷೋ ದ್ವೇಷ್ಟೀಃ ಶತ್ರುಸೇನಾ ಅಸ ಭಿಂಧಿ | ವಿದಾರಯ | ಬಾಧೋ ಹಿಂಸಿತ್ರಿಮೃಧಃ ಸಂಗ್ರಾಮಾನ್ | ಸ್ವೃಭೋ ಮೃಧ ಇತಿ ಸಂಗ್ರಾಮನಾಮಸು ಪಾತಾತ್ | ಪರಿ ಜಹಿ | ಹಿಂಧಿ | ಅತಸ್ತಸಾಂ ಸ್ವಾರ್ಹಂ ಸ್ವೃಹಣೀಯಂ ತತ್ರ ಸಿದ್ಧಂ ವಸ್ವಾ ಭರ | ಅಸ್ಮಭ್ಯಮಾಹರ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ವಿಶ್ವಾಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ದ್ವಿಷಃ—ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ | ಅಸ ಭಿಂಧಿ—ನಾಶ ಪಡಿಸು | ಬಾಧಃ—ಹಿಂಸಕವಾದ | ಮೃಧಃ—ಅವರ ಸಂಗ್ರಾಮಾದಿ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು | ಪರಿ ಜಹಿ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸು | ಸ್ವಾರ್ಹಂ—ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ | ತತ್—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಆದ | ವಸು—ಧನವನ್ನು | ಅ ಭರ—ತಂದೊದಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸಮಸ್ತವಾದ ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ ನಾಶಪಡಿಸು. ಹಿಂಸಕವಾದ ಅವರ ಸಂಗ್ರಾಮಾದಿ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸು. ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ಒದಗಿಸು.

English Translation.

Cleave asunder all the hostile hosts, frustrate their destructive attacks, and bestow on us their desirable wealth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದ್ವೀಳಾವಿಂದ್ರ ಯತ್ಸ್ಥಿರೇ ಯತ್ಪರ್ಶಾನೇ ಪರಾಭೃತಂ |

ವಸು ಸ್ವಾರ್ಹಂ ತದಾ ಭರ || ೪೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ವೀಳಾ | ಇಂದ್ರ | ಯತ್ | ಸ್ಥಿರೇ | ಪರ್ಶಾನೇ | ಪರಾಭೃತಂ |

ವಸು | ಸ್ವಾರ್ಹಂ | ತತ್ | ಅ | ಭರ || ೪೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಯಾ ಚ ವೀಳೌ ದೃಢೇ ಸರೈಃ ಕಂಸಯಿತುಮಶಕ್ಯೇ ಯದ್ಧನಂ ಸರಾಭೃತಂ
ವಿನ್ಯಸ್ತಂ ಯಚ್ಚ ಸ್ಥಿರ ಸ್ವಯಮುಚಲೇ ಸರಾಭೃತಂ ಯಚ್ಚಾಪಿ ಪರ್ಶಾನೇ ವಿಮರ್ಶನಕ್ಷಮೇ ಸರಾಭೃತಂ
ತತ್ಸ್ಪಾರ್ಹಂ ವಸ್ತಾ ಭರ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವೀಳೌ—ದೃಢವಾದ ಗುಪ್ತಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ | ಯತಃ—ಯಾವ ಧನವು |
ಸರಾಭೃತಂ—ವಿನ್ಯಸ್ತವಾಗಿದೆಯೋ | ಯತಃ—ಯಾವ ಧನವು | ಸ್ಥಿರೇ—ಅಚಲವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿತ
ವಾಗಿರುವುದೋ | ಯತಃ—ಯಾವ ಧನವು | ಪರ್ಶಾನೇ—ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ಸಿಲುಕದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇರುವುದೋ |
ತತಃ—ಅಂತಹ | ಸ್ಪಾರ್ಹಂ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ | ವಸ್ತು—ಧನವನ್ನು | ಅ ಭರ—ನಮಗೆ ಒದಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ದೃಢವಾದ ಗುಪ್ತಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಧನವು ನಿಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿದೆಯೋ, ಯಾವ ಧನವು ಅಚಲ
ವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿತವಾಗಿರುವುದೋ, ಯಾವ ಧನವು ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ಸಿಲುಕದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇರುವುದೋ ಅಂತಹ
ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ಒದಗಿಸು.

English Translation.

Bestow on us, Indra, that desirable wealth, which is deposited in
strongholds, in fastnesses, and in places which stand an attack.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಯ ತೇ ವಿಶ್ವಮಾನುಷೋ ಭೂರೇರ್ಧತ್ತಸ್ಯ ವೇದತಿ |

ವಸು ಸ್ಪಾರ್ಹಂ ತದಾ ಭರ || ೪೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಯ | ತೇ | ವಿಶ್ವಮಾನುಷಃ | ಭೂರೇಃ | ದತ್ತಸ್ಯ | ವೇದತಿ |

ವಸು | ಸ್ಪಾರ್ಹಂ | ತತಃ | ಅ | ಭರ || ೪೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತ್ವಯಾ || ವಿಭಕ್ತಿವ್ಯತ್ಯಯಃ || ದತ್ತಸ್ಯ ದತ್ತಂ ಭೂರೇರ್ಬಹು ಯಸ್ಯ
ಯದ್ಧನಂ || ಕರ್ಮಣಿ ಷಷ್ಠೀ || ವಿಶ್ವಮಾನುಷಃ ಸರ್ವೋ ಮನುಷ್ಯೋ ವೇದತಿ ಜಾನಾತಿ ತತ್ಸ್ಪಾರ್ಹಂ
ಸ್ಪೃಹಣೀಯಂ ವಸ್ತಾ ಭರ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತೇ—ನಿನ್ನಿಂದ | ದತ್ತೈಸ್ಯ—ದಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ | ಭೂರೇಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ |
ಯಸ್ಯ—ಯಾವ ಧನವನ್ನು | ವಿಶ್ವಮಾನುಷಃ—ಸಕಲ ಮಾನವರೂ | ವೇದತಿ—ಅರಿಯುವರೋ | ತತ್—
ಅಂತಹ | ಸ್ಪರ್ಶಂ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ | ವಸು—ಧನವನ್ನು | ಆ ಭರ—ನಮಗೆ ಒದಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ದಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಯಾವ ಧನವನ್ನು ಸಕಲ ಮಾನವರೂ
ಅರಿಯುವರೋ ಅಂತಹ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ಒದಗಿಸು.

English Translation.

Bestow on us, Indra, that desirable wealth which all men recognize
as given abundantly by you.

ವೇದಾರ್ಥಸ್ಯ ಪ್ರಕಾಶೇನ ತಮೋ ಹಾರ್ದಂ ನಿವಾರಯನ್ |
ಪುಮರ್ಥಾಂಶ್ಚ ತುರೋ ದೇಯಾದ್ವಿದ್ಯಾತಿರ್ಥಮಹೇಶ್ವರಃ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಜಾಧಿರಾಜ ಪರಮೇಶ್ವರ ವೈದಿಕಮಾರ್ಗಪ್ರವರ್ತಕ ಶ್ರೀ ವೀರಬುಕ್ಕ ಭೂಪಾಲಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ-
ಧುರಂಧರೇಣ ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯೇಣ ನಿರಚಿತೇ ಮಾಧವೀಯೇ ವೇದಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶೇ
ಋಕ್ಸಂಹಿತಾಭಾಷ್ಯೇ ಷಷ್ಠಾಷ್ಟಕೇ ತೈತ್ತಿರಿಯೋಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ

|| ಓಂ ತತ್ಸತ್ ||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಸಹಿತವೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾನುವಾದಯುತವೂ ಆದ ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ
ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾದುದು.

ಯದಕ್ಷರಪದಪ್ರಪ್ತಂ ಮಾತ್ರಾಹೀನಂ ಶು ಯದ್ಭವೇತ್ |
ತತ್ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ದೇವ ವಾಗೀಶ್ವರ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ||

|| ಶುಭಂ ಭೂಯಾತ್ ||

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಗಣಾಧಿಪತಯೇ ನಮಃ ॥

ವಾಗೀಶಾದ್ಯಾಃ ಸುಮನಸಃ ಸರ್ವಾರ್ಥಾನಾಮುಪಕ್ರಮೇ |

ಯಂ ನತ್ಯಾ ಕೃತಕೃತ್ಯಾಃ ಸ್ತುತುಂ ನಮಾಮಿ ಗಜಾನನಂ ||

ಯಸ್ಯ ನಿಃತ್ಪಸಿತಂ ವೇದಾ ಯೋ ವೇದೇಭ್ಯೋಽಲಿಲಂ ಜಗತ್ |

ನಿರ್ಮಮೇ ತಮಹಂ ವಂದೇ ವಿದ್ಯಾತಿರ್ಥಮುಹೇಶ್ವರಂ ||

ವೇದಃ ಶಿವಃ ಶಿವೋ ವೇದೋ ವೇದಾಧ್ಯಾಯಾ ಸದಾಶಿವಃ |

ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ವೇದಮೇವ ಸದಾ ಜಪೇತ್ ||

ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಸಹಿತಾ

ಮುಗ್ಧೇದಸಂಹಿತಾ

(ಕರ್ನಾಟಕಭಾಷಾರ್ಥಾನುವಾದವಿವರಣೆ ಸಹಿತವಾಗಿ)

॥ ಷಷ್ಠಾಷ್ಟಕೇ ಚತುರ್ಥೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

ಅರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.

ಪೀಠಿಕೆ.

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ತತ್ರೈತ್ಯಾವತ ಇತಿ ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದ್ವಚಿಂ ಚತುರ್ಥಂ ಸೂಕ್ತಮಶ್ವಪುತ್ರಸ್ಯ ವಶಾಖ್ಯಸ್ಯಾರ್ಷಂ | ಪ್ರಾಗ್ವತ್ಸಪ್ರಪರಿಭಾಷಯಾದ್ಯಾಶ್ಚ ತಸ್ಮೋ ಗಾಯತ್ರೈಃ | ತತ್ರಾದ್ಯಾ ಪಾದನಿಚೈತ್ ತ್ರಯಃ ಸಪ್ತಕಾಃ ಪಾದನಿಚೈತ್ | ಅನು. ೪-೪ | ಇತ್ಯುಕ್ತಲಕ್ಷಣೋಪೇತತ್ವಾತ್ | ದಧಾನೋ ಗೋಮದಶ್ವವದಿತ್ಯೇಷಾ ಒಂಚಮಾ ಕಕುಬಷ್ಟಕದ್ವಾದಶಾಷ್ಟಕೈಃ ಪಾದೈರುಪೇತತ್ವಾತ್ | ಮಧ್ಯಮಶ್ವೇತ್ಯಕುಪ್ | ಅನು. ೫-೩ | ಇತಿ ಹಿ ತಲ್ಲಕ್ಷಣಂ | ತಮಿಂದ್ರಮಿತಿ ಷಷ್ಠೀ ಗಾಯತ್ರೀ | ತಸ್ಮಿನ್ ಹಿ ಸಂತೀತಿ ಸಪ್ತಮಾ ಬೃಹತೀ | ಯಸ್ತೇ ಮದ ಇತ್ಯೆಷ್ಟಮ್ಯನುಷ್ಟುಪ್ | ಯೋ ದುಷ್ಟರ ಇತಿ ನವಮಾ ಸತೋಬೃಹತೀ | ಅಯುಜೌ ಜಾಗತೌ ಸತೋಬೃಹತೀ | ಅನು. ೮-೪ | ಇತಿ ಹ್ಯುಕ್ತಂ | ಗವ್ಯೋ ಷುಣ ಇತಿ ದಶಮಾ ಗಾಯತ್ರೀ | ಏಹಿ ತೇ ಶೂರೇತ್ಯೇಕಾದಶೀ ಬೃಹತೀ | ಯ ಋಷ್ಯ ಇತಿ ದ್ವಾದಶೀ ವಿಸರೀತಾ ಸತೋಬೃಹತೀ | ಸ್ತುಥಮತ್ಯತೀಯಯೋರಷ್ಟಾಕ್ಷರಾ ದ್ವಿತೀಯಚತುರ್ಥಯೋರ್ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಾ ಚ | ಯುಜೌ ಚೇದ್ವಿಪ-

ರೀತಾ | ಅನು. ೮-೫ | ಇತ್ಯುಕ್ತತ್ವಾತ್ | ಸ ನೋ ವಾಜೇಷ್ಟಿತಿ ತ್ರಯೋದಶೀ ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯಕ್ಷರಾ
 ದ್ವಿಪದಾ | ಅಭಿ ವೋ ವೀರಮಿತಿ ಚತುರ್ಥತೀ ಪಿಸೀಲಿಕಮಧ್ಯಾ ಬೃಹತೀ | ತ್ರಯೋದಶಿನೋ-
 ಮ್‌ಫೈಲ್ವಪ್ಪಕಃ ಪಿಸೀಲಿಕಮಧ್ಯಾ | ಅನು. ೭-೭ | ಇತ್ಯುಕ್ತತ್ವಾತ್ | ದದೀ ರೀಕ್ಲ ಇತಿ ಪಂಚದಶೀ
 ಕಕುಮ್ನಂಕುಶಿರಾ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಜಾಗತಚತುಷ್ಠಾಃ ಕಕುಮ್ನಂಕುಶಿರಾ | ಅನು. ೫-೪ | ಇತ್ಯುಕ್ತತ್ವಾತ್ |
 ವಿಶ್ವೇಷಾಮಿತಿ ಷೋಡಶೀ ವಿರಾಟ್ | ಮಹಃ ಸು ವ ಇತಿ ಸಪ್ತದಶೀ ಜಗತೀ | ಯೇ ಪಾಶಯಂತ
 ಇತ್ಯಷ್ಟಾದಶ್ಯಪರಿಷ್ವಾದ್ಬೃಹತೀ ಚತುರ್ಥಪಾದಸ್ಯ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರತ್ವಾತ್ | ಪ್ರಭಂಗಮಿತ್ಯೇಕೋನವಿಂಶೀ
 ಬೃಹತೀ | ಸನಿತಃ ಸುಸನಿತರಿತಿವಿಂಶೀ ವಿಷಮಪದಾ ಬೃಹತೀ ನವಕಾಷ್ಟ್ಯೇಕಾದಶ್ಯಷ್ಟಿನೋ ವಿಷಮಪದಾ |
 ಅನು. ೭-೮ | ಇತ್ಯುಕ್ತತ್ವಾತ್ | ಆ ಸ ಏತು ಪಷ್ಟಿಂ ಸಹಸ್ರೇತ್ಯೇಕವಿಂಶೀದ್ವಾವಿಂಶ್ಯಾ ಪಂಕ್ತೀ | ದಶ
 ಶ್ಯಾನಾ ಇತಿ ತ್ರಯೋವಿಂಶೀ ಗಾಯತ್ರೀ | ದಾನಾಸ ಇತಿ ಚತುರ್ವಿಂಶೀ ಪಂಕ್ತೀ | ಪಂಚವಿಂಶೀಸಪ್ತವಿಂಶ್ಯಾ
 ಬೃಹತ್ಯಾ | ಷಡ್ವಿಂಶ್ಯಷ್ಟಾವಿಂಶ್ಯಾ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಾ | ಏಕೋನತ್ರಿಂಶೀ ಗಾಯತ್ರೀ | ಗಾವೋ ನ
 ಯೂಥಮಿತಿ ತ್ರಿಂಶೀ ವಿಂಶತ್ಯಕ್ಷರಾ ದ್ವಿಪದಾ ವಿರಾಟ್ | ಏಕತ್ರಿಂಶ್ಯುಷ್ಟಿಕ್ | ದ್ವಾತ್ರಿಂಶೀ ಪಂಕ್ತೀ |
 ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶೀ ಗಾಯತ್ರೀ | ಆ ಸ ಏತ್ವಿತ್ಯಾದಿಭಿಶ್ಚತಸೃಭಿಃ ಕನೀತಪುತ್ರಸ್ಯ ಪೃಥುಶ್ರವಸೋ ದಾನಂ
 ಸ್ತೂಯತೇ | ಅತಸ್ತದ್ದೇವತಾಕಾಃ | ಆ ನೋ ವಾಯವಿತ್ಯಾದೀನಾಂ ಚತಸೃಣಾಂ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶ್ಯಾಶ್ಚ
 ವಾಯುರ್ದೇವತಾ | ಶಿಷ್ವಾ ಅನಾದೇಶಪರಿಭಾಷಯೇಂದ್ರದೇವತಾಕಾಃ || ಏತತ್ಸರ್ವಮನುಕ್ರಮಣ್ಯಾ-
 ಮುಕ್ತಂ | ತ್ವಾವತಸ್ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದ್ವಶೋಽಶ್ಚ ಆ ಸ ಆದಿ ಕಾನೀತಸ್ಯ ಪೃಥುಶ್ರವಸೋ ದಾನಸ್ತುತಿರಾದ್ಯಾ
 ಪಾದನಿಚೈತ್ ಪಂಚಮ್ಯಾದಿ ಕಕುಬ್ಧಾಯತ್ರೀ ಬೃಹತ್ಯನುಷ್ಟುಪ್ ಸತೋಬೃಹತೀ ಗಾಯತ್ರೀ
 ವಿಸರೀತೋತ್ತರಃ ಪ್ರಗಾಥೋ ದ್ವಿಪದಾ ಚತುರ್ವಿಂಶಿಕಾ ಬೃಹತೀ ಪಿಸೀಲಿಕಮಧ್ಯಾ ಕಕುಮ್ನಂಕುಶಿರಾ
 ವಿರಾಡ್ವಗತ್ಯುಪರಿಷ್ವಾದ್ಬೃಹತೀಬೃಹತ್ಯಾ ವಿಷಮಪದೋತ್ತರೇ ಪಂಕ್ತೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಪಂಕ್ತೀ ಪ್ರಗಾಥಾ
 ಚ ವಾಯವ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ದ್ವಿಪದೋಷ್ಟಿಕ್ ಪಂಕ್ತೀರ್ವಾಯವ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರೀತಿ || ಮಹಾವ್ರತೇ
 ನಿಷ್ಕೇವಲೈಃ ಸನಿತಃ ಸುಸನಿತರಿತ್ಯಂತಮೇವ ಸೂಕ್ತಂ | ತಥಾ ಚ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಶಾನಕೇನ
 ಸೂತ್ರೀತಂ | ತ್ವಾವತಃ ಪೂರೂವಸನಿತಿ ವಶಃ ಸನಿತಃ ಸುಸನಿತರಿತ್ಯೇತದಂತಃ | ಐ. ಅ. ೫-೨-೫ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ತ್ವಾವತಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ಆರನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ
 ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಅಶ್ವಪುತ್ರನಾದ ವಶನೆಂಬುವನು
 ಋಷಿಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳು ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ತವು. ಆದರೆ ಮೊದಲನೆಯ ಋಕ್ಕು
 ಪಾದನಿಚೈತ್ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ತಿನದು. ಒಂದು ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪಾದಗಳಿದ್ದು ಪ್ರತಿಪಾದದಲ್ಲಿಯೂ ಏಳೇಳು
 ಅಕ್ಷರಗಳಿದ್ದರೆ ಅದು ಪಾದನಿಚೈತ್ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ತೆನಿಸುವುದು ಎಂದು ಈ ಭಂದಸ್ತಿನ ಲಕ್ಷಣವು (ಭಂ. ಅನು. ೪-೪);
 ದಧಾನೋ ಗೋಮದಶ್ವವತ್ ಎಂಬ ೫ ನೆಯ ಋಕ್ಕು ಕಕುಪ್‌ಭಂದಸ್ತವು. ಒಂದು ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು
 ಪಾದಗಳಿದ್ದು ಆ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಂಟು, ಹನ್ನೆರಡು, ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳಿದ್ದರೆ ಅದು ಕಕುಪ್‌ಭಂದಸ್ತೆನಿಸು
 ವುದು. (ಅನು. ೫-೩); ತಮಿಂದ್ರಂ ಎಂಬ ಆರನೆಯ ಋಕ್ಕು ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ತವು. ತಸ್ಮಿನ್ ಹಿ ಸಂತಿ ಎಂಬ
 ಏಳನೆಯ ಋಕ್ಕು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು; ಯಸ್ತೇ ಮಹಃ ಎಂಬ ಎಂಟನೆಯ ಋಕ್ಕು ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಭಂದಸ್ತವು;

ಯೇ ದುಷ್ಟರಃ ಎಂಬ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಋಕ್ಕು ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು ಒಂದು ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಪಾದಗಳು ಜಗತೀಭಂದಸ್ತವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಸತೋಬೃಹತೀ ಭಂದಸ್ತನಿಸುವುದು. (ಅನು. ೮-೪); ಗವೋ ಸು ಣಃ ಎಂಬ ಹತ್ತನೆಯ ಋಕ್ಕು ಗಾಯತ್ರೀ ಭಂದಸ್ತವು; ನಹಿ ತೇ ಶೂರ ಎಂಬ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಋಕ್ಕು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು; ಯ ಋಷ್ಠಃ ಎಂಬ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಋಕ್ಕು ವಿಪರೀತಾ ಸತೋಬೃಹತೀ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ತನದು. ಈ ಭಂದಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಂದನೆಯ ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಎರಡನೆಯ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಇರುವವು. ಇದು ಈ ಭಂದಸ್ತಿನ ಲಕ್ಷಣವು (ಅನು. ೮-೫); ಸ ನೋ ವಾಜೇಷು ಎಂಬ ಹದಿಮೂರನೆಯ ಋಕ್ಕು ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರದ ದ್ವಿಪದಾ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ತನದು; ಅಭಿ ವೋ ವೀರಂ ಎಂಬ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಋಕ್ಕು ಪಿಸೀಲಿಕಮಧ್ಯಮಾ ಬೃಹತೀ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ತನದು. ಒಂದು ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪಾದಗಳಿದ್ದು ಮಧ್ಯದ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಉಳಿದೆರಡು ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಹದಿಮೂರು ಹದಿಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಪಿಸೀಲಿಕಮಧ್ಯಮಾ ಬೃಹತೀ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ತನಿಸುವುದು. (ಅನು. ೮-೬); ದದೀ ರೇಕ್ಷಃ ಎಂಬ ಹದಿನೈದನೆಯ ಋಕ್ಕು ಕಕುಮ್ಮಂಕುಶಿರಾ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ತನದು. ಒಂದು ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪಾದಗಳಿದ್ದು ಮೊದಲನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಷ್ಠುಪ್ ಭಂದಸ್ತಿನಂತೆ ಹನ್ನೊಂದು ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ಎರಡನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಜಗತೀಭಂದಸ್ತಿನಂತೆ ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ಮೂರನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಕಕುಮ್ಮಂಕುಶಿರಾ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ತನಿಸುವುದು. (ಅನು. ೫-೪) ವಿಶ್ವೇಷಾಂ ಎಂಬ ಹದಿನಾರನೆಯ ಋಕ್ಕು ವಿರಾಟ್ ಭಂದಸ್ತವು; ಮಹಃ ಸು ವಃ ಎಂಬ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಋಕ್ಕು ಜಗತೀಭಂದಸ್ತವು; ಯೇ ಪಾತಯಂತೇ ಎಂಬ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಋಕ್ಕಿನ ಚತುರ್ಥಪಾದದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಉಪರಿಷ್ಠಾಪ್ತಾ ಬೃಹತೀ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ತನದು; ಪ್ರಭಂಗಂ ಎಂಬ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಋಕ್ಕು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು; ಸನಿತಃ ಸುಸನಿತಃ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಋಕ್ಕು ವಿಷಮಪದಾ ಬೃಹತೀ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ತನದು. ಈ ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ಎರಡನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ಮೂರನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದು ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಇರುವವು. ಇದೇ ಈ ಭಂದಸ್ತಿನ ಲಕ್ಷಣವು (ಅನು. ೮-೭); ಆ ಸ ಏತು ಮತ್ತು ಸಷ್ಠಿಂ ಸಹಸ್ರಾ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ತವು. ೨೨ ಶ್ಯಾವಾಃ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಋಕ್ಕು ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ತವು; ದಾನಾಸಃ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಋಕ್ಕು ಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ತವು; ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು; ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು; ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಋಕ್ಕು ಗಾಯತ್ರೀ ಭಂದಸ್ತವು; ಗಾವೋ ನ ಯೂಥಂ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತನೆಯ ಋಕ್ಕು ಇಪ್ಪತ್ತಾಕ್ಷರಗಳ ದ್ವಿಪದಾವಿರಾಟ್ ಭಂದಸ್ತವು; ಮೂವತ್ತೊಂದನೆಯ ಋಕ್ಕು ಉಷ್ಟಿಕ್ ಶ್ಚಂದಸ್ತವು; ಮೂವತ್ತೆರಡನೆಯ ಋಕ್ಕು ಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ತವು; ಮೂವತ್ತ ಮೂರನೆಯ ಋಕ್ಕು ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ತವು; ಆ ಸ ಏತು ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ (೨೧-೨೪) ಋಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕೀತಪುತ್ರನಾದ ಸೃಥುಶ್ರವಾಃ ಎಂಬುವನ ದಾನಪ್ರಶಂಸೆಯು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಸೃಥುಶ್ರವಸನ ದಾನಸ್ತುತಿಯೇ ದೇವತೆಯು; ಆ ನೋ ವಾಯೋ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ (೨೫-೨೮ ಮತ್ತು ೩೦) ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೂ, ಮೂವತ್ತೆರಡನೆಯ ಋಕ್ಕಿಗೂ ವಾಯುವು ದೇವತೆಯು; ಉಳಿದ ಋಕ್ಕುಗಳು ಇಂದ್ರದೇವತಾಕವು. ಈ ವಿಷಯವೆಲ್ಲವೂ ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿರುವುದು—ಶ್ವಾವತಸ್ತಯಸ್ತೀಂದ್ರಶೋಶ್ಯ

ಅ ಸ ಅದಿ ಕಾನೀತಸ್ಯ ಪೃಥುಶ್ವವಸೋ ದಾನಸ್ತುತಿರಾದ್ಯಾ ಪಾದನಿಚೈತ್ ಸಂಚಮ್ಯಾದಿ ಕಕುಬ್ಧಾಯತ್ರೀ
ಬೃಹತ್ಯನುಷ್ಠುಪ್ ಸತೋಬೃಹತೀ ಗಾಯತ್ರೀ ವಿಪರೀತೋತ್ತರಃ ಪ್ರಗಾಢೋ ದ್ವಿಪದಾ ಚತುರ್ವಿಂಶಿಕಾ
ಬೃಹತೀ ಪಿಪೀಲಿಕಮಧ್ಯಾ ಕಕುಮ್ಭ್ಯಂಕುಶಿರಾ ವಿರಾಡ್ವಗತ್ಯುಪರಿಷ್ವಾಪ್ತೃಹತೀಬೃಹತ್ಯಾ ವಿಷಮ-
ಪದೋತ್ತರೇ ಸಂಕ್ರೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಸಂಕ್ರೀ ಪ್ರಗಾಢಾ ಚ ನಾಯಮ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ದ್ವಿಪದೋಷ್ಟಿಕ್
ಸಂಕ್ರಿನ್ವಾಯಮ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಇತಿ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರ
ಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಸನಿತಃ ಸುಸನಿತಃ ಎಂಬ ಋಕ್ವಿನವರೆಗಿರುವ (೧-೨೦) ಇಪ್ಪತ್ತು ಋಕ್ಪುಗಳ
ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕದ ಸಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ—ತ್ವಾವತಃ ಪುರೂವಸವಿತಿ ವತಃ ಸುನಿತಃ
ಸುಸನಿತರಿತ್ಯೇತದಂತಃ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಅ. ೫-೨-೫) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೪೬

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೪೬ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೧, ೨, ೩, ೪, ೫, ೬ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಪಂಖ್ಯೆ—೩೩ ||

|| ಋಷಿಃ— ವಶೋಷಶ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—೧-೨೦, ೨೯-೩೧, ೩೩. ಇಂದ್ರಃ | ೨೧-೨೪. ಪೃಥುಶ್ವವಸಃ ಕಾನೀತಸ್ಯ
ದಾನಸ್ತುತಿಃ | ೨೫-೨೮, ೩೨. ವಾಯುಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧. ಪಾದನಿಚೈತ್ | ೨-೪, ೬, ೧೦, ೨೩, ೨೯, ೩೩. ಗಾಯತ್ರೀ | ೫. ಕಕುಪ್
೬, ೧೧, ೧೯, ೨೫, ೨೭. ಬೃಹತೀ | ೮. ಅನುಷ್ಠುಪ್ | ೯, ೨೬, ೨೮.
ಸತೋಬೃಹತೀ | ೧೨. ವಿಷರೀತಾ | ೧೩. ದ್ವಿಪಾದಾ ಬೃಹತೀ | ೧೪. ಪಿಪೀಲೀಕ್-
ಮಧ್ಯಾ | ೧೫. ಕಕುಮ್ಭ್ಯಂಕುಶಿರಾ | ೧೬. ವಿರಾಟ್ | ೧೭. ಜಗತೀ | ೧೮.
ಉಪರಿಷ್ವಾಪ್ತೃಹತೀ | ೨೦. ವಿಷಮಪದಾ | ೨೧, ೨೨, ೨೪, ೩೨. ಸಂಕ್ರೀ |
೩೦. ದ್ವಿಪದಾ ವಿರಾಟ್ | ೩೧. ಉಷ್ಟಿಕ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಾವತಃ ಪುರೂವಸೋ ವಯಮಿಂದ್ರ ಪ್ರಣೇತಃ |

ಸ್ಮಸಿ ಸ್ಥಾತರ್ಹರೀಣಾಂ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಾವತಃ | ಪುರೂವಸೋ ಇತಿ ಪುರೂವಸೋ | ವಯಂ | ಇಂದ್ರ | ಪ್ರಣೇತರಿತಿ ಪ್ರಣೇತಃ |

ಸ್ಮಸಿ | ಸ್ಥಾತಃ | ಹರೀಣಾಂ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪುರೂವಸೋ ಬಹುಧನೇಂದ್ರ ಪ್ರಣೇತಃ ಕರ್ಮಣಾಂ ಪಾರಂ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಪ್ರಾಪಯಿತ-
ರಿಂದ್ರ ತ್ವಾವತಸ್ತ್ವತ್ಸದೃಶಸ್ಯ | ಇಂದ್ರಸಮಾನಸ್ಯಾಸ್ಯ ಸ್ಯಾಭಾವಾತ್ತವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ತವ ಸ್ವಭೂತಾ ವಯಂ
ಸ್ಮಸಿ | ಸ್ಮಸಿ | ಹೇ ಹರೀಣಾಮೇತತ್ಸಂಜ್ಞ ಕಾನಾಮಶ್ವಾನಾಂ ಸ್ಥಾತರಧಿಷ್ಠಾತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪುರೂವಸೋ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ | ಪ್ರಣೇತೇ—ಕರ್ಮನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವವನೂ | ಹರಿಣಾಂ—ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ | ಸ್ಥಾತೇ—ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಯಂ—ನಾವು | ತ್ವಾ ವತೇ—ನಿನಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿ | ಸ್ಮಸಿ—ಆಗಿದ್ದೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ, ಕರ್ಮನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವವನೂ, ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾವು ನಿನಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

English Translation.

O wealthy Indra, the leader (of rites), we belong to one like you, ruler of horses.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಾಂ ಹಿ ಸತ್ಯಮುದ್ರಿವೋ ವಿದ್ವ ದಾತಾರಮಿಷಾಂ |

ವಿದ್ವ ದಾತಾರಂ ರಯಿಣಾಂ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಾಂ | ಹಿ | ಸತ್ಯಂ | ಅದ್ರಿವಃ | ವಿದ್ವ | ದಾತಾರಂ | ಇಷಾಂ |

ವಿದ್ವ | ದಾತಾರಂ | ರಯಿಣಾಂ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದ್ರಿವಃ | ಅತ್ತಿ ಶತ್ರುಮಿತ್ಯದ್ರಿವಃ | ತದ್ವನ್ನಿಂದ್ರ ತ್ವಾಂ ಸತ್ಯಂ ನಿಶ್ಚಯಮಿಷಾಮು-
ನ್ನಾನಾಂ ದಾತಾರಂ ವಿದ್ವ | ಜಾನೀಮಃ | ತಥಾ ರಯಿಣಾಂ ಧನಾನಾಂ ದಾತಾರಂ ವಿದ್ವ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಾಂ ಹಿ—ನಿನ್ನನ್ನು ಮಾತ್ರ | ಸತ್ಯಂ—
ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ | ಇಷಾಂ—ಅನ್ನಗಳ | ದಾತಾರಂ—ದಾನಮಾಡುವವನನ್ನಾಗಿ | ವಿದ್ವ—ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ |
ರಯಿಣಾಂ—ಧನಗಳ | ದಾತಾರಂ—ದಾನಮಾಡುವವನನ್ನಾಗಿಯೂ | ವಿದ್ವ—ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅನ್ನ ದಾತೃವೆಂದೂ
ತಿದ್ದೇವೆ ನೀನೇ ಧನದಾತೃವೆಂದೂ ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ.

English Translation.

You, thunderer, we verily know to be the giver of food, you, we know to be the giver of riches.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಯಸ್ಯ ತೇ ಮಹಿಮಾನಂ ಶತಮೂತೇ ಶತಕೃತೋ |

ಗೀರ್ಭಿಗೃಣಂತಿ ಕಾರವಃ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಯಸ್ಯ | ತೇ | ಮಹಿಮಾನಂ | ಶತಮೂತೇ | ಶತಕೃತೋ ಇತಿ ಶತಕೃತೋ |

ಗೀರ್ಭಿಃ | ಗೃಣಂತಿ | ಕಾರವಃ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶತಮೂತೇಪರಿಮಿತರಕ್ಷಣ ಹೇ ಶತಕೃತೋ ಬಹುಕರ್ಮಯುಕ್ತೇಂದ್ರ ಯಸ್ಯ ತೇ ಮಹಿಮಾನಂ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಕಾರವಃ ಸ್ತೋತಾರೋ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿಗೃಣಂತಿ ಸ್ತುವಂತಿ ಸ್ವಾಭೀಷ್ಟಾಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶತಮೂತೇ—ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣವುಳ್ಳವನೂ | ಶತಕೃತೋ—ಬಹು ವಿಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಸ್ಯ—ಯಾವ ನೀನು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆಯೋ ಅಂತಹ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಮಹಿಮಾನಂ—ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು | ಕಾರವಃ—ಸ್ತೋತೃಗಳು | ಗೀರ್ಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಆ ಗೃಣಂತಿ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣವುಳ್ಳವನೂ, ಬಹುವಿಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವ ನಿನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಸ್ತೋತೃಗಳು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

O Shatakratu, wielding a hundred protections, whose greatness the worshippers praise with their hymns.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸುನೀಧೋ ಘಾ ಸ ಮತೋಽಯಂ ಮರುತೋ ಯಮುರ್ಯಮಾ |

ಮಿತ್ರಃ ಸಾಂತ್ಯದ್ರಹಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸುನೀಥಃ | ಘ | ಸಃ | ಮರ್ತಯಃ | ಯಂ | ಮರುತಃ | ಯಂ | ಅರ್ಯಮಾ |

ಮಿತ್ರಃ | ಪಾಂತಿ | ಅದ್ವಹಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸ ಮರ್ತಯೋ ಮನುಷ್ಯೋ ಯಜಮಾನಃ ಸುನೀಥಃ ಸುಯೇಜ್ಞಃ ಸುನಯೇನೋ ವಾ ಭವತಿ |
ಘೇತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ | ಸ ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ಕಮಿತ್ಯಾಹ | ಯಂ ಯಜಮಾನಂ ಮರುತೋ ದೇವಾಃ ಪಾಂತಿ
ರಕ್ಷಂತ್ಯದ್ವಹೋದ್ರೋಹಕರ್ತಾರಃ | ತಥಾ ಯಮರ್ಯಮಾ ಪಾತಿ | ಯಂ ಚ ಮಿತ್ರಃ ಪಾತಿ |
ಸ ಏವಂ ಭವತೀತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಂ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ಅದ್ವಹಃ—ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸದ | ಮರುತಃ—ಮರುತ್ತು
ಗಳು | ಪಾಂತಿ—ರಕ್ಷಿಸುವರೋ | ಯಂ—ಯಾವನನ್ನು | ಅರ್ಯಮಾ—ಅರ್ಯಮನೂ | ಮಿತ್ರಃ—
ಮಿತ್ರನೂ ರಕ್ಷಿಸುವರೋ | ಸಃ ಮರ್ತಯಃ—ಅದೇ ಮಾನವರೂಪನಾದ ಯಜಮಾನನು | ಸುನೀಥಃ ಘ—
ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞನಿರ್ವಾಹಕನಾಗುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸದಿರುವ ಮರುತ್ತುಗಳು ರಕ್ಷಿಸುವರೋ, ಯಾವನನ್ನು
ಅರ್ಯಮನೂ, ಮಿತ್ರನೂ ರಕ್ಷಿಸುವರೋ ಅದೇ ಮಾನವರೂಪನಾದ ಯಜಮಾನನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಉತ್ತಮ
ವಾದ ಯಜ್ಞನಿರ್ವಾಹಕನಾಗುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Fortunate in sacrifice is that mortal whom the guileless Maruts, whom
Aryaman and Mitra, protect.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಧಾನೋ ಗೋಮದಶ್ವವತ್ಸುವೀರ್ಯಮಾದಿತ್ಯಜೂತ ಏಧತೇ |

ಸದಾ ರಾಯಾ ಪುರುಷೈಹಾ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದಧಾನಃ | ಗೋಮತ್ | ಅಶ್ವವತ್ | ಸುನೀರ್ಯಂ | ಅದಿತ್ಯಜೂತಃ | ಏಧತೇ |

ಸದಾ | ರಾಯಾ | ಪುರುಷೈಹಾ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆದಿತ್ಯಜೂತ ಆದಿತ್ಯಪ್ರೇರಿತ ಆದಿತ್ಯಾನುಗೃಹೀತೋ ಯಜಮಾನೋ ಗೋಮದ್ಗೋಭಿರು-
ಪೇತಮಶ್ವವದಶ್ವೈರುಪೇತಂ ಸುವೀರ್ಯಂ ಶೋಭನವೀರ್ಯೋಪೇತಂ ಪುತ್ರಂ ದಧಾನೋ ಧಾರಯಿ-
ನ್ನೇಧತೇ ವರ್ಧತೇ ಸದಾ ಸರ್ವದಾ | ಕಿಂಚಿ ಪುರುಸ್ಸೃಹಾ ಬಹುಭಿಃ ಸ್ಪೃಹಣೀಯೇನ ರಾಯಾ ಧನೇನ
ಸದೈಧತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಆದಿತ್ಯಜೂತಃ—ಆದಿತ್ಯನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದ ಯಜಮಾನನು | ಗೋಮತ್—ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ |
ಅಶ್ವವತ್—ಅಶ್ವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ | ಸುವೀರ್ಯಂ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವೀರ್ಯೋಪೇತವಾದುದೂ ಆದ ಪುತ್ರ
ಸಂಪತ್ತನ್ನು | ದಧಾನಃ—ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ | ಸದಾ—ಯಾವಾಗಲೂ | ಏಧತೇ—ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದು
ತ್ತಾನೆ | ಪುರುಸ್ಸೃಹಾ—ಅನೇಕರಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ | ರಾಯಾ—ಧನದಿಂದಲೂ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಆದಿತ್ಯನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದ ಯಜಮಾನನು ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ, ಅಶ್ವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠ
ವಾದ ವೀರ್ಯೋಪೇತವಾದುದೂ ಆದ ಪುತ್ರಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.
ಅನೇಕರಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಧನದಿಂದಲೂ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He who is directed by Aditya ever increases, possessing abundance of
cows and horses and vigorous children ; he increases in wealth longed for by
many.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ತಮಿಂದ್ರಂ ದಾನಮೀಮಹೇ ಶವಸಾನಮಭೀರ್ವಂ |

ಈಶಾನಂ ರಾಯ ಈಮಹೇ || ೬ ||

|| ಪದವಾಕ್ಯ ||

ತಂ | ಇಂದ್ರಂ | ದಾನಂ | ಈಮಹೇ | ಶವಸಾನಂ | ಅಭೀರ್ವಂ |

ಈಶಾನಂ | ರಾಯಃ | ಈಮಹೇ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮಿಂದ್ರಂ ದಾನಂ ದೇಯಂ ರಾಯೋ ಧನಮೀಮಹೇ | ಯಾಚಾಮಹೇ | ಕೀದೃಶ-
ಮಿಂದ್ರಂ | ಶವಸಾನಂ ಬಲಮಾಚೀರಂತಮಭೀರ್ವಮಭೀರುಮೀಶಾನಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಸ್ವಾಮಿನಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ದಾನಂ—ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಗಾಗಿ |
 ಈಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ | ಶವಸಾನಂ—ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ | ಅಭೀರ್ವಂ—
 ಭಯರಹಿತನೂ | ಈಶಾನಂ—ಪ್ರಭುವೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ರಾಯಃ—ಧನಕ್ಕಾಗಿ | ಈಮಹೇ—
 ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಗಾಗಿ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ
 ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ, ಭಯರಹಿತನೂ, ಪ್ರಭುವೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಧನಕ್ಕಾಗಿ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

We solicit a gift from this Indra, the displayer of might, the fearless ;
 we solicit wealth from the lord.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಸ್ಮಿನ್ನಿ ಸಂತ್ಯೂತಯೋ ವಿಶ್ವಾ ಅಭೀರವಃ ಸಚಾ |

ತನಾ ವಹಂತು ಸಸ್ತಯಃ ಪುರೂವಸುಂ ಮದಾಯ ಹರಯಃ ಸುತಂ ||

|| ಪದಸಾಠಃ ||

ತಸ್ಮಿನ್ | ಹಿ | ಸಂತಿ | ಉತಯಃ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಅಭೀರವಃ | ಸಚಾ |

ತಂ | ಅ | ವಹಂತು | ಸಸ್ತಯಃ | ಪುರೂವಸುಂ | ಮದಾಯ | ಹರಯಃ | ಸುತಂ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತಸ್ಮಿನ್ನಿಂದ್ರ ಉತಯೋ ಗಂತ್ಯೋ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾ ಅಭೀರವೋಽಕಾತರಾಃ ಸಚಾ ಸಹಾಯ-
 ಭೂತಾ ಮರುದ್ರಾಸಾಃ ಸೇನಾಃ ಸಂತಿ | ಭವಂತಿ | ಅಥನಾ ತಸ್ಮಿನ್ ಸರ್ವಾ ರಕ್ಷಣಾಃ ಸಹ ಸಂಭವಂತಿ |
 ತಮಿಂದ್ರಂ ಸಸ್ತಯಃ ಸರ್ಪಣಶೀಲಾ ಹರಯೋಽಶ್ವಾಃ ಪುರೂವಸುಂ ಬಹುಧನಂ | ಬಹುದನಪ್ರದಮಿ-
 ತ್ಯರ್ಥಃ | ತಂ ಮದಾಯ ಸುತಮಭಿಸುತಮಭಿಸುತಂ ಸೋಮಂ ಪ್ರತ್ಯಾ ವಹಂತು | ಅಗಮಯಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತಸ್ಮಿನ್ ಹಿ -ಅದೇ ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ | ವಿಶ್ವಾಃ—ಸಮಸ್ತವಾದವೂ | ಅಭೀರವಃ—ಭಯರಹಿತನಾದವೂ
 ಆದ | ಉತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸಚಾ—ಬಟ್ಟಿಗೆ | ಸಂತಿ—ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ | ಪುರೂವಸುಂ—

ಅಧಿಕವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತುಳ್ಳ | ತೇ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸಪ್ತಯಃ—ಶೀಘ್ರಸಂಚಾರಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ |
ಹರಯಃ—ಅಶ್ವಗಳು | ಮದಾಯೇ—ಆವನ ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ | ಸುತೇ—ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ |
ಅ ವಹಂತು—ಕರೆತರಲಿ.

|| ಭಾನಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಅದೇ ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಭಯರಹಿತವಾದ ಸಕಲ ರಕ್ಷಣೆಗಳೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.
ಅಧಿಕವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತುಳ್ಳ ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಶೀಘ್ರಸಂಚಾರಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಅಶ್ವಗಳು ಆವನ ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ
ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕರೆತರಲಿ.

English Translation.

In him abide united all secure protections ; lord of vast wealth, may
his gliding steeds bear him to the expressed Soma juice for his exhilaration.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮೈ ಮದೋ ವರೇಣ್ಯೋ ಯ ಇಂದ್ರ ವೃತ್ರಹಂತಮಃ |

ಯ ಅದದಿಃ ಸ್ವಃ ಸೃಭಿರ್ಯಃ ಪೃತನಾಸು ದುಷ್ಟರಃ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ತೇ | ಮದಃ | ವರೇಣ್ಯಃ | ಯಃ | ಇಂದ್ರ | ವೃತ್ರಹಂತಮಃ |

ಯಃ | ಅದದಿಃ | ಸ್ವಃ | ಸೃಭಿಃ | ಯಃ | ಪೃತನಾಸು | ದುಷ್ಟರಃ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪೂರ್ವಮಂತ್ರೇ ಮದಾಯೇ ಹರಯ ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ಸ ಮದಃ ಸ್ತಾಯತೇ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ
ಶನ ಯೋ ಮದೋ ವರೇಣ್ಯೋ ವರಣೀಯಃ | ಯಶ್ಚ ಮದಃ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ವೃತ್ರಹಂತಮಃ
ಶತ್ರುಜಾತುತಿಯೇನ ಹಂತಾ | ಯಶ್ಚಾದಿರಾದಾತಾ ಸ್ವಃ ಸ್ವರಣಂ ಧನಂ ಸೃಭಿರ್ಯಭ್ಯಃ ಶತ್ರುಭ್ಯಃ |
ಯಶ್ಚ ಪೃತನಾಸು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ದುಷ್ಟರೋನಭಿಭಾವ್ಯಃ | ತಸ್ಮೈ ಮದಾಯೇ ಹರಯೋ ವಹಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಯಃ—ಯಾವ | ಮದಃ—ಸಂತೃಪ್ತಿಯು |
ವರೇಣ್ಯಃ—ಪೂಜ್ಯವಾಗಿದೆಯೋ | ಯಃ—ಯಾವ ಸಂತೃಪ್ತಿಯು | ವೃತ್ರಹಂತಮಃ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶತ್ರು
ನಾಶಕವಾಗಿದೆಯೋ | ಯಃ—ಯಾವುದು | ಸೃಭಿಃ—ಶತ್ರುಜನರಿಂದ | ಸ್ವಃ—ಆವನ ಧನವನ್ನು | ಅದದಿಃ—
ಅಸಹಿಸುವುದೋ | ಯಃ—ಯಾವ ಹರ್ಷವು | ಪೃತನಾಸು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ದುಷ್ಟರಃ—ಅಪ್ರತಿ
ಹತವಾದ ಶಕ್ತಿದಾಯಕವಾಗಿರುವುದೋ (ಆ ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆತರಲಿ)

| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನಿನ್ನ ಸಂತ್ಯಸ್ತಿಯು ಪೂಜ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶತ್ರುನಾಶಕವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದೋ, ಯಾವುದು ಶತ್ರುಜನರಿಂದ ಅವರ ಧನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವುದೋ, ಯಾವ ಹರ್ಷವು ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಶಕ್ತಿದಾಯಕವಾಗಿರುವುದೋ, ಆ ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆತರಲಿ.

English Translation.

That exhilaration of yours, Indra, which is pre-eminet, which utterly destroys your enemies, which wins wealth from men, and is invincible in battles ;

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ಯೋ ದುಷ್ಟರೋ ವಿಶ್ವವಾರ ಶ್ರವಾಯೋ ವಾಜೇಷ್ವಸ್ತಿ ತರುತಾ |

ಸ ನಃ ಶವಿಷ್ಯ ಸವನಾ ವಸೋ ಗಹಿ ಗಮೇಮು ಗೋಮತಿ ವ್ರಜೇ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ದುಷ್ಟರಃ | ವಿಶ್ವವಾರ | ಶ್ರವಾಯೋಃ | ವಾಜೇಷು | ಅಸ್ತಿ | ತರುತಾ |

ಸಃ | ನಃ | ಶವಿಷ್ಯ | ಸವನಾ | ಆ | ವಸೋ ಇತಿ | ಗಹಿ | ಗಮೇಮು | ಗೋಮತಿ | ವ್ರಜೇ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಿಶ್ವವಾರ ವಿಶ್ವೈರ್ವರಣೀಯೇಂದ್ರ ವಾಜೇಷು ಯುದ್ಧೇಷು ಯಸ್ತವ ದುಷ್ಟರೋ ದುಃಖೇನ ತರೀತುಂ ಶಕ್ಯಸ್ತರುತಾ ಶತ್ರುಣಾಂ ತಾರಕೋಽಸ್ತಿ ಭವತಿ ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಕ ಹೇ ಶವಿಷ್ಯಾತಿಶಯೇನ ಬಲವನ್ನಿಂದ್ರ ಸ ತ್ವಂ ನಃ ಸವನಾಸ್ಮಾಕಂ ಸವನಾನ್ಯಾ ಗಹಿ | ಆಗಚ್ಛಿ | :ವಯಂ ಚ ಗೋಮತಿ ವ್ರಜೇ ಗೋಮಂತಂ ವ್ರಜಂ ಗಮೇಮು | ಗಚ್ಛೇಮು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಿಶ್ವವಾರ—ಸಕಲರ ಆದರಣೆಗೂ ಪಾತ್ರನಾದವನೂ | ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನೂ | ಶವಿಷ್ಯ—ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಾಜೇಷು—ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ | ದುಷ್ಟರಃ—ಅಪ್ರತಿಹತನಾದುದೂ | ಶ್ರವಾಯೋಃ—ಕೀರ್ತಿಯುತನಾದುದೂ ಆದ | ಯಃ—ಯಾವ | ತರುತಾ—ರಕ್ಷಣೆಯು | ಅಸ್ತಿ—ಇರುವುದೋ | ಸಃ—ಅದನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಸವನಾ—ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ | ಆ ಗಹಿ—ದಯಮಾಡು | (ವಯಂ—ನಾವು) | ಗೋಮತಿ—ಗೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ | ವ್ರಜೇ—ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು | ಗಮೇಮು—ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಕಲರ ಅದರಣೆಗೂ ಪಾತ್ರನಾದವನೂ, ವಸತಿದಾಯಕನೂ, ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಆದ ಎಷ್ಟೆ ಇಂದ್ರನೇ, ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಹತನಾದುದೂ, ಕೀರ್ತಿಯುತನಾದುದೂ ಆದ ಯಾವ ರಕ್ಷಣೆಯಿರುವುದೋ ಅದನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನೀನು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ದಯಮಾಡು. ನಾವು ಗೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Which is invincible in contests,—O you desired by all,—well worthy of praise and the deliverer (from enemies); come to our oblations, most mighty one, giver of dwellings; may we obtain a stall full of cows.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಗ॒ವ್ಯೋ ಸು॑ ಲೋ॒ ಯಥಾ॑ ಪು॒ರಾಶ್ವ॒ಯೋತ॑ ರ॒ಥಯಾ॑ ।

ವ॒ರಿವ॒ಸ್ಯ ಮ॑ಹಾ॒ಮಹ॑ ॥ ೧೦ ॥

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಗ॒ವ್ಯೋ ಇತಿ॑ । ಸು॑ । ನಃ॑ । ಯಥಾ॑ । ಪು॒ರಾ । ಅ॒ಶ್ವಯಾ॑ । ಉ॒ತ । ರ॒ಥಯಾ॑ ।
ವ॒ರಿವ॒ಸ್ಯ । ಮ॑ಹಾ॒ಮಹ॑ ॥ ೧೦ ॥

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಹಾಮಹ ಮಹಾಧನೇಂದ್ರ ಗವ್ಯಾ ॥ ಗವ್ಯಾ ಉ ಇತಿ ನಿಸಾತಾನಿಸಾಕೇಚ್ಛಯ-
ಸುಮುದಾಯಸ್ಯಾದಿವದ್ಭಾವೇನ ನಿಸಾತವದ್ಭಾವಾತ್ಪ್ರಕೃತಿಭಾವಃ ॥ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಗವಾಮಿಚ್ಛಾಮಾಸ್ಮಾಕಂ
ಗಾ ದಾತುಂ ಯಥಾ ಪುರಾ ಪೂರ್ವಂ ಯಥಾಸ್ಮಾಕಂ ಗವಾದಿದಾನಾಯ ವರಿವಸ್ಯಸಿ ತದ್ವದ್ಭಾವಾಪಿ ಸು
ಸುಷ್ಮ ವರಿವಸ್ಯ । ಪರಿಚರ । ಅಗಚ್ಛೇತ್ಯರ್ಥಃ । ನ ಕೇವಲಂ ಗವೇಚ್ಛಯಾ ಕಿಂತ್ಯಶ್ವಯಾಶ್ವಪ್ರದಾನೇ-
ಚ್ಛಯಾ । ಉತಾಪಿ ಚ ರಥಯಾ ರಥೇಚ್ಛಯಾ ಚ ವರಿವಸ್ಯೇತಿ ॥

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಹಾಮಹ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ । ಗವ್ಯಾ—ನಮಗೆ ಗೋದಾನುಮಾನವ
ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ । ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ । ಪುರಾ—ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ ಬಂದೆಯೋ ಹಾಗೆ । ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ।
ಸು—ಅತಿಶಯವಾಗಿ । ವರಿವಸ್ಯ—ದಯಮಾಡು । ಅಶ್ವಯಾ ಅಶ್ವಪ್ರದಾನೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೂ । ರಥಯಾ—
ರಥಪ್ರದಾನೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೂ ದಯಮಾಡು.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗೆ ಗೋದಾನಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಯಾವ ರೀತಿ ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ ಬಂದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಈಗಲೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ದಯಮಾಡು. ಅಶ್ವಪ್ರದಾನೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೂ ರಥಪ್ರದಾನೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೂ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

Lord of wealth, visit us as of old, to give us cows, horses and chariots.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ನಹಿ ತೇ ಶೂರ ರಾಧಸೋಽಂತಂ ವಿಂದಾಮಿ ಸತ್ರಾ |

ದಶಸ್ಯಾ ನೋ ಮಘಾವನ್ನಾ ಚಿದದ್ರಿವೋ ಧಿಯೋ ವಾಜೇಭಿರಾವಿಥ ||

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ನಹಿ | ತೇ | ಶೂರ | ರಾಧಸಃ | ಅಂತಂ | ವಿಂದಾಮಿ | ಸತ್ರಾ |

ದಶಸ್ಯ | ನಃ | ಮಘಾವನ್ | ನು | ಚಿತ್ | ಅದ್ರಿವಃ | ಧಿಯಃ | ವಾಜೇಭಿಃ | ಅವಿಥ || ೧೧ ||

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಶೂರ ವಿಕ್ರಾಂತೇಂದ್ರ ತೇ ತವ ರಾಧಸೋ ಧನಸ್ಯಾಂತಮಿಯತ್ತಾಂ ಸತ್ರಾ ಸತ್ಯಂ ನಹಿ ವಿಂದಾಮಿ | ನ ಲಭೇ | ಯಸ್ಮಾದೇವಂ ತಸ್ಮಾತ್ ಹೇ ಮಘಾವನ್ ಧನವನ್ ಹೇ ಅದ್ರಿವೋ ವಜ್ರವನ್ನಿಂದ್ರ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ನೂ ಚಿತ್ ಪ್ತಿಪ್ರಮೇವ ದಶಸ್ಯ | ದೇಹಿ ತದ್ಧನಂ | ಕಿಂಚಿ ವಾಜೇಭಿರ್ವಾಜೈರನ್ನೈರ್ಥಿಯೋಽಸ್ಮದೀಯಾನಿ ಕರ್ಮಾಣ್ಯಾವಿಥ | ರಕ್ಷ ||

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ರಾಧಸಃ—ಧನಸಂಪತ್ತಿನ | ಅಂತಂ—ಕೊನೆಯನ್ನು | ಸತ್ರಾ—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ | ನಹಿ ವಿಂದಾಮಿ—ನಾನು ಅರಿಯೆನು | ಮಘಾವನ್—ಧನವಂತನೂ | ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನಃ—ನಮಗೆ | ನೂ ಚಿತ್—ಪ್ತಿಪ್ರವಾಗಿ | ದಶಸ್ಯ—ಅ ಧನವನ್ನು ಕೊಡು | ವಾಜೇಭಿಃ—ಅನ್ನಗಳೊಡನೆ | ಧಿಯಃ—ನಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಅವಿಥ—ರಕ್ಷಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಧನಸಂಪತ್ತಿನ ಅವಧಿಯೇನೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಖಂಡಿತ ಅರಿಯೆನು. ಧನವಂತನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗೆ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಆ ಧನವನ್ನು ಕೊಡು. ಅನ್ನಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

English Translation.

Verily, hero, I find no limit to your wealth ; O Maghavan, the thunderer, bestow (your gifts) quickly upon us, and bless our offerings with (abundant) food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯ ಋಷ್ವಃ ಶ್ರಾವಯತ್ಸಖಾ ವಿಶ್ವೇತ್ಸ ವೇದ ಜನಿಮಾ ಪುರುಷ್ವತಃ |

ತಂ ವಿಶ್ವೇ ಮಾನುಷಾ ಯುಗೇಂದ್ರಂ ಹವಂತೇ ತವಿಷಂ ಯತಸ್ತುಚಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಋಷ್ವಃ | ಶ್ರಾವಯತ್ಸಖಾ | ವಿಶ್ವಾ | ಇತ್ | ಸಃ | ವೇದ | ಜನಿಮಾ | ಪುರುಷ್ವತಃ |

ತಂ | ವಿಶ್ವೇ | ಮಾನುಷಾ | ಯುಗಾ | ಇಂದ್ರಂ | ಹವಂತೇ | ತವಿಷಂ | ಯತಸ್ತುಚಃ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೇ ಇಂದ್ರ ಋಷೋ ದರ್ಶನೀಯಃ ಶ್ರಾವಯತ್ಸಖಾ | ಶ್ರಾವಯಂತಃ ಸಖಾಯಾ ಋತ್ವಿಜೋ ಯಸ್ಯ ಸ ತಾದೃಶಃ ಶ್ರಾವಯತ್ಸಖಾ | ಪುರುಷ್ವತೋ ಬಹುಭಿರ್ಯಜಮಾನೈಃ ಸ್ತತೋ ಯೇ ಇಂದ್ರಃ ಸ ವಿಶ್ವೇತ್ ಸರ್ವಾಣ್ಯಪಿ ಜನಿಮಾ ಜನ್ಮಾನಿ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ವೇದ | ಜಾನಾತಿ | ತಂ ತವಿಷಂ ಬಲವಂತಮಿಂದ್ರಂ ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇಷ್ಯಧ್ವರ್ಯಾರ್ವದಯೋ ಯತಸ್ತುಚಃ ಸ್ವೀಕೃತಹವಿಷ್ಠಾಃ ಸಂತೋ ಮಾನುಷಾ ಮಾನುಷ್ಯಸಂಬಂಧಿನೋ ಯುಗಾ ಯುಗಾನಿ ಕಾಲಾನ್ ಸರ್ವೇಷು ಕಾಲೇಷು ಹವಂತೇ | ಅಹ್ವಯಂತಿ | ಸ್ತುವಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಸದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಋಷ್ವಃ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ | ಶ್ರಾವಯತ್ಸಖಾ—ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿಯೂ | ಪುರುಷ್ವತಃ—ಅನೇಕರಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿಯೂ ಇರುವನೋ | ಸಃ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ವಿಶ್ವೇತ್—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಜನಿಮಾ—ಜನ್ಮಗಳನ್ನಾ | ವೇದ—ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ | ತವಿಷಂ—ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ | ತಂ ಇಂದ್ರಂ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಯತಸ್ತುಚಃ—

ಸೃಕ್ಪಾತ್ರೈಯನ್ನು ಯಾಗಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಡಿದಿರುವ | ವಿಶ್ವೇ ಮಾನುಷಾಃ—ಸಕಲ ಮಾನವರೂ | ಯೌಗಾ—
ಸರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಹವಂತೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಆಕರ್ಷಕವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿಯೂ, ಅನೇಕರಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿಯೂ ಇರುವನೋ, ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ಸಮಸ್ತವಾದ ಜನಗಳನ್ನೂ ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸೃಕ್ಪಾತ್ರೈಯನ್ನು ಯಾಗಕ್ಕಾಗಿ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಿರುವ ಸಕಲ ಮಾನವರೂ ಸರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

The graceful Indra, whose friends extol him, knows, praised of many, all births ; him, the mighty, all men invoke at all times, seizing the ladles (for the oblation).

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ನೋ ನಾಜೇಷ್ಟವಿತಾ ಪುರೂವಸುಃ ಪುರಃಸ್ಥಾತಾ |

ಮಘವಾ ವೃತ್ರಹಾ ಭುವತ್ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ನಃ | ನಾಜೇಷು | ಅವಿತಾ | ಪುರುವಸುಃ | ಪುರಃಸ್ಥಾತಾ |

ಮಘವಾ | ವೃತ್ರಹಾ | ಭುವತ್ || ೧೩ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏಷಾ ದ್ವಿಸದಾ ಜಗತೀ | ಸ ಪುರೂವಸುರ್ಬಹುಧನೋ ಮಘವಾ ಧನವಾನ್ ವೃತ್ರಹಾ
ಶತ್ರುಣಾಂ ಹಂತೇಂದ್ರೋ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ನಾಜೇಷು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ಟವಿತಾ ರಕ್ಷಿತಾ ಪುರಃಸ್ಥಾತಾ
ತದರ್ಥಂ ಪುರತೋ ವರ್ತಮಾನೋ ಭುವತ್ | ಭವತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪುರೂವಸುಃ—ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನು | ಮಘವಾ—ಧನವಂತನು | ವೃತ್ರಹಾ—
ಶತ್ರುನಾಶಕನು ಆದ | ಸಃ—ಇಂದ್ರನು | ನಾಜೇಷು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಅವಿತಾ—
ರಕ್ಷಕನಾಗಿ | ಪುರಃ ಸ್ಥಾತಾ—ನಮ್ಮ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವವನಾಗಿ | ಭುವತ್—ಆಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ, ಧನವಂತನೂ, ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಕನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರಲಿ.

English Translation.

May Maghavan, the wealthy, the slayer Vritra, stand before us as our defender in battles.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ಅಭಿ ವೋ ವೀರಮಂಧಸೋ ಮದೇಷು ಗಾಯ ಗಿರಾ ಮಹಾ ವಿಚೇತಸಂ |
ಇಂದ್ರಂ ನಾಮ ಶ್ರುತ್ಯಂ ಶಾಕಿನಂ ವಚೋ ಯಥಾ || ೧೪ ||

|| ಪದವಾಕ್ಯ ||

ಅಭಿ | ವಃ | ವೀರಂ | ಅಂಧಸಃ | ಮದೇಷು | ಗಾಯ | ಗಿರಾ | ಮಹಾ | ವಿಚೇತಸಂ |
ಇಂದ್ರಂ | ನಾಮ | ಶ್ರುತ್ಯಂ | ಶಾಕಿನಂ | ವಚಃ | ಯಥಾ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಉದ್ಗಾತ್ರಾದಯಃ ವಃ | ಯೋಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಥವಾ ಹೇ ಯಜಮಾನಾಃ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಹಿತಾಯಾಂಧಸಃ ಸೋಮಸ್ಯ ಮದೇಷುತ್ವಾದ್ಯಮಾನೇಷು ಸತ್ಸು ವೀರಂ ಶತ್ರುಜಾನ್ವಿರಾಡಯಿತಾರಂ ನಾಮ ಶತ್ರುಜಾಂ ನಾಮಕಂ ವಿಚೇತಸಂ ವಿಶಿಷ್ಟಪ್ರಜ್ಞಂ ಶ್ರುತ್ಯಂ ಸರ್ವತ್ರ ಶ್ರೋತವ್ಯಂ ಶಾಕಿನಂ ಶಕ್ತಂ ಈದೃಶಮಿಂದ್ರಂ ಮಹಾ ಮಹತ್ಯಾ ಗಿರಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ವಚೋ ವಾಗ್ಯುಷ್ಮದೀಯಾ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಪ್ರವರ್ತತೇಗಾಯತ್ರಾ ತಿಷ್ಠಾಭಾ ವಾ ತಥಾ ಗಾಯ | ಗಾಯತ | ಸ್ತುತಿಂ ಕೇರುತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಉದ್ಗಾತ್ರಗಳೇ) ಅಂಧಸಃ—ಸೋಮಪಾನದ | ಮದೇಷು—ಹರ್ಷದಲ್ಲಿರುವಾಗ | ವೀರಂ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ | ನಾಮ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವವನೂ | ವಿಚೇತಸಂ—ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನೂ | ಶ್ರುತ್ಯಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ | ಶಾಕಿನಂ—ಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರಂ ಅಭಿ—ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಮಹಾ—ಮಹತ್ತಾದುದೂ | ಗಿರಾ—ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದುದೂ ಆದ | ವಚಃ—ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಬಹುದೋ ಹಾಗೆ | ಗಾಯ—ಗಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಂಸಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಉದ್ಗಾತ್ರಗಳೇ, ಸೋಮಪಾನದ ಹರ್ಷದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವವನೂ, ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ, ಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಮಹತ್ತಾದುದೂ,

ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದುದೂ ಆದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಯಾವ ರೀತಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಬಹುದೋ ಹಾಗೆ ಗಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿರಿ.

English Translation.

At the time of the exhilaration of the Soma, sing according to your hymns, with a loud voice, your wise hero Indra, the humbler of enemies, the strong, the ever worthy to be praised.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದದೀ ರೇಕ್ಷಸ್ತನ್ನೇ ದದಿರ್ವಸು ದದಿರ್ವಾಜೇಷು ಪುರುಹೂತ ವಾಜಿನಂ |
ನೂನಮಥ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದದಿಃ | ರೇಕ್ಷಃ | ತನ್ನೇ | ದದಿಃ | ವಸು | ದದಿಃ | ವಾಜೇಷು | ಪುರುಹೂತ | ವಾಜಿನಂ |
ನೂನಂ | ಅಥ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪುರುಹೂತ ಬಹುಭಿರಾಹೂತೇಂದ್ರ ತ್ವಂ ತನ್ನೇ ಮಹ್ಯಂ ಶರೀರಾಯ ರೇಕ್ಷೋ ಧನಂ ದದಿರ್ವಾತಾ ಭವ | ಕದೇತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ನೂನಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಮದ್ಯೇದಾನೀಮೇವ | ಏವಂ ಪ್ರತಿವಾಕ್ಯಂ ಯೋಜ್ಯಂ | ತಥಾ ವಸು ಧನಂ ಪುತ್ರಾದಿಭ್ಯೋ ದದಿರ್ವಾತಾ ಭವ | ತಥಾ ವಾಜೇಷು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ವಾಜಿನಮನ್ನವಂತಂ ರಯಿಂ ದದಿರ್ವಾತಾ ಭವೇತಿ || ಅತ್ರ ಸರ್ವೇಷ್ಟಸಿ ವಾಕ್ಯೇಷು ದದಿರಿತ್ಯಸ್ಯ ಲಿಡ್ಭಾದಾನ್ ಲೋಕಾವ್ಯಯೇತಿ ಷಷ್ಠೀಪ್ರತಿಷೇಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪುರುಹೂತ—ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತನ್ನೇ—ನನ್ನ ಶರೀರಪೋಷಣೆಗಾಗಿ | ರೇಕ್ಷಃ—ಧನವನ್ನು | ದದಿಃ—ದಾನಮಾಡು | ನೂನಂ—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ | ವಸು—ಧನವನ್ನು | ದದಿಃ—ನಮ್ಮ ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ ಕೊಡು | ಅಥ—ಅನಂತರ | ವಾಜೇಷು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ವಾಜಿನಂ—ಅನ್ನಯುತವಾದ ಧನವನ್ನು | ದದಿಃ—ದಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನನ್ನ ಶರೀರಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ಧನವನ್ನು ದಾನಮಾಡು. ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಧನವನ್ನು ನಮ್ಮ ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ ಕೊಡು. ಬಳಿಕ ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ನಯುತವಾದ ಧನವನ್ನು ದಾನಮಾಡು.

English Translation.

(Indra), invoked by many, speedily give me wealth; give riches, give abundance of food in battle.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವೇಷಾಮಿರಜ್ಯಂತಂ ವಸೂನಾಂ ಸಾಸಹ್ವಾಂಸಂ ಚಿದಸ್ಯ ವರ್ಪಸಃ |

ಕೃಪಯತೋ ನೂನಮತ್ಯಥ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವೇಷಾಂ | ಇರಜ್ಯಂತಂ | ವಸೂನಾಂ | ಸಸಹ್ವಾಂಸಂ | ಚಿತ್ | ಅಸ್ಯ | ವರ್ಪಸಃ |

ಕೃಪಯತಃ ! ನೂನಂ | ಅತಿ | ಅಥ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾಂ ವಿಶ್ವೇಷಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ವಸೂನಾಂ ಧನಾನಾಮಿರಜ್ಯಂತಮೀಶಾನಮಸ್ಯ ವರ್ಪಸೋ ವಾರಕಸ್ಯ ಕೃಪಯತೋ ಯುದ್ಧಂ ಕಲ್ಪಯತಃ ಶತ್ರೋಃ ಸಾಸಹ್ವಾಂಸಮಭಿಭವಿತಾರಂ ಸ್ತುವಂತ ಇತ್ಯೀಶಃ | ಸ ತ್ವಂ ನೂನಂ ಪ್ರಪ್ರಮದ್ಯಾಪೀದಾನೀಮಪಿ ಧನಂ ಪ್ರಯಚ್ಛೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ವಿಶ್ವೇಷಾಂ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ವಸೂನಾಂ—ಧನಗಳಿಗೂ | ಇರಜ್ಯಂತಂ—ಪ್ರಭುವಾದವನೂ | ವರ್ಪಸಃ—ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಮತ್ತು | ಕೃಪಯತಃ—ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ | ಅಸ್ಯ—ಈ ಶತ್ರುವಿನ | ಸಾಸಹ್ವಾಂಸಂ—ಅಪಜಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ | ನೂನಂ—ಪ್ರಪ್ರವಾಗಿ | ಅತ್ಯಥ—ಧನವನ್ನು ಕೊಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಮಸ್ತವಾದ ಧನಗಳಿಗೂ ಪ್ರಭುವಾದವನೂ, ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಈ ಶತ್ರುವಿಗೆ ಅಪಜಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಮಗೆ ಪ್ರಪ್ರವಾಗಿ ಧನವನ್ನು ಕೊಡು.

English Translation.

(We praise you), the lord of all riches, the subduer of this obstructor waging (attacks),—speedily give us abundant (wealth).

|| ಸಂಹಿತಾನಾಂ ||

ಮಹಃ ಸು ವೋ ಅರಮಿಷೇ ಸ್ತನಾಮಹೇ ವೀಳ್ವಾಷೇ ಅರಂಗಮಾಯ

ಜಗ್ಮಯೇ |

ಯಜ್ಞೇಭಿರ್ಗೀರ್ಭಿರ್ವಿಶ್ವಮನುಷಾಂ ಮರುತಾಮಿಯಕ್ಷಸಿ ಗಾಯೇ ತ್ವಾ

ನಮಸಾ ಗಿರಾ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಹಃ | ಸು | ವಃ | ಅರಂ | ಇಷೇ | ಸ್ತನಾಮಹೇ | ವೀಳ್ವಾಷೇ | ಅರಂಗಮಾಯ | ಜಗ್ಮಯೇ |

ಯಜ್ಞೇಭಿಃ | ಗೀರ್ಭಿಃ | ವಿಶ್ವಮನುಷಾಂ | ಮರುತಾಂ | ಇಯೇಕ್ಷಸಿ | ಗಾಯೇ | ತ್ವಾ | ನಮಸಾ |

ಗಿರಾ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಮಹೋ ಮಹತೋ ವಃ | ತನೇತ್ಯರ್ಥಃ || ವ್ಯತ್ಯಯೇನ ಬಹುವಚನಂ ||
ಅರಂ ಗಮನಮಸ್ಮದ್ವಿಷಯಮಿಚ್ಛಾಮಿ || ಅರ್ತೇರರಮಿತಿ ರೂಪಂ || ತದರ್ಥಂ ವೀಳ್ವಾಷೇ ಸೇಕ್ರೇ-
ರಂಗಮಾಯ ಸಂಪೂರ್ಣಗಮನಾಯ ಜಗ್ಮಯೇ ಗಮನಶೀಲಾಯ ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರತಿ ಏವಂಭೂತಾಯ
ದೇವಾಯ ಸ್ತನಾಮಹೇ | ತ್ವಾಂ ಸ್ತುಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೇನ ಸಾಧನೇನೇತಿ ತದುಚ್ಯತೇ | ಯಜ್ಞೇಭಿ-
ರ್ಯಜನಸಾಧನೈರ್ವಿಭಿರ್ಯಜ್ಞೈರೇವ ವಾ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿಃ | ಹೇ ದೇವ ವಿಶ್ವಮನುಷಾಂ
ವಿಸ್ತೇಷಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಯಷ್ಟಾಣಾಮಿಯೇಕ್ಷಸಿ | ಏತ್ಯೇರಿಜ್ಯಸೇ | ಮರುತಾಂ ಸಂಬಂಧೀತ್ವಂ | ಕಿಂಚಿ-
ತ್ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ನಮಸಾ ನಮಸ್ಕಾರೇಣ ಗಿರಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಚ ಗಾಯೇ | ಸ್ತುನೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಏತ್ಯೇ ಇಂದ್ರನೇ) ಮಹಃ—ಮಹಾತ್ಮನಾದ | ವಃ—ನಿನ್ನ | ಅರಂ—ಆಗಮನವನ್ನು | ಸು-
ಇಷೇ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ | ವೀಳ್ವಾಷೇ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ಅರಂಗ-
ಮಾಯ—ಉತ್ತಮವಾದ ಆಗಮನಕ್ಕೂ | ಜಗ್ಮಯೇ—ಯಜ್ಞಗಮನಕ್ಕೂ ಸಹ | ಯಜ್ಞೇಭಿಃ—ಯಜ್ಞ-
ಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ | ಗೀರ್ಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ | ಸ್ತನಾಮಹೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | (ಏತ್ಯೇ ಇಂದ್ರನೇ)
ಮರುತಾಂ—ಮರುತ್ಸಖನಾದ ನೀನು | ವಿಶ್ವಮನುಷಾಂ—ಸಕಲ ಮಾನವರಿಗೂ | ಇಯೇಕ್ಷಸಿ—ಪೂಜ್ಯ-
ನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ನಮಸಾ—ನಮಸ್ಕಾರದಿಂದಲೂ | ಗಿರಾ—ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಿನಿಂದಲೂ | ಗಾಯೇ—
ಗಾನದಿಂದಲೂ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಹಾತ್ಮನಾದ ನಿನ್ನ ಆಗಮನವನ್ನು ನಾನು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಪ್ರದಾನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದೈವೀಶಿ ಆವನ ಉತ್ತಮವಾದ ಆಗಮನಕ್ಕೂ, ಯಜ್ಞಗಮನಕ್ಕೂ ಸಹ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ, ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇವೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮರುತ್ಸುಖನಾದ ನೀನು ಸಕಲ ಮಾನವರಿಗೂ ಪೂಜ್ಯನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ನಮಸ್ಕಾರದಿಂದಲೂ, ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯದಿಂದಲೂ, ಗಾನರೂಪದಿಂದಲೂ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I desire the coming of you, the mighty one; we give praise with oblations and hymns to the showerer who hastens readily (to the sacrifice); associated with the Maruts, you are worshipped of all men; I glorify you with adoration and praise.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ಯೇ ಸಾತಯಂತೇ ಅಜ್ಞಭಿರ್ಗಿರಿಣಾಂ ಸ್ತುಭಿರೇಷಾಂ |

ಯಜ್ಞಂ ಮಹಿಷ್ವನೇನಾಂ ಸುಮ್ಮಂ ತುನಿಷ್ವನೇನಾಂ ಪ್ರಾಧ್ವರೇ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯೇ | ಸಾತಯಂತೇ | ಅಜ್ಞಭಿಃ | ಗಿರಿಣಾಂ | ಸುಭಿಃ | ಏಷಾಂ |

ಯಜ್ಞಂ | ಮಹಿಷ್ವನೇನಾಂ | ಸುಮ್ಮಂ | ತುನಿಷ್ವನೇನಾಂ | ಪ್ರ | ಅಧ್ವರೇ | ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೇ ಮರುತೋ ಗಿರಿಣಾಂ ಮೇಘಾನಾಂ ಸ್ತುಭಿಃ ಪ್ರಸ್ತವದ್ಭಿರಜ್ಞಭಿರ್ಬಲಕರೈರುದಕೈಃ ಸಹ ಸಾತಯಂತೇ ಪತಂತಿ ಗಚ್ಛಂತಿ ಏಷಾಂ ಮರುತಾಂ ಮಹಿಷ್ವನೇನಾಂ ಪ್ರಭೂತಧ್ವನೇನಾಂ ಯಜ್ಞಂ ಕುರ್ಮ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಕೃತ್ವಾ ಚ ತುನಿಷ್ವನೇನಾಂ ಬಹುಧ್ವನೇನಾಂ ಸುಮ್ಮಂ ಸುಖಂ ತೈಃ ಕೃತಮಧ್ವರೇ ಯಜ್ಞೇ ಪ್ರ ಸ್ರಾಪ್ನುಯಾಮ | ಅಥನಾ | ಚತುರ್ಥ್ಯರ್ಥೇ ಷಷ್ಠೀ | ಪ್ರಭೂತಸ್ತನೇಭ್ಯಃ ಸುಮ್ಮಮುಕ್ತ-ಲಕ್ಷಣಂ ಹವಿಃ ಪ್ರ ಸ್ರಾಪ್ನುಯಾಮಾಧ್ವರೇ ಯಜ್ಞೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯೇ—ಯಾವ ಮರುತ್ತುಗಳು | ಗಿರಿಣಾಂ—ಮೇಘಗಳ | ಸ್ತುಭಿಃ—ಉನ್ನತಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವವೂ | ಅಜ್ಞಭಿಃ—ಶಕ್ತಿ ಕರನಾದವೂ ಅದ ಉದಕಗಳೊಡನೆ | ಸಾತಯಂತೇ—ಸಂಚರಿಸುವರೋ | ಏಷಾಂ—

ಅಂತಹ | ಮಹಿಷ್ಯಣೀನಾಂ—ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧ್ವನಿಗಳುಳ್ಳ ಮರುತ್ತುಗಳನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ | ಯಜ್ಞಂ—ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತೇವೆ | ತುವಿಷ್ಯಣೀನಾಂ—ಅಧಿಕವಾದ ಧ್ವನಿಗಳುಳ್ಳ ಆ ಮರುತ್ತುಗಳಿಂದ ದತ್ತವಾದ | ಸುಖಂ—ಸುಖವನ್ನು | ಅಧ್ವರೇ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಪ್ರ—ನಾನು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಮರುತ್ತುಗಳು ಮೇಘಗಳ ಉನ್ನತಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವವೂ, ಶಕ್ತಿಕರವಾದವೂ ಆದ ಉದಕಗಳೊಡನೆ ಸಂಚರಿಸುವರೋ ಅಂತಹ ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧ್ವನಿಗಳುಳ್ಳ ಮರುತ್ತುಗಳನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅಧಿಕವಾದ ಧ್ವನಿಗಳುಳ್ಳ ಆ ಮರುತ್ತುಗಳಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಸುಖವನ್ನು ನಾನು ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

(We present) the oblation to those loud-sounding (Maruts) who rush along with the streaming trains of the clouds; may we obtain in the sacrifice the happiness which those deep-roarers bestow.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರಭಂ॑ಗಂ ದು॒ರ್ಮ॒ತೀನಾ॑ಮಿ॒ಂದ್ರ ಶ॒ವಿಷ್ಣಾ॑ ಭ॒ರ |

ರಯಿ॑ಮ॒ಸ್ಮಭ್ಯಂ॑ ಯು॒ಜ್ಯಂ ಚೋ॑ದಯ॒ನ್ಮತೇ॑ ಜ್ಯೇ॒ಷ್ಠಂ ಚೋ॑ದಯ॒ನ್ಮತೇ॑ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ॒ಭಂ॑ಗಂ | ದು॒ರ್ಮ॒ತೀನಾಂ॑ | ಇಂದ್ರ॑ | ಶ॒ವಿಷ್ಣು॑ | ಆ | ಭ॒ರ |

ರ॒ಯಿಂ | ಅ॒ಸ್ಮಭ್ಯಂ॑ | ಯು॒ಜ್ಯಂ | ಚೋ॑ದಯ॒ತ್ಮತೇ॑ | ಜ್ಯೇ॒ಷ್ಠಂ | ಚೋ॑ದಯ॒ತ್ಮತೇ॑ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದುರ್ಮತೀನಾಂ ದುಷ್ಟಮನಸ್ಕಾನಾಂ ವೃತ್ತಾದೀನಾಂ ಪ್ರಭಂಗಂ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಭಂಜಕಂ ತ್ವಾಂ ಯಾಚಾಮಹ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ಶವಿಷ್ಣಾತಿಶಯೇನ ಬಲವನ್ ಸ್ತುತಸ್ತುಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ರಯಿಂ ಧನಂ ಯುಜ್ಯಂ ಯೋಗ್ಯಮಸ್ಮಾಕಮುಚಿತಂ ಧನಮಾ ಭರ | ಆಹರ | ಹೇ ಚೋದಯನ್ಮತೇ | ಚೋದಯಂತೀ ಧನಂ ಪ್ರೇರಯಂತೀ ಮರ್ತಿಯಸ್ಯ ಸ ತಥೋಕ್ತಃ | ಹೇ ತಾದೃಶ ದೇವ | ಕಿಂಚಿ ಹೇ ಚೋದಯನ್ಮತ ಉಕ್ತಾರ್ಥ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಧನಮಾ ಭರ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದುರ್ಮತೀನಾಂ—ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಶತ್ರುಗಳ | ಪ್ರಭಂಗಂ—ನಾಶಕನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ | ಶವಿಷ್ಣು—ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ—

ನಮಗೆ | ಯುಜ್ಯಂ—ಉಚಿತವಾದ | ರಯಿಂ—ಧನವನ್ನು | ಆ ಭರ—ತಂದೊದಗಿಸು | ಚೋದಯೆನ್ನತೇ—
ಧನವನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುವ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸು |
ಚೋದಯೆನ್ನತೇ—ನಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡುವ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ (ನಮಗೆ ಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸು).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಶತ್ರುಗಳ ನಾಶಕನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ
ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಧನವನ್ನು ತಂದೊದಗಿಸು. ಧನವನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಿ ನಮಗೆ
ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡುವ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸು.

English Translation.

(We worship) the crusher of the malevolent; most powerful Indra,
bring to us suitable wealth, O inspirer,—(bring) most excellent (wealth),
O inspirer.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸನಿತಃ ಸುಸನಿತರುಗ್ರ ಚಿತ್ರ ಚೇತಿಷ್ಠ ಸೂನೃತ |

ಪ್ರಾಸಹಾ ಸಮ್ರಾಟ್ ಸಹುರಿಂ ಸಹಂತಂ ಭುಜ್ಯಂ ನಾಜೇಷು ಪೂರ್ವ್ಯಂ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸನಿತರಿತಿ | ಸುಸನಿತಃ | ಉಗ್ರ | ಚಿತ್ರ | ಚೇತಿಷ್ಠ | ಸೂನೃತ |

ಪ್ರಾಸಹಾ | ಸಮ್ರಾಟ್ | ಸಹುರಿಂ | ಸಹಂತಂ | ಭುಜ್ಯಂ | ನಾಜೇಷು | ಪೂರ್ವ್ಯಂ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸನಿತಃ ಸಂಭಕ್ತಾರ್ಥಾರ್ಥೋಗ್ರೋದ್ಗೊರ್ಣಬಲ ಚಿತ್ರ ಚಾಯನೀಯ ಚೇತಿಷ್ಠಾತ್ಯಂತಂ
ಚೇತಿಯತಃ ಸೂನೃತ ಸುಸತ್ಯ ಪ್ರಾಸಹಾ ಪ್ರಸಹ್ಯ ಹೇ ಸಮ್ರಾಟ್ ಸರ್ವಸ್ಯ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಸಮ್ರಾಜಮಾನ
ನಾ ತ್ವಂ ಸಹುರಿಂ ಸಹನಶೀಲಂ ಭುಜ್ಯಂ ಭೋಜಯಿತಾರಂ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಪ್ರವೃದ್ಧಂ | ಮುಖ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಈಷ್ಯತಂ ಧನಂ ನಾಜೇಷು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ವಾಭರೇತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಸನಿತಃ—ಧನದಾತೃವೂ | ಸುಸನಿತಃ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ದಾತೃವೂ | ಉಗ್ರ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ
ಬಲವುಳ್ಳವನೂ | ಚಿತ್ರ—ಆಕರ್ಷಕಸ್ವರೂಪನೂ | ಚೇತಿಷ್ಠ—ಚೈತನ್ಯದಾಯಕನೂ | ಸೂನೃತ—ಸತ್ಯ
ಪ್ರೇರಕನೂ | ಪ್ರಾಸಹಾ—ಶತ್ರುಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಡೆಯಬಲ್ಲವನೂ | ಸಮ್ರಾಟ್—ಸಾರ್ವಭೌಮನೂ ಆದ ಎಲೈ

ಇಂದ್ರನೇ | ಸಹುರಿಂ—ಸಹನಶೀಲನಾದುದೂ | ಸಹಂತಂ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಬಲ್ಲುದೂ | ಭುಜ್ಯಂ—
ಭೋಗಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದುದೂ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಅತಿ ಮುಖ್ಯನಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು | ನಾಜೇಷು—
ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಒದಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನದಾತೃವೂ, ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ದಾತೃವೂ, ಚೈತನ್ಯದಾಯಕನೂ, ಸತ್ಯಪ್ರೇರಕನೂ, ಶತ್ರುಶಕ್ತಿಯನ್ನು
ತಡೆಯಬಲ್ಲವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸಹನಶೀಲನಾದುದೂ, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಬಲ್ಲುದೂ, ಭೋಗಕ್ಕೆ
ಯೋಗ್ಯನಾದುದೂ, ಅತಿಮುಖ್ಯನಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಒದಗಿಸು.

English Translation.

O bountiful, most bountiful, mighty, wonderful, best giver of
knowledge and supremeley truthful, by your prowess, universal ruler, (bring to
us) in conflicts ample wealth, overpowering those who attack us and causing
enjoyment.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಸ ಏತು ಯ ಈವದಾ ಅದೇವಃ ಪೂರ್ತಮಾದದೇ |

ಯಥಾ ಚಿದ್ವಶೋ ಅಶ್ವಃ ಪೃಥುಶ್ರವಸಿ ಕಾನೀತೇ ಸ್ಯಾ ವ್ಯುಷ್ಯಾದದೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಸಃ | ಏತು | ಯಃ | ಈವತ್ | ಅ | ಅದೇವಃ | ಪೂರ್ತಂ | ಅದದೇ |

ಯಥಾ | ಚಿತ್ | ವಶಃ | ಅಶ್ವಃ | ಪೃಥುಶ್ರವಸಿ | ಕಾನೀತೇ | ಅಸ್ಯಾಃ | ವಿಽಉಷಿ | ಅದದೇ ||೨೧||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅತ್ರ ಶಾನಕಃ | ವಶಾಯಾಶ್ವಾಯ ಯಕ್ಪಾದಾತ್ಕಾನೀತಸ್ತು ಪೃಥುಶ್ರವಾಃ | ತದತ್ರ ಸ್ತಾಯತೇ
ದಾನಮಾ ಸ ಏತ್ವೇವಮಾದಿಭಿಃ | ಬೃ. ೬-೪೭ || ಏತು ಆಗಚ್ಛತು ಸ ಯೋದೇವೋ ದೇವಾದನ್ಯೋ
ಮನುಷ್ಯೋ ವಶ ಈವದ್ಗಮನವದ್ಗನಾದಿಲಕ್ಷಣಂ ಪೂರ್ತಂ ಪೂರ್ಣಮಾದದೇ ಅದತ್ತೇ | ಸ್ವೀಕೃತವಾ-
ನಿತ್ಯರ್ಥಃ | ದೇವಶ್ವೇನ್ನಾಯಯಾಪ್ಯಾಗಂತುಮರ್ಹತಿ | ಅತಃ ಪ್ರಕಾಶೇನೈವಾಗಚ್ಛತ್ವಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಕಥಮಸ್ಯ ಧನಾವಾಪ್ತಿಪ್ರಸಂಗ ಆಗಮನಪ್ರಸಂಗಶ್ಚೇತಿ ತದುವ್ಯಕ್ತೇ | ಯಥಾ ಚಿತ್ | ಚಿದಿತಿ ಪೂರಣಃ |
ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಯಸ್ಯಾದ್ವಾ ವಶ ಏತತ್ಸಂಜ್ಞಕೋದಶ್ವೋಽಶ್ವಪುತ್ರಃ ಪೃಥುಶ್ರವೇಶ್ಚೇತನ್ಯಾಮಕೇ
ರಾಜ್ಞಾ ಕಾನೀತೇ ಕನೀತಪುತ್ರೇ ಕನ್ಯಾಯಾಃ ಪುತ್ರೇಽಸ್ಯಾ ಉಷಸೋ ವ್ಯುಷಿ ವ್ಯುಷ್ಯಾವಾದದೇ ಅದತ್ತೇ
ತೇನ ಕಾರಣೇನ ತಸ್ಯಾದ್ವಾ ಕಾರಣಾದಾಯಾತ್ಪಿತಿ | ಏವಮಶ್ವೋ ಬಂಧುವರ್ಗೋ ವಾ ಬೃತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದೇವಃ—ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರದೆ ಕೇವಲ ಮಾನವನಾದರೂ | ಯಃ—ಯಾವ ವಶನು | ಈವತ್—
ಗವಾದಿರೂಪವಾದುದೂ | ಪೂರ್ತಂ—ಪೂರ್ಣವಾದುದೂ ಆದ ಈ ದಾನವನ್ನು | ಅದದೇ—ಸ್ವೀಕರಿಸುವನೋ |
ಸಃ—ಅದೇ ವಶನು | ಏತು—ಈ ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಬರಲಿ | ಅಸ್ಯಾಃ ವೈಷಿ—ಈ ಉಪಸ್ಥಿತನ
ಆವಿರ್ಭಾವಕಾಲದಲ್ಲೇ | ಕಾನೀತೇ—ಕನೀತಪುತ್ರನಾದ | ಪೃಥುಶ್ರವಸಿ—ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ಸೆಂಬ ರಾಜನಿಂದ |
ಅಶ್ವಃ—ಅಶ್ವಪುತ್ರನಾದ | ವಶಃ—ವಶನು | ಯಥಾ ಚಿತ್—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ | ಅದದೇ—ದಾನವನ್ನು
ಸ್ವೀಕರಿಸುವನೋ ಆ ರೀತಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರದೆ ಕೇವಲ ಮಾನವನಾದರೂ ಸಹ ಯಾವ ವಶನು ಗವಾದಿರೂಪವಾದುದೂ,
ಪೂರ್ಣವಾದುದೂ ಆದ ಈ ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಅರ್ಹನಾಗಿರುವನೋ ಅದೇ ವಶನು ಈ ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು
ಬರಲಿ. ಈ ಉಪಸ್ಥಿತನ ಆವಿರ್ಭಾವಕಾಲದಲ್ಲೇ ಕನೀತಪುತ್ರನಾದ ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ಸೆಂಬ ರಾಜನಿಂದ ಅಶ್ವಪುತ್ರನಾದ
ವಶನು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವನೋ ಆ ರೀತಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿ.

English Translation.

Let him draw near, who though not a god, would receive this complete
living gift,—since Vasha, the son of Ashwa, receives it at the dawn of this
(morning) at the hands of Prithushravas, the son of Kanita.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಷಷ್ಠಿಂ ಸಹಸ್ರಾಶ್ವಸ್ಯಾಯುತಾಸನಮುಷ್ಪಾನಾಂ ವಿಂಶತಿಂ ಶತಾ |
ದಶ ಶ್ಯಾವೀನಾಂ ಶತಾ ದಶ ತ್ರೈರುಷೀಣಾಂ ದಶ ಗವಾಂ ಸಹಸ್ರಾ || ೨೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಷಷ್ಠಿಂ | ಸಹಸ್ರಾ | ಅಶ್ವಸ್ಯ | ಆಯುತಾ | ಅಸನಂ | ಉಷ್ಪಾನಾಂ | ವಿಂಶತಿಂ | ಶತಾ |
ದಶ | ಶ್ಯಾವೀನಾಂ | ಶತಾ | ದಶ | ತ್ರೈರುಷೀಣಾಂ | ದಶ | ಗವಾಂ | ಸಹಸ್ರಾ || ೨೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸ ವಶ ಅಗತ್ಯ ಬ್ರೂತೇ | ಅಶ್ವಸ್ಯಾಶ್ವಸಂಬಂಧಿನಃ ಷಷ್ಠಿಂ ಸಹಸ್ರಾ ಸಹಸ್ರಾಣ್ಯಯುತಾಯು-
ತಾನಿ ಚಾಸನಂ | ಅಭಜಂ | ಉಷ್ಪಾಣಾಂ ವಿಂಶತಿಂ ಶತಾ ಶತಾನಿ ಚಾಸನಂ | ಶ್ಯಾವೀನಾಂ ಶ್ಯಾವವರ್ಣಾ-
ನಾಂ ವಡನಾನಾಂ ದಶ ಶತಾ ಶತಾನಿ ಚಾಸನಂ | ತ್ರೈರುಷೀಣಾಂ ತ್ರೀಣ್ಯಾರೋಚಮಾನಾನಿ ಶುಭ್ರಾಣಿ
ಕಳುಪ್ಪುಷ್ಯಪಾರ್ವದಿಸ್ಥಾನಾನಿ ಯಾಸಾಂ ತಾದೃಶೀನಾಂ ಗವಾಂ ದಶ ಸಹಸ್ರಾ ಸಹಸ್ರಾಣ್ಯಭಜಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಷಷ್ಠಿಂ ಸಹಸ್ರಾ—ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ | ಅಯುತಾ—ಹತ್ತು ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ ಆದ | ಅಶ್ವಶ್ಯ—ಅಶ್ವಗಳ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು | ಅಸನಂ—ನಾನು ಪಡೆದೆನು | ವಿಂಶತಿಂ ಶತಾ—ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ | ಉಷ್ಪ್ರಾಣಾಂ—ಒಂಟಿಗಳ ಗುಂಪುಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದೆನು | ದಶ ಶತಾ—ಸಾವಿರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ | ಶ್ಯಾವೀನಾಂ—ಕಂದುಬಣ್ಣದ ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದೆನು | ದಶ ದಶ ಸಹಸ್ರಾ—ಹತ್ತು ಸಾವಿರದ ಹತ್ತರಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ | ತ್ರೈರುಷೀಣಾಂ—ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಉತ್ತಮ ಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳ | ಗವಾಂ—ಗೋವುಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ಪಡೆದೆನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ, ಹತ್ತು ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ ಆದ ಅಶ್ವಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ನಾನು ಪಡೆದೆನು. ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಒಂಟಿಗಳ ಗುಂಪುಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದೆನು. ಸಾವಿರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಕಂದು ಬಣ್ಣದ ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದೆನು. ಹತ್ತು ಸಾವಿರದ ಹತ್ತರಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಶುಭ್ರವೂ, ಉತ್ತಮವೂ ಆದ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗೋವುಗಳ ಗುಂಪನ್ನೂ ಪಡೆದೆನು.

English Translation.

“I have received sixty thousand horses, and tens of thousands;—a score of hundreds of camels,—a thousand brown mares,—and ten times ten thousand cows with three red patches.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಶ ಶ್ಯಾವಾ ಯುಧದ್ರಯೋ ವೀತವಾರಾಸ ಆಶವಃ |

ಮಥ್ರಾ ನೇಮಿಂ ನಿ ವಾವೃತುಃ || ೨೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದಶ | ಶ್ಯಾವಾಃ | ಯುಧತ್ಯರಯಃ | ವೀತವಾರಾಸಃ | ಆಶವಃ |

ಮಥ್ರಾಃ | ನೇಮಿಂ | ನಿ | ವಾವೃತುಃ || ೨೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದಶ ದಶಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಶ್ಯಾವಾಃ ಶ್ಯಾವವರ್ಣಾ ಆಶವೋಽಶ್ವಾ ನೇಮಿಂ ರಥನೇಮಿಂ ನಿ ವಾವೃತುಃ | ನಿವರ್ತಯಂತಿ | ರಥಂ ವಹಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಈದೃಶಾಸ್ತ ಯುಧದ್ರಯಃ ಪ್ರವೃದ್ಧವೇಗಾ ವೀತವಾರಾಸಃ ಕ್ರಾಂತಬಲಾಃ ಸ್ವಾಸ್ತಬಲಾ ವಾಶವೋ ಮಥ್ರಾ ಮಥನಶೀಲಾಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಥದ್ರವ್ಯಃ—ಪ್ರವೃದ್ಧವಾದ ವೇಗವುಳ್ಳವೂ | ವೀತನಾರಾಸಃ—ಪೂರ್ಣವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವೂ |
ಮಥ್ರಾಃ—ಶತ್ರುಬಲವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವವೂ | ಶ್ವಾನಾಃ—ಕಂದುಬಣ್ಣವುಳ್ಳವೂ ಆದ | ದಶ ಆಶವಃ—ಹತ್ತು
ಅಶ್ವಗಳು | ನೇಮಿಂ—ರಥಚಕ್ರದ ನೇಮಿಯನ್ನು | ನಿ ವಾವೃತುಃ—ಸುತ್ತುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರವೃದ್ಧವಾದ ವೇಗವುಳ್ಳವೂ, ಪೂರ್ಣವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವೂ, ಶತ್ರುಬಲವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವವೂ, ಕಂದು
ಬಣ್ಣವುಳ್ಳವೂ ಆದ ಹತ್ತು ಅಶ್ವಗಳು ನನ್ನ ರಥವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

English Translation.

“Ten brown horses bear along the wheel (of my chariot), of mature
vigour, of complete power, and the trampling down obstacles.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಾನಾಸಃ ಪೃಥುಶ್ರವಸಃ ಕಾನೀತಸ್ಯ ಸುರಾಧಸಃ |

ರಥಂ ಹಿರಣ್ಮಯಂ ದದಂತಂಹಿಷ್ಯಃ ಸೂರಿರಭೂದ್ವರ್ಷಿಷ್ಯಮಕೃತ ಶ್ರವಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದಾನಾಸಃ | ಪೃಥುಶ್ರವಸಃ | ಕಾನೀತಸ್ಯ | ಸುರಾಧಸಃ |

ರಥಂ | ಹಿರಣ್ಮಯಂ | ದದಂತ | ಮಂಹಿಷ್ಯಃ | ಸೂರಿಃ | ಅಭೂತ್ | ವರ್ಷಿಷ್ಯಂ | ಅಕೃತ | ಶ್ರವಃ ||೨೪||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪೂರ್ವಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರತಿಪಾದಿತಾನಿ ಧನಾನಿ ಬಂಧೂನಾಂ ಸಿತುರ್ವಾ ಪುರಸ್ತಾನ್ನಿರ್ದಿಶನ್ನಾಶಾಸ್ತೇ |
ಪೃಥುಶ್ರವಸಃ ಕಾನೀತಸ್ಯ ಸುರಾಧಸಃ ಶೋಭನಧನಸ್ಯ | ಯತಸ್ತಸ್ಯ ಧನಂ ದಾನಾಯ ಕಲ್ಪಿತಂ ಅತಃ
ಸ ಸುರಾಧಾಃ | ತಸ್ಯ ದಾನಾಸೋ ದಾನಾ ದತ್ತಾನಿ ಧನಾನೀಮಾನಿ | ಸ ಚ ಪೃಥುಶ್ರವಾಃ ಪೂರ್ವಮು-
ಕ್ತಾನಿ ಹಿರಣ್ಮಯಂ ಹಿರಣ್ಮಯಂ ರಥಂ ಚ ದದತ್ ಪ್ರಯಚ್ಛನ್ ಮಂಹಿಷ್ಯೋತಿಶಯೇನ ದಾತಾ
ಸೂರಿಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪ್ರೇರಕಃ ಪ್ರಾಜ್ಞೋ ವಾಚೂತ್ | ಭವತಿ | ಭವತು ವಾ | ವರ್ಷಿಷ್ಯಮತಿಶಯೇನ
ಪ್ರವೃದ್ಧಾಂ ಶ್ರವಃ ಕೀರ್ತಿಮಕೃತ | ಕರೋತಿ | ಕರೋತು ವಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಹಿಂದೆ ವರ್ಣಿತವಾದ ಗವಾದಿ ಸಂಪತ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ) ಸುರಾಧಸಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನೂ |
ಕಾನೀತಸ್ಯ—ಕನೀತಪುತ್ರನೂ ಆದ | ಪೃಥುಶ್ರವಸಃ—ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ಸೆಂಬ ರಾಜನಿಂದ ದತ್ತವಾದ | ದಾನಾಸಃ—

ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನವಾಗಿವೆ | (ಅದೇ ರಾಜನು) ಹಿರಣ್ಯಯಂ—ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾದ | ರಥಂ—ರಥವನ್ನು |
ದಧತ್—ಕೊಟ್ಟನು (ಅದುದರಿಂದ) | ಮಂಹಿಷ್ಯಃ—ಅತಿಶಯವಾದ ದಾತೃವೂ | ಸೂರಿಃ—ಸಕಲರಿಗೂ
ಉತ್ತೇಜಕನೂ | ಅಭೂತ್—ಆದನು | ವರ್ಷಿಷ್ಯಂ—ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಹರಡಿದ | ಶ್ರವಃ—
ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ | ಅಕೃತ—ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹಿಂದಿನ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾದ ಗವಾದಿಸಂಪತ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನೂ,
ಕನೀತಪುತ್ರನೂ ಆದ ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ವೆಂಬ ರಾಜನಿಂದ ದತ್ತವಾದವು. ಅದೇ ರಾಜನು ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾದ ರಥವನ್ನು
ಕೊಟ್ಟನು. ಅದುದರಿಂದ ಅತಿಶಯವಾದ ದಾತೃವೂ ಸಕಲರಿಗೂ ಉತ್ತೇಜಕನೂ ಆದನು. ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ
ಹರಡಿದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

“These are the gifts of the wealthy Prithushravas, the son of Kanita ;
he, bestowing a golden chariot, has proved himself most liberal and wise, he
has won most abundant fame.”

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನೋ ನಾಯೋ ಮಹೇ ತನೇ ಯಾಹಿ ಮಖಾಯ ಸಾಜಸೇ |

ವಯಂ ಹಿ ತೇ ಚಕ್ರಮ ಭೂರಿ ದಾವನೇ ಸದ್ಯಷ್ಟಿನ್ಮಹಿ ದಾವನೇ || ೨೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಃ | ನಾಯೋ ಇತಿ | ಮಹೇ | ತನೇ | ಯಾಹಿ | ಮಖಾಯ | ಸಾಜಸೇ |

ವಯಂ | ಹಿ | ತೇ | ಚಕ್ರಮ | ಭೂರಿ | ದಾವನೇ | ಸದ್ಯಃ | ಚಿತ್ | ಮಹಿ | ದಾವನೇ || ೨೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆ ನೋ ನಾಯವಿತ್ಯೇಷಾ ಪಂಚಮೇಽಹನಿ ಪ್ರಉಗತಸ್ಮೇ ನಾಯವ್ಯತ್ಯೇಚೇ ತೃತೀಯಾ | ಆ
ನೋ ನಾಯೋ ಮಹೇ ತನ ಇತ್ಯೇಕಾ ರಥೇನ ಪೃಥುಪಾಜಸಾ | ಅ. ೬-೧೨ | ಇತಿ ಹಿ ಸೂಕ್ರಿತಂ ||

ಹೇ ನಾಯೋ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಪ್ರತ್ಯಾ ಯಾಹಿ | ಅಗಚ್ಛ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಮಹೇ ಮಹತೇ
ತನೇ ಧನಾಯ ಮಖಾಯ ಮಹನೀಯಾಯ ಸಾಜಸೇ ಬಲಾಯ ಚ | ಉಭಯಂ ಪ್ರದಾತುಮಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಕಿಮತ್ರಾಸ್ತೀತಿ ಚೇತ್ ಉಚ್ಯತೇ | ವಯಂ ಹಿ ವಯಂ ಖಲು ತೇ ಭೂರಿ ದಾವನೇ ಪ್ರಭೂತಧನದಾತ್ರೇ

ಚಿಕ್ಕಮು ಸ್ತುತಿಂ ಹವಿರ್ನಾ | ಸದ್ಯಶ್ಚಿತ್ತದಾನೀನೇವ ತನಾಗಮನಾನಂತರಮೇವ ಚಿಕ್ಕಮು ಮಹಿ
ಮಹತೋ ಧನಸ್ಯ ದಾವನೇ ದಾತ್ರೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನಾಯೋ—ಎಲೈ ವಾಯುವೇ | ಮಹೇ—ಮಹತ್ತಾದ | ತನೇ—ಧನವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ |
ಮಖಾಯ—ಪೂಜ್ಯವಾದ | ಪಾಜಸೇ—ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ | ನೇ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಆ ಯೋಹಿ—
ದಯಮಾಡು | ವಯಂ ಹಿ—ನಾವಾದರೋ | ಭೂರಿ ದಾವನೇ—ಆತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ದಾನಮಾಡತಕ್ಕ | ತೇ—
ನಿನ್ನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ | ಚಿಕ್ಕಮು—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತೇವೆ | ಮಹಿ—ಮಹತ್ತಾದ ಧನದ |
ದಾವನೇ—ದಾತೃವಾದ ನಿನಗೆ | ಸದ್ಯಶ್ಚಿತ್—ನೀನು ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಅದನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ವಾಯುವೇ, ಮಹತ್ತಾದ ಧನವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಪೂಜ್ಯವಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ
ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡು. ನಾವಾದರೋ ಆತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ದಾನಮಾಡತಕ್ಕ ನಿನ್ನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಉತ್ತಮವಾದ
ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತೇವೆ. ಮಹತ್ತಾದ ಧನದ ದಾತೃವಾದ ನಿನಗೆ ನೀನು ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಅದನ್ನು
ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Come to us, Vayu, to bestow great wealth and glorious strength; we
have offered (libations) to you the giver of abundant (wealth), we have offered
immediately to you the giver of great (gifts).

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಆ ನೋ ನಾಯೋ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಕನ್ನು ಯಾಗದ ಐದನೆಯ ದಿನಸ ಪ್ರಉಗಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಷಾಋವ್ಯ
ತೃಚಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ (ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ) ಮೂರನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—
ಆ ನೋ ನಾಯೋ ಮಹೇ ತನ ಇತ್ಯೇಕಾ ರಥೇನ ಸ್ವಧುಸಾಜಸಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೧೨)
ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ಅಶ್ವೇಭಿರ್ವಹತೇ ವಸ್ತು ಉಸ್ರಾಪ್ತಃ ಸಪ್ತ ಸಪ್ತತೀನಾಂ |

ಏಭಿಃ ಸೋಮೇಭಿಃ ಸೋಮಸುದ್ಧಿಃ ಸೋಮಪಾ ದಾನಾಯ ಶುಕ್ರಪೂ-
ತಪಾಃ || ೨೬ ||

|| ಸದಸಾಃ ||

ಯಃ | ಅಶ್ವೇಭಿಃ | ವಹತೇ | ವಸ್ತೇ | ಉಸ್ರಾಃ | ತ್ರಿಃ | ಸಪ್ತ | ಸಪ್ತತೀನಾಂ |

ಏಭಿಃ | ಸೋಮೇಭಿಃ | ಸೋಮಸುತೌಭಿಃ | ಸೋಮೃತಾಃ | ದಾನಾಯ | ಶುಕ್ರಪೂತೃತಾಃ || ೨೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಃ ಪೃಥುಶ್ಚನಾ ಅಶ್ವೇಭಿರಶ್ವೈರ್ವಹತೇ ಗೃಹಂ ವಸ್ತೇ ಚೋಸ್ರಾ ಗಾಃ | ತಾಭಿಶ್ಚ ಗಚ್ಛತೀ-
ತ್ಯರ್ಥಃ | ತ್ರಿಃ ಸಪ್ತೇತಿ ತಾಸಾಂ ಗನಾಂ ಸಂಖ್ಯೋಕ್ತಾ | ಸಾ ಸಂಖ್ಯಾ ವಿಶೇಷ್ಯತೇ | ಸಪ್ತತೀನಾಂ ತ್ರಿಃ
ಸಪ್ತ | ಉಕ್ತಸಂಖ್ಯಾಕಾಭಿಗೋಭಿರಶ್ವೈಶ್ಚ ಯೋ ಗಚ್ಛತಿ ಸ ಪೃಥುಶ್ಚನಾ ಏಭಿಃ ಸೋಮೇಭಿಃ
ಸೋಮೈಃ ಸೋಮಸುದ್ಧಿಃ ಸೋಮನುಭಿಷುಣ್ವದ್ಧಿಶ್ಚ ಹೇ ಸೋಮಸಾಃ | ಸೋಮಸ್ಯ ಪಾತರಿತಿ
ನಾಯೋಃ ಸಂಬೋಧನಂ | ಹೇ ಶುಕ್ರಪೂತೃತಾ ದೀಪ್ತಪೂತೃತಸ್ಯ ಚ ಸೋಮಸ್ಯ ಪಾತರ್ನಾಯೋ
ದಾನಾಯ ತುಭ್ಯಂ ಸೋಮಂ ದಾತುಂ ಸೋಮೈರ್ಯುಕ್ತೋ ಭವತೀತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸೋಮಸಾಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವವನೂ | ಶುಕ್ರಪೂತೃತಾಃ—ಶುದ್ಧವೂ ಪ್ರಕಾಶಯುಕ್ತವೂ
ಆದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ನಾಯುವೇ | ಯಃ—ಯಾರು | ಅಶ್ವೇಭಿಃ—ಅಶ್ವಗಳಿಂದ |
ವಸ್ತೇ—ಗೃಹಾಭಿಮುಖವಾಗಿ | ವಹತೇ—ವಹಿಸಲ್ಪಡುವನೋ ಮತ್ತು | ಸಪ್ತತೀನಾಂ ತ್ರಿಃ ಸಪ್ತ—
ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದರಿಂದ ಗುಣಿತವಾದ ಎಪ್ಪತ್ತು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ (೭೦×೨೦=೧೪೦೦) | ಉಸ್ರಾಃ—ಗೋವುಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಪೃಥುಶ್ಚನಸೈಂಬ ರಾಜನು | ಏಭಿಃ ಸೋಮೇಭಿಃ—ಈ ಸೋಮಗಳೊಡನೆಯೂ |
ಸೋಮಸುದ್ಧಿಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಈ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳೊಡನೆಯೂ ಕೂಡಿ | ದಾನಾಯ—ನಿನಗೆ
ಅರ್ಪಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶುದ್ಧವೂ, ಪ್ರಕಾಶಯುಕ್ತವೂ ಆದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡತಕ್ಕ ಎಲೈ ನಾಯುವೇ, ಯಾರು
ಅಶ್ವಗಳಿಂದ ಗೃಹಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ವಹಿಸಲ್ಪಡುವನೋ ಮತ್ತು ೧೪೦೦ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಗೋವುಗಳಿಂದ ಯಾರು
ಕೂಡಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಪೃಥುಶ್ಚನಸೈಂಬ ರಾಜನು ಈ ಸೋಮಗಳೊಡನೆಯೂ, ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ
ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳೊಡನೆಯೂ ಕೂಡಿ ನಿನಗೆ ದಾನವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

He who is borne on horses and surrounds himself with thrice seven
times seventy cows,—he comes to you with these Soma libations and
Soma-priests, to offer to you, drinker of the Soma, drinker of the bright pure
Soma.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ನು ಇಮಂ ಚಿದು ತ್ಮನಾಮಂದಚ್ಚಿತ್ರಂ ದಾವನೇ |

ಅರಟ್ಟೇ ಅಕ್ಷೇ ನಹುಷೇ ಸುಕೃತ್ವನಿ ಸುಕೃತ್ತರಾಯ ಸುಕ್ರತುಃ || ೨೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ನೇ | ಇಮಂ | ಚಿತ್ | ಉಂ ಇತಿ | ತ್ಮನಾ | ಅಮಂದತ್ | ಚಿತ್ರಂ | ದಾವನೇ |

ಅರಟ್ಟೇ | ಅಕ್ಷೇ | ನಹುಷೇ | ಸುಕೃತ್ವನಿ | ಸುಕೃತ್ವರಾಯ | ಸುಕ್ರತುಃ || ೨೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಃ ಪೃಥುಶ್ಚವಾ ನೇ ಮಹ್ಮನಿಮುಂ ಪುರತೋವರ್ತಮಾನಂ ಚಿತ್ರಂ ಚಾಯೋನೀಯಂ
ಗವಾಶ್ವಾದಿಕಂ ದಾವನೇ ದಾನಾಯ ತ್ಮನಾತ್ಮನಾ ಸ್ವಬುದ್ಧ್ಯೇನಾಮಂದತ್ ಅಮಂದತೆ ಅಮಾಡ್ಯತಃ | ಸ
ಚಿ ಸುಕ್ರತುಃ ಶೋಭನಕರ್ಮಾ ರಾಜಾ ಸುಕೃತ್ತರಾಯ ಸುಕೃತಕರ್ತೃತ್ವಾ ಯಾರಟ್ಟೇಽಕ್ಷೇ ನಹುಷೇ
ಸುಕೃತ್ವನಿ ಚ | ಏತೇ ತಸ್ಯ ರಾಜ್ಞೋಽಧ್ಯಕ್ಷಾಃ | ತೇಷ್ವನ್ನಶಾತ್ ಆಸ್ಮೈ ಗವಾದಿಕಾನ್ ಸಂಯೋಜ-
ಯತೇತಿ | ಯದ್ವಾ | ಅರಟ್ಟಾದಯೋಽಸ್ಯೇ ರಾಜಾನಃ | ತೇಷು ಮಧ್ಯೇ ಸುಕೃತ್ತರಾಯಾಮಂದದಿತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾರು | ನೇ—ನನಗೆ | ಇಮಂ—ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾದುದೂ | ಚಿತ್ರಂ—ಆಕರ್ಷಕ
ವಾದುದೂ ಅದ ಗವಾದಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು | ದಾವನೇ—ದಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ | ತ್ಮನಾ ಉ—ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ |
ಅಮಂದತ್—ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದಾನೆಯೋ ಅಂತಹ | ಸುಕ್ರತುಃ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕರ್ಮಕರ್ತನಾದ ಪೃಥುಶ್ಚವಸ್ಯೇಂಬ
ರಾಜನು | ಅರಟ್ಟೇ, ಅಕ್ಷೇ, ನಹುಷೇ, ಸುಕೃತ್ವನಿ—ಅರಟ್ಟ, ಅಕ್ಷ, ನಹುಷ ಮತ್ತು ಸುಕೃತ್ವ ಎಂಬ ಈ ರಾಜರ
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ | ಸುಕೃತ್ತರಾಯ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು (ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮೇಲೆ ವರ್ಣಿತವಾದುದೂ, ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ ಅದ ಗವಾದಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನನಗೆ ದಾನಮಾಡಲು ಯಾರು
ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದಾನೆಯೋ ಅಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕರ್ಮಕರ್ತನಾದ ಪೃಥುಶ್ಚವಸ್ಯೇಂಬ ರಾಜನು
ಅರಟ್ಟ, ಅಕ್ಷ, ನಹುಷ ಮತ್ತು ಸುಕೃತ್ವ ಎಂಬ ಈ ರಾಜರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು
ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

He who of his own will has been pleased to give me this honoured gift, -
he, performer of good works, (has determined) on a pre-emminently good action,
amidst Aradwa, Aksha, Nahusha and Sukritwan.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಚಥ್ಯೇ | ವಪುಷಿ | ಯಃ | ಸ್ವರಾಳುತ | ನಾಯೋ | ಘೃತಸ್ನಾಃ |

ಅಶ್ವೇಷಿತಂ | ರಜೇಷಿತಂ | ಶುನೇಷಿತಂ | ಪ್ರಾಜ್ಞ | ತದಿದಂ | ನು | ತತ್ || ೨೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉಚಥ್ಯೇ | ವಪುಷಿ | ಯಃ | ಸ್ವರಾಟ್ | ಉತ | ನಾಯೋ | ಇತಿ | ಘೃತಸ್ನಾಃ |

ಅಶ್ವೇಷಿತಂ | ರಜೇಷಿತಂ | ಶುನೇಷಿತಂ | ಪ್ರ | ಅಜ್ಞ | ತತ್ | ಇದಂ | ನು | ತತ್ || ೨೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉಚಥ್ಯೇ ವಕ್ತವ್ಯೇ ಸ್ತುತೇ ವಪುಷಿ ಶರೀರೇ ಯಃ ಸ್ವರಾಟ್ ಸ್ವಯಂ ರಾಜತೇ | ಯದ್ವಾ | ಉಚಥ್ಯೇ ವಪುಶ್ಚೋಭೌ ರಾಜಾನಾ | ತಯೋರಪಿ ಯಃ ಸ್ವರಾಟ್ ಸ್ವಾರಾಜ್ಯಂ ಕರೋತಿ ಅತಿಶಯೇನ ವರ್ತತೇ | ಹೇ ನಾಯೋ ಯಶ್ಚ ಘೃತಸ್ನಾ ಘೃತವಚ್ಛುದ್ಧಃ ಸ ರಾಜಾಶ್ವೇಷಿತಮಶ್ವೈಃ ಪ್ರಾಪಿತಂ ರಜೇಷಿತಂ | ರಜಃಶಬ್ದೇನೋಷ್ವೋ ಗರ್ದಭೋ ವೋಚ್ಯತೇ | ತೇನಾಸ್ಯಾನೀಕಂ ಶುನೇಷಿತಂ ಚಾಜ್ಞಾನ್ನಂ ಪ್ರಾದಾತ್ | ತದನ್ನಮಶ್ವಾದ್ಯಾನೀಕಮಿದಂ ಪುರತೋ ದೃಶ್ಯತೇ | ತತ್ತನ್ಯವಾನುಗ್ರಹಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಥವೈಕಸ್ತಚ್ಛಬ್ದಃ ಪೂರಣಃ | ಅಶ್ವಾದ್ಯಾನೀಕಂ ಯದಸ್ತಿ ತದಿದಂ ಖಲ್ವಿತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನಾಯೋ—ಎಲೈ ನಾಯುವೇ | ಉಚಥ್ಯೇ—ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದ | ವಪುಷಿ—ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಂದಿ | ಯಃ—ಯಾವ ರಾಜನು | ಸ್ವರಾಟ್—ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿದ್ದಾನೆಯೋ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಘೃತಸ್ನಾಃ—ಯಾರು ಘೃತದಂತೆ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆಯೋ ಅಂತಹ ರಾಜನು | ಅಶ್ವೇಷಿತಂ—ಅಶ್ವಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟುದೂ | ರಜೇಷಿತಂ—ಒಂಟಿಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟುದೂ | ಶುನೇಷಿತಂ—ನಾಯಿಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟುದೂ ಆದ | ಅಜ್ಞ—ಅನ್ನವನ್ನು (ಆಹಾರವನ್ನು) | ಪ್ರ (ಅದಾತ್)—ದಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ | ತತ್ ಇದಂ—ಮುಂದೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದೆಲ್ಲಾ ಅದೇ | ನು—ಖಂಡಿತ | ತತ್—ಇದೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದ ಫಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ನಾಯುವೇ, ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದ ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಯಾರು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿ ದ್ದಾನೆಯೋ, ಯಾರು ಘೃತದಂತೆ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆಯೋ ಅಂತಹ ರಾಜನು ಅಶ್ವಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟುದೂ, ಒಂಟಿ ಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟುದೂ, ನಾಯಿಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟುದೂ ಆದ ಅನ್ನವನ್ನು (ಆಹಾರವನ್ನು) ದಾನಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

He who is self-resplendent in his glorious body, who is bright, O Vayu, like ghee, has given me this food, brought by horses, brought by camels, brought by dogs.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಧ ಪ್ರಿಯಮಿಷಿರಾಯ ಪಷ್ಠಿಂ ಸಹಸ್ರಾಸನಂ |

ಅಶ್ವಾನಾಮಿನ್ಮ ವೃಷ್ಣಾಂ || ೨೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಧ | ಪ್ರಿಯಂ | ಇಷಿರಾಯ | ಪಷ್ಠಿಂ | ಸಹಸ್ರಾ | ಅಸನಂ |

ಅಶ್ವಾನಾಂ | ಇತ್ | ನ | ವೃಷ್ಣಾಂ || ೨೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಧಾಧುನೇಷಿರಾಯ ಧನಾದಿಪ್ರೇರಯಿತ್ರೇ ರಾಜ್ಞೇ ಪ್ರಿಯಂ ಶ್ರದ್ಧೇಯಮಶ್ವಾನಾಮಿವ ವೃಷ್ಣಾಂ ಸೇಕ್ತ್ವಾಣಾಂ ಗವಾಂ ಸಹಸ್ರಾ ಸಹಸ್ರಾಣಾಂ ಪಷ್ಠಿಂ ಪಷ್ಠಿಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕಂ ಪ್ರಿಯಭೂತಮಸನಂ | ಅಭಜಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಧ—ಈಗ | ಇಷಿರಾಯ—ಉದಾರದಾತ್ಮನಾದ ಈ ರಾಜನಿಗೆ | ಪ್ರಿಯಂ—ಇಷ್ಟವಾದುದೂ | ಅಶ್ವಾನಾಂ ಇನ್ಮ—ಅಶ್ವಗಳಂತೆ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವೂ | ಪಷ್ಠಿಂ ಸಹಸ್ರಾ—ಅರವತ್ತುಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ ಆದ | ವೃಷ್ಣಾಂ—ವೃಷಭಗಳ ಗುಂಪನ್ನು | ಅಸನಂ—ಪಡೆದೆನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉದಾರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವ ಈ ರಾಜನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದೂ, ಅಶ್ವಗಳಂತೆ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವೂ, ಅರವತ್ತು ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ ಆದ ವೃಷಭಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಪಡೆದೆನು.

English Translation.

I have now received (a gift) dear to the beneficent king, sixty thousand bulls vigorous like horses.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಗಾವೋ ನ ಯೂಧಮುಪ ಯಂತಿ ವಧ್ರಯ ಉಪ ನಾ ಯಂತಿ

ವಧ್ರಯಃ || ೩೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಗಾವಃ | ನ | ಯೋಥಂ | ಉಸ | ಯಂತಿ | ವಧ್ರಯಃ | ಉಸ | ಮಾ | ಆ | ಯಂತಿ | ವಧ್ರಯಃ || ೩೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಗಾವೋ ನ ಗಾವ ಇವ ತಾ ಯೆಥಾ ಸಂಗನೇ ಯೋಥಮುಪ ಯಂತಿ ಉಸಗಚ್ಛಂತಿ
ತದ್ವದ್ವಧ್ರಯಶ್ಚಿನ್ನಮುಷ್ಣಾ ವೃಷಭಾಃ ಪೃಥುಶ್ರವಸಾ ದತ್ತಾ ಮಾ ಮಾಮುಪ ಯಂತಿ | ಸನಿಾಪಂ
ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ | ಮಾ ಮಾಂ ವಧ್ರಯ ಉಸಾ ಯಂತೀತಿ ಪುನರುಕ್ತಿರಾದೇರಾರ್ಥಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಗಾವಃ—ಪಶುಗಳು | ಯೋಥಂ ನ—ತಮ್ಮ ಮಂದೆಗಳನ್ನು | ಉಸ ಯಂತಿ—ಯಾವ ರೀತಿ
ಹೋಗಿ ಸೇರುತ್ತವೆಯೋ ಹಾಗೆ | ವಧ್ರಯಃ—ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ಸಿನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ವೃಷಭಗಳು | ಮಾಂ—ನನ್ನನ್ನು
ಉಸ ಯಂತಿ—ಬಂದು ಸೇರುತ್ತವೆ | ವಧ್ರಯಃ—ಅದೇ ವೃಷಭಗಳು | ಆ (ಯಂತಿ)—ನನ್ನನ್ನೇ ಬಂದು
ಸೇರುತ್ತವೆ.

|| ಭಾನಾರ್ಥ ||

ಪಶುಗಳು ತಮ್ಮ ಮಂದೆಗಳನ್ನು ಹೋಗಿ ಸೇರುವಂತೆ ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ಸಿನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ವೃಷಭಗಳು ನನ್ನನ್ನು
ಬಂದು ಸೇರುತ್ತವೆ.

English Translation.

As the cows to the herd, so repair the oxen ; so the oxen repair to me.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಧ ಯಚ್ಚಾರಥೇ ಗಣೇ ಶತಮುಷ್ಪಾ ಅಚಿಕ್ರದತ್ |

ಅಧ ಶ್ವಿತ್ನೇಷು ವಿಂಶತಿಂ ಶತಾ || ೩೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಧ | ಯತ್ | ಚಾರಥೇ | ಗಣೇ | ಶತಂ | ಉಷ್ಪಾನ್ | ಅಚಿಕ್ರದತ್ |

ಅಧ | ಶ್ವಿತ್ನೇಷು | ವಿಂಶತಿಂ | ಶತಾ || ೩೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಧಾಥ ಯದ್ಯದಾ ಚಾರಥೇ | ಚರಥಂ ಚರಣಂ ಗಮನಂ | ತತ್ಸಂಖ್ಯಂಧಿನಿ ಚಾರ್ಯಮಾಣೇ
ತನಾಯ ಪ್ರೇರ್ಯಮಾಣ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದೃಶೇ ಗಣ ಉಷ್ಪಸಂಘ ಉಷ್ಪಾಞ್ವತಮುಷ್ಪಾಣಾಂ

ಶತಮುಚಿಕ್ರದತ್ ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ ಪ್ರದಾನಾಯಾಜುಹಾವ | ಅಥಾಪಿ ಚಾಸ್ಮದರ್ಥಮೇವ ಶ್ವಿತ್ವೇಷು ಶ್ವೇತವರ್ಣೇಷು ಗೋಯೂಥೇಷು ವಿಂಶತಿಂ ಚ ಶತಾ ಶತಾನಿ ಚ ಅಥವಾ ಶತಾನಾಂ ವಿಂಶತಿಮುಚಿಕ್ರದತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪವಾರ್ಥ ||

ಅಥ—ಅನಂತರ | ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಗಣೇ—ಆ ರಾಜನ ಪಶುಸಮೂಹಗಳೆಲ್ಲವೂ | ಚಾರಥೇ—ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿಗೆ ಮೇಯಲು ಹೋದವೋ ಆಗ | ಶತಂ ಉಷ್ಪ್ರನ್—ನೂರು ಒಂಟಿಗಳನ್ನು | ಅಚಿಕ್ರದತ್—ನನಗೆ ದಾನಮಾಡಲು ಕರೆದು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು | ಅಥ—ಅಲ್ಲದೆ | ಶ್ವಿತ್ವೇಷು—ಶ್ವೇತವರ್ಣದ ಗೋವುಗಳಲ್ಲಿ | ವಿಂಶತಿಂ ಶತಾ—ಎರಡು ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಆ ರಾಜನ ಪಶುಸಮೂಹಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿಗೆ ಮೇಯಲು ಹೋದಾಗ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನೂರು ಒಂಟಿಗಳನ್ನೂ ಶ್ವೇತವರ್ಣದ ಎರಡುಸಾವಿರ ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ನನಗೆ ದಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

English Translation.

Since, when the herd were wandering (to the wood), he called a hundred camels (to give them to me), and two thousand from among the white herds (of cows).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶತಂ ದಾಸೇ ಬಲ್ಪೂಥೇ ವಿಪ್ರಸ್ತರುಕ್ಷ ಆ ದದೇ |

ತೇ ತೇ ವಾಯವಿಮೇ ಜನಾ ಮದಂತೀಂದ್ರಗೋಪಾ ಮದಂತಿ ದೇವ-

ಗೋಪಾಃ || ೩೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶತಂ | ದಾಸೇ | ಬಲ್ಪೂಥೇ | ವಿಪ್ರಃ | ತರುಕ್ಷೇ | ಆ | ದದೇ |

ತೇ | ತೇ | ವಾಯೋ ಇತಿ | ಇಮೇ | ಜನಾಃ | ಮದಂತಿ | ಇಂದ್ರಗೋಪಾಃ | ಮದಂತಿ |

ದೇವಗೋಪಾಃ || ೩೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಯಂ ವಿಪ್ರೋ ಮೇಧಾವೀ ವಶೋ ಜನೋಽಹಂ ಬಲ್ಪೂಥ ವಿತನ್ನಾಮಕೇ ದಾಸೇ ತರುಕ್ಷೇ ಗವಾಶ್ವಾದೀನಾಂ ತಾರಕೇ ಗವಾದ್ಯಧಿಕೃತೇ ರಾಜ್ಞಾಸ್ತಾಕಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಧನದಾತರ್ಯಾ ದದೇ | ಕಿಂ ದಾನಂ |

ಗನಾಶ್ವಾದೀನಾಂ ಶತಂ | ಶತಶಬ್ದೋಽಪರಿಮಿತವಚನಃ | ಹೇ ವಾಯೋ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾಸ್ತೇ
ಸ್ತೋತಾರ ಇಮೇ ಜನಾಃ | ವಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅತ್ಮನ ಏವ ಪರೋಕ್ಷತ್ವೇನ ವಾದಃ | ತ್ವಯಾನುಗೃಹೀ-
ತತ್ವಾದಿಂದ್ರಗೋಪಾಃ | ಇಂದ್ರೋ ಗೋಪಾಯಿತಾ ಯೇಷಾಂ ತೇ ತಥೋಕ್ತಾಃ | ಇಂದ್ರೇಣ ರಕ್ಷಿತಾ
ಮದಂತಿ | ತಥಾ ದೇವಗೋಪಾ ಮದಂತಿ | ಇಂದ್ರಂ ದೇವಾಂಶ್ಚ ರಾಜ್ಞೋ ಲಬ್ಧೇನ ಧನೇನ ಯಜಂತೋ
ಮದಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದಾಸೇ—ರಾಜನಿಂದ ನಿಯಮಿತನೂ | ತೆರುಪ್ಪೇ—ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುವವನೂ
ಆದ | ಬಲ್ಬುಥೇ—ಈ ಬಲ್ಬುಥನಿಂದ | ವಿಪ್ರಃ—ಮೇಧಾವಿಯಾದ ನಾನು | ಶತಂ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ
ಪಶುಗಳನ್ನು | ಆ ದದೇ—ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ | ವಾಯೋ—ಎಲೈ ವಾಯುವೇ | ತೇ—ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ |
ತೇ ಇಮೇ ಜನಾಃ—ಈ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಇಂದ್ರಗೋಪಾಃ—(ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ) ಇಂದ್ರನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ
ಒಳಗಾಗಿ | ಮದಂತಿ—ಹರ್ಷವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ | ದೇವಗೋಪಾಃ—ಆದುದರಿಂದಲೇ ದೇವತೆ
ಗಳಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿತರಾಗಿ | ಮದಂತಿ—ಹರ್ಷವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ರಾಜನ ಸೇವಕನೂ, ಗೋಪಾಲಕನೂ ಆದ ಈ ಬಲ್ಬುಥನಿಂದ ಮೇಧಾವಿಯಾದ (ವಶನೆಂಬ) ನಾನು
ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಪಶುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಎಲೈ ವಾಯುವೇ, ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ ಈ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೆಲ್ಲರೂ, ನಿನ್ನ
ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ, ಇಂದ್ರನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ
ರಕ್ಷಿತರಾಗಿ ಹರ್ಷವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

English Translation.

I, the sage, accept the hundred from the slave Balbutha, the cowherd ;
we here are yours, O Vayu,—those who have Indra and the gods for protectors
rejoice (through your favour).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಧ ಸ್ಯಾ ಯೋಷ್ಣಾ ಮಹೀ ಪ್ರತೀಚೀ ವಶಮಶ್ವಂ |

ಅಧಿರುಕ್ಮಾ ವಿ ನೀಯತೇ || ೩೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಧ | ಸ್ಯಾ | ಯೋಷ್ಣಾ | ಮಹೀ | ಪ್ರತೀಚೀ | ವಶಂ | ಅಶ್ವಂ |

ಅಧಿರುಕ್ಮಾ | ವಿ | ನೀಯತೇ || ೩೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಧಾಧುನಾ ಸ್ಯಾ ಸಾಯೋಷಣಾ ಯೋಷಾ ರಾಜ್ಞಾ ಪ್ರದತ್ತಾ ಮಹೀ ಮಹತೀ ಪೂಜ್ಯಾ
ಪ್ರತೀಚ್ಯೆ ಸ್ಮದಭಿಮುಖ್ಯಶ್ಚ ಮಶ್ವಪುತ್ರಂ ವಶಂ ಮಾಂ ಪ್ರತಿ ಸಾಧಿರುಕ್ಮಾಭರಣಾ ಸತೀ ವಿ ನೀಯತೇ |
ತಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಮಾಂ ಪ್ರತ್ಯಾನಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಅತ್ರ ವಾಯವ್ಯಾಸ್ತೃಕ್ಷು ಯತ್ರ ವಾಯುರ್ನ
ಸ್ತೂಯತೇ ಸರಂ ದಾನಪ್ರಶಂಸೈವ ತಾಸು ಸರ್ವಾಸು ಹೇ ವಾಯೋ ತ್ವದುನುಗ್ರಹಾದೇವಮಿತಿ
ಯೋಜ್ಯಂ ವಾಯುಸರತ್ವಮವಗಂತವ್ಯಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಧ—ಈಗ | ಮಹೀ—ಶ್ರೇಷ್ಠಳೂ | ಅಧಿರುಕ್ಮಾ—ಸುವರ್ಣಾದ್ಯಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳೂ |
ಸ್ಯಾ—ರಾಜನಿಂದ ದತ್ತಳಾದವಳೂ ಆದ | ಯೋಷಣಾ—ಕನ್ಯೆಯು | ಅಶ್ವ್ಯಂ—ಅಶ್ವಪುತ್ರನೂ | ವಶಂ—
ವಶಸಂಜ್ಞಕನೂ ಆದ ನನ್ನ | ಪ್ರತೀಚೀ—ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ | ವಿ ನೀಯತೇ—ಕರೆತರಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶ್ರೇಷ್ಠಳೂ, ಸುವರ್ಣಾದ್ಯಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳೂ, ರಾಜನಿಂದ ದತ್ತಳಾದವಳೂ ಆದ ಕನ್ಯೆಯು
ಅಶ್ವಪುತ್ರನೂ, ವಶಸಂಜ್ಞಕನೂ ಆದ ನನಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕರೆತರಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

English Translation.

This tall maiden, adorned with gold, is led towards me, Vasha, the son
Ashwa.

ನಲವತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಹಿ ವ ಇತ್ಯೆಷ್ಟಾದಶರ್ಚೆಂ ಸಂಚೇಮಂ ಸೂಕ್ತಮಾಪ್ತೈಸ್ಯ ತ್ರಿತಸ್ಯಾರ್ಷಂ | ಷಡಷ್ಟಕಾ
ಮಹಾಸಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಃ | ಅದ್ಯಾಸ್ತ್ರಯೋದಶರ್ಚೆ ಆದಿತ್ಯದೇವತಾಕಾಃ | ಯಚ್ಚ ಗೋಷ್ಠಿತ್ಯಾದ್ಯಾಃ
ಸಂಚೇರ್ಚೆ ಉಷೋದೇವತಾಕಾ ಆದಿತ್ಯದೇವತಾಕಾಶ್ಚ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಮಹಿ ವೋ
ದ್ವ್ಯಾನಾ ತ್ರಿತೆ ಅಪ್ತೈ ಆದಿತ್ಯೇಭ್ಯೋಽಂತ್ಯಾಃ ಸಂಚೋಷಸೇಽಸಿ ಮಹಾಸಾಂಕ್ತಮಿತಿ || ಸೂಕ್ತವಿ-
ಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಮಹಿ ವಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಆರನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಎದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಋಕ್ಪುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ತ್ರಿತ ಅಪ್ತೈಃ ಎಂಬವನು ಋಷಿಯು; ಎಂಟೆಂಟು
ಅಕ್ಷರಗಳ ಆರು ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ಮಹಾಸಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ಸವು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ಹದಿಮೂರು ಋಕ್ಪುಗಳು

ಅದಿತ್ಯವೇವತಾಕವು. ಯೆಚ್ಚ ಗೋಷು ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ೧೪-೧೮ ಋಕ್ಪುಗಳಿಗೆ ಉಪಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಅದಿತ್ಯನು ದೇವತೆಯು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ - ಮಹಿ ವೋ ಹ್ಯಾನಾ ತ್ರಿತ ಅಸ್ತೃ ಅದಿತ್ಯೇಭ್ಯೋಽನ್ತಾಃ ಪಂಚೋಷಸೇಽಸಿ ಮಹಾಪಾಂಕ್ತಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಸೂಕ್ತವಿನ್ಯಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೪೭

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ— ೬ || ಸೂಕ್ತ—೪೭ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ— ೪ || ವರ್ಗ— ೭, ೮, ೯, ೧೦ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಪಂಖ್ಯೆ—೧೮ ||

|| ಋಷಿಃ—ತ್ರಿಷ ಅಸ್ತೃಃ ||

|| ದೇವತಾ—೧-೧೩ ಅದಿತ್ಯಾಃ | ೧೪-೧೮. ಅದಿತ್ಯಾ ಉಷಾಶ್ಚ ||

|| ಭಂದಃ—ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಃ ||

|| ಸಂಹಿತಾಸಾರಃ ||

ಮಹಿ ವೋ ಮಹತಾನುವೋ ವರುಣ ಮಿತ್ರ ದಾಶುಷೇ |

ಯಮಾದಿತ್ಯಾ ಅಭಿ ದ್ರುಹೋ ರಕ್ಷಥಾ ನೇಮಘಂ ನಶದನೇಹಸೋ ವ

ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಹಿ | ವಃ | ಮಹತಾಂ | ಅವಃ | ವರುಣ | ಮಿತ್ರ | ದಾಶುಷೇ |

ಯಂ | ಅದಿತ್ಯಾಃ | ಅಭಿ | ದ್ರುಹಃ | ರಕ್ಷಥ | ನ | ಈಂ | ಅಘಂ | ನಶತ್ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ |

ಊತಯಃ | ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವರುಣ ಹೇ ಮಿತ್ರ | ಏತದ್ವೈಯಮರ್ಯಮ್ನೋಽಪ್ಯುಪಲಕ್ಷಣಂ | ಹೇ ವರುಣಾದಯಃ ಮಹತಾಂ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಮವೋ ರಕ್ಷಣಂ ಮಹಿ ಮಹತ್ | ಕಸ್ಯೈ | ದಾಶುಷೇ ಹವಿರ್ದಾತ್ರೇ ಯಜಮಾನಾಯ ಕ್ರಿಯಮಾಣಂ | ಕಿಂಚಿ ಹೇ ಅದಿತ್ಯಾಃ ಯಂ ಯಜಮಾನಂ ದ್ರುಹೋ ದ್ರೋಗ್ಧಃ ಸಕಾಶಾದಭಿ ರಕ್ಷಥ ಈಮೇನಂ ಯಜಮಾನಮಘಂ ಪಾಪಂ ನ ನಶತ್ | ನ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ | ಕುತ ಏವಮಿತಿ ತತ್ರೋಚ್ಯತೇ | ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಮೂತಯೋ ರಕ್ಷಣಾನ್ಯನೇಹಸೋಽಪಾಪಾನ್ಯನುಪದ್ರವಾಣಿ ಚ | ಊತಯೋಃ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ರಕ್ಷಣಾನಿ ಸುಊತಯಃ | ಶೋಭನರಕ್ಷಣಾನಿ | ಪುನರುಕ್ತಿರಾದರಾರ್ಥಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ವರುಣ—ಎಲೈ ವರುಣನೇ | ಮಿತ್ರ—ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ | ಮಹತಾಂ—ಮಹಾತ್ಮರಾದ | ವಃ—
ನಿಮ್ಮ | ಅವಃ—ರಕ್ಷಣವು | ದಾತುಷೇ—ಯಜ್ಞಕರ್ತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ | ಮಹಿ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿದೆ |
ಆದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಯಂ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ದ್ರುಹಃ—ಕೇಡಿಗನಾದ ಶತ್ರುವಿನಿಂದ |
ಅಭಿ ರಕ್ಷಥ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುವಿರೋ | ಈಂ—ಅಂತಹ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ಅಘಂ—ಪಾಪವು | ನ
ನಶತ್—ಸಮಾಪಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ | (ಎಲೈ ವರುಣಾದಿಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು
ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿವೆ | ವಃ ಊತಯಃ—ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ವರುಣನೇ, ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ, ಮಹಾತ್ಮರಾದ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣವು ಯಜ್ಞಕರ್ತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಧಿಕ
ವಾಗಿದೆ. ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಯಾವ ಯಜಮಾನನನ್ನು ನೀವು ಕೇಡಿಗನಾದ ಶತ್ರುವಿನಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುವಿರೋ
ಅಂತಹ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಪಾಪವು ಸಮಾಪಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಎಲೈ ವರುಣಾದಿಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು
ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿವೆ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆ.

English Translation.

Mitra and Varuna, you are great, and great is your protection to the
offerer ; no evil, Adityas, harms him whom you guard from the injurer ; your
aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿ॒ವಾ ದೇ॑ನಾ ಅ॒ಘಾ॒ನಾ॒ಮಾದಿ॑ತ್ಯಾ ಸೋ ಅ॒ಪಾಕೃ॑ತಿಂ |

ಪ॒ಕ್ಷಾ ವ॒ಯೋ ಯಥೋ॑ಪರಿ ವ್ಯ॒ಸ್ಮೀ ಶರ್ಮ॑ ಯಚ್ಛತಾನೇಹಸೋ ವ

ಊತ॑ಯಃ ಸುಊತ॑ಯೋ ವ ಊತ॑ಯಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿ॒ವ | ದೇ॑ನಾಃ | ಅ॒ಘಾ॒ನಾಂ | ಅದಿ॑ತ್ಯಾಸಃ | ಅ॒ಪ॒ಕೃ॒ತಿಂ |

ಪ॒ಕ್ಷಾ | ವ॒ಯಃ | ಯಥಾ॑ | ಉ॒ಪರಿ॑ | ವಿ | ಅ॒ಸ್ಮೀ ಇತಿ॑ | ಶರ್ಮ॑ | ಯಚ್ಛ॒ತ | ಅನೇ॑ಹಸಃ | ವಃ |

ಊತ॑ಯಃ | ಸು॒ಊತ॑ಯಃ | ವಃ | ಊತ॑ಯಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇ ದೇವಾ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಯೋಯಮಘಾನಾಂ ದುಃಖಾನಾಮಸಾಕೃತಿಮಸಾಕರಣಂ ಪರಿಹಾರಪ್ರಕಾರಂ ವಿದ | ಜಾನೀಥ | ಯಸ್ಮಾದೇವಂ ತಸ್ಮಾದ್ವಯೇಃ ಪಕ್ಷಿಣೋ ಯಥಾ ಪಕ್ಷಾ ಪಕ್ಷಾವುಪರಿ ಸ್ತಶಿಕುಕಾನಾಮುಪರಿ ಕುರ್ವಂತಿ ಸುಖಾಯ ತದ್ವದಸ್ಮೈ ಅಧ್ಯಸ್ತಾಸು ಶರ್ಮ ಸುಖಂ ಯಚ್ಛತ | ಕುರುತ || ಅಧೀತಿ ಸಪ್ತಮ್ಯರ್ಥಾನುವಾದೀ || ಅಸ್ಮೈ ಅಸ್ಮಾಕಮುಪರೀತಿ ನಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾಃ—ದೇವತಾತ್ಮರಾದ | ಆದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಅಘಾನಾಂ—ಪಾಪಗಳಿಗೆ | ಅಸಾಕೃತಿಂ—ನಾಶಸಾಧನವನ್ನು | ವಿದ—ನೀವು ಅರಿತಿದ್ದೀರಿ | ವಯೇಃ—ಪಕ್ಷಿಗಳು | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಪಕ್ಷಾ—ತಮ್ಮ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು | ಉಪರಿ—ತಮ್ಮ ಮರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹರಡಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದೋ ಹಾಗೆ | ಅಸ್ಮೈ—ನಮಗೆ | ಶರ್ಮ—ಸುಖವನ್ನು | ವಿ ಯಚ್ಛತ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಕೊಡಿರಿ | ವಃ--ನಿಮ್ಮ | ಊತಯೇಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸೋ—ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿದೆ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯೇಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯೇಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

|| ಭಾನಾರ್ಥ ||

ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ನೀವು ಪಾಪಗಳಿಗೆ ನಾಶಸಾಧನವನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದೀರಿ. ಪಕ್ಷಿಗಳು ಯಾವ ರೀತಿ ತಮ್ಮ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹರಡಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೋ ಹಾಗೆ ನಮಗೆ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿರಿ. ಎಲೈ ವರುಣಾದಿದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣವು ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

English Translation.

Divene Adityas, you know the averting of evils ; as birds (spread) their wings over (their) young, grant us happiness ; your aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವ್ಯೌಃ ಸ್ಮೈ ಅಧಿ ಶರ್ಮ ತತ್ಪಕ್ಷಾ ವಯೋ ನ ಯಂತನ |

ವಿಶ್ವಾನಿ ವಿಶ್ವವೇದಸೋ ವರೂಢ್ಯಾ ಮನಾಮಹೇಽನೇಹಸೋ ವ ಊತಯೇಃ

ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯೇಃ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಿ | ಅಸ್ಮೀ | ಇತಿ | ಅಧಿ | ಶರ್ಮ | ತತ್ | ಪಕ್ಷಾ | ವಯಃ | ನ | ಯಂತನ |

ವಿಶ್ವಾನಿ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ | ವರೂಢ್ಯಾ | ಮನಾಮಹೇ | ಅನೇಹಸಃ | ವ | ಊತಯಃ | ಸುಽಊತಯಃ |

ವಃ | ಊತಯಃ || ೩ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಅದಿತ್ಯಾಃ ಯೋಯಮಸ್ಮೇ ಅಧ್ಯಸ್ತಾಸು ತತ್ | ಯುಷ್ಮಾಸ್ತೇನಾಸಾಧಾರಣಂ ಯಚ್ಛರ್ಮಾಸ್ತಿ ತದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತದ್ವಿ ಯಂತನ | ವಿಶೇಷೇಣ ಪ್ರಾಪಯತ | ಹೇ ವಿಶ್ವವೇದಸಃ ಸರ್ವಧನಾಃ ಯುಷ್ಮಾನ್ ವಿಶ್ವಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ವರೂಢ್ಯಾ | ವರೂಢಂ ಗೃಹಂ | ತದುಚಿತಾನಿ ಧನಾನಿ ಮನಾಮಹೇ | ಯಾಚಾಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ) ವಯಃ—ಪಕ್ಷಿಗಳು | ಪಕ್ಷಾ ನ—ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಹರಡಿತಮ್ಮ ಮರಿಗಳಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ | ಅಸ್ಮೇ ಅಧಿ—ನಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ | ತತ್ ಶರ್ಮ—ನಿಮ್ಮಿಂದ ಮಾತ್ರ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಸುಖವನ್ನು | ನಿ ಯಂತನ—ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಕೊಡಿರಿ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ—ಸಕಲ ಧನಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವ ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ | ವಿಶ್ವಾನಿ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ವರೂಢ್ಯಾ—ರಕ್ಷಣಾಗೃಹಗಳನ್ನೂ | ಮನಾಮಹೇ—ನಿಮ್ಮಿಂದ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ | (ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣಿಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣಿಗಳು | ಸುನಾತಯಃ—ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ, ಪಕ್ಷಿಗಳು ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಹರಡಿ ತಮ್ಮ ಮರಿಗಳಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ, ನಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಸುಖವನ್ನು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಕೊಡಿರಿ. ಸಕಲ ಧನ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವ ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ, ನಾವು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಸಮಸ್ತವಾದ ರಕ್ಷಣಾಗೃಹವನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಿಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು. ಅವು ನಮಗೆ ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕವು.

English Translation.

Grant us that happiness of yours, as birds (spread) their wings ; O you possessed of all wealth, we solicit all riches suitable for our dwelling ; your aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮಾ ಅರಾಸತ ಕ್ಷಯಂ ಜೀವಾತುಂ ಚ ಪ್ರಚೇತಸಃ |

ಮನೋವಿಶ್ವಸ್ಯ ಘೇದಿಮ ಅದಿತ್ಯಾ ರಾಯ ಈಶತೇನೇಹಸೋ ವ

ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮೈ | ಅರಾಸತ | ಕ್ಷಯಂ | ಜೀವಾತುಂ | ಚ | ಪ್ರಚೇತಸಃ |

ಮನೋಃ | ವಿಶ್ವಸ್ಯ | ಘ | ಇತ್ | ಇಮೇ | ಅದಿತ್ಯಾಃ | ರಾಯಃ | ಈಶತೇ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ |

ಊತಯಃ | ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಸ್ಮೈ ಮನುಷ್ಯಾಯ ಕ್ಷಯಂ ನಿವಾಸಂ ಜೀವಾತುಂ ಜೀವನಸಾಧನಮನ್ನಂ ಚ ಪ್ರಚೇತಸಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮತಯೋರಾಸತ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ ತಸ್ಮೈ ಯಜಮಾನಾಯ ತದರ್ಥಮಿಮ ಅದಿತ್ಯಾ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಘೇತ್ ಸರ್ವಸ್ಯಾಪ್ಯಯಷ್ಟರ್ಮನೋರ್ಮನುಷ್ಯಸ್ಯ ಧನಿಕಸ್ಯ ರಾಯೋ ಧನಸ್ಯೇಶತೇ | ಸ್ವಾಮಿನೋ ಭವಂತ್ಯಪಹೃತ್ಯ ಯಜಮಾನಾಯ ಪ್ರದಾತುಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಚೇತಸಃ—ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ | ಇಮೇ ಅದಿತ್ಯಾಃ—ಈ ಅದಿತ್ಯರು | ಯಸ್ಮೈ—ಯಾವ ಮಾನವನಿಗಾದರೂ | ಕ್ಷಯಂ—ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನೂ | ಜೀವಾತುಂ ಚ—ಜೀವನಸಾಧನವಾದ ಅನ್ನವನ್ನೂ | ಅರಾಸತ—ಕೊಡುವರೋ | ಮನೋಃ—ಅಂತಹ ಮಾನವನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ | ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಘೇತ್—ಸಮಸ್ತವಾದ ಯಜ್ಞಮಾಡದಿರುವ ಧನಿಕರ | ರಾಯಃ—ಧನಕ್ಕೂ | ಈಶತೇ—ಒಡೆಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ | (ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ) | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣಿಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣಿಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉತ್ಕೃಷ್ಟಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಈ ಅದಿತ್ಯರು ಯಾವ ಯಜಮಾನನಿಗಾದರೂ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನೂ, ಜೀವನಸಾಧನವಾದ ಅನ್ನವನ್ನೂ ಕೊಡಲಿಚ್ಛಿಸಿದರೆ ಅಂತಹ ಯಜಮಾನನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಉಳಿದ ಯಜ್ಞಕರ್ತರಲ್ಲದ ಧನಿಕರ ಧನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಇವನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಿಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಿಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

English Translation.

To whomsoever these wise Adityas grant a dwelling and the means of life, (for him) they master the wealth of every man ; your aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪರಿ ಷೋ ವೃಣಜನ್ಮ ಘಾ ದುರ್ಗಾಣಿ ರಥ್ಯೋ ಯಥಾ |
 ಸ್ಯಾಮೇದಿಂದ್ರಸ್ಯ ಶರ್ಮಣ್ಯಾದಿತ್ಯಾನಾಮುತಾವಸ್ಯನೇಹಸೋ ವ ಉತಯಃ
 ಸುಉತಯೋ ವ ಉತಯಃ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪರಿ | ನಃ | ವೃಣಜನ್ | ಅಘಾ | ದುರ್ಗಾಣಿ | ರಥ್ಯಃ | ಯಥಾ ||
 ಸ್ಯಾಮ | ಇತ್ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ಶರ್ಮಣಿ | ಆದಿತ್ಯಾನಾಂ | ಉತ | ಅವಸಿ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ |
 ಉತಯಃ | ಸುಉತಯಃ | ವಃ | ಉತಯಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪರಿ ವೃಣಜನ್ ಪರಿವರ್ಜಯಂತು ನೋಽಸ್ಮಾಕಮಘಾನಿ ಪಾಪಾನಿ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ |
 ದುರ್ಗಾಣಿ ದುರ್ಗಮನಾನ್ ಪ್ರದೇಶಾನವಟಿಷ್ಠಾದಿಕಾನ್ ಯಥಾ ಪರಿವರ್ಜಯಂತಿ ಕದ್ವತ್ |
 ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಶರ್ಮಣಿ ಸ್ಯಾಮ | ಭವೇಮ ವಯಂ | ಉತಾಸಿ ಚಾದಿತ್ಯಾನಾಮವಸಿ ರಕ್ಷಣೇ ಚ ಸ್ಯಾಮ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ರಥ್ಯಃ—ರಥಿಕರು | ದುರ್ಗಾಣಿ—ಕಠಿನವಾದ ಗಮನಮಾರ್ಗ
 ಗಳನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸಿ ದೂರವಿರುವರೋ ಹಾಗೆಯೇ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಅಘಾ—ಪಾಪಗಳೂ ಸಹ | ಪರಿ
 ವೃಣಜನ್—ನಮ್ಮನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ದೂರವಿರಲಿ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಇತ್—ಇಂದ್ರನಿಂದಲೇ ದತ್ತವಾದ | ಶರ್ಮಣಿ—
 ಸುಖದಲ್ಲಿ | ಸ್ಯಾಮ—ನಾವು ಇರುವಂತಾಗಲಿ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಆದಿತ್ಯಾನಾಂ—ಆದಿತ್ಯರ | ಅವಸಿ—
 ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವಂತಾಗಲಿ (ಎಲೈ ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳೇ) | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಉತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು |
 ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಉತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಉತಯಃ—
 ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಥಿಕರು ಕಠಿನವಾದ ಗಮನಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ದೂರಸರಿಯುವರೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಪಾಪಗಳೂ ಸಹ ನಮ್ಮನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ದೂರಸರಿಯಲಿ. ಇಂದ್ರನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಸುಖದಲ್ಲಿಯೂ, ಆದಿತ್ಯರ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ಇರುವಂತಾಗಲಿ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

English Translation.

May our sins avoid us as charioteers, inaccessible places ; we abide in Indra's happiness and in the protection of the Adityas ; your aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ಪರಿಹೃತೇದನಾ ಜನೋ ಯುಷ್ಮಾದತ್ತಸ್ಯ ನಾಯತಿ |

ದೇವಾ ಅದಭ್ರಮಾಶ ವೋ ಯಸ್ಮಾದಿತ್ಯಾ ಅಹೇತನಾನೇಹಸೋ ವ

ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪರಿಹೃತಾ | ಇತ್ | ಅನಾ | ಜನಃ | ಯುಷ್ಮಾದತ್ತಸ್ಯ | ನಾಯತಿ |

ದೇವಾಃ | ಅದಭ್ರಂ | ಅಶ | ವಃ | ಯಂ | ಅದಿತ್ಯಾಃ | ಅಹೇತನ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |

ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪರಿಹೃತೇತ್ ಸರಿಹೀಡಿತೇನೈವ ತಪೋನಿಯಮಾದಿನಾನಾ ಪ್ರಾಣಿಯುಕ್ತೋ ಜನೋ ಯುಷ್ಮಾದತ್ತಸ್ಯ ಯುಷ್ಮಾಭಿರ್ದತ್ತಂ ಧನಂ || ಕರ್ಮಣಿ ಪಷ್ಠೀ || ನಾಯತಿ | ಗಚ್ಛತಿ | ಹೇ ದೇವಾ ಹೇ ಆಶವಃ ಶೀಘ್ರಗಮನಾಃ ಯೂಯಂ ಯಂ ಯಜಮಾನಮಹೇತನ ಪ್ರಾಪ್ನುಥಃ ಸ ಜನೋದಭ್ರಮನಲ್ಪಂ ಧನಂ ನಾಯತಿ ಪ್ರಾಪ್ನೋತೀತಿ ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾಃ—ದೇವತಾತ್ಮರೂ | ಆಶವಃ—ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳೂ ಆದ | ಅದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಅನಾ—ಸಜೀವಿಯಾದ | ಜನಃ—ಮಾನವನು | ಯುಷ್ಮಾದತ್ತಸ್ಯ—ನಿಮ್ಮಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಧನವನ್ನು |

ಪರಿಹೃತಾ ಇತ್—ಸಂಯಮಾದಿ ತಪಃಕ್ಷೇಶಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ | ವಾಯುತಿ—ಪಡೆಯಬಲ್ಲನು | ಯಂ—
ಯಾವ ಮಾನವನನ್ನು | ಅಹೇತನೇ—ನೀವು ಸಮೀಪಿಸಿ ಹೋಗುವಿರೋ ಅವನು | ಅದಭ್ಯಂ—ಪ್ರಭೂತವಾದ
ಧನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ | (ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—
ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತಾತ್ಮರೂ, ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳೂ ಆದ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಸಜೀವಿಯಾದ ಮಾನವನು ನಿಮ್ಮಿಂದ
ದತ್ತವಾದ ಧನವನ್ನು ಸಂಯಮಾದಿ ತಪಃಕ್ಷೇಶಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಪಡೆಯಬಲ್ಲನು. ಯಾವ ಮಾನವನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ
ನೀವು ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವಿರೋ ಅವನು ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ನಿಮ್ಮ
ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

English Translation.

Only by painful means does a living man obtain the wealth which you
bestow; but he whom you, divine Adityas, visit, wins great (riches); your
aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನ ತಂ ತಿಗ್ಮಂ ಚನ ತ್ಯಜೋ ನ ದ್ರಾಸದಭಿ ತಂ ಗುರು |
ಯಸ್ಮಾ ಉ ಶರ್ಮ ಸಪ್ರಥ ಆದಿತ್ಯಾಸೋ ಅರಾಧ್ಯಮನೇಹಸೋ ವ
ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನ | ತಂ | ತಿಗ್ಮಂ | ಚನ | ತ್ಯಜಃ | ನ | ದ್ರಾಸತ್ | ಅಭಿ | ತಂ | ಗುರು |
ಯಸ್ಮಾ | ಉ | ಶರ್ಮ | ಸಪ್ರಥಃ | ಆದಿತ್ಯಾಸಃ | ಅರಾಧ್ಯಂ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |
ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತಂ ಮನುಷ್ಯಂ ತಿಗ್ಮಂ ಚನ ತೀಕ್ಷ್ಣಮೇವ ಸಂತಂ ತ್ಯಜಃ | ಕ್ರೋಧನಾಮೃತತ್ | ಅತ್ರ
ಕ್ರೋಧಾಪ್ತೈಯುಜ್ಯಮಾನಮಾಯುಧಮುಚ್ಯತೇ | ನ ದ್ರಾಸತ್ || ದ್ರಾ ಕೃತ್ಯಾಯಾಂ ಗತ್ || ಕುತ್ಸಿತಂ
ನಾಗಚ್ಛತಿ | ನ ಹಿನಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾ ತಂ ಜನಂ ಗುರು ಪ್ರವೃದ್ಧಮಸರಿಹಾರಾರ್ಹಂ ದುಃಖಂ ನ

ದ್ರಾಸತ್ | ನ ಗಚ್ಛತಿ | ಹೇ ಅದಿತ್ಯಾಸ ಅದಿತ್ಯಾಃ ಸಪ್ರಥಃ ಸಮಾನಪ್ರಥನಾಃ ಸರ್ವತಃ ಪೃಥುಭೂತಾ
ನಾ ಯೋಯಂ ಯಸ್ಮಾ ಉ ಯಸ್ಮೈ ಯಜಮಾನಾಯ | ಉಶಬ್ದಃ ಪೂರಣಃ | ಶರ್ಮ ಸುಖಮರಾಧ್ಯಂ
ಅದತ್ತಂ ತಂ ನ ದ್ರಾಸದಿತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಅದಿತ್ಯಾಸಃ—ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ | ಸಪ್ರಥಾಸಃ—ವಿಶ್ವತನಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ನೀವು | ಯಸ್ಮೈ—
ಯಾವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಶರ್ಮ—ಸುಖವನ್ನು | ಅರಾಧ್ಯಂ—ಕೊಡುವಿರೋ | ತಂ—ಆ ಯಜಮಾನ
ನನ್ನು | ತಿಗ್ಗಂ ಚನ—ಅತಿ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ | ತೈಜಃ—ಕ್ರೋಧವು | ನ ದ್ರಾಸತ್—ಸಮಾಪಿಸಿ ಹಿಂಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ |
ತಂ ಅಭಿ—ಅವನನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ | ಗುರು—ಅಧಿಕವಾದ ದುಃಖವು | ನ—ಸಮಾಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ |
ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹ ಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು |
ಸುಊತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಕವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ, ವಿಶ್ವತನಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ನೀವು ಯಾವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ನೀಡುವಿರೋ
ಆ ಯಜಮಾನನನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕ್ರೋಧವಾಗಲಿ, ಅಧಿಕವಾದ ದುಃಖವಾಗಲಿ ಸಮಾಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು
ಹಿಂಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವು ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಕವು.

English Translation.

Him fierce wrath touches not, nor heavy (calamity), to whom, Adityas,
you have given great happiness ; your aids are void of harm, your aids are
true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯುಷ್ಮೇ ದೇವಾ ಅಪಿ ಸ್ಮಸಿ ಯುಧ್ಯಂತ ಇವ ವರ್ಮಸು |

ಯೂಯಂ ಮಹೋ ನ ಏನಸೋ ಯೂಯಮುರ್ಭಾ ದುರುಷ್ಯತಾನೇಹಸೋ

ವ ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯುಷ್ಮೇ ಇತಿ | ದೇವಾಃ | ಅಪಿ | ಸ್ಮಸಿ | ಯುಧ್ಯಂತಃ ಇವ | ವರ್ಮಸು |

ಯೂಯಂ | ಮಹಃ | ನಃ | ಏನಸಃ | ಯೂಯಂ | ಅರ್ಭಾತ್ | ಉರುಷ್ಯತ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ |

ಊತಯಃ | ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇ ದೇವಾ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಯುಷ್ಮೇ ಯುಷ್ಮಾಸು ವಯಮಹಿ ಸ್ಮಸಿ | ಅಹಿ ಭವೇಮ | ಯುಷ್ಮಾ-
ಭಿರಹಿತಾಃ ಸ್ತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ತತ್ರೈ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಯುಧ್ಯಂತಃ ಶೂರಾ ವರ್ಮಸು ಕವಚೇಷು ಯಥಾ
ಭವಂತಿ ತದ್ವತ್ | ಯೋಯಂ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಮಹೋ ಮಹತಃ ಏನಸಃ ಪಾಪಾದುರುಷ್ಯತಃ | ರಕ್ಷತಃ |
ತಥಾ ಯೋಯಮಸ್ಮಾನರ್ಭಾದಲ್ಪಾದಪ್ಯೇನಸಃ ಉರುಷ್ಯತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾಃ—ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಯುಧ್ಯಂತಃ—ಯುದ್ಧಮಾಡತಕ್ಕ ಶೂರರು |
ವರ್ಮಸು—ತಮ್ಮ ಯುದ್ಧಕವಚಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ | (ವಯಂ—ನಾವು) | ಯುಷ್ಮೇ—
ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ | ಅಹಿ ಸ್ಮಸಿ—ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವೆವು | ಯೋಯಂ—ನೀವು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಮಹಃ—
ಮಹತ್ತಾದ | ಏನಸಃ—ಪಾಪದಿಂದ | ಉರುಷ್ಯತಃ—ರಕ್ಷಿಸಿರಿ | ಯೋಯಂ—ನೀವು | ಅರ್ಭಾಃ—
ಸಣ್ಣ ಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತ
ವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಯುದ್ಧಮಾಡತಕ್ಕ ಶೂರರು ತಮ್ಮ ಯುದ್ಧಕವಚಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು
ಪಡೆಯುವಂತೆ ನಾವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ. ನೀವು ನಮ್ಮನ್ನು ಮಹತ್ತಾದ ಪಾಪದಿಂದಲೂ,
ಅಲ್ಪವಾದ ಪಾಪದಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು ಮತ್ತು ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

English Translation.

Deities, may we abide in you as warriors in their armour ; defend
us from great evil, defend us from little ; your aids are void of harm,
your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅದಿ॑ತಿರ್ನ ಉ॒ರು॒ಷ್ಯತ್ವದಿ॑ತಿಃ ಶರ್ಮ॑ ಯಚ್ಛತು |

ಮಾ॒ತಾ ಮಿ॒ತ್ರಸ್ಯ॑ ರೇ॒ವತೋ॑ರ್ಯನ್ಯೋ ವರು॑ಣಸ್ಯ ಚಾ॒ನೇಹ॑ಸೋ ವ

ಊ॒ತಯಃ॑ ಸುಊ॒ತಯೋ॑ ವ ಊ॒ತಯಃ॑ || ೯ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಅದಿತಿಃ | ನಃ | ಉರುಷ್ಯತು | ಅದಿತಿಃ | ಶರ್ಮ | ಯಚ್ಛತು |

ಮಾತಾ | ಮಿತ್ರಸ್ಯ | ರೇವತಃ | ಅರ್ಯವ್ಣಃ | ವರುಣಸ್ಯ | ಚ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |

ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ನೋಽಸ್ಮಾನದಿತಿರಖಂಡನೀಯಾ ದೇವಮಾತೋರುಷ್ಯತು | ರಕ್ಷತು | ತಥಾದಿತಿಃ ಶರ್ಮ
ಸುಖಂ ಯಚ್ಛತು | ಅದಿತಿರ್ವಿಶೇಷ್ಯತೇ | ಯಾ ಮಾತಾ ನಿರ್ಮಾತ್ರಿ | ಇಸ್ಯ | ಮಿತ್ರಸ್ಯ ರೇವತೋ
ಧನವತೋಽರ್ಯವ್ಣೋ ವರುಣಸ್ಯ ಚ | ಸಾ ನ ಉರುಷ್ಯತ್ವಿತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ರೇವತಃ—ಧನವಂತನಾದ | ಮಿತ್ರಸ್ಯ—ಮಿತ್ರನಿಗೂ | ಅರ್ಯವ್ಣಃ—ಅರ್ಯಮನಿಗೂ | ವರುಣಸ್ಯ
ಚ—ವರುಣನಿಗೂ | ಮಾತಾ—ಜನನಿಯಾದ | ಅದಿತಿಃ—ಅದಿತಿಯು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಉರುಷ್ಯತು—
ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ಅದಿತಿಃ—ದೇವಮಾತೆಯಾದ ಅದಿತಿಯು | ಶರ್ಮ—ಸುಖವನ್ನು | ಯಚ್ಛತು—ನಮಗೆ ಕೊಡಲಿ |
(ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಸರಹಿತವಾದವು |
ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದವು.

| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನವಂತನಾದ ಮಿತ್ರನಿಗೂ, ಅರ್ಯಮನಿಗೂ, ವರುಣನಿಗೂ ಜನನಿಯಾದ ಅದಿತಿಯು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ.
ದೇವಮಾತೆಯಾದ ಅದಿತಿಯು ನಮಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡಲಿ. ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು
ಅತ್ಯುತ್ತಮವೂ, ಪಾಸರಹಿತವೂ, ಮಂಗಳಕರವೂ ಆಗಿವೆ.

English Translation.

May Aditi defend us, may Aditi grant us happiness, the mother of the
wealthy Mitra, Aryaman and Varuna; your aids are void of harm, your aids
are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದ್ವೇನಾಃ ಶರ್ಮ ಶರಣಂ ಯದ್ವದ್ರಂ ಯದನಾತುರಂ |

ತ್ರಿಧಾತು ಯದ್ವರೂಢ್ಯಂ | ತದಸ್ಮಾಸು ವಿ ಯಂತನಾನೇಹಸೋ ವ

ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೧೦ ||

|| ಸದಪಾರಃ ||

ಯತ್ | ದೇವಾಃ | ಶರ್ಮ | ಶರಣಂ | ಯತ್ | ಭದ್ರಂ | ಯತ್ | ಅನಾತುರಂ |

ತ್ರಿಧಾತು | ಯತ್ | ವರೂಢ್ಯಂ | ತತ್ | ಅಸ್ಮಾಸು | ವಿ | ಯಂತನ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |

ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇವಾ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಯಚ್ಛರ್ಮ ಸುಖಂ ಶರಣಂ ಶರಣೀಯಂ | ಯದ್ಭದ್ರಂ ಸರ್ವೈರ್ಭಜ-
ನೀಯಂ | ಯದನಾತುರಂ ರೋಗರಹಿತಂ | ಯತ್ರಿಧಾತು ತ್ರಿಗುಣಂ | ಯದ್ವರೂಢ್ಯಂ | ವರೂಢಂ
ಗೃಹಂ | ತದಹಂ | ತದುಕ್ತಗುಣಕಂ ಶರ್ಮಾಸ್ಮಾಸು ವಿ ಯಂತನ | ವಿಯಚ್ಛತ ||

|| ಪ್ರತಿಸದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಯತ್—ಯಾವ | ಶರ್ಮ—ಸುಖವು | ಶರಣಂ—ನಮಗೆ ಆಶ್ರಯ
ಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆಯೋ | ಯತ್—ಯಾವುದು | ಭದ್ರಂ—ಮಂಗಳಕರವಾಗಿದೆಯೋ | ಯತ್—ಯಾವುದು |
ಅನಾತುರಂ—ರೋಗರಹಿತವಾಗಿರುವುದೋ | (ಯತ್) ತ್ರಿಧಾತು—ಯಾವುದು ಮೂರು ಗುಣಗಳಿಂದಲೂ
ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವುದೋ | ಯತ್—ಯಾವುದು | ವರೂಢ್ಯಂ—ಗೃಹದಂತೆ ರಕ್ಷಕವೋ | ತತ್—ಅಂತಹ
ಸುಖವನ್ನು | ಅಸ್ಮಾಸು—ನಮಗೆ | ವಿ ಯಂತನ—ಕೊಡಿರಿ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು |
ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—
ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಯಾವ ಸುಖವು ನಮಗೆ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆಯೋ, ಯಾವುದು ಮಂಗಳಕರವಾಗಿ-
ದೆಯೋ, ಯಾವುದು ರೋಗರಹಿತವಾಗಿರುವುದೋ, ಯಾವುದು ಮೂರು ಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವುದೋ,
ಯಾವುದು ಗೃಹದಂತೆ ರಕ್ಷಕವಾಗಿರುವುದೋ ಅಂತಹ ಸುಖವನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತ-
ವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದವು.

English Translation.

Grant to us, deities, that happiness which is a refuge, auspicious, and
free from sickness, which is threefold and fit for a (secure) shelter; your aids
are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅದಿತ್ಯಾ ಅವ ಹಿ ಖ್ಯತಾಧಿ ಕೂಲಾದಿನ ಸ್ವಶಃ |

ಸುತೀರ್ಥಮರ್ವತೋ ಯಥಾನು ನೋ ನೇಷಥಾ ಸುಗಮನೇಹಸೋ ವ
ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅದಿತ್ಯಾಃ | ಅವ | ಹಿ | ಖ್ಯತ | ಅಧಿ | ಕೂಲಾತ್ ಇವ | ಸ್ವಶಃ |

ಸುತೀರ್ಥಂ | ಅರ್ವತಃ | ಯಥಾ | ಅನು | ನಃ | ನೇಷಥ | ಸುಗಂ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |

ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದಿತ್ಯಾಃ ಯೂಯಮವ ಹಿ ಖ್ಯತ | ಅವ ಹಿ ಸಶ್ಯತಾಧಸ್ತಾಸ್ಥಿತಾನಸ್ಮಾನ್ | ತತ್ರ
ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಕೂಲಾದಧಿ ಕೂಲೇ ಸ್ವಶಃ ಸ್ವಷ್ಟಾಃ | ಸ್ಥಿತಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಯಥಾ ಕೂಲಸ್ಥಃ ಪುರು-
ಷೋಽಧೋಗತಮುದಕಂ ಜಿಜ್ಞಾಸುಸ್ತತ್ರ ಸ್ಥಂ ಮನುಷ್ಯಂ ನಾ ವಿಲೋಕಯಿತುಮವಾಕ್ಸಶ್ಯತಿ ತದ್ವತ್ |
ತಥಾ ಕೃತ್ವಾ ಸುತೀರ್ಥಂ ಶೋಭನಾವತಾರಪ್ರದೇಶಮರ್ವತೋಽಶ್ವಾನ್ಯಥಾ ಪ್ರಾಪಯಂತೈಶ್ವರಕ್ಷಕಾಃ
ತದ್ವನ್ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಸುಗಂ ಸುಸಂಧಾನಮನು ನೇಷಥ | ಅನುನಯಥ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ | ಕೂಲಾತ್ ಅಧಿ ಸ್ವಶಃ—ದಡದ ಮೇಲಿರುವ ಪುರುಷನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ
ಬಿದ್ದಿರುವ ಪುರುಷನನ್ನು ಕೆಳಬಗ್ಗಿ ದಯೆಯಿಂದ ನೋಡುವಂತೆ | ಅವ ಹಿ ಖ್ಯತ—ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೇಲಿರುವ
ನಮ್ಮನ್ನು ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ಕೆಳಬಗ್ಗಿ ನೋಡಿರಿ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಅರ್ವತಃ—ಅಶ್ವಗಳನ್ನು |
ಸುತೀರ್ಥಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ದಡವಿರುವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಅಶ್ವಪತಿಗಳು ಒಯ್ಯುವರೋ ಹಾಗೆ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು |
ಸುಗಂ—ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ | ಅನು ನೇಷಥ—ಕರೆದೊಯ್ಯಿರಿ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣಿಗಳು |
ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿವೆ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣಿಗಳು | ಸುಊತಯಃ—
ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ, ದಡದ ಮೇಲಿರುವ ಪುರುಷನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಪುರುಷನನ್ನು ಕೆಳಬಗ್ಗಿ ದಯೆಯಿಂದ
ನೋಡುವಂತೆ, ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೇಲಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ಕೆಳಬಗ್ಗಿ ನೋಡಿರಿ. ಯಾವ ರೀತಿ ಅಶ್ವಪತಿಗಳು.

ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮವಾದ ದಡವಿರುವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವಿರೋ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮನ್ನೂ ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವೂ ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವೂ ಆಗಿವೆ.

English Translation.

Adityas, look down upon us as those who look from the shore ; as (men lead) their horses to a secure Ghat, so conduct us along a good path ; your aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನೇಹ ಭದ್ರಂ ರಕ್ಷಸ್ವಿನೇ ನಾವಯೈ ನೋಪಯಾ ಉತ |

ಗವೇ ಚ ಭದ್ರಂ ಧೇನವೇ ವೀರಾಯ ಚ ಶ್ರವಸ್ಯತೇನೇಹಸೋ ವ
ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನ | ಇಹ | ಭದ್ರಂ | ರಕ್ಷಸ್ವಿನೇ | ನ | ಅವಯೈ | ನ | ಉಪಯೈ | ಉತ |

ಗವೇ | ಚ | ಭದ್ರಂ | ಧೇನವೇ | ವೀರಾಯ | ಚ | ಶ್ರವಸ್ಯತೇ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |

ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಇಹ ಭೂಮೌ ಭದ್ರಂ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಸುಖಂ ರಕ್ಷಸ್ವಿನೇ | ರಕ್ಷೋ ಬಲಂ | ಬಲವ-
ತೇಽಸ್ಮದ್ವೀಷ್ಟೇ ನ ಭವತ್ಪ್ರೀತಿ ಶೇಷಃ | ಅವಯಾ ಅಸ್ಮಾನ್ ಹಿಂಸಿತುಮವಗಚ್ಛತೇ ನ ಭವತು ಭದ್ರಂ |
ತಥೋಪಯಾ ಉಪಗಚ್ಛತೇ ನ ಭವತು | ತರ್ಹಿ ಕಸ್ಯ ಭವತ್ಪ್ರೀತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ಗವೇ ಚ ಭದ್ರಂ ಯುಷ್ಮ-
ದೀಯಂ ಭವತು | ಚಶಬ್ದೋ ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣಧೇನ್ವಾದ್ಯಪೇಕ್ಷಃ | ಕಿಂಚಿ ಧೇನವೇ ನವಪ್ರಸೂತಿಕಾಯೈ
ಭದ್ರಂ ಭವತು | ವೀರಾಯಾಸ್ಮತ್ಪ್ರಾಪ್ತಾದಿಕಾಯ ಭದ್ರಂ ಭವತು | ಕೀದೃಶಾಯ ವೀರಾಯ | ಶ್ರವಸ್ಯ-
ತೇಽನ್ಮಮಿಚ್ಛತೇ | ಅಥವೋತ್ತರಾರ್ಥೇಽಪಿ ನೇತ್ಯನುವರ್ತತೇ | ಅಸ್ಮದ್ವೀರೋಧಿನೋ ಗವಾದಿಕಾಯ
ಭದ್ರಂ ನ ಭವತ್ಪ್ರೀತಿ ತಸ್ಯಾರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ) ಇಹ—ಈ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ | ರಕ್ಷಸ್ವಿನೇ—ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುವಿಗೆ
ಭದ್ರಂ—ಮಂಗಳವು | ನ—ಉಂಟಾಗದಿರಲಿ | ಅವಯೈ—ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವವನಿಗೂ | ನ—

ಒಳ್ಳೆಯದಾಗದಿರಲಿ | ಉತೆ—ಮತ್ತು | ಉಪಯೈ—ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವವನಿಗೂ | ನೆ—ಒಳ್ಳೆಯದಾಗದಿರಲಿ | ಗವೇ ಚೆ—ನಮ್ಮ ಗೋವುಗಳಿಗೆ | ಭವ್ರಂ—ಮಂಗಳವುಂಟಾಗಲಿ | ಭೇನವೇ—ನಮ್ಮ ಭೇನುಗಳಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ | ಶ್ರವಸ್ಯತೇ—ಅನ್ನವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವ | ವೀರಾಯ ಚೆ—ನಮ್ಮ ವೀರಪುತ್ರರಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

|| ಛಾಂದಾಃ ||

ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಈ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುವಿಗೆ ಮಂಗಳವುಂಟಾಗದಿರಲಿ. ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವವನಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗದಿರಲಿ. ಮತ್ತು ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವವನಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗದಿರಲಿ. ನಮ್ಮ ಗೋವುಗಳಿಗೂ, ಅನ್ನೇಚ್ಛುಗಳಾದ ನಮ್ಮ ವೀರಪುತ್ರರಿಗೂ ಸದಾ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

English Translation.

Let there not be prosperity here to our powerful (foe), nor to him who threatens or assails us; but let there be prosperity to our cattle, our milch cows, and our male offspring desirous of food; your aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದಾವಿರ್ಯದಸೀಚ್ಯಂ ದೇವಾಸೋ ಅಸ್ತಿ ದುಷ್ಕೃತಂ |

ತ್ರಿತೇ ತದ್ವಿಶ್ವಮಾಪ್ತ್ಯ ಆರೇ ಅಸ್ಮದ್ಧಾತನಾನೇಹಸೋ ವ ಊತಯಃ

ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಅವಿಃ | ಯತ್ | ಅಸೀಚ್ಯಂ | ದೇವಾಸಃ | ಅಸ್ತಿ | ದುಃಕೃತಂ |

ತ್ರಿತೇ | ತತ್ | ವಿಶ್ವಂ | ಆಪ್ತೇ | ಆರೇ | ಅಸ್ಮತ್ | ದಧಾತನ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |

ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇವೇವಾಸೋ ದೇವಾ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಯದಾನಿ ರ್ಫತ್ವಾಪಮಾನಿಭೂತಮಸ್ತಿ | ದುಷ್ಕೃತಂ
ಯಚ್ಚಾಪೀಚ್ಯಮಂತರ್ಹಿತಮಸ್ತಿ | ಅಪೀಚ್ಯಮಿತ್ಯಂತರ್ಹಿತನಾಮ | ತದ್ವಿತ್ತ್ವಂ ತದುಭಯಮಾಪ್ತೇ
ತ್ರಿತೇ ಮಯಿ ಮಾ ಭೂತ್ | ಕಿಂತ್ವಸ್ಮದಾರೇ ದೂರೇ ದಧಾತನ | ಸ್ಥಾಪಯತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾಸಃ—ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಯತ್ ಅನಿಃ ಆಸ್ತಿ—ಯಾವ ಪಾಪವು ಹೊರಕ್ಕೆ
ಅನಿಭೂತವಾಗಿದೆಯೋ | ಯತ್ ದುಷ್ಕೃತಂ—ಯಾವ ದುಷ್ಕರ್ಮವು (ಪಾಪಸಾಧನವು) | ಅಪೀಚ್ಯಂ—
ಅಂತರ್ಹಿತವಾಗಿದೆಯೋ | ತದ್ವಿತ್ತ್ವಂ—ಎರಡು ಗುಂಪಿಗೂ ಸೇರಿದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಸಾಧನಗಳೂ | ತ್ರಿತೇ
ಅಪ್ತೇ—ತ್ರಿತ ಆಪ್ತಸಂಜ್ಞಕನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ | (ತತ್—ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ) | ಅಸ್ಮತ್—ನಮಗಿಂತಲೂ |
ಅರೇ—ಅತಿ ದೂರದಲ್ಲಿ | ದಧಾತನ—ಇರಿಸಿರಿ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—
ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿವೆ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಮಂಗಳಕರವಾಗಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಯಾವ ಪಾಪವು ಹೊರಕ್ಕೆ ಅನಿಭೂತವಾಗಿದೆಯೋ, ಯಾವ
ದುಷ್ಕರ್ಮವು ಅಂತರ್ಹಿತವಾಗಿದೆಯೋ, ಈ ಎರಡು ಗುಂಪಿಗೂ ಸೇರಿದ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಸಾಧನಗಳೂ ತ್ರಿತಆಪ್ತನಾದ
ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಮಗಿಂತಲೂ ಅತಿ ದೂರದಲ್ಲಿರಿಸಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿವೆ.
ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಮಂಗಳಕರವಾಗಿವೆ.

English Translation.

Deities, whatever evil is manifest, whatever is concealed, (let it be not found) in Trita Aptya, keep it far from us; your aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಚ್ಚ ಗೋಷ್ಠು ದುಷ್ಕೃತ್ಯಂ ಯಚ್ಚಾಪೀ ದುಹಿತರ್ದಿವಃ |

ತ್ರಿತಾಯ ತದ್ವಿಭಾವರ್ಯಾಪ್ತಾಯ ಪರಾ ನಹಾನೇಹಸೋ ವ ಊತಯಃ

ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೧೪ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಚ | ಗೋಷು | ದುಃಸ್ವಸ್ಥಂ | ಯತ್ | ಚ | ಅಸ್ಮೇ ಇತಿ | ದುಹಿತಃ | ದಿವಃ |
 ತ್ರಿತಾಯ | ತತ್ | ವಿಭಾವರಿ | ಅಪ್ತಾಯ | ಪರಾ | ವಹ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |
 ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಚ್ಚ ಗೋಷ್ಟಿತಾ ದಿಸೂಕ್ತಶೇಷೇಣ ದುಃಸ್ವಸ್ಥಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾದಿತ್ಯಮುಪತಿಷ್ಠೇತ್ | ತಥಾ ಚ
 ಸ್ವಸ್ಥಮನೋಜ್ಞಂ ದೃಷ್ಟ್ವೇತ್ಯುಪಕ್ರಮ್ಯ ಯಚ್ಚ ಗೋಷು ದುಃಸ್ವಸ್ಥಮಿತಿ ಪಂಚಭಿರಾದಿತ್ಯಮುಪ-
 ತಿಷ್ಠೇತ್ | ಅ. ಗೃ. ೩-೬-೬ | ಇತಿ ಸೂಕ್ರಿತಂ ||

ಹೇ ದಿವೋ ದುಹಿತರುಷ ಉಷೋದೇವತೇ ಯಚ್ಚ ಗೋಷ್ಟಿಸ್ಮದೀಯಾಸು ದುಃಸ್ವಸ್ಥಮು-
 ನರ್ಥಸೂಚಕಂ ದೃಷ್ಟಂ || ಸ್ವಾರ್ಥಿಕೋ ಯತ್ || ಕಿಂಚಿ ಯಚ್ಚ ದುಃಸ್ವಸ್ಥಮಸ್ಮೇ ಅಪ್ತಾಸು
 ದೃಷ್ಟಂ | ಗೋಪೀಡಾನಿಮಿತ್ತಕಮಸ್ಮಾಕಂ ಪೀಡಾನಿಮಿತ್ತಕಂ ಚ ಯದ್ಧುಃಸ್ವಸ್ಥಂ ಪಶ್ಯಾಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |
 ತತ್ಸರ್ವಂ ಹೇ ವಿಭಾವರಿ | ಉಷೋನಾಮೈತತ್ | ಹೇ ವೃಚ್ಛಿನವತಿ ದೇವಿ ಅಪ್ತಾಯ ತ್ರಿತಾಯ ಪರಾ
 ವಹ | ದೂರೇ ಪರಿಹರ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ದಿವಃ ದುಹಿತಃ—ಸ್ವರ್ಗದ ಪುತ್ರಿಯಾ | ವಿಭಾವರಿ—ಕಾಂತಿಯುತಳೂ ಆದ ಎಲೈ ಉಷೋದೇವಿಯೇ |
 ಗೋಷು—ನಮ್ಮ ಗೋವುಗಳಿಗೆ | ಯತ್ ದುಃಸ್ವಸ್ಥಂ—ಯಾವ ದುಃಸ್ವಸ್ಥವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೋ |
 ಯಚ್ಚ—ಯಾವ ದುಃಸ್ವಸ್ಥಗಳು | ಅಸ್ಮೇ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೋ | ತತ್—ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ |
 ತ್ರಿತಾಯ ಅಪ್ತಾಯ—ತ್ರಿತಲಪ್ರಾಣಿಗಿಂತಲೂ | ಪರಾ ವಹ—ದೂರಕ್ಕೆ ಸರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡು | (ಎಲೈ
 ಉಷ ಆದಿದೇವತೆಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿವೆ |
 ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ವರ್ಗದ ಪುತ್ರಿಯಾ, ಕಾಂತಿಯುತಳೂ ಆದ ಎಲೈ ಉಷೋದೇವಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಗೋವುಗಳಿಗೆ ಯಾವ
 ದುಃಸ್ವಸ್ಥವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೋ, ಯಾವ ದುಃಸ್ವಸ್ಥಗಳು ನಮಗೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ರಿತ
 ಲಪ್ರಾಣಾದ ನನ್ನಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡು. ಎಲೈ ಉಷ ಆದಿದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತ
 ವಾಗಿವೆ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆ.

English Translation.

Daughter of heaven, (Ushas), whatever ill-omened dream threatens our
 cattle or ourselves, keep it, O brilliant one, far from Trita Aptya ; your aids
 are void of harm, your aids are true aids.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಯಾರಿಗಾದರೂ ದುಃಸ್ವಪ್ನವುಂಟಾದಲ್ಲಿ ಅವರು ಯೆಚ್ಚೆ ಗೋಷು ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಈ ಸೂಕ್ತದ
೧೪ ನೆಯ ಋಕ್ವಿನಿಂದ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಅದಿತ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.
ಈ ವಿಷಯವು ಅಶ್ವಲಾಯನಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರದ—ಸ್ವಪ್ನಮಮನೋಜ್ಞಂ ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಯೆಚ್ಚೆ ಗೋಷು
ದುಃಸ್ವಪ್ನಮಿತಿ ಪಂಚಭಿರಾದಿತ್ಯಮುಪತಿಷ್ಠೇತ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ ಗ್ರಂ. ೩-೬-೬) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಿಷ್ಕಂ ನಾ ಘಾ ಕೃಣವತೇ ಸ್ರಜಂ ನಾ ದುಹಿತರ್ದಿವಃ |

ತ್ರಿತೇ ದುಃಸ್ವಪ್ನಂ ಸರ್ವಮಾಪ್ತೇ ಪರಿ ದದ್ಮಸ್ಯನೇಹಸೋ ವ ಉತಯಃ
ಸುಉತಯೋ ವ ಉತಯಃ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಿಷ್ಕಂ | ನಾ | ಘಾ | ಕೃಣವತೇ | ಸ್ರಜಂ | ನಾ | ದುಹಿತಃ | ದಿವಃ |

ತ್ರಿತೇ | ದುಃಸ್ವಪ್ನಂ | ಸರ್ವಂ | ಅಪ್ತೇ | ಪರಿ | ದದ್ಮಸಿ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಉತಯಃ |

ಸುಉತಯಃ | ವಃ | ಉತಯಃ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದಿವೋ ದುಹಿತರುಷಃ ನಿಷ್ಕಂ ನಾ ಘಾಭರಣವಿಶೇಷಂ ನಾ ಕೃಣವತೇ ಕುರ್ವತೇ
ಸ್ವರ್ಣಕಾರಾಯ ಯದ್ವಿಷ್ಣುಷ್ಣಂ ದೃಷ್ಟಂ | ಸ್ವರ್ಣಕಾರೇಣ ನಿರ್ಮಾಣಸಮಯೇ ದೃಷ್ಟಮಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಘೇತಿ ಪೂರಣಃ | ನಾಶಬ್ದಶ್ಚಾರ್ಥಃ | ನಾಥನಾ ಸ್ರಜಂ ಮಾಲ್ಯಂ ಕೃಣವತೇ | ಕುರ್ವಾಣ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |
ತಸ್ಮಿನ್ನಸಿ ಮಾಲಾಕಾರೇ ಮಾಲಾನಿರ್ಮಾಣಸಮಯೇ ಯದ್ವಿಷ್ಣುಷ್ಣಂ ದೃಷ್ಟಂ ತದಭಯವಿಷಯಂ
ದುಃಸ್ವಪ್ನಮಾಪ್ತೇಽಪಾಂ ಪುತ್ರೇ ತ್ರಿತೇ ವರ್ತಮಾನಂ ಪರಿ ದದ್ಮಸಿ | ಉಪರಿ ದದ್ಮಃ | ವಯಂ
ತ್ರಿತಾಃ ಪರಿತ್ಯಜಾಮೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಥನಾ ತ್ರಿತೇ ಮಯಿ ಯದ್ವಿಷ್ಣುಷ್ಣಂ ದೃಷ್ಟಂ ತತ್ಸ್ವರ್ಣಕಾರಾಯ
ಮಾಲಾಕಾರಾಯ ನಾ ಪರಿ ದದ್ಮಸಿ | ಅಸ್ಮತ್ತೋಽಸಿ ನಿಷ್ಕುಪ್ಯ ತಯೋರುಪರಿ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದಿವಃ ದುಹಿತಃ—ಅಂತರಿಕ್ಷವುತ್ರಿಯಾದ ಎಲೈ ಉಪೋದೇವಿಯೇ, | ತ್ರಿತೇ ಅಪ್ತೇ—ತ್ರಿತ ಆಪ್ತ
ನಾದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುವ | ಸರ್ವಂ ದುಃಸ್ವಪ್ನಂ—ಸಕಲ ದುಃಸ್ವಪ್ನಗಳನ್ನೂ | ನಿಷ್ಕಂ
ನಾ ಕೃಣವತೇ—ಆಭರಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸುವರ್ಣಕಾರನ ಮೇಲಾಗಲಿ | ಸ್ರಜಂ ನಾ—ಮಾಲೆಗಳನ್ನು

ಕಟ್ಟುವವನ ಮೇಲಾಗಲಿ | ಪರಿ ದದ್ದಸಿ—ಅದರ ಪ್ರಭಾವವು ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ |
ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆ
ಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ವರ್ಗದ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಎಲೈ ಉಷೋದೇವಿಯೇ ತ್ರಿತಪಸ್ತೃನಾದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುವ
ಸಕಲ ದುಃಸ್ವಪ್ನಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಆಭರಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸುವರ್ಣಕಾರನ ಮೇಲಾಗಲಿ, ಮಾಲೆಗಳನ್ನು
ಕಟ್ಟುವವನ ಮೇಲಾಗಲಿ ಅದರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು.
ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

English Translation.

Daughter of heaven, whatever ill-omened dream threatens Trita Aptya,
we transfer it to the worker of gold ornaments or to the maker of garlands
your aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ತದನ್ನಾಯ ತದಸಸೇ ತಂ ಭಾಗಮುಪಸೇದುಷೇ |

ತ್ರಿತಾಯ ಚ ದ್ವಿತಾಯ ಚೋಷೋ ದುಃಸ್ವಪ್ನಂ ವಹಾನೇಹಸೋ ವಃ

ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೧೬ ||

|| ಪದವಾಕ್ಯ ||

ತದನ್ನಾಯ | ತದಸಸೇ | ತಂ | ಭಾಗಂ | ಉಪಸೇದುಷೇ |

ತ್ರಿತಾಯ | ಚ | ದ್ವಿತಾಯ | ಚ | ಉಷಃ | ದುಃಸ್ವಪ್ನಂ | ವಹ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |

ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ತದನ್ನಾಯ | ಯದೇವ ಜಾಗರಾವಸ್ಥಾಯಾಂ ಭೋಜ್ಯತ್ವೇನ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ಮಧುಸಾಯಸಾದಿ
ಸ್ವಪ್ನೇಽಪಿ ತದೇವಾನ್ಯಂ ಯಸ್ಯ ಸಃ | ತಾದೃಶಾಯ | ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಭೋಜನವತ್ ಸ್ವಪ್ನೇಽಪಿ ಭೂಕ್ತ
ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾ ತದಸಸೇ | ಯದೇವಾಸಃ ಕರ್ಮ ನಿಂದಿತಂ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥಾಯಾಂ ಕ್ರಿಯತೇ ತದೇವ

ಕರ್ಮ ಸ್ವಪ್ನೇ ಯಸ್ಯ ಸ ತತ್ತ್ವಮಾ | ತಾದೃಶಾಯ ದೇವಾಯ ತಂ ಭಾಗಂ ದುಃಸ್ವಪ್ನಸ್ಯಾಂಶಮುಪೇ-
ಸೇದುಷೇ ಪ್ರಾಪ್ನುವತೇ ತ್ರಿತಾಯ ದ್ವಿತಾಯ ಚ ಹೇ ಉಷೋ ದೇವಿ ದುಃಸ್ವಪ್ನಸ್ಯ ಮನ್ನ ಕರ್ಮವಿಷಯಂ
ವಹ | ಅನ್ಯತ್ರ ಪ್ರಾಪಯ | ಸ್ವಪ್ನೇ ದೃಷ್ಟಂ ಮಧುಭೋಜನಾದಿಕಂ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥಾ ನುರೂಪವತ್ಸುಖ-
ಕರಂ ಭವತ್ತಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉಷಃ—ಎಲೈ ಉಷೋದೇವಿಯೇ | ತದನ್ನಾಯ—ಎಚ್ಚರವಾಗಿರುವಾಗ ತಿನ್ನುವ ಅನ್ನವನ್ನೇ ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ತಿನ್ನುವಂತೆ ಕಾಣುವವನೂ | ತದಪಸೇ—ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮವನ್ನೇ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡುವಂತೆ ಕಾಣುವವನೂ | ತಂ ಭಾಗಂ—ಅದೇ ದುಃಸ್ವಪ್ನದ ಫಲವನ್ನು | ಉಪೇಸೇದುಷೇ—ಹೊಂದುವವನೂ ಆದ | ತ್ರಿತಾಯ—ತ್ರಿತನಿಗಾಗಿಯೂ | ದ್ವಿತಾಯ ಚ—ದ್ವಿತನಿಗಾಗಿಯೂ ಸಹ | ದುಃಸ್ವಪ್ನಂ—ಆ ದುಃಸ್ವಪ್ನವನ್ನು | ವಹ—ಬೇರೆ ಕಡೆ ತಿರುಗಿಸು | (ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಉಷೋದೇವಿಯೇ, ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿರುವಾಗ ತಿನ್ನುವ ಅನ್ನವನ್ನೇ ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ತಿನ್ನುವಂತೆ ಕಾಣುವವನೂ, ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮವನ್ನೇ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡುವಂತೆ ಕಾಣುವವನೂ, ಅದೇ ದುಃಸ್ವಪ್ನದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವವನೂ ಆದ ತ್ರಿತನಿಗಾಗಿಯೂ, ದ್ವಿತನಿಗಾಗಿಯೂ ಆ ದುಃಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆ ತಿರುಗಿಸು. ಎಲೈ ಉಪದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

English Translation.

Ushas, bear (elsewhere) the ill-omened dream for Trita and Dwita, who eat and do (in dreams) that (which is eaten and done amiss when awake) and who obtain that (inauspicious) portion ; your aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ ಕಲಾಂ ಯಥಾ ಶಫಂ ಯಥ ಋಣಂ ಸಂನಯಾಮಸಿ |

ಏವಾ ದುಃಸ್ವಪ್ನಂ ಸರ್ವಮಾಪ್ಯೇ ಸಂ ನಯಾಮಸ್ಯ ನೇಹಸೋ ವ

ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ | ಕಲಾಂ | ಯಥಾ | ಶಫಂ | ಯಥಾ | ಋಣಂ | ಸಂನಯಾಮಸಿ |

ಏವ | ದುಃಸ್ವಸ್ಥ್ಯಂ | ಸರ್ವಂ | ಆಪ್ತೇ | ಸಂ | ನಯಾಮಸಿ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |

ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಂಜ್ಞಾಪಿತಂ ಪಶುಂ ದಾನಾರ್ಥಂ ಸಂಸ್ಕರ್ವಂತೋ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಕಲಾಂ ಶಫಮಿತಿ ಸಂದಾಯಾನ್ಯತ್ರ ಸಂನಯಂತಿ | ಅಥಾಪರೋ ಯಥಾಶಬ್ದಃ ಪೂರಣಃ | ಅಥವಾ | ಯಥಾ ಕಲಾಂ ಹೃದಯಾದ್ಯವಯವಮವದಾನಾರ್ಥಂ ಸಂನಯಂತಿ ಯಥಾ ಚ ಶಫಂ ಶಫೋಪಲಕ್ಷಿತಮನವ-
ದಾನಾರ್ಥಂ ಶಫಾಸ್ಥಾದಿಕಂ ಸಂನಯಂತಿ | ಯಥಾ ವಾ ಋಣಂ ಶನ್ಯಃ ಸಂನಯಂತಿ ಏವೈವಂ ದುಃಸ್ವಸ್ಥ್ಯಂ ಸರ್ವಮಾಪ್ತೇ ವರ್ತಮಾನಂ ಸಂ ನಯಾಮಸಿ | ಸಂನಯಾಮಃ | ಅಪಸಾರಯಾಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಕಲಾಂ—ಪಶುವಿನ ಹೃದಯಾದ್ಯವಯವಗಳನ್ನಾ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಶಫಂ—ಗೊರಸುಭಾಗಗಳನ್ನಾ (ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸುವವೋ) | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಋಣಂ—ಸಾಲವನ್ನು | ಸಂ ನಯಾಮಸಿ—ಕ್ರಮವಾಗಿ ತೊಲಗಿಸುವವೋ | ಏವ—ಅದೇ ರೀತಿ | ಆಪ್ತೇ—ತ್ರಿತ ಆಪ್ತನಲ್ಲಿ ಅಂಟಿರುವ | ಸರ್ವಂ—ಸಕಲ ದುಷ್ಟಲಗಳನ್ನಾ | ಸಂ ನಯಾಮಸಿ—ದೂರಕ್ಕೆ ತೊಲಗಿಸುವವು | (ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣಿಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪ ರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣಿಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ರೀತಿ ಪಶುವಿನ ಹೃದಯಾದ್ಯವಯವಗಳನ್ನಾ, ಯಾವ ರೀತಿ ಗೊರಸುಭಾಗಗಳನ್ನಾ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸುವವೋ, ಯಾವ ರೀತಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಾಲವನ್ನು ತೊಲಗಿಸುವವೋ ಅದೇ ರೀತಿ ತ್ರಿತಆಪ್ತನಲ್ಲಿ ಅಂಟಿರುವ ಸಕಲ ದುಷ್ಟಲಗಳನ್ನಾ ದೂರಕ್ಕೆ ತೊಲಗಿಸುವವು. ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಿಗಳು ಪಾಪರಹಿತ ವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಿಗಳು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದವು.

English Translation.

As (in the sacrifice) we put severally together the proper parts and the hoofs, and as we discharge a debt, so we transfer all the ill-omened dream that rests on Aptya ; your aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಜೈಷ್ಠ್ಯಾದ್ಯಾಸನಾಮ ಚಾಭೂಮಾನಾಗಸೋ ವಯಂ |

ಉಷೋ ಯಸ್ಮಾದ್ಧುಃಸ್ವಪ್ನಾದಭೈಷ್ಠ್ಯತಃ ತದುಚ್ಯತ್ಸನೇಹಸೋ ವ

ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಜೈಷ್ಠ್ಯ | ಅದ್ಯ | ಅಸನಾಮ | ಚ | ಅಭೂಮ | ಅನಾಗಸಃ | ವಯಂ |

ಉಷಃ | ಯಸ್ಮತ್ | ದುಃಸ್ವಪ್ನಾತ್ | ಅಭೈಷ್ಠ್ಯ | ಅಸ | ತತ್ | ಉಚ್ಯತು | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ |

ಊತಯಃ | ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಯಂ ತ್ರಿತಾ ಅದ್ಯಾಜೈಷ್ಠ್ಯ | ಜಯೇಮ | ಅಸನಾಮ ಚ | ಸಂಭಜೇಮ ಚ ಸುಸ್ವಪ್ನಂ ಸುಖಂ
ವಾ | ಅನಾಗಸೋಽಪಾಪಾ ಅಭೂಮ | ಭವೇಮ | ಹೇ ಉಷಃ ಯಸ್ಮಾದ್ಧುಃಸ್ವಪ್ನಾದಭೈಷ್ಠ್ಯ ಛೇತಾಃ
ಸ್ಮ ತತ್ಪಾಪಮಪೋಚ್ಯತು | ಅಸಗಚ್ಯತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉಷಃ—ಎಲೈ ಉಷೋದೇವಿಯೇ | ಅದ್ಯ—ಈಗ | ಅಜೈಷ್ಠ್ಯ—ನಾವು ಜಯವನ್ನು ಹೊಂದುವಂ
ತಾಗಲಿ | ಅಸನಾಮ ಚ—ಸಕಲ ಸುಖಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ | ಅನಾಗಸಃ—ಪಾಪರಹಿತರಾಗಿಯೂ |
ಅಭೂಮ—ಇರುವಂತಾಗಲಿ | ಯಸ್ಮತ್ ದುಃಸ್ವಪ್ನಾತ್—ಯಾವ ದುಃಸ್ವಪ್ನದಿಂದ | ವಯಂ—ನಾವು |
ಅಭೈಷ್ಠ್ಯ—ಬೆದರಿದ್ದೇವೆಯೋ | ತತ್—ಅದು | ಅಸ ಉಚ್ಯತು—ದೂರ ಸರಿದು ನಾಶವಾಗಲಿ | (ಎಲೈ
ದೇವತೆಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತನಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ |
ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಉಷೋದೇವಿಯೇ, ನಾವು ಈಗ ಜಯವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ. ನಾವು ಸಕಲ ಸುಖಗಳನ್ನೂ
ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ. ಪಾಪರಹಿತರಾಗಿಯೂ ಇರುವಂತಾಗಲಿ. ಯಾವ ದುಃಸ್ವಪ್ನದಿಂದ ನಾವು ಬೆದರಿದ್ದೇವೆಯೋ
ಅದು ದೂರ ಸರಿದು ನಾಶವಾಗಲಿ. ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು
ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದವು.

English Translation.

May we be to-day victorious, and obtain (happiness) ; may we be free
from evil ; Ushas, may that ill-dream depart, of which we were afraid ; your
aids are void of harm, your aids are true aids.

ನಲವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಂಜಃಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸ್ವಾದೋರಭಕ್ಷೀತಿ ಪಂಚದಶರ್ಚೆಂ ಪಷ್ಕಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಪ್ರಗಾಥಸ್ಯಾರ್ಷಂ ಸೋಮ-
ದೇವತಾಕಂ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ | ಪಂಚಮಾ ಜಗತೀ | ಸೋಮೋ ದೇವತಾ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ |
ಸ್ವಾದೋಃ ಪಂಚೋನಾ ಪ್ರಗಾಥಃ ಸೌಮ್ಯಂ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ ಪಂಚಮಾ ಜಗತೀತಿ || ಸೂಕ್ತವಿನ್ಯೋಗೋ
ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಸ್ವಾದೋರಭಕ್ಷಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಆರನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಆರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಗಾಥಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಸೋಮನು
ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಐದನೆಯ ಋಕ್ಕು ಜಗತೀಭಂದಸ್ತವು. ಉಳಿದ ಋಕ್ಕುಗಳು ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಭಂದಸ್ತವು.
ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಸ್ವಾದೋಃ ಪಂಚೋನಾ ಪ್ರಗಾಥಃ ಸೌಮ್ಯಂ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ ಪಂಚಮಾ ಜಗತೀ
ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಸೂಕ್ತವಿನ್ಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೪೮

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೪೮ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೧೧, ೧೨, ೧೩ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೫ ||

|| ಋಷಿಃ—ಪ್ರಗಾಥಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಸೋಮಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧-೪, ೬-೧೫. ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ | ೫. ಜಗತೀ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ್ವಾದೋರಭಕ್ಷಿ ವಯಸಃ ಸುಮೇಧಾಃ ಸ್ವಾಧ್ಯೋ ವರಿವೋವಿತ್ತರಸ್ಯ |

ವಿಶ್ವೇ ಯಂ ದೇವಾ ಉತ ಮರ್ತಾಸೋ ಮಧು ಬ್ರುವಂತೋ ಅಭಿ

ಸಂಚರಂತಿ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸ್ವಾದೋಃ | ಅಭಕ್ಷಿ | ವಯಸಃ | ಸುಮೇಧಾಃ | ಸ್ವಾಧ್ಯಃ | ವರಿವೋವಿತ್ತರಸ್ಯ |

ವಿಶ್ವೇ | ಯಂ | ದೇವಾಃ | ಉತ | ಮರ್ತಾಸಃ | ಮಧು | ಬ್ರುವಂತಃ | ಅಭಿ | ಸಂಚರಂತಿ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಹಂ ಪ್ರಗಾಥಃ ಸುನೇಧಾಃ ಶೋಭನಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಯನಃ ಸುಕರ್ಮಾ ವರಿವೋ-
ವಿತ್ತರಸ್ಯಾತಿಶಯೇನ ಪೂಜಾಂ ಲಭಮಾನಸ್ಯ ಸ್ವಾದೋಃ ಸುಷ್ಪದನೀಯಸ್ಯ ಸ್ವಾದುಭೂತಸ್ಯ ವಯೋ-
ಸೋಽನ್ನಸ್ಯ || ಏತಾಃ ಕರ್ಮಣಿ ಸತ್ಯಃ || ಉಕ್ತಲಕ್ಷಣಂ ವಯೋಽನ್ನಂ ಸೋಮಾಖ್ಯಮಭಕ್ತಿ |
ಭಕ್ತಿಯೇಯ | ಯಂ ಯದನ್ನಂ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ಸರ್ವೇಽಪೀಂದ್ರಾದಯ ಉತಾಸಿ ಚಿ ಮರ್ತ್ಯಾಸೋ
ಮರ್ತ್ಯಾ ಮನುಷ್ಯಾ ಮಧು ಬ್ರುವಂತೋ ಮನೋಹರನೇತದಿತಿ ಶಬ್ದಾಯಂತೋಽಭಿ ಸಂಚರಂತಿ
ಅಭಿಸಂಗಚ್ಛಂತೇ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ತದನ್ನಮಭಕ್ತೀತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಂ—ಯಾವ ಸೋಮವನ್ನು | ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ—ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ | ಉತ—ಮತ್ತು |
ಮರ್ತ್ಯಾಸಃ—ಮಾನವರೂ | ಮಧು ಬ್ರುವಂತಃ—ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು | ಅಭಿ
ಸಂಚರಂತಿ—ಅದನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿದರೋ ಅಂತಹ | ಸ್ವಾದೋಃ—ರುಚಿಕರವಾದುದೂ | ವರಿವೋವಿತ್ತರಸ್ಯ—
ಅತಿಶಯವಾದ ಪೂಜಾರ್ಹವಾದುದೂ ಅದ | ವಯಸಃ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಸುನೇಧಾಃ—ಉತ್ತಮವಾದ
ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನೂ | ಸ್ವಾಧ್ಯಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಅದ ನಾನು | ಅಭಕ್ತಿ—ಭುಜಿಸುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ, ಸಕಲ ಮಾನವರೂ, ಯಾವ ಸೋಮವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು
ಅದನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವರೋ ಅಂತಹ ರುಚಿಕರವಾದುದೂ, ಅತಿಶಯವಾದ ಪೂಜಾರ್ಹವಾದುದೂ ಅದ ಅನ್ನವನ್ನು
ಉತ್ತಮವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಅದ ನಾನು ಭುಜಿಸುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

May I, the wise and devout, enjoy the delicious, abundantly honoured
Soma food, which all gods and mortals, pronouncing sweet, seek to obtain.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಂತಶ್ಚ ಪ್ರಾಗಾ ಅದಿತಿಭವಾಸ್ಯವಯಾತಾ ಹರಸೋ ದೈವ್ಯಸ್ಯ |

ಇಂದವಿಂದ್ರಸ್ಯ ಸಖ್ಯಂ ಜುಷಾಣಃ ಶ್ರೌಷ್ಟೀನ ಧುರಮನು ರಾಯ ಋಧ್ಯಾಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಂತರಿತಿ | ಚ | ಪ್ರ | ಅಗಾಃ | ಅದಿತಿಃ | ಭವಾಸಿ | ಅವಯಾತಾ | ಹರಸಃ | ದೈವ್ಯಸ್ಯ |

ಇಂದೋ ಇತಿ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ಸಖ್ಯಂ | ಜುಷಾಣಃ | ಶ್ರೌಷ್ಟೀನ | ಧುರಂ | ಅನು | ರಾಯೇ | ಋಧ್ಯಾಃ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಗ್ನೀಷೋಮಪ್ರಣಯನೇಽಂತಶ್ಚೇತ್ಯೇಷಾ | ತಥಾ ಚ ಸೂಕ್ರಿತಂ | ಅಂತಶ್ಚ ಪ್ರಾಗಾ ಅದಿತಿ-
ರ್ಭವಾಸಿ ಶ್ಯೋನೋ ನ ಯೋನಿಂ ಸದನಂ ಧಿಯಾ ಕೃತಂ | ಅ. ೪-೧೦ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಸೋಮ ತ್ವಮಂತಶ್ಚ ಪ್ರಾಗಾಃ | ಹೃದಯಸ್ಯ ಯಾಗಾಗಾರಸ್ಯ ವಾಂತರ್ಗಚ್ಛಸಿ | ಗತ್ವಾ
ಚಾದಿತಿರದೀನಸ್ತ್ವಂ ದೈವ್ಯಸ್ಯ ಹರಸಃ ಕ್ರೋಧಸ್ಯಾವಯಾತಾ ಪೃಥಕ್ಕರ್ತಾ ಭವಾಸಿ | ಭವಸಿ | ಹರ ಇತಿ
ಕ್ರೋಧನಾಮ | ಹೇ ಇಂದೋ ಸೋಮ ತ್ವಮಿಂದ್ರಸ್ಯ ಸಖ್ಯಂ ಜುಷಾಣಃ ಸೇವಮಾನಃ ಶ್ರೌಷ್ಟೀ |
ಶ್ರೌಷ್ಟೀತಿ ಪ್ರಪ್ರಸಾಮ | ತತ್ಸಂಬಂಧೀ ಶ್ರೌಷ್ಟೀ | ಪ್ರಪ್ರಗಾಮ್ಯಶ್ವೋ ಧುರಮಿವ ರಾಯೇಽಸ್ಮಾಕಂ
ಧನಲಾಭಾಯಾನ್ಯಧ್ಯಾಃ | ಅನುಗಚ್ಛಸಿ | ಅಥವಾಶ್ವೋ ಯಥಾ ಧುರಂ ವೃತ್ತಾಭಿಮತದೇಶಂ
ಪ್ರಾಪಯತಿ ತದ್ವದಸ್ಮಾನ್ಪ್ರಾಪಯ | ಅನುಪೂರ್ವ ಋಧಿರ್ಗತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಸೋಮವೇ) ಅಂತಶ್ಚ—ಹೃದಯದೊಳಗೂ | ಪ್ರಾಗಾಃ—ನೀನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತೀಯೆ |
ಅದಿತಿಃ—ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ನೀನು | ದೈವ್ಯಸ್ಯ—ದೇವಸಂಬಂಧಿಯಾದ | ಹರಸಃ—ಕ್ರೋಧಕ್ಕೆ |
ಅವಯಾತಾ—ನಾಶಕನಾಗಿ | ಭವಾಸಿ—ಆಗಿರುತ್ತೀಯೆ | ಇಂದೋ—ಎಲೈ ಸೋಮವೇ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—
ಇಂದ್ರನ | ಸಖ್ಯಂ—ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು | ಜುಷಾಣಃ—ಸೇವಿಸುತ್ತಾ | ಶ್ರೌಷ್ಟೀ—ವೇಗಗಾಮಿಯಾದ ಅಶ್ವವು |
ಧುರಂ ಇವ—ಭಾರವನ್ನು ಹೊರುವಂತೆ | ರಾಯೇ—ನಮಗೆ ಧನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ | ಅನು ಋಧ್ಯಾಃ—ನಮ್ಮನ್ನು
ಆ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸೇರಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ನೀನು ದೇವತೆಗಳ ಹೃದಯದೊಳಕ್ಕೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅವರ ಕೋಪವನ್ನು ದೂರ
ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ. ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ನೀನು ಇಂದ್ರನ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ,
ವೇಗಗಾಮಿಯಾದ ಅಶ್ವವು ಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸುವಂತೆ ನಮಗೆ ಧನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಆ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಹೋಗಿ ಸೇರಿಸು.

English Translation.

You enter within, and, unimpaired, you avert the anger of the gods ;
Soma, enjoining the friendship of Indra, may you bring us to wealth as a swift
(horse) its burden.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಅಗ್ನೀಷೋಮಪ್ರಣಯನವೆಂಬ ಯಜ್ಞಾಂಗಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಂತಶ್ಚ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು
ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅಂತಶ್ಚ ಪ್ರಾಗಾ ಅದಿತಿರ್ಭವಾಸಿ ಶ್ಯೋನೋ ನ ಯೋನಿಂ ಸದನಂ ಧಿಯಾ
ಕೃತಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೪-೧೦) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಪಾಮು ಸೋಮಮಮೃತಾ ಅಭೂಮಾಗನ್ತ ಜ್ಯೋತಿರವಿದಾಮ ದೇವಾನ್ |
ಕಿಂ ನೂನಮಸ್ಮಾನ್ಕೃಣವತ್ | ಆರಾತಿಃ | ಕಿಂ ಉಂ ಇತಿ | ಧೂರ್ತಿಃ | ಅಮೃತ | ಮರ್ತ್ಯಸ್ಯ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಪಾಮು | ಸೋಮಂ | ಅಮೃತಾಃ | ಅಭೂಮು | ಅಗನ್ತ | ಜ್ಯೋತಿಃ | ಅವಿದಾಮ | ದೇವಾನ್ |
ಕಿಂ | ನೂನಂ | ಅಸ್ಮಾನ್ | ಕೃಣವತ್ | ಆರಾತಿಃ | ಕಿಂ | ಉಂ ಇತಿ | ಧೂರ್ತಿಃ | ಅಮೃತ | ಮರ್ತ್ಯಸ್ಯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಪಾಮು ಸೋಮಮಿತ್ಯಾದಿಕೇ ದ್ವೇ ಸೋಮಪಾನೋತ್ತರಕಾಲೀನಸ್ಯಾಭಿಮರ್ಶನೇ ಹೃದಯಾ-
ಭಿಮರ್ಶನೇ ಚ ಕ್ರಮೇಣ ವಿನಿಯುಕ್ತೇ | ತಥಾ ಚ ಸೂಕ್ರಿತಂ | ಅಪಾಮು ಸೋಮಮಮೃತಾ ಅಭೂಮು
ಶಂ ನೋ ಭವ ಹೃದ ಅ ಪೀತ ಇಂದವಿತಿ ಮುಖಹೃದಯೇ ಅಭಿಮೃಶೇರನ್ನಿತಿ ||

ಹೇ ಅಮೃತಾಮರಣ ಸೋಮ ತ್ವಾಮಪಾಮು | ಪಾನಂ ಕರವಾಮು | ಕುರ್ಮಃ | ತತೋಽಮೃತಾ
ಅಭೂಮು | ಭವೇಮು | ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವಮಮೃತಃ ಅತಸ್ತವ ಪಾನಾದ್ವಯಮಪ್ಯಮೃತಾಃ ಸ್ಯಾಮು |
ಪಶ್ವಾ ಜ್ಯೋತಿರ್ದ್ಯೋತಮಾನಂ ಸ್ವರ್ಗಮಗನ್ತ | ಅವಿದಾಮ ಜ್ಞಾತವಂತೋ ದೇವಾನ್ | ತಥಾಭೂ-
ತಾನಸ್ಮಾನ್ನೂನಮಿದಾನೀಮರಾತಿಃ ಶತ್ರುಃ ಕಿಂ ಕೃಣವತ್ | ಕುರ್ಯಾತ್ | ಕಿಮು ಕಿಂವಾ ಮರ್ತ್ಯ-
ಸ್ಯೇದಾನೀಂ ಮನುಷ್ಯಭೂತಸ್ಯ ಮಮ ಧೂರ್ತಿಹಿಂಸಕಃ ಕಿಂ ಕೃಣವತ್ | ಕುರ್ಯಾತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸೋಮಂ—ಸೋಮವನ್ನು | ಅಪಾಮು—ನಾವು ಪಾನಮಾಡುವೆವು | ಅಮೃತಾಃ—ನಾವೂ ಮರಣ
ರಹಿತರಾಗಿ | ಅಭೂಮು—ಆಗುವೆವು | ಜ್ಯೋತಿಃ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಅಗನ್ತ—ಹೋಗಿ
ಸೇರುವೆವು | ದೇವಾನ್—ದೇವತೆಗಳನ್ನು | ಅವಿದಾಮ—ತಿಳಿಯುವೆವು | ನೂನಂ—ಖಂಡಿತ | ಅಸ್ಮಾನ್—
ನಮ್ಮನ್ನು | ಆರಾತಿಃ—ಶತ್ರುವು | ಕಿಂ ಕೃಣವತ್—ಏನು ಮಾಡಬಲ್ಲನು | ಅಮೃತ—ಮೃತಿರಹಿತನಾದ
ಎಲೈ ಸೋಮವೇ | ಮರ್ತ್ಯಸ್ಯ—ಮಾನವನಾದ ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ | ಧೂರ್ತಿಃ—ಹಿಂಸಾರೂಪವುಳ್ಳ ಶತ್ರುವು |
ಕಿಮು—ಏನು ತಾನೇ ಮಾಡಬಲ್ಲನು?

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಾವು ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಮೃತಿರಹಿತರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು
ಹೋಗಿ ಸೇರುತ್ತೇವೆ. ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತೇವೆ. ಮೃತಿರಹಿತನಾದ ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ಶತ್ರುವು ನಮ್ಮನ್ನು
ಏನುಮಾಡಬಲ್ಲನು? ಹಿಂಸಾರೂಪಿಯಾದ ಶತ್ರುವು ಮಾನವನಾದ ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏನುತಾನೇಮಾಡಬಲ್ಲನು?

English Translation.

We drink the Soma, may we become immortal; we have attained the light of (heaven), we have know the gods! what now should the enemy do to us, or what, O immortal, should the aggrieved do to the mortal?

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಅಪಾಮ ಸೋಮಂ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಕನ್ನೂ ಇದರ ಮುಂದಿನ ಶಂ ನೋ ಭವ ಎಂಬ ಋಕ್ಕನ್ನೂ ಸಹ ಸೋಮಪಾನಾನಂತರ ಮಾಡುವ ಅಭಿಮರ್ಶನದಲ್ಲಿಯೂ, ಹೃದಯಾಭಿಮರ್ಶನದಲ್ಲಿಯೂ (ಅಭಿಮರ್ಶನವೆಂದರೆ ಪುರ್ವನ) ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅಪಾಮ ಸೋಮಮಮೃತಾ ಅಭಾಮ ಶಂ ನೋ ಭವ ಹೃದ ಆ ಪೀತ ಇಂದಮಿತಿ ಮುಖಹೃದಯೇ ಅಭಿಮೃಶೇರನ್ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೫-೬) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶಂ ನೋ ಭವ ಹೃದ ಆ ಪೀತ ಇಂದೋ ಪಿತೇನ ಸೋಮ ಸೂನವೇ
ಸುಶೇವಃ |

ಸಖೇನ ಸಖ್ಯ ಉರುಶಂಸ ಧೀರಃ ಪ್ರ ಣ ಆಯುರ್ಜೀವಸೇ ಸೋಮ
ತಾರೀಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶಂ | ನಃ | ಭವ | ಹೃದೇ | ಆ | ಪೀತಃ | ಇಂದೋ ಇತಿ | ಪಿತಾ ಇವ | ಸೋಮ | ಸೂನೇ |
ಸುಶೇವಃ |

ಸಖಾ ಇವ | ಸಖ್ಯೇ | ಉರುಶಂಸ | ಧೀರಃ | ಪ್ರ | ನಃ | ಆಯುಃ | ಜೀವಸೇ | ಸೋಮ | ತಾರೀಃ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದೋ ಸೋಮ ಅಸ್ಮಾಭಿಃ ಪೀತಸ್ತಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಹೃದೇ ಹೃದಯಾಯ ಶಂ ಸುಖವಾ ಭವ | ಸುಖಭವನೇ ದೃಷ್ಟಾಂತದ್ವಯಂ | ಪಿತಾ ಸೂನವೇ ಸ್ವಾತ್ಮಜಾಯ ಯಥಾ ಸುಖಾಯ ಭವತಿ ಯಥಾ ನಾ ಸಖಾಹಿತಾನ್ನಿವರ್ತೇ ಹಿತೇ ಸ್ಥಾಪಯಿತಾ ಸಖಾಯಂ ಸ್ವಸಖ್ಯೇ ಯಥಾ ಸುಶೇವಃ ಸುಸುಖೋ ಭವತಿ | ಶೇವಮಿತಿ ಸುಖನಾಮ | ತದ್ವತ್ತ್ವಮಪಿ ಭವ | ಕಿಂಚ ಹೇ ಉರುಶಂಸ ಬಹುಭಿ-

ಬೃಹದ್ಧಾ ವಾ ಶಂಸನೀಯ ಬಹುಕೀರ್ತೇ ಸೋಮ ಧೀರೋ ಧೀಮಾಂಸ್ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ತಾಕಂ ಜೀವಸೇ
ಜೀವನಾಯಾಯುರಾಯುಷ್ಯಂ ಪ್ರ ತಾರೀಃ | ಪ್ರವರ್ಧಯ ||

|| ಪ್ರತಿಶದಾರ್ಥ ||

ಇಂದೋ—ಪ್ರವಾಹರೂಪವುಳ್ಳ | ಸೋಮ—ಎಲೈ ಸೋಮನೇ | ಸಾನನೇ—ಮಗನಿಗೆ |
ಸುಶೇವಃ—ಸುಖಕಾರಕನಾದ | ಪಿತಾ ಇವ—ತಂದೆಯಂತೆಯೂ | ಸಖ್ಯೇ—ಮಿತ್ರನಿಗೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟು
ಮಾಡುವ | ಸಖಾ ಇವ—ಸ್ನೇಹಿತನಂತೆಯೂ | ಪೀತೇ—ನಮ್ಮಿಂದ ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮ |
ಹೃದೇ—ಹೃದಯಕ್ಕೆ | ಶಂ ಆ ಭವ—ಸುಖಕಾರಕನಾಗು | ಉರುಶಂಸ—ಅಧಿಕವಾದ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ |
ಸೋಮ—ಎಲೈ ಸೋಮನೇ | ಧೀರಃ—ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ ನೀನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಜೀವಸೇ—ಜೀವಿಸಲು |
ಆಯುಃ—ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು | ಪ್ರ ತಾರೀಃ—ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರವಾಹರೂಪವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಸೋಮನೇ, ಮಗನಿಗೆ ಸುಖಕಾರಕನಾದ ತಂದೆಯಂತೆಯೂ, ಮಿತ್ರನಿಗೆ
ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಸಖನಂತೆಯೂ, ನಮ್ಮಿಂದ ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ನೀನು ನಮ್ಮ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಸುಖಕಾರಕನಾಗು.
ಅಧಿಕವಾದ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಎಲೈ ಸೋಮನೇ, ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ ನೀನು ನಮಗೆ ಜೀವಿಸಲು ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು
ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸು.

English Translation.

O Soma, drunk by us, be bliss to our hearts, as a father is indulgent
to a son or friend to a friend; O Soma, worthy of wide praise, wise one,
extend our years that we may live.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಮೇ ಮಾ ಪೀತಾ ಯಶಸ ಉರುಷ್ಯವೋ ರಥಂ ನ ಗಾವಃ ಸಮಸಾಹ
ಪರ್ವಸು |

ತೇ ಮಾ ರಕ್ಷಂತು ವಿಸ್ತಸತ್ಪರಿತ್ರಾದುತ ಮಾ ಸ್ರಾಮಾದ್ಯವಯಂತ್ವಿಂದ್ರವಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಮೇ | ಮಾ | ಪೀತಾಃ | ಯಶಸಃ | ಉರುಷ್ಯವಃ | ರಥಂ | ನ | ಗಾವಃ | ಸಂ | ಅನಾಹ | ಪರ್ವಸು |
ತೇ | ಮಾ | ರಕ್ಷಂತು | ವಿಸ್ತಸತ್ | ಚರಿತ್ರ್ | ಉತ | ಮಾ | ಸ್ರಾಮಾತ್ | ಯವಯಂತು | ಇಂದ್ರವಃ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇಮೇ ಪೀತಾ ಯಶಸೋ ಯಶಸ್ಕರಾ ಉರುಷ್ಯವೋಽಸ್ಮಾಕಂ ರಕ್ಷಾಕಾಮಾಃ ಸೋಮಾ
ಗಾವೋ ಗೋವಿಕಾರಭೂತಾ ವಧ್ರೋ ರಥಂ ನ ರಥಮಿವ ತಾ ಯಥಾ ರಥಂ ವಿಸ್ತೃತಂ ಪರ್ವಸು
ಸಮನಾಹ ಸಂದಧತೇ ತದ್ವನ್ಮಾಂ ಪೀತಾಃ ಸೋಮಾಃ ಪರ್ವಸು ಸಂನಹ್ಯಂತು | ಕಿಂಚಿ ತೇ ಸೋಮಾ
ಮಾ ಮಾಂ ವಿಸ್ತಸೋ ವಿಸ್ತಸ್ತಾಚ್ಚರಿತ್ರಾಚ್ಚರಣಾದನುಷ್ಠಾನಾದ್ರಕ್ಷಂತು | ಸೋಮಾಃ ಪೀತಶ್ಚೇತ್ಯಮ್
ಹ್ಯವಿಸ್ತೃತಂ ಭವತಿ | ಉಕಾಪಿ ಚ ಮಾ ಮಾಂ ಸ್ರಾಮಾದ್ವ್ಯಾಧೇಃ ಸಕಾಶಾದಿಂದವಃ ಪೀತಾ ಯವ-
ಯಂತು | ಪೃಥಕ್ಕುವಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಗಾವಃ—ವೃಷಭಗಳು | ರಥಂ ನ—ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವ ಗಾಡಿಯ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ
ಎಳೆಯುವಂತೆ | ಪೀತಾಃ—ನಮ್ಮಿಂದ ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವೂ | ಯಶಸಃ—ಯಶಸ್ಕರವಾದವೂ | ಉರುಷ್ಯವಃ—
ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವವೂ ಆದ | ಇಮೇ ಈ ಸೋಮರಸಗಳು | ಪರ್ವಸು—ಶಿಥಿಲವಾಗಿರುವ ನಮ್ಮ
ಸಂಧಿಬಂಧಗಳನ್ನು | ಸಮನಾಹ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತವೆ | ತೇ—ಅದೇ ಸೋಮಗಳು | ಮಾ—
ನನ್ನನ್ನು | ವಿಸ್ತಸಃ—ಭಿದ್ರವಾಗಿರುವ | ಚರಿತ್ರಾತ್—ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಂದ | ರಕ್ಷಂತು—ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ಉತ—
ಮತ್ತು | ಮಾ—ನನ್ನನ್ನು | ಸ್ರಾಮಾತ್—ವ್ಯಾಧಿಯಿಂದಲೂ | ಇಂದವಃ—ಪ್ರವಾಹರೂಪದ ಈ ಸೋಮ
ರಸಗಳು | ಯವಯಂತು—ಬೇರೆ ಮಾಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವ ಗಾಡಿಯ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ವೃಷಭಗಳು ಎಳೆಯುವಂತೆ, ನಮ್ಮಿಂದ ಪಾನ
ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವೂ ಯಶಸ್ಕರವಾದವೂ, ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವವೂ ಆದ ಈ ಸೋಮರಸಗಳು ಶಿಥಿಲವಾಗಿರುವ
ನಮ್ಮ ಸಂಧಿಬಂಧಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಅದೇ ಸೋಮಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಭಿದ್ರವಾಗಿರುವ ವ್ಯವಹಾರ
ಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲಿ ಮತ್ತು ನನ್ನನ್ನು ವ್ಯಾಧಿಯಿಂದಲೂ, ಪ್ರವಾಹರೂಪದ ಈ ಸೋಮರಸಗಳು ಬೇರೆ ಮಾಡಲಿ.

English Translation.

May these glory conferring protecting Soma-streams knit together my
joints as cows draw together a chariot falling in pieces; may they keep us
from a loosely knit worship; may they deliver me from sickness.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ ನ ಮಾ ಮುಧಿತಂ ಸಂ ದಿದೀಪಃ ಪ್ರ ಚಕ್ಷಯ ಕೃಣುಹಿ ವಸ್ಯಸೋ
ನಃ |

ಅಥಾ ಹಿ ತೇ ಮದ ಆ ಸೋಮ ಮನ್ಯೇ ರೇವಾ ಇವ ಪ್ರ ಚರಾ
ಪುಷ್ಪಿಮುಚ್ಛ | ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ | ನ | ಮಾ | ಮುಥಿತಂ | ಸಂ | ದಿದೀಪಃ | ಪ್ರ | ಚಕ್ಷಯ | ಕೃಣುಹಿ | ವಸ್ಯಸಃ | ನಃ |
ಅಥ | ಹಿ | ತೇ | ಮದೇ | ಆ | ಸೋಮ | ಮನ್ಯೇ | ರೇವಾನ್ ಇವ | ಪ್ರ | ಚರ | ಪುಷ್ಪಿಂ | ಅಚ್ಚ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸೋಮ ಪೀತಸ್ತ್ವಂ ಮಾ ಮಾಂ ಮುಥಿತಮಗ್ನಿಂ ನಾಗ್ನಿಮಿವ ಸಂ ದಿದೀಪಃ | ಸಂದೀಪಯೇ | ಪ್ರ ಚಕ್ಷಯ ಚ ಚಕ್ಷುಷಃ ಸಂಧುಕ್ಷಣೇನ | ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ವಸ್ಯಸೋಽತಿಶಯೇನ ವಸುಮತಃ ಕೃಣುಹಿ | ಕುರು | ಅಥಾಧುನಾ ಹಿ ಖಲು ತೇ ತ್ವಾಂ ಹೇ ಸೋಮ ಮದೇ ಮದಾಯ ಮನ್ಯೇ | ಸ್ತಾಮಿ | ತಥಾ ಸತಿ ರೇವಾನಿವ ಧನನಾನಿಹ | ಇವೇತಿ ಸಂಪ್ರತ್ಯರ್ಥೇ | ಪುಷ್ಪಿಮಸ್ಯತ್ಪೋಷಮಚ್ಚ ಪ್ರ ಚರ | ಅಭಿಗಚ್ಛ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಸೋಮವೇ) ಮುಥಿತಂ—ಅರಣಿಗಳಿಂದ ಕಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ | ಅಗ್ನಿಂ ನ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಂತೆ | ಮಾ—ನನ್ನನ್ನು | ಸಂ ದಿದೀಪಃ—ಪೂರ್ಣವಾದ ಜೈತನ್ಯಯುಕ್ತನಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡು | ಪ್ರ ಚಕ್ಷಯ—ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಪ್ರಕಾಶಯುಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ವಸ್ಯಸಃ—ಧನಯುಕ್ತರಾಗುವಂತೆ | ಕೃಣುಹಿ—ಮಾಡು | ಸೋಮ—ಎಲೈ ಸೋಮವೇ | ಅಥ ಹಿ—ಈಗಲೇ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಮದೇ—ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ | ಮನ್ಯೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ರೇವಾನ್—ಧನವಂತನಾದ ನೀನು | ಪುಷ್ಪಿಂ ಅಚ್ಚ—ನಮ್ಮ ಪುಷ್ಪಿಗಾಗಿ | ಪ್ರ ಚರ—ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ಅರಣಿಗಳಿಂದ ಕಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಂತೆ, ನನ್ನನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾದ ಜೈತನ್ಯಯುಕ್ತನಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡು. ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಪ್ರಕಾಶಯುಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು. ನಮ್ಮನ್ನು ಧನಯುಕ್ತರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು. ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಹರ್ಷಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಈಗಲೇ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಧನವಂತನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮ ಪುಷ್ಪಿಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

Soma, kindle me like the fire ignited by attrition, brighten (our eyes) and make us rich; I praise you now for exhilaration; come now, full of wealth to nourish us.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಷ್ಪಿರೇಣ ತೇ ಮನಸಾ ಸುತಸ್ಯ ಭಕ್ತೀಮಹಿ ಸಿತ್ಯಸ್ಯೇವ ರಾಯಃ |
ಸೋಮ ರಾಜನ್ಯ ಏ ಆಯೂಂಷಿ ತಾರೀರಹಾನೀವ ಸೂರ್ಯೋ ವಾಸರಾಣಿ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಷೀರೇಣ | ತೇ | ಮನಸಾ | ಸುತಸ್ಯ | ಭಕ್ಷೀಮಹಿ | ಪಿತ್ರೈಸ್ಯೇವ | ರಾಯೇ |

ಸೋಮ | ರಾಜನ್ | ಪ್ರ | ನಃ | ಆಯೋಷಿ | ತಾರೀಃ | ಅಹಾನೀವ | ಸೂರ್ಯಃ | ವಾಸರಾಣಿ ||೨||

|| ಸಾಯಂಜಃಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇಷೀರೇಣಾಚ್ಛಾವತಾ ಮನಸಾ ಸುತಸ್ಯ ತೇ ಸುತಮಭಿಷುತಂ ತ್ವಾಂ ಭಕ್ಷೀಮಹಿ | ಪಿತ್ರೈಸ್ಯೇ
ಪಿತೃಸಂಬಂಧಿನೋ ಧನಸ್ಯೇವ ಧನಮಿವ | ಪಿತ್ರೈಃ ಧನಂ ಯಥೈಷಣೇನ ಮನಸೋಪಭುಂಜತೇ
ತದ್ವತ್ | ಭಕ್ಷಿತ ಹೇ ಸೋಮ ರಾಜನ್ ಸ್ವಾಮಿನ್ ನೋಽಸ್ಮಾಕಮಾಯೋಷಿ ಪ್ರ ತಾರೀಃ |
ಪ್ರವರ್ಧಯ | ವಾಸರಾಣಿ ಜಗದ್ವಾಸಕಾನ್ಯಹಾನಿ ಸೂರ್ಯ ಇವ | ಅತ್ರೈಷಣೇನ ವೈಷಣೇನ
ವಾರ್ಷಣೇನ ವಾ | ನಿ. ೪-೨ | ಇತ್ಯಾದಿನಿರುಕ್ತಂ ಜ್ಞಾತವ್ಯಂ ||

ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ರಾಜನ್—ಪ್ರಭುವಾದ | ಸೋಮ—ಎಲೈ ಸೋಮವೇ | ಇಷೀರೇಣ—ಆದರದಿಂದ ಕೂಡಿದ |
ಮನಸಾ—ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ | ಪಿತ್ರೈಸ್ಯೇ ರಾಯೇಃ ಇವ—ಪಿತೃಧನವನ್ನು ಭುಜಿಸುವಂತೆ | ಸುತಸ್ಯ—
ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಭಕ್ಷೀಮಹಿ—ಭುಜಿಸುತ್ತೇವೆ | ಸೂರ್ಯಃ—ಸೂರ್ಯನು |
ವಾಸರಾಣಿ—ಜಗತ್ತನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ | ಅಹಾನಿ—ಅಹಸ್ಸುಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವಂತೆ | ನಃ—ನಮ್ಮ |
ಆಯೋಷಿ—ಆಯುಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ಪ್ರ ತಾರೀಃ—ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಭುವಾದ ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ಆದರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪಿತೃಧನವನ್ನು ಭುಜಿಸುವಂತೆ
ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಈಗ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಭುಜಿಸುತ್ತೇವೆ. ಜಗತ್ತನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಅಹಸ್ಸುಗಳನ್ನು
ಸೂರ್ಯನು ವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಆಯುಸ್ಸುಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸು.

English Translation.

May we partake of you, effused, with a longing mind as (men enjoy)
paternal wealth; King Soma, prolong our lives, as the sun the world-
establishing days.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಈ ಋಕ್ತಿಗೆ ಯಾಸ್ಕರು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ—

ಈಷಣೇನ ವೈಷಣೇನ ವಾರ್ಷಣೇನ ವಾ ತೇ ಮನಸಾ ಸುತಸ್ಯ ಭಕ್ಷೀಮಹಿ ಪಿತ್ರೈಸ್ಯೇವ
ಧನಸ್ಯ ಪ್ರವರ್ಧಯ ಚ ನ ಆಯೋಷಿ ಸೋಮರಾಜನ್ | ಅಹಾನೀವ ಸೂರ್ಯೇ
ವಾಸರಾಣಿ | ವಾಸರಾಣಿ ವೇಸರಾಣಿ ನಿವಾಸನಾನಿ ಗಮನಾನೀತಿವಾ || (ನಿ. ೪-೨)

ಇಲ್ಲಿ ಇಷೀರೇಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ. ಈ ಶಬ್ದವು ಮನಸಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿದೆ. (1) ಈಷಣೇನ | ಈಷತಿ, ಫಣತಿ ಇತಿ ಗತಿಕರ್ಮಸು ಪಠಿತಂ | ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಗತೇನೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಈಷತಿಧಾತುವಿಗೆ ಗತ್ಯರ್ಥವಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದ ಈಷಣೇನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಎಂದರೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಟ್ಟಿರುವ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಎಂದರ್ಥವು. (2) ಏಷಣೇನ-ಇಚ್ಛಾವತಾ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತೌರ್ಥನಾವತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ನಿನ್ನನ್ನು ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಎಂದರ್ಥವು. (3) ಋಷಣೇನೇತಿ ವಾ-ದರ್ಶನವತಾ | ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಎಂದರೆ ಆದನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಎಂದರ್ಥವು

ಎಲೈ ಸೋಮರಾಜನೇ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿರುವ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾವು ಸೋಮರಸವನ್ನು ಪಿತ್ತಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಪಾನಮಾಡೋಣ. ಸೂರ್ಯನು ವಸಂತಕಾಲದ ದಿನಗಳನ್ನು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಮಾಡುವಂತೆ ನೀನು ನಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸು ಎಂದು ಮುಖ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಇಲ್ಲಿ ವಾಸರಾಣಿ ಎಂದರೆ ದಿನಗಳು-ಹಗಲುಗಳು ಎಂದರ್ಥವು. ವಾಸರಾಣಿ ಎಂದರೆ ವೇಸರಾಣಿ | ಶೀತೋಷ್ಣಾಭ್ಯಾಂ ತಾನಿ ಸರಂತಿ, ತೇಷು ಹಿ ಶೀತೋಷ್ಣಂ ಭವತಿ | ರಾತ್ರೌ ಶೀತಂ ದಿನಾ ಉಷ್ಣಂ | ವಾಸರಶಬ್ದವು ಸೃ-ಸರಿ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಕಾಲವು ಎಂದರೆ ದಿನದ ಕಾಲವು ಮುಂದುಮುಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಯುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ರೀತಿ ಸರಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶೀತವಾತಾವರಣದಿಂದಲೂ, ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಔಷ್ಣ್ಯದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ದಿನದ ಕಾಲಮಾನವು ಸರಿದುಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು ಎಂದರೆ ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ದಿನಗಳಿಗೆ (ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಗಲಿಗೆ) ವಾಸರಾಣಿ ಅಥವಾ ವೇಸರಾಣಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇದಲ್ಲದೆ ವಿನಾಸನಾನಿ-ತಾನಿ ಹಿ ತತ್ ಶೀತಂ ವಿನಾಸಯಂತಿ ನಾಶಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ರಾತ್ರೀಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಶೈತ್ಯವನ್ನು ಹಗಲು ತನ್ನ (ಸೂರ್ಯನ) ಔಷ್ಣ್ಯದಿಂದ ನಾಶಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹಗಲುಗಳಿಗೆ ವಿನಾಸನಾನಿ ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಅಥವಾ ಗಮನಾನೀತಿ ವಾ ವಿಸೃತಾನಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಾನಿ ಸಂತಿ ವಾಸರಾಣೀತಿ ಉಚ್ಯಂತೇ | ಯಥಾ ತಾನಿ ಸೂರ್ಯಃ ವರ್ಧಯತಿ ಮಂದಗತಿತ್ವಾತ್ ಏವಮಸ್ಮಾಕಂ ತ್ವಮಾಯುಃ ಪ್ರವರ್ಧಯೇತ್ಯಾಶೀಃ || ಹಗಲುಕಾಲವು-೬ದರಲ್ಲಿಯೂ ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ-ದೀರ್ಘವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಹಗಲುಗಳಿಗೆ ವಾಸರಾಣಿ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಸೂರ್ಯನು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಮಂದಗತಿಯಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಹಗಲಿನ ಕಾಲಸರಿಮಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚುಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರಂತೆ ಎಲೈ ಸೋಮನೇ, ನೀನು ನಮ್ಮ ಆಯುಃಪ್ರವಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚುಮಾಡು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸೋಮ ರಾಜನ್ಮೃಳಯಾ ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ತವ ಸ್ಮಸಿ ವ್ರತ್ಯಾ ೩ ಸ್ತಸ್ಯ ವಿದ್ಧಿ |

ಅಲರ್ತಿ ದಕ್ಷ ಉತ ಮನ್ಯುರಿದೋ ಮಾ ನೋ ಅರ್ಯೋ ಅನುಕಾಮಂ

ಪರಾ ದಾಃ || ೮ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಸೋಮ | ರಾಜನ್ | ವೃಳಯ | ನಃ | ಸ್ತಸ್ತಿ | ತವ | ಸ್ತಸಿ | ವ್ರತಾಃ | ತಸ್ಯ | ವಿದ್ಧಿ |
ಅಲರ್ತಿ | ದಕ್ಷಃ | ಉತ | ಮನ್ಯುಃ | ಇಂದೋ ಇತಿ | ಮಾ | ನಃ | ಆರ್ಯಃ | ಅನುಕಾಮಂ | ಪರಾ |
ದಾಃ || ೪ ||

|| ಸಮಾಜಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸೋಮ ರಾಜನ್ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಸ್ವಸ್ತವಿನಾಶಾಯ ವೃಳಯ | ಸುಖಯ ಚ | ವ್ರತಾಃ
ವ್ರತಿನೋ ವಯಂ ತವ ಸ್ತಸಿ ಸ್ವಭೂತಾಃ ಸ್ತ | ತಸ್ಯ ತಂ ಸ್ವಕೀಯಂ ತವ ವಿದ್ಧಿ | ಜಾನೀಹಿ | ಅಥವಾ
ತವ ತ್ವಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತ್ವಂ ಜಾನೀಹಿ | ಕಿಂಚ ಹೇ ಇಂದೋ ದಕ್ಷಃ ಪ್ರವೃದ್ಧೋಽಸ್ಮಚ್ಛತ್ರುರಲರ್ತಿ |
ಗಚ್ಛತಿ | ಉತಾಪಿ ಚ ಮನ್ಯುಃ ಕ್ರೋಧಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ವಾಲರ್ತಿ | ತಾದೃಶಸ್ಯೋಭಯವಿಧಸ್ಯಾರ್ಯೋ-
ರೇರನುಕಾಮಂ ಯಥಾಕಾಮಂ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ಮಾ ಪರಾ ದಾಃ | ಪರಾದೇಹಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ರಾಜನ್ - ಪ್ರಭುವಾದ | ಸೋಮ-ಎಲೈ ಸೋಮವೇ | ನಃ-ನಮಗೆ | ಸ್ತಸ್ತಿ-ಒಳ್ಳೆಯ
ದಾಗುವಂತೆ | ವೃಳಯ-ಸುಖಪಡಿಸು | ವ್ರತಾಃ - ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವ ನಾವು | ತವ-ನಿನಗೆ
ಸೇರಿದವರಾಗಿ | ಸ್ತಸಿ - ಆಗಿದ್ದೇವೆ | ತಸ್ಯ -ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ ನಮ್ಮನ್ನು | ವಿದ್ಧಿ-ಭಕ್ತಿಯುತರೆಂದು ತಿಳಿ |
ಉತ-ಮತ್ತು | ಇಂದೋ-ಪ್ರವಿಸತಕ್ಕ ಎಲೈ ಸೋಮವೇ | ದಕ್ಷಃ-ಬಲಯುತನಾದ ಶತ್ರುವು |
ಅಲರ್ತಿ-ಎದುರಬೀಳಲು ಬರುತ್ತಾನೆ | ಮನ್ಯುಃ-ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾನೆ | ಆರ್ಯಃ-ಶತ್ರುವಿಗೆ |
ಅನುಕಾಮಂ-ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ | ನಃ-ನಮ್ಮನ್ನು | ಮಾ ಪರಾ ದಾಃ-ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಡ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಭುವಾದ ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ನಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಸುಖಪಡಿಸು. ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳನ್ನು
ಆಚರಿಸುವ ನಾವು ನಿನಗೆ ಸೇರಿದವರೇ ಆಗಿದ್ದೇವೆ. ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ ನಮ್ಮನ್ನು ಭಕ್ತಿಯುತರೆಂದು ತಿಳಿ. ಎಲೈ
ಸೋಮವೇ, ಬಲಯುತನಾದ ಶತ್ರುವು ಎದುರಬೀಳಲು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶತ್ರುವಿಗೆ
ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಡ.

English Translation.

King Soma, bless us for our welfare; we worshippers are yours,
recognize it; the enemy goes strong and fierce, O Soma; give us not over to
him as he desires.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ಹಿ ನ ಸ್ತನ್ವಃ ಸೋಮ ಗೋಪಾ ಗಾತ್ರೇಗಾತ್ರೇ ನಿಷಸತ್ಥಾ ನೃಚಕ್ಷಾಃ |
ಯತ್ತೇ ವಯಂ ಪ್ರಮಿನಾಮು ವ್ರತಾನಿ ಸ ನೋ ಮೃಳ ಸುಷಖಾ ದೇವ
ವಸ್ಯಃ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ಹಿ | ನಃ | ತನ್ವಃ | ಸೋಮ | ಗೋಪಾಃ | ಗಾತ್ರೇಗಾತ್ರೇ | ನಿಷಸತ್ಥಾ | ನೃಚಕ್ಷಾಃ |
ಯತ್ | ತೇ | ವಯಂ | ಪ್ರಮಿನಾಮು | ವ್ರತಾನಿ | ಸಃ | ನಃ | ಮೃಳಃ | ಸುಷಖಾ | ದೇವ | ವಸ್ಯಃ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸೋಮ ದೇವ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ತನ್ನಸ್ತನೋರಂಗಸ್ಯ ಗೋಪಾ ಹಿ ರಕ್ಷಿತಾ ಖಲು |
ಅತೋ ಗಾತ್ರೇ ಗಾತ್ರೇ ಸರ್ವೇಷ್ಟಂಗೇಷು ನೃಚಕ್ಷಸಾ ನೃಣಾಂ ಕರ್ಮನೇತ್ಯಣಾಂ ದ್ರಷ್ಟಾ ತ್ವಂ ನಿಷಸತ್ಥಾ |
ನಿಷೀದಸಿ | ಯದ್ಯದ್ಯಪಿ ತೇ ತನ ವ್ರತಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ವಯಂ ಪ್ರಮಿನಾಮು ಹಿಂಸ್ಯಃ ತಥಾಪಿ ಹೇ ದೇವ
ಸ ತ್ವಂ ವಸ್ಯಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಾನ್ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಸುಷಖಾ ಶೋಭನಸಖಾ ಸನ್ ಮೃಳಃ | ಸುಖಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸೋಮ—ಎಲೈ ಸೋಮದೇವನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮ | ತನ್ವಃ—ಶರೀರಕ್ಕೆ | ಗೋಪಾ
ಹಿ—ರಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಗಾತ್ರೇ ಗಾತ್ರೇ—ನಮ್ಮ ದೇಹದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಗದಲ್ಲಿಯೂ | ನೃಚಕ್ಷಾಃ—
ಮಾನವರಾದ ನಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ | ನಿಷಸತ್ಥಾ—ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೀಯೆ | ಯತ್—
ಒಂದುವೇಳೆ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ವ್ರತಾನಿ—ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ವಯಂ—ನಾವು | ಪ್ರಮಿನಾಮು—ಕುಂಠಿತವನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿದರೂ | ದೇವ—ದೇವತಾತ್ಮನಾದ ಎಲೈ ಸೋಮನೇ | ಸಃ—ನೀನು | ವಸ್ಯಃ—ಉತ್ತಮರಾದ |
ನಃ—ನಮಗೆ | ಸುಷಖಾ—ಉತ್ತಮನಾದ ಮಿತ್ರನಾಗಿದ್ದು | ಮೃಳಃ—ಸುಖಪಡಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸೋಮದೇವನೇ, ನೀನು ನಮ್ಮ ಶರೀರಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಮ್ಮ ದೇಹದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು
ಅಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾನವರಾದ ನಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೀಯೆ. ದೇವತಾತ್ಮನಾದ
ಎಲೈ ಸೋಮನೇ, ನಾವು ಒಂದುವೇಳೆ ನಿನ್ನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕುಂಠಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರೂ, ನೀನು ನಮಗೆ
ಉತ್ತಮವಾದ ಮಿತ್ರನಾಗಿದ್ದು ನಮ್ಮನ್ನು ಸುಖಪಡಿಸು.

English Translation.

O Soma, you are the guardian of our bodies, you dwell in each limb as the beholder of men ; though we impair your rites, yet, divine one, bless us, you who are possessed of most excellent food and good friends.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಋದೂದರೇಣ ಸಖ್ಯಾ ಸಚೇಯ ಯೋ ಮಾ ನ ರಿಷ್ಯೇದ್ಧರ್ಯಶ್ಚ ಪೀತಃ |
ಅಯಂ ಯಃ ಸೋಮೋ ನೃಧಾಯುಷ್ಮೇ ತಸ್ಮಾ ಇಂದ್ರಂ ಪ್ರತಿರಮೇ-
ಮ್ಯಾಯುಃ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಋದೂದರೇಣ | ಸಖ್ಯಾ | ಸಚೇಯ | ಯಃ | ಮಾ | ನ | ರಿಷ್ಯೇತ್ | ಹರ್ಯಶ್ಚ | ಪೀತಃ |
ಅಯಂ | ಯಃ | ಸೋಮಃ | ನಿ | ಅಧಾಯಿ | ಅಸ್ಮೇ ಇತಿ | ತಸ್ಮೈ | ಇಂದ್ರಂ | ಪ್ರತಿರಂ | ಏಮಿ |
ಅಯುಃ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಹಂ ಪ್ರಗಾಢ ಋದೂದರೇಣೋದರಾಬಾಧಕೇನ ಸೋಮೇನ ಸಖ್ಯಾ ಸಚೇಯ | ಸಂಗಚ್ಛೇಯ | ಸಂಗತೋ ಭವಾಮಿ | ಋದೂದರಃ ಸೋಮೋ ಮೃದೂದರಃ | ನಿ. ೬-೪ | ಇತಿ ಯಾಶ್ಚ | ಯಃ ಸೋಮಃ ಪೀತಃ ಸನ್ ಮಾ ಮಾಂ ನ ರಿಷ್ಯೇತ್ ನ ಹಿಂಸ್ಯೇತ್ ಹೇ ಹರ್ಯಶ್ಚೇಂದ್ರ ಸಾಮ್ಯೇ ಸೂಕ್ತ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಕೀರ್ತನಂ ಸೋಮಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯಾಮಿಕೃತ್ವಾನ್ನ ವಿರುದ್ಧಂ | ಯೋಽಯಂ ಸೋಮೋಽಸ್ಮೇ ಅಸ್ಮಾಸು ನೃಧಾಯಿ ನಿಹಿತೋಽಭೂತ್ ತಸ್ಮೈ ಸೋಮಾಯ ಪ್ರತಿರಮಾಯುರ್ಜಠರೇ ಚಿರಕಾಲಾವಸ್ಥಾ ನಮಿಂದ್ರಮೇಮಿ | ಯಾಚೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಸೋಮವು | ಪೀತಃ—ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು | ಮಾ—ನನ್ನನ್ನು | ನ ರಿಷ್ಯೇತ್—ಹಿಂಸಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ | ಋದೂದರೇಣ—ಉದರಪೂರ್ಣಮಾಡತಕ್ಕ ಸೋಮದೊಡನೆ | ಸಖ್ಯಾ—ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು | ಸಚೇಯ—ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ | ಹರ್ಯಶ್ಚ—ಹರಿಸಂಕ್ಷು ಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಃ ಅಯಂ ಸೋಮಃ—ಯಾವ ಈ ಸೋಮವು | ಅಸ್ಮೇ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ | ನೃಧಾಯಿ—ಇಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೋ |

ತಸ್ಮೈ—ಆ ಸೋಮಕ್ಕೆ | ಪ್ರತಿರಂ—ದೀರ್ಘವಾದ | ಆಯುಃ—ಆಯುಸ್ಸನ್ನುಂಟುಮಾಡೆಂದು | ಇಂದ್ರಂ—
ಈಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು | ಏಮಿ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಸೋಮವು ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ ಉದರಪುರ್ಣಮಾಡತಕ್ಕ
ಸೋಮದೊಡನೆ ನಾನು ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದುವೆನು. ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಆಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾನು
ಪಾನಮಾಡಿರುವ ಸೋಮವು ದೀರ್ಘಕಾಲ ನನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡು ಎಂದು ಈಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

May I obtain a wholesome friend who, when quaffed, will not harm
me, O lord of bay horses; I ask of Indra a long permanence for this Soma
which has been placed within us.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಋದೂದರೇಣ—ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಯಾಸ್ಕರು—ಋದೂದರಃ ಸೋಮೋ ವೃದೂದರೋ ವೃದುರುದ-
ರೇಷ್ಟಿತಿ ನಾ | ಋದೂದರೇಣ ಸಖ್ಯಾ ಸಚೇಯ ಇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ || (ನಿ. ೬-೪) ಎಂದು ನಿರ್ವಚನ
ವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ. ಋದೂದರವೆಂದರೆ ಸೋಮವು ಅಥವಾ ಸೋಮರಸವು. ಈ ಸೋಮದ ಒಳಭಾಗವು ವೃದು
ವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ಇದನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಇದು ವೃದುವಾಗಿರುವುದರಿಂದ (ವೃದು ಎಂದರೆ
ಮೆತ್ತಗೆ, ಬಾಧೆ ಅಥವಾ ಹಿಂಸೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ) ಸೋಮವು ಋದೂದರವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ಋದೂದರೇಣ ಸಖ್ಯಾ ಸಚೇಯ ಎಂಬ ಪ್ರಕೃತಮುಕ್ತೇ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿರುವುದು. ಎಂದರೆ ಸೋಮಪಾನದಿಂದ
ಉದರಕ್ಕೆ ಯಾವ ಬಾಧೆಯೂ ಆಗದೆ ಹರ್ಷದಾಯಕವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು ಎಂದು ಮುಖ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯವು.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಅಪ ತ್ಯಾ ಅಸ್ತುರನಿರಾ ಅಮಿವಾ ನಿರತ್ರ ಸಂತಮಿಷೀಚೀರಭೈಷುಃ |

ಆ ಸೋಮೋ ಅಸ್ಮಾ ಅರುಹದ್ವಿಹಾಯಾ ಅಗನ್ತ ಯತ್ರ ಪ್ರತಿರಂತ

ಆಯುಃ || ೧೧ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಅಪ | ತ್ಯಾಃ | ಅಸ್ತುಃ | ಅನಿರಾಃ | ಅಮಿವಾಃ | ನಿಃ | ಅತ್ರ ಸನ್ | ತಮಿಷೀಚೀಃ | ಅಭೈಷುಃ ||

ಅ | ಸೋಮಃ | ಅಸ್ಮಾನ್ | ಅರುಹತ್ | ವಿಹಾಯಾಃ | ಅಗನ್ತ | ಯತ್ರ | ಪ್ರತಿರಂತೇ | ಆಯುಃ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತ್ಯಾಸ್ತಾ ಅನಿರಾಃ ಪ್ರೇರಯಿತುಮಶಕ್ಯಾ ಅಮಿಾನಾ ಬಲವತ್ಯಃ ಪೀಡಾಃ ಅಪಾಸ್ಥಾಃ | ಅಪಗ-
ಚ್ಛಂತು | ಯಾಸ್ತಮಿಷೀರ್ಜೀರ್ಜಲವತ್ಯೋಽಸ್ಮಾನ್ನಿರ್ನಿತರಾಮತ್ರಸನ್ ಪ್ರಾಪ್ನುವನ್ ಕಂಪಯಂತಿ
ತಥಾಭೈಷುಃ | ಅಪಗಮೇ ಕಾರಣಮಾಹ | ಯಸ್ಮಾತ್ಸೋಮೋ ವಿಹಾಯಾ ಮಹಾನ್ ಸನ್ನಸ್ಮಾನಾರು-
ಹತ್ ಆಗಮತ್ ಪ್ರಾಪ್ತವಾನ್ ಅತೋಽಪಾಸ್ಥೂರಿತಿ ಭಾವಃ | ಯತ್ರ ಯಸ್ಮಿನ್ ಸೋಮೋ ಪೀತ
ಆಯರಾಯುಷ್ಯಂ ಪ್ರತಿರಂಶೇ ವರ್ಧಯಂತಿ ಮನುಷ್ಯಾಸ್ತಂ ಸೋಮಮಗನ್ಮೇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತ್ಯಾಃ—ಸರ್ವದಾ ಪೀಡಿಸುವವೂ | ಅನಿರಾಃ—ತೊಲಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದವೂ ಆದ | ಅಮಿಾನಾಃ—
ರೋಗಗಳು | ಅಪ ಅಸ್ತುಃ—ದೂರ ಸರಿಯಲಿ | ನಿಃ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ | ಆತ್ರಸನ್—ನಮ್ಮನ್ನು ನಡುಗುವಂತೆ
ಮಾಡಿದವೂ | ತಮಿಷೀರ್ಜೀಃ—ಶಕ್ತಿಯುತವೂ ಆದ ವ್ಯಾಧಿಗಳು | ಅಭೈಷುಃ—ಸೋಮನಿಗೆ ಬೆದರಿ ಹೋಗಲಿ |
ವಿಹಾಯಾಃ—ಮಹತ್ವಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ | ಸೋಮಾಃ—ಸೋಮವು | ಅಸ್ಮಾನ್—ನಮ್ಮನ್ನು | ಆರುಹನ್—
ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ | ಯತ್ರ—ಯಾವ ಸೋಮದಿಂದ ತೃಪ್ತವಾದ | ಆಯುಃ—ಮಾನವನ ಆಯುಸ್ಸು | ಪ್ರತಿರಂಶೇ—
ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವದೋ | ಅಗನ್ಮ—ಆ ಸೋಮವನ್ನು ನಾವು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸರ್ವದಾ ನಮ್ಮನ್ನು ಪೀಡಿಸುವವೂ, ತೊಲಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದವೂ ಆದ ರೋಗಗಳು ನಮ್ಮಿಂದ ದೂರ
ಸರಿಯಲಿ. ನಮ್ಮನ್ನು ನಡುಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದವೂ, ಶಕ್ತಿಯುತವೂ ಆದ ವ್ಯಾಧಿಗಳು ಸೋಮನಿಗೆ ಬೆದರಿ ಹೋಗಲಿ.
ಮಹತ್ವಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ಸೋಮವು ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ. ಯಾವ ಸೋಮದಿಂದ ತೃಪ್ತವಾದ ಮಾನವನ
ಆಯುಸ್ಸು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವದೋ ಆ ಸೋಮವನ್ನು ನಾವು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ.

English Translation.

May those irremovable sicknesses depart ; let those strong (pains) which
have made us tremble, be afraid ; the mighty Soma has climbed into us,—
we have attained that (draught) by which men prolong life.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ನ ಇಂದುಃ ಪಿತರೋ ಹೃತ್ಸು ಪೀತೋಮತ್ಯೋ ಮರ್ತ್ಯಾ

ಆವಿವೇಶ |

ತಸ್ಮೈ ಸೋಮಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ಮೃಳೀಕೇ ಅಸ್ಯ ಸುಮತೌ

ಸ್ಯಾಮ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ನಃ | ಇಂದುಃ | ಪಿತರಃ | ಹೃತ್ಸು | ಪೀತಃ | ಅಮರ್ತ್ಯಃ | ಮರ್ತ್ಯಾನ್ | ಅನ್ವೀತ |
ತಸ್ಮೈ | ಸೋಮಾಯ | ಹವಿಷಾ | ವಿಧೇಮ | ಮೃಲೀಕೇ | ಅಸ್ಯ | ಸುಮತಾ | ಸ್ಯಾಮ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪಿತರಃ ಯೆ ಇಂದುಹೃತ್ಸು ಪೀತಃ ಸನ್ನಮತೋಽಸ್ಯ ಮೃತಿರಹಿತಃ ಸನ್ನಾವೀತ
ಮರ್ತ್ಯಾನ್ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ತಸ್ಮೈ ಸೋಮಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ | ಪರಿಚರೇಮ | ಅಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ
ಮೃಲೀಕೇ ಸುಖೇ ಸುಮತಾ ಚಾನುಗ್ರಹಬುದ್ಧೌ ಚ ಸ್ಯಾಮ | ಭವೇಮ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪಿತರಃ—ಎಲೈ ಪಿತೃಗಳೇ | ಅಮರ್ತ್ಯಃ—ಮೃತಿರಹಿತನಾದ | ಯಃ ಇಂದುಃ—ಯಾವ ಸೋಮವು |
ಹೃತ್ಸು—ನಮ್ಮ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ | ಪೀತಃ—ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು | ಮರ್ತ್ಯಾನ್—ಮಾನವರಾದ |
ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಅವೀತ—ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆಯೇ | ತಸ್ಮೈ ಸೋಮಾಯ—ಆ ಸೋಮವನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ |
ಹವಿಷಾ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ | ವಿಧೇಮ—ಉಪಚರಿಸುತ್ತೇವೆ | ಅಸ್ಯ—ಈ ಸೋಮದ | ಮೃಲೀಕೇ—ಸುಖ
ದಲ್ಲಿಯೂ | ಸುಮತಾ—ಅನುಗ್ರಹಾತ್ಮಕನಾದ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ | ಸ್ಯಾಮ—ನಾವು ಇರುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಪಿತೃಗಳೇ, ಮೃತಿರಹಿತನಾದ ಯಾವ ಸೋಮವು ನಮ್ಮ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು
ಮಾನವರಾದ ನಮ್ಮ ಹೃದಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆಯೇ, ಆ ಸೋಮವನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಉಪಚರಿಸುತ್ತೇವೆ.
ಈ ಸೋಮದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸುಖದಲ್ಲೂ, ಅದರ ಅನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ಇರುವಂತೆ ಆಗಲಿ.

English Translation.

That Soma which, drunk into our hearts, has entered, immortal, into
us mortals,—to him, fathers, let us do worship with oblations; may we abide
in his bliss and favour.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ಸೋಮು ಪಿತೃಭಿಃ ಸಂದ್ರಾಣೋನು ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಆ ತತಂಥ |
ತಸ್ಮೈ ತ ಇಂದೋ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ನಯಂ ಸ್ಯಾಮ ಪತಯೋ
ರಯಾಣಾಂ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ಸೋಮ | ಪಿತೃಭಿಃ | ಸಂವಿದಾನಃ | ಅನು | ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಇತಿ | ಅ | ತತಂಥ |

ತಸ್ಮೈ | ತೇ | ಇಂದೋ ಇತಿ | ಹವಿಷಾ | ವಿಧೇಮ | ವಯಂ | ಸ್ಯಾಮ | ಪತಯಃ | ರಯಿಣಾಂ ||೧೩||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಹಾಪಿತೃಯಜ್ಞೇ ಸೋಮಾಯ ಪಿತೃಮತೇ ಪುರೋಡಾಶಮಿತ್ಯತ್ರ ತ್ವಂ ಸೋಮೇತಿ
ಯಾಜ್ಯಾ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ತ್ವಂ ಸೋಮ ಪಿತೃಭಿಃ ಸಂವಿದಾನೋ ಬರ್ಹಿಷದಃ ಪಿತರ ಊಕ್ಯೈರ್ವಾಕ್ |
ಅ. ೨-೧೯ | ಇತಿ || ತೃತೀಯಸವನೇ ಸೋಮಸ್ಯ ಚರೋರಪೀಯಂ ಯಾಜ್ಯಾ | ತ್ವಂ ಸೋಮ ಪಿತೃಭಿಃ
ಸಂವಿದಾನ ಇತಿ ಸಾಮ್ಯಸ್ಯ | ಅ. ೫-೧೯ | ಇತಿ ಹಿ ಸೂಕ್ರಿತಂ ||

ಹೇ ಸೋಮ ತ್ವಂ ಪಿತೃಭಿಃ ಸಹ ಸಂವಿದಾನಃ ಸಂಗಚ್ಛಮಾನೋ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ದ್ಯಾವಾ-
ಪೃಥಿವ್ಯಾವನ್ನಾ ತತಂಥ | ಕ್ರಮೇಣ ವಿಸ್ತಾರಯಸಿ | ತಸ್ಮೈ ಸೋಮಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ |
ಪರಿಚರೇಮ | ವಯಂ ರಯಿಣಾಂ ಧನಾನಾಂ ಪತಯಃ ಸ್ಯಾಮ | ಭವೇಮ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದೋ—ಪ್ರವಾಹಾತ್ಮಕವಾದ | ಸೋಮ—ಎಲೈ ಸೋಮವೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಪಿತೃಭಿಃ—
ಪಿತೃಗಳೊಡನೆ | ಸಂವಿದಾನಃ—ಕೂಡಿಕೊಂಡವನಾಗಿ | ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳನ್ನು | ಅನು
ಅ ತತಂಥ—ವಿಸ್ತೃತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದೀಯೇ | ತಸ್ಮೈ ತೇ—ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ | ಹವಿಷಾ—
ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ | ವಿಧೇಮ—ಉಪಚರಿಸುತ್ತೇನೆ | ವಯಂ—ನಾವು | ರಯಿಣಾಂ—ಧನಗಳಿಗೆ | ಪತಯಃ—
ಒಡೆಯರಾಗಿ | ಸ್ಯಾಮ—ಆಗುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರವಾಹರೂಪವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ನೀನು ಪಿತೃಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡವನಾಗಿ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳನ್ನು
ವಿಸ್ತೃತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ. ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಉಪಚರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾವು ಧನಗಳಿಗೆ
ಒಡೆಯರಾಗುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Soma, you in conjunction with the fathers stretch out successively
heaven and earth,—to you let us do worship with oblations, may we be lords
of wealth.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಮಹಾಪಿತೃಯಜ್ಞವೆಂಬ ಇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೋಮಾಯ ಪಿತೃಮತೇ ಪುರೋಡಾಶಂ ಎಂದು ಹೋಮಮಾಡು-
ವಾಗ ತ್ವಂ ಸೋಮ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ವನ್ನು ಯಾಜ್ಯಾಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—

ತ್ವಂ ಸೋಮ ಪಿತೃಭಿಃ ಸಂವಿದಾನೋ ಬರ್ಹಿಷದಃ ಪಿತರ ಉತ್ಯರ್ವಾಕ್ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೨-೯) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ತೃತೀಯಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೋಮದೇವತೆಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಚರುಹೋಮದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಋಕ್ವನ್ನು ಯಾಜ್ಞಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ತ್ವಂ ಸೋಮ ಪಿತೃಭಿಃ ಸಂವಿದಾನ ಇತಿ ಸೌಮ್ಯಸ್ಯ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೫-೧೯) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಾತಾರೋ ದೇವಾ ಅಧಿ ವೋಚತಾ ನೋ ಮಾ ನೋ ನಿದ್ರಾ ಈಶತ

ನೋತ ಜಲ್ಪಿಃ |

ವಯಂ ಸೋಮಸ್ಯ ವಿಶ್ವಹ ಪ್ರಿಯಾಸಃ ಸುವೀರಾಸೋ ವಿದಥಮಾ

ವದೇಮ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಾತಾರಃ | ದೇವಾಃ | ಅಧಿ | ವೋಚತ | ನಃ | ಮಾ | ನಃ | ನಿದ್ರಾ | ಈಶತ | ಮಾ | ಉತ | ಜಲ್ಪಿಃ |

ವಯಂ | ಸೋಮಸ್ಯ | ವಿಶ್ವಹ | ಪ್ರಿಯಾಸಃ | ಸುವೀರಾಸಃ | ವಿದಥಂ | ಆ | ವದೇಮ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ತ್ವಾತಾರೋ ರಕ್ಷಿತಾರೋ ಹೇ ದೇವಾಃ ನೋಽಸ್ಮಾನಧಿ ವೋಚತ | ಅಧಿವಚನಂ ಕುರುತ | ಕಿಂಚಿ ನೋಽಸ್ಮಾನಿದ್ರಾಃ ಸ್ವಪ್ನಾ ನೋತ | ಈಶ್ವರಾ ಮಾ ಭೂವನ್ ಬಾಧಿತುಂ | ಉತಾಪಿ ಚ ಜಲ್ಪಿನಿಂದಕೋಽಸ್ಮಾನ್ಮಾ ನಿಂದತು | ವಯಂ ಸೋಮಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಾಸಃ ಪ್ರಿಯಾಃ ಸ್ಯಾಮ ವಿಶ್ವಹ ಸರ್ವೇಷ್ಟಪೃಹಃಸು | ಸರ್ವದೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸುವೀರಾಸಃ ಶೋಭನಪುತ್ರಾಃ ಸಂತೋ ವಿದಥಂ ಸ್ತೋತ್ರಮಾ ವದೇಮ | ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ವದೇಮ | ಅಥನಾ | ಸುಪುತ್ರಾ ವಿದಥಂ ಗೃಹಮಾ ವದೇಮ | ಆವದನಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾಣಾಂ ಧನೇನೋಪಭಂದನಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತ್ವಾತಾರಃ—ರಕ್ಷಕರಾದ | ದೇವಾಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಅಧಿ ವೋಚತ—ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲೆಂದು ಹರಸಿರಿ | ನಃ—ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ | ನಿದ್ರಾಃ—ದುಃಸ್ವಪ್ನಗಳು | ಮಾ ಈಶತ—ಅವುಗಳ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಬೀರದಿರಲಿ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಜಲ್ಪಿಃ—ನಿಂದಕನು | ಮಾ—ನಮ್ಮನ್ನು ನಿಂದಿಸದಿರಲಿ | ವಯಂ—ನಾವು | ವಿಶ್ವಹ—ಸಕಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮಕ್ಕೆ | ಪ್ರಿಯಾಸಃ—ಪ್ರೀತಿಸಾತ್ರರಾಗಿರುವಂತಾಗಲಿ | ಸುವೀರಾಸಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಪುತ್ರರೊಡಗೂಡಿ | ವಿದಥಂ—ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಆ ವದೇಮ—ಪಠಿಸುವೆವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ರಕ್ಷಕರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲೆಂದು ಹರಸಿರಿ. ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ದುಃಸ್ವಪ್ನಗಳು ಅವುಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರದಿರಲಿ. ನಿಂದಕನು ನಮ್ಮನ್ನು ನಿಂದಿಸದಿರಲಿ. ನಾವು ಸಕಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೋಮಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರಾಗಿರುವಂತಾಗಲಿ. ಉತ್ತಮವಾದ ಪುತ್ರರೊಡಗೂಡಿ ನಾವು ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುವೆವು.

English Translation.

Guardian gods, speak favourably to us; let no dreams nor the censurer overpower us; may we be ever dear to Soma; possessed of brave offspring, may we utter our hymn.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ನಃ ಸೋಮ ವಿಶ್ವತೋ ವಯೋಧಾಸ್ತ್ವಂ ಸ್ವರ್ವಿದಾ ವಿಶಾ ನೃಚಕ್ಷಾಃ |
ತ್ವಂ ನ ಇಂದ ಉತಿಭಿಃ ಸಜೋಷಾಃ ಸಾಹಿ ಪಶ್ಚಾತಾದುತ ವಾ
ಪುರಸ್ತಾತ್ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ನಃ | ಸೋಮ | ವಿಶ್ವತಃ | ವಯೋಧಾಃ | ತ್ವಂ | ಸ್ವರ್ವಿತ್ | ಅ | ವಿಶ | ನೃಚಕ್ಷಾಃ |
ತ್ವಂ | ನಃ | ಇಂದೋ ಇತಿ | ಉತಿಭಿಃ | ಸಜೋಷಾಃ | ಸಾಹಿ | ಪಶ್ಚಾತಾತ್ | ಉತ | ವಾ |
ಪುರಸ್ತಾತ್ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತ್ವಂ ನಃ ಸೋಮ ವಿಶ್ವತ ಇತಿ ಸೌಮ್ಯೇ ಪಶೌ ಹವಿಷೋನುನಾಕ್ಯಾ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ತ್ವಂ
ನಃ ಸೋಮ ವಿಶ್ವತೋ ವಯೋಧಾ ಯಾ ತೇ ಧಾಮಾನಿ ದಿವಿ ಯಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ | ಅ ೩-೭ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಸೋಮ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ವಿಶ್ವತಃ ಸರ್ವಾಭ್ಯೋ ದಿಗ್ಭ್ಯೋ ವಯೋಧಾ ಅನ್ನದಾತಾ |
ತಥಾ ತ್ವಂ ಸ್ವರ್ವಿತ್ ಸ್ವರ್ಗಲಂಭಕೋ ನೃಚಕ್ಷಾಃ ಸರ್ವಮನುಷ್ಯದೃಷ್ಟಾ ತ್ವಮಾ ವಿಶ | ಹೇ ಇಂದೋ
ತ್ವಂ ಸಜೋಷಾಃ ಸಹ ಪ್ರೀಯಮಾಣಃ ಸನ್ನೂತಿಭಿಃ ಸಹ | ಅಥವೋತಯೋ ಗಂತಾರೋ ಮರುತಃ |
ತೈಃ ಸಹಿತಃ ಸನ್ ಪಶ್ಚಾತಾತ್ ಪಶ್ಚಾದುತ ವಾ ಪುರಸ್ತಾಚ್ಛೇ ಸಾಹಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸೋಮ—ಎಲೈ ಸೋಮದೇವನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ವಿಶ್ವತಃ—ಸಕಲ ದಿಕ್ಕು
ಗಳಿಂದಲೂ | ವಯೋಧಾಃ—ಅನ್ನದಾತನಾಗಿರು | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಸ್ವರ್ವಿತ್—ಸ್ವರ್ಗವೀಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದೀಯೆ |

ನೈಚಿರಾಃ—ಮಾನವರ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಆ ವಿಶ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸು |
ಇಂದೋ—ಎಲೈ ಸೋಮವೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಸೇಜೋಷಾಃ—ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ | ಊತೇಭಿಃ—
ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಪಶ್ಚಾತ್ತಾತ್—ಹಿಂಭಾಗದಿಂದಲೂ | ಉತ ವಾ—ಅಲ್ಲದೇ | ಪುರಸ್ತಾತ್—ಮುಂಭಾಗ
ದಿಂದಲೂ | ಪಾಹಿ—ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸೋಮದೇವನೇ, ನೀನು ನಮಗೆ ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ನದಾತನಾಗಿರು. ನೀನು ಸ್ವರ್ಗವೀಕ್ಷಕ
ನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಮಾನವರ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸು. ಎಲೈ ಸೋಮವೇ,
ನೀನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ಹಿಂಭಾಗದಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಮುಂಭಾಗದಿಂದಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

English Translation.

You, Soma, give us food from every side; you are the bestower of
heaven; enter us, beholder of men; O Soma, rejoicing with your protecting
powers, guard us from behind and before.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ತ್ವಂ ನಃ ಸೋಮ ವಿಶ್ವತಃ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಕನ್ನು ಸೋಮದೇವತಾಕವಾದ ಪಶುಯಾಗದಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು
ಹೋಮನಾಡುವಾಗ ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ-ತ್ವಂ ನಃ ಸೋಮ
ವಿಶ್ವತೋ ವಯೋಧಾ ಯಾ ತೇ ಧಾಮಾನಿ ದಿವಿ ಯಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೩-೭)
ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ನಲವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೧)

ಪೀಠಿಕೆ

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಶ್ರೀ ಗಣೇಶಾಯ ನಮಃ | ಶ್ರುತಿಕಂಜಾರ್ಥಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಯೋ ವಿಕಾಸಯತಿ ಹೃದ್ಗತಂ (ತಾಂ) | ಸ ಸಾಯಾತ್ಮಜ್ಞಿದಾನಂದಃ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಗೋ ಹರಿಃ || 'ಅಭಿ ಪ್ರ ವಃ' ಇತಿ ದಶರ್ಚಂ ಪ್ರಥಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಪ್ರಸ್ತುತ್ವಾ ಸ್ಯಾರ್ಪಮೃದ್ರಂ | ಅನುಕ್ರಾಂತಂ ಚ—'ಅಭಿ ಪ್ರ ದಶ ಪ್ರಸ್ತುತ್ವಾಃ ಪ್ರಾಗಾಥಂ ತತ್' ಇತಿ | ಅಯುಜಾಂ ಬೃಹತೀ ಛಂದಃ | ಯುಜಾಂ ಸತೋಬೃಹತೀ ಛಂದಃ | ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂಕ್ತಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯ ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ೪೮ ಸೂಕ್ತಗಳಾದ ಮೇಲೆ ವಾಲಖಿಲ್ಯನೆಂಬ ಭಾಗವಿರುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಹನ್ನೊಂದು ಸೂಕ್ತಗಳೂ ೮೦ ಋಕ್ಕುಗಳೂ ಇರುವವು. ಮೊದಲಿನ ಐದು ಸೂಕ್ತಗಳಿಗೆ ಇಂದ್ರನೇ ದೇವತೆಯು; ಆರನೆಯ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು ಸ್ತುತರಾಗಿದ್ದಾರೆ; ಏಳನೆಯ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ್ವಾಃಪುಷಿಯ ದಾನಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಎಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಸೂಕ್ತದಂತೆ ಪ್ರಸ್ತುತ್ವಾಃ ದಾನಸ್ತುತಿಯೂ ಇರುವುದಲ್ಲದೆ ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯರು (ಋನೇ ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ) ಸ್ತುತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಂಭತ್ತನೇ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಿನೇ ದೇವತೆಗಳು ದೇವತೆಯು; ಹತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು ದೇವತೆಯು; ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರಾವರುಣರು ದೇವತೆಯು. ಈ ಸೂಕ್ತಗಳಿಗೆ ಋಷಿಗಳೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇದಾರೆ.

ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಿಗೆ ಸಾಯಣರು ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಇತರ ಯಾವ ಭಾಷ್ಯವೂ ಇರುವಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಇದ್ದರೂ ಲಭ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. Max-Muller ಮೊದಲಾದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯಪಂಡಿತರೂ ಈ ಸೂಕ್ತಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಖಿಲ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ, ಶೇಷ ಎಂಬರ್ಥವಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಸೂಕ್ತಗಳು ಪರಿಶಿಷ್ಟಮಂತ್ರಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಗಳ ಕೆಲವು ಮಂತ್ರಗಳು ತೈತ್ತಿರೀಯಸಂಹಿತೆ ಮೊದಲಾದ ಇತರ ವೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಪರಶಾಖೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉಕ್ತಿಯಂತೆ ಈ ಸೂಕ್ತಗಳು ಪರಿಶಿಷ್ಟಮಂತ್ರಗಳೇ ಆಗಿರಬೇಕು ಇವುಗಳ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಇತರ ವೇದಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗಂಭೀರತೆಯೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯೂ, ಪ್ರಾಚೀನತೆಯೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಈ ಸೂಕ್ತಗಳನ್ನು ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡುವ ಪೂರ್ವಸಂಪ್ರದಾಯವು ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ವಿಧ್ಯನುಸಾರವಾಗಿ ಸ್ವರಗಳೂ, ಪದಪಾಠವೂ ಇರುವುದು.

ಈ ಸೂಕ್ತಗಳಿಗೆ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮೇಲೆಯೇ ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ಪೂನಾನಗರದ ವೈದಿಕಸಂಶೋಧನಮಂಡಲದವರಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಸಹಿತವಾದ ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ೩ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ 779ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಕ್ತಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೂಚನೆ ಇದೆ—

ನಾರಾಣಸೀಸ್ಥ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆತ್ವಪಾಠಶಾಲಾಯಾಃ ಪ್ರಾಪ್ತೇ (ಜ್ಞ) ಸಂಜ್ಞಕಲಿಖಿತಪುಸ್ತಕೇ
ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಾನಾಂ ಭಾಷ್ಯಂ ಲಿಖಿತಮುಪಲಬ್ಯತೇ | ಪಠಂ ತ್ವಿತರೇಷು ಸರ್ವೇಷ್ವಪಿ
ಪುಸ್ತಕೇಷ್ವನುಪಲಂಭಾತ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಲ್ಪಲ್ಯಾ ವಿಭಿನ್ನತ್ವಾಚ್ಚ ನೈತತ್ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯಕೃತ-
ಮಿತಿ ವ್ಯಕ್ತಂ ಪ್ರತೀಯತೇ | ತಥಾಪ್ಯೇತದ್ವಿದುಷಾಮುಸಯೋಗಾಯ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಮತ್ಪ್ರಾಪ್ತ-
ದೀಯತೇ |

ಏತಸ್ಮಿನ್ನಿಷಯೇಽಸ್ಮಾಭಿಃ ಪೃಷ್ಠಾ ಏತತ್ಪಾಠಶಾಲಾಧಿಕಾರಿಣಃ ಏನಂ ಲಿಖಂತಿ—ಏತದ್ಧಸ್ತ-
ಲಿಖಿತಂ ಪಾಠಶಾಲಾಯಾಃ ಕೃತೇ ರೇವಾನಗರೇ ಪ್ರೀತಮಾಸೀತ್ | ತಸ್ಯ ಲೇಖನಂ
ಪುಣ್ಯಪತ್ತನ ಏವಾಭೂದಿತಿ ಶ್ರುಯತೇ | ಏತಲ್ಲಿಖಿತಪುಸ್ತಕಗತವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಭಾಷ್ಯಂ
ಕೇನ ವಿರಚಿತಮಿತಿ ನಿಶ್ಚಿತಂ ವಕ್ತುಮಶಕ್ಯಂ | ನ ಕೇನಾಪಿ ನಾರಾಣಸೀಸ್ಥೇನ ಪಂಡಿತೇನೈತ-
ದ್ವಿರಚಿತಮಿತಿ ನಿಶ್ಚಿತಮೇವ ||

ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳ ಭಾಷ್ಯವು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗೌರ್ನಮೆಂಟ್ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ
(ಜ್ಞ) ಎಂಬ ನಂಬರಿನ ಹಸ್ತಲಿಖಿತ (ಕೈಬರಹದ) ಪ್ರತಿಯಿಂದ ಗೃಹೀತವಾಗಿರುವುದು. ಇತರ ಯಾವ ಭಾಷ್ಯಪುಸ್ತಕ
ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳ ಭಾಷ್ಯವು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಈ ಭಾಷ್ಯದ ಶೈಲಿಯು ಸಾಯಣ
ಭಾಷ್ಯಶೈಲಿಯಂತಿರುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಈ ಭಾಷ್ಯವು ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತವಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ
ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೂ ವೇದಾರ್ಥವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುವವರಿಗೆ ಇದು ಉಪಯೋಗವಾಗಬಹುದೆಂಬ ಭರವಸೆ
ಯಿಂದ ಇದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಆ ಪಾಠಶಾಲೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಬರೆದು ಕೇಳಲಾಗಿ ಅವರು—
ಈ ಕೈಬರಹದ ಪುಸ್ತಕವು ಪಾಠಶಾಲೆಯ ಪುಸ್ತಕಾಗಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಾಗ ಪ್ರಸಕ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು
ರೇವಾನಗರದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡದ್ದಾಗಿಯೂ ಅದನ್ನು ಪೂನಾನಗರದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ
ಈ ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳ ಭಾಷ್ಯವು ಯಾರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾಯಿತೆಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಏನೊಂದು ಸಂಗತಿಯೂ
ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಯಾವ ಪಂಡಿತರಿಂದಲೂ ವಿರಚಿತವಾದುದಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿಶ್ಚಯ
ವಾಗಿಯೂ ಹೇಳಬಹುದು ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಬರೆದಿದಾರೆ.

|| ಪ್ರಥಮಸೂಕ್ತದ ಭಾಷ್ಯವು ||

ಶ್ರೀ ಗಣೇಶಾಯ ನಮಃ | ಶ್ರುತಿಕಂಜಾರ್ಥಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಯೋ ವಿಕಾಸಯತಿ ಹೃದ್ಗತಾಂ |
ಸ ಪಾಯಾತ್ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಃ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಗೋ ಹರಿಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಅಭಿ ಪ್ರ ವಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ
ಹತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಕಣ್ವಪುತ್ರನಾದ ಪ್ರಸೃಣ್ಣನೆಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು.
ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಅಭಿ ಪ್ರ ದಶ ಪ್ರಸೃಣ್ಣಃ ಪ್ರಾಗಾಥಂ ತತ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತದ
ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹದೀಂದ್ರವಸ್ತುವು; ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಸತೋಬೃಹದೀಂದ್ರವಸ್ತು.
ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೪೯

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೧)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೪೯ ||

ಆಪ್ತಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ— ೪ || ವರ್ಗ—೧೪, ೧೫ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೦ ||

|| ಋಷಿ— ಪ್ರಸನ್ನಾಃ ಕಾಣ್ವಾಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಭಂದಃ—ಪ್ರಾಗಾಧಂ (ಅಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ) ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಭಿ ಪ್ರ ವಃ ಸುರಾಧಸಮಿಂದ್ರಮರ್ಚ ಯಥಾ ವಿದೇ |

ಯೋ ಜರಿತ್ಯಭ್ಯೋ ಮಘವಾ ಪುರೂವಸುಃ ಸಹಸ್ರೇಣೇವ ಶಿಕ್ಷತಿ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಭಿ | ಪ್ರ | ವಃ | ಸುರಾಧಸಂ | ಇಂದ್ರಂ | ಅರ್ಚ | ಯಥಾ | ವಿದೇ |

ಯೋ | ಜರಿತ್ಯಭ್ಯಃ | ಮಘವಾ | ಪುರೂವಸುಃ | ಸಹಸ್ರೇಣೇವ | ಶಿಕ್ಷತಿ || ೧ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಋಷಿರಾತ್ಮಾನಂ ಬ್ರೂತೇ | ಹೇ ಪ್ರಸನ್ನಾಃ ವಃ ಯುಷ್ಮಾಕಂ | ಬಹುವಚನಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾಭಿ-
ಪ್ರಾಯೇಣ | ಯುಷ್ಮತ್ಸ್ವಾಮಿಭೂತಮಿಂದ್ರಮಭಿಲಕ್ಷ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಚ್ಯ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಪೂಜಯೇ | ತತ್ರ
ದೈಷ್ಟ್ಯಾಂತಃ | ಯಥಾ ವಿದೇ ವಿದ್ವಾಂಸಂ ಸ್ವಗುರುಂ ಪೂಜಯೇಸಿ ತದ್ವತ್ | ಕೀದೃಶಂ | ಸುರಾಧಸಂ |
ಶೋಭನಂ ರಾಧೋ ಭನಂ ಯಸ್ಯ ತಂ | ಕೋಽಸಾವಿಂದ್ರ ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇ | ಯೇ ಇಂದ್ರಃ ಮಘವಾ
ಧನವಾನ್ ಪುರೂವಸುಃ ಬಹೂನಾಂ ವಾಸಯಿತಾ ಜರಿತ್ಯಭ್ಯಃ ಸ್ತೋತ್ರಭ್ಯಃ ಸಹಸ್ರೇಣೇವ ಅಪರಿಮಿತ-
ಮೇವ ಶಿಕ್ಷತಿ ದದಾತಿ | ಧನಾದಿಕಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ಅತ್ರ ಯೇಶಬ್ರೂವಧಾರಣಾರ್ಥಃ | ಸಹಸ್ರೇಣೇವ
(? ಇವಶಬ್ರೂವಧಾರಣಾರ್ಥಃ | ಸಹಸ್ರೇಣೈವ)

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಘವಾ—ಧನವಂತನೂ | ಪುರೂವಸುಃ—ಅನೇಕರಿಗೆ ವಸತಿದಾಯಕನೂ ಆದ | ಯೋ—ಯಾವ
ಇಂದ್ರನು | ಜರಿತ್ಯಭ್ಯಃ—ತನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ | ಸಹಸ್ರೇಣೇವ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿಯೇ | ಶಿಕ್ಷತಿ—
ದಾನಮಾಡುವನೋ ಅಂತಹ | ಸುರಾಧಸಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನೂ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ ಬಂಧುವೂ
ಆದ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಯಥಾ ವಿದೇ—ವಿದ್ಯಾವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವಂತೆ | ಅಭಿ ಪ್ರಾರ್ಚ—
ಎದುರುಗೊಂಡು ಪೂಜಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನವಂತನೂ ಅನೇಕರಿಗೆ ವಸತಿದಾಯಕನೂ ಆದ ಯಾರು ತನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿಯೇ
ದಾನಮಾಡುವನೋ ಅಂತಹ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನೂ ನಿಮ್ಮ ಬಂಧುವೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ವಿದ್ಯಾವಂತ
ನಾದ ಗುರುವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವಂತೆ ಎದುರುಗೊಂಡು ಪೂಜಿಸು.

English Translation.

That I may attain wealth I invoke Indra, Lord of precious wealth and
sing his praise, Maghavan, Lord of abundance he gives to his worshippers
thousands and thousands.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶತಾನೀಕೇವ ಪ್ರ ಜಿಗಾತಿ ಧೃಷ್ಟಯಾ ಹಂತಿ ವೃತ್ರಾಣಿ ದಾಶುಷೇ |

ಗಿರೇರಿವ ಪ್ರ ರಸಾ ಅಸ್ಯ ಪಿನ್ವಿರೇ ದತ್ತಾಣಿ ಪುರುಭೋಜಸಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶತಾನೀಕೇವ | ಪ್ರ | ಜಿಗಾತಿ | ಧೃಷ್ಟಯಾ | ಹಂತಿ | ವೃತ್ರಾಣಿ | ದಾಶುಷೇ |

ಗಿರೇರಿವ | ಪ್ರ | ರಸಾಃ | ಅಸ್ಯ | ಪಿನ್ವಿರೇ | ದತ್ತಾಣಿ | ಪುರುಭೋಜಸಃ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಧೃಷ್ಟಯಾ ಶತ್ರುಧರ್ಷಣಶೀಲ ಇಂದ್ರಃ ಶತಾನೀಕೇವ ಅಪರಿಮಿತಾನೈವ ರಿಪುಸೈನ್ಯಾನಿ ಪ್ರ
ಜಿಗಾತಿ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಗಚ್ಛತಿ | ಸ್ವವಶೀಕರೋತಿ | ಕಿಂಚ ಯ ಇಂದ್ರಃ ದಾಶುಷೇ ಹವಿರ್ದತ್ತವತೋ
ಯಜಮಾನಸ್ಯ ವೃತ್ರಾಣಿ ಪಾಪಾನಿ ಶತ್ರೂನ್ ವಾ ಹಂತಿ ನಾಶಯತಿ | ತಸ್ಯಾಸ್ಯ ಪುರುಭೋಜಸಃ
ಬಹುಸಾಲಕಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ದತ್ತಾಣಿ ಹಿರಣ್ಯಾದೀನಿ ಧನಾನಿ | ದತ್ತಮತ್ರ ಹಿರಣ್ಯಂ ಮರುತಃ ದತ್ತಂ
ಇತಿ ಹಿರಣ್ಯನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ಪ್ರ ಪಿನ್ವಿರೇ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಪ್ರೀಣಯಂತಿ ತರ್ಪಯಂತಿ ಜಗತ್ | ಅತ್ರ
ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಗಿರೇರಿವ ಪರ್ವತಸ್ಯ ಮೇಘಸ್ಯ ವಾ ಸಂಬಂಧಿನೋ ಯಥಾ ರಸಾಃ ಜಲಾನಿ ಜಗತ್
ಪ್ರೀಣಯಂತಿ ತದ್ವತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಧೃಷ್ಟಯಾ—ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ ಇಂದ್ರನು | ಶತಾನೀಕಾ ಇವ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಸೈನ್ಯಸಮೂಹದ
ನಾಯಕನಂತೆ | ಪ್ರ ಜಿಗಾತಿ—ವೈಭವದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾನೆ | ದಾಶುಷೇ—ಯಜಮಾನನ ಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ |

ವೃತ್ತಾಣಿ—ಪಾಪಕರರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಹಂತಿ—ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ | ರಸಾಃ—ಉದಕಗಳು | ಗಿರೀಃ
ಇವ—ಸರ್ವತದಿಂದ ಉಕ್ಕಿಬಂದು ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ | ಪುರುಭೋಜಸಃ—ಅನೇಕರಿಗೆ ಪಾಲಕನಾದ | ಅಸ್ಯ—
ಈ ಇಂದ್ರನಿಂದ | ದತ್ತಾಣಿ—ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಪತ್ತುಗಳು | ಪ್ರ ಪಿನ್ವಿರೇ—ಪ್ರವಹಿಸಿ ಬಂದು ಜಗತ್ತನ್ನು
ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ ಇಂದ್ರನು ಶತಸಂಖ್ಯಾಕನಾದ ಸೈನ್ಯಸಮೂಹದ ನಾಯಕನಂತೆ ವೈಭವದಿಂದ ಸಂಚರಿಸು-
ತ್ತಾನೆ. ಯಜಮಾನನ ಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾಪಕರರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸರ್ವತದಿಂದ ಉಕ್ಕಿ-
ಬಂದ ಉದಕಪ್ರವಾಹಗಳು ಜಗತ್ತನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವಂತೆ, ಇಂದ್ರನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಸಂಪತ್ತುಗಳು ಪ್ರವಾಹರೂಪದಲ್ಲಿ
ಬಂದು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ.

English Translation.

He is walking magistically as if Lord of hundred forces, for the-
sacrificers he is killing Vritra, protector of many. Gifts proceeds from him as-
streams spring out of a mountain.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ತ್ವಾ ಸುತಾಸ ಇಂದ್ರೋ ಮದಾ ಯೇ ಇಂದ್ರ ಗಿರ್ವಣಃ |

ಅಪೋ ನು ವಜ್ರಿನ್ ವಜ್ರೋಕ್ಯಂ ಗಿ ಸರಃ ಪೃಣಂತಿ ಶೂರ ರಾಧಸೇ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ತ್ವಾ | ಸುತಾಸಃ | ಇಂದ್ರಃ | ಮದಾಃ | ಯೇ | ಇಂದ್ರ | ಗಿರ್ವಣಃ |

ಅಪಃ | ನು | ವಜ್ರಿನ್ | ಅನು | ಓಕ್ಯಂ | ಸರಃ | ಪೃಣಂತಿ | ಶೂರ | ರಾಧಸೇ || ೩ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಗಿರ್ವಣಃ ಗೀರ್ಭಿರ್ವನನೀಯೇಂದ್ರ ಮದಾಃ ಹರ್ಷಕರಾಃ ಯೇ ಇಂದ್ರಃ ಸೋಮಾಃ
ಸುತಾಸಃ ಅಭಿಷುತಾಃ ಸಂತಿ ತೇ ಹೇ ವಜ್ರಿನ್ ವಜ್ರೋಕ್ತೇ ಹೇ ಶೂರ ಶೌರ್ಯಯುಕ್ತೇಂದ್ರ ಓಕ್ಯಂ
ಸಮವಯಿತುಮರ್ಹಂ (? ಸಮವೇತುಮರ್ಹಂ) ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಾಪೃಣಂತಿ ಸರ್ವತಃ ಪೂರಯಂತಿ |
ಸ್ವರಸಪ್ರದಾನೇನ ತ್ವಾಂ ತರ್ಪಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಥಂ | ಅಪೋ ನ ಸರಃ | ತಾ ಯಥಾ ಮಹಾಜಲಾ-
ಶಯಿಂ ಪೂರಯಂತಿ ತದ್ವತ್ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ರಾಧಸೇ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಧನಲಾಭಾಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ | ಗಿರ್ವಣಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತನೂ | ವಜ್ರಿನ್—ವಜ್ರಾಯುಧ
ಧಾರಿಯೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಆಸಃ—ಉದಕಗಳು | ಓಕ್ಯಂ—ತಮ್ಮ ಗಮ್ಯಪ್ರದೇಶವಾದ |
ಸರಃ ಅನು ನ—ಸರಸ್ವಿಗೆ ಹೋಗಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ | ಮದಾಃ—ಮದಕರಗಳಾದ | ಯೇ ಇಂದ್ರವಃ—
ಯಾವ ಸೋಮರಸಗಳು | ಸುತಾಸಃ—ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟವೆಯೇ ಅಂತಹ ಸೋಮರಸಗಳು | ರಾಧಸೇ—ಯಜಮಾನ
ನಿಗೆ ಧನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ | ಅ ಪೃಣಂತಿ—ನಿನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ, ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಉದಕಗಳು
ತಮ್ಮ ಗಮ್ಯಪ್ರದೇಶವಾದ ಸರಸ್ವಿಗೆ ಹೋಗಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಮದಕರಗಳಾದ ಯಾವ ಸೋಮರಸಗಳು ಹಿಂಡ
ಲ್ಪಟ್ಟವೆಯೇ ಅಂತಹ ಸೋಮರಸಗಳು ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಧನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಉದರವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ನಿನಗೆ
ಹರ್ಷಕಾರಕವಾಗಲಿ.

English Translation.

Worshipable Indra, the exhilarating Soma is being effused for the hero,
wielder of thunder-bolt; may abundance go to you as water fills its dwelling,
the Lake.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅನೇಹಸಂ ಪ್ರತರಣಂ ವಿವಕ್ಷಣಂ ಮಧ್ವಃ ಸ್ವಾದಿಷ್ಯಮಾಂ ಪಿಬ |

ಆ ಯಥಾ ಮಂದಸಾನಃ ಕಿರಾಸಿ ನಃ ಪ್ರಕ್ಷುದ್ರೇವ ತ್ಮನಾ ಧೃಷತ್ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅನೇಹಸಂ | ಪ್ರತರಣಂ | ವಿವಕ್ಷಣಂ | ಮಧ್ವಃ | ಸ್ವಾದಿಷ್ಯಂ | ಈಂ | ಪಿಬ |

ಆ | ಯಥಾ | ಮಂದಸಾನಃ | ಕಿರಾಸಿ | ನಃ | ಪ್ರ | ಕ್ಷುದ್ರೇವ | ತ್ಮನಾ | ಧೃಷತ್ || ೪ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಅನೇಹಸಂ ಯಥಾಕಾಲಂ ಈಂ ಏನಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬ | ಕೀದೃಶಂ | ಪ್ರತರಣಂ
ಪ್ರವರ್ಧನಂ | ಪ್ರಪೂರ್ವಸ್ತಿರತಿವರ್ಧನಾರ್ಥಃ | ವಿವಕ್ಷಣಂ ಅತಿಶಯೇನ ಸ್ತುತ್ಯಂ ಮಧ್ವಃ ಮಧುನಃ
ಸಕಾಶಾದಪಿ ಸ್ವಾದಿಷ್ಯಂ ಸ್ವಾದುತಮಂ | ಕಮೇತಂ | ಯಸ್ಯ ಪಾನೇನ ಮಂದಸಾನಃ ಹವೀಂಷಿ ಸಂಭಜ-
ಮಾನಸ್ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ಯಜಮಾನೇಭ್ಯಃ ಯಥಾ ಯಥಾವತ್ ಫಲಮಾಕಿರಾಸಿ ಕಾತ್ಯೇನೇನ

ವಿಕ್ರಿಸಿ | ದದಾಸೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೇಭ್ಯ ಇವ | ಧೃಷತ್ ಶತ್ರುಧರ್ಷಕಸ್ತ್ವಂ ತ್ಮನಾ ಅತ್ಮನಾ ಸ್ವಯಮೇವ
ಕ್ಷುದ್ರೇವ ದೀನೇಭ್ಯ ಇವ ತೇಭ್ಯೋ ಯಥಾ ಪ್ರ ದದಾಸಿ ತದ್ವತ್ | ಉಪಸರ್ಗವಶಾದ್ಯೋಗ್ಯ-
ಕ್ರಿಯಾಧ್ಯಾಹಾರಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಧೃಷತ್—ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ ನೀನು | ತ್ಮನಾ—ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ | ಕ್ಷುದ್ರಾ-
ಇವ ಪ್ರ—ದೀನದರಿಂದಿಗೆ ಉದಾರನಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವಂತೆ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಮಂದಸಾನಃ—
ತೃಪ್ತನಾದ ನೀನು | ನಃ—ನಮಗೂ | ಆ ಕಿರಾಸಿ—ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಕೊಡುವೆಯೋ ಹಾಗೆ | ಅನೇಹಸಂ—
ದೋಷರಹಿತವಾದುದೂ | ಪ್ರತರಣಂ—ವೃದ್ಧಿಕಾರಕವಾದುದೂ | ವಿನಕ್ಷಣಂ—ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಂಸನೀಯ-
ವಾದುದೂ | ಮಧ್ಯಃ—ಮಧುವಿಗಿಂತಲೂ | ಸ್ವಾದಿಸ್ಥಂ—ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರವಾದುದೂ ಆದ | ಈಂ—
ಈ ಸೋಮರಸವನ್ನು | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ ನೀನು, ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ದೀನದರಿಂದಿಗೆ ಉದಾರನಾಗಿ ದಾನ-
ಮಾಡುವಂತೆ, ಯಾವ ರೀತಿ ತೃಪ್ತನಾದ ನೀನು ನಮಗೂ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಕೊಡುವೆಯೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವ-
ದೋಷರಹಿತವಾದುದೂ, ಮಧುವಿಗಿಂತಲೂ ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರವಾದುದೂ ಆದ ಈ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Drink the sweet Soma, Sinless, salvation-giving and leader to heaven ;
when you are exhilarated you become proud and like kshudra give us desired
wealth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನಃ ಸ್ತೋಮಮುಪ ದ್ರವದ್ಧಿಯಾನೋ ಅಶ್ವೋ ನ ಸೋತ್ಯಭಿಃ |

ಯಂ ತೇ ಸ್ವಧಾವತ್ಸ್ವದಯಂತಿ ಧೇನವ ಇಂದ್ರ ಕಣ್ವೇಷು ರಾತಯಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಃ | ಸ್ತೋಮಂ | ಉಪ | ದ್ರವತ್ | ಹಿಯಾನಃ | ಅಶ್ವಃ | ನ | ಸೋತ್ಯಭಿಃ |

ಯಂ | ತೇ | ಸ್ವಧಾವನ್ | ಸ್ವದಯಂತಿ | ಧೇನವಃ | ಇಂದ್ರ | ಕಣ್ವೇಷು | ರಾತಯಃ || ೫ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸ ಭವಾನ್ ನೋಽಸ್ಮದೀಯೈಃ ಸೋತ್ಯಭಿಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಕತೈಭಿರಧ್ಯಯಾಽ-
ವಿಭಿಯತ್ವಿಗ್ನಿಃ ಕೃತಂ ಸ್ತೋತ್ರವಿಶೇಷಂ ಆ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಉಪ ದ್ರವತ್ ಉಪಗಚ್ಛತು ಸಮಾಸಂ

ಪ್ರಾಪ್ನೋತು | ಕ ಇವ | ಹಿಯಾನಃ ಪ್ರೇರ್ಯಮಾಣಃ ಅಶ್ವೋ ನ ಅಶ್ವ ಇವ | ಸ ಯಥಾ ಅಭಿಲಷಿತಂ
ದೇಶಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ತದ್ವತ್ | ಹೇ ಸ್ವಧಾವನ್ ಅನ್ನವನ್ನಿಂದ್ರ ತೇ ಕವ ಸ್ವಭೂತಾನಿ ಧೇನವಃ ತರ್ಪಕಾಣಿ
ಕಣ್ವೇಷು ಅಸ್ಮಾಸು ವರ್ತಮಾನಾನಿ ರಾತಯಃ ಹವಿರ್ದಾನಾನಿ ಯಂ ತ್ವಾಂ ಸ್ತದಯಂತಿ ಸ್ತದಯಂತಿ |
ತ್ವದುದರೇ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ತ್ವಾಂ ತರ್ಪಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಸ ಭವಾನ್ ಉಪ ದ್ರವತ್ ಇತಿ ಪೂರ್ವೇಣ
ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸ್ವಧಾವನ್—ಅನ್ನವಂತನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ | ಕಣ್ವೇಷು—
ಕಣ್ಣವಂಶೀಯರಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ | ಧೇನವಃ—ಕ್ಷೀರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಧೇನುಗಳೂ | ರಾತಯಃ—ನಮ್ಮಿಂದ
ದತ್ತವಾದ ಹವಿರಾದಿಗಳೂ | ಯಂ—ಯಾವ ನಿನ್ನನ್ನು | ಸ್ತದಯಂತಿ—ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವವೋ ಅಂತಹ ನೀನು |
ಹಿಯಾನಃ—ವೇಗವಾಗಿ ಓಡುತ್ತಿರುವ | ಅಶ್ವಃ ನ—ಅಶ್ವದಂತೆ | ಸ್ತೋತೃಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತ
ವಾದ | ನಃ ಸ್ತೋಮಂ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಉಪ ಆ ದ್ರವತ್—ಓಡಿ ಬಾ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನ್ನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಣ್ಣವಂಶೀಯರಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಕ್ಷೀರಗಳನ್ನು
ಕೊಡುವ ಧೇನುಗಳೂ, ನಮ್ಮಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಹವಿರಾದಿಗಳೂ ಯಾವ ನಿನ್ನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವವೋ ಅಂತಹ ನೀನು
ವೇಗವಾಗಿ ಓಡುತ್ತಿರುವ ಅಶ್ವದಂತೆ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿ ಬಾ.

English Translation.

Indra, Lord of food, the gifts you offered to us are making the Soma
sweet, the effusers are invoking you ; come to it quickly running like a horse.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಗ್ರಂ ನ ವೀರಂ ನಮಸೋಪ ಸೇದಿಮು ವಿಭೂತಿಮುಕ್ತತಾವಸುಂ |

ಉದ್ರೀವ ವಜ್ರಿನ್ನವತೋ ನ ಸಿಂಚತೇ ಕ್ಷರಂತೀಂದ್ರ ಧೀತಯಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉಗ್ರಂ | ನ | ವೀರಂ | ನಮಸಾ | ಉಪ | ಸೇದಿಮು | ವಿಭೂತಿಂ | ಅಕ್ಷಿತವಸುಂ |

ಉದ್ರೀವ | ವಜ್ರಿನ್ | ಅವತಃ | ನ | ಸಿಂಚತೇ | ಕ್ಷರಂತಿ | ಇಂದ್ರ | ಧೀತಯಃ || ೬ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ನೀರಂ ವಿಶೇಷೇಣ ಶತ್ರುಭಟಾನ್ ಪ್ರೇರಯಂತಂ ತ್ವಾಂ ನಮಸಾ ಹವಿರ್ಲಕ್ಷಣೇ-
 ನ್ನಾನ್ನೇನ ಸಹ | ಯದ್ವಾ ನಮಸಾ ಪ್ರಹ್ಲೀಭಾವೇನ ಸಹ ಉಪ ಸೇದಿಮು ಶರಣಂ ಪ್ರಾಪ್ನುನೋ
 ವಯಂ | ಕಮಿವ | ಉಗ್ರಂ ನ ಉದ್ಗೂರ್ಣಬಲಮಿವ | ತಂ ಯಥಾ ಕೇಚನ ದೀನಾಃ ಶರಣಂ ಪ್ರಾಪ್ನು-
 ವಂತಿ ತದ್ವತ್ | ಕೀದೃಶಂ ತ್ವಾಂ | ವಿಭೂತಿಂ ವಿವಿಧೈಶ್ಚರ್ಯೋಪೇತಂ | ಅಥನಾ ವಿವಿಧಭವನಸ್ವಭಾವಂ |
 ಇಂದ್ರೋ ಮಾಯಾಭಿಃ ಪುರುರೂಪ ಈಯತ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ರೂಪಂರೂಪಂ ಪ್ರತಿರೂಪೋ
 ಬಭೂವ ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯಂತರಾತ್ | ಅಕ್ಷಿತವಸುಂ ಅಕ್ಷೀಣಧನಂ | ಕಿಂಚಿ ಹೇ ವಜ್ರಿನ್ ವಜ್ರವನ್ನಿಂಪ್ರ-
 ಸಿಂಚಿತೇ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲಸೇಕ್ತ್ರೇ ತುಭ್ಯಂ ತ್ವದರ್ಥಂ ಧೀತಯಃ ಅಸ್ಮದಂಗುಲಯಃ ಹ್ವರಂತಿ ಸ್ತವಂತಿ
 ಸೋಮರಸಂ | ಕ ಇವ | ಉದ್ರೀವ | ಉದಕಾನ್ (? ಉದಕವಾನ್) ಅವತೋ ನ ಕೂಪ ಇವ | ಸ
 ಯಥಾ ಸಸ್ಯಾದಿಸೇಕ್ತ್ರೇ ಜಲಂ ಹ್ವರತಿ ತದ್ವತ್ | ಅತ್ರ ಇವಶಬ್ದೋಽನರ್ಥಕಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನೀರಂ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ | ವಿಭೂತಿಂ—ವಿಶ್ವರ್ಯವಂತನೂ | ಅಕ್ಷಿತವಸುಂ—ನಾಶರಹಿತವಾದ
 ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಉಗ್ರಂ ನ—ಅಶಕ್ತರು ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನನ್ನು ನಮ್ರತೆಯಿಂದ
 ಸಮಾಪಿಸುವಂತೆ | ನಮಸಾ—ನಮಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ (ವಿನಯದಿಂದ) | ಉಪ ಸೇದಿಮು—ಸಮಾಪಿಸಿ
 ಮರೆಹೋಗುತ್ತೇನೆ | ವಜ್ರಿನ್—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅವತಃ—
 ಬಾವಿಯು (ಬುಗ್ಗೆಯು) | ಉದ್ರೀ ಇವ—ನೀರನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸಿ ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವಂತೆ | ಧೀತಯಃ—
 ನಮ್ಮ ಬೆರಳುಗಳು | ಸಿಂಚಿತೇ—ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲದಾತ್ಮವಾದ ನಿನಗಾಗಿ | ಹ್ವರಂತಿ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ
 ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಶಕ್ತರು ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನನ್ನು ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಸಮಾಪಿಸುವಂತೆ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ, ವಿಶ್ವರ್ಯ
 ವಂತನೂ, ನಾಶರಹಿತವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾವು ನಮಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿನಯದಿಂದ
 ಸಮಾಪಿಸಿ ಮರೆಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಬುಗ್ಗೆಯು ನೀರನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸಿ
 ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವಹಾಗೆ, ನಮ್ಮ ಬೆರಳುಗಳು ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲದಾತ್ಮವಾದ ನಿನಗಭಿಮುಖ
 ವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

English Translation.

We shall now go to Indra with salute he is covered with Vibhuti, Lord
 of inexhaustible wealth ; ferocious hero, wielder of thunder-bolt as a gushing
 fountain rushes forth so do our prayers spring forth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದ್ಧ ನೂನಂ ಯದ್ವಾ ಯಜ್ಞೇ ಯದ್ವಾ ಸೃಥಿವ್ಯಾಮಧಿ |

ಅತೋ ನೋ ಯಜ್ಞಮಾಶುಭಿರ್ಮಹೇಮತ ಉಗ್ರ ಉಗ್ರೇಭಿರಾ
ಗಹಿ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಹ | ನೂನಂ | ಯತ್ | ವಾ | ಯಜ್ಞೇ | ಯತ್ | ವಾ | ಸೃಥಿವ್ಯಾಂ | ಅಧಿ |

ಅತಃ | ನಃ | ಯಜ್ಞಂ | ಆಶುಭಿಃ | ಮಹೇಮತೇ | ಉಗ್ರಃ | ಉಗ್ರೇಭಿಃ | ಆ | ಗಹಿ || ೭ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಹೇಮತೇ ಪೂಜಾಸಕ್ತಬುದ್ಧೇ ಇಂದ್ರ ಯದ್ಧ ಯತ್ರ ಕ್ವಚಿತ್ ಸ್ಥಾನವಿಶೇಷೇ ನೂನಂ
ನಿಶ್ಚಿತಂ ವರ್ತಸೇ | ಯತ್ ಯತ್ರ ವಾ ಯಜ್ಞೇ ಅಧ್ವರೇ ವರ್ತಸೇ | ಯತ್ ಯತ್ರ ವಾ ಸೃಥಿವ್ಯಾಂ
ಅಧಿ ಅಧಿಕಂ ವರ್ತಸೇ | ಅತಃ ಅಸ್ಮಾತ್ಸ್ಥಾನವಿಶೇಷಾತ್ ಉಗ್ರಃ ಉದ್ಗೂರ್ಣಬಲಶ್ಚಂ ಉಗ್ರೇಭಿಃ
ಉದ್ಗೂರ್ಣಬಲೈಃ ಆಶುಭಿಃ ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಭಿರಶ್ವೈಃ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಯಜ್ಞಂ ಆ ಗಹಿ ಆಗಚ್ಛ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಮಹೇಮತೇ—ಪೂಜ್ಯವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಉಗ್ರಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳ
ನೀನು | ಯತ್ ಹ—ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸಹ | ನೂನಂ—ಖಂಡಿತ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಯಜ್ಞಂ—ಯಜ್ಞ
ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ | ಆಶುಭಿಃ—ವೇಗಗಾಮಿಗಳಾದವೂ | ಉಗ್ರೇಭಿಃ—ಬಹಳ ಬಲವುಳ್ಳವೂ ಆದ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ |
ಆ ಗಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಯದ್ವಾ—ಒಂದು ವೇಳೆ | ಯಜ್ಞೇ—ಇತರರ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿದ್ದರೂ | ಯದ್ವಾ—
ಅಥವಾ | ಸೃಥಿವ್ಯಾಂ ಅಧಿ—ಸೃಥಿಯ ಮೇಲೆ ಉಳಿದವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದರೂ | ಅತಃ—ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ
ಯಜ್ಞಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬಾ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪೂಜ್ಯವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳ ನೀನು ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸಹ ಖಂಡಿತ
ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವೇಗಗಾಮಿಗಳೂ ಬಹಳ ಬಲವುಳ್ಳವೂ ಆದ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ದಯಮಾಡು. ಒಂದು ವೇಳೆ
ಇತರ ಯಾವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಅಥವಾ ಸೃಥಿಯ ಮೇಲೆ ಉಳಿದವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ
ಯಜ್ಞಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬಾ.

English Translation.

Wherever you may be now, ferocious, noble Indra, whether in the ether or
in the earth, do come from there to this our rite with speedy and ferocious horses.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಜಿರಾಸೋ ಹರಯೋ ಯೇ ತ ಆಶವೋ ವಾತಾ ಇವ ಪ್ರಸಕ್ತಿಣಃ |

ಯೇಭಿರಪತ್ಯಂ ಮನುಷಃ ಪರಿಯಸೇ ಯೇಭಿರ್ವಿಶ್ವಂ ಸ್ವರ್ಧೃಶೇ || ೮ ||

|| ಪದವಾಠಃ ||

ಅಜಿರಾಸಃ | ಹರಯಃ | ಯೇ | ತೇ | ಆಶವಃ | ವಾತಾಃ ಇವ | ಪ್ರಸಕ್ತಿಣಃ |

ಯೇಭಿಃ | ಅಪತ್ಯಂ | ಮನುಷಃ | ಪರಿತುಷಯಸೇ | ಯೇಭಿಃ | ವಿಶ್ವಂ | ಸ್ವಃ | ದೃಶೇ || ೮ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾಃ ಯೇ ಹರಯಃ ಅಶ್ವಾಃ ವಾತಾ ಇವ ವಾಯವ ಇವ ಪ್ರಸಕ್ತಿಣಃ ಪ್ರಕರ್ಷಣ ಸಂಗಚ್ಛಮಾನಾಃ ಸಂತಿ | ಕೇದೃಶಾಸ್ತೇ ಪುನಃ | ಅಜಿರಾಸಃ ಶತ್ರುನ್ ಕ್ಷಿಪಂತಃ ಆಶವಃ ಶೀಘ್ರಗಾಮಿನಶ್ಚ | ಯೇಭಿಃ ಯೈರಶ್ವೈಃ ಮನುಷಃ ಮನೋಃ ಅಪತ್ಯಂ ಅಪತನಹೇತುಂ ಯಜಮಾನಂ ಪರಿಯಸೇ ಸರ್ವತ ಆಗಚ್ಛಸಿ ಯೇಭಿಃ ಯೈಶ್ವಾಶ್ವೈಃ ವಿಶ್ವಂ ಸ್ವಃ ಸರ್ವಂ ಸ್ವರ್ಲೋಕಂ ದೃಶೇ ದೃಷ್ಟುಮಿಚ್ಛಸಿ ತೈರಾ ಗಹಿ ಇತಿ ಪೂರ್ವೇಣಾನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತೇ—ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ | ಯೇ—ಯಾವ | ಹರಯಃ—ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವಗಳು | ಅಜಿರಾಸಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ರುಳಿಸುವವಾಗಿಯೂ | ಆಶವಃ—ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳಾಗಿಯೂ | ವಾತಾ ಇವ—ವಾಯುಗಳಂತೆ | ಪ್ರಸಕ್ತಿಣಃ—ಅತಿಶಯವಾದ ಸಂಚಾರವುಳ್ಳವಾಗಿಯೂ ಇರುವವೋ | ಯೇಭಿಃ—ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಮನುಷಃ—ಮನುವಿನ | ಅಪತ್ಯಂ—ಪುತ್ರರೂಪನಾದ ಯಜಮಾನನಲ್ಲಿಗೆ | ಪರಿತುಷಯಸೇ—ಹೋಗುವೆಯೋ | ಯೇಭಿಃ—ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ವಿಶ್ವಂ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಸ್ವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ | ದೃಶೇ—ನೋಡಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೀಯೋ (ಅಂತಹ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬಾ).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ ಯಾವ ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವಗಳು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ರುಳಿಸುವವಾಗಿಯೂ, ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳಾಗಿಯೂ, ವಾಯುಗಳಂತೆ ಅತಿಶಯವಾದ ಸಂಚಾರವುಳ್ಳವಾಗಿಯೂ ಇರುವವೋ, ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ಸಮಸ್ತವಾದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ ನೋಡಲಿಚ್ಛಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬಾ.

English Translation.

Your horses named Hari have the speed of winds and are vanquishers of enemies, with that help you go to men and go to the earth overgrown with many things born.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏತಾವತಸ್ತು ಈಮಹೇ ಇಂದ್ರ ಸುಮ್ಮಸ್ಯ ಗೋಮತಃ |

ಯಥಾ ಪ್ರಾವೋ ಮಘವನ್ಮೇಧಾತಿಥಿಂ ಯಥಾ ನೀಪಾತಿಥಿಂ ಧನೇ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏತಾವತಃ | ತೇ | ಈಮಹೇ | ಇಂದ್ರ | ಸುಮ್ಮಸ್ಯ | ಗೋಮತಃ |

ಯಥಾ | ಪ್ರ | ಆವಃ | ಮಘವನ್ | ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿಂ | ಯಥಾ | ನೀಪಾತಿಥಿಂ | ಧನೇ || ೯ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ಧನೇ ನಿಮಿತ್ತಭೂತೇ ಸತಿ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಮೇಧಾತಿಥಿಂ ಏತನ್ನಾಮಕಯುಷಿಂ ಪ್ರಾವಃ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಕ್ಷಿತವಾನಸಿ ಯಥಾ ಯೇನ ಚ ಪ್ರಕಾರೇಣ ನೀಪಾತಿಥಿಂ ಏತನ್ನಾಮಾನಮ್ಯುಷಿಂ ಪ್ರಾವಃ ಏತಾವತಃ ಇಯದೇವ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಂ ಗೋಮತಃ ಗವಾಶ್ವಾದ್ಯುಪೇತಂ ಸುಮ್ಮಸ್ಯ ಸುಖಂ ಈಮಹೇ ಯಾಚಾಮಹೇ ವಯಂ ಕಣ್ವಾಃ | ಸರ್ವತ್ರ ಕರ್ಮಣಿ ಪಷ್ಯತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಧನೇ—ಧನನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಮೇಧಾತಿಥಿಂ—ಮೇಧಾತಿಥಿಯೆಂಬ ಋಷಿಯನ್ನು | ಪ್ರಾವಃ—ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ನೀಪಾತಿಥಿಂ—ನೀಪಾತಿಥಿಯೆಂಬ ಋಷಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ | ಏತಾವತಃ—ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವುದು | ಗೋಮತಃ—ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ ಆದ | ಸುಮ್ಮಸ್ಯ—ಸುಖವನ್ನು | ತೇ—ನಿನ್ನಿಂದ | ಈಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಧನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ನೀನು ಯಾವ ರೀತಿ ಮೇಧಾತಿಥಿಯೆಂಬ ಋಷಿಗೂ ನೀಪಾತಿಥಿಯೆಂಬ ಋಷಿಗೂ ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ ಆದ (ಧನರೂಪವಾದ) ಸುಖವನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Give us wealth, cattle, we solicit of you Maghavan, because you did help Medhatithi and Nipatithi in their obtaining of wealth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ ಕಣ್ವೇ ಮಘವನ್ತ್ರಸದಸ್ಯವಿ ಯಥಾ ಪಕ್ಕೇ ದಶವ್ರಜೇ |

ಯಥಾ ಗೋಶರ್ಯೇ ಅಸನೋಽರ್ಯುಜಿಶ್ವನೀಂದ್ರ ಗೋಮುಧಿರಣ್ಯ-
ವತ್ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ | ಕಣ್ವೇ | ಮಘವನ್ | ತ್ರಸದಸ್ಯವಿ | ಯಥಾ | ಪಕ್ಕೇ | ದಶವ್ರಜೇ |

ಯಥಾ | ಗೋಶರ್ಯೇ | ಅಸನೋಃ | ಋಜಿಶ್ವನಿ | ಇಂದ್ರ | ಗೋಮುತ್ | ಹಿರಣ್ಯವತ್ || ೧೦ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಕಣ್ವೇ ಏತನ್ನಾನ್ನಿ ಮಪ್ಪಿತರಿ
ಗೋಮುತ್ ಗವೋಪೇತಂ ಹಿರಣ್ಯವತ್ ಕಾಂಚನೋಪೇತಂ ಚ ಸುಮ್ಮಂ ಅಸನೋಃ ದತ್ತವಾನಸಿ |
ಯಥಾ ಚ ತ್ರಸದಸ್ಯವಿ ಏತನ್ನಾಮಕೇ ರಾಜ್ಞಿ ಯಥಾ ಚ ಪಕ್ಕೇ ಏತತ್ಸಂಜ್ಞೇ ರಾಜ್ಞಿ ಯಥಾ ಚ
ದಶವ್ರಜೇ ಏತತ್ಸಂಜ್ಞೇ ನೃಪೇ ಯಥಾ ಚ ಗೋಶರ್ಯೇ ಏತನ್ನಾನ್ನಿ ಪ್ವತ್ರಿಯೇ ಯಥಾ ಚ ಋಜಿಶ್ವನಿ
ಏತತ್ಸಂಜ್ಞೇ ರಾಜನಿ ಗವಾದ್ಯುಪೇತಂ ಸುಮ್ಮಮಸನೋಃ ಏತಾವದೀಮಹೇ ಇತಿ ಪೂರ್ವೇಣ
ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಘವನ್--ಧನವಂತನಾದ | ಇಂದ್ರ--ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಥಾ--ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ |
ಕಣ್ವೇ--ಕಣ್ವುಋಷಿಗೂ | ತ್ರಸದಸ್ಯವಿ--ತ್ರಸದಸ್ಯವೆಂಬ ರಾಜನಿಗೂ | ಯಥಾ--ಯಾವ ರೀತಿ | ಪಕ್ಕೇ--
ಪಕ್ಕನೆಂಬ ರಾಜನಿಗೂ | ದಶವ್ರಜೇ--ದಶವ್ರಜನೆಂಬ ರಾಜನಿಗೂ | ಯಥಾ--ಯಾವ ರೀತಿ | ಗೋಶರ್ಯೇ--
ಗೋಶರ್ಯನೆಂಬ ಪ್ವತ್ರಿಯನಿಗೂ | ಋಜಿಶ್ವನಿ--ಋಜಿಶ್ವನೆಂಬ ರಾಜನಿಗೂ | ಗೋಮುತ್--ಗೋಯುಕ್ತ
ವಾದುದೂ | ಹಿರಣ್ಯವತ್--ಸುವರ್ಣಮಯವಾದುದೂ ಅದ ಧನವನ್ನು | ಅಸನೋಃ--ಕೊಟ್ಟಿಯೋ |
(ಅದನ್ನೇ ನಾವೂ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ರೀತಿ ಕಣ್ವುಋಷಿಗೂ, ತ್ರಸದಸ್ಯ, ಪಕ್ಕ, ದಶವ್ರಜ, ಗೋಶರ್ಯ,
ಋಜಿಶ್ವ ಎಂಬ ರಾಜರಿಗೂ, ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದುದೂ ಅದ ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಯೋ ಅದೇ
ರೀತಿ ನಮಗೂ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Maghavan because you gave wealth in gold and cattles, to Kanwas Trasadasyu, Paktha, Dasavraja, Gosarya and Rijiswan.

ಐವತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೨)

ಪ್ರ ಸು ಶ್ರುತಂ ಇತಿ ದಶರ್ಚಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಪುಷ್ಪಿಗೋರಾರ್ಷಮ್ಬಂದಂ |
ಅನುಕ್ರಮ್ಯತೇ ಚ—ಪ್ರ ಸು ಶ್ರುತಂ ಪುಷ್ಪಿಗುಃ ಇತಿ | ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಪುತ್ರಃ ಪುಷ್ಪಿಗುಃ ಋಷಿಃ | ಇಂದ್ರೋ
ದೇವತಾ | ಆಯುಜಾಂ ಬೃಹತೀ ಛಂದಃ | ಯುಜಾಂ ಸತೋ ಬೃಹತೀ ಛಂದಃ | ವಿನಿಯೋಗಃ
ಸೂತ್ರಾದಿವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಪ್ರ ಸು ಶ್ರುತಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಪಿಗುಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ
ಯಲ್ಲಿ—ಪ್ರ ಸು ಶ್ರುತಂ ಪುಷ್ಪಿಗುಃ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು. ಕಾಣ್ವಪುತ್ರನಾದ ಪುಷ್ಪಿಗುಃ
ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು; ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ
ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೦

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೨)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೦ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೧೬, ೧೭ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಕುಂಖ್ಯೆ—೧೦ ||

|| ಋಷಿಃ—ಪುಷ್ಪಿಗುಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಛಂದಃ—ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಆಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ | ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ ಸು ಶ್ರುತಂ ಸುರಾಧಸಮರ್ಚಾ ಶಕ್ರಮಭಿಷ್ವಯೇ |

ಯಃ ಸುನ್ದತೇ ಸ್ತುವತೇ ಕಾವ್ಯಂ ನಸು ಸಹಸ್ರೇಣೈವ ಮುಂಹತೇ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ಸು | ಶ್ರುತಂ | ಸುರಾಧಸಂ | ಅರ್ಚ | ಶಕ್ರಂ | ಅಭಿಷ್ಟಯೇ |

ಯಃ | ಸುನ್ವತೇ | ಸ್ತುವತೇ | ಕಾಮ್ಯಂ | ವಸು | ಸಹಸ್ರೇಣಿಷವ | ಮಂಹತೇ || ೧ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಋಷಿರಾತ್ಮಾನಂ ಬ್ರೂತೇ | ಹೇ ಪುಷ್ಪಿಗೋ ಶ್ವಂ ಅಭಿಷ್ಟಯೇ ಅಭಿಲಷಿತಸಿದ್ಧಯೇ ತಂ
ಶಕ್ರಂ ಸರ್ವಕರ್ಮಸು ಶಕ್ತಮಿಂದ್ರಂ ಸು ಸುಷ್ಮ ಯಥಾ ತಥಾ ಪ್ರ ಅರ್ಚ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಪೂಜಯ |
ಕೇದೃತಂ | ಶ್ರುತಂ ನಿಷ್ಕೃತಂ ಸುರಾಧಸಂ ಶೋಭನಧನೋಪೇತಂ | ತಂ ಕಂ | ಯ ಇಂದ್ರಃ ಸುನ್ವತೇ
ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತೇ ಸ್ತುವತೇ ಸ್ತುತಿಂ ಕುರ್ವತೇ ಯಜಮಾನಾಯ ಕಾಮ್ಯಂ ಕಾಮಿನಂ
(? ಕಮನೀಯಂ) ವಸು ಧನಂ ಸಹಸ್ರೇಣೇವ ಅಸಂಖ್ಯಾತಮೇವ ಮಂಹತೇ ದದಾತಿ ತಂ | ಮಂಹತಿ-
ದಾರ್ಢ್ಯಾರ್ಥಃ | ದಾನಕರ್ಮಸು ತತ್ಪಾರಾತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಋಷಿಯೇ) ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಸುನ್ವತೇ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವವನಿಗೂ |
ಸ್ತುವತೇ—ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವವನಿಗೂ | ಕಾಮ್ಯಂ—ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ | ವಸು—ಧನವನ್ನು | ಸಹಸ್ರೇಣೇವ—
ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ | ಮಂಹತೇ—ಕೊಡುವನೋ ಅಂತಹ | ಶ್ರುತಂ—ಪ್ರಖ್ಯಾತನೂ | ಸುರಾಧಸಂ—
ಉತ್ತಮವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಶಕ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಅಭಿಷ್ಟಯೇ—ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ |
ಸು—ಅತಿಶಯವಾಗಿ | ಪ್ರ ಅರ್ಚ—ಪೂಜಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಋಷಿಯೇ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವವನಿಗೂ, ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸು
ವವನಿಗೂ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಧನವನ್ನು ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುವನೋ ಅಂತಹ ಪ್ರಖ್ಯಾತನೂ, ಉತ್ತಮವಾದ
ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪೂಜಿಸು.

English Translation.

Desiring wealth I worship Shakra, Lord of precious wealth, he gives,
wealth in thousands to the worshipper and effuser.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶತಾನೀಕಾ ಹೇತಯೋ ಅಸ್ಯ ದುಷ್ಟರಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಸಮಿಷೋ ಮಹೀಃ |

ಗರ್ವಿಣ ಭುಜ್ಮಾ ಮಘವತ್ಸ್ವ ಪಿನ್ವತೇ ಯದೀಂ ಸುತಾ ಅಮಂದಿಷುಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶತೃಅನೀಕಾಃ | ಹೇತಯಃ | ಅಸ್ಯ | ದುಸ್ತರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ಸಂಘಷಃ | ಮಹೀಃ |

ಗಿರಿಃ | ನ | ಭುಜ್ಮಾ | ಮಘವತ್ಸು | ಪಿನ್ವತೇ | ಯತ್ | ಈಂ | ಸುತಾಃ | ಅಮಂದಿಷುಃ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸುತಾ ಅಭಿಷುತಾಃ ಸೋಮಾ ಯದ್ಯದಾ ಈಮೇನಮಿಂದ್ರಂ ಅಮಂದಿಷುಃ ಅಮಾದಯನ್ ತದಾ ಅಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ಹೇತಯಃ ಹನನಸಾಧನಾನ್ಯಾಯುಧಾನಿ ಮಘವತ್ಸು ಹರ್ವಿರ್ಹಣಧನವತ್ಸು ಯಜಮಾನೇಷು ಪಿನ್ವತೇ | ತದೀಯಶತ್ರುಧನಾನಿ ತೇಷು ಸಮರ್ಪ್ಯ ತಾನ್ ಪ್ರೀಣಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕ ಇವ | ಭುಜ್ಮಾ ಗಿರಿರ್ನ ಪಾಲಕೋ ಮೇಘ ಇವ | ಸ ಯಥಾ ಭುವಿ ಜಲಾನಿ ಸಮರ್ಪ್ಯ ತಾಂ ಪ್ರೀಣಯಂತಿ ತದ್ವತ್ | ಶತ್ರುಧನಾಹರಣಂ ತು “ಶತ್ತ್ರೋಯತಾಮಾ ಭರಾ ಭೋಜನಾನಿ” (ಋ. ಸಂ. ೫-೪-೫) ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಪ್ರಸಿದ್ಧಂ | ಕೇದೃಶ್ಯೋ ಹೇತಯಃ | ಶತಾನೀಕಾಃ | ಶತಮಪರಿಮಿತಾನಿ ಅನೀಕಾನಿ ಮುಖಾನಿ ಯಾಸಾಂ ತಾಃ | ಸರ್ವತೋಮುಖಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅತ ಏವ ದುಸ್ತರಾ ದುರ್ನಿವಾರ್ಯಾಃ | ಸಮಿಷಃ ಸಮ್ಯಕ್ ಇತ್ ಅನ್ವಂ ಯಾಭ್ಯಸ್ತಾಃ | ಮಹೀಃ ಮಹತ್ಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯತ್-ಯಾವಾಗ | ಸುತಾಃ-ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮರಸಗಳು | ಈಂ-ಈ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಅಮಂದಿಷುಃ-ಹರ್ಷಗೊಳಿಸುವವೋ ಆಗ | ಭುಜ್ಮಾ-ಪಾಲಕವಾದ | ಗಿರಿಃ ನ-ಮೇಘವು ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಉದಕವನ್ನು ತುಂಬಿ ತೃಪ್ತಿಸಿದಿಸುವಂತೆ | ಅಸ್ಯ ಇಂದ್ರಸ್ಯ-ಈ ಇಂದ್ರನ | ಶತಾನೀಕಾಃ-ನೂರಾರು ಮುಖಗಳುಳ್ಳವೂ | ದುಸ್ತರಾಃ-ಶತ್ರುಗಳ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ಸಿಲುಕದವೂ | ಸಮಿಷಃ-ಪೂರ್ಣವಾದ ಅನ್ನಯುಕ್ತವಾದವೂ | ಮಹೀಃ-ಮಹತ್ವಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವೂ ಆದ | ಹೇತಯಃ-ಆಯುಧಗಳು | ಮಘವತ್ಸು-ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ ಧನವುಳ್ಳ ಯಜಮಾನರಲ್ಲಿ | ಪಿನ್ವತೇ-ಶತ್ರುಧನವನ್ನು ತುಂಬಿ ತೃಪ್ತಿಸಿದಿಸುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಈ ಸೋಮರಸಗಳು ಯಾವಾಗ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವೋ ಆಗ ಜಗತ್ಪಾಲಕವಾದ ಮೇಘವು ಹೇಗೆ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ತುಂಬುವುದೋ ಹಾಗೆ ಈ ಇಂದ್ರನ ನೂರಾರು ಮುಖವುಳ್ಳವೂ, ಶತ್ರುಗಳ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ಸಿಲುಕದವೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನ್ನಯುಕ್ತವಾದವೂ, ಮಹತ್ವಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವೂ ಆದ ಆಯುಧಗಳು ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ ಧನವುಳ್ಳ ಯಜಮಾನರಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಧನವನ್ನು ತುಂಬಿ ತೃಪ್ತಿಸಿದಿಸುತ್ತವೆ.

English Translation.

Of immeasurable Indra, your weapons are hundreds and food abundant when the effused Soma exhilarates him then being food-giver like a mountain delights the wealthy.

| ಸಂಹಿತಾವಾಃ |

ಯದೀಂ ಸುತಾಸ ಇಂದ್ರೋಽಭಿ ಪ್ರಿಯಮಮಂದಿಷುಃ |

ಅಪೋ ನ ಧಾಯಿ ಸವನಂ ಮ ಆ ವಸೋ ದುಘಾ ಇವೋಪ ದಾಶುಷೇ ||

|| ಪದಸಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಈಂ | ಸುತಾಸಃ | ಇಂದ್ರವಃ | ಅಭಿ | ಪ್ರಿಯಂ | ಅಮಂದಿಷುಃ |

ಅಪಃ | ನ | ಧಾಯಿ | ಸವನಂ | ಮೇ | ಆ | ವಸೋ ಇತಿ | ದುಘಾಽಽವ | ಉಪ | ದಾಶುಷೇ || ೩ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯದ್ಯದಾ ಸುತಾಸಃ ಅಭಿಷುತಾಃ ಇಂದ್ರವಃ ಸೋಮಾಃ ಯಂ (? ಪ್ರಿಯಂ)
ವಲ್ಲಭಂ ಈಂ ಏನಂ ತ್ವಾಂ ಅಭಿ ಅಭಿಲಕ್ಷ್ಯ ಅಮಂದಿಷುಃ ಅನಾದಿಯನ್ | ತದಾ ಹೇ ವಸೋ
ವಾಸಯಿತರಿಂದ್ರ ತ್ವಯಾ ದಾಶುಷೇ ಹವಿರ್ವಕ್ತವತೇ ಮೇ ಮಹ್ಯಂ ಮದರ್ಥಂ ಸವನಂ ಯಜ್ಞಃ
ಉಪಗಮ್ಯ ಆ ಧಾಯಿ ಕಾತ್ಯೇನ್ಯೇನ ಸಫಲೀಕೃತಃ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಅಪೋ ನ | ತಾ ಯಥಾ
ಸ್ನಾನಪಾನಾದಿನಾ ಸಫಲೀಕ್ರಿಯಂತೇ ತದ್ವತ್ | ಅಸರೋ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ದುಘಾ ಇವ | ಹವಿರ್ದುಘಾ
ಧೇನವೋ ಯಥಾ ಸಾಂನಾಯ್ಯಸೇವನಾದಿನಾ ಸಫಲೀಕ್ರಿಯಂತೇ ತದ್ವತ್ ಸೋಮಪಾನಾದಿನಾ ಯಜ್ಞಃ
ಸಫಲೀಕೃತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸುತಾಸಃ—ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ | ಇಂದ್ರವಃ—
ಸೋಮರಸಗಳು | ಪ್ರಿಯಂ—ಪ್ರಿಯಕಾರಕನಾದ | ಈಂ ಅಭಿ—ನಿನ್ನನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ಬಂದು | ಯತ್—
ಯಾವಾಗ | ಅಮಂದಿಷುಃ—ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವವೋ ಆಗ | ಅಪಃ ನ—ಸ್ನಾನಾದಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ
ಉದಕಗಳಂತೆಯೂ | ದುಘಾ ಇವ—ಕ್ಷೀರಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಧೇನುಗಳಂತೆಯೂ | ಮೇ ಸವನಂ—
ನನ್ನ ಯಜ್ಞವು | ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ನನ್ನನ್ನು | ಉಪ—ಸಮೀಪಿಸಿ | ಆ ಧಾಯಿ—
ನನ್ನ ಉದ್ದಿಶ್ಯವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸೋಮರಸಗಳು ಜಗತ್ಪ್ರಿಯಕಾರಕನಾದ
ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ಯಾವಾಗ ನಿನ್ನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವವೋ ಆಗ ಸ್ನಾನಪಾನಾದಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ
ಉದಕಗಳಂತೆಯೂ, ಕ್ಷೀರಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಧೇನುಗಳಂತೆಯೂ ನನ್ನ ಯಜ್ಞವು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ನನ್ನನ್ನು
ಸಮೀಪಿಸಿ ನನ್ನ ಉದ್ದಿಶ್ಯವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

English Translation.

When the effused Soma has exhilarated Indra the giver of dwellings, I offer you Soma like water—you are like the milch cow to your worshipper.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ಅನೇಹಸಂ ವೋ ಹವಮಾನಮೂತಯೇ ಮಧ್ವಃ ಕ್ಷರಂತಿ ಧೀತಯಃ |

ಆ ತ್ವಾ ವಸೋ ಹವಮಾನಾಸ ಇಂದವ ಉಪ ಸ್ತೋತ್ರೇಷು ದಧಿರೇ || ೪ ||

|| ಪದವಾಠಃ ||

ಅನೇಹಸಂ | ವಃ | ಹವಮಾನಂ | ಊತಯೇ | ಮಧ್ವಃ | ಕ್ಷರಂತಿ | ಧೀತಯಃ |

ಆ | ತ್ವಾ | ವಸೋ ಇತಿ | ಹವಮಾನಾಸಃ | ಇಂದವಃ | ಉಪ | ಸ್ತೋತ್ರೇಷು | ದಧಿರೇ || ೪ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಋತ್ವಿಜಃ ವಃ ಯುಷ್ಮತ್ಸಂಬಂಧಿನ್ಯಃ ಧೀತಯೋಽಂಗುಲಯಃ ಊತಯೇ ರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಹವಮಾನಂ ಸ್ತೂಯಮಾನಮಿಂದ್ರಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಮಧ್ವಃ ಮಧುರರಸಂ ಸೋಮಂ ಕ್ಷರಂತಿ | ಕೀದೃಶಂ | ಅನೇಹಸಂ | ನ ಆಹನ್ಯತ ಇತ್ಯನೇಹಃ ತಂ | ತತ್ಪುರ್ವಭಿಭಾವ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಯಿ- ತೇಂದ್ರ ಹವಮಾನಾಸಃ ಸ್ತೂಯಮಾನಾಃ ಇಂದವಃ ಸೋಮಾಃ ಸ್ತೋತ್ರೇಷು ನಿಮಿತ್ತೇಷು ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಉಪ ಸಮೀಪೇ ಆ ದಧಿರೇ ಆಖಿಮುಖ್ಯೇನ ಸ್ಥಾಪಿತವಂತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಋತ್ವಿಜ್ಞಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಧೀತಯಃ—ಅಂಗುಲಿಗಳು | ಊತಯೇ—ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಹವಮಾನಂ—ಪೂಜ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ಅನೇಹಸಂ—ದೋಷರಹಿತವಾದುದು | ಮಧ್ವಃ—ಮಾಧುರ್ಯೋಪೇತವಾದುದು ಆದ ಸೋಮರಸವನ್ನು | ಕ್ಷರಂತಿ—ಹಿಂಡುತ್ತವೆ | ವಸೋ—ವಸತಿ ದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಹವಮಾನಾಸಃ—ಸ್ತುತ್ಯರ್ಹವಾದ | ಇಂದವಃ—ಸೋಮರಸಗಳು | ಸ್ತೋತ್ರೇಷು—ಸ್ತುತಿಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ | ತ್ವಾ ಉಪ—ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ | ಆ ದಧಿರೇ—ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಋತ್ವಿಜ್ಞಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಬೆರಳುಗಳು ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ದೋಷರಹಿತವಾದುದು, ಮಾಧುರ್ಯೋಪೇತವಾದುದು ಆದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡುತ್ತವೆ. ವಸತಿದಾಯಕ ನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ತುತ್ಯರ್ಹವಾದ ಸೋಮರಸಗಳು ಸ್ತುತಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುತ್ತವೆ.

English Translation.

Worshippers, for your protection all righteous actions are dropping sweets in invocation of Indra. Giver of dwelling, Soma being effused goes to you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನಃ ಸೋಮೇ ಸ್ವಧ್ವರ ಇಯಾನೋ ಅತ್ಯೋ ನ ತೋಶತೇ |
ಯಂ ತೇ ಸ್ವದಾವನ್ ಸ್ವದಂತಿ ಗೂರ್ತಯಃ ಪೌರೇ ಛಂದಯಸೇ ಹವಂ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ನಃ | ಸೋಮೇ | ಸ್ವಧ್ವರೇ | ಇಯಾನಃ | ಅತ್ಯಃ | ನ | ತೋಶತೇ |
ಯಂ | ತೇ | ಸ್ವದಾವನ್ | ಸ್ವದಂತಿ | ಗೂರ್ತಯಃ | ಪೌರೇ | ಛಂದಯಸೇ | ಹವಂ || ೫ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಸಂಬಂಧಿನಿ ಸ್ವಧ್ವರೇ ಶೋಭನಯಜ್ಞೇ ಸೋಮೇ ಸೋಮ-
ಪಾನೇ ನಿಮಿತ್ತಭೂತೇ ಸತಿ ಅತ್ಯೋ ನ ಸತತಗಮನಶೀಲೋಽಶ್ವ ಇವ ಇಯಾನಃ ಗಚ್ಛನ್ನಿಂದ್ರಃ ಆ
ತೋಶತೇ ಅಸ್ಮಚ್ಛತ್ರೋನ್ ಹಿನಸ್ತಿ | ತೋಶತಿವರ್ಧಕಮಾ | ನಿಶೋಶತೇ ನಿಬರ್ಹಯತಿ ಇತಿ
ವರ್ಧಕಮಾಸು ಸಾರಾತ್ | ಇಂದ್ರಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇಕೃತ್ಯ ಬ್ರೂತೇ | ಹೇ ಸ್ವದಾವನ್ ಆಸ್ವಾದನಕುಶಲೇಂದ್ರ
ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾಃ ಗೂರ್ತಯಃ ಉದ್ಯತಾಃ ಸ್ತುತಯಃ ಯಂ ತ್ವಾಂ ಸ್ವದಂತಿ ಆತ್ಮಾನಮಾಸ್ವಾದಯಂತಿ
ಸ ತ್ವಂ ಪೌರೇ ಪುರಜನಸಮೂಹೇ ಹವಮಾತ್ಮನಃ ಸ್ತುತಿಂ ಛಂದಯಸೇ ಕಾಮಯಸೇ | ಯತ್ಪಿಗ್ನಿಃ
ಸ್ವಸ್ತುತಿಃ ಕರ್ತವ್ಯೇತ್ಯಭಿಲಷಸೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನಃ—ನಮ್ಮ | ಸ್ವಧ್ವರೇ—ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ | ಸೋಮೇ—ಸೋಮಪಾನದ
ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ಅತ್ಯಃ ನ—ಉತ್ತಮವಾದ ಅಶ್ವದಂತೆ | ಇಯಾನಃ—ಸಂಚರಿಸುವ ಇಂದ್ರನು | ಆ ತೋಶತೇ—
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ | ಸ್ವದಾವನ್—ಆಸ್ವಾದನಕುಶಲನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಂ—
ಯಾವ ನಿನ್ನನ್ನು | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿದ | ಗೂರ್ತಯಃ—ಸ್ತುತಿಗಳು | ಸ್ವದಂತಿ—ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವುವೋ
ಅಂತಹ ನೀನು | ಪೌರೇ—ಋತ್ವಿಗಾದಿ ಪುರಜನರ ನಡುವೆ | ಹವಂ—ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು |
ಛಂದಯಸೇ—ಅವೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ನಮ್ಮ ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸೋಮಪಾನದ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಅಶ್ವದಂತೆ ಸಂಚರಿಸುವ ಇಂದ್ರನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಸ್ವಾದನಕುಶಲನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ಸ್ತುತಿಗಳು ಯಾವ ನಿನ್ನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವುವೋ ಅಂತಹ ನೀನು ಋತ್ವಿಗಾದಿ ಪುರಜನರ ನಡುವೆ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

Indra being invoked to our good rite is going like a horse ; relishing Indra, your worshippers are sweetening this Soma. Honour invocation of the Sons of Puru.

॥ ಸ. ಹಿಂಸಾಕಾರಃ ॥

ಪ್ರ ವೀರವೃಗಂ ವಿವಿಚಂ ಧನಸ್ಪೃತಂ ವಿಭೂತಿಂ ರಾಧಸೋ ಮಹಃ |

ಉದ್ರೀವ ವಜ್ರಿನ್ವವತೋ ವಸುತ್ವನಾ ಸದಾ ಸೀಪೇಥ ದಾಶುಷೇ || ೬ ||

॥ ಸದಪಾಕಃ ॥

ಪ್ರ | ವೀರಂ | ಉಗ್ರಂ | ವಿವಿಚಂ | ಧನಸ್ಪೃತಂ | ವಿಭೂತಿಂ | ರಾಧಸಃ | ಮಹಃ |

ಉದ್ರೀವ | ವಜ್ರಿನ್ | ಅವತಃ | ವಸುತ್ವನಾ | ಸದಾ | ಸೀಪೇಥ | ದಾಶುಷೇ || ೬ ||

॥ ಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಇಂದ್ರ ವೀರಂ ವಿಶೇಷೇಣ ಶತ್ರುಣಾಂ ಪ್ರೇರಯಿತಾರಂ ಮಹಃ ಮಹತ್ ರಾಧಸಃ ರಾಧೋ ಧನಂ | ಕರ್ಮಣಿ ಜಿಷ್ಣುಃ | ಪ್ರ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇ ಯಾಚಾಮಿ | ಉಪಸರ್ಗವಶಾದ್ಭೋಗ್ಯಕ್ರಿಯಾಧ್ಯಾಹಾರಃ | ಕೀದೃಶಂ ತ್ವಾಂ | ಉಗ್ರಮುದ್ಗೋಣಬಲಂ ವಿವಿಚಂ ಪುಣ್ಯಾಪುಣ್ಯಯೋರ್ವಿವೇಕ್ಷಾರಂ ಧನಸ್ಪೃತಂ ಧನದಾತಾರಂ ವಿಭೂತಿಂ ವಿವಿಧೈಶ್ಚರ್ಯೋರ್ವೇತಾನ್ (? ಪೇತಂ) ಯತಃ ಹೇ ವಜ್ರಿನ್ ವಜ್ರವನ್ನಿಂದ್ರ ತ್ವಂ ದಾಶುಷೇ ಹವಿಸ್ತಾಂ ದಾತಾರಂ | ಕರ್ಮಣಿ ಚತುರ್ಥಿ | ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ವಸುತ್ವನಾ ಧನದಾನೇನ ಸೀಪೇಥ ಆಪ್ಯಾಯಯಸಿ | ವರ್ಧಯೇಸೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕ ಇವ | ಉದ್ರೀವ ಅವತಃ ಉದಕವಾನ್ ಕೂಪ ಇವ | ಸ ಯಥಾ ಉದಕದಾನೇನ ಜಗದಾಪ್ಯಾಯಯತಿ ತದ್ವತ್ ||

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ವೀರಂ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ | ಉಗ್ರಂ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ | ವಿವಿಚಂ—ಪುಣ್ಯಾಪುಣ್ಯಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನರಿತವನೂ | ಧನಸ್ಪೃತಂ—ಧನದಾತೃನೂ | ವಿಭೂತಿಂ—ಐಶ್ವರ್ಯೋಪೇತನೂ ಆದ

ಇಂದ್ರನಿಂದ | ಮಹಾಃ—ಮಹತ್ತಾದ | ರಾಧಸಃ—ಧನವನ್ನು | ಪ್ರ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ | ವಜ್ರಿನ್—
ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | (ತ್ವಂ—ನೀನು) | ಅವತಃ—ಬುಗ್ಗೆಯು | ಉದ್ರೀ ಇವ—
ಉದಕವನ್ನು ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ | ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ |
ಸದಾ—ಯಾವಾಗಲೂ | ವಸುಶ್ವನಾ—ಧನದಾನದಿಂದ | ಪೀಪೇಥ—ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತೀಯೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ, ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ, ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನರಿತವನೂ, ಧನದಾತೃವೂ, ಐಶ್ವರ್ಯೋಪೇತಕನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನಿಂದ ಮಹತ್ತಾದ ಧನವನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಬುಗ್ಗೆಯು ಉದಕವನ್ನು ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಜನರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ, ನೀನು ಧನಪ್ರದಾನದಿಂದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತೀಯೆ.

English Translation

We worship Indra, hero, ferocious, speedy, pleasing by gifts of wealth and having abundance of Vibhuti, wielder of thunder-bolt, like a well do you with spreading wealth drink Soma like water for the wel-being of your worshipper.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಯದ್ಧ ನೂನಂ ಪರಾವತಿ ಯದ್ವಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ದಿವಿ |

ಯುಜಾನ ಇಂದ್ರ ಹರಿಭಿರ್ಮಹೇಮತ ಋಷ್ವ ಋಷ್ವೇಭಿರಾ ಗಹಿ || ೭ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಯತ್ | ಹ | ನೂನಂ | ಪರಾವತಿ | ಯತ್ | ವಾ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ | ದಿವಿ |

ಯುಜಾನಃ | ಇಂದ್ರ | ಹರಿಭಿಃ | ಮಹೇಮತೇ | ಋಷ್ವಃ | ಋಷ್ವೇಭಿಃ | ಆ | ಗಹಿ || ೭ ||

! ಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಮಹೇಮತೇ ಪೂಜಾಸಕ್ತಬುದ್ಧೇ ಇಂದ್ರ ಯದ್ಧ ಯತ್ರ ಕ್ವಚಿತ್ ಪರಾವತಿ ದೂರದೇಶೇ ನೂನಂ ನಿಶ್ಚಿತಂ ವರ್ತಸೇ | ಯದ್ವಾ ಯತ್ರ ವಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಭುವಿ ದಿವಿ ದ್ಯುಲೋಕೇ ವಾ ವರ್ತಸೇ | ಅಸ್ಮಾತ್ ಸ್ಥಾನನಿಶೇಷಾತ್ ಋಷ್ವಃ ಮಹದ್ಭಿಃ ಹರಿಭಿಃ ಏತತ್ಸಂಜ್ಞಾಕೈರಶ್ವೈಃ ರಥಂ ಯುಜಾನಃ ಯುಕ್ತಂ ಕುರ್ವಾಣಃ ಋಷ್ವಃ ಮಹಾಂಸ್ತ್ವಮಾ ಗಹಿ ಆಗಚ್ಛಾಸ್ತದ್ಭಿಜ್ಞಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಹೇಮತೇ—ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನೊನಂ—ಈಗ | ಯೆದ್ಧ—
ಒಂದು ವೇಳೆ | ಸರಾವತಿ—ಅತ್ಯಂತ ದೂರಪ್ರದೇಶವಾದ | ದಿವಿ—ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದರೂ | ಯೆದ್ವಾ—
ಅಥವಾ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ—ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲಿದ್ದರೂ (ಅ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ) | ಋಷ್ಯಾ—ಪೂಜ್ಯನಾದ ನೀನು |
ಋಷ್ಯೇಭಿಃ—ನುಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ | ಹರಿಭಿಃ—ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಯುಜಾನಃ—ಕೂಡಿಕೊಂಡು |
ಅ ಗಹಿ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಒಂದು ವೇಳೆ ನೀನು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ದೂರಪ್ರದೇಶವಾದ
ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಅಥವಾ ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲಿದ್ದರೂ ಆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪೂಜ್ಯನಾದ ನೀನು ನುಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ
ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

Loving, noble Indra whether you be away or in this earth or in the
heaven come harnessing the loving horses, in your chariot.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ರಥಿರಾಸೋ ಹರಯೋ ಯೇ ತೇ ಅಸ್ರಿಧ ಓಜೋ ವಾತಸ್ಯ ಸಿಪ್ರತಿ |
ಯೇಭಿರ್ನಿ ದಸ್ಯಂ ಮನುಷೋ ನಿಘೋಷಯೋ ಯೇಭಿಃ ಸ್ವಃ ಪರಿ-
ಯಸೇ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ರಥಿರಾಸಃ | ಹರಯಃ | ಯೇ | ತೇ | ಅಸ್ರಿಧಃ | ಓಜಃ | ವಾತಸ್ಯ | ಸಿಪ್ರತಿ |
ಯೇಭಿಃ | ನಿ | ದಸ್ಯಂ | ಮನುಷಃ | ನಿಘೋಷಯಃ | ಯೇಭಿಃ | ಸ್ವರಿತಿ ಸ್ವಃ | ಪರಿ-ಯಸೇ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೇ ಹರಯೋಽಶ್ವಾಃ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾಃ ರಥಿರಾಸಃ ರಥಾರ್ಹಾಃ ಅಸ್ರಿಧಃ | ಸ್ವಿಧೋ
ಹಿಂಸಕಾಃ ಶತ್ರುವಃ | ತದ್ರೂಪಿತಾಃ ಸಂತಿ | ಯೇಭಿರ್ಯೋರಶ್ವೈಃ ಮನುಷಃ ಮನುಷ್ಯಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ
ಸಂಬಂಧಿನಂ ದಸ್ಯಮುಪಕ್ಷೇಪಯಿತಾರಂ ಶತ್ರುಂ ನಿಃ ನಿರಂತರಂ ನಿಘೋಷಯಃ ನಿತರಾಮಾಕ್ರೋಶ-
ಯಸಿ | ಅಶ್ವಶಫಪ್ರಹಾರೈಸ್ತಂ ಚೋರ್ಣಯನ್ ವಿಶಬ್ದಿತಂ ಕರೋಷೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂಚ ಯೇಭಿರ್ಯೋ-

ರಶ್ವೈಃ ಸ್ವಃ ಸ್ವಲೋಕಂ ಪರೀಯಸೇ ಪರಿತೋ ಗಚ್ಛಸಿ | ತೇ ಹರಯೋ ನಾತಸ್ಯ ನಾಯೋಃ ಓಜಃ
ಬಲಂ ಸಿಹ್ರತಿ ಪೂರಯಂತಿ | ನಾಯೋಃ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಾತ್ಮನಿ ಸಂಸಾದಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ರಥಿರಾಸಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ರಥಾರ್ಹವಾದ | ಯೇ—ಯಾವ | ಹರಯಃ—
ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳು | ಆಸ್ರಿಧಃ—ಹಿಂಸಕವಾದ ಶತ್ರುರಹಿತವಾಗಿರುವವೋ | ಯೇಭಿಃ—ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳ
ಸಹಾಯದಿಂದ | ಮನುಷ್ಯಃ—ಯಜ್ಞಕರ್ತನ | ದಸ್ಯುಃ—ಹಿಂಸಕನಾದ ಶತ್ರುವನ್ನು | ನಿ—ಸರ್ವದಾ |
ನಿ ಘೋಷಯಃ—ನಾಶಮಾಡುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವೆಯೋ | ಯೇಭಿಃ—ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಸ್ವಃ—
ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಪರಿ ಈಯಸೇ—ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಿಸುವೆಯೋ | ತೇ—ಆ ಅಶ್ವಗಳು | ನಾತಸ್ಯ—
ವಾಯುವಿನ | ಓಜಃ—ಬಲವನ್ನು | ಸಿಹ್ರತಿ—ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರಥಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಯಾವ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳು ಹಿಂಸಕವಾದ ಶತ್ರುರಹಿತ
ವಾಗಿರುವವೋ, ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಯಜ್ಞಕರ್ತನಿಗೆ ಹಿಂಸಕನಾದ ಶತ್ರುವನ್ನು ಸರ್ವದಾ
ನಾಶಮಾಡುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವೆಯೋ, ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಿಸುವೆಯೋ
ಆ ಅಶ್ವಗಳು ವಾಯುವಿನ ಬಲವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

English Translation.

Your horses carrying chariot are envyleless and competing the speed of
wind. To their help you have killed the Dasyus, you have made them
famous and all things known.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏತಾವತಸ್ತೇ ವಸೋ ವಿದ್ಯಾಮ ಶೂರ ನವ್ಯಸಃ |

ಯಥಾ ಪ್ರಾವ ಏತಶಂ ಕೃತ್ವೇ ಧನೇ ಯಥಾ ವಶಂ ದಶನ್ವಜೇ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏತಾವತಃ | ತೇ | ವಸೋ ಇತಿ | ವಿದ್ಯಾಮ | ಶೂರ | ನವ್ಯಸಃ |

ಯಥಾ | ಪ್ರ | ಅವಃ | ಏತಶಂ | ಕೃತ್ವೇ | ಧನೇ | ಯಥಾ | ವಶಂ | ದಶನ್ವಜೇ || ೯ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಸೋ ನಾಸಯಿತಃ ಹೇ ಶೂರ ವಿಕ್ರಾಂತೇಂದ್ರ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಕೃತ್ವೇ ಕರ್ತವ್ಯೇ ಧನೇ ನಿಮಿತ್ತೇ ಸತಿ ಏತಶಂ ಏತನ್ನಾಮಾನಮೃಷಿಂ ಸ್ತ್ರಾವಃ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಕ್ಷಿತವಾನಸಿ | ಕಿಂಚಿ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ದಶವ್ರಜೇ ದಶಸಂಖ್ಯಾಕಶತ್ರುಸಮೂಹೇ ವಶಂ ಏತತ್ಸಂಜ್ಞಕಮೃಷಿಂ ಸ್ತ್ರಾವಃ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಕ್ಷಿತವಾನಸಿ | ಏತಾವತಃ ಏತಾವತ್ಪರಾಕ್ರಮೋಪೇತಂ ತೇ ತ್ವಾಂ ನವ್ಯಸಃ ಸ್ತುತ್ಯಂ ವಿದ್ಯಾಮ ಜಾನೀಮೋ ವಯಂ | ಸರ್ವತ್ರ ಕರ್ಮಣಿ ಷಷ್ಠೀ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನೂ | ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ಕೃತ್ವೇ—ಕರ್ತವ್ಯಸಾಧನವಾದ | ಧನೇ—ಧನನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ಏತಶಂ—ಏತಶನೆಂಬ ಋಷಿಯನ್ನು | ಸ್ತ್ರಾವಃ—ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ದಶವ್ರಜೇ—ದಶಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಶತ್ರುಸಮೂಹದ ನಡುವೆ | ವಶಂ—ವಶನೆಂಬ ಋಷಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ | ಏತಾವತಃ—ಅಂತಹ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳವನೂ | ನವ್ಯಸಃ—ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ | ತೇ—ನಿನ್ನ ಮಹತ್ವವನ್ನು | ವಿದ್ಯಾಮ—ನಾವು ಅರಿಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಸತಿದಾಯಕನೂ, ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯಸಾಧನವಾದ ಧನನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ನೀನು ಏತಶನೆಂಬ ಋಷಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ದಶಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಶತ್ರುಸಮೂಹದ ನಡುವೆ ವಶನೆಂಬ ಋಷಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ ಅಂತಹ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳವನೂ, ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ ನಿನ್ನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನಾವು ಅರಿಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Hero, keeper of dwellings, Indra we know of so much your wealth for which you did protect Yetasha and Vashaya with Dasavraja.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ ಕೃತ್ವೇ ಮಘವನ್ಮೇಧೇ ಅಧ್ವರೇ ದೀರ್ಘನೀಧೇ ದಮಾನಸಿ |

ಯಥಾ ಗೋಶರ್ಯೇ ಅಸಿಷಾಸೋ ಅದ್ರಿವೋ ಮಯಿ ಗೋತ್ರಂ

ಹರಿತ್ರಿಯಂ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ | ಕಣ್ವೇ | ಮಘವನ್ | ಮೇಧೇ | ಅಧ್ವರೇ | ದೀರ್ಘಾನೀಥೇ | ದಮಾನಸಿ |

ಯಥಾ | ಗೋಶರ್ಯೇ | ಅಸಿಷಾಸಃ | ಅದ್ವಿವಃ | ಮಯಿ | ಗೋತ್ರಂ | ಹರಿಶ್ಚಿಯಂ || ೧೦ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದ್ವಿವಃ ವಜ್ರಿವನ್ (?) ಇಂದ್ರ ಮೇಧೇ ಯಜ್ಞೇ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಕಣ್ವೇ ಏತನ್ನಾನುಕೇ ಋಷೌ ನಿಮಿತ್ತೇ ಹರಿಶ್ಚಿಯಂ | ಹರಿಃ ಜಗತ್ತಾಪಹರ್ತ್ರಿ ಹರಿತವರ್ಣಾ ನಾ ಶ್ರೀಃ ಜಲಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಯಸ್ಯ ತಾದೃಶಂ | ಗೋತ್ರಂ ಮೇಘಂ ಅಸಿಷಾಸಃ ದತ್ತವಾನಸಿ | ಇದೃಶೇ ಕಣ್ವೇ ಅಧ್ವರೇ | ಧೃರತಿಹಿಂಸಾಕರ್ಮಾ | ತದ್ರಹಿತೇ ದೀರ್ಘಾನೀಥೇ ದೀರ್ಘಂ ಸ್ವರ್ಲೋಕಸರ್ವಯಂತಂ ನೀಥಂ ಹವಿಃ ಪ್ರಾಪಣಂ ಯಸ್ಯ ತಥಾಭೂತೇ | ಪುನಃ ಕೇದೃಶೇ | ದಮಾನಸಿ ದಾನಮಾನಸಿ ಉದಾರೇ | ಯಥಾ ಚ ಗೋಶರ್ಯೇ ಏತನ್ನಾನುಕೇ ಋಷೌ ಮೇಘಂ ದತ್ತವಾನಸಿ ತಥಾ ಮಯಿ ಪುಷ್ಪಿಗೌ ಹರಿಶ್ಚಿಯಂ ಗೋತ್ರಂ ದೇಹಿ | ಯಥಾ ತಯೋರನುಗ್ರಹದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಮೇಘವೃಷ್ಟಿಂ ಕೃತವಾನಸಿ ತಥಾ ಮಯ್ಯಪಿ ಕೃತವ್ಯಾಷ್ಟ್ಯಾ ಅಭಿಲಷಿತವೃಷ್ಟಿಂ ಕುರ್ವಿತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥಃ ||

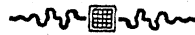
ಅದ್ವಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ | ಮಘವನ್—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದೀರ್ಘಾನೀಥೇ—ಸ್ವರ್ಗ ಸರ್ವಯಂತ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವುದೂ | ಅಧ್ವರೇ—ಹಿಂಸಾರಹಿತವಾದುದೂ ಆದ | ಮೇಧೇ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ದಮಾನಸಿ—ಉದಾರಿಯಾದ | ಕಣ್ವೇ—ಕಣ್ವನಿಗೋಸ್ಕರ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಹರಿಶ್ಚಿಯಂ—ಪಾಪಹಾರಿಯಾದ ಉದಕಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ | ಗೋತ್ರಂ—ಮೇಘವನ್ನು | ಅಸಿಷಾಸಃ—ಒದಗಿಸಿದೆಯೋ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಗೋಶರ್ಯೇ—ಗೋಶರ್ಯನಿಗೂ ಒದಗಿಸಿದೆಯೋ (ಅದೇ ರೀತಿ) | ಮಯಿ—ನನಗಾಗಿಯೂ ಒದಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವರ್ಗಸರ್ವಯಂತ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವುದೂ, ಹಿಂಸಾರಹಿತ ವಾದುದೂ ಆದ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಉದಾರಿಯಾದ ಕಣ್ವನಿಗೋಸ್ಕರ ಯಾವ ರೀತಿ ಪಾಪಹಾರಿಯಾದ ಉದಕಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮೇಘವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದೆಯೋ, ಯಾವ ರೀತಿ ಗೋಶರ್ಯನಿಗೂ ಒದಗಿಸಿದೆಯೋ, ಅದೇ ರೀತಿ ನನಗೂ ಒದಗಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡು.

English Translation.

Maghavan wielder of thunder-bolt do protect us as you did protect in secret rite, Kanwa, Gosharya and Dirghanith.

ಐವತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೩)

। ಭಾಷ್ಯಂ ।

ಯಥಾ ಮನೌ ಸಾಂವರಣೌ ಇತಿ ದಶರ್ಚಂ ತೃತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಶ್ರುಷ್ಟಿಗೋರಾರ್ಷ-
ನ್ಯಂದ್ರಂ । ಅನುಕ್ರಾಂತಂ ಚ । ಯಥಾ ಮನೌ ಶ್ರುಷ್ಟಿಗುಃ ಇತಿ । ಅಯುಜಾಂ ಬೃಹತೀ ಛಂದಃ ।
ಯುಜಾಂ ಸತೋಬೃಹತೀ ಛಂದಃ । ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂತ್ರಾದಿವಗಂತವ್ಯಃ ॥

ಅನುವಾದವು—ಯಥಾ ಮನೌ ಸಾಂವರಣೌ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ
ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಶ್ರುಷ್ಟಿಗುಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು ;
ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು ; ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ
ಋಕ್ಕುಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯಥಾ ಮನೌ ಶ್ರುಷ್ಟಿಗುಃ ಎಂದು
ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೧

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೩)

ಮಂಡಲ—೮ ॥ ಅನುವಾಕ—೬ ॥ ಸೂಕ್ತ—೫೧ ॥

ಅಷ್ಟಕ—೬ ॥ ಅಧ್ಯಾಯ—೪ ॥ ವರ್ಗ—೧೮, ೧೯ ॥

॥ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೦ ॥

॥ ಋಷಿಃ—ಶ್ರುಷ್ಟಿಗುಃ ಕಾಣ್ವಃ ॥

॥ ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ॥

॥ ಛಂದಃ—ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಅಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ | ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ) ॥

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಯಥಾ ಮನೌ ಸಾಂವರಣೌ ಸೋಮಮಿಂದ್ರಾಪಿಬಃ ಸುತಂ ।

ನೀಸಾತಿಥೌ ಮಘವನ್ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೌ ಪುಷ್ಟಿಗೌ ಶ್ರುಷ್ಟಿಗೌ ಸಚಾ ॥ ೧ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಯಥಾ | ಮನೌ | ಸಾಂವರಣೌ | ಸೋಮಂ | ಇಂದ್ರ | ಅಪಿಬಃ | ಸುತಂ |

ನೀಸಾತಿಥೌ | ಮಘವನ್ | ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೌ | ಪುಷ್ಟಿಗೌ | ಶ್ರುಷ್ಟಿಗೌ | ಸಚಾ ॥ ೧ ॥

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಸಾಂವರಣೌ ಸಂವರಣಸ್ಯ ಪುತ್ರೇ ಮನೌ ವರ್ತಮಾನಂ
ಸುತಮಭಿಷುತಂ ಸೋಮಮುಪಿಬಃ | ಪೀತನಾನಸಿ | ತಥಾ ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ನೀಪಾತಿಥೌ |
ನಯತಿ ಹವಿದೇನಾನ್ ಪಾತಿ ರಕ್ಷತಿ ಯಜಮಾನಂ ಚೇತಿ ನೀಪಃ | ತಾದ್ಯಶೋಽತಿಥಿಯಸ್ಯ ತಸ್ಮಿನ್ |
ಏತತ್ಸಂಜ್ಞಕೇ ಋಷೌ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೌ | ಮೇಧ್ಯಃ ಯಜ್ಞಾರ್ಹಃ ಅತಿಥಿಯಸ್ಯ ತಾದ್ಯಶೇ ಏತನ್ನಾಮಕೇ
ಋಷೌ ಪುಷ್ವಿಗೌ | ಪುಷ್ವಿಃ ಕುಟುಂಬಪೋಷಿಕಾ ಗೌರ್ಯಸ್ಯ ತಾದ್ಯಶೇ ಋಷೌ | ಕ್ವಿಚ್ಛಕ್ತಾಚಿ
ಸಂಜ್ಞಾಯಾಂ ಇತಿ ಪುಷಿಧಾತೋ ಕರ್ತರಿ ಕ್ವಿಚ್ಛ | ಶ್ರುಷ್ವಿಗೌ | ಶ್ರುಷ್ವಿಃ ಶೀಘ್ರವ್ಯಾಪಿನೀ ಗೌರ್ಯಸ್ಯ
ತಾದ್ಯಶೇ ಮಯಿ ಚ | ಶ್ರುಷ್ವೀತಿ ಪ್ರಪ್ರನಾಮ ಅಶು ಅಷ್ಟಿ ಇತಿ ನಿರುಕ್ತಮತ್ರಾನುಸಂಧೇಯಂ |
ಏತೇಷ್ವಸ್ಮಾಸು ವರ್ತಮಾನಮಭಿಷುತಂ ಸೋಮಂ ಸಚಾ ಸಹೈವ ಪಿಬೇತಿ ಶೇಷಃ | ಇಹ ಸಚಾಪದೇನ
ಯುಗಪದನೇಕರೂಪಧಾರಣಶಕ್ತಿಃ ಸೂಚ್ಯತೇ | ಸಂಭವತಿ ಚ ಸಾ | ಇಂದ್ರೋ ಮಾಯಾಭಿಃ
ಪುರುರೂಪ ಈಯತೇ ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೇಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ಸಾಂವರಣೌ—ಸಂವರಣಪುತ್ರನಾದ |
ಮನೌ—ಮನುವಿನಲ್ಲಿ | ಸುತಂ—ಹಿಂದಿದ್ದ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮವನ್ನು | ಅಪಿಬಃ—ಪಾನಮಾಡಿದೆಯೋ
ಅದೇ ರೀತಿ | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನೀಪಾತಿಥೌ—ನೀಪಾತಿಥಿಯೆಂಬ ಋಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ |
ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೌ—ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿಯೆಂಬ ಋಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ | ಪುಷ್ವಿಗೌ—ಪುಷ್ವಿಗುವೆಂಬ ಋಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ |
ಶ್ರುಷ್ವಿಗೌ—ಶ್ರುಷ್ವಿಗುವೆಂಬ ಋಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ | ಸಚಾ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸಂವರಣಪುತ್ರನಾದ ಮನುವಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿದ್ದ ಸೋಮವನ್ನು ನೀನು
ಪಾನಮಾಡಿದೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀಪಾತಿಥಿಯೆಂಬ ಋಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿ
ಯೆಂಬ ಋಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಪುಷ್ವಿಗುವೆಂಬ ಋಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಶ್ರುಷ್ವಿಗುವೆಂಬ ಋಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು
ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Indra as you did drink Soma for the priest Samvanin, so drink for
Medhatithi and Nipatithi, Pushtigu and Srushtigu.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪಾ॒ರ್ಷ್ವದ್ವಾ॒ಣಃ ಪ್ರ॑ಸ್ಕ॒ಣ್ತಂ ಸ॑ನು॒ಸಾದಯ॑ಚ್ಛ॒ಯಾನಂ॑ ಜಿ॒ವ್ರಿಮು॑ದ್ಧಿ॒ತಿಂ |

ಸ॒ಹಸ್ರಾ॑ಣ್ಯ॒ಸಿಷಾ॑ಸ॒ದ್ಗನಾ॑ಮೃ॒ಷಿಸ್ತೋ॑ ದ॒ಸ್ಯವೇ॑ ವೃ॒ಕಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪಾರ್ಷದ್ವಾಣಃ | ಪ್ರಸೃಣ್ಣಂ | ಸಂ | ಅಸಾದಯತ್ | ಶಯಾನಂ | ಜಿವ್ರಿಂ | ಉದ್ಧಿತಂ |

ಸಹಸ್ರಾಣಿ | ಅಸಿಷಾಸತ್ | ಗನಾಂ | ಋಷಿಃ | ತ್ವಾಽಊತಃ | ದಸ್ಯವೇ | ವೃಕಃ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಪಾರ್ಷದ್ವಾಣಃ ಪುರುಷನಾಕ್ ಸ್ಥಿಭತ್ತಃ (? ಕಶ್ಚಿಚ್ಛತ್ತಃ) | ನಾಣ ಇತಿ ನಾಜನಾಮ ನಾಣೇಚೇ ನಾಣಃ ಇತೆ ತನ್ನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ಶಯಾನಂ ಸ್ವಪಂತಂ ಪ್ರಸೃಣ್ಣಂ ಕಣ್ವಪುತ್ರನಾದ ಪ್ರಸೃಣ್ಣನನ್ನು | ಸಮಸಾದಯತ್ ಸಮ್ಯಗಪೀಡಯತ್ | ಕೀದೃಶಂ | ಜಿವ್ರಿಂ ಜರಾಜೀರ್ಣಂ ಉದ್ಧಿತಂ ಉದ್ಧೃದೇಶೇ ಸ್ಥಾಪಿತಂ ತದಾ ತ್ವೋತಃ ತ್ವಯಾ ಇಂದ್ರೇಣ ರಕ್ಷಿತಃ ಸ ಋಷಿಃ ಪ್ರಸೃಣ್ಣಃ ದಸ್ಯವೇ ಉಪಕ್ಷಪಯಿತುಃ ಶತ್ರೋಃ ವೃಕಃ ವಿಕರ್ತನಃ ಸನ್ ತದೀಯಾಪಿ ಗನಾಂ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಅಸಿಷಾಸತ್ ಸಂಭಜತೇ ಸ್ಮ | ಇತ್ಯಂಪ್ರಭಾವಸ್ವಮಸಿ ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಾಂ ಸ್ತುಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಪಾರ್ಷದ್ವಾಣಃ—ಕ್ರೂರವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಶತ್ರುವು | ಜಿವ್ರಿಂ—ವೃದ್ಧನೂ | ಉದ್ಧಿತಂ—ಉದ್ಧೃದಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತನೂ | ಶಯಾನಂ—ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವನೂ ಆದ | ಪ್ರಸೃಣ್ಣಂ—ಕಣ್ವಪುತ್ರನಾದ ಪ್ರಸೃಣ್ಣನನ್ನು | ಸಮಸಾದಯತ್—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪೀಡಿಸಿದನು | ತ್ವೋತಃ—ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಿಂದ ರಕ್ಷಿತನಾದ | ಋಷಿಃ—ಪ್ರಸೃಣ್ಣ ಋಷಿಯು | ದಸ್ಯವೇ—ಶತ್ರುವಿಗೆ | ವೃಕಃ—ನಾಶಕನಾಗಿದ್ದು | ಸಹಸ್ರಾಣಿ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಗನಾಂ—ಗೋವುಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು | ಅಸಿಷಾಸತ್—ಶತ್ರುವಿನಿಂದ ಪಡೆದನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಕ್ರೂರವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಶತ್ರುವು ವೃದ್ಧನೂ, ಉದ್ಧೃದಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತನೂ, ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವನೂ ಆದ ಕಣ್ವಪುತ್ರನಾದ ಪ್ರಸೃಣ್ಣನನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪೀಡಿಸಿದನು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಿಂದ ರಕ್ಷಿತನಾದ ಪ್ರಸೃಣ್ಣ ಋಷಿಯು ಶತ್ರುವಿಗೆ ನಾಶಕನಾಗಿದ್ದು ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಗೋವುಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಶತ್ರುಸ್ಥಾನದಿಂದ ಪಡೆದನು.

English Translation.

Old Parshardvan sat laying Prakasana up. The Rishi who was a terror to Dashyu protected thousand cows.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯ ಉಕ್ಥೇಭಿರ್ನ ವಿಂಧತೇ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಋಷಿಚೋದನಃ |

ಇಂದ್ರಂ ತಮುಚ್ಛಾ ವದ ನನ್ಯಸ್ಯಾ ಮತ್ಕರಿಷ್ಯಂತಂ ನ ಭೋಜಸೇ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಉಕ್ತೇಭಿಃ | ನ | ವಿಂಧತೇ | ಚಿಕಿತ್ | ಯಃ | ಋಷಿಚೋದನಃ |

ಇಂದ್ರಂ | ತಂ | ಅಚ್ಛ | ವದ | ನವ್ಯಸಾ | ಮತೀ | ಅರಿಷ್ಯಂತಂ | ಭೋಜಸೇ || ೩ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಋಷಿರಾತ್ಮಾನಂ ಬ್ರೂತೇ | ದೇ ಶ್ರುಷ್ಟಿಗೋ ಯ ಇಂದ್ರಃ ನ ಸಂಪ್ರತಿ ಉಕ್ತೇಭಿಃ ಉಕ್ತೈಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಸ್ತುತಃ ಸನ್ ಚಿಕಿತ್ ಸ್ತೋತುಃ ಜ್ಞಾನಂ ವಿಂಧತೇ ಪರಿಚರತಿ | ವಿಧತಿಃ ಪರಿಚರಣಕರ್ಮಾ | ಮತ್ಸವನೇ ತವ ಸಮ್ಯಕ್ ಜ್ಞಾನಮಸ್ತೀತ್ಯಾ (?ತ್ಯ) ಭಿನಂದತಿ | ಯಶ್ಚೇಂದ್ರಃ ಋಷಿಚೋದನಃ ಋಷೀಣಾಂ ಮಂತ್ರಾಣಾಂ ತದ್ವೈಷ್ಣವಾಂ ವಾ ಚೋದನಃ ಪ್ರವರ್ತಕೋಽಸ್ತಿ ತಮಿಂದ್ರಂ ಪರಮೇಶ್ವರಂ ಅಚ್ಛಾಭಿಲಕ್ಷ್ಯ ನವ್ಯಸ್ಯಾ ನವತನಾ (? ನವತರಾಂ) ಮತೀ ಮತಿಂ ಸ್ತುತಿಂ ವದ ಬ್ರೂಹಿ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಅರಿಷ್ಯಂತಂ ನ ಭೋಜಸೇ | ಯಥಾ ಕಶ್ಚಿದರಿಷ್ಯಂತಂ ಅಹಿಂಸಂತಂ ಸ್ವಾಮಿನಂ ಭೋಜಸೇ ಸ್ವಪಾಲನಾಯ ನವತರಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಬ್ರೂತೇ ಶಬ್ದತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಋಷಿಯೇ) ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ನ—ಈಗ | ಉಕ್ತೇಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿತನಾಗಿ | ಚಿಕಿತ್—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು | ವಿಂಧತೇ—ಅಭಿನಂದಿಸುವನೋ | ಯಃ—ಯಾರು | ಋಷಿಚೋದನಃ—ಋಷಿಗಳ ಸತ್ಕರ್ಮಪ್ರೇರಕನೋ | ತಂ—ಅಂತಹ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಭೋಜಸೇ—ಪಾಲನಕ್ಕಾಗಿ | ಅರಿಷ್ಯಂತಂ ನ—ಅಹಿಂಸಕನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವಂತೆ | ನವ್ಯಸಾ—ನೂತನವಾದ | ಮತೀ—ಸ್ತುತಿಯಿಂದ | ಅಚ್ಛ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ | ವದ—ಸ್ತುತಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಋಷಿಯೇ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನು, ಈಗ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿತನಾಗಿ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸುವನೋ, ಯಾರು ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಸತ್ಕರ್ಮಪ್ರೇರಕನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪಾಲನಕ್ಕಾಗಿ ಅಹಿಂಸಕನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವಂತೆ ನೂತನವಾದ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸು.

English Translation.

Who is attainable by chants who being roused by Rishi is all knowing ; intending protection for his pleasure utter praises.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮಾ ಅರ್ಕಂ ಸಸ್ತೀರ್ಷಾರಣಮಾನ್ಯಚುಸ್ತಿಧಾತುಮುತ್ತಮೇ ಪದೇ |

ಸ ತ್ವಿನ್ಮಾ ವಿಶ್ವಾ ಭುವನಾನಿ ಚಿಕ್ರದದಾದಿಜ್ವನಿಷ್ಟ ಪೌಂಸ್ಯಂ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮೈ | ಅರ್ಕಂ | ಸಪ್ತಶೀರ್ಷಾಣಂ | ಅನ್ಯಚುಃ | ತ್ರಿಧಾತುಂ | ಉತ್ತಮೇ | ಪದೇ |
ಸಃ | ತು | ಇಮಾ | ವಿಶ್ವಾ | ಭುವನಾನಿ | ಚಿಕ್ರದತ್ | ಅತ್ | ಇತ್ | ಜನಿಷ್ವ | ಪಾಂಸ್ಯಂ || ೪ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಸ್ಮೈ ಇಂದ್ರಾಯ ಪರಮೇಶ್ವರಾಯ ತದರ್ಥಂ ಉತ್ತಮೇ ಪದೇ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಮೇ ಸ್ಥಾನೇ
ದ್ಯುಲೋಕಾಖ್ಯೇ ಸ್ಥಿತಂ ಅರ್ಕಂ ಅರ್ಚನೀಯಮಾದಿತ್ಯಮಾನ್ಯಚುಃ ಅರ್ಚಂತಿ ಸರ್ವೇ | ಅಥ ಯ
ವಿಷೋಽಂತರಾದಿತ್ಯೇ ಹಿರಣ್ಮಯಃ ಪುರುಷೋ ದೃಶ್ಯತೇ (ಛಾಂ. ಉ. ೧-೬-೬) ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತಂ
ಯದೀಯಂ ಸ್ವರೂಪಮುಪಲಬ್ಧಂ | ಸರ್ವೇ ಸೂರ್ಯಮಾರಾಧಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೀದೃಶಮರ್ಕಂ |
ಸಪ್ತಶೀರ್ಷಾಣಂ | ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಶೀರ್ಷವತ್ ಪ್ರಧಾನಭೂತಾ ರಶ್ಮಯೋ ಯಸ್ಯ ತಾದೃಶಂ |
ತ್ರಿಧಾತುಂ ತ್ರಯಾಣಾಂ ಭೂರಾದಿಲೋಕಾನಾಂ ಪೋಷಕಂ | ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ತ್ರಿಲೋಕೀಪೋಷಕತ್ವಂ ತು
ವೃಷ್ಟಾದಿವ್ಯಾಸಾರೇಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ | ಯತ್ಸ್ವರೂಪಲಾಭಾಯ ಅರ್ಕಮರ್ಚಂತಿ ಸ ತು ಪರಮೇಶ್ವರಃ
ಇಮಾ ಇಮಾನಿ ದೃಶ್ಯಮಾನಾನಿ ವಿಶ್ವಾ ಸರ್ವಾಣಿ ಭುವನಾನಿ ಭೂತಜಾತಾನಿ ದೇವಾಸುರಮನುಷ್ಯರೂ-
ಪಾಣಿ ಉದ್ದಿಶ್ಯ ಅಚಿಕ್ರದತ್ ಅಕ್ರಂದತಿ | ಮಾಧ್ಯಮಿಕ್ಯಾ ನಾಚಾ ದದದಶಬ್ದೈರ್ಗಮ (? ದ್ರಮ)
ದಯಾದಾನವಾಚಕೈಃ | ಅದಿತ್ ಅನಂತರಮೇವ ಪಾಂಸ್ಯಂ ಬಲಂ ಶಿಕ್ಷಾಲಕ್ಷಣಂ ಜನಿಷ್ವ ಜನಯತಿ
ಅವಿಭಾವಯತಿ | ಅಯಂ ಭಾವಃ | ಪರಮೇಶ್ವರ ಅದಾ ಮೇಘಸ್ತನಿತಲಕ್ಷಣಯಾ ಸ್ವನಾಣ್ಯಾ
ಭೂಪ್ತೇಭ್ಯೋ (? ಭೂಸ್ಥೇಭ್ಯೋ) ಹಿತಮುಪದಿಶತಿ | ಅನಾಕರ್ಣತೇ ಚ ತಸ್ಮಿನ್ ಸಶ್ವಾದ್ಧಾರಿದ್ರ್ಯಾದಿ-
ಲಕ್ಷಣಾಂ ಶಿಕ್ಷಾಮಾವಿಷ್ಯರೋತೀತಿ | ಅಶ್ರಾಭಿಹಿತೋಽರ್ಥೋ ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕೇ ಖಲಿಕಾಂಡೇ ತ್ರಯಾ-
ಹ ವೈ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಾಃ ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಗ್ರಂಥೇನ ಪ್ರಸಂಚಿತಃ (ಬೃ. ಉ. ೫-೨) ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಸ್ಮೈ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನಿಗಾಗಿ | ಸಪ್ತಶೀರ್ಷಾಣಂ—ವಿಳು ರಶ್ಮಿಗಳುಳ್ಳವನೂ | ತ್ರಿಧಾತುಂ—
ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಪೋಷಕನೂ | ಅರ್ಕಂ—ಪೂಜ್ಯನೂ ಅದ ಆದಿತ್ಯನನ್ನು | ಉತ್ತಮೇ ಪದೇ—
ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಸ್ಥಾನವಾದ ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ | ಅನ್ಯಚುಃ—ಸಕಲರೂ ಪೂಜಿಸುವರೋ | ಸ ತು—ಆದಿತ್ಯ
ರೂಪನಾದ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ಇಮಾ ವಿಶ್ವಾ ಭುವನಾನಿ—ಈ ಸಕಲ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ | ಚಿಕ್ರದತ್—ಬೃ
ಪೂರಿತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು | ಅದಿತ್—ಆ ಒಡನೆಯೇ | ಪಾಂಸ್ಯಂ—ಬಲವನ್ನು | ಜನಿಷ್ವ—
ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡಿದನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನ ತೃಪ್ತಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಪ್ತರಶ್ಮಿಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಪೋಷಕನೂ,
ಪೂಜ್ಯನೂ, ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಥನೂ ಅದ ಆದಿತ್ಯನನ್ನು ಸಕಲರೂ ಪೂಜಿಸುವರೋ ಅಂತಹ ಆದಿತ್ಯರೂಪ

ನಾದ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ಈ ಸಕಲ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಶಬ್ದಪೂರಿತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಒಡನೆಯೇ ಬಲವನ್ನೂ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡಿದನು.

English Translation.

For whom is good places who is worshipping mantras with seven points and three places, he has made this universe, full of sounds and is producer of strength.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ನೋ ದಾತಾ ವಸೂನಾಮಿಂದ್ರಂ ತಂ ಹೂಮಹೇ ವಯಂ |

ವಿದ್ಮಾ ಹ್ಯಸ್ಯ ಸುಮತಿಂ ನವೀಯಸೀಂ ಗಮೇಮು ಗೋಮತಿ ವ್ರಜೇ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ನಃ | ದಾತಾ | ವಸೂನಾಂ | ಇಂದ್ರಂ | ತಂ | ಹೂಮಹೇ | ವಯಂ |

ವಿದ್ಮಾ | ಹಿ | ಅಸ್ಯ | ಸುಮತಿಂ | ನವೀಯಸೀಂ | ಗಮೇಮು | ಗೋಮತಿ | ವ್ರಜೇ || ೫ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯ ಇಂದ್ರಃ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ವಸೂನಾಂ ವಾಸಹೇತೂನಾಂ ಧನಾನಾಂ ದಾತಾ ಭವತಿ ತಮಿಂದ್ರಂ ಪರಮೇಶ್ವರಂ ಹೂಮಹೇ ಆಹ್ವಯಾನೋ ವಯಂ ಸ್ತೋತಾರಃ | ಹಿ ಯಸ್ಮಾದಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ನವೀಯಸೀಂ ನವತರಾಮಕೃತಪೂರ್ವಾಂ ಸುಮತಿಂ ಕಲ್ಯಾಣೀಂ ಮತಿಮನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಂ ವಿದ್ಮಾ ಜಾನೀಮಃ | ಅತಸ್ತಮಾಹ್ವಯಾಮೇತಿ ಪೂರ್ವೇಣ ಸಂಬಂಧಃ | ಯಯಾ ಸುಮತ್ಯಾ ವಯಂ ಗೋಮತಿ ಗವೋಪೇತೇ ವ್ರಜೇ ಗಜಾಶ್ವಾದಿಪಶುಸಮೂಹೇ ಗಮೇಮು ಸ್ವಾಮಿತ್ವೇನ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾಮು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ವಸೂನಾಂ—ಧನಕ್ಕೆ | ದಾತಾ—ದಾತೃವಾಗಿರುವನೋ | ತಂ ಇಂದ್ರಂ—ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ವಯಂ—ನಾವು | ಹೂಮಹೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ | ಅಸ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನ | ನವೀಯಸೀಂ—ನೂತನವಾದ | ಸುಮತಿಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಅನುಗ್ರಹ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು | ವಿದ್ಮಾ ಹಿ—ಅರಿಯುತ್ತೇನೆ | ಗೋಮತಿ—ಗೋಭರಿತವಾದ | ವ್ರಜೇ—ಕೊಟ್ಟೆಗೆಯಲ್ಲಿ | ಗಮೇಮು—ನಾವು ಸ್ವಾಮಿಭಾವದಿಂದ ಸೇರುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ನಮಗೆ ಧನದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವನೋ ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಈ ಇಂದ್ರನ ನೂತನವೂ, ಉತ್ತಮವೂ ಆದ ಅನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನಾವು ಅರಿತು ತತ್ಪಲವಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಗೋಸಂಘವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

We invoke Indra the giver of our wealth we know his favourable disposition ; may we go to a pasture with cows.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಂ ವಸೋ ದಾನಾಯ ಶಿಕ್ಷಸಿ ಸ ರಾಯಸ್ಪೋಷಮಶ್ನುತೇ |

ತಂ ತ್ವಾ ವಯಂ ಮಘವನ್ನಿಂದ್ರ ಗಿರ್ವಣಃ ಸುತಾವಂತೋ ಹವಾಮಹೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮೈ | ತ್ವಂ | ವಸೋ ಇತಿ | ದಾನಾಯ | ಶಿಕ್ಷಸಿ | ಸಃ | ರಾಯಃ | ಪೋಷಂ | ಅಶ್ನುತೇ |

ತಂ | ತ್ವಾ | ವಯಂ | ಮಘವನ್ | ಇಂದ್ರ | ಗಿರ್ವಣಃ | ಸುತಾವಂತಃ | ಹವಾಮಹೇ || ೬ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಸೋ ನಾಸಯಿತರಿಂದ್ರ ತ್ವಂ ಯಸ್ಮೈ ಯಜಮಾನಾಯ ದಾನಾಯ ಧನದಾನಾರ್ಥಂ ಶಿಕ್ಷಸಿ ಅಜ್ಞಾಪಯಸಿ ಸ ಯಜಮಾನಃ ರಾಯಃ ಧನಸ್ಯ ಪೋಷಂ ಪುಷ್ಟಿಮಶ್ನುತೇ ನ್ಯಾಪ್ನೋತಿ | ಯಂ ಯಜಮಾನಂ ಧನಂ ದಾತುಂ ಶ್ರವರ್ತಯಸಿ ಸ ತ್ವದಾಜ್ಞಯಾ ಧನತ್ಯಾಗೇನ ವಸುಸಮೃದ್ಧೋ ಭವತೀತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಂ | ಅತೋ ಹೇ ಗಿರ್ವಣಃ ಗೀರ್ಭಿರ್ವನನೀಯ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ತಂ ತಾದೃಶಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸುತಾವಂತಃ ಅಭಿಷುತಸೋಮಾ ವಯಂ ಹವಾಮಹೇ ಆಹ್ವಯಾಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಘವನ್—ಧನವಂತನೂ | ಗಿರ್ವಣಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪೂಜ್ಯನೂ | ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಸ್ಮೈ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ದಾನಾಯ—ಧನದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು | ಶಿಕ್ಷಸಿ—ಉಪದೇಶಿಸುವೆಯೋ | ಸಃ—ಅವನು | ರಾಯಃ—ಸಂಪತ್ತಿನ | ಪೋಷಂ—ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನು | ಅಶ್ನುತೇ—ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ | ತಂ—ಅಂತಹ ಉತ್ತಮನಾದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಸುತಾವಂತಃ—ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿರುವ | ವಯಂ—ನಾವು | ಹವಾಮಹೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನವಂತನೂ, ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪೂಜ್ಯನೂ, ವಸತಿದಾಯಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಯಜಮಾನ ನಿಗೆ ನೀನು ಧನದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವೆಯೋ, ಅವನು ಸಂಪತ್ತುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅಂತಹ ಉತ್ತಮನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Giver of dwelling, adorable Maghavan whom you give determining to give, his wealth goes increasing. You are thus, so with effused Some we invoke you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕದಾ ಚನ ಸ್ತುರಿರಸಿ ನೇಂದ್ರ ಸಶ್ವಸಿ ದಾಶುಷೇ |

ಉಪೋಪೇನ್ನು ಮಘವನ್ಭೂಯ ಇನ್ನು ತೇ ದಾನಂ ದೇವಸ್ಯ ಪೃಚ್ಛತೇ ||೨||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕದಾ | ಚನ | ಸ್ತುರಿಃ | ಅಸಿ | ನ | ಇಂದ್ರ | ಸಶ್ವಸಿ | ದಾಶುಷೇ |

ಉಪ್ತಃ | ಉಪ | ಇತ್ | ನು | ಮಘವನ್ | ಭೂಯಃ | ಇತ್ | ನು | ತೇ | ದಾನಂ | ದೇವಸ್ಯ | ಪೃಚ್ಛತೇ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ನು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ದಾನಂ ಹವಿಸಃಸಮರ್ಪಣಂ ನು ನಿಶ್ಚಿತಂ ಭೂಯ ಇತ್ ಪ್ರಚುರಂ ಸದೇವ ತೇ ತವ ದೇವಸ್ಯ ದ್ಯೋತಮಾನಸ್ಯ ಪರಮೇಶ್ವರಸ್ಯ ಉಪೋಪೇತ್ ಸಮಾಪಮೇವ ಪೃಚ್ಛತೇ ತ್ವಯಾ ಸಂಪೃಕ್ತಂ ಭವತಿ | ಸ್ವಲ್ಪಮಪಿ ಶೀಘ್ರಂ ಸತ್ಪಾತ್ರೇ ಸಮರ್ಪಿತಂ ಬಹುಲೀಭೂಯ ಈಶ್ವರೇ ಸಂಗತಂ ಭವತೀತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಃ | ಅತಃ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಪರಮೇಶ್ವರ ದಾಶುಷೇ ಹವಿರ್ದತ್ತವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಸ್ತುರಿಃ ಹಿಂಸಕಃ ಕದಾಚನ ಕದಾಪಿ ನಾಸಿ ನ ಭವಸಿ | ಅಪಿ ತು ಸಶ್ವಸಿ ತೇನ ಸಂಗಚ್ಛಸೇ | ತದೀಯಂ ಸಖ್ಯಂ ಸಂಸಾದಯಿಸೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಪ್ರಸಮುಪೋದಃ ಸಾದಪೂರಣೇ (ಪಾ. ಸೂ. ೮-೧-೬) ಇತ್ಯನೇನ ಉಪೇ ಇತ್ಯಸ್ಯ ದ್ವಿವಚನಂ (ದ್ವಿವಚನಂ) ಸಾದಪೂರಣಾರ್ಥಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದೇವಸ್ಯ—ದೇವತಾತ್ಮನಾದ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ | ದಾನಂ—ಹವಿದಾನವು | ಉಪೋಪೇ ಇನ್ನು—ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮಾಪಿಸು

ವಾಗಲೇ | ಭೂಯ ಇನ್ನು—ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದು | ಹೃಚ್ಯತೇ—ನಿನ್ನಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ | (ಇಂದ್ರ—
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) | ಸ್ತುರೀ—ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಹಿಂಸಕನಾಗಿ | ಕದಾಚನ—ಯಾವಾಗಲೂ | ನ ಆಸಿ—
ನೀನು ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ | ದಾತುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಪಿಪ್ಪಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಸಶ್ವಸಿ—ಮಿತ್ರನಾಗಿಯೇ
ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೀಯೆ.

| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ದೇವತಾತ್ಮನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಹವಿದಾರನವು ನಿನ್ನನ್ನು
ಸವಿಾಪಿಸುವಾಗಲೇ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿನ್ನಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ
ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಹಿಂಸಕನಾಗಿ ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಮಿತ್ರನಾಗಿಯೇ
ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವೆ.

English Translation.

Indra you never cease producing, you come to the sacrificer. You are
God ; your gift comes once and oft.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ ಯೋ ನನಕ್ಷೇ ಅಭ್ಯೋಜಸಾ ಕ್ರಿವಿಂ ವಧೈಃ ಶುಷ್ಣಂ ನಿಘೋಷಯನ್ |
ಯದೇದಸ್ತಂಭೀತ್ಯಥಯನ್ನಮೂಂ ದಿವಮಾದಿಜ್ಜನಿಷ್ಟ ಪಾರ್ಥಿವಃ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ಯಃ | ನನಕ್ಷೇ | ಅಭಿ | ಓಜಸಾ | ಕ್ರಿವಿಂ | ವಧೈಃ | ಶುಷ್ಣಂ | ನಿಘೋಷಯನ್ |
ಯದಾ | ಇತ್ | ಅಸ್ತಂಭೀತ್ | ಪ್ರಥಯನ್ | ಅಮೂಂ | ದಿವಂ | ಆತ್ | ಇತ್ | ಜನಿಷ್ಟ |
ಪಾರ್ಥಿವಃ || ೮ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯ ಇಂದ್ರಃ ವಧೈಃ ಆಯುಧಪ್ರಹಾರೈಃ ಕ್ರಿವಿಂ ವಿಕೃತ್ವಂ ಶುಷ್ಣಮೇತನ್ನಾಮಾನಮಸುರಂ
ಓಜಸಾ ಬಲೇನ ನಿಘೋಷಯನ್ ನಿತರಾಂ ಶಬ್ದಯನ್ ಸನ್ ಅಭಿ ಅಭಿತಃ ಪ್ರ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ನನಕ್ಷೇ
ವ್ಯಾಪ್ನೋತಿ ಸ್ಮ | ಅಸುರಂ ಹತ್ವಾ ಸ್ತಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ ಸರ್ವತಃ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾನಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕದೇತ್ಯವೇಕ್ಷಾ-
ಯಾವಾಗಲೂ | ಯದೇತ್ ಯದೈವ ಸೋಽಸುರಃ ಪ್ರಥಯನ್ ಆತ್ಮಾನಂ ಪೃಥುಂ ಕುರ್ವನ್ ಅಮೂಂ
ದೊರೇ ದೃಶ್ಯಮಾನಂ ದಿವಂ ದ್ಯುಲೋಕಂ ಅಸ್ತಂಭೀತ್ ಸ್ತಬ್ಧಂ ಕೃತವಾನ್ | ಅದಿತ್ ಅನಂತರಮೇವ
ಪ್ರಾರ್ಥಿವೋಽಗ್ನಿಃ ಜನಿಷ್ಟ ಪ್ರಾದುರಭೂತ್ | ಲೋಕಾನ್ ಪ್ರಾಣಿನಿರೋಧೇನ ಅಗ್ನಿಃ ಸಮಜನಿ ಯದಾ
ತದೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಾದಾ ಇತ್—ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಅಮೂಂ ದಿವಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ದ್ಯುಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲಾ | ಪ್ರಥಯನ್—ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಾ | ಅಸ್ತಂಭೀತ್—ಈ ಅಸುರನು ತಡೆಗಟ್ಟಿದನೋ | ಆತ್ ಇತ್—ಆ ಒಡನೆಯೇ | ಪಾರ್ಥಿವಃ—ಪಾರ್ಥಿವಾಗ್ನಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ | ಜನಿಷ್ಟ—ಈ ಇಂದ್ರನು ಉತ್ಪನ್ನನಾದನು | ಯಃ—ಯಾವ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ಕ್ರಿವಿಂ—ಪ್ರವೃದ್ಧನಾದ | ಶುಷ್ಣಂ—ಶುಷ್ಣನೆಂಬ ಅದೇ ಅಸುರನನ್ನು | ವಧೈಃ—ಹನನಸಾಧನವಾದ ಆಯುಧಗಳಿಂದ | ನಿಘೋಷಯನ್—ಶಬ್ದಮಾಡುವಂತೆ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾ | ಓಜಸಾ—ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ | ಅಭಿ—ಸರ್ವತ್ರ | ಪ್ರ ನನಕ್ಷೇ—ವ್ಯಾಪಿಸಿ ವಿಸ್ತೃತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ದ್ಯುಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಾ ಈ ಅಸುರನು ತಡೆಗಟ್ಟಿದನೋ ಆ ಒಡನೆಯೇ ಪಾರ್ಥಿವಾಗ್ನಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಉತ್ಪನ್ನನಾದನು. ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ಪ್ರವೃದ್ಧನಾದ ಶುಷ್ಣನೆಂಬ ಅದೇ ಅಸುರನನ್ನು ಹನನಸಾಧನವಾದ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ವಿಸ್ತೃತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

He who filled the well by killing Shushna by weapon hurled with might, who surprised the heaven, who coming to earth produced all things.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಯಾಯಂ ವಿಶ್ವ ಆರ್ಯೋ ದಾಸಃ ಶೇವಧಿಪಾ ಅರಿಃ |

ತಿರಶ್ಚಿದರ್ಯೇ ರುಶಮೇ ಪವೀರವಿ ತುಭ್ಯೇತ್ಸೋ ಅಜ್ಯತೇ ರಯಿಃ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಯ | ಆಯಂ | ವಿಶ್ವಃ | ಆರ್ಯಃ | ದಾಸಃ | ಶೇವಧಿಪಾ | ಅರಿಃ |

ತಿರಃ | ಚಿತ್ | ಅರ್ಯೇ | ರುಶಮೇ | ಪವೀರವಿ | ತುಭ್ಯ | ಇತ್ | ಸಃ | ಅಜ್ಯತೇ | ರಯಿಃ || ೯ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಶ್ವಃ ಸರ್ವಃ ಆಯಂ ದೃಶ್ಯಮಾನಃ ಆರ್ಯಃ ಅಸುರಸ್ವಾಮಿಕೋ ಗಣಃ ಯಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ಅರಿಃ ಶತ್ರುರ್ಭವತಿ | ಕೀದೃಶಃ ಸಃ | ದಾಸಃ ಧನಾದೇರುಪಕ್ಷಪಯಿತಾ ಶೇವಧಿಪಾಃ | ಶೇವಧಿರ್ನಿಧಿಸ್ತಂ ಪಾತಿ ರಕ್ಷತೀತಿ | ತಥಾ ಅಸುರಾದಿಧನಸ್ಯಾಪಹರ್ತಾ ಸ್ವಧನಸ್ಯ ಚ ರಕ್ಷಿತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಶೇನೇಂದ್ರೇಣ ರುಶಮೇ ಅಕಲ್ಯಾಣೇ ಆರ್ಯೇ ಅರಿಗಣೇ ತಸ್ಮಿನ್ ತಿರಶ್ಚಿತ್ ಅಂತರ್ಹಿತಮೇವ ಪವೀರವಿ | ಪವೀ ರಥನೇಮಿಸ್ತ-

ದ್ವಂತೋರಾಃ ಪವೀರಾಃ | ತದುಪೇತಂ ಚಕ್ರಂ ಪವೀರವಿ | ಅತ್ರ ಪವೀ ರಥನೇಮಿರ್ಭವತಿ (ನಿರು. ೫-೫)
ಇತ್ಯಾದಿ ನಿರುಕ್ತಂ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಂ | ತಾದೃಶಂ ಚಕ್ರಮಜ್ಯತೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯತೇ | ಚತುರ್ಥಪಾದೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇ ಕೃತ್ಯ
ಉಚ್ಯತೇ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ತುಭ್ಯಮೇವ ತ್ವದರ್ಥಮೇವ ಸಃ ಅಸುರಗಣೇ ವಿದ್ಯಮಾನಃ ರಯಿಃ ನಿಧಿಲಕ್ಷಣೋ
ಧನರಾಶಿಃ ಅಜ್ಯತೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯತೇರಿಗಣೇನ | ಅಸುರಗಣೇ ಗುಪ್ತಂ ಚಕ್ರದಾನಮಪಿ ಇಂದ್ರಾಯ
ನಿಧಿಪ್ರದಮಭವತ್ ತದಾ ಸತ್ಪಾತ್ರೇ ಗುಪ್ತಂ ಧನದಾನಂ ಮಹಾಫಲದಂ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಕಿಮು ವಕ್ತವ್ಯ-
ಮಿತ್ಯಾಶಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಸ್ಯ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನಿಗೆ | ವಿಶ್ವಃ—ಸಮಸ್ತನಾದ | ಅರ್ಯಃ—ಅಸುರ ಗಣವೆಲ್ಲವೂ | ಆರಿಃ—
ಶತ್ರುರೂಪವಾಗಿದೆಯೋ | ಅಯಂ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ದಾಸಃ—ಶತ್ರುಧನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವವನೂ
ಶೇವಧಿಪಾಃ—ಸ್ವಧನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ (ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) | ರುಶಮೇ—ಅಮಂಗಳಕರನೂ |
ಪವೀರವಿ—ಚಕ್ರದಂತೆ ಭ್ರಮಣಮಾಡುವವನೂ ಆದ | ಅರ್ಯೇ—ಶತ್ರುವಿನಲ್ಲಿ | ತಿರಸ್ಕೀತಃ—ಅಂತರ್ಹಿತ
ವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ | ಸಃ ರಯಿಃ—ಆ ಧನವೆಲ್ಲವೂ | ತುಭ್ಯ ಇತ್—ನಿನಗಾಗಿಯೇ | ಅಜ್ಯತೇ—
ಅರ್ಪಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮಸ್ತನಾದ ಅಸುರ ಗಣವೆಲ್ಲವೂ ಶತ್ರುರೂಪವಾಗಿದೆಯೋ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ಶತ್ರು
ಧನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವವನೂ, ಸ್ವಧನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಅಮಂಗಳಕರನೂ,
ಚಕ್ರದಂತೆ ಭ್ರಮಣಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಶತ್ರುವಿನಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಹಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಆ ಧನವೆಲ್ಲವೂ ನಿನಗಾಗಿಯೇ
ಅರ್ಪಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

English Translation.

Aryans and slaves are protector of wealth and worshipper who came
before Arya, fair coloured, Paveru, he is united with you, dispenser of
wealth.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕಃ ||

ತುರಣ್ಯವೋ ಮಧುಮಂತಂ ಘೃತಶ್ಚುತಂ ವಿಪ್ರಸೋ ಅರ್ಕಮಾನೃಚುಃ |

ಅಸ್ಮೇ ರಯಿಃ ಪಪ್ರಥೇ ವೃಷ್ಟ್ಯಂ ಶವೋಽಸ್ಮೇ ಸುವಾನಾಸ ಇಂದ್ರವಃ ||೧೦||

|| ಪದವಾಕಃ ||

ತುರಣ್ಯವಃ | ಮಧುಮಂತಂ | ಘೃತಶ್ಚುತಂ | ವಿಪ್ರಸಃ | ಅರ್ಕಂ | ಅನೃಚುಃ |

ಅಸ್ಮೇ ಇತಿ | ರಯಿಃ | ಪಪ್ರಥೇ | ವೃಷ್ಟ್ಯಂ | ಶವಃ | ಅಸ್ಮೇ ಇತಿ | ಸುವಾನಾಸಃ | ಇಂದ್ರವಃ || ೧೦ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ತುರಣ್ಯವಃ ತ್ವರಮಾಣಾಃ ವಿಸ್ತಾಸೋ ಮೇಧಾವಿನೋ ಯಜಮಾನಾಃ ಅರ್ಕಮರ್ಚನೀಯಂ-
ಮಿಂದ್ರಂ ಅನ್ಯಚುಃ ಅರ್ಚಂತಿ | ಕೀದೃಶಂ | ಮಧುಮಂತಂ ಮಧುರಾ ಮೃತರಸೋಪೇತಂ ಘೃತಶ್ಚುತಂ
ಜಲಸ್ರಾವಿಣಂ ಮೇಘಭೇದನೇನ ವೃಷ್ಟಿಂ ಕುರ್ವಂತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೇನಾಭಿಸ್ತ್ರಾಯೇಣಾರ್ಚಂತೀತ್ಯು-
ಚ್ಯತೇ | ಅಸ್ಮೇ ಅಸ್ಮಾಸು ರಯಿಃ ಧನರಾಶಿಃ ಪಪ್ರಥೇ ಪ್ರಥಿತೋ ಭವತು | ತಥಾ ವೃಷ್ಟ್ಯಂ ಅಪೇಕ್ಷ್ಯ-
ತ್ವಾದಕಂ ಶವಃ ಬಲಮಸ್ತು | ಕಿಂಚಾಸ್ಮೇ ಅಸ್ಮಾಸು ಸುವಾನಾಸಃ ಅಭಿಷುತಾ ಇಂದವಃ ಸೋಮಾಃ
ಸಂತು | ಇಂದ್ರಾನುಗ್ರಹೇಣೈವ ತತ್ಸರ್ವಮಸ್ಮಾಸು ಸಂಪದ್ಯತಾಮಿತ್ಯಾಶಯೇನೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಸ್ಮೇ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ | ರಯಿಃ—ಧನವು | ಪಪ್ರಥೇ—ವಿಶ್ವತವಾಗಿ ತುಂಬಲಿ | ವೃಷ್ಟ್ಯಂ—
ಪುತ್ರೋತ್ಪಾದಕವಾದ | ಶವಃ—ಬಲವು ಉಂಟಾಗಲಿ | ಅಸ್ಮೇ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ | ಸುವಾನಾಸಃ—ಹಿಂಡಿರುವ
ಇಂದವಃ—ಸೋಮರಸಗಳು ತುಂಬಿರಲಿ ಎಂಬ ಆಶಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ | ತುರಣ್ಯವಃ—ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ತ್ವರೆಯುಳ್ಳ
ವರೂ | ವಿಸ್ತಾಸಃ—ಮೇಧಾವಿಗಳೂ ಆದ ಯಜಮಾನರು | ಮಧುಮಂತಂ—ಮಧುರವಾದ ಅಮೃತ
ಪೂರಿತನೂ | ಘೃತಶ್ಚುತಂ—ವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುರಿಸುವವನೂ | ಅರ್ಕಂ—ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ||
ಅನ್ಯಚುಃ—ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

“ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಧನವು ಪ್ರಭೂತವಾಗಿ ತುಂಬಿರಲಿ; ನಮಗೆ ಪುತ್ರೋತ್ಪಾದಕವಾದ ಬಲವುಂಟಾಗಲಿ; ನಮ್ಮಲ್ಲಿ
ಹಿಂಡುವ ಸೋಮರಸಗಳು ತುಂಬಿರಲಿ” ಎಂಬ ಆಶಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವರೂ, ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ತ್ವರೆಯುಳ್ಳವರೂ,
ಮೇಧಾವಿಗಳೂ ಆದ ಯಜಮಾನರು ಮಧುರವಾದ ಅಮೃತಪೂರಿತನೂ, ವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುರಿಸುವವನೂ, ಪೂಜ್ಯನೂ
ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Quickly the Vipras are uttering worshipping mantras with sweet honey
and thrifting ghee, wealth is being sent to them. Manly strength and effused
Soma are coming to us.

~*~*~*~

ಐವತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ನಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೪)

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಥಾ ಮನೌ ವಿವಸ್ವತಿ ಇತಿ ದಶರ್ಚಂ ಚತುರ್ಥಂ ಸೂಕ್ತಂ ಆಯವಮೈಂದ್ರಂ | ಅನುಕ್ರಾಂತಂ
ಚ—ಯಥಾ ಮನಾನಾಯುಃ ಇತಿ | ಕಾಣ್ತು ಆಯುರ್ಯುಷಿಃ | ಇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ | ಆಯುಜಾಂ ಬೃಹತೀ-
ಭಂದಃ | ಆಯುಜಾಂ ಸತೋ ಬೃಹತೀಭಂದಃ | ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂಕ್ತಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಯಥಾ ಮನೌ ವಿವಸ್ವತಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು; ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಆಯುಃ ಕಾಣ್ಣಿಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹದೀಭಂದಸ್ತವು; ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಸತೋಬೃಹದೀಭಂದಸ್ತವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯಥಾ ಮನಾನಾಯುಃ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೨

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೪)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೨ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೨೦, ೨೧ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೦ ||

|| ಋಷಿಃ—ಆಯುಃ ಕಾಣ್ಣಿಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಭಂದಃ—ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಆಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ | ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ ಮನೌ ವಿವಸ್ವತಿ ಸೋಮಂ ಶಕ್ರಾಪಿಬಃ ಸುತಂ |

ಯಥಾ ತ್ರಿತೇ ಭಂದ ಇಂದ್ರ ಜುಜೋಷಸ್ತಾಯೌ ಮಾದಯಸೇ ಸಚಾ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ | ಮನೌ | ವಿವಸ್ವತಿ | ಸೋಮಂ | ಶಕ್ರ | ಅಪಿಬಃ | ಸುತಂ |

ಯಥಾ | ತ್ರಿತೇ | ಭಂದಃ | ಇಂದ್ರ | ಜುಜೋಷಸಿ | ಆಯೌ | ಮಾದಯಸೇ | ಸಚಾ || ೧ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶಕ್ರ ಸಮರ್ಥೇಂದ್ರ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ವಿವಸ್ವತಿ ವಿವಸ್ವತಃ ಪುತ್ರೇ ವೈವಸ್ವತೇ ಮನೌ ವರ್ತಮಾನಂ ಸುತಮಭಿಷುತಂ ಸೋಮಂ ಅಪಿಬಃ ಸೀತವಾನಸಿ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ಪರಮೇಶ್ವರ ಯಥಾ ಚ ತ್ರಿತೇ ಏತನ್ನಾಮಕೇ ಋಷೌ ವರ್ತಮಾನಂ ಭಂದಃ ವೇದಜಾತಂ ಜುಜೋಷಸಿ ಭೃತಂ ಸೇವಸೇ | ತಥಾ ಆಯೌ ಏತನ್ನಾಮಕೇ ಮಯಿ ಸಚಾ ಸದ ವರ್ತಮಾನಂ ಸೋಮಂ ಭಂದೋಲಕ್ಷಣಂ ತದುಭಯಂ ಸಂಸೇವ್ಯ ಮಾದಯಸೇ ಅನಂದಯಸಿ ಮಾಮಾತ್ಮಾನಂ ಚ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಕ್ರ—ಸಾಮರ್ಥ್ಯೋಪೇತನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ವಿವಸ್ವತಿ—ವಿವಸ್ವಂತನ ಪುತ್ರನಾದ | ಮನೌ—ಋಷಿವಿನ್ಯಾಸದಿಂದ | ಸುತಂ—ಹಿಂಡಿದ | ಸೋಮಂ—

ಸೋಮವನ್ನು | ಅಪಿಬಃ—ಪಾನಮಾಡಿದೆಯೋ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ತ್ರಿತೇ—ತ್ರಿತನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ | ಛಂದಃ—ಛಂದೋಮಯಿಯಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಜುಜೋಷಸಿ—ಸೇವಿಸಿದೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿ | ಆಯೌ—ಆಯುಸಂಜ್ಞಕನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ | ಸಜಾ—ಒಂದಾಗಿದ್ದು | ಮಾದಯಸೇ—ನನ್ನ ಸೋಮ ಮತ್ತು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಾಮರ್ಥ್ಯೋಪೇತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ವಿನಸ್ತಂತನ ಪುತ್ರನಾದ ಮನುವಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಹಿಂಡಿದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದೆಯೋ, ಯಾವ ರೀತಿ ತ್ರಿತನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಛಂದೋಮಯಿಯಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿದೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಆಯುಸಂಜ್ಞಕನಾದ ನನ್ನೊಡನಿದ್ದು ನನ್ನಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ ಸೋಮವನ್ನೂ, ಸ್ತುತಿಯನ್ನೂ ಸೇವಿಸಿ ತೃಪ್ತನಾಗು.

English Translation.

Indra, as you drunk the Soma of Manu as you fulfilled the wishes of Trita as you were exhilarated.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪೃಷ್ಠಧ್ರೇ ಮೇಧ್ಯೇ ಮಾತರಿಶ್ವನೀಂದ್ರ ಸುವಾನೇ ಅಮಂದಥಾಃ |

ಯಥಾ ಸೋಮಂ ದಶಶಿಪ್ರೇ ದಶೋಣ್ಯೇ ಸ್ಯೂಮರಶ್ಮಾವೃಜೂನಸಿ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪೃಷ್ಠಧ್ರೇ | ಮೇಧ್ಯೇ | ಮಾತರಿಶ್ವನಿ | ಇಂದ್ರ | ಸುವಾನೇ | ಅಮಂದಥಾಃ |

ಯಥಾ | ಸೋಮಂ | ದಶಶಿಪ್ರೇ | ದಶೋಣ್ಯೇ | ಸ್ಯೂಮರಶ್ಮಾ | ಋಜೂನಸಿ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸುವಾನೇ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವಾಣೇ ಪೃಷ್ಠಧ್ರೇ ಏತನ್ನಾಮಕೇ ಋಷೌ ವರ್ತಮಾನಂ ಸೋಮಂ ಸೀತ್ವಾ ಯಥಾ ಅಮಂದಥಾಃ ಹೃಷ್ವನಾನಸಿ | ಯಥಾ ಚ ಮೇಧ್ಯೇ ಮಾತರಿಶ್ವನಿ ದಶಶಿಪ್ರೇ ದಶೋಣ್ಯೇ ಸ್ಯೂಮರಶ್ಮಾ ಋಜೂನಸಿ ಚ ಏತೇಷು ಸರ್ವೇಷ್ಟೃಷಿಷು ವರ್ತಮಾನಂ ಸೋಮಂ ಸೀತ್ವಾ ಅಮಂದಥಾಃ | ತದಾ ಮಾಂ ಮಾದಯಸೇ ಇತಿ ಪೂರ್ವೇಣ ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸುವಾನೇ—ಸೋಮಾಭಿಷವವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕ | ಪೃಷ್ಠಧ್ರೇ—ಪೃಷ್ಠಧ್ರನಂಬ ಋಷಿಯಲ್ಲಿದ್ದ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ |

ಅಮಂದೇತಾಃ—ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೋ (ಹಾಗೆಯೇ) | ಮೇಧೈ—ಮೇಧ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ | ಮಾತರಿಶ್ವನಿ—
ಮಾತರಿಶ್ವನಲ್ಲಿಯೂ | ದಶಶಿಪ್ರೇ—ದಶಶಿಪ್ರನಲ್ಲಿಯೂ | ದಶೋಣೈ—ದಶೋಣ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ | ಸ್ಯಾಮರಶ್ಮಿ—
ಸ್ಯಾಮರಶ್ಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ | ಋಜೂನಸಿ—ಋಜೂನನಲ್ಲಿಯೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ ಯಾವ
ರೀತಿ ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೋ ಅದರಂತೆಯೇ ನನ್ನಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ ಹರ್ಷವನ್ನು
ಹೊಂದು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸೋಮಾಭಿಷವವನ್ನು ಮಾಡುವ (ಮಾಡಿದ) ಪೃಷಧ್ರ, ಮೇಧ್ಯ, ಮಾತರಿಶ್ವ, ದಶಶಿಪ್ರ,
ದಶೋಣ್ಯ, ಸ್ಯಾಮರಶ್ಮಿ, ಋಜೂನ ಎಂಬ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಋಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ,
ಯಾವ ರೀತಿ ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೋ, ಅದೇ ರೀತಿ ನನ್ನಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ
ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದು.

English Translation.

As you become exhilarated with Prishadra when Matararishva effuses
Soma at the rite. As you did drink the radiant Soma with Dasashipra and
Dashonya.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯ ಉಕ್ಥಾ ಕೇವಲಾ ದಧೇ ಯಃ ಸೋಮಂ ಧೃಷಿತಾಪಿಬತ್ |

ಯಸ್ಮೈ ವಿಷ್ಣುಸ್ತ್ರೀಣಿ ಪದಾ ವಿಚಕ್ರಮ ಉಪ ಮಿತ್ರಸ್ಯ ಧರ್ಮಭಿಃ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಉಕ್ಥಾ | ಕೇವಲಾ | ದಧೇ | ಯಃ | ಸೋಮಂ | ಧೃಷಿತಾ | ಅಪಿಬತ್ |

ಯಸ್ಮೈ | ವಿಷ್ಣುಃ | ತ್ರೀಣಿ | ಪದಾ | ವಿಚಕ್ರಮೇ | ಉಪ | ಮಿತ್ರಸ್ಯ | ಧರ್ಮಭಿಃ || ೩ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯ ಇಂದ್ರಃ ಕೇವಲಾ ಕೇವಲಾನಿ ಆತ್ಮಸ್ಯಾಮಿಕಾನಿ ಉಕ್ಥಾ ಉಕ್ಥಾನಿ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ದಧೇ ಅವಧಾ-
ರಯತಿ | ಶ್ವಣ್ಣತೀತ್ಯರ್ಥಃ (? ಶ್ವಣೋತಿ) | ಯಶ್ಚೇಂದ್ರಃ ಧೃಷಿತಃ ಶತ್ರುಣಾಂ ಧರ್ಷಕಃ ಅಭಿಭವಿತಾ
ಸನ್ ಸೋಮಮಪಿಬತ್ ಪೀತನಾನ್ | ಯಸ್ಮೈ ಇಂದ್ರಾಯ ತದರ್ಥಂ ವಿಷ್ಣುರ್ವ್ಯಾಪಕ ಉಪೇಂದ್ರಃ
ಮಿತ್ರಸ್ಯ | ಮಿತ್ರೋಽಹರಭಿಮಾನೀ ದೇವಃ | ಅಹವ್ಯ ಮಿತ್ರೋ ರಾತ್ರಿವರುಣಃ (ಐ. ಬ್ರಾ. ೪-೧೦)
ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ತಸ್ಯ ಧರ್ಮಭಿಃ ಧರ್ಮೈಃ ಉದಯಾಸ್ತಮಯ್ಯರ್ಯಾಪಾರ್ವರುಷಲಕ್ಷಿತಃ ಸನ್ ತ್ರೀಣಿ

ಪದಾ ತ್ರಿಭಿಃ ಪಾದ್ಯೈಃ ವಿಚಕ್ರಮೇ ವಿಶೇಷೇಣ ಆಕ್ರಾಂತವಾನ್ ತ್ರಿಲೋಕೀಂ | ಸ ಇಂದ್ರೋಽಸ್ಮಾನ್
ಮಾದಯತ್ತಿತಿ ಅಶೀಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಸದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಕೇವಲಾ—ಆತ್ಮತ್ವಪ್ರಿಯನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ | ಉಕ್ತಾ—ಶಸ್ತ್ರರೂಪವಾದ
ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ದಧೇ—ಹೊಂದಿದನೋ | ಧೃಷಿತಾ—ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ | ಯಃ—ಯಾರು | ಸೋಮಂ—
ಸೋಮವನ್ನು | ಅಪಿಬತ್—ಪಾನಮಾಡಿದನೋ | ಯಸ್ಮೈ—ಯಾವನಿಗೋಸ್ಕರ | ವಿಷ್ಣುಃ—ವ್ಯಾಪಕ
ನಾದ ವಿಷ್ಣುವು | ಮಿತ್ರಸ್ಯ—ಮಿತ್ರದೇವನ | ಧರ್ಮಭಿಃ—ಉದಯಾಸ್ತಮಯರೂಪವಾದ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ |
ಉಪ—ನಿರ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟು | ತ್ರೀಣಿ ಪದಾ—ತನ್ನ ಮೂರು ಪಾದಗಳನ್ನೂ | ವಿಚಕ್ರಮೇ—ಹರಡಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ
ದನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ ತೃಪ್ತನಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಆತ್ಮತ್ವಪ್ರಿಯನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಶಸ್ತ್ರರೂಪವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದನೋ, ಶತ್ರು
ಧರ್ಷಕನಾದ ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದನೋ, ಯಾರಿಗೋಸ್ಕರ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವು
ಮಿತ್ರದೇವನ ಉದಯಾಸ್ತಮಯರೂಪವಾದ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ತನ್ನ ಮೂರು ಪಾದಗಳನ್ನೂ ಹರಡಿ
ವ್ಯಾಪಿಸಿದನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ ತೃಪ್ತನಾಗಲಿ.

English Translation.

He who has taken for himself the hymns, who has dared heroically
drink Soma, in whose presence Vishnu put three steps as directed by Mitra.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಯ ತ್ವಮಿಂದ್ರ ಸ್ತೋಮೇಷು ಚಾಕನೋ ವಾಜೇ ವಾಜಿಂಭೃತಕ್ರತೋ |

ತಂ ತ್ವಾ ವಯಂ ಸುದುಘಾಮಿವ ಗೋದುಹೋ ಜುಹೂಮಸಿ ಶ್ರವಸ್ಯವಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಯ | ತ್ವಂ | ಇಂದ್ರ | ಸ್ತೋಮೇಷು | ಚಾಕನಃ | ವಾಜೇ | ವಾಜಿನ್ | ಶತಕ್ರತೋ ಇತಿ | ಶತಕ್ರತೋ ||

ತಂ | ತ್ವಾ | ವಯಂ | ಸುದುಘಾಂಽಇವ | ಗೋದುಹಃ | ಜುಹೂಮಸಿ | ಶ್ರವಸ್ಯವಃ || ೪ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಾಜಿನ್ ಅನ್ನವನ್ ಹೇ ಶತಕ್ರತೋ ಬಹುಕರ್ಮವನ್ನಿಂದ್ರ ತ್ವಂ ಯಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ
ಸ್ತೋಮೇಷು ಸ್ತೋತ್ರೇಷು ನಿಮಿತ್ತೇಷು ವಾಜೇ ಹವಿರ್ಲಕ್ಷಣೇ ಅನ್ನೇ ಚ ನಿಮಿತ್ತಭೂತೇ ಸತಿ ಚಾಕನಃ

ತೃಪ್ಯಸಿ ತಂ ತಾದೃಕಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಿಂದ್ರಂ ಶ್ರವಸ್ಯವಃ | ಶ್ರವ ಇತ್ಯನ್ನನಾಮ | ಅನ್ನಕಾಮಾ ವಯಂ
ಯಜಮಾನಾಃ ಜುಹುಮಃ ಹವಿರ್ದದ್ಮಃ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಸುದುಘಾಮಿವ ಗೋದುಹಃ |
ಗೋದೋಗ್ಧಾರಃ ಸುದೋಗ್ಧ್ರೀಂ ಗಾಂ ಪ್ರತಿ ಯಥಾ ಹರಿತತ್ಯಜಾದಿಕಂ ದದತಿ ತದ್ವತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಸದಾರ್ಥ ||

ತತಕ್ರತೋ—ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ | ವಾಜಿನ್—ಅನ್ನವಂತನಾದವನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರನೇ—ಎಲೈ
ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಯಸ್ಯ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನ | ಸ್ತೋಮೇಷು—ಸ್ತುತಿಕಾಲದಲ್ಲಿ |
ವಾಜೇ—ಅವನ ಅನ್ನನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ಜಾಕನಃ—ನಿನ್ನ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವೆಯೋ | ತಂ ತ್ವಾ—
ಅದೇ ಯಜಮಾನನ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು | ಶ್ರವಸ್ಯವಃ—ಅನ್ನೇಚ್ಛುಗಳಾದ | ವಯಂ—ನಾವು |
ಗೋದುಹಃ—ಗೋವನ್ನು ಕರೆಯಲಿಚ್ಛುಸುವವರು | ಸುದುಘಾಂ ಇವ—ಉತ್ತಮವಾದ ಧೇನುವನ್ನು
ಸಮಾಪಿಸಿ ಕರೆಯುವಂತೆ | ಜುಹೂಮಸಿ—ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ, ಅನ್ನವಂತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಯಾವ ಯಜಮಾನನ ಸ್ತುತಿಕಾಲ
ದಲ್ಲಿ ಅವನ ಅನ್ನನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ನಿನ್ನ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವೆಯೋ ಅದೇ ಯಜಮಾನನ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ
ನಿನ್ನನ್ನು ಅನ್ನೇಚ್ಛುಗಳಾದ ನಾವು ಗೋವನ್ನು ಕರೆಯಲು ಇಚ್ಛಿಸುವವರು ಉತ್ತಮವಾದ ಧೇನುವನ್ನು ಸಮಾಪಿಸಿ
ಕರೆಯುವಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Indra of great speed who desires praises in the rite, we are invoking you
desirous of food like milkers calling cows giving milk.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ನೋ ದಾತಾ ಸ ನಃ ಪಿತಾ ಮಹಾ ಉಗ್ರ ಈಶಾನಕೃತ್ |

ಅಯಾಮನ್ನು ಗ್ರೋ ಮಘವಾ ಪುರೂವಸುರ್ಗೋರಶ್ವಸ್ಯ ಪ್ರ ದಾತು ನಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ನಃ | ದಾತಾ | ಸಃ | ನಃ | ಪಿತಾ | ಮಹಾನ್ | ಉಗ್ರಃ | ಈಶಾನಕೃತ್ |

ಅಯಾಮನ್ | ಉಗ್ರಃ | ಮಘವಾ | ಪುರುಷಸುಃ | ಗೋಃ | ಅಶ್ವಸ್ಯ | ಪ್ರ | ದಾತು | ನಃ || ೫ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೇ ಇಂದ್ರಃ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ದಾತಾ ಧನಾದೇರ್ದದತಿ (? ದದಾತಿ) ಸಃ ಇಂದ್ರಃ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ
ಪಿತಾ ಪಾಲಕೋ ಭವತು | ಕೀದೃಶಃ ಸಃ | ಮಹಾನ್ ಪ್ರೌಢಃ ಉಗ್ರಃ ಉದ್ಗೂರ್ಣಬಲಃ ಈಶಾನಕೃತ್ |

ದೀನಮಿಶಾನಂ ಪ್ರಭುಂ ಕರೋತಿತಿ ತಥಾ | ದೀನದಯಾಲುರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದೃಶಃ ಸ ಮಘನಾ
ಧನವಾನಿದ್ರಃ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ಗೋಃ ಗಾಮಶ್ಚಸ್ಯ ಅಶ್ವಂ ಚ | ಉಭಯೇತ್ರ ಕರ್ಮಣಿ ಸ್ಥಿತಿ | ಪ್ರದಾತು
ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ದದಾತು | ಕೀದೃಶೋ ಮಘನಾ | ಅಯೋಮನ್ | ಯಾಂತ್ಯೇನೇನೇತಿ ಯಾಮಾ ಮಾರ್ಗಃ |
ಸ ನ ವಿದ್ಯತೇ ಯಸ್ಯಾಸಾವಯಾಮಾ | ತಸ್ಮಿನ್ನಯಾಮನಿ | ಸುಪಾಂ ಸುಲುಕ್ ಇತಿ ಸಪ್ತಮ್ಯಾ ಲುಕ್ |
ಮಾರ್ಗರಹಿತೇ ಪಾಪಿನಿ ಪುಂಸಿ ಉಗ್ರಃ ಉದ್ಗೂರ್ಣಬಲಃ ತಸ್ಮಿನ್ ಅವಿಷ್ಕೃತಪ್ರಭುಶಕ್ತಿರಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಪುರುಷಸುಶ್ಚ ಪ್ರಭೂತಗನಾಶ್ವಾದಿಧನೋಪೇತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಹಾನ್—ಮಹಾತ್ಮನೂ | ಉಗ್ರಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ | ಈಶಾನಕೃತ್—ಅಶಕ್ತ
ನನ್ನೂ ಪ್ರಭುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕವನೂ ಆದ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ದಾತಾ—
ಉತ್ತಮವಾದ ದಾತೃವಾಗಿರುವನೋ | ಸಃ—ಅವನೇ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಪಿತಾ—ಪಾಲಕನಾಗಿರಲಿ |
ಅಯೋಮನ್—ಪಾಪಮಾರ್ಗರಹಿತನೂ | ಉಗ್ರಃ—ಭಯಂಕರನೂ | ಪುರುಷಸುಃ—ಅಧಿಕವಾದ ಧನ
ವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಮಘನಾ—ಇಂದ್ರನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಗೋಃ—ಗೋವುಗಳನ್ನೂ | ಅಶ್ವಸ್ಯ—
ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ | ಪ್ರದಾತು—ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಹಾತ್ಮನೂ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ, ಅಶಕ್ತನನ್ನು ಪ್ರಭುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕವನೂ ಆದ
ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ನಮಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ದಾತೃವಾಗಿರುವನೋ, ಅವನೇ ನಮಗೆ ಪಾಲಕನಾಗಿರಲಿ. ಪಾಪಮಾರ್ಗ
ರಹಿತನೂ, ಭಯಂಕರನೂ, ಅಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು ನಮಗೆ ಗೋವುಗಳನ್ನೂ, ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ
ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡಲಿ.

English Translation.

He is our giver, he is our father, he is noble, ferocious, Lord of wealth.
Ferocious Maghavan, May Indra Lord of abundance grant us cattle and
horses.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕಃ ||

ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಂ ವಸೋ ದಾನಾಯ ಮಂಹಸೇ ಸ ರಾಯಸ್ಪೋಷಮಿನ್ವತಿ |

ವಸೂಯವೋ ವಸುಪತಿಂ ಶತಕ್ರತುಂ ಸ್ತೋಮೈರಿಂದ್ರಂ ಹವಾಮಹೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮೈ | ತ್ವಂ | ವಸೋ ಇತಿ | ದಾನಾಯ | ಮಂಹಸೇ | ಸಃ | ರಾಯಃ | ಪೋಷಂ | ಇನ್ವತಿ |

ವಸೂಯವಃ | ವಸುಪತಿಂ | ಶತಕ್ರತುಂ | ಸ್ತೋಮೈಃ | ಇಂದ್ರಂ | ಹವಾಮಹೇ || ೬ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಯಿತೇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಯಸ್ಮೈ ಯಜಮಾನಾಯ ದಾತವ್ಯಂ ಧನಾದಿಕಂ ಮಂಹಸೇ
ದದಾಸಿ ಸ ತಾದ್ಯಶೋ ಯಜಮಾನಃ ರಾಯಃ ಧನಸ್ಯ ಪೋಷಂ ಪುಷ್ಟಿಂ ಇನ್ದತಿ ನ್ಯಾಪ್ನೋತಿ | ಧನಸ್ಯ-
ದ್ಧಿಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಶೋ ಹೇ ಇಂದ್ರ ವಸೂಯವಃ ಧನಕಾಮಾ ವಯಂ ಯಜಮಾನಾ
ವಸುಸತಿಂ ಧನಪಾಲಕಂ ಶತಕ್ರತುಂ ಬಹುಕರ್ಮಾಣಂ ಇಂದ್ರ ಪರಮೇಶ್ವರ (? ಇಂದ್ರಂ ಪರಮೇಶ್ವರಂ)
ತ್ವಾಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಹವಾಮಹೇ ಆಹ್ವಯಾಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಯಸ್ಮೈ—ಯಾವ ಯಜಮಾನ
ನಿಗೆ | ದಾನಾಯ—ದಾನಾರ್ಹವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು | ಮಂಹಸೇ—ಕೊಡುವೆಯೋ | ಸಃ—ಅವನು |
ರಾಯಃ—ಸಂಪತ್ತಿನ | ಪೋಷಂ—ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನು | ಇನ್ದತಿ—ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ | ವಸುಯವಃ—ಧನಾಪೇಕ್ಷಿ
ಗಳಾದ ನಾವು | ವಸುಸತಿಂ—ಧನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನೂ | ಶತಕ್ರತುಂ—ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರಂ—
ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸ್ತೋತ್ರೈಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಹವಾಮಹೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಯಾವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ದಾನಾರ್ಹವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು
ಕೊಡುವೆಯೋ ಅವನು ಸಂಪತ್ತುಪ್ಪಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಧನಾಪೇಕ್ಷಿಗಳಾದ ನಾವು ಧನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನೂ,
ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Indra, whom you wishes to give, his wealth goes increasing ; Desirous
of wealth we invoke Vasumati and Satakritu with praises.

|| ಸಂಹಿತಾಸಾತಃ ||

ಕದಾ ಚನ ಪ್ರ ಯುಚ್ಯಸ್ಯುಭೇ ನಿ ಪಾಸಿ ಜನ್ಮನೀ |

ತುರೀಯಾದಿತ್ಯ ಹವನಂ ತ ಇಂದ್ರಿಯಮಾ ತಸ್ಮಾವನ್ಮತಂ ದಿವಿ || ೨ ||

|| ಪದಸಾತಃ ||

ಕದಾ | ಚನ | ಪ್ರ | ಯುಚ್ಯ | ಸಿ | ಉಭೇ ಇತಿ | ನಿ | ಪಾಸಿ | ಜನ್ಮನೀ ಇತಿ |

ತುರೀಯ | ಅದಿತ್ಯ | ಹವನಂ | ತೇ | ಇಂದ್ರಿಯಂ | ಅ | ತಸ್ಮಾ | ಅನ್ಮತಂ | ದಿವಿ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇದಾನೀಮ್ಯುಷಿಃ ಸೂರ್ಯರೂಪೇಣೇಂದ್ರಂ ಸ್ತೌತಿ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ಕದಾಚನ ಕದಾಪಿ ತ್ವಂ ಪ್ರ ಯುಚ್ಯಸಿ ಪ್ರಮತ್ತೋ ಭವಸಿ | ನೈವ ಭವಸೀತಿ ಕಟಾಕ್ಷಃ | ಅಹೋರಾತ್ರಂ ಜಾಗರೂಕ ಏವಾಸೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಯತಸ್ತುಮುಖೇ ಜನ್ಮನೀ | ಏಕಮದಿತೇರಿಂದ್ರರೂಪೇಣ ಜನ್ಮ | ದ್ವಿತೀಯಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾತಃ ಜಗದಾತ್ಮರೂಪೇಣೇತಿ ದ್ವೇ ಜನುಷೀ | ನಿ ಪಾಸಿ ನಿತರಾಂ ಪಾಲಯಸಿ | ನ ಹ್ಯಸಾವಧಾನಃ ಪ್ರಸಂಚಂ ಪರಮಾರ್ಥಂ ಚ ಉಭಯಂ ಕರ್ತುಂ ಶಕ್ನುಯಾತ್ ಕಶ್ಚಿದಿತಿ ಭಾವಃ | ಹೇ ತುರೀಯ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮ ರೂಪೇಣ ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯಾತೀತ ಹೇ ಆದಿತ್ಯ ಆದಿತಿಪುತ್ರ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತನಿಂದ್ರಿಯನಿಂದ್ರಸ್ಯ ತವ ಲಿಂಗಂ ದ್ಯೋತಕಂ ಹವನಂ | ಹೂಯತೇಽಸ್ಮಿನ್ನಿತಿ ಹವನಮಾದಿತ್ಯಮಂಡಲಂ | ಅಗ್ನೌ ಪ್ರಾಸ್ತಾ ಹುತಿಃ ಸಮ್ಯಗಾದಿತ್ಯಮುಪತಿಷ್ಠತೇ ಇತಿ ಸ್ಮೃತೇರಾದಿತ್ಯಮಂಡಲಸ್ಯ ಹೋಮಾಧಿಷ್ಠಾನತ್ವಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ | ತಾದೃಶಂ ಮಂಡಲಂ ಅಮೃತಂ ಮರಣಧರ್ಮರಹಿತಂ ಸತ್ ದಿವಿ ದ್ಯುಲೋಕೇ ಆ ತಸ್ಮಾ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇ ನಾತಿಷ್ಠತ್ | ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಜಗದಾತ್ಮಾಸೀತ್ಯತಸ್ತಾಂ ಹವಾಮಹ ಇತಿ ಪೂರ್ವೇಣಾನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಕದಾ ಚನ—ಯಾವಾಗ ತಾನೇ | ಪ್ರ ಯುಚ್ಯಸಿ—ನೀನು ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತೀಯೆ | ಉಭೇ ಜನ್ಮನೀ—ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯರೂಪಗಳಿಂದ ಎರಡು ಜನ್ಮಗಳನ್ನೂ | ನಿ ಪಾಸಿ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ | ತುರೀಯ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ | ಆದಿತ್ಯ—ಆದಿತ್ಯರೂಪನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಇಂದ್ರಿಯಂ—ಸ್ವರೂಪದ್ಯೋತಕವಾದುದೂ | ಅಮೃತಂ—ಶಾಶ್ವತವಾದುದೂ ಆದ | ಹವನಂ—ಆದಿತ್ಯಮಂಡಲವು | ದಿವಿ—ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ | ಆ ತಸ್ಮಾ—ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮರೆತಿರುವ ಕಾಲವಿಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ನೀನು ಜಾಗರೂಕನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯರೂಪಗಳಾದ ಎರಡು ಜನ್ಮಗಳನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ. ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಆದಿತ್ಯರೂಪನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ್ಯೋತಕವಾದುದೂ, ಶಾಶ್ವತವಾದುದೂ ಆದ ಆದಿತ್ಯಮಂಡಲವು ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ.

English Translation.

Never do you fall into error ; you protect both kind. Speedy Aditya the blazing invocation for you rests in heaven.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಂ ಮುಘವನ್ನಿಂದ್ರ ಗಿರ್ವಣಃ ಶಿಕ್ಷೋ ಶಿಕ್ಷಸಿ ದಾಶುಷೇ |

ಅಸ್ಮಾಕಂ ಗಿರ ಉತ ಸುಷ್ಪತಿಂ ವಸೋ ಕಣ್ವವಚ್ಛುಣುಧೀ ಹವಂ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮೈ | ತ್ವಂ | ಮಘವನ್ | ಇಂದ್ರ | ಗಿರ್ವಣಃ | ಶಿಕ್ಷೋ ಇತಿ | ಶಿಕ್ಷಸಿ | ದಾಶುಷೇ |
ಆಸ್ಮಾಕಂ | ಗಿರಃ | ಉತ | ಸುಸ್ತುತಿಂ | ವಸೋ ಇತಿ | ಕಣ್ವವತ್ | ಶೃಣುಧಿ | ಹವಂ || ೪ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ ಹೇ ಗಿರ್ವಣಃ ಗೀರ್ಭಿರ್ವನನೀಯ ಹೇ ಶಿಕ್ಷೋ ಶಿಕ್ಷಕೇಂದ್ರ ದಾಶುಷೇ
ಹವಿರ್ವತ್ಸವತೇ ಯಸ್ಮೈ ಯಜಮಾನಾಯ ಶಿಕ್ಷಸಿ ಅಪೇಕ್ಷಿತಂ ಧನಾದಿ ದದಾಸಿ ತತ್ಸಂಬಂಧಿನಾಮಸ್ಮಾಕಂ
ಗಿರಃ ಪ್ರಾರ್ಥನಾನಾಚಃ ಶೃಣುಧಿ ಶೃಣು | ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಯಿತೇಂದ್ರ ಸುಷ್ಪುತಿಂ
ಶೋಭನಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಶೃಣುಧಿ | ಕಿಂಚಿ ಕಣ್ವವತ್ ಯಥಾ ಕಣ್ವಸ್ಯ ಹವಮಾಹ್ವಾನಮಶ್ಯಜೋಃ
ಏವಮಸ್ಮಾಕಂ ಹವಂ ಶೃಣು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಗಿರ್ವಣಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿತನೂ | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನೂ | ಶಿಕ್ಷೋ—ಉಪದೇಶಕನೂ
ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ | ಯಸ್ಮೈ—
ಯಾವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಶಿಕ್ಷಸಿ—ಧನದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವೆಯೋ | ಆಸ್ಮಾಕಂ—ಅದೇ ಯಜಮಾನ
ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ | ಗಿರಃ—ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಸುಷ್ಪುತಿಂ—ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಪಣವರ್ತ
ವಾದ | ಹವಂ—ಅಹ್ವಾನವನ್ನೂ | ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕಣ್ವವತ್—ಕಣ್ವನ
ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದಂತೆ | ಶೃಣುಧಿ—ಕೇಳು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿತನೂ, ಧನವಂತನೂ, ಉಪದೇಶಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು
ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಾವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಧನದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವೆಯೋ ಅದೇ ಯಜಮಾನಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ
ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಪಣವರ್ತವಾದ ಅಹ್ವಾನವನ್ನೂ ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಕಣ್ವನ
ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳು.

English Translation.

Worshipable, liberal Maghavan you give to the sacrificer; giver of
dwellings, as you did hear of the invocation of Kanwa likewise do you hear
our words, praises and invocation.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಮಾವಿ ಮನ್ಮ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾಯ ವೋಚತ |

ಪೂರ್ವೀರ್ಯತಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮತೀರನೂಷತ ಸ್ತೋತುರ್ಮೇಧಾ ಅಸ್ಯಕ್ಷತ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ತಾವಿ | ಮನ್ಮ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ | ಬ್ರಹ್ಮ | ಇಂದ್ರಾಯ | ವೋಚತ |

ಪೂರ್ವೀಃ | ಯತಸ್ಯ | ಬ್ರಹ್ಮತೀಃ | ಅನೂಷತ | ಸ್ತೋತುಃ | ಮೇಧಾಃ | ಅಸೃಕ್ಷತ || ೯ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಋತ್ವಿಜಃ ಮನ್ಮ ಮನನೀಯಂ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಪುರಾತನಂ ಯತ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಅಸಾವಿ
(?ಅಸ್ತಾವಿ) ಸ್ತುತಿವಿಷಯಾಕೃತಂ ಭವದ್ವಿಸ್ತತ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಇಂದ್ರಾಯ ಪರಮೇಶ್ವರಾಯ
ತದರ್ಥಂ ವೋಚತ ಬ್ರೂತ | ಯತೋ ಭವಂತಃ ಯತಸ್ಯ ಸತ್ಯಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ಸಂಬಂಧಿನೀಃ ಪೂರ್ವೀಃ
ಬಹ್ವೀಃ ಬ್ರಹ್ಮತೀಃ ಮಹತೀಃ | ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾತ್ ಮೂರ್ತೀಃ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಪ್ರಚುರಾನ್ ಮಹತೋ ಗುಣಾ-
ವತಾರಾನಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅನೂಷತ ಸ್ತುತಿವಿಷಯಾಕೃತವಂತಃ ಕಿಂಚಿ ಸ್ತೋತುರ್ಮಮ ಆಯೋಃ ಮೇಧಾಃ
ಧಾರಣಾವತೀಃ ಬುದ್ಧೀಃ ಅಸೃಕ್ಷತ ಸೃಷ್ಟವಂತಃ | ಆತಃ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾಯ ವೋಚತೇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಋತ್ವಿಜ್ಞಗಳೇ) ಯತಸ್ಯ—ಸತ್ಯಾತ್ಮಕನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ | ಪೂರ್ವೀಃ—ಅನೇಕ
ವಾದವೂ | ಬ್ರಹ್ಮತೀಃ—ಮಹತ್ತಾದವೂ ಆದ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ಅನೂಷತ—ಪಠಿಸಿದ್ದೀರಿ | ಸ್ತೋತುಃ—
ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನನ್ನ | ಮೇಧಾಃ—ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು | ಅಸೃಕ್ಷತ—ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ್ದೀರಿ (ಆದುದರಿಂದ) | ಮನ್ಮ—
ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕನಾದುದೂ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಪುರಾತನವಾದುದೂ ಆದ ಯಾವ ಸ್ತುತಿಯು | ಅಸ್ತಾವಿ—ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ
ಪಠಿತವಾಗಿದೆಯೋ ಅಂತಹ | ಬ್ರಹ್ಮ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಇಂದ್ರಾಯ—ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ |
ವೋಚತ—ಪಠಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಋತ್ವಿಜ್ಞಗಳೇ, ಸತ್ಯಾತ್ಮಕನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದವೂ, ಮಹತ್ತಾದವೂ
ಆದ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ನೀವು ಪಠಿಸಿ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಆದುದರಿಂದ, ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕ
ವಾದುದೂ, ಪುರಾತನವಾದುದೂ ಆದ ಯಾವ ಸ್ತುತಿಯು ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ ಪಠಿತವಾಗಿದೆಯೋ ಅಂತಹ ಉತ್ತಮವಾದ
ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ಪಠಿಸಿರಿ.

English Translation.

Sing ancient hymns in praise of Indra, Sing the grand hymn before
the rite and animate the body of the worshippers.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಮಿಂದ್ರೋ ರಾಯೋ ಬೃಹತೀರಧೂನುತ ಸಂ ಕ್ಷೋಣೇ ಸಮು
ಸೂರ್ಯಂ |

ಸಂ ಶುಕ್ರಾಸಃ ಶುಚಿಯಃ ಸಂ ಗವಾಶಿರಃ ಸೋಮಾ ಇಂದ್ರಮಮಂದಿಷುಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಂ | ಇಂದ್ರಃ | ರಾಯಃ | ಬೃಹತೀಃ | ಅಧೂನುತ | ಸಂ | ಕ್ಷೋಣೇ ಇತಿ | ಸಂ | ಉಃ ಇತಿ |
ಸೂರ್ಯಂ |

ಸಂ | ಶುಕ್ರಾಸಃ | ಶುಚಿಯಃ | ಸಂ | ಗೋಷ್ಠಿರಃ | ಸೋಮಾಃ | ಇಂದ್ರಂ | ಅಮಂದಿಷುಃ || ೧೦ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯ ಇಂದ್ರಃ ಬೃಹತೀಃ ಮಹಾಂತಿ ರಾಯಃ ಹಿರಣ್ಯಾದಿಧನಾನಿ ಸಮಧೂನುತ ಸಮ್ಯಗಕರೋತ್ |
ಯಶ್ಚೇಂದ್ರಃ ಕ್ಷೋಣೇ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾ ಸಮಧೂನುತ ಸಮಕ್ ರಚಯಾಂಚಕ್ರೇ | ಕ್ಷೋಣೇ ಇತಿ
ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯೋರ್ನಾಮಧೇಯಂ | ರೋದಸೀ ಕ್ಷೋಣೇ ಅಂಧಸೀ ಇತಿ ತನ್ನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ |
ಕಿಂಚ ಯ ಇಂದ್ರಃ ಸೂರ್ಯಂ ಮಂಗಲಾತ್ಮಾನಂ ಸಮಧೂನುತ ಸಮಜನಯತ್ | ತಮಿಂದ್ರಂ ಶುಕ್ರಾಸಃ
ಶುಕ್ಲಾಃ ದೀಪ್ತಾಃ ಶುಚಿಯಃ ಪುತಾಃ ಅಪಃ ವಸತೀವರ್ಯೇಕಧನಾಃ ಲಕ್ಷಣಾಃ ಸಮಮಂದಿಷುಃ
ಸಮ್ಯಗಮಾದಯನ್ || ಕಿಂಚ ಗವಾಶಿರಃ ಗೋಡುಗ್ಧಂ ಸೋಮಾಃ ತದ್ರಸಾಶ್ಚ ತಮಿಂದ್ರಂ
ಸಮಮಂದಿಷುಃ | ಇತ್ಥಂ ಮಹಾನುಭಾವ ಇಂದ್ರೋಽಸೀತಿ ತ್ವದರ್ಥಂ ಬ್ರಹ್ಮ ವೋಚತ ಇತಿ ಪೂರ್ವೇಣ
ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಬೃಹತೀಃ—ಮಹತ್ತಾದ | ರಾಯಃ—ಧನವನ್ನು | ಸಮಧೂನುತ—
ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ | ಕ್ಷೋಣೇ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳನ್ನು | ಸಂ—ಸರಿಯಾಗಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ | ಸೂರ್ಯಂ—
ಸೂರ್ಯನನ್ನು | ಸಮು—ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ | ಇಂದ್ರಂ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಶುಕ್ರಾಸಃ—ಪ್ರಭಾಯುತ
ವಾದವೂ | ಶುಚಿಯಃ—ಪರಿಶುದ್ಧವಾದವೂ | ಗವಾಶಿರಃ—ಕ್ಷೀರಾದ್ಯಾಶ್ರಯಣದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವೂ
ಆದ | ಸೋಮಾಃ—ಸೋಮರಸಗಳು | ಸಂ ಅಮಂದಿಷುಃ—ತೃಪ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರನು ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಮಹತ್ತಾದ ಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳನ್ನು ಸಹಿಯಾಗಿ
ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪ್ರಭಾಯುತವಾದವೂ, ಪರಿಶುದ್ಧವಾದವೂ,
ಕ್ಷೀರಾದ್ಯಾಶ್ರಯಣದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವೂ ಆದ ಸೋಮರಸಗಳು ತೃಪ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿವೆ.

English Translation.

Indra sends vast wealth, sends to the world the sun, creates the heaven and earth; white coloured, pure Soma mixed with milk exhilarated Indra.

ಐವತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ನಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೫)

| ಭಾಷ್ಯಂ |

ಉಪಮಂ ತ್ವಾ ಇತ್ಯೆಷ್ಟಚ್ಛೇಫಂ ಪಂಚಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಮೇಧ್ಯಸ್ಯಾಷ್ಠಂ | ಅನುಕ್ರಾಂತಂ ಚ—ಉಪಮಂ ತ್ವಾಷ್ಟ್ವಾ ಮೇಧ್ಯಃ ಇತಿ | ಅಯುಜಾಂ ಬೃಹತೀ ಛಂದಃ | ಯುಜಾಂ ಸತೋಬೃಹತೀ ಛಂದಃ | ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂತ್ರಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಉಪಮಂ ತ್ವಾ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಐದನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಮೇಧ್ಯಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಅಸನುಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು; ಸನುಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀ ಛಂದಸ್ಸವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಉಪಮಂ ತ್ವಾಷ್ಟ್ವಾ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೩

(ನಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೫)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೩ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೨೨, ೨೩ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೮ ||

|| ಋಷಿಃ—ಮೇಧ್ಯಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಛಂದಃ—ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಅಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ | ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ) ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಪಮಂ ತ್ವಾ ಮಘೋನಾಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಚ ವೃಷಭಾಣಾಂ |

ಪೂರ್ಭಿತ್ತಮಂ ಮಘವನ್ನಿಂದ್ರ ಗೋವಿದಮಾಶಾನಂ ರಾಯ ಈನುಹೇ ||

|| ಪದಮಾಃ ||

ಉಪ್ರಮಂ | ತ್ವಾ | ಮಘೋನಾಂ | ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ | ಚ | ವೃಷಭಾಣಾಂ |

ಪೂರ್ಭಿತ್ವಮಂ | ಮಘವನ್ | ಇಂದ್ರ | ಗೋವಿದಂ | ಈಶಾನಂ | ರಾಯಃ | ಈಮಹೇ ||೧||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ಮಘೋನಾಂ ಧನವತಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಉಪಮಂ ಉಪಮಾಭೂತಂ ವೃಷಭಾಣಾಂ ಕಾಮವರ್ಷಿತ್ವಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಅತಿಶಯೇನ ಪ್ರಶಸ್ತ್ಯಂ ಚ ತ್ವಾಂ ತ್ವಾ ರಾಯಃ ಗವಾಶ್ವಾದಿಧನಾನಿ ಈಮಹೇ ಯೋಜಾಮಹೇ ವಯಂ | ಕೀದೃಶಂ ತ್ವಾಂ | ಪೂರ್ಭಿತ್ತಮಂ ಅತಿಶಯೇನ ಶತ್ರುಪುರಾಂ ಭೇತ್ತಾರಮತಃ ಏವ ಗೋವಿದಂ ಗನಾಂ ಲಂಭಯಿತಾರಂ ಈಶಾನಂ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನಾಂ ನಿಯಂತಾರಂ | ಈಶಾನಃ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನಾಂ—(ತೈ. ಆ. ೧೦-೪೭) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಘೋನಾಂ—ಧನವಂತರಿಗೆಲ್ಲಾ | ಉಪಮಂ—ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯನೂ | ವೃಷಭಾಣಾಂ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ | ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಚ—ಅತಿ ಪ್ರಥಮನೂ ; ಪೂರ್ಭಿತ್ತಮಂ—ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸೀಳಿಹಾಕುವವನೂ | ಗೋವಿದಂ—ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವವನೂ | ಈಶಾನಂ—ಸಕಲರಿಗೂ ಪ್ರಭುವೂ ಆದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು (ನಿನ್ನಿಂದ) | ರಾಯಃ—ಧನವನ್ನು | ಈಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಧನವಂತರಿಗೆಲ್ಲಾ ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯನೂ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನೂ, ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಸೀಳಿಹಾಕುವವನೂ, ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವವನೂ ಸಕಲರಿಗೂ ಪ್ರಭುವೂ ಆದ ನಿನ್ನಿಂದ ಧನವನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

We approach you Maghavan, the chief amongst the wealthy, penetrator into enemies fortress, Lord of wealth and our Lord, I pray for wealth from you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯ ಆಯುಂ ಕುತ್ಸಮತಿಥಿಗ್ವನುರ್ದಯೋ ವಾವೃಧಾನೋ ದಿನೇದಿವೇ |

ತಂ ತ್ವಾ ವಯಂ ಹರ್ಯಶ್ವಂ ಶತಕ್ರತುಂ ವಾಜಯಂತೋ ಹನಾಮಹೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಆಯುಂ | ಕುತ್ಸಂ | ಅತಿಥಿಗ್ವಂ | ಅರ್ಧಯಃ | ವದ್ಯಧಾನಃ | ದಿವೇದಿನೇ |

ತಂ | ತ್ವಾ | ವಯಂ | ಹರಿಸ್ರಾಶ್ವಂ | ಶತೇಶ್ವತುಂ | ನಾಜಯಂತಃ | ಹನಾಮಹೇ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯಸ್ತುಂ ದಿವೇದಿನೇ ಪ್ರತಿದಿನಂ ನಾವ್ಯಧಾನಃ ಸ್ತುತ್ಯಃ ಅತಿಶಯೇನ ವರ್ಧಮಾನಃ
ಸನ್ ಆಯುಂ ಏತನ್ನಾಮಾನಮೃಷಿಂ ಉತ್ಸಂ ಏತತ್ಸಂಜ್ಞಾಮೃಷಿಂ ಅತಿಥಿಗ್ವಂ ಏತತ್ಸಂಜ್ಞಾಮೃಷಿಂ
ಚ ಅರ್ಧಯಃ ವರಪ್ರದಾನಾಃ (?ವರಪ್ರದಾನೇನ) ಪೀಡಯಸಿ | ಆತ್ಮಾನಂ ಅಲಂ ಮನ್ಯಮಾನಾಃ
ವಾರಯಂತಿ | ತ್ವಂ ತು ಹಠಾತ್ ಅಭಿಷ್ಟವರಂ ಯಾಚತೇ (? ಯಾಚತೇ) ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತಾನ್
ಕ್ಷೇಪಯಸೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಂ ತಾದೃಶಂ ಹರ್ಯಶ್ವಂ ಹರಿಸಂಜ್ಞಾ ಅಶ್ವಾ ಯಸ್ಯ ತಾದೃಶಂ ಬಹುಕರ್ಮಾಣಂ
ಶ್ವಾ ಶ್ವಾಂ ನಾಜಯಂತಃ (?ಯಂತಃ) ಅನ್ನಕಾಮಾ ವಯಂ ಯಜಮಾನಾಃ ಹನಾಮಹೇ ಆಹ್ವಯಾಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಯಃ—ಯಾವ ನೀನು | ದಿವೇದಿನೇ—ಪ್ರತಿದಿನವೂ | ವದ್ಯಧಾನಃ—ವೃದ್ಧಿ
ಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾ | ಆಯುಂ—ಆಯುಷ್ಯವನ್ನೂ | ಕುತ್ಸಂ—ಕುತ್ಸನನ್ನೂ | ಅತಿಥಿಗ್ವಂ—ಅತಿಥಿಗ್ವನನ್ನೂ |
ಅರ್ಧಯಃ—ವರಪ್ರದಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಪೀಡಿಸಿದೆಯೋ (ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ) | ತಂ—ಅಂತಹ | ಹರ್ಯಶ್ವಂ—
ಹರಿಸಂಜ್ಞಾಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳವನೂ | ಶತೇಶ್ವತುಂ—ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ ಆದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನೂ |
ವಯಂ—ನಾವು | ನಾಜಯಂತಃ—ಅನ್ನಾಪೇಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ | ಹನಾಮಹೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನೀನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನೂ, ಕುತ್ಸನನ್ನೂ,
ಅತಿಥಿಗ್ವನನ್ನೂ ವರಪ್ರದಾನಾದಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ ಅಂತಹ ಹರಿಸಂಜ್ಞಾಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳವನೂ, ಅನೇಕ
ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ಅನ್ನಾಪೇಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

He who every day increasing in strength protected Ayu, Kutsa, and
Athithigva, we invoke that Indra Satakritu, Lord of horses named Hari,
for food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನೋ ವಿಶ್ವೇಷಾಂ ರಸಂ ಮಧ್ವಃ ಸಿಂಚಂತ್ವದ್ರವಯಃ |

ಯೇ ಸರಾವತಿ ಸುನ್ವಿರೇ ಜನೇಷ್ವಾ ಯೇ ಅರ್ವಾವತೀಂದವಃ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ನಃ | ವಿಶ್ವೇಷಾಂ | ರಸಂ | ಮಧ್ವಃ | ಸಿಂಚಂತು | ಅದ್ರಯಃ |

ಯೇ | ಪರಾವತಿ | ಸುನ್ವಿರೇ | ಜನೇಷು | ಅ | ಯೇ | ಅರ್ವಾವತಿ | ಇಂದವಃ || ೩ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಶ್ವೇಷಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಸಂಬಂಧಿನಃ ಅದ್ರಯಃ | ತಾತ್ ಸ್ಥಾತ್ ತಾಚ್ಛಬ್ದೃಂ | ಅದ್ರಿಪ್ರಭವಾಸ್ತೇ ಸೋಮಾಃ ಮಧ್ವಃ ಮಧುರಂ | ಕರ್ಮಣಿ ಸ್ಥಿರಃ | ರಸಮಾತ್ಮೀಯಂ ದ್ರವಮಾಸಿಂಚಂತು ಕಾತ್ಸ್ಯೇನ ಪ್ರರಂತು | ಇಂದ್ರಾರ್ಥಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ತೇ ಕೇ | ಯೇ ಇಂದವಃ ಸೋಮಾಃ ಪರಾವತಿ ದೂರದೇಶೇ ವರ್ತಮಾನಾಃ | ಜನೇಷು ಯಜಮಾನಲಕ್ಷಣೇಷು ನಿಮಿತ್ತೇಷು ಆ ಸುನ್ವಿರೇ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಅಭಿಷುತಾ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃ | ಯೇ ಚ ಇಂದವಃ ಅರ್ವಾವತಿ ಸಮೀಪದೇಶೇ ವರ್ತಮಾನಾಃ ಸುನ್ವಿರೇ ಅಭಿಷುತಾಸ್ತೇ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಮಿಲಿತ್ವಾ ಇಂದ್ರಾರ್ಥಂ ಸ್ವರಸಂ ಸಿಂಚಂತಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯೇ ಇಂದವಃ—ಯಾವ ಸೋಮರಸಗಳು | ಪರಾವತಿ—ದೂರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ | ಜನೇಷು—ಯಜಮಾನರಿಗಾಗಿ | ಆ ಸುನ್ವಿರೇ—ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಹಿಂಡಲ್ಪಡುವವೋ | ಯೇ—ಯಾವ ರಸಗಳು | ಅರ್ವಾವತಿ—ಹತ್ತಿರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಡುವವೋ ಅಂತಹವೂ | ವಿಶ್ವೇಷಾಂ ನಃ—ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವೂ ಆದ | ಅದ್ರಯಃ—ಅದ್ರಿಗಳಿಂದ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮಗಳು | ಮಧ್ವಃ—ಮಧುರವಾದ | ರಸಂ—ರಸವನ್ನು | ಅ ಸಿಂಚಂತು—ಸುರಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಯಾವ ಸೋಮರಸಗಳು ದೂರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನರಿಗಾಗಿ ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಹಿಂಡಲ್ಪಡುವವೋ, ಯಾವ ರಸಗಳು ಹತ್ತಿರದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಡುವವೋ ಅಂತಹವೂ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವೂ ಆದ ಕಲ್ಪಗಳಿಂದ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮಗಳು ಮಧುರವಾದ ರಸವನ್ನು ಸುರಿಸಲಿ.

English Translation.

All the Somas that are effused far away and those that are effused here, all the Soma that are effused by grinding stone become sweet.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವಾ ದ್ವೇಷಾಂಸಿ ಜಹಿ ಚಾವ ಚಾ ಕೃಧಿ ವಿಶ್ವೇ ಸನ್ವಂತಾ ವಸು |

ತೀಷ್ಟೇಷು ಚಿತ್ತೇ ಮದಿರಾಸೋ ಅಂಶವೋ ಯತ್ರಾ ಸೋಮಸ್ಯ ತ್ವಂಪಸಿ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವಾ | ದ್ವೇಷಾಂಸಿ | ಜಹಿ | ಚ | ಅವ | ಚ | ಅ | ಕೃಧಿ | ವಿಶ್ವೇ | ಸನ್ನಂತು | ಅ | ವಸು |

ಶೀಷ್ಟೇಷು | ಚಿತ್ | ತೇ | ಮದಿರಾಸಃ | ಅಂಶವಃ | ಯತ್ರ | ಸೋಮಸ್ಯ | ತೃಂಪಸಿ || ೪ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ವಿಶ್ವಾ ವಿಶ್ವಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ದ್ವೇಷಾಂಸಿ ಅಸ್ಮಾಕಮಮಿತ್ರಾಣಿ ಜಹಿ ನಾಶಯ | ಕಿಂಚಾ-
ಸ್ಮಾನ್ ಅವ ರಕ್ಷ | ಅ ಚ ಕೃಧಿ ಅ ಸಮಂತಾತ್ ಪ್ರಶಸ್ತಾನ್ ಕುರು ಚ | ಕಿಂಚ ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇ ಜನಾಃ
ವಸು ಧನಂ ಅ ಸನ್ನಂತು ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ದದತು | ಅಸ್ಮಭ್ಯಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ಅಥ ಚ ಯತ್ರ ಯೇಷ್ಟಸ್ತಾಸು
ಸ್ಥಿತಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ತೃಂಪಸಿ ಪಾನೇನ ತೃಪ್ತೋ ಭವಸಿ | ತೇಷು ಶೀಷ್ಟೇಷು ವಿಶಿಷ್ಟೇಷ್ಟಸ್ತಾಸು
ವರ್ತಮಾನಾಃ ಅಂಶವಃ ಸೋಮಾಃ ತೇ ಚಿತ್ ತವೈವ ಮದಿರಾಸಃ ಮಾದಕಾಃ ಸಂತು ನೇತರಸ್ಯ
ಈಸ್ಯಚಿತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ದ್ವೇಷಾಂಸಿ—ಶತ್ರುಜನರನ್ನೂ | ಜಹಿ ಚ—ಸೋಲಿಸು |
ಅವ ಚ—ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು | ಅ ಕೃಧಿ—ನಮಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡು | ವಿಶ್ವೇ—ಸಮಸ್ತ-
ವಾದ | ವಸು—ಧನವೂ ಸಹ | ಅ ಸನ್ನಂತು—ನಮಗಾಗಿ ಸೇರಿ ಬರಲಿ | ಯತ್ರ—ಯಾವ ಯಜಮಾನರಲ್ಲಿ
ರಲ್ಲಿ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮರಸದ ಪಾನದಿಂದ | ತೃಂಪಸಿ—ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವೆಯೋ | ಶೀಷ್ಟೇಷು—
ಅಂತಹ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಇರುವ | ಅಂಶವಃ—ಸೋಮಗಳು | ತೇ ಚಿತ್—ನಿನಗೆ ಮಾತ್ರ | ಮದಿರಾಸಃ—
ಹರ್ಷಕಾರಕವಾಗಿರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸಮಸ್ತವಾದ ಶತ್ರುಜನರನ್ನೂ ಸೋಲಿಸು, ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ನಮಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡು. ಸಮಸ್ತವಾದ ಧನವೂ ಸಹ ನಮಗಾಗಿ ಸೇರಿ ಬರಲಿ. ಯಾವ ಯಜಮಾನರಲ್ಲಿ ಸೋಮ-
ರಸದ ಪಾನದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವೆಯೋ ಅಂತಹ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಇರುವ ಸೋಮಗಳು ನಿನಗೆ ಮಾತ್ರ
ಹರ್ಷಕಾರಕವಾಗಿರಲಿ.

English Translation.

Whereever you are satisfied with the drink of Soma you subdue and
and destroy all enemies; even among the well-behaved Soma is
exhilarating you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರ ನೇದೀಯ ಏದಿಹಿ ಮಿತಮೇಧಾಭಿರೂತಿಭಿಃ |

ಆ ಶಂತಮು ಶಂತಮಾಭಿರಭಿಷ್ಟಿಭಿರಾ ಸ್ವಾಪೇ ಸ್ವಾಪಿಭಿಃ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರ | ನೇದೀಯಃ | ಅ | ಇತ್ | ಇಹಿ | ಮಿತಮೇಧಾಭಿಃ | ಊತಿಭಿಃ |

ಅ | ಶಂತಮು | ಶಂತಮಾಭಿಃ | ಅಭಿಷ್ಟಿಭಿಃ | ಅ | ಸ್ವಾಪೇ | ಸ್ವಾಪಿಭಿಃ || ೫ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಪರಮೇಶ್ವರ ತ್ವಂ ಮಿತಮೇಧಾಭಿಃ ಮಿತಾಃ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾಃ ಮೇಧಾಃ ಅನುಗ್ರಹ-
ಬುದ್ಧಯಃ ಯಾಭಿಸ್ತಾಭಿರನುಗ್ರಹಸಹಿತಾಭಿಃ ಊತಿಭಿಃ ರಕ್ಷಾಭಿಃ ಸಹ ನೇದೀಯ ಇತ್ ಅಂತಿಕತಮು-
ಮೇವ ಏಹಿ ಆಗಚ್ಛ | ಶಿಂಚ ಹೇ ಶಂತಮು ಸುಖತಮೇಂದ್ರ ಶಂತಮಾಭಿರಭಿಷ್ಟಿಭಿರಭಿತಃ ಪ್ರಿಯಾಭಿಶ್ಚ
ಊತಿಭಿಃ ಏಹಿ | ಅಥ ಚ ಹೇ ಸ್ವಾಪೇ ಸುತರಾಮಾಪ್ತೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಪಿಭಿಃ ಶೋಭನಾ ಆಪಯಃ ಆಸ್ತಾ
ಬಂಧವಃ ಯಾಸು ಶಾಭಿರೂತಿಭಿರೇಹಿ | ಉಪಸರ್ಗವಶಾದ್ಯೋಗ್ಯ ಕ್ರಿಯಾಧ್ಯಾಹಾರಃ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಿತಮೇಧಾಭಿಃ—ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ | ಊತಿಭಿಃ—
ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ನೇದೀಯಃ ಇತ್—ನಮಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿಯೇ ಇರುವಂತೆ | ಏಹಿ—ದಯಮಾಡು |
ಶಂತಮಾಭಿಃ—ಅತ್ಯಂತ ಸುಖಕಾರಕಗಳಾದ | ಅಭಿಷ್ಟಿಭಿಃ—ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಾಧಕಗಳೊಡನೆ | ಶಂತಮು—
ಉತ್ತಮವಾದ ಸುಖದಾತೃವಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅ (ಇಹಿ)—ದಯಮಾಡು | ಸ್ವಾಪೇ—ಉತ್ತಮವಾದ
ಬಂಧುವಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ವಾಪಿಭಿಃ—ನಿನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬಂಧುತ್ವದೊಡನೆ | ಅ (ಇಹಿ)—ದಯಮಾಡು.

| ಭಾವಾರ್ಥಃ |

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ನಮಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿಯೇ
ಇರುವಂತೆ ದಯಮಾಡು. ಅತ್ಯಂತ ಸುಖಕಾರಕಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳೊಡನೆ, ಉತ್ತಮವಾದ ಎಲೈ
ಇಂದ್ರನೇ, ದಯಮಾಡು. ಆಪ್ತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬಂಧುತ್ವದೊಡನೆ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

Indra you are the first blessings, very much a friend, properly wise,
granter of blessings. fulfiller of desires like a friend come with protection.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಜಿತುರಂ ಸತ್ವತಿಂ ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಂ ಕೃಧಿ ಪ್ರಜಾಸ್ವಾಭಗಂ ।

ಪ್ರ ಸೂ ತಿರಾ ಶಚೀಭೀರ್ಯೇ ತ ಉಕ್ಥಿನಃ ಕ್ರತುಂ ಪುನತ ಅನುಷಕ್ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಜಿತುರಂ | ಸತ್ವತಿಂ | ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಂ | ಕೃಧಿ | ಪ್ರಜಾಸ್ವಾ | ಅಭಗಂ |

ಪ್ರ | ಸು | ತಿರ | ಶಚೀಭಿಃ | ಯೇ | ತೇ | ಉಕ್ಥಿನಃ | ಕ್ರತುಂ | ಪುನತೇ | ಅನುಷಕ್ || ೬ ||

|| ಛಾಪ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಪ್ರಜಾಸು ಅಸ್ಮತ್ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಷು ಅಭಗಂ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಭಗಂ ಭಜನೀಯಂ
ಧನಂ ಕೃಧಿ ಕುರು | ಕೀದೃಶಂ | ಅಜಿತುರಂ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಶ್ವರಮಾಣಂ | ಚಿತ್ವರಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಸತ್ವತಿಂ
ಸತಾಂ ಪಾಲಕಂ ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಂ | ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾಶ್ಚರ್ಷಣಯೋ ಮನುಷ್ಯಾಃ ದಾಸದಾಸೀಲಕ್ಷಣಾ
ಯಸ್ಮಿನ್ ತಂ | ಕಿಂಚ ಯೇ ಯಜಮಾನಾಃ ಉಕ್ಥಿನಃ ಸ್ತುತಿಮತಸ್ತೇ ತವ ಅನುಷಕ್ ಅನುಷಕ್ತಂ |
ತ್ವಯಾ ಸಂಗತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕ್ರತುಂ ಕರ್ಮವಿಶೇಷಂ ಪುನತೇ ಕುರ್ವತೇ | ತಾನಸ್ಥಾನ್ ಶಚೀಭಿಃ
ಧನಪ್ರದಾನಾದಿಕರ್ಮಭಿಃ ಸು ಸುತರಾಂ ಪ್ರ ತಿರ ಪ್ರವರ್ಧಯ | ಪ್ರ ಪೂರ್ವಸ್ತಿರತಿರ್ವರ್ಧನಾರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಪ್ರಜಾಸು—ನಮ್ಮ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ | ಅಜಿತುರಂ—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜಯ
ಸಾಧಕವಾದುದೂ | ಸತ್ವತಿಂ—ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಪಾಲಕವಾದುದೂ | ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಂ—ಸಮಸ್ತ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿ
ಜನರಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ | ಅ ಭಗಂ—ಭೋಗಯೋಗ್ಯವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು | ಕೃಧಿ—ಸ್ಥಾಪಿಸು |
ಯೇ ಉಕ್ಥಿನಃ—ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಾವ ನಾವು | ಅನುಷಕ್—ಸರ್ವದಾ | ತೇ—
ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ | ಕ್ರತುಂ—ಕರ್ಮವನ್ನು | ಪುನತೇ—ನೆರವೇರಿಸುವೆವೋ ಅಂತಹ ನಮ್ಮನ್ನು |
ಶಚೀಭಿಃ—ನಿನ್ನ ಮಂಗಳಾತ್ಮಕವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ಸು—ಅತಿಶಯವಾಗಿ | ಪ್ರ ತಿರ—ಪ್ರವೃದ್ಧರಾಗುವಂತೆ
ಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಜಯಸಾಧಕವಾದುದೂ, ಸಜ್ಜನರಿಗೆ
ಪಾಲಕವಾದುದೂ, ಸಮಸ್ತ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿ ಜನರಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ, ಭೋಗಯೋಗ್ಯವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು
ಸ್ಥಾಪಿಸು. ಶಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಾವ ನಾವು ಸರ್ವದಾ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ಕರ್ಮವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸು
ವೆವೋ ಅಂತಹ ನಮ್ಮನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಂಗಳಾತ್ಮಕವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರವೃದ್ಧರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು.

English Translation.

Quick in battle, nourisher of the righteous, Lord of all, to the worship such Indra amongst the people, may those worshippers who by action bring good fruit, sing hymns and continue without a break to perform the rite.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮೈ ಸಾಧಿಷ್ಠೋಽವಸೇ ತೇ ಸ್ಯಾಮ ಭರೇಷು ತೇ |

ವಯಂ ಹೋತ್ರಾಭಿರುತ ದೇವಹೂತಿಭಿಃ ಸಸವಾಂಸೋ ಮನಾಮಹೇ ||೨||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ತೇ | ಸಾಧಿಷ್ಠಃ | ಅವಸೇ | ತೇ | ಸ್ಯಾಮ | ಭರೇಷು | ತೇ |

ವಯಂ | ಹೋತ್ರಾಭಿಃ | ಉತ | ದೇವಹೂತಿಭಿಃ | ಸಸವಾಂಸಃ | ಮನಾಮಹೇ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯಃ ಅಸ್ಮದ್ಗಣಃ ಅವಸೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ತೇ ತವ ಸಾಧಿಷ್ಠಃ ಅತಿಶಯೇನ ಯೋಽಸ್ಮಿ ತದ್ಗಣಿತಾಸ್ತೇ ವಯಂ ಭರೇಷು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ತೇ ತವ ಸಂಬಂಧಿನಃ ಸ್ಯಾಮ | ಭವೇಮ | ಸಂಗತೇ ತ್ವತ್ಪಾಲನೀಯಾ ಭವೇಮೇತೈರ್ಭಃ | ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸಸವಾಂಸಃ ಹವಿರ್ಲಕ್ಷಣಾನ್ನವಂತಃ | ಸಸನಿತ್ಯನ್ನಾಮ | ನೇಮಃ ಸಸಂ ಇತ್ಯನ್ನಾಮಸು ಪಾರಾತ್ | ತಾದೃಶಾ ವಯಂ ಯಜಮಾನಾಃ ದೇವಹೂತಿಭಿಃ | ದೇವಾನಿಂದ್ರಾದೀನ್ ಹವಂತಿ ತಾ ದೇವಹೂತಯಃ | ತಾಭಿಃ ಹೋತ್ರಾಭಿಃ ವಾಗ್ಗಿಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಾಭಿಃ ತ್ವಾಂ ಮನಾಮಹೇ ಸ್ತುಮಃ | ಹೋತ್ರೇತಿ ವಾಙ್ಮಾಮ | ಋಕ್ ಹೋತ್ರಾ ಗೀಃ—ಇತಿ ವಾಙ್ಮಾಮಸು ಪಾರಾತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತೇ—ನಿನಗೆ ಸೇರಿದವರಲ್ಲಿ | ಸಾಧಿಷ್ಠಃ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ | ಯಃ—ಯಾವ ಯಜಮಾನ ಸಮೂಹವುಂಟೋ ಅದನ್ನುಳ್ಳ ನಾವು | ಭರೇಷು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ಅವಸೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ತೇ—ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿರುವವರಾಗಿ | ಸ್ಯಾಮ—ಆಗಲಿ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಸಸವಾಂಸಃ—ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ ಅನ್ನವಂತರಾದ | ವಯಂ—ನಾವು | ದೇವಹೂತಿಭಿಃ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆಯಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ | ಹೋತ್ರಾಭಿಃ—ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ | ಮನಾಮಹೇ—ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ ಯಜಮಾನರ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವೇ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠರು. ಅಂತಹ ನಾವು ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ಮತ್ತು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಾವು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆಯಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

May we have all that are best of you, we shall seek your protection and we shall invoke you. We shall sing hymns in invocation of you we shall worship you and praise you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಹಂ ಹಿ ತೇ ಹರಿವೋ ಬ್ರಹ್ಮ ನಾಜಯುರಾಜಿಂ ಯಾಮಿ ಸದೋತಿಭಿಃ |

ತ್ವಾಮಿದೇವ ತಮನೋ ಸಮಶ್ವಯುರ್ಗವ್ಯುರಗ್ರೇ ಮಥೀನಾಂ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಹಂ | ಹಿ | ತೇ | ಹರಿವಃ | ಬ್ರಹ್ಮ | ನಾಜಯಃ | ಆಜಿಂ | ಯಾಮಿ | ಸದಾ | ಉತಿಭಿಃ |

ತ್ವಾಂ | ಇತ್ | ಏವ | ತಂ | ಅಮೇ | ಸಂ | ಅಶ್ವಯಃ | ಗವ್ಯಃ | ಅಗ್ರೇ | ಮಥೀನಾಂ || ೮ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಹರಿವಃ ಹರಿಸಂಜ್ಞಕಾಶ್ವೋಪೇತೇಂದ್ರ ತೇ ತ್ವದೀಯಃ ಯೋಽಹಂ ಮೇಧ್ಯ ಋಷಿಃ ಪಾಜಯಃ ಅನ್ನಕಾಮಃ ಸನ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಅನ್ನಮುದ್ಧಿಶ್ಯ ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ಉತಿಭಿಃ ತ್ವತ್ಪ್ರತಾಭಿಃ ರಕ್ಷಾಭಿಃ ಸಹ ಆಜಿಂ ಸಂಗ್ರಾಮಂ ಯಾಮಿ ಪ್ರಾಪ್ನೋಮಿ | ಹೀತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ | ತ್ವಾಮೇವ ಸಂ ಅಮೇ ಸಂಗತೋ ಭವಾಮಿ | ಸಂಗ್ರಾಮೇ ತ್ವಾಮೇಷಾಶ್ರಯಾಮಿ | ನೇಶರಂ ಕೌಚನೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಏವೇತ್ಯನೇ-ರ್ಥಕೋ ನಿಸಾತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಹರಿವಃ—ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನಾಜಯಃ—ಅನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯಾದ | ಅಹಂ—ನಾನು | ಬ್ರಹ್ಮ—ಅನ್ನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು | ಸದಾ ಹಿ—ಯಾವಾಗಲೂ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಉತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡಗೂಡಿ | ಆಜಿಂ—ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ | ಯಾಮಿ—ಹೋಗುತ್ತೇನೆ | ಅಶ್ವಯಃ—ಅಶ್ವಾಪೇಕ್ಷೆಯೂ | ಗವ್ಯಃ—ಗವಾಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಆದ ನಾನು | ಮಥೀನಾಂ ಅಗ್ರೇ—ಭಯಂಕರವಾದ

ಶತ್ರುಗಳ ಮುಂದುಗಡೆ | ತಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ | ತ್ವಾಂ ಏವ—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ಸಮಮೋ—ಅಶ್ರಯಿಸಿ
ನಿನ್ನೊಡನೆ ಎದುರಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಅನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯಾದ ನಾನು ಅನ್ನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು
ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡಗೂಡಿ ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಅಶ್ವಾಪೇಕ್ಷೆಯೂ, ಗವಾಪೇಕ್ಷೆಯೂ
ಆದ ನಾನು ಭಯಂಕರವಾದ ಶತ್ರುಗಳ ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಅವರನ್ನು
ಎದುರಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Indra Lord of the horse named Hari, desirous of food, horse and cattle
we are invoking you and under your protection go to you ; when we are
overtaken with fear, place you before the enemies.

ಐವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೬)

|| ಭಾಷ್ಯ ||

ಏತತ್ತೇ ಇತಿ ಅಷ್ಟಚ್ಛಂ ಪವಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಮಾತರಿಶ್ವಾನಸ್ಯಾರ್ಷವೈಂದ್ರಂ
(ಮಾತರಿಶ್ವನ ಅರ್ಷವೈಂದ್ರಂ) ಅನುಕ್ರಮ್ಯತೇ ಚ—ಏತತ್ತೇ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ನೋ ವಿಶ್ವ ಇತಿ ವೈಶ್ವದೇವಃ
ಪ್ರಗಾಥಃ ಇತಿ | ತೃತೀಯಾಚತುರ್ಥ್ಯಾ ವಿಶ್ವದೇವದೇವತಾಕೇ | ಅನ್ಯಾಸಾಂ ಪಣ್ಣಾಮಿಂದ್ರೋ ದೇವತಾ |
ಅಯುಜಾಂ ಬೃಹತೀ ಛಂದಃ ಯುಜಾಂ ಸತೋಬೃಹತೀ ಛಂದಃ | ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂತ್ರಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಏತತ್ತೇ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಆರನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಂಟು
ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು ; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೂರು ಮತ್ತು
ನಾಲ್ಕನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ವಿಶ್ವದೇವತಾಕವು. ಉಳಿದ ಆರು ಋಕ್ಕುಗಳು ಇಂದ್ರದೇವತಾಕವು. ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ
ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು ; ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—
ಏತತ್ತೇ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ನೋ ವಿಶ್ವ ಇತಿ ವೈಶ್ವದೇವಃ ಪ್ರಗಾಥಃ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು
ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೪

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೬)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೪ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೨೪, ೨೫ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೮ ||

|| ಋಷಿ—ಮಾತರಿಶ್ವಾ ಕಾಣ್ವಾ ||

|| ದೇವತಾ—೧, ೨, ೫-೮. ಇಂದ್ರಃ | ೩, ೪. ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ||

|| ಛಂದಃ—ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಅಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ | ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ) ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏತತ್ ಇಂದ್ರ ವೀರ್ಯಂ ಗೀರ್ಭಿಗೃಣಂತಿ ಕಾರವಃ |

ತೇ ಸ್ತೋಭಂತ ಊರ್ಜಮಾನಸ್ಫುತಶ್ಚುತಂ ಪೌರಾಸೋ ನಕ್ಷತ್ರೀತಿಭಿಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏತತ್ | ತೇ | ಇಂದ್ರ | ವೀರ್ಯಂ | ಗೀರ್ಭಿಃ | ಗೃಣಂತಿ | ಕಾರವಃ |

ತೇ | ಸ್ತೋಭಂತಃ | ಊರ್ಜಮಾನ್ | ಅಸ್ತು | ಫುತಶ್ಚುತಂ | ಪೌರಾಸಃ | ನಕ್ಷತ್ರ | ಧೀತಿಭಿಃ || ೧ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯೇ ಕಾರವಃ ಸ್ತೋತಾರಃ ತೇ ತವ ಸಂಬಂಧಿ ಏತತ್ ದೃಶ್ಯಮಾನಂ ವೃಷ್ಟಾದಿ-
ಲಕ್ಷಣಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿರೂಪಾಭಿವಾಙ್ಮಿಃ ಗೃಣಂತಿ ಸ್ತುವಂತಿ ತೇ ಸ್ತೋಭಂತಃ ಸ್ತೋತಾರಃ
ಊರ್ಜಮಾನ್ ಅಸ್ತು ಅವನ್ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ | ಕಿಂಚ ತೇ ಪೌರಾಸಃ ಪುರೇ ಭವಾಃ ಸ್ತೋತಾರಃ ಧೀತಿಭಿರಂ-
ಗುಲೀಭಿಃ ಫುತಶ್ಚುತಂ ಫುತಸ್ಪ್ರವಿಣಂ ಗಮಾದಿಗಣಂ ನಕ್ಷನ್ ವ್ಯಾಪ್ನುವಂತಿ | ತ್ವದನುಗ್ರಹಾತ್
ಗಮಾದಿಪತೂನ್ ಅಂಗುಲೀಭಿಃ ಸರ್ವದಾ ದುಹಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕಾರವಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು | ಏತತ್ ತೇ ವೀರ್ಯಂ—ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮ
ವನ್ನು | ಗೀರ್ಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಗೃಣಂತಿ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ | ತೇ—ಅವರು | ಸ್ತೋಭಂತಃ—ನಿನ್ನನ್ನು
ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾ | ಊರ್ಜಮಾನ್—ಅನ್ನವನ್ನು | ಅವನ್—ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ | ಪೌರಾಸಃ—ಪುರದಲ್ಲಿರುವ ಯಜಮಾನರು |
ಧೀತಿಭಿಃ—ತಮ್ಮ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ | ಫುತಶ್ಚುತಂ—ಅಜ್ಞಾದಿಗಳನ್ನು ಕರೆಯುವ ಗೋವುಗಳನ್ನು | ನಕ್ಷನ್—
ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾ ಅವರು ಅನ್ನವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಅಂಗುಲಿಗಳಿಂದ (ಕ್ಷೀರ) ಅಜ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕರೆಯುವ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. (ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ (ಧೀತಿ) ಅಜ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತುಂಬುವ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ).

English Translation.

Indra, the worshippers are singing the praise of your heroism, and by praising you attain strength. They have brought you sacrifices dropping ghee.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಕ್ಷಂ¹ತ ಇಂದ್ರ²ನುವಸೇ³ ಸುಕೃ⁴ತ್ಯಯಾ⁵ ಯೇಷಾಂ⁶ ಸುತೇಷು⁷ ಮಂದಸೇ⁸ |

ಯಥಾ⁹ ಸಂವರ್ತೇ¹⁰ ಅಮದೋ¹¹ ಯಥಾ¹² ಕೃಶ¹³ ಏವಾಸ್ಮೇ¹⁴ ಇಂದ್ರ¹⁵ ಮತ್ಸ್ಯ¹⁶ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಕ್ಷಂ¹ತೇ | ಇಂದ್ರಂ² | ಅವಸೇ³ | ಸುಕೃ⁴ತ್ಯಯಾ⁵ | ಯೇಷಾಂ⁶ | ಸುತೇಷು⁷ | ಮಂದಸೇ⁸ |

ಯಥಾ⁹ | ಸಂವರ್ತೇ¹⁰ | ಅಮದಃ¹¹ | ಯಥಾ¹² | ಕೃಶೇ¹³ | ಏವ¹⁴ | ಅಸ್ಮೇ¹⁵ ಇತಿ¹⁶ | ಇಂದ್ರ¹⁷ | ಮತ್ಸ್ಯ¹⁸ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯೇಷಾಂ ಯಜಮಾನಾಂ ಸಂಬಂಧಿಷು ಸುತೇಷ್ಟಭಿಷುತೇಷು ಸೋಮೇಷು ನಿಭಾತೇಷು (? ನಿಪೀತೇಷು) ತ್ವಂ ಮಂದಸೇ ಹೃಷ್ಯಸಿ ತೇ ಯಜಮಾನಾಃ ಅವಸೇ ಅನ್ನಾಯ ರಕ್ಷಣಾಯ ವಾ ಸುಕೃತ್ಯಯಾ ಶೋಭನೇನ ಸೋಮಾಭಿಷವಕರ್ಮಣಾ ಇಂದ್ರಂ ಪರಮೇಶ್ವರಂ ತ್ವಾಂ ನಕ್ಷಂತೇ ವ್ಯಾಪ್ನುವಂತಿ | ನಕ್ಷಂತಿರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿಕರ್ಮಾ ಇಂದ್ರತಿ ನಕ್ಷಂತಿ ಇತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಕರ್ಮಸು ಪಾರಾತ್ | ಅನ್ನಾದ್ಯರ್ಥಂ ತ್ವಾಮಾಶ್ರಯಂತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅತೋ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಸಂವರ್ತೇ ಏತನ್ನಾಮಕೇ ಋಷೌ ಯಜಮಾನೇ ಸತಿ ಅಮದಃ ಹೃಷ್ಯವಾನಸಿ ಯಥಾ ಚ ಕೃಶೇ ಏತನ್ನಾಮಿ ಯಜಮಾನೇ ಅಮದಃ ಏವ ಏವಮನೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಅಸ್ಮೈ ಅಸ್ಮಾಸು ಕಾಣ್ವೇಷು ಮತ್ಸ್ಯ ಹೃಷ್ಯೋ ಭವ ಸೋಮಪಾನಾದಿನೇತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಯೇಷಾಂ—ಯಾವ ಯಜಮಾನರ | ಸುತೇಷು—ಹಿಂಡಿದ ಸೋಮಗಳಿಂದ | ಮಂದಸೇ—ನೀನು ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವೆಯೋ (ಅದೇ ಯಜಮಾನರು) | ಸುಕೃತ್ಯಯಾ—ತಮ್ಮ ಉತ್ತಮ

ವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ಇಂದ್ರಂ—ಈಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು | ಅವಸೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ನಕ್ಷಂತೇ—
ಸಮಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಸಂವರ್ತೇ—ಸಂವರ್ತನೆಂಬ
ಋಷಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೋಮಪಾನದಿಂದ | ಅವದಃ—ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೋ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ |
ಕೃಶೇ—ಕೃಶನೆಂಬ ಯಜಮಾನನಲ್ಲಿದ್ದ ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ಹರ್ಷಿಸಿದೆಯೋ | ಏವ—ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ |
ಅಸ್ಮೇ—ನಮ್ಮಲ್ಲೂ ಇರುವ ಸೋಮದ ಪಾನದಿಂದ | ಮತ್ಸ್ಯೇ—ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಯಜಮಾನರಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ನೀನು ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು
ಹೊಂದುವೆಯೋ ಅದೇ ಯಜಮಾನರು ತಮ್ಮ ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಈಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ
ಸಮಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ರೀತಿ ಸಂವರ್ತನೆಂಬ ಋಷಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ನೀನು
ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೋ, ಯಾವ ರೀತಿ ಕೃಶನೆಂಬ ಯಜಮಾನನಲ್ಲಿದ್ದ ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ಹರ್ಷಿಸಿದೆಯೋ
ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲೂ ಇರುವ ಸೋಮದ ಪಾನದಿಂದ ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದು.

English Translation.

Indra, whose Soma exhilarates you, their righteous actions are reaching
you; as you were favourably disposed to Samvarta and Krisa so be
towards us.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನೋ ವಿಶ್ವೇ ಸಜೋಷಸೋ ದೇವಾಸೋ ಗಂತನೋಪ ನಃ |

ವಸವೋ ರುದ್ರಾ ಅವಸೇ ನ ಆ ಗಮನ್ ಶೃಣ್ವಂತು ಮರುತೋ ಹವಂ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಃ | ವಿಶ್ವೇ | ಸಜೋಷಸಃ | ದೇವಾಸಃ | ಗಂತನಃ | ಉಪ | ನಃ |

ವಸವಃ | ರುದ್ರಾಃ | ಅವಸೇ | ನಃ | ಆ | ಗಮನ್ | ಶೃಣ್ವಂತು | ಮರುತಃ | ಹವಂ || ೩ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಜೋಷಸಃ ಸಹ ಜುಷಮಾಣಾಃ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಸಃ ಸರ್ವೇ ದೇವಾಃ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಯಜ್ಞ-
ಮುದ್ದಿಶ್ಕೀತಿ ಶೇಷಃ | ನೋಽಸ್ಮಾಕಮುಪ ಸಮೀಪೇ ಆ ಗಂತನಃ ಅಗಚ್ಛಂತು | ಕಿಂಚಿ ವಸವೋಽಪ್ಪಾ-
ರುದ್ರಾ ಏಕಾದಶ ಚಿ ನೋಽಸ್ಮಾಕಮವಸೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ಆ ಗಮನ್ ಅಗಚ್ಛಂತು | ಮರುತಃ ಏಕೋನ-
ಸಂಜಾತತ್ಸಂಖ್ಯಾಕಾ ದೇವಾಸ್ತು ಹವಮಸ್ಮತ್ಕೃತಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಶೃಣ್ವಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಜೋಷಸಃ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿ ಹರ್ಷವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ | ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಸಃ—ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ | ನಃ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ | ನಃ ಉಪೇ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಅ ಗಂತನೇ—ಬರಲಿ | ವಸವಃ—ವಸುಸಂಜ್ಞಕರಾದ ದೇವತೆಗಳೂ | ರುದ್ರಾಃ—ರುದ್ರರೂ | ನಃ ಅವಸೇ—ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಅ ಗಮತ್—ಬರಲಿ | ಮರುತಃ—ಮರುತ್ತುಗಳು | ಹವಂ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಶೃಣ್ವಂತು—ಕೇಳಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿ ಹರ್ಷವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿ. ವಸುಗಳೂ, ರುದ್ರರೂ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಬರಲಿ. ಮರುತ್ತುಗಳು ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಲಿ.

English Translation.

May all the gods come to us being equally delighted. May Vashus and Rudras come for our protection, may Maruths hear our invocation ;

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪೂಷಾ ವಿಷ್ಣು ಹವನಂ ನೋ ಸರಸ್ವತೃವಂತು ಸಪ್ತ ಸಿಂಧವಃ |

ಆಪೋ ನಾತಃ ಪರ್ವತಾಸೋ ವನಸ್ಪತಿಃ ಶೃಣೋತು ಪೃಥಿವೀ ಹವಂ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪೂಷಾ | ವಿಷ್ಣುಃ | ಹವನಂ | ನೋ | ಸರಸ್ವತೀ | ಅವಂತು | ಸಪ್ತ | ಸಿಂಧವಃ |

ಅಪಃ | ನಾತಃ | ಪರ್ವತಾಸಃ | ವನಸ್ಪತಿಃ | ಶೃಣೋತು | ಪೃಥಿವೀ | ಹವಂ || ೪ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪೂಷಾ ಪೋಷಕೋ ದೇವಃ ವಿಷ್ಣುರ್ವ್ಯಾಪಕೋ ದೇವಃ ಸರಸ್ವತೀ | ಸರ ಇತ್ಯೈದಕನಾಮ | ತದ್ವತೀ ದೇವೀ ಚ ಏತೇ ಸರ್ವೇ ನೋ ಮಮ ಮಾತರಿಶ್ವಾನಸ್ಯ (ಮಾತರಿಶ್ವನಃ) ಯಜೇ ಹವನಮಾಹ್ವಾನಂ | ಸ್ತೋತ್ರಮಿತಿ ಯಾವತ್ | ಅವಂತು ಶೃಣ್ವಂತು | ಅವತಿರತ್ರ ಶ್ರವಣಕರ್ಮಾ | ಅವ ರಕ್ಷಣಗತಿ ಇತ್ಯಸ್ಮಿನ್ ಸೂತ್ರೇ (?) ತಸ್ಯ ಶ್ರವಣಾಭಿಧಾನಾತ್ | ಕಿಂಚಿ ಸಪ್ತ ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಸಿಂಧವೋ ಗಂಗಾದ್ಯಾ ನದ್ಯಾ ಅಪಃ ಜಲಾಭಿವಾನಿನೋ ದೇವತಾಃ ನಾತೋ ನಾಯುಃ ಪರ್ವತಾಸಃ ಪರ್ವತಾಂ ಮೇರ್ವಾದೀನಾಮಭಿವಾನಿನೋ ದೇವಾಶ್ಚ ನೋ ಹವನಂ ಅವಂತು ಶೃಣ್ವಂತು | ಅಥ ಚ ವನಸ್ಪತಿಃ ವನಾನಾಂ ಪಾತಾರಃ ಪಾಲಕೋ (ಪಾಲಕಾ) ದೇವಾಃ ಪೃಥಿವೀ ಚ ದೇವೀ ನೋ ಹವಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಶೃಣೋತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪೂಷಾ—ಪೂಷದೇವನೂ | ವಿಷ್ಣುಃ—ವಿಷ್ಣುವೂ | ಸರಸ್ವತೀ—ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯೂ | ಸಪ್ತ ಸಿಂಧವಃ—ಗಂಗಾದಿ ಸಪ್ತನದಿಗಳೂ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಹವನಂ—ಆಹ್ವಾನವನ್ನು | ಅವಂತು—ಕೇಳಲಿ | ಅಶಃ—ಅಬ್ಬೇವತೆಗಳೂ | ವಾತಃ—ವಾಯುವೂ | ಪರ್ವತಾಃ—ಪರ್ವತಗಳೂ | ವನಸ್ಪತಿಃ—ವನಸ್ಪತಿ ದೇವತೆಯೂ | ಪೃಥಿವೀ—ಪೃಥಿವ್ಯಭಿಮಾನಿದೇವಿಯೂ | ಹವಂ—ನನ್ನ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು | ಶೃಣೋತು—ಕೇಳಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪೂಷದೇವನೂ, ವಿಷ್ಣುವೂ, ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯೂ, ಗಂಗಾದಿಸಪ್ತನದಿಗಳೂ ನನ್ನ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಲಿ. ಅಬ್ಬೇವತೆಗಳೂ, ವಾಯುವೂ, ಪರ್ವತಗಳೂ, ವನಸ್ಪತಿದೇವತೆಯೂ, ಪೃಥಿವ್ಯಭಿಮಾನಿದೇವಿಯೂ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿರೂಪ ವಾದ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಲಿ.

English Translation.

Pusha, Vishnu and Sarashvati, seven oceans, water, Vayu, Mountain and forests hear my call and protect me. May the earth hear my invocation.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದಿಂದ್ರ ರಾಧೋ ಅಸ್ತಿ ತೇ ಮಾಘೋನಂ ಮಘವತ್ತಮ |

ತೇನ ನೋ ಬೋಧಿ ಸಧಮಾದ್ಯೋ ವೃಧೇ ಭಗೋ ದಾನಾಯ ವೃತ್ರಹನ್ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಇಂದ್ರ | ರಾಧಃ | ಅಸ್ತಿ | ತೇ | ಮಾಘೋನಂ | ಮಘವತ್ತ್ವತಮ |

ತೇನ | ನಃ | ಬೋಧಿ | ಸಧಮಾದ್ಯಃ | ವೃಧೇ | ಭಗಃ | ದಾನಾಯ | ವೃತ್ರಹನ್ || ೫ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಘವತ್ತಮ ಅತಿಶಯೇನ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಂ ಮಘೋನಂ ಮಘವತ್ತ್ವಾಮಿಕಂ ಯತ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ರಾಧಃ ಧನಮಸ್ತಿ ಭವತಿ ತೇನ ರಾಧಸಾ ಧನೇನ ಹೇ ವೃತ್ರಹನ್ ವೃತ್ರಹಂತರಿಂದ್ರ ತ್ವಂ ದಾನಾರ್ಥಂ ವೃಧೇ ವರ್ಧನಾರ್ಥಂ ಚ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಪಾತ್ರಭೂತಾನ್ ಬೋಧಿ ಬುದ್ಧ್ಯಸ್ವ | ತದ್ಧನದಾನೇನ ಅಸ್ಮಾನ್ ಸಮೃದ್ಧಾನ್ ಕರ್ತುಂ ಜಾನೀಹೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೀದೃಶಸ್ತ್ವಂ | ಸಧಮಾದ್ಯಃ ಸಹಮಾದನಯೋಗ್ಯಃ ಭಗೋ ಭವನೀಯಶ್ಚ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಘವತ್ತಮ—ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಸ್ತನಾದ ಧನವಂತನೂ | ಸಧಮಾದ್ಯಃ—ನಮ್ಮೊಡನೆ ಹರ್ಷಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನೂ | ವೃತ್ರಹನ್—ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಮಾಘೋನಂ—ಸಂಪತ್ತೂರಿತವಾದ | ಯತ್ ರಾಧಃ—ಯಾವ ಧನೈಶ್ಚರ್ಯವು | ಅಸ್ತಿ—ಇರುವುದೋ | ತೇನ—ಅದರೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ | ವೃಥೇ—ನಮ್ಮ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ | ದಾನಾಯ—ನಮಗೆ ದಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಬೋಧಿ—ನಿನಗೆ ಸೇರಿದವರೆಂದು ತಿಳಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಸ್ತನಾದ ಧನವಂತನೂ, ನಮ್ಮೊಡನೆ ಹರ್ಷಿಸಲು ಇಷ್ಟಪಡುವವನೂ, ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಸಂಪತ್ತೂರಿತವಾದ ಯಾವ ಧನೈಶ್ಚರ್ಯವು ಇರುವುದೋ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ ನಮ್ಮ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ, ನಮಗೆ ದಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ನಮ್ಮನ್ನು ನಿನಗೆ ಸೇರಿದವರೆಂದು ತಿಳಿ.

English Translation.

Indra, Maghavan and killer of enemies grow your wealth, with it and be exhilarated for prosperity and gift ; you are worshipable.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಆಜಿಪತೇ ನೃಪತೇ ತ್ವಮಿದ್ಧಿ ನೋ ವಾಜ ಆ ವಕ್ಷಿ ಸುಕ್ರತೋ |

ವೀತಿ ಹೋತ್ರಾಭಿರುತ ದೇವವೀತಿಭಿಃ ಸಸವಾಂಸೋ ವಿ ಶೃಣ್ವಿರೇ || ೬ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಆಜಿಪತೇ | ನೃಪತೇ | ತ್ವಂ | ಇತ್ | ಹಿ | ನಃ | ವಾಜೇ | ಆ | ವಕ್ಷಿ | ಸುಕ್ರತೋ ಇತಿ ಸುಕ್ರತೋ |

ವೀತಿ | ಹೋತ್ರಾಭಿಃ | ಉತ | ದೇವವೀತಿಭಿಃ | ಸಸವಾಂಸಃ | ವಿ | ಶೃಣ್ವಿರೇ || ೬ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಆಜಿಪತೇ ಸಂಗ್ರಾಮಪಾಲಕ ಹೇ ನೇತ್ವಪತೇ (ನೃಪತೇ) ನೇತ್ವಾಣಾಂ ಸೈನಿಕಾನಾಂ ಪಾಲಕ ಹೇ ಸುಕ್ರತೋ ಶೋಭನಕರ್ಮವನ್ನಿಂದ್ರ ತ್ವಮೇವ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ವಾಜೇ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಆವಕ್ಷಿ ಅವಹಸಿ ಪ್ರಾಪಯಸಿ | ತ್ವತ್ಪಾಹಾಯ್ಯೇನ ವಯಂ ಧನಾರ್ಥಂ ಸಂಗ್ರಾಮಂ ಗಂತುಮುಕ್ತಾಹಮಹ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೀದೃಶಸ್ತ್ವಂ | ಹೋತ್ರಾಭಿಃ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಾಭಿಃ ವಾಗ್ಭಿಃ ಸಹ | ವೀತಿ ಅತಃಪಾನಾನ್ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಪ್ರೋತ್ಸಹಮಾನೋ ಹವಿರತ್ತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಉತಾಪಿ ಚ ಸಸವಾಂಸಃ ಹವಿರಲಕ್ಷಣಾನ್ನವಂತೋ

ಯಜಮಾನಾಃ ದೇವವೀತಿಭಿಃ ದೇವಕರ್ತೃಕಾಶನೈಃ ವಿ ಶೃಣ್ವೇರೇ | ವಿಶೇಷೇಣ ಶ್ರೂಯಂತೇ | ಯದಾ
ಹಿ ತ್ವಾದೃತಾ ದೇವಾಸ್ತೇಷಾಂ ಹವಿರಶ್ನುವಂತಿ ತದಾ ತೇ ವಿಖ್ಯಾತಾ ಭವಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಆಚಿಪತೇ—ಯುದ್ಧಪಾಲಕನೂ | ನೃಪತೇ—ಮಾನವರ ಪಾಲಕನೂ | ಸುಕ್ರತೋ—ಉತ್ತಮವಾದ
ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಮಿದ್ಧಿ—ನೀನೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ವಾಜೇ—ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ |
ಅ ವಕ್ಷಿ—ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು | ಉತ—ಮತ್ತು | ಹೋತಾಭಿಃ—ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳೊಡನೆ |
ವೀತಿ—ನೀನು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಸಸವಾಂಸಃ—ಹವಿರ್ಯುಕ್ತರಾದ ಯಜಮಾನರು |
ದೇವವೀತಿಭಿಃ—ದೇವತೆಗಳ ಭೋಗಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಅನ್ನಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ | ವಿ ಶೃಣ್ವೇರೇ—ನಿನ್ನ ಖ್ಯಾತಿ
ಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯುದ್ಧಪಾಲಕನೂ, ಯಜ್ಞಕರ್ತರ ಪಾಲಕನೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ,
ನಮ್ಮನ್ನು ನೀನೇ ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು. ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳೊಡನೆ ನೀನು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು
ಭಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಹವಿರ್ಯುಕ್ತರಾದ ಯಜಮಾನರು ದೇವತೆಗಳ ಭೋಗಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಅನ್ನಗಳೊಡನೆ
ಕೂಡಿ ನಿನ್ನ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

English Translation.

Lord of battle, institutor of righteous actions, king, lead us to battle.
It is rumoured that Gods unite at a rite to partake sacrifice.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಂತಿ ಹ್ಯರ್ಯಾ ಆತಿಷ ಇಂದ್ರ ಆಯುರ್ಜನಾನಾಂ |

ಅಸ್ಮಾನ್ನಕ್ಷಸ್ವ ಮಘವನ್ನು ಪಾವಸೇ ಧುಕ್ಷಸ್ವ ಪಿಪ್ರುಷೀಮಿಷಂ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಂತಿ | ಹಿ | ಆರ್ಯೇ | ಆತಿಷಃ | ಇಂದ್ರೇ | ಆಯುಃ | ಜನಾನಾಂ |

ಅಸ್ಮಾನ್ | ನಕ್ಷಸ್ವ | ಮಘವನ್ | ಉಪ | ಅವಸೇ | ಧುಕ್ಷಸ್ವ | ಪಿಪ್ರುಷೀಂ | ಇಷಂ || ೭ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪರಮೇಶ್ವರ ಹಿ ಯಸ್ಮಾತ್ ಜನಾನಾಂ ಜಾಯಮಾನಾನಾಂ ಯಜಮಾನಾನಾಮಸ್ಮಾಕಂ ಸ್ವಭೂತಮಾಯುಃ ಚರುಪುರೋಡಾಶಾದ್ಯನ್ನಂ ಅಶಿಷಃ ಗವಾಶ್ವಾದ್ಯೈಶ್ಚರ್ಯಾಣಿ ಚ ಅರ್ಯೇ ಜಗತ್ಸಾಮಿನಿ ಇಂದ್ರೇ ಪರಮೇಶ್ವರೇ ತ್ವಯಿ ಸಂತಿ ಸಮರ್ಪಿತಾನಿ ಭವಂತಿ | ಅತೋ ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ಅಸ್ಮಾನ್ ಯಜಮಾನಾನ್ ಉಪ ನಕ್ಷಸ್ತ ಸಮಾಪೇ ವ್ಯಾಪ್ನುಹಿ | ಅತ್ತೀಯತ್ತೇನ ಸ್ವಸಮಾಪೇ ಕುರ್ವಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂಚಾಸ್ಮಾಕಮವಸೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ಪಿಪ್ಲುಷೀಂ ಅತಿಶಯೇನ ಪಾಲಯಿತ್ರೀಂ ಇಷಮನ್ನಂ ಧುಕ್ಷಸ್ತ ಪ್ರಪೂರಯ ದೇಹೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಜನಾನಾಂ—ಯಜ್ಞಕರ್ತರಾದ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ | ಅಶಿಷಃ—ಗವಾದ್ಯೈಶ್ಚರ್ಯಗಳೂ | ಅಯುಃ—ಯಜ್ಞಸಾಧನವಾದ ಅನ್ನಗಳೂ | ಅರ್ಯೇ—ಸ್ವಾಮಿಯೂ | ಇಂದ್ರೇ—ಜಗತ್ತಿಗೆ ಈಶ್ವರನೂ ಆದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ | ಸಂತಿ ಹಿ—ಇದ್ದೇ ಇವೆ | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಸ್ಮಾನ್—ನಮ್ಮನ್ನು | ಉಪ ನಕ್ಷಸ್ತ—ಸಮಾಪಿಸು | ಅವಸೇ—ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ | ಪಿಪ್ಲುಷೀಂ—ಪೋಷಕವಾದ | ಇಷಂ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಧುಕ್ಷಸ್ತ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಜ್ಞಕರ್ತರಾದ ನಮ್ಮಿಂದ ಆವೇಕ್ಷಿತವಾದ ಗವಾದ್ಯೈಶ್ಚರ್ಯಗಳೂ, ಯಜ್ಞಸಾಧನವಾದ ಅನ್ನಗಳೂ ಸಹ ಜಗದೀಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ. ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮನ್ನು ಸಮಾಪಿಸು. ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಪುಷ್ಟಿದಾಯಕವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಡು.

English Translation.

Lord Indra is the the disposer of blessing of the longevity of men ;
Maghavan be kind to us, increase us, give us food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಯಂ ತ ಇಂದ್ರ ಸ್ತೋಮೇಭಿರ್ನಿಧೇಮು ತ್ವಮಸ್ಮಾಕಂ ಶತಕೃತೋ |

ಮಹಿ ಸ್ಥೂರಂ ಶಶಯಂ ರಾಧೋ ಅಹ್ರಯಂ ಪ್ರಸ್ಥಣ್ವಾಯ ನಿ ತೋಶಯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ತೇ | ಇಂದ್ರ | ಸ್ತೋಮೇಭಿಃ | ನಿಧೇಮು | ತ್ವಂ | ಅಸ್ಮಾಕಂ | ಶತಕೃತೋ ಇತಿ ಶತಕೃತೋ |

ಮಹಿ | ಸ್ಥೂರಂ | ಶಶಯಂ | ರಾಧಃ | ಅಹ್ರಯಂ | ಪ್ರಸ್ಥಣ್ವಾಯ | ನಿ | ತೋಶಯ || ೮ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ವಯಂ ಯಜಮಾನಾಃ ತೇ ತ್ವದೀಯಾಃ ಸ್ಯುಃ | ತ್ವಂ ಚಾಸ್ಮಾಕಮಸಿ | ತ್ವಮಸ್ಮಾಕಂ
ತವಸ್ಯಸಿ (ಯು. ಸಂ. ೪-೯೨-೩೨) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಅತಃ ಹೇ ಶತಕೃತೋ ಬಹುಕರ್ಮವನ್ನಿಂದ್ರ
ಸ್ತೋಮೇಭಿಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ವಿಧೇಮ ಪರಿಚರೇಮ ತ್ವಾಂ | ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವದೀಯಾ ವಯಂ ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ
ಪ್ರಸ್ಯಣ್ವಾಯ ಕಣ್ವಪುತ್ರಾಯ ಮಹ್ಯಂ ಮಾತರಿಶ್ವನಾಯ (? ಮಾತರಿತ್ವನೇ) ರಾಧೋ ಧನಂ ನಿ
ತೋಶಯಂ ನಿಯಮೇನ ದೇಹಿ | ತದೇವ ರಾಧೋ ವಿಶಿನ್ವಿ | ಮಹಿ ಮಹತ್ ಪೂಜ್ಯಂ ಸ್ಥೂರಂ
ಸ್ಥೂಲಂ ಪ್ರಾಥಮೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಶಶಯಂ ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಶರೀರೇ ಶಯಾನಂ ತೈರುಪಭೋಗ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಅಹ್ರಯಂ ಲಜ್ಜಾರಹಿತಂ | ಸಾಪವರ್ತಮಾ ಲಬ್ಧಂ ಧನಂ ಹಿ ಲಜ್ಜಾಸಹಿತಂ ಭವತಿ | ಇದಂ ತು ನ
ತಥಾ | ಈಶ್ವರಾನುಗೃಹಲಬ್ಧತ್ವಾತ್ಪ್ರಸ್ಯಣೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಯಂ—ಯಜಮಾನರಾದ ನಾವು | ತೇ—ನಿನ್ನವರೇ ಆಗಿದ್ದೇವೆ |
ತ್ವಂ ಅಸ್ಮಾಕಂ—ನೀನೂ ಸಹ ನಮ್ಮವನೇ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ ಆದ್ದರಿಂದ | ಶತಕೃತೋ—ಅನೇಕ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯ
ಕರ್ತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ತೋಮೇಭಿಃ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ | ವಿಧೇಮ—ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಬ್ರೂಷೆ
ಮಾಡುತ್ತೇವೆ | ಪ್ರಸ್ಯಣ್ವಾಯ—ಕಣ್ವಪುತ್ರನು ಪುತ್ರನಾದ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ವನೆಂಬ ನನಗೆ | ಮಹಿ—ಪೂಜ್ಯವಾದುದೂ |
ಸ್ಥೂರಂ—ಬಹಳವಾದುದೂ | ಶಶಯಂ—ಭೋಗಾರ್ಹವಾದುದೂ | ಅಹ್ರಯಂ—ಲಜ್ಜಾರಹಿತವಾದುದೂ
ಎಂದರೆ ಅನ್ಯಾಯಾರ್ಜಿತವಲ್ಲದ್ದೂ ಆದ | ರಾಧಃ—ಧನವನ್ನು | ನಿ ತೋಶಯಂ—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಕೊಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಜ್ಞಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನಾವು ನಿನ್ನವರೇ ಆಗಿದ್ದೇವೆ. ನೀನೂ ಸಹ ನಮ್ಮವನೇ
ಆಗಿದ್ದೀಯೆ. ಅನೇಕ ಸಾಹಸಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ
ಸೇವಿಸುತ್ತೇವೆ. ಕಣ್ವಪುತ್ರನಾದ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ವನೆಂಬ ನನಗೆ ಪೂಜ್ಯವಾದುದೂ ಎಂದರೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೂ, ಬಹಳವಾದುದೂ
ಭೋಗಾರ್ಹವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಕೊಡು.

English Translation.

Indra, we, the Sacrificers are yours, you too are ours. Indra, we shall
worship you with praises. Satakritu, you give substantial, wealth to Praskanwa.

ಐವತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೭)

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಭೂರೀತ್ ಇತಿ ಪಂಚಚರ್ಚೆ ಸಪ್ತಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಕೃಶಸ್ಯಾರ್ಷಂ ಪ್ರಸ್ಥಣ್ವದಾನದೇವ-
ತಾಕಂ ಗಾಯತ್ರಂ | ಅನುಕ್ರಾಂತಂ ಚ-ಭೂರೀತ್ ಪಂಚ ಕೃಶಃ ಪ್ರಸ್ಥಣ್ವಸ್ಯ ದಾನಸ್ತುತಿರ್ಗಾಯತ್ರಂ
ತು ತೈತೀಯಾಂತ್ಯೇ ಅನುಷ್ಟುಭೌ ಇತಿ | ಅಂತ್ಯಾತೈತೀಯಯೋರನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ | ಅನ್ಯಾಸಾಂ
ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ | ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂತ್ರಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಭೂರೀತ್ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಏಳನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಐದು
ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಕೃಶಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು. ಈ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ಥಣ್ವಋಷಿಯ
ದಾನಪ್ರಶಂಸೆಯು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ಥಣ್ವನ ದಾನಸ್ತುತಿಯೇ ದೇವತೆಯು. ಈ ಸೂಕ್ತದ
ಮೂರು ಮತ್ತು ಐದನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಸ್ಸವು. ಉಳಿದ ಋಕ್ಕುಗಳು ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಸ್ಸವು.
ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಭೂರೀತ್ ಪಂಚ ಕೃಶಃ ಪ್ರಸ್ಥಣ್ವಸ್ಯ ದಾನಸ್ತುತಿರ್ಗಾಯತ್ರಂ ತು ತೈತೀಯಾಂತ್ಯೇ
ಅನುಷ್ಟುಭೌ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೫

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೭)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೫ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೨೬ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಪಂಖ್ಯ—೫ ||

|| ಋಷಿಃ—ಕೃಶಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಪ್ರಸ್ಥಣ್ವಸ್ಯ ದಾನಸ್ತುತಿಃ ||

|| ಛಂದಃ—೧, ೨, ೪. ಗಾಯತ್ರೀ | ೩, ೫. ಅನುಷ್ಟುಪ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಭೂರೀದಿಂದ್ರಸ್ಯ ವೀರ್ಯಂ | ವ್ಯಖ್ಯಮುಭ್ಯಾಯತಿ |

ರಾಧಸ್ತೇ ದಸ್ಯವೇ ವೃಕ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಭೂರಿ | ಇತ್ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ವೀರ್ಯಂ | ವಿ | ಅಖ್ಯಂ | ಅಭಿ | ಆ | ಅಯತಿ |

ರಾಧಃ | ತೇ | ದಸ್ಯವೇ | ವೃಕ || ೧ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಸಮರ್ಥಸ್ಯ ಪ್ರಸ್ತುಣಸ್ಯ ವೀರ್ಯಂ ದಾನಲಕ್ಷಣಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ ಭೂರಿತ್ ಪ್ರಚುರ-
ಮೇವ ಸತ್ ಅಭಿ ಅಭಿಃ ಆ ಆಯತಿ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿತಿ ವ್ಯಖ್ಯಂ ವ್ಯಜ್ಞಾಸಿಷಮಹಂ |
ಈಶ್ವರೇಣಾಲ್ಪಮಪಿ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಬಹು ಭವತ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ಯತಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಇದಾನೀಮ್ನುಷಿಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇ-
ಕೃತ್ಯಾಹ | ಹೇ ವೃಕ ಶತ್ರುವಿಕರ್ತನ ಪ್ರಸ್ತುಣ ತೇ ತವ ಸಂಬಂಧಿ ರಾಧೋ ಧನಂ ದಸ್ಯವೇ ದಸ್ಯುಂ-
ಹಂತುಂ ಸಮರ್ಥಂ ಭವತೀತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ (ಅಥವಾ ಸರ್ವಸಮರ್ಥನಾದ ಪ್ರಸ್ತುಣನ) | ವೀರ್ಯಂ—ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು
(ದಾನಾದಿಶಕ್ತಿಯು) | ಭೂರಿ ಇತ್—ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು | ಅಭ್ಯಾಯತಿ—ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತದೆ
ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು | ವ್ಯಖ್ಯಂ—ನಾನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ | ವೃಕ—ಶತ್ರುವನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ಎಲೈ
ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ರಾಧಃ—ಧನವು | ದಸ್ಯವೇ—ಶತ್ರುನಾಶಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಅತಿಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದು ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತದೆ, ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾನು
ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ. ಶತ್ರುವನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಧನವು ಶತ್ರುನಾಶಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತದೆ.

English Translation.

We know the works of Indra as various ; he is a bull unto the Dashys,
his wealth is coming to us.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಇಂದ್ರ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಋಷಿಯೆಂದೇ ಅರ್ಥವಾದಿ. ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಸಮರ್ಥನಾದ
ಪ್ರಸ್ತುಣಸ್ಯ ಎಂದೂ, ವೀರ್ಯಂ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ದಾನಾದಿದಾಮರ್ಥ್ಯ ವಿಶೇಷವೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದೆ.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶತಂ ಶ್ವೇತಾಸ ಉಪ್ಪಣೋ ದಿವಿ ತಾರೋ ನ ರೋಚಂತೇ |

ಮಹ್ನಾ ದಿವಂ ನ ತಸ್ತಭುಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶತಂ | ಶ್ವೇತಾಸಃ | ಉಪ್ಪಣಃ | ದಿವಿ | ತಾರಃ | ನ | ರೋಚಂತೇ |

ಮಹ್ನಾ | ದಿವಂ | ನ | ತಸ್ತಭುಃ || ೨ ||

! ಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಪ್ರಸೃಷ್ಟಿ ತ್ವಯಾ ದತ್ತಾಃ ಶತಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಶ್ವೇತಾಃ ಶ್ವೇತಾಃ ಶುಕ್ಲವರ್ಣಾಃ ಉಕ್ಷಣಿಃ ಉಕ್ಷಾಣಿಃ ರೇತಃಸೇಚನಸಮರ್ಥಾ ಬಲೀವದರ್ಥ ರೋಚಂತೇ ದೀಪ್ಯಂತೇ | ಕ ಇವ | ದಿವಿ ದ್ಯುಲೋಕೇ ತಾರೋ ನ ತಾರಾ ಇವ | ತಾ ಯಥಾ ದಿವಿ ರೋಚಂತೇ ತದ್ವದೇತೇ ಭುವೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂಚಿ ಮಹ್ನಾ ತೇಜಸೋ ಮಹತ್ತ್ವೇ (ಮಹತ್ತ್ವೇನ) ದಿವಂ ನ ತಾರಾ ಯಥಾ ದ್ಯುಲೋಕಂ ತಸ್ತುಭುಃ ವ್ಯಾಪ್ನುವಂತಿ ತದ್ವದೇತೇ ಮಹ್ನಾ ಯಶಸೋ ಮಹತ್ತ್ವೇನ ಭುವಂ ವ್ಯಾಪ್ನುವಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಪ್ರಸೃಷ್ಟಿನೇ) ಶತಂ—(ನಿನ್ನಿಂದ ದತ್ತವಾದ) ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವೂ | ಶ್ವೇತಾಃ—ಶುಕ್ಲವರ್ಣವುಳ್ಳವೂ | ಉಕ್ಷಣಿಃ—ವೀರ್ಯವತ್ತಾದವೂ ಆದ ವೃಷಭಗಳು | ದಿವಿ—ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ | ತಾರಃ ನ—ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ | ರೋಚಂತೇ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತವೆ | ಮಹ್ನಾ—ತಮ್ಮ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ | ದಿವಂ ನ—ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸುವಂತೆ | ತಸ್ತುಂಭುಃ—ಈ ಪೃಷಭಗಳು ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸಬಲ್ಲವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಪ್ರಸೃಷ್ಟಿನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವೂ, ಶುಕ್ಲವರ್ಣವುಳ್ಳವೂ, ವೀರ್ಯವತ್ತಾದವೂ ಆದ ವೃಷಭಗಳು, ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತವೆ. ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸುವಂತೆ ಈ ವೃಷಭಗಳೂ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತವೆ.

English Translation.

As the stars shining in the sky so hundreds of bulls are looking beautiful thus beautifying the heaven with their grandeur.

|| ಸಂಹಿತಾಸಾರಃ ||

ಶತಂ ವೇಣೋಽಘ್ರತಂ ಶುನಃ ಶತಂ ಚರ್ಮಾಣಿ ಮ್ಲಾತಾನಿ |

ಶತಂ ಮೇ ಬಲ್ಪಜಸ್ತುಕಾ ಅರುಷೀಣಾಂ ಚತುಃಶತಂ || ೩ ||

|| ಪದಸಾರಃ ||

ಶತಂ | ವೇಣೋನ್ | ಶತಂ | ಶುನಃ | ಶತಂ | ಚರ್ಮಾಣಿ | ಮ್ಲಾತಾನಿ |

ಶತಂ | ಮೇ | ಬಲ್ಪಜಸ್ತುಕಾಃ | ಅರುಷೀಣಾಂ | ಚತುಃಶತಂ || ೩ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪ್ರಸ್ಥಣ್ಣಃ ಶತಮಪರಿಮಿತಾನ್ ವೇಣೂನ್ ಮಸ್ತುರಾನ್ | ಪ್ರಾದಾದಿತಿ ಸರ್ವತ್ರ ಶೇಷಃ | ಶತಂ ಶತಸಂಖ್ಯಾಕಾನ್ ಶುನಃ ಸಾರಮೇಯಾನ್ ಪ್ರಾದಾತ್ | ತಥಾ ಶತಂ ಬಹೂನಿ ಮ್ಲಾತಾನಿ ಮೃದೂಕೃತಾನಿ ಚರ್ಮಾಣಿ ಅಜಿನಾನಿ ಪ್ರಾದಾತ್ | ಕಿಂಚಿ ಶತಮಪರಿಮಿತಾಃ ಬಲ್ಪಜಸ್ತುತಾಃ ತೈಣಪೂಲಾಃ ನೋ ಮಹ್ಯಂ ಕೃಶನಾನ್ನೇ ಋಷಯೇ ಪ್ರಾದಾತ್ | ಅಥ ಚಿ ಅರುಷೀಣಾಮಾರೋಚಿಮಾನಾನಾಂ ಗವಾಂ ಚತುಃಶತಂ ಪ್ರಾದಾತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಪ್ರಸ್ಥಣ್ಣಃ—ಪ್ರಸ್ಥಣ್ಣನು) | ನೋ—ನನಗೆ | ಶತಂ—ಅಪರಿಮಿತವಾದ | ವೇಣಾನ್—ವೇಣು (ಬೊಂಬು) ದಂಡಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು | ಶತಂ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಶುನಃ—ಸಾರಮೇಯ (ನಾಯಿ) ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು | ಶತಂ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವೂ | ಮ್ಲಾತಾನಿ—ಮೃದುವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವೂ ಆದ | ಚರ್ಮಾಣಿ—ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು | ಶತಂ—ಬಹುಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಬಲ್ಪಜಸ್ತುತಾಃ—ಬಲ್ಪಜವೆಂಬ ಹುಲ್ಲು ಹೊರೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು | ಚತುಃ ಶತಂ—ನಾನೂರರಷ್ಟು | ಅರುಷೀಣಾಂ—ಅಕರ್ಷಕವಾದ ಗೋಮಂದೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸ್ಥಣ್ಣನು ನನಗೆ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ವೇಣುದಂಡಗಳನ್ನೂ, ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಸಾರಮೇಯ (ಒಳ್ಳೆ ಜಾತಿಯ ನಾಯಿ) ಗಳನ್ನೂ, ಮೃದುವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅನೇಕ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಾದಿಗಳನ್ನೂ, ಬಹುಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಬಲ್ಪಜವೆಂಬ ಹುಲ್ಲುಹೊರೆಗಳನ್ನೂ, ನಾನೂರರಷ್ಟು ಅಕರ್ಷಕವಾದ ಗೋಮಂದೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು.

English Translation.

Praskanwa gave me one hundred sticks, one hundred dogs, hides, fodder and four hundred cows.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸು॒ದೇ॒ವಾಃ ಸ್ಥ॑ ಕಾ॒ಣ್ವಾಯ॒ನಾ ವ॑ಯೋ॒ವಯೋ॑ ವಿ॒ಚರ॑ಂತಃ |

ಅಶ್ವಾ॑ಸೋ ನ ಚಂಕ್ರ॑ಮತ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸು॒ದೇ॒ವಾಃ | ಸ್ಥ॑ | ಕಾ॒ಣ್ವಾಯ॒ನಾಃ | ವ॑ಯೋ॒ವಯೋಃ॑ | ವಿ॒ಚರ॑ಂತಃ |

ಅಶ್ವಾ॑ಸಃ | ನ | ಚಂಕ್ರ॑ಮತ || ೪ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಕಾಣ್ವಾಯನಾಃ ಕಣ್ವಗೋತ್ರಾಃ ಪ್ರಸೃಣ್ವಾಃ ವಯೋವಯಃ ಅತಿಶಯೇನ ಪಕ್ಷಿಣ ಇವ |
ಲುಪ್ತೋಪಮೇಯಂ | ವಿಚರಂತಃ ವಿಹಾಯಸಿ ಚರಂತಃ ಯೂಯಂ ಸುದೇವಾಃ ಸ್ಥ ಕಲ್ಯಾಣದೇವಾಃ
ಭವಥ | ಅತೋಽಸ್ಮದಾಶಿಷಾ ಅಶ್ವಾ ಇವ ಚಂಕ್ರಮತ ವಿಹರತ ಯೂಯಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಕಾಣ್ವಾಯನಾಃ—ಕಣ್ವಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನರಾದ ಎಲೈ ಪ್ರಸೃಣ್ವಮುನಿಗಳೇ | ವಯೋವಯಃ—ಅತ್ಯು-
ತ್ತಮವಾದ ರೆಕ್ಕೆಗಳುಳ್ಳ ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ | ವಿಚರಂತಃ—ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ | ಸುದೇವಾಃ—
ಉತ್ತಮವಾದ ದೇವತೆಗಳ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ | ಸ್ಥ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದೀರಿ (ಅದರಂತೆಯೇ) | ಅಶ್ವಾಸಃ
ನ—ಅಶ್ವಗಳು ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಚಂಕ್ರಮತ—ವೇಗಗಾಮಿಗಳಾಗಿಯೂ ಪ್ರಬಲರಾಗಿಯೂ
ಸಂಚರಿಸಿರಿ.

| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕಣ್ವಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನರಾದ ಎಲೈ ಪ್ರಸೃಣ್ವಮುನಿಗಳೇ, ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ರೆಕ್ಕೆಗಳುಳ್ಳ ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ ಅಂತ-
ರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಉತ್ತಮವಾದ ದೇವತೆಗಳ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ನೀವು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದೀರಿ.
ಅದರಂತೆಯೇ, ಅಶ್ವಗಳು ಸರ್ವತ್ರ ಪೃಥಿಯ ಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಸಹ
ವೇಗಗಾಮಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಬಲವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಸಂಚರಿಸಿರಿ.

English Translation.

Sons of Kanwas, traversing the sky like birds, you are mightily
wandering like horses.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆದಿತ್ಯಾಪ್ರಸೃ ಚರ್ಕಿರನ್ನಾನಾನಸ್ಯ ಮಹಿ ಶ್ರವಃ |

ಶ್ಯಾವೀರತಿಧ್ವಸನ್ನಥತ್ವಕ್ವುಷಾ ಚನ ಸಂನಶೇ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆತ್ | ಇತ್ | ಸಾಪ್ರಸೃ | ಚರ್ಕಿರನ್ | ಆ | ಅನಾನಸ್ಯ | ಮಹಿ | ಶ್ರವಃ |

ಶ್ಯಾವೀಃ | ಅತ್ಯಧ್ವಸನ್ | ಪಥಃ | ಚಕ್ಷುಷಾ | ಚನ | ಸಂನಶೇ || ೫ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅದಿತ್ ದಾನಾನಂತರಮೇವ ಅನೂನಸ್ಯ ಅನ್ಯೂನಸ್ಯ | ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟಸ್ತೇತಿ ಯಾವತ್ | ಸಾಪ್ತಸ್ಯ ಏವಂನಾಮ್ನಃ ಕಣ್ವಪುತ್ರಸ್ಯ ಸಂಬಂಧಿ ಮಹಿ ಮಹತ್ ಶ್ರವಃ ಯಶಃ ನ ಚರ್ಕಿರನ್ ನ ಕರ್ತುಮಿಚ್ಛಂತಿ | ತದ್ಯಶಃ ಸಂಪಾದಯಿತುಂ ಕೇಚಿತ್ ನೇಶತೇ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂಚಿ ಪಥಃ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗಾತ್ ಸಕಾಶಾತ್ ಅತಿಧ್ವಸನ್ ಅತಿಶಯೇನಾಧಃ ಪತನ್ ಕೃಪಣಃ ಪುಮಾನ್ ಶ್ಯಾವೀಃ ಕಪಿಲಾ ಗಾಃ ಚಕ್ಷುಷಾ ಚನೇ ನೇತ್ರೇಣಾಪಿ ಸಂನಶೇ ಸಮ್ಯಕ್ ವ್ಯಾಪ್ತುಂ ಸಂದ್ರಷ್ಟುಂ ನೇಷ್ಟೇ | ಕಿಮುತ ವಕ್ತವ್ಯಂ ತದ್ಯಶಃಸಂಪಾದನೇ ನೇಷ್ಟೇ ಇತಿ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

ಅದಿತ್—ಮೇಲೆ ವರ್ಣಿತವಾದ ಈ ದಾನವಾದೊಡನೆಯೇ | ಅನೂನಸ್ಯ—ಕಳಂಕವಿಲ್ಲದೇ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ದಾನಿಯಾದವನೂ | ಸಾಪ್ತಸ್ಯ—ಕಣ್ವಪುತ್ರನೂ ಅದ ಸಾಪ್ತನ ವಂತೀಕರು | ಮಹಿ ಶ್ರವಃ—ಇದೇ ವಿಧವಾಗಿ ಅತಿಶಯವಾದ ಯಶಸ್ಸನ್ನು | ನ ಚರ್ಕಿರನ್—ಸಂಪಾದಿಸಲಿಚ್ಛಿಸಲಿಲ್ಲ | ಪಥಃ—ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಿಂದ | ಅತಿಧ್ವಸನ್—ಜಾರಿ ಅಧೋಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಬೀಳುವ ಕೃಪಣರು | ಶ್ಯಾವೀಃ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಗೋವುಗಳನ್ನು | ಚಕ್ಷುಷಾ ಚನೇ—ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ | (ನ) ಸಂನಶೇ—ನೋಡಗೊಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮೇಲೆ ವರ್ಣಿತವಾದ ಈ ದಾನವಾದೊಡನೆಯೇ, ನಿಷ್ಕಳಂಕವೂ, ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವೂ ಅದ ದಾನಿಯೂ ಕಣ್ವಪುತ್ರನೂ ಅದ ಸಾಪ್ತನ ವಂತೀಕರು ಇದೇ ವಿಧವಾಗಿ ಅತಿಶಯವಾದ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲಿಚ್ಛಿಸಲಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಧೋಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಬೀಳುವ ಕೃಪಣರು ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ ನೋಡಗೊಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಯಶಃಸಂಪಾದನೆಯು ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲ.

English Translation.

Let the seven yolk team be praised. The young lives are of mighty strength. The deep ground makes go galloping baffling the idle fellow.

ಐವತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೪)

! ಭಾಷ್ಯಂ !

ಪ್ರತಿ ತೇ ಇತಿ ಪಂಚರ್ಚಮಷ್ಟಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಪೃಷಧ್ರಸ್ಯಾರ್ಷಂ ಗಾಯತ್ರಂ | ಅನುಕ್ರಮ್ಯತೇ ಚ-ಪ್ರತಿ ತೇ ಪೃಷಧ್ರೋಽಂತ್ಯಾ ಅಗ್ನಿಸೂರ್ಯದೇವತ್ಯಾ ಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದ್ರಸ್ಯಾ | ಶೇಷಾ ಇಂದ್ರದೇವತ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಸ್ಯಾಃ | ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂತ್ರಾದವಗಂಕವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಪ್ರತಿ ತೇ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಟನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಐದು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಪ್ರತಿ ತೇ ಪೃಷ್ಠೋಽನ್ತ್ರಾ ಅಗ್ನಿಸೂರ್ಯದೇವತಾ ಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ವಾ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪೃಷ್ಠಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತದಾನಸ್ತುತಿಯೇ ದೇವತೆಯು; ಅಥವಾ ಇಂದ್ರನೇ ದೇವತೆಯು. ಐದನೆಯ ಋಕ್ಕಿಗೆ ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನು ದೇವತೆಯು; ಐದನೆಯ ಋಕ್ಕು ಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ವವು. ಉಳಿದ ಋಕ್ಕುಗಳು ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ವವು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೬

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೮)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೬ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೨೭ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೫ ||

|| ಋಷಿಃ—ಪೃಷ್ಠಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—೧-೪ ಪ್ರಸ್ತುತದಾನಸ್ತುತಃ (ಇಂದ್ರೋ ವಾ) ೫. ಅಗ್ನಿಸೂರ್ಯ ||

|| ಭಂದಃ—೧-೪. ಗಾಯತ್ರೀ | ೫. ಪಂಕ್ತಿಃ

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರತಿ ತೇ ದಸ್ಯವೇ ವೃಕ ರಾಧೋ ಅದರ್ಶಹ್ರಯಂ |

ದ್ಯೌರ್ನ ಪ್ರಥಿನಾ ಶವಃ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರತಿ | ತೇ | ದಸ್ಯವೇ | ವೃಕ | ರಾಧಃ | ಅದರ್ಶ | ಅಹ್ರಯಂ |

ದ್ಯೌಃ | ನ | ಪ್ರಥಿನಾ | ಶವಃ || ೧ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃಕ ಶತ್ರುವಿಕರ್ತನೇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಂ ರಾಧೋ ಧನಂ ದಸ್ಯವೇ ಉಪಕ್ಷಪಯಿತ್ರೇ ಶತ್ರುವೇ ಪ್ರತಿ ಪ್ರತಿಕ್ರೂಲಂ ಅದರ್ಶ ದೃಷ್ಟಂ | ಶತ್ರುನಾಪಹೃತಂ ಸನ್ (ಶತ್ರುಣಾಪಹೃತಂ ಸತ್) ನ ತಸ್ಯ ಉಪಕಾರಾಯ ಭವತಿ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರಾಯೈವ ಜಾಯತೇ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೀದೃಶಂ ರಾಧಃ | ಅಹ್ರಯಂ ಲಜ್ಜಾರಹಿತಂ | ಶತ್ರುಹನನೇ ಪ್ರಗಲ್ಬಮಿತಿ ಯಾವತ್ | ಕಿಂಚ ತೇ ಶವಃ ಬಲಂ ಪ್ರಥಿನಾ ಪೃಥುತ್ವೇನ ದ್ಯೌರ್ನ ದ್ಯೌಲೋಕ ಇವಾಸ್ತಿ | ಅತಃ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟಂ ತ್ವಾಮಹಂ ಸ್ತಾಮೀತ್ಯಭಿಸ್ತ್ರಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಕ—ಶತ್ರುಚ್ಛೇದಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಅಹ್ರಯಂ—ಶತ್ರುವಿಗೆ ಬೆದರದ |
ರಾಧಃ—ಧನವು | ದಸ್ಯವೇ—ಹಿಂಸಕನಾದ ಶತ್ರುವಿಗೆ | ಪ್ರತ್ಯದರ್ಶಿ—ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿಯೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ |
ಶವಃ—ನಿನ್ನ ಬಲವೂ ಸಹ | ಪ್ರಥಿನಾ—ತನ್ನ ಬೆಳೆವಣಿಗೆಯಿಂದ | ದ್ಯೌಃ ನ—ಅಂತರಿಕ್ಷದಷ್ಟೇ ವ್ಯಾಪಿಸಿ
ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುಚ್ಛೇದಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶತ್ರುವಿಗೆ ಬೆದರದ ನಿನ್ನ ಧನವು ಹಿಂಸಕನಾದ ಶತ್ರುವಿಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ
ವಾಗಿಯೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ನಿನ್ನ ಬಲವೂ ಸಹ ತನ್ನ ಬೆಳೆವಣಿಗೆಯಿಂದ ಅಂತರಿಕ್ಷದಷ್ಟೇ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿದೆ.

English Translation.

You are a bull to the Dashus, your inexhaustible wealth has been
perceived. Your forces spread to the Heaven.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಶ ಮಹ್ಯಂ ಪೌತಕ್ರತಃ ಸಹಸ್ರಾ ದಸ್ಯವೇ ವೃಕಃ |

ನಿತ್ಯಾದ್ರಾಯೋ ಅಮಂಹತ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದಶ | ಮಹ್ಯಂ | ಪೌತಕ್ರತಃ | ಸಹಸ್ರಾ | ದಸ್ಯವೇ | ವೃಕಃ |

ನಿತ್ಯಾತ್ | ರಾಯಃ | ಅಮಂಹತ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪೌತಕ್ರತಃ ಪವಿತ್ರಕರ್ಮವನ್ನಿಂದ್ರ ಮಹ್ಯಂ ಮದರ್ಥಂ ದಶ ಸಹಸ್ರಾ ಆಯುತಸಂಖ್ಯಾ-
ಕಾನ್ ದಸ್ಯಾನ್ ಉಪಪ್ಸಯಿತ್ವಾನ್ ಶತ್ರುನ್ ವೃಕಃ ನಿವೃತ್ತವಾನ್ ಭಿನ್ನವಾನಸಿ | ಅತಃ ಏವ ನಿತ್ಯಾತ್
ಶಾಶ್ವತಾತ್ ತ್ವತ್ತಃ ಭೀತಾಃ ಸಂತಪ್ತೇ ಶತ್ರುವಃ ರಾಯಃ ಧನಾನಿ ಅಮಂಹತ ಆದುಃ ಮಹ್ಯಂ |
ಮಂಹತಿರ್ದಾನಕರ್ಮಾ ತತ್ರೇ ತಸ್ಯ ಪಾರಾತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪೌತಕ್ರತಃ—ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಹ್ಯಂ—ನನಗೋಸ್ಕರ | ದಶ
ಸಹಸ್ರಾ—ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯಷ್ಟು | ದಸ್ಯವೇ—ಹಿಂಸಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ವೃಕಃ—ಭೇದಿಸಿ ನಾಶ
ಪಡಿಸಿದ್ದೀಯೆ | ನಿತ್ಯಾತ್—ಶಾಶ್ವತ ಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳ ನಿನಗೆ ಬೆದರಿದ ಶತ್ರುಗಳು | ರಾಯಃ—ಧನಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ |
ಅಮಂಹತ—ನನಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನನಗಾಗಿ ನೀನು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯಷ್ಟು ಹಿಂಸೆಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳ ನಿನಗೆ ಬೆದರಿದ ಶತ್ರುಗಳು ಧನಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು.

English Translation.

You are a bull to the Dashus, give me ten thousand from your permanent wealth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶತಂ ಮೇ ಗರ್ಧಭಾನಾಂ ಶತಮೂರ್ಣಾವತೀನಾಂ |

ಶತಂ ದಾಸಾ ಅತಿ ಸ್ತಜಃ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶತಂ | ಮೇ | ಗರ್ಧಭಾನಾಂ | ಶತಂ | ಉರ್ಣಾವತೀನಾಂ |

ಶತಂ | ದಾಸಾನ್ | ಅತಿ | ಸ್ತಜಃ || ೩ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಕಿಂಚಿ ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವತ್ತೋ ಭೀತಾಸ್ತೇ ಮೇ ಮಹ್ಯಮೃಷಯೇ ಸೃಷಧ್ರಿನಾನ್ನೇ (ಸೃಷಧ್ರ) ಗರ್ಧಭಾನಾಂ ರಾಸಭಾನಾಂ ಶತಂ | ಅಮಂಹತೆ ಅದುಃ ಇತಿ ಪೂರ್ವಮಂತ್ರಗತೇನಾನ್ವಯಃ ಸರ್ವತ್ರ | ಅಥ ಚ ಉರ್ಣಾವತೀನಾಂ ಮೇಷೀನಾಂ ಶತಮದುಃ | ತಥಾ ಶತಾನ್ ಶತಸಂಖ್ಯಾಕಾನ್ ದಾಸಾನ್ ಭೈಶ್ಯಾನ್ ಅತಿ ಅತಿಶಯಿತಾಃ ಸೃಜೋ ಮಾಲಾಶ್ಚ ಅದುಃ | ಏವಂಪ್ರಭಾವಸ್ತ್ವಾಂ (ಪ್ರಭಾವಂ ಶ್ವಾಂ) ಸ್ತಾಮೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಯದ್ವಾ ಉಭಯೋರ್ಮಂತ್ರಯೋರಯಮರ್ಥಃ | ಪಾತಕ್ರತಃ | ಪೂತೇ ಸವಿತ್ರೇ ಸ್ಥಾನೇ ಕ್ರತಃ ಸಾದವಿಷ್ಟೇಪೋ ಯಸ್ಯಾಃ ಸಾ ಪೂತಕ್ರತಾ ಅದಿತಿಃ | ಸವಿತ್ರದೇಶೇ ಸಾದನ್ಯಾಸಃ ಅದಿತೇರುಚಿತ ಏವ | ದೃಷ್ಟಿಪೂತಂ ನೈಸೇತ್ ಸಾದಂ ಇತಿ ವಚನಾತ್ | ತಸ್ಯಾ ಅಪತ್ಯಂ ಪಾತಕ್ರತ ಇಂದ್ರಃ | ದಸ್ಯನೇ | ದಸ್ಯಃ ಕರ್ನೋಪಸ್ತಯಿತಾ ತಮಃಸಂಘಃ | ತಂ ಹಂತುಂ ವೃಕಶ್ಚಂದ್ರಮಾಃ ಸನ (ಸನ್) ನಿತ್ಯಾತ್ ಅನುಪಕ್ಷೀಣಾತ್ ಸ್ವಕೋಶಾತ್ ಸಕಾಶಾತ್ ದಶ ಸಹಸ್ರಾ ಅಯುತಸಂಖ್ಯಾಕಾನಿ ರಾಯಃ ಧನಾನಿ ಮಹ್ಯಂ ಸೃಷಧ್ರಿನಾನ್ನೇ ಅಮಂಹತೆ ಪ್ರಾದಾತ್ | ಕಿಂಚಿ ಗರ್ಧಭಮೇಷೀದಾಸಮಾಲಾಶತಾನ್ಯಪಿ ಮೇ ಮಹ್ಯಂ ಸ ಏವ ಪ್ರಾದಾತ್ ಇತಿ | ವೃಕಶ್ಚಂದ್ರಮಾ ಭವತಿ (ನಿರು. ೫-೨೦) ಇತಿ ಯಾಸ್ಕಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ಭೀತರಾದ ಶತ್ರುಗಳು) | ಮೇ—ನನಗೆ | ಶತೇಂ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಗರ್ಧಭಾನಾಂ—ರಾಸಭ (ಹೇಸರಗತ್ತಿ) ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು | ಶತೇಂ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಉರ್ಣಾವತೀನಾಂ—ಉಣ್ಣೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು | ಶತೇಂ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ದಾಸಾನ್—ಸೇವಕರನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು | ಅತಿ ಸ್ತುಜಃ—ಅತಿಶಯವಾದ ಮಾಲೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟರು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ಭೀತರಾದ ಶತ್ರುಗಳು ನನಗೆ ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ರಾಸಭಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಉಣ್ಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಸೇವಕರನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅತಿಶಯವಾದ ಮಾಲೆಗಳನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸಿದರು.

English Translation.

Give me one hundred asses, one hundred worthy sheep and one hundred slaves.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತತ್ರೋ ಅಪಿ ಪ್ರಾಣೀಯತ ಪೂತಕ್ರತಾಯೈ ವ್ಯಕ್ತಾ |

ಅಶ್ವಾನಾಮಿನ್ಯ ಯೂಥ್ಯಾಂ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತತ್ರೋ ಇತಿ | ಅಪಿ | ಪ್ರ | ಅನೀಯತ | ಪೂತಕ್ರತಾಯೈ | ವ್ಯಕ್ತಾ |

ಅಶ್ವಾನಾಂ | ಇತ್ | ನ | ಯೂಥ್ಯಾಂ || ೪ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಕಿಂಚಿ ವ್ಯಕ್ತಾ ವಿವಿಧಂ ಗಂಕಾ ನಾನಾದೇಶೇಷು ಪ್ರಚಲನ್ ಇಂದ್ರಃ ತತ್ರ ಸ್ವರ್ಗೇ ವರ್ತಮಾನ್ಯಃ (? ವರ್ತಮಾನಾಯೈ) ಪೂತಕ್ರತಾಯೈ ಏತನ್ನಾಮ್ನೇ (? ನ್ನಾಮ್ನೈ) ಸಮಾತ್ರೇಽಪಿ (ಸ್ವಮಾತ್ರೇಽಪಿ) ಪ್ರಾಣೀಯತ ಪ್ರಾಪಿತವಾನ್ | ಕಿಮಿತ್ಯುಚ್ಯತೇ | ಅಶ್ವಾನಾಂ ವಡಬಾನಾಂ ಯೂಥ್ಯಾಂ ಸಂಹತಿಂ | ನ ಕೇವಲಂ ಮಹ್ಯಮೇವ ಪ್ರಾದಾದಪಿ ತು ಸ್ವಜನನ್ಯಾ ಅಪಿ ವಡವಾವೃಂದಂ ಪ್ರಾಪಿತವಾನ್ | ಇತೀಯಾ-
ನಿಂದ್ರಃ ಸಮರ್ಥ ಇತಿ ಭಾವಃ | ಇತ್ ನ ಇತಿ ನಿಪಾತದ್ವಯಮನರ್ಥಕಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವ್ಯಕ್ತಾ—ವಿವಿಧವಾದ ಸಂಚಾರವುಳ್ಳ ಇಂದ್ರನು | ತತ್ರ—ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ | ಪೂತಕ್ರತಾಯೈ—
ಪೂತಕ್ರತಾ ಎಂಬುವಳಿಗೂ | ಅಪಿ—ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಜನನಿಗೂ | ಅಶ್ವಾನಾಂ—ಅಶ್ವಗಳ | ಯೂಥ್ಯಾಂ—
ಸಮೂಹವನ್ನು | ಪ್ರಾನೀಯತೆ—ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಿವಿಧವಾದ ಸಂಚಾರವುಳ್ಳ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಪೂತಕ್ರತಾ ಎಂಬವಳಿಗೂ ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಜನನಿಗೂ
ಅಶ್ವಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನು.

English Translation.

To the Putakrita has been brought mare, well-crested one unlike any in
the herd.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಚೇತ್ಯಗ್ನಿಶ್ಚಿಕಿತುರ್ಹವ್ಯವಾಟ್ಸು ಸುಮದ್ರಥಃ |

ಅಗ್ನಿಃ ಶುಕ್ರೇಣ ಶೋಚಿಷಾ ಬೃಹತ್ಸೂರೋ ಅರೋಚತ ದಿವಿ ಸೂರ್ಯೋ
ಅರೋಚತ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಚೇತಿ | ಅಗ್ನಿಃ | ಚಿಕಿತುಃ | ಹವ್ಯವಾಟ್ | ಸಃ | ಸುಮತ್ ಸುರಥಃ |

ಅಗ್ನಿಃ | ಶುಕ್ರೇಣ | ಶೋಚಿಷಾ | ಬೃಹತ್ | ಸೂರಃ | ಅರೋಚತ | ದಿವಿ | ಸೂರ್ಯಃ | ಅರೋಚತ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಥಾನಯಾಗ್ನಿಸೂರ್ಯಾ ಸ್ತೂರ್ಯೇತೇ | ಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧೋಽಗ್ನಿಃ ಚಿಕಿತುಃ ಚೇತನಾವತೋ
ಯಜಮಾನಸ್ಯ | ಕರ್ಮಣಿ ಪಷ್ಠೀ | ಚೇತನಾವಂತಂ ಯಜಮಾನಂ ಅಚೇತಿ ಜಾನಾತಿ | ಕೀದೃಶಃ ಸಃ |
ಹವ್ಯವಾಟ್ ಹವಿಷಾಂ ವೋಢಾ ಸುಮದ್ರಥಃ ಸ್ವಯಮೇವ ರಂಹಣಸ್ವಭಾವಃ | ಸುಮತ್ ಸ್ವಯಮಿ-
ತ್ಯರ್ಥಃ (ನಿರು. ೬-೨೨) ಇತಿ ಯಾಸ್ಯಃ | ಅಸಹಾಯಗಮನಶೀಲ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂಚಿ ಬೃಹತ್ ಮಹಾನ್
ಯೋಽಗ್ನಿಃ ಶುಕ್ರೇಣ ಶುಕ್ಲೇನ ಶೋಚಿಷಾ ತೇಜಸಾ ಸೂರಃ ಸುಷ್ಮ ಈರಯಿತಾ ಪ್ರೇರಕಃ ಸನ್ ರಾತ್ರಾ
ಭುವಿ ಅರೋಚತ ದೀಪ್ಯತೇ | ಅಥ ಚ ದಿನಾ ದಿವಿ (?) ದ್ಯೋತಮಾನೇ ಸ್ವರ್ಲೋಕೇ ಸೂರ್ಯಃ
ಸುಷ್ಮ ಪ್ರೇರಯಿತಾದಿತ್ಯಃ ಅರೋಚತ ದೀಪ್ಯತೇ | ಉಭಾಭ್ಯಾಮಹೋರಾತ್ರಾತ್ಮಕಃ ಸರ್ವಃ ಕಾಲಃ
ಅತ್ರಾಂತ ಇತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಃ ||

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಹವ್ಯವಾತೀ—ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವವನೂ | ಸುಮದ್ರಥಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದ ರಥವುಳ್ಳವನೂ | ಸಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ಚಿಕಿತುಃ—ಕರ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ಅಚೇತಿ—ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ | ಬೃಹತ್—ಮಹತ್ವಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ಶುಕ್ರೇಣ—ಪ್ರಭಾಯುತವಾದ | ಶೋಚಿಷಾ—ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿ | ಸೂರಃ—ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನಾಗಿ | ಅರೋಚಿತ—(ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ) ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ | ದಿವಿ—ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ | ಸೂರ್ಯಃ—ಸೂರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ | ಅರೋಚಿತ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವವನೂ, ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದ ರಥವುಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯು ಕರ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಮಹತ್ವಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ಅಗ್ನಿಯು ಪ್ರಭಾಯುತವಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನಾಗಿ ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Agni has appeared, is wise and has beautiful chariot and carries sacrifices. He is moving with white and brilliant rays, he is looking irate; he appears in the heaven like Surja.

ಐವತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೯)

॥ ಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಯುವಂ ದೇನಾ ಇತಿ ಚಿತೂಯಚಂ ನವಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಮೇಧ್ಯಸ್ಯಾಷಮಾಶ್ವಿನಂ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ | ಅನುಕ್ರಮ್ಯತೇ-ಯುವಂ ದೇನಾ ಚಿತುಷ್ಕಂ ಮೇಧ್ಯ ಆಶ್ವಿನಂ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ ಇತಿ | ಏನಿಯೋಗಃ ಸೂತ್ರಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಯುವಂ ದೇನಾ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಮೇಧ್ಯಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು ದೇವತೆಯು; ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಭಂದಸ್ತು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯುವಂ ದೇನಾ ಚಿತುಷ್ಕಂ ಮೇಧ್ಯ ಆಶ್ವಿನಂ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಏನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೭

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೯)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೭ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೨೮ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಯಕ್ಷಂಖ್ಯ—೪ ||

|| ಯುಷಿಃ—ಮೇಧಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಆಶ್ವಿನಾ ||

|| ಭಂದಃ—ಕ್ರಿಪ್ಪುರ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯುವಂ ದೇವಾ ಕೃತುನಾ ಪೂರ್ವೇಣ ಯುಕ್ತಾ ರಥೇನ ತವಿಷಂ ಯಜತ್ರಾ |

ಆಗಚ್ಛತಂ ನಾಸತ್ಯಾ ಶಚೀಭಿರಿದಂ ತೃತೀಯಂ ಸವನಂ ಪಿಬಾಥಃ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯುವಂ | ದೇವಾ | ಕೃತುನಾ | ಪೂರ್ವೇಣ | ಯುಕ್ತಾ | ರಥೇನ | ತವಿಷಂ | ಯಜತ್ರಾ |

ಆ | ಆಗಚ್ಛತಂ | ನಾಸತ್ಯಾ | ಶಚೀಭಿಃ | ಇದಂ | ತೃತೀಯಂ | ಸವನಂ | ಪಿಬಾಥಃ || ೧ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಯಜತ್ರಾ ಯಜನೀಯೌ ಪೂಜ್ಯೌ ದೇವೌ ದ್ಯೋತಮಾನಾವಶ್ವಿನೌ ಪೂರ್ವೇಣ ಪುರಾ
ಭವೇನ ಕೃತುನಾ ಕರ್ಮಣಾ ಅನುಗ್ರಹಬುದ್ಧ್ಯಾ ನಾ ಉಪೇತೌ ಯುವಂ ಯುವಾಂ ಪ್ರತಿ ರಥೇನ
ರಂಹಣಸ್ವಭಾವೇನ ಸ್ಯಂದನೇನ ಸಂಯುಕ್ತಾ ಅಶ್ವಾಃ ತವಿಷಂ ಬಲಂ ಯಥಾ ಭವತಿ ತಥಾ ವಹಂತೀತಿ
ಶೇಷಃ | ತಸ್ಮಾತ್ ಹೇ ನಾಸತ್ಯಾ ಸತ್ಯಭೂತೌ ಯುವಾಂ ಶಚೀಭಿಃ ಅನುಗ್ರಹಲಕ್ಷಣೈಃ ಕರ್ಮಭಿಃ
ಸಹ ಇದಂ ತೃತೀಯಂ ಸವನಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಆಗಚ್ಛತಮಾಗಚ್ಛತಂ | ಆಗತ್ಯ ಚ ಪಿಬಾಥಃ ಪಿಬತಂ
ಸೋಮಮಿತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಜತ್ರಾ—ಪೂಜ್ಯರೂ | ದೇವಾ—ದೇವತಾತ್ಮರೂ ಆದ | ನಾಸತ್ಯಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ |
ಯುವಂ—ನೀವಿಬ್ಬರೂ | ಪೂರ್ವೇಣ—ಪುರಾತನವಾದ | ಕೃತುನಾ—ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ |
ತವಿಷಂ—ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿ | ರಥೇನ—ರಥದೊಡನೆ | ಯುಕ್ತಾಃ—ಯೋಜಿತವಾದ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು
ರಾಗಿಯೂ | ಶಚೀಭಿಃ—ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹಾತ್ಮಕವಾದ ಕರ್ಮಸಹಿತರಾಗಿಯೂ | ಇದಂ ತೃತೀಯಂ ಸವನಂ—
ಈ ತೃತೀಯಸವನವನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ಆಗಚ್ಛತಂ—ದಯಮಾಡಿರಿ | ಪಿಬಾಥಃ—ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ-

|| ಭಾನಾರ್ಥ ||

ಪೂಜ್ಯರೂ, ದೇವತಾತ್ಮರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಸಹ ಪುರಾತನನಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ, ರಥಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಆದರೊಡನೆ ಯೋಜಿತನಾದ ಅಶ್ವಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹಾತ್ಮಕನಾದ ಕರ್ಮಸಹಿತರಾಗಿಯೂ ಈ ತೃತೀಯಸವನವನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ದಯಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

O Aswins, come with your protective actions and chariot with horses. and drink by the right of your action the third libation.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯುನಾಂ ದೇನಾಸ್ತ್ರಯ ಏಕಾದಶಾಸಃ ಸತ್ಯಾಃ ಸತ್ಯಸ್ಯ ದದೃಶೇ ಪುರಸ್ತಾತ್ |
ಅಸ್ಮಾಕಂ ಯಜ್ಞಂ ಸವನಂ ಜುಷಾಣಾ ಪಾತಂ ಸೋಮಮುತ್ಪಿನಾ
ದೀದ್ಯಗ್ನೀ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯುನಾಂ | ದೇನಾಃ | ತ್ರಯಃ | ಏಕಾದಶಾಸಃ | ಸತ್ಯಾಃ | ಸತ್ಯಸ್ಯ | ದದೃಶೇ | ಪುರಸ್ತಾತ್ |
ಅಸ್ಮಾಕಂ | ಯಜ್ಞಂ | ಸವನಂ | ಜುಷಾಣಾ | ಪಾತಂ | ಸೋಮಂ | ಅತ್ಪಿನಾ | ದೀದ್ಯಗ್ನೀ ಇತಿ
ದೀದ್ಯಾಃ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ಯುನಾಂ ದ್ವೌ ಅಸರೇ ಚ ತ್ರಯ ಏಕಾದಶಾಸಃ ತ್ರಯಸ್ತ್ರೀತದ್ದೇನಾಃ | ತೇ ಚ ಅಷ್ಟೌ ವಸವಃ ಏಕಾದಶ ರುದ್ರಾ ದ್ವಾದಶಾಧಿತ್ಯಾಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಶ್ಚ ವಷಟ್ಪರಶ್ಚ ಇತಿ ಶ್ರುತಿಪ್ರಸಿದ್ಧಾಃ | ಸರ್ವೇ ಯೂಯಂ ಸತ್ಯಾಃ ಯಥಾರ್ಥಭೂತಾಃ ಸಂತಃ ಸತ್ಯಸ್ಯಾಪಿತೃಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಪುರಸ್ತಾತ್ ಪುರೋದೇಶೇ ದದೃಶೇ ದೃಶ್ಯಮಾನಾ ಭವಥ | ಆತೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಸಂಬಂಧಿನಂ ಸವನಂ | ಸೂಯತೇಽಭಿಷೂಯತೇ ಸೋಮೋ ಯತ್ರೇತಿ ಸವನಃ | ತಂ ತಾದೃಶಂ ಯಜ್ಞಂ ಯಜನೀಯಮಧ್ವರಂ ಜುಷಾಣಾ ಜುಷಮಾಣೌ ಸೇವಮಾಣೌ ಯುನಾಂ ಸೋಮಂ ಅಭಿಷುತಸೋಮರಸಂ ಪಾತಂ ಪಿಬತಂ | ಕೀದೃಶೌ ಯುನಾಂ | ದೀದ್ಯಗ್ನೀ | ದೀದಿಃ ಅತಿಶಯೇನ ದೀಪ್ಯಮಾನಃ ಅಗ್ನಿಃ ಜಠರಾನಲೋ ಯಯೋಸ್ತೌ ತಾದೃಶೌ | ಭಿಷಜೋಃ ಭವತೋದೀಪ್ತಾಗ್ನಿ ತ್ವಮಪ್ಯುಚಿತಮಿತಿ ಭಾವಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಯುವಾಂ—ನೀವಿಬ್ಬರೂ | ತ್ರೇಯ ಏಕಾದಶಾಸಂ
ದೇವಾಃ—ಉಳಿದ ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ದೇವತೆಗಳೂ | ಸತ್ಯಾಃ—ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪರಾಗಿದ್ದು |
ಸತ್ಯಸ್ಯ—ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಯಜ್ಞದ | ಪುರಸ್ತಾತ್—ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ | ದದ್ಯಶೇ—ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ |
ದೀದ್ಯಗ್ನೀ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾದ ಜಠರಾಗ್ನಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಅಸ್ಮಾಕಂ—ನಮ್ಮ | ಸವನಂ—
ತೃತೀಯಸವನಸಂಜ್ಞಕವಾದ | ಯಜ್ಞಂ—ಯಜ್ಞವನ್ನು | ಜುಷಾಣಾ—ಸೇವಿಸುತ್ತಾ | ಸೋಮಂ—
ನಮ್ಮಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಸೋಮವನ್ನು | ಪಾತಂ—ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಸಂಖ್ಯಾಕರಾದ ದೇವತೆಗಳೂ
ಸಹ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪರಾಗಿದ್ದು, ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾದ
ಜಠರಾಗ್ನಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ತೃತೀಯಸವನಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ
ನಮ್ಮಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

The number of Gods are thirty-three, they are true, they are visible
before the rite. Aswins with brilliant fire come to my this Soma rite
and drink.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ॒ನಾ॒ಯ್ಯಂ ತದ॑ಶ್ವಿನಾ ಕೃ॒ತಂ ನಾಂ ವೃ॒ಷಭೋ ದಿ॒ವೋ ರಜ॑ಸಃ ಪೃ॒ಥಿ॒ವ್ಯಾಃ |

ಸ॒ಹಸ್ರಂ ಶಂ॑ಸಾ ಉ॒ತ ಯೇ ಗೌ॑ಷ್ವಾ ಸ॒ರ್ವಾ ಇತ್ತ್ವಾ ಉ॒ಪ ಯಾ॑ತಾ ಪಿ॒ಬಧ್ಯೇ॑ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ॒ನಾ॒ಯ್ಯಂ | ತತ್ | ಅ॒ಶ್ವಿನಾ | ಕೃ॒ತಂ | ನಾಂ | ವೃ॒ಷಭಃ | ದಿ॒ವಃ | ರಜ॑ಸಃ | ಪೃ॒ಥಿ॒ವ್ಯಾಃ |

ಸ॒ಹಸ್ರಂ | ಶಂ॑ಸಾಃ | ಉ॒ತ | ಯೇ | ಗೌ॑ಷ್ವಾ | ಸ॒ರ್ವಾನ್ | ಇತ್ | ತಾನ್ | ಉ॒ಪ | ಯಾ॑ತ |

ಪಿ॒ಬಧ್ಯೇ॑ || ೩ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ಭೂಮೇರ್ಹೇತೋಃ ದಿವಃ ದ್ಯುಲೋಕಾತ್ ಸಕಾಶಾತ್ ರಜಸಃ
ಉದಕಸ್ಯ ವೃಷಭಃ ವರ್ಷಿತಾ ಸೂರ್ಯೋಸ್ತೀತಿ ಯತ್ ತತ್ಸರ್ವಂ ನಾಂ ಯುವಯೋಃ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ

ಪನಾಯ್ಯಂ ಸ್ತುತೈಂ ಭವತಿ | ಭವದನುಗ್ರಹಾದೇವ ಯುಷ್ಮತ್ಪಿತಾ ಸೂರ್ಯಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ವರ್ಷತಿ |
 ಸೋ ಚೇತ್ ತೇನ ತು ಸ್ವರಶ್ಮಿನಾದೀಭಿಃ ಭೂನೋರ್ಜಲಮಾಕೃಷ್ಟಮಸ್ತಿ | ಸ ಕಥಂ ವರ್ಷೇದಾಕರ್ಷಕಃ
 ಸನ್ | ತಸ್ಮಾತ್ ಭವತೋರೇವೈತತ್ಕರ್ಮೈತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಃ | ಯತ ಏವಮತಃ ಗವಿಷ್ಟಾ ಗನಾನೋಷಣೇ
 ನಿಮಿತ್ತೇ ಸತಿ ತೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾಃ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಶಂಸಾಃ | ಶಸ್ಯಂತೇ ಸ್ತೂಯಂತ ಇತಿ ಶಂಸಾ
 ಯಜ್ಞಾಃ | ಅರಬ್ಧಾಃ ಸಂತೀತಿ ಶೇಷಃ | ತಾನ್ ಸರ್ವಾನಿತ್ ಸರ್ವಾನಪಿ ಯಜ್ಞಾನ್ ಯುವಾಮುಪ-
 ಯಾತಂ ಸಮೀಪೇ ಗಚ್ಛತಂ | ವಚನವ್ಯತ್ಯಯಶ್ಚಾಂದಸಃ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಪಿಬಧ್ಯೈ ಸೋಮಂ
 ಪಾತುಂ | ಉತ ಇತ್ಯನರ್ಥಕಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ—ಪೃಥ್ವಿಯ ಪೌಷ್ಕಲ್ಯಕ್ಕಾಗಿ | ದಿವಃ—ಅಂತರಿಕ್ಷ-
 ದಿಂದ | ರಜಸಃ—ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಉದಕವನ್ನು | ವೃಷಭಃ—ಸುರಿಸುವ ಯಾವ ಸೂರ್ಯನಿದ್ದಾನೆಯೋ |
 ಚೇತ್—ಅಂತಹ ಅವನ ಸ್ಥಿತಿಯು | ನಾಂ—ನಿಮ್ಮ | ಪನಾಯ್ಯಂ—ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ | ಕೃತಂ—
 ಕರ್ಮವೇ ಆಗಿದೆ (ಆದುದರಿಂದಲೇ) | ಗವಿಷ್ಟಾ—ಗೋವುಗಳ ಅನ್ವೇಷಣದ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ಯೇ ಸಹಸ್ರಂ
 ಶಂಸಾಃ—ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವೂ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದವೂ ಆದ ಯಾವ ಯಾವ ಯಜ್ಞಗಳಿವೆಯೋ | ತಾನ್
 ಸರ್ವಾನ್ ಇತ್—ಆ ಸಕಲ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ | ಪಿಬಧ್ಯೈ—ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಲು |
 ಉಪ ಯಾತಂ—ಬನ್ನಿರಿ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಪೃಥ್ವಿಯ ಪೌಷ್ಕಲ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಉದಕವನ್ನು
 ಸುರಿಸುವ ಯಾವ ಸೂರ್ಯನಿದ್ದಾನೆಯೋ, ಅಂತಹ ಸೂರ್ಯನ ಜಗದುಪಕಾರವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯು ನಿಮ್ಮ ಅತ್ಯಂತ
 ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಕರ್ಮವೇ ಆಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ, ಗೋವುಗಳ ಅನ್ವೇಷಣದ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವೂ,
 ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವೂ ಆದ ಯಾವ ಯಾವ ಯಜ್ಞಗಳಿವೆಯೋ ಆ ಸಕಲ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಸೋಮವನ್ನು
 ಪಾನಮಾಡಲು ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Aswins you are the granter of the desired, by heaven, earth and sky.
 I have invoked you, those who praised thousand times, come to them for
 drink.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಯಂ ವಾಂ ಭಾಗೋ ನಿಹಿತೋ ಯಜತ್ರೇಮಾ ಗಿರೋ ನಾಸತ್ಯೋಸ-
 ಯಾತಂ |

ಪಿಬತಂ ಸೋಮಂ ಮಧುಮಂತಮಸ್ಮೇ ಪ್ರ ದಾಶ್ವಾಂಸಮನತಂ ಶಚೀಭಿಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಯಂ | ನಾಂ | ಭಾಗಃ | ನಿರಹಿತಃ | ಯಜತ್ರಾ | ಇಮಾಃ | ಗಿರಃ | ನಾಸತ್ಯಾ | ಉಪ | ಯಾತಂ |
ಪಿಬತಂ | ಸೋಮಂ | ಮಧುಮಂತಂ | ಅಸ್ಮೇ ಇತಿ | ಪ್ರ | ದಾಶ್ವಾಂಸಂ | ಅವತಂ | ಶಚೀಭಿಃ || ೪ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಯಜತ್ರಾ ಯಜನೀಯಾವತ್ಸಿನೌ ಅಯಂ ಪುರೋವರ್ತಿಃ ನಾಂ ಯುವಯೋಃ ಭಾಗಃ
ಭಜನೀಯೋಽಂತಃ ಸೋಮಲಕ್ಷಣಃ ನಿಹಿತಃ ನಿಯಮೇನ ಸ್ಥಾಪಿತಃ | ಆತಸ್ತಂ ಗೃಹೀತುಮಾಗಚ್ಛತಮಿತಿ
(ಗೃಹೀತು) ಶೇಷಃ | ಕಿಂ ಚ ಹೇ ನಾಸತ್ಯಾ ನಾಸತ್ಯಾ ಸತ್ಯಭೂತಾವತ್ಸಿನೌ ಯುನಾಮಿನಾಃ ಸಂನಿ-
ಕೃಷ್ಣಾಃ ಗಿರಃ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಾ ವಾಚಃ ಉಪಯಾತಂ ಸಮೀಪೇ ಗಚ್ಛತಂ ಶ್ರೋತುಂ | ಅಥ ಚ
ಮಧುಮಂತಂ ಮಧುರ್ಯೋಸೇತಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಂ | ಕಿಂ ಚ ಅಸ್ಮೇ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸಂಬಂಧಿನಂ
ದಾಶ್ವಾಂಸಂ ಹವಿದರ್ಶತೃವಂತಂ ಯಜಮಾನಂ ಶಚೀಭಿಃ ಅಭಿಮತಫಲಪ್ರದಾನಲಕ್ಷಣೈಃ ಕರ್ಮಭಿಃ
ಪ್ರ ಅವತಂ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಕ್ಷತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಜತ್ರಾ—ಪೂಜಾರ್ಹರಾದ | ನಾಸತ್ಯಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ನಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ |
ಅಯಂ ಭಾಗಃ—ಸೋಮರೂಪವಾದ ಈ ಭಾಗವು | ನಿಹಿತಃ—ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ | ಇಮಾ ಗಿರಃ—ಈ ಸ್ತುತಿ
ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ | ಉಪ ಯಾತಂ—ದಯಮಾಡಿರಿ | ಮಧುಮಂತಂ—ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರವಾದ |
ಸೋಮಂ—ಸೋಮರಸವನ್ನು | ಪಿಬತಂ—ಪಾನಮಾಡಿರಿ | ಅಸ್ಮೇ—ನಮಗೆ ಸೇರಿದ | ದಾಶ್ವಾಂಸಂ—
ಹವಿದರ್ಶತೃವಾದ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ಶಚೀಭಿಃ—ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹಾತ್ಮಕವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ |
ಪ್ರಾವತಂ—ರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

|| ಭಾನಾರ್ಥ ||

ಪೂಜಾರ್ಹರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಸೋಮರೂಪವಾದ ಈ ಭಾಗವು
ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ದಯಮಾಡಿರಿ. ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರವಾದ ಸೋಮರಸವನ್ನು
ಪಾನಮಾಡಿರಿ. ನಮಗೆ ಸೇರಿದವನೂ, ಹವಿದರ್ಶತನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹಾತ್ಮಕವಾದ
ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

English Translation.

Nasatyas, your portion remains thus set apart this is your praise, do
come and proteet us, drink this sweet Soma and protect the sacrificer with
your actions.

ಐವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೧೦)

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಮೃತ್ವಿಜಃ ಇತಿ ತೈಜಾತ್ಮಕಂ ದತಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ನೇಧ್ಯಸ್ಯಾಪ್ತಂ ವೈಶ್ವದೇವಂ
ಶ್ರೈಷ್ಟ್ಯಭಂ | ಅನುಕ್ರಾಂತಂ ಚ ಯಮೃತ್ವಿಜಸ್ತೃಚಿಂ ವೈಶ್ವದೇವಮಾದ್ಯ ಋತ್ವಿಕ್ ಸ್ತುತಿರ್ವಾ ಇತಿ |
ಅದ್ಯಾ ಋತ್ವಿಗ್ದೇವತ್ಯಾ ವಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂತ್ರಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಯಮೃತ್ವಿಜಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ
ಮೂರು ಋಕ್ಯುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ನೇಧ್ಯಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ವಿಶ್ವದೇವತೆಗಳು ಅಥವಾ
ಋತ್ವಿಜರು ದೇವತೆಗಳು. ಶ್ರೈಷ್ಟ್ಯವೆಂದಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯಮೃತ್ವಿಜಸ್ತೃಚಿಃ ವೈಶ್ವದೇವಮಾದ್ಯ
ಋತ್ವಿಕ್ ಸ್ತುತಿರ್ವಾ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೮

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೧೦)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೮ ||

ಅಪ್ಪಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೨೯ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೩ ||

|| ಋಷಿಃ—ನೇಧ್ಯಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—೧. ವಿಶ್ವದೇವಾ ಋತ್ವಿಜೋ ವಾ | ೨-೩. ವಿಶ್ವದೇವಾಃ ||

|| ಛಂದಃ—ತೃಷ್ಣಪ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಮೃತ್ವಿಜೋ ಬಹುಧಾ ಕಲ್ಪಯಂತಃ ಸಚೇತಸೋ ಯಜ್ಞಮಿಮಂ
ವಹಂತಿ |

ಯೋ ಅನೂಚಾನೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಯುಕ್ತ ಆಸೀತ್ಯಾ ಸ್ವಿತ್ತತ್ತ್ರ ಯಜ್ಞ-
ಮಾನಸ್ಯ ಸಂವಿತ್ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಂ | ಋತ್ವಿಜಃ | ಬಹುಧಾ | ಕಲ್ಪಯಂತಃ | ಸ್ವಚ್ಛೇತಸಃ | ಯಜ್ಞಂ | ಇಮಂ | ವಹಂತಿ |
 ಯಃ | ಅನೂಚಾನಃ | ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ | ಯುಕ್ತಃ | ಅಸೀತ್ | ಕಾ | ಸ್ವಿತ್ | ತತ್ರ | ಯಜಮಾನಸ್ಯ |
 ಸಂವಿತ್ || ೦ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸ್ವಚ್ಛೇತಸಃ ಸಮಾನಪ್ರಜ್ಞಾಃ ಋತ್ವಿಜಃ ಯಮಿಮಂ ಯಜ್ಞಂ ಯಜನೀಯಕರ್ಮವಿಶೇಷಂ
 ಬಹುಧಾ ಅನೇಕಪ್ರಕಾರೇಣ ಕಲ್ಪಯಂತಃ ರಚಯಂತಃ ಸಂತಃ ವಹಂತಿ ದೇವಾನ್ ಪ್ರಾಪಯಂತಿ |
 ತಮಿಮಂ ಯಜ್ಞಂ ಕುರ್ಮನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಋತ್ವಿಗ್ಲಕ್ಷಣೋ ವಿಪ್ರಃ ಯಜ್ಞಕರ್ಮವಿಶೇಷೇ ಯುಕ್ತಃ
 ಸಮಾಹಿತಃ ಅಸೀತ್ | ತತ್ರ ಕರ್ಮಣಿ ಕಾ ಸ್ವಿತ್ | ಸ್ವಿದಿತಿ ವಿತರ್ಕೇ | ಕಾ ನಾ ಯಜಮಾನಸ್ಯ
 ಸಂವಿತ್ ಪ್ರಜ್ಞಾ | ನ ಕಿಂಚಿತ್ಕರಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಯತ್ರ ಕರ್ಮಣಿ ಋತ್ವಿಗೇವ ಸಾವಧಾನೋಽಸ್ತಿ ತತ್ರ
 ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞಾಪಾಟನೇನ ಕಿಂ ಪ್ರಯೋಜನಮಸ್ತಿ | ನ ಕಿಂಚಿದಪೀತಿ ಭಾವಃ | ಕೇದೃಶೋ
 ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ | ಅನೂಚಾನಃ ಗುರೋಃ ಸಕಾಶಾದಧೀತವೇದವೇದಾಂಗಃ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಸ್ವಚ್ಛೇತಸಃ—ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ | ಋತ್ವಿಜಃ—ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳು | ಯಂ—ಯಾವ
 ಯಜ್ಞವನ್ನು | ಬಹುಧಾ—ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ಕಲ್ಪಯಂತಃ—ರಚಿಸುತ್ತಾ | ಯಜ್ಞಂ—ಇದೇ
 ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ | ವಹಂತಿ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬರಮಾಡುವರೋ (ಅಲ್ಲದೇ) | ಇಮಂ—ಈ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ | ಯುಕ್ತಃ—
 ನಿಯಮಿತನಾಗಿ | ಅನೂಚಾನಃ—ವೇದಾಧ್ಯಯನಸಂಪನ್ನನಾದವನೋ | ಯಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಅಸೀತ್—
 ಯಾವ ಋತ್ವಿಗ್ರೂಪನಾದವನೋ ಆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿರುವನೋ | ತತ್ರ—ಅಂತಹ ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ |
 ಯಜಮಾನಸ್ಯ—ಯಜಮಾನನ | ಸಂವಿತ್—ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನದ ಆವಶ್ಯಕತೆಯು | ಕಾ ಸ್ವಿತ್—ಏಕೆ
 ತಾನೇ ಬೇಕು ?

| ಭಾವಾರ್ಥಃ |

ಯಾವ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ರಚಿಸುತ್ತಾ, ಇದೇ
 ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬರಮಾಡುವರೋ, ಅಲ್ಲದೇ, ಇದೇ ಯಾವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನಸಂಪನ್ನನೋ,
 ಋತ್ವಿಗ್ರೂಪನೋ ಆದ ವ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕರ್ಮಾಸಕ್ತನಾಗಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನನ
 ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನದ ಆವಶ್ಯಕತೆಯು ತಾನೇ ಏನು ?

English Translation.

Of him who is variously conceived by the noble minded priests engaged
 in this rite who do not utter any word, are engaged as a priest, how little do
 the worshippers know of him.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏಕಃ ಏವಾಗ್ನಿಃ ಬಹುಧಾ ಸಮಿದ್ಧಃ ಏಕಃ ಸೂರ್ಯೋ ವಿಶ್ವಮನು ಪ್ರಭೂತಃ |
ಏಕೈವೋಷಾಃ ಸರ್ವಮಿದಂ ವಿ ಭಾತೈಕಂ ನಾ ಇದಂ ವಿ ಬಭೂವ
ಸರ್ವಂ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏಕಃ | ಏವ | ಅಗ್ನಿಃ | ಬಹುಧಾ | ಸಂಽಇದ್ಧಃ | ಏಕಃ | ಸೂರ್ಯಃ | ವಿಶ್ವಂ | ಅನು | ಪ್ರಭೂತಃ |
ಏಕಾ | ಏವ | ಉಷಾಃ | ಸರ್ವಂ | ಇದಂ | ವಿ | ಭಾತಿ | ಏಕಂ | ವೈ | ಇದಂ | ವಿ | ಬಭೂವ | ಸರ್ವಂ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏಕಃ ಕೇವಲ ಏವಾಗ್ನಿಃ ದಾನಾದಿಗುಣಯುಕ್ತೋ ದೇವಃ ಬಹುಧಾ ಬಾಡವನ್ನೈದ್ಯುತಾದ್ಯನೇ-
ಕಪ್ರಕಾರೇಣ ಸಮಿದ್ಧಃ ಸಮ್ಯಕ್ ದೀಪ್ತೋ ಭವತಿ | ಯಥಾ ಏಕಃ ಏಕಾಕೀ ಸೂರ್ಯಃ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ
ಸುಷ್ಮ ಕರ್ಮಸ್ವೀರಯಿತಾ ದೇವಃ ವಿಶ್ವಂ ಸರ್ವಂ ಜಗದನು ಅನುಪ್ರವಿಶ್ಯ | ತತ್ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ತದೇವಾನು-
ಪ್ರಾವಿಶತ್ (ತೈ. ಉ. ೨-೬) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಪ್ರಭೂತಃ ಅನೇಕಾತ್ಮತಯಾ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತೋಽಸ್ಮಿ |
ಸೂರ್ಯ ಆತ್ಮಾ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟುಷಶ್ಚ (ಋ. ಸಂ. ೧-೧೧೫-೧) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಕಿಂಚ ಏಕಾ ಏಕಾಕೀನೈವ
ಉಷಾಃ ತಮೋ ವಿನಾಸಯಂತೀ ದೇವೀ ಸರ್ವಂ ಸಮಸ್ತಮಿದಂ ದೃಶ್ಯಮಾನಂ ಜಗತ್ ವಿ ಭಾತಿ
ವಿಶೇಷೇಣ ದೀಪಯತಿ | ತಸ್ಮಾದೇಕಂ ವೈ ಏಕನೇವಾದ್ವಿತೀಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಇದಮಾಬ್ರಹ್ಮಸ್ತಂಬಸ-
ರ್ವಾಂತಂ ಜಗತ್ ವಿ ಬಭೂವ ವಿಶೇಷೇಣಾಭವದಿತಿ ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ಯದಾಗ್ನಾ ದಯೋಃ
ಬೇವಾ ಅಪ್ಯೇಕಾಕಿನಃ ಸಂತೋಽನೇಕಭವನಸಮರ್ಥಾಸ್ತದಾ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಏಕಂ ಸದನೇಕಂ ಭವೇದಿತಿ
ಕಿಮು ವಕ್ತವ್ಯಮಿತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಏಕ ಏವಾಗ್ನಿಃ—ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪನಾದ ಒಬ್ಬನೇ ಅಗ್ನಿಯು | ಬಹುಧಾ—ವಿದ್ಯುದಾದಿ ನಾನಾರೂಪ-
ಗಳಲ್ಲಿ | ಸಮಿದ್ಧಃ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ | ಏಕಃ ಸೂರ್ಯಃ—ಒಬ್ಬನೇ ಸೂರ್ಯನು | ವಿಶ್ವಂ ಅನು—
ಸಕಲ ವಿಶ್ವವನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ | ಪ್ರಭೂತಃ—ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ | ಏಕ ಏವಃ
ಉಷಾಃ—ಒಬ್ಬಳೇ ಉಷೋದೇವಿಯು | ಇದಂ ಸರ್ವಂ—ಈ ಸಕಲ ವಿಶ್ವವನ್ನೂ | ವಿ ಭಾತಿ—ಪ್ರಕಾಶ
ಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ | ಏಕಂ ನಾ ಇದಂ—ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಒಂದೇ ತತ್ತ್ವವು | ಸರ್ವಂ—ಜಗತ್ತಿನ ಸಕಲ
ರೂಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ವಿ ಬಭೂವ—ಪರಿಣಾಮಿತವಾಗಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪನಾದ ಒಬ್ಬನೇ ಅಗ್ನಿಯು ವಿದ್ಯುದಾದಿ ನಾನಾರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಒಬ್ಬನೇ ಸೂರ್ಯನು ಸಕಲ ವಿಶ್ವವನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಒಬ್ಬಳೇ ಉಷೋದೇವಿಯು ಈ ಸಕಲ ವಿಶ್ವವನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಒಂದೇ ತತ್ತ್ವವು ಜಗತ್ತಿನ ಸಕಲರೂಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಣಮಿತವಾಗಿದೆ.

English Translation.

Sage Agni appears kindled in many forms; one Sun lords over the whole world; one Dawn reveale every thing. One is in various forms.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಠಂತಂ ಕೇತುಮಂತಂ ತ್ರಿಚಕ್ರಂ ಸುಖಂ ರಥಂ ಸುಷದಂ ಭೂರಿ-
ವಾರಂ |

ಚಿತ್ರಮುಘಾ ಯಸ್ಯ ಯೋಗೇಽಧಿಜಜ್ಞೇ ತಂ ವಾಂ ಹುವೇ ಅತಿ ರಿಕ್ತಂ
ಪಿಬಧ್ಯೈ || ೩ ||

|| ಪದವಾಚಃ ||

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಠಂತಂ | ಕೇತುಮಂತಂ | ತ್ರಿಚಕ್ರಂ | ಸುಖಂ | ರಥಂ | ಸುಷದಂ | ಭೂರಿವಾರಂ |
ಚಿತ್ರಮುಘಾ | ಯಸ್ಯ | ಯೋಗೇ | ಅಧಿಜಜ್ಞೇ | ತಂ | ವಾಂ | ಹುವೇ | ಅತಿ | ರಿಕ್ತಂ | ಪಿಬಧ್ಯೈ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ವಾಂ | ವಚನವ್ಯತ್ಯಯಶ್ಚಾಂದಸಃ | ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಮಧ್ಯೇ ಅತಿರಿಕ್ತಂ ನಿರತಿಶಯಂ ತಂ ತಚ್ಚೈವ ವಾಚ್ಯಂ ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ ಪಿಬಧ್ಯೈ ಸೋಮಂ ಪಾತುಂ ಹುವೇ ಅಹ್ವಯಾಮಿ | ತಂ ಕಂ | ಯಸ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮನಃ ಯೋಗೇ ಸೇವ್ಯಸೇವಕಭಾವಸಂಬಂಧೇ ಸತಿ ಚಿತ್ರಮುಘಾ | ಚಿತ್ರಂ ಚಾಯನೀಯಂ ಮುಘಂ ಗನಾಶ್ವಾದಿಲಕ್ಷಣಂ ಧನಂ ಯಸ್ಯಾಃ ಸಾ ಚಿತ್ರಮುಘಾ | ಪೂಜನೀಯಾನೇಕ-ಧನೋಪೇತಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಅಧಿ ಜಜ್ಞೇ ಅಧಿಕಂ ಪ್ರಾದುರಭೂತ್ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾದೇಶ್ವರಂ | ಕೇದ್ರಶಂ ತಂ | ಜ್ಯೋತಿಷ್ಠಂತಂ ಜ್ಯೋತಿಷಿ ಸೂರ್ಯಾದೀನಿ ಪ್ರಕಾಶ್ಯತ್ವೇನ ಸಂತಿ ಯಸ್ಯ ತಂ | ತಸ್ಯ ಭಾಸಾ ಸರ್ವಮಿದಂ ನಿಭಾತಿ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಕೇತುಮಂತಂ | ಕೇತವಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಃ ವಿಷಯಾಃ ಸಂತಿ ಯಸ್ಯ ತಂ | ಯಃ ಸರ್ವಜ್ಞಃ ಸರ್ವವಿತ್ (ಮು. ಉ. ೧-೧-೯) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಕೇತುರಿತಿ ಪ್ರಜ್ಞಾನಾಮು | ಕೇತುಃ ಕೇತ ಇತಿ ತನ್ನಾಮಸು ಪಾರಾತ್ | ತ್ರಿಚಕ್ರಂ ತ್ರಿಷು ಭೂರಾದಿಲೋಕೇಷು ಚಕ್ರಂ ಚಂಕ್ರಮಣಂ

ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾವತಾರೇ ಯಸ್ಯ ತಂ | ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿಚಕ್ರಮೇ (ಋ. ಸಂ. ೧-೧೩-೧೭) ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತೇಃ |
ಯದ್ವಾ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ಅಪ್ರತಿಹತಂ ಚಕ್ರಂ ಸುದರ್ಶನಾಖ್ಯಂ ಯಸ್ಯ ತಂ | ಸುಖಂ ನಿರತಿಶಯಾ-
ನಂದಾತ್ಮಕಂ | ಓಂ ಕಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಖಂ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ರಥಂ ರಂಹಣಸ್ವಭಾವಂ | ಗಮನಶೀಲಮಿತಿ
ಯಾವತ್ | ಅಪಾಣಿಸಾದೋ ಜವನೋ ಗ್ರಹೀತಾ (ಶ್ವೇ. ಉ. ೩-೧೯) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಸುಷದಂ |
ಶೋಭನೇ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪೇ ಸೀದತಿ ತಿಷ್ಠತಿ ಸುಷತ್ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಃ ತಂ | ಪ್ರಜ್ಞಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರಜ್ಞಾನಂ
ಬ್ರಹ್ಮ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಭೂರಿವಾರಂ ಭೂರಿಭಿರ್ಬಹುಭಿಃ ಪ್ರಾಣಿಭಿಃ ವಾರೋ ವರಣೇಯಸ್ತಂ |
ಸರ್ವಾತ್ಮಕತ್ವಾತ್ ಸರ್ವಪ್ರಿಯತ್ವಮುಚಿತಮಸ್ಯ | ಅತ್ಮನಃ ಕಾಮಾಯ ಸರ್ವಂ ಪ್ರಿಯಂ ಭವತಿ
(ಬೃ. ಉ. ೨-೪-೫) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ) ಯಾವ ಪರಮಾತ್ಮನ | ಯೋಗೇ—ಸಂಬಂಧವಿರಲಾಗಿ |
ಚಿತ್ರಾಮೃತಾ—ಪೂಜ್ಯವಾದ ಧನದೇವತೆಯು | ಅಧಿಜಜ್ಞೇ—ಉತ್ಪನ್ನ ಳಾಗುವಳೋ ಅಂತಹವನೂ | ನಾಂ—
ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲಾ | ಅತಿ ರಿಕ್ತಂ—ಅತಿಶಯವಾದ ವೈಭವವುಳ್ಳವನೂ | ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮಂತಂ—ಸೂರ್ಯಾದಿಗಳಿಗೂ
ಪ್ರಕಾಶವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ತೇಜೋಯುತನೂ | ಕೇತುಮಂತಂ—ಪ್ರಜ್ಞಾ ವಿಷಯವುಳ್ಳವನೂ | ತ್ರಿಚಕ್ರಂ—
ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಚರಿಸುವ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ | ಸುಖಂ—ನಿರತಿಶಯವಾದ ಆತ್ಮಸುಖದಾತ್ಮವು |
ರಥಂ—ಸಂಚಾರಶೀಲನೂ | ಸುಷದಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಆತ್ಮಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳವನೂ | ಭೂರಿವಾರಂ—ಸಕಲರಃ
ಅನ್ವೇಷಣೆಗೂ ಪಾತ್ರನೂ ಆದ | ತಂ—ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು | ಪಿಬಧ್ಯೈ—ಸೋಮಪಾನಮಾಡಲು |
ಮನೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಂಬಂಧವಿರಲಾಗಿ ಪೂಜ್ಯವಾದ ಧನದೇವತೆಯು ಉತ್ಪನ್ನ
ಳಾಗುವಳೋ ಅಂತಹವನೂ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಅತಿಶಯವಾದ ವೈಭವವುಳ್ಳವನೂ, ಸೂರ್ಯಾದಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಕಾಶವು
ನ್ನೊದಗಿಸುವ ತೇಜೋಯುತನೂ, ಪ್ರಜ್ಞಾ ವಿಷಯವುಳ್ಳವನೂ, ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಚರಿಸುವ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ
ವನೂ, ನಿರತಿಶಯವಾದ ಆತ್ಮಸುಖದಾತ್ಮವು, ಸಂಚಾರಶೀಲನೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಆತ್ಮಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಸಕಲರಃ
ಅನ್ವೇಷಣೆಗೂ ಪಾತ್ರನೂ ಆದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸೋಮಪಾನಮಾಡಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Dazzling chariot moving quickly on its three wheels, sending out
brilliance with easy seat and abundance with his approach the dawn came out
with wondrous abundance ; come here and drink in your charit.

ಐವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೧೧)

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇಮಾನಿ ನಾನಿತಿ ಸಪ್ತರ್ಷಿಮೇಕಾದಶಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಸುಪರ್ಣಸ್ಯಾರ್ಷಮೈಂದ್ರಾವರುಣಂ
ಜಾಗತಂ | ಇಮಾನಿ ನಾಂ ಸಪ್ತ ಸುಪರ್ಣ ಐಂದ್ರಾವರುಣಂ ಜಾಗತಂ ಇತ್ಯನುಕ್ರಾಂತಿತ್ವಾತ್ |
ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂತ್ರಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಇಮಾನಿ ನಾಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದನೆಯದು ಮತ್ತು
ಕೊನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಏಳು ಋಕ್ಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಸುಪರ್ಣಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು ;
ಇಂದ್ರಾವರುಣರು ದೇವತೆಯು ; ಜಗತೀಭಂದಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಇಮಾನಿ ನಾಂ ಸಪ್ತ ಸುಪರ್ಣ
ಐಂದ್ರಾವರುಣಂ ಜಾಗತಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೯

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೧೧)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೯ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೩೦, ೩೧ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೬ ||

|| ಋಷಿಃ—ಸುಪರ್ಣಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ||

|| ಭಂದಃ—ಜಗತೀ ||

|| ಸಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಮಾನಿ ನಾಂ ಭಾಗಧೇಯಾನಿ ಸಿಸ್ತತ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಪ್ರ ಮಹೇ

ಸುತೇಷು ನಾಂ |

ಯಜ್ಞೇಯಜ್ಞೇ ಹ ಸವನಾ ಭುರಣ್ಯಥೋ ಯತ್ಸುನ್ವತೇ ಯಜಮಾನಾಯ

ಶಿಕ್ಷಥಃ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಮಾನಿ | ನಾಂ | ಭಾಗಧೇಯಾನಿ | ಸಿಸ್ತತೇ | ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ | ಪ್ರ | ಮಹೇ | ಸುತೇಷು | ನಾಂ |

ಯಜ್ಞೇಯಜ್ಞೇ | ಹ | ಸವನಾ | ಭುರಣ್ಯಥಃ | ಯತ್ | ಸುನ್ವತೇ | ಯಜಮಾನಾಯ | ಶಿಕ್ಷಥಃ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಇಮಾನಿ ಇದಾನೀಂ ಕೃತಾನಿ ಭಾಗಧೇಯಾನಿ ಭವದಂತ-
ಭೂತಾನಿ ಚರುಪುರೋಡಾಶಾದಿಹವೀಂಸಿ ನಾಂ ಯುವಾಂ ಪ್ರತಿ ಸಿಸ್ತತೇ ಪ್ರಾಪ್ತುಮಿಚ್ಛಂತಿ | ಅತಃ
ಸುತೇಷು ಅಭಿಷುತೇಷು ಸೋಮೇಷು ಸತ್ಸು ಮಹೇ ಮಹತೇ ಪೂಜನಾಯ ನಾಂ ಯುವಾಂ ಪ್ರ
ಪ್ರಾರ್ಚಯೇ | ಉಪಸರ್ಗವಶಾದ್ಯೋಗ್ಯಕ್ರಿಯಾಧ್ಯಾಹಾರಃ | ಯತ್ ಯಸ್ಮಾತ್ ಯಜ್ಞೇಯಜ್ಞೇ
ಪ್ರತಿಯಜ್ಞಂ ಸವನಾ ತ್ರಿಷ್ಟಪಿ ಸವನೇಷು ಭುರಣ್ಯಥೋ ಹ ಗಚ್ಛಥಃ ಖಲು | ಕಿಂಚ ಸುಸ್ತತೇ
ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತೇ ಯಜಮಾನಾಯ ಶಿಕ್ಷಥಃ ಅಭಿಮತಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಥಃ | ಶಿಕ್ಷತಿರ್ದಾನಕರ್ಮಾ |
ಪೃಣಾತಿ ಶಿಕ್ಷತಿ ಇತಿ ದಾನಕರ್ಮಸು ಸಾರಾತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣ ದೇವತೆಗಳೇ | ಯತ್—ಯಾವ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವ
ದಿಂದ | ಯಜ್ಞೇ ಯಜ್ಞೇ ಹ—ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಯಜ್ಞಕ್ಕೂ | ಸವನಾ—ಮೂರು ಸವನಕಾಲಗಳಲ್ಲೂ |
ಭುರಣ್ಯಥಃ—ಹೋಗುವಿರೋ (ಮತ್ತು) | ಸುಸ್ತತೇ—ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡುವ | ಯಜಮಾನಾಯ—
ಯಜ್ಞಕರ್ತನಿಗೆ | ಶಿಕ್ಷಥಃ—ಅವನ ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ಕೊಡುವಿರೋ (ಆದುದರಿಂದಲೇ) | ನಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು
ದ್ದೇಶಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸಿದವೂ | ಇಮಾನಿ ಭಾಗಧೇಯಾನಿ—ನಿಮ್ಮ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವೂ ಆದ ಚರುಪುರೋಡಾಶಗಳು |
ಸಿಸ್ತತೇ—ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಸಮಾಪಿಸುತ್ತವೆ | ಸುತೇಷು—ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾದಾಗ | ನಾಂ—
ನಿಮ್ಮ | ಮಹೇ—ಪೂಜೆಗಾಗಿ | ಪ್ರ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಯಜ್ಞಕ್ಕೂ
ಮೂರು ಸವನಕಾಲಗಳಲ್ಲೂ ಹೋಗುವಿರೋ ಮತ್ತು ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಯಜ್ಞಕರ್ತನಿಗೆ ಅವನ
ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ಕೊಡುವಿರೋ ಆದುದರಿಂದಲೇ, ನಿಮ್ಮನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸಿದವೂ, ನಿಮ್ಮ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವೂ ಆದ
ಚರುಪುರೋಡಾಶಾದಿಗಳು ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಸಮಾಪಿಸುತ್ತವೆ. ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾದಾಗ ನಿಮ್ಮ
ಪೂಜೆಗಾಗಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Agni, Indra, Varuna in the chief rite we invoke you to drink
Soma. This is your portion ; come following it, in every rite, nourish
the sacrifices and libations, make gift to the worshipper offering Soma
libations.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಿಃಸಿಧ್ವಂ ರೀರೋಷಧೀರಾಪ ಆಸ್ತಾಮಿಂದ್ರಾವರುಣಾ ಮಹಿಮಾನಮಾಶತ |
ಯಾ ಸಿಸ್ತತೂ ರಜಸಃ ಪಾರೇ ಅಧ್ವನೋ ಯಯೋಃ ಶತ್ರುರ್ನಕಿರಾದೇವ
ಓಹತೇ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಿಃಸಿಧ್ವಂ ರೀಃ | ಓಷಧೀಃ | ಆಪಃ | ಆಸ್ತಾಂ | ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ | ಮಹಿಮಾನಂ | ಆಶತ |
ಯಾ | ಸಿಸ್ತತುಃ | ರಜಸಃ | ಪಾರೇ | ಅಧ್ವನಃ | ಯಯೋಃ | ಶತ್ರುಃ | ನಕಿಃ | ಅದೇವಃ | ಓಹತೇ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಭವಂತೋ ಯದಾ ಆಸ್ತಾಂ ಓಷಧ್ಯಾದಿಕತ್ಯತ್ತೇನಾ-
ಭೂತಾಂ ತದಾ ನಿಃಸಿಧ್ವಂ ರೀಃ ನಿತರಾಂ ಮಂಗಲಸ್ವಭಾವಾ ಓಷಧೀಃ ಪ್ರೀಹ್ಯಾದ್ಯಾ ಓಷಧಯಃ ಆಪಃ
ಉದಕಾನಿ ಚ ಮಹಿಮಾನಂ ಭವತೋ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಆಶತ ನ್ಯಾಪ್ನುವಂತಿ | ಕಿಂಚ ಯಾ ಯಾ
ಭವಂತಾ ರಜಸೋಽಂತರಿಕ್ಷಲೋಕಸ್ಯ ಸಂಬಂಧಿನಃ ಅಧ್ವನೋ ಮಾರ್ಗಸ್ಯ ಪಾರೇ ಪರತೀರೇ ಸಿಸ್ತತುಃ
ಯಥೇಚ್ಛಂ ಸರಣಂ ಕುರುತಃ | ಯಯೋರ್ಭವತೋಃ ಶತ್ರುಃ ಶಾತಯಿತಾ ಅದೇವಃ ದೇವಪ್ರತಿಯೋಗೀ
ಅಸುರಾದಿಃ ನಕಿಃ ಓಹತೇ ನ ಕೋಽಪಿ ತರ್ಕಗೋಚರೋ ಭವತಿ | ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ | ವಿಹರತೋರ್ಭವತೋಃ
ಗತಿಪ್ರತಿಘಾತಕಃ ಶತ್ರುಃ ನ ಕೋಽಸ್ಯ ಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ | (ಯದಾ—ಯಾವಾಗ) | ಆಸ್ತಾಂ—
ಓಷಧ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಮಾಪಕರಾಗಿದ್ದೀರೋ ಆಗ | ನಿಃ ಸಿಧ್ವಂ—ಮಂಗಳಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ | ಓಷಧೀಃ—
ಪ್ರೀಹ್ಯಾದ್ಯೋಷಧಿಗಳೂ | ಆಪಃ—ಉದಕಗಳೂ | ಮಹಿಮಾನಂ—ನಿಮ್ಮ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನೇ | ಆಶತ—
ಹೊಂದುತ್ತವೆ | ಯಾ—ಯಾವ ನೀವು | ರಜಸಃ—ಅಂತರಿಕ್ಷದ | ಅಧ್ವನಃ ಪಾರೇ—ಮಾರ್ಗಗಳ
ತೀರಪ್ರದೇಶಗಳೆಲ್ಲಾ | ಸಿಸ್ತತುಃ—ಸಂಚರಿಸುವಿರೋ ಅಂತಹ | ಯಯೋಃ—ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೆ | ಶತ್ರುಃ—
ಶತ್ರುವಾದವನೂ | ಅದೇವಃ—ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾದವನೂ ಆದ ಯಾವ ಅಸುರನೂ | ನಕಿಃ ಓಹತೇ—
ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ಶಕ್ತನಾಗಲಾರನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವಾಗ ಓಷಧ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಮಾಪಕರಾಗಿದ್ದೀರೋ ಆಗ
ಮಂಗಳಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ಪ್ರೀಹ್ಯಾದ್ಯೋಷಧಿಗಳೂ, ಉದಕಗಳೂ ನಿನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಯಾವ
ನೀವು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗಗಳ ತೀರಪ್ರದೇಶಗಳೆಲ್ಲಾ ಸಂಚರಿಸುವಿರೋ ಅಂತಹ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೆ ಶತ್ರುವಾದವನೂ,
ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾದವನೂ ಆದ ಯಾವ ಅಸುರನೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ಶಕ್ತನಾಗಲಾರನು.

English Translation.

Indra and Varuna are here, walking by a path leading to beyond the sky ; no god-fearing men can be their enemy. The vegetable and water attain their powers ;

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸತ್ಯಂ ತದಿಂದ್ರಾವರುಣಾ ಕೃಶಸ್ಯ ವಾಂ ಮಧ್ವ ಉರ್ಮಿಂ ದುಹತೇ ಸಪ್ತ
ವಾಣೀಃ |

ತಾಭಿದ್ವಾಂಸಮನತಂ ಶುಭಸ್ಪತೀ ಯೋ ವಾನುದಬ್ಧೋ ಅಭಿ ಸಾತಿ
ಚಿತ್ತಿಭಿಃ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸತ್ಯಂ | ತತ್ | ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ | ಕೃಶಸ್ಯ | ವಾಂ | ಮಧ್ವಃ | ಉರ್ಮಿಂ | ದುಹತೇ | ಸಪ್ತ | ವಾಣೀಃ |
ತಾಭಿಃ | ದ್ವಾಂಸಂ | ಅವತಂ | ಶುಭಃ | ಪತೀ ಇತಿ | ಯಃ | ವಾಂ | ಅದಬ್ಧಃ | ಅಭಿ | ಸಾತಿ |
ಚಿತ್ತಿಭಿಃ || ೩ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಇಂದ್ರಾವರುಣೌ ಯೋಃ ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಸರ್ವಣಿಸ್ತಭಾವಾ ವಾ ವಾಣೀಃ
ವಾಣ್ಯಃ ಸಪ್ತಹೋತ್ರಕಾಣಾಂ ಸ್ತುತಿರೂಪಾ ವಾಚಿಃ ಕೃಶಸ್ಯ ಏತನ್ನಾವನ್ನೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಸಂಬಂಧಿನಃ
ಮಧ್ವಃ ಮಧುರಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಉರ್ಮಿಂ ತದುಪಲಕ್ಷಿತಂ ರಸಂ ಪ್ರತಿ ವಾಂ ಯುನಾಂ ಹವತೇ
ಪ್ರಪೂರಯಂತೀತಿ ಯತ್ ತತ್ಸತ್ಯಮನಿತಥನೇವ | ತಸ್ಮಾತ್ತಾಭಿರ್ವಾಣೀಭಿರ್ಹೇತುಭೂತಾಭಿಃ ಯುನಾಂ
ದ್ವಾಂಸಂ ಹವಿದ್ವತ್ಸವಂತಂ ಯಜಮಾನಂ ಅವತಂ ರಕ್ಷತಂ | ಯಜಮಾನಂ ವಿಶಿನಷ್ಟಿ | ಹೇ
ಶುಭಸ್ಪತೀ ಉದಕಸ್ಯ ಸಾಲಯಿತಾರಾಸಿಂದ್ರಾವರುಣೌ ಯೋ ಯಜಮಾನಃ ಅದಬ್ಧಃ ಕೇನಾಪ್ಯಹಿಸಿತಃ
ಸನ್ ಚಿತ್ತಿಭಿಃ ಪ್ರಜ್ಞೋಪಲಕ್ಷಿತೈಃ ಕರ್ಮಭಿಃ ವಾಂ ಯುನಾಮುಭಿ ಸಾತಿ ಸರ್ವತೋ ರಕ್ಷತಿ |
ಕಮವತಮಿತಿ ಪೂರ್ವೇಣಾನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ | ಸಪ್ತ ವಾಣೀಃ—ಸಪ್ತಹೋತ್ರಗಳ
ಸ್ತುತಿರೂಪಗಳಾದ ವಾಕ್ಯಗಳು | ಕೃಶಸ್ಯ—ಕೃಶಸಂಜ್ಞಕನಾದ ಯಜಮಾನನ | ಮಧ್ವಃ—ಮಧುರವಾದ

ಸೋಮರಸದ | ಊರ್ಮಿಂ—ರಸಾಭಿಮುಖವಾಗಿ | ನಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ದುಹತೇ—ಕರೆತಂದು ಪೂರ್ಣ
ಮಾಡುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಯಾವುದುಂಟೋ | ತೇ—ಅದು | ಸತ್ಯಂ—ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೇ ಇದೆ | ಶುಭಸ್ವತೀ—
ಉದಕಪಾಲಕರಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ | ಅದಬ್ಧಿಃ—ಯಾರಿಂದಲೂ ಅಹಿಂಸಿತನಾದ |
ಯೇಃ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನು | ಚಿತ್ತಿಭಿಃ—ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾದ ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ನಾಂ—
ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಅಭಿ ಪಾತಿ—ಸುತ್ತಲೂ ರಕ್ಷಿಸುವನೋ | ದಾಶ್ವಾಂಸಂ—ಹವಿದಾರತನಾದ ಅದೇ ಯಜಮಾನ
ನನ್ನು | ತಾಭಿಃ—ಅದೇ ಸ್ತುತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ | ಅವತಂ—ರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ, ಸಪ್ತ ಹೋತೃಗಳ ಸ್ತುತಿರೂಪಗಳಾದ ವಾಕ್ಯಗಳು ಕೃತಸಂಜ್ಞಕ
ನಾದ ಯಜಮಾನನ ಮಧುರವಾದ ಸೋಮರಸದ ರಸಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆತಂದು ಪೂರ್ಣಮಾಡುತ್ತವೆ
ಎಂಬುದು ಯಾವುದುಂಟೋ ಅದು ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಉದಕಪಾಲಕರಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣ
ದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾರಿಂದಲೂ ಅಹಿಂಸಿತನಾದ ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾದ ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ
ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ರಕ್ಷಿಸುವನೋ ಹವಿದಾರತನಾದ ಅದೇ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಅದೇ ಸ್ತುತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

English Translation.

Indra and Varuna, it is true that for you Saptavani is effusing the
Soma of Krisha ; you are the supporter of good works. The men without
enemy who worship you with good works, protect him your worshipper.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಘೃತಪುಷ್ಪಃ ಸೌಮ್ಯಾ ಜೀರದಾನವಃ ಸಪ್ತ ಸ್ವಸಾರಃ ಸದನೇ ಯತಸ್ಯ |

ಯಾ ಹ ನಾಮಿಂದ್ರಾವರುಣಾ ಘೃತಶ್ಚುತಸ್ತಾಭಿಧತ್ತಂ ಯಜಮಾನಾಯ
ತಿಕ್ಷತಂ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಘೃತಂ ಪುಷ್ಪಃ | ಸೌಮ್ಯಾಃ | ಜೀರದಾನವಃ | ಸಪ್ತ | ಸ್ವಸಾರಃ | ಸದನೇ | ಯತಸ್ಯ |

ಯಾಃ | ಹ | ನಾಂ | ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ | ಘೃತಶ್ಚುತಃ | ತಾಭಿಃ | ಧತ್ತಂ | ಯಜಮಾನಾಯ | ತಿಕ್ಷತಂ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ತಾಃ ಸತ್ಯವಾಣಿಃ ಕ್ವ ಸಂತೀತ್ಯಪೇಕ್ಷಾಯಾಮಾಹ | ಯತಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಸದನೇ ಸ್ಥಾನೇ ಸಪ್ತ
ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಸ್ವಸಾರಃ ಸ್ವಯಂಸಾರಿಣ್ಯೋ ವಾಣಿಃ ಸಂತಿ | ಕೀದೃತ್ಯಸ್ತಾಃ | ಘೃತಪುಷ್ಪಃ |
ಘೃತಮಿತ್ಯುದಕನಾಮು | ತೇನ ಸೋಮರಸೋ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ | ತಥಾ ಚ ಸೋಮರಸಸ್ತಾವಿಣ್ಯ ಇತ್ಯರ್ಥಃ

ಸೋಮ್ಯಾಃ ಸೋಮಾರ್ಹಾಃ ಜೀರದಾನವಃ ಕ್ಷಿಪ್ರದಾನಾಃ | ಕಿಂಚಿ ಹೇ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಇಂದ್ರಾವರುಣೌ
ಯೌ ನಾಣ್ಯಃ ನಾಂ ಯುನಾಮುದ್ವಿಶ್ಯ ಘೃತಶ್ಚುತಃ ಸೋಮರಸಸ್ರಾವಿಣ್ಯೋ ಭವಂತಿ ಅಥವಾ
ಅಜ್ಯಸ್ರಾವಿಣ್ಯೋ ಭವಂತಿ | ಹೇತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ | ತಾಭಿರ್ಹೇತುಭೂತಾಭಿಃ ಧತ್ತಂ ಯಜಮಾನಂ
ಪುಷ್ಪೀತಂ | ತದರ್ಥಂ ಚ ಯಜಮಾನಾಯ ಶಿಕ್ಷತಮುಭಿಮತಂ ದತ್ತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಘೃತಪುಷ್ಪಃ—ಉದಕರೂಪವಾದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಸುರಿಸುವುವೂ | ಸೌಮ್ಯಾಃ—ಸೋಮಾರ್ಹ
ವಾದವೂ | ಜೀರದಾನವಃ—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವುವೂ | ಸಪ್ತ ಸ್ವಸಾರಿಃ—ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವೂ ಆದ
ವಾಣಿಗಳು | ಋತಸ್ಯ—ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಯಜ್ಞದ | ಸದನೇ—ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿವೆ | ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ—
ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ | ಘೃತಶ್ಚುತಃ—ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡತಕ್ಕ | ಯಾಃ—
ಯಾವ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳು | ನಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸುವುವೋ | ತಾಭಿಃ—ಅವುಗಳೊಡನೆ |
ಧತ್ತಂ—ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಆಧಾರಕರಾಗಿ | ಯಜಮಾನಾಯ—ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಶಿಕ್ಷತಂ—ಅವನ
ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ಕೊಡಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉದಕರೂಪವಾದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಸುರಿಸುವುವೂ, ಸೋಮಾರ್ಹವೂ, ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವುವೂ,
ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವೂ ಆದ ವಾಣಿಗಳು ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಯಜ್ಞದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿವೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣ
ದೇವತೆಗಳೇ, ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡತಕ್ಕ ಯಾವ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳು ನಿಮ್ಮನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸುವುವೋ
ಅವುಗಳೊಡನೆ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಆಧಾರಕರಾಗಿ. ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಅವನ ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ಕೊಡಿ.

English Translation.

The amiable seven sisters in the house of rite, are become giver of
abundance. Indra and Varuna those who drop ghee for you, uphold them,
give them gifts.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅನೋಚಾನು ನುಹತೇ ಸೌಭಗಾಯ ಸತ್ಯಂ ತ್ವೇಷಾಭ್ಯಾಂ ಮಹಿನಾನ-
ಮಿಂದ್ರಿಯಂ |

ಅಸ್ಮಾನ್ನಿನ್ದ್ರಾವರುಣಾ ಘೃತಶ್ಚುತಸ್ತೃಭಿಃ ಸಾವ್ತೇಭಿರವತಂ ಶುಭಸ್ಪತೀ ||

|| ಪದಸಾರಃ ||

ಅವೋಚಾಮು | ಮಹತೇ | ಸೌಭಗಾಯ | ಸತ್ಯಂ | ತ್ವೇಷಾಭ್ಯಾಂ | ಮಹಿಮಾನಂ | ಇಂದ್ರಿಯಂ |
 ಅಸ್ಮಾನ್ | ಸು | ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ | ಘೃತೇಶ್ವತೇ | ತ್ರಿಭಿಃ | ಸಾಪ್ತೇಭಿಃ | ಅವತಂ | ಶುಭಃ | ಪತಿಃ
 ಇತಿ || ೫ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ತ್ವೇಷಾಭ್ಯಾಂ ದೀಪ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಭವದ್ಭ್ಯಾಂ ಸಂಪಾದಿತಂ ಮಹಿಮಾನಂ ಕೀರ್ತಿವಿಶೇಷಂ ವಯಂ ಮಹತೇ ಬೃಹತೇ ಸೌಭಗಾಯ ಐಶ್ವರ್ಯಾಯ ಅವೋಚಾಮು ವರ್ಣಯೇಮು | ಕೀದೃಶಂ ಮಹಿಮಾನಂ | ಸತ್ಯಮನಿವೃತಃ | ಯುಷ್ಮತ್ಸ್ವರೂಪಾನುಕೂಲನಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಇಂದ್ರಿಯಂ ಇಂದ್ರಯೋಃ ಪರಮೇಶ್ವರಯೋರ್ಭವತೋಜ್ಞಾಪಕಂ | ತಸ್ಮಾತ್ ಹೇ ಶುಭಸ್ತೇ ಉದಕಪಾಲಕರಾದ್ವರುಣಾ ಯೇವಾಂ ಘೃತೇಶ್ವತೇ ಸೋಮರಸಪ್ರಾಣೋಽಸ್ಮಾನ್ ಯಜಮಾನಾನ್ ತ್ರಿಭಿಃ ಸಾಪ್ತೇಭಿಃ | ಸಪ್ತಯೋಽಶ್ವಾಃ ತೇಷಾಂ ಸಮೂಹಃ | ಸಪ್ತಯೂಥೈಸ್ತ್ವಿಃ ತ್ರಿಸಂಖ್ಯಾಕೈರಶ್ವಸಮೂಹೈಃ ಸೋತಂ (? ಸು ಅವತಂ] ಸುತೇರಾಂ ವಾಲಯತಂ | ಇಂದ್ರಾವರುಣಯೋರೈಶ್ವರ್ಯಯೋಗಾತ್ ಅಶ್ವೈರಸ್ಮತ್ಪಾಲನಂ ಸಮಂಜಸಮಿತಿ ಭಾವಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ | ತ್ವೇಷಾಭ್ಯಾಂ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದುದೂ | ಸತ್ಯಂ—ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದುದೂ | ಇಂದ್ರಿಯಂ—ನಿಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪದ್ವೈತಕವಾದುದೂ ಆದ | ಮಹಿಮಾನಂ—ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು | ಮಹತೇ—ಮಹತ್ತಾದ | ಸೌಭಗಾಯ—ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ | ಅವೋಚಾಮು—ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ | ಶುಭಸ್ತೇ—ಉದಕಪಾಲಕರಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ | ಘೃತೇಶ್ವತೇ—ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ | ಅಸ್ಮಾನ್—ನಮ್ಮನ್ನು | ತ್ರಿಭಿಃ ಸಾಪ್ತೇಭಿಃ—ತ್ರಿಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆಯೂ | ಸು—ಅತ್ಯಾತಿಶಯವಾಗಿ | ಅವತಂ—ರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದುದೂ, ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದುದೂ, ನಿಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪದ್ವೈತಕವಾದುದೂ ಆದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಮಹತ್ತಾದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ಉದಕಪಾಲಕರಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ, ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ನಮ್ಮನ್ನು ತ್ರಿಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆಯೂ ಅತ್ಯತಿಶಯವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

English Translation.

Desirous of good fortune we are praising the nobleness of brilliant Indra and Varuna. We are dropping ghee, Indra and Varuna are the lords of righteous works. May they protect us by thrice seven.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಯದ್ಯಸಿಭ್ಯೋ ಮನೀಷಾಂ ವಾಚೋ ಮತಿಂ ಶ್ರುತಮ-
ದತ್ತಮಗ್ರೇ |

ಯಾನಿ ಸ್ಥಾನಾನ್ಯಸೃಜಂತ ಧೀರಾ ಯಜ್ಞಂ ತನ್ನಾನಾಸ್ತಸಸಾಭ್ಯಪಶ್ಯಂ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ | ಯತ್ | ಋಷಿಭ್ಯಃ | ಮನೀಷಾಂ | ವಾಚಃ | ಮತಿಂ | ಶ್ರುತಂ | ಅದತ್ತಂ | ಅಗ್ರೇ |
ಯಾನಿ | ಸ್ಥಾನಾನಿ | ಅಸೃಜಂತ | ಧೀರಾಃ | ಯಜ್ಞಂ | ತನ್ನಾನಾಃ | ತಸಸಾ | ಅಭಿ | ಅಪಶ್ಯಂ || ೬ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಇಂದ್ರಾವರುಣೌ ಯತ್ ಯೇ ಯುಷಯಃ ಯಜ್ಞಂ ತನ್ನಾನಾಃ ಕರ್ಮ-
ವಿಶೇಷಂ ವಿಸ್ತಾರಯಂತಃ ಅತಃ ಏವ ಧೀರಾಃ ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣಶ್ಚೇನ ಧೀಮಂತಃ ಸಂತಃ ಅಗ್ರೇ
ಅಂತಃಕರಣಶುದ್ಧೇಃ ಪ್ರಾಕ್ ಯಾನಿ ಸ್ಥಾನಾನಿ ಗೃಹಕ್ಷೇತ್ರಾದೀನಿ ಸ್ಥಿತಾನಿ ತಾನಿ ಅಸೃಜಂತೆ ವಿಸೃಷ್ಟ-
ವಂತಃ | ತತ್ಕೃಜಿರಿತಿ (? ತತ್ಕೃಜುರಿತಿ) ಯಾವತ್ | ತೇಭ್ಯ ಋಷಿಭ್ಯಃ ಮಂತ್ರದೃಗ್ಭ್ಯಃ ಮನೀಷಾದಿಶ್ರು-
ತಾಂತಂ ಸರ್ವಂ ಯುವಾಂ ಅದತ್ತಂ ದತ್ತಮತೌ ಇತ್ಯಹಂ ತಸಸಾ ಅಲೋಚನಾತ್ಮಕೇನ ಜ್ಞಾನೇನ
ಅಭ್ಯಪಶ್ಯಂ ಸರ್ವತೋ ದೃಷ್ಟವಾನಸ್ಮಿ | ಮನೀಷಾ ಅತ್ರ ಚಿಜ್ಜಡವಿನೇಕವತೀ ಬುದ್ಧಿಃ | ವಾಚಃ
ಉಪನಿಷಲ್ಲಕ್ಷಣಾ ಗಿರಃ | ಮತಿರ್ಮನನಂ ತರ್ಕಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ | ಶ್ರುತಂ ಶಾಸ್ತ್ರನಿಾಮಾಂಸಾಲಕ್ಷಣಂ |
ಏತಕ್ಷೇಪಂ ಭವದ್ಭ್ಯಾಂ ತೇಭ್ಯೋ ದತ್ತಮಿತಿ ಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಪ್ರಸಾದಾಲ್ಲಬ್ಧಜ್ಞಾನೇನ ಮಯಾ
ಜ್ಞಾತಮಿತ್ಯುಪೇರ್ವಕ್ತುರಭಿಪ್ರಾಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ—ಏಕೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ | ಯಜ್ಞಂ ತನ್ನಾನಾಃ—ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ
ಯಜ್ಞವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತ | ಧೀರಾಃ—ಪ್ರಾಜ್ಞರಾಗಿದ್ದು | ಅಗ್ರೇ—ತಮ್ಮ ಸಂನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ |
ಯಾನಿ ಸ್ಥಾನಾನಿ—ಯಾವ ಯಾವ ಗೃಹಕ್ಷೇತ್ರಾದಿ ಸ್ಥಾನಗಳು ಇದ್ದವೋ ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ | ಯತ್—ಯಾವ
ಋಷಿಗಳು | ಅಸೃಜಂತೆ—ತ್ಯಾಗಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೋ | ಋಷಿಭ್ಯಃ—ಅಂತಹ ಋಷಿಗಳಿಗೆ | ಮನೀಷಾಂ—
ವಿವೇಕ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ | ವಾಚಃ—ಉಪನಿಷದಾದಿ ತತ್ತ್ವವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ | ಮತಿಂ—ಮನಸಾದಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ
ವನ್ನೂ | ಶ್ರುತಂ—ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ | ಅದತ್ತಂ—ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿರಿ ಎಂಬುದನ್ನು |
ತಸಸಾ—ನನ್ನ ತಪಶ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ | ಅಭ್ಯಪಶ್ಯಂ—ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ, ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತ ಪ್ರಾಜ್ಞರಾಗಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಸಂನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಯಾವ ಯಾವ ಗೃಹ ಮತ್ತು ಹೇತ್ರಾದಿಸ್ವಾಮ್ಯಗಳಿದ್ದವೋ ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಯಾವ ಋಷಿಗಳು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೋ ಅಂತಹ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ವಿನೇಕಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಉಪನಿಷದಾದಿ ತತ್ತ್ವವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಮನನಾದಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ನನ್ನ ತಪಶ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

English Translation.

Indra and Varuna what you did grant to the Rishis wise-worded hymns, Sruti and the Lokas : we are being engaged in rite, shall engage them.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಸೌಮನಸಮದೃಪ್ತಂ ರಾಯಸ್ಪೋಷಂ ಯಜಮಾನೇಷು
ಧತ್ತಂ |

ಪ್ರಜಾಂ ಪುಷ್ಪಿಂ ಭೂತಿಮಸ್ಮಾಸು ಧತ್ತಂ ದೀರ್ಘಾಯುತ್ವಾಯ ಪ್ರ
ತಿರತಂ ನ ಆಯುಃ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ | ಸೌಮನಸಂ | ಅದೃಪ್ತಂ | ರಾಯಃ | ಪೋಷಂ | ಯಜಮಾನೇಷು | ಧತ್ತಂ |

ಪ್ರಜಾಂ | ಪುಷ್ಪಿಂ | ಭೂತಿಂ | ಅಸ್ಮಾಸು | ಧತ್ತಂ | ದೀರ್ಘಾಯುತ್ವಾಯ | ಪ್ರ | ತಿರತಂ | ನಃ |

ಆಯುಃ || ೭ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಇಂದ್ರಾವರುಣೌ ಯುವಾಂ ಸೌಮನಸಂ ಪ್ರಸನ್ನಮನಸ್ಕತ್ವಂ ತೇಷಾಂ ಅದೃಪ್ತಂ ಅನುದ್ಧತಂ | ನೋಹಶೂನ್ಯಮಿತಿ ಯಾವತ್ | ರಾಯಃ ಧನಸ್ಯ ಪೋಷಂ ಪುಷ್ಪಿಂ ಚ ಯಜಮಾನೇಷು ಧತ್ತಂ ಧಾರಯತಂ | ಕಿಂಚಾಸ್ಮಾಸು ಸ್ತೋತ್ರೇಷು ಪ್ರಜಾಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿರೂಪಾಂ ಪುಷ್ಪಿಂ ಧನಾದೇಃ ಸಮೃದ್ಧಿಂ ಭೂತಿಂ ಗನಾಶ್ವಾದಿಗಜಾಂತಸಂಪದಂ ಚ ಧತ್ತಂ ಧಾರಯತಂ | ಅಥ ಚ ದೀರ್ಘಾಯುತ್ವಾಯ ಚಿರಜೀವನಾಯ ನೋಽಸ್ಮಾಕಮಾಯುಃ ಜೀವಿತಕಾಲಂ ಪ್ರ ತಿರತಂ ಪ್ರವರ್ಧಯತಂ | ಪ್ರಪೂರ್ವಸ್ತಿರಿವರ್ಧನಾರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ | ಯಜಮಾನೇಷು—ಯಜಮಾನರಲ್ಲಿ |
ಸೌಮನಸಂ—ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ | ಅದೃಶ್ತಂ—ನಿರಭಿಮಾನವನ್ನೂ | ರಾಯಃ—ಧನವನ್ನೂ |
ಪೋಷಂ—ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನೂ | ಧತ್ತಂ—ಸ್ಥಾಪಿಸಿರಿ | ಅಸ್ಮಾಸು—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ (ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಲ್ಲಿ) | ಪ್ರೇಚಾಂ—
ಸಂತತಿಸಂಪತ್ತನ್ನೂ | ಪುಷ್ಟಿಂ—ಧನಸಂಪತ್ತುಷ್ಟಿಯನ್ನೂ | ಭೂತಿಂ—ಗವಾಡ್ಯೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ | ಧತ್ತಂ—
ತುಂಬಿಡಿರಿ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಆಯುಃ—ಆಯುಸ್ಸನ್ನು | ದೀರ್ಘಾಯುತ್ವಾಯ—ದೀರ್ಘಕಾಲ ಬದುಕಲು |
ಪ್ರತಿರತಂ—ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ, ಯಜಮಾನರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ, ನಿರಭಿಮಾನವನ್ನೂ,
ಧನವನ್ನೂ, ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿರಿ. ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಂತತಿಸಂಪತ್ತನ್ನೂ, ಧನಸಂಪತ್ತುಷ್ಟಿಯನ್ನೂ,
ಗವಾಡ್ಯೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ತುಂಬಿಡಿರಿ. ನಾವು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಬದುಕುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ಬೆಳೆಸಿರಿ.

English Translation.

Indra and Varuna the wealth which pleases the might, but does not
make vain, give the worshippers such wealth; give us sons, nourishment and
cover, preserve our longevity, that we may live long

ಅರವತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಂಜಞಾಘ್ನಂ ||

ಸಪ್ತಮೇಽನುವಾಕೇ ದಶ ಸೂಕ್ತಾನಿ | ತತ್ರಾಗ್ನಿ ಆ ಯಾಹೀತಿ ವಿಂಶತ್ಯೈಚಂ ಪ್ರಥಮಂ
ಸೂಕ್ತಂ ಪ್ರಗಾಥಪುತ್ರಸ್ಯ ಭರ್ಗಸ್ಯಾರ್ಷಮಾಗ್ನೇಯಂ | ಪ್ರಥಮಾತ್ಮತೀಯಾದ್ಯಯುಜೋ ಬೃಹತ್ಯೋಃ
ದ್ವಿತೀಯಾಚತುರ್ಥಾದಿಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ಅಗ್ನಿ ಆ ವಿಂಶತಿಭರ್ಗಃ
ಪ್ರಗಾಥ ಅಗ್ನೇಯಂ ಪ್ರಗಾಥಂ ತ್ವಿತಿ || ಪ್ರಾತರನುವಾಕೇ ಅಗ್ನೇಯೇ ಕೃತೌ ಬಾರ್ಹತೇ ಛಂದಸ್ಯಾಶ್ವಿನ-
ಶಸ್ತ್ರೇ ಚೇದಂ ಸೂಕ್ತಂ | ತಥಾ ಚ ಸೂಕ್ರಿತಂ | ಆಯಮಗ್ನಿರಗ್ನಿ ಆ ಯಾಹಿ | ಅ. ೪-೧೩ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯ ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ಏಳನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸೂಕ್ತ
ಗಳಿರುವವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಆ ಯಾಹಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಮೊದಲನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಋಕ್ಕು
ಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಗಾಥಪುತ್ರನಾದ ಭರ್ಗನೆಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ
ಒಂದು, ಮೂರು ಮೊದಲಾದ ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು. ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು

ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಯವು; ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಅಗ್ನಿ ಆ ವಿಂಶತಿಭರ್ಗಃ ಪ್ರಾಗಾಥ ಅಗ್ನೇಯಂ ಪ್ರಾಗಾಥಂ ತು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಪ್ರಾತರನುವಾಕಮಂತ್ರ ಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನೇಯಕ್ರತುಸಂಬಂಧವಾದ ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿಯೂ, ಆಶ್ವಿನಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಈ ಸೂಕ್ತದ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದೂ ಅಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅಯಮಗ್ನಿರಗ್ನಿ ಆ ಯಾಹಿ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೪-೧೩) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೬೦

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೭ || ಸೂಕ್ತ—೬೦ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೩೨, ೩೩, ೩೪, ೩೫ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೨೦ ||

|| ಋಷಿ—ಭರ್ಗಃ ಪ್ರಾಗಾಥಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಅಗ್ನಿಃ ||

|| ಭಂದಃ—ಪ್ರಾಗಾಥಂ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿ ಆ ಯಾಹ್ಯಗ್ನಿ ಭಿರ್ಹೋತಾರಂ ತ್ವಾ ವೃಣೇಮಹೇ |

ಆ ತ್ವಾಮನಕ್ತು ಪ್ರಯತಾ ಹವಿಷ್ಮತೀ ಯಜಿಷ್ಠಂ ಬರ್ಹಿರಾಸದೇ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ | ಆ | ಯಾಹಿ | ಅಗ್ನಿಭಿಃ | ಹೋತಾರಂ | ತ್ವಾ | ವೃಣೇಮಹೇ |

ಆ | ತ್ವಾಂ | ಅನಕ್ತು | ಪ್ರಯತಾ | ಹವಿಷ್ಮತೀ | ಯಜಿಷ್ಠಂ | ಬರ್ಹಿಃ | ಅಸದೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಅಗ್ನಿಭರ್ಯಷ್ಟೈಃ ಸಹಾ ಯಾಹಿ | ಅಗಚ್ಛ | ತದರ್ಥಂ ಹೋತಾರಂ ದೇವಾ-
ನಾಮಾಹ್ವಾತಾರಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವೃಣೇಮಹೇ | ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಾಗತಂ ಪ್ರಯತಾಧ್ವರ್ಯುಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ
ನಿಯತಾ ಹವಿಷ್ಮತೀ ಘೃತವತೀ ಯಜಿಷ್ಠಂ ತ್ವಾಂ ಬರ್ಹಿರ್ಬರ್ಹಿಷ್ಯಾಸದ ಆಸಾದ್ಯಾ ಸರ್ವತೋಽನಕ್ತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಅಗ್ನಿಭಿಃ—ನಿನ್ನ ಇತರ ವಿಭೂತಿವಿಶೇಷಗಳೊಡನೆ | ಆ ಯಾಹಿ—
ದಯನಾಡು | ಹೋತಾರಂ—ಹೋತೃರೂಪನಾದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ವೃಣೇಮಹೇ—ಆರಿಸುತ್ತೇನೆ |
ಪ್ರಯತಾ—ಅಧ್ವರ್ಯುವಿನ ಹಸ್ತದಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದುದೂ | ಹವಿಷ್ಮತೀ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದೂ ಆದ
ಈ ಸ್ತುಕ್ಪಾತ್ರೆಯು (ಆಜ್ಯವು) | ಯಜಿಷ್ಠಂ—ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯನಾದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಬರ್ಹಿಃ—
ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ | ಅಸದೇ—ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು | ಆ ಅನಕ್ತು—ಸರ್ವತ್ರ ಲೇಪನಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಇತರ ವಿಭೂತಿವಿಶೇಷಗಳೊಡನೆ ದಯಮಾಡು. ಹೋತೃರೂಪನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಅರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಧ್ವರ್ಯುವಿನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಸುಕ್ವಾತ್ರೆಯಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದುದೂ, ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪವುಳ್ಳದ್ದೂ ಅದ ಆಜ್ಯವು ನಿನ್ನನ್ನು ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಲು ಸರ್ವತ್ರ ಲೇಪನಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲಿ.

English Translation.

Agni, come hither with the fires, we choose you as our invoking priest ; let the presented offering anoint you, the chief sacrificer, to sit down on the sacred grass.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಚ್ಛಾ ಹಿ ತ್ವಾ ಸಹಸಃ ಸೂನೋ ಅಂಗಿರಃ ಸ್ತುಚಿತ್ವರಂತ್ಯಧ್ವರೇ |

ಊರ್ಜೋ ನಪಾತಂ ಘೃತಕೇಶಮೀಮಹೇಽಗ್ನಿಂ ಯಜ್ಞೇಷು ಪೂರ್ವ್ಯಂ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಚ್ಛಾ | ಹಿ | ತ್ವಾ | ಸಹಸಃ | ಸೂನೋ | ಇತಿ | ಅಂಗಿರಃ | ಸ್ತುಚಿಃ | ಚಿರಂತಿ | ಅಧ್ವರೇ |

ಊರ್ಜಃ | ನಪಾತಂ | ಘೃತಕೇಶಂ | ಈಮಹೇ | ಅಗ್ನಿಂ | ಯಜ್ಞೇಷು | ಪೂರ್ವ್ಯಂ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸಹಸಃ ಸೂನೋ ಬಲಸ್ಯ ಪುತ್ರ | ಬಲೇನ ಮಥ್ಯಮಾನತ್ವಾತ್ | ಹೇ ಅಂಗಿರೋಽಂಗಿರಸಾಂ ಮಧ್ಯ ಏಕೆ | ಅಥವಾಂಗತಿರ್ಗತಿಕರ್ಮಾ | ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಗತ | ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಧ್ವರೇ ಯಾಗೇಽಚ್ಛಾಭಿಪ್ರಾಪ್ತುಂ ಸ್ತುಚಿತ್ವರಂತಿ | ಗಚ್ಛಂತಿ | ಅತಃ ಊರ್ಜೋಽನ್ನಸ್ಯ ನಪಾತಂ ನ ಪಾತಯಿತಾರಂ ರಕ್ಷಕಂ ಬಲಸ್ಯ ನಸ್ತಾರಂ ನಾ ಘೃತಕೇಶಂ ಪ್ರದೀಪ್ತೇಕಲಶಸ್ಥಾನೀಯಂ ಜ್ವಾಲಂ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಪುರಾತನಂ ಪುರಕಂ ವಾಗ್ನಿಂ ಯಜ್ಞೇಷ್ವಸ್ಮದೀಯೇಷ್ಟೀಮಹೇ | ಸ್ತಾಮಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಹಸಃ ಸೂನೋ—ಶಕ್ತಿಪುತ್ರನೂ | ಅಂಗಿರಃ—ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳ ನಡುವೆ ಮುಖ್ಯನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಅಧ್ವರೇ—ಯಾಗದಲ್ಲಿ | ಅಚ್ಛಾ—ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬರಮಾಡಲು | ಸ್ತುಚಿಃ—ಸ್ತುಕ್ವಾತ್ರೈಗಳು | ಚಿರಂತಿ ಹಿ—ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿವೆ | ಊರ್ಜಃ—ಅನ್ನಕ್ಕೆ | ನಪಾತಂ—ರಕ್ಷಕನೂ | ಘೃತಕೇಶಂ—ಪ್ರದೀಪ್ತವಾದ ಜ್ವಾಲೆಯುಳ್ಳವನೂ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಪುರಾತನನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಯಜ್ಞೇಷು—ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ | ಈಮಹೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶಕ್ತಿಪುತ್ರನೂ, ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳ ನಡುವೆ ಮುಖ್ಯನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾಗದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬರಮಾಡಲು ಸ್ತುತಪ್ರೀತಿಗಳು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅನ್ನಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಕನೂ, ಪ್ರದೀಪ್ತವಾದ ಜ್ವಾಲೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಪುರಾತನನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Angiras, son of strength, the ladles go to find you in the sacrifice ; we praise the ancient Agni in our offerings, the grandson of food, butter-haired.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ಅಗ್ನೇ ಕವಿವೇಧಾ ಅಸಿ ಹೋತಾ ಸಾವಕ ಯಕ್ಷ್ಯಃ |

ಮಂದ್ರೋ ಯಜಿಷ್ಠೋ ಅಧ್ವರೇಷ್ಟೋ ವಿಪ್ರೇಭಿಃ ಶುಕ್ರ ಮನ್ಮಥಿಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ | ಕವಿಃ | ವೇಧಾಃ | ಅಸಿ | ಹೋತಾ | ಸಾವಕ | ಯಕ್ಷ್ಯಃ |

ಮಂದ್ರಃ | ಯಜಿಷ್ಠಃ | ಅಧ್ವರೇಷು | ಈಡ್ಯಃ | ವಿಪ್ರೇಭಿಃ | ಶುಕ್ರ | ಮನ್ಮಥಿಃ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಕವಿವೇಧಾವೀ ತ್ವಂ ವೇಧಾ ವಿಧಾತಾಸಿ ಫಲಾನಾಂ | ಹೇ ಸಾವಕ ಹೋತಾ ದೇವಾನಾಮಾಹ್ವಾತಾ ಹೋಮನಿಷ್ಪಾದಕೋ ವಾ ಯಕ್ಷ್ಯೋ ಯಷ್ಟವೋಽಸಿ ಹೇ ಶುಕ್ರ ದೀಪ್ತ ಮಂದ್ರೋ ಮೋದನೀಯೋ ಯಜಿಷ್ಠೋ ಯಷ್ಟುತಮಸ್ತ್ವಮಧ್ವರೇಷು ಯಜ್ಞೇಷು ವಿಪ್ರೇಭಿರ್ಮೋಧಾವಿಭಿರ್ಯತ್ನಿಗ್ಭಿರ್ಮನ್ಮಥಿರ್ಮನೀಯೈಃ ಸ್ತೋತ್ರೈರೀಡ್ಯಃ ಸ್ತುತೋಽಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಕವಿಃ—ಮೇಧಾವಿಯಾದ ನೀನು | ವೇಧಾಃ—ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾಗಿ | ಅಸಿ—ಅಗ್ನಿದೀಯೇ | ಸಾವಕ—ಶುದ್ಧಕಾರಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಹೋತಾ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವವನೂ | ಯಕ್ಷ್ಯಃ—ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯನೂ ಅಗ್ನಿದೀಯೇ | ಶುಕ್ರ—ಪ್ರಭಾಯುತನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಮಂದ್ರಃ—ಆಹ್ಲಾದಕರನೂ | ಯಜಿಷ್ಠಃ—ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ ನೀನು | ವಿಪ್ರೇಭಿಃ—ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಮುಖ್ಯಕ್ಕುಗಳಿಂದ | ಮನ್ಮಥಿಃ—ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳ ಮೂಲಕ | ಅಧ್ವರೇಷು—ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ | ಈಡ್ಯಃ—ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತೀಯೆ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಮೇಧಾವಿಯಾದ ನೀನು ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಶುದ್ಧಿ ಕಾರಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವವನೂ, ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯನೂ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ. ಪ್ರಭಾಯುತನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಆಹ್ಲಾದಕರನೂ, ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ ನೀನು ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಋತ್ವಿಜ್ಞಗಳಿಂದ ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

Agni, you, wise, are the creator (of consequences) ; O purifier, you are the invoking priest, worthy of worship ; bright one, you are to be praised in our sacrifices by the priests with hymns, yourself the chief ministrant worthy to be rejoiced in.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅದ್ರೋಘಮಾ ವಹೋಶತೋ ಯವಿಷ್ಯ ದೇವಾ ಅಜಸ್ರ ನೀತಯೇ |

ಅಭಿ ಪ್ರಯಾಂಸಿ ಸುಧಿತಾ ವಸೋ ಗಹಿ ಮಂದಸ್ವ ಧೀತಿಭಿರ್ಹಿತಃ || ೪ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಅದ್ರೋಘಂ | ಅ | ವಹ | ಉಶತಃ | ಯವಿಷ್ಯ | ದೇವಾನ್ | ಅಜಸ್ರ | ನೀತಯೇ |

ಅಭಿ | ಪ್ರಯಾಂಸಿ | ಸುಧಿತಾ | ವಸೋ ಇತಿ | ಗಹಿ | ಮಂದಸ್ವ | ಧೀತಿಭಿಃ | ಹಿತಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅದ್ರೋಘಮದ್ರೋಗ್ಧಾರಂ ಮಾಂ ಪ್ರತಿ ಹೇ ಯವಿಷ್ಯ ಯುವತಮಾಜಸ್ರ ನಿತ್ಯ ಆ ವಹ | ಅನಯ | ಕಾನ್ | ಉಶತೋಽಸ್ಮದರ್ಥಂ ಕಾಮಯಮಾನಾನ್ದೇವಾನ್ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ನೀತಯೇ ಹವಿರ್ಭಕ್ಷಣಾಯ | ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಕಾಗ್ನೇ ಸುಧಿತಾ ಸುನಿಹಿತಾನಿ ಪ್ರಯಾಂಸ್ಯನ್ನಾನ್ಯಭಿ ಗಹಿ | ಅಭಿಗಚ್ಛ | ಆಗತ್ಯ ಚ ಧೀತಿಭಿಃ ಸ್ತುತಿರ್ಭರ್ತೋ ನಿಹಿತಃ ಸನ್ಮಂದಸ್ವ | ಯದ್ವಾ | ಧೀತಿಭಿರ್ಮಂದ- ಸ್ತೇತಿ ಸಂಬಂಧಃ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಯವಿಷ್ಯ—ಅತ್ಯಂತ ತರುಣನೂ | ಅಜಸ್ರ—ನಿತ್ಯನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಉಶತಃ—ಹವಿ ಸ್ತನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ | ದೇವಾನ್—ದೇವತೆಗಳನ್ನು | ನೀತಯೇ—ಹವಿಸ್ತನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಲು | ಅದ್ರೋಘಂ—ಕಳಂಕಹಿತನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ | ಆ ವಹ—ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ | ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ ||

ಸುಧಿತಾ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಅರ್ಪಿತವಾದ | ಪ್ರಯಾಂಸಿ ಅಭಿ—ಅನ್ನಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ | ಆ ಗೃಹ—ದಯನಾಡು |
ಹಿತಃ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿತನಾದ ನೀನು | ಭೀತಿಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಮಂದೆಸ್ವ—ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಂತ ತರುಣನೂ, ನಿತ್ಯನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕಳಂಕ
ರಹಿತನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಹವಿರ್ಭಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಉತ್ತಮ
ವಾಗಿ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಅನ್ನಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ದಯನಾಡು. ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿತನಾದ ನೀನು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ
ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದು.

English Translation.

Most youthful, eternal one, bring the longing gods to me guileless, to
eat (the oblation) ; giver of dwellings, approach the well-placed food ; rejoice,
being set in your place with praises.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಮಿತ್ಯಪ್ರಥಾ ಅಸ್ಯಗ್ನೇ ತ್ರಾತರ್ಯತಸ್ತವಿಃ |

ತ್ವಾಂ ವಿಪ್ರಾಃ ಸಮಿಧಾನ ದೀದಿವ ಆ ವಿನಾಸಂತಿ ವೇಧಸಃ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಾಂ | ಇತ್ | ಸ್ತಪ್ರಥಾಃ | ಅಸಿ | ಅಗ್ನೇ | ತ್ರಾತಃ | ಯತಃ | ಕವಿಃ |

ತ್ವಾಂ | ವಿಪ್ರಾಃ | ಸಮಿಧಾನ | ದೀದಿವಃ | ಆ | ವಿನಾಸಂತಿ | ವೇಧಸಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ರಾತಾ ರಕ್ಷಕ ಯತಃ ಸತ್ಯಭೂತಃ ಕವಿಃ ಕ್ರಾಂತಪ್ರಜ್ಞಸ್ತ್ವಮಿತ್ಯಮೇವ ಸಪ್ರಥಾಃ
ಸರ್ವತಃ ಪ್ರಥಾರಸಿ | ಭವಸಿ | ಹೇ ಸಮಿಧಾನ ಸಮಿಧ್ಯಮಾನ ಹೇ ದೀದಿವೋ ದೀಪ್ತ ತ್ವಾಂ ವಿಪ್ರಾಸೋ
ವಿಪ್ರಾ ಮೇಧಾನೋ ವೇಧಸೋ ವಿಧಾತಾರಃ ಸ್ತೋತಾರೋ ವಿನಾಸಂತಿ | ಪರಿಚರಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ರಾತಃ—ರಕ್ಷಕನೂ | ಯತಃ—ಸತ್ಯಭೂತನೂ | ಕವಿಃ—ಕ್ರಾಂತ
ಪ್ರಜ್ಞನೂ ಆದ | ತ್ವಂ ಇತ್—ನೀನೇ | ಸಪ್ರಥಃ—ಸರ್ವತ್ರ ವಿಸ್ತೃತನಾಗಿ | ಅಸಿ—ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ವೀಯೆ |
ಸಮಿಧಾನ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿತನೂ | ದೀದಿವಃ—ಪ್ರಭಾಯುತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಾಂ—
ನಿನ್ನನ್ನು | ವಿಪ್ರಾಃ—ಮೇಧಾವಿಗಳೂ | ವೇಧಸಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರೂ | ಆ ವಿನಾಸಂತಿ—ಸರ್ವತ್ರ
ಉಪಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ರಕ್ಷಕನೂ, ಸತ್ಯಭೂತನೂ, ಕ್ರಾಂತಪ್ರಜ್ಞನೂ ಆದ ನೀನೇ ಸರ್ವತ್ರ ವಿಸ್ತೃತನಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿತನೂ, ಪ್ರಭಾಯುತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಮೇಧಾವಿಗಳೂ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತರೂ ಸರ್ವತ್ರ ಉಪಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Deliverer Agni, you, the truthful and the seer, are widely spread ;
O kindled blazing one, the wise praisers wait on you.

|| ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕ ||

ಶೋಚಾ ಶೋಚಿಷ್ಠ ದೀದಿಹಿ ವಿಶೇ ಮಯೋ ರಾಸ್ತ ಸ್ತೋತ್ರೇ ಮಹಾ
ಅಸಿ |

ದೇವಾನಾಂ ಶರ್ಮನ್ಮಮ ಸಂತು ಸೂರಯಃ ಶತ್ರುಷಾಹಃ ಸ್ವಗ್ನಯಃ || ೬ ||

|| ಪದವಾಚ ||

ಶೋಚ | ಶೋಚಿಷ್ಠ | ದೀದಿಹಿ | ವಿಶೇ | ಮಯಃ | ರಾಸ್ತಃ | ಸ್ತೋತ್ರೇ | ಮಹಾನ್ | ಅಸಿ |

ದೇವಾನಾಂ | ಶರ್ಮನ್ | ಮಮ | ಸಂತು | ಸೂರಯಃ | ಶತ್ರುಷಾಹಃ | ಸ್ವಗ್ನಯಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇ ಶೋಚಿಷ್ಠಾತಿಶಯೇನ ಶೋಚಯಿತರಗ್ನೇ ಶೋಚಿ | ದೀಪ್ಯಸ್ವ | ದೀದಿಹಿ | ದೀಪಯಾ-
ಸ್ಮಾನ್ | ವಿಶೇ ಪ್ರಜಾಯೈ ಸ್ತೋತ್ರೇ ಮಯಃ ಸುಖಂ ರಾಸ್ತ | ದೇಹಿ | ತ್ವಂ ಮಹಾನಸಿ | ದೇವಾನಾಂ
ಸಂಬಂಧಿನಿ ಶರ್ಮಾನ್ಮಮಣಿ ಸುಖೇ ಮಮ ಸೂರಯಃ ಸ್ತೋತಾರೋ ಮೇಧಾವಿನೋಽಸ್ಮಾಕಂ
ಪುತ್ರಾದಯೋ ವಾ ಸಂತು | ಭವಂತು | ಶತ್ರುಷಾಹಃ ಶತ್ರುಜಾಮಭಿಭವಿತಾರಃ ಸ್ವಗ್ನಯಃ ಶೋಭ-
ನಾಗ್ನಯಶ್ಚ ಸಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶೋಚಿಷ್ಠ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಶೋಚಿ—ಇನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸು |
ದೀದಿಹಿ—ನಮ್ಮನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸು | ವಿಶೇ—ನಿನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಾದ | ಸ್ತೋತ್ರೇ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ |
ಮಯಃ—ಸುಖವನ್ನು | ರಾಸ್ತ—ಕೊಡು | ಮಹಾನ್ ಅಸಿ—ನೀನು ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಮಮ—

ನನಗೆ ಸೇರಿದ | ಸೂರಯಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು (ನನ್ನ ಪುತ್ರಾದಿಗಳು) | ದೇವಾನಾಂ—ದೇವತೆಗಳಿಂದ ದತ್ತವಾದ | ಶರ್ಮನ್—ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ | ಸಂತು—ಇರಲಿ | ಶತ್ರುಷಾಹಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವರಾಗಿಯೂ | ಸ್ವಗ್ನಯಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಅಗ್ನಿ ಪೂಜಕರಾಗಿಯೂ ಇರಲಿ.

|| ಭಾನಾರ್ಥ ||

ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಇನ್ನೂ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸು. ನಮ್ಮನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸು. ನಿನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ಸುಖವನ್ನ ಕೊಡು. ನೀನು ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನ್ನ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಾದ ನನ್ನ ಪುತ್ರಾದಿಗಳು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸಲಿ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವರಾಗಿಯೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಅಗ್ನಿ ಪೂಜಕರಾಗಿಯೂ ಇರಲಿ.

English Translation.

Most resplendent (Agni), shine forth and illuminate (us) ; give happiness to your people, to your worshipper, for you are great ; may my priests abide in the bliss of the gods, subduing their enemies, possessing bright fires.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ ಚಿದ್ವೃದ್ಧಮತಸಮಗ್ನೇ ಸಂಜೂರ್ವಸಿ ಕ್ಷಮಿ |

ಏವಾ ದಹ ಮಿತ್ರಮಹೋ ಯೋ ಅಸ್ಮಧ್ರುಗ್ಧುರ್ಮನ್ಮಾ ಕಶ್ಚ ವೇನತಿ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ | ಚಿತ್ | ವೃದ್ಧಂ | ಅತಸಂ | ಅಗ್ನೇ | ಸಂಜೂರ್ವಸಿ | ಕ್ಷಮಿ |

ಏವ | ದಹ | ಮಿತ್ರಮಹಃ | ಯಃ | ಅಸ್ಮಧ್ರುಕ್ | ದುಃಸಮನ್ಮಾ | ಕಃ | ಚ | ವೇನತಿ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಕ್ಷಮಿ ಕ್ಷಮಾಯಾಂ ವರ್ತಮಾನಂ ವೃದ್ಧಮತಸಂ ಶುಷ್ಕಂ ಕಾಷ್ಠಂ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾಶೇಣ ಸಂಜೂರ್ವಸಿ | ಜೂರ್ವತಿರ್ಭಿರಸಾಕರ್ಮಾ | ಸಮ್ಯಗ್ಧಹಸೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಏವೈವಂ ದಹ ಹೇ ಮಿತ್ರಮಹೋ ಮಿತ್ರಾಣಾಮಸ್ಮಾಕಂ ಪೂಜಕ ತೇಜೋ ನಾ | ಕಂ | ಯೋಽಸ್ಮಧ್ರುಗಸ್ಮಾಕಂ ದ್ರೋಗ್ಧ ಕಶ್ಚ ಕಶ್ಚಿದ್ವೃದ್ಧುರ್ಮನ್ಮಾ ದುರ್ಮತಿರ್ವೇನತಿ ಕಾಮಯತೇಽಸ್ಮಾನ್ಮೋಗ್ಧಂ ತಂ ದಹೇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಿತ್ರಮಹಃ—ನಿನ್ನ ಸುಹೃತ್ತುಗಳಾದ ನಮಗೆ ಪೂಜ್ಯನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಪ್ಲಮಿ—
ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ | ವೃದ್ಧಂ ಅತಿಸಂ—ಜೀರ್ಣವಾದ ಶುಷ್ಕವಾದ ಕಾಷ್ಠವನ್ನು | ಯಥಾ ಚಿತ್—ಯಾವ
ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ಸಂಜೂರ್ವಸಿ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಹಿಸಿಬಿಡುವೆಯೋ | ಏವ—ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಯಃ ಕಶ್ಚ—
ಯಾವನಾದರೂ | ದುರ್ಮನ್ಮಾ—ಕೆಟ್ಟಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ | ಅಸ್ಮದ್ಭ್ರೂಕ್—ನಮಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾ |
ವೇನತಿ—ನಮ್ಮನ್ನು ವಂಚಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವನೋ ಅವನನ್ನಾ | ದಹ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಹಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಿನ್ನ ಸುಹೃತ್ತುಗಳಾದ ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಜೀರ್ಣವಾಗಿ ಶುಷ್ಕವಾದ
ಕಾಷ್ಠವನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಹಿಸಿಬಿಡುವೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವನಾದರೂ ಕೆಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವ
ನಾಗಿ ನಮಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾ ನಮ್ಮನ್ನು ವಂಚಿಸಲಿಚ್ಛಿಸಿದರೆ ಅವನನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಹಿಸು.

English Translation.

As, Agni, you consume old timber on the earth, so cherisher of friends,
do you burn our injurer, whoever evil-minded wishes (our ill).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಾ ನೋ ಮರ್ತಾಯ ರಿಪವೇ ರಕ್ಷಸ್ವಿನೇ ಮಾಘಶಂಸಾಯ ರೀರಧಃ |

ಅಸ್ರೇದಧ್ವಿಸ್ತರಣಿಭಿಯವಿಷ್ಯ ಶಿವೇಭಿಃ ಪಾಹಿ ಸಾಯುಭಿಃ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ನಃ | ಮರ್ತಾಯ | ರಿಪವೇ | ರಕ್ಷಸ್ವಿನೇ | ಮಾ | ಅಘ್ರಶಂಸಾಯ | ರೀರಧಃ |

ಅಸ್ರೇಧತ್ಯಭಿಃ | ತರಣಿಭಿಃ | ಯವಿಷ್ಯ | ಶಿವೇಭಿಃ | ಪಾಹಿ | ಸಾಯುಭಿಃ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ನೋಽಸ್ಮಾನ್ಮರ್ತಾಯ ಮರಣಧರ್ಮಾಯ ರಿಪವೇ ಶತ್ರೆವೇ ಹಿಂಸಿತ್ರೇ ರಕ್ಷಸ್ವಿನೇ ಬಲವತೇ
ಮಾ ರೀರಧಃ | ವಶಮಾನಯ | ತಥಾಘ್ರಶಂಸಾಯ ಸಾಶಶಂಸಕಾಯ ಮಾ ರೀರಧಃ | ಹೇ ಯವಿಷ್ಯ
ಯುವತಮ ಅಸ್ರೇದಧ್ವಿರಹಿಂಸಕೈಸ್ತರಣಿಭಿಸ್ತರಕೈಃ ಶಿವೇಭಿಃ ಸುಖಕರೈಃ ಸಾಯುಭಿಃ ಪಾಲನೈ-
ನೋಽಸ್ಮಾನ್ಪಾಹಿ | ರಕ್ಷ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯೇನಿಷ್ಠ್ಯ—ಅತ್ಯಂತ ಯುವಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ರಕ್ಷಸ್ತಿನೇ—ಬಲಯುತನೂ | ಮರ್ತಾಯೇ—ಮಾನವರೂಪನೂ ಆದ | ರಿಪನೇ—ಹಿಂಸಕನಾದ ಶತ್ರುವಿಗೆ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಮಾ ರೀರಥಃ—ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಡ | ಅಘಶಂಸಾಯೇ—ನಮಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸುವವನಿಗೂ | ಮಾ—ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಡ | ಅಸ್ರೇಧದ್ಭಿಃ—ಅಹಿಂಸಕವಾದವೂ | ತರಣಿಭಿಃ—ದುಃಖದಿಂದ ದಾಟಿಸತಕ್ಕವೂ | ಶಿವೇಭಿಃ—ಮಂಗಳಕರವೂ ಆದ | ಸಾಯುಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದ | ಸಾಹಿ—ಕಾಪಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಂತ ಯುವಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಬಲಯುತನೂ, ಮಾನವರೂಪನೂ ಆದ ಹಿಂಸಕನಾದ ಶತ್ರುವಿಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಡ. ನಮಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸುವವನಿಗೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಡ. ಅಹಿಂಸಕವೂ, ದುಃಖದಿಂದ ದಾಟಿಸತಕ್ಕವೂ ಮಂಗಳಕರವೂ ಆದ ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದ ಕಾಪಾಡು.

English Translation.

Subject us not to a strong mortal enemy, nor to the malevolent ;
O most youthful, guard us with your unharmed delivering, auspicious
protections.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಾಹಿ ನೋ ಅಗ್ನಿ ಏಕಯಾ ಸಾಹ್ಯಂ ತ ದ್ವಿತೀಯಯಾ |

ಸಾಹಿ ಗೀರ್ಭಿಸ್ತಿಸೃಭಿರೂರ್ಜಾಂ ಪತೇ ಸಾಹಿ ಚತಸೃಭಿರ್ವಸೋ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಾಹಿ | ನಃ | ಅಗ್ನೇ | ಏಕಯಾ | ಸಾಹಿ | ಉತ | ದ್ವಿತೀಯಯಾ |

ಸಾಹಿ | ಗೀರ್ಭಿಃ | ತಿಸೃಭಿಃ | ಉರ್ಜಾಂ | ಪತೇ | ಸಾಹಿ | ಚತಸೃಭಿಃ | ವಸೋ ಇತಿ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ನೋಽಸ್ಮಾನೇಕಯಾರ್ಜಾ ಗಿರಾ ಸಾಹಿ | ರಕ್ಷ | ಉತಾಪಿ ಚ ದ್ವಿತೀಯಯಾರ್ಜಾ
ಸಾಹಿ | ಸಾಲಯ | ಸಾಹಿ | ತಿಸೃಭಿರ್ಗೀರ್ಭಿರೂರ್ಜಾಮನ್ನಾನಾಂ ಬಲಾನಾಂ ವಾ ಪತೇ ಸ್ವಾಮಿನ್ |
ತಥಾ ಸಾಹಿ ಚತಸೃಭಿರ್ಗೀರ್ಭಿರ್ವಸೋ ವಾಸಕಾಗ್ನೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಏಕಯಾ—ಒಂದೇ ಋಗ್ರೂಪವಾದ ವಾಕ್ಯಿನಿಂದ |
 ಸಾಹಿ—ರಕ್ಷಿಸು | ಉತ—ಮತ್ತು | ದ್ವಿತೀಯಯಾ—ಎರಡನೆಯ ಋಕ್ಯಿನಿಂದಲೂ | ಸಾಹಿ—ರಕ್ಷಿಸು |
 ಉರ್ಜಾಂ ಪತೇ—ಅನ್ನಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ರಿಸೃಭಿಃ—ತೃಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಗೀರ್ಭಿಃ—
 (ಋಗ್ರೂಪವಾದ) ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ | ಸಾಹಿ—ರಕ್ಷಿಸು | ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ |
 ಚತಸೃಭಿಃ—ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಯುಗಳ ಸಮುದಾಯದಿಂದಲೂ | ಸಾಹಿ—ರಕ್ಷಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಒಂದೇ ಋಕ್ಯುಳ್ಳ ವಾಕ್ಯಿನಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಎರಡು ಋಕ್ಯುಳ್ಳ ವಾಕ್ಸಮುದಾಯ
 ದಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸು. ಅಲ್ಲದೇ, ಅನ್ನಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ತೃಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಋಕ್ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸು.
 ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಯುಗಳ ಸಮುದಾಯದಿಂದಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

English Translation.

Agni, protect us by one (rich), or protect us by a second ; lord of
 strength. protect us by three songs ; protect us, giver of dwellings, by four.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಾಹಿ ವಿಶ್ವಸ್ಮಾದ್ರಕ್ಷಸೋ ಅರಾವ್ಣಃ ಪ್ರ ಸ್ತ ವಾಜೇಷು ನೋಽನ |

ತ್ವಾಮಿದ್ಧಿ ನೇದಿಷ್ಯಂ ದೇವತಾತಯ ಅಸಿಂ ನಕ್ಷಾಮಹೇ ವೃಧೇ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಾಹಿ | ವಿಶ್ವಸ್ಮಾತ್ | ರಕ್ಷಸಃ | ಅರಾವ್ಣಃ | ಪ್ರ | ಸ್ತ | ವಾಜೇಷು | ನಃ | ಅವ |

ತ್ವಾಂ | ಇತ್ | ಹಿ | ನೇದಿಷ್ಯಂ | ದೇವತಾತಯೇ | ಅಸಿಂ | ನಕ್ಷಾಮಹೇ | ವೃಧೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ವಿಶ್ವಸ್ಮಾದ್ರಕ್ಷಸೋಽರಾವ್ಣೋಽದಾತುಃ ಸಕಾಶಾತ್ಪಾಹಿ | ರಕ್ಷಾಸ್ಮಾನ್ |
 ವಾಜೇಷು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಪ್ರಾವ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಕ್ಷ | ಸ್ತೀತಿ ಪೂರಣಃ | ಹಿ ಯಸ್ಮಾ-
 ನ್ನೇದಿಷ್ಯಮಾಸನ್ನಮಾಸಿಂ ಬಂಧುಭೂತಂ ತ್ವಾಮಿತ್ತಾನ್ಮೇವ ದೇವತಾತಯೇ ಯಜ್ಞಾಯ ಯಜ್ಞಸಿ-
 ದ್ಧೃಫಂ ವೃಧೇ ವರ್ಧನಾಯ ನಕ್ಷಾಮಹೇ ವ್ಯಾಪ್ನುಮಃ | ನಕ್ಷತಿವ್ಯಾಪ್ತಿಕರ್ಮಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ) ಅರಾಷ್ಟ್ರಃ—ಅದಾತ್ಮಗಳಾದ | ವಿಶ್ವಸ್ಮಾತ್ ರಕ್ಷಸಃ—ಸಕಲ ಶತ್ರುಗಳಿಂದಲೂ | ಸಾಹಿ—ರಕ್ಷಿಸು | ವಾಜೇಷು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಪ್ರ ಅವ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು | ಹಿ—ಏತಕ್ಕಿಂದರೆ | ನೇದಿಷ್ಯಂ—ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪಸ್ಥನಾದ | ಅಪಿ—ಬಂಧುವಾದ | ತ್ವಾಂ ಇತ್—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ದೇವತಾತೆಯೇ—ದೇವಕಾರ್ಯವಾದ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿಯೂ | ವೃಧೇ—ನಮ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೂ | ನಕ್ಷಾಮಹೇ—ಸಮೀಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಅದಾತ್ಮಗಳಾದ ಸಕಲ ಹಿಂಸಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳಿಂದಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು. ಏತಕ್ಕಿಂದರೆ, ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪಸ್ಥನಾದ, ಬಂಧುವಾದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ದೇವಕಾರ್ಯವಾದ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ನಮ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೂ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Protect us from every impious Rakshasa, shield us in battles; we approach you, our nearest neighbour, our kinsman, for sacrifice and for increase.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನೋ ಅಗ್ನೇ ವಯೋವೃಧಂ ರಯಿಂ ಸಾವಕ ಶಂಸ್ಯಂ |

ರಾಸ್ವ ಚ ನ ಉಪಮಾತೇ ಪುರುಪ್ಸುಹಂ ಸುನೀತೀ ಸ್ವಯಶಸ್ತರಂ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಃ | ಅಗ್ನೇ | ವಯೋವೃಧಂ | ರಯಿಂ | ಸಾವಕ | ಶಂಸ್ಯಂ |

ರಾಸ್ವ | ಚ | ನಃ | ಉಪಮಾತೇ | ಪುರುಪ್ಸುಹಂ | ಸುನೀತೀ | ಸ್ವಯಶಸ್ತರಂ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಸಾವಕ ಶೋಧಕ ವಯೋವೃಧಮನ್ನಸ್ಯ ವರ್ಧಕಂ ಶಂಸ್ಯಂ ಶಂಸನೀಯಂ ರಯಿಂ ಧನಂ ನೋಽಸ್ತಭ್ಯಮಾ ಹರೇತಿ ಶೇಷಃ | ಅಹೃತ್ಯ ಚ ಹೇ ಉಪಮಾತೇ | ಉಪಾಸ್ತತ್ಸಮೀಪೇ ಮಾತಿ ನೋ ಧನಮಿತ್ಯುಪಮಾತಿಃ | ಹೇ ತಾದೃಶಾಗ್ನೇ ನೋಽಸ್ತಭ್ಯಂ ಸುನೀತೀ ಸುನೀತ್ಯಾ ಶೋಭನನಯೇನೇನ ಪುರುಪ್ಸುಹಂ ಬಹುಭಿಃ ಸ್ಪೃಹಣೀಯಂ ಸ್ವಯಶಸ್ತರಮತ್ಯಂತಂ ಸ್ವಭೂತಕೀರ್ತಿ ಧನಂ ರಾಸ್ವ ಚ | ದೇಹಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪಾವಕ—ಶುದ್ಧಿ ಕಾರಕನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ವಯೋವೃಧಂ—ನಮ್ಮ ಅನ್ನವನ್ನು
ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸತಕ್ಕದ್ದು | ಶಂಸ್ಯಂ—ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದೂ ಆದ | ರಯಿಂ—ಧನವನ್ನು | ನಃ—ನಮಗೆ |
ಅ (ಹರ)—ತಂದೊದಗಿಸು | ಉಪಮಾತೇ—ನಮ್ಮ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಧನದ ಪರಿಮಾಣವನ್ನು
ನೋಡತಕ್ಕ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಸುನೀತೀ—ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ | ಪುರುಸ್ಪೃಹಂ—
ಅನೇಕರಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದೂ | ಸ್ವಯಶಸ್ತರಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಯಶಸ್ಕಾರಕವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು |
ರಾಸ್ಯ—ಕೊಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶುದ್ಧಿ ಕಾರಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಅನ್ನವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸತಕ್ಕದ್ದು, ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದೂ ಆದ
ಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ತಂದೊದಗಿಸು. ನಮ್ಮ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಧನದ ಪರಿಮಾಣವನ್ನು ನೋಡತಕ್ಕ ಎಲೈ
ಅಗ್ನಿಯೇ. ನಮಗೆ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಅನೇಕರಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ
ಕಾರಣವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ಕೊಡು.

English Translation.

Purifying Agni, bestow upon us food-augmenting excellent wealth ; and
(bring) us, O meter-out of good, by auspicious guidance, (a treasure) desired
by many and bringing its own fame.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೇನ ವಂಸಾಮು ಪೃತನಾಸು ಶರ್ಧತಸ್ತರಂತೋ ಅರ್ಯ ಆದಿಶಃ |

ಸ ತ್ವಂ ನೋ ವರ್ಧ ಪ್ರಯಸಾ ಶಚೀವಸೋ ಜಿನ್ವಾ ಧಿಯೋ ವಸುವಿದಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯೇನ | ವಂಸಾಮು | ಪೃತನಾಸು | ಶರ್ಧತಃ | ತರಂತಃ | ಅರ್ಯಃ | ಆದಿಶಃ |

ಸಃ | ತ್ವಂ | ನಃ | ವರ್ಧ | ಪ್ರಯಸಾ | ಶಚೀವಸೋ | ಇತಿ ಶಚೀವಸೋ | ಜಿನ್ವ | ಧಿಯಃ | ವಸುವಿದಃ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೇನ ಧನೇನ ಪೃತನಾಸು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಶರ್ಧತೋ ವೇಗಂ ಕುರ್ವತೋರ್ಯೋರೇಷು-
ತ್ಪ್ರೋನಾದಿಶ ಅದೇಷ್ಟೇಷು ಸ್ತುತೃಪ್ರೇಕ್ಷಾಂಸ್ತರಂತೋ ವಂಸಾಮು ಹಿಂಸಾಮು ತದ್ಧನಂ ದೇಹಿ | ಹೇ
ಶಚೀವಸೋ ಪ್ರಜ್ಞಯಾ ವಾಸಯಿತಃ ಕರ್ಮ ಧನಂ ವಾ ಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧಸ್ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ನರ್ಧ | ವರ್ಧಯ |

ಪ್ರೀಣಯ | ಪ್ರಯಸಾನ್ನೇನ ತ್ವಂ ವಾ ವರ್ಧ | ಆಸ್ತದೀಯೇನ ಪ್ರಯಸಾ ಹವಿಷಾ ವಸುವಿದೋ
ವಸೂನಾಂ ಲಂಭಕಾನಿ ಧಿಯಃ ಕರ್ಮಾಣ್ಯಸ್ತದೀಯಾನಿ ಜಿನ್ತ | ಪ್ರೀಣಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಜೀವಸೋ—ಕರ್ಮರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಯೇನ—ಯಾವ ಧನದಿಂದ |
ಪ್ರತೇನಾಸು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ಶರ್ಧತೇ—ವೇಗವಾಗಿ ಎದುರುಬೀಳುವವರೂ | ಅದಿಶಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು
ಪ್ರಯೋಗಿಸುವವರೂ ಆದ | ಆರ್ಯಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ತೇರಂತೇ—ಹಿಂದೆ ಬೀಳಿಸುತ್ತಾ | ವಂಸಾಮ—
ಅವರನ್ನು ಹಂಸಿಸಬಲ್ಲೆವೋ ಅಂತಹ ಧನವನ್ನು ಕೊಡು | ಸಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ನಃ—
ನಮ್ಮನ್ನು | ಪ್ರಯಸಾ—ಅನ್ನಗಳಿಂದ | ವರ್ಧ—ಬೆಳೆಸು | ವಸುವಿದಃ—ನಮ್ಮ ಧನಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧಿಕಾರಕಗಳಾದ |
ಧಿಯಃ—ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಜಿನ್ತ—ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವೇಗವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವವರೂ,
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವವರೂ ಆದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಯಾವ ಧನದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸೋಲಿಸಿ ಹಂಸಿಸಬಲ್ಲೆವೋ
ಅಂತಹ ಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡು. ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಅನ್ನಗಳಿಂದ ಬೆಳೆಸು. ನಮ್ಮ ಧನಕ್ಕೆ
ವೃದ್ಧಿಕಾರಕಗಳಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸು.

English Translation.

By which we may escape and destroy in battles our impetuous weapon-
aiming enemies ; O you who by wisdom establish our rites, bless us with food,
prosper our wealth-obtaining offerings.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶಿಶಾನೋ ವೃಷಭೋ ಯಥಾಗ್ನಿಃ ಶೃಂಗೇ ದವಿಧ್ವತ್ |

ತಿಗ್ಮಾ ಅಸ್ಯ ಹನವೋ ನ ಪ್ರತಿಧೃಷೇ ಸುಜಂಭಃ ಸಹಸೋ ಯಹುಃ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶಿಶಾನಃ | ವೃಷಭಃ | ಯಥಾ | ಅಗ್ನಿಃ | ಶೃಂಗೇ ಇತಿ | ದವಿಧ್ವತ್ |

ತಿಗ್ಮಾಃ | ಅಸ್ಯ | ಹನವಃ | ನ | ಪ್ರತಿಧೃಷೇ | ಸುಜಂಭಃ | ಸಹಸಃ | ಯಹುಃ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಂಜಞಾಪ್ತಂ ||

ಆಯಮಗ್ನಿಃ ಶೃಂಗೇ ಶಿಶಾನಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೇಕುರ್ವನ್ ವೃಷಭೋ ಯಥಾ ದವಿಧ್ವತ್ ಕಂಪಯತಿ ಶಿರಃ
ಏವಂ ಶೃಂಗಸ್ಥಾನೀಯಾ ಜ್ವಾಲಾಃ ಶಿಶಾನಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೇಕುರ್ವನ್ ದವಿಧ್ವತ್ | ಕಂಪಯತಿ ಶಿರಃ | ಅಸ್ಯಾ-
ಗ್ನೇರ್ಹವವೋ ನ ಹನವ ಇವ ಹನುಸ್ಥಾನೀಯಾ ಜ್ವಾಲಾಸ್ತಿಗ್ಮಾನಪ್ರತಿಧೃಷೇ | ಪ್ರತಿಧರ್ಷಿತುಮಶಕ್ಯಾಃ |
ಯೋಽಗ್ನಿಃ ಸುಜಂಭಃ ಸುದಂಷ್ಟ್ರಃ ಸಹಸೋ ಯದುಃ ಸಹಸಃ ಪುತ್ರೋಽಸ್ಯ ಹನವ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶೃಂಗೇ—ತನ್ನ ಕೊಂಬುಗಳನ್ನು | ಶಿಶಾನಃ—ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು | ದವಿಧ್ವತ್—ತನ್ನ
ಶಿರಃಕಂಪವನ್ನು ಮಾಡುವ | ವೃಷಭೋ ಯಥಾ—ವೃಷಭದಂತೆ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯೂ ಸಹ ಜ್ವಾಲಾರೂಪ
ವಾದ ತನ್ನ ಶೃಂಗಗಳನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಶಿರಃಕಂಪವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ | (ಯಃ—ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯು) |
ಸುಜಂಭಃ—ಜ್ವಾಲಾರೂಪದ ದಂಷ್ಟ್ರವುಳ್ಳವನೂ | ಸಹಸೋ ಯದುಃ—ಶಕ್ತಿಪುತ್ರನೂ ಆಗಿರುವನೋ |
ಅಸ್ಯ—ಅಂತಹ ಅಗ್ನಿಯು | ತಿಗ್ಮಾಃ—ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದವೂ | ಹನವಃ—ಕೆನ್ನೆಯಂತಿರುವವೂ ಆದ ಜ್ವಾಲೆಗಳು |
ನ ಪ್ರತಿಧೃಷೇ—ಅಪ್ರತಿಹತವಾದವಾಗಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ತನ್ನ ಕೊಂಬುಗಳನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಶಿರಃಕಂಪವನ್ನು ಮಾಡುವ ವೃಷಭದಂತೆ
ಅಗ್ನಿಯೂ ಸಹ ಜ್ವಾಲಾರೂಪವಾದ ತನ್ನ ಶೃಂಗಗಳನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಶಿರಃಕಂಪವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.
ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯು ಜ್ವಾಲಾರೂಪದ ದಂಷ್ಟ್ರವುಳ್ಳವನೂ, ಶಕ್ತಿಪುತ್ರನೂ ಆಗಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಅಗ್ನಿಯು ತೀಕ್ಷ್ಣ
ವಾದವೂ, ಕೆನ್ನೆಯಂತಿರುವವೂ ಆದ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಅಪ್ರತಿಹತವಾದವಾಗಿದೆ.

English Translation.

Agni tosses his horns, sharpening them as a bull ; his sharp jaws are not
to be resisted ; he is mighty-toothed, this son of strength.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಹಿ ತೇ ಅಗ್ನೇ ವೃಷಭ ಪ್ರತಿಧೃಷೇ ಜಂಭಾಸೋ ಯದ್ವಿತಿಷ್ಠಸೇ |

ಸ ತ್ವಂ ನೋ ಹೋತಃ ಸುಹುತಂ ಹವಿಸ್ಕೃದ್ಧಿ ವಂಸ್ವ ನೋ ವಾರ್ಯಾ
ಪುರು || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಹಿ | ತೇ | ಅಗ್ನೇ | ವೃಷಭ | ಪ್ರತಿಧೃಷೇ | ಜಂಭಾಸಃ | ಯತ್ | ವಿತಿಷ್ಠಸೇ |

ಸಃ | ತ್ವಂ | ನಃ | ಹೋತರಿತಿ | ಸುಹುತಂ | ಹವಿಃ | ಕೃದ್ಧಿ | ವಂಸ್ವ | ನಃ | ವಾರ್ಯಾ | ಪುರು || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃಷಭ ವರ್ಷಕ ತೇ ತವ ಜಂಭಾಸೋ ಜಂಭಾ ದಂತಸ್ಥಾನೀಯಾ ಜ್ವಾಲಾ ನಹಿ ಪ್ರತಿಧೃಷೇ ಪ್ರತಿಧರ್ಷಿತುಂ ನ ಶಕ್ಯಾಃ | ಯದ್ಯಸ್ಮಾದ್ವಿತಿಷ್ಠಸೇ ವಿವಿಧಂ ಗಚ್ಛಸಿ | ಪ್ರವರ್ಧಸ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಹೇ ಹೋತರ್ಹೋಮನಿಷ್ಪಾದಕ ಸ ತ್ವಂ ಹವಿರಸ್ಮದ್ವತ್ತಂ ಸುಹುತಂ ಕೃಧಿ | ಕುರು | ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ವಾರ್ಯಾ ವರಣೀಯಾನಿ ಪುರು ಬಹೂನಿ ವಂಸ್ತು | ದೇಹಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಷಭ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಯತ್—ಯಾವ ನಿನ್ನ ಜ್ವಾಲೆಗಳ ಮೂಲಕ | ವಿತಿಷ್ಠಸೇ—ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸರಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ | ತೇ ಜಂಭಾಸಃ—ದಂತದಂತಿರುವ ನಿನ್ನ ಜ್ವಾಲೆಗಳು | ನಹಿ ಪ್ರತಿಧೃಷೇ—ಖಂಡಿತ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವು | ಹೋತಃ—ಹೋಮಸಂಪಾದಕ ನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಸಃ ತ್ವಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು | ನಃ ಹವಿಃ—ನಮ್ಮಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನಾ | ಸುಹುತಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಹವಿಸ್ಸಾಗುವಂತೆ | ಕೃಧಿ—ಮಾಡು | ನಃ—ನಮಗೆ | ವಾರ್ಯಾ—ಅಪೇಕ್ಷಿತ ವಾದ ಧನವನ್ನು | ಪುರು—ಅಧಿಕವಾಗಿ | ವಂಸ್ತು—ಕೊಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಯಾವ ನಿನ್ನ ಜ್ವಾಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸರಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ ದಂತದಂತಿರುವ ನಿನ್ನ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಖಂಡಿತ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವು. ಹೋಮಸಂಪಾದಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಉತ್ತಮವಾದ ಹವಿಸ್ಸಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು. ನಮಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಧನವನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕೊಡು.

English Translation.

Since you spread out on all sides, your teeth, bull Agni, are not to be resisted ; O offerer, make our oblation rightly presented ; give us many precious (gifts).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶೇಷೇ ವನೇಷು ಮಾತ್ರೋಃ ಸಂ ತ್ವಾ ಮರ್ತಾಸ ಇಂಧತೇ |

ಅತಂದ್ರೋ ಹವ್ಯಾ ವಹಸಿ ಹವಿಷ್ಕೃತ ಆದಿದ್ಧೇವೇಷು ರಾಜಸಿ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶೇಷೇ | ವನೇಷು | ಮಾತ್ರೋಃ | ಸಂ | ತ್ವಾ | ಮರ್ತಾಸಃ | ಇಂಧತೇ |

ಅತಂದ್ರಃ | ಹವ್ಯಾ | ವಹಸಿ | ಹವಿಃ | ಕೃತಃ | ಆತ್ | ಇತ್ | ದೇವೇಷು | ರಾಜಸಿ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಂಜಃ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ವನೇಷು ವರ್ತಮಾನಯೋರ್ಮಾತೃರರಣ್ಯೋಃ ಶೇಷೇ | ಸ್ವಪಿಷಿ | ವರ್ತಸೇ |
ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ತಥಾಭೂತಂ ಮರ್ತಾಸೋ ಮನುಷ್ಯಾ ಅಧ್ವಯಾನ್ವದಯೋ ಮಥನೇನೋತ್ಪಾದ್ಯ
ಸಮಿಂಧತೇ | ಪಶ್ವಾಪ್ರವೃದ್ಧಸ್ತಮತಂದ್ರೋನಲಸಃ ಸನ್ | ಹವಿಷ್ಯತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಹವ್ಯಾ
ಹವೀಂಷಿ ವಹಸಿ ದೇವಾನ್ಪ್ರತಿ | ಆದಿದನಂತರಮೇವ ದೇವೇಷು ಮಥ್ಯೇ ರಾಜಸಿ | ದೀಪ್ಯಸೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ) ವನೇಷು—ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ | ಮಾತೃೋಃ—ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ | ಶೇಷೇ—ನೀನು
ಸುಪ್ತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಮರ್ತಾಸಃ—ಮಾನವರು | ಸಮಿಂಧತೇ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತನನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡುತ್ತಾರೆ | ಅತಂದ್ರಃ—ಅಲಸ್ಯರಹಿತನಾಗಿ | ಹವಿಷ್ಯತೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನ |
ಹವ್ಯಾ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ವಹಸಿ—ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಗೆ ವಹಿಸುತ್ತೀಯೆ | ಆದಿತ್—ಆ ಒಡನೆಯೇ |
ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ | ರಾಜಸಿ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಿನ್ನ ಮಾತೃಪ್ರಾಯವಾದ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತನಾಗಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು
ಮಾನವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲಸ್ಯರಹಿತನಾಗಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನ
ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಹಿಸುತ್ತೀಯೆ. ಆ ಒಡನೆಯೇ, ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

You sleep within your mothers in the woods, mortals kindle you ;
unwearied you bear the offerings of the sacrificer, then you shine among
the gods.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಪ್ತ ಹೋತಾರಸ್ತಮಿದೀಳತೇ ತ್ವಾಗ್ನೇ ಸುತೃಜಮುಕ್ರಯಂ |

ಭಿನತ್ಸ್ಯದ್ರಿಂ ತಪಸಾ ವಿ ಶೋಚಿಷಾ ಪ್ರಾಗ್ನೇ ತಿಷ್ಠ ಜನಾ ಅತಿ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಪ್ತ | ಹೋತಾರಃ | ತಂ | ಇತ್ | ಈಳತೇ | ತ್ವಾ | ಅಗ್ನೇ | ಸುತೃಜಂ | ಅಕ್ರಯಂ |

ಭಿನತ್ಸಿ | ಅದ್ರಿಂ | ತಪಸಾ | ವಿ | ಶೋಚಿಷಾ | ಪ್ರ | ಅಗ್ನೇ | ತಿಷ್ಠ | ಜನಾನ್ | ಅತಿ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತಮಿತ್ತಮೇವ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸಪ್ತ ಹೋತಾರೋ ಹೋತ್ರೇಕಾ ಈಳಿತೇ | ಸ್ತುವಂತಿ |
ಕೀದೃಶಂ ತ್ವಾಂ | ಸುತೈಜಂ ಸುತ್ಯಾಗಂ | ಅಭಿಮತಪ್ರದಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಹ್ರಯಮಕ್ಷೀಣಂ ಪ್ರವೃದ್ಧಂ |
ಕಿಂಚಾದ್ರಿಂ ಮೇಘಂ ತಪಸಾ ತಾಪಕೇನ ಶೋಚಿಷಾ ತೇಜಸಾ | ತಪಸಾ ಶೋಚಿಷಾ ಚೇತಿ ವಾ
ಯೋಜ್ಯಂ | ವಿ ಭಿನತ್ಸಿ | ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಜನಾನಸ್ಮಾನತೈತ್ತಿತ್ಯ ಪ್ರ ತಿಷ್ಠ ಪ್ರಗಚ್ಛ ಹವಿರಾದಾಯ
ದೇವಾನಸ್ತೃತಿ | ಅಥವಾಸ್ಮದ್ವಿರೋಧಿಜನಾನತಿಕ್ರಮ್ಯ ಪ್ರ ತಿಷ್ಠ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಸುತೈಜಂ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನೂ | ಅಹ್ರಯಂ—ಕ್ಷಯರಹಿತನೂ |
ತಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ | ತ್ವಾ ಇತ್—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ಸಪ್ತ ಹೋತಾರಃ—ಸಪ್ತಹೋತೃಗಳೂ ಸಹ |
ಈಳಿತೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ | (ತೈಂ—ನೀನು) | ತಪಸಾ—ದಹಿಸತಕ್ಕ | ಶೋಚಿಷಾ—ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ |
ಅದ್ರಿಂ—ಮೇಘವನ್ನು | ವಿ ಭಿನತ್ಸಿ—ಸೀಳುತ್ತೀಯೆ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಜನಾನ್—ಯಜಮಾನ
ರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು | ಅತಿ—ದಾಟಿಕೊಂಡು | ಪ್ರ ತಿಷ್ಠ—ನಮ್ಮ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸೇರು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನೂ, ಕ್ಷಯರಹಿತನೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಸಪ್ತಹೋತೃಗಳೂ
ಸಹ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ನೀನು ದಹಿಸತಕ್ಕನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಮೇಘವನ್ನು ಸೀಳುತ್ತೀಯೆ. ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ,
ಯಜಮಾನರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಹವಿಸ್ಸಿನೊಂದಿಗೆ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸೇರು.

English Translation.

The Seven praists praise you, Agni, giver of good things and unfailing,
you cleave the cloud with your fierce splendour; go forth, having overcome
our enemies.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಮಗ್ನಿಂ ವೋ ಅಧ್ರಿಗುಂ ಹುನೇಮ ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ |

ಅಗ್ನಿಂ ಹಿತಪ್ರಯಸಃ ಶಶ್ವತೀಷ್ಟಾ ಹೋತಾರಂ ಚರ್ಷಣೇನಾಂ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ ಅಗ್ನಿಂ | ವಃ | ಅಧ್ರಿಗುಂ | ಹುನೇಮ | ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ |

ಅಗ್ನಿಂ | ಹಿತಪ್ರಯಸಃ | ಶಶ್ವತೀಷು | ಅ | ಹೋತಾರಂ | ಚರ್ಷಣೇನಾಂ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಂಜಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಗ್ನಿಮಗ್ನಿಂ | ನೀಪ್ಸಾದರಾರ್ಥಾ | ಅಗ್ನಿಮೇವ ಹೇ ಯಜಮಾನಾಃ ಪೋ ಯುಷ್ಮದರ್ಥಂ
ಹುವೇಮ | ಅಹ್ಯಯಾಮ | ಅಥನಾ | ಹೇ ದೇವಾಃ ಪೋ ಯುಷ್ಮದರ್ಥಮಿತಿ ವಾ ವ್ಯಾಖ್ಯೇಯಂ |
ಕೀದೃಶಾ ವಯಂ | ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷತ್ವಿನ್ನದರ್ಭಾಃ | ಕೀದೃಶಮಗ್ನಿಂ | ಅಧ್ವಿಗುಮಧ್ಯತಗಮನಂ ಸರ್ವದಾ
ಗೃಹೇ ವರ್ತಮಾನಮಗ್ನಿಂ | ಹಿತಪ್ರಯಸೋ ನಿಹಿತಹವಿಷ್ಠಾ ವಯಮಾ ಹುವೇಮೇತಿ ಶೇಷಃ |
ಕೀದೃಶಮಗ್ನಿಂ | ಶತ್ವತೀಷು ಬಹ್ವೀಷು ಭೂಮಿಷು ವರ್ತಮಾನಂ ಹೋತಾರಂ ಹೋಮನಿಷ್ಪಾದಕಂ |
ಕಿಮರ್ಥಂ | ಚರ್ಷಣೇನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಮರ್ಥಾಯ | ಅಗ್ನೌ ತೃಪ್ತೇ ಸತಿ ವೃಷ್ಟಿಲಾಭಾ-
ತ್ಪ್ರಾಣ್ಯುಪಕಾರಸಿದ್ಧಂ ಪ್ರಾಣ್ಯುರ್ಥತ್ವಂ | ಅಥನಾ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಹೋತಾರಂ
ಹೋಮಸಾಧಕಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಯಜಮಾನನೇ) ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ—ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿರುವ ನಾವು | ವಃ—ನಿಮ-
ಗಾಗಿ | ಅಧ್ವಿಗುಂ—ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಸಂಚಾರವುಳ್ಳ | ಅಗ್ನಿಂ ಅಗ್ನಿಂ—ಕೇವಲ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ | ಹುವೇಮ—
ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ | ಹಿತಪ್ರಯಸಃ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ ನಾವು | ಶತ್ವತೀಷು—ಅನೇಕ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರು-
ವವನೂ | ಹೋತಾರಂ—ಹೋಮಸಂಪಾದಕನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಚರ್ಷಣೇನಾಂ—
ಮಾನವರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ | ಅ (ಹುವೇಮ)—ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಯಜಮಾನನೇ, ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿರುವ ನಾವು ನಿಮಗಾಗಿ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಸಂಚಾರವುಳ್ಳ
ಕೇವಲ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ ನಾವು ಅನೇಕ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವವನೂ, ಹೋಮ-
ಸಂಪಾದಕನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಮಾನವರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Now that we have cut the sacred grass, let us invoke for you Agni, the
irresistible ; haveing placed the oblations, let us invoke Agni, abiding in many
(places), the offerer of sacrifices for men.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕೇತೇನ ಶರ್ಮಂತ ಚತೇ ಸುಷಾಮಾಣ್ಯಗ್ನೇ ತುಭ್ಯಂ ಚಕಿತ್ವನಾ |

ಇಷ್ಯಾ ಯಾ ನಃ ಪುರುರೂಪಮಾ ಭರ ವಾಜಂ ನೇದಿಷ್ಯಮೂತಯೇ || ೧೮ ||

|| ಪದವಾರ್ಥ ||

ಕೇತೇನ | ತರ್ಮನ್ | ಸಚೇತೇ | ಸುಷಾಮನಿ | ಅಗ್ನೇ | ತುಭ್ಯಂ | ಚಿಕಿತ್ಸನಾ |

ಇಷಣ್ಯಯಾ | ನಃ | ಪುರುರೂಪಂ | ಆ | ಭರ | ವಾಜಂ | ನೇದಿಷ್ಯಂ | ಊತಯೇ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತುಭ್ಯಂ ಚಿಕಿತ್ಸನಾ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಜನೇನ ಹೋತ್ರಾದಿನಾ ಸಹ ಯಜಮಾನಃ ಕೇತೇನ ಪ್ರಜ್ಞಾಪಕೇನ ಸ್ತೋತ್ರೇಣ ಯಜತ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಕುತ್ರೇತಿ ತದುಚ್ಯತೇ | ಸುಷಾಮನಿ ಶೋಭನರ-
ಥಂತರಾದಿಸಾನೋನೇತೇ ತರ್ಮನ್ಯುರ್ಮಣಿ ಸುಖಸಾಧನೇ ಯಜ್ಞೇ | ಅತೋ ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಇಷಣ್ಯಯೇ-
ಚ್ಛಯಾ ಸ್ವೀಯಯಾ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ಪುರುರೂಪಂ ನಾನಾರೂಪಂ ನೇದಿಷ್ಯಮಂತಿಕೇ ಸರ್ವದಾ
ವರ್ತಮಾನಂ ವಾಜಮನ್ನಮೂತಯೇ ರಕ್ಷಣಾಯಾ ಭರ | ಆಹರ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಚಿಕಿತ್ಸನಾ—ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಹೋತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಜಮಾನನು |
ಕೇತೇನ—ಪ್ರಜ್ಞಾಯುತವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಸುಷಾಮನಿ—ಉತ್ತಮವಾದ ರಥಂತರಾದಿಸಾಮಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿದ | ತರ್ಮನ್—ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ | ತುಭ್ಯಂ—ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ | ಸಚೇತೇ—ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ |
ಇಷಣ್ಯಯಾ—ನಿನ್ನ ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಪುರುರೂಪಂ—ಅನೇಕ ವಿಧವಾದುದೂ |
ನೇದಿಷ್ಯಂ—ಯಾವಾಗಲೂ ನಮ್ಮ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಇರತಕ್ಕದ್ದೂ ಆದ | ವಾಜಂ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಊತಯೇ—
ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಆ ಭರ—ತಂದೊದಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಹೋತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಜಮಾನನು ಪ್ರಜ್ಞಾಯುತವಾದ
ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ರಥಂತರಾದಿಸಾಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ.
ನಿನ್ನ ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ, ನಮಗೆ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದುದೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ನಮ್ಮ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಇರತಕ್ಕದ್ದೂ
ಆದ ಅನ್ನವನ್ನು ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ತಂದೊದಗಿಸು.

English Translation.

(The sacrificer) worships you by praises, Agni, with the experienced
(priests) in the rite celebrated with beautiful Saman hymns; bring us of your
own accord for our protection, food of various kinds which may be always
in our reach.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ ಜರಿತವಿಶ್ವತಿಸ್ತೇಪಾನೋ ದೇವ ರಕ್ಷಸಃ |

ಅಪ್ರೋಷಿವಾನ್ಗೃಹಪತೀರ್ನ ಹಾ ಅಸಿ ದಿವಸ್ಪಾಯುದುರೋಣಯುಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ | ಜರಿತಃ | ವಿಶ್ವತಿಃ | ತೇಪಾನಃ | ದೇವ | ರಕ್ಷಸಃ |

ಅಪ್ರೋಷಿವಾನ್ | ಗೃಹಪತಿಃ | ಮಹಾನ್ | ಅಸಿ | ದಿವಃ | ಪಾಯುಃ | ದುರೋಣಯುಃ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇವ ಅಗ್ನೇ ದೇವ ಜರಿತಃ ಸ್ತೋತಃ | ಸ್ತುತೈತ್ಯರ್ಥಃ | ವಿಶ್ವತಿಃ ಪ್ರಜಾನಾಂ ಪಾಲಕೋ ರಕ್ಷಸೋ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ತೇಪಾನಃ ಸಂತ್ಯಾಸಕೋಽಸಿ | ಅಪ್ರೋಷಿವಾನ್ಯಜಮಾನಗೃಹಮತ್ಯಜನ್ | ತದೇವಾಹ | ಗೃಹಪತೀರ್ಯಜಮಾನಗೃಹಸ್ಯ ಪಾಲಕಶ್ಚ ತ್ವಂ ಮಹಾನತಿಶಯೇನ ಪೂಜ್ಯೋಽಸಿ | ದಿವೋ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಯ ಪಾಯುಃ ಪಾತಾ ದುರೋಣಯುರ್ಯಜಮಾನಗೃಹಸ್ಯ ಮಿಶ್ರಯಿತಾ | ಸರ್ವದಾ ವರ್ತಮಾನ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದೃಶಸ್ತ್ವಂ ಮಹಾನಸೀತ್ಯನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವ - ದೇವತಾತ್ಮನೂ | ಜರಿತಃ - ಪ್ರಶಸ್ತನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇ - ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | (ತ್ವಂ - ನೀನು) | ವಿಶ್ವತಿಃ - ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಪಾಲಕನಾಗಿಯೂ | ರಕ್ಷಸಃ - ಅಸುರರಿಗೆ | ತೇಪಾನಃ - ದಾಹಕನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದೀಯೆ | ಗೃಹಪತಿಃ - ಯಜ್ಞಗೃಹದ ಪಾಲಕನೂ | ದಿವಃ - ದ್ಯುಲೋಕದ | ಪಾಯುಃ - ರಕ್ಷಕನೂ || ದುರೋಣಯುಃ - ಸರ್ವದಾ ಯಜಮಾನಗೃಹದಲ್ಲಿರುವವನೂ ಆದ ನೀನು | ಅಪ್ರೋಷಿವಾನ್ - ಯಜ್ಞಗೃಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸದ | ಮಹಾನ್ - ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿ | ಅಸಿ - ಆಗಿದ್ದೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತಾತ್ಮನೂ ಪ್ರಶಸ್ತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೀನು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಪಾಲಕನಾಗಿಯೂ, ಅಸುರರಿಗೆ ದಾಹಕನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದೀಯೆ. ಯಜ್ಞಗೃಹದ ಪಾಲಕನೂ, ದ್ಯುಲೋಕದ ರಕ್ಷಕನೂ, ಸರ್ವದಾ ಯಜಮಾನಗೃಹದಲ್ಲಿರುವವನೂ ಆದ ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ಯಜ್ಞಗೃಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸದ ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

Eng'ish Translation.

Divine Agni, worthy of praise, you are the guardian of men, the consumer of the Rakshasas; you are great, you the never-absent guardian of the (worshipper's) house, the protector of heaven, ever present in the dwelling.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಾ ನೋ ರಕ್ಷ ಆ ವೇಶೀದಾಘೃಣೇವಸೋ ಮಾ ಯಾತುರ್ಯಾತು-
ಮಾನತಾಂ ।

ಪರೋಗವ್ಯೂತ್ಯನಿರಾಮಪ ಕ್ವುಧಮಗ್ನೇ ಸೇಧ ರಕ್ಷಸ್ತಿನಃ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ನಃ | ರಕ್ಷಃ | ಆ | ವೇಶೀತ್ | ಅಘೃಣೇವಸೋ ಇತ್ಯಾಘೃಣೇವಸೋ | ಮಾ | ಯಾತುಃ |
ಯಾತುಮಾನತಾಂ |

ಪರೋಗವ್ಯೂತಿ | ಅನಿರಾಂ | ಅಪ | ಕ್ವುಧಂ | ಅಗ್ನೇ | ಸೇಧ | ರಕ್ಷಸ್ತಿನಃ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಘೃಣೇವಸೋ ದೀಪ್ತಧನಾಗ್ನೇ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ರಕ್ಷೋ ರಾಕ್ಷಸಾದಿಃ | ರಕ್ಷೋ ರಕ್ಷತವ್ಯಮ-
ಸ್ಮಾತ್ | ನಿ. ೪-೧೮ | ಇತಿ ಯಾಸ್ಯಃ | ಮಾ ವೇಶೀತ್ | ಸರ್ವತೋ ನ ಪ್ರವಿಶತು | ತಥಾ ಯಾತುಮಾ-
ವತಾಂ | ಯಾತುರ್ಯಾತನಾ ಪೀಡಾ | ತದ್ವತಾಂ ಯಾತುಧಾನಾನಾಂ ಯಾತುಃ ಪೀಡಾ ಮಾ ವೇಶೀತ್ |
ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಅನಿರಾಂ | ಇರಾನ್ತಂ | ಅನ್ನಾಭಾವಂ ದಾರಿದ್ರ್ಯಂ ಕ್ವುಧಂ ಪ್ರಪಯಿತಾರಂ ರಕ್ಷಸ್ತಿನೋ
ಬಲವಂತಿ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಚ ಪರೋಗವ್ಯೂತಿ ಕ್ರೋಶದ್ರೋದೇಶಾತ್ಪ್ರಸಕ್ತಾತ್ | ಏತದುಪಲಕ್ಷಣಂ |
ಅತ್ಯಂತಂ ದೂರದೇಶೇಪ ಸೇಧ | ಪರಿಹರ | ಅನಿರಾ ಕ್ವುದ್ವಾಹ್ಯಾನಿ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಚ ನ ಪೀಡಯಂತಿತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಘೃಣೇವಸೋ—ಪ್ರಭಾರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ರಕ್ಷಃ—
ರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳು | ಮಾ ಆ ವೇಶೀತ್—ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಸುತ್ತುವರಿಯದಿರಲಿ | ಯಾತುಮಾನತಾಂ—
ಪೀಡಾಕಾರಕವಾದ ಅಸುರರ | ಯಾತುಃ—ಹಿಂಸೆಯು | ಮಾ—ನಮ್ಮನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸದಿರಲಿ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ
ಅಗ್ನಿಯೇ | ಅನಿರಾಂ—ನಮ್ಮ ದಾರಿದ್ರ್ಯವನ್ನೂ | ಕ್ವುಧಂ—ನಮ್ಮ ಹಸಿವಿನ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ | ರಕ್ಷಸ್ತಿನಃ—
ಶಕ್ತಿಯುತರಾದ ಅಸುರರನ್ನೂ | ಪರೋಗವ್ಯೂತಿ—ಅತ್ಯಂತ ದೂರದೇಶಕ್ಕೆ | ಅಪ ಸೇಧ—ಓಡಿಸಿಬಿಡು.

! ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಭಾರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮನ್ನು ರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳು ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಸುತ್ತುವರಿಯ-
ದಿರಲಿ. ಪೀಡಾಕಾರಕವಾದ ಅಸುರರ ಹಿಂಸೆಯು ನಮ್ಮನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸದಿರಲಿ. ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ದಾರಿದ್ರ್ಯವನ್ನೂ,
ನಮ್ಮ ಹಸಿವಿನ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ, ಶಕ್ತಿಯುತರಾದ ಅಸುರರನ್ನೂ ಅತ್ಯಂತ ದೂರದೇಶಕ್ಕೆ ಓಡಿಸಿಬಿಡು.

English Translation.

O You of brilliant wealth, let not the Rakshasa enter us, nor the torment of the evil spirits; Agni, drive away further than a gavyuti from us poverty, hunger, and the strong demons.

ಅರವತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉಭಯಂ ಶೃಣವದಿತ್ಯಷ್ಟಾದಶರ್ಚೆಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ ಪ್ರಾಗಾಥಸ್ಯ ಭರ್ಗಸ್ಯಾಪ್ತಂ | ಅತ್ರಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಉಭಯಂ ದ್ವ್ಯಾನೇತಿ | ಪೂರ್ವಸೂಕ್ತೇ ಪ್ರಾಗಾಥಂ ತ್ವಿತ್ಯುಕ್ತತ್ವಾದಿದಮಹಿ ಪ್ರಾಗಾಥಂ | ಅತ್ರಾಯುಜೋ ಬೃಹತ್ಯೋ ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ | ಅನುಕ್ತತ್ವಾದಿಂದ್ರೋ ದೇವತಾ || ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯೇ ಬಾರ್ಹತತ್ಪಚಾಶೀತಾವೇತತ್ಸೂಕ್ತಂ ಸಪ್ತಮ್ಯಷ್ಟಮಿವರ್ಜಂ | ತಥೈವ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಸೂತ್ರೀತಂ ಶೌನಕೇನ | ಉಭಯಂ ಶೃಣವಚ್ಚ ನ ಇತಿ ಸಪ್ತಮಿಾಂ ಚಾಷ್ಟಮಿಾಂ ಜೋಧ್ಧರತಿ | ಐ. ಅ. ೫-೨-೪ | ಇತಿ || ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽದನಿ ನಿಷ್ಕೇಲ್ಯ ಉಭಯಮಿತಿ ಬೃಹತ್ಸಾಮ ಪ್ರಾಗಾಥಃ | ತಥಾ ಚ ಸೂತ್ರೀತಂ || ಉಭಯಂ ಶೃಣವಚ್ಚ ನ ಆ ವೃಷಸ್ವ ಪುರೂವಸೋ | ಅ. ೭-೪ || ಇತಿ || ಏವಮನ್ಯತ್ರಾಹಿ ಯಸ್ಮಿನ್ನದನಿ ಪೃಷ್ಠಸ್ತೋತ್ರೇ ಬೃಹತ್ಸಾಮ ಕ್ರಿಯತೇ ತಸ್ಮಿನ್ನದನಿ ನಿಷ್ಕೇವ-
ಲ್ಯೇಽಯಂ ಪ್ರಾಗಾಥಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಉಭಯಂ ಶೃಣವತ್ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಏಳನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಗಾಥಪುತ್ರನಾದ ಭರ್ಗನೆಂಬುವನು ಮುಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು; ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಉಭಯ ದ್ವ್ಯಾನಾ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಸಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಥಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಏಳು ಮತ್ತು ಎಂಟನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಋಕ್ಕುಗಳ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕದ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ—ಉಭಯಂ ಶೃಣವಚ್ಚ ನ ಇತಿ ಸಪ್ತಮಿಾಂ ಚಾಷ್ಟಮಿಾಂ ಜೋಧ್ಧರತಿ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಅ. ೫-೨-೪) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು. ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉಭಯಂ ಎಂಬ ಈ ಪ್ರಗಾಥವನ್ನು ಬೃಹತ್ಸಾಮಪ್ರಗಾಥವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಉಭಯಂ ಶೃಣವಚ್ಚ ನಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೩) ನಿವೃತ್ತವಾಗಿರುವುದು. ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಛಾವಾಕನೆಂಬ ಮುತ್ಪಿಜನು ಇದೇ ಪ್ರಗಾಥವನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರೀಯಪ್ರಗಾಥವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—

ಉಭಯಂ ಶೃಣವಚ್ಚ ನ ಆ ವೃಷಸ್ತು ಪುರೂವಸೋ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಇದೇ ರೀತಿ ಯಾವಯಾವ ದಿನಸದಲ್ಲಿ ಪೃಷ್ಠಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ಸಾಮಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಲಾಗುವುದೋ ಆ ದಿನಸ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಗಾಥಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೬೧

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ್—೭ || ಸೂಕ್ತ—೬೧ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೩೬, ೩೭, ೩೮, ೩೯ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಮುಕ್ತಂಜ್ಞ—೧೮ ||

|| ಮುಷಿಃ—ಭರ್ಗಃ ಪ್ರಾಗಾಥಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಭಂದಃ—ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಅಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ | ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ) ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಭಯಂ ಶೃಣವಚ್ಚ ನ ಇಂದ್ರೋ ಅರ್ವಾಗಿದಂ ವಚಃ |

ಸತ್ರಾಚ್ಯಾ ಮಘನಾ ಸೋಮಸೀತಯೇ ಧಿಯಾ ಶವಿಷ್ಯ ಆ ಗಮತ್ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉಭಯಂ | ಶೃಣವತ್ | ಚ | ನಃ | ಇಂದ್ರಃ | ಅರ್ವಾಕ್ | ಇದಂ | ವಚಃ |

ಸತ್ರಾಚ್ಯಾ | ಮಘನಾ | ಸೋಮಸೀತಯೇ | ಧಿಯಾ | ಶವಿಷ್ಯಃ | ಆ | ಗಮತ್ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉಭಯಂ ಸ್ತೋತ್ರಾತ್ಮಕಂ ಶಸ್ತ್ರಾತ್ಮಕಂ ಚೋಭಯವಿಧಮಿದಂ ವಚೋರ್ವಾಗಸ್ಯದಭಿಮುಖಮಿಂದ್ರಃ ಶೃಣವತ್ | ಶೃಣೋತು | ಶ್ರುತ್ವಾ ಚ ಸತ್ರಾಚ್ಯಾಸ್ತುಕಂ ಸಹಾಂಚಂತ್ಯಾ ಧಿಯಾ ಯುಕ್ತಃ ಸನ್ ಮಘನಾ ಶವಿಷ್ಣೋತಿಶಯೇನ ಬಲನಾನಾ ಗಮತ್ ಅಗಚ್ಛತು ಸೋಮಸೀತಯೇ ಸೋಮಪಾನಾಯು ||

|| ಪ್ರತಿಸದಾರ್ಥ ||

ಉಭಯಂ ಚ—ಸ್ತೋತ್ರ ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಾತ್ಮಕವಾದ ಎರಡು ವಿಧವಾದ | ಇದಂ ವಚಃ—ಈ ಸ್ತುತಿ ವಾಕ್ಯವನ್ನು | ನಃ ಅರ್ವಾಕ್—ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತು | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಶೃಣವತ್—ಕೇಳಲಿ | ಸತ್ರಾಚ್ಯಾ—ನಮ್ಮೊಡನೆಯೇ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ | ಧಿಯಾ—ಬುದ್ಧಿಯೊಡಗೂಡಿ | ಶವಿಷ್ಯ—ಬಲಶಾಲಿಯಾದ | ಮಘನಾ—ಇಂದ್ರನು | ಸೋಮಸೀತಯೇ—ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಆ ಗಮತ್—ಹಯಮಾಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ತೋತ್ರ ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಗಳೆಂಬ ಎರಡು ವಿಧವಾದ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯನ್ನೂ ಇಂದ್ರನು ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತು ಕೇಳಲಿ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ನೆಟ್ಟಿರುವ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯೊಡಗೂಡಿ ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಇಂದ್ರನು ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯಮಾಡಲಿ.

English Translation.

May Indra listen to both these our hymns; may the mighty Maghavan come to us, (pleased) with our devoted offering, to drink the Soma.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಂ ಹಿ ಸ್ವರಾಜಂ ವೃಷಭಂ ತಮೋಜಸೇ ಧಿಷಣೇ ನಿಷ್ವತಕ್ಷತುಃ |

ಉತೋಪಮಾನಾಂ ಪ್ರಥಮೋ ನಿ ಸೀದಸಿ ಸೋಮಕಾಮಂ ಹಿ ತೇ ಮನಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ಹಿ | ಸ್ವರಾಜಂ | ವೃಷಭಂ | ತಂ | ಓಜಸೇ | ಧಿಷಣೇ | ಇತಿ | ನಿಃ | ತತಕ್ಷತುಃ |

ಉತ | ಉಪಮಾನಾಂ | ಪ್ರಥಮಃ | ನಿ | ಸೀದಸಿ | ಸೋಮಕಾಮಂ | ಹಿ | ತೇ | ಮನಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತಂ ಹಿ ತಂ ಖಲ್ವಿಂದ್ರಂ ಸ್ವರಾಜಂ ಸ್ವಯಮೇವ ರಾಜಮಾನಂ ಧಿಷಣೇ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯೌ ವೃಷಭಂ ಜಗದುಪಕಾರಕಾಯಾ ವೃಷ್ಟೇರ್ವರ್ಷಕಂ ನಿಷ್ವತಕ್ಷತುಃ | ಸಂಚಿಸ್ಕರತುಃ | ತಂ ತಮೋಜೇಂದ್ರಮೋಜಸೇ ಬಲಾಯ ನಿಷ್ವತಕ್ಷತುಃ | ಉತ ಯಸ್ಮಾದೇವಂ ತಸ್ಮಾತ್ ದೇ ಇಂದ್ರ ಉಪಮಾನಾಮುಪಮಾನಭೂತಾನಾಮನ್ಯೇಷಾಂ ದೇವಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಥಮೋ ಮುಖ್ಯಃ ಸನ್ನಿ ಸೀದಸಿ ವೇದ್ಯಾಂ | ಸೋಮಕಾಮಂ ಹಿ ಖಲು ತೇ ಮನಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಧಿಷಣೇ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳು | ಸ್ವರಾಜಂ—ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ | ತಂ ಹಿ—ಆ ಇಂದ್ರ ನನ್ನೇ | ವೃಷಭಂ—ಜಗತ್ತಿಗೆ ವೃಷ್ಟಿದಾಯಕನನ್ನಾಗಿ | ನಿಷ್ವತಕ್ಷತುಃ—ನಿರ್ಮಿಸಿದವು | ತಂ—ಅವನನ್ನೇ | ಓಜಸೇ—ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ನಿರ್ಮಿಸಿದವು | ಉತ—ಮತ್ತು | (ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಉಪಮಾನಾಂ—ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯರಾದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ | ಪ್ರಥಮಃ—ಮುಖ್ಯನಾಗಿ | ನಿ ಸೀದಸಿ—ನೀನು ಯಜ್ಞವೇದಿಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತೀಯೆ | ತೇ ಮನಃ—ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು | ಸೋಮಕಾಮಂ ಹಿ—ಸೋಮವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸತಕ್ಕದ್ದಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನೇ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳು ವೃಷ್ಟಿದಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದವು. ಅವನೇ ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿಯೂ ನಿರ್ಮಿತನಾದನು, ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯರಾದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞವೇದಿಯನ್ನಲಂಕರಿಸುತ್ತೀಯೆ. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವಾಗಲೂ ಸೋಮವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.

English Translation.

Him, self-resplendent, have heaven and earth formed as the showerer, him (they have formed) for strength; therefore you sit down first of your peers; your mind loves the Soma.

|| ಸಂಹಿತಾಸಾಠಃ ||

ಆ ವೃಷಸ್ವ ಪುರೂವಸೋ ಸುತಸ್ಯೇಂದ್ರಾಂಧಸಃ |

ವಿದ್ಮಾ ಹಿ ತ್ವಾ ಹರಿವಃ ಪೃತ್ನು ಸಾಸಹಿಮಧೃಷ್ಟಂ ಚಿದ್ಧೃಷ್ಟಣಿಂ || ೩ ||

|| ಪದಸಾಠಃ ||

ಆ | ವೃಷಸ್ವ | ಪುರೂವಸೋ ಇತಿ ಪುರೂವಸೋ | ಸುತಸ್ಯ | ಇಂದ್ರ | ಅಂಧಸಃ |

ವಿದ್ಮಾ | ಹಿ | ತ್ವಾ | ಹರಿವಃ | ಪೃತ್ನು | ಸಾಸಹಿಮ | ಅಧೃಷ್ಟಂ | ಚಿತ್ | ದಧೃಷ್ಟಣಿಂ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇಽಚ್ಛಾವಾಕೇಶಸ್ತು ಆ ವೃಷಸ್ವೇತಿ ಪ್ರೆಗಾಥೋ ನೈಕಲ್ಪಿಕೋಽನುರೂಪಃ | ಸೂತ್ರಮುಕ್ತಂ ||

ಹೇ ಪುರೂವಸೋ ಬಹುಧನೇಂದ್ರ ತ್ವೇಮಾ ವೃಷಸ್ವ | ಅಸಿಂಚಸ್ವ | ಕಿಂ | ಸುತಸ್ಯಾಂಧಸಃ ಸುತಮಂಧಃ ಸೋಮಂ ಜಠರೇ | ಹೇ ಹರಿವೋ ಹರಿಭ್ಯಾಂ ತದ್ವನ್ನಿಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವಿದ್ಮಾ ಹಿ | ಜಾನೀಮಃ ಖಲು | ಕೀದೃಶಂ | ಪೃತ್ನು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಸಾಸಹಿಮಭಿಭವಿತಾರಂ ಶತ್ರುಣಾಮಧೃಷ್ಟಂ ಚಿತ್ಕೈರಸ್ಯ-ಧರ್ಷಣೀಯಂ ದಧೃಷ್ಟಣಿಮನ್ಯೇಷಾಂ ಧರ್ಷಕಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪುರೂವಸೋ—ಪ್ರಭೂತವಾಗಿ ಧನವುಳ್ಳ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸುತಸ್ಯ—ಹಿಂಜಿರುವ | ಅಂಧಸಃ—ಸೋಮರಸವನ್ನ | ಆ ವೃಷಸ್ವ—ಜಠರದಲ್ಲಿ ಸುರಿದುಕೋ | ಹರಿವಃ—ಹರಿಸಂಜ್ಞಕನಾದ.

ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಪೃತ್ವೆ—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ಸಾಸಹಿಂ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು
ಸೋಲಿಸತಕ್ಕವನೆಂದೂ | ಅಧೃಷ್ಟಂ ಚಿತ್—ಅಪ್ರತಿಹತನೆಂದೂ | ದಧೃಷ್ಟಣಿಂ—ಇತರರನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸು
ವವನೆಂದೂ | ವಿದ್ಮಹಿ—ತಿಳಿದೇ ಇದ್ದೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಭೂತನಾಗಿ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹಿಂದಿರುವ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಜಠರದಲ್ಲಿ ಸುರಿದುಕೋ.
ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಶತ್ರುನಾಶಕನೆಂದೂ, ಇತರರನ್ನು
ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಇತರರಿಂದ ಅಪ್ರತಿಹತನೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Indra, possessor of much wealth, pour the effused Soma within you ;
possessor of (bright) coursers, we know you, the overpowerer in battles, the
unconquerable, the conqueror.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅ॒ಪ್ರಾಮಿ॑ಸತ್ಯ ಮ॒ಘವ॑ನ್ತಥೇದ॒ಸದಿ॑ಂದ್ರ ಕೃ॒ತ್ವಾ ಯ॑ಥಾ ವ॒ಶಃ |

ಸ॒ನೇಮ॑ ವಾಜಂ ತವ ಶಿ॒ಪ್ರಿನ್ಮ॑ವಸಾ ಮ॒ಕ್ಷು ಚಿ॒ದ್ಯಂತೋ॑ ಅದ್ರಿ॒ವಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ॒ಪ್ರಾಮಿ॑ಸತ್ಯ | ಮ॒ಘವ॑ನ್ | ತಥಾ॑ | ಇತ್ | ಅ॒ಸತ್ | ಇಂದ್ರ॑ | ಕೃ॒ತ್ವಾ | ಯ॑ಥಾ | ವ॒ಶಃ |

ಸ॒ನೇಮ॑ | ವಾಜಂ॑ | ತವ॑ | ಶಿ॒ಪ್ರಿನ್ | ಅವ॑ಸಾ | ಮ॒ಕ್ಷು | ಚಿ॒ದ್ಯಂತಃ॑ | ಅದ್ರಿ॒ವಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಪ್ರಾಮಿಸತ್ಯಾಹಿಂಸಿತಸತ್ಯ ಹೇ ಮಘವನ್ನಿಂದ್ರ ತಥೇದಸತ್ | ತಥೈವ ಭವತಿ | ಹೇ
ಇಂದ್ರ ಕೃತ್ವಾ ಕರ್ಮಣಾ ಪ್ರಜ್ಞಾನೇನ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ವಶಃ ಕಾಮಯೇ | ಹೇ ಶಿಪ್ರಿನ್
ಅವಸಾ ರಕ್ಷಣೇನ ನಿಮಿತ್ತೇನ ವಾಜಮನ್ಮಂ ಸನೇಮ ಸಂಭಜೇಮ ವಯಂ ತವ ತ್ವದನುಗ್ರಹಾತ್ |
ಕೀದೃಶಾ ವಯಂ | ಮಕ್ಷು ಚಿಚ್ಛೇಘ್ರಮೇವ ಯಂತಃ ಶತ್ರೋನ್ಮಚ್ಛಂತೋಽಭಿಭವಂತಃ | ಹೇ ಅದ್ರಿವಃ |
ಅದ್ರಿವೃಙ್ತಃ | ತದ್ವನ್ನಿಂದ್ರೇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಪ್ರಾಮಿಸತ್ಯ—ಅಹಿಂಸಿತವಾದ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನೂ ಆದ |
ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕೃತ್ವಾ—ಪ್ರಜ್ಞಾ ಯುತವಾದ ನಿನ್ನ ಕರ್ಮದಿಂದ | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ

ನಾಗಿ | ವಶಃ—ನೀನು ಇಚ್ಛಿಸುವೆಯೋ | ತಥಾ ಇತ್ ಅಸತ್—ಅದೇ ರೀತಿ ಫಲಿಸುತ್ತದೆ | ತಿಪ್ತಿನ—
ಉತ್ತಮವಾದ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳವನೂ | ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತವ—ನಿನ್ನ
ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ | ಮಹ್ವ ಚಿತ್—ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದೊಡನೆಯೇ | ಯಂತಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನೆದುರಿಸಿ ಸೋಲಿಸಬಲ್ಲ
ನಾವು | ಅವಸಾ—ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯಿರಲು | ವಾಜಂ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಸನೇಮ—ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಹಿಂಸಿತನಾದ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ, ಧನವಂತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರಜ್ಞಾಯುತನಾದ ನಿನ್ನ
ಕರ್ಮದಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನೀನು ಇಚ್ಛಿಸುವೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಸಕಲವೂ ಫಲಿಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮವಾದ
ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳವನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದೊಡನೆಯೇ
ಶತ್ರುಗಳನ್ನೆದುರಿಸಿ ಸೋಲಿಸಬಲ್ಲ ನಾವು ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಅನ್ನವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Indra, Maghavan of unbroken truth, it ever comes to pass as you in
your knowledge may desire ; by your protection, O handsome-jawed, may we
obtain food, speedily, O thunderer, subduing our enemies.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶಗ್ಧ್ಯಾಽಽಷು ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ವಿಶ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿಃ |

ಭಗಂ ನ ಹಿ ತ್ವಾ ಯಶಸಂ ವಸುವಿದಮನು ಶೂರ ಚರಾಮಸಿ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶಗ್ಧಿ | ಉಂ ಇತಿ | ಸು | ಶಚೀಪತೇ | ಇಂದ್ರ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ | ಉತಿಭಿಃ |

ಭಗಂ | ನ | ಹಿ | ತ್ವಾ | ಯಶಸಂ | ವಸುವಿದಂ | ಅನು | ಶೂರ | ಚರಾಮಸಿ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ಶಗ್ಧಿ | ದೇಹ್ಯಭಿಮತಂ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ ಸರ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿರ್ಮರುದ್ಭಿಃ ಸಹ |
ಹೇ ಶೂರ ಭಗಂ ನ ಭಾಗ್ಯಮಿವ ಯಶಸಂ ಯಶಸ್ವಿನಂ ವಸುವಿದಂ ಧನಸ್ಯ ಲಂಭಕಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಮನು
ಚರಾಮಸಿ | ಅನುಚರಾಮಃ | ಸರಿಚರಾಮೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಚೀಶತೇ—ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—ಸಮಸ್ತನಾದ | ಸು ಊತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಶಗ್ಧಿ—ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನೊದಗಿಸು | ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಭಗಂ ನ—ಭಾಗ್ಯದೇವತೆಯಂತಿರುವವನೂ | ಯಶಸಂ—ಯಶಸ್ವಿಯೂ | ವಸುವಿದಂ—ಧನಪ್ರಾಪಕನೂ ಆದ | ತ್ವಾ ಅನು—ನಿನ್ನನ್ನೇ ಲಕ್ಷಿಸಿ | ಚಿರಾಮಸಿ—ಉಪಚರಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಉತ್ತಮನಾದ ಸಮಸ್ತ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆಯೂ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನೊದಗಿಸು. ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಭಾಗ್ಯದೇವತೆಯಂತೆ ಇರುವವನೂ, ಯಶಸ್ವಿಯೂ, ಧನಪ್ರಾಪಕನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಲಕ್ಷಿಸಿ ನಾವು ಪೂಜಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Indra, lord of rites, give us (our desire) with all your helping powers ; hero, we worship you as happiness, the glorious, the obtainer of wealth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪೌರೋ ಅಶ್ವಸ್ಯ ಪುರುಕೃದ್ಗನಾಮಸ್ಯ ತ್ವೋ ದೇವ ಹಿರಣ್ಯಯಃ |
ನಕಿಂ ದಾನಂ ಪರಿಮರ್ಧಿಷತ್ತ್ವೇ ಯದ್ಯದ್ಯಾಮಿ ತದಾ ಭರ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪೌರಃ | ಅಶ್ವಸ್ಯ | ಪುರುಕೃತ್ | ಗನಾಂ | ಅಸಿ | ಉತ್ಸ್ರಃ | ದೇವ | ಹಿರಣ್ಯಯಃ |
ನಕಿಂ | ಹಿ | ದಾನಂ | ಪರಿಮರ್ಧಿಷತ್ | ತ್ವೇ ಇತಿ | ಯತ್ಯಯತ್ | ಯಾಮಿ | ತತ್ | ಆ | ಭರ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಮಶ್ವಸ್ಯ ಪೌರಃ ಪೂರಯಿತಾಸಿ | ಭವಸಿ | ತಥಾ ಗನಾಂ ಪುರುಕೃದ್ಭವಕರ್ತಾಸಿ | ಹೇ ದೇವ ಹಿರಣ್ಯಯೋ ಹಿರಣ್ಮಯಶರೀರಸ್ತಮುತ್ಸ್ರ ಉತ್ಸ್ರಸದ್ಯಶೋಸಿ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವೇ ತ್ವಯಿ ವರ್ತಮಾನಂ ದಾನಮಸ್ಯದ್ವಿಷಯಂ ದೇಯಂ ಧನಂ ವಾ ನಕಿಂ ಪರಿಮರ್ಧಿಷತ್ | ನ ಕಷ್ಟದ್ವಿನಸ್ತಿ | ಅತೋ ಯದ್ಯದ್ಯಾಮಿ ಯಾಚೇ ತದಾ ಭರ | ಅಹರ ಮಹ್ಯಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು) ಅಶ್ವಸ್ಯ—ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ | ಪೌರಃ—ಪುಷ್ಟಿದಾಯಕನಾಗಿ | ಅಸಿ—ಆಗಿದ್ದೀಯೆ | ಗನಾಂ—ಗೋವುಗಳಿಗೆ | ಪುರುಕೃತ್—ವೃದ್ಧಿಕಾರಕನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ದೇವ—ದೇವತಾತ

ನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಹಿರಣ್ಯಯೇಃ—ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನೀನು | ಉತ್ಪೇಃ—
ಅಭೀಷ್ಟಪ್ರದವಾದ ಬುಗ್ಗೆಯಂತಿದ್ದೀಯೆ | ತೇ—ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವುದೂ | ದಾನಂ—ನಮಗೆ ದಾತವ್ಯ
ವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು | ನಕಿಃ ಪರಿಮರ್ಥಿಷತ್—ಯಾರೂ ನಾಶಪಡಿಸಲಾರರು | ಯದ್ಯತ್ ಯಾಮಿ—
ನಾನು ಯಾವಯಾವುದನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವೆನೋ | ತತ್—ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ | ಆ ಭರ—ತಂದೊದಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ ಪುಷ್ಟಿದಾಯಕನಾಗಿ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ | ಗೋವುಗಳಿಗೆ ವೃದ್ಧಿಕಾರಕ
ನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ದೇವತಾತ್ಮನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನೀನು
ಅಭೀಷ್ಟಪ್ರದವಾದ ಬುಗ್ಗೆಯಂತಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವುದೂ, ನಮಗೆ ದಾತವ್ಯವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು
ಯಾರೂ ನಾಶಪಡಿಸಲಾರರು. ನಾನು ಯಾವಯಾವುದನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವೆನೋ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಂದೊದಗಿಸು.

English Translation.

You are the increaser of horses, the multiplier of cows ; you, deity,
with your golden body are a very fountain ; none can harm the gifts laid up
for me in you ; bring me whatever I ask.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ಹ್ಯೇಹಿ ಚೇರವೇ ವಿದಾ ಭಗಂ ವಸುತ್ರಯೇ |

ಉದ್ವಾವೃಷಸ್ವ ಮಘವನ್ ನಿಷ್ವಯ ಉದಿಂದ್ರಾಶ್ವಮಿಷ್ವಯೇ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ಹಿ | ಅ | ಇಹಿ | ಚೇರವೇ | ವಿದಾಃ | ಭಗಂ | ವಸುತ್ರಯೇ |

ಉತ್ | ವೃಷಸ್ವ | ಮಘವನ್ | ನಿಷ್ವಯೇ | ಉತ್ | ಇಂದ್ರ | ಅಶ್ವಂ ಇಷ್ವಯೇ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯದ್ಯಗ್ನಿಷ್ವೋನೇ ಬೃಹತ್ಸಾಮ ತದಾನೀಂ ನಿಷ್ಕೇವಲೈ ಪ್ರಗಾಘೋನುರೂಪಃ | ಸೂಕ್ರಿತಂ
ಚ | ತ್ವಂ ಹ್ಯೇಹಿ ಚೇರವ ಇತಿ ಪ್ರಗಾಘಾ ಏತೇ ಭವಂತಿ | ಅ. ೫-೧೫ | ಇತಿ || ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲೈ
ಉತ್ತರಪಕ್ಷೇಯಂ ಪ್ರಗಾಘಃ | ತಥೈವ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಸೂಕ್ರಿತಂ | ತ್ವಾಮಿದ್ಧಿ ಹವಾಮಹೇ ತ್ವಂ
ಹ್ಯೇಹಿ ಚೇರವ ಇತಿ ಬೃಹತಃ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನುರೂಪಾ ಪ್ರಗಾಘಾ | ಐ. ಅ. ೫-೨-೨ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಹಿ ತ್ವಂ ಖಲು | ಸಾಮಥ್ಯಾದ್ಯಾತ್ಮತೇತಿ ಗಮ್ಯತೇ | ಆತ ಏಹಿ | ಅಗಚ್ಛ |
ಆಗತ್ಯ ಚಾಸ್ಮಭ್ಯಂ ಭಗಂ ಭಜನೀಯಂ ಧನಂ ವಿದಾಃ | ಲಭಸ್ವ | ದತ್ಸ್ವ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ವಸುತೈರೀ-
ಸ್ಮಾಕಂ ವಸುದಾನಾಯ | ಹೇ ಮಘವನ್ ಗವಿಷ್ಟಯೇ ಗಾ ಇಚ್ಛತೇ ಮಹ್ಯಮುದ್ಭವೃಷಸ್ವ | ಉತ್ಸಿಂಚಿಸ್ವ
ಗಾಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ತಥಾ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಅಶ್ವಮಿಷ್ಟಯೇಶ್ವೇಷಣವತೇ ಮಹ್ಯಮಶ್ವಾನುದ್ಭವೃಷಸ್ವ |
ಉತ್ಸಿಂಚಿಸ್ವ | ದೇಹಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ ಹಿ—ನೀನೇ ಉತ್ತಮವಾದ ದಾತೃವಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಏಹಿ—ಇಲ್ಲಿಗೆ
ಬಾ | ಚೇರವೇ—ನಿನ್ನ ಪೂಜಕನಿಗೆ | ವಸುತೈರೀ—ನಮಗೆ ಧನದಾನಕ್ಕಾಗಿ | ಭಗಂ—ಪೂಜ್ಯವಾದ
ಧನವನ್ನು | ವಿದಾಃ—ಹೊಂದಿಸು | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಗವಿಷ್ಟಯೇ—
ಗೋವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವ ನನಗೆ | ಉಭ್ಯವೃಷಸ್ವ—ಗೋವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸು | ಅಶ್ವಮಿಷ್ಟಯೇ—ಅಶ್ವಗಳನ್ನು
ಇಚ್ಛಿಸುವ ನನಗೆ | ಉತ್ (ವ ವೃಷಸ್ವ)—ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಉತ್ತಮವಾದ ದಾತೃವಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ. ನಿನ್ನ
ಪೂಜಕನಿಗೆ ಧನದಾನವನ್ನು ಮಾಡಲು ಪೂಜ್ಯವಾದ ಧನವನ್ನು ಹೊಂದಿಸು. ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ,
ಗೋವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವ ನನಗೆ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸು. ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವ ನನಗೆ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸು.

English Translation.

You are (bounteous), come ; may you obtain wealth to distribute to the
worshipper ; shower your bounty, Maghavan, on me desiring cows, shower it,
Indra, on me desiring horses.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಯಾಗದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ತಾಮ ಎಂಬ ಸಾಮಮಂತ್ರಗಳು ಗಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ, ಆಗ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯ
ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತ್ವಂ ಹ್ಯೇಹಿ ಎಂಬ ಈ ಪ್ರಗಾಥವನ್ನು ಅನುರೂಪಪ್ರಗಾಥವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನ
ಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ತ್ವಂ ಹ್ಯೇಹಿ ಚೇರವ ಇತಿ ಪ್ರಗಾಥಾ ಏತೇ ಭವಂತಿ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೫-೧೫)
ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಗಾಥವನ್ನು
ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ—ತ್ವಾಮಿದ್ಧಿ ಹವಾಮಹೇ ತ್ವಂ ಹ್ಯೇಹಿ ಚೇರವ ಇತಿ
ಬೃಹತ್ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನುರೂಪೌ ಪ್ರಗಾಥೌ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಆ. ೫-೨-೨) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ಪುರೂ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಶತಾನಿ ಚ ಯೂಥಾ ದಾನಾಯ ಮಂಹಸೇ |

ಆ ಪುರಂದರಂ ಚಕ್ರಮ ವಿಪ್ರವಚಸ ಇಂದ್ರಂ ಗಾಯಂತೋಽವಸೇ || ೮ ||

|| ಸದಸಾಃ ||

ತ್ವಂ | ಪುರು | ಸಹಸ್ರಾಣಿ | ಶತಾನಿ | ಚ | ಯೋಥಾ | ದಾನಾಯ | ಮಂಹಸೇ |

ಅ | ಪುರಂದರಂ | ಚಕ್ರಮ | ವಿಸ್ತವಚಸಃ | ಇಂದ್ರಂ | ಗಾಯಂತಃ | ಅವಸೇ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಪುರು ಪುರೂಣಿ ಬಹೂನಿ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಶತಾನಿ ಚ ಯೋಥಾ ಗನಾದಿಯೋಥಾನಿ ದಾನಾಯ ಯಜಮಾನವಿಷಯಾಯ ಮಂಹಸೇ | ಅನುಮನ್ಯಸೇ | ಯದ್ವಾ | ದಾನಾಯ ದಾತ್ರೇ ಯಜಮಾನಾಯ ಮಂಹಸೇ | ಪ್ರಯಚ್ಛಸಿ | ಮಂಹತಿರ್ಧಾನಕರ್ಮಾ | ಅಥ ಪರೋಕ್ಷೇಣ ಬ್ರವೀತಿ | ಪುರಂದರಂ ಶತ್ರುಪುರಾಣಾಂ ದಾರಯಿತಾರಮಿಂದ್ರಮವಸೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ಪ್ರೀತಯೇ ವಾ ಗಾಯಂತಃ ಸ್ತುವಂತೋ ವಿಸ್ತವಚಸೋ ವಿವಿಧಪ್ರಕೃತ್ಯವಚನಾ ವಯಮಾ ಅಗಂತಾರಮುಖಮುಖಂ ವಾ ಚಕ್ರಮ | ಕುರ್ಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತ್ವಂ—ನೀನು | ಪುರು ಸಹಸ್ರಾಣಿ—ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ | (ಪುರು) ಶತಾನಿ ಚ—ಅನೇಕ ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವೂ ಆದ | ಯೋಥಾ—ಗೋಮಂದೆಗಳನ್ನು | ದಾನಾಯ—ಯಜ್ಞಕರ್ತನಿಗೆ ಕೊಡಲು | ಮಂಹಸೇ—ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತೀಯೆ | ಪುರಂದರಂ—ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಅವಸೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಗಾಯಂತಃ—ಗಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುವ ನಾವು | ವಿಸ್ತವಚಸಃ—ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವುಳ್ಳವರಾಗಿ | ಅ ಚಕ್ರಮ—ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೀವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ, ಅನೇಕ ಶತಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ ಆದ ಗೋಮಂದೆಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಕರ್ತನಿಗೆ ಕೊಡಲು ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತೀಯೆ. ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಗಾನರೂಪದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುವ ನಾವು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೀವೆ.

English Translation.

You grant many hundreds and thousands of herds as a gift (to the offerer). Uttering long praises, we, hymning Indra, the destroyer of cities, bring him before us for our protection.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅವಿಪ್ರೋ ನಾ ಯದವಿಧದ್ವಿಪ್ರೋ ವೇಂದ್ರ ತೇ ವಚಃ |

ಸ ಪ್ರ ಮಮಂದತ್ತ್ವಾಯಾ ಶತಕ್ರತೋ ಪ್ರಾಚಾಮನ್ಯೋ ಅಹಂಸನ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅವಿಪ್ರಃ | ನಾ | ಯತ್ | ಅವಿಧತ್ | ವಿಪ್ರಃ | ನಾ | ಇಂದ್ರ | ತೇ | ವಚಃ |

ಸಃ | ಪ್ರ | ಮಮಂದತ್ | ತ್ವಾಯಾ | ಶತಕ್ರತೋ ಇತಿ ಶತಕ್ರತೋ | ಪ್ರಾಚಾಮನ್ಯೋ ಇತಿ
ಪ್ರಾಚಾಮನ್ಯೋ | ಅಹಂಸನ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ಶವ ವಚಃ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಯದ್ಯೋವಿಪ್ರೋ ನಾಮೇಧಾವ್ಯಸ್ತುತಿಕುಶಲೋ
ನಾ ವಿಪ್ರೋ ಮೇಧಾವೀ ಸ್ತುತಿಕುಶಲೋ ನಾವಿಧತ್ ಕುರ್ಯಾತ್ | ತ್ವಾಂ ಸ್ತೋತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಸ ಸ್ತೋತಾ
ತ್ವಾಯಾ ತ್ವಯಿಚ್ಛಯಾ ಸಾಧನೇನ ಪ್ರ ಮಮಂದತ್ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ನೋದತೇ | ಹೇ ಶತಕ್ರತೋ
ಬಹುಕರ್ಮಣ್ ಹೇ ಪ್ರಾಚಾಮನ್ಯೋ ಪ್ರಾಚೀನಕ್ರೋಧ | ಅಪ್ರತಿಹತಕ್ರೋಧೇತ್ಯರ್ಥಃ | ನ
ಹೀಂದ್ರಕ್ರೋಧಂ ಪ್ರತಿಹಂತಿ ಕಶ್ಚಿತ್ | ಹೇ ಅಹಂಸನ | ಸಂಗ್ರಾಮೇಽಹಮಿತ್ಯಾತ್ಮನೋ ಮಹತ್ತ್ವಂ
ಪ್ರಕಾಶಯನ್ಯಃ ಶತ್ರುಂ ಸಂಭಜತೇ ಸ ತಥೋಕ್ತಃ | ತಾದೃಶೇಂದ್ರ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶತಕ್ರತೋ—ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ | ಪ್ರಾಚಾಮನ್ಯೋ—ಶಾಶ್ವತವಾದ ಕ್ರೋಧವುಳ್ಳವನೂ ||
ಅಹಂಸನ—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವವನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ
ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು ದೈಶಿಸಿದ | ವಚಃ—ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಯತ್—ಯಾವ | ಅವಿಪ್ರಃ ನಾ—
ಮಂದಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾಗಲಿ | ವಿಪ್ರ ನಾ—ಮೇಧಾವಿಯಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾಗಲಿ | ಅವಿಧತ್—
ಪಠಿಸುವನೋ | ಸಃ—ಆ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನು | ತ್ವಾಯಾ—ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ | ಪ್ರ ಮಮಂದತ್—
ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕಕರ್ಮಕರ್ತನೂ, ಶಾಶ್ವತವಾದ ಕ್ರೋಧವುಳ್ಳವನೂ, ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು
ಶ್ಲಾಘಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ದೈಶಿಸಿ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಪಠಿಸುವ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನು ಮಂದ
ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಮೇಧಾವಿಯಾಗಲಿ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಹರ್ಷವನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Indra, whether it be the unskilled or the skilled who celebrates your praise, each rejoices in his desire for you, O Shatakratu, whose wrath presses ever forwards, who meet the foe, proclaiming " it is I ".

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಗ್ರಬಾಹುಃ | ಮೃಕ್ಷಕೃತ್ವಾ | ಪುರಂದರೋ ಯದಿ | ಮೇ ಶೃಣವತ್ | ಹವಂ |
ವಸೂಯವೋ | ವಸುಪತಿಂ | ಶತಕ್ರತುಂ | ಸ್ತೋಮೈರಿಂದ್ರಂ | ಹವಾಮಹೇ ||೧೦||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉಗ್ರಬಾಹುಃ | ಮೃಕ್ಷಕೃತ್ವಾ | ಪುರಂದರಃ | ಯದಿ | ಮೇ | ಶೃಣವತ್ | ಹವಂ |
ವಸೂಯವಃ | ವಸುಪತಿಂ | ಶತಕ್ರತುಂ | ಸ್ತೋಮೈಃ | ಇಂದ್ರಂ | ಹವಾಮಹೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉಗ್ರಬಾಹುರುದ್ಗೋರ್ಣಭುಜೋ ಮೃಕ್ಷಕೃತ್ವಾ ವಧಕರ್ತಾ ಶತ್ರುಣಾಂ ಪುರಂದರಃ ಪುರಾಣಾಂ
ಪಾರಯಿತೇಂದ್ರೋ ಯದಿ ಮೇ ಹವಂ ಶೃಣವತ್ ಶೃಣುಯಾತ್ ತರ್ಹಿ ವಸೂಯವೋ ವಸುಕಾಮಾ
ವಯಂ ವಸುಪತಿಂ ಬಹುಧನಸ್ವಾಮಿನಂ ಶತಕ್ರತುಮಪರಿಮಿತಪ್ರಜ್ಞಮಿಂದ್ರಂ ಸ್ತೋಮೈಃ ಸ್ತೋತ್ರೈ-
ಹವಾಮಹೇ | ಅಹ್ವಯಾಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉಗ್ರಬಾಹುಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಬಾಹುಯುಕ್ತನೂ | ಮೃಕ್ಷಕೃತ್ವಾ—ಶತ್ರುಗಳ
ನಾಶಕನೂ | ಪುರಂದರಃ—ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವವನೂ ಅದ ಇಂದ್ರನು | ಯದಿ—ಒಂದು
ವೇಳೆ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಹವಂ—ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಶೃಣವತ್—ಕೇಳಿದ್ದೇ ಆದರೆ (ಆಗ) | ವಸೂಯವಃ—
ಧನಾಪೇಕ್ಷಿಗಳಾದ ನಾವು | ವಸುಪತಿಂ—ಧನಕ್ಕೆ ಪತಿಯೂ | ಶತಕ್ರತುಂ—ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ ಅದ |
ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸ್ತೋಮೈಃ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ | ಹವಾಮಹೇ—ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಬಾಹುವುಳ್ಳವನೂ, ಶತ್ರುಗಳ ನಾಶಕನೂ, ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸು-
ವವನೂ ಅದ ಇಂದ್ರನು ಒಂದು ವೇಳೆ ನನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಆಗ ಧನಾಪೇಕ್ಷಿಗಳಾದ ನಾವು
ಧನಪತಿಯೂ ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ ಅದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

If the strong-armed slayer of enemies, the destroyer of cities, will but hear my invocation, we, desiring wealth, will with our praises call on Indra Shatakratu, the lord of wealth.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಃ ||

ನ ಸಾಸಾಸೋ ಮನಾಮಹೇ ನಾರಾಯಾಸೋ ನ ಜಲ್ಮವಃ |

ಯದಿನ್ದ್ರಂ ದ್ರಂ ವೃಷಣಂ ಸಚಾ ಸುತೇ ಸಖಾಯಂ ಕೃಣವಾಮಹೈ ||೧೧||

|| ಪದವಾಃ ||

ನ | ಸಾಸಾಸಃ | ಮನಾಮಹೇ | ನ | ಅರಾಯಾಃ | ನ | ಜಲ್ಮವಃ |

ಯತಃ | ಇತಃ | ನು | ಇಂದ್ರಂ | ವೃಷಣಂ | ಸಚಾ | ಸುತೇ | ಸಖಾಯಂ | ಕೃಣವಾಮಹೈ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಯಮಿಂದ್ರಂ ಸಾಸಾಸಃ ಸಾಸಾ ಅಕೃತಪುಣ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತಾದಿರಹಿತಾ ನ ಮನಾಮಹೇ | ನ ಮನ್ಯಾಮಹೇ | ತಥಾರಾಯಾಸೋರಾಯಾ ಅಥನಾ ನಾಹವಿಷ್ಣಾ ನಾ ನ ಮನಾಮಹೇ | ನ ಜಲ್ಮವೋಽಜ್ವಲನಾ ಅನಗ್ನಯೋ ನ ಮನಾಮಹೇ | ಕೃತವ್ರತನಿಯಮಾದಿಪುಣ್ಯಾ ದಾನವಂತೋಽಗ್ನಿಸಹಿತಾಸ್ತಂ ಸ್ತುಮ ಇತ್ಯೃಷಿರಾತ್ಮಾನಮಾಹ | ಯದಿದ್ಯಸ್ಮಾದೇವ ಕಾರಣಾನ್ವಿದಾನೀಂ ವೃಷಣಂ ವರ್ಷಕಮಿಂದ್ರಂ ಸುತೇ ಸೋಮೇಽಭಿಷುತೇ ಸಚಾ ಸಹಿತಾಃ ಸಖಾಯಂ ಕೃಣವಾಮಹೈ ಕುರ್ಮಃ ತಸ್ಮಾತ್ಪಾಸಾದಿರಹಿತಾ ಮನಾಮಹೇ | ಸಾಸಾದಿವಿಶಿಷ್ಟಾನಾಮಿಂದ್ರಸಾಹಾಯೈಕರಣಾಸಂಭವಾತ್ | ಅತ್ರ ನ ಸಾಸಾ ಮನ್ಯಾಮಹೇ | ನಿ. ೬-೨೫ | ಇತ್ಯಾದಿನಿರುಕ್ತಂ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ವಯಂ—ನಾವು) | ಸಾಸಾಸಃ—ಕಲ್ಮಷವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ | ನ ಮನಾಮಹೇ—ಇಂದ್ರನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವುದಿಲ್ಲ | ಅರಾಯಾಸಃ ನ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದದವರಾಗಿ | ನ—ಪೂಜಿಸುವುದಿಲ್ಲ | ನ ಜಲ್ಮವಃ—ಯಜ್ಞಾಗ್ನಿರಹಿತರಾಗಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದಿಲ್ಲ | ಯದಿತ್—ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ | ನು—ಈಗ | ವೃಷಣಂ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನಾದ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸುತೇ—ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡಿರುವಾಗ | ಸಚಾ—ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ಸಖಾಯಂ—ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರನನ್ನಾಗಿ | ಕೃಣವಾಮಹೈ—ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಾವು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವಾಗ ಕಲ್ಮಷವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪೂಜಿಸುವಾಗ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿಯೇ ಅದನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾ ಪೂಜಿಸುತ್ತೇವೆ. ಮತ್ತು ಯಜ್ಞಗ್ನಿ ರಹಿತರಾಗಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಈಗ ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We are not evil who worship him, nor too poor to offer gifts, nor destitute of sacred fires,—since assembled together, when the Soma is effused, we make Indra, the showerer, our friend.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಜಲ್ಮವಃ—ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಯಾಸ್ಕರು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ—

ನ ಪಾಪಾಸೋ ಮನಾಮಹೇ ನಾರಾಯಾಸೋ ನ ಜಲ್ಮವಃ | ನ ಪಾಪಾ ಮನ್ಯಾಮಹೇ ನಾಥನಾ
ನ ಜ್ವಲನೇನ ಹೀನಾಃ | ಆಸ್ಮ್ಯಸ್ಮಾಸು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಮಧ್ಯಯನಂ ತಪೋ ದಾನಕರ್ಮೇ-
ತ್ಯೈಷಿರವೋಚತ್ (ನಿ. ೬-೨೫)

ಜಲ್ಮವಃ ಎಂದರೆ ಪಾಪರಹಿತರಾದವರು. ಪ್ರಕೃತ ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ—ನಾವು ಪಾಪಿಷ್ಠರಲ್ಲ, ದರಿದ್ರರಲ್ಲ ಅಥವಾ ತೇಜೋಹೀನರಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವು, ಅಧ್ಯಯನ, ತಪಸ್ಸು, ದಾನ, ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಎಂಬ ಈ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇರುವವು ಎಂದು ಋಷಿಯು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ನಿರ್ವಚನದ ಮುಖ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯವು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಗ್ರಂ ಯುಯುಜ್ಞ ಪೃತನಾಸು ಸಾಸಹಿನ್ಯಣಕಾತಿಮದಾಭ್ಯಂ |

ವೇದಾ ಭೃಮಂ ಚಿತ್ಸನಿತಾ ರಥೀತನೋ ವಾಜಿನಂ ಯಮಿದೂ ನಶತ್ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉಗ್ರಂ | ಯುಯುಜ್ಞ | ಪೃತನಾಸು | ಸಾಸಹಿಂ | ಋಣ್ಯಕಾತಿಂ | ಅದಾಭ್ಯಂ |

ವೇದ | ಭೃಮಂ | ಚಿತ್ | ಸನಿತಾ | ರಥೀತನುಃ | ವಾಜಿನಂ | ಯಂ | ಇತ್ | ಉಂ ಇತಿ | ನಶತ್ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉಗ್ರಮುದ್ಗೂರ್ಣಬಲಮಿಂದ್ರಂ ಯುಯುಜ್ಮ | ಯೋಜಯಾಮಃ | ಕೇದ್ಯಶಮಿಂದ್ರಂ |
 ಹೃತನಾಸು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಸಾಸಹಿಂ ಶತ್ರುಣಾಮಭಿಭವಿತಾರಮೃಣಿಕಾತಿಮೃಣಭೂತಸ್ತುತಿಂ | ಯಸ್ತೈ
 ಸ್ತುತಿರ್ಯುಣವದವಶ್ಯಂ ಕ್ರಿಯತೇ ತಂ ತಾದ್ಯಶಂ | ಅಥವಾ ಯುಣವದವಶ್ಯಫಲಪ್ರದಸ್ತುತಿಕಂ |
 ಅದಾಭ್ಯಂ ಕೇನಾಪ್ಯಹಿಂಸ್ಯಂ | ಯ ಇಂದ್ರೋ ಭೃಮಂ ಚಿದ್ಭಹುಷ್ಪಶ್ವೇಷು ಭ್ರಮಣಶೀಲಮೇವ
 ವಾಜಿನಂ ಬಲವಂತಮಶ್ವಂ ರಥೀತನೋ ರಥಸ್ವಾಮಿಾ ವೇದ ವೇತ್ತಿ ಗೃಹ್ಣಾತಿ ತದ್ವತ್ ಸನಿತೇಂದ್ರೋ
 ವಾಜಿನಂ ಹವಿಷ್ಮಂತಂ ಯಮಿದ್ಯಮೇವ ಜನಂ ಬಹೂನಾಂ ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ನಶತ್
 ವ್ಯಾಪ್ನೋತಿ ತಮಿಂದ್ರಮಿತಿ | ತೇ ವಯಮಿತಿ ವಾ ಯೋಜ್ಯಂ | ವಯಂ ಯುಯುಜ್ಮೇತಿ ಸಕ್ಷೇ
 ವ್ಯತ್ಯಯೇನ ಬಹುವಚನಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ರಥೀತಮಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ರಥಿಕನು | ಭೃಮಂ ಚಿತ್—ಅನೇಕ ಅಶ್ವಗಳು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ |
 ವಾಜಿನಂ—ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ ಅಶ್ವವನ್ನೇ | ವೇದ—ಯಾವ ರೀತಿ ಆರಿಸಿ ತಿಳಿಯುವನೋ ಅದೇ ರೀತಿ |
 ಸನಿತಾ—ಇಂದ್ರನು | ವಾಜಿನಂ—ಅನೇಕ ಯಜಮಾನರ ನಡುವೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಹವಿದಾರನಾದ | ಯಂ
 ಇತ್—ಯಾವ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ನಶತ್—ಹೊಂದುವನೋ ಅಂತಹವನೂ | ಉಗ್ರಂ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ
 ಬಲವುಳ್ಳವನೂ | ಹೃತನಾಸು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ಸಾಸಹಿಂ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವನೂ | ಯುಣಿಕಾತಿಂ—
 ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ | ಅದಾಭ್ಯಂ—ಅಹಿಂಸಕನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಯುಯುಜ್ಮ—
 ನಾವು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ (ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.)

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉತ್ತಮವಾದ ರಥಿಕನು ಅನೇಕ ಅಶ್ವಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ ಅಶ್ವವನ್ನೇ
 ಯಾವ ರೀತಿ ಆರಿಸಿ ತಿಳಿಯುವನೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಇಂದ್ರನು ಅನೇಕ ಯಜಮಾನರಿದ್ದರೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿ
 ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವನು. ಅಂತಹ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ
 ಬಲವುಳ್ಳವನೂ, ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವನೂ, ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ,
 ಅಹಿಂಸಕನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾವು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ (ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಯೋಜಿಸುತ್ತೇವೆ).

English Translation.

We join (to our rite) the mighty Indra, the subduer of enemies in
 battles, the inviolate, him to whom praise is due as a debt; he the best of
 charioteers, knows (among steeds) the strong racer [and (among men) he, the
 bounteous (knows) the offerer whom he is to reach.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯತ ಇಂದ್ರ ಭಯಾಮಹೇ ತತೋ ನೋ ಅಭಯಂ ಕೃಧಿ |

ಮಘವನ್ ಶಗ್ಧಿ ತವ ತನ್ ಉತಿಭಿರ್ವಿ ದ್ವಿಷೋ ವಿ ಮೃಧೋ ಜಹಿ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತಃ | ಇಂದ್ರ | ಭಯಾಮಹೇ | ತತಃ | ನಃ | ಅಭಯಂ | ಕೃಧಿ |

ಮಘವನ್ | ಶಗ್ಧಿ | ತವ | ತನ್ | ನಃ | ಉತಿಭಿಃ | ವಿ | ದ್ವಿಷಃ | ವಿ | ಮೃಧಃ | ಜಹಿ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽಹನಿ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನೇಽಚ್ಛಾವಾಕಸ್ಯ ಯತ ಇಂದ್ರೇತಿ ವೈಕಲ್ಪಿಕಃ ಸ್ತೋತ್ರಿ-
ಯಸ್ತೃಚಃ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಯತ ಇಂದ್ರ ಭಯಾಮಹೇ ಯಥಾ ಗೌರೋ ಅಸಾ ಕೃತಂ | ಅ. ೭-೪ |
ಇತಿ || ದುಃಸ್ವಪ್ನದರ್ಶನೇಽಸ್ಯೇತದಾದಿಸೂಕ್ತಶೇಷೋ ಜಸ್ಯಃ | ಅ. ಗೃ. ೩-೧೧-೨ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯತೋ ಹಿಂಸಕಾಂಭಯಾಮಹೇ ವಯಂ ತತೋ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಮಭಯಂ ಕೃಧಿ |
ಕುರು | ಹೇ ಮಘವನ್ ಶಗ್ಧಿ ಶಕ್ನೋ ಭವಸಿ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಮಭಯಂ ಕರ್ತುಂ ತವ ತತ್ತೈರೂತಿಭೀ
ರಕ್ಷಣೈ ರಕ್ಷಕೈಃ ಪುರುಷೈಃ | ಕಿಂಚಿ ವಿ ಜಹಿ ದ್ವಿಷೋಽಸ್ಮದ್ವಿಷ್ವಾನ್ | ವಿ ಜಹಿ ಮೃಧೋಽಸ್ಮ-
ದ್ಧಿಂಸಕಾನ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯತಃ—ಯಾವ ಹಿಂಸಕನಿಂದ | ಭಯಾಮಹೇ—ನಾವು ಭೀತಿ
ಗೊಳ್ಳುವೆವೋ | ತತಃ—ಅವನಿಂದ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಅಭಯಂ—ಭಯವಿಲ್ಲದಿರುವಂತೆ | ಕೃಧಿ—
ಮಾಡು | ಮಘವನ್—ಇಂದ್ರನೇ | ತವ—ನಿನ್ನ | ತನ್ ಉತಿಭಿಃ—ಸಕಲ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆಯೂ
ಕೂಡಿ | ನಃ—ನಮಗಾಗಿ | ಶಗ್ಧಿ—ಶಕ್ತಿಯುತನಾಗು | ದ್ವಿಷಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ವಿ ಜಹಿ—ಜಯಿಸು |
ಮೃಧಃ—ಹಿಂಸಕರನ್ನು | ವಿ (ಜಹಿ)—ಜಯಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಹಿಂಸಕನಿಂದ ನಾವು ಭಯಗೊಳ್ಳುವೆವೋ, ಅವನಿಂದ ನಮಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲ
ದಿರುವಂತೆ ಮಾಡು. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಸಕಲ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆಯೂ ಕೂಡಿ ನಮಗಾಗಿ ಶಕ್ತಿಯುತನಾಗು.
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸು. ಹಿಂಸಕರನ್ನು ನೋಲಿಸು.

English Translation.

Indra, give us security from him of whom we are afraid; Maghavan, be strong for us with your protections; destroy our enemies, destroy those who harm us.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದ ಮಾಧ್ಯಂದಿನ ಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಛಾವಾಕನೆಂಬ ಋಷಿಜನು ಪರಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯೆತೆ ಇಂದ್ರ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಈ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ವೈಕಲ್ಪಿಕಸ್ತೋತ್ರಿಯತ್ಯಚವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ—ಯೆತೆ ಇಂದ್ರ ಭಯಾಮಹೇ ಯಥಾ ಗೌರೋ ಅಸಾಕೃತಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೭-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು ಮತ್ತು ದುಃಸ್ವಸ್ತುವು ಸಂಭವಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅಗ ಈ ಋಕ್ಕಿನಿಂದ ಸೂಕ್ತದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಇರುವ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ (ಆ. ಗೃ. ೩-೧೧-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ಹಿ ರಾಧಸ್ವತೇ ರಾಧಸೋ ಮಹಃ ಕ್ಷಯಸ್ಯಾಸಿ ವಿಧತಃ |

ತಂ ತ್ವಾ ವಯಂ ಮಘವನ್ನಿಂದ್ರ ಗಿರ್ವಣಃ ಸುತಾವಂತೋ ಹವಾಮಹೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ಹಿ | ರಾಧಸ್ವತೇ | ರಾಧಸಃ | ಮಹಃ | ಕ್ಷಯಸ್ಯ | ಅಸಿ | ವಿಧತಃ |

ತಂ | ತ್ವಾ | ವಯಂ | ಮಘವನ್ | ಇಂದ್ರ | ಗಿರ್ವಣಃ | ಸುತಾವಂತಃ | ಹವಾಮಹೇ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ರಾಧಸ್ವತೇ ಧನಸ್ವಾಮಿನ್ ತ್ವಂ ಹಿ ತ್ವಂ ಖಲು ಮಹೋ ಮಹತೋ ರಾಧಸೋ ಧನಸ್ಯ ಕ್ಷಯಸ್ಯ ಚ ಗೃಹಸ್ಯ ಚ ವರ್ಧಯಿತಾಸಿ ಹಿ ಖಲು | ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾದೇವಂ ಲಭ್ಯತೇ | ತಸ್ಯ ರಾಧಸೋ ಗೃಹಸ್ಯ ಚ ವರ್ಧಕ ಇತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ವಿಧತಃ ಪರಿಚರತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ | ತಂ ತಾದೃಶಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವಯಂ ಹೇ ಮಘವನ್ನಿಂದ್ರ ಗಿರ್ವಣೋ ಗೀರ್ಭಿರ್ವನನೀಯ ಸುತಾವಂತೋಽಭಿಷುತಸೋಮಾ ಹವಾಮಹೇ | ಅಹ್ಯಯಾಮಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ರಾಧಸ್ವತೇ—ಧನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ ಹಿ—ನೀನೇ | ವಿಧತಃ—ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಮಹಃ—ಮಹತ್ತಾದ | ರಾಧಸಃ—ಧನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ | ಕ್ಷಯಸ್ಯ—

ಗೃಹಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ | ಅಸಿ—ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಗಿರ್ವಣಿ—ಸ್ತುತಿಪೂಜ್ಯನಾದ | ಮಘವನ್ ಇಂದ್ರ—
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತಂ ತ್ವಾ—ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು | ಸುತಾವಂತಃ—ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿರುವ | ವಯಂ—
ನಾವು | ಹನಾಮಹೇ—ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನಪತಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ,
ಗೃಹಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ನೀನೇ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಸ್ತುತಿಪೂಜ್ಯನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೋಮರಸ
ವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ನಾವು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Lord of wealth, you are (the bestower) of great wealth and a dwelling-
place upon your worshipper ; as such we invoke you, bearing the Soma, O
Maghavan, Indra, who are to be honoured with hymns.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರಃ ಸ್ವತುತ ವೃತ್ತೃಹಾ ಪರಸ್ವಾ ನೋ ವರೇಣ್ಯಃ |

ಸ ನೋ ರಕ್ಷಿಷತ್ ಚರಮಂ ಸ ಮಧ್ಯಮಂ ಸ ಪಶ್ಚಾತ್ಪತು ನಃ ಪುರಃ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರಃ | ಸ್ವತು | ಉತ | ವೃತ್ತೃಹಾ | ಪರಸ್ವಾಃ | ನಃ | ವರೇಣ್ಯಃ |

ಸಃ | ನಃ | ರಕ್ಷಿಷತ್ | ಚರಮಂ | ಸಃ | ಮಧ್ಯಮಂ | ಸಃ | ಪಶ್ಚಾತ್ | ಪತು | ನಃ | ಪುರಃ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಯಮಿಂದ್ರಃ ಸ್ವತು ಸರ್ವಸ್ಯ ಜ್ಞಾತಾ | ಸ್ವಶತಿಜ್ಞಾನಕರ್ಮಾ | ಉತಾಯಂ ವೃತ್ತೃಹಾ
ವೃತ್ತೃಹಂತಾ ಪರಸ್ವಾಃ ಪರಸಾಲಯಿತಾ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ವರೇಣ್ಯೋ ವರಣೀಯಃ | ಸ ಇಂದ್ರೋ
ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ | ಪುತ್ರಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ರಕ್ಷಿಷತ್ | ರಕ್ಷತು | ಚರಮಂ ಪುತ್ರಂ ತಥಾ ಸ ರಕ್ಷಿಷತ್ | ಸ
ಮಧ್ಯಮಂ ಪುತ್ರಂ ರಕ್ಷಿಷತ್ | ಸ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಪಶ್ಚಾದ್ವಕ್ಷಿಷತ್ | ನಃ ಪುರಃ ಪುರಸ್ತಾದ್ವಕ್ಷಿಷತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಸ್ವತು—ಸರ್ವಜ್ಞನು | ಉತ—ಮತ್ತು | ವೃತ್ತೃಹಾ—ಶತ್ರುನಾಶಕನು |
ಪರಸ್ವಾಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಪಾಲಕನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ವರೇಣ್ಯಃ—ಅತ್ಯಂತ ಆದ್ಯತನು | ಸಃ—ಅಂತಹ

ಇಂದ್ರನು | ನಃ—ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನನ್ನು | ರಕ್ಷಿಸ್ವತ್—ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ಸಃ—ಅವನು | ಚರಮಂ—ಕೊನೆಯ
ಪುತ್ರನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ಸಃ—ಅವನು | ಮಧ್ಯಮಂ—ಮಧ್ಯಮಪುತ್ರನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ಸಃ—ಅವನು |
ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಪಶ್ಚಾತ್—ಹಿಂಭಾಗದಿಂದಲೂ | ಪುರಃ—ಮುಂಭಾಗದಿಂದಲೂ | ಸಾತು—ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರನು ಸರ್ವಜ್ಞನು, ಶತ್ರುನಾಶಕನು, ಉತ್ತಮವಾದ ಪಾಲಕನು, ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆದ್ಯತನು. ಅಂತಹ
ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಅವನು ನಮ್ಮ ಮಧ್ಯಮ ಪುತ್ರನನ್ನೂ ಕೊನೆಯ ಪುತ್ರನನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ.
ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಭಾಗದಿಂದಲೂ, ಮುಂಭಾಗದಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

English Translation.

Indra, the all-knower, the slayer of Vritra, the protector, is to be chosen
by us ; may he guard our (son), our last (son), our middle (son) may he
protect us from behind and before.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ನಃ ಪಶ್ಚಾದಧರಾದುತ್ತರಾತ್ಪುರ ಇಂದ್ರ ನಿ ಸಾಹಿ ವಿಶ್ವತಃ |

ಆರೇ ಅಸ್ಮತ್ಕೃಣುಹಿ ದೈವ್ಯಂ ಭಯಮಾರೇ ಹೇತೀರದೇವೀಃ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ನಃ | ಪಶ್ಚಾತ್ | ಅಧರಾತ್ | ಉತ್ತರಾತ್ | ಪುರಃ | ಇಂದ್ರ | ನಿ | ಸಾಹಿ | ವಿಶ್ವತಃ |

ಆರೇ | ಅಸ್ಮತ್ | ಕೃಣುಹಿ | ದೈವ್ಯಂ | ಭಯಂ | ಆರೇ | ಹೇತೀಃ | ಆದೇವೀಃ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ವತ್ಕಾತ್ಪಶ್ಚಾದ್ಭಾಗಾತ್ಪುರಃ ಪೂರ್ವಭಾಗಾದಧರಾದಧೋಭಾಗಾತ್ |
ಏತದುಪರಿಧಾಗಸ್ಯೋಪಲಕ್ಷಣಂ | ಉತ್ತರಾದುತ್ತರಭಾಗಾತ್ | ಏತದ್ಧಕ್ಷಿಣಸ್ಯಾಪುಃಪಲಕ್ಷಣಂ | ಕಿಂ
ಬಹುನಾ ವಿಶ್ವತಃ ಸರ್ವಸ್ಮಾತ್ರೈದೇಶಾನ್ನಿ ಸಾಹಿ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ದೈವ್ಯಂ ಭಯಮಸ್ಮದಸ್ಮತ್ತೇ ಆರೇ ದೂರೇ
ಕೃಣುಹಿ | ಕುರು | ತಥಾದೇವೀರಾಸುರಾಣಿ ಹೇತೀರಾಯುಧಾನ್ಯಾರೇ ಕೃಣುಹಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಪಶ್ಚಾತ್—ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗ
ದಿಂದಲೂ | ಪುರಃ—ಪೂರ್ವಭಾಗದಿಂದಲೂ | ಅಧರಾತ್—ಕೆಳಗಿನ ಮತ್ತು ಮೇಲಿನ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ |

ಉತ್ತರಾತ್—ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ | ವಿಶ್ವತಃ—ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ | ನಿ ಪಾಹಿ—
ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು | ದೈವ್ಯಂ ಭಯಂ—ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಭಯವನ್ನು | ಆಸ್ಮತ್—
ನಮ್ಮಿಂದ | ಆರೇ—ದೂರದಲ್ಲಿ | ಕೃಣುಹಿ—ಇರುವಂತೆ ಮಾಡು | ಅದೇವೀಃ—ಅಸುರರ | ಹೇತೀಃ—
ಆಯುಧಗಳನ್ನು | ಆರೇ—ದೂರದಲ್ಲಿಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮ, ಪೂರ್ವ, ಉತ್ತರ, ದಕ್ಷಿಣ ಈ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ, ಕೆಳಗಿನ ಮತ್ತು ಮೇಲಿನ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ, ಸಕಲ ದಿಗಂತರಗಳಿಂದಲೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು. ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಭಯವನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ದೂರವಿರುವಂತೆ ಮಾಡು. ಅಸುರರ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ದೂರದಲ್ಲಿಡು.

English Translation.

Indra, protect us from the west, from the south, from the north, from the east, protect us from every side ; keep far from us supernatural alarm, keep far the weapons of the demons.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅದ್ಯಾದ್ಯಾ ಶ್ವಃಶ್ವ ಇಂದ್ರ ತ್ರಾಸ್ತ ಪರೇ ಚ ನಃ |

ವಿಶ್ವಾ ಚ ನೋ ಜರಿತ್ಯನ್ತ ಸತ್ವತೇ ಅಹಾ ದಿನಾ ನಕ್ತಂ ಚ ರಕ್ಷಿಷಃ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅದ್ಯಾದ್ಯಾ | ಶ್ವಃಶ್ವಃ | ಇಂದ್ರ | ತ್ರಾಸ್ತ | ಪರೇ | ಚ | ನಃ |

ವಿಶ್ವಾ | ಚ | ನಃ | ಜರಿತ್ಯನ್ | ಸತ್ವತೇ | ಅಹಾ | ದಿನಾ | ನಕ್ತಂ | ಚ | ರಕ್ಷಿಷಃ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅದ್ಯಾದ್ಯಾ ಯದದ್ಯಶಬ್ದನಾಚ್ಯಮಹರಸ್ತಿ ತತ್ರ ಸರ್ವತ್ರ ಏವಂ ಶ್ವಃಶ್ವಸ್ರಾಸ್ತ | ರಕ್ಷ | ತಥಾ ಪರೇ ಚ ಪರಸ್ಥಿಂಸ್ತುತೀಯೇಽಹನಿ ಚ ತ್ರಾಸ್ತ | ಹೇ ಸತ್ವತೇ ಸತಾಂ ಪಾಲಕ ವಿಶ್ವಾ ಸರ್ವಾಣ್ಯಸ್ಯಹಾಹಾನಿ ಸರ್ವೇಷ್ವಸ್ಯಹಃಸು ನೋಽಸ್ಮಾಞ್ಜರಿತ್ಯನ್ತಕ್ಷಿಷಃ | ರಕ್ಷಸಿ | ತಥಾ ದಿನಾ ನಕ್ತಂ ಚ ರಕ್ಷಿಷಃ | ರಕ್ಷಸಿ ರಕ್ಷ ನಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅದ್ಯಾದ್ಯಾ—ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವರ್ತಮಾನಕಾಲದಲ್ಲೂ | ಶ್ವಃ ಶ್ವಃ—ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದಲ್ಲೂ | ಪರೇ ಚ—ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ತ್ರಾಸ್ತ—ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು |

ಸತ್ವತೇ—ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಅಹಾ—ಅಹಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಜರಿತ್ಸ್ರನ್—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಾದ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ರಕ್ಷಿಷಃ—ರಕ್ಷಿಸು | ದಿವಾ—ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೂ | ನಕ್ತಂ ಚ—ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವರ್ತಮಾನಕಾಲದಲ್ಲೂ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಮತ್ತು ಇತರ ದಿವಸಗಳಲ್ಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸಮಸ್ತ ಅಹಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೂ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸು.

English Translation.

Save us, Indra, every to-day, every to-morrow, and every succeeding day ; lord of the good, protect us, your praisers, in all days, by day and by night.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ॒ಭಂ॑ಗೀ ಶೂ॒ರೋ ಮ॒ಘಾ॑ನಾ ತು॒ವೀಮ॑ಘಃ ಸಂ॒ಮಿ॒ಶ್ಲೋ ವೀ॒ರ್ಯಾ॑ಯ
ಕಂ |

ಉ॒ಭಾ ತೇ ಬಾ॒ಹೂ ವೃ॑ಷಣಾ ಶತ॒ಕ್ರತೋ॑ ನಿ ಯಾ ವಜ್ರಂ ಮಿ॒ಮಿ॒ಕ್ಷತುಃ॑ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ॒ಭಂ॑ಗೀ | ಶೂ॒ರಃ | ಮ॒ಘಾ॑ನಾ | ತು॒ವಿಮ॑ಘಃ | ಸಂ॒ಮಿ॒ಶ್ಲಃ | ವೀ॒ರ್ಯಾ॑ಯ | ಕಂ |

ಉ॒ಭಾ | ತೇ | ಬಾ॒ಹೂ ಇತಿ॑ | ವೃ॑ಷಣಾ | ಶತ॒ಕ್ರತೋ॑ ಇತಿ॑ ಶತ॒ಕ್ರತೋ॑ | ನಿ | ಯಾ | ವಜ್ರಂ |

ಮಿ॒ಮಿ॒ಕ್ಷತುಃ॑ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಯಂ ಮಘವೇಂದ್ರಃ ಪ್ರಭಂಗೀ ಪ್ರಭಂಜನಶೀಲಃ ಶೂರಸ್ತುವೀಮಘಃ ಪ್ರಭೂತಧನಃ ಸಂಮಿಶ್ಲಃ ಸಮೃಜ್ಞಿಶ್ರಯಿತಾ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ವೀರ್ಯಾಯ ಶತ್ರುಣಾಂ ವೀರ್ಯಕರಣಾಯ | ಕಮಿತಿ ಪಾಪಪೂರಣಃ | ಏವಂಮಹಾನುಭಾವೋ ಭವತಿ | ಅಥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದಃ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ಉಭೋಭಾವಸಿ ಬಾಹೂ ವೃಷಣಾ ವರ್ಷಕೌ ಕಾಮಾನಾಂ ಹೇ ಶತಕ್ರತೋ ಬಹುಪ್ರಜ್ಞ ಯಾ ಯೌ ವಜ್ರಮಾಯುಧಂ ನಿ ಮಿಮಿಕ್ಷತುಃ ಪರಿಗೃಹ್ಣೀತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

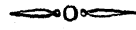
ಮಘವಾ—ಇಂದ್ರನು | ಪ್ರಭಂಗೀ—ಶತ್ರುನಾಶಕನು | ಶೂರಃ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯು | ತುವಿಮಘಃ—
ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನು | ವೀರ್ಯಾಯ—ಶತ್ರುದಮನದ ಶಕ್ತಿಗೆ | ಸಂಮಿಶ್ಲಃ—ಕಾರಕನು | ಶತಕ್ರತೋ—
ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಾ—ಯಾವ ನಿನ್ನ ಬಾಹುಗಳು | ವಜ್ರಂ—ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು |
ನಿ ಮಿಮಿಕ್ಷತುಃ—ಹಿಡಿಯುವವೋ | ತೇ ಉಭಾ ಬಾಹೂ—ನಿನ್ನ ಆ ಎರಡು ಬಾಹುಗಳೂ | ವೃಷಣಾ—
ಕಾಮವರ್ಷಕನಾಗಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರನು ಶತ್ರುನಾಶಕನು, ಪರಾಕ್ರಮಿಯು, ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನು, ಶತ್ರುದಮನದ ಶಕ್ತಿಯ
ನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕವನು. ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನಿನ್ನ ಬಾಹುಗಳು ವಜ್ರಾಯುಧ
ವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವವೋ, ಅದೇ ಆ ಎರಡು ಬಾಹುಗಳೂ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದಗಳಾಗಿವೆ.

English Translation.

Maghavan is the shatterer, the hero, great in wealth, and the conductor
to victory (over our enemies). Shatakratu, both your arms, which grasp the
thunderbolt, are showerers (of blessings).

ಅರವತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪ್ರೋ ಅಸ್ಮಾ ಇತಿ ದ್ವಾದಶರ್ಚೆಂ ತೈತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ಕಸ್ಯ ಪ್ರಗಾಥಸ್ಯಾರ್ಪಂ ||
ಪಂಚಪದಾ ಪಂಕ್ತಿಃ | ಸಪ್ತಮ್ಯಾದ್ಯಾಸ್ತಿಸ್ತೋ ಬೃಹತ್ಯಃ | ಇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ | ಅತ್ರಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ
ಪ್ರೋ ಅಸ್ಮೈ ದ್ವಾದಶ ಪ್ರಗಾಥಃ ಪಾಂಕ್ತಂ ಸಪ್ತಮ್ಯಾದ್ಯಾಶ್ಚ ತಿಸ್ತೋ ಬೃಹತ್ಯ ಇತಿ || ವಿನಿಯೋಗೋ
ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಪ್ರೋ ಅಸ್ಮೈ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಏಳನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಗಾಥಃ ಕಾಣ್ಕಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು
ದೇವತೆಯು; ಪಂಚಪದಾ ಪಂಕ್ತಿಃ ಎಂಬ ಛಂದಸ್ಸು. ಏಳನೆಯ ಋಕ್ಕಿನಿಂದ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳು
ಬೃಹದೇಛಂದಸ್ಸವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಪ್ರೋ ಅಸ್ಮೈ ದ್ವಾದಶ ಪ್ರಗಾಥಃ ಪಾಂಕ್ತಂ ಸಪ್ತಮ್ಯಾದ್ಯಾಶ್ಚ
ತಿಸ್ತೋ ಬೃಹತ್ಯಃ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೬೨

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೭ || ಸೂಕ್ತ—೬೨ ||
 ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೪೦, ೪೧ ||
	ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೨		
	ಋಷಿ—ಪ್ರಗಾಥಃ ಕಾಣ್ವಃ	
	ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ	
	ಭಂದಃ—೧-೬, ೧೦-೧೨. ಪಂಕ್ತಿಃ	೭-೯. ಬೃಹತೀ	

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರೋ ಅಸ್ಮಾ ಉಪಸ್ತುತಿಂ ಭರತಾ ಯಜ್ಞಜೋಷತಿ |
 ಉಕ್ಥೈರಿಂದ್ರಸ್ಯ ಮಾಹಿನಂ ವಯೋ ವರ್ಧಂತಿ ಸೋಮಿನೋ ಭದ್ರಾ
 ಇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯಃ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರೋ ಇತಿ | ಅಸ್ಮೈ | ಉಪಸ್ತುತಿಂ | ಭರತ | ಯತ್ | ಜುಜೋಷತಿ |
 ಉಕ್ಥೈಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ಮಾಹಿನಂ | ವಯಃ | ವರ್ಧಂತಿ | ಸೋಮಿನಃ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಸ್ಮಾ ಇಂದ್ರಾಯೋಪಸ್ತುತಿಮುಪೇತ್ಯ ಕ್ರಿಯಮಾಣಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಪ್ರೋ ಭರತ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಸಂಸಾಧಯತೇ ಹೇ | ಋತ್ವಿಜಃ | ಯದ್ಯದ್ಯಯಮಿಂದ್ರೋ ಜುಜೋಷತಿ ಸೇವತೇ ತರ್ಹಿ ಭರತೇತಿ | ಸೋಮಿನಃ ಸೋಮಪ್ರಿಯಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ಸ್ವಭೂತಂ ಮಾಹಿನಂ ಮಹದ್ವಯೋಽನ್ಯಂ ಸೋಮಲಕ್ಷಣ-ಮುಕ್ಥೈಃ ಶಸ್ತ್ರೈರ್ವರ್ಧಂತಿ | ವರ್ಧಯಂತಿ | ಭದ್ರಾಃ ಸ್ತುತ್ಯಾನಿ ಖಲ್ವಿಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯೋ ದಾನಾನಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಋತ್ವಿಜ್ಞಗಳೇ) ಯತ್—ಯಾವ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ಜುಜೋಷತಿ—ಈ ಇಂದ್ರನು ಸೇವಿಸುವನೋ ಆದುದರಿಂದಲೇ | ಅಸ್ಮೈ—ಈ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ | ಉಪಸ್ತುತಿಂ—ಪ್ರಶಂಸಾವಾಕ್ಯಗಳುಳ್ಳ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ಪ್ರೋ ಭರತ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪರಿಸರಿ | (ಋತ್ವಿಜಃ—ಋತ್ವಿಜ್ಞಗಳು) | ಸೋಮಿನಃ—ಸೋಮವಂತನಾದ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ಮಾಹಿನಂ—ಮಹತ್ತಾದುದೂ | ವಯಃ—ಸೋಮರೂಪವಾದುದೂ ಆದ ಅನ್ನವನ್ನು | ಉಕ್ಥೈಃ—ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಂದ | ವರ್ಧಂತಿ—ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಋತ್ವಿಜ್ಞಾತೃಗಳೇ, ಯಾವ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಇಂದ್ರನು ನಿಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವನೋ, ಅದುದರಿಂದಲೇ, ಅವನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿದ ಪ್ರಶಂಸಾವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿರಿ. ಋತ್ವಿಜ್ಞಾತೃಗಳು ಸೋಮವಂತನಾದ ಇಂದ್ರನ ಮಹತ್ತಾದುದೂ, ಸೋಮರೂಪನಾದುದೂ ಆದ ಅನ್ನವನ್ನು ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವು.

English Translation.

Present the offering of praise to Indra, since he enjoys it ; (the priests) augment the ample food of the Soma-loving Indra with their recited hymns ; Indra's gifts are worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಯುಜೋ ಅಸಮೋ ನೃಭಿರೇಕಃ ಕೃಷ್ಣೀರಯಾಸ್ಯಃ |

ಪೂರ್ವೀರತಿ ಪ್ರ ವಾವೃಧೇ ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನೋಜಸಾ ಭದ್ರಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ

ರಾತಯಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಯುಜಃ | ಅಸಮಃ | ನೃಭಿಃ | ಏಕಃ | ಕೃಷ್ಣೀಃ | ಅಯಾಸ್ಯಃ |

ಪೂರ್ವೀಃ | ಅತಿ | ಪ್ರ | ವಾವೃಧೇ | ವಿಶ್ವಾ | ಜಾತಾನಿ | ಒಜಸಾ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಯುಜೋಽಸಹಾಯೋಽಸಮೋಽಸದೃಶೋಽನ್ಯೈರ್ನೃಭಿರೇಕೋ ಮುಖ್ಯೋಽಯಾಸ್ಯಃ ಉಪೇಕ್ಷಿಸಯಿತುಮಶಕ್ಯಃ ಪೂರ್ವೀಃ ಕೃಷ್ಣೀಃ ಪೂರ್ವತನ್ಯಃ ಪ್ರಜಾ ಅತಿ ಪ್ರ ವಾವೃಧೇ | ಅತಿಪ್ರವರ್ಧತೇ | ಕಿಂಚಿ ವಿಶ್ವಾ ಸರ್ವಾಣಿ ಜಾತಾನೀದಾನೀಮುಪ್ಪನ್ನಾನೋಜಸಾ ಬಲೇನಾತಿ ಪ್ರ ವಾವೃಧೇ | ಭದ್ರಾ ಹೀಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯಃ | ಅಥವಾ | ಅಯಮೃಷಿರಯುಜೋಽಸಹಾಯೋಽನ್ಯೈರಸದೃಶ ಏಕ ಏವ ಸನ್ ಪೂರ್ವೀಃ ಪ್ರಜಾ ಜಾತಾನಿ ಸರ್ವಾಣ್ಯಪ್ಯತಿಕ್ರಮ್ಯ ವರ್ಧತೇ | ಶಿಷ್ಯಂ ಸಮಾನಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಅಯುಜಃ—ಇತರರ ಸಹಾಯವನ್ನವೇಕ್ಷಿಸದವನೂ | ಅಸಮಃ—ಅನ್ಯಾದೃಶನೂ | ನೃಭಿಃ—ನೇತೃಗಳಾದ ವೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ (ಅಥವಾ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ) | ಏಕಃ—ಮುಖ್ಯನೂ | ಅಯಾಸ್ಯಃ—ಆಜೇಯನೂ ಆದ

ಇಂದ್ರನು (ಅಥವಾ ಋಷಿಯು) | ಪೂರ್ವೀಃ ಕೃಷ್ಣೀಃ—ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ | ಅತಿ ಪ್ರ ವವ್ಯಥೇ—
ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದನು | ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಜಾತಾನಿ—ಉತ್ಪನ್ನವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ |
ಹಿಜಸಾ—ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟನಾದನು | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು |
ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇತರರ ಸಹಾಯವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸದವನೂ, ಅನ್ಯಾದೃಶನೂ, ನೇತೃಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನೂ, ಅಜೇಯನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಸಮಸ್ತವಾದ ಉತ್ಪನ್ನವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟನಾದನು. ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಮಂಗಳಕರವಾಗಿವೆ. ಮತ್ತು ಸ್ತುತ್ಯರ್ಹವಾಗಿವೆ.

English Translation.

Without a fellow and unlike the other gods, he alone, uncoquerable, surpasses the men of former times, he surpasses in might all beings; Indra's gifts are worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಹಿ¹ತೇನ² ಚಿ³ದರ್ವ⁴ತಾ⁵ ಜೀ⁶ರದಾ⁷ನುಃ⁸ ಸಿ⁹ಷಾ¹⁰ಸತಿ¹¹ |

ಪ್ರ¹²ವಾಚ್ಯ¹³ಮಿ¹⁴ಂದ್ರ¹⁵ ತ¹⁶ತ್ವ¹⁷ ವೀ¹⁸ರ್ಯಾ¹⁹ಣಿ²⁰ ಕರಿ²¹ಷ್ಯ²²ತೋ²³ ಭ²⁴ದ್ರಾ²⁵ ಇ²⁶ಂದ್ರ²⁷ಸ್ಯ²⁸

ರಾ²⁹ತಯಃ³⁰ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಹಿ¹ತೇನ² | ಚಿ³ತ್ | ಅರ್ವ⁴ತಾ⁵ | ಜೀ⁶ರ್ಯದಾ⁷ನುಃ⁸ | ಸಿ⁹ಷಾ¹⁰ಸತಿ¹¹ |

ಪ್ರ¹²ವಾಚ್ಯ¹³ಂ | ಇ¹⁴ಂದ್ರ¹⁵ | ತ¹⁶ತ್ | ತ¹⁷ವ | ವೀ¹⁸ರ್ಯಾ¹⁹ಣಿ²⁰ | ಕರಿ²¹ಷ್ಯ²²ತಃ²³ | ಭ²⁴ದ್ರಾಃ²⁵ | ಇ²⁶ಂದ್ರ²⁷ಸ್ಯ²⁸ | ರಾ²⁹ತಯಃ³⁰ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಯಂ ಜೀರದಾನುಃ ಪ್ರಪ್ರಪ್ರದಾನ ಇಂದ್ರೋಽಹಿತೇನಾಯೋಜಿತೇನಾಪ್ರೇರಿತೇನ ಚಿದರ್ವ-
ತಾರಣವತಾಶ್ವೇನ ಸಿಷಾಸತಿ | ಸಂಭಕ್ತುಮಿಚ್ಛತಿ | ತಸ್ಮಾದ್ವೇ ಇಂದ್ರ ವೀರ್ಯಾಣಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾನಿ
ಕರಿಷ್ಯತಸ್ತವ ಮಹತ್ತ್ವಂ ಪ್ರವಾಚ್ಯಂ | ಸ್ತುತ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಜೀರದಾನುಃ—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಇಂದ್ರನು | ಅಹಿತೇನ ಚಿತ್—ಯೋಜಿತವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಹ | ಅವಫತಾ—ತನ್ನ ಅಶ್ವದೊಡನೆ | ಸಿಷಾಸತಿ—ದಾನಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತಾನೆ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವೀರ್ಯಾಣಿ—ವೀರ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಕರಿಷ್ಯತೇ—ಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುವ | ಶತೃ ತವ—ನಿನ್ನ ಮಹತ್ವವು | ಪ್ರವಾಚ್ಯಂ—ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹವಾದುದು | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನವಿಶೇಷಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಕರಗಳಾಗಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಇಂದ್ರನು ಯೋಜಿತವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಹ ತನ್ನ ಅಶ್ವದೊಡನೆ ಕೂಡಿ ದಾನಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ವೀರ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುವ ನಿನ್ನ ಮಹತ್ವವು ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹವಾದುದು. ಇಂದ್ರನ ದಾನವಿಶೇಷಗಳು ಮಂಗಳಕರವಾಗಿವೆ. ಮತ್ತು ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿವೆ.

English Translation.

He, the swift giver, wishes to bestow blessings (upon us) with his unurged courser ; your greatness, Indra, as you are about to display your powers, should be proclaimed ; Indra's gifts are worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಯಾಹಿ ಕೃಣಿ॑ನಾಮ ತ ಇಂದ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾ॑ಣಿ ವರ್ಧ॑ನಾ |

ಯೇಭಿಃ ಶವಿ॑ಷ್ಯ ಚಾಕ॑ನೋ ಭದ್ರ॑ಮಿಹ ಶ್ರವ॑ಸ್ಯತೇ ಭದ್ರಾ॑ ಇಂದ್ರ॑ಸ್ಯ

ರಾತ॑ಯಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಯಾ॑ಹಿ | ಕೃ॒ಣಿ॑ನಾಮ | ತೇ | ಇಂದ್ರ | ಬ್ರಹ್ಮಾ॑ಣಿ | ವರ್ಧ॑ನಾ |

ಯೇ॑ಭಿಃ | ಶವಿ॑ಷ್ಯ | ಚಾಕ॑ನಃ | ಭದ್ರ॑ಮಿಹ | ಇಹ | ಶ್ರವ॑ಸ್ಯತೇ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರ॑ಸ್ಯ | ರಾತ॑ಯಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಆ ಯಾಹಿ | ಆಗಚ್ಛ | ತೇ ಕೃಣಿ॑ನಾಮ | ಕಿಂ | ಬ್ರಹ್ಮಾ॑ಣಿ ಪರಿವೃಥಾ॑ನಿ ಸ್ತುತಿ-
ಲಕ್ಷಣಾ॑ನಿ ಕರ್ಮಾ॑ಣಿ | ಕೀದೃಶಾ॑ನಿ | ವರ್ಧ॑ನೋತ್ಸಾಹವರ್ಧಕಾ॑ನಿ | ಯೇಭಿ॑ಯೇಽಸ್ಯ ಕರ್ಮ॑ಭಿರ್ಹೇ-
ಶವಿ॑ಷ್ಯಾತಿಶಯೇನ ಬಲವನ್ನಿ॑ಂದ್ರ ಚಾಕ॑ನಃ ಕಾಮಯ॑ಸೇ | ಕಿಂ | ಭದ್ರ॑ಮಿಹ ಕರ್ತು॑ಮ್ | ಕಸ್ಮೈ॑
ಶ್ರವ॑ಸ್ಯತೇ॒ನ್ನಮಿಚ್ಛೇ॑ತೇ ಸ್ತೋತ್ರೇ॑ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶವಿಷ್—ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯೇಭಿಃ—ಯಾವ ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿ
ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ | ಶ್ರವಸ್ಯತೇ—ನಿನಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಇಹ—ಇಲ್ಲಿ |
ಭದ್ರಂ—ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು | ಚಾಕನಃ—ನೀನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ | ವರ್ಧನಾ—
ನಿನಗೆ ಉತ್ಪಾಹವರ್ಧಕವಾದ | ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ—ಸ್ತುತಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ಕೃಣವಾಮು—
ಮಾಡುತ್ತೇವೆ | ಆ ಯಾಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಕರ್ಮಗಳು |
ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಾತ್ಮಕವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಂತಶಕ್ತಿಯವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ನಿನಗೆ
ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ಉತ್ಪಾಹ
ವರ್ಧಕಗಳಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ದಯಮಾಡು. ಇಂದ್ರನ ದಾನಕರ್ಮಗಳು
ಮಂಗಳಾತ್ಮಕವು.

English Translation.

Indra, come hither ; let us perform for you our sacred rites augmenting
vigour ; by which (rites), most mighty one, you desire to bless him who wishes
for food ; Indra's gifts are worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಧೃ॒ಷ॒ತ॒ಶ್ಚಿ॒ದ್ಧೃ॒ಷ॒ನ್ಮನಃ॑ ಕೃ॒ಣೋ॑ಷಿ॒ಂದ್ರ ಯ॑ತ್ತ್ವಂ |

ತೀ॒ವ್ರೈಃ ಸೋ॑ಮೈಃ ಸ॒ಪರ್ಯ॑ತೋ ನಮೋ॑ಭಿಃ ಪ್ರ॒ತಿಭಾ॑ಷತೋ ಭ॒ದ್ರಾ

ಇ॒ಂದ್ರಸ್ಯ॑ ರಾ॒ತಯಃ॑ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಧೃ॒ಷ॒ತಃ | ಚಿ॒ತಃ | ಧೃ॒ಷ॒ತಃ | ಮನಃ॑ | ಕೃ॒ಣೋ॑ಷಿ | ಇ॒ಂದ್ರ | ಯ॑ತ್ | ತ್ವಂ |

ತೀ॒ವ್ರೈಃ | ಸೋ॑ಮೈಃ | ಸ॒ಪರ್ಯ॑ತಃ | ನಮೋ॑ಭಿಃ | ಪ್ರ॒ತಿ॒ಭಾ॑ಷತಃ | ಭ॒ದ್ರಾಃ | ಇ॒ಂದ್ರಸ್ಯ॑ | ರಾ॒ತಯಃ॑ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಧೃಷತಶ್ಚಿದ್ಧೃಷ್ಣಾದಪಿ ಧೃಷದ್ಧೃಷ್ಟಂ ಮನಃ ಕೃಣೋಷಿ | ಅತ್ಯಂತಂ ಧೃಷ್ಟಂ
ಕರೋಷಿ | ಯದ್ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ತೀವ್ರೈರ್ಮದಜನಕೈಃ ಸೋಮೈಃ ಸಪರ್ಯತೋ ಪೂಜಯತೋ
ನಮೋಭಿರ್ನಮಸ್ಕಾರೈಶ್ಚ ಪ್ರತಿಭಾಷತೋಲಂಕುರ್ವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯಾಭಿಮತಂ ದಿತ್ವಸೀತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯತ್—ಯಾವ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ತೀವ್ರೈಃ—
ಮದಜನಕಗಳಾದ | ಸೋಮೈಃ—ಸೋಮರಸಗಳಿಂದ | ಸಪರ್ಯತೇ—ಪೂಜಿಸುವವನೂ | ನಮೋಭಿಃ—
ನಮಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ | ಪ್ರತಿಭೂಷತೇ—ಅಲಂಕರಿಸುವವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಿಚ್ಛಿಸು
ವೆಯೋ, ಆದುದರಿಂದಲೇ | ಧೃಷತಶ್ಚಿತ್—ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಥಿರಮನಸ್ಸಿಗಿಂತಲೂ | ಧೃಷತ್—ಅಧಿಕವಾಗಿ ಸ್ಥಿರ
ಸಂಕಲ್ಪವುಳ್ಳ | ಮನಃ—ಮನಸ್ಸನ್ನು | ಕೃಣೋಷಿ—ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—
ದಾನಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ನೀನು ಮದಜನಕಗಳಾದ ಸೋಮರಸಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸು
ವವನೂ, ನಮಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುವವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಿಚ್ಛಿಸುವೆಯೋ
ಆದುದರಿಂದಲೇ, ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಥಿರಮನಸ್ಸಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಸ್ಥಿರಸಂಕಲ್ಪವುಳ್ಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ.
ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಮಂಗಳಕರವಾದವು ಮತ್ತು ಪ್ರಶಂಸನೀಯವು.

English Translation.

You have made your [mind, Indra, more resolute than the resolute,
since you (wish to give the desires) of him who worships you with the
intoxicating Soma juices and adorns you with adorations; Indra's gifts are
worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅವ ಚಿತ್ಸ ಯಚೀಷಮೋಽವತಾ ಇವ ಮಾನುಷಃ |

ಜುಷ್ಟೀ ದಕ್ಷಸ್ಯ ಸೋಮಿನಃ ಸಖಾಯಂ ಕೃಣುತೇ ಯುಜಂ ಭದ್ರಾ

ಇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅವ | ಚಿತ್ಸೇ | ಯಚೀಷಮಃ | ಅವತಾನ್ ಇವ | ಮಾನುಷಃ |

ಜುಷ್ಟೀ | ದಕ್ಷಸ್ಯ | ಸೋಮಿನಃ | ಸಖಾಯಂ | ಕೃಣುತೇ | ಯುಜಂ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆಯಮಿಂದ್ರ ಋಚೀಷಮ ಋಚಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಸಮಸ್ತಥಾ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಃ ಸನ್ನವ ಚಿಷ್ಟೇ |
ಪಶ್ಯತ್ಯನುಗ್ರಹೇಣಾಸ್ಮಾನ್ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಮಾನುಷೋ ಮನುಷ್ಯೋಽವತಾನವತಾನ್ ಕೂಪಾದಿ-
ಪ್ರದೇಶಾನಿವ | ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ಜುಷ್ಟ್ವೇ ಪ್ರೀತೋಽಯಂ ದಕ್ಷಸ್ಯ ಪ್ರವೃದ್ಧಸ್ಯ ಸೋಮಿನೋ ಯಜಮಾ-
ನಸ್ಯ ಯುಜಂ ಯುಜ್ಯಮಾತ್ಮಾನಂ ಸಖಾಯಂ ಕೃಣುತೇ | ಕರೋತಿ | ತಸ್ಯಾಭಿಮತಂ ಸಾಧಯತೀ-
ತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಥನಾ | ತೃಷಿತೋ ಮನುಷ್ಯೋ ಜಲಪೂರ್ಣಾನವತಾನಿವ ಸ್ತುತಃ ಸನ್ ಪಶ್ಯತಿ ಸೋಮಂ-
ಪಾತುಂ | ಪಶ್ಚಾದನೇಪ್ತಿಕಂ ತಂ ಯುಜ್ಯಮಾನಂ ಸೋಮಂ ಜುಷ್ಟ್ವೇ ಸೇವಿತ್ವಾ ದಕ್ಷಸ್ಯ ಸೋಮಿನಃ
ಸಖಾಯಂ ಕುರುತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಾನುಷಃ—ಬಾಯಾರಿದ ಮನುಷ್ಯನು | ಅವತಾನ್ ಇವ—ನೀರುಳ್ಳ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗಿ ನೋಡು-
ವಂತೆ | ಋಚೀಷಮಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗುವ ಇಂದ್ರನು | ಅವ ಚಿಷ್ಟೇ—ಯಜ್ಞಕರ್ತನನ್ನು ಬಗ್ಗಿ
ನೋಡುತ್ತಾನೆ | ಜುಷ್ಟ್ವೇ—ಅವನ ಕರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗಿ | ದಕ್ಷಸ್ಯ—ಕರ್ಮಕುಶಲನಾದವನೂ |
ಸೋಮಿನಃ—ಸೋಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನ | ಯುಜಂ—ಜೊತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸತಕ್ಕ | ಸಖಾಯಂ—
ಮಿತ್ರನನ್ನಾಗಿ | ಕೃಣುತೇ—ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು |
ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಕರವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಬಾಯಾರಿದ ಪುರುಷನು ನೀರುಳ್ಳ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗಿ ನೋಡುವಂತೆ, ಸ್ತುತಿಪ್ರಿಯದಾದ ಇಂದ್ರನು
ಸೋಮವುಳ್ಳ ಯಜ್ಞಕರ್ತನನ್ನು ಬಗ್ಗಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಕರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗಿ, ಕರ್ಮಕುಶಲನೂ,
ಸೋಮವಂತನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನ ಜೊತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸತಕ್ಕ ಮಿತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇಂದ್ರನ
ದಾನಗಳು ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದವು.

English Translation.

Indra, who is well-deserving of the hymn, looks down (with favour)
upon us as a (thirsty) man (looks down) on wells ; and being well-pleased he
makes the energetic Soma-offerer his friend ; Indra's gifts are worthy of
praise.

|| ಸಂಹಿತಾಸಾತಃ ||

ವಿಶ್ವೇ ತ ಇಂದ್ರ ವೀರ್ಯಂ ದೇವಾ ಅನು ಕ್ರತುಂ ದದುಃ |

ಭುವೋ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಗೋಪತಿಃ ಪುರುಷ್ಪುತ ಭದ್ರಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯಃ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವೇ | ತೇ | ಇಂದ್ರ | ವೀರ್ಯಂ | ದೇವಾಃ | ಅನು | ಕೃತುಂ | ದದುಃ |

ಭುವಃ | ವಿಶ್ವಸ್ಯ | ಗೋಪತಿಃ | ಪುರುಷ್ವತಃ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ವೀರ್ಯಂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ ಕೃತುಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಚಾನ್ವನುಸೃತ್ಯ ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇ ದೇವಾ ದದುಃ | ದಧುಃ | ಧಾರಯಂತಿ ವೀರ್ಯಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಚ | ತವ ಬಲೇನ ಪ್ರಜ್ಞಯಾ ಚ ತೇಽಪಿ ಬಲಿನಃ ಪ್ರಜ್ಞಾ ವಂತಶ್ಚ ಭವಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದೃಶಸ್ತ್ವಂ ಗೋಪತಿಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾನಾಂ ಗವಾಮುದಕಾನಾಂ ಸ್ತುತಿವಚಸೋ ವಾ ಸತಿರ್ಭವಃ | ಭವಸಿ | ವಿಶ್ವಸ್ಯೇತ್ಯೇತತ್ಪದಾಂತರ್ಗತಸ್ಯಾಪಿ ಗೋಶಬ್ದಸ್ಯ ವಿಶೇಷಃ | ಹೇ ಪುರುಷ್ವತ ಬಹುಭಿಃ ಸ್ತುತೇಂದ್ರ ಭವಸೀತಿ ಸಮನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ವೀರ್ಯಂ—ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ | ಕೃತುಂ—ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೂ | ವಿಶ್ವೇ—ಸಮಸ್ತರಾದ | ದೇವಾಃ—ದೇವತೆಗಳೂ | ಅನು ದದುಃ—ಅನುಸರಿಸಿ ಅದೇ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ | ಪುರುಷ್ವತ—ಅನೇಕರ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಿಶ್ವಸ್ಯ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಗೋಪತಿಃ—ಉದಕಗಳಿಗೂ ಒಡೆಯನಾಗಿ | ಭುವಃ—ಆಗದ್ದೀಯೆ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಸಹ ನಿನ್ನ ವೀರ್ಯವನ್ನೂ, ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸಿ ಅದೇ ವೀರ್ಯವನ್ನೂ, ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕರ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸಮಸ್ತವಾದ ಉದಕಗಳಿಗೂ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

English Translation.

Indra, by the example of your power and knowledge the gods attain the same ; O hymned by many, you are the herdsman of the universe ; Indra's gifts are worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಗೃಣೇ ತದಿಂದ್ರ ತೇ ಶವ ಉಪಮಂ ದೇವತಾತಯೇ |

ಯದ್ಧಂಸಿ ವೃತ್ರಮೋಜಸಾ ಶಚೀಪತೇ ಭದ್ರಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯಃ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಗೃಣೇ | ತತ್ | ಇಂದ್ರ | ತೇ | ಶವಃ | ಉಪಮಂ | ದೇವತಾತಯೇ |

ಯತ್ | ಹಂಸಿ | ವೃತ್ರಂ | ಒಜಸಾ | ಶಚೀಪತೇ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ || ೮ ||

|| ಸಾಯಂಜಃಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ತಚ್ಛವೋ ಬಲಮುಪಮಮಂತಿಕಂ ದೇವತಾತಯೇ ಯಜಮಾನಾಯಾ
ಯಜ್ಞಾರ್ಥಂ ವಾ ಗೃಣೇ | ಸ್ತುವೇ | ಯದ್ಯಸ್ಮಾದ್ಧೇ ಶಚೀಪತೇ ವೃತ್ರನೋಜಸಾ ಬಲೇನ ಹಂಸಿ
ತಸ್ಮಾತ್ತೇ ಶವೋ ಗೃಣೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಚೀಪತೇ—ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯತ್—ಯಾವ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿ
ಯಿಂದಲೂ | ಒಜಸಾ—ವೀರ್ಯದಿಂದಲೂ | ವೃತ್ರಂ—ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನು | ಹಂಸಿ—ಕೊಲ್ಲುವೆಯೋ |
ತೇ ತತ್ ಶವಃ—ನಿನ್ನ ಅದೇ ವೀರ್ಯವನ್ನು | ದೇವತಾತಯೇ—ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಉಪಮಂ—ಅತ್ಯಂತ
ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವಂತೆ | ಗೃಣೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು |
ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಕರವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನಿನ್ನ ವೀರ್ಯಶಕ್ತಿಯಿಂದ ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವೆಯೋ,
ನಿನ್ನ ಅದೇ ವೀರ್ಯವು ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಅದನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಂದ್ರನ
ದಾನಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವೂ, ಮಂಗಳಕರವೂ ಆಗಿವೆ.

English Translation.

Indra, I laud that might of yours which is near at hand to the
worshipper,—(I laud you) that you slew Vritra, O lord of rites, by your
strength ; Indra's gifts are worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಮನೇವ ವಪುಷ್ಯತಃ ಕೃಣವನ್ಮಾನುಷಾ ಯುಗಾ |

ವಿದೇ ತದಿಂದ್ರಶ್ಚೇತನಮಥ ಶ್ರುತೋ ಭದ್ರಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯಃ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಷಮನಾ೨ ಇವ | ವಪುಷ್ಯತಃ | ಕೃಣಿವತ್ | ಮಾನುಷಾ | ಯುಗಾ |

ವಿದೇ | ತತ್ | ಇಂದ್ರಃ | ಚೇತನಂ | ಅಥ | ಶ್ರುತಃ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಮನೇವ ಸಮಾನಮನಸ್ಸಾ ಯೋಷಿದಿವ ಸಾ ಯಥಾ ವಪುಷ್ಯತೋ ವಪುರಿಚ್ಛತಃ ಪುರುಷಾನ್ ಕೃಣಿವತ್ ಕರೋತಿ ಸ್ವವಶಾನ್ ಏವಮಯಮಿಂದ್ರೋ ಮಾನುಷಾ ಮನುಷ್ಯಾನ್ ಯುಗಾ ಯುಗಾನಿ ಕಾಲಾನ್ ಸಂವತ್ಸರಾಯನರ್ತುಮಾಸಾದೀನ್ವಿದೇ | ಲಂಭಯತಿ | ತದ್ಯುಗನಿರ್ಮಾಣಾತ್ಮಕಂ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಚೇತನಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞಾಪಕಂ ಕೃತವಾನಿತಿ ಶೇಷಃ | ಅಥಾಭ್ಯವಂ ಕೃತ್ವಾ ಶ್ರುತಃ ಸರ್ವತ್ರ ಖ್ಯಾತೋಽಭೂತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಮನಾ—ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ನಾರಿಯು | ವಪುಷ್ಯತಃ—ತನ್ನ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿರುವ ಪುರುಷರನ್ನು | ಕೃಣಿವತ್ (ಇವ)—ತನ್ನ ವಶವರ್ತಿಗಳಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಮಾನುಷಾ—ಮಾನವರನ್ನೆಲ್ಲಾ | ಯುಗಾ—ಸಂವತ್ಸರಾದಿ ಕಾಲನಿಯಮಗಳಿಗೋಳ ಪಡುವಂತೆ | ವಿದೇ—ಯೋಜಿಸುತ್ತಾನೆ | ತತ್—ಆ ಯುಗಾದಿ ನಿರ್ಮಾಣಕಾರ್ಯವನ್ನು | ಚೇತನಂ—ಸಕಲರ ಗೋಚರಕ್ಕೂ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು | ಅಥ—ಆನಂತರ | ಶ್ರುತಃ—ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದನು | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ನಾರಿಯು ತನ್ನ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿರುವ ಪುರುಷರನ್ನು ತನ್ನ ವಶವರ್ತಿಗಳಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಮಾನವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂವತ್ಸರಾದಿ ಕಾಲನಿಯಮಗಳಿಗೋಳ ಪಡುವಂತೆ ಯೋಜಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಯುಗಾದಿ ನಿರ್ಮಾಣಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಕಲರ ಗೋಚರಕ್ಕೂ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಆನಂತರ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದನು. ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಮಂಗಳಕರವಾದವು ಮತ್ತು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವು.

English Translation.

As a woman who shows no partiality wins her lovers to her, so Indra confers periods of time on mankind ; it is Indra, who has performed that knowledge-giving achievement, therefore he is renowned ; Indra's gifts are worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಜ್ಜಾತಮಿಂದ್ರ ತೇ ಶವ ಉತ್ಪ್ತಾಮುತ್ಪವ ಕೃತುಂ |

ಭೂರಿಗೋ ಭೂರಿ ವಾವೃಧುರ್ಮಘವನ್ತವ ಶರ್ಮಣಿ ಭದ್ರಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ

ರಾತಯಃ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ್ | ಜಾತಂ | ಇಂದ್ರ | ತೇ | ಶವಃ | ಉತ್ | ತ್ಪಾಂ | ಉತ್ | ತವ | ಕೃತುಂ |

ಭೂರಿಗೋ ಇತಿ ಭೂರಿಗೋ | ಭೂರಿ | ವಾವೃಧುಃ | ಮಘವನ್ | ತವ | ಶರ್ಮಣಿ | ಭದ್ರಾಃ |

ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಉತ್ | ಅಯಂ ವ್ಯವಹಿತೇನಾಪಿ ವಾವೃಧುರಿತ್ಯೇನ ಸಂಬಧ್ಯತೇ | ಉದ್ವರ್ಧಯಂತಿ ಸೋಮೇನ | ಕಿಂ | ತೇ ಶವೋ ಬಲಂ | ನ ಕೇವಲಂ ಬಲಂ ಕಿಂತು ತ್ವಾಮುದ್ವರ್ಧಯಂತಿ ಸ್ತುತ್ಯಾದಿನಾ | ಕಶ್ಚಾತ್ಪವ ಕೃತುಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಸ್ವಾನುಕೂಲಾಮುದ್ವರ್ಧಯಂತಿ | ಭೂರೀತ್ಯೇತತ್ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತಂ ಸಂಬಧ್ಯತೇ | ಅತಿಪ್ರಭೂತಮುದ್ವರ್ಧಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕ ಏವಂ ಕುರ್ವಂತೀತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ಹೇ ಭೂರಿಗೋ ಬಹುಶಶೋ ಹೇ ಮಘವನ್ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ತವ ಶರ್ಮಣಿ ತ್ವದೀಯೇ ಸುಖೇ ಯೇ ವರ್ತಂತೇ ತೇ ಚ ಕುರ್ವಂತೀತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಭೂರಿಗೋ—ಪ್ರಭೂತವಾದ ಗೋವುಗಳುಳ್ಳವನೂ | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನೂ ಅದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತವ—ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹ ರೂಪವಾದ | ಶರ್ಮಣಿ—ಸುಖದಲ್ಲಿರುವ ಯಜಮಾನರು | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಶವಃ—ಬಲವನ್ನು | ಜಾತಂ—ಉತ್ಪನ್ನವಾದೊಡನೆಯೇ | ಭೂರಿ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ | ಉತ್ ಪಾವೃಧುಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ | ತ್ಪಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನೂ | ಉತ್—ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ | ತವ—ನಿನ್ನ | ಕೃತುಂ—ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೂ | ಉತ್—ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾಗಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಭೂತವಾದ ಗೋವುಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಧನವಂತನೂ ಅದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಸುಖದಲ್ಲಿರುವ ಯಜಮಾನರು ನೀನು ಉತ್ಪನ್ನವಾದೊಡನೆಯೇ ನಿನ್ನ ಬಲವನ್ನೂ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಪ್ರಜ್ಞಾಯತವಾದ ಶರ್ಮವನ್ನೂ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾಗಿವೆ.

English Translation

Maghavan, rich in cattle, (those who abide) in your happiness have greatly augmented your might when it was born, (they have greatly augmented) you, Indra, and your knowledge ; Indras's gifts are worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಹಂ ಚ ತ್ವಂ ಚ ವೃತ್ರಹನ್ತಂ ಯುಜ್ಯಾವ ಸನಿಭ್ಯ ಆ |

ಅರಾತೀವಾ ಚಿದದ್ರಿವೋನು ನೌ ಶೂರ ಮಂಸತೇ ಭದ್ರಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ

ರಾತಯಃ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಹಂ | ಚ | ತ್ವಂ | ಚ | ವೃತ್ರಹನ್ | ಸಂ | ಯುಜ್ಯಾವ | ಸನಿಭ್ಯಃ | ಆ |

ಅರಾತೀವಾ | ಚಿತ್ | ಅದ್ರಿವಃ | ಅನು | ನೌ | ಶೂರ | ಮಂಸತೇ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃತ್ರಹನ್ನಿಂದ್ರ ತ್ವಂ ಚಾಹಂ ಚ ಸಂ ಯುಜ್ಯಾವ | ಸಂಗತೌ ಭವಾವ | ಕಿಯದವಧೀತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ಸನಿಭ್ಯ ಆ ಯಾವತಾ ಕಾಲೇನ ಧನಾನಿ ಲಭ್ಯಂತೇ ತಾವತ್ಕಾಲಂ | ನೌ ಸಂಗತಯೋಶ್ವಾವ ಯೋರ್ಹೇ ಅದ್ರಿವೋ ವಜ್ರವನ್ನಿಂದ್ರ ಅರಾತೀವಾದಾನೋನಿ ಜನಸ್ತದ್ವತ್ಪ್ರಧನಸ್ಯಾನು ಮಂಸತೇ | ಅನುಮತಿಂ ಕರೋತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶೂರ—ಸರಾಕ್ರಮಿಯೂ | ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ ಚ—ನೀನೂ | ಅಹಂ ಚ—ನಾನೂ | ಸನಿಭ್ಯ ಆ—ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೂ | ಸಂ ಯುಜ್ಯಾವ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರೋಣ | ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅರಾತೀವಾ ಚಿತ್—ಔದಾರ್ಯವಿಲ್ಲದ ಅದಾತ್ಮವೂ ಸಹ | ನೌ—ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನು | ಅನು ಮಂಸತೇ—ಧನಪ್ರಾಪಕವೆಂದೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಪ್ರಶಂಸನೀಯವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸರಾಕ್ರಮಿಯೂ, ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನೂ ನಾನೂ, ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳೋಣ ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಔದಾರ್ಯವಿಲ್ಲದ ಅದಾತ್ಮವೂ ಸಹ, ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಧನಪ್ರಾಪಕವೆಂದೇ ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹವಾದವು.

English Translation.

May I and you, slyer of Vritra, be closely united until wealth is obtained ; hero, wielding the thunderbolt, even the niggard concedes (that our union gives wealth); Indra's gifts are worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸತ್ಯಮಿದ್ವಾ ಉ ತಂ ವಯಮಿಂದ್ರಂ ಸ್ತವಾಮ ನಾನ್ಯತಂ ।

ಮಹಾ ಅಸುನ್ವತೋ ವಧೋ ಭೂರಿ ಜ್ಯೋತೀಂಷಿ ಸುನ್ವತೋ ಭದ್ರಾ

ಇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯಃ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸತ್ಯಂ | ಇತ್ | ನೈ | ಉಂ ಇತಿ | ತಂ | ವಯಂ | ಇಂದ್ರಂ | ಸ್ತವಾಮ | ನ | ಅನ್ಯತಂ |

ಮಹಾನ್ | ಅಸುನ್ವತಃ | ವಧಃ | ಭೂರಿ | ಜ್ಯೋತೀಂಷಿ | ಸುನ್ವತಃ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ |

ರಾತಯಃ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಯಂ ಪ್ರಗಾಥಾಸ್ತಮಿಂದ್ರಂ ಸತ್ಯಮಿತ್ಸತ್ಯಮೇವ ಸ್ತವಾಮ | ನಾನ್ಯತಮಸತ್ಯಂ ನ ಸ್ತವಾಮ | ಅಸ್ಮಾಭಿರುಕ್ತಾ ಗುಣಾಃ ಸತ್ಯಾ ಏವ ಸಂತು ನಾನ್ಯತಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸ್ತುತ್ಯಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ಸಂಬಂಧ್ಯಸುನ್ವತೋಽಯಷ್ಟ್ವರ್ವಧೋ ಮಹಾನ್ ಭೂತೋ ಭವತಿ | ಭೂರಿ ಜ್ಯೋತೀಂಷಿ ಬಹುಸ್ನೋಮಾಸ್ಸುನ್ವತೋಽಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯೇಂದ್ರಕೃತೋಽನುಗ್ರಹೋ ಮಹಾನ್ಭವತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಯಂ—ನಾವು | ತಂ ಇಂದ್ರಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸತ್ಯಮಿದ್ವೈ—ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿಯೇ | ಸ್ತವಾಮ—ಸ್ತುತಿಸೋಣ | ಅನ್ಯತಂ—ಅಸತ್ಯರೂಪದಿಂದ | ನ—ಸ್ತುತಿಸಲಾಗದು | ಅಸುನ್ವತಃ—ಯಜ್ಞಕರ್ತನಲ್ಲದವನಿಗೆ | ವಧಃ—ನಾಶವು | ಮಹಾನ್—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದುದು | ಭೂರಿ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ | ಜ್ಯೋತೀಂಷಿ—ಸೋಮರಸವನ್ನು | ಸುನ್ವತಃ—ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಲಭಿಸುವ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಕರವಾಗಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾವು ಸತ್ಯವಾಗಿಯೇ ಸ್ತುತಿಸೋಣ. ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಲಾಗದು. ಯಜ್ಞಕರ್ತನಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅಧಿಕವಾದ ನಾಶವು ಸಿದ್ಧವು. ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಲಭಿಸುವ ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಮಂಗಳಕರಗಳಾಗಿವೆ.

English Translation.

Let us praise that Indra with truth, not with untruth, great is the destruction of him who offers not; but to him who offers abundant Soma-oblations, Indra's gifts are worthy of praise.

ಅರವತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸ ಪೂರ್ವ್ಯ ಇತಿ ದ್ವಾದಶರ್ಚೆಂ ಚತುರ್ಥೆಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಸ ಪೂರ್ವ್ಯೋ ಗಾಯತ್ರಮಾದ್ಯಾ ಚತುರ್ಥ್ಯಾದಿದ್ವೇ ಸಪ್ತಮಿಾ ಚಾನುಷ್ಟುಭೋ ಗಾಯತ್ರೇಽಂತ್ಯಾ ದ್ವೇವೀ ತ್ರಿಷ್ಟುಬಿತಿ | ಪ್ರಥಮಾಚತುರ್ಥೀಪಂಚಮಿಸಪ್ತಮ್ಯಶ್ವತಸ್ಸೋಽನುಷ್ಟುಭೋಽಸ್ಮೇ ರುದ್ರಾ ಇತ್ಯಂತ್ಯಾ ತ್ರಿಷ್ಟುಬವ- ಶಿಷ್ಟಾ ಗಾಯತ್ರೈಃ | ಅಂತ್ಯಾಯಾ ದೇವಾ ದೇವತಾ ಶಿಷ್ಟಾ ಐಂದ್ರೈಃ || ಷಷ್ಠೇಽಹನಿ ಮರುತ್ವತೀಯ- ಸ್ಯಾದ್ಯಸ್ತೃಚಃ ಪ್ರತಿಪತ್ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಸ ಪೂರ್ವ್ಯೋ ಮಹಾನಾಂ ತ್ರಯ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಸೋಮಾ ಇತಿ ಮರುತ್ವತೀಯಸ್ಯ ಪ್ರತಿಪದನುಚರಾ | ಅ. ೮-೧ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಸ ಪೂರ್ವ್ಯಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಏಳನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಸ ಪೂರ್ವ್ಯೋ ಗಾಯತ್ರಮಾದ್ಯಾ ಚತುರ್ಥ್ಯಾದಿದ್ವೇ ಸಪ್ತಮಿಾ ಚಾನುಷ್ಟುಭೋ ಗಾಯತ್ರೇಽಂತ್ಯಾ ದ್ವೇವೀ ತ್ರಿಷ್ಟುಬ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಒಂದು, ನಾಲ್ಕು, ಐದು, ಏಳು ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳು ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಭಂದಸ್ಸವು. ಆಸ್ಮೇ ರುದ್ರಾಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಕೊನೆಯ ಋಕ್ಕು ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಭಂದಸ್ಸವು. ಉಳಿದ ಋಕ್ಕುಗಳು ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸವು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಕೊನೆಯ ಋಕ್ಕಿಗೆ ದೇವತೆಗಳೇ ದೇವತೆಯು; ಉಳಿದ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು. ಯಾಗದ ಒಳನೆಯ ದಿನಸ ಮರುತ್ವತೀಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪತ್ಪ್ರಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಸ ಪೂರ್ವ್ಯೋ ಮಹಾನಾಂ ತ್ರಯ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಸೋಮಾ ಇತಿ ಮರುತ್ವತೀಯಸ್ಯ ಪ್ರತಿಪದನುಚರಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ ೮-೧) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೬೩

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೭ || ಸೂಕ್ತ—೬೩ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೪೨, ೪೩ ||

|| ಸೂಕ್ತವಲ್ಲಿರುವ ಋಷಿರಬ್ಧಿ—೧೨ ||

|| ಋಷಿಃ—ಪ್ರಗಾಢಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—೧-೧೧. ಇಂದ್ರಃ | ೧೨. ದೇವಾಃ ||

|| ಛಂದಃ—೧, ೪, ೫, ೭. ಅನುಷ್ಟುಪ್ | ೨, ೩, ೬, ೮-೧೧. ಗಾಯತ್ರೀ | ೧೨. ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ಪೂರ್ವೋ ಮಹಾನಾಂ ವೇನಃ ಕೃತುಭಿರಾನಜೇ |

ಯಸ್ಯ ದ್ವಾರಾ ಮನುಷ್ವಿತಾ ದೇವೇಷು ಧಿಯ ಆನಜೇ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ಪೂರ್ವಃ | ಮಹಾನಾಂ | ವೇನಃ | ಕೃತುಭಿಃ | ಆನಜೇ |

ಯಸ್ಯ | ದ್ವಾರಾ | ಮನುಃ | ಹಿತಾ | ದೇವೇಷು | ಧಿಯಃ | ಆನಜೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸ ಪೂರ್ವೋ ಮುಖ್ಯೋ ಮಹಾನಾಂ ಪೂಜ್ಯಾನಾಂ ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಕೃತುಭಿಃ ಕರ್ಮಭಿ-
ನಿಮಿತ್ತಭೂತೈರ್ವೇನಃ ಕಾಂತಸ್ತೇಷಾಂ ಹವಿಃ ಕಾಮಯಮಾನ ಆನಜೇ | ಅಗಚ್ಛತಿ | ಯಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ
ದ್ವಾರಾ ದ್ವಾರಾಣಿ ಪ್ರಾಪ್ತುಸಾಯಾನಿ ಧಿಯಃ ಕರ್ಮಾಣಿ ದೇವೇಷ್ಟೇತೇಷು ಮಧ್ಯೇ ಹಿತಾ ಸರ್ವೇಷಾಂ
ಪಾಲಕೋ ಮನುರಾನಜೇ ಪ್ರಾಪ | ಆನಜಿಃ ಪ್ರಾಪ್ತಿರ್ಮಾರ್ಗ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಸ್ಯ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನ | ದ್ವಾರಾ—ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಸಾಧನವಾದ | ಧಿಯಃ—
ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ | ಹಿತಾ—ಸರ್ವಪಾಲಕನಾದ | ಮನುಃ—ಮನುವು |
ಆನಜೇ—ಸಂಪಾದಿಸಿದನೋ | ಸಃ—ಅಂತಹ | ಪೂರ್ವಃ—ಮುಖ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನು | ಮಹಾನಾಂ—
ಪೂಜ್ಯರಾದ ಯಜಮಾನರ | ಕೃತುಭಿಃ—ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ವೇನಃ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾ | ಆನಜೇ—
ಬರುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಸಾಧನವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ
ಸರ್ವಪಾಲಕನಾದ ಮನುವು ಸಂಪಾದಿಸಿದನೋ, ಅಂತಹ ಮುಖ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನು ಪೂಜ್ಯರಾದ ಯಜಮಾನರ
ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He, (Indra), the chief of those to be honoured, desirous of our offerings, approaches; he, the doors of whose favour, the sacred rites, Manu, the (universal) father, attained among the gods.

|| ಸಂಹಿತಾವಾತಃ ||

ದಿವೋ ಮಾನಂ ನೋತ್ಸದನ್ತೋ ಮೃಪೃಷ್ಠಾಸೋ ಅದ್ರಯಃ |

ಉಕ್ಥಾ ಬ್ರಹ್ಮ ಚ ಶಂಸ್ಯಾ || ೨ ||

|| ಪದವಾತಃ ||

ದಿವಃ | ಮಾನಂ | ನ | ಉತ್ | ಸದನ್ | ಸೋಮೃಪೃಷ್ಠಾಸಃ | ಅದ್ರಯಃ |

ಉಕ್ಥಾ | ಬ್ರಹ್ಮ | ಚ | ಶಂಸ್ಯಾ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದಿವೋ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಯ ಮಾನಂ ನಿರ್ಮಾತಾರಮಿಂದ್ರಂ ನೋತ್ಸದನ್ | ನೋತ್ಸೃಜಂತು | ಕೇ | ಸೋಮೃಪೃಷ್ಠಾಸಃ ಸೋಮೃಪೃಷ್ಠಾರಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಕರ್ತಾರೋದ್ರಯೋ ಗ್ರಾವಾಣಃ | ಕಿಂಚೋಕ್ಥೋಕ್ಥಾನಿ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ಶಂಸ್ಯಾ ಶಂಸನೀಯಾನಿ ಭವಂತೀತಿ ಕೇಷಃ | ಯದ್ವಾ | ಯಾನಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ಚ ಸಂತಿ ತಾನೀಂದ್ರಂ ನೋತ್ಸೃಜಂತೀತಿ ಸಮನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸೋಮೃಪೃಷ್ಠಾಸಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡತಕ್ಕ | ಅದ್ರಯಃ—ಗ್ರಾವಗಳು | ದಿವಃ—ದ್ಯುಲೋಕದ | ಮಾನಂ—ನಿರ್ಮಾಪಕನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ನ ಉತ್ಸದನ್—ತ್ಯಾಗಮಾಡದಿರಲಿ | ಶಂಸ್ಯಾ—ಪ್ರಶಂಸಾ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಠಿತವಾಗಬೇಕಾದ | ಉಕ್ಥಾ—ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳೂ | ಬ್ರಹ್ಮ ಚ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳೂ ಇಂದ್ರನನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡದಿರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡತಕ್ಕ ಕಲ್ಲುಗಳು ದ್ಯುಲೋಕಕ್ಕೆ ನಿರ್ಮಾಪಕನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡದಿರಲಿ. ಪ್ರಶಂಸಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಠಿತವಾಗಬೇಕಾದ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳೂ, ಸ್ತೋತ್ರಗಳೂ ಇಂದ್ರನನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡದಿರಲಿ.

English Translation.

May the stones which press out the Soma never forsake Indra, the maker of heaven, nor the praises and hymns which are to be uttered

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ವಿ॒ದ್ವಾ॑ ಅ॒ಂಗಿರೋ॑ಭ್ಯ ಇ॒ಂದ್ರೋ॑ ಗಾ ಅವೃ॑ಣೋದಪ ।

ಸ್ತು॒ಷೇ ತದ॑ಸ್ಯ ಪೌಂ॒ಸ್ಯಂ ॥ ೩ ॥

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ವಿ॒ದ್ವಾನ್ | ಅ॒ಂಗಿರೋ॑ಭ್ಯಃ | ಇ॒ಂದ್ರಃ | ಗಾಃ | ಅವೃ॑ಣೋತ್ | ಅ॒ಪಃ |

ಸ್ತು॒ಷೇ | ತತ್ | ಅ॒ಸ್ಯ | ಪೌಂ॒ಸ್ಯಂ ॥ ೩ ॥

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸ ವಿ॒ದ್ವಾನು॑ಪಾಯಜ್ಞ ಇ॒ಂದ್ರೋ॑ಽಂಗಿರೋ॑ಭ್ಯಸ್ತೇಷಾ॑ಮರ್ಥಾಯ॑ ಗಾಃ ಪ॑ಣಿಭಿರಪಹೃತಾಃ
ಪಿ॒ಹಿತಾ॑ ಅವೃ॑ಣೋತ್ | ಅ॒ಪವಾರಿ॑ತವಾನ್ | ತ॑ತ್ತಾದೃಶಮ॑ಸ್ಯ ಪೌಂ॒ಸ್ಯಂ ಪುಂ॑ಸ್ತ್ವಂ ಸಾಮ॑ರ್ಥ್ಯಂ
ಸ್ತು॒ಷೇ | ಸ್ತೌ॒ಮಿ ॥

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಿ॒ದ್ವಾನ್—ಪ್ರಾ॒ಜ್ಞನಾದ | ಸ ಇ॒ಂದ್ರಃ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ಅ॒ಂಗಿರೋ॑ಭ್ಯಃ—ಅಂಗಿರಾ॑ಮುಷಿಗಳಿಗೆ |
ಗಾಃ—ಪ॑ಣಿಗಳಿಂದ ಅಪಹೃತವಾದ ಗೋ॒ವುಗಳನ್ನು | ಅ॒ಪ ಅವೃ॑ಣೋತ್—ಬಿಡಿಸಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟನು |
ಅ॒ಸ್ಯ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನ | ತತ್ ಪೌಂ॒ಸ್ಯಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ವೀರ್ಯಕರ್ಮವನ್ನು | ಸ್ತು॒ಷೇ—ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಾ॒ಜ್ಞನಾದ ಇಂದ್ರನು ಅಂಗಿರಾ॑ಮುಷಿಗಳಿಗೆ ಪ॑ಣಿಗಳಿಂದ ಅಪಹೃತಗಲಾದ ಗೋ॒ವುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತಂದು
ಕೊಟ್ಟನು. ಅದೇ ಇಂದ್ರನ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ವೀರ್ಯಕರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

He, the wise Indra, discovered the cows to the Angirases; I glorify
that his might.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ಪ್ರ॒ತ್ನ॒ಥಾ ಕವಿ॑ನ್ಯಥ ಇ॒ಂದ್ರೋ॑ ವಾ॒ಕಸ್ಯ॑ ನ॒ಕ್ಷಣಿಃ॑ ।

ಶ್ರಿ॒ವೋ॑ ಅ॒ರ್ಕಸ್ಯ॑ ಹೋ॒ನು॑ನ್ಯಸ್ಮ॒ತ್ರಾ ಗಂ॒ತ್ವನ॑ಸೇ ॥ ೪ ॥

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ಪ್ರತ್ನೈಥಾ | ಕವಿವೃಧಃ | ಇಂದ್ರಃ | ವಾಕಸ್ಯ | ವಕ್ಷಣಿಃ |
 ಶಿವಃ | ಅರ್ಕಸ್ಯ | ಹೋಮನಿ | ಅಸ್ಮತ್ಪಾ | ಗಂತು | ಅವಸೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸ ಇಂದ್ರಃ ಪ್ರತ್ನೈಥಾ ಪ್ರತ್ನೈವತ್ಪೂರ್ವಸ್ತಿಸ್ತಾಲ್ಯೇ ಯಥಾ ತದ್ವದಿದಾಢೀಮಹಿ ಕವಿವೃಧೋ
 ಮೇಧಾವಿನಾಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಣಾಂ ವರ್ಧಯಿತಾ ವಾಕಸ್ಯ ಸ್ತೋತೃವರ್ಷಕ್ಷಣಿವೋಢಾ ಶಿವಃ ಸುಖಕರೋ-
 ರ್ಕಸ್ಯ | ಅರ್ಕಮನ್ನಮರ್ಚನೀಯೇತ್ವಾದರ್ಚನಸಾಧನತ್ವಾದ್ವಾ | ತಾದೃಶಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಹೋಮನಿ
 ಹೋಮೋ ನೋಽಸ್ಮತ್ಪಾಸ್ತಾಸು ನಿಮಿತ್ತಭೂತೇಷ್ವವಸೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ಗಚ್ಛತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಸಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಪ್ರತ್ನೈಥಾ—ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದಂತೆಯೇ
 ಈಗಲೂ | ಕವಿವೃಧಃ—ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ವೃದ್ಧಿಕಾರಕನಾಗಿಯೂ | ವಾಕಸ್ಯ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತ
 ರನ್ನು | ವಕ್ಷಣಿಃ—ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ವಹಿಸುವವನಾಗಿಯೂ | ಶಿವಃ—ಮಂಗಳಕರನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಾನೆ
 (ಸಃ—ಅವನು) | ಅರ್ಕಸ್ಯ—ಪೂಜ್ಯವಾದ ಸೋಮದ | ಹೋಮನಿ—ಹೋಮಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಅಸ್ಮತ್ಪಾ—
 ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಅವಸೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಗಂತು—ಬರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಇಂದ್ರನು, ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದಂತೆಯೇ, ಈಗಲೂ ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ
 ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ವೃದ್ಧಿಕಾರಕನಾಗಿಯೂ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತರನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ವಹಿಸುವವನಾಗಿಯೂ,
 ಮಂಗಳಕರನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಪೂಜ್ಯವಾದ ಸೋಮದ ಹೋಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥ
 ವಾಗಿ ಬರಲಿ.

English Translation.

As in former times, so now too is Indra the blesser of the worshipper
 and the bearer of him who praises him; may he come among us auspicious for
 our protection at the oblation of the Soma.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆದೂ ನು ತೇ ಅನು ಕ್ರತುಂ ಸ್ವಾಹಾ ವರಸ್ಯ ಯಜ್ಯವಃ |
 ಶ್ವಾತ್ರನುರ್ಕಾ ಅನೂಷ್ಠತೇಂದ್ರ ಗೋತ್ರಸ್ಯ ದಾವನೇ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅತ್ | ಊಂ ಇತಿ | ನು | ತೇ | ಅನು | ಕೃತುಂ | ಸ್ವಾಹಾ | ವರಸ್ಯ | ಯಜ್ಞವಃ |

ಶ್ವಾತ್ರಂ | ಅರ್ಕಾಃ | ಅನೂಷತ | ಇಂದ್ರ | ಗೋತ್ರಸ್ಯ | ದಾವನೇ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆದ್ವನಂತರನೇವ ನೃದ್ಯ ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಕೃತುಂ ಕರ್ಮಾನು ಕ್ರಮೇಣ | ಅನೂಷತೇತಿ ಸಂಬಂಧಃ | ಅನುಕ್ರಮೇಣ ಸ್ತುವಂತಿ | ಕೇ | ಸ್ವಾಹಾ ವರಸ್ಯ ಸ್ವಾಹಾದೇವ್ಯಾಃ ಪತೇರಗ್ನೇರ್ಯಜ್ಞವೋ ಯಜ್ಞಾರಾಃ | ತದ್ವರ್ಧಮಗ್ನೌ ಯಾಗಂ ಕುರ್ವಂತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದೃಶಾ ಅರ್ಕಾ ಅರ್ಚಯಿತಾರಾಃ ಸ್ತೋತಾರಾಃ | ಶ್ವಾತ್ರಮಿತಿ ಕ್ಷಿಪ್ರನಾಮ | ಅನ್ಯದೇವತಾಸ್ತುತಿರೂಪವಿಲಂಬಮಕೃತ್ವಾತಿಶೇಘ್ರಮತಿ- ದೀರ್ಘಂ ಸ್ತುದಂತೀತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಃ | ಕಿಮರ್ಥಂ ಸ್ತುವಂತೀತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ಗೋತ್ರಸ್ಯ ದಾವನೇ ಧನಸ್ಯ ದಾನಾಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ವಾಹಾ ವರಸ್ಯ—ಸ್ವಾಹಾದೇವಿಗೆ ಪತಿಯಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಯಜ್ಞವಃ—ಪೂಜಿಸತಕ್ಕ | ಅರ್ಕಾಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು | ಗೋತ್ರಸ್ಯ—ಧನದ | ದಾವನೇ—ಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ | ಶ್ವಾತ್ರಂ—ಒಡನೆಯೇ | ಅದು—ತತ್ಪೂಜಾನಂತರ | ನು—ಈಗ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಕೃತುಂ—ಕರ್ಮವನ್ನು | ಅನು—ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ | ಅನೂಷತ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವಾಹಾದೇವಿಗೆ ಪತಿಯಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸತಕ್ಕ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು ಧನದ ಸಂಪಾದನೆ ಗಾಗಿ ತತ್ಪೂಜಾನಂತರವೇ ನಿನ್ನ ಕರ್ಮವನ್ನು ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Forthwith, Indra, as they offer to Agni the lord of Swaha, the singers successively praise your deeds, for the attainment of wealth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರೇ ವಿಶ್ವಾನಿ ವಿಯಾ ಕೃತಾನಿ ಕರ್ತ್ವಾನಿ ಚ |

ಯಮುರ್ಕಾ ಅಧ್ವರಂ ವಿದುಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರೇ | ವಿಶ್ವಾನಿ | ವೀರ್ಯಾ | ಕೃತಾನಿ | ಕರ್ತೃಣಿ | ಚಿ |
ಯಂ | ಅರ್ಕಾಃ | ಅಧ್ವರಂ | ವಿದುಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಸ್ಮಿನ್ನಿಂದ್ರೇ ವಿಶ್ವಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ವೀರ್ಯಾ ವೀರ್ಯಾಣಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾನಿ ಕೃತಾನಿ ಕರ್ತೃಣಿ ಚಿ
ಕರ್ತೃಣ್ಯಾನಿ ಚಿ ವರ್ತಂತ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಯಮಿಂದ್ರಮರ್ಕಾಃ ಸ್ತೋತಾರೋಽಧ್ವರಮಹಿಂಸಕಂ ವಿದುಃ
ಜಾನಂತಿ ತಸ್ಮಿನ್ನಿಂದ್ರ ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಂ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಅರ್ಕಾಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು | ಅಧ್ವರಂ—ಅಹಿಂಸಕನೆಂದು | ವಿದುಃ—
ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೋ | ಇಂದ್ರೇ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ | ವಿಶ್ವಾನಿ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ವೀರ್ಯಾ—ಸಾಮರ್ಥ್ಯ
ಪೇತವಾದವೂ | ಕೃತಾನಿ—ಹಿಂದೆ ನೆರವೇರಿದವೂ | ಕರ್ತೃಣಿ ಚಿ—ಮುಂದೆ ನೆರವೇರಬೇಕಾದವೂ ಆದ
ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳೂ ಅಡಗಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು ಅಹಿಂಸಕನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆಯೋ, ಅದೇ ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ
ದ್ಯೋತಕವೂ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವೂ, ಮುಂದೆ ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕಾದವೂ ಆದ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳೂ ಅಡಗಿವೆ.

English Translation.

In that Indra, whom the singers know as the unharmed, all past and
future powers abide.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯತ್ಪಾಂಚಜನ್ಯಯಾ ವಿಶೇಂದ್ರೇ ಘೋಷಾ ಅಸೃಕ್ಷತ |
ಅಸ್ತೃಣಾದ್ಬರ್ಹಣಾ ವಿಪ್ರೋ ಯೋ ಮಾನಸ್ಯ ಸ ಕ್ಷಯಃ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಪಾಂಚಜನ್ಯಯಾ | ವಿಶಾ | ಇಂದ್ರೇ | ಘೋಷಾಃ | ಅಸೃಕ್ಷತ |
ಅಸ್ತೃಣಾತ್ | ಬರ್ಹಣಾ | ವಿಪಃ | ಅರ್ಯಃ | ಮಾನಸ್ಯ | ಸಃ | ಕ್ಷಯಃ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪಂಚಮೇಂದ್ರಹನಿ ಮರುತ್ವತೀಯೇ ಯತ್ಪಾಂಚಜನ್ಯಯೇತಿ ತೃಚಃ ಪ್ರತಿಪತ್ | ಸೂತ್ರೀ ಚ |
ಯತ್ಪಾಂಚಜನ್ಯಯಾ ವಿಶೇಂದ್ರ ಇತ್ಸೋಮಸಾ ಏಕ ಇತಿ ಮರುತ್ವತೀಯಸ್ಯ ಪ್ರತಿಪದನುಚರಾ |
ಅ. ೭-೧೨ | ಇತಿ ||

ಯದ್ಯದಾ ಪಾಂಚಜನ್ಯಯಾ | ನಿಷಾದಪಂಚಮಾಶ್ವತ್ಥಾರೋ ವರ್ಣಾಃ ಪಂಚ ಜನಾಃ |
ತತ್ರಭವಯಾ ವಿಶಾ ಪ್ರಜಯೇಂದ್ರೇ ಘೋಷಾಃ ಸ್ತುತಯೋಽಸ್ಯಕ್ಷತ ಸೃಜ್ಯಂತೇ ತದಾನೀಮಯೇಮಿಂ-
ದ್ರೋಽಸ್ತೃಣಾತ್ ಹಿನಸ್ತಿ ಶತ್ರುನ್ ಬರ್ಹಣಾ ಸ್ವಮಹತ್ತ್ವೇನ | ಅನನ್ಯಸಹಾಯೇನೇತ್ಯರ್ಥಃ |
ತಾದೃಶಃ ಸೋಽರ್ಯ ಇಂದ್ರೋ ವಿಪೋ ಮೇಧಾವಿನಃ ಸ್ತೋತುರ್ಮಮ ಮಾನಸ್ಯ ಪೂಜಾಯಾಃ
ಸತ್ಕಾರಸ್ಯ ಕ್ಷಯೋ ನಿವಾಸೋ ಭವತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಪಾಂಚಜನ್ಯಯಾ—ನಿಷಾದಾದಿಪಂಚವರ್ಣಾತ್ಮಕವಾದ | ವಿಶಾ—
ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ | ಇಂದ್ರೇ—ಇಂದ್ರನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿದ | ಘೋಷಾಃ—ಸ್ತುತಿಗಳು | ಅಸ್ಯಕ್ಷತ—ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿ.
ಪಠಿತವಾದವೋ ಆ ಒಡನೆಯೇ | ಬರ್ಹಣಾ—ಕೇವಲ ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಲೇ | ಅಸ್ತೃಣಾತ್—ಇಂದ್ರನು.
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದನು | ಸಃ—ಅಂತಹ | ಅರ್ಯಃ—ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಇಂದ್ರನು | ವಿಪಃ—ಮೇಧಾವಿ-
ಯಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ | ಮಾನಸ್ಯ—ಪೂಜೆಗೆ | ಕ್ಷಯಃ—ಪಾತ್ರಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಆಗುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಿಷಾದಾದಿ ಪಂಚವರ್ಣಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಇಂದ್ರನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿದ ಸ್ತುತಿಗಳು ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿ.
ಯಾವಾಗ ಪಠಿತವಾದವೋ ಆ ಒಡನೆಯೇ, ಕೇವಲ ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಲೇ ಇಂದ್ರನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ-
ದನು. ಅಂತಹ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಇಂದ್ರನು ಮೇಧಾವಿಯಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಪೂಜೆಗೆ ಪಾತ್ರಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಆಗುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

When praises are addressed to Indra by the men of the five classes, he
destroys their enemies by his might; he, the lord, is the abode of worshipper's
homage.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಯಜ್ಞದ ಐದನೆಯ ದಿವಸ ಮರುತ್ವತೀಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುವಾಗ ಯತ್ಪಾಂಚಜನ್ಯಯಾ ಎಂದು.
ಪೊದಲಾಗುವ ಈ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪತ್ಪಂಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ—
ಯತ್ಪಾಂಚಜನ್ಯಯಾ ವಿಶೇಂದ್ರ ಇತ್ಸೋಮಸಾ ಏಕ ಇತಿ ಮರುತ್ವತೀಯಸ್ಯ ಪ್ರತಿಪದನುಚರಾ ಎಂಬ.
ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೧೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಯಮು ತೇ ಅನುಷ್ಠ್ವತಿಶ್ಚ ಕೃಷ್ಣೇ ತಾನಿ ಪೌಂಸ್ಯಾ |

ಪ್ರಾವತ್ಯಕ್ರಸ್ಯ ವರ್ತನಿಂ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಯಂ | ಉಂ ಇತಿ | ತೇ | ಅನುಷ್ಠ್ವತಿಃ | ಚಕ್ರಸ್ಯೇ | ತಾನಿ | ಪೌಂಸ್ಯಾ |

ಪ್ರ | ಅವಃ | ಚಕ್ರಸ್ಯ | ವರ್ತನಿಂ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇಯಮಿಹಾನೀಂಕ್ರಿಯಮಾಣಾನುಷ್ಠ್ವತಿರನುಕೂಲಾ ಸ್ತುತಿಸ್ತೇ ಶವ ಸ್ವಭೂತಾ | ಕುತಸ್ತ ಇತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ತಾನಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾನಿ ವೃತ್ತವಧಾದೀನಿ ಪೌಂಸ್ಯಾ ಪುಂಸ್ತಾನಿ ಯತಶ್ಚ ಕೃಷ್ಣೇ | ಅತಸ್ತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ಚಕ್ರಸ್ಯ ರಥಾಧಾರಸ್ಯ ವರ್ತನಿಂ ಮಾರ್ಗಂ ಪ್ರಾವಃ | ಪ್ರಾರಕ್ಷಃ | ಅಥಾಸ್ಮದ್ಯಜ್ಞಗಮನಾಯ ರಕ್ಷಃಕೃತಾ ಚಕ್ರಮಾರ್ಗಬಾಧಾ ಯಥಾ ನ ಭವತಿ ತಥಾ ರಕ್ಷಸೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತಾನಿ—ವೃತ್ತವಧಾದಿರೂಪವಾದ | ಪೌಂಸ್ಯಾ—ವೀರ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಚಕ್ರಸ್ಯೇ—ನೀನು ನೆರವೇರಿಸಿದ್ದೀಯೆ | ಚಕ್ರಸ್ಯ—ರಥಚಕ್ರದ | ವರ್ತನಿಂ—ಮಾರ್ಗವನ್ನು | ಪ್ರಾವಃ—ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ (ಆದುದರಿಂದ) | ಇಯಂ—ಈಗ ಪಠಿತವಾಗುವ | ಅನುಷ್ಠ್ವತಿಃ—ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಸ್ತುತಿಯು | ತೇ ಉ—ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ವೃತ್ತವಧಾದಿರೂಪವಾದ ವೀರ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ರಥಚಕ್ರದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ಪಠಿತವಾಗುವ ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಸ್ತುತಿಯು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

English Translation.

This praise is yours, for you have achieved those exploits; you have guarded the road of our chariot-wheel (to be sacrificial rite).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಯ ವೃಷ್ಣೋ ವ್ಯೋದನ ಉರು ಕ್ರಮಿಷ್ಯ ಜೀವಸೇ |

ಯವಂ ನ ಪಶ್ಯ ಆ ದದೇ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ॒ಸ್ಯ॑ | ವೃ॒ಷ್ಟಃ॑ | ವಿ॒ಓದ॑ನೇ | ಉ॒ರು | ಕ್ರ॒ಮಿ॒ಷ್ಟ | ಜೀ॒ವಸೇ॑ |
ಯ॑ವಂ | ನ | ಪ॒ಶ್ವಃ॑ | ಆ | ದ॒ದೇ॑ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಸ್ಯ ವೃಷ್ಟೋ ವರ್ಷಿತುರಿಂದ್ರಸ್ಯ ವ್ಯೋದನೇ ವಿವಿಧೇನೇ ಲಬ್ಧೇ ಸತಿ ಜೀವಸೇ ಜೀವನಾಯೋರು ವಿಸ್ತೀರ್ಣಂ ಕ್ರಮಿಷ್ಟ ಪದನಿಧಾನಂ ಕರೋತಿ ಸರ್ವೋ ಲೋಕಃ | ಅಥವೇಂದ್ರಸ್ಯ ಸ್ವಭೂತೇನೇ ಲಬ್ಧೇ ಲಬ್ಧವ್ಯೇ ವಾ ಸತಿ ಪದನ್ಯಾಸಂ ಕರೋತಿ | ತಥಾ ಕೃತ್ವಾ ಯವಂ ನ ಪಶ್ನೋ ಯವಂ ಪಶವ ಇವ ಸರ್ವೋ ಜನ ಆ ದದೇ ಅದತ್ತೇ ಸ್ತುತಾದಸ್ಮಾತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ವೃಷ್ಟಃ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುವ | ಅಸ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನಿಂದ | ವ್ಯೋದನೇ—ವಿವಿಧವಾದ ಅನ್ನವು ಲಬ್ಧವಾದಾಗ | ಜೀವಸೇ—ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ | ಉರು—ಆತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಪಾದಗಳನ್ನಿಡುತ್ತಾ | ಕ್ರಮಿಷ್ಟ—ಲೋಕದ ಸಕಲ ಜನರೂ ಓಡಾಡುತ್ತಾರೆ | ಪಶ್ವಃ—ಪಶುಗಳು | ಯವಂ ನ—ಆತುರದಿಂದ ಯಾವಾದಿ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವಂತೆ | ಆ ದದೇ—ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಈ ಅನ್ನಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುವ ಈ ಇಂದ್ರನಿಂದ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಅನ್ನಗಳು ಲಬ್ಧವಾದಾಗ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಆತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಪಾದಗಳನ್ನಿಡುತ್ತಾ ಲೋಕದ ಜನರು ಓಡಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪಶುಗಳು ಆತುರದಿಂದ ಯಾವಾದಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಈ ಅನ್ನಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

English Translation.

When the various sustenance, given by Indra, the showerer, is obtained, all men step out with wide strides for (dear) life; they receive it as cattle barley.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತದ್ವ॑ಧಾನಾ॒ ಅವ॑ಸ್ಯ॒ವೋ॑ ಯು॒ಷ್ಮಾಭಿ॒ರ್ದಕ್ಷ॑ಪಿತರಃ |
ಸ್ಯಾ॑ಮು ಮರು॒ತ್ವತೋ॑ ವೃ॒ಧೇ॑ || ೧೦ ||

|| ಪದವಾಠಃ ||

ತತ್ | ದಧಾನಾಃ | ಅವಸ್ಯವಃ | ಯುಷ್ಮಾಭಿಃ | ದಕ್ಷಪಿತರಃ |

ಸ್ಯಾಮ | ಮರುತ್ವತಃ | ವೃಥೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತತ್ಪ್ರೋತ್ರಂ ದಧಾನಾ ಧಾರಯಂತೋಽವಸ್ಯವೋ ರಕ್ಷಾಕಾಮಾ ವಯಂ ಹೇ ಋತ್ವಿಜಃ
ಯುಷ್ಮಾಭಿಃ | ಸಹಿತಾ ಇತಿ ನಾ ಯೋಜ್ಯಂ | ತಾದೃಶಾ ದಕ್ಷಪಿತರಃ | ದಕ್ಷೋಽನ್ಯಂ | ತಸ್ಯ ಪಿತರಃ
ಪಾಲಕಾಃ ಸ್ಯಾಮಿನಃ ಸ್ಯಾಮ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಮರುತ್ವತೋ ಮರುದ್ಭಿಃ ಸ್ತದ್ವತ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ವೃಥೇ
ವರ್ಧನಾಯ ಯಾಗಾಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳೇ) ತತ್—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ದಧಾನಾಃ—ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಲೂ |
ಅವಸ್ಯವಃ—ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಲೂ | ಯುಷ್ಮಾಭಿಃ—ನಿಮ್ಮಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ | ಮರುತ್ವತಃ—
ಮರುತ್ಸಹಾಯಕನಾದ ಇಂದ್ರನ | ವೃಥೇ—ವೃದ್ಧಿಕಾರಕವಾದ ಯಜ್ಞನಿರ್ವಹಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ | ದಕ್ಷಪಿತರಃ—
ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯರಾಗಿ | ಸ್ಯಾಮ—ನಾವು ಇರುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಲೂ, ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸು
ತ್ತಲೂ ನಿಮ್ಮಗಳೊಡಗೂಡಿ ಮರುತ್ಸಹಾಯಕನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ವೃದ್ಧಿಕಾರಕವಾದ ಯಜ್ಞನಿರ್ವಹಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ
ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯರಾಗಿ ನಾವು ಇರುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Presenting our praises and desiring protection, may we with you
(O priests) be lords of food, to offer sacrifice to (Indra) attended by the
Maruts.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ಬಲೈತ್ವಿಯಾಯ ಧಾವ್ನಾ ಋತ್ವಿಭಿಃ ಶೂರ ನೋನುಮಃ |

ಜೇಷ್ಠಾನೇಂದ್ರ ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಬ॒ರ್ಹಿ | ಋ॒ತ್ವಿ॒ಯಾಯಾ॑ | ಧಾ॒ನ್ವೇ | ಋ॒ಕ್ವ॒ಭಿಃ | ಶೂ॒ರ | ನೋ॒ನು॒ಮಃ |

ಜೇ॒ಷ್ಠಾಮ॑ | ಇ॒ಂದ್ರ | ತ್ವೇ॒ಯಾ | ಯು॒ಜಾ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಬ॒ರ್ಹಿ ಸ॑ತ್ಯವ್ಯ॒ತ್ವಿ॒ಯಾಯಾರ್ತೌ॑ ಭ॒ವಾಯಾ॑ | ಋ॒ತುಶ॑ಬ್ದೋ ಯಾಗಕಾಲೋಪಲಕ್ಷಕಃ | ಯಾಗ-
ಕಾಲೇ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತಾಯಾ ಧಾ॒ನ್ವೇ ಕ॑ಲ್ಯಾಣತೇಜಸೇ ತುಭ್ಯಂ ಹೇ ಶೂ॒ರೇಂದ್ರ॑ ಋ॒ಕ್ವ॒ಭಿರ್ಮಂತ್ರೈ-
ನೋ॒ನು॒ಮಃ | ಅತಿಶಯೇನ ಸ್ತು॒ಮಃ | ಹೇ ಇ॒ಂದ್ರ ಸ್ತು॒ತೇನ॑ ತ್ವೇ॒ಯಾ ಯು॒ಜಾ ಸ॑ಹಾಯಭೂತೇನ॑
ಜೇ॒ಷ್ಠಾಮ॑ ಜಯೇ॒ಮ ಶತ್ರು॑ನ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶೂ॒ರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಋ॒ತ್ವಿ॒ಯಾಯಾ—ಯಜ್ಞಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗತಕ್ಕ
ವನೂ | ಧಾ॒ನ್ವೇ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದ ತೇಜಸುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ಬ॒ರ್ಹಿ—ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ |
ಋ॒ಕ್ವ॒ಭಿಃ—ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ | ನೋ॒ನು॒ಮಃ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ | ಇ॒ಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವೇ॒ಯಾ—
ಹೀಗೆ ಸ್ತುತನಾದ ನಿನ್ನೊಡನೆ | ಯು॒ಜಾ—ಸೇರಿಕೊಂಡು | ಜೇ॒ಷ್ಠಾಮ॑—ನಾವು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವೆವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಜ್ಞಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗತಕ್ಕವನೂ, ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದ
ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹೀಗೆ
ಸ್ತುತನಾದ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ನಾವು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Hero, by our hymns we offer praise to you, who appear at the
time of sacrifice, and wear auspicious splendour; with you as our ally may
we conquer (our enemies).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅ॒ಸ್ಮೇ ರು॒ದ್ರಾ ಮೇ॒ಹನಾ॑ ಪ॒ರ್ವತಾ॑ಸೋ ವೃ॒ತ್ರಹ॑ತ್ಯೇ ಭ॒ರಹೂ॑ತೌ

ಸ॒ಜೋ॒ಷಾಃ |

ಯಃ ಶಂ॑ಸತೇ ಸ್ತು॒ವತೇ॑ ಧಾ॒ಯಿ ಪ॒ಜ್ರ ಇ॒ಂದ್ರ ಜೈ॑ಷ್ಠಾ ಅ॒ಸ್ಮಾ ಅ॒ವಂತು॑
ದೇ॒ವಾಃ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ತೇ ಇತಿ | ರುದ್ರಾಃ | ಮೇಹನಾ | ಪರ್ವತಾಸಃ | ವೃತ್ತ್ರಹತ್ಯೇ | ಭರಹೂತಾ | ಸ್ವಜೋಷಾಃ |
ಯಃ | ಶಂಸತೇ | ಸ್ತುವತೇ | ಧಾಯಿ | ಪಜ್ರಃ | ಇಂದ್ರಜೇಷಾಃ | ಅಸ್ಮಾನ್ ಅವಂತು |
ದೇವಾಃ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಸ್ತೇ ಅಸ್ಮಾನ್ ರುದ್ರಾ ಮೇಹನೋದಕಸೇಚನಯುಕ್ತಾಃ ಪರ್ವತಾಸೋ ಮೇಘಾಳ್ವ ವೃತ್ತ್ರಹತ್ಯೇ
ವೃತ್ತ್ರಹನನಸಾಧನೇ ಭರಹೂತೌ ಸಂಗ್ರಾಮಾದ್ವಾ ನೇ ಸಜೋಷಾ ಅಸ್ಮತ್ಪ್ರಮಾನಸ್ತೀತಿತ್ವೇ ಯ ಇಂದ್ರಃ
ಶಂಸತೇ ಶಸ್ತ್ರಂ ಪಠತೇ ಸ್ತುವತೇ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರ್ವತೇ ಚ ಯಜಮಾನಾಯ ಪಜ್ರೋ ಬಲವಾನ್
ವೇಗವಾನ್ವಾ ಧಾಯಿ ಗಚ್ಛತಿ ಸ ಇಂದ್ರಶ್ಚೇಮ ಇಂದ್ರಜೇಷಾ ದೇವಾ ಅಸ್ಮಾನವಂತು | ರಕ್ಷಂತು |
ಅಸ್ಮಾನಿತಿ ಪೂರಣಃ | ಅಥವೈವಂ ಯೋಜ್ಯಂ | ರುದ್ರಾ ರುದ್ರಪುತ್ರಾ ಮೇಹನಾ ಸೇಚನೇನ ಯುಕ್ತಾಃ
ಪರ್ವತಾಃ ಪರ್ವತಸದೃಶಾಃ ಪೂರಣವಂತಃ ಪ್ರೀಣನವಂತೋ ನಾ | ಪೂರ್ವ ಪುನಃ ಪೈಣಾತೇಃ
ಪ್ರೀಣಾತೇರ್ವೇತಿ ನಿರುಕ್ತಂ | ೧-೨೦ | ವೃತ್ತ್ರಹತ್ಯೇ ಭರಹೂತೌ ಸಜೋಷಾಃ ಸಜೋಷಸಃ ಸಹಾಯ-
ಭೂತಾ ಮರುತೋ ದೇವಾ ಇಂದ್ರಜೇಷಾ ಉಕ್ತ ಲಕ್ಷಣ ಇಂದ್ರಶ್ಚಾ ಸ್ಮಾನವಂತ್ವಿತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ರುದ್ರಾಃ—ರುದ್ರರೂ | ಮೇಹನಾ—ವೃಷ್ಟಿಸೇಚಕರಾದ | ಪರ್ವತಾಸಃ—ಮೇಘಗಳೂ) | ಅಥವಾ
(ಇಂದ್ರಜೇಷಾಃ—ಇಂದ್ರನೇ ಮುಖ್ಯನಾಗಿ ಉಳ್ಳವರೂ | ಪರ್ವತಾಃ—ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಸಮಾನರೂ | ಮೇಹನಾ—
ವೃಷ್ಟಿಕಾರಕರೂ | ರುದ್ರಾಃ—ರುದ್ರಪುತ್ರರೂ ಆದ ಮರುತ್ತುಗಳೂ) | ಅಲ್ಲದೇ ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು |
ವೃತ್ತ್ರಹತ್ಯೇ—ವೃತ್ತ್ರಹನನ ಸಾಧಕವಾದ | ಭರಹೂತೌ—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕರೆಬಂದಾಗ | ಸಜೋಷಾಃ—
ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ | ಶಂಸತೇ—ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುವವನೂ | ಸ್ತುವತೇ—
ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುವವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನಿಗಾಗಿ | ಪಜ್ರಃ—ವೇಗವನ್ನು ಹೊಂದಿ | ಧಾಯಿ—ಓಡಿ
ಬರುವನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನೂ | ಇಂದ್ರಜೇಷಾಃ—ಇಂದ್ರನೇ ಮುಖ್ಯನಾಗಿ ಉಳ್ಳ | ದೇವಾಃ—ಸಕಲ
ದೇವತೆಗಳೂ | ಅಸ್ಮಾನ್—ನಮ್ಮನ್ನು | ಅವಂತು—ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಸಮಾನರೂ, ವೃಷ್ಟಿಕಾರಕರೂ, ಇಂದ್ರನೇ ಮುಖ್ಯನಾಗಿ ಉಳ್ಳವರೂ, ರುದ್ರಪುತ್ರರೂ ಆದ
ಮರುದ್ದೇವತೆಗಳೂ ಮತ್ತು ಅವರೊಡನೆ ಇರುವವನೂ, ವೃತ್ತ್ರಹನನ ಸಾಧನವಾದ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕರೆಬಂದಾಗ
ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಶಸ್ತ್ರಪಾಠಕನೂ ಸ್ತೋತ್ರಪಾಠಕನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನ ಸಹಾಯಾರ್ಥ
ವಾಗಿ ಶಕ್ತಿಯುತನಾಗಿ ಓಡಿಬರುವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನೂ, ಇತರ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

English Translation.

The Rudras, the showering clouds, and (Indra) who rejoices with us in the battle-challenge which brings Vritra's destruction, and who comes in his might to the reciter and singer of his praises,—may these gods, with Indra at their head, protect us.

ಅರವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತ್ತಮಂದಂತಿತಿ ದ್ವಾದಶರ್ಚಿಂ ಪಂಚಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಪ್ರಗಾಢಸ್ಯಾರ್ಪಣಂ | ಪ್ರಾಗ್ವತ್ಸಪ್ರೇ-
ಪರಿಭಾಷಯಾ ಗಾಯತ್ರೈವೈಂದ್ರಂ | ಉತ್ಪ್ರೇತ್ಯನುಕ್ರಮಣಿಕಾ || ವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಉತ್ತಮಂದಂತು ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಏಳನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಐದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಗಾಢನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಗಾಯತ್ರೀ
ಭಂದಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಉತ್ತಮ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೬೪

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೭ || ಸೂಕ್ತ—೬೪ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೪೪, ೪೫ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೨ ||

|| ಋಷಿಃ—ಪ್ರಗಾಢಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಭಂದಃ—ಗಾಯತ್ರೀ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ್ತಮಂದಂತು ಸ್ತೋಮಾಃ ಕೃಣುಷ್ವ ರಾಧೋ ಅದ್ರಿವಃ |

ಅನ ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷೋ ಜಹಿ || ೧ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಉತ್ | ತ್ತಮ | ಮಂದಂತು | ಸ್ತೋಮಾಃ | ಕೃಣುಷ್ವ | ರಾಧಃ | ಅದ್ರಿವಃ |

ಅನ | ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷಃ | ಜಹಿ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸ್ತೋಮಾಃ ಸ್ತುತಯ ಉದುತ್ಕೃಷ್ಟಂ ಮಂದಂತು | ಮಾದಯಂತು |
ಕೃಣುಷ್ವ ಕುರು ರಾಧೋನ್ಮಂ ಹೇ ಅದ್ರಿವೋ ವಜ್ರವನ್ನಿಂದ್ರ ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ | ಕಿಂಚಿ ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷೋ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣದ್ವೇಷ್ಟಾನವ ಜಹಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಸ್ತೋಮಾಃ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳು | ಉತ್—ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟ
ವಾಗಿ | ಮಂದಂತು—ಹರ್ಷಗೊಳಿಸಲಿ | ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ರಾಧಃ—
ನಮಗಾಗಿ ಅನ್ನವನ್ನು | ಕೃಣುಷ್ವ—ನಿರ್ಮಿಸು | ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷಃ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣದ್ವೇಷಿಗಳನ್ನು | ಅವ ಜಹಿ—
ಸೋಲಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳು ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ಹರ್ಷಗೊಳಿಸಲಿ. ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿ
ಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗಾಗಿ ಅನ್ನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣದ್ವೇಷಿಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸು.

English Translation.

May our praises exhilarate you ; thunderer, make food for us, destroy
the haters of the Brahmans.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪದಾ ಪಣೀರಾಧಸೋ ನಿ ಬಾಧಸ್ವ ಮಹಾ ಅಸಿ |

ನಹಿ ತ್ವಾ ಕಶ್ಚನ ಪ್ರತಿ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪದಾ | ಪಣೀನ್ | ಅರಾಧಸಃ | ನಿ | ಬಾಧಸ್ವ | ಮಹಾನ್ | ಅಸಿ |

ನಹಿ | ತ್ವಾ | ಕಃ | ಚನ | ಪ್ರತಿ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪಣೀಲ್ಲಾಬ್ಧಾನರಾಧಸೋ ಯಷ್ಟವ್ಯಧನರಹಿತಾನ್ ಕೇವಲಧನಾನ್ ಪದಾ ಪಾದೇನಾತಿಕ್ರಮ್ಯ
ನಿ ನಿತರಾಂ ಬಾಧಸ್ವ | ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ತವ ಕಶ್ಚನ ಕಶ್ಚಿದಪಿ ದೇವೋಽಸುರೋ ಮನುಷ್ಯೋ ವಾ ಪ್ರತಿ
ಪ್ರತಿನಿಧಿಃ ಸದ್ಯಶೋ ನಹ್ಯಸ್ತಿ ಖಲು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಪಣೀನ್—ಲುಬ್ಧರೂ | ಅರಾಧಸಃ—ಯಜ್ಞರಹಿತರೂ ಆದ ಪಣಿಗಳನ್ನು | ಪದಾ—ಪಾದದಿಂದ ತಳ್ಳಿ | ನಿ ಬಾಧಸ್ಯ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸು | ಮಹಾನ್ ಅಸಿ—ನೀನು ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ತ್ವಾ ಪ್ರತಿ—ನಿನಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವವನು | ಕಶ್ಚ ನ—ಯಾರೂ ಸಹ | ನಹಿ—ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಜ್ಞರಹಿತರೂ, ಲುಬ್ಧರೂ ಆದ ಪಣಿಗಳನ್ನು ಪಾದದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸು. ನೀನು ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನಗೆ ಸಮಾನನಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವವನು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

English Translation.

Crush with your foot the Panis who offer no oblations; you are mighty; there is none like you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಮಿತಿಷೇ ಸುತಾನಾಮಿಂದ್ರ ತ್ವಮಸುತಾನಾಂ |

ತ್ವಂ ರಾಜಾ ಜನಾನಾಂ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ಈತಿಷೇ | ಸುತಾನಾಂ | ಇಂದ್ರ | ತ್ವಂ | ಅಸುತಾನಾಂ |

ತ್ವಂ | ರಾಜಾ | ಜನಾನಾಂ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಸುತಾನಾಮಭಿಷುತಾನಾಂ ಸೋಮಾನಾಮಿತಿಷೇ | ಈಶ್ವರೋ ಭವಸಿ | ತಥಾ ತ್ವಮಸುತಾನಾಂ ವಲ್ಲಾಕಾರೇ ವರ್ತಮಾನಾನಾಂ ಚೇತಿಷೇ | ತ್ವಂ ಜನಾನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ರಾಜಾ ಭವಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಸುತಾನಾಂ—ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮರಸಗಳಿಗೆ | ಈತಿಷೇ—ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ತ್ವಂ—ನೀನೇ | ಅಸುತಾನಾಂ—ಹಿಂಡಿಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಸೋಮಲತೆಗಳಿಗೂ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಜನಾನಾಂ—ಮಾನವರಿಗೆಲ್ಲಾ (ದೇವಮಾನವಾದಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ) | ರಾಜಾ—ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮರಸಗಳಿಗೆ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಹಿಂಡಿಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಸೋಮಲತೆಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಸಕಲ ದೇವಮಾನವಾದಿ ಜನರಿಗೆಲ್ಲಾ ನೀನೇ ಪ್ರಭುವು.

English Translation.

You, Indra, are the lord of the Soma effused or not effused, you are the king of all men.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏ॒ಹಿ ಪ್ರೇ॑ಹಿ ಕ್ಷಯೋ॑ ದಿ॒ವ್ಯಾ ॥ ಅ॒ಘೋ॑ಷ॒ಞ್ಚ ಪರ್ಷ॑ಣೇನಾಂ ।
ಉ॒ಭೇ ಪೃ॑ಣಾಸಿ ರೋದ॑ಸೀ ॥ ೪ ॥

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ಇ॒ಹಿ | ಪ್ರೇ॑ | ಇ॒ಹಿ | ಕ್ಷಯಃ॑ | ದಿ॒ವಿ | ಅ॒ಘೋ॑ಷನ್ | ಚರ್ಷ॑ಣೇನಾಂ ।
ಅ | ಉ॒ಭೇ ಇತಿ॑ | ಪೃ॒ಣಾಸಿ | ರೋದ॑ಸೀ ಇತಿ॑ ॥ ೪ ॥

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಏಹಿ | ಅಗಚ್ಛ | ತಥಾ ಪ್ರೇಹಿ | ಪ್ರಗಚ್ಛ | ದಿವಿ ದ್ಯುಲೋಕಾತ್ | ಕಿಂ | ಕ್ಷಯೋ ನಿವಾಸಂ | ಕಿಂ ಕುರ್ವನ್ | ಅಘೋಷಞ್ಚ ಬ್ದಂ ಕುರ್ವನ್ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಚರ್ಷಣೇನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಮರ್ಥಾಯ | ಅಥವಾ | ಹವಿಃ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ಪ್ರೇಹಿ | ಸುಖೇನ ಗಚ್ಛ | ದಿವಮಾಘೋಷನ್ ಯಜಮಾನಂ ಸ್ತುವನ್ | ಉಭೇ ರೋದಸೀ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾವಾ ಪೃಣಾಸಿ | ಅಪೂರಯಸಿ ಕೇಜಸಾ ವೃಷ್ಟ್ಯಾ ವಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಏಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಚರ್ಷಣೇನಾಂ—ಮಾನವರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ | ಅಘೋಷನ್—ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ | ದಿವಿ—ದ್ಯುಲೋಕದಿಂದ | ಕ್ಷಯಃ—ನಮ್ಮ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ | ಪ್ರೇಹಿ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಬಾ | ಉಭೇ ರೋದಸೀ—ದ್ಯಾನಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ | ಅ ಪೃಣಾಸಿ—ನೀನು ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ. ಮಾನವರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ ದ್ಯುಲೋಕದಿಂದ ನಮ್ಮ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಬಾ. ನೀನು ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದೀಯೆ.

English Translation.

Come hither, come forth from heaven to our dwelling, shouting for the sake of men ; you fill both heaven and earth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತೈಂ ಚಿತ್ವರ್ವತಂ ಗಿರಿಂ ಶತವಂತಂ ಸಹಸ್ರಿಣಂ |

ವಿ ಸ್ತೋತ್ರೈಭ್ಯೋ ರುರೋಜಿಥ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತೈಂ | ಚಿತ್ | ಸರ್ವತಂ | ಗಿರಿಂ | ಶತವಂತಂ | ಸಹಸ್ರಿಣಂ |

ವಿ | ಸ್ತೋತ್ರೈಭ್ಯಃ | ರುರೋಜಿಥ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೈಂ ತೈಂ ಚಿತ್ತಂ | ಚಿದಿತಿ ಪೂರಣಃ | ಸರ್ವತಂ ಸರ್ವವಂತಂ ಗಿರಿಂ ಮೇಘಂ | ಉಭಯೋರ್ಮೇಘಾನಾಮತ್ವಾದೇಕೋ ಯೋಗರೂಢೋ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಃ | ಶತವಂತಂ ಶತೋದಕವಂತಂ ತಥಾ ಸಹಸ್ರಿಣಮಪರಿಮಿತವೃಷ್ಟಿಂ ಮೇಘಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಭ್ಯೋಽರ್ಥಾಯ ವಿ ರುರೋಜಿಥ | ವಿರುಜ ವಜ್ರೇಣ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಸ್ತೋತ್ರೈಭ್ಯಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗಾಗಿ | ತೈಂ ಚಿತ್—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ | ಸರ್ವತಂ—ಗಿಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳದ್ದೂ | ಶತವಂತಂ—ಶತಪರಿಮಾಣವಾದ ಉದಕವುಳ್ಳದ್ದೂ | ಸಹಸ್ರಿಣಂ—ಅಪರಿಮಿತವಾದ ವೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ | ಗಿರಿಂ—ಮೇಘವನ್ನು | ವಿ ರುರೋಜಿಥ—ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಸೀಳಿಹಾಕು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ನೀನು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ, ಗಿಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳದ್ದೂ, (ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿರುವುದೂ) ಅಪರಿಮಿತವಾದ ವೃಷ್ಟ್ಯುದಕವುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ ಮೇಘವನ್ನು ನಿನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಸೀಳಿಹಾಕು.

English Translation.

Burst, for your worshippers, the gnarled cloud with its hundreds and thousands of showers.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಯಂ॑ ತ್ವಾ ದಿ॒ವಾ ಸುತೇ॑ ವಯಂ॑ ನಕ್ತಂ॑ ಹ॒ವಾಮಹೇ॑ |

ಅ॒ಸ್ಮಾಕಂ॑ ಕಾ॒ಮಮಾ॑ ಪೃ॒ಣ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ॑ | ಉಂ॑ ಇತಿ॑ | ತ್ವಾ॑ | ದಿ॒ವಾ | ಸುತೇ॑ | ವಯಂ॑ | ನಕ್ತಂ॑ | ಹ॒ವಾಮಹೇ॑ |

ಅ॒ಸ್ಮಾಕಂ॑ | ಕಾ॒ಮಂ | ಅ | ಪೃ॒ಣ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ವಯಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ದಿವಾಹನಿ ಸುತೇ ಸೋಮೇಭಿಷುತೇ ಹವಾಮಹೇ | ಆಹ್ವಯಾ-
ಮಃ | ತಥಾ ವಯಂ ನಕ್ತಂ ಹವಾಮಹೇ | ಅಹೂತ ಅಗತ್ವಾಸ್ಮಾಕಂ ಕಾಮಮಾ ಪೃಣ | ಅಪೂರಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ವಯಂ—ನಾವು | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ದಿವಾ—ಅಹಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ | ಸುತೇ—
ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ | ಹವಾಮಹೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ | ವಯಂ—ನಾವು | ನಕ್ತಂ—
ರಾತ್ರಿ ನೇಳೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ | ಅಸ್ಮಾಕಂ—ನಮ್ಮ | ಕಾಮಂ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು | ಅ ಪೃಣ—
ತುಂಬಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಅಹಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.
ರಾತ್ರಿ ನೇಳೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸು.

English Translation.

We invoke you when the Soma is effused by day, we invoke **you** by
night; fulfil our desire.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕ್ಷ॑ ॒ಞ್ ಸ್ಯ॑ ವೃ॒ಷಭೋ॑ ಯು॒ನಾ ತು॒ವಿಗ್ರೀ॒ವೋ॑ ಅ॒ನಾನತಃ॑ |

ಬ್ರ॒ಹ್ಮಾ ಕ॒ಸ್ತಂ ಸ॑ಪರ್ಯತಿ || ೭ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಕೃ | ಸ್ಯಃ | ವೃಷಭಃ | ಯುನಾ | ತುವ್ರಿಗ್ರೀವಃ | ಅನಾನತಃ |

ಬ್ರಹ್ಮಾ | ಕಃ | ತಂ | ಸಪರ್ಯತಿ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸ್ಯಃ ಸ ವೃಷಭೋ ವರ್ಷಿತಾ ಯುನಾ ನಿತ್ಯತರುಣಸ್ತು ವಿಗ್ರೀವೋ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕಂಧರೋಽನಾನತಃ
ಕದಾಚಿದಸ್ಯ ನವನತ ಇಂದ್ರಃ ಕೃ ಕುತ್ರ ವರ್ತತ ಇತಿ ಕೋ ಜಾನಾತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸ್ತೋತಾ
ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸಪರ್ಯತಿ | ಪೂಜಯತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಸ್ಯಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ | ವೃಷಭಃ—ಕಾಮವರ್ಷಕನೂ | ಯುನಾ—ನಿತ್ಯತರುಣನೂ | ತುವ್ರಿಗ್ರೀವಃ—
ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಕತ್ತುಳ್ಳವನೂ | ಅನಾನತಃ—ಯಾರಿಗೂ ತಲೆಬಾಗಿರದವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು | ಕೃ—ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ |
ಕಃ ಬ್ರಹ್ಮಾ—ಯಾವ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನು | ತಂ—ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸಪರ್ಯತಿ—ಪೂಜಿಸುತ್ತಾನೆ?

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ, ಕಾಮವರ್ಷಕನೂ, ನಿತ್ಯತರುಣನೂ, ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಕತ್ತುಳ್ಳವನೂ, ಯಾರಿಗೂ ತಲೆಬಾಗಿಸ-
ದವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ? ಯಾವ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನು ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾನೆ?

English Translation.

Where is that ever-youthful showerer, strong-necked and bowing to
none? what hymner worships you?

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕಸ್ಯ ಸ್ವಿತ್ಸವನಂ ವೃಷಾ ಜುಜುಷ್ವಾ ಅವ ಗಚ್ಛತಿ |

ಇಂದ್ರಂ ಕ ಉ ಸ್ವಿದಾ ಚಕೇ || ೮ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಕಸ್ಯ | ಸ್ವಿತ್ | ಸವನಂ | ವೃಷಾ | ಜುಜುಷ್ವಾನ್ | ಅವ | ಗಚ್ಛತಿ |

ಇಂದ್ರಂ | ಕಃ | ಉಂ ಇತಿ | ಸ್ವಿತ್ | ಆ | ಚಕೇ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಕಸ್ಯ ಸ್ವಿತೈವನಂ | ಸ್ವಿದಿತಿ ವಿಚಿಕ್ಕಿತ್ವಾಯಾಂ | ವೃಷಾ ವರ್ಷಿತೇಂದ್ರೋ ಜುಜುಷ್ವಾನ್
ಪ್ರೀಯಮಾಣೋವ ಗಚ್ಛತಿ | ಕ ಉ ಕೋ ವಾ ಯಜಮಾನ ಇಂದ್ರಮಾ ಚಿಕೇ | ಜಾನಾತಿ
ಸ್ತೋತುಂ | ಸ್ವಿದಿತಿ ಪೂರಣಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಷಾ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಇಂದ್ರನು | ಕಸ್ಯ ಸ್ವಿತ್—ಯಾವ ಯಜಮಾನನ | ಸವನಂ—
ಯಜ್ಞವನ್ನು | ಜುಜುಷ್ವಾನ್—ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾ | ಅವ ಗಚ್ಛತಿ—ಸಮಾಪಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ | ಕ ಉ
ಸ್ವಿತ್—ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ತಾನೇ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಆ ಚಿಕೇ—ಸ್ತುತಿಸಲು ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ?

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಇಂದ್ರನು ಯಾವ ಯಜಮಾನನ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾ ಅದನ್ನು ಸಮಾಪಿಸಿ
ಹೋಗುತ್ತಾನೆ? ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ತಾನೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಲು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ?

English Translation.

To whose offering does the showerer come down pleased? who can
praise Indra?

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕಂ ತೇ ದಾನಾ ಅಸಕ್ಷತ ವೃತ್ರಹನ್ತಂ ಸುವೀರ್ಯಾ |

ಉಕ್ಥೇ ಕ ಉ ಸ್ವಿದಂತಮಃ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕಂ | ತೇ | ದಾನಾಃ | ಅಸಕ್ಷತ | ವೃತ್ರಹನ್ | ಕಂ | ಸುವೀರ್ಯಾ |

ಉಕ್ಥೇ | ಕಃ | ಉಂ ಇತಿ | ಸ್ವಿತ್ | ಅಂತಮಃ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತೇ ತ್ವಾಂ ದಾನಾ ಯಜಮಾನೈರ್ದತ್ತಾ ಅಸಕ್ಷತ | ಸೇವಂತೇ | ಹೇ ವೃತ್ರಹನ್ ವೃತ್ರಸ್ಯ
ಹಂತರಿಂದ್ರ ಕಂ ಕೀದೃಶಂ ತ್ವಾಮುಕ್ಥೇ ಶಸ್ತ್ರೇ ಸುವೀರ್ಯಾ ಶೋಭನವೀರ್ಯಾಣಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣ್ಯಸಕ್ಷತ |
ಕ ಉ ಸ್ವಿದಂತಮೋ ವಾಂತಿಕತಮೋ ಭವತಿ ಯುದ್ಧೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ದಾನಾಃ—ಯಜಮಾನರಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಹವಿರಾದಿ ದಾನಗಳು | ಕಂ—ಯಾವ ವಿಧವಾದ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಅಸಕ್ಷತೆ—ಸೇವಿಸುತ್ತವೆ | ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರನಾಶಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸುವೀರ್ಯಾ—ಉತ್ತಮವಾದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ತುತಿಗಳು | ಉಕ್ಥೇ—ಶಸ್ತ್ರಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಕಂ—ಯಾವ ರೂಪದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸಬಲ್ಲವು | ಕ ಉ ಸ್ವಿತ—ಯಾರು ತಾನೇ | ಅಂತಮಃ—ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರಬಲ್ಲನು ?

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಜಮಾನರಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಹವಿರಾದಿ ದಾನಗಳು ಯಾವ ವಿಧವಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತವೆ ? ವೃತ್ರನಾಶಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಉತ್ತಮವಾದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ತುತಿಗಳು ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಪಠನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೂಪದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸಬಲ್ಲವು ? ಯಾರುತಾನೆ ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರಬಲ್ಲನು ?

English Translation.

In what character, O slayer of Vritra, do the sacrificial offerings honour you, or the brave praises in the hymn ? Who is nearest (in time of battle) ?

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಯಂ ತೇ ಮಾನುಷೇ ಜನೇ ಸೋಮಃ ಪೂರುಷು ಸೂಯತೇ |

ತಸ್ಯೇಹಿ ಪ್ರ ದ್ರವಾ ಪಿಬ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಯಂ | ತೇ | ಮಾನುಷೇ | ಜನೇ | ಸೋಮಃ | ಪೂರುಷು | ಸೂಯತೇ |

ತಸ್ಯ | ಅ | ಇಹಿ | ಪ್ರ | ದ್ರವ | ಪಿಬ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದ್ವಿತೀಯೇ ಪರ್ವಾಯೇ ಹೋತುಃ ಶಸ್ತ್ರೇಯಂ ತೇ ಮಾನುಷ ಇತಿ ತೈಚೋನುರೂಪಃ | ಸೂತ್ರತಂ ಚ | ಅಯಂ ತೇ ಮಾನುಷೇ ಜನ ಉದ್ವೇದಭಿ | ಅ. ೬-೪ | ಇತಿ ||

ಅಯಂ ಸೋಮಸ್ತೇ ತ್ವದರ್ಥಂ ತವ ಸ್ವಭೂತೋ ವಾ ಪೂರುಷು ಮನುಷ್ಯೇಷು ಮಧ್ಯೇ ಮಾನುಷೇ ಜನೇ ಮಯಿ ಸೂಯತೇ | ಅಥವಾ ಪೂರುಷಾಮಸು ರಾಜಸು ಸೂಯತೇ | ತಸ್ಯ | ತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಮೇಹಿ | ಅಗಚ್ಛ | ಅಗತ್ಯ ಚ ಪ್ರ ದ್ರವ ಗ್ರಹಸಮೀಪಂ | ತಥಾ ಕೃತ್ವಾ ಪಿಬ ತಂ ಸೋಮಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಅಯಂ ಸೋಮಃ—ಈ ಸೋಮರಸವು | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ಪೂರುಷು—ಮಾನವರ ನಡುವೆ ಇರುವ | ಮಾನುಷೇ ಜನೇ—ಯಜಮಾನನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ | ಸೂಯತೇ—ಹಿಂಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ | ತಸ್ಯ—ಅದಕ್ಕಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಏಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಪ್ರ ದ್ರವ—ಓಡಿ ಬಾ | ಪಿಬ—ಅದನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಈ ಸೋಮರಸವು ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾನವರ ನಡುವೆ ಇರುವ ಯಜಮಾನನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ (ನನ್ನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ) ಹಿಂಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಭಿಮುಖವಾಗಿ ವೇಗವಾಗಿ ಬಂದು ಅದನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

For you is this Soma effused among men by me of mortal race ; draw near, hasten, drink it.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಎರಡನೆಯ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೋತ್ಯವು ಪರಿಸರ್ವೇಕಾದ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಯಂ ತೇ ಮಾನುಷೇ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಮೂರು ಋಕ್ಯುಗಳನ್ನು ಅನುರೂಪತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಸರ್ವೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತ ಸೂತ್ರದ—ಅಯಂ ತೇ ಮಾನುಷೇ ಜನ ಉದ್ಯೇದಭಿ ಎಂಚ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೬-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಯಂ ತೇ ಶರ್ಯಣಾವತಿ ಸುಷೋಮಾಯಾನುಧಿ ಪ್ರಿಯಃ |

ಆರ್ಜೀಕೀಯೇ ಮದಿಂತಮಃ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಯಂ | ತೇ | ಶರ್ಯಣಾವತಿ | ಸುಷೋಮಾಯಾಂ | ಅಧಿ | ಪ್ರಿಯಃ |

ಆರ್ಜೀಕೀಯೇ | ಮದಿನ್ತಮಃ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಯಮಸ್ಮಾಭಿರಭಿಷುತಃ ಸೋಮಸ್ತೇ ಶ್ವಾಂ ಮದಿಂತಮೋ ಮಾದಯಿತ್ಯತಮಃ | ಅಯಮು-
ಧಿಶ್ರಿತ ಅಶ್ರಿತಃ | ಕುತ್ರೇತಿ ತದುಚ್ಯತೇ | ಶರ್ಯಣಾವತಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಜಘನಾರ್ಧಧವೇ
ಶರತ್ಯಸೋಪೇತೇ ಸರಸಿ | ತತ್ಸರಃ ಕುತ್ರ ವರ್ತತ ಇತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ಸುಷೋಮಾಯಾನೇತನ್ನಾಮಿ-

ಕಾಯಾಂ ನದ್ಯಾಂ | ಸಾ ಚ ಕುತ್ರ ವರ್ತತ ಇತಿ ತದುಚ್ಯತೇ | ಅರ್ಜೀಕೀಯ ಏತನ್ನಾಮಕೇ ದೇಶೇ |
ಏವಮುಕ್ತಪ್ರಕಾರೇಣಾತ್ಯಂತದೂರದೇಶೇ ವರ್ತತೇ ಯಃ ಸೋಮಃ ಸ ಏವಾಯಾಂ | ಅಭಿಷುತಂ
ಪಿಬೇತ್ಯುತ್ತರತ್ರಾನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತೇ—ನಿನಗೆ | ಪ್ರಿಯಃ—ಪ್ರಿಯವಾದುದೂ | ಮದಿಂತಮಃ—ಅತಿಶಯನಾಗಿ
ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೂ ಆದ | ಆಯಂ—ಈ ಸೋಮರಸವು | ಅರ್ಜೀಕೀಯೇ—ಅರ್ಜೀಕ ದೇಶ
ದಲ್ಲಿರುವ | ಸುಷೋಮಾಯಾಂ—ಸುಷೋಮಾನದಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ | ಶರ್ಯಣಾವತಿ—ಶರ್ಯಣಾವತ್ತೆಂಬ
ಸರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ | ಅಥಿ—ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದೂ, ಅತಿಶಯನಾಗಿ ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೂ ಆದ ಈ
ಸೋಮರಸವು ಅರ್ಜೀಕದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಸುಷೋಮಾನದಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಶರ್ಯಣಾವತ್ತೆಂಬ ಸರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದೆ.

English Translation.

This is your beloved most exhilarating Soma which grows in the
Sharyanavat lake by the Sushoma river in the Arjikiya country.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಮದ್ಯ ರಾಧಸೇ ಮಹೇ ಚಾರುಂ ಮದಾಯ ಘೃಷ್ಣಯೇ |
ಏಹೀಮಿಂದ್ರ ದ್ರವಾ ಪಿಬ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ಅದ್ಯ | ರಾಧಸೇ | ಮಹೇ | ಚಾರುಂ | ಮದಾಯ | ಘೃಷ್ಣಯೇ |
ಆ | ಇಹಿ | ಈಂ | ಇಂದ್ರ | ದ್ರವ | ಪಿಬ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತಂ ಪೂರ್ವಮಂತ್ರೇ ಉಪವರ್ಣಿತಂ ಚಾರುಂ ಚರಣಶೀಲಂ ಸೋಮಂ ಮಹೇ ಮಹತೇ
ರಾಧಸೇ ಸ್ಥಾಕಂ ಧನಾಯ ತವ ಘೃಷ್ಣಯೇ ಶತ್ರುಣಾಂ ಘರ್ಷಣಶೀಲಾಯ ಮದಾಯ ಪಿಬ | ಹೇ
ಇಂದ್ರ ತದರ್ಥಂ ದ್ರವ | ಗಚ್ಛ ಶೀಘ್ರಂ ಸೋಮಪಾತ್ರಂ ಸ್ತುತಿ | ತದರ್ಥಮಾಮಿದಾನೀನೋಹಿ | ಆಗಚ್ಛ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತಂ—ಹಿಂದೆ ವರ್ಣಿತವಾದುದೂ | ಚಾರುಂ—ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾದುದೂ ಆದ ಸೋಮವನ್ನು | ಧೃಷ್ಟಯೇ—ಶತ್ರುವನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾದ | ಮದಾಯೇ—ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿಯೂ | ಮಹೇ—ಮಹತ್ತಾದ | ರಾಧಸೇ—ನಮ್ಮ ಧನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿಯೂ | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು | ಅದ್ಯ—ಈಗ | ದ್ರವ—ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬಾ | ಈಂ—ಈ ರಸಾಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಏಹಿ—ದಯಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹಿಂದೆ ವರ್ಣಿತವಾದುದೂ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾದುದೂ ಆದ ಸೋಮವನ್ನು, ಶತ್ರುವನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾದ ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಮಹತ್ತಾದ ಧನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಪಾನಮಾಡು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬಾ. ಈ ರಸಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

Come to-day, Indra, hasten, drink this grateful Soma for our great wealth, and for your own foe-crushing exultation.

ಆರವತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯದಿಂದ್ರ ಪ್ರಾಗಿತಿ ದ್ವಾದಶಚರ್ಚಂ ಪಷ್ಯಂ ಸೂಕ್ತಂ ಪ್ರಗಾಢಸ್ಯಾರ್ಷಂ ಗಾಯತ್ರೈನ್ಯೈಂದ್ರಂ | ಯದಿಂದ್ರೇತ್ಯನುಕ್ರಾಂತಂ || ವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಯದಿಂದ್ರ ಪ್ರಾಗ್ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಏಳನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಆರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಋಕ್ಪಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಗಾಢನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಸ್ಸು; ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯದಿಂದ್ರ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೬೫

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೭ || ಸೂಕ್ತ—೬೫ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೪೬, ೪೭ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಪಂಖ್ಯೆ—೧೨ ||

|| ಋಷಿಃ—ಪ್ರಗಾಢಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಛಂದಃ—ಗಾಯತ್ರೀ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದಿ॑ದ್ರ ಸ್ರಾಗ॑ಸಾಗು॒ದಜ್ಞ್ಯ॑ಗ್ವಾ ಹೂ॒ಯಸೇ॑ ನೃ॒ಭಿಃ |

ಆ ಯಾ॑ಹಿ ತೂ॒ಯನಾ॑ಶು॒ಭಿಃ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯ॑ತ್ | ಇ॒ದ್ರ | ಸ್ರಾ॑ಕ್ | ಅ॒ಸಾಕ್ | ಉ॒ದಕ್ | ನೃ॑ಕ್ | ನಾ | ಹೂ॒ಯಸೇ॑ | ನೃ॒ಭಿಃ |

ಆ | ಯಾ॑ಹಿ | ತೂ॒ಯಂ | ಅ॒ಶು॒ಭಿಃ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ನೃಭಿಃ ಕರ್ಮನೇತೃಭಿರಸ್ಮದೀಯೈರಧ್ವರ್ಯೋದಿಭಿಃ ಸ್ರಾಗ್ವಾಸಾಗುದಜ್ಞ್ಯಾ ನೃಗ್ವಾ ಯತಃ ಕುತಶ್ಚಿದ್ಧೂಯಸೇತಸ್ತೂಯಂ ತೋರ್ಣಮಾಶುಭಿರಾಶುಗಾಮಿಭಿರಶ್ವೈರಾ ಯಾಹಿ | ಅಗಚ್ಛ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನೃಭಿಃ—ಕರ್ಮನೇತೃಗಳಾದ ನಮ್ಮಿಂದ | ಸ್ರಾಕ್—ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನ ಲ್ಲಾಗಲಿ | ಅಸಾಕ್—ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಾಗಲಿ | ಉದಕ್—ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಾಗಲಿ | ನೃಗ್ವಾ—ಅಥವಾ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಾಗಲಿ | ಯತ್ ಹೂಯಸೇ—ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟರೂ | ತೂಯಂ—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ | ಅಶುಭಿಃ—ವೇಗಗಾಮಿಗಳಾದ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಆ ಯಾಹಿ—ದಯಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಕರ್ಮನೇತೃಗಳಾದ ನಮ್ಮಿಂದ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಾಗಲಿ, ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಾಗಲಿ, ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಾಗಲಿ, ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಾಗಲಿ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟರೂ, ವೇಗಗಾಮಿಗಳಾದ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಯಾಗಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡು

English Translation.

Whether you are invoked by us, the leaders of rites, from the east, the west, the north, or the south, come hither quickly with your rapid steeds.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದ್ವಾ॑ ಪ್ರ॒ಸ್ರವ॑ಣೇ ದಿ॒ವೋ॑ ನಾ॒ದಯಾ॑ಸೇ ಸ್ವ॒ರ್ಣರೇ॑ |

ಯದ್ವಾ॑ ಸ॒ಮುದ್ರೇ॑ ಅಂಧ॑ಸಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯೇತ್ | ನಾ | ಪ್ರಸ್ರವಣೇ | ದಿವಃ | ಮಾದಯಾಸೇ | ಸ್ವಃನರೇ |

ಯೇತ್ | ನಾ | ಸಮುದ್ರೇ | ಅಂಧಸಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯದ್ವಾಫವಾ ದಿನೋ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಯ ಪ್ರಸ್ರವಣೇಮೃತನಿಷ್ಯಂದನಶ್ಛಾನೇ ಮಾದಯಾಸೇ ಮಾದ್ಯಸಿ | ಯದ್ವಾ ಸ್ವರ್ಣರೇ ಸ್ವರ್ಗನಯೇನೇ ವಾ ಭೂಲೋಕೇನೈಸ್ಯ ಯಾಗದೇಶೇ ಮಾದ್ಯಸಿ | ಯದ್ವಾಂಧಸಃ | ಅಂಧೋನ್ಮಂ | ತೇನ ತತ್ಪಾರಣಮುದಕಂ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ | ತಸ್ಯ ಸಮುದ್ರೇ ಸಮುದ-
ನಾಸಾದಾನಭೂತೇಂತರಿಕ್ಷೇ ಮಾದ್ಯಸಿ | ತತ್ರ ತತ್ರ ವರ್ತಮಾನಮಪಿ ಕುವ ಇತ್ಯುತ್ತರತ್ರ ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯದ್ವಾ—ಒಂದು ವೇಳೆ | ದಿವಃ—ದ್ಯುಲೋಕದ | ಪ್ರಸ್ರವಣೇ—ಅಮೃತಕ್ಕೆ ಮೂಲಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ |
ಮಾದಯಾಸೇ—ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ | ಸ್ವರ್ಣರೇ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದ ಬೇರೆ ಯಜ್ಞಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೂ |
ಯದ್ವಾ—ಅಥವಾ | ಅಂಧಸಃ—ಉದಕಕ್ಕೆ | ಸಮುದ್ರೇ—ಅಶ್ರಯಸಾಧನವಾದ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದರೂ
(ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನನ್ನೇ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ).

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಒಂದು ವೇಳೆ ಇಂದ್ರನು ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಮೃತವನ್ನು ಸುರಿಸುವ ಮೂಲಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ,
ಅಥವಾ ಉದಕಕ್ಕೆ ಅಶ್ರಯಸ್ಥಾನವಾದ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನನ್ನೇ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Whether you rejoice in the ambrosia-fountain of heaven, or in some other heaven-ward-leading sacrifice (on earth). or in the ocean-like firmament of the waters ;

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ತ್ವಾ ಗೀರ್ಭಿರ್ಮಹಾಮುರುಂ ಹುವೇ ಗಾಮಿವ ಭೋಜಸೇ |

ಇಂದ್ರ ಸೋಮಸ್ಯ ಪೀತಯೇ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ತ್ವಾ | ಗೀಃಽಭಿಃ | ಮಹಾಂ | ಉರುಂ | ಕುನೇ | ಗಾಂಽಇವ | ಭೋಜಸೇ |
ಇಂದ್ರ | ಸೋಮಸ್ಯ | ಪೀತಯೇ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿರ್ಹುವೇ | ಅಹ್ವಯಾಮಿ | ಕೀದೃಶಂ ತ್ವಾಂ | ಮಹಾಂ
ಮಹಾಂತಮುರುಂ ಪ್ರಭೂತಂ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಸೋಮಸ್ಯ ಪೀತಯೇ ಪಾನಾಯ | ಹ್ವಾನೇ ವೃಷ್ಟಾಂತಃ |
ಭೋಜಸೇ ಭೋಗಾಯ ಗಾಮಿವ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಭೋಜಸೇ—ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಿನ್ನಲು | ಗಾಂ ಇವ—ಗೋವನ್ನು ಕರೆಯು
ವಂತೆ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮರಸದ | ಪೀತಯೇ—ಪಾನಕ್ಕಾಗಿ | ಮಹಾಂ—ಮಹಾತ್ಮನೂ | ಉರುಂ—
ವಿಸ್ತೃತವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಗೀರ್ಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಗಳ ಪೂರ್ವಕ | ಅ ಕುನೇ—
ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾನಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಗೋವನ್ನು ಕರೆಯುವಂತೆ ಸೋಮರಸದ ಪಾನಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮನೂ,
ವಿಸ್ತೃತವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಗಳ ಪೂರ್ವಕ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Indra, by my praises I invoke you, great and strong one, to drink the
Soma. as a bull to eat (his fodder).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅ ತ ಇಂದ್ರ ಮಹಿಮಾನಂ ಹರಯೋ ದೇವ ತೇ ಮಹಃ |
ರಥೇ ವಹಂತು ಬಿಭ್ರತಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ತೇ | ಇಂದ್ರ | ಮಹಿಮಾನಂ | ಹರಯಃ | ದೇವ | ತೇ | ಮಹಃ |
ರಥೇ | ವಹಂತು | ಬಿಭ್ರತಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಮಹಿಮಾನಂ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ರಥೇ ಬಿಭ್ರತೋ ಧಾರಯಂತೋ
ಹರಯೋಽಶ್ವಾ ಆ ವಹಂತು | ತಥಾ ಹೇ ದೇವ ತೇ ಮಹಸ್ತೇಜೋ ರಥೇ ಬಿಭ್ರತೋಽಶ್ವಾ ಆ ವಹಂತು |
ಅತ್ರ ಮಹಿಮ್ನೋ ಮಹಸಶ್ಚ ಸೈಥಗಾವಹನಾಸಂಭವಾತ್ಪಾಭ್ಯಾಂ ವಿಶಿಷ್ಟಂ ವಹಂತಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಅಥವಾ ಮಹಿಮಾನಂ ಬಿಭ್ರತಸ್ತೇ ತ್ವಾಂ ರಥೇ ವಹಂತು ಮಹೋ ಬಿಭ್ರತಶ್ಚ ತ್ವಾಂ ವಹಂತಿತಿ
ಯೋಜ್ಯಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಮಹಿಮಾನಂ—ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು | ರಥೇ—
ರಥದಲ್ಲಿ | ಬಿಭ್ರತಃ—ಧರಿಸಿಕೊಂಡು | ಹರಯಃ—ನಿನ್ನ ಆಶ್ವಗಳು | ಆ ವಹಂತು—ಇಲ್ಲಿಗೆ
ಬರಮಾಡಲಿ | ದೇವ—ದೇವತಾತ್ಮನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ ಮಹಃ—ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ಸಹ ರಥದಲ್ಲಿಟ್ಟು
ಕೊಂಡು ಬರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಆಶ್ವಗಳು ನಿನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನೂ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ರಥದಲ್ಲಿಟ್ಟು
ಕೊಂಡು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಲಿ. ಅಥವಾ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನೂ, ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ಧರಿಸಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿ
ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕರೆತರಲಿ.

English Translation.

Let your steeds, Indra, bearing you in your chariot, bring hither your
might, (may they bring hither) your splendour, O divine one.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರ ಗೃಣೇಷ ಉ ಸ್ತುಷೇ ಮಹಾ ಉಗ್ರ ಈಶಾನಕೃತ್ |

ಏಹಿ ನಃ ಸುತಂ ಪಿಬ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರ | ಗೃಣೇಷೇ | ಉಂ ಇತಿ | ಸ್ತುಷೇ | ಮಹಾನ್ | ಉಗ್ರಃ | ಈಶಾನಕೃತ್ |

ಅ | ಇಹಿ | ನಃ | ಸುತಂ | ಪಿಬ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಗೃಣೇಷೇ | ಉಚ್ಯೇಷೇ | ಇದಂ ದೇಹೀದಂ ಕುರ್ವಿತಿ | ತಥಾ ಸ್ತುಷ ಉ |
ಸ್ತುಯಿಸೇ ಚ | ಉ ಇತಿ ಚಾರ್ಥೇ | ಕೇದೃಶಸ್ತ್ವಂ | ಮಹಾನ್ ಗುಣೈಃ ಪ್ರವೃದ್ಧ ಉಗ್ರ ಉದ್ಗೂರ್ಣಬಲ
ಈಶಾನಕೃದೈಶ್ವರ್ಯಕರ್ತಾ | ತಾದೃಶಸ್ತ್ವಮೇಹಿ | ಅಗಚ್ಛ | ಅಗತ್ಯ ಚ ನಃ ಸುತಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಹಾನ್—ಮಹದ್ಗುಣವುಳ್ಳವನೂ | ಉಗ್ರಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ | ಈಶಾನಕೃತ್—ಐಶ್ವರ್ಯದಾತ್ಮನೂ ಆದ ನೀನು | ಗೃಣೇಷೇ—ತತ್ತ್ವತ್ಪಾಯಗಳಿಂದ | ವರ್ಣಿತನಾಗುತ್ತೀಯೆ | ಸ್ತುಷೇ ಉ—ಪ್ರಶಂಸಿತನೂ ಆಗುತ್ತೀಯೆ | ಏಹಿ—ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡು | ನಃ—ನಮ್ಮಿಂದ | ಸುತಂ—ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮವನ್ನು | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಹದ್ಗುಣವುಳ್ಳವನೂ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರಭುತ್ವದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನೀನು ತತ್ತ್ವತ್ಪಾಯಗಳಿಂದ ವರ್ಣಿತನಾಗುತ್ತೀಯೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಶಂಸಿತನೂ ಆಗುತ್ತೀಯೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ. ನಮ್ಮಿಂದ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Indra, you are invoked, you are praised, the great, the strong, the wielder of sovereignty ; come hither and drink our libation.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸುತಾವಂತಸ್ತಾ ವಯಂ ಪ್ರಯಸ್ವಂತೋ ಹವಾಮಹೇ |

ಇದಂ ನೋ ಬರ್ಹಿರಾಸದೇ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸುತೃವಂತಃ | ತ್ವಾ | ವಯಂ | ಪ್ರಯಸ್ವಂತಃ | ಹವಾಮಹೇ |

ಇದಂ | ನಃ | ಬರ್ಹಿಃ | ಅಸದೇ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸುತಾವಂತೋಽಭಿಷುತಸೋಮವಂತಃ ಪ್ರಯಸ್ವಂತಶ್ಚ ರುಪುರೋಡಾಶಾದ್ಯನ್ನವಂತಶ್ಚ ವಯಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಹವಾಮಹೇ | ಅಹ್ವಯಾಮಃ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಇದಂ ನೋಽಸ್ಮದೀಯಂ ಬರ್ಹಿರ್ಬರ್ಹಿಷಿ ಯಜ್ಞೇ ಬರ್ಹಿಷಿ ವಾಸದೇ ಅಸಾದೇನಾಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಸುತಾವಂತಃ—ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿರುವವರೂ | ಪ್ರಯಸ್ವಂತಃ—ಚರುಪುರೋಡಾಶಾದ್ಯನ್ನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ | ವಯಂ—ನಾವು | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ನಃ—ನಮ್ಮಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತವಾದ | ಇದಂ ಬರ್ಹಿಃ—ಈ ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ | ಅ ಸದೇ—ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು | ಹವಾಮಹೇ—ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿರುವವನೂ, ಚರುಪುರೋಡಾಶಾದ್ಯನ್ನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ನಾವು ನಮ್ಮಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತವಾದ ಈ ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Bearing the effused Soma and the sacrificial food, we invoke you, Indra, to sit on our sacred grass.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ಯಚ್ಚಿದ್ಧಿ ಶಶ್ವತಾಮಸೀಂದ್ರ ಸಾಧಾರಣಶ್ವಂ |

ತಂ ತ್ವಾ ವಯಂ ಹವಾಮಹೇ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಚಿತ್ | ಹಿ | ಶಶ್ವತಾಂ | ಅಸಿ | ಇಂದ್ರ | ಸಾಧಾರಣಃ | ಶ್ವಂ |

ತಂ | ತ್ವಾ | ವಯಂ | ಹವಾಮಹೇ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಯಚ್ಚಿದ್ಧಿ ಯಸ್ಮಾತ್ಶ್ವಲು ಶಶ್ವತಾಂ ಬಹೂನಾಂ ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಸಾಧಾರಣೋಽಸಿ | ಚಿದಿತಿ ಪೂರಣಃ | ಹೀತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ | ತಂ ತಾದೃಶಂ ಸಾಧಾರಣಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವಯಂ ಹವಾಮಹೇ | ಅಹ್ವಯಾಮಃ | ಇತರೇಭ್ಯಃ ಪೂರ್ವಮಿತಿ ಭಾವಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಶ್ವಂ—ನೀನು | ಯಚ್ಚಿದ್ಧಿ—ಯಾವ ನಿನ್ನ ಮಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ | ಶಶ್ವತಾಂ—ಅನೇಕ ಯಜಮಾನರಿಗೆ | ಸಾಧಾರಣಃ—ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನವಾದ ಪೂಜ್ಯನಾಗಿ | ಅಸಿ—ಆಗಿದ್ದೀಯೋ | ತಂ ತ್ವಾ—ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವುಳ್ಳವನೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು | ವಯಂ—ನಾವು | ಹವಾಮಹೇ—ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಯಾವ ನಿನ್ನ ಮಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ ಅನೇಕ ಯಜಮಾನರಿಗೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯನಾಗಿ ಆಗಿದ್ದೀಯೋ ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವುಳ್ಳವನೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Because you are common to many worshippers, therefore, Indra, we invoke you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇದಂ ತೇ ಸೋಮ್ಯಂ ಮಧ್ವಧುಕ್ಷನ್ನದ್ರಿಭಿರ್ನರಃ |
ಜುಷಾಣಿ ಇಂದ್ರ ತತ್ಪಿಬ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇದಂ | ತೇ | ಸೋಮ್ಯಂ | ಮಧ್ವ | ಅಧುಕ್ಷನ್ | ಅದ್ರಿಭಿಃ | ನರಃ |
ಜುಷಾಣಿಃ | ಇಂದ್ರ | ತತ್ | ಪಿಬ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪ್ರಾತಃಸವನ ಇದಂ ತೇ ಸೋಮ್ಯಮಿತಿ ಹೋತುಃ ಪ್ರಸ್ಥಿತಯಾಜ್ಯಾ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಇದಂ ತೇ ಸೋಮ್ಯಂ ಮಧು ಮಿತ್ರಂ ವಯಂ ಹವಾಮಹೇ | ಅ. ೫-೫ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತ್ವದರ್ಥಮಿದಂ ಸೋಮ್ಯಂ ಸೋಮಸಂಬಂಧಿ ಮಧ್ವಧುಕ್ಷನ್ನದ್ರಿಭಿರ್ಗ್ರಾಹಭಿ-
ರಭಿಷವಸಾಧನೈರ್ನರೋಽಸ್ಮದೀಯಾ ಅಧ್ವರ್ಯಾದಯಃ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ತನ್ನಧು ಜುಷಾಣಿಃ
ಪ್ರೀಯವಾಣಿಃ ಪಿಬ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ | ನರಃ—ನಮ್ಮ ಅಧ್ವರ್ಯುವೇ ಮುಂತಾದ
ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳು | ಸೋಮ್ಯಂ—ಸೋಮಸಂಬಂಧಿಯಾದುದೂ | ಇದಂ ಮಧು—ಮಧುರವಾದುದೂ ಆದ
ಈ ರಸವನ್ನು | ಅದ್ರಿಭಿಃ—ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ | ಅಧುಕ್ಷನ್—ಹಿಂಡಿದ್ದಾರೆ | ಶತ್—ಈ ಮಧುರವಾದ
ರಸವನ್ನು | ಜುಷಾಣಿಃ—ಸೇವಿಸುತ್ತಾ | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾಷಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ ನಮ್ಮ ಅಧ್ವರ್ಯುವೇ ಮುಂತಾದ ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳು ಸೋಮಸಂಬಂಧಿ
ಯಾದುದೂ, ಮಧುರವಾದುದೂ ಆದ ಈ ರಸವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಹಿಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಧುರವಾದ
ರಸವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

The priests have milked for you with their stones this nectar of the Soma; drink it, Indra, well pleased.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಪ್ರಾತಸ್ಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದಂ ತೇ ಸೋಮ್ಯಂ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಕನ್ನು ಹೋತ್ಯವು ಪ್ರಸ್ಥಿತಯಾಜ್ಯಾ ಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಇದಂ ತೇ ಸೋಮ್ಯಂ ಮಧು ಮಿತ್ರಂ ವಯಂ ಹವಾಮುಹೇ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೫-೫) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವಾನ್ | ಅರ್ಯಃ | ವಿಶ್ವತೋನತಿ | ಖ್ಯಾಃ | ತೋಯಂ | ಆ | ಗಹಿ |
ಅಸ್ಮೇ | ಧೇಹಿ | ಶ್ರವಃ | ಬೃಹತ್ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವಾನ್ | ಅರ್ಯಃ | ವಿಶ್ವತೋನತಿ | ಅತಿ | ಖ್ಯಾಃ | ತೋಯಂ | ಆ | ಗಹಿ |
ಅಸ್ಮೇ | ಅತಿ | ಧೇಹಿ | ಶ್ರವಃ | ಬೃಹತ್ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಅರ್ಯಃ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ನೀನು ವಿಶ್ವಾನ್ವಿಪಶ್ಚಿತಃ ಸ್ತೋತೃನತಿ ಖ್ಯಾಃ | ಅತಿಕ್ರಮ್ಯ ಪಶ್ಯ | ತದರ್ಥಂ ತೋಯಂ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಗಹಿ | ಆಗತ್ಯ ಚಾಸ್ಮೇ ಅಸ್ಮಾಸು ಬೃಹಚ್ಛೋನನ್ನಂ ಯಶೋ ನಾ ಧೇಹಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಅರ್ಯಃ—ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ನೀನು | ವಿಶ್ವಾನ್—ಸಮಸ್ತರಾದ | ವಿಶ್ವತಃ—ಸ್ತೋತೃಗಳನ್ನಾ | ಅತಿ ಖ್ಯಾಃ—ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು | ತೋಯಂ—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ | ಆ ಗಹಿ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ | ಅಸ್ಮೇ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ | ಬೃಹತ್—ಪ್ರಭೂತವಾದ | ಶ್ರವಃ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಧೇಹಿ—ಸ್ಥಾಪಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ನೀನು ಸಮಸ್ತರಾದ ಸ್ತೋತೃಗಳನ್ನಾ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು (ಎಂದರೆ ಅವರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗದೆ) ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಭೂತವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸು.

English Translation.

Do you, the lord, pass by all other worshippers and come quickly to us, and bestow on us abundant food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಾತಾ ಮೇ ಪೃಷ್ಠತೀನಾಂ ರಾಜಾ ಹಿರಣ್ಯವೀನಾಂ |

ಮಾ ದೇವಾ ಮಘಾವಾ ರಿಷತ್ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದಾತಾ | ಮೇ | ಪೃಷ್ಠತೀನಾಂ | ರಾಜಾ | ಹಿರಣ್ಯವೀನಾಂ |

ಮಾ | ದೇವಾಃ | ಮಘಾವಾ | ರಿಷತ್ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹಿರಣ್ಯವೀನಾಂ ಹಿರಣ್ಯವೀತಾನಾಂ ಪೃಷ್ಠತೀನಾಂ ರಾಜೇಂದ್ರೋ ಮೇ ದಾತಾ ಭವತು | ಹೇ ದೇವಾಃ ಮಘಾವೇಂದ್ರೋ ಮಾ ರಿಷತ್ | ರಿಷ್ಯೋ ಮಾ ಭವತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ರಾಜಾ—ಪ್ರಭುವಾದ ಇಂದ್ರನು | ಹಿರಣ್ಯವೀನಾಂ—ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ | ಪೃಷ್ಠತೀನಾಂ—ಅಶ್ವಗಳನ್ನು (ಅಥವಾ ಗೋವುಗಳನ್ನು) | ಮೇ—ನನಗೆ | ದಾತಾ—ದಾನ ಮಾಡುವವನಾಗಲಿ | ದೇವಾಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಮಘಾವಾ—ಇಂದ್ರನು | ಮಾ ರಿಷತ್—ಹಿಂಸಿತನಾಗದಿರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಭುವಾದ ಇಂದ್ರನು ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು, ಅಥವಾ ಗೋವುಗಳನ್ನು ನನಗೆ ದಾನಮಾಡುವವನಾಗಲಿ. ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಇಂದ್ರನು ಹಿಂಸಿತನಾಗದಿರಲಿ.

English Translation.

May (Indra) the king give me cows adorned with gold ; O gods, let not Maghavan be harmed.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಹಸ್ರೇ ಪೃಷ್ಠತೀನಾಮಧಿ ಶ್ವಂದ್ರಂ ಬೃಹತ್ಪೃಥು |

ಶುಕ್ರಂ ಹಿರಣ್ಯಮಾ ದೇವೇ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಹಸ್ರೇ | ಪೃಷ್ಠತೀನಾಂ | ಅಧಿ | ಚಂದ್ರಂ | ಬೃಹತ್ | ಪೃಥು |

ಶುಕ್ರಂ | ಹಿರಣ್ಯಂ | ಆ | ದದೇ || ೧೧ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಅಹಂ ಪೃಷ್ಠತೀನಾಂ ಗವಾಂ ಸಹಸ್ರೇಽಧ್ಯುಪರಿ ಧಾರಿತಂ ಬೃಹನ್ನಹತ್ಪೃಥು ವಿಸ್ತೃತಂ
ಚಂದ್ರಮಾಹ್ಲಾದಕಂ ಶುಕ್ರಂ ನಿರ್ಮಲಂ ಹಿರಣ್ಯಮಾ ದದೇ | ಸ್ವೀಕರೋಮಾಂ ದ್ರೇಣಾನೀತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಹಸ್ರೇ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದವೂ | ಪೃಷ್ಠತೀನಾಂ ಅಧಿ—ಇಂದ್ರನಿಂದ ದತ್ತವಾದವೂ ಆದ
ಗೋವುಗಳ ಮೇಲೆ ಇರುವ | ಬೃಹತ್—ಮಹತ್ವಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವೂ | ಪೃಥು—ವಿಸ್ತೃತವಾದವೂ | ಚಂದ್ರಂ—
ಅಹ್ಲಾದಕರವೂ | ಶುಕ್ರಂ—ನಿರ್ಮಲವೂ ಆದ | ಹಿರಣ್ಯಂ—ಸುವರ್ಣದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು | ಆ ದದೇ—
ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದವೂ, ಇಂದ್ರನಿಂದ ದತ್ತವಾದವೂ, ಆದ ಗೋವುಗಳ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಮಹತ್ವಸ್ವರೂಪ
ವುಳ್ಳವೂ, ವಿಸ್ತೃತವಾದವೂ, ಅಹ್ಲಾದಕರವೂ, ನಿರ್ಮಲವೂ ಆದ ಸುವರ್ಣದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Upon a thousand cows I obtain gold, abundant, delightful, wide-spread,
and pure.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಸಾತೋ ದುರ್ಗಹಸ್ಯ ಮೇ ಸಹಸ್ರೇಣ ಸುರಾಧಸಃ |

ಶ್ರವೋ ದೇವೇಷ್ವಕ್ರತ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಸಾತಃ | ದುಃಽಗಹಸ್ಯ | ಮೇ | ಸಹಸ್ರೇಣ | ಸುರಾಧಸಃ |

ಶ್ರವಃ | ದೇವೇಷು | ಅಕ್ರತ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಂಜಃಭಾಷ್ಯಂ ||

ನಸಾತೋರಪ್ರತಿಸ್ಯ ದುರ್ಗಹಸ್ಯ ದುಃಖಂ ಗಾಹಮಾನಸ್ಯ ಮೇ ಸಂಬಂಧಿನೋ ಜನಾಃ
ಸಹಸ್ರೇಣಾಪರಿಮಿತೇನೇಂದ್ರದತ್ತೇನ ಗವಾದಿಧನೇನ ಸುರಾಧಸಃ ಸುಧನಾಃ ಸಂತೋ ದೇವೇಷು
ಪ್ರೀತೇಷು | ಇಂದ್ರೇ ಪ್ರೀತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಶ್ರವೋನ್ಮಂ ಯಶೋ ವಾಕ್ರತ | ಅಲಭಂತೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನಸಾತಃ—ರಕ್ಷಣೆಯಿಲ್ಲದವನೂ | ದುರ್ಗಹಸ್ಯ—ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವನೂ ಆದ | ಮೇ—ನನ್ನ
ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳು | ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರೀತರಾದಾಗ | ಸಹಸ್ರೇಣ—ಇಂದ್ರನಿಂದ ದತ್ತವಾದ
ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಧನದಿಂದ | ಸುರಾಧಸಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವಂತರಾಗಿ | ಶ್ರವಃ—
ಅನ್ನವನ್ನೂ (ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ) | ಅಕ್ರತ—ಪಡೆದರು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ರಕ್ಷಣೆಯಿಲ್ಲದೇ ಬಿದ್ದವರೂ, ದಾರಿದ್ರ್ಯದುಃಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವರೂ ಆದ ನನ್ನ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳು
ದೇವತೆಗಳ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಇಂದ್ರನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಧನದಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ
ಐಶ್ವರ್ಯವಂತರಾಗಿ ಅನ್ನವನ್ನೂ, ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ ಪಡೆದರು.

English Translation.

Plunged as I am in sorrow, my children, by the favour of the gods,
obtain food, and are blessed with abundance in a thousand cattle.

ಅರವತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಂಜಃಭಾಷ್ಯಂ ||

ತರೋಭಿರ್ವ ಇತಿ ಪಂಚದಶರ್ಚಂ ಸಪ್ತಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಪ್ರಗಾಥಪುತ್ರಸ್ಯ ಕಲೇರಾರ್ಷಂ |
ಪ್ರಥಮಾತ್ಮತೀಯಾದ್ಯಯುಜೋ ಬೃಹತ್ಯೋ ದ್ವಿತೀಯಾಚತುರ್ಥಾದಿಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ
ಪಂಚದಶೀ ತ್ವನುಷ್ವಸ್ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ತರೋಭಿಃ ಪಂಚೋನಾ ಕಲಿಃ ಪ್ರಗಾಥಃ
ಪ್ರಗಾಥಮಂತ್ಯಾನುಷ್ವಬಿತಿ || ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯೇ ಬಾರ್ಹತತ್ಯಚಾರೀತಾವೇತತ್ಸೂಕ್ತಂ | ತಥಾ
ಚ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಸೂಕ್ರಿತಂ | ತರೋಭಿರ್ವೋ ವಿದದ್ವಸುಮಿತ್ಯುತ್ತಮಾಮುದ್ಧರತಿ | ಐ. ಅ.
೫-೨-೪ | ಇತಿ || ಅಗ್ನಿಷ್ವೋನೋಽಚ್ಛವಾಕಶಸ್ತ್ರೀಯಂ ಪ್ರಗಾಥಃ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಃ | ತಥಾ ಚ ಸೂಕ್ರಿತಂ |

ತರೋಭಿವೋ ವಿದದ್ವಸುಂ ತರಣಿರಿತ್ಸಿಷಾಸತೀತಿ ಪ್ರಗಾಥೌ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನುರೂಪೌ | ಅ. ೫-೧೬ | ಇತಿ ||
ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽಹನ್ಯಯಮೇವ ಪ್ರಗಾಥಃ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಃ | ಸೂತ್ರತಂ ಚ | ತರೋಭಿವೋ
ವಿದದ್ವಸುಂ ತರಣಿರಿತ್ಸಿಷಾಸತಿ | ಅ. ೭-೪ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ತರೋಭಿವಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಏಳನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಏಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೈನು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಮೂರು ಮೊದಲಾದ ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹದೀಭಂದಸ್ತವು ; ಎರಡು, ನಾಲ್ಕು ಮೊದಲಾದ ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಸತೋಬೃಹದೀಭಂದಸ್ತವು ; ಆದರೆ ಕೊನೆಯ ಋಕ್ಕಾದ ಹದಿನೈದನೆಯ ಋಕ್ಕು ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಭಂದಸ್ತವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ತರೋಭಿಃ ಪಂಚೋನಾ ಕಲಿಃ ಪ್ರಗಾಥಃ ಪ್ರಗಾಥಮಂತ್ಯಾನುಷ್ಟುಪ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೃಹದೀಭಂದಸ್ಸಿನ ಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಕೊನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಋಕ್ಕುಗಳ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕದ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ—ತರೋಭಿವೋ ವಿದದ್ವಸುಮಿತ್ಯುತಮಾಮುದ್ಧರತಿ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಅ. ೫-೨-೪) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು. ಅಗ್ನಿಷ್ಠೋಮ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಛಾವಾಕನೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪಠಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲ ಎರಡು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರೀಯಪ್ರಗಾಥವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ತರೋಭಿವೋ ವಿದದ್ವಸುಂ ತರಣಿರಿತ್ಸಿಷಾಸತೀತಿ ಪ್ರಗಾಥೌ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನುರೂಪೌ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೫-೧೬) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನೇ ಸ್ತೋತ್ರೀಯಪ್ರಗಾಥವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ತರೋಭಿವೋ ವಿದದ್ವಸುಂ ತರಣಿರಿತ್ಸಿಷಾಸತಿ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೬೬

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೭ || ಸೂಕ್ತ—೬೬ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೪೮, ೪೯, ೫೦ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೫ ||

|| ಋಷಿಃ—ಕಲಿಃ ಪ್ರಗಾಥಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧-೧೪. ಪ್ರಗಾಥಂ (ಆಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಕಃ | ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಕಃ) |

೧೫. ಅನುಷ್ಟುಪ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತರೋಭಿವೋ ವಿದದ್ವಸುಮಿಂತ್ರಂ ಸಬಾಧ ಉತಯೇ |

ಬೃಹದ್ಗಾಯಂತಃ ಸುತಸೋಮೇ ಅಧ್ವರೇ ಹುವೇ ಭರಂ ನ ಕಾರಿಣಂ ||೧||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತೇರೈಃಭಿಃ | ವಃ | ವಿದತ್ವಾಸುಂ | ಇಂದ್ರಂ | ಸಬಾಧಃ | ಊತಯೇ |

ಬೃಹತ್ | ಗಾಯಂತಃ | ಸುತಸೋಮೇ | ಅಧ್ವರೇ | ಹುವೇ | ಭರಂ | ನ | ಕಾರಿಣಂ || ೧ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಋತ್ವಿಜಃ ಪೋ ಯೂಯಂ ತೇರೋಭಿರ್ವೇಗೈರಶ್ವೈರುಸೇತಂ ನೇಗೈರೇವ ವಾ ವಿದದ್ವಸುಂ
ನೇದೇಯದ್ವಸುಂ ಧನಾವೇದಕಮಿಂದ್ರಂ ಸಬಾಧೋ ಬಾಧಾಸಹಿತಾ ಊತಯೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ಬೃಹತ್ಸಾಮೈ-
ತತ್ಸಂಜ್ಞಂ ಗಾಯಂತಃ ಸಂತಃ ಪರಿಚರತೇತಿ ಶೇಷಃ | ಕುತ್ರೇತಿ ತದುಚ್ಯತೇ | ಸುತಸೋಮೇ ಸುತ-
ಸೋಮಕೇಽಧ್ವರೇ ಯಜ್ಞೇ ಸೋಮಯಾಗೇ | ಅಹಂ ಚ ತಮಿಂದ್ರಂ ಹುವೇ | ಅಹ್ವಯಾಮಿ | ಕಮಿವ |
ಭರಂ ಭರ್ತಾರಂ ಕುಟುಂಬಪೋಷಕಂ ಕಾರಿಣಂ ಹಿತಕರಣಶೀಲಂ ಯಥಾ ಸ್ವಹಿತಕರಣಾಯಾಹ್ವಯಂತಿ
ಪುತ್ರಾದಯಸ್ತದ್ವತ್ತಥಾಭೂತಮಿಂದ್ರಂ ಹುವ ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೆ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳೇ) ವಃ—ನೀವು | ಸುತಸೋಮೇ—ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮಪೂರಿತವಾದ | ಅಧ್ವರೇ—
ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ತೇರೋಭಿಃ—ವೇಗಗಾಮಿಗಳಾದ ಅಶ್ವೋವೇತನೂ | ವಿದದ್ವಸುಂ—ಧನದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು
ತಿಳಿದವನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸಬಾಧಃ—ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ಊತಯೇ—
ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ | ಬೃಹತ್—ಬೃಹತ್ಸಾಮವನ್ನು | ಗಾಯಂತಃ—ಗಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಪೂಜಿಸಿರಿ |
ಭರಂ—ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಭರಿಸುವವನೂ | ಕಾರಿಣಂ ನ—ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಪಿತೃವನ್ನು
ಪುತ್ರಾದಿಗಳು ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವಂತೆ | ಹುವೇ—ಪಿತೃರೂಪನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾನೂ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳೇ, ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮಪೂರಿತವಾದ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ವೇಗಗಾಮಿಗಳಾದ ಅಶ್ವೋವೇತನೂ,
ಧನದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಬೃಹತ್ಸಾಮವನ್ನು
ಗಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಪೂಜಿಸಿರಿ. ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಭರಿಸುವವನೂ, ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡುವವನೂ
ಆದ ಪಿತೃವನ್ನು ಪುತ್ರಾದಿಗಳು ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವಂತೆ ಪಿತೃರೂಪನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾನೂ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Thronging together, (worship) for your protection Indra full of might
and the revealer of wealth; (worship him), chanting the Brihat-Saman at his
sacrifice where the Soma is effused; I invoke him as (men invoke) a beneficent
master of a household.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನ ಯಂ ದುಧ್ರಾ ವರಂತೇ ನ ಸ್ಥಿರಾ ಮುರೋ ಮದೇ ಸುಶಿಪ್ರಮಂಧಸಃ |
ಯ ಅದೃತ್ಯ ಶಶಮಾನಾಯ ಸುಸ್ವತೇ ದಾತಾ ಜರಿತ್ರ ಉಕ್ಲಂ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನ | ಯಂ | ದುಧ್ರಾಃ | ವರಂತೇ | ನ | ಸ್ಥಿರಾಃ | ಮುರಾಃ | ಮದೇ | ಸುಶಿಪ್ರಂ | ಅಂಧಸಃ |
ಯಃ | ಅದೃತ್ಯ | ಶಶಮಾನಾಯ | ಸುಸ್ವತೇ | ದಾತಾ | ಜರಿತ್ರೇ | ಉಕ್ಲಂ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಂ ಸುಶಿಪ್ರಮಿಂದ್ರಂ ದುಧ್ರಾ ದುರ್ಧರಾ ಅಸುರಾದಯೋ ನ ವರಂತೇ ನ ವಾರಯಂತಿ
ಸಂಗ್ರಾಮೇ | ತಥಾ ಸ್ಥಿರಾ ದೇವಾ ನ ವರಂತೇ | ಕಿಂಚಿ ಮುರೋ ಮರಣಸ್ವಭಾವಾ ಮನುಷ್ಯಾ ನ
ವರಂತೇ | ಅಂಧಸೋಽನ್ಯಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಮದೇ ಮದಾಯ ಸೋಮಪಾನಜನಿತಯಾದೃತ್ಯ ಯಃ
ಶಶಮಾನಾಯ ಶಂಸಮಾನಾಯ ಸುಸ್ವತೇಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತೇ ಜರಿತ್ರೇ ಸ್ತೋತ್ರೇ ಚ ದಾತಾ ಭವತಿ |
ಕಿಂ | ಉಕ್ಲಂ ಸ್ತುತ್ಯಂ ಧನಂ | ಸ ರೇಜಯತೀತ್ಯುತ್ತರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಂಧಸಃ—ಸೋಮಪಾನದಿಂದ | ಮದೇ—ಹರ್ಷವುಂಟಾದಾಗ | ಸುಶಿಪ್ರಂ—ಉತ್ತಮವಾದ
ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳ | ಯಂ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ದುಧ್ರಾಃ—ಅಪ್ರತಿಹತರಾದ ಅಸುರಾದಿಗಳೂ | ನ ವರಂತೇ—
ತಡೆಯಲಾರರೋ | ಸ್ಥಿರಾಃ—ಶಾಶ್ವತಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳೂ | ನ—ತಡೆಯಲಾರರೋ | ಮುರಾಃ—
ಮರಣಧರ್ಮವುಳ್ಳ ಮಾನವರೂ ತಡೆಯಲಾರರೋ ಅಂತಹವನೂ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಅದೃತ್ಯ—
ತನ್ನನ್ನು ಆದರಿಸಿ | ಶಶಮಾನಾಯ—ಪ್ರಶಂಸಿಸುವವನೂ | ಸುಸ್ವತೇ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವವನೂ
ಆದ | ಜರಿತ್ರೇ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಿಗೆ | ಉಕ್ಲಂ—ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಧನಕ್ಕೆ | ದಾತಾ—ದಾತೃವಾಗುವನೋ
ಅಂತಹವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು ಗೋಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ಹರ್ಷವುಂಟಾದಾಗ ಉತ್ತಮವಾದ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳ ಯಾವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಅಪ್ರತಿಹತರಾದ
ಅಸುರಾದಿಗಳೂ ತಡೆಯಲಾರರೋ, ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳಾಗಲಿ, ಮರಣಧರ್ಮವುಳ್ಳ ಮಾನವರಾಗಲಿ
ತಡೆಯಲಾರರೋ ಅಂತಹವನೂ ಮತ್ತು ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನನ್ನು ಆದರಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸುವವನೂ, ಸೋಮವನ್ನು
ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವವನೂ ಆದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಧನದ ದಾತೃವಾಗುವನೋ ಅಂತಹವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು
ಗೋವುಗಳು ಅಡಗಿರುವ ಜಾಗವನ್ನು ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಎಂದರೆ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಹೊರಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He, the handsome-jawed, whom, in the intoxication of the Soma, the fierce (demons) withstand not, nor the firm gods, nor mortal (men),—who confers glorious wealth on him who reverently praises him, offers the Soma, and sings hymns ;

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಃ ಶಕ್ರೋ ಮೃಕ್ಷೋ ಅಶ್ವೋ ಯೋ ನಾ ಕೀಜೋ ಹಿರಣ್ಯಯಃ |

ಸ ಊರ್ವಸ್ಯ ರೇಜಯತ್ಯಸಾವೃತಿಮಿಂದ್ರೋ ಗವ್ಯಸ್ಯ ವೃತ್ರಹಾ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಶಕ್ರಃ | ಮೃಕ್ಷಃ | ಅಶ್ವಃ | ಯಃ | ನಾ | ಕೀಜಃ | ಹಿರಣ್ಯಯಃ |

ಸಃ | ಊರ್ವಸ್ಯ | ರೇಜಯತಿ | ಅಸೌವೃತಿಂ | ಇಂದ್ರಃ | ಗವ್ಯಸ್ಯ | ವೃತ್ರಹಾ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಃ ಶಕ್ರ ಇಂದ್ರಃ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಾಂ ಮೃಕ್ಷಃ ಶೋಧಕಃ ಪರಿಚರಣೀಯೋ ನಾ | ಯಶ್ಚಾಶ್ವಃ | ಅಶ್ವಕುಶಲೋಽಶ್ವಃ | ಅಥನಾಶ್ವಃ ಇತಿ ಸ್ವಾರ್ಥಿಕೋ ಯತ್ | ಮೃಕ್ಷೋಽಶ್ವಃ ಪ್ರಕ್ಷಾಲಿತೋಽಶ್ವ ಇವ ವರ್ತತೇ | ಯೋ ನಾ ಕೀಜಃ | ಕೀಜ ಇತ್ಯದ್ಭುತನಾಹ | ಕಿಮಸ್ಯ ಕಥಂ ಜಾತೇ ಇತಿ ವ..... | ಯಶ್ಚ ಹಿರಣ್ಯಯೋ ಹಿರಣ್ಮಯಶರೀರಃ ಸ ಏವಮಾಶ್ವರ್ಯಭೂತ ಇಂದ್ರೋ ವೃತ್ರಹಾ ಗವ್ಯಸ್ಯ ಗೋಸಮೂಹಸ್ಯ | ಕೀದೃಶಸ್ಯ | ಊರ್ವಸ್ಯ ಬಹುಲಸ್ಯಾಸಾವೃತಿಮಪವರಣೀಯಂ ರೇಜಯತಿ | ಕಂಪಯತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಶಕ್ರಃ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಮೃಕ್ಷಃ—ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಶುದ್ಧಕಾರಕ ನಾಗಿರುವನೋ | ಅಶ್ವಃ—ಯಾವನು ಅಶ್ವಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಚತುರನೋ | ಯೋ ನಾ—ಯಾರು | ಕೀಜಃ—ಅದ್ಭುತವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನೋ | ಹಿರಣ್ಯಯಃ—ಸುನರ್ಣಮಯವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೋ ಆಗಿರುವನೋ | ವೃತ್ರಹಾ—ವೃತ್ರಹಂತಕನಾದ | ಸ ಇಂದ್ರಃ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ಊರ್ವಸ್ಯ—ವಿಸ್ತೃತವಾದ | ಗವ್ಯಸ್ಯ—ಗೋಸಮೂಹಕ್ಕೆ | ಅಸಾವೃತಿಂ—ನಿರೋಧಕವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು | ರೇಜಯತಿ—ಕಂಪಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಶುದ್ಧಿ ಕಾರಕನಾಗಿರುವನೋ, ಯಾವನು ಅಶ್ವಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಚತುರನೋ, ಯಾರು ಅದ್ಭುತವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನೋ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೋ ಆಗಿರುವನೋ ವೃತ್ರಹಂತಕನಾದ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ವಿಷ್ಣುತವಾದ ಗೋಸಮೂಹಕ್ಕೆ ನಿರೋಧಕವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಂಪಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಎಂದರೆ ದ್ವಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He, Shakra, who is the purifier (of his worshippers), and well-skilled in horses, who is wonderful and golden-bodied,—He, Indra, the slayer of Vritra, shakes the hilding-place of the numerous herd of cows.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಿಖಾತಂ ಚಿದ್ಯಃ ಪುರುಸಂಭೃತಂ ವಸೂದಿದ್ವಸತಿ ದಾಶುಷೇ |

ವಜ್ರೀ ಸುಶಿಪ್ರೋ ಹರ್ಯಶ್ಚ ಇತ್ಕರದಿಂದ್ರಃ ಕೃತ್ವಾ ಯಥಾ ವಶತ್ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಿಖಾತಂ | ಚಿತ್ | ಯಃ | ಪುರುಸಂಭೃತಂ | ವಸು | ಉತ್ | ಇತ್ | ವಸತಿ | ದಾಶುಷೇ |

ವಜ್ರೀ | ಸುಶಿಪ್ರಃ | ಹರಿತ್ | ಇತ್ | ಕರತ್ | ಇಂದ್ರಃ | ಕೃತ್ವಾ | ಯಥಾ | ವಶತ್ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ನಿಖಾತಂ ಚಿದ್ಭೂವೌ ಖಾತ್ವಾ ಸ್ಥಾಪಿತಮಪಿ ಸಂಭೃತಂ ಸಂಗೃಹೀತಂ ಯಾಗದಾನಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವೇದೃಶಂ ಪುರು ಬಹು ವಸು ಧನಮುದಿದ್ವಸತಿ ಉದ್ಯಪತ್ಯೇವ ದಾಶುಷೇ ಯಜಮಾನಾಯ | ಏವಂ ಯೋ ದೇವಃ ಕರೋತಿ ಸ ವಜ್ರೀ ಸುಶಿಪ್ರಃ ಸುಹನುರ್ಹರ್ಯಶ್ಚ ಇದ್ಧರಿತವರ್ಣಾಶ್ಚಯುಕ್ತ ಇಂದ್ರ ಏವ ಕರೋತಿ | ಕೇನೋಪಾಧಿನಾ | ಕೃತ್ವಾ ಕರ್ಮಣಾ ಯಾಗೇನೋಪಾಧಿನಾ | ಯಥಾ ವಶತ್ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಕಾಮಯತೇ ತಥಾ ಸ ಏವ ಕರೋತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಕೃತ್ವಾ—ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮದಿಂದ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಯಃ ವಶತ್—ಯಾರು ಸಂತ್ಯಜ್ಞನಾಗುವನೋ ಅದೇ ರೀತಿ (ಅದಕ್ಕೆ ಫಲರೂಪವಾಗಿ) | ವಜ್ರೀ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೋ | ಸುಶಿಪ್ರಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳವನೋ | ಹರ್ಯಶ್ಚ ಇತ್—ಹತರಿವರ್ಣವುಳ್ಳ ಅಶ್ವೋಪೇತನೋ ಅದ ಅದೇ | ಇಂದ್ರಃ—

ಇಂದ್ರನು | ದಾಶುಷೇ—ಹವಿದಾತನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ನಿಖಾತಃ ಚಿತ್—ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ಅಗೆದು | ಸಂಭೃತಂ—ಇತರರಿಂದ ಶೇಖರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ | ಪುರು ವಸು—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವನ್ನೂ | ಉದಿದ್ವಸತಿ—ತಂದು ಸುರಿಯುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಕೆನ್ನೆ ಯುಳ್ಳವನೂ, ಹರಿತವರ್ಣವುಳ್ಳ ಅಶ್ವೋಪೇತನೂ ಆದ ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಯಜ್ಞಕರ್ಮದಿಂದ ಸಂತ್ಯಸ್ತನಾಗುವನೋ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಸಂತ್ಯಸ್ತಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಇತರ ಭೂಕರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಗೆದು ಹೊತ್ತಿದ್ದ ಧನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೂಡಿಸಿ ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧನವನ್ನು ತನಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ತಂದು ಸುರಿಯುವನು.

English Translation

He who verily pours forth to the offerer the buried wealth accumulated by many, he, Indra, the thunderer, handsome-jawed, borne on bay steeds, does as he pleases, (when propitiated) with sacrifice.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದ್ವಾವಂಥ ಪುರುಷ್ಪುತ ಪುರಾ ಚಿಚ್ಚೂರ ನೃಣಾಂ |

ವಯಂ ತತ್ತ ಇಂದ್ರ ಸಂ ಭರಾಮಸಿ ಯಜ್ಞಮುಕ್ಥಂ ತುರಂ ವಚಃ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯೇತ್ | ವವಂಥ | ಪುರುಷ್ಪುತ | ಪುರಾ | ಚಿತ್ | ತೂರ | ನೃಣಾಂ |

ವಯಂ | ತತ್ | ತೇ | ಇಂದ್ರ | ಸಂ | ಭರಾಮಸಿ | ಯಜ್ಞಂ | ಉಕ್ಥಂ | ತುರಂ | ವಚಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪುರುಷ್ಪುತ ಬಹುಭಿಃ ಸ್ತುತೇಂದ್ರ ಶೂರ ವಿಕ್ರಾಂತ ನೃಣಾಂ ನೇತ್ಯುಣಾಂ ಸ್ತೋತ್ಯುಣಾಂ ಸಕಾಶಾತ್ ಪುರಾ | ಚಿದಿಕ್ಯುಸಮಾರ್ಥೇ | ತಥೇದಾನೀನುಸಿ ಯದ್ವಾವಂಥ ಅಚೀಕಮಥಾಃ ತದೇವ ವಯಂ ತುರಂ ತೂರ್ಣಂ ತೇ ತುಭ್ಯಮಿಂದ್ರ ಸಂ ಭರಾಮಸಿ | ಸಂಭರಾಮಃ | ಕಿಂ ತದಿತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ಯಜ್ಞಂ ಯಾಗಯೋಗ್ಯಂ ಹವಿರುಕ್ಥಂ ಶಸ್ತ್ರಂ ವಚೋ ವಾಚ್ಯಂ | ತವ ಪ್ರಿಯತಮಂ ಹವಿಃ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಚಿ ಸಂಭರಾಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪುರುಷ್ವತ—ಅನೇಕರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ | ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನೃಣಾಂ—ಹಿಂದಿನ ಯಜ್ಞಕರ್ತರಿಂದ | ಪುರಾ ಚಿತ್—ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ | ಯದ್ವವಂಥ—ಯಾವ ಯಾವುದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ | ತತ್ ಯಜ್ಞಂ—ಅದೇ ಯಜ್ಞವನ್ನೂ (ಹವಿಸ್ಸನ್ನೂ) | ಉಕ್ಥಂ—ಅದೇ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರವನ್ನೂ | ವಚಃ—ಅದೇ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವನ್ನೂ | ವಯಂ—ನಾವು | ತುರಂ—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇತಿಸಿ | ಸಂ ಭರಾಮಸಿ—ಸಂಪಾದಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ, ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹಿಂದಿನ ಯಜ್ಞಕರ್ತರಿಂದ ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ ಯಾವ ಯಾವುದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ, ಅದೇ ಯಜ್ಞಭಾಗದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನೂ, ಅದೇ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರವನ್ನೂ, ಅದೇ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವನ್ನೂ ಸಹ ನಾವು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Hero, praised of many, what of old time you desired from your votaries, that, Indra, we hasten to bring to you,—oblation and recited praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಚಾ ಸೋಮೇಷು ಪುರುಹೂತ ವಜ್ರಿವೋ ಮದಾಯ ದ್ಯುಕ್ಷ ಸೋಮಪಾಃ |
ತ್ವಮಿದ್ಧಿ ಬ್ರಹ್ಮಕೃತೇ ಕಾಮ್ಯಂ ವಸು ದೇಷ್ಯಃ ಸುನ್ವತೇ ಭುವಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಚಾ | ಸೋಮೇಷು | ಪುರುಹೂತ | ವಜ್ರಿವಃ | ಮದಾಯ | ದ್ಯುಕ್ಷ | ಸೋಮಪಾಃ |
ತ್ವಂ | ಇತ್ | ಹಿ | ಬ್ರಹ್ಮಕೃತೇ | ಕಾಮ್ಯಂ | ವಸು | ದೇಷ್ಯಃ | ಸುನ್ವತೇ | ಭುವಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪುರುಹೂತ ಬಹುಭಿರಾಹೂತ ಹೇ ವಜ್ರಿವೋ ವಜ್ರವನ್ ದ್ಯುಕ್ಷ ದ್ಯುಮನ್ ಸೋಮಪಾಃ ಸೋಮಸ್ಯ ಪಾತಃ ತ್ವಂ ಸೋಮೇಷ್ವಭಿಷುತೇಷು ಮದಾಯ ಸಚಾ ಸಹ ಭವೇತಿ ಶೇಷಃ | ತ್ವಮಿತ್ತಮೇವ ಬ್ರಹ್ಮಕೃತೇ ಸ್ತೋತ್ರಕರ್ತ್ರೇ ಸುನ್ವತೇ ಚ ಕಾಮ್ಯಂ ಕಮನೀಯಂ ವಸು ಧನಂ ದೇಷ್ಯೋ ದಾತೃತನೋ ಭುವಃ | ಭವಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪುರುಹೂತ—ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನೂ | ವಜ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ | ದ್ಯುಷ್ಟ—
ಕಾಂತಿಯುತನೂ | ಸೋಮಪಾಃ—ಸೋಮಪಾನವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸೋಮೇಷು—
ಸೋಮರಸಗಳು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ | ಮದಾಯ—ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ | ಸಚಾ—ನಮ್ಮೊಡಗೂಡಿರು |
ತ್ವಮಿತ್ ಹಿ—ನೀನೊಬ್ಬನೇ | ಬ್ರಹ್ಮಕೃತೇ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಿಗೂ | ಸುನ್ವತೇ—ಯಜಮಾನನಿಗೂ | ಕಾಮ್ಯಂ—
ಆಕರ್ಷಕವಾದ | ವಸು—ಧನವನ್ನು | ದೇಷ್ಟಃ—ಅತ್ಯತಿಶಯವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವವನಾಗಿ | ಭುವಃ—
ಅಗದ್ವೀಯ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ, ಕಾಂತಿಯುತನೂ, ಸೋಮಪಾನವನ್ನು
ಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸೋಮರಸಗಳು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮೊಡಗೂಡಿರು.
ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಿಗೂ ಯಜಮಾನನಿಗೂ, ಸಹ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಧನವನ್ನು ಅತ್ಯತಿಶಯವಾಗಿ
ಕೊಡುವವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

English Translation.

Bearer of the thunderbolt, be present at our libations for your
exhilaration; for you are an abundant giver of desirable wealth to him who
utters your praises and effuses the Soma.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಯಮೇನಮಿದಾ ಹ್ಯೋಸೀಪೇಮೇಹ ವಜ್ರಿಣಂ |

ತಸ್ಮಾ ಉ ಅದ್ಯ ಸಮನಾ ಸುತಂ ಭರಾ ನೂನಂ ಭೂಷತ ಶ್ರುತೇ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ಏನಂ | ಇದಾ | ಹ್ಯಃ | ಅಸೀಪೇಮ | ಇಹ | ವಜ್ರಿಣಂ |

ತಸ್ಮೈ | ಉಂ | ಇತಿ | ಅದ್ಯ | ಸಮನಾ | ಸುತಂ | ಭರ | ಅ | ನೂನಂ | ಭೂಷತ | ಶ್ರುತೇ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽಹನಿ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನೇಽಚ್ಛಾವಾಕಶಸ್ತ್ರೇ ವಯಮೇನಮಿತಿ ವೈಕಲ್ಪಿ-
ಕೋಽನುರೂಪಃ | ತಥಾ ಚ ಸೂಕ್ರಿತಂ | ವಯಮೇನಮಿದಾ ಹ್ಯೋ ಯೋ ರಾಜಾ ಚರ್ಷಣೇನಾಂ |
ಅ. ೭. ೪ | ಇತಿ ||

ವಯಂ ಯಜಮಾನಾ ಏನಮಿಂದ್ರಂ ವಜ್ರಿಣಿದೇವಾನೀಂ ಹೃಶ್ವೇಹಾತ್ರಾಪೀಪೇಮ
ಅಸ್ಮಾಯಯಾನು ಸೋಮೇನ | ತಸ್ಮಾ ಉ ತಸ್ಮಾ ಏವಾದ್ಯಾತ್ಯ ಸಮನಾ ಸಂಗ್ರಾಮಾರ್ಥಂ
ಸುತಮಭಿಷುತಂ ಸೋಮಂ ಭರ ಹರತ ಹೇ ಅಧ್ವರ್ಯಾದಯಃ | ನೂನಮಿದಾನೀಂ ಶ್ರುತೇ ಸ್ತೋತ್ರೇ
ಶ್ರುತೇ ಸತ್ಯಾ ಭೂಷತ | ಅಭವತು | ಅಗಚ್ಛತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಯಂ—ಯಜಮಾನರಾದ ನಾವು | ವಜ್ರಿಣಿ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ | ಏನಂ—ಈ ಇಂದ್ರ
ನನ್ನು | ಇದಾ—ಇಂದೂ | ಹೃಶಿ—ನೆನ್ನೆಯೂ | ಇಹ—ಇದೇ ಯಜ್ಞ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ | ಅಪೀಪೇಮ—
ಸೋಮದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದ್ದೇವೆ | ತಸ್ಮಾ ಉ—ಅವನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ | ಅದ್ಯ—ಈಗಲೂ | ಸಮನಾ—
ಸಂಗ್ರಾಮಾರ್ಥವಾಗಿ | ಸುತಂ—ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮವನ್ನು | ಭರ—ಸಂಪಾದಿಸಿರಿ | ನೂನಂ—ಈಗ |
ಶ್ರುತೇ—ಸ್ತೋತ್ರಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಅ ಭೂಷತ—ಇಂದ್ರನು ಬಂದು ಅಲಂಕರಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಜಮಾನರಾದ ನಾವು ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಈ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಇಂದೂ, ನೆನ್ನೆಯೂ ಇದೇ
ಯಜ್ಞ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸೋಮಾರ್ಪಣೆಯಿಂದ ತೃಪ್ತಿಸಿದಿದ್ದೇವೆ. ಅವನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಈಗಲೂ ಸಂಗ್ರಾಮಾರ್ಥ
ವಾಗಿ ಪ್ರೇರಿಸಲು ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿರಿ. ಈಗ ಸ್ತೋತ್ರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಬಂದು ಅಲಂಕರಿಸಲಿ.

English Translation.

To-day and yesterday we have here refreshed him, the thunderer;
bring to him to-day our libation effused for (success in) battle; let him now
hasten hither on hearing our praise.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಕವೆಂಬ ದಿನದ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಛಾವಾಕನೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು
ಪಠಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಯಮೇನಂ ಎಂಬ ಈ ಪ್ರಗಾಥವನ್ನು ವೈಕಲ್ಪಿಕಾನುರೂಪಪ್ರಗಾಥವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸ
ಬೇಕೆಂದು ಅಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ವಯಮೇನಮಿದಾ ಹ್ಯೋ ಯೋ ರಾಜಾ ಚರ್ಷಣೇನಾಂ ಎಂಬ
ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವೈಕಲ್ಪಿದಸ್ಯ ವಾರಣ ಉರಾಮಧಿರಾ ವಯುನೇಷು ಭೂಷತಿ |

ಸೇಮಂ ನಃ ಸ್ತೋಮಂ ಜುಜುಷಾಣ ಆ ಗಹೀಂದ್ರ ಪ್ರ ಚಿತ್ರಯಾ ಧಿಯಾ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವೃಕಃ | ಚಿತ್ | ಅಸ್ಯ | ನಾರಣಃ | ಉರಾಮಧಿಃ | ಅ | ವಯುನೇಷು | ಭೂಷತಿ |

ಸಃ | ಇಮಂ | ನಃ | ಸ್ತೋಮಂ | ಜುಜುಷಾಣಃ | ಅ | ಗಹಿ | ಇಂದ್ರ | ಪ್ರ | ಚಿತ್ರಯಾ | ಧಿಯಾ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವೃಕಶ್ಚಿತ್ತೇನೋಽಪಿ ವಾರಣೋ ವಾರಯಿತಾ ಸರ್ವಸ್ಯ ಸನ್ನಪ್ಕುರಾಮಧಿಃ ಶತ್ರುಣಾಂ ಮಾರ್ಗೇ ಗಚ್ಛತಾಂ ಮಧಿತಾ ಸನ್ನಪ್ಕಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ವಯುನೇಷು ಮಾರ್ಗೇಷು ಪ್ರಜ್ಞಾನೇಷು ವಾ ಭೂಷತಿ | ಅನುಕೂಲ್ಯಮೇವ ಭಜತೇ | ಅತೀವಹಿಂಸ್ರೋಽಪೀಂದ್ರಸ್ಯಾನುಕೂಲೋ ಭವತೀತ್ಯರ್ಥಃ ಯದ್ವಾ || ಸ್ಯೇತಿ ಕರ್ಮಣಿ ಷಷ್ಠೀ || ಅಮುಮಿಂದ್ರಮುಕ್ತರೂಪೋ ವೃಕೋಽಪಿ ವಯುನೇಷು ಸ್ತೋತ್ರೇಷ್ವಾ ಭೂಷತಿ | ಸ ತ್ವಮಿಮಂ ನಃ ಸ್ತೋಮಂ ಜುಜುಷಾಣಃ ಪ್ರೀಯಮಾಣ ಅ ಗಹಿ | ಅಗಚ್ಛ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ಚಿತ್ರಯಾ ಧಿಯಾ ಕರ್ಮಣಾ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣೇನ ನಿಮಿತ್ತೇನ ಪ್ರ ಪ್ರಕರ್ಷಣಾ ಗಹಿ | ಶೀಘ್ರಮಾಗಚ್ಛ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನಾರಣಃ—ಮಾರ್ಗನಿರೋಧಕನೂ | ಉರಾಮಧಿಃ—ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದವರನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸುವವನೂ ಆದ | ವೃಕಶ್ಚಿತ್—ಕಳ್ಳನೂ ಸಹ | ಅಸ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನ | ವಯುನೇಷು—ಸಂಚಾರ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ | ಅ ಭೂಷತಿ—ಅನುಕೂಲರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ | (ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಸಃ—ಅಂತಹ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವುಳ್ಳ ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮಿಂದ ಪರಿತವಾಗುವ | ಇಮಂ ಸ್ತೋಮಂ—ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಜುಜುಷಾಣಃ—ಸೇವಿಸುತ್ತಾ | ಅ ಗಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಚಿತ್ರಯಾ ಧಿಯಾ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಸ್ತುತಿನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ಪ್ರ—ಆತಿಶಯವಾಗಿ ಬಾ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಾರ್ಗನಿರೋಧಕನೂ, ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದವರನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸುವವನೂ ಆದ ಕಳ್ಳನೂ ಸಹ ಈ ಇಂದ್ರನ ಸಂಚಾರಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಅಂತಹ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವುಳ್ಳ ನೀನು ನಮ್ಮಿಂದ ಪರಿತವಾಗುವ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ದಯಮಾಡು. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಸ್ತುತಿನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಆತಿಶಯವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ.

English Translation.

The obstructing robber, the destroyer of travelling enemies, is obedient to him in his ways; hasten, Indra. (drawn) by our gorgeous rite, welcoming this our hymn.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ವ್ಯಕ್ತೇ—ವ್ಯಕ್ತಶಬ್ದಾರ್ಥದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾಸ್ಕರು ಹೇಳಿರುವ ನಾನಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ, ನಿರ್ವಚನವನ್ನೂ ನಾವು ಖು. ಸಂ. ಭಾಗ 9 ಪುಟ 520 ಮತ್ತು ಭಾಗ 13 ಪುಟ 638 ರಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿ.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕದೂ ನ್ವಂ ಸ್ಯಾಕೃತಮಿಂದ್ರಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಪೌಂಸ್ಯಂ |

ಕೇನೋ ನು ಕಂ ಶ್ರೋಮತೇನ ನ ಶುಶ್ರುವೇ ಜನುಷಃ ಪರಿ ವೃತ್ತಹಾ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕತ್ | ಉಂ ಇತಿ | ನು | ಅಸ್ಯ | ಅಕೃತಂ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ಅಸ್ತಿ | ಪೌಂಸ್ಯಂ |

ಕೇನೋ ಇತಿ | ನು | ಕಂ | ಶ್ರೋಮತೇನ | ನ | ಶುಶ್ರುವೇ | ಜನುಷಃ | ಪರಿ | ವೃತ್ತಹಾ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಜಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽದನಿ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನೇಽಚ್ಛಾವಾಕಶಸ್ತ್ರ ಏವ ಕದೂ ನ್ವಿತಿ ಕದ್ವತ್ಪ್ರಗಾಢಃ | ಕದೂ ನ್ವಸ್ಯಾಕೃತಮಿತಿ ಕದ್ವಂತಃ ಪ್ರಗಾಢಾಃ | ಅ. ೭-೪ | ಇತಿ ಹಿ ಸೂತ್ರೀತಂ ||

ಅಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ಕದೂ ನು ಕಿಂ ತು ಖುಲು ಪೌಂಸ್ಯಂ ಪೌರುಷಮಕೃತಮನಾಚಾರಿತಮಸ್ತಿ | ಸರ್ವಮಪಿ ವೃತ್ತವಧಾದಿಕಮನೇನ ಕೃತಮೇವ ಇತಃ ಪರಂ ನ ಕಿಂಚಿ ಪೌಂಸ್ಯಂ ಕೃತ್ಯಮಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಲೋಕೇ ಸ್ವಲ್ಪಮಪಿ ಯಃ ಪುಂಸ್ತ್ವಂ ಕುರ್ಯಾತ್ಸ ತೇನ ಸ್ತ್ರಾಯತೇಽಯಂ ತು ನ ಸ್ತುತ ಏತದುಚ್ಯತೇ | ಕೇನೋ ನು ಕಂ ಕೇನ ಖುಲು ಶ್ರೋಮತೇನ ಶ್ರವಣೇಯೇನ ಪುಂಸ್ತ್ವೇನ ನ ಶುಶ್ರುವೇ | ನ ಶ್ರಾಯತೇ | ಕಿಂ ಕತಿಪಯೇರೇವಾಹೋಭಿಃ ಕೃತೇನ ನೇತ್ಯಾಹ | ಅಯಂ ವೃತ್ತಹಾ ವೃತ್ತಸ್ಯಾತಿಪ್ರಬಲಸ್ಯ ಹಂತಾಯಂ ಜನುಷಃ ಪರಿ ಜನ್ಮಪ್ರಭೃತಿ ಕ್ರಿಯಮಾಣೈಃ ಸಾಮರ್ಥ್ಯೈಃ ಶ್ರಾಯತೇ | ವೃತ್ತಹತ್ಯಂ ತತ್ಪುಂಸ್ತ್ವಪ್ರದರ್ಶನಾದ್ಯೋತನಾಯ | ಯಥಾ ವೃತ್ತೇಹನನಂ ಸರ್ವೈಃ ಶ್ರಾಯತೇ ತದ್ವದನ್ಯಾನ್ಯಪೀತಿ ಭಾವಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪೌಂಸ್ಯಂ—ವೀರ್ಯಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ | ಕದೂ ನು—ಯಾವುದು ತಾನೇ | ಅಸ್ಯ ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನಿಂದ | ಅಕೃತಂ ಅಸ್ತಿ—ಆಚರಿಸಲ್ಪಡದೇ ಇರುತ್ತದೆ | ಶ್ರೋಮತೇನ—ಕಿವಿಯಿರುವ | ಕೇನೋ ನು ಕಂ—ಯಾವ ಪುರುಷನಿಂದ ತಾನೇ | ನ ಶುಶ್ರುವೇ—ಇಂದ್ರನ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವು ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ | ವೃತ್ತಹಾ—ವೃತ್ತಹಂತಕನಾದ ಇಂದ್ರನು | ಜನುಷಃ ಪರಿ—ಜನ್ಮಾರಂಭ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಈ ಇಂದ್ರನಿಂದ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡದೇ ಇರುವ ವೀರ್ಯಕರ್ಮವು ಯಾವುದು ತಾನೇ ಇದೆ? ಯಾವ ಪುರುಷನು ತಾನೇ ಇವನ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿಲ್ಲ? ಈ ಇಂದ್ರನು ವೃತ್ರಹಂತಕನೆಂದೂ, ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕನೆಂದೂ ಹುಟ್ಟಿದಾರಭ್ಯ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

What act of might is there, unperformed by Indra? Who has not heard of his famous (heroism)? He, the slayer of Vritra, (is renowned) from his birth.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಛಾವಾಕನೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪಠಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕದೂ ನು ಎಂಬ ಈ ಪ್ರಗಾಥವನ್ನು ಕದ್ವತ್ಪ್ರಗಾಥಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ವೇತಸೂತ್ರದ—ಕದೂ ನ್ವಸ್ಯಾ ಕೃತಮಿತಿ ಕದ್ವಂತಃ ಪ್ರಗಾಥಾಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೪) ವಿನೃತವಾಗಿರುವುದು

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕದೂ ಮಹೀರಧೃಷ್ಟಾ ಅಸ್ಯ ತವಿಷೀಃ ಕದು ವೃತ್ರಘ್ನೋ ಅಸ್ತೃತಂ |
ಇಂದ್ರೋ ವಿಶ್ವಾನ್ವೇಕನಾಟಾ ಅಹರ್ವೃಶ ಉತ ಕೃತ್ವಾ ಪಣೀರಭಿ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕತ್ | ಉಂ ಇತಿ | ಮಹೀಃ | ಅಧೃಷ್ಟಾಃ | ಅಸ್ಯ | ತವಿಷೀಃ | ಕತ್ | ಉಂ ಇತಿ | ವೃತ್ರಘ್ನಃ |
ಅಸ್ತೃತಂ |
ಇಂದ್ರಃ | ವಿಶ್ವಾನ್ | ಬೇಕನಾಟಾನ್ | ಅಹರ್ವೃಶಃ | ಉತ | ಕೃತ್ವಾ | ಪಣೀನ್ | ಅಭಿ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಕದೂ ಕದಾ ಖಲ್ವಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ತವಿಷೀರ್ಬಲಾನ್ಯಧೃಷ್ಟಾ ಅಧೃಷ್ಟಾನ್ಯಧರ್ಷಕಾಣ್ಯಾಸನ್ |
ಕದು ಕದಾ ನು ಖಲು ವೃತ್ರಘ್ನೋ ವೃತ್ರಹಂತುರಿದ್ರಸ್ಯ ಹಂತವ್ಯಮಸ್ತೃತಮಹಿಂಸಿತಮಭವತ್ | ನ
ಕದಾಚಿದಿತ್ಯ..... ವ್ಯಯೇಂದಂ ಅಭವದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಥವಾಸ್ಯ ಮಹಾಂತಿ ಬಲಾನಿ ಸೇನಾಲಕ್ಷಣಾನಿ
ಕದಾಪ್ಯಧೃಷ್ಟಾನ್ಯನ್ಯಬಲೈರಹಿಂಸಿತಾನಿ ತಥಾ ವೃತ್ರಘ್ನೋ ಶಾರೀರಂ ಬಲಮಸ್ತೃತಮನ್ಯೈರಹಿಂಸ್ಯಂ |

ಈದೃಶೇನ ದ್ವಿವಿಧೇನ ಬಲೇನೇಂದ್ರೋ ವಿಶ್ವಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ವೇಕನಾಟಾನ್ | ಅನೇನ ಕುಸೀದಿನೋ
ವೃದ್ಧಿಜೀವಿನೋ ವಾರ್ಧುಷಿಕಾ ಉಚ್ಯಂತೇ | ಕಥಂ ತದ್ವೃತ್ತೇತಿ | ನೇ ಇತ್ಯಪಭ್ರಂಶೋ ದ್ವಿಶಬ್ದಾರ್ಥೇ |
ಏಕಂ ಕಾರ್ಷಾಪಣಮೃಣಿಕಾಯು ಪ್ರಯಚ್ಛನ್ ದ್ವೌ ಮಹ್ಯಂ ದಾತವ್ಯಂ.....ನಯೇನ ದರ್ಶಯಂತಿ
ತತೋ ದ್ವಿಶಬ್ದೇನೈಕಶಬ್ದೇನ ಚ ನಾಟಯಂತೀತಿ ಬೇಕನಾಟಾಃ | ತಾನಹದೃಶಃ | ಅಹಶಬ್ದೇನ
ತದುತ್ಪಾದಕ ಅದಿತೋಽಭಿಧೇಯೋ ಭವತಿ | ತಂ ಪಶ್ಯಂತೀತ್ಯಹದೃಶಃ | ನನು ಸರ್ವೇ ಸೂರ್ಯಂ
ಪಶ್ಯಂತಿ ಕೋಽತ್ರಾತಿಶಯ ಇತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ಇಹೈವ ಜನ್ಮನಿ ಸೂರ್ಯಂ ಪಶ್ಯಂತಿ ನ ಜನ್ಮಾಂತರೇ |
ಉಬ್ಬಕಾ ಆಯಷ್ಟಾರೋಽಂಭೇ ತಮಸಿ ಮಜ್ಜಂತಿ | ಅಥವಾ ಲೌಕಿಕಾನ್ಯೇವಾಹಾನಿ ಪಶ್ಯಂತಿ ನ
ಪಾರಲೌಕಿಕಾನ್ಯದೃಷ್ಟಾನಿ | ದೃಷ್ಟಪ್ರಧಾನಾ ಹಿ ನಾಸ್ತಿಕಾಃ | ಅತೋ.....ಶಾನ್ ಪಣೇನ್
ಪಣಿಸದೃಶಾಞ್ಞಾದ್ರಕಲ್ಪಾನ್ | ಉತಶಬ್ದ ಏವಾರ್ಥೇ | ಕ್ರತ್ವೋತ ಕರ್ಮಣೈವ ತಾಡನಾದಿವ್ಯಾಪಾ-
ರಣೈವಾಭಿ ಭವತೀತಿ ಶೇಷಃ | ಯದ್ವಾ | ಪಣೇನುತ ಪಣೇನೇವಾಭಿಭವತಿ ನ ಯಷ್ಟಾರಂ | ಪಣೇನಾಂ
ನಿಂದಾ ಸ್ಮರ್ಯತೇ | ಗೋರಕ್ಷಕಾನಾಪಣಿಕಾಂಸ್ತಥಾ ಕಾರುಕುಶೀಲವಾನ್ | ಪ್ರೇಷ್ಯಾನ್ವಾರ್ಧುಷಿಕಾಂಶ್ಚೈವ
ವಿಶ್ವಾನ್ ಶೂದ್ರವದಾಚರೇತ್ | ಮನುಂ ೮.೧೦೨ ಇತಿ ||

ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಅಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ತವಿಷೀಃ—ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ | ಮಹೀಃ—ಮಹತ್ವೇನೆಗಳೂ | ಕದೂ—
ಯಾವಾಗ ತಾನೇ | ಅಧೃಷ್ಟಾಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸದೆ ಅಲಸವಾಗಿನೆ | ವೃತ್ರಘ್ನಃ—ವೃತ್ರಹಂತಕನಾದ
ಇಂದ್ರನಿಗೆ | ಕದು—ಯಾವಾಗ ತಾನೇ | ಅಸ್ತೃತಂ—ದುಷ್ಟವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಶವಿಷಯವಾಗದೇ ಇರುತ್ತದೆ |
ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಕ್ರತ್ವಾ—ತನ್ನ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ಅಹದೃಶಃ—ಕೇವಲ ಇಹದಲ್ಲಿ
ಮಾತ್ರ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಬಲ್ಲ ನಾಸ್ತಿಕರೂ | ಬೇಕನಾಟಾನ್—ಮೋಸವ್ಯಾಪಾರವುಳ್ಳವರೂ ಆದ |
ವಿಶ್ವಾನ್ ಪಣೇನ್—ಸಮಸ್ತ ವಂಚಕರನ್ನೂ (ಉಬ್ಬರನ್ನೂ) | ಅಭಿ—ಸೋಲಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರನ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ಮಹಾಸೇನೆಗಳು ಯಾವಾಗ ತಾನೇ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸದೆ ಅಲಸ
ವಾಗಿನೆ? ವೃತ್ರಹಂತಕನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ದುಷ್ಟವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ತಾನೇ ನಾಶವಿಷಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರನು
ತನ್ನ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಕೇವಲ ಇಹದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಬಲ್ಲ ನಾಸ್ತಿಕರೂ, ಮೋಸ
ವ್ಯಾಪಾರವುಳ್ಳರೂ ಆದ ಸಮಸ್ತ ವಂಚಕರನ್ನೂ ಸೋಲಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

When were his mighty forces ever languid? When was aught
undestroyed before the slayer of Vritra? Indra by his energy overpowers all
the huckstering usurers who see only this world's days.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಬೇಕನಾಟಾನ್—ಅನೇನ ಕುಸೀದಿನೋ ವೃದ್ಧಿಜೀವಿನೋ ವಾರ್ಧುಷಿಕಾ ಉಚ್ಯಂತೇ |
ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ—ಹಣದ ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರುವ ಜನರಿಗೆ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸಾಲವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಆ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ
ಅಸಲನ್ನೂ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನೂ ಆವರಿಂದ ವಸೂಲುಮಾಡಿ ಜೀವಿಸುವ ಲೇವಾದೇವಿ ಮಾಡುವ ಜನರಿಗೆ ಕುಸೀದಿಗಳು ಎಂದರೆ
ಬಡ್ಡಿಯಿಂದ ಜೀವಿಸುವವರು ಎಂದರ್ಥವಿರುವುದು. ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಯಾಸ್ಕರು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ—

ಬೇಕನಾಟಾನ್—ಬೇಕನಾಟಾಃ ಖಲು ಕುಸೀದಿನೋ ಭವಂತಿ ದ್ವಿಗುಣಕಾರಿಣೋ ವಾ ದ್ವಿಗುಣ-
ದಾಯಿನೋ ವಾ ದ್ವಿಗುಣಂ ಕಾಮಯಂತ ಇತಿ ವಾ ಇಂದ್ರೋ ವಿಶಾನ್ವೇಕನಾಟಾ ಆಹರ್ಯಶ
ಉತ ಕೃತ್ವಾ ಪಣೀರಭಿ | ಇಂದ್ರೋ ಯಃ ಸರ್ವಾನ್ ಬೇಕನಾಟಾನಹರ್ಯಶಃ ಸೂರ್ಯ-
ದ್ಯಶೋ ಯ ಇಮಾನ್ಯಹಾಸಿ ಪಶ್ಯಂತಿ ನ ಪರಾಣೀತಿ ವಾಭಿಭವತಿ ಕರ್ಮಣಾ ಪಣೀಂಶ್ಚ
ವಣಿಜಃ || (ನಿ. ೬-೨೬)

ಬೇಕನಾಟಾಃ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ದುಬಾರಿ ಹಣವನ್ನು ಬಡ್ಡಿರೂಪದಲ್ಲಿ ವಸೂಲು ಮಾಡುವವರು ಎಂದರೆ ಬಡ್ಡಿಯೂ
ಸೇರಿ ಸಾಲಕೊಟ್ಟ ಹಣಕ್ಕೆ ಎರಡರಷ್ಟನ್ನು ವಸೂಲುಮಾಡುವವರು ಅಥವಾ ಯಾವುದಾದರೂ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದರೆ ಸಾಲದ
ಎರಡರಷ್ಟು ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಸ್ವತ್ತಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಾಲಕೊಡುವವರು ಅಥವಾ ಕೊಟ್ಟ ಸಾಲದ ಮೊಬಲಗಿನ
ಎರಡರಷ್ಟು ತಮಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರು ಎಂದರ್ಥವಿರುವುದು.

ಇಂದ್ರನು ಅತ್ಯಾಶೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಲೇವಾದೇವಿ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡುವ ಅಪ್ರಮಾಣಿಕ ವರ್ತಕರನ್ನು
ಶಿಕ್ಷಿಸುವನು.

ಇಂದ್ರನು ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ದಯಾರಹಿತರಾದ ದುಷ್ಟವರ್ತಕರನ್ನು
ಶಿಕ್ಷಿಸುವನು. ಆ ವರ್ತಕರ ತಮ್ಮ ಆಗಿನಕಾಲದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಮನಿಸಿ ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ
ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರವು ನ್ಯಾಯವಾದುದೇ ಅಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ ಇರುವವರು. ವರ್ತಕರು ಎಂದರೆ ವ್ಯಾಪಾರ
ಮಾಡುವವರು ಇಂತಹ ದುಷ್ಟವ್ಯಾಪಾರಗಾರರನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವನು ಎಂಬಭಿಪ್ರಾಯವು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಯಂ ಘಾ ತೇ ಅಪೂರ್ವ್ಯೇಂದ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ವೃತ್ತ್ರಹನ್ |

ಪುರುತಮಾಸಃ ಪುರುಹೂತ ವಜ್ರಿವೋ ಭೃತಿಂ ನ ಪ್ರ ಭರಾಮಸಿ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ಘಾ | ತೇ | ಅಪೂರ್ವ್ಯಾ | ಇಂದ್ರ | ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ | ವೃತ್ತ್ರಹನ್ |

ಪುರುತಮಾಸಃ | ಪುರುಹೂತ | ವಜ್ರಿವಃ | ಭೃತಿಂ | ನ | ಪ್ರ | ಭರಾಮಸಿ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ವಯಂ ಘಾ ಖಲು ತೇ ತನಾಪೂರ್ವಾ ನೂತನಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ಪರಿವೃಥಾನಿ
ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ಪ್ರ ಭರಾಮಸಿ ಸಂಭರಾಮಃ ಪುರುತಮಾಸೋ ಬಹುತಮಾ ವಯಮೃತ್ವಿಗ್ಯಜಮಾನರೂ-
ಪೇಣ ವೃತ್ರಹನ್ ವೃತ್ರಸ್ಯ ಹಂತಃ ಪುರುಹೂತ ಬಹುಭಿರಾಹೂತ ಹೇ ವಜ್ರಿವೋ ವಜ್ರಯುಕ್ತೇಂದ್ರ |
ಕಿಮಿವ | ಭೃತಿಂ ನ ಭೃತಿಮಿವ | ತಂ ಯಥಾ ನಿಯಮೇನ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ ತದ್ವತ್ | ನಿಯಮೇನ
ಪ್ರದಾನತಾತ್ಪರ್ಯಾಧ್ಯುತಿಧೃಷ್ಟಾಂತತ್ವಮನಿರುದ್ಧಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ | ಪುರುಹೂತ—ಅನೇಕರ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರನೂ | ವಜ್ರಿವಃ—
ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಪುರುತಮಾಸಃ—ಋತ್ವಿಗ್ಯಜಮಾನಾದ್ಯನೇಕರ
ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ | ವಯಂ ಘಾ—ನಾವೇ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ | ಭೃತಿಂ ನ—ಕಾಣಿಕೆಯಂತೆ |
ಅಪೂರ್ವಾ—ನೂತನವಾದ | ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ—ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ಪ್ರ ಭರಾಮಸಿ—ಸಂಪಾದಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ, ಅನೇಕರ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ,
ಋತ್ವಿಗ್ಯಜಮಾನಾದ್ಯನೇಕರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು
ಕಾಣಿಕೆಯಂತೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Indra, slayer of Vritra, invoked of many, we, your many worshippers,
offer new hymns to you, thunderer, as your wages.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪೂರ್ವೀತ್ವಿದ್ಧಿ ತ್ವೇ ತುವಿಕೂರ್ಮಿನ್ವಾ ಶಸೋ ಹವಂತ ಇಂದ್ರೋತಯಃ |

ತಿರತ್ಚಿದರ್ಯಃ ಸವನಾ ವಸಾ ಗಹಿ ಶವಿಷ್ಯ ಶ್ರುಧಿ ಮೇ ಹವಂ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪೂರ್ವೀಃ | ಚಿತ್ | ಹಿ | ತ್ವೇ ಇತಿ | ತುವಿಕೂರ್ಮಿನ್ | ಅಶಸಃ | ಹವಂತೇ | ಇಂದ್ರ | ಉತಯಃ |

ತಿರಃ | ಚಿತ್ | ಅರ್ಯಃ | ಸವನಾ | ಅ | ವಸೋ ಇತಿ | ಗಹಿ | ಶವಿಷ್ಯ | ಶ್ರುಧಿ | ಮೇ | ಹವಂ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ತುವಿಕೂರ್ಮಿನ್ ಬಹುಕರ್ಮನ್ನಿಂದ್ರ ತ್ವೇ ತ್ವಯಿ ಪೂರ್ವೀರ್ಬಹೂನ್ಯಾಶಸ ಅಶಂಸನಾನಿ
ಸ್ಥಿತಾನಿ ತಥೋತಯೋ ರಕ್ಷಾಶ್ಚ ತ್ವಯ್ಯವಸ್ಥಿತಾ ಲಬ್ಧಂ ಹವಂತ ಆಹ್ವಯಂತಿ ಸ್ತೋತಾರೋಽನ್ಯೇ |
ಅತೋಽರ್ಯೋಽರೇಃ ಸವನಾ ಸವನಾನಿ ತಿರಶ್ಚಿತ್ತಿರಸ್ಕೃತ್ಯಾರೀನ್ವಾ ತಿರಸ್ಕೃತ್ಯಾಶ್ಚ ತ್ವವನಾನ್ಯಭಿಲಕ್ಷ್ಯ
ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಕೇಂದ್ರ ಆ ಗಹಿ | ಆಗಚ್ಛ | ಅತೋ ಹೇ ಶವಿಷ್ಮತಿಶಯೇನ ಬಲವನ್ ಮೇ ಹವಂ
ಶ್ರುಥಿ | ಶ್ರುಣು ||

|| ಸ್ತುತಿಸದಾರ್ಥ ||

ತುವಿಕೂರ್ಮಿನ್—ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವೇ ಚಿದ್ಧಿ—
ನಿನ್ನಲ್ಲೇ ಲಬ್ಧವಾಗತಕ್ಕ | ಪೂರ್ವೀಃ—ಅನೇಕವಾದ | ಅಶಸಃ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ | ಊತಯಃ—
ರಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನೂ ಆಪೇಕ್ಷಿಸಿ | ಹವಂತೇ—ಇತರ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ | ವಸೋ—ವಸತಿ
ದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅರ್ಯಃ—ಶತ್ರುವಿನ | ಸವನಾ—ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು | ತಿರಶ್ಚಿತ್—ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ |
ಆ ಗಹಿ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ | ಶವಿಷ್ಮ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಹವಂ—
ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಶ್ರುಥಿ—ಕೇಳು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ಮಾತ್ರ ಲಬ್ಧವಾಗತಕ್ಕ ಅನೇಕ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ,
ರಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನೂ ಆಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಇತರ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ,
ಶತ್ರುವಿನ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ. ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನನ್ನ
ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳು.

English Translation.

Indra, doer of many great deeds, (other worshippers) invoke the manifold hopes and protections which abide in you; but rejecting the enemy's oblations, come to us, bestower of dwellings; O mightiest, hear my appeal.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಯಂ ಘಾ ತೇ ತ್ವೇ ಇದ್ವಿಂದ್ರ ವಿಪ್ರಾ ಅಸಿ ಸ್ಮಸಿ |

ನಹಿ ತ್ವದನ್ಯಃ ಪುರುಹೂತ ಕಶ್ಚನ ಮಘವನ್ನಸ್ತಿ ಮರ್ಡಿತಾ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ಘ | ತೇ | ತ್ವೇ ಇತಿ | ಇತ್ | ಊಂ ಇತಿ | ಇಂದ್ರ | ವಿಪ್ರಾಃ | ಅಸಿ | ಸ್ಮಸಿ |
 ನಹಿ | ತ್ವತ್ | ಅನ್ಯಃ | ಪುರುಹೂತ | ಈಃ | ಚನ | ಮಘವನ್ | ಅಸ್ತಿ | ಮರ್ದಿತಾ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ವಯಂ ಘ ವಯಂ ಖಲು ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾಃ | ಅತಸ್ತೇ ಇತ್ಯಯೇವ ವಿಪ್ರಾ
 ಮೇಧಾವಿನಃ ಸ್ತೋತಾರೋಽಸಿ ಸ್ಮಸಿ | ಅಸಿಃ ಸಂಭಾವನಾಯಾಂ | ತ್ವದಧೀನಾ ಸ್ತೇತ್ಯರ್ಥಃ |
 ಅನ್ಯಾನ್ವಿಹಾಯೇಂದ್ರ ಏವ ವರ್ತತೇ | ತಸ್ಮಿನ್ನೋತಿಶಯ ಇತಿ ಅಹ | ಹೇ ಪುರುಹೂತ ತ್ವದನ್ಯಃ
 ಕಶ್ಚನ ಹೇ ಮಘವನ್ ಮರ್ದಿತಾ ಸುಖಯಿತಾ ನಾಸ್ತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಯಂ—ನಾವು | ತೇ ಘ—ನಿನ್ನವರೇ ಆಗಿದ್ದೇವೆ | ವಿಪ್ರಾಃ—
 ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ನಾವು | ತ್ವೇ ಇತ್—ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ | ಅಸಿ ಸ್ಮಸಿ—ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದೇವೆ | ಪುರುಹೂತ—
 ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದವನೂ | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವದನ್ಯಃ—
 ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯವನಾದ | ಕಶ್ಚನ—ಯಾರೂ ಸಹ | ಮರ್ದಿತಾ—ಸುಖಕಾರಕನಾಗಿ | ನಹಿ ಅಸ್ತಿ—
 ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾವು ನಿನ್ನವರೇ ಆಗಿದ್ದೇವೆ. ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದೇವೆ.
 ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದವನೂ, ಧನವಂತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ನಿನ್ನ ಪ್ಪು
 ಸುಖಕಾರಕನಾಗಿ ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲ.

English Translation.

Indra. we are yours, therefore we, your worshippers, depend on you;
 other than you, Maghavan, invoked of many, there is no giver of happiness.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ನೋ ಅಸ್ಯಾ ಅನುತೇರುತ ಕ್ವಧೋ | ಭಿಶಸ್ತೇರವ ಸ್ಪೃಧಿ |
 ತ್ವಂ ನ ಊತೀ ತವ ಚಿತ್ರಯಾ ಧಿಯಾ ತಿಕ್ವಾ ಶಚಿಷ್ಠ ಗಾತುವಿತ್ || ೧೪ ||

| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ನಃ | ಅಸ್ಯಾಃ | ಅಮತೇಃ | ಉತ | ಹ್ವುಧಃ | ಅಭಿಶಸ್ತೇಃ | ಅವ | ಸ್ಪೃಧಿ |
 ತ್ವಂ | ನಃ | ಉತೀ | ತವ | ಚಿತ್ರಯಾ | ಧಿಯಾ | ಶಿಕ್ಷ | ಶಚಿಷ್ಠ | ಗಾತುಽವಿತ್ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾನಸ್ಯಾ ಅಮತೇರ್ದಾರಿದ್ರ್ಯಾತ್ಮಕಾಯಾ ಉತಾಸಿ ಚ
 ಹ್ವುಧೋಽಭಿಶಸ್ತೇರ್ನಿಂದಾಯಾತ್ವ ಸಕಾಶಾದವ ಸ್ಪೃಧಿ | ಅವಮೋಚಯ | ಶಿಂಚಿ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ
 ತನೋತ್ಯುತ್ಯಾ ಚಿತ್ರಯಾ ಧಿಯಾ ವಿಚಿತ್ರೇಣ ಕರ್ಮಣಾ ಶಿಕ್ಷ | ದೇಹ್ಯಭಿಮತಂ | ಹೇ ಶವಿಷ್ಠ
 ಗಾತುವಿನ್ಮಾರ್ಗಜ್ಞ ಉಪಾಯಜ್ಞಸ್ತ್ವಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶವಿಷ್ಠ—ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ | ಗಾತುವಿತ್—ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿದವನೂ ಆದ
 ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಅಸ್ಯಾಃ ಅಮತೇಃ—ದಾರಿದ್ರ್ಯರೂಪವಾದ ಈ ದುಷ್ಟ
 ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಹ್ವುಧಃ—ಹಸಿವಿನಿಂದಲೂ | ಅಭಿಶಸ್ತೇಃ—ನಿಂದಾವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ |
 ಅವ ಸ್ಪೃಧಿ—ಬೇರೆಯಾಡು | ತ್ವಂ—ನೀನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ತವ—ನಿನ್ನ | ಉತೀ—ರಕ್ಷಣೆಯಿಂದಲೂ |
 ಚಿತ್ರಯಾ—ನಾನಾ ವಿಧವಾದ | ಧಿಯಾ—ಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ | ಶಿಕ್ಷ—ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡು.

| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿದವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ದಾರಿದ್ರ್ಯ
 ರೂಪವಾದ ಈ ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಹಸಿವಿನಿಂದಲೂ, ನಿಂದಾವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಬೇರೆಯಾಡು. ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆ
 ಯಿಂದಲೂ, ನಾನಾವಿಧವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡು.

English Translation.

Deliver us from this poverty, hunger, and calumny; give us (our desire)
 by your protection and wondrous working; O mightiest, you know the
 right way.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಸೋಮ ಇದ್ವೇಃ ಸುತೋ ಅಸ್ತು ಕಲಯೋ ಮಾ ಬಿಭೀತನ |
 ಅಸೇದೇಷ ಧ್ವಸ್ಮಾಯತಿ ಸ್ವಯಂ ಘೈಷೋ ಅಪಾಯತಿ || ೧೫ ||

|| ಪದಸಾಠಃ ||

ಸೋಮಃ | ಇತ್ | ವಃ | ಸುತೇ | ಅಸ್ತು | ಕಲಯೇ | ಮಾ | ಬಿಭೀತನ |

ಅಪ | ಇತ್ | ಏಷಃ | ಧ್ವಸ್ಮಾ | ಅಯತಿ | ಸ್ವಯಂ | ಘ | ಏಷಃ | ಅಪ | ಅಯತಿ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸೋಮಃ ಸುತೋಽಭಿಷುತೋ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಸಂಬಂಧ್ಯಸ್ವಿತ್ | ಭವತ್ಸೇವೇಂದ್ರಾಯ | ಹೇ ಕಲಯೇಃ | ಕಲಿಮಹರ್ಷೇರ್ಜ್ಞಾತಯಃ ಪುತ್ರಾಶ್ಚಾತ್ರ ಸಂಬೋಧ್ಯಂತೇ | ಯೂಯಂ ಮಾ ಬಿಭೀತನ | ಭೀತಾ ಮಾ ಭವತೇ | ಭೀತ್ಯಭಾವೇ ಕಾರಣಮಾಹ | ಏಷ ಧ್ವಸ್ಮಾ ಧ್ವಂಸಕೋ ರಾಕ್ಷಸಾದಿರಪಾಯತಿ | ಅಪಗಚ್ಛತ್ಸೇವೇಂದ್ರಸಾಮರ್ಥ್ಯತ್ | ಸ್ವಯಂ ಘ ಸ್ವಯಮೇವೈಷೋಽಪಾಯತಿ | ಉ ಇತಿ ಪೂರಣಃ | ಪುನರುಕ್ತಿರಾರ್ಥಾರ್ಥಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

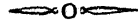
ಕಲಯೇಃ—ಎಲೈ ಕಲಿಮಹರ್ಷಿಯ ಸಂಬಂಧಿಗಳೇ | ವಃ—ನಿಮ್ಮಿಂದ | ಸುತೇಃ—ಹಿಂಡಿರುವ | ಸೋಮಃ—ಸೋಮವು | ಅಸ್ತು ಇತ್—ಇಂದ್ರಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ವಿನಿಯುಕ್ತವಾಗಿರಲಿ | ಮಾ ಬಿಭೀತನ—ಬೆದರಬೇಡಿರಿ | ಧ್ವಸ್ಮಾ—ಧ್ವಂಸಕನಾದ | ಏಷಃ—ಈ ರಾಕ್ಷಸನು | ಅಪಾಯತಿ ಇತ್—ದೂರ ತೊಲಗುತ್ತಾನೆ | ಸ್ವಯಂ ಘ—ತಾನಾಗಿಯೇ | ಏಷಃ—ಇವನು | ಅಪಾಯತಿ—ದೂರಕ್ಕೆ ತೊಲಗುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಕಲಿಮಹರ್ಷಿಯ ಸಂಬಂಧಿಗಳೇ, ನಿಮ್ಮಿಂದ ಹಿಂಡಿರುವ ಈ ಸೋಮವು ಇಂದ್ರಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ವಿನಿಯುಕ್ತವಾಗಿರಲಿ. ಬೆದರಬೇಡಿರಿ. ಧ್ವಂಸಕನಾದ ಈ ರಾಕ್ಷಸನು ದೂರ ತೊಲಗುತ್ತಾನೆ. ಇವನು ತಾನಾಗಿಯೇ ತೊಲಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Let your effused Soma juice be only (for Indra) ; O sons of Kali, fear not ; that malignant (spirit) departs, of his own accord he departs.

ಅರವತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತ್ವಾನ್ನಿಸ್ತೈಕವಿಂಶತ್ಕೃಚಮಷ್ಟಮಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ತ್ಯಾನ್ನ ಸೈಕಾ ಮತ್ಸ್ಯಃ ಸಾಂಮದೋ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ಮಾನೋ ವಾ ಬಹವೋ ವಾ ಮತ್ಸ್ಯಾ ಜಾಲನದ್ಧಾ ಅದಿತ್ಯಾನಸ್ತುವನ್ | ಸಂಮದಾಖ್ಯಸ್ಯ ಮಹಾವಿನಾಸಸ್ಯ ಪುತ್ರೋ ಮತ್ಸ್ಯೋ ಯದ್ವಾ ಮಿತ್ರಾವರುಣಯೋಃ ಪುತ್ರೋ

ಮಾನೋಽಥವಾ ಬಹವೋ ವಾ ಮತ್ಸ್ಯಾ ಜಾಲನದ್ಧಾಃ ಸಂತೋ ಬಂಧನಮೋಹಾಯಾದಿತ್ಯಾನಸ್ತುವನ್ |
ಅತಸ್ತ ಏವರ್ಷಯಃ | ಪರಂ ಗಾಯತ್ರಂ ಪ್ರಾಗ್ವತ್ಸಪ್ರೇರಿತಿ ಪರಿಭಾಷಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ | ಆದಿತ್ಯಾ
ದೇವತಾ || ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ತ್ಯಾನ್ನು ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಏಳನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಎಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ
ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ತ್ಯಾನ್ನು ಸೈಕಾ ಮತ್ಸ್ಯಾಃ ಸಾಂಮದೋ
ಮೈತ್ರಾವರುಣರ್ಮಾನೋ ವಾ ಬಹವೋ ವಾ ಮತ್ಸ್ಯಾ ಜಾಲನದ್ಧಾ ಆದಿತ್ಯಾನಸ್ತುವನ್ ಎಂದು
ಹೇಳಿರುವುದು. ಸಂಮದ ಮಹಾವೀನನ ಪುತ್ರನಾದ ಮತ್ಸ್ಯನೆಂಬುವನು ಅಥವಾ ಮಿತ್ರಾವರುಣರ ಪುತ್ರನಾದ
ಮಾನ್ಯ ಅಥವಾ ಬಹವ ಎಂಬುವನು ಅಥವಾ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿದ್ದ ವೀನುಗಳು ಬಲೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಬಿಡಿಸಬೇಕೆಂದು
ಆದಿತ್ಯರನ್ನು ಈ ಸೂಕ್ತದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿರುವವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಅವರೇ ಋಷಿಗಳು; ಆದಿತ್ಯರು
ದೇವತೆಯು; ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಸ್ಸು. ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೬೭

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೭ || ಸೂಕ್ತ—೬೭ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೫೧, ೫೨, ೫೩, ೫೪ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೨೧ ||

|| ಋಷಿಃ—ಮತ್ಸ್ಯಾಃ ಸಾಂಮದೋ ಮಾನೋ ವಾ ಮೈತ್ರಾವರುಣರ್ಮಾನೋ ವಾ
ಮತ್ಸ್ಯಾ ಜಾಲನದ್ಧಾಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಆದಿತ್ಯಾಃ ||

|| ಛಂದಃ—ಗಾಯತ್ರೀ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ಯಾನ್ನು ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ಅವ ಆದಿತ್ಯಾನ್ಯಾ ಚಿಷಾಮಹೇ |

ಸುಮ್ನುಳೀಕಾ ಅಭಿಷ್ಟಯೇ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ಯಾನ್ | ನು | ಕ್ಷತ್ರಿಯಾನ್ | ಅವಃ | ಆದಿತ್ಯಾನ್ | ಯಾಚಿಷಾಮಹೇ |

ಸುಮ್ನುಳೀಕಾನ್ | ಅಭಿಷ್ಟಯೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತ್ಯಾಂಸ್ತಾನಾದಿತ್ಯಾನ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ಇತ್ಯಾತ್ಯಾ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾನಮೋ ರಕ್ಷಣಂ ಯಾಚಿಷಾಮಹೇ |
ಯಾಚಾಮಹೇ | ಕೀದ್ಯಶಾನ್ | ಸುಮ್ನುಳೀಕಾನ್ ಸುಷ್ಮ ಸುಖಯಿತ್ಯಾನ್ | ಕಿಮರ್ಥಂ |
ಅಭಿಷ್ಟಯೇಽಭಿಗಮನಾಯಾಭಿಮತಾಯ ವಾ | ಮತ್ಸ್ಯಪಕ್ಷೇ ಜಾಲನಿರ್ಗಮನಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿತಮಿತರ-
ಪಕ್ಷೇಽಭಿಮತಮಿತಿ ವಿನೇಕಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸುಮ್ನುಳೀಕಾನ್—ಉತ್ತಮವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವರೂ | ಕ್ಷತ್ರಿಯಾನ್—ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರೂ ಆದ | ತ್ಯಾನ್ ಅದಿತ್ಯಾನ್—ಆದಿತ್ಯರನ್ನೇ | ಅಭಿಷ್ಟಯೇ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ | ಆವಃ—ರಕ್ಷಣವನ್ನು | ಯಾಚಿಷಾಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉತ್ತಮವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವರೂ, ಕ್ಷತ್ರಿಯವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಆದಿತ್ಯರನ್ನೇ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ರಕ್ಷಣವನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

We solicit for protection those Kshatriyas, the Adityas who bless (our votaries) abundantly to the attainment of their desires.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಿತ್ರೋ ನೋ ಅಹಂತಿಂ ವರುಣಃ ಪರ್ಷದರ್ಯಮಾ |

ಆದಿತ್ಯಾಸೋ ಯಥಾ ವಿದುಃ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಿತ್ರಃ | ನಃ | ಅತಿ | ಅಹಂತಿಂ | ವರುಣಃ | ಪರ್ಷತ್ | ಅರ್ಯಮಾ ||

ಆದಿತ್ಯಾಸಃ | ಯಥಾ | ವಿದುಃ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಿತ್ರೋ ವರುಣೋಽರ್ಯಮಾದಿತ್ಯಾಸ ಅದಿತ್ಯಾ ನೋಽಸ್ಮಾನಂಹತಿಮತಿ ಪರ್ಷತ್ | ತಿನಯಂತು | ತೇ ಯಥಾ ವಿದುಃ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ದುಃಸಹಂ ಜಾನಂತಿ ತಥಾತಿ ಪರ್ಷದತಿ | ತರಪಕ್ಷೇಽಹಂತಿಂ ಪಾಶಮತಿ ಪರ್ಷದತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಥಾ—ಯಾವ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ | ವಿದುಃ—ಅರಿತಿರುವರೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಮಿತ್ರಃ—ಪ್ರಿಯನು | ವರುಣಃ—ವರುಣನು | ಅರ್ಯಮಾ—ಅರ್ಯನು | ಆದಿತ್ಯಾಸಃ—ಆದಿತ್ಯರೂ | ನಃ—ಝನ್ನು | ಅಹಂತಿಂ—ದುಃಖದಿಂದ | ಅತಿ ಪರ್ಷತ್—ದೂರಕ್ಕೆ ದಾಟಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಿತ್ರ, ಅರ್ಯಮ, ವರುಣ ಮತ್ತು ಆದಿತ್ಯರು ಯಾವ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅರಿತಿರುವರೋ ಅದೇ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಆಪತ್ತಿನಿಂದ ದೂರಕ್ಕೆ ದಾಟಿಸಲಿ.

English Translation.

May the Adityas, Mitra, Varuna, and Aryaman, bear us across our distress, as they know it well.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತೇಷಾಂ ಹಿ ಚಿತ್ರಮುಕ್ಥ್ಯಂ ವರೂಢಮಸ್ತಿ ದಾಶುಷೇ |

ಆದಿತ್ಯಾನಾಮರಂಕೃತೇ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತೇಷಾಂ | ಹಿ | ಚಿತ್ರಂ | ಉಕ್ಥ್ಯಂ | ವರೂಢಂ | ಅಸ್ತಿ | ದಾಶುಷೇ |

ಆದಿತ್ಯಾನಾಂ | ಅರಂಕೃತೇ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತೇಷಾಮಾದಿತ್ಯಾನಾಂ ಹಿ ಖಲು ಚಿತ್ರಂ ಚಾಯೇನೀಯಮುಕ್ಥ್ಯಂ ಸ್ತುತೈಃ ವರೂಢಂ ಧನಮಸ್ತಿ ದಾಶುಷೇ ಹವಿರ್ದಾತ್ರೇರಂಕೃತೇರಂಕರ್ತೃಣಿ ಪರ್ಯಾಪ್ತಕಾರಿಣೀ ಯಜಮಾನಾಯ ದಾತವ್ಯಂ ಧನಮಸ್ತೀತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಅರಂಕೃತೇ—ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲು ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು | ಚಿತ್ರಂ—ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ | ಉಕ್ಥ್ಯಂ—ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದೂ ಆದ | ವರೂಢಂ—ಧನವು | ಅಸ್ತಿ—ಯಾವುದಿದೆಯೋ ಅದು | ತೇಷಾಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ | ಆದಿತ್ಯಾನಾಂ ಹಿ—ಆದಿತ್ಯರಿಗೇ ಸೇರಿದುದಾಗಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನಂಟುಮಾಡಲು ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ, ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದೂ ಆದ ಯಾವ ಧನವಿದೆಯೋ ಅದೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಆದಿತ್ಯರಿಗೇ ಸೇರಿದುದಾಗಿದೆ.

English Translation.

To those Adityas belongs wonderful wealth, worthy of all praise, (laid up) for the offerer of oblations and the sacrificer.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಹಿ ವೋ ಮಹತಾಮವೋ ವರುಣ ಮಿತ್ರಾರ್ಯಮನ್ |

ಅನಾಂಸ್ಯಾ ವೃಣೀಮಹೇ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಹಿ | ವಃ | ಮಹತಾಂ | ಅವಃ | ವರುಣ | ಮಿತ್ರ | ಅರ್ಯಮನ್ |

ಅನಾಂಸಿ | ಅ | ವೃಣೀಮಹೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವರುಣಾದಯಃ ಮಹತಾಂ ವೋವೋ ರಕ್ಷಣಂ ಮಹಿ ಮಹದ್ವಾಶುಷೇ ಹವಿದಾರ್ತೇ
ಕರಣೀಯಮಸ್ತಿ | ಅತೋವಾಂಸಿ ರಕ್ಷಣಾನ್ಯಾ ವೃಣೀಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ವರುಣ—ಎಲೈ ವರುಣನೇ | ಮಿತ್ರ—ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ | ಅರ್ಯಮನ್—ಎಲೈ ಅರ್ಯಮನೇ |
ಮಹತಾಂ—ಮಹತ್ತ್ವರೂಪವುಳ್ಳ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಅವಃ—ರಕ್ಷಣವು | ಮಹಿ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿ
ಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ | ಅನಾಂಸಿ—ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನೇ | ಅ ವೃಣೀಮಹೇ—ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಬೇಡುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾನಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಮಿತ್ರ, ವರುಣ ಮತ್ತು ಅರ್ಯಮದೇವತೆಗಳೇ, ಮಹತ್ತ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣವು ಅತ್ಯಧಿಕ
ವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ನಾವು ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಬೇಡುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

You are great, Varuna, Mitra, and Aryaman, and great is your
protection ; your protections we implore.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಜೀವಾನ್ನೋ ಅಭಿ ಧೇತನಾದಿತ್ಯಾಸಃ ಪುರಾ ಹಧಾತ್ |

ಕದ್ಧ ಸ್ಥ ಹವನಶ್ರುತಃ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಜೀವಾನ್ | ನಃ | ಅಭಿ | ಧೇತನ | ಆದಿತ್ಯಾಸಃ | ಪುರಾ | ಹಥಾತ್ |

ಕತ್ | ಹ | ಸ್ಥ | ಹವನಶ್ರುತಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಆದಿತ್ಯಾಸ ಆದಿತ್ಯಾಃ ನೋಽಸ್ಮಾನಿದಾನೀಂ ಜೀವಾಂಜ್ವಲತಃ ಸತೋಽಭಿ ಧೇತನ |
ಅಭಿಧಾವತ | ಅಭಿಧಾವನಂ ಕುರುತ | ಪುರಾ ಹಥಾದ್ಧನಾನ್ಮೃತೇಃ ಪೂರ್ವಂ | ಕತ್ಯೇ ಸ್ಥ | ಭವಥ | ಹೇ
ಹವನಶ್ರುತ ಆಹ್ವಾನಶ್ರುತಾರಃ | ಆಹ್ವಾನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಶೀಘ್ರಮಾಗಚ್ಛತೇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಹವನಶ್ರುತಃ—ನಮ್ಮ ಮೊರೆಯನ್ನು ಕೇಳತಕ್ಕ | ಆದಿತ್ಯಾಸಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಪುರಾ
ಹಥಾತ್—ನಾವು ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ | ಜೀವಾನ್—ನಾವು ಜೀವಿಸಿರುವಾಗಲೇ |
ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಅಭಿ ಧೇತನ—ಓಡಿಬನ್ನಿರಿ | ಕತ್ ಸ್ಥ—ಈಗ ಎಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ?

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಮ್ಮ ಮೊರೆಯನ್ನು ಕೇಳತಕ್ಕ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ನಾವು ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ,
ನಾವು ಜೀವಂತರಾಗಿರುವಾಗಲೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿಬನ್ನಿರಿ. ಈಗ ನೀವು ಎಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ?

English Translation.

Adityas, hasten to us ere our death, while we are yet alive; where are
you, hearers of prayer?

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಈ ಋಕ್ವೇದದಲ್ಲಿರುವ ಅಭಿಧೇತನ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಯಾಸ್ಕರು—

ಅಭಿಧೇತನ || ಜೀವಾನ್ನೋ ಅಭಿಧೇತನಾದಿತ್ಯಾಸಃ ಪುರಾ ಹಥಾತ್ | ಕತ್ಯೇ ಸ್ಥ ಹವನಶ್ರುತಃ ||

ಜೀವತೋ ನೋಽಭಿಧಾವತಾದಿತ್ಯಾಃ ಪುರಾ ಹನನಾತ್ ಕ್ವ ನು ಸ್ಥ ಹ್ವಾನಶ್ರುತ ಇತಿ |

ಮತ್ಸ್ಯಾನಾಂ ಜಾಲಮಾಸನ್ನಾನಾಮೇತದಾರ್ಪಣಂ ವೇದಯಂತೇ | ಮತ್ಸ್ಯಾ ಮಧೌ ಉದಕೇ

ಸ್ಯಂದಂತೇ ಮಾದ್ಯಂತೇಽನ್ಯೋನ್ಯಂ ಭಕ್ಷಣಾಯೇತಿ ವಾ | ಜಾಲಂ ಜಲಚರಂ ಭವತಿ

ಜಲೇಭವಂ ವಾ ಜಲೇಶಯಂ ವಾ ||

(ನಿ. ೬-೨೭)

ಎಂದು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ. ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿರುವ ಮೀನುಗಳು ಆದಿತ್ಯರನ್ನು ಮರೆಹೊಕ್ಕು ತಮ್ಮನ್ನು
ಬಲೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತವೆ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿರುವ ನಾವುಗಳು
ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಲೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಕಾಪಾಡಿ. ನಿಧಾನಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಬೆತ್ತರು

ನಮ್ಮನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವರು. ನಮ್ಮ ಆರ್ತನಾದರೂಪವಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ನೀವು ಈಗ ಎಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ? ಬೇಗನೆ ನಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಹಿಡಿಬನ್ನಿ, ನಮ್ಮನ್ನು ಬಲೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ, ಎಂದು ನಿರ್ವಚನದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ಮೀನುಗಳು ಆದಿತ್ಯರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದೆಂದು ಋಷಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಮತ್ಸ್ಯ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ—ಮಥಾ ಎಂದರೆ ಉದಕದಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಈ ಮೀನುಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು ಭಕ್ಷಿಸುವುದರಿಂದಾಗಲಿ ಮೀನುಗಳಿಗೆ ಮತ್ಸ್ಯವೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ರೂಪನಿಷ್ಪತ್ತಿಯು.

ಜಾಲಂ ಎಂದರೆ ಬಲೆಯು. ಜಲದಲ್ಲಿ ಈ ಬಲೆಯು ಚಲಿಸುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಹಾಕಿರುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಬಿದ್ದಿರುವುದರಿಂದ ಬಲೆಗೆ ಜಾಲವೆಂದು ಹೆಸರು ಎಂದು ಜಾಲಶಬ್ದದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದ್ವಃ ಶ್ರಾಂತಾಯ ಸುನ್ವತೇ ವರೂಢಮಸ್ತಿ ಯಚ್ಛರ್ದಿಃ |

ತೇನಾ ನೋ ಅಧಿ ವೋಚತ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ವಃ | ಶ್ರಾಂತಾಯ | ಸುನ್ವತೇ | ವರೂಢಂ | ಅಸ್ತಿ | ಯತ್ | ಭರ್ದಿಃ |

ತೇನ | ನಃ | ಅಧಿ | ವೋಚತ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಶ್ರಾಂತಾಯ ಕರ್ಮಣಃ ಸುನ್ವತೇಽಭಿಷುಣ್ವತೇ ಯಜಮಾನಾಯ ದಾತವ್ಯಂ ಯದ್ವರೂಢಂ ವರಣೀಯಂ ಧನಂ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಮಸ್ತಿ ಯಚ್ಛರ್ದಿಃ ಸುಖವಾಸಯೋಗ್ಯಂ ಗೃಹಮಸ್ತಿ ತೇನ ದ್ವಯೇನಾಸ್ಮಾನ್ಪ್ರೀಣಯಿತ್ವಾ ನೋಽಸ್ಮಾನಧಿ ವೋಚತ | ಅಧಿವಚನಂ ಕುರುತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ) ಶ್ರಾಂತಾಯ—ಕರ್ಮದಿಂದ ಬಳಲಿದವನೋ | ಸುನ್ವತೇ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವವನೋ ಆದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ | ವಃ—ನಮ್ಮ | ವರೂಢಂ—ಪೂಜ್ಯನಾದ | ಯತ್—ಯಾವ ಧನವು | ಅಸ್ತಿ—ಇದೆಯೋ | ಯತ್—ಯಾವ | ಭರ್ದಿಃ—ವಾಸಯೋಗ್ಯವಾದ ಗೃಹವಿದೆಯೋ | ತೇನ—ಅದರೊಂದಿಗೆ ಬಂದು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಅಧಿ ವೋಚತ—ಧೈರ್ಯವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಕರ್ಮದಿಂದ ಬಳಲಿದವನೂ, ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ನಿಮ್ಮ ಪೂಜ್ಯವಾದ ಧನವು ಯಾವುದಿದೆಯೋ, ವಾಸಯೋಗ್ಯವಾದ ನಿಮ್ಮ ಯಾವ ಗೃಹವಿದೆಯೋ ಅದರೊಂದಿಗೆಲ್ಲ ಬಂದು ನಮಗೆ ಧೈರ್ಯವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

English Translation.

Whatever wealth, whatever dwelling is yours (to give) to the wearied offerer of libations,—with these speak to us a kindly answer.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ತಿ ದೇವಾ ಅಂಹೋರ್ವಸ್ತಿ ರತ್ನಮನಾಗಸಃ |

ಆದಿತ್ಯ ಅದ್ಭುತೈನಸಃ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ತಿ | ದೇವಾಃ | ಅಂಹೋಃ | ಉರು | ಅಸ್ತಿ | ರತ್ನಂ | ಅನಾಗಸಃ |

ಆದಿತ್ಯಾಃ | ಅದ್ಭುತೈನಸಃ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇವಾಃ ಅಂಹೋರ್ವಸ್ತುಃ ಪಾಪಶೀಲಸ್ಯೋರ್ವಸ್ತಿ | ಮಹತ್ವಾಪಮಸ್ತಿ | ಅನಾಗಸೋಽಪಾಪಸ್ಯ ರತ್ನಂ ರಮಣೀಯಂ ಸುಕೃತಂ ಶ್ರೇಯೋಽಸ್ತಿ | ತತೋ ಹೇ ಆದಿತ್ಯಾ ಅದ್ಭುತೈನಸೋಽಭೂತಪಾಪಾಃ | ಅತೋಽಸ್ಮದಭಿಮತಂ ಕುರುತೇತಿ ಭಾವಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾಃ—ದೇವತಾತ್ಮರಾದ | ಆದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಅಂಹೋಃ—ಯಾವಾಗಲೂ ಪಾಪಕರ್ಮವನ್ನೇ ಮಾಡುವವನ ಪಾಪವು | ಉರು—ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿಯೇ | ಅಸ್ತಿ—ಇರುತ್ತದೆ | ರತ್ನಂ—ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ರಮಣೀಯವಾದ ಧನವು | ಅನಾಗಸಃ ಅಸ್ತಿ—ಪಾಪರಹಿತನಿಗೆ ಮಾತ್ರವಿರುತ್ತದೆ | ಅದ್ಭುತೈನಸಃ—ನಾವು ಪಾಪರಹಿತರಾಗಿರುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಯಾವಾಗಲೂ ಪಾಪಕರ್ಮವನ್ನೇ ಮಾಡುವವನ ಪಾಪವು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ಧನವು ಪಾಪರಹಿತನಿಗೆ ಮಾತ್ರವಿರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಪಾಪರಹಿತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ.

English Translation.

Great, O deities, is (the guilt) of the sinner, but to the sinless is happiness ; Adityas, you are void of sin.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಾ ನಃ ಸೇತುಃ ಸಿಷೇದಯಂ ಮಹೇ ವೃಣಕ್ತು ನಸ್ಪರಿ |
ಇಂದ್ರ ಇದ್ಧಿ ಶ್ರುತೋ ವಶೀ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ನಃ | ಸೇತುಃ | ಸಿಷೇತ್ | ಆಯಂ | ಮಹೇ | ವೃಣಕ್ತು | ನಃ | ಸರಿ |
ಇಂದ್ರಃ | ಇತ್ | ಹಿ | ಶ್ರುತಃ | ವಶೀ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ನೋಽಸ್ಮಾನ್ನೇತುರ್ಬಂಧಕೋ ಜಾಲೋ ಮಾ ಸಿಷೇತ್ | ಮಾ ಬಧ್ನಾತು | ನೋಽಸ್ಮಾನ್ನಹೇ ಮಹತೇ ಕರ್ಮಣೇ ಪರಿ ವೃಣಕ್ತು | ಪರಿವರ್ಜಯೇತು ಜಾಲಾತ್ | ಕಃ | ಇಂದ್ರ ಇದಿಂದ್ರ ಏವ ಶ್ರುತೋ ವಿಶ್ರುತೋ ವಶೀ ಸರ್ವಸ್ಯ ವಶೀಕರ್ತಾ | ಸ ಪರಿ ವೃಣಕ್ತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಸೇತುಃ—ಬಂಧಕವಾದ ಬಲೆಯು | ಮಾ ಸಿಷೇತ್—ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸದಿರಲಿ | ಶ್ರುತಃ—ಪ್ರಖ್ಯಾತನೂ | ವಶೀ—ಸಕಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವವನೂ ಆದ | ಆಯಂ ಇಂದ್ರ ಇತ್—ಈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಹೇ—ಮಹತ್ಕರ್ಮಸಾಧನೆಗಾಗಿ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಪರಿ ವೃಣಕ್ತು—ಬಂಧಕವಾದ ಈ ಬಲೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧಕವಾದ ಬಲೆಯು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸದಿರಲಿ. ಪ್ರಖ್ಯಾತನೂ, ಸಕಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವವನೂ ಆದ ಈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧಕವಾದ ಈ ಬಲೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಲಿ.

English Translation.

Let not the snare bind us ; may Indra, the renowned, the subduer of all, deliver us for a glorious act.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಾ ನೋ ಮೃಚಾ ರಿಪೂಣಾಂ ವೃಜಿನಾನಾಮವಿಷ್ಯವಃ |

ದೇವಾ ಅಭಿ ಪ್ರ ಮೃಕ್ಷತ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ನಃ | ಮೃಚಾ | ರಿಪೂಣಾಂ | ವೃಜಿನಾನಾಂ | ಅವಿಷ್ಯವಃ |

ದೇವಾಃ | ಅಭಿ | ಪ್ರ | ಮೃಕ್ಷತ || ೯ ||

|| ಸಾಯಂಜಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅವಿಷ್ಯವೋ ರಕ್ಷಿತುಮಿಚ್ಛಂತೋ ದೇವಾಃ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ವೃಜಿನಾನಾಂ ಹಿಂಸಕಾನಾಂ ರಿಪೂಣಾಂ ಮೃಚಾ | ಮೃಚಿರ್ಹಿಂಸಾಕರ್ಮಾ | ಯತ್ಕೃಣೋ ಮರ್ಚಯತಾ ಸುಪೇಶಸಾ | ಅ. ಗೃ. ೧-೧೭-೧೫ | ಇತ್ಯಾದಿಷು ತಥಾ ದೃಷ್ಟತ್ವಾತ್ | ಹಿಂಸಕೇನ ಜಾಲೇನ ಮಾಭಿ ಪ್ರ ಮೃಕ್ಷತ | ಅಭಿಮರ್ಶನಮುಪರಿ ಜಾಲಸ್ಯ ಪ್ರೇರಣಂ ಮಾ ಕುರುತ | ಯದ್ವಾ | ಮೃಚಾ ಜಾಲೇನ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಬಾಧಾ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಮಾ ಭವತು | ಹೇ ದೇವಾಃ ಯೂಯಂ ಚ ಪರಿಮಾರ್ಜಯತ | ಪರಿಹರತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅವಿಷ್ಯವಃ—ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವ | ದೇವಾಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ವೃಜಿನಾನಾಂ—ಪಾಪಕರ್ಮಗಳಾದ | ರಿಪೂಣಾಂ—ಶತ್ರುಗಳ | ಮೃಚಾ—ಹಿಂಸಕವಾದ ಬಲೆಯಿಂದ | ಮಾ ಅಭಿ ಪ್ರ ಮೃಕ್ಷತ—ಬಂಧಿತರೂ ಹಿಂಸಕರೂ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಲವಕಾಶಕೊಡಬೇಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಪಾಪಕರ್ಮಗಳಾದ ಶತ್ರುಗಳ ಹಿಂಸಕವಾದ ಬಲೆಯಿಂದ ನಾವು ಬಂಧಿತರೂ, ಹಿಂಸಿತರೂ ಆಗುವಂತೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಡಿರಿ.

English Translation.

O deities, ready to protect, molest us not with the destructive net of our wicked enemies.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ತ್ವಾಮದಿತೇ ಮಹ್ಯಹಂ ದೇವ್ಯಸ ಬ್ರುವೇ |

ಸುಮೃಳೀಕಾಮಭಿಷ್ಠಯೇ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ತ್ವಾಂ | ಅದಿತೇ | ಮಹಿ | ಅಹಂ | ದೇವಿ | ಉಪ | ಬ್ರುವೇ |

ಸುಮೃಳೀಕಾಂ | ಅಭಿಷ್ಟಯೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆಧಾನೇ ಪವಮಾನೇಷ್ಟಿಸೂತ ತ್ವಾಮದಿತ ಇತ್ಯನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಉತ ತ್ವಾಮದಿತೇ ಮಹಿ ಮಹೀಮೂ ಷು ಮಾತರಂ | ಅ. ೨-೧ | ಇತಿ || ಅದಿತ್ಯಪತ್ನಾ ವಪಾಯಾ ಅನುವಾಕ್ಯೇಯಮೇವ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಉತ ತ್ವಾಮದಿತೇ ಮಹ್ಯನೇಹೋ ನ ಉರುವ್ರಜೇ | ಅ. ೩-೮ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಮಹಿ ಮಹತ್ಯದಿತೇ ದೇವಮಾತರ್ದೇವಿ ತ್ವಾಮಹಂ ಮತ್ಸ್ಮಪ್ರಮುಖೋಽಹಮುಪ ಬ್ರುವೇ | ಉಪೇತ್ಯ ಸ್ತಾಮಿ | ಕೇದೃಶೀಂ | ಸುಮೃಳೀಕಾಂ ಸುಷ್ಮ ಸುಖಯಿತ್ರೀಂ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಅಭಿಷ್ಟಯೇಽಭಿಮತಾಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಹಿ—ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವಳೂ | ದೇವಿ—ದೇವತಾತ್ಮಳೂ ಆದ | ಅದಿತೇ—ಎಲೈ ಅದಿತಿ ದೇವಿಯೇ | ಸುಮೃಳೀಕಾಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸುಖಪ್ರದಳಾದ | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಅಭಿಷ್ಟಯೇ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ | ಅಹಂ—ವಿಾನುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮುಖನಾದ ನಾನು | ಉಪ ಬ್ರುವೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವಳೂ, ದೇವತಾತ್ಮಳೂ ಆದ ಎಲೈ ಅದಿತಿ ದೇವಿಯೇ, ಉತ್ತಮವಾದ ಸುಖಪ್ರದಳಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ನಾನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I address you who give abundant delight, the great goddess Aditi, for the attainment of my desire.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಅಗ್ನ್ಯಾಧಾನದ ಪವಮಾನೇಷ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ—ಉತ ತ್ವಾಮದಿತೇ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ವನ್ನು ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರ ವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಉತ ತ್ವಾಮದಿತೇ ಮಹಿ ಮಹೀಮೂ ಷು ಮಾತರಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೧) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಅದಿತ್ಯನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಪಶುಹೋಮದಲ್ಲಿ ವಪಾಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಈ ಋಕ್ವನ್ನು ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತ ಸೂತ್ರದ—ಉತ ತ್ವಾಮದಿತೇ ಮಹ್ಯನೇಹೋ ನ ಉರುವ್ರಜೇ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೩-೮) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಅಹಂ—ಈ ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತದ್ರಷ್ಟೃವಾದ ಋಷಿಯು ತಾನು ಮಿಾನುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮುಖನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವನು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪರ್ಷಿ ದೀನೇ ಗಭೀರ ಆ ಉಗ್ರಪುತ್ರೇ ಜಿಘಾಂಸತಃ |
ಮಾಕೀ ಶೋಕಸ್ಯ ನೋ ರಿಷತ್ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪರ್ಷಿ | ದೀನೇ | ಗಭೀರೇ | ಆ | ಉಗ್ರಪುತ್ರೇ | ಜಿಘಾಂಸತಃ |
ಮಾಕೀ | ಶೋಕಸ್ಯ | ನಃ | ರಿಷತ್ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದಿತೇ ಆ ಪರ್ಷಿ | ಸರ್ವತಃ ಸಾಲಯಸಿ | ದೀನೇ ಕ್ಷೀಣೇ ಗಭೀರ ಉದಕೇ | ಉದಕನಾ-
ಮೃತತ್ ಗಂಭೀರಂ ಗಹನಮಿತಿ ತನ್ನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ಉಗ್ರಪುತ್ರೇ | ಉದ್ಗೂರ್ಣಾಃ ಪುತ್ರಾ ಯಸ್ಮಿನ್
ತತ್ | ತಸ್ಮಿನ್ನದಕೇ ಜಿಘಾಂಸತೋ ಹಿಂಸತೋ ಜಾಲಂ ಶೋಕಸ್ಯಾಸ್ತಾಕಂ ತನಯಸ್ಯ ತನಯಂ
ಮಾಕೀ ರಿಷತ್ | ನೃವ ಹಿಂಸಾಂ ಕರೋತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅದಿತಿವೇದಿಯೇ) ಆ ಪರ್ಷಿ—ನೀನು ಸರ್ವತ್ರ ರಕ್ಷಕಳಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ದೀನೇ—ಅಳವಿಲ್ಲದಿರು
ವುದೂ | ಉಗ್ರಪುತ್ರೇ—ಭಯಂಕರವಾದ ಗ್ರಾಹಾದಿಗಳಿರುವುದೂ ಆದ | ಗಭೀರೇ—ಈ ಉದಕದಲ್ಲಿ |
ನಃ ಶೋಕಸ್ಯ—ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನಿಗೆ | ಜಿಘಾಂಸತಃ—ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸುವ ಶತ್ರುವಿನ ಬಲೆಯು | ಮಾಕೀ
ರಿಷತ್—ಖಂಡಿತ ಹಿಂಸೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡದಿರಲಿ.

|| ಭಾನಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅದಿತಿವೇದಿಯೇ, ನೀನು ನಮಗೆ ಸರ್ವತ್ರ ರಕ್ಷಕಳಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಅಳವಿಲ್ಲದಿರುವುದೂ, ಭಯಂಕರ
ವಾದ ಗ್ರಾಹಾದಿಗಳಿರುವುದೂ ಆದ ಈ ಉದಕದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸುವ ಶತ್ರುವಿನ ಬಲೆಯು
ಹಿಂಸೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡದಿರಲಿ.

English Translation.

You protect on every side ; let not (the net) of the destroyer hurt our
children, in this shallow water full of mighty offspring.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅನೇಹೋ ನ ಉರುವ್ರಜ ಉರೂಚಿ ವಿ ಪ್ರಸರ್ತವೇ |

ಕೃಧಿ ತೋಕಾಯ ಜೀವಸೇ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅನೇಹಃ | ನಃ | ಉರುವ್ರಜೇ | ಉರೂಚಿ | ವಿ | ಪ್ರಸರ್ತವೇ |

ಕೃಧಿ | ತೋಕಾಯ | ಜೀವಸೇ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆದಿತ್ಯಸ್ಯ ಪಶಾವನೇಹೋ ನ ಇತಿ ಪುರೋಡಾಶಸ್ಯಾನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂತ್ರಂ ಚ | ಅನೇಹೋ ನ ಉರುವ್ರಜೇದಿತಿಹ್ಯಜನಿಷ್ಠ | ಅ. ೨-೮. ಇತಿ ||

ಅನೇಹೋಽಪಾಪಾನ್ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಹೇ ಉರುವ್ರಜೇ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಗಮನೇ | ದೂರಮಿಮಮದಿತಿ-
ಭೂಮಿರೂಪಾ ಗತಾ ಭವತ್ಯತಿವಿಸ್ತೃತತ್ವಾತ್ | ಅಥವೋರುಗಮನೇ ಧೀರೇಹೇ ಉರೂಚಿ ಉರುತ್ವಂ
ವಿ ಪ್ರಸರ್ತವೇದಭಿಸರಣಾಯ ಕೃಧಿ | ಕುರು | ಕಸ್ಮೈ | ತೋಕಾಯ ಪುತ್ರಾಯ ಮತ್ಸ್ಯಾಯ ಜೀವಸೇ
ಜೀವನಾಯ | ಯಥಾ ಜೀವೇನಾಪ್ಯತ್ಯಾನ್ನಕ್ಷಿತುಂ ತಥೋರುತ್ವಂ ಕುರ್ವಿತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉರುವ್ರಜೇ—ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳವಳೂ | ಉರೂಚೀ—ದೂರದೇಶಸಂಚಾರಿಯೂ ಆದ
ಎಲೈ ಅದಿತಿಯೇ | ತೋಕಾಯ—ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನಿಗೆ | ಜೀವಸೇ—ಜೀವಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಲು |
ಅನೇಹಃ—ಪಾಪರಹಿತರಾದ | ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ವಿ ಪ್ರಸರ್ತವೇ—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬರಲು | ಕೃಧಿ—
ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳವಳೂ, ದೂರದೇಶಸಂಚಾರಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಅದಿತಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನಿಗೆ
ಜೀವಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಲು ಪಾಪರಹಿತರಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬರಲು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡು.

English Translation.

Wide-traversing, far-reaching goddess, put forth your power to come
to us, innocent ones, that our children may live.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಆದಿತ್ಯನನ್ನು ದ್ವೀಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಪಶುಹೋಮದಲ್ಲಿ ಪುರೋಡಾಶವನ್ನು ಹೋಮಮಾಡುವಾಗ ಅನೇಹೋ ನಃ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಕನ್ನು ಅನುವಾಕ್ಯಾನುಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅನೇಹೋ ನ ಉರುವ್ರಜೇದಿತಿಹ್ಯಜನಿಷ್ಯ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೩-೮) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೇ ಮೂರ್ಧಾನಃ ಕ್ಷಿತಿನ್ಮಾನುದಬ್ಧಾಃ ಸ್ವಯಶಃ |

ವ್ರತಾ ರಕ್ಷಂತೇ ಅದ್ರುಹಃ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯೇ | ಮೂರ್ಧಾನಃ | ಕ್ಷಿತಿನ್ಮಾನಂ | ಅದಬ್ಧಾಃ | ಸ್ವಯಶಃ |

ವ್ರತಾ | ರಕ್ಷಂತೇ | ಅದ್ರುಹಃ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಂಜಞಾಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೇ ಮೂರ್ಧಾನಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಮೂರ್ಧಸ್ಥಾನೀಯಾ ಉಚ್ಛ್ರಯಂತಃ ಕ್ಷಿತಿನ್ಮಾನಂ ಮನುಷ್ಯಾ-
ಣಾಮದಬ್ಧಾಸ್ತೋಹಿಂಸಕಾಃ ಸ್ವಯಶಃ ಸ್ವಾಯತ್ತೀರ್ತಯೋ ವ್ರತಾ ವ್ರತಾನ್ಯಸ್ಮದೀಯಾನಿ
ಕರ್ಮಾಣಿ ರಕ್ಷಂತೇ ಪಾಲಯಂತೇದ್ರುಹೋದ್ರೋಗ್ಧಾರಃ ಸಂತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯೇ—ಯಾರು | ಮೂರ್ಧಾನಃ—ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವವರೂ | ಕ್ಷಿತಿನ್ಮಾನಂ—
ಮಾನವರಿಗೆ | ಅದಬ್ಧಾಃ—ಅಹಿಂಸಕರಾಗಿರುವವರೂ | ಸ್ವಯಶಃ—ಸ್ವಯಂಸಂಪಾದಿತವಾದ ಕೀರ್ತಿ
ಯುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿರುವರೋ ಅಂತಹ ಆದಿತ್ಯರು | ಅದ್ರುಹಃ—ನಮಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸದೆ | ವ್ರತಾ—ನಮ್ಮ
ವೈದಿಕಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ರಕ್ಷಂತೇ—ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾಷಾರ್ಥಃ ||

ಸಕಲ ದೇವಮಾನವಾದಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವವರೂ, ಮಾನವರಿಗೆ ಹಿಂಸಾರಹಿತರೂ, ಸ್ವಯಂ
ಸಂಪಾದಿತವಾದ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಆದಿತ್ಯರು ನಮಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸದೆ ನಮ್ಮ ವೈದಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು
ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

You who are the heads of men, unharmed, and of self-sustained glory,
who, benevolent ones, protect our rites.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತೇ ನ ಆಸ್ತೋ ವೃಕಾಣಾಮಾದಿತ್ಯಾಸೋ ಮುನೋಚಿತ |

ಸ್ತೇನಂ ಬದ್ಧಮಿನಾದಿತೇ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತೇ | ನಃ | ಅಸ್ತಃ | ವೃಕಾಣಾಂ | ಅದಿತ್ಯಾಸಃ | ಮುನೋಚಿತ |

ಸ್ತೇನಂ | ಬದ್ಧಂ ಇವ | ಅದಿತೇ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದಿತ್ಯಾಸ ಅದಿತ್ಯಾಃ ತೇ ಯೋಯಂ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ವೃಕಾಣಾಂ ಹಿಂಸಕಾನಾಮದಾತ್ಮಾಣಾಂ
ನಾಸ್ತು ಅಸ್ಯಾತ್ವೇಕಾಶಾನ್ಮುನೋಚಿತ | ವಿನೋಚಿತ | ವಿನೋಚಿತಂ ಕುರುತ ಸ್ತೇನಂ ಬದ್ಧಮಿವ | ಹೇ
ಅದಿತೇ ತ್ವಂ ಚ ನೋಚಿಯಾಸ್ಮಾನಿತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದಿತ್ಯಾಸಃ—ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ | ತೇ—ಆ ನೀವು | ಬದ್ಧಂ—ಬಂಧಿತನಾದ | ಸ್ತೇನಂ ಇವ—
ಕಳ್ಳನಂತೆ ತನಕಪಡುತ್ತಿರುವ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ವೃಕಾಣಾಂ—ತೋಳನಂತೆ ಹಿಂಸಿಸುವ ಶತ್ರುಗಳ |
ಅಸ್ತಃ—ಬಾಯಿನಿಂದ (ಅಥವಾ ಹಿಂಸಕವಾದ ತೋಳನ ಬಾಯಿನಿಂದ) | ಮುನೋಚಿತ—ಬಿಡಿಸಿರಿ |
ಅದಿತೇ—ಎಲೈ ಅದಿತಿಯೇ, ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ, ಬಂಧಿತನಾದ ಕಳ್ಳನಂತೆ ತನಕಪಡುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಕವಾದ ತೋಳಗಳ
ಬಾಯಿನಿಂದ ಬಿಡಿಸಿರಿ. ಎಲೈ ಅದಿತಿಯೇ, ನೀನೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡಿಸು.

English Translation.

Adityas, deliver us from the jaws of the destroyers like a bound thief ;
O Aditi, (deliver us).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಪೋ ಷು ಣ ಇಯಂ ಶರುರಾದಿತ್ಯಾ ಅಪ ದುರ್ಮತಿಃ |

ಅಸ್ಮದೇತ್ವಜಘ್ನುಷೀ || ೧೫ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಅಪ್ರೋ ಇತಿ | ಸು | ನಃ | ಇಯಂ | ಶರುಃ | ಅದಿತ್ಯಾಃ | ಅಸ | ದ್ವೈಮತಿಃ |

ಅಸ್ಮತ್ | ಏತು | ಅಜಘ್ನೀ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದಿತ್ಯಾಃ ಇಯಂ ಶರುರ್ಹಿಸಿಕಾ ಪ್ರಸಿತಿರ್ಜಾಲಿಕಪ್ರೇರಿತಾಜಘ್ನಾಹಂಸಂತೀ ಸತ್ಯಸ್ಮ-
ದಸ್ಮತ್ತೇ ಸು ಸುಷ್ವಪ್ರೋ ಏತು | ಅಜಗಚ್ಛತ್ವೇವ | ತಥಾ ದುರ್ಮತಿದುರ್ದೃಷ್ಟಾ ಮತಿರಸ್ಯಜಘ್ನಾಹ್ಯ-
ಸ್ಮತ್ತೋಽಸಗಚ್ಛತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಇಯಂ ಶರುಃ—ಹಿಂಸಕವಾದ ಈ ಬಲೆಯು |
ಅಜಘ್ನೀ—ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸದೇ | ಅಸ್ಮತ್—ನಮ್ಮಿಂದ | ಸು—ಬಹುವಾಗಿ | ಅನೋ ಏತು—
ದೂರ ಸರಿದುಹೋಗಲಿ | ದುರ್ಮತಿಃ—ಶತ್ರುವಿನ ಕೆಟ್ಟ ಸಂಕಲ್ಪವೂ | ಅಸ—ದೂರ ಸರಿದು ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ, ನಮಗೆ ಹಿಂಸಕವಾದ ಈ ಬಲೆಯು ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸದೇ ನಮ್ಮಿಂದ ಬಹುದೂರ ಸರಿದು
ಹೋಗಲಿ. ಶತ್ರುವಿನ ಕೆಟ್ಟ ಸಂಕಲ್ಪವೂ ಹಾಗೆಯೇ ದೂರ ಸರಿದು ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Adityas, let this net, let the malevolent design turn away from us
innocuous.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ಶಶ್ವದ್ಧಿ ವಃ ಸುದಾನವ ಅದಿತ್ಯಾ ಊತಿಭಿರ್ವಯಂ |

ಪುರಾ ನೂನಂ ಬುಭುಜ್ಮಹೇ || ೧೬ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಶಶ್ವತ್ | ಹಿ | ವಃ | ಸುದಾನವಃ | ಅದಿತ್ಯಾಃ | ಊತಿಭಿಃ | ವಯಂ |

ಪುರಾ | ನೂನಂ | ಬುಭುಜ್ಮಹೇ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸುದಾನವಃ ಸುದಾನಾ ಹೇ ಆದಿತ್ಯಾಃ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಮೂತಿಭೀ ರಕ್ಷಾಭಿವರ್ಯಂ ಪುರಾ
ನೂನಮಿದಾನೀಮಹಿ ಶತ್ವತ್ಸರ್ವದಾ ಬುಭುಜ್ಮಹೇ | ಯದ್ವಾ | ಶತ್ವದ್ವಹೂನ್ನೋಗಾನ್ಬುಜ್ಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸುದಾನವಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನವಂತರಾದ | ಆದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ವಃ ಹಿ—ನಿಮ್ಮ |
ಊತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದಲೇ ಕೂಡಿ | ವಯಂ—ನಾವು | ಪುರಾ—ಹಿಂದೆಯೂ | ನೂನಂ—ಈಗಲೂ |
ಶತ್ವತ್—ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ | ಬುಭುಜ್ಮಹೇ—ಅನೇಕ ಸುಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನವಂತರಾವ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದಲೇ ಕೂಡಿದ ನಾವು ಹಿಂದೆಯೂ,
ಈಗಲೂ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಸುಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

English Translation.

Bounteous Adityas, by your protections we have continually possessed
enjoyments from of old.

|| ಸಂಹಿತಾಸಾಠಃ ||

ಶತ್ವಂತಂ ಹಿ ಪ್ರಚೇತಸಃ ಪ್ರತಿಯಂತಂ ಚಿದೇನಸಃ |

ದೇವಾಃ ಕೃಣುಥ ಜೀವಸೇ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶತ್ವಂತಂ | ಹಿ | ಪ್ರಚೇತಸಃ | ಪ್ರತಿಯಂತಂ | ಚಿತ್ | ಏನಸಃ |

ದೇವಾಃ | ಕೃಣುಥ | ಜೀವಸೇ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪ್ರಚೇತಸಃ ಪ್ರಕೃಷ್ಟಮಾಯಾ ಹೇ ದೇವಾಃ ಶತ್ವಂತಂ ಬಹುಮಹಿ ಪ್ರತಿಯಂತಂ ಚಿತ್
ಪ್ರತಿಗಚ್ಛಂತಮಹಿ ಶತ್ರುಮೇನಸಃ ಸಾಪಸ್ಯ ಕರ್ತಾರಂ | ಅಥವೈನಸಃ ಸಾಪಕೃತಃ || ವ್ಯಕ್ತಯೇನ
ಬಹುವಚನಂ || ಸಾಪಕರ್ತಾರಂ ಜೀವಸೇ ಜೀವನಾಯಾಸ್ಮಾಕಂ ಕೃಣುಥ | ಕುರುತ | ಅಸ್ತತ್ಪೋ
ವಿಯುಕ್ತಮಿತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಚೇತಸಃ—ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ | ದೇವಾಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಪ್ರತಿಯಂತಂ—ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ | ಏನಸಃ—ಪಾಪಿಷ್ಠರನ್ನು | ಶತ್ವಂತಂ ಚಿತ್ ಹಿ—ಅನೇಕ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ | ಜೀವಸೇ—ನಾವು ಸುಖವಾಗಿ ಜೀವಿಸಲು | ಕೃಣುಥ—ದೂರವಾಗಿಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಪಾಪಿಷ್ಠರನ್ನು ಅನೇಕ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವರಾದರೂ ಸಹ, ನಾವು ಸುಖವಾಗಿ ಜೀವಿಸಲು ನಮ್ಮಿಂದ ದೂರವಾಗಿಡಿರಿ.

English Translation.

Wise deities, keep away from us, that we may live, the many doers of sin who come against us.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತತ್ಸು ನೋ ನವ್ಯಂ ಸನ್ಯಸ ಆದಿತ್ಯಾ ಯನ್ಮುನೋಚತಿ |

ಬಂಧಾದ್ಬದ್ಧಮಿವಾದಿತೇ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತತ್ | ಸು | ನಃ | ನವ್ಯಂ | ಸನ್ಯಸೇ | ಆದಿತ್ಯಾಃ | ಯತ್ | ಮುನೋಚತಿ |

ಬಂಧಾತ್ | ಬದ್ಧಂ ಇವ | ಅದಿತೇ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತದ್ಬಂಧಕಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಸು ಸುಷ್ಮ ನವ್ಯಂ ಸ್ತುತ್ಯಂ ಸಂನ್ಯಸೇ ಸಂಭಜನಾಯ ಭವತು | ಅಸ್ಮಾಕಂ ನೋಚಿನೇನ ಸ್ತುತ್ಯಂ ಭವತ್ವಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಹೇ ಆದಿತ್ಯಾ ಅದಿತೇಃ ಪುತ್ರಾ ಹೇ ಅದಿತೇ ತ್ವದನುಗ್ರಹಾದ್ಯನ್ಮುನೋಚತಿ ಮುಂಚಿತ್ಯಸ್ಮಾನ್ ಬಂಧನಸಾಧನಂ ಪೂರ್ವಂ ಯತ್ರೈತಿಬಂಧಕತ್ವಾದಾಸೀತ್ ತದೇವ ಯುಷ್ಮದನುಗ್ರಹಾದಸ್ಮಾನ್ಮುಂಚಿತು | ಯದ್ವಾ | ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಯದ್ರಕ್ಷಣಮಸ್ಮಾನ್ಮುಂಚತಿ ತುತ್ಸುಷ್ಮ ಸ್ತುತ್ಯಂ ಸಂಭಜನಾಯ ಭವತ್ವಿತಿ ಯೋಜ್ಯಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಆದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಅದಿತೇ—ಎಲೈ ಅದಿತಿದೇವಿಯೇ | ಬದ್ಧಂ—ಬಂಧಿತನಾದ ಪುರುಷನನ್ನು | ಬಂಧಾತ್ ಇವ—ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದರೆ ಯಾವ ಸುಖವುಂಟೋ ಹಾಗೆ | ಯತ್—ಯಾವ

ಬಂಧನದಿಂದ | ಮುನೋಚಿತಿ—ನೀವು ಬಿಡಿಸುವಿರೋ | ತತ್—ಆ ಮುಕ್ತಿಯು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಸು—
ಅತಿಶಯವಾಗಿ | ನಮ್ಯಂ—ಪ್ರಶಸ್ತವೂ | ಸನ್ಯಸೇ—ಭೋಗಾರ್ಹವೂ ಆಗಿರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ ಮತ್ತು ಅದಿತಿದೇವಿಯೇ, ಬಂಧಿತನಾದ ಪುರುಷನನ್ನು ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದರೆ ಯಾವ
ಸುಖವುಂಟೋ ಹಾಗೆ, ಯಾವ ಬಂಧನದಿಂದ ನೀವು ಬಿಡಿಸುವಿರೋ ಆ ಮೋಚನಕರ್ಮವು ನಮಗೆ ಅತಿಶಯವಾಗಿ
ಪ್ರಶಸ್ತವೂ ಭೋಗಾರ್ಹವೂ ಆಗಿರಲಿ.

English Translation.

Adityas and Aditi, let that which releases us as a prisoner from his
bond, be ever the object of our praise and worship.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಾಸ್ಮಾಕಮಸ್ತಿ ತತ್ತರ ಆದಿತ್ಯಾಸೋ ಅತಿಷ್ಠದೇ |

ಯೋಯಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಮೃಳತ || ೧೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನ | ಅಸ್ಮಾಕಂ | ಅಸ್ತಿ | ತತ್ | ತರಃ | ಆದಿತ್ಯಾಃ | ಅತಿಷ್ಠದೇ |

ಯೋಯಂ | ಅಸ್ತುಭ್ಯಂ | ಮೃಳತ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಯುಷ್ಮತ್ಕರ್ತೃಕಸ್ತತ್ತರೋ ವೇಗೋಽಸ್ಮಾಕಂ ನಾಸ್ತಿ ಯೋ ವೇಗೋ
ಬಂಧಕಾಜ್ಞಾಲಾದತಿಷ್ಠದೇಽಸ್ಮಾಕಮತಿಷ್ಠಂದನಾಯ ಪ್ರಭವತಿ | ಅತೋ ಯೋಯಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಮೃಳತ
ತತ್ತಾದ್ಯಶಂ ತರಃ ಕುರುತೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಆದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಅತಿಷ್ಠದೇ—ಈ ಬಂಧನದಿಂದ ನಾವಾಗಿಯೇ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು
ಹೋಗಲು | ತತ್ ತರಃ—ಯಾವ ಶಕ್ತಿಯು ಬೇಕೋ ಆ ಶಕ್ತಿಯು | ಅಸ್ಮಾಕಂ—ನಮಗೆ | ನ ಅಸ್ತಿ—
ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲ (ಆದುದರಿಂದ) | ಯೋಯಂ—ನೀವು | ಅಸ್ತುಭ್ಯಂ—ನಮಗೆ | ಮೃಳತ—ಸುಖಕಾರಕರಾಗಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಈ ಬಂಧನದಿಂದ ನಾವಾಗಿಯೇ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಯಾವ ಶಕ್ತಿಯು ಬೇಕೋ,
ಆ ಶಕ್ತಿಯು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ನಮಗೆ ಸುಖಕಾರಕರಾಗಿ.

English Translation.

Not to us is there strength enough to burst from this (net); O Adityas, grant us your favour.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಾ ನೋ ಹೇತಿವಿವಸ್ವತ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಕೃತ್ರಿಮಾ ಶರುಃ |

ಪುರಾ ನು ಜರಸೋ ವಧೀತ್ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ನಃ | ಹೇತಿಃ | ವಿವಸ್ವತಃ | ಆದಿತ್ಯಾಃ | ಕೃತ್ರಿಮಾ | ಶರುಃ |

ಪುರಾ | ನು | ಜರಸಃ | ವಧೀತ್ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಆದಿತ್ಯಾಃ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ನಿವಸ್ವತೋ ವಿವಸ್ವತ್ಪುತ್ರಸ್ಯ ಯಮಸ್ಯ | ಪುತ್ರೇ ಪಿತೃತಬ್ಧಃ | ತಸ್ಯ ಹೇತಿರಾಯುಧಭೂತಾ ಕೃತ್ರಿಮಾ ಕ್ರಿಯೆಯಾ ನಿಷ್ಪನ್ನಾ ಶರುರ್ಹಿಂಸಿಕಾ ಪ್ರಸಿತಿಃ ಪುರಾ ಪೂರ್ವಂ ನಿದಾನೀಂ | ಸರ್ವದೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಜರಸ ಇದಾನೀಂ ಜೀರ್ಣಾನ್ನಾ ವಧೀತ್ | ಮಾ ಹಿಂಸ್ಯಾತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಆದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ವಿವಸ್ವತಃ—ವಿವಸ್ವತ್ಪುತ್ರನಾದ ಯಮನಿಂದ | ಕೃತ್ರಿಮಾ—ರಚಿತವಾದುದೂ | ಶರುಃ—ಹಿಂಸಕವಾದುದೂ | ಹೇತಿಃ—ಆಯುಧರೂಪವಾದುದೂ ಅದ ಈ ಬಲೆಯು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಪುರಾ ನು ಜರಸಃ—ನಮಗೆ ವಾರ್ಧಕ್ಯವು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ | ಮಾ ವಧೀತ್—ಕೊಲ್ಲದಿರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ವಿವಸ್ವತ್ಪುತ್ರನಾದ ಯಮನಿಂದ ರಚಿತವಾದುದೂ, ಹಿಂಸಕವಾದ ಆಯುಧದಂತಿರುವುದೂ, ಅದ ಈ ಬಲೆಯು ನಮ್ಮನ್ನು ನಮಗೆ ವಾರ್ಧಕ್ಯವು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಕೊಲ್ಲದಿರಲಿ.

English Translation.

Let not this weapon of Vivaswat, this net made with hands, Adityas, destroy us before old age.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿ ಷು ದ್ವೇಷೋ ವ್ಯಂಹತಿಮಾದಿತ್ಯಾಸೋ ವಿ ಸಂಹಿತಂ |

ವಿಷ್ವಗ್ನಿ ವ್ಯಹತಾ ರಪಃ || ೨೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿ | ಸು | ದ್ವೇಷಃ | ವಿ | ಅಂಹತಿಂ | ಅದಿತ್ಯಾಸಃ | ವಿ | ಸಂಹಿತಂ |

ವಿಷ್ವಕ್ | ವಿ | ವ್ಯಹತ | ರಪಃ || ೨೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದಿತ್ಯಾಸ ಅದಿತ್ಯಾಃ ದ್ವೇಷೋ ದ್ವೇಷಸ್ತ್ಯಾನ್ ಸು ಸುಷ್ಮ ವಿ ವ್ಯಹತೇ | ಉನ್ನೂಲಯತೇ | ನಾಶಯತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾಂಹತಿಂ ಸಾತಕಂ ಸಾಪಂ ವಿ ವ್ಯಹತೇ || ಹಂತೇರಂಹ ಚ | ಉ. ೪-೬೨ | ಇತ್ಯತಿಪ್ರತ್ಯಯಃ || ತಥಾ ಸಂಹಿತಂ ಜಾಲಂ ವಿ ವ್ಯಹತೇ | ತಥಾ ರಪಃ ಸಾಪಂ ಸರ್ವಂ ವಿಷ್ವಗ್ನಿಷೂಚೀನಂ ವಿ ವ್ಯಹತೇ | ರಪೋ ರಿಪ್ರಮಿತಿ ಸಾಪನಾಮನೀ ಭವತಃ | ನಿ. ೪-೨೦ | ಇತಿ ಯಾಸ್ಕಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದಿತ್ಯಾಸಃ—ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ | ದ್ವೇಷಃ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಸು—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ | ವಿ ವ್ಯಹತ—ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡಿರಿ | ಅಂಹತಿಂ—ನಮ್ಮ ಪಾಪವನ್ನು | ವಿ—ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡಿರಿ | ಸಂಹಿತಂ—ಒಟ್ಟಾಗಿರುವ ಈ ಬಲೆಯನ್ನು | ವಿ—ನಾಶಮಾಡಿರಿ | ರಪಃ—ನಮ್ಮ ಪಾಪಗಳನ್ನು | ವಿಷ್ವಕ್—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ | ವಿ—ನಾಶಪಡಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ, ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡಿರಿ. ನಮ್ಮ ಪಾಪವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡಿರಿ. ಒಟ್ಟಾಗಿರುವ ಈ ಬಲೆಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಪಾಪವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸಿರಿ.

English Translation.

Adityas, utterly destroy our enemies, destroy wickedness, destroy the closely drawn net, destroy evil everywhere.

ವೇದಾರ್ಥಸ್ಯ ಪ್ರಕಾಶೇನ ತಮೋ ಹಾದರ್ಶಂ ನಿವಾರಯನ್ |
ಪುಮರ್ಥಾಂಶ್ಚ ತುರೋ ದೇಯಾದ್ವಿದ್ಯಾತಿರ್ಥಮಹೇಶ್ವರಃ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಜಾಧಿರಾಜ ಪರಮೇಶ್ವರ ವೈದಿಕಮಾರ್ಗಪ್ರವರ್ತಕ ಶ್ರೀ ನೀರಬುಕ್ಕೆ ಭೂಪಾಲಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ-
ಧುರಂಧರೇಣ ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯೇಣ ವಿರಚಿತೇ ಮಾಧವೀಯೇ ವೇದಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶೇ
ಋಕ್ಸಂಹಿತಾಭಾಷ್ಯೇ ಸ್ವಾಸ್ವಕೇ ಚತುರ್ಥೋಽಧ್ಯಾಯಃ | ಸಮಾಪ್ತಃ

|| ಓಂ ತತ್ಸತ್ ||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಸಹಿತವೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾನುವಾದಯುತವೂ ಆದ ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ
ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾದುದು.

ಯದಕ್ಷರಪದಭ್ರಷ್ಟಂ ಮಾತ್ರಾಹೀನಂ ತು ಯದ್ಭವೇತ್ |
ತತ್ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ದೇವ ವಾಗೀಶ್ವರ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ||

|| ಶುಭಂ ಭೂಯಾತ್ ||

|| ಮಂಗಳಂ ||

